

Hof van cassatie - Cour de cassation

TRADCAS

2018

(Vertaalde) samenvattingen van arresten van het hof van cassatie, geordend volgens rolnummer.

Résumés (traduits) des arrêts de la Cour de cassation, classés en fonction de numéro de rôle.

De rechter kan in toepassing van artikel 100, eerste lid, 1°, Wet Rijkscomptabiliteit slechts de verjaring vaststellen van een tussenvordering tot vrijwaring die door een medeaansprakelijke is ingesteld tegen het Vlaamse Gewest, indien de tussenvordering eerst is ingesteld na verloop van een termijn van vijf jaar te rekenen vanaf de eerste januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan het recht om die vordering tot vrijwaring in te stellen is ontstaan.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Schuldvorderingen ten laste van de Staat - Tussenvordering - Vrijwaringsvordering - Aanvangspunt

De buitencontractuele aansprakelijkheidsvordering die een benadeelde tegen het Gewest instelt, is verjaard indien zij wordt ingesteld meer dan vijf jaar na de eerste januari van het jaar waarin de fout werd begaan, tenzij de benadeelde slechts na het verstrijken van deze termijn kennis krijgt van de schade en de identiteit van de aansprakelijke.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Schuldvorderingen ten laste van de Staat - Aanvangspunt

- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

- Art. 71, § 1 Bijzondere wet betreffende de financiering van de Gemeenschappen en Gewesten

De subrogatie in de rechten van de benadeelde heeft tot gevolg dat de indeplaatsgestelde de vordering van de benadeelde uitoefent met al haar kenmerken en toebehoren; daaruit volgt tevens dat voor de indeplaatsgestelde de verjaringstermijn van de vordering tegen de aansprakelijke aanvangt op het ogenblik waarop zij voor de benadeelde begint te lopen; uit wat voorafgaat volgt dat de buitencontractuele aansprakelijkheidsvordering die een indeplaatsgestelde verzekeringsinstelling tegen het Gewest instelt, verjaard is indien zij wordt ingesteld meer dan vijf jaar na de eerste januari van het jaar waarin de fout werd begaan, tenzij de rechthebbende slechts na het verstrijken van deze termijn kennis krijgt van de schade en de identiteit van de aansprakelijke; de omstandigheid dat de indeplaatsgestelde verzekeringsinstelling zelf pas kennis krijgt van de identiteit van de aansprakelijke na het verstrijken van deze termijn, doet niet ter zake.

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING - Algemeen - Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Verzekeringsinstelling - Subrogatoire vordering - Verjaring - Aanvang

Le juge ne peut constater, en application de l'article 100, alinéa 1er, 1°, des lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'État, la prescription d'une demande incidente en garantie dirigée par un co-responsable contre la Région flamande que si la demande incidente a été introduite après l'écoulement d'un délai de cinq ans prenant cours le premier janvier de l'année budgétaire au cours de laquelle le droit d'intenter ladite demande incidente en garantie est né.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Créances à charge de l'Etat - Demande incidente - Demande en garantie - Point de départ

L'action en responsabilité extracontractuelle qu'une personne lésée exerce contre la Région est prescrite si elle est introduite plus de cinq ans après le premier janvier de l'année durant laquelle la faute a été commise, à moins que la personne lésée n'ait eu connaissance du dommage et de l'identité de la personne responsable qu'après l'expiration de ce délai.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Créances à charge de l'Etat - Point de départ

- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

- Art. 71, § 1er Loi spéciale relative au financement des Communautés et des Régions

La personne subrogée dans les droits de la personne lésée exerce l'action de celle-ci avec l'ensemble de ses caractéristiques et accessoires; il s'ensuit que le délai de prescription de l'action contre la personne responsable prend cours à l'égard de la personne subrogée au moment où il prend cours à l'égard de la personne lésée; il résulte de ce qui précède que l'action en responsabilité extracontractuelle qu'un organisme assureur subrogé exerce contre la Région est prescrite si elle est introduite plus de cinq ans après le premier janvier de l'année durant laquelle la faute a été commise, à moins que le bénéficiaire n'ait eu connaissance du dommage et de l'identité de la personne responsable qu'après l'expiration de ce délai; la circonstance que l'organisme assureur subrogé n'a lui-même eu connaissance de l'identité de la personne responsable qu'après l'expiration de ce délai est sans incidence à cet égard.

ASSURANCE MALADIEINVALIDITE - Généralités - Responsabilité hors contrat - Organisme assureur - Action subrogatoire - Prescription - Point de départ

C.13.0095.N

22 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180222.6](#)

AC nr. ...

Artikel 76 van het decreet van 19 december 2003 strekt er net zoals artikel 32, §1, Wet Economische Expansie toe het gebruik of het verwerven van gronden afhankelijk te maken van de besteding van de economische activiteit die erop wordt uitgeoefend en voorziet daartoe onder meer in een eigen verplichte regeling van terugkoop die geenszins gelijkstaat met de privaatrechtelijke bepalingen in het Burgerlijk Wetboek over het recht van wederinkoop, zodat de termijn van vijf jaren tot dewelke artikel 1660 Burgerlijk Wetboek het recht van wederinkoop, bedoeld in artikel 1659 Burgerlijk Wetboek beperkt, ook onder de gelding van het decreet van 19 december 2003 niet van toepassing is op het in artikel 76 van dat decreet bedoelde terugkooprecht (1). (1) Cass. 3 december 2015, AR C.14.0428.N, AC 2015, nr. 728.

ECONOMIE - Decreet van 19 december 2003 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2004 - Artikel 76 - Gebruik of verwerving van gronden - Bestendigen van de economische activiteit ingeval van verkoop - Recht van terugkoop

- Art. 76 Decreet 19 december 2003 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2004

- Art. 32, § 1 Wet 30 december 1970 betreffende de economische expansie

KOOP - Decreet van 19 december 2003 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2004 - Artikel 76 - Gebruik of verwerving van gronden - Bestendigen van de economische activiteit ingeval van verkoop - Recht van terugkoop

- Art. 76 Decreet 19 december 2003 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2004

- Art. 32, § 1 Wet 30 december 1970 betreffende de economische expansie

De termijn van vijf jaren tot welke artikel 1660 Burgerlijk Wetboek het in artikel 1659 Burgerlijk Wetboek bedoelde recht van wederinkoop beperkt, is niet van toepassing op het recht van terugkoop bepaald in artikel 32, §1, Wet Economische Expansie nu een dergelijke beperking onverenigbaar is met het oogmerk om aan die gronden een blijvende economische bestemming te geven (1). (1) Zie Cass. 18 maart 2004, AR C.03.0099.N, AC 2004, nr.154; Zie Cass. 3 december 2015, C.14.0428.N, AC 2015, nr. 728.

ECONOMIE - Wet Economische Expansie - Artikel 32, § 1 - Aankoop, aanleg en uitrusting van gronden - Verkoop - Recht van terugkoop

- Art. 32, § 1 Wet 30 december 1970 betreffende de economische expansie

L'article 76 du décret du 19 décembre 2003 tend, à l'instar de l'article 32, § 1er, de la loi du 30 septembre 1970 sur l'expansion économique à subordonner l'utilisation ou l'acquisition de terrains au maintien de l'activité économique qui y est exercée et prévoit notamment à cet effet une réglementation obligatoire de rachat qui lui est propre et qui n'équivaut nullement aux dispositions de droit privé du Code civil relatives à la faculté de réméré, de sorte que le délai de cinq ans auquel l'article 1660 du Code civil limite la faculté de réméré visée à l'article 1659 de ce même code ne s'applique pas davantage sous l'empire de l'article 76 du décret du 19 décembre 2003 au droit de rachat visé par ce dernier article (1). (1) Cass. 3 décembre 2015, RG C.14.0428.N, Pas. 2015, n° 728.

ECONOMIE - Décret du 19 décembre 2003 contenant diverses mesures d'accompagnement du budget 2004 - Article 76 - Utilisation ou acquisition de terrains - Maintien de l'activité économique en cas de vente - Droit de rachat

- Art. 76 Décret du 19 décembre 2003

- Art. 32, § 1er L. du 30 décembre 1970

VENTE - Décret du 19 décembre 2003 contenant diverses mesures d'accompagnement du budget 2004 - Article 76 - Utilisation ou acquisition de terrains - Maintien de l'activité économique en cas de vente - Droit de rachat

- Art. 76 Décret du 19 décembre 2003

- Art. 32, § 1er L. du 30 décembre 1970

Le délai de cinq ans auquel l'article 1660 du Code civil limite la faculté de réméré visée à l'article 1659 de ce code ne s'applique pas au droit de rachat prévu à l'article 32, § 1er, de la loi du 30 septembre 1970 sur l'expansion économique, pareille limitation étant incompatible avec l'intention de conférer à ces terrains une destination économique pérenne (1). (1) Voir Cass. 18 mars 2004, RG C.03.0099.N, Pas. 2004, n° 154; voir Cass. 3 décembre 2015, RG C.14.0428.N, Pas. 2015, n° 728.

ECONOMIE - Loi du 30 décembre 1970 sur l'expansion économique - Article 32, § 1er - Achat, aménagement et équipement de terrains - Vente - Droit de rachat

- Art. 32, § 1er L. du 30 décembre 1970

KOOP - Wet Economische Expansie - Artikel 32, § 1 - Aankoop, aanleg en uitrusting van gronden - Verkoop - Recht van terugkoop

- Art. 32, § 1 Wet 30 december 1970 betreffende de economische expansie

Uit artikel 32, §1, Wet Economische Expansie en de wetsgeschiedenis volgt dat het recht van terugkoop dat kan worden uitgeoefend ingeval de koper niet voldoet aan de voorwaarden inzake de economische bestemming van de gronden en de gebruiksmodaliteiten ervan, de belangrijkste financiële inspanningen wil vrijwaren die de Staat heeft moeten doen voor de aankoop, de aanleg of de uitrusting van deze gronden (1). (1) Zie Cass. 18 maart 2004, AR C.03.0099.N, AC 2004, nr.154; Zie Cass. 3 december 2015, C.14.0428.N, AC 2015, nr. 728.

ECONOMIE - Wet Economische Expansie - Artikel 32, § 1 - Aankoop, aanleg en uitrusting van gronden - Verkoop - Recht van terugkoop - Doelstelling

- Art. 32, § 1 Wet 30 december 1970 betreffende de economische expansie

KOOP - Wet Economische Expansie - Artikel 32, § 1 - Aankoop, aanleg en uitrusting van gronden - Verkoop - Recht van terugkoop - Doelstelling

- Art. 32, § 1 Wet 30 december 1970 betreffende de economische expansie

VENTE - Loi du 30 décembre 1970 sur l'expansion économique - Article 32, § 1er - Achat, aménagement et équipement de terrains - Vente - Droit de rachat

- Art. 32, § 1er L. du 30 décembre 1970

Il résulte de l'article 32, § 1er, de la loi du 30 décembre 1970 sur l'expansion économique et des travaux préparatoires que le droit de rachat qui peut être exercé au cas où l'acheteur ne satisfait pas aux conditions relatives à la destination économique des terrains et à leurs modalités d'utilisation entend préserver les efforts financiers considérables que l'État a dû faire pour l'acquisition, l'aménagement ou l'équipement de ces terrains (1). (1) Voir Cass. 18 mars 2004, RG C.03.0099.N, Pas. 2004, n° 154; voir Cass. 3 décembre 2015, RG C.14.0428.N, Pas. 2015, n° 728.

ECONOMIE - Loi du 30 décembre 1970 sur l'expansion économique - Article 32, § 1er - Achat, aménagement et équipement de terrains - Vente - Droit de rachat - Objectif

- Art. 32, § 1er L. du 30 décembre 1970

VENTE - Loi du 30 décembre 1970 sur l'expansion économique - Article 32, § 1er - Achat, aménagement et équipement de terrains - Vente - Droit de rachat - Objectif

- Art. 32, § 1er L. du 30 décembre 1970

C.14.0239.N

8 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180308.1](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Vandewal.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstel van plaats in de vorige staat - Herstelvordering - Verjaring

VERJARING - Allerlei - Stedenbouw - Herstel van plaats in de vorige staat - Herstelvordering

De tienjarige verjaringstermijn van de herstelvordering van de stedenbouwkundig inspecteur en het college van burgemeester en schepenen, voorzien in artikel 6.1.41, § 5, eerste lid, 1°, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, die krachtens de overgangsregeling van toepassing is op inbreuken in ruimtelijk kwetsbare gebieden, neemt slechts een aanvang op 1 september 2009 (1). (1) Zie concl. OM.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstel van plaats in de vorige staat - Herstelvordering - Verjaring

- Art. 6.10.41, § 5, eerste lid, 1° Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

VERJARING - Allerlei - Stedenbouw - Herstel van plaats in de vorige staat - Herstelvordering

- Art. 6.10.41, § 5, eerste lid, 1° Besluit van de Vlaamse Regering

Conclusions de l'avocat général Vandewal.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Remise en état des lieux - Action en réparation - Prescription

PRESCRIPTION - Divers - Urbanisme - Remise en état des lieux - Action en réparation

Le délai de prescription décennale de l'action en réparation de l'inspecteur urbaniste et du collège des bourgmestres et échevins, prévu à l'article 6.1.41, § 5, alinéa 1er, 1°, du Code flamand de l'aménagement du territoire du 15 mai 2009, qui, en vertu du régime transitoire, s'applique aux infractions commises dans des zones vulnérables d'un point de vue spatial, ne commence à courir que le 1er septembre 2009 (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Remise en état des lieux - Action en réparation - Prescription

- Art. 6.10.41, § 5, al. 1er, 1° Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétole relative à l'aménagement du territoire

PRESCRIPTION - Divers - Urbanisme - Remise en état des lieux - Action en réparation

- Art. 6.10.41, § 5, al. 1er, 1° Arrêté du Gouvernement flamand du

C.15.0086.N

19 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181019.1](#)

AC nr. 570

Aangezien de beslagrechter bevoegd is om kennis te nemen van alle executiegeschillen die ter zake kunnen rijzen, is hij ook bevoegd om te oordelen of de invordering van de dwangsom in de gegeven omstandigheden geen misbruik van recht oplevert (1). (1) Zie (op dit punt andersluidende) concl. OM; het OM concludeerde eveneens tot vernietiging, doch op de derde grief van het enig cassatiemiddel; het was immers van mening dat de appelrechter, als beslagrechter in hoger beroep, zich de facto de exclusieve bevoegdheid van de dwangsomrechter om de dwangsom te verminderen of op te heffen had aangematigd.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Dwangsom - Invordering - Rechtsmisbruik - Bevoegdheid - Beslagrechter - Artt. 1385quater en 1395 Gerechtelijk Wetboek - Art. 1134, derde lid Burgerlijk Wetboek
BEVOEGDHEID EN AANLEG - Burgerlijke zaken - Bevoegdheid - Volstreckte bevoegdheid (materiële - persoonlijke) - Dwangsom - Invordering - Rechtsmisbruik - Beslagrechter - Artt. 1385quater en 1395 Gerechtelijk Wetboek - Art. 1134, derde lid Burgerlijk Wetboek
DWANGSOM - Invordering - Rechtsmisbruik - Bevoegdheid - Beslagrechter - Artt. 1385quater en 1395 Gerechtelijk Wetboek - Art. 1134, derde lid Burgerlijk Wetboek
RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Verbod van rechtsmisbruik - Dwangsom - Invordering - Bevoegdheid - Beslagrechter - Artt. 1385quater en 1395 Gerechtelijk Wetboek - Art. 1134, derde lid Burgerlijk Wetboek
RECHTSMISBRUIK - Dwangsom - Invordering - Bevoegdheid - Beslagrechter - Artt. 1385quater en 1395 Gerechtelijk Wetboek - Art. 1134, derde lid Burgerlijk Wetboek

De regeling van de dwangsom gaat uit van een strikte taakverdeling tussen de rechter die de dwangsom oplegt, de dwangsomrechter, en de rechter die moet oordelen over het al dan niet verbeurd zijn ervan, de beslagrechter (1). (1) Zie concl. OM.

DWANGSOM - Dwangsomrechter - Beslagrechter - Taakverdeling - Artt. 1385bis t.e.m. 1385nonies Gerechtelijk Wetboek

Dès lors que le juge des saisies est appelé à connaître de toutes les contestations pouvant être élevées contre l'exécution de la décision qui prononce l'astreinte, il est également habilité à apprécier si le recouvrement de l'astreinte dans les circonstances données donne lieu à un abus de droit (1). (1) Voir les concl. (contraires sur ce point) du MP, publiées à leur date dans AC; le MP a également conclu à la cassation, mais sur le troisième grief du moyen de cassation unique ; il estimait en effet que le juge d'appel, en tant que juge des saisies en degré d'appel, s'était arrogé de facto la compétence exclusive du juge de l'astreinte pour réduire ou lever l'astreinte.

SAISIE - Saisie exécution - Astreinte - Recouvrement - Abus de droit - Compétence - Juge des saisies - Art. 1385quater et 1395 Code judiciaire - Art. 1134, al. 3 Code civil
COMPETENCE ET RESSORT - Matière civile - Compétence - Compétence d'attribution - Astreinte - Recouvrement - Abus de droit - Juge des saisies - Art. 1385quater et 1395 Code judiciaire - Art. 1134, al. 3 Code civil
ASTREINTE - Recouvrement - Abus de droit - Compétence - Juge des saisies - Art. 1385quater et 1395 Code judiciaire - Art. 1134, al. 3 Code civil
PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Interdiction de l'abus de droit - Astreinte - Recouvrement - Compétence - Juge des saisies - Art. 1385quater et 1395 Code judiciaire - Art. 1134, al. 3 Code civil
ABUS DE DROIT - Astreinte - Recouvrement - Compétence - Juge des saisies - Art. 1385quater et 1395 Code judiciaire - Art. 1134, al. 3 Code civil

Le régime de l'astreinte est fondé sur une stricte répartition de compétences entre le juge qui prononce l'astreinte, le juge de l'astreinte, et le juge qui décide si l'astreinte est encourue, le juge des saisies (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

ASTREINTE - Juge de l'astreinte - Juge des saisies - Répartition des compétences - Art. 1385bis à 1385nonies Code judiciaire

De regeling van de dwangsom gaat uit van een strikte taakverdeling tussen de rechter die de dwangsom oplegt, de dwangsomrechter, en de rechter die moet oordelen over het al dan niet verbeurd zijn ervan, de beslagrechter (1). (1) Zie concl. OM.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Burgerlijke zaken - Bevoegdheid - Volstreekte bevoegdheid (materiële - persoonlijke) - Dwangsom - Dwangsomrechter - Beslagrechter - Taakverdeling

- Artt. 1385bis t.e.m. 1385nonies *Gerechtigd Wetboek*

Misbruik van recht wordt gesanctioneerd, niet door het verbeuren van het recht, maar door het recht tot zijn normale uitoefening te herleiden of door het opleggen van het herstel van de schade die door het misbruik is teweeggebracht (1); de herleiding van het recht tot zijn normale uitoefening kan zover gaan dat de rechter aan de houder van het recht de mogelijkheid ontzegt om zich erop te beroepen in de gegeven omstandigheden. (1) Zie Cass. 6 januari 2011, AR C.09.0624.F, AC 2011, nr. 12.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Verbod van rechtsmisbruik - Sanctie

- Art. 1134, derde lid *Burgerlijk Wetboek*

RECHTSMISBRUIK - Sanctie

- Art. 1134, derde lid *Burgerlijk Wetboek*

Le régime de l'astreinte est fondé sur une stricte répartition de compétences entre le juge qui prononce l'astreinte, le juge de l'astreinte, et le juge qui décide si l'astreinte est encourue, le juge des saisies (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière civile - Compétence - Compétence d'attribution - Astreinte - Juge de l'astreinte - Juge des saisies - Répartition des compétences

- Art. 1385bis à 1385nonies *Code judiciaire*

La sanction de l'abus de droit n'est pas la déchéance de ce droit mais sa réduction à son usage normal ou la réparation du dommage que l'abus a causé (1); réduire le droit à son usage normal peut avoir pour effet que le juge prive le détenteur du droit de la possibilité de l'invoquer dans les circonstances données. (1) Voir Cass. 6 janvier 2011, RG C.09.0624.F, Pas. 2011, n° 12.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Interdiction de l'abus de droit - Sanction

- Art. 1134, al. 3 *Code civil*

ABUS DE DROIT - Sanction

- Art. 1134, al. 3 *Code civil*

C.15.0258.N

26 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180426.9](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Van Ingelgem.

HEROPENING VAN DE RECHTSPLEGING - Verzoek tot heropening van het debat - Artikel 6.1, EVRM - Recht van verdediging

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Verzoek tot heropening van het debat - Recht van verdediging

Conclusie van advocaat-generaal Van Ingelgem.

GRONDWET - Art. 15 - Artikel 8, EVRM

GRONDWETTELIJK HOF - Arresten waarbij beroepen tot vernietiging verworpen worden - Door die arresten beslechte rechtspunten

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Artikel 15, Grondwet

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht van verdediging - Verzoek tot heropening van het debat - Artikel 6.1, EVRM

Conclusions de l'avocat général Van Ingelgem.

REOUVERTURE DE LA PROCEDURE - Requête tendant à la réouverture des débats - Conv. D.H., article 6, § 1er - Droits de la défense

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Requête tendant à la réouverture des débats - Droits de la défense

Conclusions de l'avocat général Van Ingelgem.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 15 - Conv. D.H., article 8

COUR CONSTITUTIONNELLE - Arrêts portant rejet des recours en annulation - Questions de droit tranchées par ces arrêts

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Constitution, article 15

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droits de la défense - Requête tendant à la réouverture des débats - Conv. D.H., article 6, § 1er

De door het Grondwettelijk Hof gewezen arresten waarbij beroepen tot vernietiging verworpen worden, zijn bindend voor de rechtscolleges wat de door die arresten beslechte rechtspunten betreft (1). (1) Zie concl. OM.

GRONDWETTELIJK HOF - Arresten waarbij beroepen tot vernietiging verworpen worden - Door die arresten beslechte rechtspunten

- Art. 9, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

Noch artikel 6.1 EVRM, noch het algemeen rechtsbeginsel van de eerbied voor het recht van verdediging, vereist dat de rechter die van oordeel is afwijzend te moeten beschikken over een verzoek tot heropening van het debat wegens de ontdekking gedurende het beraad van een nieuw stuk of feit van overwegend belang, de verzoeker hiervan vooraf kennis geeft teneinde hem toe te laten verweer te voeren omtrent de redenen op grond waarvan de rechter het verzoek meent te moeten afwijzen (1). (1) Zie concl. OM.

HEROPENING VAN DE RECHTSPLEGING - Verzoek tot heropening van het debat - Artikel 6.1, EVRM - Recht van verdediging

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 773, derde lid Gerechtelijk Wetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Verzoek tot heropening van het debat - Recht van verdediging

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 773, derde lid Gerechtelijk Wetboek

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht van verdediging - Verzoek tot heropening van het debat - Artikel 6.1, EVRM

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 773, derde lid Gerechtelijk Wetboek

Uit artikel 15 Grondwet en de wetsgeschiedenis blijkt niet dat de bescherming die deze bepaling biedt, niet verder reikt dan de bescherming van artikel 8 EVRM (1). (1) Zie concl. OM.

GRONDWET - Art. 15 - Artikel 8, EVRM

- Art. 8 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 15 De gecoördineerde Grondwet 1994

Les arrêts rendus par la Cour constitutionnelle portant rejet des recours en annulation sont obligatoires pour les juridictions en ce qui concerne les questions de droit tranchées par ces arrêts (1). (1) Voir les concl. du MP.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Arrêts portant rejet des recours en annulation - Questions de droit tranchées par ces arrêts

- Art. 9, § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

Ni l'article 6.1 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ni le principe général du droit relatif au respect des droits de la défense n'exigent que le juge qui estime devoir rejeter une requête tendant à la réouverture des débats en raison de la découverte, au cours du délibéré, d'une pièce ou d'un fait nouveau et d'une importance capitale en informe préalablement le demandeur afin de lui permettre d'exposer ses moyens de défense quant aux motifs sur la base desquels le juge pense devoir rejeter la requête (1). (1) Voir les concl. du MP.

REOUVERTURE DE LA PROCEDURE - Requête tendant à la réouverture des débats - Conv. D.H., article 6, § 1er - Droits de la défense

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 773, al. 3 Code judiciaire

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Requête tendant à la réouverture des débats - Droits de la défense

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 773, al. 3 Code judiciaire

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droits de la défense - Requête tendant à la réouverture des débats - Conv. D.H., article 6, § 1er

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 773, al. 3 Code judiciaire

Il ne ressort pas de l'article 15 de la Constitution et des travaux préparatoires que la protection qu'offre cette disposition ne s'étend pas au-delà de la protection de l'article 8 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 15 - Conv. D.H., article 8

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 La Constitution coordonnée 1994

Uit artikel 15 Grondwet en de wetsgeschiedenis blijkt niet dat de bescherming die deze bepaling biedt, niet verder reikt dan de bescherming van artikel 8 EVRM (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Artikel 15, Grondwet

- Art. 8 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 15 De gecoördineerde Grondwet 1994

Il ne ressort pas de l'article 15 de la Constitution et des travaux préparatoires que la protection qu'offre cette disposition ne s'étend pas au-delà de la protection de l'article 8 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Constitution, article 15

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 La Constitution coordonnée 1994

C.15.0274.N

25 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180125.1](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal met opdracht Van der Fraenen.

GEMEENSCHAPS- EN GEWESTBELASTING - Vlaams Gewest - Oppervlaktewaterenwet - Heffing op de waterverontreiniging - Lozing van hemelwater - Berekeningsmethode

Uit de artikelen 35bis, § 3, eerste lid, 35ter, § 1, 35quater, § 1 en 35quinquies, § 1, Oppervlaktewaterenwet en hun onderlinge samenhang volgt dat de methode ter berekening van de vuilvracht bepaald in artikel 35quater, § 1 niet geldt voor de heffingsplichtigen die aan de heffing onderworpen zijn op andere gronden dan de in die bepaling vermelde vormen van waterverbruik, zoals heffingsplichtigen die in het jaar voorafgaand aan het heffingsjaar water hebben geloosd op het grondgebied van het Vlaams Gewest (1). (1) Zie concl. OM.

GEMEENSCHAPS- EN GEWESTBELASTING - Vlaams Gewest - Oppervlaktewaterenwet - Heffing op de waterverontreiniging - Lozing van hemelwater - Berekeningsmethode

- Artt. 35bis, § 3, eerste lid, 35ter, § 1, 35quater, § 1 en 35quinquies, § 1 Wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging

Conclusions de l'avocat général délégué Van der Fraenen.

IMPOTS COMMUNAUTAIRES ET REGIONAUX - Région flamande - Loi du 26 mars 1971 sur la protection des eaux de surface contre la pollution - Redevance sur la pollution de l'eau - Déversement d'eaux pluviales - Méthode de calcul

Il résulte des articles 35bis, § 3, alinéa 1er, 35ter, § 1er, 35quater, § 1er et 35quinquies, § 1er, de la loi du 26 mars 1971 sur la protection des eaux de surface contre la pollution, ainsi que de la lecture combinée de ces dispositions, que la méthode de calcul de la charge polluante visée à l'article 35quater, § 1er, ne s'applique pas aux redevables qui sont soumis à la taxe pour des motifs autres que les types de consommation d'eau mentionnés dans la disposition précitée, tels que les redevables ayant déversé de l'eau sur le territoire de la Région flamande au cours de l'année précédant l'année d'imposition (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS COMMUNAUTAIRES ET REGIONAUX - Région flamande - Loi du 26 mars 1971 sur la protection des eaux de surface contre la pollution - Taxe sur la pollution des eaux - Déversement d'eaux pluviales - Méthode de calcul

- Art. 35bis, § 3, al. 1er, 35ter, § 1er, 35quater, § 1er, et 35quinquies, § 1er L. du 26 mars 1971 sur la protection des eaux de surface contre la pollution

C.15.0354.F

25 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180525.1](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal de Koster.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Burgerlijke zaken - Vreemde wet - Interpretatie door de feitenrechter - Toezicht door het Hof

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Vreemde wet - Interpretatie - Rechter - Verplichting

VREEMDE WET - Toepassing - Inhoud - Rechter - Verplichting

Conclusions de l'avocat général de Koster.

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Généralités - Matière civile - Loi étrangère - Interprétation par le juge du fond - Contrôle de la Cour

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Loi étrangère - Interprétation - Juge - Obligation

LOI ETRANGERE - Application - Contenu - Juge - Obligation

Wanneer de rechter de buitenlandse wet toepast, dient hij de draagwijdte ervan te bepalen door rekening te houden met de interpretatie die eraan gegeven wordt in het land van oorsprong; het Hof van Cassatie gaat de overeenstemming van de beslissing van de feitenrechter met die interpretatie na (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 333

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Vreemde wet - Interpretatie - Rechter - Verplichting

- Art. 608 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 15 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Burgerlijke zaken - Vreemde wet - Interpretatie door de feitenrechter - Toezicht door het Hof

- Art. 608 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 15 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

VREEMDE WET - Toepassing - Inhoud - Rechter - Verplichting

- Art. 608 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 15 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

Lorsqu'il applique la loi étrangère, le juge doit en déterminer la portée en tenant compte de l'interprétation qu'elle reçoit dans le pays dont elle émane; la Cour de cassation vérifie la conformité de la décision du juge du fond à cette interprétation (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Loi étrangère - Interprétation - Juge - Obligation

- Art. 608 Code judiciaire

- Art. 15 L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Généralités - Matière civile - Loi étrangère - Interprétation par le juge du fond - Contrôle de la Cour

- Art. 608 Code judiciaire

- Art. 15 L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

LOI ETRANGERE - Application - Contenu - Juge - Obligation

- Art. 608 Code judiciaire

- Art. 15 L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

C.15.0404.F

13 december 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181213.2](#)

AC nr. ...

Artikel 9 van de wet van 9 juli 1971 tot regeling van de woningbouw en de verkoop van te bouwen of in aanbouw zijnde woningen wil niet afwijken van de gevolgen die het gemeen recht van de verkoop en van de aanneming verbindt aan de oplevering van het werk, voor wat betreft de vrijwaring tegen verborgen gebreken; indien de partijen bepalen dat de goedkeuring bij de voorlopige oplevering gegeven wordt, is het gemeen recht van de verkoop en van de aanneming vanaf dat ogenblik van toepassing, wat met name inhoudt dat de koper binnen een korte of een nuttige termijn dient te handelen.

HUUR VAN DIENSTEN - Woningbouw - Voorlopige oplevering - Goedkeuring

- Art. 9 Wet 9 juli 1971 tot regeling van de woningbouw en de verkoop van te bouwen of in aanbouw zijnde woningen

L'article 9 de la loi du 9 juillet 1971 réglementant la construction d'habitation et la vente d'habitations à construire ou en voie de construction n'a pas pour objet de déroger aux effets que le droit commun de la vente et de l'entreprise attache à l'agrément de l'ouvrage en ce qui concerne la garantie due à raison des défauts cachés; si les parties fixent l'agrément à la réception provisoire, le droit commun de la vente et de l'entreprise est applicable dès ce moment, dont l'obligation pour l'acheteur d'agir à bref délai ou dans un délai utile.

LOUAGE D'INDUSTRIE - Construction d'habitations - Réception provisoire - Agrément

- Art. 9 L. du 9 juillet 1971

C.15.0405.F

13 december 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181213.3](#)

AC nr. ...

Geen enkele wettelijke bepaling schrijft voor dat het arrest van het hof van beroep dat uitspraak doet over het beroep bedoeld in de artikelen 14, § 1, van het decreet van 12 april 2001 van de Waalse Gewestraad betreffende de organisatie van de gewestelijke elektriciteitsmarkt, 12bis, § 14, en 29bis van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, niet voor cassatieberoep vatbaar is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 708.

Aucune disposition légale ne prévoit que l'arrêt de la cour d'appel statuant sur le recours visé aux articles 14, § 1er, du décret du Conseil régional wallon du 12 avril 2001 relatif à l'organisation du marché régional de l'électricité et de l'article 12 bis, § 14, et 29bis de la loi du 29 avril 1999 relative au marché de l'électricité n'est pas susceptible de pourvoi (1). (1) Voir les concl. du MP.

Het eigen belang van een rechtspersoon, waarvan deze moet doen blijken om een rechtsvordering te kunnen instellen, omvat alleen datgene wat zijn bestaan, zijn materiële goederen en morele rechten, inzonderheid zijn eer en goede naam, raakt; het feit dat een rechtspersoon een doel nastreeft, al is dat doel van statutaire aard, door een beroep van objectieve aard in te stellen, volstaat niet om een eigen belang te doen ontstaan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 708.

VORDERING IN RECHTE - Rechtsvordering - Rechtspersoon - Eigen belang

- Art. 17 Gerechtig Wetboek

L'intérêt propre d'une personne morale, dont celle-ci doit justifier pour exercer une action en justice, ne comprend que ce qui concerne l'existence de la personne morale, ses biens patrimoniaux et ses droits moraux, spécialement son honneur et sa réputation; le seul fait qu'une personne morale poursuit un but, fût-il statutaire, en exerçant un recours de nature objective n'entraîne pas la naissance d'un intérêt propre (1). (1) Voir les concl. du MP.

DEMANDE EN JUSTICE - Action en justice - Personne morale - Intérêt propre

- Art. 17 Code judiciaire

C.15.0458.N

8 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180208.1](#)

AC nr. 434

Elke benadeelde kan van het Gemeenschappelijk Waarborgfonds de vergoeding verkrijgen van de schade die door een motorrijtuig is veroorzaakt wanneer geen enkele verzekeringsonderneming tot die vergoeding verplicht is om reden van een toevallig feit waardoor de bestuurder van het voertuig dat het ongeval veroorzaakte, vrijuit gaat.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Gemeenschappelijk Waarborgfonds - Schade veroorzaakt door een motorrijtuig - Vergoeding van de benadeelde

- Art. 19bis-11, § 1, 3° Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 19bis-11, § 1, 3° Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

VERZEKERING - WAM- verzekering - Gemeenschappelijk Waarborgfonds - Schade veroorzaakt door een motorrijtuig - Vergoeding van de benadeelde

- Art. 19bis-11, § 1, 3° Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 19bis-11, § 1, 3° Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

Het toevallig feit moet worden beoordeeld aan de zijde van de bestuurder van het voertuig dat het ongeval heeft veroorzaakt (1). (1) Zie Cass. 2 mei 1989, AR nr. 2308, AC 1988-89, nr. 497.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Toevallig feit
- Art. 19bis-11, § 1, 3° Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 19bis-11, § 1, 3° Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

VERZEKERING - WAM- verzekering - Toevallig feit

3/12/2019

Toute personne lésée peut obtenir du Fonds commun de garantie la réparation des dommages causés par un véhicule automoteur lorsqu'aucune entreprise d'assurances n'est obligée à ladite réparation en raison d'un cas fortuit exonérant le conducteur du véhicule qui a causé l'accident.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Fonds commun de garantie - Dommage causé par un véhicule automoteur - Indemnisation de la personne lésée

- Art. 19bis-11, § 1er, 3° L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

- Art. 19bis-11, § 1er, 3° L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Fonds commun de garantie - Dommage causé par un véhicule automoteur - Indemnisation de la personne lésée

- Art. 19bis-11, § 1er, 3° L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

- Art. 19bis-11, § 1er, 3° L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

Le cas fortuit doit être apprécié dans le chef du conducteur du véhicule ayant causé l'accident (1). (1) Voir Cass. 2 mai 1989, RG n° 2308, Pas. 1988-89, n° 497.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Cas fortuit

- Art. 19bis-11, § 1er, 3° L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

- Art. 19bis-11, § 1er, 3° L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Cas fortuit

- Art. 19bis-11, § 1, 3° Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 19bis-11, § 1, 3° Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

Op de door het Hof van Cassatie aan het Grondwettelijk Hof gestelde prejudiciële vraag of artikel 19bis-13, §3, van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen de artikelen 10 en 11 Grondwet schendt, indien het in die zin geïnterpreteerd wordt dat, naast de primaire schadelijder van een ongeval veroorzaakt door een niet-geïdentificeerd voertuig, ook de secundaire schadelijder de mogelijkheid ontzegd kan worden vergoeding voor materiële schade van het gemeenschappelijk waarborgfonds te verkrijgen, aangezien dergelijke interpretatie immers een ongelijkheid creëert in hoofde van de groep van secundaire schadelijders, omdat slachtoffers van een schadegeval dat veroorzaakt wordt door een bestuurder die geconfronteerd wordt met een toevallig feit dat tegelijkertijd een niet-geïdentificeerd voertuig is, enkel recht hebben op vergoeding van de lichamelijke schade, terwijl de slachtoffers van een schadegeval dat veroorzaakt wordt door een bestuurder die geconfronteerd wordt met een zuiver toevallig feit recht hebben op integrale vergoeding van zowel lichamelijke als materiële schade, heeft het Grondwettelijk Hof bij arrest van 6 juli 2017 voor recht gezegd dat artikel 19bis-13, §3, van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schendt (1). (1) Cass. 30 juni 2016, AR C.15.0458.N, AC 2016, nr. 434.

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudicieel geschil - Artikel 19bis-13, § 3, WAM - Artikelen 10 en 11, Grondwet

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudicieel geschil - Artikel 19bis-13, § 3, WAM - Artikelen 10 en 11, Grondwet

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

VERZEKERING - WAM- verzekering - Artikel 19bis-13, § 3, WAM - Artikelen 10 en 11, Grondwet - Prejudicieel geschil - Grondwettelijk Hof

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

VERZEKERING - WAM- verzekering - Artikel 19bis-13, § 3, WAM - Artikelen 10 en 11, Grondwet - Prejudicieel geschil - Grondwettelijk Hof

- Art. 19bis-11, § 1er, 3° L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

- Art. 19bis-11, § 1er, 3° L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

À la question préjudicielle, posée par la Cour de cassation à la Cour constitutionnelle, de savoir si l'article 19bis-13, § 3, de la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs viole les articles 10 et 11 de la Constitution s'il est interprété en ce sens que, outre la personne lésée primaire par un accident causé par un véhicule non identifié, la personne lésée secondaire est aussi privée de la possibilité d'obtenir une indemnisation du dommage matériel de la part du Fonds commun de garantie, dès lors qu'une telle interprétation crée en effet une inégalité dans le chef des personnes lésées secondaires parce que les victimes d'un sinistre causé par un conducteur qui est confronté à un cas fortuit qui est aussi un véhicule non identifié ne peuvent prétendre qu'à l'indemnisation du dommage corporel, alors que les victimes d'un sinistre qui est causé par un conducteur qui est confronté à un simple cas fortuit peuvent prétendre à l'indemnisation intégrale tant du dommage corporel que du dommage matériel, la Cour constitutionnelle a, par son arrêt du 6 juillet 2017, dit pour droit que l'article 19bis-13, § 3, de la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs ne viole pas les articles 10 et 11 de la Constitution (1). (1) Cass. 30 juin 2016, RG C.15.0458.N, Pas. 2016, n° 434.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Loi du 21 novembre 1989, article 19bis-13, § 3 - Constitution 1994, articles 10 et 11

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Loi du 21 novembre 1989, article 19bis-13, § 3 - Constitution 1994, articles 10 et 11

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Loi du 21 novembre 1989, article 19bis-13, § 3 - Constitution 1994, articles 10 et 11 - Question préjudicielle - Cour constitutionnelle

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Loi du 21 novembre 1989, article 19bis-13, § 3 - Constitution 1994, articles 10 et 11 - Question préjudicielle - Cour constitutionnelle

Wanneer het cassatiemiddel een schending van de artikelen 10 en 11 Grondwet opwerpt in zoverre artikel 19bis-13, §3, WAM toelaat dat de secundaire schadelijder de vergoeding van zijn materiële schade wordt ontzegd, niettegenstaande deze werd veroorzaakt door een geïdentificeerde bestuurder doch louter door het feit dat deze zich kan beroepen op de tussenkomst van een niet-geïdentificeerde bestuurder, stelt het Hof de vraag aan het Grondwettelijk Hof of artikel 19bis-13, §3, van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen de artikelen 10 en 11 Grondwet schendt, indien het in die zin geïnterpreteerd wordt dat, naast de primaire schadelijder van een ongeval veroorzaakt door een niet-geïdentificeerd voertuig, ook de secundaire schadelijder de mogelijkheid ontzegd kan worden vergoeding voor materiële schade van het gemeenschappelijk waarborgfonds te verkrijgen, aangezien dergelijke interpretatie immers een ongelijkheid creëert in hoofde van de groep secundaire schadelijders, omdat slachtoffers van een schadegeval dat veroorzaakt wordt door een bestuurder die geconfronteerd wordt met een toevallig feit dat tegelijkertijd een niet-geïdentificeerd voertuig is, enkel recht hebben op vergoeding van de lichamelijke schade, terwijl de slachtoffers van een schadegeval dat veroorzaakt wordt door een bestuurder die geconfronteerd wordt met een zuiver toevallig feit recht hebben op integrale vergoeding van zowel lichamelijke als materiële schade.

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudicieel geschil - WAM-verzekering - WAM 1989 - Artikel 19bis-13, § 3 - Schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Vraagstelling

- Artt. 10 en 11 Grondwet 1994
- Artt. 10 en 11 Grondwet 1994
- Art. 19bis-13, § 3 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 19bis-13, § 3 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudicieel geschil - WAM-verzekering - WAM 1989 - Artikel 19bis-13, § 3 - Schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Vraagstelling

- Artt. 10 en 11 Grondwet 1994
- Artt. 10 en 11 Grondwet 1994
- Art. 19bis-13, § 3 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

Lorsque le moyen de cassation soulève une violation des articles 10 et 11 de la Constitution dans la mesure où l'article 19bis-13, §3, de la loi du 21 novembre 1989 permet que la personne lésée secondaire soit privée de l'indemnisation de son dommage matériel, nonobstant le fait que ce dommage ait été causé par un conducteur identifié mais par le seul fait que ce dernier peut faire appel à l'intervention d'un conducteur non identifié, la Cour pose à la Cour constitutionnelle la question de savoir si l'article 19bis-13, §3 de la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs viole les articles 10 et 11 de la Constitution, s'il est interprété en ce sens que, outre la personne lésée primaire par un accident causé par un véhicule non identifié, la personne lésée secondaire est aussi privée de la possibilité d'obtenir une indemnisation du dommage matériel de la part du Fonds commun de garantie, dès lors qu'une telle interprétation crée en effet une inégalité dans le chef des personnes lésées secondaires parce que les victimes d'un sinistre causé par un conducteur qui est confronté à un cas fortuit qui est aussi un véhicule non identifié ne peut prétendre qu'à l'indemnisation du dommage corporel, alors que les victimes d'un sinistre qui est causé par un conducteur qui est confronté à un simple cas fortuit peuvent prétendre à l'indemnisation intégrale tant du dommage corporel que du dommage matériel.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Assurance automobile obligatoire - L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs - Article 19bis-13, § 3 - Violation des articles 10 et 11 de la Constitution - Question

- Art. 10 et 11 Constitution 1994
- Art. 10 et 11 Constitution 1994
- Art. 19bis-13, § 3 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

- Art. 19bis-13, § 3 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Assurance automobile obligatoire - L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs - Article 19bis-13, § 3 - Violation des articles 10 et 11 de la Constitution - Question

- Art. 10 et 11 Constitution 1994
- Art. 10 et 11 Constitution 1994
- Art. 19bis-13, § 3 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

- Art. 19bis-13, § 3 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - WAM-verzekering - WAM 1989 - Artikel 19bis-13, § 3 - Schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Vraagstelling

- Artt. 10 en 11 Grondwet 1994

- Artt. 10 en 11 Grondwet 1994

- Art. 19bis-13, § 3 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 19bis-13, § 3 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - WAM-verzekering - WAM 1989 - Artikel 19bis-13, § 3 - Schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Vraagstelling

- Artt. 10 en 11 Grondwet 1994

- Artt. 10 en 11 Grondwet 1994

- Art. 19bis-13, § 3 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 19bis-13, § 3 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

VERZEKERING - WAM- verzekering - WAM 1989 - Artikel 19bis-13, § 3 - Schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Prejudicieel geschil - Grondwettelijk Hof - Vraagstelling

- Artt. 10 en 11 Grondwet 1994

- Artt. 10 en 11 Grondwet 1994

- Art. 19bis-13, § 3 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 19bis-13, § 3 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

VERZEKERING - WAM- verzekering - WAM 1989 - Artikel 19bis-13, § 3 - Schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Prejudicieel geschil - Grondwettelijk Hof - Vraagstelling

- Artt. 10 en 11 Grondwet 1994

- Artt. 10 en 11 Grondwet 1994

- Art. 19bis-13, § 3 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 19bis-13, § 3 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 19bis-13, § 3 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Assurance automobile obligatoire - L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs - Article 19bis-13, § 3 - Violation des articles 10 et 11 de la Constitution - Question

- Art. 10 et 11 Constitution 1994

- Art. 10 et 11 Constitution 1994

- Art. 19bis-13, § 3 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

- Art. 19bis-13, § 3 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Assurance automobile obligatoire - L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs - Article 19bis-13, § 3 - Violation des articles 10 et 11 de la Constitution - Question

- Art. 10 et 11 Constitution 1994

- Art. 10 et 11 Constitution 1994

- Art. 19bis-13, § 3 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

- Art. 19bis-13, § 3 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs - Article 19bis-13, § 3 - Violation des articles 10 et 11 de la Constitution - Question préjudicielle - Cour constitutionnelle - Question

- Art. 10 et 11 Constitution 1994

- Art. 10 et 11 Constitution 1994

- Art. 19bis-13, § 3 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

- Art. 19bis-13, § 3 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs - Article 19bis-13, § 3 - Violation des articles 10 et 11 de la Constitution - Question préjudicielle - Cour constitutionnelle - Question

- Art. 10 et 11 Constitution 1994

- Art. 10 et 11 Constitution 1994

- Art. 19bis-13, § 3 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

- Art. 19bis-13, § 3 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

Artikel 23 Grondwet bevat, inzake aangelegenheden waarop het betrekking heeft, een standstill-verplichting; dat houdt in dat deze bepaling de bevoegde overheid verplicht de voordelen van de van kracht zijnde normen, in dit geval inzake het recht op juridische bijstand, te handhaven door het verbod in te stellen tegen de nagestreefde doelstellingen in te gaan; die verplichting kan echter niet zo worden begrepen dat ze de bevoegde overheid, in het raam van haar bevoegdheden, de verplichting oplegt om, niet te raken aan de modaliteiten van de juridische bijstand; zij verbiedt de bevoegde overheid om zonder dat daartoe redenen van algemeen belang voorhanden zijn, maatregelen te nemen die een aanzienlijke achteruitgang zouden betekenen van het in artikel 23, eerste lid en derde lid, 2°, Grondwet gewaarborgde recht, maar zij ontzegt haar niet de bevoegdheid om te oordelen hoe dat recht op de meest adequate wijze wordt gewaarborgd (1). (1) Zie concl. OM.

GRONDWET - Art. 23 - "Standstill"-verplichting

- Art. 23 De gecoördineerde Grondwet 1994

Conclusie van advocaat-generaal Van Ingelgem.

ADVOCAAT - Het recht op vrije keuze van een advocaat - Juridische tweedelijnsbijstand - Beperkingen

ECONOMIE - Ondernemingsvereniging - Beperking handelingsvrijheid op de relevante markt - Verbod

GRONDWET - Art. 10 - Gelijkheid van de Belgen voor de wet

GRONDWET - Art. 11 - Niet-discriminatie

GRONDWET - Art. 23 - "Standstill"-verplichting

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Bijstand van een advocaat van zijn keuze

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Bijstand van een advocaat van zijn keuze

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht van verdediging - Bijstand van een advocaat van zijn keuze

RECHTSBIJSTAND - Het recht op vrije keuze van een advocaat - Juridische tweedelijnsbijstand - Beperkingen

L'article 23 de la Constitution comporte, dans les matières qu'il couvre, une obligation de standstill; cela implique que cette disposition oblige l'autorité compétente à maintenir le bénéfice des normes en vigueur, en l'espèce en matière de droit à l'aide juridique, en interdisant d'aller à l'encontre des objectifs poursuivis; cette obligation ne peut toutefois s'entendre comme imposant à l'autorité compétente, dans le cadre de ses compétences, de ne pas toucher aux modalités de l'aide juridique; elle interdit à l'autorité compétente d'adopter, sans qu'existent pour ce faire des motifs d'intérêt général, des mesures qui marqueraient un recul significatif du droit garanti par l'article 23, alinéas 1er et 3, 2°, de la Constitution, mais elle ne la prive pas du pouvoir d'apprécier de quelle manière ce droit sera le plus adéquatement assuré (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 23 - Obligation de "standstill"

- Art. 23 La Constitution coordonnée 1994

Conclusions de l'avocat général Van Ingelgem.

AVOCAT - Droit au libre choix d'un avocat - Aide juridique de deuxième ligne - Restrictions

ECONOMIE - Association d'entreprises - Restriction de la liberté d'action sur le marché concerné - Interdiction

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Egalité des Belges devant la loi

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Non-discrimination

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 23 - Obligation de "standstill"

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Assistance d'un avocat de son choix

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Assistance d'un avocat de son choix

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droits de la défense - Assistance d'un avocat de son choix

ASSISTANCE JUDICIAIRE - Droit au libre choix d'un avocat - Aide juridique de deuxième ligne - Restrictions

De regel van de gelijkheid van de Belgen voor de wet die vervat is in artikel 10 Grondwet en die van de niet-discriminatie in het genot van de aan de Belgen erkende rechten en vrijheden die vervat is in artikel 11 Grondwet, impliceren dat eenieder die in dezelfde toestand verkeert op dezelfde wijze wordt behandeld maar sluiten niet uit dat een onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende categorieën van personen, voor zover voor het criterium van onderscheid een objectieve en redelijke verantwoording bestaat; het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld in het licht van het doel en de gevolgen van de maatregel; het gelijkheidsbeginsel wordt miskend indien aangetoond wordt dat er geen redelijke en evenredige verhouding bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel (1). (1) Zie concl. OM.

GRONDWET - Art. 10 - Gelijkheid van de Belgen voor de wet

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - Art. 11 - Niet-discriminatie

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

Het recht op vrije keuze van een advocaat is, onverminderd het belang van het vertrouwen in de relatie tussen een advocaat en zijn cliënt, noodzakelijk onderworpen aan bepaalde beperkingen in het kader van de juridische tweedelijnsbijstand; het recht om in dit kader verdedigd te worden door een raadsman van zijn keuze kan worden onderworpen aan beperkingen wanneer relevante en voldoende gronden deze beperkingen in het belang van een behoorlijke rechtspleging noodzakelijk maken (1). (1) Zie concl. OM.

ADVOCAAT - Het recht op vrije keuze van een advocaat - Juridische tweedelijnsbijstand - Beperkingen

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTSBIJSTAND - Het recht op vrije keuze van een advocaat - Juridische tweedelijnsbijstand - Beperkingen

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Niet elk besluit van een ondernemingsvereniging die de handelingsvrijheid op de relevante markt beperkt valt onder het verbod van artikel IV.1, §1, Wetboek van Economisch Recht (1). (1) Zie concl. OM.

ECONOMIE - Ondernemingsvereniging - Beperking handelingsvrijheid op de relevante markt - Verbod

La règle de l'égalité des Belges devant la loi consacrée à l'article 10 de la Constitution et celle de la non-discrimination dans la jouissance des droits et libertés reconnus aux Belges consacrée à l'article 11 de la Constitution impliquent que tous ceux qui se trouvent dans la même situation soient traités de la même manière mais n'excluent pas qu'une distinction soit faite entre différentes catégories de personnes pour autant que le critère de distinction soit susceptible d'une justification objective et raisonnable; l'existence d'une telle justification doit s'apprécier par rapport au but et aux effets de la mesure prise; le principe de l'égalité est violé lorsqu'il est établi qu'il n'existe pas de rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but visé (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Egalité des Belges devant la loi

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Non-discrimination

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

Le droit au libre choix d'un avocat est, sans préjudice de l'importance que revêt la confiance dans la relation entre un avocat et son client, nécessairement soumis à certaines restrictions dans le cadre de l'aide juridique de deuxième ligne; le droit d'être défendu dans ce cadre par un conseil de son choix peut être soumis à des restrictions lorsque des motifs pertinents et suffisants rendent ces restrictions nécessaires dans l'intérêt de la justice (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

AVOCAT - Droit au libre choix d'un avocat - Aide juridique de deuxième ligne - Restrictions

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

ASSISTANCE JUDICIAIRE - Droit au libre choix d'un avocat - Aide juridique de deuxième ligne - Restrictions

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Toute décision d'une association d'entreprises restreignant la liberté d'action sur le marché concerné ne tombe pas sous le coup de l'interdiction prévue à l'article IV.1, § 1er, du Code de droit économique (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ECONOMIE - Association d'entreprises - Restriction de la liberté d'action sur le marché concerné - Interdiction

Noch artikel 6.1 en 6.3.c EVRM, noch het algemeen rechtsbeginsel betreffende het recht van verdediging houden een absoluut recht op bijstand van een advocaat van zijn keuze in (1). (1) Zie concl. OM.

Ni l'article 6.1 et 6.3.c de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ni le principe général du droit relatif au respect des droits de la défense n'impliquent un droit absolu à l'assistance d'un avocat de son choix (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Bijstand van een advocaat van zijn keuze

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Assistance d'un avocat de son choix

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Bijstand van een advocaat van zijn keuze

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Assistance d'un avocat de son choix

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht van verdediging - Bijstand van een advocaat van zijn keuze

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droits de la défense - Assistance d'un avocat de son choix

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

C.15.0538.N

8 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180208.3](#)

AC nr. ...

Bedingen die onrechtmatig zijn in de overeenkomsten gesloten tussen een beroepsbeoefenaar van een vrij beroep en een consument zijn verboden en nietig (1). (1) Zie concl. OM.

Les clauses abusives dans les contrats conclus entre un titulaire d'une profession libérale et un consommateur sont interdites et nulles (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ECONOMIE - Overeenkomst - Beoefenaar van een vrij beroep - Consument - Onrechtmatig beding

ECONOMIE - Contrat - Titulaire d'une profession libérale - Consommateur - Clause abusive

- Artt. XIV.50 en XIV.51, § 1, eerste lid Wetbank 28 februari 2013 van economisch recht

- Art. XIV.50 et XIV.51, § 1er, al. 1er Code de droit économique

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Beoefenaar van een vrij beroep - Consument - Onrechtmatig beding

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Titulaire d'une profession libérale - Consommateur - Clause abusive

- Artt. XIV.50 en XIV.51, § 1, eerste lid Wetbank 28 februari 2013 van economisch recht

- Art. XIV.50 et XIV.51, § 1er, al. 1er Code de droit économique

Bij elke balie stelt de raad van de Orde van Advocaten een bureau voor juridische bijstand in volgens de nadere regels en voorwaarden die hij bepaalt; deze bepaling machtigt aldus de raad regels inzake de samenstelling en de vertegenwoordiging van het bureau voor juridische bijstand te bepalen (1). (1) Zie concl. OM.

Au sein de chaque barreau, le Conseil de l'Ordre des avocats établit un Bureau d'aide juridique selon les modalités et les conditions qu'il détermine; cette disposition habilite ainsi le Conseil à prévoir des règles en matière de composition et de représentation du bureau d'aide juridique (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

BEROEPSVERENIGINGEN - Orde van Advocaten - Raad van de Orde - Bureau voor juridische bijstand - Regels inzake de samenstelling en de vertegenwoordiging

UNION PROFESSIONNELLE - Ordre des avocats - Conseil de l'Ordre - Bureau d'aide juridique - Règles en matière de composition et de représentation

- Art. 508/7 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 508/7 Code judiciaire

Conclusie van advocaat-generaal Van Ingelgem.

ADVOCAAT - Het recht op vrije keuze van een advocaat - Juridische tweedelijnsbijstand - Beperkingen

BEROEPSVERENIGINGEN - Orde van Advocaten - Raad van de Orde - Bureau voor juridische bijstand - Regels inzake de samenstelling en de vertegenwoordiging

BURGERLIJKE RECHTEN - POLITIEKE RECHTEN - Artikel 14.3, b) en d) IVBPR - Bijstand van een advocaat van zijn keuze

ECONOMIE - Overeenkomst - Beoefenaar van een vrij beroep - Consument - Onrechtmatig beding

ECONOMIE - Overeenkomst - Beoefenaar van een vrij beroep - Consument - Onrechtmatig beding

GRONDWET - Art. 11 - Niet-discriminatie

GRONDWET - Art. 10 - Gelijkheid van de Belgen voor de wet

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Beoefenaar van een vrij beroep - Consument - Onrechtmatig beding

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Beoefenaar van een vrij beroep - Consument - Onrechtmatig beding

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Bijstand van een advocaat van zijn keuze

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Bijstand van een advocaat van zijn keuze

RECHTSBIJSTAND - Bureau voor juridische bijstand - Voorzitter - Aanstelling en ontheffing advocaat - Onpartijdigheid

RECHTSBIJSTAND - Bureau voor juridische bijstand - Beslissingen - Beroep

RECHTSBIJSTAND - Het recht op vrije keuze van een advocaat - Juridische tweedelijnsbijstand - Beperkingen

De arbeidsrechtbank neemt kennis van de gevallen waarin beroep wordt ingesteld tegen de beslissingen van het bureau voor juridische bijstand (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTSBIJSTAND - Bureau voor juridische bijstand - Beslissingen - Beroep

- Art. 580, eerste lid, 18° Gerechtelijk Wetboek

De enkele omstandigheid dat de BJB-voorzitter betrokken is bij de initiële aanstelling van de op te volgen advocaat, houdt niet in dat deze niet met de vereiste onpartijdigheid zou kunnen beslissen over de door de rechtzoekende aangevoerde "vertrouwensbreuk" of "andere ernstige reden tot opvolging", om alsnog tot ontheffing over te gaan (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTSBIJSTAND - Bureau voor juridische bijstand - Voorzitter - Aanstelling en ontheffing advocaat - Onpartijdigheid

Conclusions de l'avocat général Van Ingelgem.

AVOCAT - Droit au libre choix d'un avocat - Aide juridique de deuxième ligne - Restrictions

UNION PROFESSIONNELLE - Ordre des avocats - Conseil de l'Ordre - Bureau d'aide juridique - Règles en matière de composition et de représentation

DROITS CIVILS. DROITS POLITIQUES; VOIR AUSSI: 364/- P.I.D.C.P. article 14.3, b) et d) - Assistance d'un avocat de son choix

ECONOMIE - Contrat - Titulaire d'une profession libérale - Consommateur - Clause abusive

ECONOMIE - Contrat - Titulaire d'une profession libérale - Consommateur - Clause abusive

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Non-discrimination

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Egalité des Belges devant la loi

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Titulaire d'une profession libérale - Consommateur - Clause abusive

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Titulaire d'une profession libérale - Consommateur - Clause abusive

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Assistance d'un avocat de son choix

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Assistance d'un avocat de son choix

ASSISTANCE JUDICIAIRE - Bureau d'aide juridique - Président - Désignation et décharge de l'avocat - Impartialité

ASSISTANCE JUDICIAIRE - Bureau d'aide juridique - Décisions - Recours

ASSISTANCE JUDICIAIRE - Droit au libre choix d'un avocat - Aide juridique de deuxième ligne - Restrictions

Le tribunal du travail connaît des recours contre les décisions du Bureau d'aide juridique (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ASSISTANCE JUDICIAIRE - Bureau d'aide juridique - Décisions - Recours

- Art. 580, al. 1er, 18° Code judiciaire

La seule circonstance que le président du BAJ est impliqué dans la désignation initiale de l'avocat auquel un confrère est appelé à succéder ne signifie pas qu'il ne pourrait pas prendre de décision avec l'impartialité requise sur la "rupture de confiance" ou un "autre motif grave de succession" invoqués par le justiciable, afin de procéder à la décharge (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ASSISTANCE JUDICIAIRE - Bureau d'aide juridique - Président - Désignation et décharge de l'avocat - Impartialité

De regel van de gelijkheid van de Belgen voor de wet die vervat is in artikel 10 Grondwet en die van de niet-discriminatie in het genot van de aan de Belgen erkende rechten en vrijheden die vervat is in artikel 11 Grondwet, impliceren dat eenieder die in dezelfde toestand verkeert op dezelfde wijze wordt behandeld maar sluiten niet uit dat een onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende categorieën van personen, voor zover voor het criterium van onderscheid een objectieve en redelijke verantwoording bestaat; het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld in het licht van het doel en de gevolgen van de maatregel; het gelijkheidsbeginsel wordt miskend indien aangetoond wordt dat er geen redelijke en evenredige verhouding bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel (1). (1) Zie concl. OM.

GRONDWET - Art. 10 - Gelijkheid van de Belgen voor de wet

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - Art. 11 - Niet-discriminatie

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

.....

Een onrechtmatig beding is elk beding of elke voorwaarde in een overeenkomst tussen een beoefenaar van een vrij beroep en een consument die, alleen of in samenhang met een of meer andere bedingen of voorwaarden, een kennelijk onevenwicht schept tussen de rechten en plichten van de partijen ten nadele van de consument (1). (1) Zie concl. OM.

ECONOMIE - Overeenkomst - Beoefenaar van een vrij beroep - Consument - Onrechtmatig beding

- Art. 1.8, 20° Wetbank 28 februari 2013 van economisch recht

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Beoefenaar van een vrij beroep - Consument - Onrechtmatig beding

- Art. 1.8, 20° Wetbank 28 februari 2013 van economisch recht

.....

Het recht op vrije keuze van een advocaat is, onverminderd het belang van het vertrouwen in de relatie tussen een advocaat en zijn cliënt, noodzakelijk onderworpen aan bepaalde beperkingen in het kader van de juridische tweedelijnsbijstand; het recht om dit kader verdedigd te worden door een raadsman van zijn keuze kan worden onderworpen aan beperkingen wanneer relevante en voldoende gronden deze beperkingen in het belang van een behoorlijke rechtspleging noodzakelijk maken (1). (1) Zie concl. OM.

ADVOCAAT - Het recht op vrije keuze van een advocaat - Juridische tweedelijnsbijstand - Beperkingen

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming

3/12/2019

La règle de l'égalité des Belges devant la loi consacrée à l'article 10 de la Constitution et celle de la non-discrimination dans la jouissance des droits et libertés reconnus aux Belges consacrée à l'article 11 de la Constitution impliquent que tous ceux qui se trouvent dans la même situation soient traités de la même manière mais n'excluent pas qu'une distinction soit faite entre différentes catégories de personnes pour autant que le critère de distinction soit susceptible d'une justification objective et raisonnable; l'existence d'une telle justification doit s'apprécier par rapport au but et aux effets de la mesure prise; le principe de l'égalité est violé lorsqu'il est établi qu'il n'existe pas de rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but visé (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Egalité des Belges devant la loi

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Non-discrimination

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

.....

Une clause abusive est toute clause ou toute condition dans un contrat entre un titulaire d'une profession libérale et un consommateur qui, à elle seule ou combinée avec une ou plusieurs autres clauses ou conditions, crée un déséquilibre manifeste entre les droits et les obligations des parties au détriment du consommateur (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ECONOMIE - Contrat - Titulaire d'une profession libérale - Consommateur - Clause abusive

- Art. 1.8, 20° Code de droit économique

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Titulaire d'une profession libérale - Consommateur - Clause abusive

- Art. 1.8, 20° Code de droit économique

.....

Le droit au libre choix d'un avocat est, sans préjudice de l'importance que revêt la confiance dans la relation entre un avocat et son client, nécessairement soumis à certaines restrictions dans le cadre de l'aide juridique de deuxième ligne; le droit d'être défendu dans ce cadre par un conseil de son choix peut être soumis à des restrictions lorsque des motifs pertinents et suffisants rendent ces restrictions nécessaires dans l'intérêt de la justice (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

AVOCAT - Droit au libre choix d'un avocat - Aide juridique de deuxième ligne - Restrictions

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de

P. 18/593

van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14, § 3, b) en d) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

RECHTSBIJSTAND - Beperkingen - Het recht op vrije keuze van een advocaat - Juridische tweedelijnsbijstand

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.3, b) en d) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

Noch artikel 6.1 en 6.3.c EVRM, noch artikel 14, §3, b) en d) IVBPR houden een absoluut recht op bijstand van een advocaat van zijn keuze in (1). (1) Zie concl. OM.

BURGERLIJKE RECHTEN - POLITIEKE RECHTEN - Artikel 14.3, b) en d) IVBPR - Bijstand van een advocaat van zijn keuze

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14, § 3, b) en d) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Bijstand van een advocaat van zijn keuze

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14, § 3, b) en d) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Bijstand van een advocaat van zijn keuze

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14, § 3, b) en d) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.3, b) et d) Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

ASSISTANCE JUDICIAIRE - Restrictions - Droit au libre choix d'un avocat - Aide juridique de deuxième ligne

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.3, b) et d) Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

Ni l'article 6.1 et 6.3.c de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ni l'article 14, § 3, b) et d) du Pacte international relatif aux droits civils et politiques n'impliquent un droit absolu à l'assistance d'un avocat de son choix (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DROITS CIVILS. DROITS POLITIQUES; VOIR AUSSI: 364/- P.I.D.C.P. article 14.3, b) et d) - Assistance d'un avocat de son choix

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.3, b) et d) Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Assistance d'un avocat de son choix

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.3, b) et d) Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Assistance d'un avocat de son choix

- Art. 6, § 1er et 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.3, b) et d) Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

C.16.0011.N

7 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180607.9](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Van Ingelgem.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Gevolgen - bevoegdheid van de rechter -

Conclusie van advocaat-generaal Van Ingelgem.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Burgerlijke zaken - Geschil inzake bevoegdheid -

Conclusions de l'avocat général Van Ingelgem.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Effets. compétence du juge -

Conclusions de l'avocat général Van Ingelgem.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière civile - Contestations relatives à la compétence; voir aussi: 376 règlement de juges -

Uit de bepalingen en uit de wetsgeschiedenis van de wet van 3 augustus 1992 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, waarbij artikel 1050, tweede lid, werd ingevoegd en artikel 1050 werd gewijzigd, volgt niet alleen dat geen onmiddellijk hoger beroep openstaat tegen het vonnis over de bevoegdheid, maar ook dat het hoger beroep pas mogelijk is nadat de rechter die zich bevoegd heeft verklaard of de als bevoegd aangewezen rechter een eindvonnis heeft gewezen over de ontvankelijkheid of de gegrondheid en dat het hoger beroep tegen de beslissing inzake de bevoegdheid "samen" met het appel tegen de eindbeslissing wordt gebracht voor de appelrechter bevoegd voor de behandeling van het hoger beroep tegen het eindvonnis (1). (1) Zie concl. OM.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Burgerlijke zaken - Geschil inzake bevoegdheid -

- Artt. 1050, tweede lid, en 1055 Gerechtelijk Wetboek

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Gevolgen - bevoegdheid van de rechter -

- Artt. 1050, tweede lid, en 1055 Gerechtelijk Wetboek

Il résulte des dispositions et de la genèse légale de la loi du 3 août 1992 modifiant le Code judiciaire, insérant l'article 1050, alinéa 2, et modifiant l'article 1050, non seulement qu'aucun appel immédiat ne peut être formé contre le jugement sur la compétence, mais également que l'appel n'est possible qu'après que le juge qui s'est déclaré compétent ou le juge désigné comme compétent a rendu un jugement définitif sur la recevabilité ou le bien-fondé et que l'appel contre la décision rendue sur la compétence est porté "avec" l'appel contre la décision définitive devant le juge d'appel compétent pour examiner l'appel contre le jugement définitif (1). (1) Voir les concl. du MP.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière civile - Contestations relatives à la compétence; voir aussi: 376 règlement de juges -

- Art. 1050, al. 2, et 1055 Code judiciaire

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Effets. compétence du juge -

- Art. 1050, al. 2, et 1055 Code judiciaire

C.16.0090.N

22 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180322.6](#)

AC nr. ...

Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie waarbij met betrekking tot het openbare belang van een doeltreffend clementieprogramma wordt aangenomen dat het enkele inroepen van een risico dat een clementieprogramma aan doeltreffendheid zou inboeten door inzage in bewijsmiddelen in het dossier van een mededingingsprocedure die nodig zijn om schadevorderingen ten gevolge van een mededingingsinbreuk te onderbouwen, niet volstaat om weigering van inzage in deze gegevens te rechtvaardigen en enkel het risico dat een bepaald stuk in concreto het openbaar belang van een doeltreffend clementieprogramma aantast kan rechtvaardigen dat dit document niet wordt verspreid, volgt dat het enkele gewettigde vertrouwen dat de informatie die in het kader van een clementieprogramma werd megedeeld geheim zou blijven en dat de Commissie die informatie enkel zou gebruiken in het kader van de toepassing van artikel 101 VWEU, niet volstaat om een weigering van inzage in deze gegevens te rechtvaardigen die nodig zijn om een schadevergoeding ten gevolge van een inbreuk op artikel 101 VWEU te onderbouwen.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Algemeen - Europese mededingingsregels - Europese clementieregeling - Doeltreffend clementieprogramma - Vertrouwelijkheid van dossiergegevens - Weigering van inzage - Gewettigd vertrouwen van geheimhouding - Toepassing

HANDELSPRAKTIJK - Ongeoorloofde mededinging - Europese mededingingsregels - Europese clementieregeling - Doeltreffend

3/12/2019

Il résulte de la jurisprudence de la Cour de justice admettant, en ce qui concerne l'intérêt public tenant à l'efficacité d'un programme de clémence, que la simple invocation d'un risque de voir l'accès aux éléments de preuve, figurant dans le dossier d'une procédure en matière de concurrence et nécessaires pour fonder ces actions en dommages et intérêts, affecter l'efficacité d'un programme de clémence ne saurait suffire à justifier un refus d'accès à ces éléments et que seul le risque de voir un document donné porter in concreto atteinte à l'intérêt public tenant à l'efficacité du programme de clémence est susceptible de justifier que ce document ne soit pas divulgué, que la seule confiance légitime dans le fait que les informations qui ont été communiquées dans le cadre d'un programme de clémence resteraient confidentielles et que la Commission ne les utiliserait qu'aux fins de l'application de l'article 101 TFUE ne saurait suffire à justifier un refus d'accès à ces documents qui sont nécessaires pour fonder une action en dommages et intérêts pour violation de l'article 101 TFUE.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Généralités - Règles de concurrence européennes - Programme de clémence européen - Efficacité du programme de clémence - Confidentialité des éléments du dossier - Refus d'accès - Confiance légitime dans la confidentialité - Application

PRATIQUES DU COMMERCE - Concurrence illicite - Règles de concurrence européennes - Programme de clémence européen -

P. 20/593

C.16.0138.F

27 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180927.1](#)

AC nr. ...

De vernietiging van, enerzijds, de beslissing die het derdenverzet van een partij tegen een beschikking die een bewarend beslag op onroerend goed toestaat, niet-ontvankelijk verklaart en van, anderzijds, de beslissing die de vordering van andere partijen tot nietigverklaring van een op grond van dat beslag betekend bevel tot betalen ongegrond verklaart, strekt zich wegens de onsplitsbaarheid uit tot de overige beschikkingen van de bestreden beslissing die het derdenverzet van die andere partijen als ongegrond verwerpt.

DERDENVERZET - Beschikking die een bewarend beslag op onroerend goed toestaat - Nietigverklaring van de beschikking op het derdenverzet - Uitwerking van die nietigverklaring op de andere partijen - Voorwaarde - Onsplitsbaarheid

- Art. 1130 Gerechtelijk Wetboek

L'exécution d'une ordonnance autorisant une saisie immobilière conservatoire à l'égard de plusieurs parties serait incompatible avec l'exécution de la décision de rétractation de ladite ordonnance et de mainlevée de cette saisie prononcée sur la tierce opposition de l'une de ces parties.

TIERCE OPPOSITION - Ordonnance autorisant une saisie immobilière conservatoire - Annulation de l'ordonnance sur la tierce opposition - Effet de cet annulation sur les autres parties - Condition - Indivisibilité

- Art. 1130 Code judiciaire

Er is enkel sprake van een onrechtmatig belang wanneer de rechtsvordering strekt tot behoud van een toestand die in strijd is met de openbare orde of ertoe strekt een onrechtmatig voordeel te verkrijgen (1). (1) Zie Cass. 28 november 2013, AR C.13.0166.N, AC 2013, nr. 645.

DERDENVERZET - Beschikking die een bewarend beslag op onroerend goed toestaat - Ontvankelijkheid van het derdenverzet - Belang - Begrip

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

L'intérêt n'est illégitime que lorsque l'action tend au maintien d'une situation contraire à l'ordre public ou à l'obtention d'un avantage illicite (1). (1) Voir Cass. 28 novembre 2013, RG C.13.0166.N, Pas. 2013, n° 645.

TIERCE OPPOSITION - Ordonnance autorisant une saisie immobilière conservatoire - Recevabilité de la tierce opposition - Intérêt - Notion

- Art. 17 Code judiciaire

De rechter moet de juridische aard van de door de partijen aangevoerde feiten onderzoeken en mag, ongeacht de juridische omschrijving die de partijen daaraan hebben gegeven, de voor hem aangevoerde redenen ambtshalve aanvullen, op voorwaarde dat hij geen betwisting opwerpt waarvan de partijen het bestaan hebben uitgesloten, dat hij enkel steunt op feiten die hem regelmatig ter beoordeling zijn voorgelegd, dat hij het voorwerp van de vordering niet wijzigt en daarbij het recht van verdediging van de partijen niet miskent (1). (1) Cass. 6 mei 2016, AR C.15.0365.F, AC 2016, nr. 305.

RECHTBANKEN - Algemeen - Ambt van de rechter - Omvang

Le juge est tenu d'examiner la nature juridique des faits invoqués par les parties et, quelle que soit la qualification que celles-ci leur ont donnée, peut suppléer d'office aux motifs invoqués devant lui dès lors qu'il n'élève aucune contestation dont les parties ont exclu l'existence, qu'il se fonde uniquement sur des faits qui ont été régulièrement soumis à son appréciation, qu'il ne modifie pas l'objet de la demande et qu'il ne viole pas les droits de la défense (1). (1) Cass. 6 mai 2016, RG C.15.0365.F, Pas. 2016, n° 305.

TRIBUNAUX - Généralités - Office du juge - Etendue

Het algemeen beginsel van het recht van verdediging wordt niet miskend wanneer de rechter zijn beslissing grondt op elementen waarvan de partijen, gelet op het verloop van het debat, mochten verwachten dat de rechter ze in zijn oordeel zou betrekken en waarover ze tegenspraak hebben kunnen voeren (1). (1) Cass. 23 maart 2017, AR C.15.0232.F, AC 2017, nr. 205.

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Ambt van de rechter - Verplichting van de rechter

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht van verdediging - Burgerlijke zaken - Ambt van de rechter - Verplichting van de rechter

Wanneer de beslagrechter, die op derdenverzet uitspraak doet, de beschikking intrekt die een bewarend beslag op onroerend goed toestaat, is zijn beslissing bij voorraad uitvoerbaar en verhindert ze dat een vordering tot vernieuwing van het aldus opgeheven beslag wordt ingesteld.

BESLAG OP ONROEREND GOED [ZIE: 065 BESLAG] - Bewarend beslag op onroerend goed - Beschikking die een bewarend beslag op onroerend goed toestaat - Intrekking - Bij voorraad uitvoerbare beslissing

- Artt. 1039, tweede lid, 1395, tweede lid, en 1436 Gerechtelijk Wetboek

DERDENVERZET - Beschikking die een bewarend beslag op onroerend goed toestaat - Intrekking - Bij voorraad uitvoerbare beslissing

- Artt. 1039, tweede lid, 1395, tweede lid, en 1436 Gerechtelijk Wetboek

De vernietiging van, enerzijds, de beslissing die het derdenverzet van een partij tegen een beschikking die een bewarend beslag op onroerend goed toestaat, niet-ontvankelijk verklaart en van, anderzijds, de beslissing die de vordering van andere partijen tot nietigverklaring van een op grond van dat beslag betekend bevel tot betalen ongegrond verklaart, strekt zich wegens de onsplitsbaarheid uit tot de overige beschikkingen van de bestreden beslissing die het derdenverzet van die andere partijen als ongegrond verwerpt.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Burgerlijke zaken - Beschikking die een bewarend beslag op onroerend goed toestaat - Vernietiging van de beslissing die het derdenverzet van een partij niet-ontvankelijk verklaart - Vernietiging van de beslissing die de vordering van andere partijen tot nietigverklaring van een op grond van dat beslag betekend bevel tot betalen ongegrond verklaart - Uitwerking op de overige beschikkingen van de bestreden beslissing die het derdenverzet van die andere partijen als niet-gegrond verwerpt

Le principe général du droit relatif au respect des droits de la défense n'est pas violé lorsque le juge fonde sa décision sur des éléments dont les parties pouvaient attendre, vu le déroulement des débats, qu'il les inclurait dans son jugement et qu'elles ont pu contredire (1). (1) Cass. 23 mars 2017, RG C.15.0232.F, Pas. 2017, n° 205.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Office du juge - Obligation du juge

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droits de la défense - Matière civile - Office du juge - Obligation du juge

Lorsque le juge des saisies statuant sur tierce opposition rétracte l'ordonnance autorisant une saisie immobilière conservatoire, sa décision est exécutoire par provision et fait obstacle à l'introduction d'une demande de renouvellement de la saisie ainsi levée.

SAISIE IMMOBILIERE [VOIR: 065 SAISIE - Saisie immobilière conservatoire - Ordonnance autorisant une saisie immobilière conservatoire - Rétractation - Décision exécutoire par provision

- Art. 1039, al. 2, 1395, al. 2, et 1436 Code judiciaire

TIERCE OPPOSITION - Ordonnance autorisant une saisie immobilière conservatoire - Rétractation - Décision exécutoire par provision

- Art. 1039, al. 2, 1395, al. 2, et 1436 Code judiciaire

Lorsque sont cassées, d'une part, la décision disant irrecevable la tierce opposition d'une partie contre une ordonnance autorisant une saisie immobilière conservatoire, d'autre part, la décision disant non fondée la demande d'autres parties en annulation d'un commandement de payer signifié sur la base de cette saisie, la cassation s'étend, en raison de l'indivisibilité, aux autres dispositions de la décision attaquée rejetant comme non fondée la tierce opposition de ces autres parties.

CASSATION - Etendue - Matière civile - Ordonnance autorisant une saisie immobilière conservatoire - Cassation de la décision disant irrecevable la tierce opposition d'une partie - Cassation de la décision disant non fondée la demande d'autres parties en annulation d'un commandement à payer signifié sur la base de cette saisie - Effet sur les autres dispositions de la décision attaquée rejetant comme non fondée la tierce opposition de ces autres parties

Eenieder die niet behoorlijk is opgeroepen of niet in dezelfde hoedanigheid in de zaak is tussengekomen, kan derdenverzet doen tegen een, zij het voorlopige, beslissing die zijn rechten benadeelt.

DERDENVERZET - Beschikking die een bewarend beslag op onroerend goed toestaat - Ontvankelijkheid van het derdenverzet - Belang

- Art. 1122, eerste lid *Gerechtigd Wetboek*

Een rechtsgrond die vergeefs door een middel wordt bekritiseerd en een onderscheiden en voldoende grondslag voor de bestreden beslissing vormt, maakt het middel dat een andere en, bijgevolg overtollige, reden van die beslissing betreft, doelloos en niet-ontvankelijk (1). (1) Cass. 23 april 2018, AR S.16.0044.F, AC 2018, nr. 261, met concl. van advocaat-generaal Genicot in Pas. 2018.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Belang - Middelen die kritiek oefenen op meerdere rechtsgronden die volstaan als grondslag voor de bestreden beslissing - Verwerping van een middel dat kritiek oefent op een rechtsgrond - Ontvankelijkheid van de overige middelen

Toute personne qui n'a point été dûment appelée ou n'est pas intervenue à la cause en la même qualité peut former tierce opposition à la décision, même provisoire, qui préjudicie à ses droits.

TIERCE OPPOSITION - Ordonnance autorisant une saisie immobilière conservatoire - Recevabilité de la tierce opposition - Intérêt

- Art. 1122, al. 1er *Code judiciaire*

Un motif de droit vainement critiqué par un moyen et qui constitue un fondement distinct et suffisant de la décision attaquée, prive d'intérêt et rend irrecevable le moyen qui vise un autre motif de droit, dès lors surabondant, de ladite décision (1). (1) Cass. 23 avril 2018, RG S.16.0044.F, Pas. 2018, n° 261 avec les concl. de M. l'avocat général Génicot.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Intérêt - Moyens critiquant plusieurs motifs de droit qui suffisent à fonder la décision attaquée - Rejet d'un moyen critiquant un motif de droit - Recevabilité des autres moyens

C.16.0145.F

4 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180504.1](#)

AC nr. ...

Enkel de wet die de wezenlijke belangen van de Staat of van de gemeenschap betreft of, in het privaatrecht, de juridische grondslagen vastlegt waarop de economische of morele orde van de samenleving berust, raakt de openbare orde; dat geldt niet voor de regel van de relativiteit van de overeenkomsten, vastgelegd in artikel 1165 van het Burgerlijk Wetboek.

OPENBARE ORDE - Burgerlijke zaken - Relativiteit van de overeenkomsten - Ontstentenis

- Art. 1165 *Burgerlijk Wetboek*

OPENBARE ORDE - Begrip - Burgerlijke zaken - Relativiteit van de overeenkomsten

- Art. 1165 *Burgerlijk Wetboek*

OVEREENKOMST - Algemeen - Relativiteit van de overeenkomsten - Openbare orde

- Art. 1165 *Burgerlijk Wetboek*

N'est d'ordre public que la loi qui touche aux intérêts essentiels de l'Etat ou de la collectivité ou qui fixe, dans le droit privé, les bases juridiques sur lesquelles repose l'ordre économique ou moral de la société; tel n'est pas le cas de la règle de la relativité des conventions consacrée à l'article 1165 du Code civil.

ORDRE PUBLIC - Matière civile - Relativité des conventions - Absence

- Art. 1165 *Code civil*

ORDRE PUBLIC - Notion - Matière civile - Relativité des conventions

- Art. 1165 *Code civil*

CONVENTION - Généralités - Relativité des conventions - Ordre public

- Art. 1165 *Code civil*

C.16.0162.F

30 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180330.1](#)

AC nr. ...

De notaris is een openbaar ambtenaar die verplicht is zijn dienst te verlenen wanneer hij daartoe wordt verzocht; noch artikel 10 van het reglement voor de organisatie van de notariële boekhouding, bindend verklaard door artikel 1 van het koninklijk besluit van 9 maart 2003, dat ertoe strekt de boekhouding te organiseren en dat niet afwijkt van de verplichting die de notaris is opgelegd door de artikelen 1 en 3 Wet Notarisambt en artikel 1580 van het Gerechtelijk Wetboek om tot de veiling over te gaan, noch enige andere bepaling staat de notaris toe zijn dienst te weigeren indien hem geen provisie is overgemaakt (1). (1) Zie Cass. 24 oktober 2002, AR C.00.0724.F, AC 2002, nr. 506, met concl. van advocaat-generaal De Riemaecker in Pas. 2002, nr. 506.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Uitvoerend beslag op onroerend goed - Aanwijzing van de notaris door de rechter - Weigering van tussenkomst in geval van niet-betaling van een provisie - Wettigheid

- Artt. 1, eerste en derde lid, en 91, eerste lid, 5° Wet 25 ventôse jaar XI op het notarisambt

- Art. 1580 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 10, goedgekeurd bij Reglement 9 oktober 2001 van de Nationale Kamer van notarissen voor de organisatie van de notariële boekhouding

- Art. 1 KB 9 maart 2003 houdende goedkeuring van de reglementen van de Nationale Kamer van notarissen voor de organisatie van de notariële boekhouding en voor het toezicht op de boekhouding

NOTARIS - Uitvoerend beslag op onroerend goed - Aanwijzing van de notaris door de rechter - Weigering van tussenkomst in geval van niet-betaling van een provisie - Wettigheid

- Artt. 1, eerste en derde lid, en 91, eerste lid, 5° Wet 25 ventôse jaar XI op het notarisambt

- Art. 1580 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 10, goedgekeurd bij Reglement 9 oktober 2001 van de Nationale Kamer van notarissen voor de organisatie van de notariële boekhouding

- Art. 1 KB 9 maart 2003 houdende goedkeuring van de reglementen van de Nationale Kamer van notarissen voor de organisatie van de notariële boekhouding en voor het toezicht op de boekhouding

Le notaire est un fonctionnaire public tenu de prêter son ministère lorsqu'il en est requis; ni l'article 10 du règlement pour l'organisation de la comptabilité notariale, rendu obligatoire par l'article 1er de l'arrêté royal du 9 mars 2003, qui a pour objet d'organiser la comptabilité et ne déroge pas à l'obligation imposée au notaire par les articles 1er et 3 de la loi du 25 ventôse an XI contenant organisation du notariat et 1580 du Code judiciaire de procéder à l'adjudication, ni aucune autre disposition n'autorise le notaire à refuser de prêter son ministère si une provision ne lui est pas versée (1). (1) Voir Cass. 24 octobre 2002, RG C.00.0724.F, Pas. 2002, n°506, avec concl. de M. De Riemaecker, avocat général.

SAISIE - Saisie exécution - Saisie-exécution immobilière - Désignation du notaire par le juge - Refus d'intervention en cas de non-paiement d'une provision - Légalité

- Art. 1er, al. 1er et 3, et 91, al. 1er, 5° L. du 25 ventôse an XI contenant organisation du notariat

- Art. 1580 Code judiciaire

- Art. 10, approuvé par l'. Règlement du 9 octobre 2001 de la Chambre nationale des notaires pour l'organisation de la comptabilité notariale

- Art. 1er A.R. du 9 mars 2003

NOTAIRE - Saisie-exécution immobilière - Désignation du notaire par le juge - Refus d'intervention en cas de non-paiement d'une provision - Légalité

- Art. 1er, al. 1er et 3, et 91, al. 1er, 5° L. du 25 ventôse an XI contenant organisation du notariat

- Art. 1580 Code judiciaire

- Art. 10, approuvé par l'. Règlement du 9 octobre 2001 de la Chambre nationale des notaires pour l'organisation de la comptabilité notariale

- Art. 1er A.R. du 9 mars 2003

C.16.0167.F

2 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180202.1](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal de Koster.

BESLAG - Allerlei - Beschrijvende maatregelen of beslagmaatregelen - Verwerping - Herneming - Nieuwe omstandigheden - Aard

Conclusions de l'avocat general de Koster.

SAISIE - Divers - Mesures de description ou de saisie - Rejet - Répétition - Circonstances nouvelles - Nature

De herneming, wegens nieuwe omstandigheden, van een eerder verworpen vordering tot het verkrijgen van beschrijvende maatregelen is geen vordering tot wijziging of intrekking van de beschikking in de zin van artikel 1032 van het Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. .

BESLAG - Allerlei - Beschrijvende maatregelen of beslagmaatregelen - Verwerping - Herneming - Nieuwe omstandigheden - Aard
- Art. 1032 Gerechtelijk Wetboek

N'est pas une demande de modification ou de rétraction de l'ordonnance au sens de l'article 1032 du Code judiciaire, la réitération pour circonstances nouvelles d'une demande de mesures de description précédemment rejetée (1). (1) Voir les concl. du MP.

SAISIE - Divers - Mesures de description ou de saisie - Rejet - Réitération - Circonstances nouvelles - Nature
- Art. 1032 Code judiciaire

C.16.0183.F

5 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180105.1](#)

AC nr. ...

Wie zijn vordering tot terugbetaling grondt op het bestaan van een verrijking zonder oorzaak, moet de voorwaarde van het ontbreken van een oorzaak van de verarming en van de verrijking aantonen.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Verrijking zonder oorzaak - Vordering tot terugbetaling - Geen oorzaak - Bewijslast

- Art. 1315, eerste lid Burgerlijk Wetboek
- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemeen rechtsbeginsel van de verrijking zonder oorzaak - Vordering tot terugbetaling - Geen oorzaak - Bewijslast

- Art. 1315, eerste lid Burgerlijk Wetboek
- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek

VERRIJKING ZONDER OORZAAK - Vordering tot terugbetaling - Geen oorzaak - Bewijslast

- Art. 1315, eerste lid Burgerlijk Wetboek
- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek

Il appartient à celui qui fonde sa demande de remboursement sur l'existence d'un enrichissement sans cause d'établir la condition d'absence de cause de l'appauvrissement et de l'enrichissement.

PREUVE - Matière civile - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Enrichissement sans cause - Demande de remboursement - Absence de cause - Charge de la preuve

- Art. 1315, al. 1er Code civil
- Art. 870 Code judiciaire

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit de l'enrichissement sans cause - Demande de remboursement - Absence de cause - Charge de la preuve

- Art. 1315, al. 1er Code civil
- Art. 870 Code judiciaire

ENRICHISSEMENT SANS CAUSE - Demande de remboursement - Absence de cause - Charge de la preuve

- Art. 1315, al. 1er Code civil
- Art. 870 Code judiciaire

C.16.0186.N

14 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180914.2](#)

AC nr. ...

De regels van het geding inzake samenhang, zoals deze zijn vervat in de artikelen 30 en 701 Gerechtelijk Wetboek, zijn van overeenkomstige toepassing in hoger beroep; artikel 1050 Gerechtelijk Wetboek is niet onverenigbaar met de toepassing van voormelde regels.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Gevolgen - bevoegdheid van de rechter -

- Artt. 30, 701, 1042 en 1050 Gerechtelijk Wetboek

SAMENHANG -

- Artt. 30, 701, 1042 en 1050 Gerechtelijk Wetboek

SAMENHANG -

- Artt. 30, 701, 1042 en 1050 Gerechtelijk Wetboek

Les règles relatives à l'instance en matière de connexité, telles qu'elles figurent aux articles 30 et 701 du Code judiciaire, sont applicables par analogie en degré d'appel; l'article 1050 du Code judiciaire est inconciliable avec l'application des règles précitées.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Effets. compétence du juge -

- Art. 30, 701, 1042 et 1050 Code judiciaire

CONNEXITE -

- Art. 30, 701, 1042 et 1050 Code judiciaire

CONNEXITE -

- Art. 30, 701, 1042 et 1050 Code judiciaire

C.16.0192.N

26 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180426.10](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Van Ingelgem.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijsvoering - Overlegging van
3/12/2019

Conclusions de l'avocat général Van Ingelgem.

PREUVE - Matière civile - Administration de la preuve - Production
P. 25/593

Conclusie van advocaat-generaal Van Ingelgem.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijsvoering - Overlegging van stukken - In een andere lidstaat woonachtige partij of derde - Onrechtmatige niet-overlegging - Voorziene consequenties

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Toepassing van de buitenlandse wet door de feitenrechter - Bepaling van de draagwijdte ervan

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Hof van Justitie - Artikel 1, eerste lid, Verordening (EG) nr. 1206/2001 - Overlegging van stukken - In een andere lidstaat woonachtige partij of derde

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Hof van Justitie - Artikel 1, eerste lid, Verordening (EG) nr. 1206/2001 - Overlegging van stukken - In een andere lidstaat woonachtige partij of derde - Onrechtmatige niet-overlegging - Voorziene consequenties

Uit het arrest van 6 september 2012 Lippens, C-170/11, van het Hof van Justitie van de Europese Unie met betrekking tot artikel 1, lid 1, van de verordening (EG) nr. 1206/2001 van de Raad betreffende de samenwerking tussen de gerechten van de lidstaten op het gebied van bewijsverkrijging in burgerlijke en handelszaken volgt kennelijk dat wanneer een gerecht van een lidstaat een in een andere lidstaat woonachtige partij of derde veroordeelt om hem stukken over te leggen overeenkomstig het nationale recht van dat gerecht, het gerecht aan de onrechtmatige niet-overlegging van de stukken de in zijn nationale recht voorziene consequenties mag verbinden, mits eerbiediging van het Unierecht (1). (1) Zie concl. OM.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijsvoering - Overlegging van stukken - In een andere lidstaat woonachtige partij of derde - Onrechtmatige niet-overlegging - Voorziene consequenties

- Art. 1, eerste lid Verordening (EG) nr. 1206/2001 van de Raad van 28 mei 2001 betreffende de samenwerking tussen de gerechten van de lidstaten op het gebied van bewijsverkrijging in burgerlijke en handelszaken

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijsvoering - Overlegging van stukken - In een andere lidstaat woonachtige partij of derde

- Art. 1, eerste lid Verordening (EG) nr. 1206/2001 van de Raad van 28 mei 2001 betreffende de samenwerking tussen de gerechten van de lidstaten op het gebied van bewijsverkrijging in burgerlijke en handelszaken

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Hof van Justitie - Artikel 1, eerste lid, Verordening (EG) nr. 1206/2001 - Overlegging van stukken - In een andere lidstaat woonachtige partij of derde

- Art. 1, eerste lid Verordening (EG) nr. 1206/2001 van de Raad van 28 mei 2001 betreffende de samenwerking tussen de gerechten van de lidstaten op het gebied van bewijsverkrijging in burgerlijke en handelszaken

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Artikel 1,

Conclusions de l'avocat général Van Ingelgem.

PREUVE - Matière civile - Administration de la preuve - Production des pièces - Partie ou tiers résidant dans un autre Etat membre - Non-production irrégulière - Conséquences prévues

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Généralités - Application de la loi étrangère par le juge du fond - Détermination de sa portée

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Cour de justice - Règlement (CE) n° 1206/001, article 1er, alinéa 1er - Production des pièces - Partie ou tiers résidant dans un autre Etat membre

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Cour de justice - Règlement (CE) n° 1206/001, article 1er, alinéa 1er - Production des pièces - Partie ou tiers résidant dans un autre Etat membre - Non-production irrégulière - Conséquences prévues

Il résulte manifestement de l'arrêt du 6 septembre 2012 Lippens, C-170/11, de la Cour de justice de l'Union européenne concernant l'article 1er, alinéa 1er, du règlement (CE) n° 1206/2001 du Conseil relatif à la coopération entre les juridictions des États membres dans le domaine de l'obtention des preuves en matière civile ou commerciale que lorsqu'une juridiction d'un État membre condamne une partie ou un tiers résidant dans un autre État membre à lui produire des pièces conformément au droit national de cette juridiction, la juridiction peut attacher à la non-production irrégulière des pièces les conséquences prévues par son droit national, moyennant le respect du droit de l'Union (1). (1) Voir les concl. du MP.

PREUVE - Matière civile - Administration de la preuve - Production des pièces - Partie ou tiers résidant dans un autre Etat membre - Non-production irrégulière - Conséquences prévues

- Art. 1er, al. 1er Règlement (CE) n° 1206/2001 du Conseil du 28 mai 2001 relatif à la coopération entre les juridictions des Etats membres dans le domaine de l'obtention des preuves en matière civile ou commerciale

PREUVE - Matière civile - Administration de la preuve - Production des pièces - Partie ou tiers résidant dans un autre Etat membre

- Art. 1er, al. 1er Règlement (CE) n° 1206/2001 du Conseil du 28 mai 2001 relatif à la coopération entre les juridictions des Etats membres dans le domaine de l'obtention des preuves en matière civile ou commerciale

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Cour de justice - Règlement (CE) n° 1206/001, article 1er, alinéa 1er - Production des pièces - Partie ou tiers résidant dans un autre Etat membre

- Art. 1er, al. 1er Règlement (CE) n° 1206/2001 du Conseil du 28 mai 2001 relatif à la coopération entre les juridictions des Etats membres dans le domaine de l'obtention des preuves en matière civile ou commerciale

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Règlement (CE)

eerste lid, Verordening (EG) nr. 1206/2001 - Overlegging van stukken - In een andere lidstaat woonachtige partij of derde - Onrechtmatige niet-overlegging - Voorziene consequenties - Hof van Justitie

- Art. 1, eerste lid Verordening (EG) nr. 1206/2001 van de Raad van 28 mei 2001 betreffende de samenwerking tussen de gerechten van de lidstaten op het gebied van bewijsverkrijging in burgerlijke en handelszaken

Wanneer de feitenrechter de buitenlandse wet toepast, moet hij de draagwijdte ervan bepalen door rekening te houden met de uitlegging die eraan gegeven wordt in het land van oorsprong; het Hof gaat na of de beslissing van de feitenrechter overeenstemt met de uitlegging ervan (1). (1) Zie concl. OM.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Bepaling van de draagwijdte ervan - Toepassing van de buitenlandse wet door de feitenrechter

n° 1206/001, article 1er, alinéa 1er - Production des pièces - Partie ou tiers résidant dans un autre Etat membre - Non-production irrégulière - Conséquences prévues - Cour de justice

- Art. 1er, al. 1er Règlement (CE) n° 1206/2001 du Conseil du 28 mai 2001 relatif à la coopération entre les juridictions des Etats membres dans le domaine de l'obtention des preuves en matière civile ou commerciale

Lorsqu'il applique la loi étrangère, le juge du fond est tenu d'en déterminer la portée en tenant compte de l'interprétation qui lui est donnée dans son pays d'origine; la Cour vérifie si la décision du juge du fond est conforme à son interprétation (1). (1) Voir les concl. du MP.

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Généralités - Détermination de sa portée - Application de la loi étrangère par le juge du fond

C.16.0197.F

13 december 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181213.4](#)

AC nr. ...

Overeenkomstig artikel 52, § 4, eerste lid, b), van de verordening (EG) nr. 800/1999 van de Commissie van 15 april 1999 houdende gemeenschappelijke uitvoeringsbepalingen van het stelsel van restituties bij uitvoer voor landbouwproducten, is de in lid 1 bedoelde verplichting tot terugbetaling niet van toepassing indien tussen de dag waarop het definitieve besluit tot toekenning van de restitutie ter kennis van de begunstigde is gebracht en de dag waarop een nationale of communautaire autoriteit de begunstigde voor het eerst heeft ingelicht over het feit dat de betrokken betaling niet verschuldigd was, meer dan vier jaar is verstreken, maar die bepaling is alleen van toepassing indien de begunstigde te goeder trouw heeft gehandeld.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Aanvang - Bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen - Restituties bij uitvoer voor landbouwproducten - Onverschuldigde betaling - Verplichting tot terugbetaling - Aanvang van de verjaringstermijn - Begunstigde te goeder trouw

- Art. 52 Verordening (EG) nr. 800/1999 van de Commissie van 15 april 1999 houdende gemeenschappelijke uitvoeringsbepalingen van het stelsel van restituties bij uitvoer voor landbouwproducten

Conformément à l'article 52, § 4, alinéa 1er, b), du règlement (CE) n° 800/1999 de la Commission du 15 avril 1999 portant modalités communes d'application du régime des restitutions à l'exportation pour les produits agricoles, l'obligation de remboursement visée au paragraphe 1er ne s'applique pas si le délai écoulé entre le jour de la notification au bénéficiaire de la décision définitive sur l'octroi de la restitution et celui de la première information du bénéficiaire par une autorité nationale ou communautaire concernant la nature indue du paiement concerné est supérieur à quatre ans mais cette disposition ne s'applique que si le bénéficiaire a agi de bonne foi.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Point de départ - Protection des intérêts financiers des Communautés européennes - Restitutions à l'exportation pour les produits agricoles - Paiement indu - Obligation de remboursement - Point de départ du délai de prescription - Bénéficiaire de bonne foi

- Art. 52 Règl. Comm. CE n° 800/1999 du 15 avril 1999

Uit de bepalingen van het koninklijk besluit van 8 juli 2014 met betrekking tot de overdracht van het gebouw, de reserves, het bedrijfskapitaal en de lasten van het verleden van het Belgisch Interventie- en Restitutiebureau aan de federale Staat, alsmede de overdracht van andere goederen, rechten en verplichtingen van het Belgisch Interventie- en Restitutiebureau aan de gewesten, alsmede zijn vereffening en zijn afschaffing, volgt dat de opvolging van dat bureau door de federale Staat van rechtswege plaatsheeft door uitwerking van die bepalingen en onder de daarin bepaalde voorwaarden, zodat elke hervatting van het geding in dat opzicht geen bestaansreden meer heeft.

VORDERING IN RECHTE - Belgisch Interventie- en Restitutiebureau - Opvolging van rechtswege - Federale staat - Hervatting van het geding - Noodzaak

- Art. 5 KB 8 juli 2014 met betrekking tot de overdracht van het gebouw, de reserves, het bedrijfskapitaal en de lasten van het verleden van het Belgisch Interventie- en Restitutiebureau aan de federale Staat, alsmede de overdracht van andere goederen, rechten en

Il résulte des dispositions de l'arrêté royal du 8 juillet 2014 relatif au transfert à l'Etat fédéral du bâtiment, des réserves, du fonds de roulement et des charges du passé du Bureau d'intervention et de restitution belge et au transfert des autres biens, droits et obligations dudit bureau d'intervention et de restitution belge aux régions ainsi qu'à sa liquidation et à sa suppression que la succession de l'Etat fédéral à ce bureau a lieu de plein droit par l'effet de ces dispositions et dans les conditions que celles-ci déterminent, en sorte que toute reprise d'instance est à cet égard sans objet.

DEMANDE EN JUSTICE - Bureau d'Intervention et de Restitution belge - Succession de plein droit - Etat fédéral - Reprise d'instance - Nécessité

- Art. 5 A.R. du 8 juillet 2014

C.16.0224.F

13 december 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181213.5](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat een emittent van financiële instrumenten voorkennis die op hem betrekking heeft niet mededeelt, een schending van artikel 10 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten vormt, sluit niet uit dat de rechter het onjuiste of misleidende karakter van informatie kan afleiden uit het verzwijgen, door die emittent, van gegevens die licht op die informatie kunnen werpen.

BELEGGINGEN - Financiële instrumenten - Emissie - Emittent - Voorkennis die op hem betrekking heeft - Mededeling - Geen mededeling

- Art. 10 Wet 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten

De bewijskracht van een akte is de eerbiediging van hetgeen daarin schriftelijk is vastgesteld en houdt geen verband met de beoordeling van de juistheid of de getrouwheid van de vertaling van een akte die in een andere taal dan die van de rechtspleging is opgesteld.

BEWIJSKRACHT VAN DE AKTEN [ZIE: 077 BEWIJS] - Begrip - Vertaling van een in een andere taal dan die van de rechtspleging opgestelde akte - Juistheid en getrouwheid - Beoordeling

- Artt. 1319, 1320 en 1322 Burgerlijk Wetboek

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Geschriften - Algemeen - Bewijskracht van de akten - Vertaling van een in een andere taal dan die van de rechtspleging opgestelde akte - Juistheid - Getrouwheid - Beoordeling

- Artt. 1319, 1320 en 1322 Burgerlijk Wetboek

3/12/2019

La circonstance que l'absence de communication par un émetteur d'instruments financiers d'une information privilégiée le concernant constitue une infraction à l'article 10 de la loi du 2 août 2002 relative à la surveillance du secteur financier et aux services financiers n'exclut pas que le juge puisse déduire le caractère faux ou trompeur d'une information du silence gardé par cet émetteur sur des éléments de nature à éclairer cette information.

INVESTISSEMENTS - Instruments financiers - Emission - Emetteur - Information privilégiée le concernant - Communication - Absence

- Art. 10 L. du 2 août 2002 relative à la surveillance du secteur financier et aux services financiers

La foi due à un acte est le respect que l'on doit attacher à ce qui y est constaté par écrit et est étrangère à l'appréciation de l'exactitude ou de la fidélité de la traduction d'un acte rédigé dans une langue autre que celle de la procédure.

FOI DUE AUX ACTES [VOIR: 077 PREUVE - Notion - Traduction d'un acte rédigé dans une autre langue que celle de la procédure - Exactitude et fidélité - Appréciation

- Art. 1319, 1320 et 1322 Code civil

PREUVE - Matière civile - Preuve littérale - Généralités - Foi due aux actes - Traduction d'un acte rédigé dans une autre langue que celle de la procédure - Exactitude - Fidélité - Appréciation

- Art. 1319, 1320 et 1322 Code civil

P. 28/593

De vaststelling van tijdvakken van inactiviteit of van een onverantwoorde vertraging, zonder inachtneming van de duur ervan, volstaat op zich niet om tot een overschrijding van de redelijke termijn te besluiten.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Algemeen - Artikel 6.1 - Redelijke termijn - Overschrijding - Tijdvak van inactiviteit - Onverantwoorde vertraging - Vaststelling

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

La seule constatation de périodes d'inactivité ou d'un retard injustifié, sans avoir égard à leur durée, ne suffit pas à conclure à un dépassement du délai raisonnable.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Généralités - Article 6, § 1er - Délai raisonnable - Dépassement - Période d'inactivité - Retard injustifié - Constat

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Wanneer de verantwoordelijkheid van een natuurlijke persoon en van een rechtspersoon in het gedrang kunnen komen wegens eenzelfde misdrijf, ingeval het misdrijf opzettelijk is gepleegd, is het mogelijk, maar niet vereist, dat de natuurlijke persoon samen met de rechtspersoon wordt veroordeeld, zodat de strafuitsluitende verschoningsgrond alleen de natuurlijke persoon ten goede kan komen en de rechtspersoon in dat geval schuldig moet worden verklaard.

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Natuurlijke personen - Rechtspersonen - Zelfde misdrijven - Opzettelijk misdrijf - Strafuitsluitende verschoningsgrond - Begunstigde

- Art. 5 Strafwetboek

Lorsque la responsabilité d'une personne physique et celle d'une personne morale peuvent être engagées en raison d'une même infraction, si l'infraction est volontaire, la personne physique peut mais ne doit pas être condamnée en même temps que la personne morale, de sorte que la cause d'excuse absolutoire ne peut bénéficier qu'à la personne physique, la personne morale devant en ce cas être déclarée coupable.

INFRACTION - Imputabilité - Personnes physiques - Personnes morales - Identité d'infractions - Infraction volontaire - Cause d'excuse absolutoire - Bénéficiaire

- Art. 5 Code pénal

Een akte van de rechtspleging wordt geacht in de taal van de rechtspleging te zijn opgesteld wanneer alle voor de regelmatigheid van de akte vereiste vermeldingen in die taal zijn opgesteld of, indien een citaat in een andere taal dan die van de rechtspleging is opgenomen, in de akte eveneens de vertaling of de zakelijke inhoud ervan in de taal van de rechtspleging is weergegeven.

Taalgebruik - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In hoger beroep - Burgerlijke zaken - Akte van de rechtspleging geacht in de taal van de rechtspleging te zijn opgesteld - Voorwaarden - Citaat in een andere taal dan die van de rechtspleging - Citaat geacht in de taal van de rechtspleging te zijn opgesteld

- Art. 24 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

Un acte de la procédure est réputé rédigé dans la langue de la procédure lorsque toutes les mentions requises en vue de sa régularité sont rédigées en cette langue ou, dans le cas d'une citation dans une langue autre que celle de la procédure, lorsque l'acte reproduit aussi une traduction ou sa teneur dans la langue de la procédure.

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En appel - Matière civile - Acte de la procédure réputé rédigé dans la langue de procédure - Conditions - Citation dans une langue autre que celle de la procédure - Citation réputée rédigée dans la langue de la procédure

- Art. 24 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

C.16.0256.N

14 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180614.2](#)

AC nr. ...

De vermelding "ontvangen mededeling" in artikel 1717, §4, Gerechtelijk Wetboek, doet geen afbreuk aan de algemene bepalingen van artikel 1678, §2, Gerechtelijk wetboek omtrent de berekeningswijze en aanvangsdatum van de termijn die ten aanzien van de geadresseerde lopen vanaf de mededeling.

ARBITRAGE -

- Artt. 1678, § 2 en 1717, § 4, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

La mention "communication reçue" à l'article 1717, § 4, du Code judiciaire ne porte pas préjudice aux dispositions générales de l'article 1678, § 2, du Code judiciaire sur le mode de calcul et le point de départ des délais qui courent à l'égard du destinataire à partir de la communication.

ARBITRAGE -

- Art. 1678, § 2, et 1717, § 4, al. 1er Code judiciaire

De wettelijke regeling gaat bij het gebruik van een gewone aangetekende brief uit van het beginnen lopen van de termijn op de derde werkdag die volgt op die waarop de brief aan de postdiensten werd overhandigd, tenzij de geadresseerde het tegendeel bewijst, waarbij deze regel spoort met deze opgenomen in artikel 53bis Gerechtelijk Wetboek betreffende de kennisgeving in het gemeen procesrecht en het feit dat er geen daadwerkelijke kennisname is geweest of dat de datum van daadwerkelijke kennisname kan afwijken van de in de wettelijke regeling veronderstelde kennisname, omdat de geadresseerde de aangetekende zending de kennisname uitstelt door ofwel te weigeren de aangetekende brief in ontvangst te nemen ofwel deze niet af te halen zodat ze wordt geretourneerd, hieraan niets af doet.

ARBITRAGE -

- Artt. 1678, § 2 en 1717, § 4, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- na de wijziging bij Wet 24 juni 2013 tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage

Lorsqu'il s'agit d'un simple courrier recommandé, la réglementation légale suppose la prise de cours du délai le troisième jour ouvrable qui suit celui où le courrier a été présenté aux services postaux, à moins que le destinataire apporte la preuve contraire, cette règle étant conforme à celle figurant à l'article 53bis du Code judiciaire relatif à la notification en droit commun de la procédure et le fait qu'il n'y a pas eu connaissance effective ou que la date de connaissance effective peut s'écarter de la connaissance présumée dans la réglementation légale, au motif que le destinataire du courrier recommandé reporte la connaissance soit en refusant de recevoir le courrier recommandé, soit en ne le retirant pas, de sorte qu'il est retourné, n'y change rien.

ARBITRAGE -

- Art. 1678, § 2, et 1717, § 4, al. 1er Code judiciaire
- après la modification par la L. du 24 juin 2013 modifiant la sixième partie du Code judiciaire relative à l'arbitrage

Uit de artikelen 1677, §1, 2°, 1678 en 1717, §4, eerste lid Gerechtelijk Wetboek zoals van toepassing, volgt dat de modaliteiten van de mededeling algemene bepalingen zijn die, behoudens andersluidende overeenkomst tussen partijen, steeds van toepassing zijn op het arbitraal geschil en de rechtsmiddelen tegen de arbitrale beslissing, zodat de uitsluitende verwijzing in artikel 1717, §4, Gerechtelijk Wetboek, in de hier toepasselijke versie, naar artikel 1678, §1, a niet belet dat ook artikel 1678, §2, omtrent de berekening van de termijnen als algemene bepaling toepassing krijgt.

ARBITRAGE -

- Artt. 1677, § 1, 2°, 1678 en 1717, § 4, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- na de wijziging bij Wet 24 juni 2013 tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage

Il suit des articles 1677, § 1, 2°, 1678 et 1717, § 4, alinéa 1er du Code judiciaire, tels qu'applicables, que les modalités de la communication sont des dispositions générales qui, sauf convention contraire entre parties, s'appliquent toujours au différend arbitral et aux recours contre la sentence arbitrale, de sorte que la référence exclusive par l'article 1717, § 4, du Code judiciaire, dans la version applicable en l'espèce, à l'article 1678, § 1er, a ne fait pas obstacle à ce que l'article 1678, § 2, concernant le calcul des délais s'applique également comme disposition générale.

ARBITRAGE -

- Art. 1677, § 1, 2°, 1678 et 1717, § 4, al. 1er Code judiciaire
- après la modification par la L. du 24 juin 2013 modifiant la sixième partie du Code judiciaire relative à l'arbitrage

Uit de artikelen 1678, §2 en 1717, §4, eerste lid Gerechtelijk Wetboek zoals van toepassing volgt dat, bij afwezigheid van andersluidende overeenkomst tussen partijen, voor het bepalen van het aanvangspunt van de termijnen die ten aanzien van de geadresseerde beginnen te lopen vanaf de mededeling, de wetgever een regeling heeft uitgewerkt die gesteund is op een vermoeden van kennisname rekening houdend met de dagtekening van het ontvangstbewijs of de werking van de postdiensten, waarbij deze regeling verschilt naargelang de vier wijzen van mededeling uiteengezet in artikel 1678, §2.

ARBITRAGE -

- Artt. 1678, § 2 en 1717, § 4, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- na de wijziging bij Wet 24 juni 2013 tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage

Uit het geheel van de bepaling van artikel 1678, §2, Gerechtelijk Wetboek volgt dat deze termijnregeling rekening houdt met de datum van het ontvangstbewijs, en enkel wat de mededeling bij gewone aangetekende brief betreft uitgaat van de werking van de postdiensten en melding maakt van de mogelijkheid van het tegenbewijs; uit de wetsgeschiedenis volgt dat het tegenbewijs van de geadresseerde betrekking heeft op een mogelijke afwijking van de aanbiedingsdatum door de postdiensten, zodat deze bepaling er aldus enkel toe strekt de geadresseerde toe te laten aan te tonen dat een andere aanbiedingsdatum door de post dan de derde werkdag na overhandiging ter post in aanmerking dient te worden genomen, maar niet de datum van daadwerkelijke ontvangst door de geadresseerde betreft.

ARBITRAGE -

- Art. 1678, § 2 Gerechtelijk Wetboek

Il suit des articles 1678, § 2, et 1717, § 4, alinéa 1er, du Code judiciaire, tels qu'applicables, qu'à défaut de convention contraire entre parties, pour déterminer le point de départ des délais qui commencent à courir à l'égard du destinataire à partir de la communication, le législateur a élaboré une réglementation fondée sur une présomption de connaissance, compte tenu de la date de l'accusé de réception ou du fonctionnement des services postaux, cette réglementation différant en fonction du mode de communication exposé à l'article 1678, § 2.

ARBITRAGE -

- Art. 1678, § 2, et 1717, § 4, al. 1er Code judiciaire
- après la modification par la L. du 24 juin 2013 modifiant la sixième partie du Code judiciaire relative à l'arbitrage

Il suit de l'ensemble de la disposition de l'article 1678, § 2, du Code judiciaire que cette réglementation en matière de délai tient compte de la date de l'accusé de réception, et qu'elle se fonde, uniquement en ce qui concerne la communication par simple courrier recommandé, sur le fonctionnement des services postaux et fait mention de la possibilité de la preuve contraire; il suit de la genèse légale que la preuve contraire du destinataire porte sur la possibilité de s'écarter de la date de présentation par les services postaux, de sorte que cette disposition tend ainsi uniquement à permettre au destinataire de démontrer qu'il y a lieu de prendre en considération une autre date de présentation par la poste que le troisième jour ouvrable suivant la remise à la poste, mais ne concerne pas la date de réception effective par le destinataire.

ARBITRAGE -

- Art. 1678, § 2 Code judiciaire

C.16.0288.F

6 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180906.2](#)

AC nr. ...

De vernietiging van de beslissing volgens welke een partij haar contractuele verplichtingen jegens haar contractant niet is nagekomen, strekt zich uit tot die volgens welke die partij een extracontractuele fout jegens een andere partij heeft begaan, aangezien laatstgenoemde beslissing op dezelfde onwettigheid is gegrond (1). (1) Cass. 8 oktober 2007, AR S.07.0012.F, AC 2007, nr. 461.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Burgerlijke zaken - Vernietiging van een beslissing - Andere beslissing - Zelfde juridische grondslag

La cassation de la décision qu'une partie a manqué à ses obligations contractuelles envers son contractant s'étend à celle que cette partie a commis une faute extracontractuelle à l'égard d'une autre partie, qui est fondée sur la même illégalité (1). (1) Cass. 8 octobre 2007, RG S.07.0012.F, Pas. 2007, n° 461.

CASSATION - Etendue - Matière civile - Cassation d'une décision - Autre décision - Fondement juridique identique

De verkoper-fabrikant of de gespecialiseerde verkoper van dezelfde zaken als die welke hij heeft verkocht, moet de zaak zonder gebreken leveren en moet daartoe de noodzakelijke maatregelen nemen om alle mogelijke gebreken op te sporen (1). (1) Cass. 7 april 2017, AR C.16.0311.N, AC 2017, nr. 254.

KOOP - Verkoper-fabrikant of gespecialiseerd verkoper - Verborgene gebreke - Waarborg - Vrijstelling of beperking - Art. 1643 Burgerlijk Wetboek

Le vendeur fabricant ou le vendeur spécialisé de choses pareilles à celle qu'il a vendue a l'obligation de fournir la chose sans vice et doit, à cette fin, prendre les mesures nécessaires pour déceler tous les vices possibles (1). (1) Cass. 7 avril 2017, RG C.16.0311.N, Pas. 2017, n° 254.

VENTE - Vendeur fabricant ou vendeur spécialisé - Vice caché - Garantie - Exonération ou limitation - Art. 1643 Code civil

C.16.0292.F

27 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180427.1](#)

AC nr. ...

De wettelijke en contractuele verplichting van de verzekeringnemer om in de loop van de overeenkomst de nieuwe omstandigheden of de wijzigingen van de omstandigheden aan te geven die van aard zijn om een aanmerkelijke en blijvende verzwaring van het risico dat het verzekerde voorval zich voordoet te bewerkstelligen, heeft enkel betrekking op de nieuwe omstandigheden of de wijzigingen van de omstandigheden die door hem gekend waren, met uitsluiting van de omstandigheden die niet door hem gekend waren, zelfs al had hij ze moeten kennen.

VERZEKERING - Landverzekering - In de loop van de overeenkomst - Verzekeringnemer - Aangifteplicht - Voorwerp - Artt. 5 en 26, § 1 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

L'obligation légale et conventionnelle du preneur de déclarer, en cours de contrat, les circonstances nouvelles ou les modifications de circonstances qui sont de nature à entraîner une aggravation sensible et durable du risque de survenance de l'événement assuré ne concerne que les circonstances nouvelles ou les modifications de circonstances connues de lui, à l'exclusion de celles qui ne l'étaient pas, même si elles eussent dû l'être.

ASSURANCES - Assurances terrestres - En cours de contrat - Preneur - Obligation de déclaration - Objet - Art. 5 et 26, § 1er L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

C.16.0317.F

20 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180920.2](#)

AC nr. ...

De schade die voortvloeit uit de niet-betaling, door een belastingplichtige, van zijn aanslagen in de inkomstenbelastingen wegens de fout van een derde, ontstaat pas nadat die belasting werd ingekohierd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 484.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag en inkohiering - Extracontractuele fout - Schade - Ontstaan - Tijdstip - Belastingsschuld - Niet-betaling

- Artt. 304, § 1, derde lid, en 413 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 2262bis Burgerlijk Wetboek

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Aanvang - Belastingsschuld - Niet-betaling - Extracontractuele fout - Schade - Ontstaan - Tijdstip

- Art. 2262bis Burgerlijk Wetboek

- Artt. 304, § 1, derde lid, en 413 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Le dommage résultant du non-paiement par un contribuable de ses cotisations à l'impôt sur les revenus en raison de la faute d'un tiers ne naît que lorsque cet impôt a fait l'objet d'un enrôlement (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Cotisation et enrôlement - Faute extra-contractuelle - Dommage - Naissance - Moment - Dette fiscale - Non-paiement

- Art. 304, § 1er, al. 3, et 413 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 2262bis Code civil

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Point de départ - Dette fiscale - Non-paiement - Faute extra-contractuelle - Dommage - Naissance - Moment

- Art. 2262bis Code civil

- Art. 304, § 1er, al. 3, et 413 Code des impôts sur les revenus 1992

C.16.0344.F

16 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180216.1](#)

AC nr. ...

De werkgever uit de overheidssector die, door de fout van een derde, krachtens zijn wettelijke of reglementaire verplichtingen aan zijn personeelslid loon en de lasten op dat loon moet blijven betalen, zonder als tegenprestatie arbeidsprestaties te ontvangen, heeft recht op een vergoeding voor de aldus geleden schade, voor zover uit de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen volgt dat de voormelde uitgaven waartoe hij gehouden is, niet definitief voor zijn rekening moeten blijven (1). (1) Cass. 18 november 2011, AR C.09.0521.F, AC 2011, nr. 625, met concl. OM in Pas. nr. 625.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Materieële schade - Elementen en grootte - Overheidssector - Werkgever - Wegverkeersongeval veroorzaakt door een derde - Wettelijke of reglementaire verplichtingen - Betaling van een loon

- Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

De invaliditeitsuitkering waarop de ambtenaar van de Europese Gemeenschappen recht heeft wanneer hij blijvend invalide wordt en die invaliditeit als volledig wordt beschouwd, waardoor het hem niet mogelijk is werkzaamheden te verrichten die met een ambt van zijn functiegroep overeenkomen, vormt niet de tegenprestatie voor de arbeidsprestaties die de eiseres zou hebben ontvangen indien het ongeval zich niet had voorgedaan en die uitkering is, bijgevolg, geen schade die vergoed kan worden (1). (1) Cass. 24 januari 2013, AR C.12.0113.F, AC 2013, nr. 59, met concl. OM in Pas. nr. 59.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Materieële schade - Elementen en grootte - Overheidssector - Werkgever - Ambtenaar van de Europese Gemeenschappen - Wegverkeersongeval veroorzaakt door een derde - Definitieve invaliditeit - Wettelijke of reglementaire verplichtingen - Betaling van een invaliditeitsuitkering

- Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

L'employeur public, qui, ensuite de la faute d'un tiers, doit continuer à payer à l'un de ses agents la rémunération et les charges grevant la rémunération en vertu d'obligations légales ou réglementaires qui lui incombent, sans bénéficier de prestations de travail en contrepartie, a droit à une indemnité réparant le dommage ainsi subi, pour autant qu'il résulte des dispositions légales et réglementaires applicables que les décaissements précités auxquels il est tenu ne doivent pas rester définitivement à sa charge (1). (1) Cass. 18 novembre 2011, RG C.09.0521.F, Pas. 2011, n° 625, avec concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel. éléments et étendue - Pouvoirs publics - Employeur - Accident de roulage causé par un tiers - Obligations légales ou réglementaires - Paiement d'une rémunération

- Art. 1382 et 1383 Code civil

L'indemnité d'invalidité à laquelle le fonctionnaire des Communautés européennes a droit lorsqu'il est atteint d'une invalidité permanente considérée comme totale et le mettant dans l'impossibilité d'exercer les fonctions correspondant à un emploi de son groupe de fonction ne constitue pas la contrepartie des prestations de travail dont la demanderesse aurait bénéficié en l'absence de l'accident et n'est, partant, pas un dommage réparable (1). (1) Voir Cass. 24 janvier 2013, RG C.12.0113.F, Pas. 2013, n° 59, avec concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel. éléments et étendue - Pouvoirs publics - Employeur - Fonctionnaire des Communautés européennes - Accident de roulage causé par un tiers - Invalidité définitive - Obligations légales ou réglementaires - Versement d'une indemnité d'invalidité

- Art. 1382 et 1383 Code civil

Hoewel, in de regel, een nieuwe wet niet enkel van toepassing is op situaties die ontstaan vanaf de inwerkingtreding van die wet maar ook op de toekomstige gevolgen van de onder het stelsel van de vorige wet ontstane situaties die zich voordoen of die aanhouden onder de gelding van de nieuwe wet, voor zover die toepassing reeds onweerlegbaar vastgestelde rechten niet aantast, blijft, inzake overeenkomsten, de vroegere wet evenwel van toepassing, tenzij de nieuwe wet van openbare orde of van dwingend recht is of de toepassing ervan op de lopende overeenkomsten verbiedt (1). (1) Cass. 16 september 2013, AR C.12.0032.F, AC 2013, nr. 449.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Overeenkomst - Nieuwe wet - Toepassing

De regel van de vrijstelling van rechtsvervolging van de internationale organisaties streeft een gewettigd doel na; om te bepalen of de aantasting van de basisrechten kan worden aangenomen in het licht van artikel 6.1, moet worden onderzocht of de persoon tegen wie de vrijstelling van rechtsvervolging wordt aangevoerd, over andere redelijke rechtsmiddelen beschikt om de hem bij het Verdrag gewaarborgde rechten op een efficiënte wijze te vrijwaren (1). (1) Cass. 21 december 2009, AR S.04.0129.F, AC 2009, nr. 773, met concl. van advocaat-generaal J.-M. Genicot in Pas. 2009.

IMMUNITEIT - Vrijstelling van rechtsvervolging - Internationale organisaties - Verdrag Rechten van de Mens - Artikel 6 - Artikel 6.1 - Rechtstoegang - Beperkingen

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

INTERNATIONALE VERDRAGEN - Internationale organisaties - Vrijstelling van rechtsvervolging - Verdrag Rechten van de Mens - Artikel 6 - Artikel 6.1 - Rechtstoegang - Beperkingen

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Rechtstoegang - Internationale organisaties - Vrijstelling van rechtsvervolging - Beperkingen

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

En règle, si une loi nouvelle s'applique non seulement aux situations qui naissent à partir de son entrée en vigueur mais aussi aux effets futurs des situations nées sous le régime de la loi antérieure qui se produisent ou se prolongent sous l'empire de la loi nouvelle, pour autant que cette application ne porte pas atteinte à des droits déjà irrévocablement fixés, en matière de conventions, toutefois, l'ancienne loi demeure applicable, à moins que la loi nouvelle ne soit d'ordre public ou impérative, ou qu'elle ne prescrive son application aux conventions en cours (1). (1) Cass. 16 septembre 2013, RG C.12.0032.F, Pas. 2013, n° 449.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Convention - Loi nouvelle - Application

La règle de l'immunité de juridiction des organisations internationales poursuit un but légitime; pour déterminer si l'atteinte portée aux droits fondamentaux est admissible au regard de l'article 6, § 1er, il importe d'examiner si la personne contre laquelle l'immunité de juridiction est invoquée dispose d'autres voies raisonnables pour protéger efficacement les droits que lui garantit la Convention (1). (1) Cass. 21 décembre 2009, RG S.04.0129.F, Pas. 2009, n° 773 avec les concl. de M. l'avocat général J.-M. GÉNICOT.

IMMUNITE - Immunité de juridiction - Organisations internationales - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6, § 1er - Droit d'accès aux tribunaux - Restrictions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

TRAITES ET ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX; VOIR AUSSI: - Organisations internationales - Immunité de juridiction - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6, § 1er - Droit d'accès aux tribunaux - Restrictions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit d'accès aux tribunaux - Organisations internationales - Immunité de juridiction - Restrictions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Rechtstoegang is geen absoluut recht: het is onderworpen aan beperkingen die impliciet worden aanvaard, aangezien dat recht, door de aard zelf ervan, door de Staat gereguleerd kan worden; de Staat beschikt dienaangaande over een zekere beoordelingsmarge; de aldus opgelegde beperkingen kunnen de aan een persoon toegekende rechtstoegang echter niet op een dergelijke wijze of in een dergelijke mate inperken dat het recht zelf erdoor wordt aangetast; dergelijke beperkingen zijn daarenboven enkel verenigbaar met artikel 6.1 voor zover ze een gewettigd doel nastreven en er een redelijke verhouding van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het nagestreefde doel (1). (1) Cass. 21 december 2009, AR S.04.0129.F, AC 2009, nr. 773, met concl. van advocaat-generaal J.-M. Genicot in Pas. 2009.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Rechtstoegang - Internationale organisaties - Vrijstelling van rechtsvervolgning

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

De bepalingen van het nieuwe artikel 1685, §§1 en 2, van het Gerechtelijk Wetboek, die zijn ingevoegd door de wet van 24 juni 2013, zijn noch van openbare orde noch van dwingend recht.

OPENBARE ORDE - Nieuw artikel 1685, § 1 en 2, Gerechtelijk Wetboek - Aard

De overgangsbepalingen van de wet van 24 juni 2013 kunnen de werking in de tijd van de bepalingen van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek niet regelen wanneer de partijen, bij ontstentenis van een verzoek tot arbitrage, voor de rechter de geldigheid van een compromissoir beding betwisten.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Wet 24 juni 2013 tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage - Overgangsbepalingen

- Artt. 59, eerste, tweede, derde en vierde lid, en 60 Wet 24 juni 2013 tot wijziging van het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage

Een middel dat de schending aanvoert van een wetsartikel waarvan de tekst werd vervangen door een latere bepaling, beoogt dat artikel zoals het werd vervangen (1). (1) Cass. 29 januari 2009, AR C.07.0616.F, AC 2009, nr. 74.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Vereiste vermeldingen - Wetsbepaling - Wijziging

Le droit d'accès aux tribunaux n'est pas absolu: il se prête à des limitations implicitement admises car il commande, par sa nature même, une réglementation par l'État; l'État jouit en la matière d'une certaine marge d'appréciation; les limitations mises en œuvre ne peuvent toutefois restreindre l'accès offert à l'individu d'une manière ou à un point tels que le droit s'en trouve atteint dans sa substance même; en outre, pareilles limitations ne se concilient avec l'article 6, § 1er, que si elles tendent à un but légitime et s'il existe un rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but visé (1). (1) Cass. 21 décembre 2009, RG S.04.0129.F, Pas. 2009, n° 773 avec les concl. de M. l'avocat général J.-M. GÉNICOT.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit d'accès aux tribunaux - Organisations internationales - Immunité de juridiction

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Les dispositions de l'article 1685, § 1er et 2, du Code judiciaire insérées par la loi du 24 juin 2013 ne sont ni d'ordre public ni impératives.

ORDRE PUBLIC - Article 1685, § 1er et 2, nouveau du Code judiciaire - Nature

Les dispositions transitoires de la loi du 24 juin 2013 ne sauraient régir l'application dans le temps des dispositions de la sixième partie du Code judiciaire lorsque, en l'absence de demande d'arbitrage, les parties s'opposent devant le juge sur la validité d'une clause compromissoire.

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Loi du 24 juin 2013 modifiant la sixième partie du Code judiciaire relative à l'arbitrage - Dispositions transitoires

- Art. 59, al. 1er, 2, 3 et 4, et 60 L. du 24 juin 2013 modifiant la sixième partie du Code judiciaire relative à l'arbitrage

Un moyen qui indique comme violé un article d'une loi dont le texte a été remplacé par une disposition ultérieure vise cet article tel qu'il a été remplacé (1). (1) Cass. 29 janvier 2009, RG C.07.0616.F, Pas. 2009, n° 74.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Indications requises - Disposition légale - Modification

De kosten die gepaard gaan met de aanwezigheid van de hulpdiensten op lokale manifestaties op vraag van de overheden of van de organisatoren, moeten worden gedragen door de begunstigde van die prestaties; die begunstigde is noch de gemeente, die beschikt over een openbare brandweerdienst, noch de brandweerintercommunale.

GEMEENTE - Lokale manifestaties - Aanwezigheid van de hulpdiensten - Kosten ten laste van de begunstigde - Begunstigde - Bepaling

- Artt. 1 en 2bis, § 1, 9), en § 2 Wet 31 december 1963 betreffende de civile bescherming

- Artt. 1, § 1, en 3, § 1 KB 25 april 2007 tot vaststelling van de opdrachten van de hulpdiensten die kunnen verhaald worden en diegene die gratis zijn

Les frais occasionnés par la présence des services de secours lors de manifestations à caractère local à la demande des autorités ou des organisateurs incombent au bénéficiaire de ces prestations lequel ne s'identifie ni à la commune qui dispose d'un service public d'incendie commune ni à l'intercommunale d'incendie.

COMMUNE - Manifestations locales - Présence des services de secours - Frais incombant au bénéficiaire - Bénéficiaire - Détermination

- Art. 1er et 2bis, § 1er, 9), et § 2 L. du 31 décembre 1963

- Art. 1er, § 1er, et 3, § 1er AR du 25 avril 2007 déterminant les missions des services de secours qui peuvent être facturées et celles qui sont gratuites

Wanneer een aanneming in meerdere categorieën of ondercategorieën wordt gerangschikt omdat de relatieve belangrijkheid van de werken van verschillende aard ongeveer gelijk is, moet de inschrijver slechts over de erkenning in één van de voorgeschreven categorieën of ondercategorieën beschikken om de opdracht toegewezen te kunnen krijgen.

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN) - Aanneming van werken - Werken van verschillende aard - Rangschikking - In meerdere categorieën of ondercategorieën - Gelijke relatieve belangrijkheid van de werken - Erkenning van de aannemer - Vereiste

- Art. 5, § 7, eerste en tweede lid KB 26 september 1991 tot vaststelling van bepaalde toepassingsmaatregelen van de wet van 20 maart 1991 houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken

Lorsqu'un marché est classé dans plusieurs catégories ou sous-catégories au motif que l'importance relative des travaux de nature différente est plus ou moins égale, l'adjudicataire n'est tenu de disposer que de l'agrément dans l'une des catégories ou sous-catégories précitées pour pouvoir se voir attribuer le marché.

MARCHES PUBLICS (TRAVAUX. FOURNITURES. SERVICES) - Marché de travaux - Travaux de nature différente - Classement - Dans plusieurs catégories ou sous-catégories - Importance relative égale des travaux - Agrément de l'entrepreneur - Condition

- Art. 5, § 7, al. 1er et 2 A.R. du 26 septembre 1991

Het arrest, dat oordeelt dat de verplichting tot betaling van de vergoedingen geen hoofdveroordeling is in de zin van artikel 1385bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek en dat die derhalve met een dwangsom gepaard kan gaan, verantwoordt niet naar recht zijn beslissing.

DWANGSOM - Voorwaarde - Hoofdveroordeling - Betaling van vergoeding

N'est pas légalement justifié l'arrêt qui considère que l'obligation de payer les rémunérations ne constitue pas une condamnation principale au sens de l'article 1385bis, alinéa 1er du Code judiciaire et peut dès lors être assortie d'une astreinte.

ASTREINTE - Condition - Condamnation principale - Paiement de rémunération

Elk bevel van de rechter levert een hoofdveroordeling op in de zin van artikel 1385bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek en kan bijgevolg niet gepaard gaan met een dwangsom in zoverre die veroordeling betrekking heeft op de betaling van een geldsom (1). (1) Het OM heeft in hoofdzaak gezegd dat het bestreden arrest de ten laste van Amazon uitgesproken veroordeling analyseert en oordeelt dat die uit twee onderdelen bestaat: enerzijds, de verplichting om aangifte te doen van de verkopen van dragers en toestellen voor de reproductie van geluids- en beeldwerken en, anderzijds, een veroordeling tot betaling van de vergoedingen voor het kopiëren van geluidswerken en audiovisuele werken voor eigen gebruik, die verschuldigd zijn naargelang die verkopen in België plaatsvinden. Het bestreden arrest, dat beslist dat de hoofdveroordeling (de verplichting om aangifte te doen) geen veroordeling tot betaling van een geldsom is, aangezien het gaat om een verbintenis om iets te doen, geeft een foutieve interpretatie aan het begrip "hoofdveroordeling". De rechtsleer is unaniem van oordeel dat "het begrip 'hoofdveroordeling' enkel wordt gebruikt om het bevel van de rechter te kwalificeren en te onderscheiden van de veroordeling tot een dwangsom; die dwangsom heeft tot doel het bevel te versterken en wordt om die reden als accessorium van dat bevel beschouwd". Daaruit volgt dat het van weinig belang is of de veroordeling tot betaling van de vergoedingen al dan niet het accessorium is van de veroordeling om aangifte te doen. Zij maakt deel uit van de hoofdveroordeling in de zin van artikel 1385bis Gerechtelijk Wetboek en kan niet gepaard gaan met een dwangsom om de tenuitvoerlegging ervan te waarborgen. (zie I. Moreau-Margrève, L'astreinte, Annales de la Faculté de droit de Liège, 1982, p. 65; J. Van Compernelle en G. de Leval, l'astreinte, Répertoire Notarial, 2013, dl. XIII, boek IV-6, nr. 39; K. Wagner, Dwangsom 2003-2009, Larcier 2010 nr. 53: "het begrip 'hoofdveroordeling' waarvan sprake in artikel 1385bis Ger. W., moet worden begrepen in tegenstelling tot de (voorwaardelijke) veroordeling tot een dwangsom, dewelke een accessorium is van de veroordeling waaraan de rechter een dwangsom verbindt [...] Dit betekent dat een dwangsom kan worden verbonden aan een veroordeling die op zich genomen een accessorium van een andere veroordeling is"). Ph de K.

DWANGSOM - Voorwaarde - Hoofdveroordeling
- Art. 1385bis, § 5 Gerechtelijk Wetboek

Toute injonction du juge constitue, au sens de l'article 1385bis, alinéa 1er du Code judiciaire, une condamnation principale et ne peut dès lors être assortie d'une astreinte dans la mesure où elle porte sur le paiement d'une somme d'argent (1). (1) Le MP a dit en substance que l'arrêt attaqué analyse la condamnation prononcée à l'encontre de Amazon et considère qu'il y a deux composantes : d'une part, l'obligation de rentrer des déclarations relatives aux ventes de supports et appareils pour la reproduction d'oeuvres sonores et visuelle et d'autre part, une condamnation à payer les rémunérations pour la copie privée d'oeuvres sonores et audiovisuelles dues en fonction de ces ventes en Belgique. L'arrêt attaqué qui décide que la condamnation principale -(l'obligation de rentrer des déclarations) n'est pas une condamnation au paiement d'une somme d'argent puisqu'il s'agit d'une obligation de faire - procède à une interprétation erronée de la notion « condamnation principale » La doctrine unanime considère que « le terme 'principal' a simplement été utilisé pour qualifier et distinguer l'injonction faite par le juge de la condamnation de l'astreinte ; cette dernière est appelée à renforcer l'injonction et est, pour cette raison, considérée comme l'accessoire de ladite injonction ». Il s'ensuit qu'il importe peu que la condamnation à payer les rémunérations soit ou non l'accessoire de celle d'effectuer les déclarations. Elle fait partie de la condamnation principale au sens de l'article 1385bis du Code judiciaire et ne peut être assortie d'une astreinte pour en assurer l'exécution. (voir. I. Moreau-Margrève, L'astreinte, Annales de la Faculté de droit de Liège, 1982, p. 65; J. Van Compernelle et G. de Leval, l'astreinte, Répertoire Notarial, 2013, T. XIII, livre IV-6, n° 39; K. Wagner, Dwangsom 2003-2009, Larcier 2010 n° 53: « het begrip 'hoofdveroordeling' waarvan sprake in artikel 1385bis Ger. W., moet worden begrepen in tegenstelling tot de (voorwaardelijke) veroordeling tot een dwangsom, dewelke een accessorium is van de veroordeling waaraan de rechter een dwangsom verbindt [...] Dit betekent dat een dwangsom kan worden verbonden aan een veroordeling die op zich genomen een accessorium van een andere veroordeling is »). Ph de K.

ASTREINTE - Condition - Condamnation principale
- Art. 1385bis, § 5 Code judiciaire

Er bestaat geen grond om aan het Grondwettelijk Hof de door de eiser voorgestelde vraag te stellen, die geen onderscheid laakt tussen echtgenoten die in dezelfde toestand verkeren maar aan verschillende regels onderworpen zijn, maar poogt echtgenoten tegenover elkaar te stellen die in een verschillende toestand verkeren en aan verschillende regels onderworpen zijn die zonder onderscheid van toepassing zijn op al degenen die in dezelfde toestand verkeren (1). (1) Cass. 24 november 2016, AR C.15.0104.F, AC 2016, nr. 669.

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Rechtzoekenden in verschillende rechtstoestanden

Wanneer de echtgenoten bij huwelijkscontract bedingen dat zij gescheiden van goederen zullen zijn, zijn de bepalingen van de artikelen 1436, tweede lid, en 1450, tweede lid, Burgerlijk Wetboek niet van toepassing.

HUWELIJKSVERMOGENSSTELSELS - Gerechtelijke scheiding van goederen - Ontbinding van het stelsel - Schuldvorderingen tussen de echtgenoten - Interest - Aanvang - Datum

- Artt. 1390, 1436 en 1450 Burgerlijk Wetboek

Il n'y a pas lieu de poser à la Cour constitutionnelle la question proposée par le demandeur qui ne dénonce pas une distinction entre des époux qui, se trouvant dans la même situation, sont soumis à des règles différentes mais prétend opposer des époux qui, se trouvant dans des situations différentes, sont soumis à des règles différentes qui s'appliquent sans distinction à tous ceux qui se trouvent dans la même situation (1). (1) Cass. 24 novembre 2016, RG C.15.0104.F, Pas. 2016, n° 669.

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Justiciables dans des situations juridiques différentes

Lorsque les époux ont stipulé par contrat de mariage qu'ils seront séparés de biens, les dispositions des articles 1436, alinéa 2, et 1450, alinéa 2, du Code civil ne s'appliquent pas.

REGIMES MATRIMONIAUX - Séparation de biens - Dissolution du régime - Créances entre les époux - Intérêts - Prise de cours - Date

- Art. 1390, 1436 et 1450 Code civil

C.16.0433.N

7 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180907.1](#)

AC nr. ...

De vernietiging van een overeenkomst die ex tunc uitwerking heeft, verplicht in de regel elk van de partijen ertoe de prestaties terug te geven die krachtens die vernietigde overeenkomst zijn ontvangen (1). (1) Cass. 5 januari 2012, AR C.10.0712.N, AC 2012, nr. 9; Cass. 21 mei 2004, AR C.03.0501.F, AC 2004, nr. 274.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen -

Indien een koopovereenkomst wordt nietig verklaard, dan strekt de restitutieplichting van de verkoper die ter kwader trouw is, zich krachtens de artikelen 1153 en 1378 Burgerlijk Wetboek van rechtswege uit tot de interest en de vruchten.

KOOP -

- Artt. 1153 en 1378 Burgerlijk Wetboek

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen -

- Artt. 1153 en 1378 Burgerlijk Wetboek

L'annulation d'une convention, qui produit ses effets ex tunc, oblige en règle chacune des parties à restituer les prestations reçues en vertu de la convention annulée (1). (1) Cass. 5 janvier 2012, RG C.10.0712.N, Pas. 2012, n° 9; Cass. 21 mai 2004, RG C.03.0501.F, Pas. 2004, n° 274.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties -

Si le contrat de vente est déclaré nul, l'obligation de restitution qui incombe au vendeur de mauvaise foi s'étend de plein droit, en vertu des articles 1153 et 1378 du Code civil, aux intérêts et aux fruits.

VENTE -

- Art. 1153 et 1378 Code civil

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties -

- Art. 1153 et 1378 Code civil

C.16.0438.F

6 december 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181206.12](#)

AC nr. ...

De rechter kan het voorwerp van de vordering niet ambtshalve wijzigen zonder het beschikkingsbeginsel te miskennen (1). (1) Cass. 15 mei 2009, AR C.08.0029.N, AC 2009, nr. 319.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Beschikkingsbeginsel - Vordering in rechte - Voorwerp - Ambtshalve wijziging door de rechter

VORDERING IN RECHTE - Voorwerp - Ambtshalve wijziging door de rechter

Le juge ne peut pas modifier d'office l'objet de la demande sans méconnaître le principe dispositif (1). (1) Cass. 15 mai 2009, RG C.08.0029.N, Pas. 2009, n° 319.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe dispositif - Demande en justice - Objet - Modification d'office par le juge

DEMANDE EN JUSTICE - Objet - Modification d'office par le juge

C.16.0448.F

2 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180202.2](#)

AC nr. ...

Tenzij het bestuur van de gewone commanditaire vennootschap werd toevertrouwd aan een persoon die niet met de vennootschap verbonden is, mag dat bestuur enkel aan de beherende vennoten worden toevertrouwd.

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Commanditaire vennootschappen - Bestuur - Stille vennoot - Uitsluiting

- Artt. 202 en 207, § 1 Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

Sauf si elle a été confiée à une personne étrangère à la société, la gestion de la société en commandite simple ne peut être confiée qu'aux seuls associés commandités.

SOCIETES - Sociétés commerciales - Sociétés en commandite - Gestion - Associé commanditaire - Exclusion

- Art. 202 et 207, § 1er Code des sociétés

C.16.0457.F

8 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181108.9](#)

AC nr. ...

De digitale archivering van een oud artikel uit de geschreven pers dat, ten tijde van de feiten, op wettige wijze het verhaal heeft gebracht van gebeurtenissen uit het verleden die thans gedekt zijn door het in die zin begrepen recht op vergetelheid, ontsnapt niet aan de inmengingen in het recht op vrijheid van meningsuiting die het gevolg zijn van het recht op eerbiediging van het privéleven (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 617; Cass. 29 april 2016, AR C.15.0052.F, AC 2016, nr. 291.

DRUKPERS (POLITIE OVER DE) - Vrijheid van meningsuiting - Persvrijheid - Digitale archieven - Recht om online te plaatsen - Recht op toegang van het publiek - Geen absoluut recht

- Art. 8 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 17 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994

L'archivage numérique d'un article ancien de la presse écrite ayant, à l'époque des faits, légalement relaté des événements du passé désormais couverts par le droit à l'oubli ainsi entendu n'est pas soustrait aux ingérences que le droit au respect de la vie privée peut justifier dans le droit à la liberté d'expression (1). (1) Voir les concl. du MP; Cass. 29 avril 2016, RG C.15.0052.F, Pas. 2016, n° 291.

PRESSE - Liberté d'expression - Liberté de presse - Archives numériques - Droit de mise en ligne - Droit du public d'y accéder - Droits non absolus

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 17 Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 22 La Constitution coordonnée 1994

Het recht op eerbiediging van het privéleven omvat het recht op vergetelheid, waardoor de persoon die schuldig werd bevonden aan een misdaad of wanbedrijf zich in bepaalde omstandigheden ertegen kan verzetten dat zijn verleden opnieuw in de herinnering wordt gebracht naar aanleiding van een nieuwe openbaarmaking van die feiten (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 617; Cass. 29 april 2016, AR C.15.0052.F, AC 2016, nr. 291.

DRUKPERS (POLITIE OVER DE) - Recht op eerbiediging van het privéleven - Persoon schuldig bevonden aan een misdaad of wanbedrijf - Nieuwe openbaarmaking van de feiten - Recht op vergetelheid - Verzet tegen het opnieuw in herinnering brengen van het gerechtelijk verleden - Vrijheid van meningsuiting - Inmenging - Verantwoording

- Art. 8 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 17 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994

De inmengingen in het recht op vrijheid van meningsuiting die het gevolg zijn van het recht op eerbiediging van het privéleven, kunnen bestaan in een wijziging van de gearcheverde tekst waardoor een aantasting van het recht op vergetelheid kan worden voorkomen of hersteld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 617; Cass. 29 april 2016, AR C.15.0052.F, AC 2016, nr. 291.

DRUKPERS (POLITIE OVER DE) - Vrijheid van meningsuiting - Recht op vergetelheid - Digitale archieven - Inmenging - Verantwoording - Wijze - Voorkoming of herstel van een aantasting van het recht op vergetelheid

- Art. 8 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 17 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994

Le droit au respect de la vie privée comporte le droit à l'oubli permettant à une personne reconnue coupable d'un crime ou d'un délit de s'opposer dans certaines circonstances à ce que son passé judiciaire ou le lien alors établi entre elle et les faits constitutifs d'infractions soient rappelés au public à l'occasion d'une nouvelle divulgation de ces faits (1). (1) Voir les concl. du MP; Cass. 29 avril 2016, RG C.15.0052.F, Pas. 2016, n° 291.

PRESSE - Droit au respect de la vie privée - Personne reconnue coupable d'un crime ou d'un délit - Nouvelle divulgation des faits - Droit à l'oubli - Opposition au rappel du passé judiciaire - Liberté d'expression - Ingérence - Justification

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 17 Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 22 La Constitution coordonnée 1994

Les ingérences dans le droit à la liberté d'expression justifiées par le droit au respect de la vie privée peuvent consister en une altération du texte archivé de nature à prévenir ou réparer une atteinte au droit à l'oubli (1). (1) Voir les concl. du MP; Cass. 29 avril 2016, RG C.15.0052.F, Pas. 2016, n° 291.

PRESSE - Liberté d'expression - Droit à l'oubli - Archives numériques - Ingérence - Justification - Mode - Prévention ou réparation d'une atteinte au droit à l'oubli

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 17 Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 22 La Constitution coordonnée 1994

C.16.0482.N

3 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180503.1](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Mortier.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bekentenis - Buitengerechtelijke bekentenis - Oogmerk

Conclusie van advocaat-generaal Mortier.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bekentenis - Buitengerechtelijke bekentenis - Taak van de rechter - Beoordeling

Conclusions de l'avocat général Mortier.

PREUVE - Matière civile - Aveu - Aveu extrajudiciaire - Intention

Conclusions de l'avocat général Mortier.

PREUVE - Matière civile - Aveu - Aveu extrajudiciaire - Mission du juge - Appréciation

De buitengerechtelijke bekentenis onderstelt de bedoeling of de toerekenbare schijn hiervan om de juistheid van de beweerde feiten te bevestigen, maar zij vereist niet dat de bekentenis werd gedaan met het oogmerk om aan de wederpartij een bewijs te verschaffen (1). (1) Zie concl. OM.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bekentenis - Buitengerechtelijke bekentenis - Oogmerk
- Art. 1354 Burgerlijk Wetboek

De rechter oordeelt onaantastbaar in feite of de buitengerechtelijke bekentenis wordt toegelaten en controleert daartoe de omstandigheden waarin zij is afgelegd (1). (1) Zie concl. OM.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bekentenis - Buitengerechtelijke bekentenis - Taak van de rechter - Beoordeling
- Art. 1354 Burgerlijk Wetboek

L'aveu extrajudiciaire suppose l'intention ou l'apparence imputable d'intention de reconnaître l'exactitude des faits allégués, mais ne requiert pas que l'aveu ait été fait dans le but de servir de preuve à la partie adverse (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PREUVE - Matière civile - Aveu - Aveu extrajudiciaire - Intention
- Art. 1354 Code civil

Le juge apprécie souverainement en fait si l'aveu extrajudiciaire peut être admis et vérifié à cette fin les circonstances dans lesquelles cet aveu a été fait (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PREUVE - Matière civile - Aveu - Aveu extrajudiciaire - Mission du juge - Appréciation
- Art. 1354 Code civil

C.16.0483.F

1 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180601.1](#)

AC nr. ...

Wanneer de wettigheid van de door de gemachtigde ambtenaar ingestelde vordering tot herstel van de plaats in de vorige staat betwist wordt, moet de rechter nagaan of ze niet kennelijk onredelijk is, in het licht van de aard van de overtreding, van de omvang van de aantasting van de goede ruimtelijke ordening en van het voordeel, voor die ruimtelijke ordening, van het herstel van de plaats in haar oorspronkelijke staat ten opzichte van de last die dat voor de overtreder inhoudt (1). (1) Zie Cass. 25 juni 2014, AR P.14.0394.F, AC 2014, nr. 455.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Vordering van de gemachtigde ambtenaar - Herstel van plaats in de vorige staat - Betwisting - Onredelijk karakter - Beoordeling - Criteria
- Art. 157, eerste lid Waals Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en Patrimonium en Energie

Lorsque la légalité de la demande de remise en état des lieux formulée par le fonctionnaire délégué est contestée, le juge doit vérifier si elle n'est pas manifestement déraisonnable, en fonction de la nature de l'infraction, de l'étendue de l'atteinte portée au bon aménagement du territoire et de l'avantage résultant pour cet aménagement de la remise des lieux en leur pristin état par rapport à la charge qu'elle implique pour le contrevenant.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Demande du fonctionnaire délégué - Remise en état des lieux - Contestation - Caractère déraisonnable - Appréciation - Critères
- Art. 157, al. 1er Arrêté de l'Exécutif régional wallon du 14 mai 1984, Code wallon de l'aménagement du territoire, de l'urbanisme et du patrimoine et de l'énergie

C.16.0516.F

7 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180507.1](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN) - Aanbesteding - Verhaal - Gewone rechter - Benadeelde - Belang

VORDERING IN RECHTE - Overheidsopdrachten - Aanbesteding - Verhaal - Gewone rechter - Benadeelde - Belang

Conclusions de l'avocat général Genicot.

MARCHES PUBLICS (TRAVAUX. FOURNITURES. SERVICES) - Adjudication - Recours - Juge judiciaire - Personne lésée - Intérêt

DEMANDE EN JUSTICE - Marchés publics - Adjudication - Recours - Juge judiciaire - Personne lésée - Intérêt

Uit artikel 65/25, eerste lid, Overheidsopdrachtenwet 1993 volgt dat, krachtens artikel 65/24, eerste lid, 2°, van dezelfde wet, wanneer de verhaalinstantie de gewone rechter is, het belang bij een verhaal bepaald in artikel 65/14 beoordeeld wordt in het licht van de bepalingen van dat laatste artikel en van de artikelen 17 en 18 van het Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. ...

VORDERING IN RECHTE - Overheidsopdrachten - Aanbesteding - Verhaal - Gewone rechter - Benadeelde - Belang

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN) - Aanbesteding - Verhaal - Gewone rechter - Benadeelde - Belang

Il suit de l'article 65/25, alinéa 1er, de la loi du 24 décembre 1993 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux que, lorsque l'instance de recours est, en vertu de l'article 65/24, alinéa 1er, 2°, de la même loi, le juge judiciaire, l'intérêt au recours prévu à l'article 65/14 s'apprécie au regard des dispositions de ce dernier article et des articles 17 et 18 du Code judiciaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

DEMANDE EN JUSTICE - Marchés publics - Adjudication - Recours - Juge judiciaire - Personne lésée - Intérêt

MARCHES PUBLICS (TRAVAUX. FOURNITURES. SERVICES) - Adjudication - Recours - Juge judiciaire - Personne lésée - Intérêt

C.16.0523.N

8 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180208.4](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Van Ingelgem.

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN) - Goedkeuring van de offerte - Betekening per telefax of via andere elektronische middelen - Bevestiging binnen de vijf dagen per aangetekende brief - Geldigheidsvoorwaarde

Wanneer de betekening van de goedkeuring van de offerte aan de begunstigde per telefax of via andere elektronische middelen gebeurt, maakt de bevestiging binnen de vijf dagen per aangetekende brief een geldigheidsvoorwaarde van de betekening uit (1). (1) Zie concl. OM.

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN) - Goedkeuring van de offerte - Betekening per telefax of via andere elektronische middelen - Bevestiging binnen de vijf dagen per aangetekende brief - Geldigheidsvoorwaarde

- Art. 117 KB 8 januari 1996 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en de concessies voor openbare werken

Conclusions de l'avocat général Van Ingelgem.

MARCHES PUBLICS (TRAVAUX. FOURNITURES. SERVICES) - Approbation de l'offre - Notification par télécopieur ou par d'autres moyens électroniques - Confirmation dans les cinq jours par lettre recommandée - Condition de validité

Lorsque la notification de l'approbation de l'offre à l'adjudicataire a lieu par télécopieur ou par d'autres moyens électroniques, la confirmation dans les cinq jours par lettre recommandée constitue une condition de validité de cette notification (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

MARCHES PUBLICS (TRAVAUX. FOURNITURES. SERVICES) - Approbation de l'offre - Notification par télécopieur ou par d'autres moyens électroniques - Confirmation dans les cinq jours par lettre recommandée - Condition de validité

- Art. 117 A.R. du 8 janvier 1996 relatif aux marchés publics de travaux, de fournitures et de services et aux concessions de travaux publics

C.16.0534.N

25 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180125.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal met opdracht Van der Fraenen.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Belastingzaken - Algemeen - Geschillen over de invordering van belastingschulden - Beslagrechter - Bevoegdheid

Conclusie van advocaat-generaal met opdracht Van der Fraenen.

BESLAG - Algemeen - Belastingzaken - Betwisting over de invordering van belastingschulden - Beslagrechter - Bevoegdheid

Conclusions de l'avocat général délégué Van der Fraenen.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière fiscale - Généralités - Litiges en matière de recouvrement de dettes fiscales - Juge des saisies - Compétence

Conclusions de l'avocat général délégué Van der Fraenen.

SAISIE - Généralités - Matière fiscale - Contestation relative au recouvrement des dettes d'impôt - Juge des saisies - Compétence

De aanwijzing van de betrokken belastingschuldige bij de inkohiering maakt deel uit van de vestiging van de belasting en de betwisting nopens de wettigheid en regelmatigheid ervan is in de regel dan ook geen betwisting nopens de wettigheid en de regelmatigheid van de tenuitvoerlegging, zodat de beslagrechter niet bevoegd is om hierover uitspraak te doen (1). (1) Zie concl. OM.

BESLAG - Algemeen - Belastingzaken - Betwisting over de invordering van belastingschulden - Beslagrechter - Bevoegdheid

- Artt. 569, eerste lid, 32°, 1385undecies, 1395, eerste lid, en 1498 Gerechtelijk Wetboek

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Belastingzaken - Algemeen - Geschillen over de invordering van belastingschulden - Beslagrechter - Bevoegdheid

- Artt. 569, eerste lid, 32°, 1385undecies, 1395, eerste lid, en 1498 Gerechtelijk Wetboek

L'indication du redevable intéressé lors de l'enrôlement fait partie intégrante de l'établissement de l'impôt et une contestation portant sur la légalité et la régularité de cette mention ne constitue dès lors pas, en règle, une contestation relative à la légalité et à la régularité de l'exécution, de sorte que le juge des saisies n'est pas compétent pour se prononcer à cet égard (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

SAISIE - Généralités - Matière fiscale - Contestation relative au recouvrement des dettes d'impôt - Juge des saisies - Compétence

- Art. 569, al. 1er, 32°, 1385undecies, 1395, al. 1er, et 1498 Code judiciaire

COMPETENCE ET RESSORT - Matière fiscale - Généralités - Litiges en matière de recouvrement de dettes fiscales - Juge des saisies - Compétence

- Art. 569, al. 1er, 32°, 1385undecies, 1395, al. 1er, et 1498 Code judiciaire

C.17.0009.N

14 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180614.8](#)

AC nr. 384

De vaststelling van het bestaan en de elementen van de schade hetzij wegens niet-uitvoering van de verbintenis, hetzij wegens vertraging in de uitvoering, dient te gebeuren op het ogenblik van de wanprestatie, terwijl de raming van de schade gebeurt naar het tijdstip dat dit van het effectieve herstel ervan zo dicht mogelijk benadert, waarbij de rechter bij de raming van de schade in de regel gebeurtenissen die dateren van na het schadegeval in aanmerking kan nemen.

OVEREENKOMST - Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Niet-uitvoering of vertraging in de uitvoering van de verbintenis - Schade - Raming van de schade - Beoordeling door de rechter - Latere gebeurtenis - Toepassing

- Art. 1147 Burgerlijk Wetboek

La constatation de l'existence du dommage et de ses éléments, soit à raison de l'inexécution de l'obligation, soit à raison du retard dans l'exécution, s'effectue au moment de l'inexécution, tandis que l'évaluation du dommage intervient à un moment qui se rapproche le plus possible de sa réparation effective, le juge pouvant, en règle, prendre en considération des événements postérieurs au sinistre dans le cadre de cette évaluation.

CONVENTION - Force obligatoire (inexécution) - Inexécution de l'obligation ou retard dans son exécution - Dommage - Evaluation du dommage - Evaluation par le juge - Événement ultérieur - Application

- Art. 1147 Code civil

C.17.0011.F

12 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180112.2](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 779, eerste lid, en 946, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek volgt niet dat wanneer het rechtscollege dat over de uitslag van de getuigenissen uitspraak doet, het debat in zijn geheel hervat, de rechter die aan het getuigenverhoor heeft deelgenomen, niet vermoed wordt verhinderd te zijn.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Onveranderlijkheid van het rechtscollege - Onderzoek - Getuigenissen - Hervatten van het debat in zijn geheel - Verhinderde rechter - Vermoeden

- Artt. 779, eerste lid, en 946, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Il ne suit pas des articles 779, alinéa 1er, et 946, alinéa 1er, du Code judiciaire que lorsque le siège qui statue sur le résultat des dépositions reprend entièrement les débats, le juge, qui a participé à la tenue des enquêtes mais qui ne fait pas partie de ce siège, n'est pas présumé empêché.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Immutabilité du siège - Enquête - Dépositions - Reprise complète des débats - Juge empêché - Présomption

- Art. 779, al. 1er, et 946, al. 1er Code judiciaire

Conclusie van advocaat-generaal de Koster.

BELEGGINGEN - Financieel bemiddelaar - Informatieplicht - Omvang - Beoordeling

De omvang van de informatieplicht van de financiële bemiddelaar met betrekking tot een transactie in financiële instrumenten moet worden beoordeeld op grond van het kennisniveau van de cliënt voor wie de informatie bestemd is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 408.

BELEGGINGEN - Financieel bemiddelaar - Informatieplicht - Omvang - Beoordeling

- Art. 36, 2° en 5° Wet 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen

Conclusions de l'avocat general de Koster.

INVESTISSEMENTS - Intermédiaire financier - Devoir d'information - Etendue - Appréciation

L'étendue du devoir d'information de l'intermédiaire financier relativement à une opération sur instruments financiers s'apprécie en fonction du degré de connaissance du client auquel l'information est destinée (1). (1) Voir les concl. du MP.

INVESTISSEMENTS - Intermédiaire financier - Devoir d'information - Etendue - Appréciation

- Art. 36, 2° et 5° L. du 6 avril 1995

Het recht op de terugvordering van sommen die onverschuldigd zijn betaald ontstaat in de regel op de dag van de betaling, zodat de verjaringstermijn dan ingaat; deze regel geldt niet wanneer de gehoudenheid van de schuldenaar op het ogenblik van de betaling een verandering ondergaat door een latere gebeurtenis die voor de schuldenaar rechten doet ontstaan voor de periode waarvoor de betaling werd verricht; in dergelijk geval begint de verjaringstermijn, in beginsel, te lopen vanaf deze gebeurtenis (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Aanvang - Onverschuldigd betaalde sommen - Recht op terugvordering - Termijn - Aanvang - Verandering door een latere gebeurtenis

- Art. 1, eerste lid, a Wet 6 februari 1970 betreffende de verjaring van schuldvorderingen ten laste of ten voordele van de Staat en de provinciën

- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

In geval van onrechtmatige overheidsdaad ontstaat de schuldvordering aldus op het ogenblik waarop alle bestanddelen die nodig zijn om een aansprakelijkheidsvordering te kunnen instellen, verenigd zijn, namelijk de fout of de tot aansprakelijkheid aanleiding gevende gebeurtenis, de schade en het oorzakelijk verband tussen beide; voor het ontstaan van de schuldvordering is niet vereist dat de fout zonder twijfel vaststaat of door een rechter is vastgesteld (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Algemeen - Onrechtmatige overheidsdaad - Schuldvordering - Ontstaan - Tijdstip

Le droit à la répétition de paiements indus naissant, en règle, le jour du paiement, le délai de prescription prend cours à cette date; cette règle ne s'applique pas lorsque l'obligation du débiteur a subi, au moment du paiement, des modifications en raison d'un événement ultérieur faisant naître à son profit des droits pour la période pour laquelle le paiement a été effectué; en pareille occurrence, le délai de prescription commence, en principe, à courir à partir de cet événement (1). (1) Voir les concl. contraires du MP publiées à leur date dans AC.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Point de départ - Paiements indus - Action en répétition - Délai - Point de départ - Changement dû à un événement ultérieur

- Art. 1er, al. 1er, a L. du 6 février 1970 relative à la prescription des créances à charge ou au profit de l'Etat et des provinces

- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

En cas d'acte administratif illégal, la créance naît ainsi au moment où sont réunis tous les éléments nécessaires à l'introduction d'une action en responsabilité, à savoir la faute ou l'événement générateur de responsabilité, le dommage et le lien de causalité qui les unit; pour que naisse la créance, il n'est pas requis que la faute soit incontestablement établie ou ait été constatée par un juge (1). (1) Voir les concl. contraires du MP publiées à leur date dans AC.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Généralités - Acte administratif illégal - Créance - Naissance - Moment

Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat de wetgever met het tijdstip waarop de schuldvordering is ontstaan, het tijdstip beoogt waarop de schuldvordering opeisbaar wordt, dit is wanneer voor de schuldeiser het recht ontstaat om een vordering in rechte in te stellen (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

VORDERING IN RECHTE - Schuldvordering - Ontstaan - Tijdstip

Il ressort de la genèse légale que, selon le législateur, le moment de la naissance de la créance est celui où la créance devient exigible, c'est-à-dire le moment où naît le droit du créancier d'agir en justice (1). (1) Voir les concl. contraires du MP publiées à leur date dans AC.

DEMANDE EN JUSTICE - Créance - Naissance - Moment

Wanneer de Unierechter op prejudiciële vraag een norm van Unierecht uitlegt, verklaart en preciseert hij de betekenis en de strekking die deze norm vanaf het tijdstip van zijn inwerkingtreding heeft of had moeten hebben; een dergelijke beslissing is declaratief en doet geen rechten ontstaan (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen - Hof van Justitie - Norm van Unierecht - Uitlegging - Draagwijdte

Lorsque le juge de l'Union interprète une norme du droit de l'Union en réponse à une question préjudicielle, il éclaire et précise la signification et la portée que cette norme a ou aurait dû avoir à compter de son entrée en vigueur; étant de nature déclarative, une telle décision ne fait pas naître de droits (1). (1) Voir les concl. contraires du MP publiées à leur date dans AC.

UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles - Cour de justice - Norme de droit de l'Union - Interprétation - Portée

C.17.0055.F

2 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180202.3](#)

AC nr. ...

Het verval van een verbintenis door het verdwijnen van het voorwerp ervan veronderstelt dat het definitief onmogelijk is geworden het voorwerp van die verbintenis in natura uit te voeren.

OVEREENKOMST - Einde - Verbintenis - Verdwijnen van het voorwerp - Uitvoering in natura - Definitieve onmogelijkheid - Verval

La caducité d'une obligation par disparition de son objet suppose qu'il soit définitivement impossible d'exécuter son objet en nature.

CONVENTION - Fin - Obligation - Disparition de l'objet - Exécution en nature - Impossibilité définitive - Caducité

C.17.0060.N

7 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180907.2](#)

AC nr. ...

Het voorlopig karakter van de maatregelen die de kortgedingrechter neemt laat hem toe die maatregelen in te trekken of te wijzigen wanneer er zich nieuwe of gewijzigde omstandigheden voordoen, maar hij kan dit enkel doen zolang die maatregelen nog uitwerking hebben (1). (1) Zie Cass. 18 april 2002, AR C.99.0114.N, AC 2002, nr. 235.

KORT GEDING -
- Art. 584, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Le caractère provisoire des mesures ordonnées par le juge des référés lui permet de rapporter ou de modifier ces mesures en cas de circonstances nouvelles ou modifiées, mais il ne peut le faire que pour autant que ces mesures sortissent encore leurs effets (1). (1) Voir Cass. 18 avril 2002, RG C.99.0114.N, Pas. 2002, n° 235.

REFERE -
- Art. 584, al. 1er Code judiciaire

C.17.0065.F

9 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180309.2](#)

AC nr. ...

Om consument te zijn, is niet vereist dat de persoon handelt met doeleinden die niet het minste beroepskarakter vertonen.

KOOP - Verkoop van consumptiegoederen aan consumenten - Consument
- Art. 1649bis, § 2, 1° Burgerlijk Wetboek

Pour être un consommateur, il n'est pas requis que la personne agisse à des fins qui excluent tout caractère professionnel.

VENTE - Vente de biens de consommation à des consommateurs - Consommateur
- Art. 1649bis, § 2, 1° Code civil

Conclusie van advocaat-generaal Mortier.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Overeenkomst betreffende de overdracht van gronden - Verplichting tot het aanvragen van een bodemattest - Doelstelling

Conclusie van advocaat-generaal Mortier.

MILIEURECHT - Bodemdecreet - Overeenkomst betreffende de overdracht van gronden - Verplichting tot het aanvragen van een bodemattest - Doelstelling

MILIEURECHT - Bodemdecreet - Overeenkomst betreffende de overdracht van gronden - Opschortende voorwaarde - Verkrijgen van een blanco bodemattest of een bodemattest waaruit blijkt dat er geen bodemverontreiniging is - Toepassing

MILIEURECHT - Bodemdecreet - Overeenkomst betreffende de overdracht van gronden - Opschortende voorwaarde - Voorwaarde dat overgedragen goed niet zal blijken te zijn aangetast door bodemverontreiniging die aanleiding geeft tot saneringsverplichting door de verwerver - Toepassing

MILIEURECHT - Bodemdecreet - Overeenkomst betreffende de overdracht van gronden

OVEREENKOMST - Vorm - Overeenkomst betreffende de overdracht van gronden - Opschortende voorwaarde - Verkrijgen van een blanco bodemattest of een bodemattest waaruit blijkt dat er geen bodemverontreiniging is - Toepassing

OVEREENKOMST - Algemeen - Overeenkomst betreffende de overdracht van gronden

OVEREENKOMST - Vorm - Overeenkomst betreffende de overdracht van gronden - Opschortende voorwaarde - Voorwaarde dat overgedragen goed niet zal blijken te zijn aangetast door bodemverontreiniging die aanleiding geeft tot saneringsverplichting door de verwerver - Toepassing

De verplichting om voor het sluiten van een overeenkomst betreffende de overdracht van gronden een bodemattest aan te vragen en aan de verwerver mee te delen en om de inhoud van het bodemattest in de onderhandse akte op te nemen, strekt er in de eerste plaats toe de verwerver te beschermen tegen het onbewust aankopen van vervuilde grond (1). (1) Zie concl. OM.

MILIEURECHT - Bodemdecreet - Overeenkomst betreffende de overdracht van gronden - Verplichting tot het aanvragen van een bodemattest - Doelstelling

- Artt. 2, 18° en 19°, en 101, §§ 1 en 2 Decr. 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Overeenkomst betreffende de overdracht van gronden - Verplichting tot het aanvragen van een bodemattest - Doelstelling

- Artt. 2, 18° en 19°, en 101, §§ 1 en 2 Decr. 27 oktober 2006

Conclusions de l'avocat général Mortier.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Convention relative à la cession de terrains - Obligation de demander une attestation du sol - Objectif

Conclusions de l'avocat général Mortier.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Décret relatif au sol - Convention relative à la cession de terrains - Obligation de demander une attestation du sol - Objectif

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Décret relatif au sol - Convention relative à la cession de terrains - Condition suspensive - Obtention d'une attestation du sol vierge ou d'une attestation du sol faisant apparaître que le sol n'est pas pollué - Application

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Décret relatif au sol - Convention relative à la cession de terrains - Condition suspensive - Condition suspensive que le bien faisant l'objet de la cession ne s'avèrera pas affecté d'une pollution du sol engendrant une obligation d'assainissement par l'acquéreur - Application

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Décret relatif au sol - Convention relative à la cession de terrains

CONVENTION - Forme - Convention relative à la cession de terrains - Condition suspensive - Obtention d'une attestation du sol vierge ou d'une attestation du sol faisant apparaître que le sol n'est pas pollué - Application

CONVENTION - Généralités - Convention relative à la cession de terrains

CONVENTION - Forme - Convention relative à la cession de terrains - Condition suspensive - Condition suspensive que le bien faisant l'objet de la cession ne s'avèrera pas affecté d'une pollution du sol engendrant une obligation d'assainissement par l'acquéreur - Application

L'obligation de demander et de communiquer à l'acquéreur une attestation du sol préalablement à la conclusion d'une convention relative à la cession d'un terrain et d'en reproduire le contenu dans l'acte sous seing privé tend avant tout à protéger l'acquéreur contre l'achat d'un terrain qui serait affecté d'une pollution sans qu'il en soit conscient (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Décret relatif au sol - Convention relative à la cession de terrains - Obligation de demander une attestation du sol - Objectif

- Artt. 2, 18° et 19°, et 101, § 1er et 2 Décret du 27 octobre 2006 relatif à l'assainissement du sol et à la protection du sol

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Convention relative à la cession de terrains - Obligation de demander une attestation du sol - Objectif

- Artt. 2, 18° et 19°, et 101, § 1er et 2 Décret du 27 octobre 2006

In het licht van de doelstelling van artikel 101, §§1 en 2 Bodemdecreet om de verwerfer te beschermen tegen het onbewust aankopen van vervuilde grond, kunnen de partijen daarentegen wel een overeenkomst betreffende de overdracht van grond sluiten onder de opschortende voorwaarde van het verkrijgen van een blanco bodemattest of een bodemattest waaruit blijkt dat er geen bodemverontreiniging is, waarbij de omstandigheid dat artikel 116,§1, Bodemdecreet bepaalt dat de verwerfer de nietigheid kan vorderen van de overdracht die plaatsvond in strijd met artikel 101 hieraan niet in de weg staat, nu het voorafgaand aan de overdracht opvragen en meedelen van een bodemattest en het opnemen van de inhoud ervan in de onderhandse akte geen elementen zijn die noodzakelijk zijn voor de totstandkoming van de overeenkomst (1). (1) Zie concl. OM.

MILIEURECHT - Bodemdecreet - Overeenkomst betreffende de overdracht van gronden - Opschortende voorwaarde - Verkrijgen van een blanco bodemattest of een bodemattest waaruit blijkt dat er geen bodemverontreiniging is - Toepassing

- Art. 1181 Burgerlijk Wetboek

- Artt. 2, 18° en 19°, en 101, §§ 1 en 2 Decr. 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming

OVEREENKOMST - Vorm - Overeenkomst betreffende de overdracht van gronden - Opschortende voorwaarde - Verkrijgen van een blanco bodemattest of een bodemattest waaruit blijkt dat er geen bodemverontreiniging is - Toepassing

- Art. 1181 Burgerlijk Wetboek

- Artt. 2, 18° en 19°, en 101, §§ 1 en 2 Decr. 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming

In het licht van de doelstelling van artikel 101, §§1 en 2 Bodemdecreet om de verwerfer te beschermen tegen het onbewust aankopen van vervuilde grond, kunnen de partijen niet rechtsgeldig een overeenkomst betreffende een overdracht van een grond sluiten onder de opschortende voorwaarde dat het overgedragen goed niet zal blijken te zijn aangetast door bodemverontreiniging die aanleiding geeft tot een saneringsverplichting ten laste van de eigenaar, nu de verwerfer zich in dergelijk geval reeds verbindt tot de verwerving van een goed voordat hij kennis heeft kunnen nemen van de inhoud van een bodemattest waaruit blijkt dat het goed vervuild is, hetgeen de decreetgever precies heeft willen vermijden (1). (1) Zie concl. OM.

MILIEURECHT - Bodemdecreet - Overeenkomst betreffende de

Eu égard à l'objectif énoncé à l'article 101, § 1er et 2, du décret du 27 octobre 2006 relatif à l'assainissement et à la protection du sol, qui est de protéger l'acquéreur contre l'achat d'un terrain qui serait affecté d'une pollution sans qu'il en soit conscient, les parties peuvent en revanche conclure une convention relative à la cession d'un terrain sous la condition suspensive de l'obtention d'une attestation du sol vierge ou d'une attestation du sol faisant apparaître que le sol n'est pas pollué, la circonstance que l'article 116, § 1er, du décret précité prévoit que l'acquéreur peut demander la nullité de la cession intervenue en violation des dispositions de l'article 101 n'y changeant rien, dès lors que la demande et la communication d'une attestation du sol préalablement à la cession et la reproduction de son contenu dans l'acte sous seing privé ne sont pas des éléments nécessaires pour la formation de la convention (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Décret relatif au sol - Convention relative à la cession de terrains - Condition suspensive - Obtention d'une attestation du sol vierge ou d'une attestation du sol faisant apparaître que le sol n'est pas pollué - Application

- Art. 1181 Code civil

- Artt. 2, 18° et 19°, et 101, § 1er et 2 Décret du 27 octobre 2006 relatif à l'assainissement du sol et à la protection du sol

CONVENTION - Forme - Convention relative à la cession de terrains - Condition suspensive - Obtention d'une attestation du sol vierge ou d'une attestation du sol faisant apparaître que le sol n'est pas pollué - Application

- Art. 1181 Code civil

- Artt. 2, 18° et 19°, et 101, § 1er et 2 Décret du 27 octobre 2006 relatif à l'assainissement du sol et à la protection du sol

Eu égard à l'objectif énoncé à l'article 101, § 1er et 2, du décret du 27 octobre 2006 relatif à l'assainissement et à la protection du sol, qui est de protéger l'acquéreur contre l'achat d'un terrain qui serait affecté d'une pollution sans qu'il en soit conscient, les parties ne peuvent valablement conclure une convention relative à la cession d'un terrain sous la condition suspensive que le bien faisant l'objet de la cession ne s'avérera pas affecté d'une pollution du sol engendrant une obligation d'assainir dans le chef du propriétaire, dès lors que, dans ce cas, l'acquéreur s'engage déjà à acheter un bien avant d'avoir pu prendre connaissance du contenu d'une attestation du sol révélant qu'il est pollué, ce que le législateur décretaal a précisément voulu éviter (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Décret

overdracht van gronden - Opschortende voorwaarde - Voorwaarde dat overgedragen goed niet zal blijken te zijn aangetast door bodemverontreiniging die aanleiding geeft tot saneringsverplichting door de verwerver - Toepassing

- Art. 1181 Burgerlijk Wetboek

- Artt. 2, 18° en 19°, en 101, §§ 1 en 2 Decr. 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming

OVEREENKOMST - Vorm - Overeenkomst betreffende de overdracht van gronden - Opschortende voorwaarde - Voorwaarde dat overgedragen goed niet zal blijken te zijn aangetast door bodemverontreiniging die aanleiding geeft tot saneringsverplichting door de verwerver - Toepassing

- Art. 1181 Burgerlijk Wetboek

- Artt. 2, 18° en 19°, en 101, §§ 1 en 2 Decr. 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming

In het licht van de doelstelling van artikel 101, §§1 en 2 Bodemdecreet om de verwerver te beschermen tegen het onbewust aankopen van vervuilde grond, moet onder het begrip "overeenkomst betreffende de overdracht van gronden" ook elke overeenkomst of eenzijdige rechtshandeling worden begrepen waarbij de verwerver zich reeds verbindt tot het aankopen van een grond (1). (1) Zie concl. OM.

MILIEURECHT - Bodemdecreet - Overeenkomst betreffende de overdracht van gronden

- Artt. 2, 18° en 19°, en 101, §§ 1 en 2 Decr. 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming

OVEREENKOMST - Algemeen - Overeenkomst betreffende de overdracht van gronden

- Artt. 2, 18° en 19°, en 101, §§ 1 en 2 Decr. 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming

relatif au sol - Convention relative à la cession de terrains - Condition suspensive - Condition suspensive que le bien faisant l'objet de la cession ne s'avèrera pas affecté d'une pollution du sol engendrant une obligation d'assainissement par l'acquéreur - Application

- Art. 1181 Code civil

- Artt. 2, 18° et 19°, et 101, § 1er et 2 Décret du 27 octobre 2006 relatif à l'assainissement du sol et à la protection du sol

CONVENTION - Forme - Convention relative à la cession de terrains - Condition suspensive - Condition suspensive que le bien faisant l'objet de la cession ne s'avèrera pas affecté d'une pollution du sol engendrant une obligation d'assainissement par l'acquéreur - Application

- Art. 1181 Code civil

- Artt. 2, 18° et 19°, et 101, § 1er et 2 Décret du 27 octobre 2006 relatif à l'assainissement du sol et à la protection du sol

Eu égard à l'objectif énoncé à l'article 101, § 1er et 2, du décret du 27 octobre 2006 relatif à l'assainissement et à la protection du sol, qui est de protéger l'acquéreur contre l'achat d'un terrain qui serait affecté d'une pollution sans qu'il en soit conscient, il y a lieu de considérer que la notion de « convention relative à la cession d'un terrain » recouvre également toute convention ou tout acte juridique unilatéral par lequel l'acquéreur s'engage d'ores et déjà à acheter un terrain (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Décret relatif au sol - Convention relative à la cession de terrains

- Artt. 2, 18° et 19°, et 101, § 1er et 2 Décret du 27 octobre 2006 relatif à l'assainissement du sol et à la protection du sol

CONVENTION - Généralités - Convention relative à la cession de terrains

- Artt. 2, 18° et 19°, et 101, § 1er et 2 Décret du 27 octobre 2006 relatif à l'assainissement du sol et à la protection du sol

C.17.0075.F

8 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180108.1](#)

AC nr. ...

Uit de omstandigheid dat een bestuurder een fout heeft begaan die in oorzakelijk verband staat met een ongeval, valt niet af te leiden dat tussen de fout van een andere bestuurder en dat ongeval hoegenaamd geen oorzakelijk verband zou bestaan.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Oorzaak - Algemeen - Wegverkeer - Ongeval - Fout van een bestuurder - Oorzakelijk verband - Gevolg - Fout van een andere bestuurder

De la circonstance qu'un conducteur a commis une faute en relation causale avec un accident, il ne se déduit pas qu'il n'y aurait aucune relation causale entre la faute commise par un autre conducteur et ce même accident.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Cause - Généralités - Roulage - Accident - Faute d'un conducteur - Lien causal - Conséquence - Faute d'un autre conducteur

C.17.0082.F

25 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180525.2](#)

AC nr. ...

Hoewel voor het beding ten behoeve van een derde vereist is dat de derde-begunstigde bepaald is of, althans, bepaalbaar is, is niet vereist dat die derde met naam wordt genoemd in de litigieuze overeenkomst of in een andere overeenkomst.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Voor 3/12/2019

Si la stipulation pour autrui exige que le tiers bénéficiaire soit déterminé ou, à tout le moins, déterminable, elle ne requiert pas que ce tiers soit nommément mentionné dans la convention litigieuse ou dans une autre convention.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Envers les tiers -

P. 48/593

C.17.0095.N

3 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180503.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Mortier.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - *Werking in de tijd en in de ruimte - Wetboek IPR - Onrechtmatige daad vóór de inwerkingtreding van de wet - Bestaan van een rechtstreekse vordering tegen de verzekeraar van de aansprakelijke na de inwerkingtreding - Artikel 127, §1, tweede lid IPR - Toepassing*

Conclusie van advocaat-generaal Mortier.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - *Allerlei (I.P.R. - Aard van de wet) - Wetboek IPR - Onrechtmatige daad vóór de inwerkingtreding van de wet - Bestaan van een rechtstreekse vordering tegen de verzekeraar van de aansprakelijke na de inwerkingtreding - Artikel 127, §1, tweede lid IPR - Toepassing*

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - *Schade - Algemeen - Wijze van schadevergoeding - Wet die een rechtstreekse vordering invoert - Aard*

VERZEKERING - *Algemeen - Wetboek IPR - Onrechtmatige daad vóór de inwerkingtreding van de wet - Bestaan van een rechtstreekse vordering tegen de verzekeraar van de aansprakelijke na de inwerkingtreding - Artikel 127, §1, tweede lid IPR - Toepassing*

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - *Algemeen - Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Wijze van schadevergoeding - Wet die een rechtstreekse vordering invoert - Aard*

De wetten die de bestanddelen van het feit dat aan de basis ligt van de burgerlijke, delictuele of quasi-delictuele aansprakelijkheid, alsook de wijze en de omvang van de schadevergoeding bepalen, zijn politiewetten in de zin van artikel 3, eerste lid BW, zodat de wetten die een rechtstreekse vordering invoeren en dienvolgens de wijze van de schadevergoeding bepalen waarop een schadelijder recht heeft, ook politiewetten zijn (1). (1) Zie concl.OM.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - *Schade - Algemeen - Wijze van schadevergoeding - Wet die een rechtstreekse vordering invoert - Aard*

- Art. 3, eerste lid Burgerlijk Wetboek

- zoals van kracht vóór zijn opheffing door art. 139, 1° Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - *Algemeen - Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Wijze van schadevergoeding - Wet die een rechtstreekse vordering invoert - Aard*

- Art. 3, eerste lid Burgerlijk Wetboek

- zoals van kracht vóór zijn opheffing door art. 139, 1° Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

Conclusions de l'avocat général Mortier.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - *Application dans le temps et dans l'espace - Code de droit international privé - Acte illicite commis avant l'entrée en vigueur de la loi - Existence d'une action directe contre l'assureur du responsable après l'entrée en vigueur - Code de droit international privé, article 127, § 1er, alinéa 2 - Application*

Conclusions de l'avocat général Mortier.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - *Divers (droit international privé. nature de la loi. etc) - Code de droit international privé - Acte illicite commis avant l'entrée en vigueur de la loi - Existence d'une action directe contre l'assureur du responsable après l'entrée en vigueur - Code de droit international privé, article 127, § 1er, alinéa 2 - Application*

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - *Dommege - Généralités - Mode d'indemnisation - Loi instaurant une action directe - Nature*

ASSURANCES - *Généralités - Code de droit international privé - Acte illicite commis avant l'entrée en vigueur de la loi - Existence d'une action directe contre l'assureur du responsable après l'entrée en vigueur - Code de droit international privé, article 127, § 1er, alinéa 2 - Application*

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - *Généralités - Responsabilité hors contrat - Mode d'indemnisation - Loi instaurant une action directe - Nature*

Les lois qui déterminent les éléments constitutifs du fait donnant lieu à la responsabilité civile, délictuelle ou quasi délictuelle, ainsi que les modalités et l'étendue de l'indemnisation, sont des lois de police au sens de l'article 3, alinéa 1er, du Code civil, de sorte que sont également des lois de police les lois instituant une action directe puis déterminant le mode d'indemnisation auquel la victime du dommage a droit (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - *Dommege - Généralités - Mode d'indemnisation - Loi instaurant une action directe - Nature*

- Art. 3, al. 1er Code civil

- tel qu'il était applicable avant son abrogation par l'article 139, 1° L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - *Généralités - Responsabilité hors contrat - Mode d'indemnisation - Loi instaurant une action directe - Nature*

- Art. 3, al. 1er Code civil

- tel qu'il était applicable avant son abrogation par l'article 139, 1° L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

Uit de samenhang van de artikelen 99, 106, eerste en tweede lid en 127, §1, eerste en tweede lid, Wetboek IPR volgt dat het Wetboek IPR krachtens artikel 127, §1, tweede lid, in fine, niet het recht bepaalt dat van toepassing is op de vraag of een persoon die schade lijdt door een onrechtmatige daad die plaatsvond vóór de inwerkingtreding van het wetboek, na de inwerkingtreding ervan over een rechtstreekse vordering beschikt tegen de verzekeraar van de aansprakelijke persoon (1). (1) Zie concl.OM.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Allerlei (I.P.R. - Aard van de wet) - Wetboek IPR - Onrechtmatige daad vóór de inwerkingtreding van de wet - Bestaan van een rechtstreekse vordering tegen de verzekeraar van de aansprakelijke na de inwerkingtreding - Artikel 127, §1, tweede lid IPR - Toepassing

VERZEKERING - Algemeen - Wetboek IPR - Onrechtmatige daad vóór de inwerkingtreding van de wet - Bestaan van een rechtstreekse vordering tegen de verzekeraar van de aansprakelijke na de inwerkingtreding - Artikel 127, §1, tweede lid IPR - Toepassing

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Wetboek IPR - Onrechtmatige daad vóór de inwerkingtreding van de wet - Bestaan van een rechtstreekse vordering tegen de verzekeraar van de aansprakelijke na de inwerkingtreding - Artikel 127, §1, tweede lid IPR - Toepassing

Il résulte de la combinaison des articles 99, 106, alinéas 1er et 2, 127, § 1er, alinéas 1er et 2, de la loi du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé, que ledit code ne détermine pas le droit applicable à la question si une personne victime d'un dommage résultant d'un fait dommageable commis avant son entrée en vigueur dispose, après son entrée en vigueur, d'une action directe contre l'assureur du responsable (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Divers (droit international prive. nature de la loi. etc) - Code de droit international privé - Acte illicite commis avant l'entrée en vigueur de la loi - Existence d'une action directe contre l'assureur du responsable après l'entrée en vigueur - Code de droit international privé, article 127, § 1er, alinéa 2 - Application

ASSURANCES - Généralités - Code de droit international privé - Acte illicite commis avant l'entrée en vigueur de la loi - Existence d'une action directe contre l'assureur du responsable après l'entrée en vigueur - Code de droit international privé, article 127, § 1er, alinéa 2 - Application

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Code de droit international privé - Acte illicite commis avant l'entrée en vigueur de la loi - Existence d'une action directe contre l'assureur du responsable après l'entrée en vigueur - Code de droit international privé, article 127, § 1er, alinéa 2 - Application

C.17.0098.F

27 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180427.2](#)

AC nr. ...

De verjaring, die een verweermiddel is dat aan een laattijdige rechtsovereenkomst wordt tegengeworpen, kan niet beginnen te lopen vóór het ontstaan van die rechtsovereenkomst; de op een verbintenis gegronde rechtsovereenkomst ontstaat, in de regel, op de datum waarop die verbintenis moet worden nagekomen; zij verjaart bijgevolg pas vanaf dat ogenblik en, behoudens andersluidende wettelijke bepaling, op dat ogenblik (1). (1) Cass. 14 mei 2012, AR S.11.0128.F, AC 2012, nr. 302.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Aanvang - Rechtsvordering uit een overeenkomst

LENING - Verjaring - Termijnen - Aanvang - Rechtsvordering uit de overeenkomst

De verplichting van de lener om de geleende zaken terug te geven, wordt opeisbaar op het overeengekomen tijdstip.

LENING - Verplichting van de lener - Teruggave van de geleende zaken - Opeisbaarheid - Ogenblik - Artt. 1899 en 1902 Burgerlijk Wetboek

La prescription, qui est une défense opposée à une action tardive, ne peut prendre cours avant que cette action soit née; l'action sanctionnant une obligation naît, en règle, au jour où cette obligation doit être exécutée; elle ne se prescrit, dès lors, qu'à partir de ce moment et, sauf disposition légale dérogatoire, dès ce moment (1). (1) Cass. 14 mai 2012, RG S.11.0128.F, Pas. 2018, n° 302.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Point de départ - Action naissant d'un contrat

PRET - Prescription - Délais - Point de départ - Action naissant du contrat

L'obligation de l'emprunteur de rendre les choses prêtées devient exigible au terme convenu.

PRET - Obligation de l'emprunteur - Rendre des choses prêtées - Exigibilité - Moment - Art. 1899 et 1902 Code civil

Als er geen tijdstip werd vastgesteld voor de teruggave, is de lening van onbepaalde duur en wordt de verplichting van de lener om terug te betalen opeisbaar op het ogenblik waarop de uitlener, die het voornemen te kennen geeft dat hij een einde wil stellen aan de lening, de uitvoering ervan opeist.

LENING - Geen tijdstip vastgesteld voor de teruggave - Gevolg - Verplichting tot terugbetaling - Opeisbaarheid - Ogenblik

- Artt. 1134 en 1135 Burgerlijk Wetboek

S'il n'a pas été fixé de terme pour la restitution, le prêt est à durée indéterminée et l'obligation de l'emprunteur de rembourser devient exigible au moment où le prêteur, manifestant l'intention de mettre fin au prêt, en réclame l'exécution.

PRET - Pas de fixation de terme pour la restitution - Conséquence - Obligation de rembourser - Exigibilité - Moment

- Art. 1134 et 1135 Code civil

C.17.0106.F

2 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180302.1](#)

AC nr. ...

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Derden - Geen derdenverzet - Bewijskracht van de beslissing - Tegenstelbaarheid aan derden - Wettigheid van de beslissing - Weerslag

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Derden - Geen derdenverzet - Bewijskracht van de beslissing - Tegenstelbaarheid aan derden - Beletsel - Beoordelingsbevoegdheid van de rechter

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Gebonden partijen - Geen derdenverzet - Bewijskracht van de beslissing - Tegenstelbaarheid aan derden - Vermoeden

Conclusions du premier avocat général Henkes.

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Tiers - Absence de tierce opposition - Force probante de la décision - Opposabilité au tiers - Légalité de la décision - Incidence

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Tiers - Absence de tierce opposition - Force probante de la décision - Opposabilité au tiers - Obstacle - Pouvoir d'appréciation du juge

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Parties liées - Absence de tierce opposition - Force probante de la décision - Opposabilité au tiers - Présomption

De bewijskracht van een beslissing ten aanzien van derden die geen derdenverzet hebben aangetekend, hangt niet af van de wettigheid van die beslissing (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. .

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Derden - Geen derdenverzet - Bewijskracht van de beslissing - Tegenstelbaarheid aan derden - Wettigheid van de beslissing - Weerslag

La force probante qu'une décision revêt à l'égard de tiers qui n'ont pas exercé de tierce opposition ne dépend pas de sa légalité (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Tiers - Absence de tierce opposition - Force probante de la décision - Opposabilité au tiers - Légalité de la décision - Incidence

Voor zover de rechter het recht van de derden eerbiedigt om het tegendeel te bewijzen, dient hij niet te beoordelen of bijzondere omstandigheden, in hun geheel dan wel gedeeltelijk, een beletsel vormen voor de bewijskracht van de beslissing die hun wordt tegengeworpen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. .

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Derden - Geen derdenverzet - Bewijskracht van de beslissing - Tegenstelbaarheid aan derden - Beletsel - Beoordelingsbevoegdheid van de rechter

Pour autant qu'il respecte le droit des tiers de rapporter la preuve contraire, le juge n'a pas à apprécier si des circonstances particulières font, en tout ou en partie, obstacle à la force probante de la décision qui leur est opposée (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Tiers - Absence de tierce opposition - Force probante de la décision - Opposabilité au tiers - Obstacle - Pouvoir d'appréciation du juge

Hoewel, in burgerlijke zaken, het gezag van gewijsde enkel tussen de partijen geldt, kan de bewijskracht van de beslissing, als een vermoeden dat geldig blijft tot het tegendeel is bewezen, worden tegengeworpen aan derden die geen derdenverzet hebben aangetekend (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. .

Si, en matière civile, l'autorité de la chose jugée n'a lieu qu'entre les parties, la force probante de la décision peut, à titre de présomption valant jusqu'à preuve contraire, être opposée aux tiers qui n'ont pas exercé de tierce opposition (1). (1) Voir les concl. du MP.

C.17.0113.N

10 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180910.1](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 6, 1131 en 1133 Burgerlijk Wetboek volgt dat een overeenkomst die een ongeoorloofde oorzaak heeft omdat zij door de wet is verboden of strijdig is met de goede zeden of met de openbare orde, geen gevolg kan hebben; een rechtsvordering die strekt tot de uitvoering van een dergelijke overeenkomst kan niet worden toegelaten; hieruit volgt dat een rechtsvordering die betrekking heeft op een weddenschap die gesloten werd in strijd met de artikelen 4, §1, Kansspelwet en 1 van koninklijk besluit van 22 december 2010 tot vaststelling van de voorwaarden tot aanneming van weddenschappen buiten kansspelinrichtingen klasse IV, en derhalve in strijd met bepalingen van openbare orde, niet kan worden toegelaten.

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Oorzaak - Spelovereenkomst - Ongeoorloofd karakter - Vordering

SPELEN EN WEDDENSCHAPPEN - Spelovereenkomst - Ongeoorloofd karakter - Vordering

Il résulte des articles 6, 1131 et 1133 du Code civil qu'un contrat dont la cause est illicite parce qu'elle est prohibée par la loi ou contraire aux bonnes mœurs ou à l'ordre public, ne peut avoir aucun effet; toute action tendant à l'exécution d'un tel contrat ne peut être admise; il s'ensuit qu'une action relative à un pari qui a été engagé en violation des articles 4, § 1er, de la loi du 7 mai 1999 sur les jeux de hasard, les paris, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs et 1er de l'arrêté royal du 22 décembre 2010 déterminant les conditions pour l'engagement de paris en dehors des établissements de jeux de hasard de classe IV et, partant, en contravention à des règles d'ordre public, ne peut être admise.

CONVENTION - Eléments constitutifs - Cause - Contrat de jeu - Illicéité - Action

JEUX ET PARIS - Contrat de jeu - Illicéité - Action

C.17.0121.N

3 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180503.3](#)

AC nr. ...

Uit de samenhang van de artikelen 330, §1, eerste en vierde lid, 331decies, tweede lid en 332bis Burgerlijk Wetboek volgt dat het voor de persoon die het vaderschap opeist volstaat om één van de in artikel 332bis Burgerlijk Wetboek vermelde personen tijdig te dagvaarden opdat de vordering ontvankelijk zou zijn.

AFSTAMMING - Vordering tot betwisting van staat - Persoon die het vaderschap opeist - Te dagvaarden personen - Ontvankelijkheid van de vordering

- Artt. 330, 331decies en 332bis Burgerlijk Wetboek

Il résulte de la combinaison des articles 330, § 1er, alinéas 1 et 4, 331decies, alinéa 2, et 332bis du Code civil qu'il suffit, pour que l'action soit recevable, que la personne qui revendique la paternité cite, en temps utile, l'une des personnes mentionnées à l'article 332bis du Code civil.

FILIATION - Action en contestation d'état - Personne qui revendique la paternité - Personnes devant être citées - Recevabilité de l'action

- Art. 330, 331decies et 332bis Code civil

C.17.0126.F

22 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181122.1](#)

AC nr. ...

Wanneer de Europese Commissie krachtens artikel 15, § 3, eerste lid, van de verordening (EG) nr. 1/2003 van 16 december 2002, schriftelijke opmerkingen indient bij de rechterlijke instanties van de lidstaten om een coherente toepassing van de artikelen 101 en 102 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie te waarborgen, komt zij tussenbeide als *amicus curiae* en is zij geen vrijwillig tussenkomende partij in de procedure in de zin van artikel 812 van het Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 657.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Algemeen - Tussenkomst - Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie - Europese Commissie - Tussenkomst in de hoedanigheid van amicus curiae - Neerlegging van schriftelijke opmerkingen - Doel

- Art. 812 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 15, § 3, eerste lid Verordening E.G. nr. 1/2003 van de Raad van 16 december 2002 betreffende de uitvoering van de mededingingsregels van de artikelen 81 en 82 van het Verdrag

TUSSENKOMST - Burgerlijke zaken - Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie - Europese Commissie - Neerlegging van schriftelijke opmerkingen - Tussenkomst in de hoedanigheid van amicus curiae - Kwalificatie

- Art. 812 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 15, § 3, eerste lid Verordening E.G. nr. 1/2003 van de Raad van 16 december 2002 betreffende de uitvoering van de mededingingsregels van de artikelen 81 en 82 van het Verdrag

Het arrest, dat oordeelt dat een partij terecht het non bis in idem-beginsel aanvoert en niet onderzoekt of de vervolging door het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie en de vervolging die geleid heeft tot een beslissing van de Raad voor de Mededinging, met het oog op de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang, elkaar aanvullende doelen nastreven die betrekking hebben op verschillende aspecten van hetzelfde inbreukmakende gedrag, is niet naar recht verantwoord (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 657.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Burgerlijke zaken - Algemeen rechtsbeginsel "non bis in idem" - Gelijklopende procedures - Verschillende aspecten van hetzelfde inbreukmakende gedrag - Sancties - Aanvullend doel - Vaststelling

Lorsque, en vertu de l'article 15, § 3, alinéa 1er du règlement (CE) n° 1/2003 du 16 décembre 2002, la Commission européenne soumet des observations écrites aux juridictions des Etats membres en vue d'assurer une application cohérente des articles 101 et 102 du Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne, elle intervient en tant qu'*amicus curiae* et ne fait pas acte d'intervention volontaire à la procédure au sens de l'article 812 du Code judiciaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Généralités - Intervention - Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne - Commission européenne - Intervention en qualité d'amicus curiae - Dépôt d'observations écrites - But

- Art. 812 Code judiciaire

- Art. 15, § 3, al. 1er Règlement C.E. n° 1/2003 du conseil du 16 décembre 2002 relatif à la mise en oeuvre des règles de concurrence prévues aux articles 81 et 82 du traité

INTERVENTION - Matière civile - Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne - Commission européenne - Dépôt d'observations écrites - Intervention en qualité d'amicus curiae - Qualification

- Art. 812 Code judiciaire

- Art. 15, § 3, al. 1er Règlement C.E. n° 1/2003 du conseil du 16 décembre 2002 relatif à la mise en oeuvre des règles de concurrence prévues aux articles 81 et 82 du traité

N'est pas légalement justifié l'arrêt qui considère qu'une partie est fondée à invoquer le principe non bis in idem sans examiner si les poursuites menées par l'Institut belge des services postaux et des télécommunications et celles qui ont abouti à une décision du Conseil de la concurrence visent, en vue de la réalisation d'un objectif général, des buts complémentaires ayant pour objet des aspects différents du même comportement infractionnel (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière civile - Principe général du droit "non bis in idem" - Procédures parallèles - Aspects différents du même comportement infractionnel - Sanctions - But complémentaire - Constatation

C.17.0129.F

18 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180518.2](#)

AC nr. ...

Uit artikel 1224/2 Gerechtelijk Wetboek volgt dat, onder de in die bepaling vastgelegde voorwaarden, de verwijzing van de zaak naar de eerste rechter van rechtswege krachtens de wet plaatsvindt wanneer het hof van beroep zijn rechtsmacht volledig heeft uitgeoefend nadat het de voor hem gebrachte betwistingen heeft beslecht.

Il suit de l'article 1224/2 du Code judiciaire que, dans les conditions qu'il prévoit, lorsque la cour d'appel a vidé sa saisine en tranchant les contestations portées devant elle, le renvoi de la cause au premier juge s'opère de plein droit par l'effet de la loi.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Gevolgen - bevoegdheid van de rechter - Vonnis uitgesproken vóór de opening van de werkzaamheden van boedelbeschrijving, opmaak van de rekeningen, vereffening en verdeling van een nalatenschap - Hoger beroep - Geen devolutieve werking - Beslissing dat de Belgische gerechten bevoegd zijn

- Art. 1224/2 Gerechtelijk Wetboek

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Effets. compétence du juge - Jugement prononcé avant l'ouverture des opérations d'inventaire, de comptes, de liquidation et de partage d'une succession - Appel - Pas d'effet dévolutif - Décision que les juridictions belges sont compétentes

- Art. 1224/2 Code judiciaire

C.17.0130.N

1 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180201.4](#)

AC nr. ...

Brieven of geschriften waarbij de partijen in het kader van een gerechtelijke vereffening-verdeling betwistingen of aanspraken ter kennis brengen van de notaris-vereffenaar, vormen geen verjaringsstuitende dagvaarding voor het gerecht aangezien daardoor geen rechtsvordering wordt ingesteld (1). (1) Zie concl. OM.

DAGVAARDING - Verjaring - Burgerlijke zaken - Stuiting - Dagvaarding voor het gerecht - Begrip - Toepassingsgebied - Gerechtelijke vereffening-verdeling - Brieven of geschriften aan de notaris-vereffenaar - Kennisgeving van betwistingen of aanspraken - Aard

- Art. 2244, § 1, eerste lid Burgerlijk Wetboek

VERDELING - Gerechtelijke vereffening-verdeling - Brieven of geschriften aan de notaris-vereffenaar - Kennisgeving van betwistingen of aanspraken - Aard - Gevolg - Verjaring - Burgerlijke zaken - Stuiting - Dagvaarding voor het gerecht - Begrip - Toepassingsgebied

- Art. 2244, § 1, eerste lid Burgerlijk Wetboek

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Dagvaarding voor het gerecht - Begrip - Toepassingsgebied - Gerechtelijke vereffening-verdeling - Brieven of geschriften aan de notaris-vereffenaar - Kennisgeving van betwistingen of aanspraken - Aard

- Art. 2244, § 1, eerste lid Burgerlijk Wetboek

Conclusie van advocaat-generaal Vandewal.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Dagvaarding voor het gerecht

Conclusie van advocaat-generaal Vandewal.

DAGVAARDING - Verjaring - Burgerlijke zaken - Stuiting - Dagvaarding voor het gerecht

DAGVAARDING - Toepassingsgebied - Gerechtelijke vereffening-verdeling - Brieven of geschriften aan de notaris-vereffenaar - Kennisgeving van betwistingen of aanspraken - Aard - Verjaring - Burgerlijke zaken - Stuiting - Dagvaarding voor het gerecht - Begrip

VERDELING - Gerechtelijke vereffening-verdeling - Brieven of geschriften aan de notaris-vereffenaar - Kennisgeving van betwistingen of aanspraken - Aard - Gevolg - Verjaring - Burgerlijke zaken - Stuiting - Dagvaarding voor het gerecht - Begrip - Toepassingsgebied

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Dagvaarding voor het gerecht - Begrip - Toepassingsgebied - Gerechtelijke vereffening-verdeling - Brieven of geschriften aan de notaris-vereffenaar - Kennisgeving van betwistingen of aanspraken - Aard

Des courriers ou des écrits par lesquels les parties portent à la connaissance du notaire-liquidateur des contestations ou des revendications dans le cadre d'une liquidation-partage judiciaire ne constituent pas une citation en justice interruptive de prescription étant donné qu'il n'est pas ainsi introduit d'action en justice (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CITATION - Prescription - Matière civile - Interruption - Citation en justice - Notion - Champ d'application - Liquidation-partage judiciaire - Courriers ou écrits au notaire-liquidateur - Notification de contestations ou de revendications - Nature

- Art. 2244, § 1er, al. 1er Code civil

PARTAGE - Liquidation-partage judiciaire - Courriers ou écrits au notaire-liquidateur - Notification de contestations ou de revendications - Nature - Conséquence - Prescription - Matière civile - Interruption - Citation en justice - Notion - Champ d'application

- Art. 2244, § 1er, al. 1er Code civil

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Citation en justice - Notion - Champ d'application - Liquidation-partage judiciaire - Courriers ou écrits au notaire-liquidateur - Notification de contestations ou de revendications - Nature

- Art. 2244, § 1er, al. 1er Code civil

Conclusions de l'avocat général Vandewal.

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Citation en justice

Conclusions de l'avocat général Vandewal.

CITATION - Prescription - Matière civile - Interruption - Citation en justice

CITATION - Champ d'application - Liquidation-partage judiciaire - Courriers ou écrits au notaire-liquidateur - Notification de contestations ou de revendications - Nature - Prescription - Matière civile - Interruption - Citation en justice - Notion

PARTAGE - Liquidation-partage judiciaire - Courriers ou écrits au notaire-liquidateur - Notification de contestations ou de revendications - Nature - Conséquence - Prescription - Matière civile - Interruption - Citation en justice - Notion - Champ d'application

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Citation en justice - Notion - Champ d'application - Liquidation-partage judiciaire - Courriers ou écrits au notaire-liquidateur - Notification de contestations ou de revendications - Nature

Onder een dagvaarding voor het gerecht in de zin van artikel 2244, §1, eerste lid, Burgerlijk Wetboek moet worden verstaan het instellen van een rechtsvordering waarbij de eiser het bedreigde recht dat aan verjaring is onderworpen ten gronde wil laten erkennen (1). (1) Zie concl. OM.

DAGVAARDING - Verjaring - Burgerlijke zaken - Stuiting - Dagvaarding voor het gerecht

- Art. 2244, § 1, eerste lid Burgerlijk Wetboek

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Dagvaarding voor het gerecht

- Art. 2244, § 1, eerste lid Burgerlijk Wetboek

Par citation en justice au sens de l'article 2244, § 1er, alinéa 1er, du Code civil, il y a lieu d'entendre l'introduction d'une action en justice par laquelle le demandeur entend faire reconnaître au fond le droit menacé qui est soumis à prescription (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CITATION - Prescription - Matière civile - Interruption - Citation en justice

- Art. 2244, § 1er, al. 1er Code civil

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Citation en justice

- Art. 2244, § 1er, al. 1er Code civil

C.17.0191.F

13 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180413.2](#)

AC nr. ...

De feitenrechter stelt het feitelijk bestaan vast van het bedrieglijk opzet en van de bedrog opleverende kunstgrepen alsook van de invloed ervan op de wil van de persoon wiens toestemming is aangetast.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Overeenkomst - Bestanddelen - Toestemming - Aantasting - Feitelijke vaststelling

- Art. 1116 Burgerlijk Wetboek

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Toestemming - Aantasting - Feitelijke vaststelling - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter

- Art. 1116 Burgerlijk Wetboek

Le juge du fond constate en fait l'existence de l'intention de tromper et des manoeuvres constitutives du dol ainsi que l'influence de ces dernières sur la volonté de la personne dont le consentement a été vicié.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Convention - Eléments constitutifs - Consentement - Vice - Constatation en fait

- Art. 1116 Code civil

CONVENTION - Eléments constitutifs - Consentement - Vice - Constatation en fait - Appréciation souveraine du juge du fond

- Art. 1116 Code civil

C.17.0200.F

16 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180316.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal de Koster.

LASTGEVING - Verzekeringen - Makelaar - Informatie- en adviesplicht - Lasthebber van de verzekeraar - Niet-uitvoering van een verplichting van de makelaarsovereenkomst - Aansprakelijkheid

Conclusions de l'avocat général de Koster.

MANDAT - Assurances - Courtier - Devoir d'information et de conseil - Mandataire de l'assureur - Inexécution d'une obligation de courtage - Responsabilité

Conclusie van advocaat-generaal de Koster.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Verzekeringsmakelaar - Informatie- en adviesplicht - Tekortkoming - Contractuele aansprakelijkheid

Conclusions de l'avocat général de Koster.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Courtier en assurances - Devoir d'information et de conseil - Manquement - Responsabilité contractuelle

Het arrest dat het bestaan van een buitencontractuele fout van een verzekeringsmakelaar - lasthebber van de verzekeraar - aanneemt op grond dat de tekortkoming in zijn informatie- en adviesplicht voorafgaat aan het sluiten van de verzekeringsovereenkomst tussen de verzekeraar en de verzekeringsnemer, terwijl die de niet-uitvoering van een verplichting van de makelaarsovereenkomst tussen de verzekeraar en de verzekeringsnemer uitmaakt, schendt de artikelen 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. ...

LASTGEVING - Verzekeringen - Makelaar - Informatie- en adviesplicht - Lasthebber van de verzekeraar - Niet-uitvoering van een verplichting van de makelaarsovereenkomst - Aansprakelijkheid

- Art. 12bis, § 3 Wet betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Verzekeringsmakelaar - Informatie- en adviesplicht - Tekortkoming - Contractuele aansprakelijkheid

- Art. 12bis, § 3 Wet betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen

L'arrêt qui retient l'existence d'une faute extracontractuelle d'un courtier en assurances - mandataire de l'assureur- au motif que le manquement à son obligation d'information et de conseil précède la conclusion du contrat d'assurances entre l'assureur et le preneur d'assurance , alors qu'il constitue l'inexécution d'une obligation de courtage conclu entre l'assureur et le preneur d'assurance viole les articles 1382 et 1383 du Code civil (1). (1) Voir les concl. du MP.

MANDAT - Assurances - Courtier - Devoir d'information et de conseil - Mandataire de l'assureur - Inexécution d'une obligation de courtage - Responsabilité

- Art. 12bis, § 3 L. du 27 mars 1995 relative à l'intermédiation en assurances et à la distribution d'assurances

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Courtier en assurances - Devoir d'information et de conseil - Manquement - Responsabilité contractuelle

- Art. 12bis, § 3 L. du 27 mars 1995 relative à l'intermédiation en assurances et à la distribution d'assurances

De regel van artikel 565, derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek heeft voorrang op de voorrangsregels uit het tweede lid van dit wetsartikel; in geval van samenhang is alleen de rechter die uitsluitend bevoegd is om van één van die vorderingen kennis te nemen, bevoegd om kennis te nemen van de gezamenlijke vorderingen (1). (1) Het OM concludeerde tot vernietiging. Met verwijzing naar 's Hofs arrest van 7 februari 2008 (AR C.04.0418.N, AC 2008, nr. 90) stelde het dat artikel 566 van het Gerechtelijk Wetboek voor de samenhang van vorderingen enkel verwijst naar de voorrangsregels bepaald in artikel 565, tweede lid, 2° tot 5° (nu 1° en 2° en 4° tot 8°), van het Gerechtelijk Wetboek en niet naar het derde lid van artikel 565 van dit Wetboek. Aldus kunnen verschillende vorderingen of verschillende punten van een vordering tussen twee of meer partijen, welke, afzonderlijk ingesteld, voor verschillende rechtbanken zouden moeten worden gebracht, indien zij samenhangend zijn, voor éénzelfde rechtbank kunnen worden samengevoegd volgens de voorrangsregels die zijn bepaald in artikel 565, tweede lid, 2° tot 5° (thans 1° en 2° en 4° tot 8°), van het Gerechtelijk Wetboek en niet voor de rechtbank die voor één van die vorderingen of punten van de vordering uitsluitend bevoegd is als niet is voldaan aan de voorrangsregels die zijn bepaald in artikel 565, tweede lid, 2° tot 5° (thans 1° en 2° en 4° tot 8°) van dit wetboek. De regel van art. 565, derde lid, kan volgens het OM dan ook niet per analogie worden toegepast op de gevallen van samenhang.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Burgerlijke zaken - Allerlei - Samenhang - Verschillende vorderingen - Voorrangsregel
- Artt. 565, tweede en derde lid, en 566 Gerechtelijk Wetboek
SAMENHANG - Verschillende vorderingen - Voorrangsregel
- Artt. 565, tweede en derde lid, en 566 Gerechtelijk Wetboek
SAMENLOOP VAN MISDRIJVEN [ZIE: 419/07 STRAF] - Samenhang - Verschillende vorderingen - Voorrangsregel
- Artt. 565, tweede en derde lid, en 566 Gerechtelijk Wetboek

La règle prévue à l'article 565, alinéa 3, du Code judiciaire est préférée aux règles de préférence de l'alinéa 2 dudit article de loi; en cas de connexité, le juge exclusivement compétent pour connaître d'une de ces demandes est seul compétent pour connaître de l'ensemble des demandes (1). (1) Le ministère public concluait à la cassation. Renvoyant à l'arrêt rendu par la Cour le 7 février 2008 (RG C.04.0418.N, Pas 2008, n° 90), il considérait que l'article 566 du Code judiciaire se borne à se référer aux règles de préférence prévues à l'article 565, alinéa 2, 2° à 5° dudit code judiciaire en cas de concours de demandes (désormais 1° et 2° et 4° à 8°), et non à l'alinéa 3 de ce même code. Ainsi, diverses demandes ou divers chefs de demande entre deux ou plusieurs parties qui, présentés isolément, devraient être portés devant des tribunaux différents, peuvent, s'ils sont connexes, être réunis devant un même tribunal en observant les règles de préférence prévues à l'article 565, alinéa 2, 2° à 5° (désormais 1° et 2° et 4° à 8°), du Code judiciaire et non devant le tribunal qui est exclusivement compétent pour une de ces demandes ou un des chefs de la demande si les règles de préférence prévues à l'article 565, alinéa 2, 2° à 5° (désormais 1° et 2° et 4° à 8°), du même code ne sont pas respectées. Dès lors, selon le ministère public, la règle prévue à l'article 565, alinéa 3, ne peut être appliquée par analogie aux cas de connexité.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière civile - Divers - Connexité - Diverses demandes - Règle de préférence
- Art. 565, al. 2 et 3, et 566 Code judiciaire
CONNEXITE - Diverses demandes - Règle de préférence
- Art. 565, al. 2 et 3, et 566 Code judiciaire
CONCOURS D'INFRACTIONS [VOIR: 419/07 PEINE - Connexité - Diverses demandes - Règle de préférence
- Art. 565, al. 2 et 3, et 566 Code judiciaire

C.17.0224.F

9 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180309.3](#)

AC nr. ...

De tegenprestatie voor de eigendomsoverdracht van de zaak is een prijs in geld.

KOOP - Koopovereenkomst - Tegenprestatie voor de eigendomsoverdracht van de zaak
- Artt. 1582, eerste lid, en 1583 Burgerlijk Wetboek

La contrepartie du transfert de propriété de la chose est un prix en argent.

VENTE - Contrat de vente - Contrepartie du transfert de propriété de la chose
- Art. 1582, al. 1er, et 1583 Code civil

C.17.0229.N

28 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180628.4](#)

AC nr. 418

De verklaring die niet voor een rechter wordt afgelegd of is gedaan in een andere zaak dan die waarover de rechter uitspraak moet doen, is geen gerechtelijke bekentenis (1). (1) Cass. 25 januari 2013, AR C.11.0358.N, AC 2013, nr. 62.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bekentenis - Gerechtelijke bekentenis - Niet voor een rechter afgelegde verklaring of gedaan in een andere zaak

- Art. 1356, eerste lid Burgerlijk Wetboek

Ne constitue pas un aveu judiciaire, la déclaration qui n'a pas été faite devant un juge ou qui a été faite dans une cause autre que celle sur laquelle le juge est appelé à statuer (1). (1) Cass. 25 janvier 2013, RG C.11.0358.N, Pas. 2013, n° 62.

PREUVE - Matière civile - Aveu - Aveu judiciaire - Déclaration non faite devant un juge ou faite dans une autre cause

- Art. 1356, al. 1er Code civil

C.17.0230.N

4 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180104.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Mortier.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Begrip - Aard van wetgeving - Landbouwbedrijf - Industriële vetmesterij en fokkerij, onafhankelijk van een landbouwbedrijf

De onafhankelijkheid van een industriële vetmesterij of fokkerij ten aanzien van een landbouwbedrijf moet worden beoordeeld op grond van de werkelijkheid eerder dan op grond van de juridische structuur waarin de activiteiten worden georganiseerd, zodat de omstandigheid dat een industriële vetmesterij of fokkerij is ondergebracht in een afzonderlijke vennootschap bijgevolg niet belet dat deze in werkelijkheid afhankelijk kan zijn van een landbouwbedrijf (1). (1) Zie Concl. OM.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Begrip - Aard van wetgeving - Landbouwbedrijf - Industriële vetmesterij en fokkerij, onafhankelijk van een landbouwbedrijf

- Artt. 1, 1°, en 2, 1° Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

Conclusions de l'avocat général Mortier.

LOUAGE DE CHOSES - Bail a ferme - Notion. nature de la législation - Exploitation agricole - Engraissement et élevage industriels, indépendant d'une exploitation agricole

L'indépendance d'un engraissement ou d'un élevage industriels vis-à-vis d'une exploitation agricole doit s'apprécier en fonction de la réalité plutôt qu'en fonction de la structure juridique au sein de laquelle les activités sont organisées, de sorte que la circonstance qu'un engraissement ou un élevage industriels est exercé dans le cadre d'une société distincte n'exclut pas qu'elle puisse en réalité être dépendante d'une exploitation agricole (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

LOUAGE DE CHOSES - Bail a ferme - Notion. nature de la législation - Exploitation agricole - Engraissement et élevage industriels, indépendant d'une exploitation agricole

- Art. 1, 1°, 2, 1° L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

C.17.0240.F

16 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180316.3](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal de Koster.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Wegverkeersongeval - Ongeval in het buitenland - In België ingeschreven voertuig - Vordering tot schadevergoeding - Toepasselijke wet - Verdrag van Den Haag van 4 mei 1971 - Toepassingsgebied

Conclusions de l'avocat général de Koster.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Accident de la circulation routière - Accident survenu à l'étranger - Véhicule immatriculé en Belgique - Action en réparation du dommage - Loi applicable - Convention de La Haye du 4 mai 1971 - Champ d'application

Uit de artikelen 3 en 9, eerste lid, Verdrag van Den Haag van 4 mei 1971 en artikel 2 Wetboek IPR volgt dat, onder voorbehoud van de toepassing van artikel 10 van het Verdrag van Den Haag, de wet die dat verdrag aanwijst, zowel toepasselijk is op de aansprakelijkheid die voortvloeit uit een verkeersongeval als op de vordering van het slachtoffer tegen de verzekeraar die gehouden is tot schadevergoeding op buitencontractuele grondslag, zonder dat artikel 29bis WAM van toepassing is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. ...

VERZEKERING - WAM- verzekering - Wegverkeersongeval - Ongeval in het buitenland - In België ingeschreven voertuig - Vordering tot schadevergoeding - Toepasselijke wet - Verdrag van Den Haag van 4 mei 1971 - Toepassingsgebied

- Artt. 3 en 9, eerste lid Verdrag van Den Haag 4 mei 1971
- Art. 29bis Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

Il suit des articles 3 et 9, alinéa 1er, de la Convention de La Haye du 4 mai 1971 et de l'article 2 de la loi du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé que, sous réserve de l'application de l'article 10 de la Convention de La Haye, la loi que cette convention désigne est applicable tant à la responsabilité résultant d'un accident de la circulation qu'à l'action de la victime contre l'assureur tenu sur la base d'un fondement extracontractuel de réparer le dommage, sans que l'article 29bis de la loi du 21 novembre 1989 puisse trouver à s'appliquer (1). (1) Voir les concl. du MP.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Accident de la circulation routière - Accident survenu à l'étranger - Véhicule immatriculé en Belgique - Action en réparation du dommage - Loi applicable - Convention de La Haye du 4 mai 1971 - Champ d'application

- Art. 3 et 9, al. 1er Convention de La Haye du 4 mai 1971
- Art. 29bis L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

C.17.0245.F

4 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181004.21](#)

AC nr. ...

De fout van de beroepsplaathebber waarvoor hij aansprakelijk kan worden gesteld, moet worden beoordeeld volgens het criterium van de normaal voorzichtige en oplettende lasthebber die in dezelfde omstandigheden verkeert (1). (1) Zie concl. OM in AC 2018, nr. 525.

LASTGEVING - Beroepsplaathebber - Fout - Beoordeling - Criterium - Normaal voorzichtige en oplettende lasthebber
- Artt. 1382 en 1992 Burgerlijk Wetboek

De uitvoering, door een vastgoedmakelaar, van een lastgeving die hem in die hoedanigheid werd toevertrouwd, vormt de uitvoering van een handeling die betrekking heeft op zijn beroep van vastgoedmakelaar (1). (1) Zie concl. OM in AC 2018, nr. 525.

LASTGEVING - Uitvoering - Handeling die betrekking heeft op het beroep - Vastgoedmakelaar - Lastgeving die hem in die hoedanigheid werd toevertrouwd
- Art. 1992 Burgerlijk Wetboek

La faute du mandataire professionnel susceptible d'engager sa responsabilité doit s'apprécier suivant le critère du mandataire professionnel prudent et diligent, placé dans les mêmes conditions (1). (1) Voir les concl. du MP.

MANDAT - Mandataire professionnel - Faute - Appréciation - Critère - Mandataire normalement prudent et diligent
- Art. 1382 et 1992 Code civil

L'exécution par un agent immobilier d'un mandat qui lui a été donné en cette qualité constitue l'exécution d'un acte relatif à sa profession d'agent immobilier (1). (1) Voir les concl. du MP.

MANDAT - Exécution - Acte relatif à la profession - Agent immobilier - Mandat donné en cette qualité
- Art. 1992 Code civil

C.17.0248.N

8 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180308.2](#)

AC nr. ...

Een zaak is gebrekkig in de zin van artikel 1384, eerste lid, Burgerlijk Wetboek, wanneer zij een abnormaal kenmerk vertoont waardoor zij in bepaalde gevallen schade kan veroorzaken (1). (1) Cass. 4 januari 2016, AR C.15.0191.F, AC 2016, nr. 001; Cass. 13 maart 2015, AR C.14.0284.N, AC 2015, nr. 193; Cass. 31 oktober 2013, AR C.12.0628.N, AC 2013, nr. 570.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Zaken - Gebrek van de zaak
- Art. 1384, eerste lid Burgerlijk Wetboek

Une chose est affectée d'un vice au sens de l'article 1384, alinéa 1er, du Code civil lorsqu'elle présente une caractéristique anormale qui la rend, dans certains cas, susceptibles de causer un dommage (1). (1) Cass. 4 janvier 2016, RG C.15.0191.F, Pas 2016, n° 001; Cass. 13 mars 2015, RG C.14.0284.N, Pas 2015, n° 193; Cass. 31 octobre 2013, RG C.12.0628.N, Pas 2013, n° 570.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Choses - Vice de la chose
- Art. 1384, al. 1er Code civil

C.17.0254.F

16 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180216.2](#)

AC nr. ...

Uit artikel 14, eerste lid, Handelshuurwet, een dwingende bepaling ten voordele van de verhuurder, blijkt dat de aanvraag tot huurhernieuwing, op straffe van nietigheid, de vermelding moet bevatten dat de verhuurder geacht zal worden met de hernieuwing van de huur onder de voorgestelde voorwaarden in te stemmen, indien hij niet binnen drie maanden bij deurwaardersexploot of bij aangetekende brief kennis geeft ofwel van zijn met redenen omklede weigering van hernieuwing, ofwel van andere voorwaarden ofwel van het aanbod van een derde (1). (1) Cass. 2 maart 2006, AR C.05.0092.N, AC 2006, nr. 122.

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Einde (opzegging, huurhernieuwing, enz.) - Huurhernieuwing - Kennisgeving door de huurder
- Art. 14, eerste lid Wet van 30 april 1951 op de handelshuurovereenkomsten met het oog op de bescherming van het handelsfonds

Il ressort de l'article 14, alinéa 1er, de la loi du 30 avril 1951, disposition impérative en faveur du bailleur, que la demande de renouvellement doit contenir, à peine de nullité, la mention que le bailleur sera présumé consentir au renouvellement du bail aux conditions proposées s'il ne notifie pas dans les trois mois, par exploit d'huissier de justice ou par lettre recommandée, son refus motivé de renouvellement, la stipulation de conditions différentes ou l'offre d'un tiers (1). (1) Voir Cass. 2 mars 2006, RG C.05.0092.N, Pas. 2006, n° 122.

LOUAGE DE CHOSES - Bail commercial - Fin (congé. renouvellement. etc) - Renouvellement de bail - Notification par le preneur
- Art. 14, al. 1er L. du 30 avril 1951 sur les baux commerciaux, en vue de la protection du fonds de commerce

C.17.0255.N

8 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180208.5](#)

AC nr. ...

Een overeenkomst van onbepaalde duur kan steeds eenzijdig worden opgezegd mits inachtneming van een redelijke termijn en dergelijke opzegging is in beginsel onherroepelijk (1). (1) Zie Cass. 7 juni 2012, AR C.11.0449.N, AC 2012, nr. 370.

OVEREENKOMST - Einde - Overeenkomst van onbepaalde duur - Opzegging - Voorwaarde
- Art. 1134 Burgerlijk Wetboek

Un contrat à durée indéterminée peut toujours être résilié unilatéralement moyennant le respect d'un délai raisonnable et une telle résiliation est en principe irrévocable (1). (1) Voir Cass. 7 juin 2012, RG C.11.0449.N, Pas. 2012, n° 370.

CONVENTION - Fin - Contrat à durée indéterminée - Préavis - Condition
- Art. 1134 Code civil

Krachtens het beginsel van de wilsautonomie kunnen partijen in onderlinge overeenstemming beslissen om de door een van hen gedane opzegging van een overeenkomst voor onbepaalde duur als niet bestaande te beschouwen (1); hiervan wordt niet afgeweken door de artikelen 2 en 3 van de Alleenverkoopwet. (1) Cass. 23 november 2009, AR C.08.0263.F, AC 2009, nr. 683, met concl. van advocaat-generaal J.-M. GENICOT in Pas. 2009, nr. 683.

KOOP - Concessie van alleenverkoop voor onbepaalde tijd - Einde - Opzegging - Intrekking - In onderlinge overeenstemming - Mogelijkheid

- Art. 1134 Burgerlijk Wetboek

- Artt. 2 en 3 Wet 27 juli 1961 betreffende eenzijdige beëindiging van de voor onbepaalde tijd verleende concessies van alleenverkoop

OVEREENKOMST - Einde - Opzegging - Intrekking - In onderlinge overeenstemming - Mogelijkheid - Toepassingsgebied - Concessie van alleenverkoop voor onbepaalde tijd

- Art. 1134 Burgerlijk Wetboek

- Artt. 2 en 3 Wet 27 juli 1961 betreffende eenzijdige beëindiging van de voor onbepaalde tijd verleende concessies van alleenverkoop

En vertu du principe de l'autonomie de la volonté, les parties peuvent décider de commun accord de tenir pour non avenu le congé donné par l'une d'elles (1) ; il n'y est pas dérogé par les articles 2 et 3 de la loi du 27 juillet 1961 relative à la résiliation unilatérale des concessions de vente exclusive à durée indéterminée. (1) Cass. 23 novembre 2009, RG C.08.0263.F, Pas. 2009, n° 683, avec concl. de M. GENICOT, avocat général in Pas. 2009, n° 683.

VENTE - Concession de vente exclusive à durée indéterminée - Fin - Préavis - Retrait - De commun accord - Possibilité

- Art. 1134 Code civil

- Art. 2 et 3 L. du 27 juillet 1961 relative à la résiliation unilatérale des concessions de vente exclusive à durée indéterminée

CONVENTION - Fin - Préavis - Retrait - De commun accord - Possibilité - Champ d'application - Concession de vente exclusive à durée indéterminée

- Art. 1134 Code civil

- Art. 2 et 3 L. du 27 juillet 1961 relative à la résiliation unilatérale des concessions de vente exclusive à durée indéterminée

C.17.0265.F

6 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180906.3](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 552, eerste lid, en 553 van het Burgerlijk Wetboek en uit de artikelen 1, in de versie die van toepassing was vóór de wijziging ervan bij de wet van 25 april 1994, en 4 van de Opstalwet, blijkt niet dat elke afstand van het recht van natrekking een recht van opstal doet ontstaan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 444.

EIGENDOM - Eigenaar van de grond - Afstand van het recht van natrekking

- Artt. 552, eerste lid, en 553 Burgerlijk Wetboek

- Artt. 1 en 4 Wet 10 jan. 1824 over het recht van opstal

De verweerder die geen memorie van antwoord heeft neergelegd, mag zijn verweermiddelen niet mondeling ontwikkelen.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Geen neerlegging van een memorie van antwoord

- Artt. 1086 en 1093 Gerechtelijk Wetboek

Il ne ressort pas des articles 552, al. 1er, et 553 du Code civil et des articles 1er, dans sa version précédant sa modification par la loi du 25 avril 2014, et 4 de la loi du 10 janvier 1824, que toute renonciation au droit d'accession engendre la constitution d'un droit de superficie (1). (1) Voir les concl. du MP.

PROPRIETE - Propriétaire du sol - Renonciation au droit d'accession

- Art. 552, al. 1er, et 553 Code civil

- Art. 1er et 4 L. du 10 janvier 1824 sur le droit de superficie

Le défendeur, qui n'a pas déposé de mémoire en réponse, n'est pas admis à développer oralement ses moyens de défense.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Pas de dépôt de mémoire en réponse

- Art. 1086 et 1093 Code judiciaire

C.17.0267.N

4 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180104.3](#)

AC nr. ...

Aangezien de wetgever de verpachter wil aanzetten tot het schriftelijk vaststellen van de pacht om bewijsmoeilijkheden in verband met het bestaan of de voorwaarden van een pachtovereenkomst te vermijden, kan de verpachter het bestaan en de voorwaarden van een pachtovereenkomst niet door alle middelen van recht bewijzen, wat een sanctieregeling vormt ten aanzien van de verpachter die heeft nagelaten de pacht schriftelijk vast te stellen (1). (1) Zie concl. OM.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Algemeen - Verpachter - Bewijs van het bestaan van een pachtovereenkomst - Afwezigheid van een schriftelijke overeenkomst

- Art. 3, 1° Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Algemeen - Verpachter - Bewijs van het bestaan van een pachtovereenkomst - Afwezigheid van een schriftelijke overeenkomst

- Art. 3, 1° Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

Conclusie van advocaat-generaal Mortier.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Algemeen - Gebruiker van een landeigendom - Bewijs van het bestaan van een pachtovereenkomst - Afwezigheid van een schriftelijke overeenkomst

Conclusie van advocaat-generaal Mortier.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Algemeen - Verpachter - Bewijs van het bestaan van een pachtovereenkomst - Afwezigheid van een schriftelijke overeenkomst

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Algemeen - Pacht - Gebruiker van een landeigendom - Bewijs van het bestaan van een pachtovereenkomst - Afwezigheid van een schriftelijke overeenkomst

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Algemeen - Pachter - Bewijs van het bestaan van een pachtovereenkomst - Tegenbewijs door de verpachter

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Algemeen - Verpachter - Bewijs van het bestaan van een pachtovereenkomst - Afwezigheid van een schriftelijke overeenkomst

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Algemeen - Pachter - Bewijs van het bestaan van een pachtovereenkomst - Tegenbewijs door de verpachter

Indien evenwel de pachter door alle middelen van recht het bewijs levert van het bestaan of de voorwaarden van een pachtovereenkomst, krachtens artikel 3,1°, tweede lid, Pachtwet, mag de verpachter het tegenbewijs leveren door alle middelen van recht (1). (1) Zie concl. OM.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Algemeen - Pachter - Bewijs van het bestaan van een pachtovereenkomst - Tegenbewijs door de verpachter

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Algemeen - Pachter - Bewijs van het bestaan van een pachtovereenkomst - Tegenbewijs door de verpachter

Dès lors que le législateur veut inciter le bailleur à constater par écrit le bail à ferme afin d'éviter des difficultés de preuve en rapport avec l'existence ou les conditions d'un bail à ferme, le bailleur n'est pas autorisé à apporter la preuve de l'existence et des conditions d'un bail à ferme par toutes voies de droit, ce qui constitue une sanction à l'égard du bailleur qui a négligé de constater par écrit le bail à ferme (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PREUVE - Matière civile - Généralités - Bailleur - Preuve de l'existence d'un bail à ferme - Absence de contrat écrit

- Art. 3, 1° L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

LOUAGE DE CHOSES - Bail a ferme - Généralités - Bailleur - Preuve de l'existence d'un bail à ferme - Absence de contrat écrit

- Art. 3, 1° L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

Conclusions de l'avocat général Mortier.

LOUAGE DE CHOSES - Bail a ferme - Généralités - Usager d'un bien rural - Preuve de l'existence d'un bail à ferme - Absence de contrat écrit

Conclusions de l'avocat général Mortier.

PREUVE - Matière civile - Généralités - Bailleur - Preuve de l'existence d'un bail à ferme - Absence de contrat écrit

PREUVE - Matière civile - Généralités - Bail à ferme - Usager d'un bien rural - Preuve de l'existence d'un bail à ferme - Absence de contrat écrit

PREUVE - Matière civile - Généralités - Preneur - Preuve de l'existence d'un bail à ferme - Preuve contraire par le bailleur

LOUAGE DE CHOSES - Bail a ferme - Généralités - Bailleur - Preuve de l'existence d'un bail à ferme - Absence de contrat écrit

LOUAGE DE CHOSES - Bail a ferme - Généralités - Preneur - Preuve de l'existence d'un bail à ferme - Preuve contraire par le bailleur

Toutefois, si le preneur apporte par toutes voies de droit la preuve de l'existence ou des conditions d'un bail à ferme en vertu de l'article 3.1°, alinéa 2, de la loi sur les baux à ferme, le bailleur peut fournir la preuve contraire par toutes voies de droit (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PREUVE - Matière civile - Généralités - Preneur - Preuve de l'existence d'un bail à ferme - Preuve contraire par le bailleur

LOUAGE DE CHOSES - Bail a ferme - Généralités - Preneur - Preuve de l'existence d'un bail à ferme - Preuve contraire par le bailleur

Uit artikel 3,1°, Pachtwet volgt dat de beweerde gebruiker van een landeigendom, bij ontstentenis van een geschrift, het bewijs kan leveren door alle middelen van recht van het bestaan en de voorwaarden van een pachtovereenkomst die onder de toepassing valt van de Pachtwet, waarbij dit bewijs evenwel alleen toegelaten is aan diegene die het bewijs levert dat hij een landeigendom exploiteert in de zin van een landbouwexploitatie overeenkomstig artt. 1, eerste lid, 1° en 2°, Pachtwet, tijdens de periode waarin hij voorhoudt pachter te zijn geweest (1). (1) Zie concl. OM.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Algemeen - Pacht - Gebruiker van een landeigendom - Bewijs van het bestaan van een pachtovereenkomst - Afwezigheid van een schriftelijke overeenkomst

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Algemeen - Gebruiker van een landeigendom - Bewijs van het bestaan van een pachtovereenkomst - Afwezigheid van een schriftelijke overeenkomst

Il résulte de l'article 3,1°, de la loi du 4 novembre 1969 sur les baux à ferme qu'à défaut d'un écrit, le prétendu usager d'un bien rural peut apporter par toutes voies de droit la preuve de l'existence et des conditions d'un bail à ferme qui tombe dans le champ d'application de ladite loi, cette preuve n'étant toutefois autorisée qu'à celui qui fournit la preuve qu'il exploite un bien rural au sens d'une exploitation agricole, conformément à l'article 1er de la loi sur les baux à ferme, alinéa 1er, 1° et 2°, dans la période pour laquelle il prétend avoir été preneur (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PREUVE - Matière civile - Généralités - Bail à ferme - Usager d'un bien rural - Preuve de l'existence d'un bail à ferme - Absence de contrat écrit

LOUAGE DE CHOSES - Bail à ferme - Généralités - Usager d'un bien rural - Preuve de l'existence d'un bail à ferme - Absence de contrat écrit

C.17.0271.N

14 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180614.3](#)

AC nr. ...

Elk rechtsprekend orgaan heeft op grond van artikel 159 Grondwet de bevoegdheid en de plicht om na te gaan of de administratieve handelingen waarvan de toepassing betwist wordt, overeenstemmen met de wet.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 159 -

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

MACHTEN - Rechterlijke macht -

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

Het feit dat voor werken, handelingen of wijzigingen in een gebied waarvoor een positief planologisch attest is afgegeven, desgevallend mag worden afgeweken van de voorschriften van een gewestplan of een algemeen plan van aanleg, impliceert niet dat deze werken, handelingen of wijzigingen louter op grond van dit planologisch attest kunnen worden uitgevoerd, nu daartoe krachtens de toepasselijke bepalingen nog een stedenbouwkundige vergunning of een milieuvergunning vereist is.

STEDENBOUW - Ruimtelijke ordening - Plan van aanleg -

- Artt. 4.4.24, eerste lid, 4.4.26, § 1, eerste lid, en 4.4.26, § 2 Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

Tout organe juridictionnel a, en vertu de l'article 159 de la Constitution, le pouvoir et le devoir de vérifier si les actes administratifs dont l'application est contestée sont conformes à la loi.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 159 -

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

POUVOIRS - Pouvoir judiciaire -

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

Le fait que, pour des travaux, opérations ou modifications dans une zone pour laquelle une attestation planologique positive a été délivrée, il peut être dérogé, le cas échéant, aux prescriptions d'un plan régional ou d'un plan général d'aménagement n'implique pas que ces travaux, opérations ou modifications puissent être exécutés sur la seule base de cette attestation planologique, dès lors qu'à cette fin, un permis d'urbanisme ou d'environnement est encore requis en vertu des dispositions applicables.

URBANISME - Aménagement du territoire. plan d'aménagement -

- Art. 4.4.24, al. 1er, 4.4.26, § 1er, al. 1er, et 4.4.26, § 2 Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétole relative à l'aménagement du territoire

Uit de artikelen 4.4.24, eerste lid, 4.4.26, §1, eerste lid en 4.4.26, §2, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening zoals van toepassing, volgt dat het planologisch attest een stap is in de administratieve procedure om de uitbreiding of het herbouwen van het betrokken bedrijf mogelijk te maken, waarbij voor de concrete realisatie van de in dat attest vermelde ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden op korte en op lange termijn nog het maken van een ruimtelijk uitvoeringsplan of plan van aanleg vereist is.

STEDENBOUW - Ruimtelijke ordening - Plan van aanleg -

- Artt. 4.4.24, eerste lid, 4.4.26, § 1, eerste lid, en 4.4.26, § 2 Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

Il suit des articles 4.4.24, alinéa 1er, 4.4.26, § 1er, alinéa 1er, et 4.4.26, § 2, du Code flamand de l'aménagement du territoire, tels qu'applicables en l'espèce, que l'attestation planologique est une étape de la procédure administrative visant à permettre l'extension ou la reconstruction de l'entreprise concernée, la réalisation concrète des possibilités de développement spatial à court et à long terme mentionnées dans cette attestation nécessitant encore l'élaboration d'un plan d'exécution spatial ou d'un plan d'aménagement.

URBANISME - Aménagement du territoire. plan d'aménagement -

- Art. 4.4.24, al. 1er, 4.4.26, § 1er, al. 1er, et 4.4.26, § 2 Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétole relative à l'aménagement du territoire

C.17.0272.N

11 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180111.3](#)

AC nr. ...

De overtreder kan binnen de dertig dagen na de kennisgeving als bedoeld in artikel 29, § 1, van de Wet Gemeentelijke administratieve sancties zijn verweermiddelen overmaken aan de sanctionerend ambtenaar; de overtreder beschikt vervolgens over een termijn van één maand vanaf de dag van de kennisgeving van de beslissing van de ambtenaar over de verweermiddelen om hiertegen beroep in te stellen bij de politierechtbank; wanneer de overtreder zijn verweermiddelen aan de sanctionerend ambtenaar heeft overgemaakt buiten de in voormeld artikel 29, § 1, bedoelde termijn, is zijn hoger beroep voor de politierechtbank niet ontvankelijk.

GEMEENTE - Gemeentelijke administratieve sancties - Verweermiddelen - Termijn - Sanctionerend ambtenaar - Beslissing - Beroep bij de politierechtbank - Termijn - Ontvankelijkheid

- Artt. 29, §§ 1, 2 en 3, 30, 31, § 1, en 32 Wet 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties

HOGER BEROEP - Allerlei - Gemeentelijke administratieve sancties - Verweermiddelen - Termijn - Sanctionerend ambtenaar - Beslissing - Beroep bij de politierechtbank - Termijn - Ontvankelijkheid

- Artt. 29, §§ 1, 2 en 3, 30, 31, § 1, en 32 Wet 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties

Le contrevenant peut transmettre au fonctionnaire sanctionnateur ses moyens de défense dans les trente jours de la notification visée à l'article 29, § 1er, de la loi du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales; le contrevenant dispose ensuite d'un délai d'un mois à compter du jour de la notification de la décision du fonctionnaire sur les moyens de défense pour introduire un recours contre cette décision auprès du tribunal de police; si le contrevenant a transmis ses moyens de défense au fonctionnaire sanctionnateur en dehors du délai visé à l'article 29, § 1er, précité, son appel devant le tribunal de police est irrecevable.

COMMUNE - Sanctions administratives communales - Moyens de défense - Délai - Fonctionnaire sanctionnateur - Décision - Recours auprès du tribunal de police - Délai - Recevabilité

- Art. 29, § 1er, 2 et 3, 30, 31, § 1er, et 32 L. du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales

APPEL - Divers - Sanctions administratives communales - Moyens de défense - Délai - Fonctionnaire sanctionnateur - Décision - Recours auprès du tribunal de police - Délai - Recevabilité

- Art. 29, § 1er, 2 et 3, 30, 31, § 1er, et 32 L. du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales

C.17.0273.F

19 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180219.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

ONBEKWAAMVERKLARING EN GERECHTELIJK RAADSMAN - Beschermd persoon - Vertrouwenspersoon - Manier van aanwijzing

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

Conclusions de l'avocat général Genicot.

INTERDICTION ET CONSEIL JUDICIAIRE - Personne protégée - Personne de confiance - Mode de désignation

Conclusions de l'avocat général Genicot.

ONBEKWAAMVERKLARING EN GERECHTELIJK RAADSMAN -
Beschermd persoon - Vertrouwenspersoon - Aantal
vertrouwenspersonen

INTERDICTION ET CONSEIL JUDICIAIRE - Personne protégée -
Personne de confiance - Nombre de personnes de confiance

Uit de samenhang van het eerste, negende en tiende lid van artikel 501 Burgerlijk Wetboek volgt niet dat de te beschermen of beschermde persoon niet meerdere vertrouwenspersonen in eigen naam zou mogen aanwijzen om hem bij te staan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. ...

Du rapprochement des alinéas 1er, 9 et 10 de l'article 501 du Code civil, il ne suit pas que la personne à protéger ou à protégée ne pourrait pas personnellement désigner plusieurs personnes de confiance pour la soutenir (1). (1) Voir les concl. du MP.

ONBEKWAAMVERKLARING EN GERECHTELIJK RAADSMAN -
Beschermd persoon - Vertrouwenspersoon - Aantal
vertrouwenspersonen

INTERDICTION ET CONSEIL JUDICIAIRE - Personne protégée -
Personne de confiance - Nombre de personnes de confiance

Artikel 501, eerste en tweede lid, Burgerlijk Wetboek vereist niet dat de beschermde of de te beschermen persoon de wens die hij heeft kenbaar gemaakt inzake de aanwijzing van een vertrouwenspersoon, voor de rechter dient te bevestigen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. ...

Il ne résulte pas de l'article 501, alinéas 1 et 2 du Code civil, que la personne protégée ou à protéger doit confirmer devant le juge le souhait qu'elle a exprimé quant à la désignation d'une personne de confiance (1). (1) Voir les concl. du MP.

ONBEKWAAMVERKLARING EN GERECHTELIJK RAADSMAN -
Beschermd persoon - Vertrouwenspersoon - Manier van
aanwijzing

INTERDICTION ET CONSEIL JUDICIAIRE - Personne protégée -
Personne de confiance - Mode de désignation

C.17.0285.F

7 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180507.4](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Bijzondere aansprakelijkheid - Burenhinder - Feit begaan door een derde die geen buur is

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Bijzondere aansprakelijkheid - Burenhinder - Feit begaan door een derde die geen buur is

Het slachtoffer van burenhinder kan tegen de buurman die dat evenwicht heeft verbroken een vordering instellen op grond van artikel 544 Burgerlijk Wetboek, zelfs als de fout van een derde aan de oorsprong van de schade ligt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. ...

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Bijzondere aansprakelijkheid - Burenhinder - Feit begaan door een derde die geen buur is

De eigenaar van een pand die door om het even welke daad, verzuim of gedraging het evenwicht tussen de eigendommen verbreekt door een eigenaar-buur bloot te stellen aan een hinder die de grens van de gewone burenhinder overstijgt, is hem een rechtmatige en gepaste compensatie verschuldigd tot herstel van het verbroken evenwicht (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. ...

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Bijzondere aansprakelijkheid - Burenhinder - Europese Unie - Uitlegging van het unierecht - Beslissing van het Hof van Justitie - Bindend karakter

Conclusions de l'avocat général Genicot.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Responsabilités particulières - Troubles de voisinage - Fait d'un tiers autre que le voisin

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Responsabilités particulières - Troubles de voisinage - Fait d'un tiers autre que le voisin

La victime d'un trouble de voisinage peut intenter contre le voisin qui a rompu cet équilibre une action fondée sur l'article 544 du Code civil lors même que le dommage a pour origine la faute d'un tiers (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Responsabilités particulières - Troubles de voisinage - Fait d'un tiers autre que le voisin

Le propriétaire d'un immeuble qui, par un fait, une omission ou un comportement quelconque, rompt l'équilibre entre les propriétés en imposant à un propriétaire voisin un trouble excédent la mesure des inconvénients ordinaires du voisinage lui doit une juste et adéquate compensation, rétablissant légalité rompue (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Responsabilités particulières - Troubles de voisinage - Union européenne - Interprétation du droit de l'union - Décision de la Cour de justice - Caractère contraignant

C.17.0290.N

24 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180524.1](#)

AC nr. ...

De zaakvoerders moeten de algemene vergadering bijeenroepen zodra is vastgesteld of krachtens wettelijke of statutaire bepalingen had moeten worden vastgesteld dat het netto-actief door het verlies beneden de bedoelde drempels is gedaald; zij zijn daar in voorkomend geval toe gehouden, ook al is de jaarrekening nog niet opgesteld of goedgekeurd.

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid - Geleden verlies - Overschrijding drempels - Bijeenroeping van de algemene vergadering

- Art. 332 Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

Les gérants doivent réunir l'assemblée générale aussitôt qu'il a été constaté ou aurait dû l'être en vertu des obligations légales ou statutaires qu'en raison de la perte, l'actif net est réduit à un montant inférieur aux seuils visés; ils y sont, le cas échéant, tenus, même si les comptes annuels ne sont pas encore établis ou approuvés.

SOCIETES - Sociétés commerciales - Sociétés privées à responsabilité limitée - Perte subie - Dépassement des seuils - Convocation de l'assemblée générale

- Art. 332 Code des sociétés

C.17.0294.F

25 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181025.3](#)

AC nr. ...

Aangezien de ontbinding van een titel van eigendomsoverdracht, waarvan de uitgewonnen derde de gebreken niet kent, niet tot gevolg heeft dat die titel aangetast zou zijn vanaf het opstellen ervan, valt die ontbinding niet onder het toepassingsgebied van artikel 555 in fine van het Burgerlijk Wetboek.

GOEDEREN - Titel van eigendomsoverdracht - Ontbinding - Uitgewonnen derde - Goede trouw

- Artt. 549, 550 en 555 in fine Burgerlijk Wetboek

Dès lors que la résolution du titre translatif de propriété dont le tiers évincé ignore les vices n'a pas pour effet que le titre serait vicié dès sa formation, cette résolution se situe en dehors du champ d'application de l'article 555 in fine du Code civil.

BIENS - Titre translatif de propriété - Résolution - Tiers évincé - Bonne foi

- Art. 549, 550 et 555 in fine Code civil

C.17.0295.F

9 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180309.4](#)

AC nr. ...

Hoewel de schuldeiser van een verbintenis om iets niet te doen vrijgesteld is van de verplichting om zijn schuldenaar in gebreke te stellen teneinde de niet-uitvoering van die verbintenis vast te stellen, volgt uit artikel 1145 van het Burgerlijk Wetboek niet dat hij vrijgesteld is van de verplichting om het bestaan van zijn schade te bewijzen.

OVEREENKOMST - Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Verbintenis iets niet te doen - Sanctie - Schadevergoeding

- Artt. 1145 en 1146 Burgerlijk Wetboek

Si le créancier d'une obligation de ne pas faire est dispensé de mettre son débiteur en demeure pour constater son inexécution, il ne suit pas de l'article 1145 du Code civil qu'il est dispensé d'établir l'existence de son dommage.

CONVENTION - Force obligatoire (inexécution) - Obligation de ne pas faire - Sanction - Dommages-intérêts

- Art. 1145 et 1146 Code civil

C.17.0297.F

18 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181018.7](#)

AC nr. ...

Aangezien de eiser kritiek oefent op de beslissingen van het arrest die zijn incidenteel beroep en zijn vorderingen voor het hof van beroep niet-ontvankelijk verklaren en die zeggen dat hij, voor de verdere rechtspleging, door een voorlopig bewindvoerder vertegenwoordigd zal moeten worden, kunnen de redenen betreffende zijn bekwaamheid om zijn rechten uit te oefenen, waarop die beslissingen steunen, hem in het cassatiegeding niet worden tegengeworpen.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Eisers en verweerders - Eiser in cassatie - Meerderjarige - Arrest dat zijn incidenteel beroep niet-ontvankelijk verklaart - Arrest dat hem verplicht door een voorlopige bewindvoerder te worden vertegenwoordigd - Cassatieberoep tegen de redenen betreffende zijn bekwaamheid om zijn rechten uit te oefenen - Ontvankelijkheid

Het cassatieberoep dat is ingesteld door de lasthebber na de inwerkingtreding van de algemene of bijzondere lastgeving die door een wilsbekwame meerderjarige wordt verleend en die in het bijzonder tot doel heeft om voor hem een buitengerechtelijke bescherming te regelen, is ontvankelijk.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Eisers en verweerders - Eiser in cassatie - Meerderjarige - Buitengerechtelijke bescherming - Algemene lastgeving - Ontvankelijkheid
GEESTESZIEKE - Meerderjarige - Buitengerechtelijke bescherming - Algemene lastgeving - Cassatieberoep - Burgerlijke zaken - Ontvankelijkheid

Uit de artikelen 489 tot 490/2 van het Burgerlijk Wetboek, die de buitengerechtelijke bescherming regelen van de meerderjarige die hetzij geheel of gedeeltelijk, zij het tijdelijk, niet in staat is zonder bijstand of andere beschermingsmaatregel zijn belangen van vermogensrechtelijke aard zelf behoorlijk waar te nemen, hetzij zich in staat van verkwisting bevindt, volgt niet dat de algemene of bijzondere lastgeving pas uitwerking heeft op het ogenblik dat de lastgever in één van die toestanden verkeert.

GEESTESZIEKE - Meerderjarige - Buitengerechtelijke bescherming - Algemene lastgeving - Aanvang
- Artt. 489 tot 490/2 Burgerlijk Wetboek

Aangezien bekwaamheid de regel is, behouden de personen die onbekwaam zijn wegens hun geestestoestand en jegens wie geen enkele wettelijke maatregel is genomen om hun rechtsbekwaamheid in te perken of op te heffen, die bekwaamheid geheel.

GEESTESZIEKE - Meerderjarige - Rechtsbekwaamheid - Geen

Dès lors que le demandeur critique les décisions de l'arrêt déclarant irrecevables son appel incident et les demandes qu'il a formées devant la cour d'appel, et disant qu'il devra, pour les suites de la procédure, être représenté par un administrateur provisoire, les motifs relatifs à sa capacité d'exercer ses droits qui fondent ces décisions ne peuvent lui être opposés dans l'instance en cassation.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Demandeurs et défendeurs - Demandeur en cassation - Personne majeure - Arrêt déclarant irrecevable son appel incident - Arrêt l'obligeant à être représenté par un administrateur provisoire - Pourvoi dirigé contre les motifs relatifs à sa capacité d'exercer ses droits - Recevabilité

Est recevable le pourvoi en cassation introduit par le mandataire après l'entrée en vigueur du mandat général ou spécial accordé par une personne majeure capable d'exprimer sa volonté dans le but spécifique d'organiser sa protection extrajudiciaire.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Demandeurs et défendeurs - Demandeur en cassation - Personne majeure - Protection extrajudiciaire - Mandat général - Recevabilité
MALADE MENTAL - Personne majeure - Protection extrajudiciaire - Mandat général - Pourvoi en cassation - Matière civile - Recevabilité

Il ne suit pas des articles 489 à 490/2 du Code civil, qui organisent la protection extrajudiciaire de la personne majeure qui est, soit totalement ou partiellement hors d'état d'assumer elle-même, comme il se doit, sans assistance ou autre mesure de protection, fût-ce temporairement, la gestion de ses intérêts patrimoniaux, soit en état de prodigalité, que le mandat général ou spécial ne sortit ses effets qu'au moment où le mandant se trouve dans une de ces situations.

MALADE MENTAL - Personne majeure - Protection extrajudiciaire - Mandat général - Prise de cours
- Art. 489 à 490/2 Code civil

La capacité étant la règle, les personnes qui sont inaptes en raison de leur état mental et qui n'ont fait l'objet d'aucune mesure légale de nature à réduire ou à supprimer leur capacité juridique la conservent entière.

MALADE MENTAL - Personne majeure - Capacité juridique - Pas de

wettelijke maatregel die zijn rechtsbekwaamheid beperkt of opheft

- Art. 488 Burgerlijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Rechtsbekwaamheid - Geesteszieke - Geen wettelijke maatregel die zijn rechtsbekwaamheid beperkt of opheft

- Art. 488 Burgerlijk Wetboek

De vernietiging van de beslissing van het arrest om het incidenteel beroep van de eiser en zijn vorderingen voor het hof van beroep niet-ontvankelijk te verklaren, strekt zich uit tot de beslissing dat de eiser, voor de verdere rechtspleging, door een voorlopige bewindvoerder moet worden vertegenwoordigd, aangezien ze op dezelfde onwettigheid is gegrond (1). (1) Cass. 8 oktober 2007, AR S.07.0012.F, AC 2017, nr. 461.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Burgerlijke zaken - Vernietiging van een beslissing - Andere beslissing - Zelfde juridische grondslag

De bijzondere of algemene lastgeving die door een wilsbekwame meerderjarige wordt verleend en die in het bijzonder tot doel heeft om voor hem een buitengerechtelijke bescherming te regelen, krijgt uitwerking vanaf het tijdstip dat door de partijen in hun overeenkomst is bepaald.

GEESTESZIEKE - Meerderjarige - Buitengerechtelijke bescherming - Algemene lastgeving - Tijdstip van aanvang

- Artt. 489 tot 490/2 Burgerlijk Wetboek

LASTGEVING - Geesteszieke - Meerderjarige - Buitengerechtelijke bescherming - Algemene lastgeving - Tijdstip van aanvang

- Artt. 489 tot 490/2 Burgerlijk Wetboek

mesure légale réduisant ou supprimant la capacité juridique

- Art. 488 Code civil

DEMANDE EN JUSTICE - Capacité juridique - Malade mental - Pas de mesure légale réduisant ou supprimant la capacité juridique

- Art. 488 Code civil

La cassation de la décision de l'arrêt de dire irrecevable l'appel incident du demandeur et les demandes qu'il a formées devant la cour d'appel s'étend à celle que le demandeur doit, pour les suites de la procédure, être représenté par un administrateur provisoire, qui est fondée sur la même illégalité (1). (1) Cass. 8 octobre 2007, RG S.07.0012.F, Pas. 2007, n° 461.

CASSATION - Etendue - Matière civile - Cassation d'une décision - Autre décision - Fondement juridique identique

Le mandat spécial ou général accordé par une personne majeure capable d'exprimer sa volonté dans le but spécifique d'organiser sa protection extrajudiciaire produit ses effets dès le moment déterminé par les parties dans leur convention.

MALADE MENTAL - Personne majeure - Protection extrajudiciaire - Mandat général - Moment de sa prise de cours

- Art. 489 à 490/2 Code civil

MANDAT - Malade mental - Personne majeure - Protection extrajudiciaire - Mandat général - Moment de sa prise de cours

- Art. 489 à 490/2 Code civil

C.17.0299.N

29 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180129.1](#)

AC nr. ...

Zelfs al raakt een middel de openbare orde of is het van dwingend recht ten voordele van de eiser in cassatie, toch is het nieuw en derhalve niet ontvankelijk wanneer uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, niet blijkt dat voor de feitenrechter enig feit is aangevoerd dat met de als geschonden aangewezen bepaling verband houdt en uit de bestreden beslissing evenmin blijkt dat die beslissing feitelijke gegevens vaststelt die hierop betrekking hebben (1). (1) Cass. 5 januari 2009, AR S.08.0101.N, AC 2009, nr. 6 en Cass. 8 september 2008, AR C.08.0026.N, AC 2008, nr. 456.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Nieuw middel - Verbintenis iets niet te doen - Sanctie - Schadevergoeding

Fût-il d'ordre public ou de droit impératif favorable au demandeur en cassation, le moyen de cassation est nouveau et, partant, irrecevable, lorsqu'il ne ressort pas des pièces auxquelles la Cour peut avoir égard qu'un fait déterminé relevant de la disposition légale dont la violation est invoquée a été allégué devant le juge du fond et qu'il ne ressort pas davantage de la décision attaquée qu'elle a constaté l'existence d'éléments de fait qui s'y rapportent (1). (1) Cass. 5 janvier 2009, RG S.08.0101.N, Pas. 2009, n° 6 et Cass. 8 septembre 2008, RG C.08.0026.N, Pas. 2008, n° 456.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Moyen nouveau - Obligation de ne pas faire - Sanction - Dommages-intérêts

C.17.0300.N

12 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180412.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Vandewal.

*DESKUNDIGENONDERZOEK - Burgerlijke zaken -
Gerechtsdeskundige - Niet-ondertekening van het verslag -
Nietigheid - Dekking*

Conclusie van advocaat-generaal Vandewal.

*CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Belang - Substitutie van
motieven - Ontvankelijkheid
REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen -
Burgerlijke zaken - Substitutie van motieven - Cassatiemiddel -
Ontvankelijkheid*

De dekking van de nietigheid ingevolge de niet-ondertekening van het verslag van de gerechtsdeskundige was verworven van zodra een vonnis of arrest op tegenspraak was geweest, behalve datgene dat enkel een maatregel van inwendige aard inhield, zonder dat bedoelde nietigheid was voorgedragen of ambtshalve was uitgesproken (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Art. 862 Gerechtelijk Wetboek vóór de opheffing ervan bij art. 24 Wet 19 oktober 2015; Art. 864 Gerechtelijk Wetboek vóór de vervanging ervan, met opheffing van het tweede lid, bij art. 25 Wet 19 oktober 2015.

*DESKUNDIGENONDERZOEK - Burgerlijke zaken -
Gerechtsdeskundige - Niet-ondertekening van het verslag -
Nietigheid - Dekking*

- Artt. 862, § 1, 2°, 864, eerste en tweede lid, en 978, § 1, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Niet ontvankelijk, bij gebrek aan belang, is het cassatiemiddel dat, al ware het gegrond, niet tot cassatie kan leiden, doordat de bestreden beslissing op grond van een door het Hof in de plaats gestelde reden naar recht verantwoord is (1). (1) Zie concl. OM; zie tevens Cass. 23 maart 2012, AR D.11.0002.F, AC 2012, nr.193; Cass. 26 september 2008, AR C.07.0416.N, AC 2008, nr. 510; Cass. 22 april 2005, AR C.04.0194.N, AC 2005, nr. 238.

*CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Belang - Substitutie van
motieven - Ontvankelijkheid*

*REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen -
Burgerlijke zaken - Substitutie van motieven - Cassatiemiddel -
Ontvankelijkheid*

Conclusions de l'avocat général Vandewal.

*EXPERTISE - Matière civile - Expert judiciaire - Non-signature du
rapport - Nullité - Couverture*

Conclusions de l'avocat général Vandewal.

*MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Intérêt - Substitution de
motifs - Recevabilité
MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Matière civile -
Substitution de motifs - Moyen de cassation - Recevabilité*

La couverture de la nullité ensuite de la non-signature du rapport de l'expert judiciaire était acquise dès lors qu'un jugement ou arrêt contradictoire, autre que celui qui ne prescrivait qu'une mesure d'ordre intérieur, a été rendu, sans que la nullité visée ait été proposée ou prononcée d'office (1) (2). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC. (2) Article 862 du Code judiciaire avant son abrogation par l'article 24 de la loi du 19 octobre 2015 modifiant le droit de la procédure civile et portant des dispositions diverses en matière de justice ; article du Code judiciaire avant son remplacement, avec l'abrogation de l'alinéa 2, par l'article de ladite loi du 19 octobre 2015.

*EXPERTISE - Matière civile - Expert judiciaire - Non-signature du
rapport - Nullité - Couverture*

*- Art. 862, § 1er, 2°, 864, al. 1er et 2, et 978, § 1er, al. 2 Code
judiciaire*

Est irrecevable, à défaut d'intérêt, le moyen de cassation qui, fût-il fondé, ne saurait entraîner une cassation, la décision attaquée étant légalement justifiée par la substitution de motifs à laquelle la Cour a procédé (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC; voir également Cass. 23 mars 2012, RG D.11.0002.F, Pas. 2012, n° 193; Cass. 26 septembre 2008, RG C.07.0416.N, Pas. 2008, n° 510; Cass. 22 avril 2005, RG C.04.0194.N, Pas. 2005, n° 238.

*MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Intérêt - Substitution de
motifs - Recevabilité*

*MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Matière civile -
Substitution de motifs - Moyen de cassation - Recevabilité*

Artikel 1, 6° van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekerings- en herverzekeringbemiddeling en de distributie van verzekeringen volgens dewelke de verzekeringsmakelaar niet gebonden is aan een welbepaalde verzekeraar, staat niet eraan in de weg dat hij de schijn kan doen ontstaan dat hij een verzekeraar vertegenwoordigt (1). (1) Zie concl. OM.

MAKELAAR - Verzekeringsmakelaar - Al dan niet gebondenheid aan een verzekeraar - Schijnmandaat - Toepassing

- Art. 1, 6° Wet 27 maart 1995 betreffende de verzekerings- en herverzekeringbemiddeling en de distributie van verzekeringen

- Art. 1998 Burgerlijk Wetboek

VERZEKERING - Landverzekering - Verzekeringsmakelaar - Al dan niet gebondenheid aan een verzekeraar - Schijnmandaat - Toepassing

- Art. 1, 6° Wet 27 maart 1995 betreffende de verzekerings- en herverzekeringbemiddeling en de distributie van verzekeringen

- Art. 1998 Burgerlijk Wetboek

Artikel 4, §§1 en 2, eerste lid, Wet Landverzekeringsovereenkomst staat er niet aan in de weg dat het gebruik van een verzekeringsvoorstel dat de verzekeringsmakelaar door de kandidaat-verzekeringnemer laat invullen, de schijn kan doen ontstaan dat de makelaar de verzekeraar vertegenwoordigt (1). (1) Zie concl. OM.

MAKELAAR - Verzekeringsmakelaar - Gebruik van een verzekeringsvoorstel - Schijnmandaat - Toepassing

- Art. 4, §§ 1 en 2, eerste lid Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

- Art. 1998 Burgerlijk Wetboek

VERZEKERING - Landverzekering - Verzekeringsmakelaar - Gebruik van een verzekeringsvoorstel - Schijnmandaat - Toepassing

- Art. 4, §§ 1 en 2, eerste lid Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

- Art. 1998 Burgerlijk Wetboek

Conclusie van advocaat-generaal Mortier.

VERZEKERING - Landverzekering - Verzekeringsmakelaar - Gebruik van een verzekeringsvoorstel - Schijnmandaat - Toepassing

Conclusie van advocaat-generaal Mortier.

LASTGEVING - Schijnmandaat - Gebondenheid van een onbevoegd vertegenwoordigde - Schijn van toereikende bevoegdheid - Toepassing

LASTGEVING - Schijnlastgeving - Leer van het schijnmandaat en van de goede trouw - Algemeen rechtsbeginsel - Toepassing

MAKELAAR - Verzekeringsmakelaar - Al dan niet gebondenheid aan een verzekeraar - Schijnmandaat - Toepassing

L'article 1er, 6° de la loi du 27 mars 1995 relative à l'intermédiation en assurances et en réassurances et à la distribution d'assurances suivant lequel le courtier d'assurances n'est pas lié à un assureur déterminé ne fait pas obstacle à ce qu'il puisse faire naître l'apparence qu'il représente un assureur (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

COURTIER - Courtier d'assurances - Fait d'être lié ou non à un assureur - Mandat apparent - Application

- Art. 1er, 6° L. du 27 mars 1995 relative à l'intermédiation en assurances et en réassurances et à la distribution d'assurances

- Art. 1998 Code civil

ASSURANCES - Assurances terrestres - Courtier d'assurances - Fait d'être lié ou non à un assureur - Mandat apparent - Application

- Art. 1er, 6° L. du 27 mars 1995 relative à l'intermédiation en assurances et en réassurances et à la distribution d'assurances

- Art. 1998 Code civil

L'article 4, § 1er et 2, alinéa 1er, de la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre ne fait pas obstacle à ce que l'utilisation d'une proposition d'assurance que le courtier d'assurances fait remplir par le candidat preneur d'assurance puisse faire naître l'impression que le courtier représente l'assureur (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

COURTIER - Courtier d'assurances - Utilisation d'une proposition d'assurance - Mandat apparent - Application

- Art. 4, § 1er et 2, al. 1er L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

- Art. 1998 Code civil

ASSURANCES - Assurances terrestres - Courtier d'assurances - Utilisation d'une proposition d'assurance - Mandat apparent - Application

- Art. 4, § 1er et 2, al. 1er L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

- Art. 1998 Code civil

Conclusions de l'avocat général Mortier.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Courtier d'assurances - Utilisation d'une proposition d'assurance - Mandat apparent - Application

Conclusions de l'avocat général Mortier.

MANDAT - Mandat apparent - Engagement d'un représenté sans habilitation - Apparence d'autorisation suffisante - Application

MANDAT - Mandat apparent - Théorie du mandat apparent et de la bonne foi - Principe général du droit - Application

COURTIER - Courtier d'assurances - Fait d'être lié ou non à un assureur - Mandat apparent - Application

MAKELAAR - Verzekeringsmakelaar - Gebruik van een verzekeringsvoorstel - Schijnmandaat - Toepassing
RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Leer van het schijnmandaat en van de goede trouw - Toepassing
VERZEKERING - Landverzekering - Verzekeringsmakelaar - Al dan niet gebondenheid aan een verzekeraar - Schijnmandaat - Toepassing

COURTIER - Courtier d'assurances - Utilisation d'une proposition d'assurance - Mandat apparent - Application
PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Théorie du mandat apparent et de la bonne foi - Application
ASSURANCES - Assurances terrestres - Courtier d'assurances - Fait d'être lié ou non à un assureur - Mandat apparent - Application

Een persoon kan gebonden zijn door de rechtshandeling gesteld door een onbevoegde vertegenwoordiger indien de schijn van een toereikende bevoegdheid hem is toe te rekenen en de derde deze schijn in de gegeven omstandigheden redelijkerwijze voor werkelijk mocht aannemen, waarbij de schijn hem toerekenbaar is indien de onbevoegd vertegenwoordigde uit vrije wil door zijn verklaring of zijn gedraging, die niet hoeft onrechtmatig te zijn, ertoe heeft bijgedragen de schijn te wekken of in stand te houden (1). (1) Zie concl. OM.

Une personne peut être engagée par l'acte juridique adopté par un représentant sans habilitation si l'apparence d'une capacité suffisante lui est imputable et si le tiers pouvait raisonnablement tenir pour vraie cette apparence dans les circonstances données, cette apparence lui étant imputable si le représenté sans habilitation a librement, par ses déclarations ou son comportement, même non fautif, contribué à créer ou à laisser subsister l'apparence (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

LASTGEVING - Schijnmandaat - Gebondenheid van een onbevoegd vertegenwoordigde - Schijn van toereikende bevoegdheid

MANDAT - Mandat apparent - Engagement d'un représenté sans habilitation - Apparence d'autorisation suffisante

- Art. 1998 Burgerlijk Wetboek

- Art. 1998 Code civil

Er bestaat geen algemeen rechtsbeginsel van de leer van het schijnmandaat en van de goede trouw (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Eiseres voerde in het enig middel de schending aan van enerzijds het algemeen rechtsbeginsel betreffende de leer van het schijnmandaat en anderzijds van het algemeen rechtsbeginsel van de goede trouw.

Il n'existe pas de principe général du droit de la théorie du mandat apparent et de la bonne foi (1) (2). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC. (2) La demanderesse invoquait dans le moyen unique la violation, d'une part, du principe général du droit relatif à la théorie du mandat apparent et, d'autre part, du principe général du droit de la bonne foi.

LASTGEVING - Schijnlastgeving - Leer van het schijnmandaat en van de goede trouw - Algemeen rechtsbeginsel - Toepassing

MANDAT - Mandat apparent - Théorie du mandat apparent et de la bonne foi - Principe général du droit - Application

- Art. 1998 Burgerlijk Wetboek

- Art. 1998 Code civil

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Leer van het schijnmandaat en van de goede trouw - Toepassing

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Théorie du mandat apparent et de la bonne foi - Application

- Art. 1998 Burgerlijk Wetboek

- Art. 1998 Code civil

Het hof van beroep verantwoordt niet naar recht zijn beslissing om de beroepen beschikking van de eerste rechter te bevestigen, die de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg onbevoegd had verklaard om van de vordering kennis te nemen, op grond dat die beschikking “bij uitsluiting tot de bevoegdheid behoort van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen”, waarvoor “de vreemdeling, naar aanleiding van het beroep tot schorsing wegens uiterst dringende noodzakelijkheid dat hij voor [die] raad kan instellen [...], het risico op aantasting van zijn fundamentele rechten kan aanvoeren voor het geval dat die tenuitvoerlegging zou plaatsvinden” (1). (1) Zie Cass. 15 april 2016, AR C.13.0343.F, AC 2016, nr. 256, met concl. OM in Pas. 2016.

GRONDWET - Art. 22 - Vreemdeling - Bevel om het grondgebied te verlaten - Raad voor Vreemdelingenbetwistingen - Hangend beroep tot schorsing en vernietiging - Geen beroep tot schorsing wegens uiterst dringende noodzakelijkheid - Aanhangigmaking van de zaak bij de rechter in kort geding - Aantasting van het recht op eerbiediging van het gezinsleven - Bevoegdheid

- Artt. 39/1, § 1, tweede lid, 39/82, § 1, eerste lid, en § 2, eerste lid, 39/84, eerste lid, en 63, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

MACHTEN - Rechterlijke macht - Vreemdeling - Bevel om het grondgebied te verlaten - Raad voor Vreemdelingenbetwistingen - Hangend beroep tot schorsing en vernietiging - Geen beroep tot schorsing wegens uiterst dringende noodzakelijkheid - Aanhangigmaking van de zaak bij de rechter in kort geding - Aantasting van het recht op een eerlijk proces - Aantasting van het recht op eerbiediging van het gezinsleven - Bevoegdheid

- Artt. 39/1, § 1, tweede lid, 39/82, § 1, eerste lid, en § 2, eerste lid, 39/84, eerste lid, en 63, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

BURGERLIJKE RECHTEN - POLITIEKE RECHTEN - Burgerlijke rechten - Vreemdeling - Bevel om het grondgebied te verlaten - Raad voor Vreemdelingenbetwistingen - Hangend beroep tot schorsing en vernietiging - Geen beroep tot schorsing wegens uiterst dringende noodzakelijkheid - Aanhangigmaking van de zaak bij de rechter in kort geding - Aantasting van het recht op een eerlijk proces - Aantasting van het recht op eerbiediging van het gezinsleven - Bevoegdheid

- Artt. 39/1, § 1, tweede lid, 39/82, § 1, eerste lid, en § 2, eerste lid, 39/84, eerste lid, en 63, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

KORT GEDING - Vreemdeling - Bevel om het grondgebied te verlaten - Raad voor Vreemdelingenbetwistingen - Hangend beroep tot schorsing en vernietiging - Geen beroep tot schorsing wegens uiterst dringende noodzakelijkheid - Aanhangigmaking van de zaak bij de rechter in kort geding - Aantasting van het recht op een eerlijk proces - Aantasting van het recht op eerbiediging van het gezinsleven - Bevoegdheid

- Artt. 39/1, § 1, tweede lid, 39/82, § 1, eerste lid, en § 2, eerste lid, 39/84, eerste lid, en 63, tweede lid Wet van 15 december 1980

La cour d'appel ne justifie pas légalement sa décision de confirmer l'ordonnance entreprise du premier juge déclarant le président du tribunal de première instance sans compétence pour connaître de la demande, en considérant que celle-ci « relève de la compétence exclusive du Conseil du contentieux des étrangers » devant qui, « à l'occasion du recours en suspension d'extrême urgence qu'un étranger peut former devant [ce] conseil [...], il peut faire valoir le risque de violation de ses droits fondamentaux pour le cas où cette exécution aurait lieu » (1). (1) Voir Cass. 15 avril 2016, RG C.13.0343.F, Pas. 2016, n° 256, avec concl. MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 22 - Etranger - Ordre de quitter le territoire - Conseil du contentieux des étrangers - Recours en suspension et en annulation pendant - Pas de recours en suspension d'extrême urgence - Saisine du juge des référés - Atteinte au droit au respect de la vie familiale - Compétence

- Art. 39/1, § 1er, al. 2, 39/82, § 1er, al. 1er, et § 2, al. 1er, 39/84, al. 1er, et 63, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

POUVOIRS - Pouvoir judiciaire - Etranger - Ordre de quitter le territoire - Conseil du contentieux des étrangers - Recours en suspension et en annulation pendant - Pas de recours en suspension d'extrême urgence - Saisine du juge des référés - Atteinte au droit à un procès équitable - Atteinte au droit au respect de la vie familiale - Compétence

- Art. 39/1, § 1er, al. 2, 39/82, § 1er, al. 1er, et § 2, al. 1er, 39/84, al. 1er, et 63, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

DROITS CIVILS. DROITS POLITIQUES; VOIR AUSSI: 364/ - Droits civils - Etranger - Ordre de quitter le territoire - Conseil du contentieux des étrangers - Recours en suspension et en annulation pendant - Pas de recours en suspension d'extrême urgence - Saisine du juge des référés - Atteinte au droit à un procès équitable - Atteinte au droit au respect de la vie familiale - Compétence

- Art. 39/1, § 1er, al. 2, 39/82, § 1er, al. 1er, et § 2, al. 1er, 39/84, al. 1er, et 63, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

REFERE - Etranger - Ordre de quitter le territoire - Conseil du contentieux des étrangers - Recours en suspension et en annulation pendant - Pas de recours en suspension d'extrême urgence - Saisine du juge des référés - Atteinte au droit à un procès équitable - Atteinte au droit au respect de la vie familiale - Compétence

- Art. 39/1, § 1er, al. 2, 39/82, § 1er, al. 1er, et § 2, al. 1er, 39/84, al. 1er, et 63, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire,

betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Vreemdeling - Bevel om het grondgebied te verlaten - Raad voor Vreemdelingenbetwistingen - Hangend beroep tot schorsing en vernietiging - Geen beroep tot schorsing wegens uiterst dringende noodzakelijkheid - Aanhangigmaking van de zaak bij de rechter in kort geding - Aantasting van het recht op eerbiediging van het gezinsleven - Bevoegdheid

- Artt. 39/1, § 1, tweede lid, 39/82, § 1, eerste lid, en § 2, eerste lid, 39/84, eerste lid, en 63, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Vreemdeling - Bevel om het grondgebied te verlaten - Raad voor Vreemdelingenbetwistingen - Hangend beroep tot schorsing en vernietiging - Geen beroep tot schorsing wegens uiterst dringende noodzakelijkheid - Aanhangigmaking van de zaak bij de rechter in kort geding - Aantasting van het recht op een eerlijk proces - Bevoegdheid

- Artt. 39/1, § 1, tweede lid, 39/82, § 1, eerste lid, en § 2, eerste lid, 39/84, eerste lid, en 63, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Bevel om het grondgebied te verlaten - Raad voor Vreemdelingenbetwistingen - Hangend beroep tot schorsing en vernietiging - Geen beroep tot schorsing wegens uiterst dringende noodzakelijkheid - Aanhangigmaking van de zaak bij de rechter in kort geding - Aantasting van het recht op een eerlijk proces - Aantasting van het recht op eerbiediging van het gezinsleven - Bevoegdheid

- Artt. 39/1, § 1, tweede lid, 39/82, § 1, eerste lid, en § 2, eerste lid, 39/84, eerste lid, en 63, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

De artikelen 39/1, §1, tweede lid, 39/2, §2, 39/82, §1, eerste lid, en §2, eerste lid, 39/84, eerste lid, en 63, tweede lid, Vreemdelingenwet, krachtens welke de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen bevoegd is om, in het kader van een administratief kort geding en onder de in artikel 39/82, §2, eerste lid, bepaalde voorwaarden, de schorsing te bevelen van de tenuitvoerlegging van de individuele beslissingen die hij kan vernietigen en, bij voorraad, alle nodige maatregelen te bevelen om de belangen van de partijen of van de personen die belang hebben bij de oplossing van de zaak veilig te stellen, wijken niet af van de rechtsmacht van de hoven en rechtbanken betreffende de geschillen over burgerlijke rechten (1). (1) Cass. 15 april 2016, AR C.13.0343.F, AC 2016, nr. 256, met concl. OM in Pas. 2016.

BURGERLIJKE RECHTEN - POLITIEKE RECHTEN - Burgerlijke rechten - Vreemdeling - Bevoegdheid van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen

- Artt. 39/1, § 1, tweede lid, 39/82, § 1, eerste lid, en § 2, eerste lid, 39/84, eerste lid, en 63, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

KORT GEDING - Vreemdeling - Bevoegdheid van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen

le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Etranger - Ordre de quitter le territoire - Conseil du contentieux des étrangers - Recours en suspension et en annulation pendant - Pas de recours en suspension d'extrême urgence - Saisine du juge des référés - Atteinte au droit au respect de la vie familiale - Compétence

- Art. 39/1, § 1er, al. 2, 39/82, § 1er, al. 1er, et § 2, al. 1er, 39/84, al. 1er, et 63, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Etranger - Ordre de quitter le territoire - Conseil du contentieux des étrangers - Recours en suspension et en annulation pendant - Pas de recours en suspension d'extrême urgence - Saisine du juge des référés - Atteinte au droit à un procès équitable - Compétence

- Art. 39/1, § 1er, al. 2, 39/82, § 1er, al. 1er, et § 2, al. 1er, 39/84, al. 1er, et 63, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Ordre de quitter le territoire - Conseil du contentieux des étrangers - Recours en suspension et en annulation pendant - Pas de recours en suspension d'extrême urgence - Saisine du juge des référés - Atteinte au droit à un procès équitable - Atteinte au droit au respect de la vie familiale - Compétence

- Art. 39/1, § 1er, al. 2, 39/82, § 1er, al. 1er, et § 2, al. 1er, 39/84, al. 1er, et 63, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Les articles 39/1, § 1er, alinéa 2, 39/2, § 2, 39/82, § 1er, alinéa 1er, et § 2, alinéa 1er, 39/84, alinéa 1er, et 63, alinéa 2, de la loi du 15 décembre 1980, qui confèrent au conseil du contentieux des étrangers le pouvoir d'ordonner, dans le cadre d'un référé administratif et dans les conditions prévues à l'article 39/82, § 2, alinéa 1er, la suspension de l'exécution des décisions individuelles qu'il a le pouvoir d'annuler et, au provisoire, toutes les mesures nécessaires à la sauvegarde des intérêts des parties ou des personnes qui ont intérêt à la solution de l'affaire, ne dérogent pas au pouvoir de juridiction des cours et tribunaux sur les contestations relatives aux droits civils (1). (1) Cass. 15 avril 2016, RG C.13.0343.F, Pas. 2016, n° 256, avec concl. MP.

DROITS CIVILS. DROITS POLITIQUES; VOIR AUSSI: 364/- Droits civils - Etranger - Compétence du Conseil du contentieux des étrangers

- Art. 39/1, § 1er, al. 2, 39/82, § 1er, al. 1er, et § 2, al. 1er, 39/84, al. 1er, et 63, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

REFERE - Etranger - Compétence du Conseil du contentieux des étrangers

- Artt. 39/1, § 1, tweede lid, 39/82, § 1, eerste lid, en § 2, eerste lid, 39/84, eerste lid, en 63, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

MACHTEN - Rechterlijke macht - Vreemdeling - Bevoegdheid van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen

- Artt. 39/1, § 1, tweede lid, 39/82, § 1, eerste lid, en § 2, eerste lid, 39/84, eerste lid, en 63, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Bevoegdheid van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen

- Artt. 39/1, § 1, tweede lid, 39/82, § 1, eerste lid, en § 2, eerste lid, 39/84, eerste lid, en 63, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 39/1, § 1er, al. 2, 39/82, § 1er, al. 1er, et § 2, al. 1er, 39/84, al. 1er, et 63, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

POUVOIRS - Pouvoir judiciaire - Etranger - Compétence du Conseil du contentieux des étrangers

- Art. 39/1, § 1er, al. 2, 39/82, § 1er, al. 1er, et § 2, al. 1er, 39/84, al. 1er, et 63, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Compétence du Conseil du contentieux des étrangers

- Art. 39/1, § 1er, al. 2, 39/82, § 1er, al. 1er, et § 2, al. 1er, 39/84, al. 1er, et 63, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

C.17.0313.N

22 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180222.9](#)

AC nr. ...

De bewaarder van een zaak in de zin van artikel 1384, eerste lid Burgerlijk wetboek, is degene die voor eigen rekening ervan gebruik maakt, het genot ervan heeft of ze onder zich houdt, met de mogelijkheid er toezicht, leiding en controle op uit te oefenen, waarbij de hoedanigheid van bewaarder moet beoordeeld worden op het ogenblik van het ontstaan van de schade en niet op het ogenblik van het ontstaan van het gebrek.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Zaken - Bewaarder van de zaak - Hoedanigheid - Tijdstip van beoordeling

- Art. 1384, eerste lid Burgerlijk Wetboek

Le gardien d'une chose au sens de l'article 1384, alinéa 1er, du Code civil est celui qui use de cette chose pour son propre compte, en jouit ou la conserve avec pouvoir de surveillance, de direction et de contrôle, la qualité de gardien devant être appréciée au moment de la naissance du dommage et non au moment de la naissance du vice.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Choses - Gardien de la chose - Qualité - Moment de l'appréciation

- Art. 1384, al. 1er Code civil

C.17.0314.N

26 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180326.1](#)

AC nr. ...

Inzake aannemingsovereenkomsten kan de termijn binnen dewelke de opdrachtgever zijn vordering tegen de aannemer kan instellen wegens lichte verborgen gebreken die de stevigheid van de werken niet in het gedrang brengen, niet eerder aanvangen dan op het ogenblik dat de opdrachtgever kennis heeft of heeft kunnen hebben van die gebreken; de rechter oordeelt in feite en derhalve op onaantastbare wijze op welk ogenblik de opdrachtgever kennis heeft of heeft kunnen hebben van de gebreken (1). (1) Cass. 15 september 1994, AR C.93.0414.F, AC 1994, nr. 382.

AANNEMING VAN WERK - Aannemingsovereenkomst - Rechten en verplichtingen van de partijen - Tussen partijen - Verborgen gebreken - Aansprakelijkheid - Vordering in rechte

- Artt. 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1788, 1789, 1790 en 1792 Burgerlijk Wetboek

HUUR VAN DIENSTEN - Aannemingsovereenkomst - Rechten en verplichtingen van de partijen - Tussen partijen - Verborgen gebreken - Aansprakelijkheid - Vordering in rechte

- Artt. 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1788, 1789, 1790 en 1792 Burgerlijk Wetboek

En matière de contrat d'entreprise, le délai dans lequel le maître de l'ouvrage peut introduire son action contre l'entrepreneur pour cause de vices cachés légers ne compromettant pas la solidité des ouvrages ne peut prendre cours avant que le maître de l'ouvrage ait eu ou ait pu prendre connaissance des vices; le juge apprécie en fait et, dès lors, souverainement à quel moment le maître de l'ouvrage a eu ou a pu avoir connaissance des vices (1). (1) Cass. 15 septembre 1994, RG C.93.0414.F, Pas. 1994, n° 382.

ENTREPRISE DE TRAVAUX - Contrat d'entreprise - Droits et obligations des parties - Entre parties - Vices cachés - Responsabilité - Demande en justice

- Art. 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1788, 1789, 1790 et 1792 Code civil

LOUAGE D'INDUSTRIE - Contrat d'entreprise - Droits et obligations des parties - Entre parties - Vices cachés - Responsabilité - Demande en justice

- Art. 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1788, 1789, 1790 et 1792 Code civil

De in artikel 961/2 Gerechtelijk Wetboek bepaalde vormvereisten zijn niet op straffe van nietigheid voorgeschreven; het ontbreken van een door die wetsbepaling vereiste vermelding in een schriftelijke verklaring verhindert daardoor niet dat de rechter die verklaring aanneemt, mits hij de redenen aangeeft waarom hij haar toch geloofwaardig acht ondanks het feit dat zij niet aan alle gestelde vereisten beantwoordt (1). (1) W. VANDENBUSSCHE, "Het bewijs door een schriftelijke getuigenverklaring. Commentaar bij de wet van 16 juli 2012", T.Fam. 2013/2, (30) 33, nr. 10.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Getuigen - Overlegging van schriftelijke verklaringen - Vormvereisten - Sanctie - Ontbreken van een vereiste vermelding - Gevolg - Aanneming door de rechter

- Art. 961/2 Gerechtelijk Wetboek

Les formalités prévues à l'article 961/2 du Code judiciaire ne sont pas prescrites à peine de nullité; par conséquent, l'absence, dans l'attestation, d'une mention requise par cette disposition légale n'empêche pas le juge de recevoir ladite attestation, pourvu qu'il indique les raisons pour lesquelles il l'estime malgré tout crédible alors qu'elle ne remplit pas toutes les conditions posées (1). (1) W. VANDENBUSSCHE, « Het bewijs door een schriftelijke getuigenverklaring. Commentaar bij de wet van 16 juli 2012 », T.Fam. 2013/2, (30) 33, n° 10.

PREUVE - Matière civile - Preuve testimoniale - Production d'attestations - Formalités - Sanction - Absence d'une mention requise - Conséquence - Admission par le juge

- Art. 961/2 Code judiciaire

Het staat aan de rechter, ook al beantwoordt de schriftelijke verklaring aan alle in de artikelen 961/1 en 961/2 Gerechtelijk Wetboek bepaalde vereisten, om vrij de bewijswaarde van de verklaring te beoordelen, hierbij rekening houdende met alle elementen dienstig ter inschatting van de geloofwaardigheid ervan (1). (1) Zie Cass. 11 januari 2016, AR S.14.0018.N, AC 2016, nr. 19; W. VANDENBUSSCHE, "Het bewijs door een schriftelijke getuigenverklaring. Commentaar bij de wet van 16 juli 2012", T.Fam. 2013/2, (30) 33, nr. 10.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Getuigen - Overlegging van schriftelijke verklaringen - Bewijswaarde - Beoordeling - Opdracht van de rechter

- Artt. 961/1 en 961/2 Gerechtelijk Wetboek

Il appartient au juge, même si l'attestation remplit toutes les conditions prévues aux articles 961/1 et 961/2 du Code judiciaire, d'apprécier souverainement la valeur probante de ce document, en tenant compte à cet égard de tous les éléments utiles à l'estimation de sa crédibilité (1). (1) Voir Cass. 11 janvier 2016, RG S.14.0018.N, Pas. 2016, n° 19; W. VANDENBUSSCHE, « Het bewijs door een schriftelijke getuigenverklaring. Commentaar bij de wet van 16 juli 2012 », T.Fam. 2013/2, (30) 33, n° 10.

PREUVE - Matière civile - Preuve testimoniale - Production d'attestations - Valeur probante - Appréciation - Mission du juge

- Art. 961/1 et 961/2 Code judiciaire

Artikel 2 van de wet van 23 augustus 2015, dat een derde lid toevoegt aan artikel 1 van de wet van 29 augustus 1988 kan niet als een interpretatieve bepaling worden beschouwd, nu een interpretatieve wet een wet is die betreffende een punt waar de rechtsregel onzeker of betwist is een oplossing geeft die door de rechtspraak had kunnen worden aangenomen, maar deze de geïnterpreteerde wet niet kan wijzigen, aanvullen of opheffen (1). (1) Zie concl. OM.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Uitlegging - Interpretatieve wet - Wet op de erfregeling inzake landbouwbedrijven - Uitbreiding van het toepassingsgebied van een wet

- Art. 2 Wet 23 augustus 2015 tot wijziging van de wet van 29 3/12/2019

L'article 2 de la loi du 23 août 2015, qui ajoute un troisième alinéa à l'article 1er de la loi du 29 août 1988, ne peut être considéré comme une disposition interprétative, dès lors qu'une loi interprétative est une loi qui, à propos d'un point de la règle de droit qui est incertain ou contesté, donne une solution qui aurait pu être admise par la jurisprudence, cette loi interprétative ne pouvant toutefois pas modifier, abroger ou compléter la loi interprétée (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Interprétation - Loi interprétative - Loi relative au régime successoral des exploitations agricoles - Extension du champ d'application d'une loi

- Art. 2 L. du 23 août 2015 modifiant la loi du 29 août 1988

augustus 1988 op de erfregeling inzake landbouwbedrijven met het oog op het bevorderen van de continuïteit

relative au régime successoral des exploitations agricoles en vue d'en promouvoir la continuité

Conclusie van advocaat-generaal Mortier.

LANDBOUW - Wet op de erfregeling inzake landbouwbedrijven - Uitbreiding toepassingsgebied - Doelstelling

Conclusions de l'avocat général Mortier.

AGRICULTURE - Loi relative au régime successoral des exploitations agricoles - Extension du champ d'application - Objectif

Conclusie van advocaat-generaal Mortier.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Uitlegging - Interpretatieve wet - Wet op de erfregeling inzake landbouwbedrijven - Uitbreiding van het toepassingsgebied van een wet

Conclusions de l'avocat général Mortier.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Interprétation - Loi interprétative - Loi relative au régime successoral des exploitations agricoles - Extension du champ d'application d'une loi

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 2 van de wet van 23 augustus 2015 tot wijziging van de wet van 29 augustus 1988 op de erfregeling inzake landbouwbedrijven met het oog op het bevorderen van de continuïteit blijkt dat de wetgever, door toevoeging van een derde lid aan artikel 1 van de wet van 29 augustus 1988, het toepassingsgebied van deze wet heeft willen uitbreiden tot situaties waarin het landbouwbedrijf reeds voor het overlijden werd overgedragen aan een van de kinderen zodat de wet, in het licht van de gewijzigde maatschappelijke omstandigheden nog beter zijn doel zou bereiken, met name de overdracht van landbouwbedrijven van de ene generatie op de andere bevorderen (1). (1) Zie concl. OM.

Il ressort des travaux préparatoires de l'article 2 de la loi du 23 août 2015 modifiant la loi du 29 août 1988 relative au régime successoral des exploitations agricoles en vue d'en promouvoir la continuité qu'en ajoutant un troisième alinéa à l'article 1er de la loi du 29 août 1988, le législateur a voulu étendre le champ d'application de cette loi aux situations dans lesquelles l'exploitation agricole a été transférée antérieurement au décès à l'un des enfants de façon à ce que la loi, à la lumière de l'évolution de la situation sociale, atteigne encore mieux son objectif, à savoir celui de promouvoir le transfert des exploitations agricoles d'une génération à l'autre (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

LANDBOUW - Wet op de erfregeling inzake landbouwbedrijven - Uitbreiding toepassingsgebied - Doelstelling

- Art. 2 Wet 23 augustus 2015 tot wijziging van de wet van 29 augustus 1988 op de erfregeling inzake landbouwbedrijven met het oog op het bevorderen van de continuïteit

AGRICULTURE - Loi relative au régime successoral des exploitations agricoles - Extension du champ d'application - Objectif

- Art. 2 L. du 23 août 2015 modifiant la loi du 29 août 1988 relative au régime successoral des exploitations agricoles en vue d'en promouvoir la continuité

C.17.0328.F

16 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180216.3](#)

AC nr. ...

Om te beoordelen of een vordering virtueel begrepen is in de oorspronkelijke vordering, moet het voorwerp van die vorderingen onderzocht worden (1). (1) Cass. 8 mei 2006, AR S.05.0005.F, AC 2006, nr. 259.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Dagvaarding in rechte - Stuitende kracht - Grenzen - Virtueel daarin begrepen vordering

- Art. 2244 Burgerlijk Wetboek

Pour apprécier si une demande est virtuellement comprise dans la demande initiale, il convient d'avoir égard à leur objet (1). (1) Cass. 8 mai 2006, RG S.05.0005.F, Pas. 2006, n° 259.

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Citation en justice - Effet interruptif - Limites - Demande virtuellement comprise

- Art. 2244 Code civil

C.17.0334.F

25 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180525.3](#)

AC nr. ...

Uit het feit dat enkel de vereniging van mede-eigenaars bevoegd is om in rechte op te treden, als eiser en als verweerder, zelfs al heeft de syndicus tot opdracht de vereniging in rechte te vertegenwoordigen, volgt volgens de voorschriften dat de vordering tegen een vereniging van mede-eigenaars aan haar moet worden betekend.

DAGVAARDING - Burgerlijke zaken - Vermeldingen - Vereniging van mede-eigenaars - Vordering in rechte - Vordering - Betekening

- Artt. 577-8, § 3, derde lid, 6°, en 577-9 Burgerlijk Wetboek

Wanneer de aangetekende brief met de dagvaarding van een vereniging van mede-eigenaars bij vergissing gericht is tot een andere persoon dan de gerechtelijke syndicus maar de dagvaarding betekend werd aan de persoon die bevoegd is om erop te antwoorden, tast de ontstentenis van bevoegdheid van de vermelde syndicus de ontvankelijkheid van de vordering niet aan.

DAGVAARDING - Burgerlijke zaken - Vereniging van mede-eigenaars - Betekening - Aangetekende brief - Gerechtelijk syndicus - Vergissing - Vermelde syndicus niet bevoegd - Betekening aan de persoon met bevoegdheid om de brief te beantwoorden

- Art. 38 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 577-8, §§ 3 en 4, 6° Burgerlijk Wetboek

De ce que seule l'association des copropriétaires a qualité pour agir en justice, tant en demandant qu'en défendant, même si c'est son syndic qui est chargé de l'y représenter, il s'ensuit, selon les modes prescrits, que la demande formée contre une association des copropriétaires doit être signifiée à celle-ci.

CITATION - Matière civile - Mentions - Association des copropriétaires - Action en justice - Demande - Signification

- Art. 577-8, § 3, al. 3, 6°, et 577-9 Code civil

Lorsque la lettre recommandée contenant citation d'une association des copropriétaires est adressée par erreur à une autre personne que le syndic judiciaire mais que la citation a été signifiée à la personne qui y avait qualité pour y répondre, le défaut de pouvoir du syndic renseigné n'affecte pas la recevabilité de l'action.

CITATION - Matière civile - Association des copropriétaires - Signification - Lettre recommandée - Syndic judiciaire - Erreur - Défaut de pouvoir du syndic renseigné - Signification à la personne qui a qualité pour y répondre

- Art. 38 Code judiciaire

- Art. 577-8, § 3 et 4, 6° Code civil

C.17.0335.F

20 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180420.3](#)

AC nr. ...

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

ONVERDEELDHEID - Gerechtelijke procedure - Kosten - Gemeenschappelijke lasten - Bijdrage van de mede-eigenaars - Gerechtelijke procedure tussen een mede-eigenaar en de mede-eigendom - Gedeeltelijk niet-gegronde eis - Bijdrage in de kosten van de mede-eigendom als mede-eigenaar - Veroordeling tot een gedeelte van de kosten van de mede-eigendom als in het ongelijk gestelde tegenpartij - Grondslagen - Mede-eigendom

Artikel 577-9, § 8, tweede lid, Burgerlijk Wetboek heeft enkel betrekking op de bijdrage van de gedeeltelijk in het ongelijk gestelde mede-eigenaar in de kosten die de mede-eigendom ten laste worden gelegd als lasten van de gemeenschappelijke zaak en houdt geen verband met de bevoegdheid die de rechter krachtens artikel 1017, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek heeft om die mede-eigenaar te veroordelen tot een gedeelte van de kosten van de mede-eigendom betreffende de procedure tussen die partijen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. .

ONVERDEELDHEID - Mede-eigendom - Gerechtelijke procedure - Kosten - Gemeenschappelijke lasten - Bijdrage van de mede-eigenaars - Gerechtelijke procedure tussen een mede-eigenaar en

3/12/2019

Conclusions du premier avocat général Henkes.

INDIVISION - Procédure judiciaire - Dépens - Charges communes - Contribution des copropriétaires - Procédure judiciaire opposant un copropriétaire à la copropriété - Prétention partiellement non fondée - Contribution aux dépens de la copropriété à titre de copropriétaire - Condamnation à une partie des dépens de la copropriété à titre de partie adverse succombante - Fondements - Copropriété

L'article 577-9, § 8, alinéa 2, du Code civil ne concerne que la contribution du copropriétaire qui succombe en partie dans les dépens mis à charge de la copropriété au titre de charges de la chose commune et est étranger au pouvoir que le juge puise dans l'article 1017, alinéa 4, du Code judiciaire de condamner ce copropriétaire à une partie des dépens de la copropriété relatifs à la procédure opposant ces parties (1). (1) Voir les concl. du MP.

INDIVISION - Copropriété - Procédure judiciaire - Dépens - Charges communes - Contribution des copropriétaires - Procédure judiciaire opposant un copropriétaire à la copropriété - Prétention

P. 77/593

de mede-eigendom - Gedeeltelijk niet-gegronde eis - Bijdrage in de kosten van de mede-eigendom als mede-eigenaar - Veroordeling tot een gedeelte van de kosten van de mede-eigendom als in het ongelijk gestelde tegenpartij - Grondslagen

- Art. 577-9, § 8, tweede lid Burgerlijk Wetboek
- Art. 1017, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

partiellement non fondée - Contribution aux dépens de la copropriété à titre de copropriétaire - Condamnation à une partie des dépens de la copropriété à titre de partie adverse succombante - Fondements

- Art. 577-9, § 8, al. 2 Code civil
- Art. 1017, al. 4 Code judiciaire

C.17.0378.F

27 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180927.3](#)

AC nr. ...

De volstreckte noodzakelijkheid, op grond waarvan een vordering mag worden ingesteld bij eenzijdig verzoekschrift, waardoor de rechtspleging op tegenspraak wordt uitgesloten, kan niet worden afgeleid uit de enige omstandigheid dat de vordering ertoe strekt een einde te maken aan onmenselijke of vernederende behandelingen, bestaande in de ontzegging van basisbehoeften waarin dagelijks moet worden voorzien (1). (1) Zie Cass. 8 december 2014, AR C.12.0468.N, AC 2014, nr. 760.

KORT GEDING - Rechtspleging - Eenzijdig verzoekschrift - Voorwaarde - Volstreckte noodzakelijkheid - Vordering die ertoe strekt een einde te maken aan onmenselijke of vernederende behandelingen

- Artt. 3, 6.1 en 13 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 584, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

L'absolue nécessité, qui autorise l'introduction d'une demande par requête unilatérale, laquelle exclut le débat contradictoire, ne peut être déduite de la seule circonstance que la demande a pour objet de faire cesser des traitements inhumains ou dégradants consistant dans la privation de besoins élémentaires devant être satisfaits quotidiennement (1). (1) Voir Cass. 8 décembre 2014, RG C12.0468.N, Pas. 2014, n° 760.

REFERE - Procédure - Requête unilatérale - Condition - Absolue nécessité - Demande de cessation de traitements inhumains ou dégradants

- Art. 3, 6, § 1er et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 584, al. 4 Code judiciaire

C.17.0380.F

15 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180615.1](#)

AC nr. ...

De verjaring van de in artikel 685 Burgerlijk Wetboek bedoelde vordering tot vergoeding kan niet beginnen te lopen vóór het vonnis van toewijzing.

ERFDIENSTBAARHEID - Wettelijke erfdiensbaaerheid van uitweg - Verjaring - Aanvang - Vordering tot vergoeding

- Art. 685 Burgerlijk Wetboek

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Aanvang - Wettelijke erfdiensbaaerheid van uitweg - Vordering tot vergoeding

- Art. 685 Burgerlijk Wetboek

De verjaring, die een verweermiddel is dat aan een laattijdige vordering in rechte wordt tegengeworpen, kan niet beginnen te lopen vóór het ontstaan van de rechtsvordering; de op een verbintenis gegronde rechtsvordering ontstaat, in de regel, op de datum waarop die verbintenis moet worden nagekomen; zij verjaart bijgevolg pas vanaf dat ogenblik en, behoudens andersluidende wettelijke bepaling, op dat ogenblik (1). (1) Cass. 14 mei 2012, AR S.11.0128.F, AC 2012, nr. 302.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Aanvang - Rechtsvordering uit een overeenkomst

3/12/2019

La prescription de l'action en indemnité visée à l'article 685 du Code civil ne peut commencer à courir avant le jugement d'adjudication.

SERVITUDE - Servitude légale de passage - Prescription - Point de départ - Action en indemnité

- Art. 685 Code civil

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Point de départ - Servitude légale de passage - Action en indemnité

- Art. 685 Code civil

La prescription, qui est une défense opposée à une action tardive, ne peut prendre cours avant que cette action soit née; l'action sanctionnant une obligation naît, en règle, au jour où cette obligation doit être exécutée; elle ne se prescrit, dès lors, qu'à partir de ce moment et, sauf disposition légale dérogatoire, dès ce moment (1). (1) Cass. 14 mai 2012, RG S.11.0128.F, Pas. 2012, n°302

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Point de départ - Action sanctionnant une obligation

P. 78/593

De wettelijke erfdienstbaarheid van uitweg kan niet worden verworven door verjaring maar moet in rechte worden gevorderd door de eigenaar wiens erf ingesloten ligt, tegen betaling van een vergoeding in verhouding tot de schade die die uitweg mocht veroorzaken; het komt de rechter toe de ligging van de uitweg te bepalen op zulk een wijze dat hij het minst schadelijk is (1). (1) Artt. 682 tot 684 Burgerlijk Wetboek, zoals zij werden gewijzigd door de wet van 1 maart 1978 tot wijziging van Afdeling V van Titel IV van het Tweede Boek (artikelen 682 tot 685), van het Burgerlijk Wetboek.

ERFDIENSTBAARHEID - Wettelijke erfdienstbaarheid van uitweg - Wijze van verwerving - Voorwaarden - Bevoegdheid van de rechter

- Artt. 682 tot 684 Burgerlijk Wetboek

Het middel is in beginsel niet nieuw wanneer het opkomt tegen een reden die de rechter ter verantwoording van zijn beslissing opgeeft (1). (1) Cass. 14 december 2015, AR S.10.0216.F, AC 2015, nr. 746 met concl. van advocaat-generaal GÉNICOT in Pas 2015, nr. 746.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Nieuw middel - Burgerlijke zaken - Vereniging van mede-eigenaars - Betekening - Aangetekende brief - Gerechtig syndicus - Vergissing - Vermelde syndicus niet bevoegd - Betekening aan de persoon met bevoegdheid om de brief te beantwoorden

La servitude légale de passage ne peut pas s'acquérir par prescription mais doit être réclamée en justice par le propriétaire dont le fonds est enclavé, moyennant paiement d'une indemnité proportionnée au dommage que ce passage peut occasionner, et que c'est au juge qu'il appartient de fixer ce dernier de façon à ce qu'il soit le moins dommageable (1). (1) C. civ., art. 682 à 684, tels qu'ils ont été modifiés par la loi du 1er mars 1978 modifiant la section V du titre IV du livre II (articles 682 à 685) du Code civil.

SERVITUDE - Servitude légale de passage - Mode d'acquisition - Conditions - Pouvoir du juge

- Art. 682 à 684 Code civil

N'est, en principe, pas nouveau le moyen qui critique un motif que le juge a donné pour justifier sa décision (1). (1) Cass. 14 décembre 2015, RG S.10.0216.F, Pas. 2015, n°746, avec concl. de M. Génicot, avocat général.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Moyen nouveau - Matière civile - Association des copropriétaires - Signification - Lettre recommandée - Syndic judiciaire - Erreur - Défaut de pouvoir du syndic renseigné - Signification à la personne qui a qualité pour y répondre

Hoewel de vernietiging in de regel beperkt is tot de draagwijdte van het middel dat de grondslag ervan vormt, is de rechter op verwijzing bevoegd om uitspraak te doen over een voor hem gebrachte betwisting, die werd beslecht door een ander dictum van de vernietigde beslissing dan dat waartegen het cassatieberoep opkwam maar waartoe de vernietiging zich uitstrekt, hetzij omdat het voormelde dictum voortvloeit uit het bestreden dictum of daarmee een noodzakelijke band vertoont, hetzij omdat het, uit het oogpunt van de omvang van de vernietiging, niet van dat dictum losstaat (1). (1) Betreffende de uitbreiding van de vernietiging tot het dictum dat niet onderscheiden is van het bestreden dictum van de vernietigde beslissing: Cass.13 januari 2005, AR C.04.0280.F, AC 2005, nr. 22; dat arrest definieert ook het begrip “dictum dat niet onderscheiden is van het bestreden dictum van de vernietigde beslissing”. Het Franse begrip “dispositif non distinct du dispositif attaqué de la décision annulée” werd op die manier in het Nederlands vertaald; zie ook Cass. 13 februari 2006, AR C.04.0454.F, AC 2006, nr. 92, met concl. eerste advocaat-generaal Leclercq in Pas. 2006; Cass. 21 november 2008, AR C.07.0448.N, AC 2008, nr. 654; zie concl. advocaat-generaal A. Van Ingelgem vóór Cass. 6 maart 2014, AR C.13.0141.N, AC 2014. Het Franse begrip “dispositif non distinct du dispositif attaqué de la décision annulée” werd fout uitgedrukt door de bewoordingen “onafscheidbare beslissingen” in een arrest van het Hof van 10 december 2007 (Cass. 10 december 2007, AR C.07.0313.N, AC 2007, nr. 622), welke bewoordingen vervolgens voor het eerst in het Frans werden vertaald als “décisions indissociables”; zie ook Cass. 28 januari 2011, AR C.10.0032.N-C.10.0033.N, AC 2011, nr. 87, met concl. advocaat-generaal G. Dubrulle, en Cass. 8 mei 2014, AR C.13.0506.N, AC 2014, nr. 329. Wat betreft de uitbreiding van de vernietiging tot het andere dictum van de vernietigde beslissing dan dat waartegen het cassatieberoep opkwam maar waartoe de vernietiging zich uitstrekt doordat het voortvloeit uit het bestreden dictum: Cass. 13 september 2012, AR C.11.0730.F, AC 2012, nr. 465. Wat betreft de uitbreiding van de vernietiging tot het andere dictum van de vernietigde beslissing dan dat waartegen het cassatieberoep opkwam maar waartoe de vernietiging zich uitstrekt doordat het daarmee een noodzakelijke band vertoont: Cass. 29 april 2010, AR C.09.0176.N - C.09.0479.N, AC 2010, nr. 297, met concl. advocaat-generaal A. Van Ingelgem.

Si, en règle, la cassation est limitée à la portée du moyen qui en est le fondement, le juge de renvoi a le pouvoir de statuer sur une contestation, élevée devant lui, qui a été tranchée par un dispositif de la décision annulée autre que celui qu’attaquait le pourvoi mais auquel la cassation s’étend, soit parce qu’il constitue une suite du dispositif attaqué ou lui est uni par un lien nécessaire, soit parce qu’il n’est, du point de vue de l’étendue de la cassation, pas distinct de ce dispositif (1). (1) En ce qui concerne l’extension de la cassation au dispositif non distinct du dispositif attaqué de la décision annulée: V. Cass. 13 janvier 2005, RG C.04.0280.F, Pas. 2005, n° 22; cet arrêt définit également la notion de dispositif non distinct du dispositif attaqué de la décision annulée. La notion de dispositif non distinct du dispositif attaqué de la décision annulée a été traduite en néerlandais par « dictum dat niet onderscheiden is van het bestreden dictum van de vernietigde beslissing »; voir aussi Cass. 13 février 2006, RG C.04.0454.F, Pas. 2006, n° 92, avec les concl. de M. le premier avocat général Leclercq; Cass. 21 novembre 2008, RG C.07.0448.N, Pas. 2008, n° 654; voir les concl. de M. l’avocat général A. Van Ingelgem précédant Cass. 6 mars 2014, RG C.13.0141.N, dans AC. La notion de dispositif non distinct du dispositif attaqué de la décision annulée a été exprimée, de manière inexacte, par les termes « onafscheidbare beslissingen » dans un arrêt de la Cour du 10 décembre 2007 (Cass. 10 décembre 2007, RG C.07.0313.N, Pas. 2007, n° 622), termes qui, ensuite, ont été traduits en français, pour la première fois, par « décisions indissociables »; voir aussi Cass. 28 janvier 2011, RG C.10.0032.N-C.10.0033.N, Pas. 2011, n° 87, avec les concl. de M. l’avocat général G. Dubrulle et Cass. 8 mai 2014, RG C.13.0506.N, Pas. 2014, n° 329. En ce qui concerne l’extension de la cassation au dispositif de la décision annulée autre que celui qu’attaquait le pourvoi mais auquel la cassation s’étend parce qu’il constitue une suite du dispositif attaqué: Cass. 13 septembre 2012, RG C.11.0730.F, Pas. 2012, n° 465. En ce qui concerne l’extension de la cassation au dispositif de la décision annulée autre que celui qu’attaquait le pourvoi mais auquel la cassation s’étend parce qu’il est uni par un lien nécessaire: Cass. 29 avril 2010, RG C.09.0176.N-C.09.0479.N, Pas. 2010, n° 297, avec les concl. de M. l’avocat général A. Van Ingelgem dans AC.

vernietiging - Geen beroep tot schorsing wegens uiterst dringende noodzakelijkheid - Aanhangigmaking van de zaak bij de rechter in kort geding - Aantasting van het recht op een eerlijk proces - Bevoegdheid

- Art. 1110, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

VERWIJZING NA CASSATIE - Burgerlijke zaken - Vernietiging - Omvang - Rechter op verwijzing - Bevoegdheid

- Art. 1110, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

suspension d'extrême urgence - Saisine du juge des référés - Atteinte au droit à un procès équitable - Compétence

- Art. 1110, al. 1er Code judiciaire

RENVOI APRES CASSATION - Matière civile - Cassation - Etendue - Juge de renvoi - Pouvoir

- Art. 1110, al. 1er Code judiciaire

C.17.0385.N

28 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180628.6](#)

AC nr. 420

Artikel 7.3 Wegverkeersreglement, dat voorziet dat het verboden is het verkeer te hinderen of onveilig te maken door voorwerpen, zwerfvuil of stoffen op de openbare weg te werpen, te plaatsen, achter te laten of te laten vallen, hetzij door er rook of stoom te verspreiden, hetzij door er enig belemmering aan te brengen, geldt slechts wanneer het verkeer gehinderd of onveilig gemaakt wordt door voorwerpen, zwerfvuil of stoffen op een weg die toegankelijk is voor het verkeer dat niet beperkt is tot bepaalde categorieën van personen.

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 7 - Artikel 7.3 - Toepassingsgebied

- Artt. 1 en 7.3 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

Een openbare weg in de zin van artikel 1 Wegverkeersreglement is iedere weg die toegankelijk is voor het verkeer te land; geen openbare weg is een weg die enkel voor het verkeer te land van bepaalde categorieën van personen openstaat (1). (1) Cass. 16 november 1993, AR nr. 6748, AC 1993, nr. 464.

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 1 - Openbare weg

- Art. 1 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

L'article 7.3 du code de la route, qui prévoit qu'il est défendu de gêner la circulation ou de la rendre dangereuse, soit en jetant, déposant, abandonnant ou laissant tomber sur la voie publique des objets, débris ou matières quelconques, soit en y répandant de la fumée ou de la vapeur, soit en y établissant quelque obstacle, ne s'applique que lorsque la circulation est gênée ou rendue dangereuse par des objets, débris ou matières quelconques sur une voie ouverte à la circulation, dont l'accessibilité n'est pas limitée à certaines catégories de personnes.

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 7 - Article 7.3 - Champ d'application - Art. 1er et 7.3 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

Une voie publique au sens de l'article 1er du code de la route est toute voie accessible à la circulation par terre; n'est pas une voie publique une voie ouverte uniquement à la circulation par terre à certaines catégories de personnes (1). (1) Cass. 16 novembre 1993, RG 6748, Bull et Pas. 1993, n° 464.

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 1er - Voie publique

- Art. 1er A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

C.17.0386.F

2 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180202.4](#)

AC nr. ...

Wanneer het misbruik in de uitoefening van rechten betrekking heeft op de toepassing van een contractueel beding, kan het herstel erin bestaan dat de schuldeiser het recht wordt ontzegd om op dat beding een beroep te doen.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Uitvoering te goeder trouw - Rechtsmisbruik - Herstel - Strafbeding - Weigering van toepassing

- Art. 1134, derde lid Burgerlijk Wetboek

RECHTSMISBRUIK - Herstel - Strafbeding - Weigering van toepassing

Lorsque l'exercice abusif de droits concerne l'application d'une clause contractuelle, la réparation peut consister à priver le créancier du droit de se prévaloir de la clause.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Exécution de bonne foi - Abus de droit - Réparation - Clause pénale - Refus d'application

- Art. 1134, al. 3 Code civil

ABUS DE DROIT - Réparation - Clause pénale - Refus d'application

C.17.0387.N

3 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180503.4](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Mortier.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Burgerlijke zaken - Bevoegdheid - Allerlei - Brussel Ibis Verordening - Voorlopige en bewarende maatregelen - Maatregel ter verkrijging van informatie of ter bescherming van bewijsmateriaal - Toepassing

Conclusie van advocaat-generaal Mortier.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Algemeen - Brussel Ibis Verordening - Voorlopige en bewarende maatregelen - Maatregel ter verkrijging van informatie of ter bescherming van bewijsmateriaal - Toepassing
KORT GEDING - Spoedeisend karakter - Draagwijdte

Er is sprake van een spoedeisend geval in de zin van artikel 584, eerste lid Gerechtelijk Wetboek, wanneer een onmiddellijke beslissing wenselijk is om schade van een bepaalde omvang dan wel ernstige ongemakken te voorkomen, zodat men zijn toevlucht kan nemen tot het kort geding wanneer de gewone rechtspleging niet bij machte is het geschil tijdig op te lossen en de rechter in kort geding hierdoor beschikt over een ruime feitelijke beoordelingsmacht en, binnen de juiste maat, over de grootste vrijheid (1). (1) Zie concl. OM.

KORT GEDING - Spoedeisend karakter - Draagwijdte
- Art. 584, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie en de considerans 25 van de Brussel Ibis - Verordening volgt kennelijk dat een maatregel ter verkrijging van informatie of ter bescherming van bewijsmateriaal, die niet als hoofddoel heeft de aanvrager in staat te stellen zijn proceskansen in te schatten, maar een feitelijke situatie of rechtssituatie in stand wil houden ter bewaring van de rechten van de aanvrager, een voorlopige of bewarende maatregel uitmaakt in de zin van artikel 35 Brussel Ibis - Verordening (1). (1) Zie concl. OM.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Burgerlijke zaken - Bevoegdheid - Allerlei - Brussel Ibis Verordening - Voorlopige en bewarende maatregelen - Maatregel ter verkrijging van informatie of ter bescherming van bewijsmateriaal - Toepassing
- Art. 35 en considerans 25 Verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Algemeen - Brussel Ibis Verordening - Voorlopige en bewarende maatregelen - Maatregel ter verkrijging van informatie of ter bescherming van bewijsmateriaal - Toepassing
- Art. 35 en considerans 25 Verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012

3/12/2019

Conclusions de l'avocat général Mortier.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière civile - Compétence - Divers - Règlement Bruxelles Ibis - Mesures provisoires et conservatoires - Mesure visant à obtenir des informations ou à conserver des éléments de preuve - Application

Conclusions de l'avocat général Mortier.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Généralités - Règlement Bruxelles Ibis - Mesures provisoires et conservatoires - Mesure visant à obtenir des informations ou à conserver des éléments de preuve - Application
REFERE - Urgence - Portée

Il y a urgence, au sens de l'article 584, alinéa 1er, du Code judiciaire, lorsqu'une décision immédiate est souhaitable afin de prévenir un dommage d'une certaine importance, voire des inconvénients sérieux, de sorte qu'il peut être recouru au référé lorsque la procédure ordinaire ne permet pas de résoudre le litige en temps utile et, ce faisant, le juge des référés dispose d'un large pouvoir d'appréciation ainsi que, dans une juste mesure, de la plus grande liberté (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

REFERE - Urgence - Portée
- Art. 584, al. 1er Code judiciaire

Il résulte manifestement de la jurisprudence de la Cour de justice et du considérant 25 du règlement Bruxelles Ibis qu'une mesure destinée à obtenir des informations ou à conserver des éléments de preuve, dont l'objectif principal n'est pas de permettre au demandeur d'évaluer ses chances au procès mais de maintenir une situation de fait ou de droit afin de sauvegarder ses droits, constitue une mesure provisoire ou conservatoire au sens de l'article 35 du règlement Bruxelles Ibis (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière civile - Compétence - Divers - Règlement Bruxelles Ibis - Mesures provisoires et conservatoires - Mesure visant à obtenir des informations ou à conserver des éléments de preuve - Application
- Art. 35 et cons. 25 Règlement (UE) n° 1215/2012 du Parlement européen et du Conseil du 12 décembre 2012 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Généralités - Règlement Bruxelles Ibis - Mesures provisoires et conservatoires - Mesure visant à obtenir des informations ou à conserver des éléments de preuve - Application
- Art. 35 et cons. 25 Règlement (UE) n° 1215/2012 du Parlement européen et du Conseil du 12 décembre 2012 concernant la

P. 82/593

C.17.0390.N

8 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180308.3](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Vandewal.

OVEREENKOMST - Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Ongeoorloofdheid - Gevolg - Schadevergoeding wegens wanprestatie

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Voorwerp - Ongeoorloofd voorwerp - Begrip

VORDERING IN RECHTE - Belang - Rechtmatigheid - Begrip

De krenking van een belang kan enkel tot een rechtsvordering leiden als het om een rechtmatig belang gaat; degene die het behoud nastreeft van een toestand in strijd met de openbare orde, doet niet blijken van een rechtmatig belang; de loutere omstandigheid dat de eiser zich in een ongeoorloofde toestand bevindt, heeft nog niet tot gevolg dat hij niet kan bogen op de krenking van een rechtmatig belang (1). (1) Zie concl. OM.

VORDERING IN RECHTE - Belang - Rechtmatigheid - Begrip

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

De ongeoorloofdheid van een overeenkomst sluit niet uit dat een contractspartij in geval van wanprestatie aanspraak maakt op schadevergoeding voor zover deze vordering, noch rechtstreeks, noch onrechtstreeks, neerkomt op het doen ontstaan of het in stand houden van de ongeoorloofde toestand (1). (1) Zie concl. OM.

OVEREENKOMST - Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Ongeoorloofdheid - Gevolg - Schadevergoeding wegens wanprestatie

- Artt. 1108, 1126, 1128, 1146 t.e.m. 1151 Burgerlijk Wetboek

Een overeenkomst heeft een ongeoorloofd voorwerp wanneer zij ertoe strekt een toestand te doen ontstaan of in stand te houden die in strijd is met de openbare orde of met dwingende wetsbepalingen; een dergelijke overeenkomst is nietig en kan geen gevolg hebben (1). (1) Zie concl. OM.

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Voorwerp - Ongeoorloofd voorwerp - Begrip

- Artt. 1108, 1126 en 1128 Burgerlijk Wetboek

Conclusions de l'avocat général Vandewal.

CONVENTION - Force obligatoire (inexécution) - Illicéité - Conséquence - Dommages-intérêts pour inexécution

CONVENTION - Eléments constitutifs - Objet - Objet illicite - Notion

DEMANDE EN JUSTICE - Intérêt - Légitimité - Notion

La violation d'un intérêt ne peut donner lieu à une action que si l'intérêt est légitime; celui qui poursuit le maintien d'une situation contraire à l'ordre public n'a pas un intérêt légitime; la seule circonstance que le demandeur se trouve dans une situation illicite n'implique pas qu'il ne puisse invoquer la violation d'un intérêt légitime (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DEMANDE EN JUSTICE - Intérêt - Légitimité - Notion

- Art. 17 Code judiciaire

L'illicéité d'une convention n'exclut pas qu'en cas d'inexécution, un cocontractant ait droit à des dommages-intérêts pour autant que cette demande n'aboutisse, ni directement, ni indirectement, à faire naître ou à maintenir la situation illicite (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONVENTION - Force obligatoire (inexécution) - Illicéité - Conséquence - Dommages-intérêts pour inexécution

- Art. 1108, 1126, 1128, 1146 à 1151 Code civil

Une convention a un objet illicite lorsqu'elle tend à faire naître ou à maintenir une situation contraire à l'ordre public ou à des dispositions légales impératives; pareille convention est nulle et ne peut sortir d'effet (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONVENTION - Eléments constitutifs - Objet - Objet illicite - Notion

- Art. 1108, 1126 et 1128 Code civil

C.17.0391.F

25 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181025.4](#)

AC nr. ...

Wanneer de partijen, ingevolge de vernietiging van een overeenkomst, wederzijdse prestaties moeten teruggeven die allebei interest of vruchten hebben voortgebracht, strekt de verplichting tot teruggave zich niet uit tot die interest of vruchten.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Vernietiging - Verplichting tot teruggave - Interest - Vruchten - Beperking

Lorsque, ensuite de l'annulation d'une convention, les parties sont tenues de restituer des prestations réciproques qui ont chacune produit des intérêts ou des fruits, l'obligation de restitution ne s'étend pas à ces intérêts ou fruits.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Annulation - Obligation de restitution - Intérêts - Fruits - Limitation

C.17.0394.N

8 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180308.4](#)

AC nr. ...

Behoudens het geval waarin de wet een bijzondere lastgeving vereist, wordt de advocaat die een akte van rechtspleging verricht voor een rechtbank van de rechterlijke orde en alleen maar verklaart op te treden namens een rechtspersoon die naar behoren is geïdentificeerd door de opgave van zijn benaming, zijn rechtskarakter en zijn maatschappelijke zetel, wettelijk vermoed daartoe van het bevoegde orgaan van die rechtspersoon een regelmatige lastgeving te hebben ontvangen (1). (1) Zie concl. OM.

ADVOCAAT - Vordering in rechte - Rechtspersoon - Vertegenwoordiging in rechte - Akte van rechtspleging - Verricht door een advocaat - Regelmatige lastgeving - Vermoeden

- Artt. 440, tweede lid, en 703 Gerechtelijk Wetboek
LASTGEVING - Advocaat - Rechtspersoon - Vertegenwoordiging in rechte - Akte van rechtspleging - Regelmatige lastgeving - Vermoeden

- Artt. 440, tweede lid, en 703 Gerechtelijk Wetboek
VORDERING IN RECHTE - Rechtspersoon - Vertegenwoordiging in rechte - Akte van rechtspleging - Verricht door een advocaat - Regelmatige lastgeving - Vermoeden

- Artt. 440, tweede lid, en 703 Gerechtelijk Wetboek

Conclusie van advocaat-generaal Vandewal.

ADVOCAAT - Vordering in rechte - Rechtspersoon - Vertegenwoordiging in rechte - Akte van rechtspleging - Verricht door een advocaat - Regelmatige lastgeving - Vermoeden - Aard - Bewijslast

ADVOCAAT - Vordering in rechte - Rechtspersoon - Vertegenwoordiging in rechte - Akte van rechtspleging - Verricht door een advocaat - Regelmatige lastgeving - Vermoeden

EIGENDOM - Mede-eigendom - Gedwongen mede-eigendom van gebouwen - Syndicus - Initiatiefrecht - Optreden in rechte

LASTGEVING - Advocaat - Rechtspersoon - Vertegenwoordiging in rechte - Akte van rechtspleging - Regelmatige lastgeving - Vermoeden - Aard - Bewijslast

LASTGEVING - Advocaat - Rechtspersoon - Vertegenwoordiging in rechte - Akte van rechtspleging - Regelmatige lastgeving - Vermoeden

VORDERING IN RECHTE - Rechtspersoon - Vertegenwoordiging in rechte - Akte van rechtspleging - Verricht door een advocaat - Regelmatige lastgeving - Vermoeden

Hormis le cas où la loi exige un mandat spécial, l'avocat qui accomplit un acte de procédure devant une juridiction de l'ordre judiciaire et se limite à déclarer agir au nom d'une personne morale dûment identifiée par sa dénomination, sa nature juridique et son siège social, est légalement présumé avoir reçu à cette fin un mandat régulier de l'organe compétent de cette personne morale (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

AVOCAT - Demande en justice - Personne morale - Représentation en justice - Acte de procédure - Effectué par un avocat - Mandat régulier - Présomption

- Art. 440, al. 2, et 703 Code judiciaire
MANDAT - Avocat - Personne morale - Représentation en justice - Acte de procédure - Mandat régulier - Présomption

- Art. 440, al. 2, et 703 Code judiciaire
DEMANDE EN JUSTICE - Personne morale - Représentation en justice - Acte de procédure - Effectué par un avocat - Mandat régulier - Présomption

- Art. 440, al. 2, et 703 Code judiciaire

Conclusions de l'avocat général Vandewal.

AVOCAT - Demande en justice - Personne morale - Représentation en justice - Acte de procédure - Effectué par un avocat - Mandat régulier - Présomption - Nature - Charge de la preuve

AVOCAT - Demande en justice - Personne morale - Représentation en justice - Acte de procédure - Effectué par un avocat - Mandat régulier - Présomption

PROPRIETE - Copropriété - Copropriété forcée d'immeubles - Syndic - Droit d'initiative - Ester en justice

MANDAT - Avocat - Personne morale - Représentation en justice - Acte de procédure - Mandat régulier - Présomption - Nature - Charge de la preuve

MANDAT - Avocat - Personne morale - Représentation en justice - Acte de procédure - Mandat régulier - Présomption

DEMANDE EN JUSTICE - Personne morale - Représentation en justice - Acte de procédure - Effectué par un avocat - Mandat régulier - Présomption

VORDERING IN RECHTE - Rechtspersoon - Vertegenwoordiging in rechte - Akte van rechtspleging - Verricht door een advocaat - Regelmatige lastgeving - Vermoeden - Aard - Bewijslast

DEMANDE EN JUSTICE - Personne morale - Représentation en justice - Acte de procédure - Effectué par un avocat - Mandat régulier - Présomption - Nature - Charge de la preuve

De bevoegdheid van de syndicus om de vereniging van mede-eigenaars in rechte te vertegenwoordigen is te onderscheiden van het initiatiefrecht voor het optreden in rechte; de beslissing om in rechte op te treden berust bij de algemene vergadering; zonder beslissing van de algemene vergadering is de door de syndicus ingestelde vordering, in beginsel, niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

Le pouvoir du syndic de représenter en justice l'association des copropriétaires est à distinguer du droit d'initiative d'ester en justice; la décision d'ester en justice appartient à l'assemblée générale; sans décision de l'assemblée générale, l'action formée par le syndic est, en principe, irrecevable (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

EIGENDOM - Mede-eigendom - Gedwongen mede-eigendom van gebouwen - Syndicus - Initiatiefrecht - Optreden in rechte - Artt. 577-8, § 4, 6°, en 577-9, § 1, tweede lid Burgerlijk Wetboek

PROPRIETE - Copropriété - Copropriété forcée d'immeubles - Syndic - Droit d'initiative - Ester en justice - Art. 577-8, § 4, 6°, et 577-9, § 1er, al. 2 Code civil

Het wettelijk vermoeden krachtens hetwelk de advocaat die namens een rechtspersoon een akte van rechtspleging verricht voor een rechtbank van de rechterlijke orde, vermoed wordt daartoe van het bevoegde orgaan van die rechtspersoon een regelmatig lastgeving te hebben ontvangen, is niet onweerlegbaar; een partij kan aanvoeren dat een akte van rechtspleging niet werd goedgekeurd door de organen van de rechtspersoon en niet van laatstgenoemde uitgaat; de bewijslast daarvan rust op die partij (1). (1) Zie concl. OM.

La présomption légale en vertu de laquelle l'avocat qui accomplit un acte de procédure devant une juridiction de l'ordre judiciaire a reçu un mandat régulier de l'organe compétent d'une personne morale n'est pas irréfragable; une partie peut alléguer que la décision d'accomplir un acte de procédure n'a pas été approuvée par les organes de la personne morale et n'émane pas de cette dernière; la charge de la preuve incombe à cette partie (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ADVOCAAT - Vordering in rechte - Rechtspersoon - Vertegenwoordiging in rechte - Akte van rechtspleging - Verricht door een advocaat - Regelmatige lastgeving - Vermoeden - Aard - Bewijslast

AVOCAT - Demande en justice - Personne morale - Représentation en justice - Acte de procédure - Effectué par un avocat - Mandat régulier - Présomption - Nature - Charge de la preuve

- Artt. 440, tweede lid, en 703 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 440, al. 2, et 703 Code judiciaire

LASTGEVING - Advocaat - Rechtspersoon - Vertegenwoordiging in rechte - Akte van rechtspleging - Regelmatige lastgeving - Vermoeden - Aard - Bewijslast

MANDAT - Avocat - Personne morale - Représentation en justice - Acte de procédure - Mandat régulier - Présomption - Nature - Charge de la preuve

- Artt. 440, tweede lid, en 703 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 440, al. 2, et 703 Code judiciaire

VORDERING IN RECHTE - Rechtspersoon - Vertegenwoordiging in rechte - Akte van rechtspleging - Verricht door een advocaat - Regelmatige lastgeving - Vermoeden - Aard - Bewijslast

DEMANDE EN JUSTICE - Personne morale - Représentation en justice - Acte de procédure - Effectué par un avocat - Mandat régulier - Présomption - Nature - Charge de la preuve

- Artt. 440, tweede lid, en 703 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 440, al. 2, et 703 Code judiciaire

C.17.0396.F

13 december 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181213.6](#)

AC nr. ...

De korting wegens minderwaarde, die bestaat in een korting op de marktprijs, hangt niet af van de naleving, door de aanbestedende overheid, van de vormvereisten die door artikel 20, § 6, van de algemene aannemingsvoorwaarden, worden opgelegd in het kader van de maatregelen van ambtswege.

La réfaction qui consiste en une réduction du prix du marché n'est pas subordonnée au respect, par le pouvoir adjudicateur, des formalités imposées par l'article 20, § 6 du cahier général des charges, dans le cadre des mesures d'office.

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN) - Aanbestedende overheid - Korting wegens minderwaarde

MARCHES PUBLICS (TRAVAUX. FOURNITURES. SERVICES) - Pouvoir adjudicateur - Réfaction

- Art. 20, § 9 Algemene aannemingsvoorwaarden voor de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en voor de concessies voor openbare werken

De aanbestedende overheid dient niet te wachten tot haar alle resultaten zijn overhandigd, aangezien de resultaten van de voorgeschreven keuringen en proeven die haar al bekend zijn, volstaan om hiermee de weigering van voorlopige oplevering te verantwoorden.

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN) - Verzoek tot voorlopige oplevering - Keuringen - Resultaten - Aanbestedende overheid - Weigering van voorlopige oplevering

- Art. 43, § 2, derde lid Algemene aannemingsvoorwaarden voor de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en voor de concessies voor openbare werken

- Art. 20, § 9 Cahier général des charges des marchés publics de travaux, de fournitures et de services et des concessions de travaux publics

Le pouvoir adjudicateur n'est pas tenu d'attendre que l'ensemble des résultats lui aient été remis dès lors que les résultats des vérifications techniques et des épreuves prescrites qu'il connaît suffisent à justifier le refus de réception provisoire.

MARCHES PUBLICS (TRAVAUX. FOURNITURES. SERVICES) - Demande de réception provisoire - Réceptions techniques - Résultats - Pouvoir adjudicateur - Refus de réception provisoire

- Art. 43, § 2, al. 3 Cahier général des charges des marchés publics de travaux, de fournitures et de services et des concessions de travaux publics

C.17.0399.N

29 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180329.10](#)

AC nr. ...

Uit het geheel van de bepalingen van de artikelen 1240, eerste lid, en 1243, §1, eerste en vierde lid, Gerechtelijk Wetboek volgt dat de personen, waaronder de te beschermen persoon, die bij gerechtsbrief worden opgeroepen om door de vrederechter te worden gehoord, partij worden in het geding, tenzij zij zich hiertegen verzetten ter zitting, zodat, bij afwezigheid van dergelijk verzet, de verdere procedure een tegensprekelijk verloop kent en deze partijen ook gerechtigd zijn om hoger beroep in te stellen (1). (1) Zie Parl. St. Kamer, 2011-12, DOC 53- 1009/010, 55.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Te beschermen persoon - Oproeping bij gerechtsbrief voor de vrederechter - Partij in het geding - Afwezigheid van verzet

- Artt. 1240, eerste lid, en 1243, § 1, eerste en vierde lid Gerechtelijk Wetboek

ONBEKWAAMVERKLARING EN GERECHTELIJK RAADSMAN - Te beschermen persoon - Oproeping bij gerechtsbrief voor de vrederechter - Partij in het geding - Afwezigheid van verzet

- Artt. 1240, eerste lid, en 1243, § 1, eerste en vierde lid Gerechtelijk Wetboek

Il suit des dispositions des articles 1240, alinéa 1er, et 1243, § 1er, alinéas 1 et 4, du Code judiciaire que les personnes, parmi lesquelles la personne à protéger, qui sont convoquées par pli judiciaire pour être entendues par le juge de paix sont parties à la cause, sauf si elles s'y opposent à l'audience, de sorte qu'à défaut d'une telle opposition, la procédure se déroule contradictoirement et ces parties ont également le droit d'interjeter appel (1). (1) Voir Doc. parl., Chambre, 2011-2012, n° 53-1009/010, p. 55.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Décisions et parties - Personne à protéger - Convocation par pli judiciaire devant le juge de paix - Partie à la cause - Absence d'opposition

- Art. 1240, al. 1er, et 1243, § 1er, al. 1er et 4 Code judiciaire

INTERDICTION ET CONSEIL JUDICIAIRE - Personne à protéger - Convocation par pli judiciaire devant le juge de paix - Partie à la cause - Absence d'opposition

- Art. 1240, al. 1er, et 1243, § 1er, al. 1er et 4 Code judiciaire

C.17.0402.N

8 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180308.5](#)

AC nr. ...

De rechter moet de schade die de schuldeiser geleden heeft ten gevolge van de niet-nakoming van de verbintenis in concreto ramen (1). (1) Zie Cass. 6 januari 2005, AR C.02.0247.F, AC 2005, nr. 7.

VERBINTENIS - Niet-nakoming - Schade van de schuldeiser - Raming - Criterium - Opdracht van de rechter

- Art. 1146 Burgerlijk Wetboek

Le juge doit apprécier in concreto le dommage causé au créancier par l'inexécution de l'obligation (1). (1) Voir Cass. 6 janvier 2005, RG C.02.0247.F, Pas. 2005, n° 7.

OBLIGATION - Inexécution - Dommage du créancier - Evaluation - Critère - Mission du juge

- Art. 1146 Code civil

Indien een overeenkomst voortijdig wordt beëindigd, dient de winstderving te worden geraamd over de resterende duur van de overeenkomst; de in acht te nemen periode neemt een einde wanneer de schuldeiser een vervangende overeenkomst sluit; de schuldeiser draagt, in beginsel, het risico van de gebrekkige uitvoering door de nieuwe medecontractant en van diens insolventie.

OVEREENKOMST - Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Voortijdige beëindiging - Schadevergoeding - Raming - Winstderving - In acht te nemen periode - Einde - Vervangende overeenkomst - Nieuwe medecontractant - Gebrekkige uitvoering - Insolventie - Risico
- Art. 1149 Burgerlijk Wetboek

S'il est mis fin prématurément à un contrat, le manque à gagner doit être estimé en fonction de la durée restante du contrat; la période à prendre en considération prend fin lorsque le créancier conclut un contrat de remplacement; le créancier supporte, en principe, le risque d'une exécution défectueuse par le nouveau cocontractant et de son insolventie.

CONVENTION - Force obligatoire (inexécution) - Fin prématurée - Dommages-intérêts - Evaluation - Manque à gagner - Période à prendre en considération - Fin - Contrat de remplacement - Nouveau cocontractant - Exécution défectueuse - Insolventie - Risque
- Art. 1149 Code civil

C.17.0403.F

16 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180316.5](#)

AC nr. ...

De wil om schuldvernieuwing tot stand te brengen, die duidelijk uit de handeling moet blijken, kan stilzwijgend zijn op voorwaarde dat hij vaststaat en kan voortvloeien uit feitelijke gegevens die de rechter onaantastbaar beoordeelt.

SCHULDVERNIEUWING - Stilzwijgende wil
- Art. 1273 Burgerlijk Wetboek

La volonté d'opérer novation qui doit résulter clairement de l'acte peut être tacite pourvu qu'elle soit certaine et résulter d'éléments de fait que le juge apprécie souverainement.

NOVATION - Volonté tacite
- Art. 1273 Code civil

C.17.0410.F

4 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180504.3](#)

AC nr. ...

De niet-nakoming, door de bestuurders, van hun verplichting om de algemene vergadering samen te roepen binnen de twee maanden nadat het verlies van het maatschappelijk kapitaal werd vastgesteld of had moeten worden vastgesteld krachtens de wettelijke of statutaire bepalingen, staat vast zodra die termijn is verstreken.

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Naamloze vennootschappen - Bestuurders - Verlies van maatschappelijk kapitaal - Verplichting om de algemene vergadering samen te roepen binnen de twee maanden na de vaststelling van het verlies - Vaststaande niet-nakoming - Tijdstip
- Artt. 198, § 1, eerste streepje, en 633, eerste lid Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

Le manquement des administrateurs à leur obligation de réunir l'assemblée générale dans les deux mois à dater du moment où la perte de capital social a été constatée ou aurait dû l'être en vertu des obligations légales ou statutaires est consommé dès l'instant où ce délai est expiré.

SOCIETES - Sociétés commerciales - Sociétés anonymes - Administrateurs - Perte de capital social - Obligation de convoquer l'assemblée générale dans les deux mois à dater du moment où la perte a été constatée - Manquement consommé - Moment
- Art. 198, § 1er, premier tiret, et 633, al. 1er Code des sociétés

C.17.0411.F

15 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181115.2](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat de zaakvoerder van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, die de exploitatie leidt van het goed dat door die vennootschap is teruggenomen met het oog op de persoonlijke exploitatie ervan, bepaalde materiële taken betreffende die exploitatie verricht in het kader van een arbeidsovereenkomst, ook al worden die taken uitgevoerd onder het gezag van de andere zaakvoerder van de vennootschap, impliceert op zich niet dat de exploitatie van dat goed zou worden verzekerd door een aangestelde van de vennootschap en niet door haar zaakvoerder.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Einde (opzegging, verlenging, terugkeer) - Verrichten van materiële taken betreffende die exploitatie in het kader van een arbeidsovereenkomst - Opzegging - Geldigheid - Voorwaarde - Opzegging voor persoonlijke exploitatie - Opzegging door een rechtspersoon - Wijze waarop de exploitatie wordt verzekerd - Zaakvoerder die de leiding heeft over de exploitatie van het door een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid teruggenomen goed

- Art. 9 Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

Wanneer de pacht met het oog op de persoonlijke exploitatie wordt opgezegd door een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid die wordt bestuurd door meerdere personen, dienen niet al deze personen de in artikel 9 van de wet van 4 november 1969 bepaalde voorwaarden te vervullen en een overwegend deel van hun beroepsactiviteit aan de landbouwactiviteit van de vennootschap te besteden.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Einde (opzegging, verlenging, terugkeer) - Opzegging - Geldigheid - Voorwaarde - Opzegging voor persoonlijke exploitatie - Pacht opgezegd door een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid die door meerdere personen wordt bestuurd - Uitoefening door de pachter van het beroep als hoofdberoep

- Artt. 9 en 12.6, tweede lid Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

La circonstance que le gérant d'une société privée à responsabilité limitée, qui dirige l'exploitation du bien repris par cette société en vue de son exploitation personnelle, accomplit certaines tâches matérielles relatives à cette exploitation dans le cadre d'un contrat de travail, ces tâches fussent-elles accomplies sous l'autorité de l'autre gérant de la société, n'implique pas en soi que l'exploitation dudit bien serait assurée par un préposé de la société et non par son gérant.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail a ferme - Fin (congé, prolongation, réintégration. etc) - Accomplissement de tâches matérielles relatives à cette exploitation dans le cadre d'un contrat de travail - Congé - Validité - Condition - Congé en vue de l'exploitation personnelle - Congé donné par une personne morale - Modalité d'exercice de l'exploitation - Gérant qui dirige l'exploitation du bien repris par une société privée à responsabilité limitée

- Art. 9 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

Lorsque le congé en vue de l'exploitation personnelle est donné par une société privée à responsabilité limitée qui est gérée par plusieurs personnes, toutes ces personnes ne doivent pas remplir les conditions énoncées par l'article 9 de la loi du 4 novembre 1969 et consacrer une partie prépondérante de leur activité professionnelle à l'activité agricole de la société.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail a ferme - Fin (congé, prolongation, réintégration. etc) - Congé - Validité - Condition - Congé en vue de l'exploitation personnelle - Congé donné par une société privée à responsabilité limitée gérée par plusieurs personnes - Exercice par le preneur de la profession à titre principal

- Art. 9 et 12.6, al. 2 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

Hoewel artikel 9 van de Pachtwet voorschrijft dat, in geval van opzegging door een rechtspersoon voor persoonlijke exploitatie, de exploitatie van het van de pachter teruggenomen goed moet worden verzekerd door de verantwoordelijke organen of bestuurders van die rechtspersoon en niet alleen door zijn aangestelden, vereist dat artikel niet dat die exploitatie uitsluitend wordt verzekerd door de verantwoordelijke organen of bestuurders van die rechtspersoon en verbiedt het evenmin om de uitvoering van bepaalde taken betreffende die exploitatie aan zijn aangestelden toe te vertrouwen.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Einde (opzegging, verlenging, terugkeer) - Opzegging - Geldigheid - Voorwaarde - Opzegging voor persoonlijke exploitatie - Opzegging door een rechtspersoon - Wijze waarop de exploitatie wordt verzekerd

- Art. 9 Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

Si l'article 9 de la loi sur les baux à ferme prescrit qu'en cas de congé donné par une personne morale en vue de l'exploitation personnelle, l'exploitation du bien repris au preneur doit être assurée par les organes ou dirigeants responsables de cette personne morale et pas seulement par ses préposés, il n'exige pas que cette exploitation soit exclusivement assurée par les organes ou dirigeants responsables de cette personne morale ni n'interdit que l'exécution de certaines tâches relatives à cette exploitation soit confiée à ses préposés.

LOUAGE DE CHOSES - Bail a ferme - Fin (congé. prolongation. réintégration. etc) - Congé - Validité - Condition - Congé en vue de l'exploitation personnelle - Congé donné par une personne morale - Modalité d'exercice de l'exploitation

- Art. 9 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

C.17.0420.N

26 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180426.11](#)

AC nr. ...

Wanneer een overheid binnen een wettelijke termijn verplicht is tot het nemen van een beslissing, de wet aan het verstrijken van de termijn gevolgen verbindt en de tijdig genomen beslissing door de Raad van State wordt vernietigd, beschikt de overheid opnieuw over de volledige wettelijke termijn waarover zij initieel beschikte om een nieuwe beslissing te nemen (1). (1) Cass. 4 april 2002, AR C.00.0457.N, AC 2002, nr. 209, met concl. van advocaat-generaal D. Thijs.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Overheid - Verplichting tot het nemen van een beslissing binnen een wettelijke termijn - Vernietiging van de tijdig genomen beslissing

- Artt. 32 en 33 Decreet Vlaamse Gemeenschap 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid

- Art. 37 Besluit van de Vlaamse regering 11 januari 2002 ter uitvoering van het decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid

Lorsqu'une autorité est obligée de prendre une décision dans un délai légal, que la loi attache des conséquences à l'expiration de ce délai et que la décision prise en temps utile est annulée par le Conseil d'État, l'autorité dispose à nouveau du délai légal complet dont elle disposait initialement pour prendre une nouvelle décision (1). (1) Cass. 4 avril 2002, RG C.00.0457.N, Pas. 2002, n° 209, avec concl. de M. Thijs, avocat général.

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Autorité - Obligation de prendre une décision dans un délai légal - Annulation de la décision prise en temps utile

- Art. 32 et 33 Décr. Comm. fl. du 13 juillet 2001

- Art. 37 Arrêté du Gouvernement flamand du 11 janvier 2002 portant exécution du décret du 13 juillet 2001 portant stimulation d'une politique culturelle locale qualitative et intégrale

Wanneer uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat de verweerster een rechtsplegingsvergoeding voor de procedure in hoger beroep vorderde van 11.000 euro, en de appelrechters de eiseres veroordelen tot het betalen van een rechtsplegingsvergoeding voor deze procedure van 12.000 euro, namelijk het basisbedrag "geïndexeerd zoals van toepassing op het ogenblik van de inberaadname", kennen zij aldus een hoger bedrag toe dan gevorderd en schenden zij bijgevolg artikel 1138, 2°, Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Cass. 18 sept. 2014, AR C.12.0237.F, AC 2014, nr. 533.

GERECHTSKOSTEN - Burgerlijke zaken - Procedure voor de feitenrechter - Rechtsplegingsvergoeding - Hoger bedrag toegekend dan gevorderd

- Art. 1138, 2° Gerechtelijk Wetboek

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Beschikkingsbeginsel - Rechtsplegingsvergoeding - Hoger bedrag toegekend dan gevorderd

- Art. 1138, 2° Gerechtelijk Wetboek

Lorsqu'il ressort des pièces auxquelles la Cour peut avoir égard que la défenderesse demandait pour la procédure en degré d'appel une indemnité de procédure de 11.000 euros, et que les juges d'appel condamnent la demanderesse au paiement d'une indemnité de procédure de 12.000 euros pour cette procédure, à savoir le montant de base "indexé tel qu'applicable au moment de la prise en délibéré", ils allouent ainsi un montant supérieur à celui demandé et violent par conséquent l'article 1138, 2°, du Code judiciaire (1). (1) Cass. 18 septembre 2014, RG C.12.0237.F, Pas. 2014, n° 533.

FRAIS ET DEPENS - Matière civile - Procédure devant le juge du fond - Indemnité de procédure - Montant alloué supérieur à celui demandé

- Art. 1138, 2° Code judiciaire

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe dispositif - Indemnité de procédure - Montant alloué supérieur à celui demandé

- Art. 1138, 2° Code judiciaire

C.17.0422.F

15 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180615.2](#)

AC nr. ...

Uit het feit dat twee personen de hoedanigheid van pachter opeisen bij een pachtovereenkomst waarvan het bestaan door de verpachter wordt betwist, kan niet worden afgeleid dat de vordering van één van hen tot erkenning van die pachtovereenkomst op zichzelf de uitoefening van een ondeelbaar recht uitmaakt.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Begrip - Aard van wetgeving - Begrip - Hoedanigheid van pachter - Opeising door twee personen - Vordering tot erkenning van de pachtovereenkomst door één persoon - Aard van het recht

De omstandigheid dat de vordering tot erkenning van een pachtovereenkomst door één van die personen niet-ontvankelijk wordt verklaard omdat zij niet voorafgegaan werd door de door artikel 1345 Gerechtelijk Wetboek voorgeschreven oproeping tot minnelijke schikking, brengt niet noodzakelijk de niet-ontvankelijkheid van de vordering van de andere persoon met zich mee.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Begrip - Aard van wetgeving - Begrip - Hoedanigheid van pachter - Opeising door twee personen - Vordering tot erkenning van de pachtovereenkomst door één persoon - Niet-ontvankelijkheid - Uitwerking op de vordering tot erkenning van de pachtovereenkomst door de andere persoon

De ce que deux personnes revendiquent la qualité de preneurs d'un bail à ferme dont l'existence est contestée par le bailleur, il ne se déduit pas que l'action de l'une d'elles en reconnaissance de ce bail constitue en soi l'exercice d'un droit indivisible.

LOUAGE DE CHOSES - Bail a ferme - Notion. nature de la législation - Notion - Qualité de preneur d'un bail à ferme - Revendication par deux personnes - Action d'une personne en reconnaissance du bail - Nature du droit

La circonstance que l'action en reconnaissance d'un bail à ferme d'une des deux personnes soit déclarée irrecevable pour ne pas avoir été précédée de l'appel en conciliation prescrit par l'article 1345 du Code judiciaire n'entraîne pas nécessairement l'irrecevabilité de celle de l'autre.

LOUAGE DE CHOSES - Bail a ferme - Notion. nature de la législation - Notion - Qualité de preneur d'un bail à ferme - Revendication par deux personnes - Action d'une personne en reconnaissance du bail - Irrecevabilité - Effet sur l'action de l'autre personne en reconnaissance du bail

De aan een deskundige gegeven opdracht moet beperkt blijven tot het verzamelen van de nodige feitelijke gegevens om de rechter in staat te stellen de relevante rechtsregels toe te passen; de rechter kan de deskundige niet gelasten een advies te geven over de gegrondheid van de vordering (1). (1) Zie Cass. 15 november 2012, AR C.11.0579.F, AC 2012, nr. 616.

DESKUNDIGENONDERZOEK - Burgerlijke zaken - Opdracht - Rechtsmacht

- Artt. 11, eerste lid, en 962, eerste lid *Gerechtigd Wetboek*

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Deskundigenonderzoek - Opdracht - Rechtsmacht

- Artt. 11, eerste lid, en 962, eerste lid *Gerechtigd Wetboek*

De ondeelbare aard van de huurovereenkomst houdt enkel in dat, wanneer een huurovereenkomst door meerdere huurders of verhuurders wordt afgesloten, de uit die huurovereenkomst voortvloeiende ondeelbare rechten door deze huurders of verhuurders samen moeten worden uitgeoefend op straffe van ongeldigheid van de verrichte handeling (1). (1) Cass. 28 juni 2013, AR C.12.0439.N, AC 2013, nr. 404.

HUUR VAN GOEDEREN - Algemeen - Ondeelbare aard van de huurovereenkomst

Om na te gaan of de rechter de deskundige gelast vaststellingen te doen of een technisch advies te geven dan wel hem zijn rechtsmacht met betrekking tot de beoordeling van de gegrondheid van het geschil overdraagt, moet worden onderzocht hoe de opdracht in zijn geheel is geformuleerd en moet rekening worden gehouden met alle elementen eigen aan het deskundigenonderzoek, zoals de redenen van het vonnis dat het voormelde onderzoek beveelt, het technisch karakter van de opdracht en de context waarin de deskundige met die opdracht wordt belast. Het kan voorkomen dat de vraag waarop de deskundige een antwoord van technische aard moet geven, samenvalt met de vraag waarover de rechter vanuit een juridisch oogpunt uitspraak moet doen (1). (1) Cass. 15 november 2012, AR C.11.0579.F, AC 2012, nr. 616.

DESKUNDIGENONDERZOEK - Burgerlijke zaken - Opdracht - Rechtsmacht - Onderzoek

- Artt. 11, eerste lid, en 962, eerste lid *Gerechtigd Wetboek*

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Deskundigenonderzoek - Opdracht - Rechtsmacht - Onderzoek

- Artt. 11, eerste lid, en 962, eerste lid *Gerechtigd Wetboek*

La mission confiée à un expert doit se limiter à recueillir les éléments de fait nécessaires pour permettre au juge d'appliquer les règles de droit pertinentes; le juge ne peut charger l'expert de donner un avis sur le bien-fondé de la demande (1). (1) Voir Cass. 15 novembre 2012, RG C.11.0579.F, Pas. 2012, n° 616.

EXPERTISE - Matière civile - Mission - Pouvoir de juridiction

- Art. 11, al. 1er, et 962, al. 1er *Code judiciaire*

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Expertise judiciaire - Mission - Pouvoir de juridiction

- Art. 11, al. 1er, et 962, al. 1er *Code judiciaire*

La nature indivisible du contrat de location implique uniquement que, lorsqu'un contrat de location est conclu par plusieurs preneurs ou bailleurs, les droits indivisibles résultant de ce contrat de location doivent être exercés ensemble par ces preneurs ou bailleurs à peine de non-validité de l'acte accompli (1). (1) Cass. 28 juin 2013, RG C.12.0439.N, Pas. 2013, n° 404.

LOUAGE DE CHOSSES - Généralités - Nature indivisible du contrat de location

Pour apprécier si le juge charge l'expert de procéder à des constatations ou de donner un avis technique ou s'il délègue sa juridiction en ce qui concerne l'appréciation du bien-fondé du litige, il y a lieu d'examiner la formulation de la mission dans son ensemble et de tenir compte de tous les éléments propres à l'expertise, comme les motifs du jugement qui l'ordonne, la technicité de la mission et le contexte dans lequel l'expert est chargé de celle-ci; il peut advenir que la question à laquelle l'expert est chargé de répondre d'un point de vue technique se confonde avec celle que doit trancher le juge sur le plan juridique (1). (1) Cass. 15 novembre 2012, RG C.11.0579.F, Pas. 2012, n° 616.

EXPERTISE - Matière civile - Mission - Pouvoir de juridiction - Examen

- Art. 11, al. 1er, et 962, al. 1er *Code judiciaire*

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Expertise judiciaire - Mission - Pouvoir de juridiction - Examen

- Art. 11, al. 1er, et 962, al. 1er *Code judiciaire*

C.17.0428.F

16 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180316.4](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal de Koster.

VERZEKERING - Landverzekering - Overeenkomst - Verzekeraar - 3/12/2019

Conclusions de l'avocat général de Koster.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Convention - Assureur -

P. 91/593

De artikelen 8, tweede lid, en 11 Wet Landverzekeringsovereenkomst staan eraan in de weg dat de verzekeraar zich van zijn dekking bevrijdt voor de gevallen van grove schuld van de verzekerde die in algemene bewoordingen zijn gesteld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr

VERZEKERING - Landverzekering - Overeenkomst - Verzekeraar - Exoneratiebeding - Grove schuld

- Artt. 8, tweede lid, en 11 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

Les articles 8, alinéa 2 et 11 de la loi du 25 juin 1992 excluent que l'assureur s'exonère de sa garantie pour des cas de faute lourde de l'assuré déterminés en termes généraux (1). (1) Voir les concl. du MP.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Convention - Assureur - Clause d'exonération - Faute lourde

- Art. 8, al. 2, et 11 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

C.17.0429.F

19 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180119.2](#)

AC nr. ...

Artikel 35, § 3, Wet Landverzekeringsovereenkomst sluit niet uit dat de verjaring van een rechtsvordering voortvloeiend uit de verzekeringsovereenkomst kan worden gestuit door een schulderkenning in de zin van artikel 2248 Burgerlijk Wetboek.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Landverzekering - Schulderkenning

- Art. 35, § 3 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

VERZEKERING - Landverzekering - Rechtsvordering voortvloeiend uit de verzekeringsovereenkomst - Verjaring - Stuiting - Schulderkenning

- Art. 35, § 3 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

L'article 35, § 3 de la loi du 25 juin 1992 sur les assurances terrestres n'exclut pas que la prescription d'une action dérivant du contrat d'assurance puisse être interrompue par une reconnaissance de dette au sens de l'article 2248 du Code civil.

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Assurances terrestres - Reconnaissance de dette

- Art. 35, § 3 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

ASSURANCES - Assurances terrestres - Action dérivant du contrat d'assurance - Prescription - Interruption - Reconnaissance de dette

- Art. 35, § 3 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

De verjaring kan zoveel malen gestuit worden als er stuitingsdaden worden gesteld, in zoverre elk van die daden vóór het verstrijken van de lopende verjaringstermijn wordt gesteld.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Herhaling

- Art. 2242 Burgerlijk Wetboek

L'interruption de la prescription peut se reproduire autant de fois qu'il y a d'actes interruptifs pour autant que chacun de ces actes intervienne avant l'expiration du délai de prescription en cours.

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Répétition

- Art. 2242 Code civil

C.17.0438.N

12 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180412.3](#)

AC nr. ...

Het behoort aan de feitenrechter te oordelen of de vervulling van de voorwaarde materieel onmogelijk is; hij dient hierbij na te gaan of objectieve elementen de vervulling van de voorwaarde in de weg staan; de onmogelijkheid moet vaststaand zijn; het Hof gaat hierbij enkel na of de rechter het wettelijk begrip "onmogelijke voorwaarde" niet heeft miskend.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Allerlei - Verbintenis - Voorwaardelijke verbintenis - Onmogelijke voorwaarde - Begrip - Opdracht van de feitenrechter - Hof van Cassatie - Toetsing

- Artt. 1168 en 1172 Burgerlijk Wetboek

VERBINTENIS - Voorwaardelijke verbintenis - Onmogelijke voorwaarde - Begrip - Opdracht van de feitenrechter - Hof van

Il appartient au juge du fond de décider si l'accomplissement de la condition est matériellement impossible; ce faisant, il est tenu de vérifier si des éléments objectifs font obstacle à l'accomplissement de la condition; l'impossibilité doit être établie; à cet égard, la Cour se borne à vérifier si le juge n'a pas violé la notion légale de "condition impossible".

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Divers - Obligation - Obligation conditionnelle - Condition impossible - Notion - Mission du juge du fond - Cour de cassation - Contrôle

- Art. 1168 et 1172 Code civil

OBLIGATION - Obligation conditionnelle - Condition impossible - Notion - Mission du juge du fond - Cour de cassation - Contrôle

C.17.0440.F

15 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181115.3](#)

AC nr. ...

Het geschrift waarin het bedrag wordt vastgelegd dat de schuldenaar aan zijn schuldeiser verschuldigd is en de verbintenis van de schuldenaar wordt vastgesteld waarvan de uitvoering wordt geëist, vormt de grondslag van de rechtsvordering van de schuldeiser tegen zijn schuldenaar en, bijgevolg, de titel van de verbintenis.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Geschriften - Algemeen - Artikel 1326, eerste lid, Burgerlijk Wetboek - Toepassingsgebied - Titel van de eenzijdige verbintenis van de schuldenaar

- Art. 1326, eerste lid Burgerlijk Wetboek

Constitue le titre de l'obligation l'écrit qui, fixant la somme que le débiteur doit à son créancier et constatant ainsi l'obligation du débiteur dont l'exécution est demandée, est le fondement de l'action introduite par le créancier contre son débiteur.

PREUVE - Matière civile - Preuve littérale - Généralités - Code civil, article 1326, alinéa 1er - Champ d'application - Titre de l'obligation unilatérale du débiteur

- Art. 1326, al. 1er Code civil

Artikel 1326, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek is van toepassing op het geschrift dat de titel van de eenzijdige verbintenis van de schuldenaar vormt.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Geschriften - Algemeen - Artikel 1326, eerste lid, Burgerlijk Wetboek - Toepassingsgebied

- Art. 1326, eerste lid Burgerlijk Wetboek

L'article 1326, alinéa 1er, du Code civil s'applique à l'écrit qui constitue le titre de l'obligation unilatérale du débiteur.

PREUVE - Matière civile - Preuve littérale - Généralités - Code civil, article 1326, alinéa 1er - Champ d'application

- Art. 1326, al. 1er Code civil

C.17.0442.N

26 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180326.2](#)

AC nr. ...

Wanneer een rechtsvordering voor de burgerlijke rechter gegrond is op een overtreding van de strafwet, staat het aan de eiser om te bewijzen dat alle bestanddelen van het misdrijf verenigd zijn en dat, als de verweerder zich beroept op een rechtvaardigingsgrond die niet van alle geloofwaardigheid verstoken is, die rechtvaardigingsgrond niet bestaat; het middel dat ervan uitgaat dat, indien een weggebruiker de weg beschadigt, de schadelijder niet dient aan te tonen dat die weggebruiker een fout heeft begaan door zijn snelheid niet te matigen, de lading van zijn voertuig niet te verminderen, na te laten een andere weg te volgen of nog andere maatregelen te treffen teneinde beschadiging van het wegdek te voorkomen en dat de weggebruiker die het wegdek beschadigt hiervoor aansprakelijk is, tenzij hij het bewijs levert van een onoverkomelijke dwaling of enige andere rechtvaardigingsgrond, met andere woorden het bewijs levert dat de beschadiging van het wegdek aan een vreemde oorzaak te wijten is waardoor de beschadiging hem niet kan worden toegerekend, faalt naar recht (1). (1) Cass. 11 juni 2010, AR C.09.0178.F, AC 2010, nr. 419 en Cass. 30 september 2004, AR C.03.0527.F, AC 2004, nr. 445.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Misdrijf - Bewijs - Bewijslast - Rechtsvordering gegrond op een overtreding van de strafwet - Bestanddelen - Rechtvaardigingsgrond

Lorsqu'une action en justice devant le juge civil est fondée sur une infraction pénale, il incombe au demandeur de prouver que tous les éléments constitutifs de l'infraction sont réunis et, si le défendeur invoque une cause de justification non dépourvue de tout élément de nature à lui donner crédit, que cette cause de justification n'existe pas; manque en droit le moyen fondé sur la prémisse que, lorsqu'un usager de la route endommage la voie publique, la victime du dommage ne doit pas démontrer que cet usager a commis une faute en s'abstenant de modérer sa vitesse, de réduire le chargement de son véhicule, d'emprunter une autre voie ou de prendre d'autres dispositions afin de prévenir tout dommage au revêtement, et que l'usager de la route qui endommage le revêtement voit sa responsabilité engagée à moins qu'il n'apporte la preuve d'une erreur invincible ou de tout autre cause de justification ou, en d'autres termes, qu'il n'apporte la preuve que les dommages causés au revêtement proviennent d'une cause étrangère et ne lui sont dès lors pas imputables (1). (1) Cass. 11 juin 2010, RG C.09.0178.F, Pas. 2010, n° 419 et Cass. 30 septembre 2004, RG C.03.0527.F, Pas. 2004, n° 445.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Infraction - Preuve - Charge de la preuve - Action en justice fondée sur une infraction pénale - Eléments constitutifs - Cause de justification

- Art. 1315 Burgerlijk Wetboek
- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 7.4 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer
BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Rechtsvordering gegrond op een overtreding van de strafwet - Bestanddelen - Rechtvaardigingsgrond
- Art. 1315 Burgerlijk Wetboek
- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 7.4 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer

- Art. 1315 Code civil
- Art. 870 Code judiciaire
- Art. 7.4 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière
PREUVE - Matière civile - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Action en justice fondée sur une infraction pénale - Eléments constitutifs - Cause de justification
- Art. 1315 Code civil
- Art. 870 Code judiciaire
- Art. 7.4 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière

C.17.0450.N

24 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180524.2](#)

AC nr. ...

Wanneer meerdere partijen de rechtsplegingsvergoeding lastens eenzelfde in het ongelijk gestelde partij genieten, geniet ieder van hen de rechtsplegingsvergoeding overeenstemmend met het bedrag van zijn vordering, met dien verstande dat het gecumuleerd bedrag van deze rechtsplegingsvergoedingen het dubbele van de maximale rechtsplegingsvergoeding niet mag overschrijden waarop de begunstigde die gerechtigd is om de hoogste vergoeding te eisen, aanspraak kan maken (1). (1) Cass. 26 april 2012, AR C.10.0534.N - C.10.0535.N, AC 2012, nr. 259, met concl. van advocaat-generaal Vandewal.

GERECHTSKOSTEN - Burgerlijke zaken - Procedure voor de feitenrechter - Rechtsplegingsvergoeding - Meerdere partijen - Eenzelfde in het ongelijk gestelde partij - Bedragen
- Artt. 1017, eerste lid, 1018, 6°, en 1022, eerste en vijfde lid Gerechtelijk Wetboek

Lorsque plusieurs parties bénéficient de l'indemnité de procédure à charge d'une même partie succombante, chacune d'entre elles bénéficie de l'indemnité de procédure correspondant au montant de sa demande, étant entendu que le montant cumulé de ces indemnités de procédure ne peut excéder le double de l'indemnité de procédure maximale à laquelle peut prétendre le bénéficiaire qui est fondé à réclamer l'indemnité la plus élevée (1). (1) Cass. 26 avril 2012, RG C.10.0534.N - C. 10.0535.N, Pas 2012, n° 259, avec concl. de M. Vandewal, avocat général.

FRAIS ET DEPENS - Matière civile - Procédure devant le juge du fond - Indemnité de procédure - Plusieurs parties - Une même partie succombante - Montants
- Art. 1017, al. 1er, 1018, 6°, et 1022, al. 1er et 5 Code judiciaire

C.17.0451.N

8 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180308.6](#)

AC nr. ...

Onder eigendom in de zin van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM wordt niet alleen bestaande eigendom begrepen, maar ook vermogensrechten, met inbegrip van vorderingen waaromtrent de betrokkene kan laten gelden dat hij of zij minstens een legitieme verwachting heeft om het daadwerkelijk genot van een eigendomsrecht te verwerven; daarentegen kan een voorwaardelijke vordering die vervallen is ingevolge de niet-ervulling van de voorwaarde niet worden beschouwd als eigendom in de zin van voormelde bepaling (1). (1) "[...] according to the established case-law of the Convention organs, "possessions" can be "existing possessions" or assets, including claims, in respect of which the applicant can argue that he has at least a "legitimate expectation" of obtaining effective enjoyment of a property right. By way of contrast, the hope of recognition of the survival of an old property right which it has long been impossible to exercise effectively cannot be considered as a "possession" within the meaning of Article 1 of Protocol No. 1, nor van a conditional claim which lapses as a result of the non-fulfilment of the condition". EHRM 12 juli 2001, nr. 42527/98, Prins Hans-Adam II van Liechtenstein/Duitsland; EHRM 10 juli 2002, nr. 38645/97, Polacek en Polackova/Tsjechië; EHRM 10 juli 2002, nr. 39794/98, Gratzinger en Gratzingerova/Tsjechië; EHRM 28 september 2004, nr. 44912/98, Kopecký/Slovakije; EHRM 29 januari 2008, nr. 19247/03, Balan/Moldavië; EHRM 15 september 2009, nr. 10373/05, Moskal/Polen; J. SLUYSMANS en R. DE GRAAFF, "Ontwikkelingen in het eigendomsbegrip onder artikel 1 Eerste Protocol", NTM 2014, 255.

EIGENDOM - Begrip - Verdrag Rechten van de Mens - Eerste aanvullend protocol - Artikel 1

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Eerste aanvullend protocol - Artikel 1 - Eigendom

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

Par propriété au sens de l'article 1er du Premier protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, il y a lieu d'entendre non seulement la propriété existante, mais également les droits patrimoniaux, en ce compris les actions par lesquelles l'intéressé peut se prévaloir à tout le moins d'une attente légitime d'obtention de la jouissance effective d'un droit de propriété; par contre, une demande conditionnelle forclose en raison de l'inaccomplissement de la condition ne peut être considérée comme une propriété au sens de la disposition précitée (1). (1) "[...] according to the established case-law of the Convention organs, "possessions" can be "existing possessions" or assets, including claims, in respect of which the applicant can argue that he has at least a "legitimate expectation" of obtaining effective enjoyment of a property right. By way of contrast, the hope of recognition of the survival of an old property right which it has long been impossible to exercise effectively cannot be considered as a "possession" within the meaning of Article 1 of Protocol No. 1, nor van a conditional claim which lapses as a result of the non-fulfilment of the condition". CEDH 12 juillet 2001, n° 42527/98, Prince Hans-Adam II de Liechtenstein/Allemagne ; CEDH 10 juillet 2002, n° 38645/97, Polacek et Polackova/Tchéquie ; CEDH 10 juillet 2002, n° 39794/98, Gratzinger et Gratzingerova/Tchéquie; CEDH 28 septembre 2004, n° 44912/98, Kopecký/Slovaquie ; CEDH 29 janvier 2008, n° 19247/03, Balan/Moldavie ; CEDH 15 septembre 2009, n° 10373/05, Moskal/Pologne ; J. SLUYSMANS et R. DE GRAAFF, "Ontwikkelingen in het eigendomsbegrip onder artikel 1 Eerste Protocol", NTM 2014, 255.

PROPRIETE - Notion - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Premier protocole additionnel - Article 1er

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Premier protocole additionnel - Article 1er - Propriété

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

De kennisgeving van de opzegging van de lopende huur door de huurder bij het verstrijken van elke driejarige periode bereikt de verhuurder wanneer die ervan kennis neemt of daarvan redelijkerwijze kennis had kunnen nemen.

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Einde (opzegging, huurhervorming, enz.) - Verstreken van driejarige periode - Opzegging door de huurder - Kennisgeving - Tijdstip van bereiken van de verhuurder

- Art. 3, derde lid Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

La notification du congé du bail en cours par le preneur à l'expiration de chaque triennat parvient au bailleur lorsque celui-ci en prend connaissance ou aurait raisonnablement pu en prendre connaissance.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail commercial - Fin (congé, renouvellement, etc) - Expiration du triennat - Congé donné par le preneur - Notification - Moment où la notification parvient au bailleur

- Art. 3, al. 3 L. du 30 avril 1951 CODE CIVIL. - LIVRE III - TITRE VIII - CHAPITRE II, Section 2bis : Des règles particulières aux baux commerciaux

C.17.0465.F

1 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180601.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal de Koster.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Algemeen - Bewijs - Vlaamse Milieumaatschappij - Maatregelen - Kosten - "Vervuiler betaalt"-beginsel

MILIEURECHT - Vlaams Gewest - Integraal waterbeleid - Vlaamse Milieumaatschappij - Maatregelen - Kosten - "Vervuiler betaalt"-beginsel

Uit artikel 6, 5°, van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, dat bepaalt dat de kosten voor maatregelen ter voorkoming, vermindering en bestrijding van schadelijke effecten en de kosten voor het herstellen van deze schade voor rekening zijn van de veroorzaker van de vervuiling, volgt dat de kosten van dergelijke maatregelen niet definitief ten laste van de Vlaamse milieumaatschappij moeten blijven en dat zij de terugbetaling ervan kan vorderen van de vervuiler (1). (1) Zie concl. OM, in uittreksel, in Pas. 2018, nr. 348.

MILIEURECHT - Vlaams Gewest - Integraal waterbeleid - Vlaamse Milieumaatschappij - Maatregelen - Kosten - "Vervuiler betaalt"-beginsel

- Art. 6, 5° Decreet 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid

Conclusions de l'avocat général de Koster.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Généralités - Preuve - Vlaamse Milieumaatschappij - Mesures - Frais - Principe du pollueur-payeur

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Région flamande - Politique intégrée de l'eau - Vlaamse Milieumaatschappij - Mesures - Frais - Principe du pollueur-payeur

De l'article 6, 5° du décret du 18 juillet 2003 sur la politique intégrée de l'eau, disposant que les frais des mesures en vue de la prévention, la diminution et la lutte contre les effets nocifs pour l'eau ainsi que les frais de réparation de ces dommages sont à charge des responsables d'une pollution, suit que ceux-ci ne doivent pas rester définitivement à charge de la Vlaamse Milieumaatschappij et qu'elle peut en réclamer le remboursement à l'auteur des actes de pollution (1). (1) Voir les concl., en extrait, du MP.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Région flamande - Politique intégrée de l'eau - Vlaamse Milieumaatschappij - Mesures - Frais - Principe du pollueur-payeur

- Art. 6, 5° Décret du 18 juillet 2003 relatif à la politique intégrée de l'eau

Het arrest is niet naar recht verantwoord, wanneer het beslist dat geen enkele schade is bewezen, op grond dat de Vlaamse Milieumaatschappij geenszins aantoonde hoeveel monsternames en analyses zij zou hebben verricht en waar zij dat zou hebben uitgevoerd indien de veroorzaakte verontreiniging niet had plaatsgevonden, zodat niet is bewezen dat zij schade zou hebben geleden, aangezien, krachtens het "de vervuiler betaalt"-beginsel, de kosten van de maatregelen ter voorkoming, vermindering en bestrijding van schadelijke effecten en de kosten voor het herstellen van deze schade voor rekening zijn van de veroorzaker (1). (1) Zie concl. OM, in uittreksel, in Pas. 2018, nr. 348.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Algemeen - Bewijs - Vlaamse Milieumaatschappij - Maatregelen - Kosten - "Vervuiler betaalt"-beginsel
- Art. 6, 5° Decreet 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid

N'est pas légalement justifié l'arrêt qui décide qu'aucun dommage n'est prouvé parce que la Vlaamse Milieumaatschappij ne justifie aucunement du nombre et du lieu des prélèvements et analyses effectués en l'absence de la pollution causée en matière telle qu'aucun dommage n'est prouvé, dès lors qu'en vertu du principe que c'est le pollueur qui paie, les frais de mesures en vue de la prévention, la diminution et la lutte contre les effets nocifs ainsi que les frais de réparation des dommages ne doivent pas rester définitivement à sa charge (1). (1) Voir les concl., en extrait, du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Généralités - Preuve - Vlaamse Milieumaatschappij - Mesures - Frais - Principe du pollueur-payeur
- Art. 6, 5° Décret du 18 juillet 2003 relatif à la politique intégrée de l'eau

C.17.0466.N

29 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180129.2](#)

AC nr. ...

De sanctie van het ambtshalve weren van een conclusie uit het debat betekent dat de rechter die beslissing kan nemen zonder dat hij daartoe door de partijen is gevorderd, maar stelt hem niet ervan vrij de partijen ter zake te horen (1). (1) Cass. 17 november 2011, AR C.10.0543.N, AC 2011, nr. 623.

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Behandeling en berechting van de vordering - Conclusietermijn - Laattijdige conclusie - Sanctie - Ambtshalve weren uit het debat - Begrip - Opdracht van de rechter
RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Behandeling en berechting van de vordering - Conclusietermijn - Laattijdige conclusie - Sanctie - Ambtshalve weren uit het debat - Begrip - Opdracht van de rechter - Recht van verdediging

La sanction consistant à écarter d'office les conclusions des débats signifie que le juge peut prendre la décision sans en être requis par les parties, mais ne le dispense pas d'entendre les parties à ce propos (1). (1) Cass. 17 novembre 2011, RG C.10.0543.N, Pas. 2011, n° 623.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Instruction et jugement de la demande - Délai pour conclure - Conclusions tardives - Sanction - Ecartement d'office des débats - Notion - Mission du juge
TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Instruction et jugement de la demande - Délai pour conclure - Conclusions tardives - Sanction - Ecartement d'office des débats - Notion - Mission du juge - Droits de la défense

C.17.0470.N

19 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181019.2](#)

AC nr. 571

Een pauliaanse vordering strekt ertoe het verhaalsrecht van de schuldeiser te bewaren zodat een dagvaarding op grond van artikel 1167 Burgerlijk Wetboek zowel als een conclusie neergelegd in dit geding met de schuldenaar er eveneens toe strekken de vordering van de schuldeiser te doen erkennen (1) (2). (1) Zie concl. OM. Het OM concludeerde eveneens tot verwerping van het cassatieberoep, doch was van mening dat het tweede onderdeel van het cassatiemiddel, waarvan het vierde subonderdeel in het hier gepubliceerde arrest wordt beantwoord met deze rechtsregel, in zijn geheel niet tot cassatie kon leiden nu het opkomt tegen de beslissing dat de verjaring gestuit is. De appelrechter oordeelde immers niet alleen dat de verjaring van de rechtsvordering van de verweerster gestuit is, maar ook dat de sanctie van het door eiser gepleegde rechtsmisbruik erin bestaat dat de verweerster nog de mogelijkheid moet worden geboden haar aanspraken te doen gelden. Deze in het vierde en vijfde onderdeel tevergeefs bekritiseerde schraagt volgens het OM de beslissing. Het hier gepubliceerde arrest, dat zoals hoger gesteld eerst antwoordt op het vierde subonderdeel van het tweede onderdeel van het cassatiemiddel en dat oordeelt dat de erin aangevoerde grief dat de verjaring van de titel van de verweerster door de conclusie van de verweerster niet rechtsgeldig was gestuit, niet aangenomen kan worden, oordeelt vervolgens dat de overige grieven, die gericht zijn op andere redenen van stuiting, geen belang vertonen en bijgevolg niet ontvankelijk zijn. (2) Zie Cass. 13 maart 2015, AR C.14.0415.N, AC 2015, nr. 196; Cass. 26 april 2012, AC 2012, nr. 260, met concl. OM.

DAGVAARDING - Verjaring - Burgerlijke zaken - Stuiting - Dagvaarding voor het gerecht - Begrip - Neerlegging van een conclusie

- Art. 1167 Burgerlijk Wetboek

PAULIAANSE RECHTSVORDERING - Strekking

- Art. 1167 Burgerlijk Wetboek

Elk vonnis doet een rechtsvordering ontstaan tot tenuitvoerlegging van dit vonnis; deze rechtsvordering, de actio judicati genoemd, verjaart door verloop van tien jaren te rekenen vanaf het vonnis (1). (1) Cass. 31 mei 2012, AR C.10.0539.N, AC 2012, nr. 347, met concl. OM.

VORDERING IN RECHTE - Actio judicati - Verjaring - Duur

- Art. 2262bis, § 1 Burgerlijk Wetboek

L'action paulienne vise à assurer le maintien du droit de recours du créancier, de sorte qu'une citation sur la base de l'article 1167 du Code civil tend, au même titre que des conclusions déposées en l'instance avec le débiteur, à faire reconnaître la demande du créancier (1) (2). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC. Le MP a également conclu au rejet du pourvoi en cassation, mais estimait que le moyen, en sa deuxième branche, au quatrième rameau de laquelle le présent arrêt publié répond par cette règle de droit, ne pouvait, dans son ensemble, entraîner la cassation, dès lors qu'il critique la décision selon laquelle la prescription est interrompue. En effet, le juge d'appel a considéré non seulement que la prescription de l'action de la défenderesse est interrompue, mais également que la sanction de l'abus de droit commis par le demandeur consiste en ce que la défenderesse doit encore avoir la possibilité de faire valoir ses prétentions. Selon le MP, celle se trouvant vainement critiquée dans le moyen, en ses quatrième et cinquième branches, fonde la décision. Le présent arrêt publié qui, comme précédemment précisé, répond au moyen, en sa deuxième branche, quatrième rameau, et considère que le grief qu'il élève, selon lequel la prescription du titre de la défenderesse n'était pas valablement interrompue par les conclusions de la défenderesse, ne peut être accueilli, décide par ailleurs que les autres griefs, dirigés contre d'autres motifs d'interruption, sont dénués d'intérêt et, par conséquent, irrecevables. (2) Voir Cass. 13 mars 2015, RG C.14.0415.N, Pas. 2015, n° 196; Cass. 26 avril 2012, RG C.11.0143.N, Pas. 2012, n° 260, avec concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CITATION - Prescription - Matière civile - Interruption - Citation en justice - Notion - Dépôt de conclusions

- Art. 1167 Code civil

ACTION PAULIENNE - Portée

- Art. 1167 Code civil

Tout jugement fait naître une action tendant à l'exécution dudit jugement; cette action, dénommée actio judicati, se prescrit par dix ans à partir du jugement (1). (1) Cass. 31 mai 2012, RG C.10.0539.N, Pas. 2012, n° 347, avec concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DEMANDE EN JUSTICE - Actio judicati - Prescription - Durée

- Art. 2262bis, § 1er Code civil

Onder dagvaarding in de zin van artikel 2244, eerste lid, Burgerlijk Wetboek moet worden verstaan elke vordering van een partij die het bestaan van een bedreigd recht in rechte wil doen erkennen(1); de neerlegging van een conclusie op de griffie van het gerecht waarbij de zaak aanhangig is gemaakt, stuit de verjaring ten voordele van de partij die heeft geconcludeerd mits die conclusie een vordering bevat die ertoe strekt het bestaan van zijn recht in rechte te doen erkennen. (2) (3). (1) Cass. 1 februari 2018, AR C.17.0130.N, AC 2018, nr. 69, met concl. OM. (2) Cass. 18 november 2010, AR F.09.0125.F, AC 2010, nr. 685, met concl. advocaat-generaal A. HENKES in Pas. 2010, nr. 685. (3) Zie concl. OM. Het OM concludeerde eveneens tot verwerping van het cassatieberoep, doch was van mening dat het tweede onderdeel van het cassatiemiddel, waarvan het vierde subonderdeel in het hier gepubliceerde arrest wordt beantwoord met deze rechtsregel, in zijn geheel niet tot cassatie kon leiden nu het opkomt tegen de beslissing dat de verjaring gestuit is. De appelrechter oordeelde immers niet alleen dat de verjaring van de rechtsvordering van de verweerster gestuit is, maar ook dat de sanctie van het door eiser gepleegde rechtsmisbruik erin bestaat dat de verweerster nog de mogelijkheid moet worden geboden haar aanspraken te doen gelden. Deze in het vierde en vijfde onderdeel tevergeefs bekritiseerde schraagt volgens het OM de beslissing. Het hier gepubliceerde arrest, dat zoals hoger gesteld eerst antwoordt op het vierde subonderdeel van het tweede onderdeel van het cassatiemiddel en dat oordeelt dat de erin aangevoerde grief dat de verjaring van de titel van de verweerster door de conclusie van de verweerster niet rechtsgeldig was gestuit, niet aangenomen kan worden, oordeelt vervolgens dat de overige grieven, die gericht zijn op andere redenen van stuiting, geen belang vertonen en bijgevolg niet ontvankelijk zijn.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Duur - Tienjarige verjaring - Actio judicati

- Art. 2244 Burgerlijk Wetboek

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Dagvaarding voor het gerecht - Begrip - Neerlegging van een conclusie

- Art. 2244 Burgerlijk Wetboek

La citation au sens de l'article 2244, alinéa 1er, du Code civil, doit s'interpréter comme toute demande d'une partie tendant à faire reconnaître en justice l'existence d'un droit menacé (1); le dépôt de conclusions au greffe de la juridiction saisie de la cause interrompt la prescription à l'avantage de la partie ayant conclu, pour autant que ces conclusions comportent une demande visant à faire reconnaître en justice l'existence de son droit (2) (3). (1) Cass. 1er février 2018, RG C.17.0130.N, Pas. 2018, n° 69, avec concl. du MP publiées à leur date dans AC. (2) Cass. 18 novembre 2010, RG F.09.0125.F, Pas. 2010, n° 685, avec concl. de M. A. Henkes, alors avocat général. (3) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC. Le MP a également conclu au rejet du pourvoi en cassation, mais estimait que le moyen, en sa deuxième branche, au quatrième rameau de laquelle le présent arrêt publié répond par cette règle de droit, ne pouvait, dans son ensemble, entraîner la cassation, dès lors qu'il critique la décision selon laquelle la prescription est interrompue. En effet, le juge d'appel a considéré non seulement que la prescription de l'action de la défenderesse est interrompue, mais également que la sanction de l'abus de droit commis par le demandeur consiste en ce que la défenderesse doit encore avoir la possibilité de faire valoir ses prétentions. Selon le MP, celle se trouvant vainement critiquée dans le moyen, en ses quatrième et cinquième branches, fonde la décision. Le présent arrêt publié qui, comme précédemment précisé, répond au moyen, en sa deuxième branche, quatrième rameau, et considère que le grief qu'il élève, selon lequel la prescription du titre de la défenderesse n'était pas valablement interrompue par les conclusions de la défenderesse, ne peut être accueilli, décide par ailleurs que les autres griefs, dirigés contre d'autres motifs d'interruption, sont dénués d'intérêt et, par conséquent, irrecevables.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Durée - Prescription décennale - Actio judicati

- Art. 2244 Code civil

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Citation en justice - Notion - Dépôt de conclusions

- Art. 2244 Code civil

Uit de artikelen 1209 tot 1223 Gerechtelijk Wetboek, zoals van toepassing voor de wijziging ervan bij wet van 13 augustus 2011, en uit de toelichting daarbij in het verslag van de koninklijk commissaris volgt dat die wetsbepalingen aldus moeten worden gelezen dat slechts de betwistingen uitgedrukt in of voortvloeiend uit de beweringen en zwaarigheden opgenomen overeenkomstig artikel 1218 in het proces-verbaal van de boedelnotaris, door de neerlegging ter griffie van de uitgifte van dit proces-verbaal bij de rechtbank aanhangig worden gemaakt(1); het volstaat dat een betwisting is uitgedrukt voor de notaris opdat deze verder kan worden gevoerd voor de rechtbank; de overige partijen dienen hun verweer in verband met de betwisting niet noodzakelijk voor de notaris te voeren; zij kunnen hun verweer tegen een zwaarigheid voor het eerst voor de rechtbank ontwikkelen(2). (1) Cass. 6 april 1990, AC 1989-90, nr. 474, met concl. van advocaat-generaal D'Hoore. (2) Zie Ph. De Page, noot onder Cass. 6 april 1990, Rev. Not. Belge, 1991, 277.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Burgerlijke zaken - Geschil inzake bevoegdheid -

- Art. 1218 Gerechtelijk Wetboek

ECHTSCHIEDING EN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED - Gevolgen t.a.v. de goederen -

- Art. 1218 Gerechtelijk Wetboek

Il suit des articles 1209 à 1223 du Code judiciaire, tels qu'applicables avant leur modification par la loi du 13 août 2011, et des commentaires dans le rapport du commissaire royal que ces dispositions légales doivent être comprises en ce sens que seules les contestations qui sont formulées dans ou résultent des dires et difficultés repris, conformément à l'article 1218, dans le procès-verbal du notaire commis, sont portées devant le tribunal par le dépôt au greffe de l'expédition de ce procès-verbal (1); il suffit qu'une contestation ait été exprimée devant le notaire pour qu'elle puisse se poursuivre devant le tribunal; les autres parties ne doivent pas nécessairement présenter leur défense en rapport avec la contestation devant le notaire; elles peuvent développer leur défense contre une difficulté pour la première fois devant le tribunal (2). (1) Cass. 6 avril 1990, Pas. 1990, n° 474, avec concl. de M. D'Hoore, avocat général. (2) Voir Ph. De Page, note sous Cass. 6 avril 1990, Rev. Not. Belge, 1991, 277.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière civile - Contestations

relatives à la compétence; voir aussi: 376 règlement de juges -

- Art. 1218 Code judiciaire

DIVORCE ET SEPARATION DE CORPS - Effets du divorce quant aux biens -

- Art. 1218 Code judiciaire

C.17.0479.N

26 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180226.1](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 10, §2, Woninghuurwet en 1134 Burgerlijk Wetboek volgt dat het de partijen is toegestaan dat zij overeenkomen dat de huurder de huurwaarborg zal overhandigen aan een lasthebber die de gelden zal storten op een geblokkeerde rekening; indien een dergelijke betaling geschiedt aan de lasthebber van de verhuurder is deze betaling bevrijdend en draagt de lastgever het risico van de insolvabiliteit van de lasthebber.

HUUR VAN GOEDEREN - Huishuur - Algemeen - Huurwaarborg - Betaling - Lasthebber van verhuurder

Il suit des articles 10, § 2, de la loi du 20 février 1991 modifiant et complétant les dispositions du Code civil relatives au baux à loyer et 1134 du Code civil qu'il est permis aux parties de convenir que le preneur remettra la garantie locative à un mandataire, qui déposera la somme sur un compte bloqué; lorsqu'un tel paiement est effectué au mandataire du bailleur, il est libératoire et le mandant supporte le risque d'insolvabilité du mandataire.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail à loyer - Généralités - Garantie locative - Paiement - Mandataire du bailleur

C.17.0486.F

13 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180413.3](#)

AC nr. ...

Het vonnis dat de vennootschap onder firma veroordeelt, heeft geen gezag van gewijsde ten aanzien van de vennoten die niet werden betrokken bij de procedure tot veroordeling van de vennootschap onder firma.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Handelszaken - Vennootschappen - Handelsvennootschappen - Vennootschappen onder firma - Procedure tot veroordeling van de vennootschap -

Le jugement portant condamnation de la société en nom collectif n'est pas revêtu de l'autorité de chose jugée à l'égard des associés qui n'ont pas été mis à la cause dans la procédure tendant à la condamnation de la société en nom collectif.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière commerciale - Sociétés - Sociétés commerciales - Sociétés en nom collectif - Procédure tendant à la condamnation de la société - Associés en

Niet bij de procedure betrokken vennoten onder firma
- Art. 203 Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen
VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen -
Vennootschappen onder firma - Procedure tot veroordeling van de
vennootschap - Niet bij de procedure betrokken vennoten onder
firma - Gezag van gewijsde - Geen gezag van gewijsde

- Art. 203 Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

nom collectif non partie à la procédure

- Art. 203 Code des sociétés

SOCIÉTÉS - Sociétés commerciales - Sociétés en nom collectif -
Procédure tendant à la condamnation de la société - Associés en
nom collectif non partie à la procédure - Autorité de chose jugée -
Absence

- Art. 203 Code des sociétés

C.17.0487.N

26 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180226.2](#)

AC nr. ...

Uit het systeem van de prejudiciële vraagstelling, zoals
geregeld door de artikelen 26 en 28 Bijzondere Wet
Grondwettelijk Hof, volgt dat ook in andere zaken die
hetzelfde voorwerp hebben als een reeds beantwoorde
prejudiciële vraag, de rechter de wetsbepaling die het
Grondwettelijk Hof ongrondwettig heeft bevonden, niet
mag toepassen behoudens diens recht om een nieuwe
prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof te stellen
(1). (1) Cass. 14 januari 2013, AR C.12.0059.N, AC 2013,
nr. 28.

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Reeds beantwoord -
Gevolg - Rechtbanken - Andere zaken - Zelfde voorwerp -
Opdracht van de rechter - Ongrondwettelijk bevonden
wetsbepaling - Toepassing

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Prejudiciële vraag -
Reeds beantwoord - Gevolg - Rechtbanken - Andere zaken - Zelfde
voorwerp - Opdracht van de rechter - Ongrondwettelijk bevonden
wetsbepaling - Toepassing

Il suit du régime des questions préjudicielles régi par les
articles 26 et 28 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur
la Cour constitutionnelle qu'en toutes causes ayant le
même objet qu'une question préjudicielle déjà
tranchée, le juge ne peut appliquer la disposition légale
déclarée inconstitutionnelle par la Cour
constitutionnelle, sauf son droit de poser à celle-ci une
nouvelle question préjudicielle (1). (1) Cass. 14 janvier
2013, RG C.12.0059.N, Pas. 2013, n° 28.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Déjà
tranchée - Conséquence - Tribunaux - Autres causes - Identité
d'objet - Mission du juge - Disposition légale déclarée
inconstitutionnelle - Application

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour
constitutionnelle - Question préjudicielle - Déjà tranchée -
Conséquence - Tribunaux - Autres causes - Identité d'objet -
Mission du juge - Disposition légale déclarée inconstitutionnelle -
Application

C.17.0490.F

7 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180507.5](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen -
Vonnis - Uitspraak - Vervroeging - Vermelding - Vormvereisten

Uit artikel 770, §1, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek
volgt niet dat de rechter, die beslist de uitspraak te
vervroegen, die beslissing en de reden ervoor in het
vonnis moet vermelden en evenmin dat deze rede
betrekking moet hebben op de onmogelijkheid om het
vonnis op de oorspronkelijk vastgestelde datum te
ondertekenen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr.
292.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen -
Vonnis - Uitspraak - Vervroeging - Vermelding - Vormvereisten

Conclusions de l'avocat général Genicot.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Jugement -
Prononcé - Anticipation - Mention - Formalités

Il ne suit pas de l'article 770, § 1er, alinéa 1er, du Code
judiciaire que le juge, qui décide d'anticiper la
prononciation, doive faire mention de cette décision
dans le jugement et en indiquer le motif ni que celui-ci
doit tenir dans l'impossibilité pour le juge de signer le
jugement à la date initialement prévue (1). (1) Voir les
concl. du MP.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Jugement -
Prononcé - Anticipation - Mention - Formalités

C.17.0492.F

15 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181115.4](#)

AC nr. ...

De schade die voor de rechthebbenden van het slachtoffer van een dodelijk ongeval voortvloeit uit de derving van zijn inkomsten, bestaat in de derving van het gedeelte van die inkomsten waaruit zij een persoonlijk voordeel haalden of hadden kunnen halen (1). (1) Zie Cass. 25 september 2012, AR P.11.1950.N, AC 2012, nr. 484; Cass. 23 maart 2005, AR P.04.1554.F, AC 2005, nr. 183; Cass. 6 mei 2002, AR C.97.0258.N, AC 2002, nr. 270; Cass. 26 november 1997, AR P.97.1078.F, AC 1997, nr. 508; Cass. 7 november 1978, AC 1978-79, 275; Cass. 6 september 1977, AC 1978, 17; Cass. 4 maart 1975, AC 1975, 753; Cass. 26 januari 1973, AC 1973, 539; Cass. 7 mei 1962 (Bull. en Pas. 1962, I, 1002).

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Minderjarig slachtoffer van een dodelijk ongeval - Rechthebbenden - Schade - Voorwerp

- Art. 1382 Burgerlijk Wetboek

Le préjudice qui résulte, pour les ayants droit de la victime d'un accident mortel, de la privation des revenus de celle-ci consiste en la privation de la partie de ces revenus dont ils tiraient ou auraient pu tirer un avantage personnel (1). (1) Voir Cass. 25 septembre 2012, RG P.11.1950. N, Pas. 2012, n° 484; Cass. 23 mars 2005, RG P.04.1554.F, Pas. 2005, n° 183; Cass. 6 mai 2002, RG C.97.0258.N, Pas. 2002, n° 270; Cass. 26 novembre 1997, RG P.97.1078.F, Pas. 1997, n° 508; Cass. 6 septembre 1977 (Bull. et Pas.1978, I, 17); Cass. 7 novembre 1978 (Bull. et Pas.1979, I, 288); Cass. 4 mars 1975 (Bull. et Pas.1975, I, 682); Cass. 26 janvier 1973 (Bull. et Pas.1973, I, 515); Cass. 7 mai 1962 (Bull. et Pas.1962, I, 1002).

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel. éléments et étendue - Victime mineure d'un accident mortel - Ayants droit - Dommage - Objet

- Art. 1382 Code civil

C.17.0493.F

20 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180420.4](#)

AC nr. ...

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

*ARBITRAGE - Uitspraak - Vordering tot vernietiging
ARBITRAGE - Uitspraak - Vordering tot vernietiging -
Derdenverzet - Toepassing*

Artikel 1034 Gerechtelijk Wetboek, krachtens hetwelk het verzet van degene die niet in dezelfde hoedanigheid in de zaak is tussengekomen, tegen de beslissing die zijn rechten benadeelt, moet geschieden binnen een maand nadat de beslissing aan die eiser in verzet is betekend, is niet van toepassing op de vordering tot vernietiging van een arbitrale uitspraak (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr.

*ARBITRAGE - Uitspraak - Vordering tot vernietiging -
Derdenverzet - Toepassing
- Art. 1034 Gerechtelijk Wetboek*

Artikel 1717, § 4, Gerechtelijk Wetboek, zoals het van toepassing was vóór de wijzigingen aangebracht door de wet van 25 december 2016 tot wijziging van de rechtspositie van de gedetineerden en van het toezicht op de gevangenen en houdende diverse bepalingen inzake justitie bepaalt geen enkele termijn voor het instellen van een vordering tot vernietiging van een arbitrale uitspraak (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr.

*ARBITRAGE - Uitspraak - Vordering tot vernietiging
- Art. 1717, § 4 Gerechtelijk Wetboek*

Conclusions du premier avocat général Henkes.

*ARBITRAGE - Sentence - Demande en annulation
ARBITRAGE - Sentence - Demande en annulation - Tierce
opposition - Application*

L'article 1034 du Code judiciaire, en vertu duquel l'opposition d'une personne, qui n'est pas intervenue à la cause, en la même qualité, à la décision qui préjudicie à ses droits, doit être formée dans le mois de la signification de la décision faite à cet opposant, n'est pas applicable à la demande en annulation d'une sentence arbitrale (1). (1) Voir les concl. du MP.

*ARBITRAGE - Sentence - Demande en annulation - Tierce
opposition - Application
- Art. 1034 Code judiciaire*

L'article 1717, § 4, du Code judiciaire tel qu'applicable avant les modifications apportées par la loi du 25 décembre 2016 modifiant le statut juridique des détenus et la surveillance des prisons et portant des dispositions diverses en matière de justice ne prévoit aucun autre délai que ceux qu'il mentionne pour l'introduction d'une demande en annulation d'une sentence arbitrale (1). (1) Voir les concl. du MP.

*ARBITRAGE - Sentence - Demande en annulation
- Art. 1717, § 4 Code judiciaire*

De rechter kan de door de verhuurder tegengeworpen weigering tot huurhernieuwing enkel verwerpen wanneer de door hem geuite wil om het pand in gebruik te nemen kennelijk niet oprecht of uitvoerbaar is (1). (1) Zie Cass. 31 januari 1975, AC 1975, p. 623; Cass. 26 april 2007, AR C.06.0440.F, AC 2007, nr. 210.

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Einde (opzegging, huurhernieuwing, enz.) - Weigering van huurhernieuwing door de verhuurder - Voorwaarden - Bevoegdheid van de rechter - Aard

- Art. 16, I, 3° Wet van 30 april 1951 *BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder*

Een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid wordt voor de toepassing van artikel 17 van de Handelshuurwet, in de regel, niet als een kapitaalvennootschap beschouwd.

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Einde (opzegging, huurhernieuwing, enz.) - Weigering van huurhernieuwing door de verhuurder - Kapitaalvennootschap

- Art. 17 Wet van 30 april 1951 *BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder*

Le juge ne peut rejeter le refus de renouvellement du bail opposé par le bailleur que si la volonté d'occupation de l'immeuble qu'il a exprimée s'avère manifestement non sincère ou irréalisable (1). (1) Voir Cass. 31 janvier 1975, Bull et Pas., 1975, I, 566; Cass. 26 avril 2007, RG C.06.0440.F, Pas. 2007, n° 210.

LOUAGE DE CHOSES - Bail commercial - Fin (congé. renouvellement. etc) - Refus de renouvellement par le bailleur - Conditions - Pouvoir du juge - Nature

- Art. 16, I, 3° L. du 30 avril 1951 *CODE CIVIL. - LIVRE III - TITRE VIII - CHAPITRE II, Section 2bis : Des règles particulières aux baux commerciaux*

Une société privée à responsabilité limitée n'est pas, en règle, considérée pour l'application de l'article 17 de la loi du 30 avril 1951, comme une société de capitaux.

LOUAGE DE CHOSES - Bail commercial - Fin (congé. renouvellement. etc) - Refus de renouvellement par le bailleur - Société de capitaux

- Art. 17 L. du 30 avril 1951 *CODE CIVIL. - LIVRE III - TITRE VIII - CHAPITRE II, Section 2bis : Des règles particulières aux baux commerciaux*

Artikel 37, derde lid WCO strekt tot bescherming van de kredietverlening derwijze dat de bedoelde boedelschuldeisers geen afbreuk doen aan de rechten van zekerheidsschuldeisers op hun respectieve onderpand, tenzij wordt aangetoond dat de prestaties hebben bijgedragen tot het behoud ervan; het is nodig maar voldoende dat die schuldvorderingen hebben bijgedragen tot het behoud van die zekerheid of de eigendom (1). (1) Zie Cass. 28 februari 2014, AR C.13.0201.F, AC 2014, nr.160.

CONTINUÏTEIT VAN DE ONDERNEMING - WCO - Artikel 37, derde lid

- Art. 37, derde lid Wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen

Artikel 37, eerste lid, WCO strekt ertoe het in stand houden van bestaande en het aangaan van nieuwe contractuele verhoudingen aan te moedigen en het krediet van de schuldenaar te versterken ten einde de continuïteit van de onderneming veilig te stellen.

CONTINUÏTEIT VAN DE ONDERNEMING - WCO - Artikel 37, eerste lid - Doelstelling

L'article 37, alinéa 3, de la loi du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises vise à protéger l'octroi de crédits de manière à ce que les créanciers de la masse visés ne portent pas atteinte aux droits des créanciers titulaires d'une sûreté sur leur gage respectif, à moins qu'il ne soit démontré que les prestations ont contribué à son maintien; il faut mais il suffit que ces créances aient contribué au maintien de cette sûreté ou de la propriété (1). (1) Voir Cass. 28 février 2014, RG C.13.0201.F, Pas. 2014, n° 160.

CONTINUITE DES ENTREPRISES - Loi du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises - Article 37, alinéa 3

- Art. 37, al. 3 L. du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises

L'article 37, alinéa 1er, de la loi du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises vise à encourager le maintien des relations contractuelles existantes et la passation de nouvelles relations contractuelles et à renforcer le crédit du débiteur afin d'assurer la continuité de l'entreprise.

CONTINUITE DES ENTREPRISES - Loi du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises - Article 37, alinéa 1er - Objectif

- Art. 37, eerste lid Wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen

Boedelschulden zijn in het faillissement niet aan de samenloop onderworpen en worden bij voorrang boven de andere schulden voldaan, maar aangezien boedelschulden afbreuk doen aan de gelijkheid tussen schuldeisers dienen zij beperkend te worden geïnterpreteerd.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Bevoorrechte en hypothecaire schuldeisers - Boedelschulden

Indien het zekerheidsrecht betrekking heeft op het geheel of een gedeelte van de activa van een onderneming, zoals een pand op een handelszaak, dan dragen de prestaties geleverd tijdens de periode van opschorting ertoe bij dat de handelsactiviteiten kunnen worden voortgezet met alle risico's van dien, maar heeft dit daarom nog niet tot gevolg dat de economische waarde van deze activa bewaard worden in het vermogen van de onderneming, wat eerst het geval zal zijn indien de medecontractant in concreto aantoonbaar dat de geleverde prestaties de economische waarde van het voorwerp van het zekerheidsrecht hebben bewaard.

CONTINUÏTEIT VAN DE ONDERNEMING - Geleverde prestaties tijdens periode van opschorting - Met zekerheid bezwaarde activa - Behoud van de economische waarde

- Art. 37, derde lid Wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen

- Art. 37, al. 1er L. du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises

N'étant pas soumises au concours en cas de faillite, les dettes de la masse sont satisfaites par préférence aux autres dettes, mais comme elles portent atteinte à l'égalité entre créanciers, elles sont d'interprétation stricte.

FAILLITE ET CONCORDATS - Créanciers privilégiés et hypothécaires - Dettes de la masse

Si la sûreté concerne tout ou partie des actifs d'une entreprise, comme un gage sur fonds de commerce, les services fournis pendant la période de suspension contribuent à la possibilité de poursuivre les activités commerciales avec tous les risques que cela comporte, mais cela n'a pas pour conséquence de conserver la valeur économique de ces actifs dans le patrimoine de l'entreprise, ce qui ne sera le cas que si le cocontractant démontre concrètement que les services fournis ont conservé la valeur économique de l'objet de la sûreté.

CONTINUÏTE DES ENTREPRISES - Prestations fournies pendant la période de suspension - Actifs grevés d'une sûreté - Maintien de la valeur économique

- Art. 37, al. 3 L. du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises

C.17.0504.N

24 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180524.3](#)

AC nr. ...

Als een fout in de zin van de artikelen 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek wordt aangemerkt elke schending van een wettelijke norm waarin een welbepaalde gedraging geboden of verboden wordt; daarnaast maakt ook elke inbreuk op de zorgvuldigheidsnorm een fout uit; de zorgvuldigheidsnorm wordt geschonden wanneer men zich anders gedraagt dan een normaal vooruitziend en zorgvuldig persoon die in dezelfde omstandigheden verkeert; hoewel de feitenrechter op onaantastbare wijze oordeelt over het bestaan van een fout, gaat het Hof niettemin na of de rechter het wettelijk begrip fout niet heeft miskend (1). (1) Cass. 21 september 2012, AR F.11.0085.N, AC 2012, nr. 481.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Fout - Luchtvaartuig - Gezagvoerder - Strafrechtelijke aansprakelijkheid

- Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Fout - Zorgvuldigheidsnorm

- Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

3/12/2019

Est qualifiée de faute au sens des articles 1382 et 1383 du Code civil toute violation d'une normale légale imposant ou interdisant un comportement déterminé; en outre, toute infraction à la norme de diligence constitue aussi un acte illicite; la norme de diligence est violée lorsque l'on ne se comporte pas comme une personne normalement prévoyante et diligente se trouvant dans des circonstances identiques; bien que le juge du fond apprécie souverainement l'existence d'une faute, la Cour vérifie néanmoins si le juge n'a pas violé la notion légale de faute (1). (1) Cass. 21 septembre 2012, RG F. 11.0085.N, Pas. 2012, n° 481.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Aéronef - Commandant de bord - Responsabilité pénale

- Art. 1382 et 1383 Code civil

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Norme de diligence

- Art. 1382 et 1383 Code civil

P. 104/593

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Onaantastbare
beoordeling door feitenrechter - Wettelijk begrip fout

- Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Fout

- Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

Artikel 24, 1°, van de wet van 27 juni 1937 houdende herziening van de wet van 16 november 1919, betreffende de regeling der luchtvaart stelt de gezagvoerder van een luchtvaartuig strafrechtelijk aansprakelijk wanneer hij zich bij het besturen ervan niet heeft gedragen zoals mag worden verwacht van een normaal voorzichtig en redelijk persoon geplaatst in dezelfde omstandigheden.

LUCHTVAART - Luchtvaartuig - Gezagvoerder - Strafrechtelijke aansprakelijkheid

- Art. 24, 1° Wet van 27 juni 1937 houdende herziening van de wet van 16 november 1919, betreffende de regeling der luchtvaart

Uit artikel 15, §1, van het koninklijk besluit van 15 september 1994 tot vaststelling van de vliegverkeersregelen, genomen in uitvoering van de wet van 27 juni 1937 houdende herziening van de wet van 16 november 1919, betreffende de regeling der luchtvaart, zoals van toepassing vóór de opheffing ervan bij artikel 38 van het koninklijk besluit van 19 december 2014, alsook uit de aard van het luchtvaartuig waardoor de landingsplaats niet op voorhand te bepalen is, volgt dat de landingen van bemande vrije ballons in steden, bebouwde kommen van gemeenten en woonzones niet onderworpen zijn aan de toestemming van de bevoegde overheid.

LUCHTVAART - Bemande vrije ballons - Landing - Toestemming van de bevoegde overheid - Redenen

- Art. 15, § 1 KB 15 september 1994 tot vaststelling van de vliegverkeersregelen

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Appréciation souveraine par le juge du fond - Notion légale de faute

- Art. 1382 et 1383 Code civil

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Faute

- Art. 1382 et 1383 Code civil

L'article 24, 1°, de la loi du 27 juin 1937 portant révision de la loi du 16 novembre 1919 relative à la réglementation de la navigation aérienne rend le commandant de bord d'un aéronef pénalement responsable lorsqu'il ne s'est pas comporté lors de son pilotage comme on peut l'attendre d'une personne normalement prudente et raisonnable placée dans les mêmes circonstances.

AVIATION - Aéronef - Commandant de bord - Responsabilité pénale

- Art. 24, 1° L. du 27 juin 1937 portant révision de la loi du 16 novembre 1919 relative à la réglementation de la navigation aérienne

Il résulte de l'article 15, § 1er, de l'arrêté royal du 15 septembre 1994 fixant les règles de l'air, pris en exécution de la loi du 27 juin 1937 portant révision de la loi du 16 novembre 1919 relative à la réglementation de la navigation aérienne, tel qu'il était applicable avant son abrogation par l'article 38 de l'arrêté royal du 19 décembre 2014, ainsi que de la nature de l'aéronef ne permettant pas de déterminer à l'avance le site d'atterrissage, que les atterrissages de ballons libres habités dans les villes, les parties agglomérées de communes et les zones d'habitation ne sont pas soumis à l'autorisation de l'autorité compétente.

AVIATION - Ballons libres habités - Atterrissage - Autorisation de l'autorité compétente - Motifs

- Art. 15, § 1er A.R. du 15 septembre 1994 fixant les règles de l'air

C.17.0505.N

4 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180604.3](#)

AC nr. ...

De eiseres vorderde in haar appelconclusie van 16 november 2016 dat voor zover zij tot de kosten van de appelprocedure zou worden veroordeeld, haar de minimumrechtsplegingsvergoeding van 90 euro zou worden opgelegd aangezien zij is toegelaten tot het voordeel van de juridische tweedelijnsbijstand; het bestreden vonnis dat de eiseres veroordeelt tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep van 480 euro, op grond dat de partijen erover geen betwisting voeren dat de rechtsplegingsvergoeding moet bepaald worden op het basisbedrag van de toepasselijke schaal, geeft hiermee van eiseres' appelconclusie een uitleg die onverenigbaar is met de bewoordingen ervan en miskent mitsdien de bewijskracht ervan; wanneer cassatie wordt uitgesproken zonder verwijzing doet het Hof uitspraak over de kosten krachtens artikel 1111, laatste lid, Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Zie Cass. 8 december 2014, AR S.13.0018.N, AC 2014, nr. 763 en Cass. 22 mei 2017, AR C.16.0446.N, AC 2017, nr. 344.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Allerlei - Gerechtskosten - Burgerlijke zaken - Procedure in cassatie - Cassatie zonder verwijzing - Rechtsplegingsvergoeding - Basis-, minimum- en maximumbedragen - Vaststelling

GERECHTSKOSTEN - Burgerlijke zaken - Procedure in cassatie - Cassatie zonder verwijzing - Rechtsplegingsvergoeding - Basis-, minimum- en maximumbedragen - Vaststelling

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Gerechtskosten - Burgerlijke zaken - Procedure in cassatie - Cassatie zonder verwijzing - Rechtsplegingsvergoeding - Basis-, minimum- en maximumbedragen - Vaststelling

Dans ses conclusions d'appel du 16 novembre 2016, la demanderesse demandait que, dans l'hypothèse où elle serait condamnée aux dépens de la procédure d'appel, il lui soit imposé l'indemnité de procédure minima de 90 euros étant donné qu'elle est en droit de bénéficier de l'aide juridique de deuxième ligne; le jugement entrepris, qui condamne la demanderesse au paiement d'une indemnité de procédure d'appel de 480 euros au motif que les parties ne contestent pas que l'indemnité de procédure doit être liquidée au montant de base de l'échelle applicable, fait ainsi une lecture des conclusions d'appel de la demanderesse qui est inconciliable avec leurs termes et méconnaît dès lors la foi qui leur est due; lorsque la cassation est prononcée sans renvoi, la Cour statue sur les dépens en vertu de l'article 1111, dernier alinéa, du Code judiciaire (1). (1) Cass., 8 décembre 2014, RG S.13.0018.N, Pas. 2014, n° 763 et Cass. 22 mai 2017, RG C.16.0446.N, Pas. 2017, n° 344.

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Divers - Frais et dépens - Matière civile - Procédure en cassation - Cassation sans renvoi - Indemnité de procédure - Montants de base, minima et maxima - Fixation

FRAIS ET DEPENS - Matière civile - Procédure en cassation - Cassation sans renvoi - Indemnité de procédure - Montants de base, minima et maxima - Fixation

INDEMNITE DE PROCEDURE - Frais et dépens - Matière civile - Procédure en cassation - Cassation sans renvoi - Indemnité de procédure - Montants de base, minima et maxima - Fixation

C.17.0506.F

18 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181018.8](#)

AC nr. ...

In het geschil tussen de werkgever die vergoeding van zijn eigen schade eist en de aansprakelijke van het ongeval of zijn verzekeraar gelden de beslissingen van de administratieve gezondheidsdienst slechts als feitelijke vermoedenS (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 566.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Vermoedens - Overheid - Werkgever - Verkeersongeval op de weg naar en van het werk veroorzaakt door een derde - Administratieve gezondheidsdienst - Beslissing - Tegenstelbaarheid aan derden

- Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

Dans le litige entre l'employeur réclamant la réparation de son dommage propre et le responsable de l'accident ou son assureur, les décisions du service de santé administratif ne valent qu'à titre de présomptions de l'homme (1). (1) Voir les conclusions du MP.

PREUVE - Matière civile - Présomptions - Pouvoirs publics - Employeur - Accident de circulation sur le chemin du travail causé par un tiers - Service de santé administratif - Décision - Opposabilité aux tiers

- Art. 1382 et 1383 Code civil

In het geschil tussen de werkgever die vergoeding van zijn eigen schade eist en de aansprakelijke van het ongeval of zijn verzekeraar gelden de beslissingen van de administratieve gezondheidsdienst slechts als feitelijke vermoedenS (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 566.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum -

Dans le litige entre l'employeur réclamant la réparation de son dommage propre et le responsable de l'accident ou son assureur, les décisions du service de santé administratif ne valent qu'à titre de présomptions de l'homme (1). (1) Voir les conclusions du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Pouvoir d'appréciation. evaluation. date à considérer - Pouvoir

Beoordelingsbevoegdheid - Overheid - Werkgever - Verkeersongeval op de weg naar en van het werk veroorzaakt door een derde - Administratieve gezondheidsdienst - Beslissing - Tegenstelbaarheid aan derden
- Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

Uit de wet van 3 juli 1967 blijkt enerzijds dat de administratieve gezondheidsdienst uitspraak doet over de toepassing van die wet op het door een ongeval getroffen personeelslid, alsook over het percentage en de duur van de daaruit voortvloeiende arbeidsongeschiktheid en anderzijds dat de beslissingen van die dienst bindend zijn voor de werkgever uit de overheidssector en voor het personeelslid dat getroffen is door het ongeval, onder voorbehoud van het rechtsmiddel waarover laatstgenoemde beschikt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 566.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Overheid - Werkgever - Verkeersongeval op de weg naar en van het werk veroorzaakt door een derde - Administratieve gezondheidsdienst - Beslissing - Voorwerp - Uitwerking
- Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

Het recht op vergoeding van de werkgever voor de schade die hij lijdt, is niet beperkt tot het bedrag van de vergoeding die krachtens het gemeen recht aan de getroffene zelf verschuldigd zou zijn wegens arbeidsongeschiktheid (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 566.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Overheid - Werkgever - Verkeersongeval op de weg naar en van het werk veroorzaakt door een derde - Recht op vergoeding
- Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

De werkgever uit de overheidssector die, door de fout van een derde, krachtens zijn wettelijke of reglementaire verplichtingen aan zijn personeelslid loon en de lasten op dat loon moet blijven betalen maar geen arbeidsprestaties als tegenprestatie ontvangt, heeft recht op een vergoeding in zoverre hij aldus schade lijdt, tenzij uit de wet of het reglement volgt dat die uitgaven definitief voor zijn rekening moeten blijven (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 566.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Overheid - Werkgever - Verkeersongeval op de weg naar en van het werk veroorzaakt door een derde - Wettelijke of reglementaire verplichtingen - Betaling van een loon
- Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

d'appréciation - Pouvoirs publics - Employeur - Accident de circulation sur le chemin du travail causé par un tiers - Service de santé administratif - Décision - Opposabilité aux tiers
- Art. 1382 et 1383 Code civil

Il ressort de la loi du 3 juillet 1967, d'une part, que le service de santé administratif se prononce sur l'application de cette loi à l'agent victime d'un accident ainsi que sur le taux et la durée de l'incapacité de travail qui en résulte, d'autre part, que les décisions de ce service lient l'employeur public et, sous réserve du recours dont il dispose, l'agent victime de l'accident (1). (1) Voir les conclusions du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel. éléments et étendue - Pouvoirs publics - Employeur - Accident de circulation sur le chemin du travail causé par un tiers - Service de santé administratif - Décision - Objet - Effet
- Art. 1382 et 1383 Code civil

Le droit de l'employeur à la réparation du dommage qu'il subit n'est pas limité au montant de l'indemnité qui serait due en droit commun à la victime du fait de l'incapacité de travail (1). (1) Voir les conclusions du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel. éléments et étendue - Pouvoirs publics - Employeur - Accident de circulation sur le chemin du travail causé par un tiers - Droit à indemnisation
- Art. 1382 et 1383 Code civil

L'employeur public qui, ensuite de la faute d'un tiers, doit, en vertu de ses obligations légales ou réglementaires, continuer à payer à l'un de ses agents sa rémunération et les charges qui la grèvent sans recevoir de prestations de travail en contrepartie a droit à une indemnité dans la mesure où il subit ainsi un dommage, sauf s'il résulte de la loi ou du règlement que ces décaissements doivent rester définitivement à sa charge (1). (1) Voir les conclusions du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel. éléments et étendue - Pouvoirs publics - Employeur - Accident de circulation sur le chemin du travail causé par un tiers - Obligations légales ou réglementaires - Paiement d'une rémunération
- Art. 1382 et 1383 Code civil

De werkgever uit de overheidssector voldoet aan de hem opgelegde bewijslast wanneer hij zich beroept op de beslissingen van de administratieve gezondheidsdienst tenzij de aansprakelijke derde of zijn verzekeraar het tegenovergestelde bewijs levert met alle middelen van recht, desgevallend op grond van een deskundigenonderzoek dat de rechter kan bevelen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 566.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Beslissing - Uitwerking - Tegenstelbaarheid aan derden - Beoordelingsbevoegdheid - Overheid - Werkgever - Verkeersongeval op de weg naar en van het werk veroorzaakt door een derde - Administratieve gezondheidsdienst - Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

De werkgever, die vergoeding eist van de schade die hij lijdt, moet aantonen dat hij verplicht bleef om loon te betalen aan de getroffen gedurende een periode waarin laatstgenoemde door de fout van een derde arbeidsongeschikt was; hij kan daarvan het bewijs leveren met alle middelen van recht (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 566.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Overheid - Werkgever - Verkeersongeval op de weg naar en van het werk veroorzaakt door een derde - Recht op vergoeding - Bewijs - Voorwerp - Bewijslast - Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

L'employeur public satisfait à la preuve qui lui incombe en se prévalant des décisions du service de santé administratif, à moins que le tiers responsable ou son assureur rapporte la preuve contraire par toutes voies de droit, le cas échéant sur la base d'une expertise que le juge a le pouvoir d'ordonner (1). (1) Voir les conclusions du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Pouvoir d'appréciation. évaluation. date à considérer - Décision - Effet - Opposabilité aux tiers - Pouvoir d'appréciation - Pouvoirs publics - Employeur - Accident de circulation sur le chemin du travail causé par un tiers - Service de santé administratif

- Art. 1382 et 1383 Code civil

L'employeur, qui réclame la réparation du dommage qu'il subit, doit prouver qu'il restait tenu de payer sa rémunération à la victime pendant une période où elle était, par la faute du tiers, dans l'incapacité de travailler; cette preuve peut être apportée par toutes voies de droit (1). (1) Voir les conclusions du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel. éléments et étendue - Pouvoirs publics - Employeur - Accident de circulation sur le chemin du travail causé par un tiers - Droit à indemnisation - Preuve - Objet - Charge

- Art. 1382 et 1383 Code civil

C.17.0512.F

6 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180906.5](#)

AC nr. ...

Uit de samenhang van de artikelen 1162 en 1602, eerste en tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek volgt dat enkel de bedingen die betrekking hebben op de verbintenissen van de verkoper, zoals ze uit de koop blijken, ten nadele van laatstgenoemde worden uitgelegd.

OVEREENKOMST - Uitlegging - Koop - Bedingen betreffende de verplichtingen van de verkoper - Artt. 1162 en 1602, eerste en tweede lid Burgerlijk Wetboek

Il suit de la combinaison des articles 1162 et 1602, aliénas 1er et 2, du Code civil que seules les clauses qui portent sur les obligations du vendeur telles qu'elles résultent de la vente s'interprètent contre ce dernier.

CONVENTION - Interprétation; voir aussi: 077/03 preuve - Vente - Clauses qui portent sur les obligations du vendeur - Art. 1162 et 1602, al. 1er et 2 Code civil

C.17.0514.N

24 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180524.4](#)

AC nr. ...

Als plaats waar de schade is ingetreden krachtens artikel 96, 2°, Wetboek IPR, dat wordt uitgelegd in de zin van artikel 5.3 EEX - Verordening, moet worden begrepen de plaats waar de veroorzakende gebeurtenis rechtstreekse schadelijke gevolgen heeft gehad voor degene die hierdoor direct is benadeeld (1). (1) Zie concl. OM.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Artikel 5.3 EEX-Verordening - Artikel 96, 2°, Wetboek IPR - Plaats waar de schade is ingetreden

En vertu de l'article 96, 2°, du Code de droit international privé, interprété dans le sens de l'article 5.3 du Règlement « Bruxelles I », il y a lieu d'entendre par lieu où le dommage est survenu le lieu où le fait dommageable a directement produit ses effets dommageables à l'égard d'une personne directement lésée (1). (1) Voir les concl. du MP.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Règlement (CE) n° 44/2001 du Conseil du 22 décembre 2000, article 5.3 - Code de droit international privé, article 96, 2° - Lieu où le dommage est

- Art. 5.3 Verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

- Art. 96, 2° Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

Conclusie van advocaat-generaal Van Ingelgem.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Artikel 5.3 EEX-Verordening - Hof van Justitie van de Europese Unie - Interpretatieve rechtspraak - Artikel 96, 2°, Wetboek IPR

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Artikel 5.3 EEX-Verordening - Artikel 96, 2°, Wetboek IPR - Plaats waar de schade is ingetreden

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Artikel 5.3 EEX-Verordening - Artikel 96, 2°, Wetboek IPR - Plaats waar de schade is ingetreden

De plaats waar de schade is ingetreden krachtens artikel 96, 2°, Wetboek IPR, dat wordt uitgelegd in de zin van artikel 5.3 EEX - Verordening, doelt niet op de woonplaats van de verzoeker, enkel op grond dat hij aldaar financiële schade heeft geleden die voortvloeit uit een in een andere staat ingetreden en door hem geleden verlies van vermogensonderdelen; daarentegen hebben de gerechten van de woonplaats van de verzoeker rechtsmacht indien de schade aldaar rechtstreeks is ingetreden (1). (1) Zie concl. OM.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Artikel 5.3 EEX-Verordening - Artikel 96, 2°, Wetboek IPR - Plaats waar de schade is ingetreden

- Art. 5.3 Verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

- Art. 96, 2° Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

Uit artikel 96, 2°, Wetboek IPR en de wetsgeschiedenis blijkt dat deze bepaling gebaseerd is op de interpretatieve rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie bij artikel 5.3 EEX - Verordening, thans artikel 7.2 Brussel Ibis Verordening (1). (1) Zie concl. OM.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Artikel 5.3 EEX-Verordening - Hof van Justitie van de Europese Unie - Interpretatieve rechtspraak - Artikel 96, 2°, Wetboek IPR

- Art. 5.3 Verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

3/12/2019

survenu

- Art. 5.3 Règlement (CE) n° 44/2001 du Conseil du 22 décembre 2000 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale

- Art. 96, 2° L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

Conclusions de l'avocat général Van Ingelgem.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Règlement (CE) n° 44/2001 du Conseil du 22 décembre 2000, article 5.3 - Cour de Justice de l'Union européenne - Jurisprudence interprétative - Code de droit international privé, article 96, 2°

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Règlement (CE) n° 44/2001 du Conseil du 22 décembre 2000, article 5.3 - Code de droit international privé, article 96, 2° - Lieu où le dommage est survenu

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Règlement (CE) n° 44/2001 du Conseil du 22 décembre 2000, article 5.3 - Code de droit international privé, article 96, 2° - Lieu où le dommage est survenu

En vertu de l'article 96, 2°, du Code de droit international privé, interprété dans le sens de l'article 5.3 du Règlement « Bruxelles I », le lieu où le dommage est survenu ne vise pas le lieu du domicile du demandeur, au seul motif qu'il y a subi un préjudice financier résultant de la perte d'éléments de son patrimoine intervenue et subie dans un autre État; en revanche, les juridictions du domicile du demandeur sont compétentes si le dommage y est survenu directement (1). (1) Voir les concl. du MP.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Règlement (CE) n° 44/2001 du Conseil du 22 décembre 2000, article 5.3 - Code de droit international privé, article 96, 2° - Lieu où le dommage est survenu

- Art. 5.3 Règlement (CE) n° 44/2001 du Conseil du 22 décembre 2000 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale

- Art. 96, 2° L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

Il ressort de l'article 96, 2°, du Code de droit international privé et des travaux préparatoires que cette disposition s'inspire de la jurisprudence interprétative que la Cour de justice de l'Union européenne a donnée de l'article 5.3 du Règlement « Bruxelles I », auquel correspond actuellement l'article 7.2 du Règlement Brussel Ibis (1). (1) Voir les concl. du MP.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Règlement (CE) n° 44/2001 du Conseil du 22 décembre 2000, article 5.3 - Cour de Justice de l'Union européenne - Jurisprudence interprétative - Code de droit international privé, article 96, 2°

- Art. 5.3 Règlement (CE) n° 44/2001 du Conseil du 22 décembre 2000 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale

P. 109/593

C.17.0543.N

7 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180607.11](#)

AC nr. ...

De behandeling van de zaak voor en na cassatie vormt een enkele aanleg en er mag dienvolgens slechts een rechtsplegingsvergoeding worden toegekend voor deze enkele aanleg (1). (1) Cass. 15 september 2014, AR C.13.0017.N, AC 2014, nr. 520, met concl. van advocaat-generaal Vanderlinden.

GERECHTSKOSTEN - Burgerlijke zaken - Procedure voor de feitenrechter -

- Artt. 1017, eerste lid, 1022, eerste lid, en 1110, eerste en tweede lid *Gerechtelijk Wetboek*

- Art. 1, tweede lid KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 *Gerechtelijk Wetboek* en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 Wet 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid

De rechtsplegingsvergoeding geldt enkel voor de partij die gelijk krijgt in het geschil ten gronde; gelet op de eigen aard van het cassatiegeding is hiervoor geen rechtsplegingsvergoeding verschuldigd en kan de rechter op verwijzing na cassatie geen rechtsplegingsvergoeding toekennen voor de procedure gevoerd voor het Hof (1). (1) Cass. 10 september 2015, AR C.13.0402.N - C.13.0403.N, AC 2015, nr. 502.

GERECHTSKOSTEN - Burgerlijke zaken - Procedure in cassatie -

- Art. 1022, eerste lid *Gerechtelijk Wetboek*

Uit de bepaling dat de overeenkomsten te goeder trouw moeten worden ten uitvoer gebracht, volgt niet als algemene regel dat een partij bij een wederkerige overeenkomst die van de wederpartij de nakoming vraagt van diens verbintenis, het bewijs dient te leveren dat hijzelf zijn verbintenis zal kunnen uitvoeren wanneer de wederpartij omdat bewijs vraagt.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijsvoering -

- Art. 1134, derde lid *Burgerlijk Wetboek*

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen -

- Art. 1134, derde lid *Burgerlijk Wetboek*

L'instruction de la cause avant et après cassation constitue une seule instance et, dès lors, une seule indemnité de procédure peut être accordée pour cette seule instance (1). (1) Cass. 15 septembre 2014, R.G. C.13.0017.N, AC 2014, n° 520, avec concl. de M. Vanderlinden, avocat général.

FRAIS ET DEPENS - Matière civile - Procédure devant le juge du fond -

- Art. 1017, al. 1er, 1022, al. 1er, et 1110, al. 1er et 2 *Code judiciaire*

- Art. 1er, al. 2 *A.R. du 26 octobre 2007*

L'indemnité de procédure est seulement allouée à la partie qui obtient gain de cause au fond; eu égard à la nature particulière de l'instance en cassation, il n'y a pas lieu d'allouer une indemnité de procédure et le juge de renvoi qui statue à la suite d'une cassation ne peut allouer une indemnité de procédure dans le cadre de la procédure devant la Cour (1). (1) Cass. 10 septembre 2015, R.G. C.13.0402.N - C.13.0403.N, AC 2015, n° 502.

FRAIS ET DEPENS - Matière civile - Procédure en cassation -

- Art. 1022, al. 1er *Code judiciaire*

Il ne suit pas de la disposition que les conventions doivent être exécutées de bonne foi qu'une partie à un contrat synallagmatique qui poursuit l'exécution, par l'autre partie, de ses engagements doive, en règle générale, prouver qu'elle sera en mesure d'exécuter ses propres obligations lorsque l'autre partie lui demande d'apporter cette preuve.

PREUVE - Matière civile - Administration de la preuve -

- Art. 1134, al. 3 *Code civil*

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties -

- Art. 1134, al. 3 *Code civil*

C.17.0564.N

3 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180503.5](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat de executieplichtige zich blootstelt aan strafrechtelijke aansprakelijkheid indien hij niet vrijwillig tot uitvoering van een vonnis overgaat, heeft niet tot gevolg dat wanneer het vonnis naderhand wordt hervormd, op de executiegerechtigde geen risicoaansprakelijkheid rust.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Executieplichtige - Strafrechtelijke aansprakelijkheid bij niet vrijwillige uitvoering - Gedwongen tenuitvoerlegging - Art. 1398, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Uit artikel 1398, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, zoals van toepassing, volgt dat de partij die een vonnis doet uitvoeren, bij gehele of gedeeltelijke hervorming of vernietiging ervan, boven de teruggave van hetgeen zij ingevolge de hervormde of vernietigde beslissing heeft ontvangen, de schade dient te vergoeden die door de enkele tenuitvoerlegging is ontstaan, zonder dat daartoe enige kwade trouw of fout in de zin van de artikelen 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek is vereist.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Gedwongen tenuitvoerlegging - Risicoaansprakelijkheid - Art. 1398, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Voor de toepassing van de risicoaansprakelijkheid blijft de reden van de hervorming van het vonnis buiten beschouwing, zodat ook een wijziging van de wetgeving op grond waarvan het vonnis wordt hervormd voor rekening blijft van diegene die tot tenuitvoerlegging is overgegaan.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Gedwongen tenuitvoerlegging - Risicoaansprakelijkheid - Hervorming van het vonnis door wijziging van de wetgeving - Art. 1398, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

La circonstance que le débiteur de l'exécution s'expose à des sanctions pénales s'il n'y procède pas volontairement n'a pas pour effet d'exonérer le créancier de l'exécution de sa responsabilité objective si le jugement est réformé ultérieurement.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Débiteur de l'exécution - Responsabilité pénale en l'absence d'exécution volontaire - Exécution forcée - Art. 1398, al. 1er Code judiciaire

Il suit de l'article 1398, alinéa 1er, du Code judiciaire, dans sa version applicable, que la partie qui poursuit l'exécution d'un jugement est tenue, en cas de réformation ou d'annulation totale ou partielle de celui-ci, non seulement de rembourser ce qu'elle a reçu en vertu de la décision réformée ou annulée, mais aussi de réparer le dommage né de la seule exécution, sans qu'il soit requis qu'il y ait eu mauvaise foi ou faute au sens des articles 1382 et 1383 du Code civil.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Exécution forcée - Responsabilité objective - Art. 1398, al. 1er Code judiciaire

Pour la mise en oeuvre de la responsabilité objective, il n'est pas tenu compte du motif de la réformation du jugement et, dès lors, même lorsque la réformation du jugement est prononcée sur le fondement d'une modification législative, celui qui a poursuivi son exécution demeure objectivement responsable de celle-ci.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Exécution forcée - Responsabilité objective - Réformation du jugement à la suite d'une modification législative - Art. 1398, al. 1er Code judiciaire

C.17.0568.F

23 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180423.1](#)

AC nr. ...

Aangezien de arbeidsovereenkomst tussen de handelsagent en zijn werknemer en de overeenkomst tussen die handelsagent en zijn principaal verschillende overeenkomsten zijn, heeft de omstandigheid dat de aan de agent verweten feiten die door een van zijn werknemers werden begaan en die het ontslag om dringende reden van die werknemer tot gevolg hadden, niet noodzakelijkerwijs tot gevolg dat die feiten een ernstige tekortkoming vormen die de beëindiging zonder opzegging van de agentuurovereenkomst rechtvaardigen.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Ontslag om dringende redenen - Handelsagentuurovereenkomst - Onderscheid

Dès lors que le contrat de travail entre l'agent et son travailleur et le contrat entre cet agent et son commettant sont des contrats distincts, la circonstance que les faits reprochés à l'agent aient été commis par un de ses travailleurs et aient entraîné le licenciement pour motif grave de ce travailleur n'implique pas nécessairement que ces faits soient constitutifs d'un manquement grave justifiant la rupture sans préavis du contrat d'agence.

CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Motif grave - Contrat d'agence commerciale - Distinction

Krachtens artikel 19, eerste lid, van de wet van 13 april 1995 betreffende de handelsagentuurovereenkomst, dat op dit geschil van toepassing is, kan elke partij, onverminderd alle schadeloosstellingen, de overeenkomst zonder opzegging of vóór het verstrijken van de termijn beëindigen, wanneer de andere partij ernstig tekortkomt in haar verplichtingen; iedere zware fout die elke professionele samenwerking tussen de principaal en de handelsagent definitief onmogelijk maakt, wordt beschouwd als een ernstige tekortkoming.

OVEREENKOMST - Einde - Handelsagentuurovereenkomst - Beëindiging zonder opzegging - Ernstige tekortkoming - Zware fout

Voor zover de rechter het wettelijk begrip 'ernstige tekortkoming' niet miskent, beoordeelt hij op onaantastbare wijze de ernst van de fout en de weerslag ervan op de mogelijkheid om de professionele relatie voort te zetten; zolang hij de criteria die de wet aan dit begrip toekent niet wijzigt, mag hij alle gegevens in acht nemen die zijn beoordeling kunnen ondersteunen.

OVEREENKOMST - Einde - Handelsagentuurovereenkomst - Beëindiging zonder opzegging - Ernstige tekortkoming - Beoordeling - Bevoegdheid van de rechter

En vertu de l'article 19, alinéa 1er, de la loi du 13 avril 1995 relative au contrat d'agence commerciale, applicable en l'espèce, chacune des parties peut, sous réserve de tous dommages-intérêts, résilier le contrat sans préavis ou avant l'expiration du terme, en raison d'un manquement grave de l'autre partie à ses obligations; est considérée comme constituant un manquement grave, toute faute grave qui rend immédiatement et définitivement impossible toute collaboration professionnelle entre le commettant et l'agent.

CONVENTION - Fin - Contrat d'agence commerciale - Résiliation sans préavis - Manquement grave - Faute grave

Pourvu qu'il ne méconnaisse pas la notion légale de manquement grave, le juge apprécie souverainement la gravité de la faute et son incidence sur la possibilité de poursuivre la relation professionnelle; il peut, à la condition de ne pas modifier les critères que la loi donne de cette notion, avoir égard à tous éléments de nature à fonder son appréciation.

CONVENTION - Fin - Contrat d'agence commerciale - Résiliation sans préavis - Manquement grave - Appréciation - Pouvoir du juge

C.17.0571.N

3 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180503.6](#)

AC nr. ...

Het incidenteel beroep is, in beginsel, aan geen andere vormvereisten onderworpen dan die welke gelden voor een conclusie zodat een vordering die is opgenomen in de motieven van een conclusie regelmatig aan de rechter is voorgelegd, zelfs wanneer zij niet herhaald wordt in het dictum van deze conclusie; een partij kan aldus incidenteel beroep instellen door een beslissing aan te vechten en de hervorming van het bestreden vonnis te vragen in de motieven van haar conclusie voor de rechter in hoger beroep, ook al wordt in het dictum van deze conclusie geen hervorming van het bestreden vonnis gevraagd.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Incidenteel beroep - Conclusie - Vordering opgenomen in de motieven maar niet in het dictum - Artt. 1054, eerste lid, en 1056, 4° Gerechtelijk Wetboek

L'appel incident n'est, en règle, soumis à aucune autre règle de forme que celles prévues pour les conclusions, de sorte qu'une demande insérée dans les motifs d'un écrit de conclusions est régulièrement soumise au juge, même si elle n'est pas reproduite dans le dispositif de cet écrit; dès lors, une partie peut former appel incident en critiquant une décision et en demandant la réformation du jugement entrepris dans les motifs de ses conclusions déposées en degré d'appel, même si la réformation du jugement entrepris n'est pas demandée dans le dispositif de ces conclusions.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel incident - Conclusions - Demande figurant dans les motifs mais absente du dispositif - Artt. 1054, al. 1er, et 1056, 4° Code judiciaire

C.17.0572.N

14 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180614.4](#)

AC nr. ...

Wanneer het proces-verbaal van de terechtzitting waarop de zaak werd behandeld en in beraad werd genomen en de in de zaak gewezen uitspraak dezelfde namen van raadsheren vermeldt, staat vast dat het dezelfde rechters zijn die de zaak hebben behandeld en erover hebben geoordeeld en die de beslissing hebben ondertekend (1). (1) Zie Cass. 10 juni 2011, AR C.10.0249.N, AC 2011, nr. 395.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen -
- Art. 780 Gerechtelijk Wetboek

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Burgerlijke zaken -
- Art. 780 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen -
- Art. 780 Gerechtelijk Wetboek

Lorsque le procès-verbal de l'audience à laquelle la cause a été instruite et prise en délibéré et la décision rendue dans la cause mentionnent les mêmes noms de conseillers, il est établi que ce sont les mêmes juges qui ont instruit la cause et qui se sont prononcés à ce propos et qui ont signé la décision (1). (1) Voir Cass. 10 juin 2011, RG C.10.0249.N, Pas. 2011, n° 395.

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités -
- Art. 780 Code judiciaire

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière civile -
- Art. 780 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités -
- Art. 780 Code judiciaire

C.17.0573.N

28 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180928.2](#)

AC nr. ...

De afgifte van de geleende zaak betreft een rechtsfeit waarvan het bewijs kan geleverd worden door alle middelen rechtens.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijsvoering - Verbruiklening -
Afgifte van de geleende zaak
- Art. 1892 Burgerlijk Wetboek

LENING - Afgifte van de geleende zaak - Aard - Bewijs -
Verbruiklening

- Art. 1892 Burgerlijk Wetboek

La remise de la chose prêtée est un fait juridique dont la preuve peut être apportée par toutes voies de droit.

PREUVE - Matière civile - Administration de la preuve - Prêt de
consommation - Remise de la chose prêtée
- Art. 1892 Code civil

PRET - Remise de la chose prêtée - Nature - Preuve - Prêt de
consommation

- Art. 1892 Code civil

C.17.0578.N

26 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180426.12](#)

AC nr. ...

De verdeling in gelijke delen zoals bedoeld in artikel 19bis-11, §2, WAM, zoals hier van toepassing, geldt uitsluitend tussen de verzekeraars onderling; de benadeelde kan bijgevolg van iedere verzekeraar van een bij het ongeval betrokken voertuig, met uitzondering van hen wiens verzekerde ongetwijfeld niet aansprakelijk is, het geheel van de door hem geleden schade vorderen (1). (1) Cass. 14 december 2017, AR C.17.0338.N, AC 2017, nr. 715.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Artikel 19bis-11, § 2, WAM
1989 - Schadevergoeding van de benadeelde persoon - Verdeling
in gelijke delen

- Art. 19bis-11, § 2 Wet betreffende de verplichte
aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

La répartition par parts égales visée à l'article 19bis-11, § 2, de la loi du 21 novembre 1989, tel qu'applicable en l'espèce, ne s'applique qu'entre les assureurs; la personne lésée peut par conséquent réclamer la totalité du dommage qu'elle a subi à tout assureur d'un véhicule impliqué dans l'accident, à l'exception de ceux de l'assuré dont la responsabilité n'est indubitablement pas engagée (1). (1) Cass. 14 décembre 2017, RG C.17.0338.N, Pas. 2017, n° 715.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Loi du 21
novembre 1989, article 19bis-11, § 2 - Indemnisation de la
personne lésée - Répartition par parts égales

- Art. 19bis-11, § 2 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance
obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules
automoteurs

Een interpretatieve wet is een wet die betreffende een punt waar de rechtsregel onzeker of betwist is, een oplossing geeft die door de rechtspraak had kunnen aangenomen worde (1); uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 31 mei 2017 tot wijziging van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen volgt dat artikel 29ter WAM, zoals ingevoerd bij de voormelde wet van 31 mei 2017, voorziet in een aangepaste vergoedingsregel en bijgevolg geen interpretatieve wetsbepaling is. (1) Cass. 7 april 2016, AR F.14.0097.N, AC 2016, nr. 245; Cass. 16 februari 2015, AR C.13.0524.F, AC 2015, nr. 115.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Artikel 29ter WAM 1989 - Interpretatieve wetsbepaling

- Art. 29ter Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

Een interpretatieve wet is een wet die betreffende een punt waar de rechtsregel onzeker of betwist is, een oplossing geeft die door de rechtspraak had kunnen aangenomen worden (1); uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 31 mei 2017 tot wijziging van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen volgt dat artikel 29ter WAM, zoals ingevoerd bij de voormelde wet van 31 mei 2017, voorziet in een aangepaste vergoedingsregel en bijgevolg geen interpretatieve wetsbepaling is. (1) Cass. 7 april 2016, AR F.14.0097.N, AC 2016, nr. 245; Cass. 16 februari 2015, AR C.13.0524.F, AC 2015, nr. 115.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Uitlegging - Interpretatieve wet

- Art. 29ter Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

Uit artikel 19bis-11, §2, zoals opgeheven bij artikel 15 van de wet van 31 mei 2017 tot wijziging van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen, volgt dat voor de toepassing van deze wetsbepaling enkel de WAM-verzekeraars van de voertuigen waarvan de bestuurders geen aansprakelijkheid dragen, niet tot vergoeding gehouden zijn (1). (1) Cass. 12 september 2016, AR C.15.0326.N, AC 2016, nr. 475.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Artikel 19bis-11, § 2, WAM 1989 - Toepassing van deze wetsbepaling

Une loi interprétative est une loi qui, à propos d'un point de la règle de droit qui est incertain ou contesté, donne une solution qui aurait pu être admise par la jurisprudence (1); il résulte des travaux préparatoires de la loi du 31 mai 2017 modifiant la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs que l'article 29ter de la loi du 21 novembre 1989, tel qu'inséré par la loi précitée du 31 mai 2017, prévoit un régime d'indemnisation adapté e n'est pas, par conséquent, une disposition légale interprétative. (1) Cass. 7 avril 2016, RG F.14.0097.N, Pas. 2016, n° 245; Cass. 16 février 2015, RG C. 13.0524.F, Pas. 2015, n° 115.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Loi du 21 novembre 1989, article 29ter - Disposition légale interprétative

- Art.29ter L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

Une loi interprétative est une loi qui, à propos d'un point de la règle de droit qui est incertain ou contesté, donne une solution qui aurait pu être admise par la jurisprudence (1); il résulte des travaux préparatoires de la loi du 31 mai 2017 modifiant la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs que l'article 29ter de la loi du 21 novembre 1989, tel qu'inséré par la loi précitée du 31 mai 2017, prévoit un régime d'indemnisation adapté e n'est pas, par conséquent, une disposition légale interprétative. (1) Cass. 7 avril 2016, RG F.14.0097.N, Pas. 2016, n° 245; Cass. 16 février 2015, RG C. 13.0524.F, Pas. 2015, n° 115.

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Interprétation - Loi interprétative

- Art.29ter L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

Il résulte de l'article 19bis-11, §2, tel qu'abrogé par l'article 15 de la loi du 31 mai 2017 modifiant la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs que, pour l'application de cette disposition légale, seuls les assureurs en matière d'assurance automobile obligatoire des véhicules dont les conducteurs ne voient pas leur responsabilité engagée ne sont pas tenus à indemnisation (1). (1) Cass. 12 septembre 2016, RG C.15.0326.N, Pas. 2016, n° 475.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Loi du 21 novembre 1989, article 19bis-11, § 2 - Application de cette disposition légale

- Art. 19bis-11, § 2 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 19bis-11, § 2 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

Uit de bepalingen van artikel 19bis-11, §1, WAM en artikel 19bis-11, §2, zoals hier van toepassing, en hun wetsgeschiedenis blijkt dat de vergoedingsregeling bepaald in artikel 19bis-11, §1, WAM steunt op aansprakelijkheid en de aansprakelijkheidsverzekeringen, terwijl de in artikel 19bis-11, §2, WAM vervatte regel een automatische vergoedingsregel is die losstaat van het optreden van het Fonds en die de wet oplegt aan de verzekeraars die de burgerrechtelijke aansprakelijkheid waartoe motorrijtuigen aanleiding kunnen geven, dekken.

Il ressort des dispositions des articles 19bis-11, § 1er, de la loi du 21 novembre 1989 et 19bis-11, § 2, tel qu'applicables en l'espèce, et de leur genèse légale que le régime d'indemnisation prévu à l'article 19bis-11, § 1er, de la loi du 21 novembre 1989 repose sur la responsabilité et les assurances de responsabilité, alors que le régime consacré à l'article 19bis-11, § 2, de la loi du 21 novembre 1989 constitue un régime d'indemnisation automatique distinct de l'intervention du Fonds et que la loi impose aux assureurs qui couvrent la responsabilité civile à laquelle des véhicules automoteurs peuvent donner lieu.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Artikel 19bis-11, § 1, WAM 1989 - Artikel 19bis-11, § 2, WAM 1989 - Vergoedingsregeling - Begrip

- Art. 19bis-11, §§ 1 en 2 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Loi du 21 novembre 1989, article 19bis-11, § 1er - Loi du 21 novembre 1989, article 19bis-11, § 2 - Régime d'indemnisation - Notion

- Art. 19bis-11, § 1er et 2 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

C.17.0579.N

14 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180914.5](#)

AC nr. ...

Als bijzondere vorm van vergoeding of teruggave zoals bedoeld in artikel 44 Strafwetboek strekt de herstellvordering ertoe een einde te maken aan de met de wet strijdige toestand die uit het misdrijf is ontstaan en waardoor het algemeen belang wordt geschaad; hoewel zij niet de vergoeding van de aantasting van particuliere belangen beoogt, heeft zij, zoals de schadevergoeding, een burgerrechtelijk karakter (1). (1) Zie, wat de gelijkaardige herstellvordering in stedenbouwwaken betreft, Cass. 24 mei 2011, AR P.10.2052.N, AC 2011, nr. 343; Cass. 15 september 2009, AR P.09.0182.N, AC 2009, nr. 501; Cass 9 juni 2009, AR P.09.0023.N, AC 2009, nr. 383; zie tevens, inzonderheid over de aard van de herstelmaatregel in stedenbouwwaken, de uitgebreide concl. van advocaat-generaal M. DE SWAEF voor Cass. 24 februari 2004, AR P.03.11243.N, AC 2004, nr. 96.

MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN (BEHOUD VAN) - Herstellvordering - Oogmerk - Aard

- Art. 15, § 1, eerste lid Decr. 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten

Étant une forme particulière d'indemnisation ou de restitution telle que visée à l'article 44 du Code pénal, la demande de remise en état tend à mettre un terme à la situation contraire à la loi, qui est née de l'infraction et porte atteinte à l'intérêt général; même si elle ne vise pas la réparation de l'atteinte à des intérêts particuliers, elle revêt, à l'instar de l'indemnité, un caractère civil (1). (1) Voir, en ce qui concerne la demande de remise en état analogue en matière d'urbanisme, Cass. 24 mai 2011, RG P.10.2052.N, Pas. 2011, n° 343; Cass. 15 septembre 2009, RG P.09.0182.N, Pas. 2009, n° 501; Cass 9 juin 2009, RG P.09.0023.N, AC 2009, n° 383; voir également, en particulier sur la nature de la mesure de remise en état en matière d'urbanisme, les conclusions détaillées de M. De Swaef, avocat général, Cass. 24 février 2004, RG P.03.[1243.N], Pas. 2004, n° 96.

MONUMENTS ET SITES (CONSERVATION DES) - Demande de remise en état - Finalité - Nature

- Art. 15, § 1er, al. 1er Décret du 3 mars 1976

Uit de aard van de herstellvordering volgt dat deze door de daartoe door de wet aangewezen ambtenaren, aan wie de wet de behartiging van het algemeen belang en het herstel van de verstoorde rechtsorde opdraagt, kan worden ingesteld voor de burgerlijke rechter, ook al voorziet het Monumentendecreet niet uitdrukkelijk in deze mogelijkheid.

MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN (BEHOUD VAN) - Herstellvordering - Aard - Gevolg - Instellen voor de burgerlijke rechter

- Art. 15, § 1, eerste lid Decr. 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten

Il suit de la nature de la demande de remise en état qu'elle peut être portée devant le juge civil par les fonctionnaires désignés par la loi qui se voient confier la défense de l'intérêt général et le rétablissement de l'ordre juridique, même si le décret du 3 mars 1976 réglant la protection des monuments et des sites urbains et ruraux ne prévoit pas expressément cette possibilité.

MONUMENTS ET SITES (CONSERVATION DES) - Demande de remise en état - Nature - Conséquence - Saisie du juge civil

- Art. 15, § 1er, al. 1er Décret du 3 mars 1976

C.17.0584.N

5 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181005.1](#)

AC nr. ...

Het hof gaat enkel na of de rechter het begrip "feitelijk vermoeden" niet heeft miskend, en meer bepaald, of hij uit de door hem vastgestelde feiten geen gevolgtrekkingen heeft afgeleid die op grond van die feiten geenszins kunnen worden verantwoord.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Wettigheidstoezicht - Begrip "feitelijk vermoeden" - Beoordeling

- Art. 1353 Burgerlijk Wetboek

La cour se borne à vérifier si le magistrat n'a pas méconnu la notion de « présomption de l'homme » et, en particulier, s'il n'a pas déduit des faits constatés par lui des conséquences qui ne seraient susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification.

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Généralités - Contrôle de légalité - Notion de "présomption de l'homme" - Appréciation

- Art. 1353 Code civil

Krachtens artikel 25, eerste lid, Wetboek van Koophandel, kan de rechter inzake handelsverrichtingen uit het gebrek aan protest van een brief ten aanzien van een handelaar het feitelijke vermoeden putten en het bewijs erin vinden dat de handelaar de inhoud van die brief aanvaardt, waarbij de rechter zulks beoordeelt naargelang van de feitelijke omstandigheden van het geval.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Vermoedens - Brief ten aanzien van een handelaar - Gebrek aan protest - Beoordeling door de rechter

- Art. 25, eerste lid Wetboek van Koophandel

HANDELSPAPIER - Brief ten aanzien van een handelaar - Gebrek aan protest - Beoordeling door de rechter

- Art. 25, eerste lid Wetboek van Koophandel

En vertu de l'article 25, alinéa 1er, du Code de commerce, le juge peut, en matière d'opérations commerciales, déduire la présomption de l'homme de l'absence de protestation d'une lettre adressée à un commerçant et y puiser la preuve que le commerçant accepte le contenu de ladite lettre, le juge appréciant une telle présomption en fonction des circonstances de fait de l'espèce.

PREUVE - Matière civile - Présomptions - Lettre adressée à un commerçant - Absence de protestation - Appréciation par le juge

- Art. 25, al. 1er Code de commerce

EFFETS DE COMMERCE; VOIR AUSSI: 101 CHEQUE; 134 TI - Lettre adressée à un commerçant - Absence de protestation - Appréciation par le juge

- Art. 25, al. 1er Code de commerce

C.17.0585.N

31 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180531.7](#)

AC nr. ...

De wettelijke bepaling die voorziet dat elke schuldeiser die geniet van een persoonlijke zekerheidsstelling zulks vermeldt in zijn aangifte van schuldvordering of uiterlijk binnen zes maanden vanaf de datum van het vonnis van faillietverklaring, tenzij het faillissement eerder werd afgesloten, en de naam, de voornaam en het adres vermeldt van de natuurlijke persoon die zich kosteloos persoonlijk zeker heeft gesteld voor de gefailleerde, die bij gebrek aan deze formaliteit is bevrijd, betreft enkel de persoonlijke zekerheidsstellers en is niet van toepassing op diegenen die zakelijke zekerheid hebben gesteld om een schuld van de gefailleerde te waarborgen.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Schuldeiser - Persoonlijke zekerheidsstelling - Formaliteit - Niet-naleving - Gevolg - Toepassingsgebied - Zakelijke zekerheid
- Art. 63, tweede lid Wet 8 augustus 1997

Ne concerne que les sûretés personnelles et ne s'applique pas à ceux qui ont constitué une sûreté réelle pour garantir une dette du failli, la disposition légale aux termes de laquelle tout créancier jouissant d'une sûreté personnelle l'énonce dans sa déclaration de créance ou, au plus tard, dans les six mois de la date du jugement déclaratif de faillite, sauf si la faillite est clôturée plus tôt, et mentionne les nom, prénom et adresse de la personne physique qui, à titre gratuit, s'est constituée sûreté personnelle du failli, faute de quoi cette personne est déchargée.

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Créancier - Sûreté personnelle - Formalité - Non-respect - Conséquence - Champ d'application - Sûreté réelle
- Art. 63, al. 2 L. du 8 août 1997 sur les faillites

C.17.0586.F

28 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180528.1](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Overeenkomst tot reorganisatie - Benadeelde - Eigen recht tegen de verzekeraar van de reorganisatie - Verjaring

VERZEKERING - Landverzekering - Benadeelde - Eigen recht tegen de verzekeraar - Verjaring - Termijn

Artikel 30.1, eerste lid, van de wet van 16 februari 1994 tot regeling van het contract tot reorganisatie en reisbemiddeling, krachtens hetwelk de vorderingen waartoe een reiscontract waarop deze wet toepasselijk is, aanleiding kunnen geven, uit hoofde van het overlijden, de verwondingen of enige andere aantasting van de fysieke of geestelijke integriteit van een reiziger, na een termijn van twee jaar verjaren, onderwerpt de verjaring van de vordering die voortvloeit uit het eigen recht, dat de reiziger tegen de verzekeraar van de reorganisatie of van de reisbemiddeling heeft, niet aan een andere termijn dan die van vernoemd artikel 88, §2 (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 336.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Overeenkomst tot reorganisatie - Benadeelde - Eigen recht tegen de verzekeraar van de reorganisatie - Verjaring

- Art. 88, § 2 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014
- Art. 30.1 Wet 16 februari 1994 tot regeling van het contract tot reorganisatie en reisbemiddeling.

Conclusions de l'avocat général Genicot.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Contrat d'organisation de voyages - Personne lésée - Droit propre contre l'assureur de l'organisateur de voyages - Prescription

ASSURANCES - Assurances terrestres - Personne lésée - Droit propre contre l'assureur - Prescription - Délai

L'article 30.1, alinéa 1er, de la loi du 16 février 1994 régissant le contrat d'organisation de voyages et le contrat d'intermédiaire de voyages, en vertu duquel les actions auxquelles peut donner lieu un contrat de voyages tombant sous l'application de ladite loi, pour cause de décès, de blessures ou autres atteintes à l'intégrité physique ou morale d'un voyageur, se prescrivent par deux ans, ne soumet pas la prescription de l'action résultant du droit propre que le voyageur possède contre l'assureur de l'organisateur de voyages ou de l'intermédiaire de voyages un délai différent de celui de l'article 88, § 2, précité (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Contrat d'organisation de voyages - Personne lésée - Droit propre contre l'assureur de l'organisateur de voyages - Prescription

- Art. 88, § 2 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014
- Art. 30.1 L. du 16 février 1994

Artikel 88, §2, van de wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen verstaat onder bijzondere wettelijke bepalingen de bepalingen die de verjaring van de vordering die voortvloeit uit het eigen recht dat de benadeelde tegen de verzekeraar heeft, aan een andere termijn onderwerpen dan de termijn die dat artikel voorschrijft (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 336.

VERZEKERING - Landverzekering - Benadeelde - Eigen recht tegen de verzekeraar - Verjaring - Termijn
- Art. 88, § 2 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

Par les termes dispositions légales particulières, l'article 88, § 2, de la loi du 4 avril 2014 relative aux assurances, entend celles qui soumettent la prescription de l'action résultant du droit propre que la personne lésée possède contre l'assureur à un délai différent que celui que cet article prescrit (1). (1) Voir les concl. du MP.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Personne lésée - Droit propre contre l'assureur - Prescription - Délai
- Art. 88, § 2 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

C.17.0587.F

22 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180622.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal de Koster.

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Commanditaire vennootschappen - Vennoten - Kwalificatie - Onderneming

Het middel dat steunt op wettelijke bepalingen die noch van openbare orde, noch van dwingend recht zijn, dat niet aan de feitenrechter werd voorgelegd en waarvan hij niet op eigen initiatief heeft kennisgenomen en dat ook niet hoorde te doen, is nieuw (1). (1) Cass. 18 oktober 2012, AR C.11.0761.F, AC 2012, nr. 540.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Nieuw middel - Vennoten - Kwalificatie - Onderneming

Alle vennoten van een vennootschap onder firma worden als ondernemingen aangemerkt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 409.

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Commanditaire vennootschappen - Vennoten - Kwalificatie - Onderneming

- Artt. 202 en 205 Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

Conclusions de l'avocat général de Koster.

SOCIETES - Sociétés commerciales - Sociétés en commandite - Associés - Qualification - Entreprise

Est nouveau le moyen fondé sur des dispositions légales qui ne sont ni d'ordre public ni impératives qui n'a pas été soumis au juge du fond et dont celui-ci ne s'est pas saisi de sa propre initiative et dont il n'était pas tenu de se saisir (1). (1) Cass. 18 octobre 2012, RG C.11.0761.F, Pas. 2012, n° 540.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Moyen nouveau - Associés - Qualification - Entreprise

Tous les associés d'une société en nom collectif sont qualifiés d'entreprises (1). (1) Voir les concl., en extrait, du MP.

SOCIETES - Sociétés commerciales - Sociétés en commandite - Associés - Qualification - Entreprise

- Art. 202 et 205 Code des sociétés

C.17.0588.F

7 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180507.6](#)

AC nr. ...

De betaling met indeplaatsstelling heeft binnen die grenzen de overdracht van de schuldvordering van de subrogant op de gesubrogeerde tot gevolg.

INDEPLAATSSTELLING - Betaling met indeplaatsstelling - Uitwerkingen

- Art. 1249 Burgerlijk Wetboek

- Art. 39, § 1 Wet 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen

- Art. 95 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

Le paiement avec subrogation emporte dans cette mesure le transfert de la créance du subrogeant au subrogé.

SUBROGATION - Paiement avec subrogation - Effets

- Art. 1249 Code civil

- Art. 39, § 1er L. du 1er août 1985 portant des mesures fiscales et autres

- Art. 95 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

C.17.0589.N

24 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180524.5](#)

AC nr. ...

De dagvaarding stuit de verjaring van de vordering die zij inleidt (1); het voorwerp van de vordering is wat effectief wordt gevorderd (2). (1) C. LEBLON, Stuiting, schorsing en verlenging van verjaringstermijnen, in I. CLAEYS (ed.), Verjaring in het privaatrecht. Weet de avond wat de morgen brengt?, Mechelen, Kluwer, 2005, 97-98, nr. 13. (2) J. LAENENS e. a., Handboek Gerechtelijk Recht, 2008, 93, nr. 150.

DAGVAARDING - Verjaring - Stuiting

- Art. 2244, eerste en tweede lid Burgerlijk Wetboek

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Dagvaarding

- Art. 2244, eerste en tweede lid Burgerlijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Voorwerp van de vordering

- Art. 2244, eerste en tweede lid Burgerlijk Wetboek

De oorzaak van de vordering is het geheel van feiten dat de eiser tot staving van het gevorderde aanvoert (1). (1) S. MOSSELMANS, Tussenvorderingen, APR, 57, nr. 90.

VORDERING IN RECHTE - Oorzaak van de vordering

La citation interrompt la prescription de la demande qu'elle introduit (1) ; l'objet de la demande est ce qui est effectivement demandé (2). (1) C. LEBLON, Stuiting, schorsing en verlenging van verjaringstermijnen, in I. CLAEYS (éd.), Verjaring in het privaatrecht. Weet de avond wat de morgen brengt?, Malines, Kluwer, 2005, 97-98, n° 13. (2) J. LAENENS et crts., Handboek Gerechtelijk Recht, 2008, 93, n° 150.

CITATION - Prescription - Interruption

- Art. 2244, al. 1er et 2 Code civil

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Citation

- Art. 2244, al. 1er et 2 Code civil

DEMANDE EN JUSTICE - Objet de la demande

- Art. 2244, al. 1er et 2 Code civil

La cause de la demande est l'ensemble de faits que le demandeur allègue à l'appui de ce qui est demandé (1). (1) S. MOSSELMANS, Tussenvorderingen, APR, 57, n° 90.

DEMANDE EN JUSTICE - Cause de la demande

C.17.0594.N

5 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181005.2](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 88 Handelspraktijkenwet 1991 en 1338 BW volgt dat er alleen dan door de consument afstand van recht is om zich op de nietigheid van een buiten de verkoopruimten gesloten overeenkomst te beroepen wegens het ontbreken van de vermelding van een verzakingsrecht in de wettelijke bewoordingen, wanneer is vastgesteld dat de consument, op het ogenblik van de afstand, kennis had van de reden van de nietigheid van de overeenkomst.

AFSTAND VAN RECHT - Consument - Verkoop buiten de onderneming - Overeenkomst - Ontbreken van verzakingsbeding - Nietigheid van de overeenkomst - Afstand van recht om zich op de nietigheid te beroepen

- Art. 88 Wet 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument

- Art. 1338 Burgerlijk Wetboek

Il suit des articles 88 de la loi du 14 juillet 1991 et 1338 du Code civil que le consommateur ne peut renoncer au droit d'invoquer la nullité d'un contrat conclu en dehors des établissements commerciaux du fait de l'absence de mention d'un droit de renonciation dans les termes légaux que lorsqu'il a été constaté qu'au moment de la renonciation, le consommateur connaissait la cause de nullité du contrat.

RENONCIATION - Consommateur - Vente en dehors de l'entreprise - Convention - Absence de clause de renonciation - Nullité de la convention - Renonciation au droit d'invoquer la nullité

- Art. 88 L. du 14 juillet 1991

- Art. 1338 Code civil

Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie blijkt kennelijk dat artikel 88 Handelspraktijkenwet 1991, dat de artikelen 4 en 5 Richtlijn 85/577/EEG omzet in het Belgische recht en zoveel mogelijk in het licht van de bewoordingen en de doelstelling van die richtlijn moet worden uitgelegd, een dwingende bepaling is ten gunste van de consument, zodat deze, nadat een geschil is ontstaan, uitdrukkelijk of stilzwijgend en met kennis van zaken afstand kan doen van zijn recht om zich te beroepen op de nietigheid van een buiten de verkooppunten gesloten overeenkomst op de grond dat hij niet over zijn verzakingsrecht is voorgelicht in de wettelijke bewoordingen.

HANDELSPRAKTIJK - Verkoop buiten de onderneming - Consument - Overeenkomst - Verzakingsbeding - Aard
- Artt. 4 en 5 Richtlijn 85/577/EEG van de Raad van 20 december 1985 betreffende de bescherming van de consument bij buiten verkooppunten

- Art. 88 Wet 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument

OVEREENKOMST - Vorm - Consument - Verkoop buiten de onderneming - Overeenkomst - Verzakingsbeding - Aard
- Artt. 4 en 5 Richtlijn 85/577/EEG van de Raad van 20 december 1985 betreffende de bescherming van de consument bij buiten verkooppunten

- Art. 88 Wet 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument

Il ressort manifestement de la jurisprudence de la Cour de justice de l'Union européenne que l'article 88 de la loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce et sur l'information et la protection du consommateur, qui transpose en droit belge les articles 4 et 5 de la Directive 85/577/CEE et qu'il convient d'interpréter, autant que faire se peut, à l'aune des termes utilisés dans cette directive et au regard de sa finalité, est une disposition impérative en faveur du consommateur de sorte qu'après la naissance d'un litige, celui-ci peut renoncer de manière expresse ou tacite et en connaissance de cause à son droit d'invoquer la nullité d'un contrat conclu en dehors des établissements commerciaux au motif qu'il n'a pas été informé de son droit de renonciation dans les termes légaux.

PRATIQUES DU COMMERCE - Vente en dehors de l'entreprise - Consommateur - Convention - Clause de renonciation - Nature
- Art. 4 et 5 Directive 85/577/CEE du Conseil du 20 décembre 1985 concernant la protection des consommateurs dans le cas de contrats négociés en dehors des établissements commerciaux

- Art. 88 L. du 14 juillet 1991

CONVENTION - Forme - Consommateur - Vente en dehors de l'entreprise - Convention - Clause de renonciation - Nature
- Art. 4 et 5 Directive 85/577/CEE du Conseil du 20 décembre 1985 concernant la protection des consommateurs dans le cas de contrats négociés en dehors des établissements commerciaux

- Art. 88 L. du 14 juillet 1991

C.17.0595.N

14 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180614.5](#)

AC nr. ...

De appelrechters die bij de beoordeling van een door een van de partijen ingeroepen verjaring ambtshalve een vraag opwerpen met betrekking tot de aanvangsdatum van de periode van vijf jaar zoals bepaald in artikel 2276bis, §2 B.W. werpen niet ambtshalve het middel van de verjaring op maar stellen de vraag aan de orde naar het vetrekpunt van de door een van de partijen ingeroepen verjaring.

MACHTEN - Rechterlijke macht -
- Art. 2223 Burgerlijk Wetboek
VERJARING - Burgerlijke zaken - Algemeen -
- Art. 2223 Burgerlijk Wetboek

Er kan in de regel slechts sprake zijn van een eindvonnis in de zin van artikel 19 Gerechtelijk Wetboek waardoor de rechtsmacht van de rechter is uitgeput, wanneer de rechter een beslissing neemt over een geschilpunt, dit is een punt waarover tussen partijen betwisting bestond en waarover zij het debat hebben gevoerd.

Les juges d'appel qui, pour apprécier une prescription invoquée par une des parties, soulèvent une question en ce qui concerne le point de départ d'une période de cinq ans prévue à l'article 2276bis, § 2 C. civ. ne soulèvent pas d'office le moyen de la prescription, mais posent la question du point de départ de la prescription invoquée par une des parties.

POUVOIRS - Pouvoir judiciaire -
- Art. 2223 Code civil
PRESCRIPTION - Matière civile - Généralités -
- Art. 2223 Code civil

Il ne peut être question, en règle, d'un jugement définitif, au sens de l'article 19 du Code judiciaire, épuisant la juridiction du juge, que si le juge prend une décision sur un point litigieux, c'est-à-dire un point sur lequel il existait une contestation entre les parties et sur lequel elles ont débattu.

C.17.0602.F

28 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180528.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

*CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Vonnis -
Materiële fout - Zittingsblad - Proces-verbaal van de
rechtszittingen - Verbetering - Bevoegdheid van het Hof*

Uit het zittingsblad en het proces-verbaal van de
rechtszittingen die betrekking hebben op de zaak volgt
dat het ten gevolge van een kennelijke materiële fout
is, die door het Hof verbeterd kan worden om de
gegrondheid van het middel te beoordelen, dat het
bestreden vonnis vermeld heeft dat het in de
raadkamer werd uitgesproken (1). (1) Zie concl. OM in
Pas. 2018, nr. 337.

*CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Vonnis -
Materiële fout - Zittingsblad - Proces-verbaal van de
rechtszittingen - Verbetering - Bevoegdheid van het Hof*

Conclusions de l'avocat général Genicot.

*CASSATION - De la compétence de la cour de cassation -
Généralités - Jugement - Erreur matérielle - Feuille d'audience -
Procès-verbal des audiences - Rectification - Pouvoir de la Cour*

Il suit de la feuille d'audience et du procès-verbal des
audiences relatives à la cause que c'est à la suite d'une
erreur matérielle évidente, qu'il est au pouvoir de la
Cour de rectifier pour apprécier le fondement du
moyen, que le jugement attaqué mentionne avoir été
prononcé en chambre du conseil (1). (1) Voir les concl.
du MP.

*CASSATION - De la compétence de la cour de cassation -
Généralités - Jugement - Erreur matérielle - Feuille d'audience -
Procès-verbal des audiences - Rectification - Pouvoir de la Cour*

Om na te gaan of een vonnis regelmatig is en of een substantiële of op straffe van nietigheid vormvereiste vervuld is, dat het middel betwist, vermag het Hof acht slaan op het zittingsblad waarvan een uittreksel, desgevallend op zijn initiatief, bij het dossier van de voor het Hof gevolgde rechtspleging is gevoegd (Impliciete oplossing) (1). (1) Het zittingsblad bedoeld in artikel 783 Gerechtelijke Wetboek dat bewaard wordt in "een register" (artikel 784 Gerechtelijk Wetboek) op de griffie van het rechtscollege dat het vonnis heeft gewezen maakt geen deel uit van het dossier van de rechtspleging dat, krachtens de artikelen 720 en volgende van dat wetboek, "voor iedere zaak die op de algemene rol is ingeschreven, wordt aangelegd". Het dossier van de rechtspleging bevat krachtens artikel 721, eerste lid, 3°, van datzelfde wetboek immers enkel de processen-verbaal van de rechtszittingen (zie voor het onderscheid tussen het zittingsblad en het proces-verbaal van de rechtszitting de concl. van advocaat-generaal Werquin vóór Cass. 11 september 2009, AR C.08.0218.F, AC 2009, nr. 491; zie ook Cass. 14 november 1979, AC 1980, nr. 182 en noot (2), p. 348. Het zittingsblad bevat de minuut van het vonnis en de vermeldingen voorgeschreven door artikel 783, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek. Volgens de rechtspraak van het Hof is het zittingsblad een stuk waarop het Hof vermag acht te slaan om de regelmatigheid na te gaan van de voor de feitenrechter gevolgde rechtspleging (Cass. 3 februari 1997, AR S.96.0068.F, AC 1997, nr. 59 en noot (2), p. 152). Het zittingsblad is immers een authentieke akte die inzonderheid bedoeld is om het verloop van de rechtspleging vast te stellen. Aangezien het niet bij het dossier van de rechtspleging gevoegd is, staat het aan de eiser die dat wil aanvoeren tot staving van het cassatiemiddel, een eensluidend afschrift ervan bij het verzoekschrift te voegen (Cass. 3 januari 2008, AR C.06.0496.N, AC 2008, nr. 5). Heel anders is het geval waarover het geannoteerde arrest uitspraak doet en waarin de eiser zich niet beroept op het zittingsblad en dat blad door geen enkele andere partij in het cassatiegeding regelmatig aan het Hof is overgelegd. In dit geval werd een uittreksel van het zittingsblad op verzoek van de verslaggever bij het dossier van de voor het Hof gevolgde rechtspleging gevoegd en werden de partijen ervan in kennis gesteld.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Materieële fout - Beoordeling - Zittingsblad - Bevoegdheid van het Hof

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Vonnissen en arresten - Materieële fout - Beoordeling - Zittingsblad - Bevoegdheid van het Hof

Pour s'assurer de la régularité d'un jugement ou de l'accomplissement d'une forme substantielle ou prescrite à peine de nullité, que conteste le moyen, la Cour peut avoir égard à la feuille d'audience, dont un extrait est, le cas échéant à son initiative, joint au dossier de la procédure suivie devant elle (1) (Solution implicite). (1) La feuille d'audience visée à l'article 783 du Code judiciaire, qui est conservée « en forme de registre » (article 784 du Code judiciaire) au greffe de la juridiction qui a rendu le jugement, ne fait pas partie du dossier de la procédure, lequel est, en vertu des articles 720 et suivants de ce code, « constitué pour toute cause inscrite au rôle général ». Le dossier de la procédure ne contient en effet, conformément à l'article 721, alinéa 1er, 3° du même code, que les procès-verbaux d'audiences (sur la distinction entre la feuille d'audience et le procès-verbal d'audience, voy. les conclusions de Monsieur l'avocat général Werquin précédant Cass. 11 septembre 2009, RG C.08.0218.F, Pas. 2009, n° 491; cons. aussi Cass. 14 novembre 1979, Bull. et Pas., 1979, I, n° 182, et la note (2), p. 355). La feuille d'audience contient la minute du jugement et les mentions prescrites à l'article 783, alinéa 2, du Code judiciaire. La jurisprudence de la Cour est ainsi fixée que la feuille d'audience est une pièce à laquelle la Cour peut avoir égard pour contrôler la régularité de la procédure suivie devant le juge du fond (Cass. 3 février 1997, RG S.96.0068.F, Bull. et Pas. 1997, n° 59, et la note (2), p. 159). La feuille d'audience est, en effet, un acte authentique qui a spécialement pour but de constater le déroulement de la procédure. Comme elle n'est pas jointe au dossier de la procédure, il appartient au demandeur qui entend s'en prévaloir à l'appui du moyen de cassation d'en joindre une copie conforme à la requête (Cass. 3 janvier 2008, RG C.06.0496.N, Pas. 2008, n° 5). Tout autre est le cas, sur lequel statut l'arrêt annoté, où le demandeur ne se prévaut pas de la feuille d'audience et où celle-ci n'est régulièrement soumise à la Cour par aucune des autres parties à l'instance en cassation. En l'espèce, un extrait de la feuille d'audience a, à la demande du rapporteur, été joint au dossier de la procédure suivie devant la Cour et les parties en ont été avisées.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Erreur matérielle - Appréciation - Feuille d'audience - Pouvoir de la Cour

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Généralités - Jugements et arrêts - Erreur matérielle - Appréciation - Feuille d'audience - Pouvoir de la Cour

Conclusie van advocaat-generaal Vandewal.

MACHTSOVERSCHRIJDING - Machtsafwendig

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstel van plaats in de vorige staat - Herstelmaatregel - In gebreke blijven van de veroordeelde - Ambtshalve uitvoering door openbare besturen of derden - Uitvoeringskosten - Schuldvordering - Waarborg - Wettelijke hypotheek

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstel van plaats in de vorige staat - Herstelmaatregel - In gebreke blijven van de veroordeelde - Ambtshalve uitvoering door openbare besturen of derden - Uitvoeringskosten - Schuldvordering - Waarborg - Wettelijke hypotheek - Inschrijving - Tijdstip

VOORRECHTEN EN HYPOTHEKEN - Hypotheken - Stedenbouw - Herstel van plaats in de vorige staat - Herstelmaatregel - In gebreke blijven van de veroordeelde - Ambtshalve uitvoering door openbare besturen of derden - Uitvoeringskosten - Schuldvordering - Waarborg - Wettelijke hypotheek

VOORRECHTEN EN HYPOTHEKEN - Hypotheken - Stedenbouw - Herstel van plaats in de vorige staat - Herstelmaatregel - In gebreke blijven van de veroordeelde - Ambtshalve uitvoering door openbare besturen of derden - Uitvoeringskosten - Schuldvordering - Waarborg - Wettelijke hypotheek - Inschrijving - Tijdstip

De wettelijke hypotheek die, wanneer openbare besturen of derden die wegens het in gebreke blijven van de veroordeelde gedwongen zijn om het vonnis uit te voeren, de daaruit te hunnen bate voortvloeiende schuldvordering waarborgt, kan slechts worden ingeschreven nadat tot uitvoering werd overgegaan in de zin van artikel 6.1.46, tweede lid, VCRO (1). (1) Zie de andersl. concl. OM.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstel van plaats in de vorige staat - Herstelmaatregel - In gebreke blijven van de veroordeelde - Ambtshalve uitvoering door openbare besturen of derden - Uitvoeringskosten - Schuldvordering - Waarborg - Wettelijke hypotheek - Inschrijving - Tijdstip

- Artt. 6.1.46, tweede lid, en 6.2.1, zesde lid Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

VOORRECHTEN EN HYPOTHEKEN - Hypotheken - Stedenbouw - Herstel van plaats in de vorige staat - Herstelmaatregel - In gebreke blijven van de veroordeelde - Ambtshalve uitvoering door openbare besturen of derden - Uitvoeringskosten - Schuldvordering - Waarborg - Wettelijke hypotheek - Inschrijving - Tijdstip

- Artt. 6.1.46, tweede lid, en 6.2.1, zesde lid Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

Conclusions de l'avocat général Vandewal.

EXCES DE POUVOIR - Détournement de pouvoir

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Remise en état des lieux - Mesure de réparation - Carence du condamné - Exécution d'office par des administrations publiques ou des tiers - Frais d'exécution - Créance - Garantie - Hypothèque légale

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Remise en état des lieux - Mesure de réparation - Carence du condamné - Exécution d'office par des administrations publiques ou des tiers - Frais d'exécution - Créance - Garantie - Hypothèque légale - Inscription - Moment

PRIVILEGES ET HYPOTHEQUES - Hypothèques - Urbanisme - Remise en état des lieux - Mesure de réparation - Carence du condamné - Exécution d'office par des administrations publiques ou des tiers - Frais d'exécution - Créance - Garantie - Hypothèque légale

PRIVILEGES ET HYPOTHEQUES - Hypothèques - Urbanisme - Remise en état des lieux - Mesure de réparation - Carence du condamné - Exécution d'office par des administrations publiques ou des tiers - Frais d'exécution - Créance - Garantie - Hypothèque légale - Inscription - Moment

Lorsque des administrations publiques ou des tiers se voient contraints d'exécuter le jugement en raison de la carence du condamné, l'hypothèque légale qui garantit leur créance ne peut être inscrite qu'après qu'il a été procédé à l'exécution au sens de l'article 6.1.46, alinéa 2, du Code flamand de l'aménagement du territoire (1). (1) Voir les concl. contraires du MP.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Remise en état des lieux - Mesure de réparation - Carence du condamné - Exécution d'office par des administrations publiques ou des tiers - Frais d'exécution - Créance - Garantie - Hypothèque légale - Inscription - Moment

- Art. 6.1.46, al. 2, et 6.2.1, al. 6 Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétable relative à l'aménagement du territoire

PRIVILEGES ET HYPOTHEQUES - Hypothèques - Urbanisme - Remise en état des lieux - Mesure de réparation - Carence du condamné - Exécution d'office par des administrations publiques ou des tiers - Frais d'exécution - Créance - Garantie - Hypothèque légale - Inscription - Moment

- Art. 6.1.46, al. 2, et 6.2.1, al. 6 Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétable relative à l'aménagement du territoire

Uit artikel L1133-1 van het Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie, dat voorziet in de bekendmaking van de gemeentereglementen en -verordeningen bij aanplakking, volgt niet dat deze permanent ter inzage van het publiek moet worden gehouden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 618.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Rechtspleging - Gemeentebelastingen - Verordening - Bekendmaking - Aanplakking

- Art. L 1133-1 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Wettigheid van besluiten en verordeningen - Bekendmaking - Aanplakking

- Art. L 1133-1 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

De bij artikel L1133-2 van het Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie voorgeschreven aantekening in een register vormt het enige toelaatbare bewijs van de bekendmaking van een gemeentereglement of -verordening (1). (1) Cass. 21 mei 2015, AR F.13.0158.F, AC 2015, nr. 328; Cass. 21 mei 2015, AR F.14.0098.F, AC 2015, nr. 329; Cass. 14 september 2009, AR C.08.0340.F, AC 2009, nr. 497.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Rechtspleging - Gemeentebelastingen - Verordening - Bekendmaking - Bewijs - Bewijsmiddel

- Art. L 1133-2, tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Wettigheid van besluiten en verordeningen - Bekendmaking - Bewijs - Bewijsmiddel

- Art. L 1133-2, tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

Het bij artikel L1133-2, tweede lid, van het Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie voorgeschreven register, waaruit de bekendmaking en de datum van bekendmaking van de gemeentereglementen en -verordeningen blijkt, dient niet vooraf te worden ingebonden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 618.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Wettigheid van besluiten en verordeningen - Bekendmaking - Bewijs - Register van bekendmaking - Inbinden

- Art. L 1133-2, tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Artt. 1 tot 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Rechtspleging - Gemeentebelastingen - Verordening - Bekendmaking - Bewijs - Register van bekendmaking - Inbinden

- Art. L 1133-2, tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

3/12/2019

Il ne découle pas de l'article L 1133-1 du Code de la démocratie locale et de la décentralisation qui prescrit la publication des ordonnances et règlements communaux par voie d'affiche que celle-ci doit être accessible en permanence au public (1). (1) Voir les concl. du MP; comp. Cass. 10 septembre 1992, RG 1192F, Pas. 1992, n° 603.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Procédure - Taxes communales - Règlement - Publication - Affichage

- Art. L 1133-1 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Légalité des arrêtés et règlements - Publication - Affichage

- Art. L 1133-1 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

L'annotation dans un registre prescrite par l'article L 1133-2 du Code de la démocratie locale et de la décentralisation constitue le seul mode de preuve admissible de la publication d'un règlement ou d'une ordonnance communale (1). (1) Cass. 21 mai 2015, RG F.13.0158.F, Pas. 2015, n°328; Cass. 21 mai 2015, RG F.14.0098.F, Pas. 2015, n°329; Cass. 14 septembre 2009, RG C.08.0340.F, Pas. 2009, n° 497.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Procédure - Taxes communales - Règlement - Publication - Preuve - Mode de preuve

- Art. L 1133-2, al. 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Légalité des arrêtés et règlements - Publication - Preuve - Mode de preuve

- Art. L 1133-2, al. 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

Le registre prescrit par l'article L 1133-2, alinéa 2, du Code de la démocratie locale et de la décentralisation pour établir le fait et la date de la publication des règlements et ordonnances communaux ne doit pas être préalablement relié (1). (1) Voir les concl. du MP; comp. Cass. 10 septembre 1992, RG 1192F, Pas. 1992, n° 603.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Légalité des arrêtés et règlements - Publication - Preuve - Register des publications - Reliure

- Art. L 1133-2, al. 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. 1er à 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Procédure - Taxes communales - Règlement - Publication - Preuve - Register des publications - Reliure

- Art. L 1133-2, al. 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

P. 124/593

C.17.0607.F

23 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180423.2](#)

AC nr. ...

Luidens artikel 10, tweede lid, Pachtwet is de aanplanting met kerstbomen binnen negen jaar na het vertrek van de pachter geen persoonlijke exploitatie tenzij de genothaber van de terugneming reeds een tuinbouwbedrijf exploiteert en de vrederechter vrijstelling van dit verbod verleent na het advies te hebben ingewonnen van de rijkslandbouwkundige ingenieur van de streek; noch uit die bepaling, noch uit de onderlinge samenhang ervan met de artikelen 7, 1°, en 9, eerste lid, van dezelfde wet volgt dat de genothaber van de terugneming zijn voorgaande tuinbouwactiviteit had moeten exploiteren in de hoedanigheid van natuurlijk persoon en niet door tussenkomst van een vennootschap.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Einde (opzegging, verlenging, terugkeer) - Opzegging - Tuinbouwbedrijf - Aanplanting van kerstbomen - Persoonlijke exploitatie

- Artt. 7, 1°, 9, eerste lid, 12.6 en 10, tweede lid Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigdommen

Aux termes de l'article 10, alinéa 2, de la loi sur les baux à ferme, la plantation de sapins de Noël au cours des neuf années qui suivent le départ du preneur ne constitue pas une exploitation personnelle, sauf si le bénéficiaire de la reprise exploite déjà une exploitation horticole et que le juge de paix accorde dispense de cette interdiction après avis de l'ingénieur agronome de l'État de la région ; il ne suit ni de cette disposition ni de son rapprochement avec les articles 7, 1°, et 9, alinéa 1er, de la même loi que le bénéficiaire de la reprise devrait avoir exploité son activité horticole antérieure en qualité de personne physique et non par le truchement d'une société.

LOUAGE DE CHOSES - Bail à ferme - Fin (congé, prolongation, réintégration, etc) - Congé - Exploitation horticole - Plantation de sapins - Exploitation personnelle

- Art. 7, 1°, 9, al. 1er, 12.6 et 10, al. 2 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

C.17.0610.F

18 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181018.9](#)

AC nr. ...

Het referentieadres bedoeld in artikel 1, § 2, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten, geldt als inschrijving in de bevolkingsregisters in de zin van artikel 36 van het Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Cass. 19 april 2002, AR C.01.0218.F, AC 2002, nr. 241 met concl. OM in Pas. 2002.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Algemeen - Woonplaats - Begrip - Referentieadres

- Art. 36 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1, § 2 Wet 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen

WOONPLAATS - Gerechtelijke woonplaats - Begrip - Referentieadres

- Art. 36 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1, § 2 Wet 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen

L'adresse de référence visée à l'article 1er, § 2, de la loi du 19 juillet 1991 relative aux registres de la population, aux cartes d'identité, aux cartes d'étranger et aux documents de séjour vaut inscription dans les registres de la population au sens de l'article 36 du Code judiciaire (1). (1) Cass.19 avril 2002, RG C.01.0218.F, Pas.2002, n° 241 avec les concl. du MP.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Généralités - Domicile - Notion - Adresse de référence

- Art. 36 Code judiciaire

- Art. 1er, § 2 L. du 19 juillet 1991

DOMICILE - Domicile judiciaire - Notion - Adresse de référence

- Art. 36 Code judiciaire

- Art. 1er, § 2 L. du 19 juillet 1991

De opdrachtgever is bevoegd om door een eenzijdige rechtshandeling een einde te maken aan de overeenkomst; de eenzijdige beëindiging moet, om uitwerking te kunnen hebben, ter kennis gebracht worden van de aannemer; zij moet niet aanvaard worden door de aannemer; het betreft een vormvrije rechtshandeling die zowel uitdrukkelijk als stilzwijgend kan plaatshebben; noch voor de geldigheid van de beëindiging noch voor het bewijs ervan is een geschrift vereist; een stilzwijgende beëindiging kan evenwel enkel worden afgeleid uit gedragingen van de opdrachtgever die een duidelijke en ondubbelzinnige uitdrukking zijn van zijn wil en die niet vatbaar zijn voor een andere uitleg (1). (1) A. VAN OEVELEN, Overeenkomsten. Deel 2. Bijzondere overeenkomsten. E. Aanneming van werk - Lastgeving, p. 355 - 397.

OVEREENKOMST - Einde - Eenzijdige beëindiging door de opdrachtgever - Voorwaarden
- Art. 1794 Burgerlijk Wetboek

Le maître de l'ouvrage a le droit de mettre fin à la convention par un acte juridique unilatéral; la résiliation unilatérale doit, pour pouvoir sortir des effets, être portée à la connaissance de l'entrepreneur; elle ne doit pas être acceptée par l'entrepreneur; il s'agit d'un acte juridique informel qui peut avoir lieu aussi bien expressément que tacitement; ni la validité de la résiliation, ni sa preuve ne requièrent un écrit; une résiliation tacite ne peut toutefois être déduite que de comportements du maître de l'ouvrage constituant une expression claire et non équivoque de sa volonté et non susceptibles d'une autre interprétation (1). (1) A. VAN OEVELEN, Overeenkomsten. Deel 2. Bijzondere overeenkomsten. E. Aanneming van werk - Lastgeving, p. 355 - 397.

CONVENTION - Fin - Résiliation unilatérale par le maître de l'ouvrage - Conditions
- Art. 1794 Code civil

De rechter oordeelt in feite over het voorhanden zijn van de eenzijdige beëindiging door de opdrachtgever, mits hij daartoe geen gevolgen verbindt aan de feiten die daaruit niet kunnen worden afgeleid of daarmee niet verenigbaar zijn.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Overeenkomst - Eenzijdige beëindiging door de opdrachtgever - Beoordeling door de rechter

Le juge apprécie en fait l'existence de la résiliation unilatérale par le maître de l'ouvrage, pour autant qu'il n'attache pas aux faits des conséquences des conséquences qui ne peuvent en être déduites ou qui sont incompatibles avec eux.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Convention - Résiliation unilatérale par le maître de l'ouvrage - Appréciation par le juge

De regel van de quasi-immuniteit van de uitvoeringsagent is niet van toepassing op de aansprakelijkheid van een bestuurder wegens een door hem begane kennelijk grove fout die heeft bijgedragen tot het faillissement.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Samenloop van aansprakelijkheid - Aansprakelijkheid uit en buiten overeenkomst - Faillissement - Bestuurder - Aansprakelijkheid wegens kennelijk grove fout - Quasi-immuniteit van de uitvoeringsagent - Toepassing
- Art. 530, § 1, eerste lid Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

La règle de la quasi-immunité de l'agent d'exécution ne s'applique pas à la responsabilité d'un administrateur du fait de sa faute grave et caractérisée qui a contribué à la faillite.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Concours de responsabilités - Responsabilités contractuelle et extracontractuelle - Faillite - Administrateur - Responsabilité du fait d'une faute grave et caractérisée - Quasi-immunité de l'agent exécutant - Application
- Art. 530, § 1er, al. 1er Code des sociétés

De schuldeiser die een vordering op grond van artikel 530, §1, tweede lid, Wetboek van Vennootschappen instelt, komt niet op voor de vergoeding van individuele schade, maar voor zijn aandeel in de collectieve schade; dit aandeel in de collectieve schade houdt geen verband met de contractuele schade die een schuldeiser lijdt naar aanleiding van een door de gefailleerde vennootschap niet-nagekomen verbintenissen (1). (1) Zie Cass. 10 december 2008, AR P.08.0939.F, AC 2008, nr. 714; zie ook F. PARREIN, "De allerindividueelste vordering van de allerindividueelste schade - Het persoonlijk vorderingsrecht bij kennelijk grove fout aan banden gelegd", TRV 2012, p. 50, en M. VANDENBOGAERDE, "Aansprakelijkheid van vennootschapsbestuurders", Intersentia, 2009, p. 200, nr. 246.

FAILLISSEMENT, FAILLISEMENTS-AKkoord EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Verbintenissen - Benadeelde schuldeisers - Rechtsvordering - Draagwijdte

- Art. 530, § 1, tweede lid Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

VENNOOTSCHAPPEN - Algemeen - gemeenschappelijke regels - Faillissement - Benadeelde schuldeisers - Rechtsvordering - Draagwijdte

- Art. 530, § 1, tweede lid Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

Le créancier qui intente une action sur la base de l'article 530, § 1er, alinéa 2, du Code des sociétés ne peut prétendre à l'indemnisation de son préjudice individuel, mais à celle de sa part dans le préjudice collectif; cette part dans le préjudice collectif est sans lien avec le préjudice contractuel subi par un créancier à la suite d'une obligation que la société en faillite n'a pas respectée (1). (1) Voir Cass. 10 décembre 2008, RG P.08.0939.F, Pas. 2008, n° 714; voir également F. PARREIN, De allerindividueelste vordering van de allerindividueelste schade - Het persoonlijk vorderingsrecht bij kennelijk grove fout aan banden gelegd, RPS 2012, p. 50, et M. VANDENBOGAERDE, Aansprakelijkheid van vennootschapsbestuurders, Intersentia, 2009, p. 200, n° 246.

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Obligations - Créanciers lésés - Action en justice - Portée

- Art. 530, § 1er, al. 2 Code des sociétés

SOCIÉTÉS - Généralités. règles communes - Faillite - Créanciers lésés - Action en justice - Portée

- Art. 530, § 1er, al. 2 Code des sociétés

C.17.0620.N

14 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180914.3](#)

AC nr. ...

Wanneer een samenwerkingsakkoord door een later samenwerkingsakkoord wordt gewijzigd, dan is op dit wijzigingsakkoord artikel 92bis van de Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot Hervorming der Instellingen van toepassing; hieruit volgt dat een wijzigingsakkoord dat bepalingen van een eerder akkoord wijzigt of nieuwe bepalingen eraan toevoegt die betrekking hebben op aangelegenheden die bij decreet worden geregeld, die de Gemeenschap of het Gewest zouden kunnen bezwaren of die Belgen persoonlijk zouden kunnen binden, eerst gevolg heeft nadat het instemmen heeft verkregen bij decreet; wanneer een aanvankelijk samenwerkingsakkoord dat voor een bepaalde duur werd afgesloten wordt verlengd of wordt omgevormd tot een samenwerkingsakkoord voor onbepaalde duur, komt zulks neer op een wijziging van de samenwerkingsovereenkomst die desgevallend parlementaire instemming behoeft; de omstandigheid dat het oorspronkelijke samenwerkingsakkoord werd afgesloten voor de inwerkingtreding van de Bijzondere Wet van 16 juli 1993, doet hieraan geen afbreuk (1). (1) Zie concl. OM.

GEMEENSCHAP EN GEWEST - 3/12/2019

Lorsqu'un accord de coopération est modifié par un accord de coopération ultérieur, l'article 92bis de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles s'applique à cet accord modificatif; il s'ensuit qu'un accord modificatif qui révisé des dispositions d'un accord antérieur ou y ajoute de nouvelles dispositions portant sur des matières réglées par décret, qui pourraient grever la Communauté ou la Région ou lier des Belges individuellement, n'a d'effet qu'après avoir reçu l'assentiment par décret; la prolongation d'un accord de coopération initialement conclu pour une durée déterminée ou sa conversion en un accord de coopération à durée indéterminée s'assimile à une modification de l'accord de coopération qui, le cas échéant, nécessite l'assentiment du parlement; la circonstance que l'accord de coopération initial a été conclu avant l'entrée en vigueur de la loi spéciale du 16 juillet 1993 est sans incidence à cet égard (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

COMMUNAUTE ET REGION -

P. 127/593

- Art. 92bis, § 1, eerste en tweede lid Bijzondere Wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980
WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Uitlegging -

- Art. 92bis, § 1, eerste en tweede lid Bijzondere Wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980

- Art. 92bis, § 1er, al. 1er et 2 Loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles
LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Interprétation -

- Art. 92bis, § 1er, al. 1er et 2 Loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles

C.17.0624.N

4 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180604.2](#)

AC nr. ...

De derde-beslagene die krachtens artikel 1456 Gerechtelijk Wetboek wordt vervolgd om geheel of ten dele tot schuldenaar te worden verklaard van de oorzaken en de kosten van het beslag wegens de niet-nakoming van de verplichting tot afleggen van de verklaring van derde-beslagene als bedoeld in artikel 1452, kan zich tegen deze veroordeling verweren met alle excepties en verweermiddelen die de beslagene ter beschikking staan.

BESLAG - Algemeen - Derdenbeslag - Derde-beslagene - Verzuim verklaring te doen - Verklaring tot schuldenaar - Verweer - Aard van de grieven

De derde-beslagene kan in het derdenverzet tegen de beschikking tot machtiging van het leggen van een bewarend beslag of tot vernieuwing van een dergelijk beslag overeenkomstig artikel 1459 Gerechtelijk Wetboek, enkel grieven doen gelden met betrekking tot de formele geldigheid van het beslag; de omstandigheid dat de derde-beslagene inmiddels werd veroordeeld tot schuldenaar overeenkomstig artikel 1456 Gerechtelijk Wetboek heeft niet tot gevolg dat hij in het raam van dit derdenverzet andere grieven kan doen gelden.

BESLAG - Algemeen - Derdenbeslag - Derde-beslagene - Bewarend beslag - Vernieuwing beslag - Derdenverzet - Aard van de grieven

Le tiers saisi qui, en vertu de l'article 1456 du Code judiciaire, est poursuivi pour être déclaré débiteur, en tout ou en partie, des causes et des frais de la saisie par suite du non-respect de l'obligation de faire la déclaration de tiers saisi visée à l'article 1452 peut se défendre contre cette condamnation à l'aide de tous exceptions et moyens de défense mis à la disposition du saisi.

SAISIE - Généralités - Saisie-arrêt - Tiers saisi - Omission de faire la déclaration - Déclaration de la qualité de débiteur - Défense - Nature des griefs

Dans la tierce opposition contre l'ordonnance autorisant la saisie conservatoire ou renouvelant une telle saisie conformément à l'article 1459 du Code judiciaire, le tiers saisi peut uniquement faire valoir des griefs se rapportant à la validité formelle de la saisie; la circonstance que le tiers saisi a entre-temps été condamné comme débiteur conformément à l'article 1456 du Code judiciaire n'a pas pour conséquence qu'il puisse faire valoir d'autres griefs dans le cadre de cette tierce opposition.

SAISIE - Généralités - Saisie-arrêt - Tiers saisi - Saisie conservatoire - Renouvellement d'une saisie - Tierce opposition - Nature des griefs

C.17.0625.F

12 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180112.5](#)

AC nr. ...

Overeenkomstig artikel 832 Gerechtelijk Wetboek kan de omstandigheid dat een procespartij tegen wie de vordering is ingesteld, tegen het optredende orgaan van het openbaar ministerie strafrechtelijke of tuchtrechtelijke klachten zou indienen of willen indienen dan wel tegen hem rechtsmiddelen zou aanwenden of willen aanwenden, geen grond tot wraking van dat orgaan opleveren en kan het evenmin een weerslag hebben op de ontvankelijkheid of de gegrondheid van de vordering tot onttrekking.

OPENBAAR MINISTERIE - Burgerlijke zaken - Verwijzing van een rechtbank naar een andere - Onttrekking wegens wettige verdenking - Door het openbaar ministerie ingestelde vordering - Procespartij - Strafrechtelijke klachten, tuchtrechtelijke klachten of rechtsmiddelen tegen het openbaar ministerie - Wrakingsgrond -

Conformément à l'article 832 du Code judiciaire, la circonstance qu'une partie au litige qui forme l'objet de la demande aurait dirigé ou se proposerait de diriger contre l'organe du ministère public qui agit des plaintes pénales ou disciplinaires ou d'exercer contre lui des recours judiciaires n'est pas de nature à susciter cause de récusation en la personne de cet organe et à affecter la recevabilité ou le fondement de la demande en dessaisissement

MINISTERE PUBLIC - Matière civile - Renvoi d'un tribunal à un autre - Dessaisissement du chef de suspicion légitime - Demande introduite par le ministère public - Partie au litige - Plaintes pénales, disciplinaires ou recours judiciaires dirigés contre le ministère public - Cause de récusation - Recevabilité ou

Ontvankelijkheid of gegrondheid van de vordering tot onttrekking - Invloed

- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek

OPENBAAR MINISTERIE - Burgerlijke zaken - Verwijzing van een rechtbank naar een andere - Onttrekking wegens wettige verdenking - Door het openbaar ministerie ingestelde vordering - Procespartij - Strafrechtelijke klachten, tuchtrechtelijke klachten of rechtsmiddelen tegen het openbaar ministerie - Wrakingsgrond - Ontvankelijkheid of gegrondheid van de vordering tot onttrekking - Invloed

- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Vordering tot onttrekking - Wettige verdenking - Openbaar ministerie - Openbare orde in gevaar gebracht - Bevoegdheid - Procespartij - Strafrechtelijke klachten, tuchtrechtelijke klachten of rechtsmiddelen tegen het openbaar ministerie - Wrakingsgrond - Ontvankelijkheid of gegrondheid van de vordering tot onttrekking - Invloed

- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Vordering tot onttrekking - Wettige verdenking - Openbaar ministerie - Openbare orde in gevaar gebracht - Bevoegdheid - Procespartij - Strafrechtelijke klachten, tuchtrechtelijke klachten of rechtsmiddelen tegen het openbaar ministerie - Wrakingsgrond - Ontvankelijkheid of gegrondheid van de vordering tot onttrekking - Invloed

- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek

Krachtens artikel 138bis, § 1, Gerechtelijk Wetboek mag het openbaar ministerie in burgerlijke zaken ambtshalve optreden als de openbare orde in gevaar wordt gebracht door een toestand die verholpen moet worden; dat is het geval wanneer een gerecht kennisneemt van een geschil waarvan het niet kan kennisnemen zonder wettige verdenking te doen ontstaan over zijn strikte onafhankelijkheid en onpartijdigheid.

OPENBAAR MINISTERIE - Burgerlijke zaken - Verwijzing van een rechtbank naar een andere - Onttrekking wegens wettige verdenking - Door het openbaar ministerie ingestelde vordering - Openbare orde in gevaar gebracht - Bevoegdheid - Ontvankelijkheid

- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek

OPENBAAR MINISTERIE - Burgerlijke zaken - Verwijzing van een rechtbank naar een andere - Onttrekking wegens wettige verdenking - Door het openbaar ministerie ingestelde vordering - Openbare orde in gevaar gebracht - Bevoegdheid - Ontvankelijkheid

- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Vordering tot onttrekking - Wettige verdenking - Openbaar ministerie - Openbare orde in gevaar gebracht - Bevoegdheid - Ontvankelijkheid

- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek

fondement de la demande en dessaisissement - Incidences

- Art. 832 Code judiciaire

- Art. 832 Code judiciaire

MINISTÈRE PUBLIC - Matière civile - Renvoi d'un tribunal à un autre - Dessaisissement du chef de suspicion légitime - Demande introduite par le ministère public - Partie au litige - Plaintes pénales, disciplinaires ou recours judiciaires dirigés contre le ministère public - Cause de récusation - Recevabilité ou fondement de la demande en dessaisissement - Incidences

- Art. 832 Code judiciaire

- Art. 832 Code judiciaire

RENOVI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Demande en dessaisissement - Suspicion légitime - Ministère public - Ordre public en péril - Compétence - Partie au litige - Plaintes pénales, disciplinaires ou recours judiciaires dirigés contre le ministère public - Cause de récusation - Recevabilité ou fondement de la demande en dessaisissement - Incidences

- Art. 832 Code judiciaire

- Art. 832 Code judiciaire

RENOVI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Demande en dessaisissement - Suspicion légitime - Ministère public - Ordre public en péril - Compétence - Partie au litige - Plaintes pénales, disciplinaires ou recours judiciaires dirigés contre le ministère public - Cause de récusation - Recevabilité ou fondement de la demande en dessaisissement - Incidences

- Art. 832 Code judiciaire

- Art. 832 Code judiciaire

En vertu de l'article 138bis, § 1er, du Code judiciaire, le ministère public est, en matière civile, recevable à agir d'office lorsque l'ordre public est mis en péril par un état de chose auquel il importe de remédier; tel est le cas lorsqu'une juridiction est saisie d'un litige dont elle ne saurait connaître sans susciter une suspicion légitime quant à sa stricte indépendance et impartialité.

MINISTÈRE PUBLIC - Matière civile - Renvoi d'un tribunal à un autre - Dessaisissement du chef de suspicion légitime - Demande introduite par le ministère public - Ordre public en péril - Compétence - Recevabilité

- Art. 138bis, § 1er Code judiciaire

- Art. 138bis, § 1er Code judiciaire

MINISTÈRE PUBLIC - Matière civile - Renvoi d'un tribunal à un autre - Dessaisissement du chef de suspicion légitime - Demande introduite par le ministère public - Ordre public en péril - Compétence - Recevabilité

- Art. 138bis, § 1er Code judiciaire

- Art. 138bis, § 1er Code judiciaire

RENOVI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Demande en dessaisissement - Suspicion légitime - Ministère public - Ordre public en péril - Compétence - Recevabilité

- Art. 138bis, § 1er Code judiciaire

- Art. 138bis, § 1er Code judiciaire

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE -
Burgerlijke zaken - Vordering tot onttrekking - Wettige
verdenking - Openbaar ministerie - Openbare orde in gevaar
gebracht - Bevoegdheid - Ontvankelijkheid
- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek

De vordering tot onttrekking die in burgerlijke zaken wordt ingesteld door het openbaar ministerie wanneer de openbare orde in gevaar wordt gebracht omdat een gerecht kennisgenomen heeft van een geschil waarvan het niet kan kennismaken zonder wettige verdenking te doen ontstaan over zijn strikte onafhankelijkheid en onpartijdigheid, kan, zelfs al wordt ze toegewezen, de procespartij tegen wie ze gericht is, geen enkel van zijn rechten ontzeggen.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE -
Burgerlijke zaken - Vordering tot onttrekking - Wettige
verdenking - Openbaar ministerie - Openbare orde in gevaar
gebracht - Bevoegdheid - Procespartij - Ontzegging van haar
rechten

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE -
Burgerlijke zaken - Vordering tot onttrekking - Wettige
verdenking - Openbaar ministerie - Openbare orde in gevaar
gebracht - Bevoegdheid - Procespartij - Ontzegging van haar
rechten

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Demande
en dessaisissement - Suspicion légitime - Ministère public - Ordre
public en péril - Compétence - Recevabilité

- Art. 138bis, § 1er Code judiciaire
- Art. 138bis, § 1er Code judiciaire

La demande en dessaisissement faite en matière civile par le ministère public lorsque l'ordre public est mis en péril parce qu'une juridiction est saisie d'un litige dont elle ne saurait connaître sans susciter une suspicion légitime quant à sa stricte indépendance et impartialité n'est, fût-elle accueillie, de nature à priver une partie au litige qui en forme l'objet d'aucun de ses droits.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Demande
en dessaisissement - Suspicion légitime - Ministère public - Ordre
public en péril - Compétence - Partie au litige - Privation de ses
droits

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Demande
en dessaisissement - Suspicion légitime - Ministère public - Ordre
public en péril - Compétence - Partie au litige - Privation de ses
droits

C.17.0631.N

28 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180628.8](#)

AC nr. 422

De WAM-verzekeraar die op grond van artikel 29bis WAM de uitgaven vergoedt van de arbeidsongevallenverzekeraar die in de rechten van het slachtoffer is getreden, kan deze niet terugvorderen van het slachtoffer en zijn aansprakelijkheidsverzekeraar wanneer het slachtoffer zelf voor het ongeval aansprakelijk is.

ARBEIDSONGEVAL - Vergoeding - Allerlei -
Arbeidsongevallenverzekeraar - Indeplaatsstelling in de rechten
van het slachtoffer - Vergoeding door de W.A.M.-verzekeraar -
Artikel 29bis W.A.M. - Terugvordering van het slachtoffer en zijn
aansprakelijkheidsverzekeraar - Slachtoffer zelf aansprakelijk voor
het ongeval

- Art. 48ter Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971
- Art. 29bis Wet betreffende de verplichte
aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

INDEPLAATSTELLING - In de rechten van het slachtoffer -
Arbeidsongevallenverzekeraar - Vergoeding door de W.A.M.-
verzekeraar - Artikel 29bis W.A.M. - Terugvordering van het
slachtoffer en zijn aansprakelijkheidsverzekeraar - Slachtoffer zelf
aansprakelijk voor het ongeval

L'assureur en assurance automobile obligatoire qui, sur la base de l'article 29bis de la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs, indemnise les débours effectués par l'assureur-loi qui a été subrogé dans les droits de la victime, ne peut en réclamer le remboursement à la victime ni à son assureur en assurance automobile obligatoire lorsque la victime est elle-même responsable de l'accident.

ACCIDENT DU TRAVAIL - Réparation - Divers - Assureur-loi -
Subrogation dans les droits de la victime - Indemnisation par
l'assureur en assurance automobile obligatoire - Article 29bis de la
loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la
responsabilité en matière de véhicules automoteurs - Répétition
auprès de la victime et de son assureur en responsabilité - Victime
elle-même responsable de l'accident

- Art. 48ter L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail
- Art. 29bis L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance
obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules
automoteurs

SUBROGATION - Dans les droits de la victime - Assureur-loi -
Indemnisation par l'assureur en assurance automobile
obligatoire - Article 29bis de la loi du 21 novembre 1989 relative à
l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de
véhicules automoteurs - Répétition auprès de la victime et de son
assureur en responsabilité - Victime elle-même responsable de
l'accident

- Art. 48ter Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971
- Art. 29bis Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

VERZEKERING - WAM- verzekering - Vergoeding van de gesubrogeerde arbeidsongevallenverzekeraar - Artikel 29bis W.A.M. - Terugvordering van het slachtoffer en zijn aansprakelijkheidsverzekeraar - Slachtoffer zelf aansprakelijk voor het ongeval

- Art. 48ter Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971
- Art. 29bis Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 48ter L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail
- Art. 29bis L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Indemnisation de l'assureur-loi subrogé - Article 29bis de la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs - Répétition auprès de la victime et de son assureur en responsabilité - Victime elle-même responsable de l'accident

- Art. 48ter L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail
- Art. 29bis L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

C.17.0632.N

29 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180329.11](#)

AC nr. ...

Artikel 656, derde lid, 1°, b Gerechtelijk Wetboek preciseert niet hoe het overleg met de overige leden van het gerecht dient te gebeuren.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Wettige verdenking - Vordering tot onttrekking van de zaak - Op te stellen verklaring van het gerecht - Vorm

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Wettige verdenking - Vordering tot onttrekking van de zaak - Op te stellen verklaring van het gerecht - Vorm

Met verrichte proceshandelingen die op het zittingsblad worden vermeld kunnen niet worden gelijkgesteld niet - bindende en voorwaardelijke procedureafspraken of tussenkomsten die geen gevolg kunnen sorteren.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Zittingsblad - Te vermelden bepalingen - Verrichte proceshandelingen

- Art. 783, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 783, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Zittingsblad - Te vermelden bepalingen - Verrichte proceshandelingen

- Art. 783, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 783, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Uit de enkele opeenvolging van procedures waarbij een partij al dan niet terecht in het ongelijk wordt gesteld kan geen wettige verdenking worden afgeleid.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Wettige verdenking - Opeenvolging van procedures - Al dan niet terecht in het ongelijk gestelde partij - Vordering tot onttrekking van de zaak - Toepassing

- Art. 648, 2° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 648, 2° Gerechtelijk Wetboek

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Wettige verdenking - Opeenvolging van procedures - Al dan niet terecht in het ongelijk gestelde partij - Vordering tot onttrekking van de zaak - Toepassing

L'article 656, alinéa 3, 1°, b, du Code judiciaire ne précise pas comment doit avoir lieu la concertation avec les autres membres de la juridiction.

RENVOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Suspicion légitime - Demande en dessaisissement de la cause - Déclaration à établir par la juridiction - Forme

RENVOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Suspicion légitime - Demande en dessaisissement de la cause - Déclaration à établir par la juridiction - Forme

Ne peuvent être assimilés à des actes de procédure accomplis des accords procéduraux non contraignants et conditionnels ni des interventions qui ne peuvent sortir d'effet.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Feuille d'audience - Dispositions à mentionner - Actes de procédure accomplis

- Art. 783, al. 2 Code judiciaire

- Art. 783, al. 2 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Feuille d'audience - Dispositions à mentionner - Actes de procédure accomplis

- Art. 783, al. 2 Code judiciaire

- Art. 783, al. 2 Code judiciaire

Une suspicion légitime ne saurait se déduire de la simple succession de procédures dans lesquelles une partie succombe, à tort ou à raison.

RENVOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Suspicion légitime - Succession de procédures - Partie ayant succombé à tort ou à raison - Demande en dessaisissement de la cause - Application

- Art. 648, 2° Code judiciaire

- Art. 648, 2° Code judiciaire

RENVOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Suspicion légitime - Succession de procédures - Partie ayant succombé à tort ou à raison - Demande en dessaisissement de la cause - Application

- Art. 648, 2° *Gerechtelijk Wetboek*
- Art. 648, 2° *Gerechtelijk Wetboek*

- Art. 648, 2° *Code judiciaire*
- Art. 648, 2° *Code judiciaire*

Uit de omstandigheid dat de eerste voorzitter, ingevolge een klachtbrief van de hoofdgriffier, een brief richt tot de syndicus van de gerechtsdeurwaarders en algemene instructies geeft wat betreft het aanmelden van de gerechtsdeurwaarders bij het betreden van het hof van beroep kan geen wettige verdenking afgeleid worden, nu deze aanmeldingsplicht om veiligheidsredenen in beginsel bestaat voor eenieder die het hof van beroep betreedt en geen verband houdt met het bepaalde in artikel 519 en 520 *Gerechtelijk Wetboek*.

Aucune suspicion légitime ne saurait se déduire de la circonstance que le premier président adresse un courrier au syndic des huissiers de justice et donne des instructions générales concernant l'obligation pour les huissiers de justice de se présenter lorsqu'ils entrent dans la cour d'appel, dès lors que cette obligation s'applique, pour des raisons de sécurité, en principe à toute personne entrant dans la cour d'appel et est sans rapport avec les dispositions contenues aux articles 519 et 520 du *Code judiciaire*.

GERECHTSDEURWAARDER - Ambtsuitoefening - Betreden van het hof van beroep - Aanmelden - Algemene instructies van de Eerste voorzitter

- Artt. 519, 520 en 648, 2° *Gerechtelijk Wetboek*
- Artt. 519, 520 en 648, 2° *Gerechtelijk Wetboek*

GERECHTSDEURWAARDER - Ambtsuitoefening - Betreden van het hof van beroep - Aanmelden - Algemene instructies van de Eerste voorzitter

- Artt. 519, 520 en 648, 2° *Gerechtelijk Wetboek*
- Artt. 519, 520 en 648, 2° *Gerechtelijk Wetboek*

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Wettige verdenking - Eerste Voorzitter van het hof van beroep - Algemene instructies aan gerechtsdeurwaarders - Vordering tot onttrekking van de zaak

- Artt. 519, 520 en 648, 2° *Gerechtelijk Wetboek*
- Artt. 519, 520 en 648, 2° *Gerechtelijk Wetboek*

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Wettige verdenking - Eerste Voorzitter van het hof van beroep - Algemene instructies aan gerechtsdeurwaarders - Vordering tot onttrekking van de zaak

- Artt. 519, 520 en 648, 2° *Gerechtelijk Wetboek*
- Artt. 519, 520 en 648, 2° *Gerechtelijk Wetboek*

HUISSIER DE JUSTICE - Exercice de la fonction - Entrée dans la cour d'appel - Présentation - Instructions générales du Premier président

- Art. 519, 520 et 648, 2° *Code judiciaire*
- Art. 519, 520 et 648, 2° *Code judiciaire*

HUISSIER DE JUSTICE - Exercice de la fonction - Entrée dans la cour d'appel - Présentation - Instructions générales du Premier président

- Art. 519, 520 et 648, 2° *Code judiciaire*
- Art. 519, 520 et 648, 2° *Code judiciaire*

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Suspicion légitime - Premier Président de la cour d'appel - Instructions générales aux huissiers de justice - Demande en dessaisissement de la cause

- Art. 519, 520 et 648, 2° *Code judiciaire*
- Art. 519, 520 et 648, 2° *Code judiciaire*

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Suspicion légitime - Premier Président de la cour d'appel - Instructions générales aux huissiers de justice - Demande en dessaisissement de la cause

- Art. 519, 520 et 648, 2° *Code judiciaire*
- Art. 519, 520 et 648, 2° *Code judiciaire*

C.17.0642.F

1 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180601.3](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal de Koster.

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid - College van zaakvoerders - Lid - Belang dat strijdig is met een aan het college voorgelegde beslissing of verrichting - Vordering tot nietigverklaring - Houder

Enkel de vennootschap heeft het recht om de nietigverklaring te vorderen van beslissingen of verrichtingen van het college van zaakvoerders, wanneer een lid van dat college een hiermee rechtstreeks of onrechtstreeks strijdig belang heeft (1).
(1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 349.

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid - College van zaakvoerders - Lid - Belang dat strijdig is met een aan het college voorgelegde beslissing of verrichting - Vordering tot nietigverklaring - Houder

3/12/2019

Conclusions de l'avocat général de Koster.

SOCIETES - Sociétés commerciales - Sociétés privées à responsabilité limitée - Collège de gestion - Membre - Intérêt opposé à une décision ou une opération soumise au Collège - Action en nullité - Titulaire

Seule la société peut agir en nullité des décisions prises ou des opérations accomplies par le Collège de gestion dont un membre a, directement ou indirectement, un intérêt opposé (1). (1) Voir les concl. du MP.

SOCIETES - Sociétés commerciales - Sociétés privées à responsabilité limitée - Collège de gestion - Membre - Intérêt opposé à une décision ou une opération soumise au Collège - Action en nullité - Titulaire

P. 132/593

C.17.0661.N

14 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180614.6](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Mortier.

DERDENVERZET -

Uit de artikelen 1122, eerste lid, 1130, eerste lid en 1131 Gerechtelijk wetboek volgt dat het derdenverzet, binnen de grenzen ervan, aanleiding geeft tot een geheel nieuwe behandeling van het geschil, zodat indien in het kader van een procedure op eenzijdig verzoekschrift het derdenverzet gericht is tegen een beslissing gewezen in hoger beroep, het derdenverzet zich, binnen de perken ervan, uitstrekt tot het gehele geschil en de rechtsmacht van de rechter die kennisneemt van het derdenverzet niet beperkt is tot de geschilpunten die het voorwerp uitmaakten van het hoger beroep (1). (1) Zie concl. OM.

DERDENVERZET -

- Artt. 1122, eerste lid, 1130, eerste lid, en 1131 Gerechtelijk Wetboek

Conclusions de l'avocat général Mortier.

TIERCE OPPOSITION -

Il suit des articles 1122, alinéa 1er, 1130, alinéa 1er et 1131 du Code judiciaire que la tierce opposition donne lieu, dans les limites qui lui sont imparties, à un tout nouvel examen du litige, de sorte que si, dans le cadre d'une procédure sur requête unilatérale, la tierce opposition est dirigée contre une décision rendue en appel, la tierce opposition s'étend, dans les limites qui lui sont imparties, à l'ensemble du litige et la compétence du juge qui connaît de la tierce opposition ne se limite pas aux points litigieux qui ont fait l'objet de l'appel (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TIERCE OPPOSITION -

- Art. 1122, al. 1er, 1130, al. 1er, et 1131 Code judiciaire

C.17.0665.F

28 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180528.3](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 1 en 57, §§1 en 2, OCMW-wet, 1 van het koninklijk besluit van 12 december 1996 betreffende de dringende medische hulp die door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn wordt verstrekt aan de vreemdelingen die onwettig in het Rijk verblijven en 4 van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn volgt niet dat het arrest, om te beslissen dat de maatschappelijke dienstverlening die bestaat in het ten laste nemen van die kosten noodzakelijk was zodat de minderjarige patiënte een menswaardig leven kon leiden, diende na te gaan of de ouders de hospitalisatiekosten konden betalen.

MAATSCHAPPELIJK WELZIJN (OPENBARE CENTRA VOOR) - Vreemdelingen - Illegaal verblijf - Dringende medische hulp - Minderjarig kind - Hospitalisatiekosten - Tenlasteneming

- Artt. 1 en 57, §§ 1 en 2 Organieke Wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn
- Art. 1 KB 12 december 1996 betreffende de dringende medische hulp die door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn wordt verstrekt aan de vreemdelingen die onwettig in het Rijk verblijven

- Art. 4 Wet 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

Il ne suit pas des articles 1er et 57, §§ 1er et 2, de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'action sociale, 1er de l'arrêté royal du 12 décembre 1996 relatif à l'aide médicale urgente octroyée par les centres publics d'aide sociale aux étrangers qui séjournent illégalement dans le royaume et 4 de la loi du 2 avril 1965 relative à la prise en charge des secours accordés par les centres publics d'action sociale que, pour décider que l'aide sociale consistant en la prise en charge de ces frais était nécessaire pour permettre à la patiente mineure de mener une vie conforme à la dignité humaine, l'arrêt devait examiner si ses parents étaient en mesure de payer les frais d'hospitalisation.

AIDE SOCIALE (CENTRES PUBLICS D') - Etrangers - Séjour illégal - Aide médicale urgente - Enfant mineur d'âge - Frais d'hospitalisation - Prise en charge

- Art. 1er et 57, § 1er et 2 Loi organique du 8 juillet 1976 des centres publics d'aide sociale

- Art. 1er A.R. du 12 décembre 1196

- Art. 4 L. du 2 avril 1965

Er is enkel sprake van een onrechtmatig belang wanneer de rechtsvordering strekt tot behoud van een toestand die in strijd is met de openbare orde of tot het verkrijgen van een onrechtmatig voordeel (1). (1) Cass. 27 september 2018, AR C.16.0138.F-C.16.0375.F, AC 2018, nr. 503.

DERDENVERZET - Ontvankelijkheid - Belang

L'intérêt n'est illégitime que lorsque l'action tend au maintien d'une situation contraire à l'ordre public ou à l'obtention d'un avantage illicite (1). (1) Cass. 27 septembre 2018, RG C.16.0138.F- C.16.0375.F, Pas. 2018, n° 503.

TIERCE OPPOSITION - Recevabilité - Intérêt

Een persoon kan derdenverzet aantekenen tegen de beslissing, zij het een voorlopige beslissing, die zijn rechten benadeelt (1). (1) Zie Cass. 30 januari 2015, AR C.14.0270.N, AC 2015, nr. 74.

DERDENVERZET - Ontvankelijkheid

Une personne peut former tierce opposition à la décision, même provisoire, qui préjudicie à ses droits (1). (1) Voir Cass. 30 janvier 2015, RG C.14.0270.N, Pas. 2015, n° 74.

TIERCE OPPOSITION - Recevabilité

Conclusie van advocaat-generaal de Koster.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Nieuw middel - Overschrijding van de redelijke termijn - Niet aan het hof van beroep voorlegde vordering - Feitelijke beoordeling door het Hof - Ontvankelijkheid

Het middel, gegrond op de overschrijding van de redelijke termijn, dat niet werd voorgelegd aan het hof van beroep en waarvan het onderzoek het Hof zou nopen tot een beoordeling van feiten waarvoor het niet bevoegd is, is niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr .

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Nieuw middel - Overschrijding van de redelijke termijn - Niet aan het hof van beroep voorlegde vordering - Feitelijke beoordeling door het Hof - Ontvankelijkheid

Conclusions de l'avocat général de Koster.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Moyen nouveau - Dépassement du délai raisonnable - Demande non soumise à la cour d'appel - Appréciation de fait par la Cour - Recevabilité

Est irrecevable le moyen fondé sur le dépassement du délai raisonnable qui n'a pas été soumis à la cour d'appel et dont l'examen obligerait la Cour à une appréciation de fait excédant son pouvoir (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Moyen nouveau - Dépassement du délai raisonnable - Demande non soumise à la cour d'appel - Appréciation de fait par la Cour - Recevabilité

De overeenkomst is nietig wanneer ze betrekking heeft op de uitvoering van werken die onder de beroepsactiviteiten vallen die bedoeld worden in het koninklijk besluit van 29 januari 2007 en gesloten wordt door een aannemer die niet aantoonde dat hij, op de datum waarop de overeenkomst werd gesloten, over de voor de uitoefening van die activiteiten vereiste beroepsbekwaamheden beschikte.

OPENBARE ORDE - Uitoefening van zelfstandige activiteiten in de beroepen van het bouwvak en van de elektrotechniek, alsook van de algemene aanneming - Sluiten van de overeenkomst - Geen bewijs dat de aannemer over de beroepsbekwaamheden beschikte

- Art. 5, § 1 Programmawet tot bevordering van het zelfstandig ondernemerschap

Est nul le contrat relatif à l'exécution de travaux relevant des activités professionnelles visées à l'arrêté royal du 29 janvier 2007 conclu par un entrepreneur qui ne prouve pas que, à la date de la conclusion du contrat, il disposait des compétences professionnelles requises pour leur exercice.

ORDRE PUBLIC - Exercice des activités indépendantes dans les métiers de la construction et de l'électrotechnique, ainsi que de l'entreprise générale - Conclusion du contrat - Pas de preuve que l'entrepreneur disposait des compétences professionnelles

- Art. 5, § 1er Loi-programme pour la promotion de l'entreprise indépendante

- Artt. 1, 3, 31 en 32 KB 29 januari 2007 betreffende de beroepsbekwaamheid voor de uitoefening van zelfstandige activiteiten van het bouwvak en van de elektrotechniek, alsook van de algemene aanneming

OVEREENKOMST - Algemeen - Uitoefening van zelfstandige activiteiten in de beroepen van het bouwvak en van de elektrotechniek, alsook van de algemene aanneming - Sluiten van de overeenkomst - Geen bewijs dat de aannemer over de beroepsbekwaamheden beschikte

- Art. 5, § 1 Programmawet tot bevordering van het zelfstandig ondernemerschap

- Artt. 1, 3, 31 en 32 KB 29 januari 2007 betreffende de beroepsbekwaamheid voor de uitoefening van zelfstandige activiteiten van het bouwvak en van de elektrotechniek, alsook van de algemene aanneming

Het geoorloofd karakter van een overeenkomst moet worden beoordeeld op het ogenblik waarop ze wordt gesloten (1). (1) Zie Cass. 28 november 2013, AR C.13.0233.N, AC 2013, nr. 646.

OVEREENKOMST - Algemeen - Geoorloofd karakter - Beoordeling - Ogenblik

- Artt. 6 en 1131 Gerechtelijk Wetboek

De normatieve bepalingen die beroepsbekwaamheden vereisen voor de uitoefening van zelfstandige activiteiten in de beroepen van het bouwvak en van de elektrotechniek, alsook van de algemene aanneming, zijn van openbare orde (Impliciete oplossing).

OPENBARE ORDE - Uitoefening van zelfstandige activiteiten in de beroepen van het bouwvak en van de elektrotechniek, alsook van de algemene aanneming - Normatieve bepalingen die beroepsbekwaamheden vereisen

- Art. 6 Burgerlijk Wetboek

- Art. 5, § 1 Programmawet tot bevordering van het zelfstandig ondernemerschap

- Artt. 1, 3, 31 en 32 KB 29 januari 2007 betreffende de beroepsbekwaamheid voor de uitoefening van zelfstandige activiteiten van het bouwvak en van de elektrotechniek, alsook van de algemene aanneming

OVEREENKOMST - Algemeen - Openbare orde - Uitoefening van zelfstandige activiteiten in de beroepen van het bouwvak en van de elektrotechniek, alsook van de algemene aanneming - Normatieve bepalingen die beroepsbekwaamheden vereisen

- Art. 6 Burgerlijk Wetboek

- Art. 5, § 1 Programmawet tot bevordering van het zelfstandig ondernemerschap

- Artt. 1, 3, 31 en 32 KB 29 januari 2007 betreffende de beroepsbekwaamheid voor de uitoefening van zelfstandige activiteiten van het bouwvak en van de elektrotechniek, alsook van de algemene aanneming

- Art. 1er, 3, 31 et 32 A.R. du 29 janvier 2007

CONVENTION - Généralités - Exercice des activités indépendantes dans les métiers de la construction et de l'électrotechnique, ainsi que de l'entreprise générale - Conclusion du contrat - Pas de preuve que l'entrepreneur disposait des compétences professionnelles

- Art. 5, § 1er Loi-programme pour la promotion de l'entreprise indépendante

- Art. 1er, 3, 31 et 32 A.R. du 29 janvier 2007

La licéité d'une convention doit être appréciée au moment de sa conclusion (1). (1) Voir Cass. 28 novembre 2013, RG C.13.0233.N, Pas. 2013, n° 646.

CONVENTION - Généralités - Licéité - Appréciation - Moment

- Art. 6 et 1131 Code judiciaire

Les dispositions normatives exigeant des compétences professionnelles pour l'exercice des activités indépendantes dans les métiers de la construction et de l'électrotechnique, ainsi que de l'entreprise générale, sont d'ordre public. (solution implicite)

ORDRE PUBLIC - Exercice des activités indépendantes dans les métiers de la construction et de l'électrotechnique, ainsi que de l'entreprise générale - Dispositions normatives exigeant des compétences professionnelles

- Art. 6 Code civil

- Art. 5, § 1er Loi-programme pour la promotion de l'entreprise indépendante

- Art. 1er, 3, 31 et 32 A.R. du 29 janvier 2007

CONVENTION - Généralités - Ordre public - Exercice des activités indépendantes dans les métiers de la construction et de l'électrotechnique, ainsi que de l'entreprise générale - Dispositions normatives exigeant des compétences professionnelles

- Art. 6 Code civil

- Art. 5, § 1er Loi-programme pour la promotion de l'entreprise indépendante

- Art. 1er, 3, 31 et 32 A.R. du 29 janvier 2007

De in artikel 5, §1, van het besluit van de Vlaamse Executieve van 20 maart 1991, bepaalde termijn van twee jaar is een vervaltermijn, zodat na het verstrijken ervan de eigenaar van het private erf aan de gerechtigde op de erfdiensbaarheid niet meer kan vragen om het bezette terrein aan te kopen.

ERFDIENSTBAARHEID -

- Art. 5, § 1 Besluit van de Vlaamse Executieve 20 maart 1991 houdende vaststelling van regelen met betrekking tot de uitvoering van werken door de N.V. Aquafin in toepassing van de artikelen 32septies en 32octies van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de

OPENBARE WERKEN -

- Art. 5, § 1 Besluit van de Vlaamse Executieve 20 maart 1991 houdende vaststelling van regelen met betrekking tot de uitvoering van werken door de N.V. Aquafin in toepassing van de artikelen 32septies en 32octies van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de

In burgerlijke zaken moet de partij die een op een misdrijf gegronde vordering instelt, bewijzen dat de bestanddelen van het misdrijf aanwezig zijn, dat het aan de tegenpartij kan worden toegerekend en dat, indien laatstgenoemde een rechtvaardigingsgrond aanvoert, diens rechtvaardigingsgrond niet bestaat, voor zover aan die aanvoering enige geloofwaardigheid kan worden gehecht; Dit geldt ook wanneer de tegenpartij omstandigheden aanvoert die van aard zijn het strafbare karakter van het begane feit weg te nemen (1). (1) Zie Cass. 11 juni 2010, AR C.09.0178.F, AC 2010, nr. 419; Cass. 30 september 2004, AR C.03.0527.F, AC 2004, nr. 445.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Misdrijf -

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid -

Le délai de deux ans fixé à l'article 5, § 1er, de l'arrêté de l'Exécutif flamand du 20 mars 1991 fixant les règles relatives à l'exécution de travaux par la S.A. Aquafin en application des articles 32septies et 32octies de la loi du 26 mars 1971 sur la protection des eaux de surface contre la pollution est un délai de déchéance, de sorte qu'après son expiration, le propriétaire du fonds privé ne peut plus inviter le bénéficiaire de la servitude à acquérir le terrain occupé.

SERVITUDE -

- Art. 5, § 1er Arrêté de l'Exécutif flamand du 20 mars 1991 fixant les règles relatives à l'exécution de travaux par la S.A. Aquafin en application des articles 32septies et 32octies de la loi du 26 mars 1971 sur la protection des eaux de surface contre la pollution

TRAVAUX PUBLICS -

- Art. 5, § 1er Arrêté de l'Exécutif flamand du 20 mars 1991 fixant les règles relatives à l'exécution de travaux par la S.A. Aquafin en application des articles 32septies et 32octies de la loi du 26 mars 1971 sur la protection des eaux de surface contre la pollution

En matière civile, il incombe à la partie qui a introduit une demande fondée sur une infraction de prouver que les éléments constitutifs de l'infraction sont réunis, qu'elle est imputable à la partie adverse et si cette dernière invoque une cause de justification sans que son allégation soit dépourvue de tout élément de nature à lui donner crédit, cette cause de justification n'existe pas; il en va de même lorsque la partie adverse allègue des circonstances qui sont de nature à priver le fait commis de son caractère punissable (1). (1) Voir Cass. 11 juin 2010, RG C.09.0178.F, Pas. 2010, n° 419; Cass.30 septembre 2004, RG C.03.0527.F, Pas. 2004, n° 445.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Infraction -

PREUVE - Matière civile - Charge de la preuve. liberté d'appréciation -

C.17.0696.N

28 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180628.9](#)

AC nr. 423

Conclusie van advocaat-generaal Vandewal.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Oorzaak - Begrip - Beoordeling door de rechter - Oorzakelijk verband - Taak van de rechter - Hypothetisch rechtmatig alternatief

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Oorzaak - Begrip - Beoordeling door de rechter - Oorzakelijk verband - Begrip - Bewijslast

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Toepassing van een bepaalde wetsbepaling - Niet opgeworpen door partijen - Gevolg - Uitsluiting bij conclusie

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Gerechtelijk recht - Rechtspleging - Taak van de rechter - Beslissing - Redenen - Verwachting van de partijen - Mogelijkheid tot tegenspraak

Conclusions de l'avocat général Vandewal.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Cause - Notion. appréciation par le juge - Lien de causalité - Mission du juge - Alternative hypothétique légitime

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Cause - Notion. appréciation par le juge - Lien de causalité - Notion - Charge de la preuve

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Application d'une disposition légale déterminée - Non soulevée par les parties - Conséquence - Exclusion par conclusions

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Droit judiciaire - Procédure - Mission du juge - Décision - Motifs - Attente des parties - Possibilité de contredire

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Gerechtelijk recht - Rechtspleging - Taak van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Recht van verdediging - Taak van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Recht van verdediging - Taak van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Recht van verdediging - Toepassing - Taak van de rechter - Beslissing - Redenen - Verwachting van de partijen - Mogelijkheid tot tegenspraak

De rechter is gehouden het geschil te beslechten overeenkomstig de daarop van toepassing zijnde rechtsregels; hij moet de juridische aard van de door partijen aangevoerde feiten en handelingen onderzoeken, en mag, ongeacht de juridische omschrijving die de partijen daaraan hebben gegeven, de door hen aangevoerde redenen ambtshalve aanvullen op voorwaarde dat hij geen betwisting opwerpt waarvan de partijen bij conclusie het bestaan hebben uitgesloten, dat hij enkel steunt op elementen die hem regelmatig zijn voorgelegd, dat hij het voorwerp van de vordering niet wijzigt en dat hij daarbij het recht van verdediging van de partijen niet miskent (1). (1) Zie concl. OM.

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Gerechtelijk recht - Rechtspleging - Taak van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen

- Art. 774 Gerechtelijk Wetboek

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Recht van verdediging - Taak van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen

- Art. 774 Gerechtelijk Wetboek

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Recht van verdediging - Taak van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen

- Art. 774 Gerechtelijk Wetboek

Degene die schadevergoeding vordert moet bewijzen dat er tussen de fout en de schade, zoals die zich concreet heeft voorgedaan, een oorzakelijk verband bestaat; dit verband veronderstelt dat, zonder de fout, de schade zich niet had voorgedaan zoals ze zich heeft voorgedaan (1). (1) Zie concl. OM.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Oorzaak - Begrip - Beoordeling door de rechter - Oorzakelijk verband - Begrip - Bewijslast

- Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Droit judiciaire - Procédure - Mission du juge - Motifs supplés d'office

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Droits de la défense - Mission du juge - Motifs supplés d'office

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Droits de la défense - Mission du juge - Motifs supplés d'office

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Droits de la défense - Application - Mission du juge - Décision - Motifs - Attente des parties - Possibilité de contredire

Le juge est tenu de trancher le différend conformément aux règles de droit qui lui sont applicables; il doit examiner la nature juridique des faits et actes allégués par les parties et peut, quelle que soit la qualification juridique que les parties leur ont donnée, suppléer d'office aux motifs proposés par elles à condition de ne pas soulever de contestation dont les parties ont exclu l'existence dans leurs conclusions, de se fonder uniquement sur des éléments qui ont été régulièrement soumis à son appréciation, de ne pas modifier l'objet de la demande et, ce faisant, de ne pas violer les droits de la défense des parties (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Droit judiciaire - Procédure - Mission du juge - Motifs supplés d'office

- Art. 774 Code judiciaire

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Droits de la défense - Mission du juge - Motifs supplés d'office

- Art. 774 Code judiciaire

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Droits de la défense - Mission du juge - Motifs supplés d'office

- Art. 774 Code judiciaire

Celui qui réclame des dommages-intérêts doit établir l'existence d'un lien de causalité entre la faute et le dommage tel qu'il s'est réalisé; Ce lien suppose que, sans la faute, le dommage n'eût pu se produire tel qu'il s'est réalisé (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Cause - Notion. appréciation par le juge - Lien de causalité - Notion - Charge de la preuve

- Art. 1382 et 1383 Code civil

Het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging wordt niet miskend wanneer een rechter zijn beslissing steunt op elementen waarvan de partijen, gelet op het verloop van het debat, mochten verwachten dat de rechter ze in zijn oordeel zou betrekken en waarover zij tegenspraak hebben kunnen voeren (1). (1) Zie concl. OM.

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Gerechtelijk recht - Rechtspleging - Taak van de rechter - Beslissing - Redenen - Verwachting van de partijen - Mogelijkheid tot tegenspraak

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Recht van verdediging - Toepassing - Taak van de rechter - Beslissing - Redenen - Verwachting van de partijen - Mogelijkheid tot tegenspraak

Het feit dat de partijen de toepassing van een bepaalde wetsbepaling niet hebben opgeworpen, betekent niet dat zij die mogelijkheid bij conclusie hebben uitgesloten (1). (1) Zie concl. OM.

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Toepassing van een bepaalde wetsbepaling - Niet opgeworpen door partijen - Gevolg - Uitsluiting bij conclusie

Om na te gaan of er tussen de fout en de schade een oorzakelijk verband bestaat, dient de rechter het foutieve gedrag of het foutieve aspect van het gedrag te vervangen door zijn hypothetisch rechtmatig alternatief, waarbij alle overige concrete omstandigheden van het schadegeval identiek moeten blijven; indien de rechter vaststelt dat de schade zich bij dit hypothetisch rechtmatig alternatief op dezelfde wijze zou hebben voorgedaan, is er geen oorzakelijk verband tussen fout en schade (1). (1) Zie concl. OM.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Oorzaak - Begrip - Beoordeling door de rechter - Oorzakelijk verband - Taak van de rechter - Hypothetisch rechtmatig alternatief - Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

Le juge, qui fonde sa décision sur des éléments dont les parties pouvaient s'attendre, eu égard au déroulement des débats, à ce qu'ils forment la conviction du juge, et qu'elles ont pu contredire, ne méconnaît pas le principe général du droit relatif au respect des droits de la défense (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Droit judiciaire - Procédure - Mission du juge - Décision - Motifs - Attente des parties - Possibilité de contredire

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Droits de la défense - Application - Mission du juge - Décision - Motifs - Attente des parties - Possibilité de contredire

Il ne résulte pas de la circonstance que les parties n'ont pas soulevé l'application d'une disposition légale déterminée qu'elles ont exclu cette possibilité par voie de conclusions (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Application d'une disposition légale déterminée - Non soulevée par les parties - Conséquence - Exclusion par conclusions

Pour vérifier s'il existe un lien de causalité entre la faute et le dommage, le juge est tenu de remplacer le comportement fautif ou l'aspect fautif du comportement par son alternative légitime hypothétique, sans en modifier les autres circonstances concrètes; si le juge constate que le dommage se serait produit de la même façon dans cette alternative légitime hypothétique, il n'y a pas de lien de causalité entre la faute et le dommage (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Cause - Notion. appréciation par le juge - Lien de causalité - Mission du juge - Alternative hypothétique légitime - Art. 1382 et 1383 Code civil

C.17.0699.N

12 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181012.3](#)

AC nr. 549

Op grond van artikel 3, derde lid, van Verordening(EG) nr. 2988/95 van de Raad van 18 december 1995 betreffende de bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen kan een langere verjaringstermijn voortvloeien uit de gemeenrechtelijke bepaling van artikel 2262bis, §1, eerste lid, Burgerlijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Duur - Bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen - Verordening (EG) nr. 2988/95 - Artikel 3, derde lid - Verjaringstermijn van de vervolging

Conformément à l'article 3, alinéa 3, du Règlement (CE) n°2988/95 du Conseil, du 18 décembre 1995, relatif à la protection des intérêts financiers des Communautés européennes, un délai de prescription plus long peut découler de la disposition de droit commun que constitue l'article 2262bis, § 1er, alinéa 1er, du Code civil (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Durée - Protection des intérêts financiers des Communautés européennes - Règlement (CE) n° 2988/95 - Article 3, alinéa 3 - Délai de prescription des poursuites - Etats membres

Lidstaten - Toepassing

- Art. 3, derde lid Verordening (EG) nr. 2988/95 van de Raad van 18 december 1995 betreffende de bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen

- Art. 2262bis, § 1, eerste lid Burgerlijk Wetboek

Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie volgt niet dat de lidstaten die na de inwerkingtreding van die Verordening een nieuwe gemeenrechtelijke bepaling invoeren waaruit een langere verjaringstermijn voortvloeit dan de termijn bepaald in artikel 3, derde lid, van de Verordening, deze slechts kunnen toepassen op vervolgingen waarvan sprake in de Verordening, op voorwaarde dat die toepassing voortvloeit uit een jurisprudentiële praktijk; een dergelijke jurisprudentiële praktijk is met betrekking tot een nieuwe verjaringstermijn immers nog onbestaande (1). (1) Zie concl. OM. .

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Duur - Bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen - Verordening (EG) nr. 2988/95 - Artikel 3, derde lid - Verjaringstermijn van de vervolging - Lidstaten - Nieuwe gemeenrechtelijke bepaling na inwerkingtreding van die Verordening - Voorwaarde jurisprudentiële praktijk - Hof van Justitie - Rechtspraak

- Art. 3, derde lid Verordening (EG) nr. 2988/95 van de Raad van 18 december 1995 betreffende de bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen

- Art. 2262bis, § 1, eerste lid Burgerlijk Wetboek

Application

- Art. 3, al. 3 Règlement CEE n° 2988/95 du Conseil du 18 décembre 1995 relatif à la protection des intérêts financiers des Communautés européennes

- Art. 2262bis, § 1er, al. 1er Code civil

Il ne suit pas de la jurisprudence de la Cour de justice de l'Union européenne que les États membres qui, après l'entrée en vigueur du règlement (CE) n°2988/95 du Conseil, du 18 décembre 1995, relatif à la protection des intérêts financiers des Communautés européennes, introduisent une nouvelle disposition de droit commun dont résulte un délai de prescription plus long que celui prévu à l'article 3, alinéa 3, du Règlement, ne peuvent l'appliquer qu'aux poursuites visées dans le règlement, à la condition que cette application découle d'une pratique jurisprudentielle; en effet, une telle pratique jurisprudentielle concernant un nouveau délai de prescription n'existe pas encore (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Durée - Protection des intérêts financiers des Communautés européennes - Règlement (CE) n° 2988/95 - Article 3, alinéa 3 - Délai de prescription des poursuites - Etats membres - Nouvelle disposition de droit commun après l'entrée en vigueur de ce Règlement - Condition de la pratique jurisprudentielle - Cour de justice - Jurisprudence

- Art. 3, al. 3 Règlement CEE n° 2988/95 du Conseil du 18 décembre 1995 relatif à la protection des intérêts financiers des Communautés européennes

- Art. 2262bis, § 1er, al. 1er Code civil

C.17.0700.F

6 december 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181206.14](#)

AC nr. ...

De tegen het middel opgeworpen grond van niet-ontvankelijkheid kan niet worden aangenomen wanneer het onderzoek ervan verband houdt met het onderzoek van het middel (1). (1) Zie Cass. 30 mei 1994, AR C.93.0443.N, AC 1994, nr. 272.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Belang - Middel dat de schending aanvoert van bepaalde wettelijke bepalingen waarvan de toepassing door de rechter uitgesloten wordt - Grond van niet-ontvankelijkheid hieruit afgeleid dat de wettelijke bepalingen die door de rechter worden toegepast volstaan om de beslissing naar recht te verantwoorden

Onder "gebouw" en "privatief gedeelte" verstaat artikel 577-3 van het Burgerlijk Wetboek de gebouwen en privatieve gedeelten die zijn opgetrokken of kunnen worden opgetrokken (1). (1) Artikel 577-3 Burgerlijk Wetboek, ingevoegd door de wet van 30 juni 1994.

EIGENDOM - Gedwongen mede-eigendom - Gebouw - Privatief gedeelte

3/12/2019

Ne peut être accueillie une fin de non-recevoir à un moyen lorsque l'examen de celle-ci est lié à celui du moyen (1). (1) Voir Cass. 30 mai 1994, RG C.93.0443.N, Pas. 1994, n° 272.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Intérêt - Moyen invoquant la violation de certaines dispositions légales dont le juge exclut l'application - Fin de non-recevoir déduite de ce que les dispositions légales dont le juge fait application suffisent à justifier légalement la décision

Par « immeuble bâti » et « partie privative bâtie », l'article 577-3 du Code civil entend les immeubles et les parties privatives bâtis ou susceptibles d'être bâtis (1). (1) Article 577-3 du Code civil inséré par la loi du 30 juin 1994.

PROPRIETE - Copropriété forcée - Immeuble bâti - Partie privative bâtie

P. 139/593

Conclusie van advocaat-generaal Vandewal.

VERBINTENIS - Schuldenaar - betaalverplichting - Financieel onvermogen

VERBINTENIS - Schuldenaar - Onmogelijke nakoming - Overmacht - Toepassingsgebied - Financieel onvermogen

VERBINTENIS - Schuldenaar - Onmogelijke nakoming - Overmacht

Conclusions de l'avocat général Vandewal.

OBLIGATION - Débiteur - Obligation de paiement - Insolvabilité

OBLIGATION - Débiteur - Respect impossible - Force majeure - Champ d'application - Insolvabilité

OBLIGATION - Débiteur - Respect impossible - Force majeure

Een schuldenaar is bevrijd indien de nakoming van de verbintenis blijvend onmogelijk is geworden door overmacht (1). (1) Zie concl. OM.

VERBINTENIS - Schuldenaar - Onmogelijke nakoming - Overmacht

- Artt. 1134, 1142, 1147 en 1148 Burgerlijk Wetboek

Le débiteur est libéré si le respect de l'obligation est devenu durablement impossible par suite d'une force majeure (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

OBLIGATION - Débiteur - Respect impossible - Force majeure

- Art. 1134, 1142, 1147 et 1148 Code civil

Financieel onvermogen, ook al is dit het gevolg van externe oorzaken die voor de schuldenaar overmacht uitmaken, heeft niet tot gevolg dat de schuldenaar van zijn betaalverbintenis is bevrijd (1). (1) Zie concl. OM.

VERBINTENIS - Schuldenaar - betaalverplichting - Financieel onvermogen

- Artt. 1134, 1142, 1147 en 1148 Burgerlijk Wetboek

VERBINTENIS - Schuldenaar - Onmogelijke nakoming - Overmacht - Toepassingsgebied - Financieel onvermogen

- Artt. 1134, 1142, 1147 en 1148 Burgerlijk Wetboek

Même si elle résulte de causes extérieures constituant pour lui une force majeure, l'insolvabilité n'a pas pour effet de libérer le débiteur de son obligation de paiement (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

OBLIGATION - Débiteur - Obligation de paiement - Insolvabilité

- Art. 1134, 1142, 1147 et 1148 Code civil

OBLIGATION - Débiteur - Respect impossible - Force majeure - Champ d'application - Insolvabilité

- Art. 1134, 1142, 1147 et 1148 Code civil

De rechter kan vergoedende interest toekennen op de door hem op de dag van zijn beslissing geraamde vergoeding.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum -

INTEREST - Compensatoire interest -

Le juge peut allouer des intérêts compensatoires sur l'indemnité qu'il a évaluée le jour de sa décision.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Pouvoir d'appréciation. evaluation. date à considérer -

INTERETS - Intérêts compensatoires -

De vergoedende interest vergoedt de schade die voortvloeit uit de vertraging in de schadeloosstelling, terwijl de aanpassing van de vergoeding een berekeningswijze is die wordt toegepast om rekening te houden met de vermindering van de koopkracht, zodat dit twee verschillende correctieven zijn, ook al houden beide verband met een tijdsverloop.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum -

INTEREST - Compensatoire interest -

Les intérêts compensatoires réparent le préjudice résultant du retard apporté à l'indemnisation, alors que l'actualisation est un procédé de calcul appliqué pour tenir compte de la diminution du pouvoir d'achat, de sorte qu'il s'agit de deux correctifs distincts, même s'ils sont l'un et l'autre liés à l'écoulement du temps.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Pouvoir d'appréciation. evaluation. date à considérer -

INTERETS - Intérêts compensatoires -

De éénjarige verjaring van de rechtsvordering van kostschoolhouders, tot betaling van het kostgeld van hun leerlingen en van andere meesters, tot betaling van het leergeld, is van toepassing op alle vorderingen die verband houden met het verschaffen van onderwijs; hierbij mag geen onderscheid worden gemaakt naargelang van de aard van in dat kader verstrekte prestaties en het toepassingsgebied mag niet beperkt worden tot louter kostgeld en leergeld.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Eénjarige verjaring - Rechtsvordering van kostschoolhouders en andere meesters - Toepassingsgebied - Art. 2272, derde lid Burgerlijk Wetboek

La prescription annale de l'action des maîtres de pension, pour le prix de la pension de leurs élèves, et des autres maîtres, pour le prix de l'apprentissage, s'applique à toutes les demandes se rapportant à la fourniture d'un enseignement; aucune distinction ne peut être opérée en fonction de la nature des prestations fournies dans ce cadre et le champ d'application ne peut se limiter aux seuls prix de la pension et prix de l'apprentissage.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Prescription annale - Action de maîtres de pension et autres maîtres - Champ d'application - Art. 2272, al. 3 Code civil

Uit de artikelen 8,§2 en 30,§2 eerste en tweede lid van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke en de wetsgeschiedenis volgt dat de verplichting kennis te geven van de rechtsmiddelen strekt tot bescherming van de betrokken persoon en dat derhalve tevens kennis moet worden gegeven van de korte en van het gemeenrecht afwijkende termijn van 15 dagen waarbinnen het hoger beroep dient te worden ingesteld (1). (1) Zie Concl. OM.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Gerechtsbrief - Artt. 8, § 2, en 30, § 2, eerste en tweede lid Wet 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke

- Artt. 8, § 2, en 30, § 2, eerste en tweede lid Wet 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Gerechtsbrief - Artt. 8, § 2, en 30, § 2, eerste en tweede lid Wet 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke

- Artt. 8, § 2, en 30, § 2, eerste en tweede lid Wet 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 -

- Artt. 8, § 2, en 30, § 2, eerste en tweede lid Wet 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke

- Artt. 8, § 2, en 30, § 2, eerste en tweede lid Wet 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 -

- Artt. 8, § 2, en 30, § 2, eerste en tweede lid Wet 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke

Il résulte des articles 8, § 2 et 30, § 2, alinéas 1er et 2, de la loi du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux et de la genèse légale que l'obligation d'information quant aux voies de recours vise la protection de la personne concernée et qu'il y a lieu, par conséquent, de signaler également le court délai de quinze jours, dérogatoire au droit commun, dans lequel l'appel doit être formé (1). (1) Voir concl. MP.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Pli judiciaire - Art. 8, § 2, et 30, § 2, al. 1er et 2 L. du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux

- Art. 8, § 2, et 30, § 2, al. 1er et 2 L. du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Pli judiciaire - Art. 8, § 2, et 30, § 2, al. 1er et 2 L. du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux

- Art. 8, § 2, et 30, § 2, al. 1er et 2 L. du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 -

- Art. 8, § 2, et 30, § 2, al. 1er et 2 L. du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux

- Art. 8, § 2, et 30, § 2, al. 1er et 2 L. du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 -

- Art. 8, § 2, et 30, § 2, al. 1er et 2 L. du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux

C.18.0005.F

18 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181018.10](#)

AC nr. ...

Hij die de uitvoering van een verbintenis vordert, moet het bestaan daarvan bewijzen; omgekeerd moet hij die beweert bevrijd te zijn, het bewijs leveren van de betaling of van het feit dat het tenietgaan van zijn verbintenissen heeft teweeggebracht (1). (1) Cass. 20 maart 2006, AR C.04.0441.N, AC 2006, nr. 159.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Bewijslast

- Art. 1315 Burgerlijk Wetboek
- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek

Celui qui réclame l'exécution d'une obligation doit la prouver; réciproquement, celui qui se prétend libéré doit justifier le paiement ou le fait qui a produit l'extinction de ses obligations (1). (1) Cass. 20 mars 2006, RG C.04.0441.N, Pas. 2006, n° 159.

PREUVE - Matière civile - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Charge de la preuve

- Art. 1315 Code civil
- Art. 870 Code judiciaire

C.18.0010.F

8 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180608.2](#)

AC nr. ...

Door in artikel 19 van het Gerechtelijk Wetboek, na het eerste lid, dat de onttrekkende werking van het eindvonnis vastlegt, een tweede lid in te voegen, luidens hetwelk de rechter die zijn rechtsmacht over een geschilpunt heeft uitgeput, daarvan niet meer kan kennisnemen, behoudens de bij dat wetboek bepaalde uitzonderingen, heeft artikel 3 van de wet van 28 februari 2014 tot wijziging van artikel 19 van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de rechtzetting van materiële vergissingen of omissies in de vonnissen alsook tot de uitlegging van de vonnissen, geen wijzigingen willen aanbrengen aan het begrip 'onttrekking', dat het niet met het gezag van gewijsde heeft kunnen verwarren, maar heeft het die uitwerking van het eindvonnis in herinnering willen brengen om nadrukkelijk te wijzen op de strikte uitlegging die gegeven moet worden aan de bepalingen van de artikelen 794 en 794/1 van dat wetboek, die de rechter die dat vonnis heeft gewezen, toestaan het uit te leggen, te verbeteren of aan te vullen.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Uitlegging en verbetering van de rechterlijke beslissing - Artikel 19, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek - Draagwijdte - Artikel 794 en 794/1 Gerechtelijk Wetboek - Uitlegging

- Art. 19 Gerechtelijk Wetboek

En insérant dans l'article 19 du Code judiciaire, après l'alinéa 1er, qui consacre l'effet de dessaisissement du jugement définitif, un deuxième alinéa aux termes duquel le juge qui a épuisé sa juridiction sur une question litigieuse ne peut plus en être saisi, sauf les exceptions prévues par ce code, l'article 3 de la loi du 28 février 2014 modifiant l'article 19 du Code judiciaire relatif à la réparation d'erreurs matérielles ou d'omissions dans les jugements, ainsi qu'à l'interprétation des jugements, n'a pas entendu modifier la notion du dessaisissement, qu'il n'a pu confondre avec l'autorité de la chose jugée, mais a souhaité rappeler cet effet du jugement définitif pour souligner la stricte interprétation qu'appellent les dispositions des articles 794 et 794/1 du même code qui permettent au juge qui a rendu ce jugement de l'interpréter, de le rectifier ou de le compléter.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Interprétation et rectification de la décision judiciaire - Code judiciaire, article 19, alinéa 2 - Portée - Code judiciaire, article 794 et 794/1 - Interprétation

- Art. 19 Code judiciaire

Onttrekking is de uitwerking die het vonnis heeft waarmee de rechter zijn rechtsmacht over een geschilpunt uitput en die hem, op straffe van machtsoverschrijding, verbiedt om, in dezelfde zaak en tussen dezelfde partijen, over dat punt opnieuw uitspraak te doen.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Onttrekking - Begrip

3/12/2019

Le dessaisissement est l'effet qui s'attache au jugement par lequel le juge épuise sa juridiction sur une question litigieuse et qui, à peine de commettre un excès de pouvoir, lui interdit, dans la même cause et entre les mêmes parties, de statuer à nouveau sur cette question.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Dessaisissement - Notion

P. 142/593

Onttrekking verschilt van het gezag van het rechterlijk gewijsde dat, onder de in artikel 23 Gerechtelijk Wetboek bepaalde voorwaarden, een partij toestaat zich ertegen te verzetten dat opnieuw uitspraak wordt gedaan over een geschilpunt dat reeds tussen dezelfde partijen maar in een andere zaak werd beslecht.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Onttrekking - Gezag van gewijsde - Onderscheid - Begrip

Le dessaisissement se distingue de l'autorité de la chose jugée qui, aux conditions précisées à l'article 23 du Code judiciaire, permet à une partie de s'opposer à ce qu'il soit à nouveau statué sur une question litigieuse qui a déjà été jugée entre les mêmes parties dans une autre cause.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Dessaisissement - Autorité de chose jugée - Distinction - Notion

C.18.0014.F

25 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181025.5](#)

AC nr. ...

Indien de beplantingen, gebouwen en werken tot stand zijn gebracht door een derde met zijn eigen materialen, moet de eigenaar van het erf die verkiest die beplantingen en gebouwen te behouden, de waarde van de materialen en het arbeidsloon vergoeden, die in de regel worden bepaald door de prijs die aan de derde gefactureerd werd, en niet in functie van de prijs die de derde effectief betaalde.

GOEDEREN - Werken door een derde met zijn eigen materialen - Eigenaar van het erf - Retentierecht - Vergoeding - Omvang - Waarde van de materialen en het arbeidsloon - Bepaling

Lorsque des plantations, construction et ouvrages ont été faits par un tiers avec ses matériaux, le propriétaire du fonds qui choisit de les conserver doit le remboursement de la valeur des matériaux et du prix de la main d'oeuvre déterminés, en règle, par le prix qui a été facturé au tiers, et non en fonction de ce que ce tiers a effectivement payé.

BIENS - Ouvrages faits par un tiers avec ses matériaux - Propriétaire du fonds - Droit de rétention - Remboursement - Etendue - Valeur des matériaux et prix de la main d'oeuvre - Détermination

C.18.0018.N

14 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180914.4](#)

AC nr. ...

Wanneer de pachter, bij toepassing van artikel 3, 1°, Pachtwet, een persoonlijk aanbod van betaling doet gevolgd door een ter post aangetekende brief en de verpachter niet reageert door binnen de zes maanden na het aanbod de pachter op te roepen in verzoening voor de bevoegde vrederechter, levert zulks in beginsel een onweerlegbaar vermoeden van het bestaan van een pachtovereenkomst op (1); de oproeping in verzoening van de pachter voor de vrederechter is echter doelloos en de afwezigheid ervan vormt geen onweerlegbaar vermoeden van het bestaan van een pachtovereenkomst, wanneer de verpachter binnen de termijn van zes maanden na het aanbod van betaling ten overstaan van de vrederechter het bestaan van een pachtovereenkomst betwist, ook al gebeurt dit in het kader van een door de pachter opgestarte procedure of een op zijn initiatief verrichte oproeping in verzoening (2). (1) Rép. Not. , Le bail à ferme, p. 167, nr. 104 ; Le bail à ferme, Die Keure, 2009, p. 30, nr. 19. (2) Zie ook E. STASSIJNS, Pacht, APR, 68, nr. 86.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Vermoedens -

- Art. 3, 1°, derde, vierde, vijfde en zesde lid Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Verplichtingen van partijen -

- Art. 3, 1°, derde, vierde, vijfde en zesde lid Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

Lorsque, en application de l'article 3, 1°, de la loi sur les baux à ferme, le preneur fait une offre personnelle de paiement du fermage suivie d'une lettre recommandée à la poste et que le propriétaire ne réagit pas, dans un délai de six mois prenant cours au moment de l'offre, en faisant appeler en conciliation le preneur devant le juge compétent, cela constitue, en principe, une présomption irréfragable de l'existence d'un bail (1) ; l'appel du preneur en conciliation devant le juge de paix est toutefois sans objet et son absence ne constitue pas une présomption irréfragable de l'existence d'un bail lorsque le bailleur conteste l'existence d'un bail devant le juge de paix dans un délai de six mois prenant cours au moment de l'offre, même si cette contestation s'inscrit dans le cadre d'une procédure engagée par le preneur ou d'une demande en conciliation mise en oeuvre à l'initiative de ce dernier (2). (1) Rép. not., Le bail à ferme, p. 167, n° 104 ; Le bail à ferme, Die Keure, 2009, p. 30, n° 19. (2) Voir également E. STASSIJNS, Pacht, APR, 68, n° 86.

PREUVE - Matière civile - Présomptions -

- Art. 3, 1°, al. 3, 4, 5 et 6 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

LOUAGE DE CHOSES - Bail a ferme - Obligations entre parties -

- Art. 3, 1°, al. 3, 4, 5 et 6 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

C.18.0023.F

27 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180927.5](#)

AC nr. ...

Wanneer de rechter, die een dergelijke maatregel tot ontvangstmachtiging beveelt, die maatregel beperkt in de tijd, is de onderhoudsgerechtigde na het verstrijken van die termijn in de regel niet meer gemachtigd de aan de onderhoudsplichtige verschuldigde inkomsten en geldsommen te ontvangen.

LEVENSONDERHOUD - Ontvangstmachtiging - Beperking

- Art. 203ter Burgerlijk Wetboek

Lorsque le juge, qui ordonne une telle mesure de délégation de sommes, limite celle-ci dans le temps, le créancier d'aliments n'est plus, en règle, autorisé à percevoir les revenus et sommes dus au débiteur après l'expiration de ce terme.

ALIMENTS - Délégation de sommes - Limitation

- Art. 203ter Code civil

C.18.0036.N

19 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181019.3](#)

AC nr. 572

Bij de beoordeling van een vordering tot ontbinding van de pachtovereenkomst bij toepassing van artikel 29 Pachtwet, kan de rechter rekening houden met de omstandigheid dat de door de wanprestatie van de pachter veroorzaakte schade inmiddels is hersteld; dit herstel heeft evenwel niet noodzakelijk tot gevolg dat de rechter de pachtovereenkomst niet meer kan ontbinden (1). (1) Zie concl. OM.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Verplichtingen van partijen - Wanprestatie van de pachter - Vordering tot ontbinding - Beoordeling door de rechter - Herstel van de schade

- Art. 29 Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Einde (opzegging, verlenging, terugkeer) - Wanprestatie van de pachter - Vordering tot ontbinding - Beoordeling door de rechter - Herstel van de schade

- Art. 29 Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

De rechter moet over de bij hem aanhangige vordering uitspraak doen met inachtneming van de feiten die zich in de loop van het geding hebben voorgedaan en die een weerslag hebben op het geschil (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Vordering in rechte - Beoordeling - Taak van de rechter - Feiten in de loop van het geding

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Vordering in rechte - Beoordeling - Taak van de rechter - Feiten in de loop van het geding

De rechter moet over de bij hem aanhangige vordering uitspraak doen met inachtneming van de feiten die zich in de loop van het geding hebben voorgedaan en die een weerslag hebben op het geschil (1). (1) Zie concl. OM.

VORDERING IN RECHTE - Beoordeling - Taak van de rechter - Feiten in de loop van het geding

Uit artikel 29 Pachtwet blijkt dat, enerzijds, de wetgever gewild heeft dat de rechter beoordeelt of de wanprestatie van de pachter ernstig genoeg is om de ontbinding uit te spreken en, anderzijds, dat de ernst van de wanprestatie beoordeeld moet worden in het licht van het bestaan, voor de verpachter, van een schade ten gevolge van die wanprestatie (1). (1) Zie concl. OM.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Verplichtingen van partijen - Ontbinding

Le juge peut, lors de l'examen d'une demande de résiliation d'un bail à ferme en application de l'article 29 la loi du 4 novembre 1969 contenant les règles particulières aux baux à ferme, tenir compte de la circonstance que le dommage causé par l'inexécution du preneur d'un bien rural a été entre-temps réparé; cette réparation n'a cependant pas nécessairement pour conséquence que le juge ne puisse plus résilier le contrat de bail à ferme (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

LOUAGE DE CHOSES - Bail a ferme - Obligations entre parties - Inexécution du preneur d'un bien rural - Demande de résiliation - Appréciation par le juge - Réparation du dommage

- Art. 29 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

LOUAGE DE CHOSES - Bail a ferme - Fin (congé, prolongation, réintégration, etc) - Inexécution du preneur d'un bien rural - Demande de résiliation - Appréciation par le juge - Réparation du dommage

- Art. 29 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

Le juge est tenu de statuer sur la demande dont il a été saisi en ayant égard aux faits qui se sont produits au cours de l'instance et qui ont une influence sur le litige (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Demande en justice - Appréciation - Mission du juge - Fais au cours de l'instance

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Demande en justice - Appréciation - Mission du juge - Fais au cours de l'instance

Le juge est tenu de statuer sur la demande dont il a été saisi en ayant égard aux faits qui se sont produits au cours de l'instance et qui ont une influence sur le litige (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DEMANDE EN JUSTICE - Appréciation - Mission du juge - Fais au cours de l'instance

Il ressort de l'article 29 de la loi du 4 novembre 1969 contenant les règles particulières aux baux à ferme que, d'une part, le législateur a voulu que le juge examine si l'inexécution du preneur d'un bien rural est suffisamment grave pour prononcer la résiliation et, d'autre part, que la gravité de l'inexécution doit être appréciée à la lumière de l'existence, pour le bailleur, d'un dommage résultant de cette inexécution (1). (1) Voir les concl. du M.P., publiées à leur date dans A.C.

LOUAGE DE CHOSES - Bail a ferme - Obligations entre parties - Résiliation

- Art. 29 Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Einde (opzegging, verlenging, terugkeer) - Wanprestatie van de pachter - Gevolg - Ontbinding

- Art. 29 Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

- Art. 29 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

LOUAGE DE CHOSES - Bail à ferme - Fin (congé. prolongation. réintégration. etc) - Inexécution du preneur d'un bien rural - Conséquence - Résiliation

- Art. 29 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

C.18.0044.N

28 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180928.3](#)

AC nr. ...

De rechter die oordeelt dat een vennootschap, die op het ogenblik van de dagvaarding in revindicatie niet meer bestond als rechtspersoon, zich vereenzelvigt met haar achterman, kan naar recht oordelen dat deze in de revindicatievordering als de in het ongelijk gestelde partij dient te worden verwezen in de gedingkosten.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Revindicatie - Gerechtskosten - In het ongelijk gestelde partij - Toepassing - Rechtspersoon - Achterman - Vereenzelving

- Art. 1017, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

GERECHTSKOSTEN - Burgerlijke zaken - Procedure voor de feitenrechter - In het ongelijk gestelde partij - Toepassing - Beslag - Gedwongen tenuitvoerlegging - Revindicatie - Rechtspersoon - Achterman - Vereenzelving

- Art. 1017, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Le juge qui considère qu'une société qui, au moment de la citation en revendication, n'existait plus en tant que personne morale, se confond avec le maître de l'affaire, peut légalement décider que ce dernier doit être condamné aux dépens en tant que partie succombante dans le cadre de l'action en revendication.

SAISIE - Saisie exécution - Revendication - Frais et dépens - Partie ayant succombé - Application - Personne morale - Maître de l'affaire - Identité

- Art. 1017, al. 1er Code judiciaire

FRAIS ET DEPENS - Matière civile - Procédure devant le juge du fond - Partie ayant succombé - Application - Saisie - Saisie-exécution - Revendication - Personne morale - Maître de l'affaire - Identité

- Art. 1017, al. 1er Code judiciaire

C.18.0046.N

24 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180924.1](#)

AC nr. ...

Volgens artikel XI. 10, § 1, Wetboek economisch recht, voorheen art. 9, §1, Octrooiwet 1984, indien een octrooi is aangevraagd, hetzij voor een uitvinding die aan de uitvinder of zijn rechtverkrijgende afhandig is gemaakt, hetzij met terzijde stelling van een wettelijke of contractuele verplichting, kan de benadeelde persoon eisen dat het octrooi aan hem wordt overgedragen, onverminderd alle andere rechten of rechtsvorderingen; het onderdeel dat ervan uitgaat dat in geval betwisting met de octrooihouder, het voor de uitvinder volstaat het bewijs te leveren dat hij de uitvinder is, gaat uit van een verkeerde rechtsopvatting.

UITVINDINGSOCTROOI - Algemeen - Uitvinder - Octrooihouder - Betwisting - Overdracht - Voorwaarden - Gevolg - Bewijs

Aux termes de l'article XI. 10, § 1er, du Code de droit économique, anciennement article 9, § 1er, de la loi du 28 mars 1984 sur les brevets d'invention, si un brevet a été demandé soit pour une invention soustraite à l'inventeur ou à ses ayants cause, soit en violation d'une obligation légale ou conventionnelle, la personne lésée peut, sans préjudice de tous autres droits ou actions, revendiquer le transfert de la demande ou du brevet délivré en qualité de titulaire; la branche du moyen qui est fondée sur la prémisse qu'en cas de contestation avec le titulaire du brevet, il suffit que l'inventeur rapporte la preuve de sa qualité d'inventeur, repose sur un soutènement inexact.

BREVET D'INVENTION - Généralités - Inventeur - Titulaire du brevet - Contestation - Transfert - Conditions - Conséquence - Preuve

C.18.0058.N

28 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180928.4](#)

AC nr. ...

De uitoefening van procesrechten is niet onbeperkt, maar vindt zijn grenzen in het algemeen rechtsbeginsel van het verbod op rechtsmisbruik(1); ook het beslagrecht kan abusief zijn indien het wordt uitgeoefend op een wijze die kennelijk de perken te buiten gaat van de uitoefening van dat recht door een normaal zorgvuldige persoon; dit is meer bepaald het geval wanneer het wordt uitgeoefend voor doeleinden die geen verband houden met deze waarvoor het recht wordt verleend. (1) Cass. 26 oktober 2017, AR C.16.0393.N, AC 2017, nr. 598.

BESLAG - Algemeen - Verbod op rechtsmisbruik - Toepassing

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Verbod op rechtsmisbruik - Uitoefening van procesrechten - Grenzen - Toepassing - Beslagrecht

RECHTSMISBRUIK - Uitoefening van procesrechten - Grenzen - Toepassing - Beslagrecht

L'exercice des droits procéduraux n'est pas illimité, mais trouve ses limites dans le principe général du droit de l'interdiction de l'abus de droit (1); le droit de saisie peut également être abusif lorsqu'il est exercé d'une manière qui outrepassé manifestement les limites de son exercice par une personne normalement diligente; c'est plus précisément le cas lorsque le droit est exercé à des fins qui ne présentent aucun lien avec celles pour lesquelles il est accordé. (1) Cass. 26 octobre 2017, RG C.16.0393.N, Pas. 2017, n° 598.

SAISIE - Généralités - Interdiction de l'abus de droit - Application

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Interdiction de l'abus de droit - Exercice des droits procéduraux - Limites - Application - Droit de saisie

ABUS DE DROIT - Exercice des droits procéduraux - Limites - Application - Droit de saisie

C.18.0073.N

10 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180910.2](#)

AC nr. ...

Uit de samenhang tussen de artikelen, 6, eerste lid, en 12, eerste en derde lid, Wet Landverzekeringsovereenkomst, zoals hier van toepassing, volgt dat wanneer in een en dezelfde overeenkomst verschillende risico's worden verzekerd en de verzwijging of de onjuiste mededeling enkel van invloed is geweest op de beoordeling van sommige ervan, de nietigheid van de overeenkomst beperkt is tot de verzekering van de risico's waaromtrent de verzekeraar is misleid (1). (1) Zie Cass. 9 juni 2006, AR C.04.0404, AC 2006, nr. 321.

VERZEKERING - Landverzekering - Overeenkomst - Combinatiepolis - Verschillende risico's - Verzwijging of onjuiste mededeling - Nietigheid

Il résulte de la combinaison des articles 6, alinéa 1er, et 12, alinéas 1er et 3, de la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre, dans leur version applicable au litige, que lorsque, dans un même contrat, plusieurs risques sont assurés et que l'omission ou l'inexactitude n'ont eu d'incidence que pour l'appréciation d'une partie d'entre eux, la nullité du contrat est limitée à l'assurance des risques pour lesquels l'assureur a été induit en erreur (1). (1) Voir Cass. 9 juin 2006, RG C.04.0404, Pas. 2006, n° 321.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Contrat - Police combinée - Plusieurs risques - Omission ou inexactitude - Nullité

C.18.0077.F

28 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180228.10](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Werquin.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Oorspronkelijke vordering voor de rechter in kortgeding - Arrest dat een vordering tot wraking verwerpt - Cassatieberoep - Verzoek tot inkorting van de termijn om een memorie van antwoord neer te leggen - Schorsende werking van een vordering tot wraking - Duur

Conclusie van advocaat-generaal Werquin.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Oorspronkelijke vordering voor de rechter in kortgeding - Arrest dat een vordering tot wraking verwerpt - Cassatieberoep - Verzoek tot inkorting van de termijn om een memorie van antwoord neer te leggen - Dringende aard van een vordering in kortgeding

WRAKING - Oorspronkelijke vordering voor de rechter in

3/12/2019

Conclusions de l'avocat général Werquin.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Action originaire devant le juge des référés - Arrêt de rejet d'une demande en récusation - Pourvoi en cassation - Demande d'abréviation de délai pour le dépôt d'un mémoire en réponse - Effet suspensif d'une demande en récusation - Durée

Conclusions de l'avocat général Werquin.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Action originaire devant le juge des référés - Arrêt de rejet d'une demande en récusation - Pourvoi en cassation - Demande d'abréviation de délai pour le dépôt d'un mémoire en réponse - Caractère urgent d'une action en référé

RECUSATION - Action originaire devant le juge des référés - Arrêt

P. 147/593

kortgeding - Arrest dat een vordering tot wraking verwerpt - Cassatieberoep - Verzoek tot inkorting van de termijn om een memorie van antwoord neer te leggen - Schorsende werking van een vordering tot wraking - Duur

WRAKING - Oorspronkelijke vordering voor de rechter in kortgeding - Arrest dat een vordering tot wraking verwerpt - Cassatieberoep - Verzoek tot inkorting van de termijn om een memorie van antwoord neer te leggen - Dringende aard van een vordering in kortgeding

Uit de loutere omstandigheid dat een vordering in kortgeding per definitie dringend van aard is, kan niet worden afgeleid dat het algemeen belang of de volstreekte noodzakelijkheid vereisen dat van het gemeenrecht wordt afgeweken bij het vaststellen van het tijdsverloop van de rechtspleging (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Oorspronkelijke vordering voor de rechter in kortgeding - Arrest dat een vordering tot wraking verwerpt - Cassatieberoep - Verzoek tot inkorting van de termijn om een memorie van antwoord neer te leggen - Dringende aard van een vordering in kortgeding

- Artt. 28, 837, eerste lid, 1118 en 1094/1 Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Oorspronkelijke vordering voor de rechter in kortgeding - Arrest dat een vordering tot wraking verwerpt - Cassatieberoep - Verzoek tot inkorting van de termijn om een memorie van antwoord neer te leggen - Dringende aard van een vordering in kortgeding

- Artt. 28, 837, eerste lid, 1118 en 1094/1 Gerechtelijk Wetboek

Wanneer het hof van beroep in burgerlijke zaken uitspraak doet over een vordering tot wraking, blijft de door artikel 837, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek bepaalde schorsende werking voortduren gedurende de termijn van het ingestelde cassatieberoep tegen een dergelijke beslissing en, indien dat buitengewoon rechtsmiddel binnen de termijn wordt uitgeoefend, totdat het Hof hierover uitspraak heeft gedaan; het voortduren van de schorsende werking die verbonden is aan de wraking ontnemt aan het verzoek tot inkorting zijn voornaamste voorwerp (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Oorspronkelijke vordering voor de rechter in kortgeding - Arrest dat een vordering tot wraking verwerpt - Cassatieberoep - Verzoek tot inkorting van de termijn om een memorie van antwoord neer te leggen - Schorsende werking van een vordering tot wraking - Duur

- Artt. 28, 837, eerste lid, 1118 en 1094/1 Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Oorspronkelijke vordering voor de rechter in kortgeding - Arrest dat een vordering tot wraking verwerpt - Cassatieberoep - Verzoek tot inkorting van de termijn om een memorie van antwoord neer te leggen - Schorsende werking van een vordering tot wraking - Duur

- Artt. 28, 837, eerste lid, 1118 en 1094/1 Gerechtelijk Wetboek

de rejet d'une demande en récusation - Pourvoi en cassation - Demande d'abréviation de délai pour le dépôt d'un mémoire en réponse - Effet suspensif d'une demande en récusation - Durée

RECUSATION - Action originaire devant le juge des référés - Arrêt de rejet d'une demande en récusation - Pourvoi en cassation - Demande d'abréviation de délai pour le dépôt d'un mémoire en réponse - Caractère urgent d'une action en référé

De la seule circonstance qu'une action en référé est, par essence, urgente, il ne se déduit pas que l'intérêt général ou l'absolue nécessité requièrent la fixation d'un calendrier de procédure dérogeant au droit commun (1). (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Action originaire devant le juge des référés - Arrêt de rejet d'une demande en récusation - Pourvoi en cassation - Demande d'abréviation de délai pour le dépôt d'un mémoire en réponse - Caractère urgent d'une action en référé

- Art. 28, 837, al. 1er, 1118 et 1094/1 Code judiciaire

RECUSATION - Action originaire devant le juge des référés - Arrêt de rejet d'une demande en récusation - Pourvoi en cassation - Demande d'abréviation de délai pour le dépôt d'un mémoire en réponse - Caractère urgent d'une action en référé

- Art. 28, 837, al. 1er, 1118 et 1094/1 Code judiciaire

Lorsque la cour d'appel statue, en matière civile, sur une demande de récusation, l'effet suspensif prévu par l'article 837, alinéa 1er, du Code judiciaire se prolonge pendant le délai du pourvoi ouvert contre une telle décision et, en cas d'exercice de ce recours extraordinaire dans le délai, jusqu'à ce qu'il y soit statué par la Cour; la persistance de l'effet suspensif attaché à la récusation ôte à la demande abrégative son principal objet (1). (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Action originaire devant le juge des référés - Arrêt de rejet d'une demande en récusation - Pourvoi en cassation - Demande d'abréviation de délai pour le dépôt d'un mémoire en réponse - Effet suspensif d'une demande en récusation - Durée

- Art. 28, 837, al. 1er, 1118 et 1094/1 Code judiciaire

RECUSATION - Action originaire devant le juge des référés - Arrêt de rejet d'une demande en récusation - Pourvoi en cassation - Demande d'abréviation de délai pour le dépôt d'un mémoire en réponse - Effet suspensif d'une demande en récusation - Durée

- Art. 28, 837, al. 1er, 1118 et 1094/1 Code judiciaire

De voorschriften van een bijzonder plan van aanleg dienen te worden beschouwd als een wet in de zin van artikel 608 Gerechtelijk Wetboek waarop de artikelen 1319, 1320 en 1322 Burgerlijk Wetboek niet van toepassing zijn; een cassatiemiddel dat de schending van bewijskracht ervan aanvoert is niet ontvankelijk.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Geschriften - Bewijskracht - Schending - Toepasselijkheid - Ruimtelijke ordening - Bijzonder plan van aanleg - Aard - Gevolg - Cassatiemiddel afgeleid uit die schending - Ontvankelijkheid

- Art. 2, § 1, tweede en derde lid Decreet betreffende de ruimtelijke ordening gecoördineerd op 22 oktober 1996, zoals gewijzigd bij decreet 19 december 1998

- Art. 608 Gerechtelijk Wetboek

- Artt. 1319, 1320 en 1322 Burgerlijk Wetboek

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Allerlei - Ruimtelijke ordening - Bijzonder plan van aanleg - Aard - Gevolg - Schending van bewijskracht - Toepasselijkheid - Cassatiemiddel afgeleid uit die schending - Ontvankelijkheid

- Art. 2, § 1, tweede en derde lid Decreet betreffende de ruimtelijke ordening gecoördineerd op 22 oktober 1996, zoals gewijzigd bij decreet 19 december 1998

- Art. 608 Gerechtelijk Wetboek

- Artt. 1319, 1320 en 1322 Burgerlijk Wetboek

STEDENBOUW - Ruimtelijke ordening - Plan van aanleg - Bijzonder plan van aanleg - Aard - Gevolg - Schending van bewijskracht - Toepasselijkheid - Cassatiemiddel afgeleid uit die schending - Ontvankelijkheid

- Art. 2, § 1, tweede en derde lid Decreet betreffende de ruimtelijke ordening gecoördineerd op 22 oktober 1996, zoals gewijzigd bij decreet 19 december 1998

- Art. 608 Gerechtelijk Wetboek

- Artt. 1319, 1320 en 1322 Burgerlijk Wetboek

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Allerlei - Ruimtelijke ordening - Bijzonder plan van aanleg - Aard - Gevolg - Schending van bewijskracht - Toepasselijkheid - Cassatiemiddel afgeleid uit die schending - Ontvankelijkheid

- Art. 2, § 1, tweede en derde lid Decreet betreffende de ruimtelijke ordening gecoördineerd op 22 oktober 1996, zoals gewijzigd bij decreet 19 december 1998

- Art. 608 Gerechtelijk Wetboek

- Artt. 1319, 1320 en 1322 Burgerlijk Wetboek

Il y a lieu de considérer les prescriptions d'un plan particulier d'aménagement comme une loi au sens de l'article 608 du Code judiciaire, à laquelle les articles 1319, 1320 et 1322 du Code civil ne sont pas applicables; un moyen de cassation pris de la violation de la foi qui est due à pareil plan particulier d'aménagement est irrecevable.

PREUVE - Matière civile - Preuve littérale - Foi due aux actes - Violation - Applicabilité - Aménagement du territoire - Plan particulier d'aménagement - Nature - Conséquence - Moyen de cassation tiré de cette violation - Recevabilité

- Art. 2, § 1er, al. 2 et 3 Décret relatif à l'aménagement du territoire, coordonné le 22 octobre 1996, tel qu'il a été modifié par le décret du 19 décembre 1998

- Art. 608 Code judiciaire

- Art. 1319, 1320 et 1322 Code civil

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Divers - Aménagement du territoire - Plan particulier d'aménagement - Nature - Conséquence - Violation de la foi due aux actes - Applicabilité - Moyen de cassation tiré de cette violation - Recevabilité

- Art. 2, § 1er, al. 2 et 3 Décret relatif à l'aménagement du territoire, coordonné le 22 octobre 1996, tel qu'il a été modifié par le décret du 19 décembre 1998

- Art. 608 Code judiciaire

- Art. 1319, 1320 et 1322 Code civil

URBANISME - Aménagement du territoire. plan d'aménagement - Plan particulier d'aménagement - Nature - Conséquence - Violation de la foi due aux actes - Applicabilité - Moyen de cassation tiré de cette violation - Recevabilité

- Art. 2, § 1er, al. 2 et 3 Décret relatif à l'aménagement du territoire, coordonné le 22 octobre 1996, tel qu'il a été modifié par le décret du 19 décembre 1998

- Art. 608 Code judiciaire

- Art. 1319, 1320 et 1322 Code civil

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Divers - Aménagement du territoire - Plan particulier d'aménagement - Nature - Conséquence - Violation de la foi due aux actes - Applicabilité - Moyen de cassation tiré de cette violation - Recevabilité

- Art. 2, § 1er, al. 2 et 3 Décret relatif à l'aménagement du territoire, coordonné le 22 octobre 1996, tel qu'il a été modifié par le décret du 19 décembre 1998

- Art. 608 Code judiciaire

- Art. 1319, 1320 et 1322 Code civil

Een beding van verval van de verzekeringsdekking is nietig wanneer het elke dekking uitsluit van het in de verzekeringsovereenkomst omschreven risico.

VERZEKERING - Landverzekering - Vervalbeding - Uitsluiting van elke dekking

- Artt. 11 en 77 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

3/12/2019

Une clause de déchéance de la couverture d'assurance est nulle lorsqu'elle exclut toute couverture du risque décrit dans le contrat d'assurance.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Clause de déchéance - Exclusion de toute couverture

- Art. 11 et 77 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

P. 149/593

Het algemeen rechtsbeginsel van de verrijking zonder oorzaak vereist het gebrek aan oorzaak van zowel de verarming als de verrijking (1); de verarming is niet zonder oorzaak zodra zij haar oorsprong vindt in de behartiging van het eigen belang door de verarmde. (1) Cass. 3 juni 2016, AR C.15.0423.F, AC 2016, nr. 370; Cass. 22 januari 2016, AR C.14.0492.F, AC 2016, nr. 48.

VERRIJKING ZONDER OORZAAK - Vervalbeding - Uitsluiting van elke dekking

VERRIJKING ZONDER OORZAAK - Verarming - Behartiging van het eigen belang door de verarmde

Le principe général du droit de l'enrichissement sans cause requiert l'absence de cause tant de l'appauvrissement que l'enrichissement (1); l'enrichissement n'est pas sans cause dès qu'il trouve son origine dans la défense, par l'appauvri, de son intérêt personnel. (1) Cass. 3 juin 2016, RG C.15.0423.F, Pas. 2016, n° 370; Cass. 22 janvier 2016, RG C.14.0492.F, Pas. 2016, n° 48.

ENRICHISSEMENT SANS CAUSE - Clause de déchéance - Exclusion de toute couverture

ENRICHISSEMENT SANS CAUSE - Appauvrissement - Défense, par l'appauvri, de son intérêt personnel

Krachtens artikel 81, §3, b), tweede alinea, Wet Verzekeringen 2014 is de prestatie van de verzekeraar, als een schadegeval zich voordoet en de verzekeringnemer de in §1 bedoelde verplichting niet is nagekomen, beperkt tot de terugbetaling van alle betaalde premies, indien hij het bewijs aanbrengt dat hij het verzwaarde risico in geen enkel geval zou hebben verzekerd; hieruit volgt dat de beperking van de prestatie van de verzekeraar in voorkomend geval niet afhangt van een wijziging of opzegging van de verzekeringsovereenkomst zoals bedoeld in artikel 81, § 1, Wet Verzekeringen 2014.

VERZEKERING - Landverzekering - Brandverzekering - Verzwaard risico - Prestatie van de verzekeraar - Beperking - Voorwaarde

- Art. 81, §§ 1 en 3, b), tweede lid Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

En vertu de l'article 81, § 3, b), alinéa 2, de la loi du 4 avril 2014 relative aux assurances, la prestation de l'assureur est limitée, en cas de sinistre et lorsque le preneur d'assurance n'a pas respecté l'obligation visée au § 1er, au remboursement de la totalité des primes payées, s'il apporte la preuve qu'il n'aurait en aucun cas assuré le risque aggravé; il s'ensuit que, le cas échéant, la limitation de la prestation de l'assureur ne dépend pas d'une modification ou de la résiliation du contrat d'assurance visée à l'article 81, § 1er, de ladite loi.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Assurance incendie - Risque aggravé - Prestation de l'assureur - Limitation - Condition

- Art. 81, § 1er et 3, b), al. 2 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

Onder gelding van artikel 269.1, vijfde lid, van het Wetboek van 30 november 1939 der registratie-, hypotheek- en griffierechten kon de inschrijving op de algemene rol bovendien slechts geschieden na voorlegging van een profisco verklaring, waarbij de niet-voorlegging op zich geen grond van niet-ontvankelijkheid van het hoger beroep, of een grond tot nietigverklaring van de akte van hoger beroep vormde, zodat de omstandigheid dat bij de indiening van het verzoekschrift tot hoger beroep het rolrecht niet wordt betaald of dat, onder gelding van artikel 269.1, vijfde lid, Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten, bij het verzoekschrift geen profiscoverklaring is gevoegd, er niet aan in de weg staat dat het hoger beroep op datum van de indiening van het verzoekschrift is ingesteld (1). (1) Zie concl. OM.

GRIFFIE - GRIFFIER - Hoger beroep - Indiening verzoekschrift ter griffie - Niet betaling rolrecht - Niet voeging profiscoverklaring

- Art. 269.1, vijfde lid Wetboek registratierechten

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Onsplitsbaar geschil - Hoger beroep - Indiening verzoekschrift ter griffie - Niet betaling rolrecht - Niet voeging profiscoverklaring

- Art. 269.1, vijfde lid Wetboek registratierechten

Uit de artikelen 861 en 1057, eerste lid, Gerechtelijk wetboek volgt dat de rechter een verzoekschrift tot hoger beroep dat geen melding maakt van de plaats, dag en uur van verschijning, in voorkomend geval nietig kan verklaren wanneer hij vaststelt dat deze onregelmatigheid de belangen van de gedaagde in hoger beroep heeft geschaad, maar dat zolang het verzoekschrift niet nietig is verklaard, deze onregelmatigheid niet eraan in de weg staat dat het hoger beroep, door de neerlegging van het verzoekschrift ter griffie, is ingesteld (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Onsplitsbaar geschil - Hoger beroep - Indiening verzoekschrift ter griffie - Onregelmatigheid

- Artt. 861 en 1057, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Sous l'empire de l'article 269.1, alinéa 5, du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe du 30 novembre 1939, l'inscription au rôle général ne pouvait, en outre, avoir lieu que sur production d'une déclaration pro fisco, le défaut de production ne constituant pas en soi une cause d'irrecevabilité de l'appel ou une cause de nullité de l'acte d'appel, de sorte que la circonstance que le droit de mise au rôle n'est pas acquitté lors du dépôt de la requête ou que, sous l'empire de l'article 269.1, alinéa 5, de ce même code, aucune déclaration pro fisco n'est jointe à la requête ne fait pas obstacle à ce que l'appel ait été formé à la date de dépôt de la requête (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

GREFFE. GREFFIER - Appel - Dépôt d'une requête au greffe - Non-paiement du droit de mise au rôle - Défaut de jonction de la déclaration pro fisco

- Art. 269.1, al. 5 Code des droits d'enregistrement

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel principal. forme. délai. litige indivisible - Appel - Dépôt d'une requête au greffe - Non-paiement du droit de mise au rôle - Défaut de jonction de la déclaration pro fisco

- Art. 269.1, al. 5 Code des droits d'enregistrement

Il suit des articles 861 et 1057, alinéa 1er, du Code judiciaire que le juge peut, le cas échéant, déclarer nulle une requête d'appel ne mentionnant pas les lieu, jour et heure de la comparution lorsqu'il constate que cette irrégularité a nui aux intérêts de la partie intimée, mais que, tant que la requête n'a pas été déclarée nulle, cette irrégularité ne fait pas obstacle à ce que l'appel ait été introduit par le dépôt de la requête au greffe (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel principal. forme. délai. litige indivisible - Appel - Dépôt d'une requête au greffe - Irrégularité

- Art. 861 et 1057, al. 1er Code judiciaire

Uit de samenhang van de artikelen 1056, 2° Gerechtelijk Wetboek, 1060 Gerechtelijk Wetboek en 269.1, eerste, tweede en vijfde lid, van het Wetboek van 30 november 1939 der registratie-, hypotheek- en griffierechten volgt dat het hoger beroep is ingesteld op de datum van de indiening van het verzoekschrift op de griffie en dat de betaling van het rolrecht en de inschrijving van de zaak op de algemene rol dient te gebeuren uiterlijk de dag vóór de datum van verschijning die in de akte is vermeld (1). (1) Zie concl. OM.

GRIFFIE - GRIFFIER - Hoger beroep - Indiening verzoekschrift ter griffie - Betaling van het rolrecht en inschrijving op de algemene rol - Tijdstip

- Artt. 1056, 2°, en 1060 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 269.1, eerste, tweede en vijfde lid Wetboek registratierechten

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Onsplitsbaar geschil - Hoger beroep bij verzoekschrift - Datum van het instellen van het hoger beroep - Beoordeling

- Artt. 1056, 2°, en 1060 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 269.1, eerste, tweede en vijfde lid Wetboek registratierechten

Il suit de la lecture conjointe des articles 1056, 2°, et 1060 du Code judiciaire, et 269.1, alinéas 1, 2 et 5, du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe du 30 novembre 1939 que l'appel est formé à la date de dépôt de la requête au greffe et que le paiement du droit de mise au rôle et l'inscription de la cause au rôle général doivent intervenir au plus tard avant la date de la comparution indiquée dans l'acte (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

GREFFE. GREFFIER - Appel - Dépôt d'une requête au greffe - Paiement du droit de mise au rôle et inscription au rôle général - Moment

- Art. 1056, 2°, et 1060 Code judiciaire
- Art. 269.1, al. 1er, 2 et 5 Code des droits d'enregistrement

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel principal. forme. délai. litige indivisible - Appel formé par requête - Date d'introduction de l'appel - Appréciation

- Art. 1056, 2°, et 1060 Code judiciaire
- Art. 269.1, al. 1er, 2 et 5 Code des droits d'enregistrement

C.18.0102.F

13 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180413.1](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat, enerzijds, een film beelden bevat die zijn opgenomen tijdens een verhoor van een partij door een onderzoeksrechter en een sequentie waarin de Brusselse gerechtelijke overheden van de twee instanties bedankt worden en, anderzijds, die partij verklaart dat haar toestemming onrechtmatig werd verkregen, kan zowel bij de partijen als bij derden gewettigde verdenking doen ontstaan omtrent de strikte onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechtbank.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Vordering tot onttrekking - Gewettigde verdenking - Film - Tussenkoms van de gerechtelijke overheden - Verhoor van de verzoekende partij - Toestemming - Betwisting

- Artt. 648, 650 en 658 Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 648, 650 en 658 Gerechtelijk Wetboek

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Vordering tot onttrekking - Gewettigde verdenking - Film - Tussenkoms van de gerechtelijke overheden - Verhoor van de verzoekende partij - Toestemming - Betwisting

- Artt. 648, 650 en 658 Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 648, 650 en 658 Gerechtelijk Wetboek

Sont de nature à inspirer aux parties comme aux tiers une suspicion légitime quant à la stricte indépendance et impartialité du tribunal, les circonstances que, d'une part, un film comporte des images prises lors d'une audition d'une partie à laquelle un juge d'instruction a procédé et comprend un plan où les autorités bruxelloises appartenant aux deux degrés de juridiction sont remerciées et que, d'autre part, cette partie expose que son consentement a été illégalement obtenu.

RENVOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Demande de dessaisissement - Suspicion légitime - Film - Intervention des autorités judiciaires - Audition de la partie requérante - Consentement - Contestation

- Art. 648, 650 et 658 Code judiciaire
- Art. 648, 650 et 658 Code judiciaire

RENVOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Demande de dessaisissement - Suspicion légitime - Film - Intervention des autorités judiciaires - Audition de la partie requérante - Consentement - Contestation

- Art. 648, 650 et 658 Code judiciaire
- Art. 648, 650 et 658 Code judiciaire

C.18.0109.N

12 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181012.6](#)

AC nr. 552

De notariële akte vormt een uitvoerbare titel wanneer ze, in haar authentieke vorm, alle gegevens bekrachtigt die nodig zijn om het bestaan, de opeisbaarheid en het bedrag van de schuldvordering te bepalen (1); de uitvoerbare kracht van de notariële akte die een kredietopening tot voorwerp heeft, komt niet in het gedrang wanneer voor de bepaling van het verschuldigde bedrag bij de vervaldag of voor het uitstel van deze vervaldag wegens een verlenging van het krediet moet worden gesteund op externe gegevens; evenmin is vereist dat de akte een uitdrukkelijke terugbetalingsverplichting bevat wanneer het bestaan van deze verbintenis en de omvang ervan impliciet uit de akte volgt. (1) Cass. 1 juni 2017, AR C.16.0479.F, AC 2017, nr. 367.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Uitvoerbare titel - Notariële akte - Kredietopening - Voorwaarden
- Art. 1494, eerste lid *Gerechtigd Wetboek*
- Art. 19 *Wet 25 ventôse jaar XI op het notarisambt*

L'acte notarié forme un titre exécutoire lorsqu'il consacre, en sa forme authentique, les éléments nécessaires à la détermination de l'existence, de l'exigibilité et du montant de la créance (1); la force exécutoire de l'acte notarié ayant pour objet une ouverture de crédit n'est pas mise en péril lorsqu'il faut s'appuyer sur des éléments extérieurs pour déterminer le montant dû à l'échéance ou pour reporter cette échéance du fait d'une prolongation de la durée du crédit; il n'est pas davantage requis que l'acte comporte expressément une obligation de remboursement lorsque l'existence de cette obligation et son étendue résultent implicitement de l'acte. (1) Cass. 1er juin 2017, RG C.16.0479.F, Pas. 2017, n°367.

SAISIE - Saisie exécution - Titre exécutoire - Acte notarié - Ouverture de crédit - Conditions
- Art. 1494, al. 1er *Code judiciaire*
- Art. 19 L. du 25 ventôse an XI *contenant organisation du notariat*

C.18.0132.F

6 december 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181206.11](#)

AC nr. ...

In afwijking van de taaleenheid die de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken willen verwezenlijken in de twee grote Belgische taalgebieden, heeft de inwoner van een randgemeente die deze te kennen geeft dat hij gebruikmaakt van het Frans, het recht dat zowel de plaatselijke diensten van die gemeente als de diensten van de Vlaamse Executieve voortaan die taal gebruiken in al hun administratieve betrekkingen met hem, zonder dat hij zijn keuze moet verduidelijken naar aanleiding van een concrete administratieve betrekking of dat hij die keuze moet herhalen, hetzij in elke latere betrekking, hetzij met regelmatige tussenpozen.

TAALGEBRUIK - Bestuurszaken - Randgemeenten - Administratieve betrekking van de plaatselijke diensten en van de diensten van de Vlaamse executieve met een inwoner - Vraag van de inwoner om van het Frans gebruik te maken
- Art. 36, § 2, eerste lid *Gewone wet 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen*
- Artt. 7, eerste lid en tweede lid, en 25, eerste lid *Wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd bij KB 18 juli 1966*

Par dérogation à l'unité linguistique que les lois coordonnées sur l'emploi des langues en matière administrative tendent à réaliser dans chacune des deux grandes régions de la Belgique, l'habitant d'une commune périphérique qui fait connaître à celle-ci qu'il utilise le français a le droit que tant les services locaux établis dans cette commune que les services de l'exécutif flamand utilisent désormais cette langue dans tous leurs rapports administratifs avec lui, sans qu'il soit requis qu'il exprime son choix à l'occasion d'un rapport administratif concret ni qu'il le réitère, soit lors de chaque rapport ultérieur, soit à intervalles réguliers.

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière administrative - Communes périphériques - Rapport administratif des services locaux et des services de l'exécutif flamand avec un habitant - Demande de l'habitant d'utiliser la langue française
- Art. 36, § 2, al. 1er L. du 9 août 1980
- Art. 7, al. 1er et 2, et 25, al. 1er *Lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966*

C.18.0133.N

24 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180924.2](#)

AC nr. ...

Artikel 1398, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, die een risicoaansprakelijkheid in het leven roept, moet beperkend worden uitgelegd en is niet van toepassing indien de uitvoering vrijwillig plaatsvindt (1). (1) Artikel 1398, tweede lid Gerechtelijk Wetboek, voor de wijziging bij wet van 19 oktober 2015.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Allerlei - Voorlopig uitvoerbaar vonnis - Risicoaansprakelijkheid - Vrijwillige tenuitvoerlegging

De omstandigheid dat de gerechtsdeurwaarder in het kader van de evenredige verdeling ten gevolge van het beslag gelegd door een andere schuldeiser overgaat tot de consignatie van de bedragen die toekomen aan de schuldeiser die een bewarend beslag heeft gelegd, heeft nog niet tot gevolg dat deze schuldeiser kan beschouwd worden als de partij die last geeft tot de tenuitvoerlegging in de zin van artikel 1398, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Artikel 1398, tweede lid Gerechtelijk Wetboek, voor de wijziging bij wet van 19 oktober 2015.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Allerlei - Voorlopig uitvoerbaar vonnis - Risicoaansprakelijkheid - Uitvoering door andere schuldeiser - Evenredige verdeling - Consignatie

Noch de omstandigheid dat een bewarend beslag de onbeschikbaarheid van de schuldvordering tot gevolg heeft, noch de omstandigheid dat ten gevolge van een uitvoerend beslag door een andere schuldeiser, de vordering waarvoor bewarend beslag werd gelegd, mede in rekening wordt genomen in de evenredige verdeling ten gevolge van het uitvoerend beslag, kunnen worden beschouwd als het uitoefenen van dwang door de schuldeiser die bewarend beslag heeft gelegd, die de toepassing van het bijzondere aansprakelijkheidsregime van artikel 1398, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek kan wettigen (1). (1) Artikel 1398, tweede lid Gerechtelijk Wetboek, voor de wijziging bij wet van 19 oktober 2015.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Allerlei - Voorlopig uitvoerbaar vonnis - Risicoaansprakelijkheid - Uitoefening van dwang - Begrip

L'article 1398, alinéa 2, du Code judiciaire, qui établit une responsabilité objective, est de stricte interprétation et n'est pas applicable en cas d'exécution volontaire (1). (1) C. jud., art. 1398, al. 2, avant sa modification par la loi du 19 octobre 2015.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Divers - Jugement exécutoire par provision - Responsabilité objective - Exécution volontaire

La circonstance que, dans le cadre de la distribution par contribution consécutive à la saisie pratiquée par un autre créancier, l'huissier de justice procède à la consignation des montants revenant au créancier ayant fait pratiquer une saisie conservatoire ne suffit pas pour que celui-ci puisse être considéré comme la partie qui poursuit l'exécution au sens de l'article 1398, alinéa 1er, du Code judiciaire (1). (1) C. jud., art. 1398, al. 2, avant sa modification par la loi du 19 octobre 2015.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Divers - Jugement exécutoire par provision - Responsabilité objective - Exécution par un autre créancier - Distribution par contribution - Consignation

Ni la circonstance qu'une saisie conservatoire entraîne l'indisponibilité de la créance, ni celle qu'à la suite d'une saisie-exécution pratiquée par un autre créancier, la créance ayant fait l'objet d'une saisie conservatoire est prise en compte lors de la distribution par contribution consécutive à ladite saisie-exécution ne sont assimilables à l'exercice, par le créancier ayant fait pratiquer la saisie-conservatoire, d'une contrainte pouvant justifier l'application du régime particulier de responsabilité instauré par l'article 1398, alinéa 1er, du Code judiciaire (1). (1) C. jud., art. 1398, al. 2, avant sa modification par la loi du 19 octobre 2015.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Divers - Jugement exécutoire par provision - Responsabilité objective - Exercice d'une contrainte - Notion

Dat de zaak behoort tot het openbaar domein doet er niet aan af dat bij zaakschade het slachtoffer recht heeft op de vervangingswaarde van zijn vernielde zaak, waarbij de vervangingswaarde het bedrag is dat nodig is om zich een gelijkaardige zaak aan te schaffen en gelijk staat aan de werkelijke waarde van de vernielde zaak (1). (1) Zie concl. OM.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Algemeen - Zaak behorend tot het openbaar domein - Zaakschade - Vervangingswaarde

- Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

OPENBAAR DOMEIN - Zaak behorend tot het openbaar domein - Zaakschade - Vervangingswaarde

- Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

La circonstance que la chose appartient au domaine public n'enlève rien au fait qu'en cas de dommage matériel, la victime a droit à la valeur de remplacement de sa chose détruite, cette valeur de remplacement étant le montant nécessaire pour acquérir une chose similaire et étant égale à la valeur réelle de la chose détruite (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Généralités - Chose appartenant au domaine public - Dommage matériel - Valeur de remplacement

- Art. 1382 et 1383 Code civil

DOMAINE PUBLIC - Chose appartenant au domaine public - Dommage matériel - Valeur de remplacement

- Art. 1382 et 1383 Code civil

C.18.0152.F

29 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181029.1](#)

AC nr. ...

Het geoorloofd karakter van het voorwerp dient te worden beoordeeld op het tijdstip waarop de overeenkomst wordt gesloten en niet naargelang de wijze waarop ze werd uitgevoerd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 589.

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Voorwerp - Tijdstip - Het sluiten van de overeenkomst - Geoorloofd karakter - Beoordeling

- Artt. 6 en 1108 Burgerlijk Wetboek

La licéité de l'objet doit être appréciée au moment de la conclusion de la convention, et non par rapport à la manière dont celle-ci a été exécutée (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONVENTION - Eléments constitutifs - Objet - Moment - Conclusion de la convention - Licéité - Appréciation

- Art. 6 et 1108 Code civil

C.18.0153.F

26 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181126.1](#)

AC nr. ...

De onmiddellijke werking van de nieuwe procedurewet doet geen afbreuk aan reeds onherroepelijk vastgestelde rechten; daaruit volgt dat, behoudens andersluidende wetsbepaling, bij wijziging van de wet betreffende de rechtsmiddelen, enkel de wet die van kracht is op het tijdstip waarop de beslissing gewezen werd, de regels bepaalt die op die rechtsmiddelen van toepassing zijn (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 663.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Nieuwe wet - Procedurewet - Wet betreffende de rechtsmiddelen

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek

L'application immédiate de la loi nouvelle de procédure ne peut porter atteinte à des droits déjà irrévocablement fixés; il s'ensuit que, sauf disposition légale contraire, en cas de modification de la loi relative aux voies de recours, seule la loi en vigueur au moment où la décision a été rendue détermine les règles applicables à ces voies de recours (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Loi nouvelle - Loi de procédure - Loi relative aux voies de recours

- Art. 3 Code judiciaire

Artikel 270 van de wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, waarvan artikel 274 de inwerkingtreding op 1 september 2014 vastlegt, wijkt niet af van het beginsel van de toepassing van de wet die van kracht is op de dag van de uitspraak van de beslissing, zodat een vonnis gewezen door de jeugdrechtbank vóór 1 september 2014 inzake burgerrechtelijke bepalingen betreffende de minderjarigen niet vatbaar is voor verzet krachtens artikel 58, tweede lid, van de wet van 8 april 1965 die destijds van toepassing was (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 663.

JEUGDBESCHERMING - Werking in de tijd - Nieuwe wet - Wet betreffende de rechtsmiddelen - Verzet

- Art. 3 *Gerechtigd Wetboek*
- Art. 270 *Wet 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank*
- Art. 58, tweede lid *Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming*

L'article 270 de la loi du 30 juillet 2013 portant création d'un tribunal de la famille et de la jeunesse, dont l'article 274 fixe l'entrée en vigueur au 1er septembre 2014, ne déroge pas au principe de l'application de la loi en vigueur au jour de la prononciation de la décision, en sorte qu'un jugement rendu par le tribunal de la jeunesse avant le 1er septembre 2014 sur des dispositions de droit civil relatives aux mineurs n'est pas susceptible d'opposition en vertu de l'article 58, alinéa 2, de la loi du 8 avril 1965 applicable à l'époque (1). (1) Voir les concl. du MP.

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Application de la loi dans le temps - Loi nouvelle - Loi relative aux voies de recours - Opposition

- Art. 3 *Code judiciaire*
- Art. 270 *L. du 30 juillet 2013 portant création d'un tribunal de la famille et de la jeunesse*
- Art. 58, al. 2 *L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse*

C.18.0183.F

13 december 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181213.7](#)

AC nr. ...

Uit de omstandigheid dat het beroepen vonnis niet uitvoerbaar bij voorraad was, heeft het bestreden vonnis niet kunnen afleiden dat de eiser, doordat hij die betaling ten gevolge van de betekening van het bevel heeft verricht, in het beroepen vonnis heeft berust.

BERUSTING - Beroepen vonnis - Geen tenuitvoerlegging bij voorraad - Betekening van het bevel - Betaling

- Art. 1045, derde lid *Gerechtigd Wetboek*

De la circonstance que le jugement entrepris n'était pas exécutoire par provision, le jugement attaqué n'a pu déduire qu'en faisant ce paiement à la suite de la signification-commandement, le demandeur a acquiescé au jugement entrepris.

ACQUIESCEMENT - Jugement entrepris - Absence d'exécution par provision - Signification-commandement - Paiement

- Art. 1045, al. 3 *Code judiciaire*

C.18.0189.N

24 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180924.3](#)

AC nr. ...

Een vonnis dat niet de vermelding bevat dat het in openbare zitting werd uitgesproken, is niet nietig wanneer uit het zittingsblad blijkt dat zulks wel het geval is.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Openbare zitting - Vermelding - Verzuim

- Art. 780, eerste lid, 5° *Gerechtigd Wetboek*

N'est pas nul le jugement qui ne mentionne pas qu'il a été prononcé en audience publique, lorsqu'il ressort de la feuille d'audience que tel a bien été le cas.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Audience publique - Mention - Omission

- Art. 780, al. 1er, 5° *Code judiciaire*

Uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat de gedelegeerd rechter in zijn op 18 januari 2018 neergelegd verslag de vraag naar de ontvankelijkheid van het verzoek tot verlenging van de termijn van opschorting heeft opgeworpen; deze exceptie was aldus in het debat zodat het middel dat ervan uitgaat dat het vonnis met miskenning van het recht van verdediging heeft geoordeeld dat dit verzoek niet-ontvankelijk was wegens laattijdigheid, niet kan worden aangenomen.

Il ressort des pièces auxquelles la Cour peut avoir égard que, dans son rapport déposé le 18 janvier 2018, le juge délégué a soulevé la question de la recevabilité de la demande de prorogation du délai de sursis; cette exception a ainsi fait l'objet de débats, de sorte que le moyen, qui repose sur le soutènement que le jugement a méconnu les droits de la défense en déclarant cette demande irrecevable pour cause de tardiveté, ne peut être accueilli.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ -
Gerechtigd akkoord - WCO - Termijn van opschorting - Verzoek
tot verlenging - Ontvankelijkheid

- Art. 774 Gerechtigd Wetboek

- Artt. 24, § 2 en 38, § 1 Wet 31 januari 2009 betreffende de
continuïteit van de ondernemingen

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Gerechtigd recht -
Rechtspleging - Taak van de rechter - Afwijzing van de vordering -
Heropening van het debat

- Art. 774 Gerechtigd Wetboek

- Artt. 24, § 2 en 38, § 1 Wet 31 januari 2009 betreffende de
continuïteit van de ondernemingen

FAILLITE ET CONCORDATS - Concordats - Loi du 31 janvier 2009
relative à la continuité des entreprises - Délai de sursis - Demande
de prorogation - Recevabilité

- Art. 774 Code judiciaire

- Art. 24, § 2 et 38, § 1er L. du 31 janvier 2009 relative à la
continuité des entreprises

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Droit judiciaire -
Procédure - Mission du juge - Rejet de la demande - Réouverture
des débats

- Art. 774 Code judiciaire

- Art. 24, § 2 et 38, § 1er L. du 31 janvier 2009 relative à la
continuité des entreprises

C.18.0205.N

22 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181022.1](#)

AC nr. 575

De bevoegdheidsvereenkomst die wettig is aangegaan strekt de partijen tot wet; wanneer een exceptie van onbevoegdheid wordt opgeworpen, staat het aan de krachtens het bevoegdheidsbeding aangezochte rechter om het bestaan en de bindende kracht van het bevoegdheidsbeding te beoordelen teneinde zijn bevoegdheid te bepalen; deze beslissing laat de beoordeling over het bodemgeschil onverlet.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Burgerlijke zaken - Bevoegdheid -
Plaatselijke bevoegdheid - Contractueel bevoegdheidsbeding -
Bevoegdheidsvereenkomst - Betwisting - Tegenstelbaarheid -
Beoordeling

- Artt. 8, 10, 624 en 854 Gerechtigd Wetboek

La convention relative à la compétence formée légalement tient lieu de loi aux parties; lorsqu'une exception d'incompétence est excipée, il appartient au juge désigné en vertu de la clause de compétence d'apprécier l'existence et la force obligatoire de cette clause afin de déterminer sa compétence; cette décision est sans incidence sur l'appréciation du litige sur le fond.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière civile - Compétence -
Compétence territoriale - Clause de compétence territoriale -
Convention relative à la compétence - Contestation -
Opposabilité - Appréciation

- Art. 8, 10, 624 et 854 Code judiciaire

C.18.0212.F

29 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181029.2](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 2244, eerste en tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek vormt een dagvaarding voor het gerecht, betekend aan hem die men wil beletten de verjaring te verkrijgen, de burgerlijke stuiting tot het tijdstip waarop een definitieve beslissing wordt uitgesproken; die stuiting kan evenwel geen uitwerking hebben zolang de verjaringstermijn niet is begonnen lopen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 590.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Tijdstip - Het sluiten van
de overeenkomst - Geoorloofd karakter - Beoordeling

- Art. 2244, eerste en tweede lid Burgerlijk Wetboek

En vertu de l'article 2244, alinéas 1er et 2, du Code civil, une citation en justice, signifiée à celui qu'on veut empêcher de prescrire, forme l'interruption civile jusqu'à la prononciation d'une décision définitive; cet effet interruptif ne saurait toutefois se produire avant que le délai de prescription ait pris cours (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Moment -
Conclusion de la convention - Licéité - Appréciation

- Art. 2244, al. 1er et 2 Code civil

Wanneer de regresvordering de terugbetaling tot doel heeft van de opeenvolgende betalingen van de verzekeraar aan een benadeelde partij wegens de fout van de verzekerde, bepaalt de datum van elk van die betalingen de aanvang van de driejarige verjaring (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 590.

VERZEKERING - Landverzekering - Fout van de verzekerde -
Vergoeding van de benadeelde derde - Opeenvolgende
betalingen - Regresvordering - Verjaring - Aanvang

- Art. 2244, eerste en tweede lid Burgerlijk Wetboek

Lorsque l'action récursoire a pour objet le remboursement de paiements successifs effectués par l'assureur à une partie lésée par la faute de l'assuré, c'est la date de chacun de ces paiements qui détermine le point de départ de la prescription triennale (1). (1) Voir les concl. du MP.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Faute de l'assuré -
Indemnisation du tiers lésé - Paiements successifs - Action
récursoire - Prescription - Point de départ

- Art. 2244, al. 1er et 2 Code civil

C.18.0214.F

22 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181122.2](#)

AC nr. ...

De loutere raming door het kind dat schuldeiser is van levensonderhoud, van het bedrag van zijn huur en zijn andere onderhoudskosten volstaat niet om het bedrag van de onderhoudskosten te bepalen die zijn ouders op zich dienen te nemen.

LEVENSONDERHOUD - Kind - Schuldeiser - Ouders - Schuldenaars - Bedrag - Bepaling - Raming door de schuldeiser

- Artt. 203 en 203bis Burgerlijk Wetboek

La seule estimation par l'enfant créancier d'aliments du montant de son loyer et de ses autres frais d'entretien ne suffit pas à déterminer le montant des frais d'entretien que ses père et mère sont tenus d'assumer.

ALIMENTS - Enfant - Créancier - Père et mère - Débiteurs - Montant - Détermination - Estimation par le créancier

- Art. 203 et 203bis Code civil

C.18.0231.N

19 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181019.4](#)

AC nr. 574

De voorzitter van de tuchtraad voor advocaten, die een beslissing neemt nadat de klager bij hem een beslissing van de stafhouder die van mening is dat de klacht tegen een advocaat onontvankelijk, ongegrond of van onvoldoende gewicht is betwist, vervult hierbij een rechtsprekende taak en heeft geen plaatsvervanger.

ADVOCAAT - Tucht - Klacht tegen een advocaat - Procedure - Seponeringsbeslissing van de stafhouder - Betwisting - Voorzitter van de tuchtraad - Taak - Aard - Vervanging

- Art. 458, §§ 2 en 3 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 458, §§ 2 en 3 Gerechtelijk Wetboek

ADVOCAAT - Tucht - Klacht tegen een advocaat - Procedure - Seponeringsbeslissing van de stafhouder - Betwisting - Voorzitter van de tuchtraad - Taak - Aard - Vervanging

- Art. 458, §§ 2 en 3 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 458, §§ 2 en 3 Gerechtelijk Wetboek

Wanneer de stafhouder betreffende de klacht tegen een advocaat een seponeringsbeslissing neemt nadat hij voorafgaand het dossier heeft besproken met de voorzitter van de tuchtraad voor advocaten, bij wie die beslissing later kan worden betwist, mag worden aangenomen dat die omstandigheid van aard is bij partijen of bij derden een wettige verdenking te doen ontstaan, die een onttrekking aan die voorzitter van de tuchtraad wettigt.

ADVOCAAT - Tucht - Klacht tegen een advocaat - Procedure - Seponeringsbeslissing van de stafhouder - Voorafgaande bespreking met de voorzitter van de tuchtraad

- Artt. 458, §§ 2 en 3, en 648, 2°, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

- Artt. 458, §§ 2 en 3, en 648, 2°, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

ADVOCAAT - Tucht - Klacht tegen een advocaat - Procedure - Seponeringsbeslissing van de stafhouder - Voorafgaande

En prenant une décision après que le plaignant conteste devant lui la décision du bâtonnier qui estime que la plainte contre un avocat est irrecevable, est non fondée ou présente un caractère véniel, le président du conseil de discipline remplit en l'occurrence une mission de jugement et n'a pas de suppléant.

AVOCAT - Discipline - Plainte contre un avocat - Procédure - Décision de classer sans suite prise par le bâtonnier - Contestation - Président du conseil de discipline - Mission - Nature - Remplacement

- Art. 458, § 2 et 3 Code judiciaire

- Art. 458, § 2 et 3 Code judiciaire

AVOCAT - Discipline - Plainte contre un avocat - Procédure - Décision de classer sans suite prise par le bâtonnier - Contestation - Président du conseil de discipline - Mission - Nature - Remplacement

- Art. 458, § 2 et 3 Code judiciaire

- Art. 458, § 2 et 3 Code judiciaire

Lorsque, concernant la plainte contre un avocat, le bâtonnier prend la décision de classer sans suite après avoir discuté préalablement du dossier avec le président du conseil de discipline des avocats, devant lequel cette décision peut être ultérieurement contestée, il peut être admis que cette circonstance est de nature à susciter chez les parties ou des tiers une suspicion légitime justifiant le dessaisissement de ce président du conseil de discipline.

AVOCAT - Discipline - Plainte contre un avocat - Procédure - Décision de classer sans suite prise par le bâtonnier - Discussion préalable avec le président du conseil de discipline

- Art. 458, § 2 et 3, et 648, 2°, al. 2 Code judiciaire

- Art. 458, § 2 et 3, et 648, 2°, al. 2 Code judiciaire

AVOCAT - Discipline - Plainte contre un avocat - Procédure - Décision de classer sans suite prise par le bâtonnier - Discussion

bespreking met de voorzitter van de tuchtraad

- Artt. 458, §§ 2 en 3, en 648, 2°, tweede lid *Gerechtelijk Wetboek*

- Artt. 458, §§ 2 en 3, en 648, 2°, tweede lid *Gerechtelijk Wetboek*

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE -
Tuchtzaken - Vordering tot onttrekking - Wettige verdenking -
Klacht tegen een advocaat - Procedure - Seponeringsbeslissing
van de stafhouder - Voorafgaande bespreking met de voorzitter
van de tuchtraad

- Artt. 458, §§ 2 en 3, en 648, 2°, tweede lid *Gerechtelijk Wetboek*

- Artt. 458, §§ 2 en 3, en 648, 2°, tweede lid *Gerechtelijk Wetboek*

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE -
Tuchtzaken - Vordering tot onttrekking - Wettige verdenking -
Klacht tegen een advocaat - Procedure - Seponeringsbeslissing
van de stafhouder - Voorafgaande bespreking met de voorzitter
van de tuchtraad

- Artt. 458, §§ 2 en 3, en 648, 2°, tweede lid *Gerechtelijk Wetboek*

- Artt. 458, §§ 2 en 3, en 648, 2°, tweede lid *Gerechtelijk Wetboek*

Wanneer een zaak wegens wettige verdenking wordt
onttrokken aan de voorzitter van de tuchtraad voor
advocaten van een ressort, die geen plaatsvervanger
heeft, wordt de zaak verwezen naar de voorzitter van
de tuchtraad voor advocaten van een ander ressort
(impliciete oplossing).

ADVOCAAT - Tucht - Klacht tegen een advocaat - Procedure -
Seponeringsbeslissing van de stafhouder - Betwisting - Voorzitter
van de tuchtraad - Wettige verdenking - Onttrekking van de zaak -
Verwijzing - Verwijzingsrechter

- Artt. 458, §§ 2 en 3, en 648, 2°, tweede lid *Gerechtelijk Wetboek*

- Artt. 458, §§ 2 en 3, en 648, 2°, tweede lid *Gerechtelijk Wetboek*

ADVOCAAT - Tucht - Klacht tegen een advocaat - Procedure -
Seponeringsbeslissing van de stafhouder - Betwisting - Voorzitter
van de tuchtraad - Wettige verdenking - Onttrekking van de zaak -
Verwijzing - Verwijzingsrechter

- Artt. 458, §§ 2 en 3, en 648, 2°, tweede lid *Gerechtelijk Wetboek*

- Artt. 458, §§ 2 en 3, en 648, 2°, tweede lid *Gerechtelijk Wetboek*

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE -
Tuchtzaken - Vordering tot onttrekking - Wettige verdenking -
Klacht tegen een advocaat - Procedure - Seponeringsbeslissing
van de stafhouder - Betwisting - Voorzitter van de tuchtraad -
Wettige verdenking - Onttrekking van de zaak - Verwijzing -
Verwijzingsrechter

- Artt. 458, §§ 2 en 3, en 648, 2°, tweede lid *Gerechtelijk Wetboek*

- Artt. 458, §§ 2 en 3, en 648, 2°, tweede lid *Gerechtelijk Wetboek*

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE -
Tuchtzaken - Vordering tot onttrekking - Wettige verdenking -
Klacht tegen een advocaat - Procedure - Seponeringsbeslissing
van de stafhouder - Betwisting - Voorzitter van de tuchtraad -
Wettige verdenking - Onttrekking van de zaak - Verwijzing -

3/12/2019

préalable avec le président du conseil de discipline

- Art. 458, § 2 et 3, et 648, 2°, al. 2 *Code judiciaire*

- Art. 458, § 2 et 3, et 648, 2°, al. 2 *Code judiciaire*

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière disciplinaire -
Demande en dessaisissement - Suspicion légitime - Plainte contre
un avocat - Procédure - Décision de classer sans suite prise par le
bâtonnier - Discussion préalable avec le président du conseil de
discipline

- Art. 458, § 2 et 3, et 648, 2°, al. 2 *Code judiciaire*

- Art. 458, § 2 et 3, et 648, 2°, al. 2 *Code judiciaire*

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière disciplinaire -
Demande en dessaisissement - Suspicion légitime - Plainte contre
un avocat - Procédure - Décision de classer sans suite prise par le
bâtonnier - Discussion préalable avec le président du conseil de
discipline

- Art. 458, § 2 et 3, et 648, 2°, al. 2 *Code judiciaire*

- Art. 458, § 2 et 3, et 648, 2°, al. 2 *Code judiciaire*

Lorsque le président du conseil de discipline des
avocats d'un ressort, qui n'a pas de suppléant, est
dessaisi pour cause de suspicion légitime, la cause est
renvoyée au président du conseil de discipline des
avocats d'un autre ressort (solution implicite).

AVOCAT - Discipline - Plainte contre un avocat - Procédure -
Décision de classer sans suite prise par le bâtonnier -
Contestation - Président du conseil de discipline - Suspicion
légitime - Dessaisissement de la cause - Renvoi - Juge de renvoi

- Art. 458, § 2 et 3, et 648, 2°, al. 2 *Code judiciaire*

- Art. 458, § 2 et 3, et 648, 2°, al. 2 *Code judiciaire*

AVOCAT - Discipline - Plainte contre un avocat - Procédure -
Décision de classer sans suite prise par le bâtonnier -
Contestation - Président du conseil de discipline - Suspicion
légitime - Dessaisissement de la cause - Renvoi - Juge de renvoi

- Art. 458, § 2 et 3, et 648, 2°, al. 2 *Code judiciaire*

- Art. 458, § 2 et 3, et 648, 2°, al. 2 *Code judiciaire*

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière disciplinaire -
Demande de dessaisissement - Suspicion légitime - Plainte contre
un avocat - Procédure - Décision de classer sans suite prise par le
bâtonnier - Contestation - Président du conseil de discipline -
Suspicion légitime - Dessaisissement de la cause - Renvoi - Juge de
renvoi

- Art. 458, § 2 et 3, et 648, 2°, al. 2 *Code judiciaire*

- Art. 458, § 2 et 3, et 648, 2°, al. 2 *Code judiciaire*

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière disciplinaire -
Demande de dessaisissement - Suspicion légitime - Plainte contre
un avocat - Procédure - Décision de classer sans suite prise par le
bâtonnier - Contestation - Président du conseil de discipline -
Suspicion légitime - Dessaisissement de la cause - Renvoi - Juge de

P. 159/593

Verwijzingsrechter

- Artt. 458, §§ 2 en 3, en 648, 2°, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

- Artt. 458, §§ 2 en 3, en 648, 2°, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

renvoi

- Art. 458, § 2 et 3, et 648, 2°, al. 2 Code judiciaire

- Art. 458, § 2 et 3, et 648, 2°, al. 2 Code judiciaire

C.18.0396.F

12 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180912.1](#)

AC nr. ...

Wanneer, met toepassing van artikel 545, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, het verzoek tot verwijzing van een rechtbank naar een andere wegens gewettigde verdenking kennelijk onontvankelijk is, dient het Hof onmiddellijk en definitief uitspraak te doen op grond van de akte waarbij het verzoek bij het Hof aanhangig is gemaakt alsook op grond van de bewijsstukken en kan geen verzoek om uitstel worden aangenomen (1) (2). (1) Het gaat wel degelijk om een strafdossier: ingevolge een fout bij de invoering begint het rolnummer met de letter "C". (2) Zie Cass. 27 januari 1999, AR P.99.0128.F, AC 1999, nr. 47.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE -
Strafzaken - Gewettigde verdenking - Kennelijk onontvankelijk
verzoek - Verzoek om uitstel
- Artt. 542, tweede lid, en 545, eerste lid Wetboek van
Strafvordering

Het verzoek tot verwijzing naar een andere rechtbank, bedoeld in artikel 542, tweede lid, Wetboek van Strafvordering, dat geen grieven bevat die betrekking kunnen hebben op het geheel van de magistraten van het gerecht waaraan men de zaak wil onttrekken, is kennelijk onontvankelijk (1) (2). (1) Het gaat wel degelijk om een strafdossier: ingevolge een fout bij de invoering begint het rolnummer met de letter "C". (2) Zie bijv. Cass. 25 mei 2016, AR P.16.0602.F, AC 2016, nr. 350, met concl. OM in Pas. 2016, nr. 350; Cass. 8 oktober 2013, AR P.13.1534.N, AC 2013, nr. 507; Cass. 27 maart 2013, AR P.13.0417.F, AC 2013, nr. 215; Cass. 9 januari 2013, AR P.13.0013.F, AC 2013, nr. 18.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE -
Strafzaken - Gewettigde verdenking - Grieven die geen betrekking
kunnen hebben op het geheel van de magistraten van het
gerecht - Kennelijk onontvankelijk verzoek
- Art. 542, tweede lid Wetboek van Strafvordering

En application de l'article 545, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, lorsque la requête en renvoi d'un tribunal à un autre pour cause de suspicion légitime est manifestement irrecevable, la Cour doit statuer immédiatement et définitivement sur la base de l'acte qui l'a saisie et des pièces justificatives et une demande de remise ne peut être accueillie (1) (2). (1) Il s'agit bien d'un dossier pénal: c'est à la suite d'une erreur d'encodage que son n° de rôle débute par la lettre « C ». (2) Voir Cass. 27 janvier 1999, RG P.99.0128.F, Pas. 1999, n° 47.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière répressive -
Suspicion légitime - Demande manifestement irrecevable -
Demande de remise
- Art. 542, al. 2, et 545, al. 1er Code d'Instruction criminelle

Est manifestement irrecevable la demande de renvoi à un autre tribunal visée à l'article 542, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle qui ne présente pas de griefs susceptibles de concerner l'ensemble des magistrats de la juridiction dont le dessaisissement est demandé (1) (2). (1) Il s'agit bien d'un dossier pénal: c'est à la suite d'une erreur d'encodage que son n° de rôle débute par la lettre « C ». (2) Voir p.ex. Cass. 25 mai 2016, RG P.16.0602.F, Pas. 2016, n° 350, avec concl. MP; Cass. 8 octobre 2013, RG P.13.1534.N, Pas. 2013, n° 507; Cass. 27 mars 2013, RG P.13.0417.F, Pas. 2013, n° 215; Cass. 9 janvier 2013, RG P.13.0013.F, Pas. 2013, n° 18.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière répressive -
Suspicion légitime - Grievs non susceptibles de concerner
l'ensemble des magistrats de la juridiction - Demande
manifestement irrecevable
- Art. 542, al. 2 Code d'Instruction criminelle

D.16.0013.N

7 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180607.12](#)

AC nr. ...

Anders dan in het gemeen recht, is bij artikel 13 en 25, §1 en 4, Apothekerswet in hoger beroep geen mogelijkheid uitgewerkt zoals bepaald in artikel 1054 Gerechtelijk Wetboek, waarbij de gedaagde in hoger beroep te allen tijde incidenteel beroep kan instellen tegen alle partijen die in het geding zijn voor de rechter in hoger beroep.

HOGER BEROEP - Tuchtzaken -

- Art. 1054 Gerechtelijk Wetboek

- Artt. 13 en 25, §§ 1 en 4 KB nr. 80 van 10 november 1967 betreffende de Orde der apothekers

De relatieve werking van het hoger beroep maakt geen algemeen rechtsbeginsel uit (1). (1) Cass. 1 juni 1989, AR nr. 6567, AC 1988-89, nr. 565; Cass. 10 september 1993, AR nr. 7983, AC 1993, nr. 340.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) -

Uit artikel 20, §1, Apothekerswet volgt dat de tuchtrechtelijke vervolging bij de apothekers in beginsel een voorafgaand onderzoek vereist, waarvan verslag wordt uitgebracht bij de provinciale raad; deze bepaling belet evenwel niet dat de provinciale raad op grond van de vaststellingen verricht door gerechtelijke of administratieve instanties, de betrokken apotheker rechtstreeks voor haar kan doen verschijnen, zonder een aanvullend vooronderzoek te gelasten, indien de gedane vaststellingen dit naar haar oordeel toelaten.

APOTHEKER -

- Art. 20, § 1 KB nr. 80 van 10 november 1967 betreffende de Orde der apothekers

Uit de bepalingen van artikel 13 en 25, §1 en 4, Apothekerswet en de wetsgeschiedenis volgt dat bij deze beroepsgroep één enkel hoger beroep tegen de beslissing van de provinciale raad volstaat om het volledig geschil zelf aanhangig te maken bij de raad van beroep, zodat deze regeling afwijkt van de in het gemeen recht en voor bepaalde andere beroepsgroepen geldende regel van de relatieve werking van het hoger beroep; deze bijzondere regeling die enkel een volgappel overbodig maakt, waarborgt evenwel op evenwaardige wijze het recht op een eerlijk proces door het vereiste van een twee derde meerderheid bij een uitspraak in hoger beroep, die de toestand van de apotheker op zijn enkel hoger beroep verzwaart (1). (1) Cass. 30 nov. 1990, AR nr. 7124, AC 1990-91, nr. 17; Cass. 25 juni 1993, AR nr. 7936, AC 1993, nr. 306; Cass. 10 sept. 1993, AR nr. 7983, AC 1993, nr. 340.

HOGER BEROEP - Tuchtzaken -

3/12/2019

Contrairement au droit commun, les articles 13 et 25, § 1er et 4, de l'arrêté royal n° 80 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des pharmaciens n'aménagent pas en degré d'appel la possibilité prévue à l'article 1054 du Code judiciaire, aux termes duquel la partie intimée peut former incidemment appel à tout moment contre toutes parties en cause devant le juge d'appel.

APPEL - Matière disciplinaire -

- Art. 1054 Code judiciaire

- Art. 13 et 15, § 1er et 4 A.R. n° 80 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des pharmaciens

L'effet relatif de l'appel ne constitue pas un principe général du droit (1). (1) Cass. 1er juin 1989, RG n° 6567, Pas. 1988-89, n° 565; Cass. 10 septembre 1993, RG n° 7983, Pas. 1993, n° 40.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS -

Il résulte de l'article 20, § 1er, de l'arrêté royal n° 80 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des pharmaciens que les poursuites disciplinaires à l'encontre des pharmaciens requièrent, en principe, une instruction préalable, dont rapport est fait au conseil provincial; cette disposition ne s'oppose toutefois pas à ce que le conseil provincial, sur la base des constatations faites par les autorités judiciaires ou administratives, puisse faire comparaître directement devant lui le pharmacien concerné, sans ordonner une information complémentaire, s'il estime que les constatations faites le lui permettent.

PHARMACIEN -

- Art. 20, § 1er A.R. n° 80 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des pharmaciens

Il résulte des dispositions des articles 13 et 25, § 1er et 4, de l'arrêté royal n° 80 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des pharmaciens et de la genèse légale que, pour cette profession, un seul appel contre la décision du conseil provincial suffit pour porter l'ensemble du litige devant le conseil d'appel, de sorte que cette règle déroge à la règle relative à l'effet relatif de l'appel en vigueur en droit commun et pour certaines autres professions; toutefois, cette règle spéciale, qui ne fait que rendre superflu un appel subséquent, garantit de manière équivalente le droit à un procès équitable en exigeant une majorité des deux tiers pour une décision en degré d'appel aggravant le sort du pharmacien sur son seul appel (1). (1) Cass. 30 novembre 1990, R.G. n° 7124, Pas. 1990-91, n° 17; Cass. 25 juin 1993, RG n° 7936, Pas. 1993, n° 306; Cass. 10 septembre 1993, RG n° 7983, Pas. 1993, n° 340.

APPEL - Matière disciplinaire -

P. 161/593

- Artt. 13 en 25, §§ 1 en 4 KB nr. 80 van 10 november 1967 betreffende de Orde der apothekers

RECHT VAN VERDEDIGING - Tuchtzaken -

- Artt. 13 en 25, §§ 1 en 4 KB nr. 80 van 10 november 1967 betreffende de Orde der apothekers

- Art. 13 et 15, § 1er et 4 A.R. n° 80 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des pharmaciens

DROITS DE LA DEFENSE - Matière disciplinaire -

- Art. 13 et 15, § 1er et 4 A.R. n° 80 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des pharmaciens

D.16.0021.N

7 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180607.13](#)

AC nr. ...

Apothekers, ook al zijn zij geen kooplieden in de zin van artikel 1 Wetboek van Koophandel en ook al hebben zij een maatschappelijke functie, oefenen een activiteit uit die gericht is op de uitwisseling van goederen of diensten; zij streven op duurzame wijze een economisch doel na en zijn aldus in de regel ondernemingen in de zin van artikel I.1, 1°, Wetboek Economisch Recht (1). (1) Zie concl. OM.

APOTHEKER -

- Art. 1 Wetboek van Koophandel

- Art. I.1, 1° Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht ECONOMIE -

- Art. 1 Wetboek van Koophandel

- Art. I.1, 1° Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht KOOPHANDEL, KOOPMAN -

- Art. 1 Wetboek van Koophandel

- Art. I.1, 1° Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

Même s'ils ne sont pas commerçants au sens de l'article 1er du Code de commerce et même s'ils occupent une fonction sociale, les pharmaciens exercent une activité visant l'échange de biens ou de services; ils poursuivent de manière durable un but économique et sont, dès lors, des entreprises au sens de l'article I.1, 1°, du Code de droit économique (1). (1) Voir les concl. du MP.

PHARMACIEN -

- Art. 1er Code de commerce

- Art. I.1, 1° Code de droit économique ECONOMIE -

- Art. 1er Code de commerce

- Art. I.1, 1° Code de droit économique COMMERCE. COMMERCANT -

- Art. 1er Code de commerce

- Art. I.1, 1° Code de droit économique

Conclusie van advocaat-generaal Van Ingelgem.

APOTHEKER -

Conclusions de l'avocat général Van Ingelgem.

PHARMACIEN -

Conclusie van advocaat-generaal Van Ingelgem.

APOTHEKER -

APOTHEKER -

APOTHEKER -

BEROEPSVERENIGINGEN -

ECONOMIE -

ECONOMIE -

ECONOMIE -

KOOPHANDEL, KOOPMAN -

Conclusions de l'avocat général Van Ingelgem.

PHARMACIEN -

PHARMACIEN -

PHARMACIEN -

UNION PROFESSIONNELLE -

ECONOMIE -

ECONOMIE -

ECONOMIE -

COMMERCE. COMMERCANT -

De Orde van apothekers is een beroepsvereniging waarbij alle beroepsbeoefenaars wettelijk moeten aansluiten (1). (1) Zie concl. OM.

APOTHEKER -

- Art. 2 KB nr. 80 van 10 november 1967 betreffende de Orde der apothekers

BEROEPSVERENIGINGEN -

- Art. 2 KB nr. 80 van 10 november 1967 betreffende de Orde der apothekers

L'ordre des pharmaciens est une union professionnelle à laquelle tous ceux qui exercent la profession doivent légalement adhérer (1). (1) Voir les concl. du MP.

PHARMACIEN -

- Art. 2 A.R. n° 80 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des pharmaciens

UNION PROFESSIONNELLE -

- Art. 2 A.R. n° 80 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des pharmaciens

Een beslissing van een raad van beroep die aan een of meer apothekers beperkingen oplegt in de mededinging die niet vereist zijn om de fundamentele regels van het beroep te handhaven of aan de dringende eisen van de regelmatige normale toediening van de gezondheidszorgen te voldoen, maar die in werkelijkheid ertoe strekken bepaalde materiële belangen van apothekers te begunstigen of een bepaald economisch stelsel te installeren of in stand te houden, is in strijd met artikel IV.1, §1, 2° en 3°, Wetboek Economisch Recht (1). (1) Zie concl. OM.

APOTHEKER -

- Art. IV.1, § 1, 2° en 3° Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

ECONOMIE -

- Art. IV.1, § 1, 2° en 3° Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

Krachtens de bepalingen van de Apothekerswet zijn de Orde bepaalde taken opgedragen, inzonderheid toe te zien op het eerbiedigen van de deontologie en op de handhaving van de eer, de bescheidenheid, de eerlijkheid en de waardigheid van haar leden; de Orde streeft hierbij geen economisch doel na maar vervult een wettelijke taak waarvoor zij een regulerende bevoegdheid heeft gekregen van de overheid; dit belet evenwel niet dat zij een ondernemingsvereniging is in de zin van artikel IV.1, §1, Wetboek Economisch Recht zodat haar beslissingen in overeenstemming moeten zijn met de eisen van de voormelde bepalingen van het Wetboek Economisch Recht (1). (1) Zie concl. OM.

APOTHEKER -

- Art. I.1, 1° Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

ECONOMIE -

- Art. IV.1, § 1 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

Une décision d'un conseil d'appel qui impose à un ou plusieurs pharmaciens des limitations de la concurrence qui ne sont pas nécessaires au maintien des règles fondamentales de la profession ou à la satisfaction des besoins impératifs d'une dispensation régulière et normale des soins de santé, mais qui en réalité tendent à avantager certains intérêts matériels des pharmaciens ou à instaurer ou à maintenir un certain régime économique, est contraire à l'article IV.1, § 1er, 2° et 3°, du Code de droit économique (1). (1) Voir les concl. du MP.

PHARMACIEN -

- Art. IV.1, § 1er, 2° et 3° Code de droit économique

ECONOMIE -

- Art. IV.1, § 1er, 2° et 3° Code de droit économique

En vertu des dispositions de l'arrêté royal n° 80 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des pharmaciens, certaines tâches ont été confiées à l'Ordre, notamment celle de veiller au respect de la déontologie et au maintien de l'honneur, de la discrétion, de la probité et de la dignité de ses membres; l'Ordre ne poursuit pas ainsi un but économique mais remplit une tâche légale pour laquelle il s'est vu accorder une compétence réglementaire par les autorités; cela n'empêche toutefois pas qu'il constitue une association d'entreprises au sens de l'article IV.1, § 1er, du Code de droit économique, de sorte que ses décisions doivent être conformes aux exigences des dispositions précitées dudit code (1). (1) Voir les concl. du MP.

PHARMACIEN -

- Art. I.1, 1° Code de droit économique

ECONOMIE -

- Art. IV.1, § 1er Code de droit économique

D.16.0022.N

24 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180524.7](#)

AC nr. ...

De raad van beroep van de Orde der apothekers die in eerste en laatste aanleg uitspraak doet nadat de zaak aanhangig werd omdat de provinciale raad geen enkele beslissing heeft genomen binnen zes maanden vanaf de ontvangst van de klacht en daarbij een sanctie oplegt, dient dat te doen met tweederde meerderheid van stemmen (1). (1) Zie Cass. 21 december 2012, AR D.12.0011.N, AC 2012, nr. 706.

APOTHEKER - Tuchtzaken - Provinciale raad - Geen beslissing binnen zes maanden - Raad van beroep - Uitspraak in eerste en laatste aanleg - Toepassing sanctie

3/12/2019

Le conseil d'appel de l'Ordre des pharmaciens qui se prononce en premier et dernier ressort après avoir été saisi de la cause au motif que le conseil provincial n'a pris aucune décision dans un délai de six mois à partir de la réception de la plainte et qui, ce faisant, inflige une sanction, doit le faire à la majorité des deux tiers des voix (1). (1) Voir Cass. 21 décembre 2012, RG D.12.0011.N, Pas. 2012, n° 706.

PHARMACIEN - Matière disciplinaire - Conseil provincial - Absence de décision dans les six mois - Conseil d'appel - Prononcé en premier et dernier ressort - Application de la sanction

P. 163/593

- Artt. 13, tweede lid, 3°, 20, § 1, 24, § 2, en 25, § 4, tweede lid KB nr. 80 van 10 november 1967 betreffende de Orde der apothekers

- Art. 31, eerste lid KB 29 mei 1970 tot regeling van de organisatie en de werking der raden van de Orde der apothekers

- Art. 13, al. 2, 3°, 20, § 1er, 24, § 2, et 25, § 4, al. 2 A.R. n° 80 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des pharmaciens

- Art. 31, al. 1er A.R. du 29 mai 1970

D.17.0003.N

7 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180607.14](#)

AC nr. ...

Artsen die tuchtrechtelijk worden vervolgd en ten aanzien van wie de provinciale raad een beslissing neemt tot verwijzing en artsen in wier zaken de provinciale raad een beslissing neemt om de zaak zonder gevolg te laten, bevinden zich, wat betreft de mogelijkheid om hoger beroep in te stellen tegen de beslissing van de provinciale raad, niet in een vergelijkbare toestand; laatstgenoemden hebben immers nooit belang bij een hoger beroep, terwijl de eerstgenoemden wel een dergelijk belang hebben wanneer hen een tuchtsanctie wordt opgelegd.

ARTS -

- Artt. 6, 12, 23 en 32 KB nr. 79 van 10 november 1967 betreffende de Orde der Geneesheren

HOGER BEROEP - Tuchtzaken -

- Artt. 6, 12, 23 en 32 KB nr. 79 van 10 november 1967 betreffende de Orde der Geneesheren

Les médecins qui font l'objet de poursuites disciplinaires et à l'égard desquels le conseil provincial prend une décision de renvoi et les médecins dans les causes desquels le conseil provincial prend une décision de classement sans suite ne se trouvent pas, en ce qui concerne la possibilité d'interjeter appel de la décision du conseil provincial, dans une situation comparable; les seconds n'ont jamais d'intérêt à un appel, alors que les premiers ont un tel intérêt lorsqu'une sanction disciplinaire leur est infligée.

MEDECIN; VOIR AUSSI: 163/03 ART DE GUERIR -

- Art. 6, 12, 23 et 32 A.R. n° 79 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des Médecins

APPEL - Matière disciplinaire -

- Art. 6, 12, 23 et 32 A.R. n° 79 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des Médecins

D.17.0014.N

1 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180301.6](#)

AC nr. ...

De beslissing van de raad van beroep van de Orde der artsen, waarbij aan een arts de sanctie van de schrapping op de lijst van de Orde wordt opgelegd, die vermeldt dat ze werd gewezen met meerderheid van de stemmen van de bij de beraadslaging aanwezige leden, laat niet toe uit te maken of de beslissing werd genomen bij meerderheid van stemmen dan wel bij de door artikel 32, tweede lid, van het KB van 6 februari 1970 vereiste meerderheid van minstens twee derden der stemmen en laat derhalve het Hof niet toe zijn wettigheidstoezicht uit te oefenen (1). (1) Cass. 21 december 2012, AR D.12.0011.N, AC 2012, nr. 706.

GENEESKUNDE - Beroepsorden - Raad van beroep - Arts - Schrapping op de lijst van de Orde - Vereiste meerderheid van minstens twee derde der stemmen - Wettigheidstoezicht door het Hof

- Artt. 26, tweede lid, en 32, eerste en tweede lid KB 6 februari 1970 tot regeling van de organisatie en de werking der raden van de Orde der geneesheren

La décision du conseil d'appel de l'Ordre des médecins infligeant à un médecin la sanction de radiation du tableau de l'Ordre, qui énonce qu'elle a été rendue à la « majorité des voix des membres présents lors du délibéré », ne permet pas de déterminer si la décision a été prise à la majorité des voix ou à la majorité des deux tiers au moins des voix requise par l'article 32, alinéa 2, de l'arrêté royal du 6 février 1970 réglant l'organisation et le fonctionnement des conseils de l'Ordre des médecins et, partant, ne permet pas à la Cour d'exercer son contrôle de légalité (1). (1) Cass. 21 décembre 2012, RG D.12.0011.N, Pas. 2012, n° 706.

ART DE GUERIR - Ordres professionnels; voir aussi: 723 medecin - Conseil d'appel - Médecin - Radiation du tableau de l'Ordre - Majorité requise des deux tiers au moins des voix - Contrôle de légalité par la Cour

- Art. 26, al. 2, et 32, al. 1er et 2 A.R. du 6 février 1970 réglant l'organisation et le fonctionnement des conseils de l'Ordre des médecins

D.17.0015.F

27 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180927.6](#)

AC nr. ...

Het recht om te zwijgen, dat vervat is in het recht op een eerlijk proces, impliceert het recht om niet aan de eigen beschuldiging mee te werken (1). (1) Zie Cass. 25 november 2011, AR D.11.0016.F, AC 2011, nr. 647, met concl. van advocaat-generaal Genicot in Pas. 2011; Cass. 19 juni 2013, AR P.12.1150.F, AC 2013, nr. 380, met concl. van advocaat-generaal Vandermeersch in Pas. 2013.

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14, § 3, g - Recht om te zwijgen - Draagwijdte - Recht om niet aan de eigen beschuldiging mee te werken

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht om te zwijgen - Draagwijdte - Recht om niet aan de eigen beschuldiging mee te werken

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

ADVOCAAT - Tuchtzaken - Recht om te zwijgen - Draagwijdte - Recht om niet aan de eigen beschuldiging mee te werken

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

De weigering om een vordering tot opschorting van de uitspraak van de veroordeling toe te wijzen, aangezien de advocaat geen van de tegen hem ingebrachte grieven heeft erkend, miskent zijn recht om te zwijgen.

ADVOCAAT - Tuchtzaken - Recht om te zwijgen - Draagwijdte - Recht om niet aan de eigen beschuldiging mee te werken - Weigering om de grieven te erkennen - Verwerping van de vordering tot opschorting van de uitspraak van de veroordeling - Miskenning

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

Le droit au silence, qui est compris dans le droit à un procès équitable, implique le droit de ne pas contribuer à sa propre incrimination (1). (1) Voir Cass. 25 novembre 2011, RG D.11.0016.F, Pas. 2011, n° 647 avec les concl. de M. l'avocat général GÉNICOT; Cass. 19 juin 2013, RG P.12.1150.F, Pas. 2013, n° 380 avec les concl. de M. l'avocat général VANDERMEERSCH.

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14, § 3, g - Droit au silence - Portée - Droit de ne pas contribuer à sa propre incrimination

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.3, g) Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit au silence - Portée - Droit de ne pas contribuer à sa propre incrimination

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.3, g) Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

AVOCAT - Matière disciplinaire - Droit au silence - Portée - Droit de ne pas contribuer à sa propre incrimination

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.3, g) Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

Le refus de faire droit à une demande de suspension du prononcé de la condamnation dès lors qu'il n'a admis aucun des griefs articulés contre lui, viole le droit au silence de l'avocat.

AVOCAT - Matière disciplinaire - Droit au silence - Portée - Droit de ne pas contribuer à sa propre incrimination - Refus d'admettre les griefs - Rejet de la demande de suspension du prononcé de la condamnation - Violation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.3, g) Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

Het middel dat de bestreden uitspraak verwijt de wettelijke voorwaarden niet te vermelden die het inleiden van een procedure tot herziening extra legem verantwoordt, houdt geen verband met artikel 149 van de Grondwet, dat de rechter verplicht de redenen op te geven die het Hof in staat moeten stellen zijn wettigheidstoezicht uit te oefenen (1). (1) Zie Cass. 13 oktober 2008, AR S.08.0017.F, AC 2008, nr. 543.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Vereiste vermeldingen - Ontvankelijkheid

Het middel is niet ontvankelijk wanneer het, bij ontstentenis van wettelijke bepalingen die de procedure tot herziening van een tegen een advocaat uitgesproken tuchtrechtelijke beslissing regelen, enkel een leemte in de wetgeving laakt die, gesteld dat ze het gelijkheidsbeginsel miskent, het optreden van de wetgever zou vereisen om de modaliteiten van een dergelijke procedure vast te leggen, aangezien dergelijk middel geen invloed heeft op de wettigheid van de beslissing.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Belang - Middel dat de miskennis van het gelijkheidsbeginsel aanvoert - Miskennis die het optreden van de wetgever vereist - Ontvankelijkheid

Uit de bepalingen op grond waarvan een vordering tot herziening in criminele en correctionele zaken ontvankelijk kan worden verklaard, zelfs als die vordering enkel betrekking heeft op een gedeelte van de feiten en de opgelegde straf naar recht verantwoord blijft door de feiten van de veroordeling die nog steeds vaststaan, volgt niet dat een aanvraag tot herziening van een tuchtrechtelijke uitspraak ontvankelijk is.

ADVOCAAT - Tuchtzaken - Ontvankelijkheid van de vordering tot herziening in criminele en correctionele zaken - Zelfs in geval van toepassing van de theorie van de naar recht verantwoorde straf - Gevolg - Aanvraag tot herziening van een tuchtrechtelijke uitspraak - Ontvankelijkheid

- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 2, tweede lid Strafwetboek

- Artt. 443, 444 en 445 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 15 - Artikel 15.1 - Advocaat - Tuchtzaken - Ontvankelijkheid van de vordering tot herziening in criminele en correctionele zaken - Zelfs in geval van toepassing van de theorie van de naar recht verantwoorde straf - Gevolg - Aanvraag tot herziening van een tuchtrechtelijke uitspraak - Ontvankelijkheid

- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 2, tweede lid Strafwetboek

- Artt. 443, 444 en 445 Wetboek van Strafvordering

3/12/2019

Le moyen qui fait grief à la sentence attaquée de ne pas préciser les conditions légales justifiant l'ouverture d'une procédure en révision extra legem est étranger à l'article 149 de la Constitution, qui fait obligation au juge d'indiquer les motifs qui doivent permettre à la Cour d'exercer son contrôle de légalité (1). (1) Voir Cass. 13 octobre 2008, RG S.08.0017.F, Pas. 2008, n° 543.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Indications requises - Recevabilité

Est irrecevable le moyen qui se borne à dénoncer, en l'absence de dispositions légales organisant la procédure de révision d'une décision disciplinaire à l'égard d'un avocat, une lacune législative qui, à supposer qu'elle viole le principe d'égalité, nécessiterait l'intervention du législateur pour déterminer les modalités d'une telle procédure, dès lors qu'il est sans incidence sur la légalité de la décision.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Intérêt - Moyen invoquant la violation du principe d'égalité - Violation nécessitant une intervention du législateur - Recevabilité

Il ne suit pas des dispositions qui permettent de recevoir l'action en révision en matière criminelle et correctionnelle, lors même que celle-ci ne porte que sur une partie des faits et que la peine infligée demeure légalement justifiée par les faits de la condamnation qui demeurent constants, qu'une demande en révision d'une sentence disciplinaire est recevable.

AVOCAT - Matière disciplinaire - Recevabilité de l'action en révision en matière criminelle et correctionnelle - Même en cas d'application de la théorie de la peine légalement justifiée - Conséquence - Demande de révision d'une sentence disciplinaire - Recevabilité

- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 2, al. 2 Code pénal

- Art. 443, 444 et 445 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 15 - Article 15, § 1er - Avocat - Matière disciplinaire - Recevabilité de l'action en révision en matière criminelle et correctionnelle - Même en cas d'application de la théorie de la peine légalement justifiée - Conséquence - Demande de révision d'une sentence disciplinaire - Recevabilité

- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 2, al. 2 Code pénal

- Art. 443, 444 et 445 Code d'Instruction criminelle

P. 166/593

Artikel 6.1 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en artikel 14.1 van het Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten waarborgen geen recht van toegang tot de rechter teneinde de herziening te verkrijgen van een procedure die werd afgesloten met een in kracht van gewijsde gegane beslissing die over dergelijke rechten en plichten uitspraak heeft gedaan; ze zijn in de regel evenmin van toepassing op de procedure van onderzoek van een vordering die een dergelijke heropening beoogt.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Advocaat - Tuchtzaken - Tuchtprocedure - In kracht van gewijsde gegane beslissing - Aanvraag tot herziening - Recht van toegang tot de rechter - Procedure van onderzoek van een aanvraag tot herziening - Grondslag

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

RECHTEN VAN DE MENS - Internationaal verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14 - Artikel 14.1 - Advocaat - Tuchtzaken - Tuchtprocedure - In kracht van gewijsde gegane beslissing - Aanvraag tot herziening - Recht van toegang tot de rechter - Procedure van onderzoek van een aanvraag tot herziening - Grondslag

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

ADVOCAAT - Tuchtzaken - Tuchtprocedure - In kracht van gewijsde gegane beslissing - Aanvraag tot herziening - Recht van toegang tot de rechter - Procedure van onderzoek van een aanvraag tot herziening - Grondslag

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

De rechter dient niet te antwoorden op conclusies die wegens zijn beslissing niet langer relevant zijn (1). (1) Cass. 22 september 2014, AR C.13.0496.F, AC 2014, nr. 541, met concl. van advocaat-generaal Genicot in Pas. 2014; Cass. 30 september 1996, AR S.95.0055.F, AC 1996, nr. 377.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Redenen van de vonnissen en arresten - Op conclusie - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Geen antwoord op conclusie - Conclusie niet langer relevant

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - 3/12/2019

L'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et à l'article 14, §1er du Pacte international relatif aux droits civils et politiques ne garantissent pas le droit d'accès à un tribunal pour obtenir la révision d'une procédure clôturée par une décision passée en force de chose jugée qui a statué sur de tels droits et obligations; elles ne sont pas davantage applicables, en règle, à la procédure d'examen d'une demande tendant à une telle réouverture.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Avocat - Matière disciplinaire - Procédure disciplinaire - Décision passée en force de chose jugée - Demande de révision - Droit d'accès à un tribunal - Procédure d'examen d'une demande de révision - Fondement

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14 - Article 14, § 1er - Avocat - Matière disciplinaire - Procédure disciplinaire - Décision passée en force de chose jugée - Demande de révision - Droit d'accès à un tribunal - Procédure d'examen d'une demande de révision - Fondement

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

AVOCAT - Matière disciplinaire - Procédure disciplinaire - Décision passée en force de chose jugée - Demande de révision - Droit d'accès à un tribunal - Procédure d'examen d'une demande de révision - Fondement

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

Le juge n'est pas tenu de répondre à des conclusions devenues sans pertinence en raison de sa décision (1). (1) Cass. 22 septembre 2014, RG C.13.0496.F, Pas. 2014, n° 541 avec les concl. de M. GENICOT, avocat général; Cass. 30 septembre 1996, RG S.95.0055.F, Pas. 1996, n° 337.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Motifs des jugements et arrêts - En cas de dépôt de conclusions - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Défaut de réponse aux conclusions - Conclusions devenues sans pertinence

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de

Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) -
Geen antwoord op conclusie - Conclusie niet langer relevant

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

Het middel, dat het Hof noopt tot een feitelijke beoordeling waarvoor het niet bevoegd is, is niet ontvankelijk (1). (1) Cass. 2 februari 2018, AR C.16.0448.F, AC 2018, nr. 71; Cass. 11 september 2003, AR C.01.0295.N, AC 2003, nr. 428.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Feitelijke beoordeling - Geen bevoegdheid van het Hof

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Verplichting tot feitelijke beoordeling - Geen bevoegdheid van het Hof - Ontvankelijkheid

conclusions - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Défaut de réponse aux conclusions - Conclusions devenues sans pertinence

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

Le moyen, qui oblige la Cour à procéder à une vérification de fait pour laquelle elle est sans pouvoir, est irrecevable (1). (1) Cass. 2 février 2018, RG C.16.0448.F, Pas. 2018, n° 71; Cass. 11 septembre 2003, RG C.01.0295.N, Pas. 2003, n° 428.

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Généralités - Vérification de fait - Absence de pouvoir de la Cour

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Généralités - Obligation de procéder à une vérification de fait - Pas de pouvoir de la Cour - Recevabilité

D.17.0019.F

18 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180518.3](#)

AC nr. ...

Wanneer de omissie, die erin bestaat dat de bestreden beslissing niet door de secretaris werd ondertekend, hersteld werd sinds het neerleggen van het verzoekschrift tot cassatie, kan het middel dat de schending van de artikelen 780, eerste lid, en 785 van het Gerechtelijk Wetboek aanvoert, niet leiden tot cassatie; het vertoont dus geen belang en is bijgevolg niet ontvankelijk.

ADVOCAAT - Tuchtzaken - Beslissing niet ondertekend door de secretaris - Cassatieberoep - Herstel van de omissie

CASSATIEMIDDELEN - Tuchtzaken - Belang - Advocaat - Beslissing niet ondertekend door de secretaris - Cassatieberoep - Herstel van de omissie

Wanneer voor drie tenlasteleggingen een enkele tuchtstraf wordt opgelegd, kan het cassatiemiddel dat slechts op een van die tenlasteleggingen slaat, terwijl de straf door de andere naar recht verantwoord blijft, niet tot cassatie leiden; het vertoont dus geen belang en is bijgevolg niet ontvankelijk (1). (1) Cass. 13 januari 2006, AR D.05.0003.F, AC 2006, nr. 34, met concl. OM.

ADVOCAAT - Tuchtzaken - Meerdere tenlasteleggingen - Een enkele tuchtstraf - Cassatiemiddel inzake één van de tenlasteleggingen - Ontvankelijkheid

CASSATIEMIDDELEN - Tuchtzaken - Belang - Meerdere tenlasteleggingen - Een enkele tuchtstraf - Cassatiemiddel inzake één van de tenlasteleggingen - Ontvankelijkheid

Enkel de Orde van de balie waartoe de advocaat behoort die bij de tuchtprocedure is betrokken, is bevoegd om voor het Hof op te treden (1). (1) Cass. 11 september 2015, AR D.15.0002.F, AC 2015, nr. 508, noot Th. W.

ADVOCAAT - Tuchtzaken - Cassatieberoep ingesteld tegen de Orde van de Franstalige en Duitstalige Balies - Ontvankelijkheid

Lorsque l'omission tenant au défaut de signature de la sentence attaquée par le secrétaire a été réparée depuis le dépôt de la requête en cassation, le moyen, qui invoque la violation des articles 780, al. 1er, et 785 du Code judiciaire, ne saurait entraîner la cassation; il est, dès lors, dénué d'intérêt, partant, irrecevable.

AVOCAT - Matière disciplinaire - Pas de signature de la sentence par le secrétaire - Pourvoi en cassation - Réparation de l'omission

MOYEN DE CASSATION - Matière disciplinaire - Intérêt - Avocat - Pas de signature de la sentence par le secrétaire - Pourvoi en cassation - Réparation de l'omission

Lorsqu'une sanction disciplinaire unique du chef de trois préventions est infligée, le moyen de cassation qui ne concerne que l'une de ces préventions, alors que la sanction demeure légalement justifiée par l'autre, ne saurait entraîner la cassation; il est, dès lors, dénué d'intérêt, partant, irrecevable (1). (1) Cass. 13 janvier 2006, RG D.05.0003.F, Pas. 2006, n°34 avec concl. MP.

AVOCAT - Matière disciplinaire - Plusieurs préventions - Sanction disciplinaire unique - Moyen de cassation concernant l'une des préventions - Recevabilité

MOYEN DE CASSATION - Matière disciplinaire - Intérêt - Plusieurs préventions - Sanction disciplinaire unique - Moyen de cassation concernant l'une des préventions - Recevabilité

Seul l'Ordre du barreau auquel appartient l'avocat concerné par la procédure disciplinaire est habilité à agir devant la Cour (1). (1) Cass. 11 septembre 2015, RG D.15.0002.F, Pas. 2015, n°508 avec la note signée Th. W.

AVOCAT - Matière disciplinaire - Pourvoi en cassation dirigé contre l'Ordre des barreaux francophones et germanophone - Recevabilité

- Art. 1121/2 *Gerechtelijk Wetboek*

CASSATIEBEROEP - Tuchtzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Personen tegen wie cassatieberoep kan worden ingesteld - Cassatieberoep ingesteld tegen de Orde van de Franstalige en Duitstalige Balies - Ontvankelijkheid

- Art. 1121/2 *Gerechtelijk Wetboek*

- Art. 1121/2 *Code judiciaire*

POURVOI EN CASSATION - Matière disciplinaire - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Personnes contre lesquels on peut se pourvoir - Pourvoi en cassation dirigé contre l'Ordre des barreaux francophones et germanophone - Recevabilité

- Art. 1121/2 *Code judiciaire*

F.13.0034.N

21 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180921.1](#)

AC nr. ...

De weigering van de toekenning van de tariefpreferenties bij toepassing van artikel 94.5 TCDW houdt geen verband met een al dan niet begane actieve vergissing door de douaneautoriteiten van het land van uitvoer bij het afleveren van de certificaten, maar met hun houding in het kader van de wederzijdse samenwerking; wanneer het preferentieel tarief op grond van artikel 94.5 TCDW wordt geweigerd, dan zijn de douaneautoriteiten van het land van invoer ertoe gehouden over te gaan tot navordering van de verschuldigde rechten behoudens buitengewone omstandigheden zodat bijgevolg van de boeking achteraf niet meer kan worden afgezien bij toepassing van artikel 220, tweede lid, b), CDW (1). (1) Zie concl. OM.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Invoer van goederen in een land van de Europese Gemeenschappen - Controle van oorsprong - Weigering preferentieel tarief bij toepassing artikel 94.5 TCDW - Niet-boeking achteraf bij toepassing van artikel 220, tweede lid, b) CDW - Mogelijkheid

- Art. 94.5 EEG-Verordening nr. 2454/93 van de Commissie van 2 juli 1993

- Art. 220, tweede lid EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 okt. 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

Le refus d'accorder les préférences tarifaires en application de l'article 94.5 du règlement (CEE) n° 2454/93 de la Commission du 2 juillet 1993 fixant certaines dispositions d'application du règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil établissant le Code des douanes communautaires est lié non pas à une erreur active qui aurait été commise par les autorités douanières de l'État d'exportation lors de la délivrance des certificats, mais à l'attitude qu'elles ont adoptée dans le cadre de la coopération mutuelle; lorsque le tarif préférentiel est refusé sur la base de l'article 94.5 du règlement n° 2454/93, les autorités douanières de l'État d'importation sont tenues de procéder, sauf circonstances exceptionnelles, au recouvrement a posteriori des droits dus et ne peuvent dès lors plus renoncer à la prise en compte a posteriori en application de l'article 220.2, b), du règlement (CEE) n° 2913/92 (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DOUANES ET ACCISES - Importation de marchandises dans un Etat membre des Communautés européennes - Contrôle de l'origine - Refus d'accorder le tarif préférentiel en application de l'article 94.5 du règlement (CEE) n° 2454/93 de la Commission du 2 juillet 1993 - Non-prise en compte a posteriori en l'application de l'article 220.2, b), du règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992 - Possibilité

- Art. 94.5 Règlement (CEE) n° 2454/93 de la Commission du 2 juillet 1993

- Art. 220, al. 2 Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

F.14.0190.N

25 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180125.3](#)

AC nr. ...

Tegen de aanslag in de bedrijfsvoorheffing staat een georganiseerd administratief beroep open, dat de belastingplichtige voorafgaandelijk en tijdig moet instellen vooraleer hij een fiscaal verhaal kan instellen bij de rechter.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Belastingzaken - Inkomstenbelastingen - Geschil m.b.t. de toepassing van een belastingwet - Bedrijfsvoorheffing - Aanslag - Vordering voor de rechtbank van eerste aanleg - Voorwaarden - Georganiseerd administratief beroep - Uitputtingsvereiste

- Artt. 569, eerste lid, 32°, en 1385undecies *Gerechtelijk Wetboek*

La cotisation au précompte professionnel peut faire l'objet d'un recours administratif organisé, que le contribuable doit introduire préalablement et en temps utile avant de pouvoir former un recours fiscal devant le juge.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière fiscale - Impôts sur les revenus - Litige relatif à l'application d'une loi d'impôt - Précompte professionnel - Cotisation - Action devant le tribunal de première instance - Conditions - Recours administratif organisé - Exigence d'épuisement

- Art. 569, al. 1er, 32°, et 1385undecies *Code judiciaire*

- Art. 366, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet -
Bedrijfsvoorheffing - Aanslag - Vordering voor de rechtbank van
eerste aanleg - Georganiseerd administratief beroep -
Uitputtingsvereiste
- Artt. 569, eerste lid, 32°, en 1385undecies Gerechtelijk Wetboek

- Art. 366, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Wanneer de wettelijke vrijstellingsvoorwaarden zijn
vervuld en de vereiste documenten worden gevoegd bij
de aangifte, dient de belastingplichtige de
bedrijfsvoorheffing niet door te storten aan de Schatkist
en wordt de bedrijfsvoorheffing niet ingekohierd;
indien de vrijstellingsvoorwaarden niet zijn vervuld of
wanneer de vereiste documenten niet worden gevoegd
bij de aangifte, dient de belastingplichtige de
bedrijfsvoorheffing wel te betalen en wordt bij
ontstentenis van betaling een aanslag in de
bedrijfsvoorheffing gevestigd.

SCHIP, SCHEEPVAART - Koopvaardij- en baggersector -
Bedrijfsvoorheffing - Vrijstelling van doorstorting
- Art. 4, tweede en derde lid Wet 24 december 1999 houdende
fiscale en diverse bepalingen

- Art. 366, al. 1er CÔde des impôts sur les revenus 1992
IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts -
Précompte professionnel - Cotisation - Action devant le tribunal
de première instance - Recours administratif organisé - Exigence
d'épuisement
- Art. 569, al. 1er, 32°, et 1385undecies Code judiciaire

- Art. 366, al. 1er CÔde des impôts sur les revenus 1992

Lorsque les conditions légales d'exemption sont
remplies et que les documents requis sont joints à la
déclaration, le contribuable n'est pas tenu de verser le
précompte professionnel au Trésor et celui-ci n'est pas
enrôlé; si les conditions d'exemption ne sont pas
remplies ou si les documents requis ne sont pas joints à
la déclaration, le contribuable doit payer le précompte
professionnel et une cotisation au précompte
professionnel est établie en cas de défaut de paiement.

NAVIRE. NAVIGATION - Secteur de la marine marchande et du
dragage - Précompte professionnel - Dispense de versement
- Art. 4, al. 2 et 3 L. du 24 décembre 1999

F.15.0005.N

21 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180921.2](#)

AC nr. ...

Bij de beoordeling van de redelijke termijn bij een
rechtspleging strekkende tot het opleggen of
beoordelen van belastingverhoging wordt in de regel
rekening gehouden met het gedrag van de
administratie en ook met het gedrag van de
belastingplichtige die zelf op onredelijke wijze de
behandeling van het geschil heeft vertraagd; door bij de
beoordeling van de redelijke termijn voor het opleggen
van de belastingverhoging rekening te houden met het
feit dat de belastingplichtige, bij gebrek aan beslissing
van de bevoegde administratieve overheid, de zaak niet
zelf dadelijk aanhangig heeft gemaakt bij de rechtbank
van eerste aanleg, wordt artikel 6 EVRM niet
geschonden (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Sancties -
verhogingen - administratieve boeten - straffen -
Belastingverhoging - Strafsanctie - Redelijke termijn -
Overschrijding - Beoordeling door de rechter - Criterium - Gedrag
van de belastingplichtige en de administratie
- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de
rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 -
Art. 6.1 - Belastingzaken - Belastingverhoging - Strafsanctie -
Redelijke termijn - Overschrijding - Beoordeling door de rechter -
Criterium - Gedrag van de belastingplichtige en de administratie

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de
rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

3/12/2019

Pour apprécier le délai raisonnable d'une procédure
tendant à imposer ou à apprécier un accroissement
d'impôt, il est en règle tenu compte du comportement
de l'administration ainsi que du comportement du
contribuable ayant lui-même retardé de manière
déraisonnable le traitement du litige; lors de
l'appréciation du délai raisonnable pour imposer un
accroissement d'impôt, la prise en compte du fait que le
contribuable n'a pas lui-même saisi immédiatement le
tribunal de première instance à défaut de décision de
l'autorité administrative compétente ne viole pas
l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales (1). (1) Voir les
concl. Du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Sanctions.
accroissement d'impôt. amendes administratives. peines -
Accroissement d'impôt - Sanction pénale - Délai raisonnable -
Dépassement - Appréciation par le juge - Critère - Comportement
du contribuable et de l'administration
- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et
des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 -
Matière fiscale - Accroissement d'impôt - Sanction pénale - Délai
raisonnable - Dépassement - Appréciation par le juge - Critère -
Comportement du contribuable et de l'administration

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et
des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P. 170/593

De loutere reden dat de strafrechtelijke procedure werd beëindigd na het verstrijken van de redelijke termijn is voor de belastingadministratie geen beletsel om een belastingverhoging op te leggen bij het vestigen van de belastingaanslag op grond van de gegevens die aan licht kwamen in die procedure (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Sancties - verhogingen - administratieve boeten - straffen - Inzage gerechtelijk dossier - Overschrijding redelijke termijn - Vestiging van de belasting - Belastingverhoging - Mogelijkheid

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Belastingzaken - Inzage gerechtelijk dossier - Overschrijding redelijke termijn - Vestiging van de belasting - Belastingverhoging - Mogelijkheid

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Het overschrijden van de redelijke termijn bij de beslissing over de rechtsvordering tegen een belastingplichtige, impliceert geenszins dat de belasting of de aanvullende belasting in de zin van artikel 263 WIB64 niet meer zou kunnen gevestigd worden ten aanzien van een andere belastingplichtige binnen twaalf maanden te rekenen vanaf de datum waarop tegen de beslissing over voormelde rechtsvordering geen verzet of voorziening meer kan worden ingesteld, wegens belastbare inkomsten die niet werden aangegeven in één der vijf jaren vóór het jaar waarin die rechtsvordering is ingesteld (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Rechtsvordering - Overschrijding redelijke termijn - Termijn van 12 maanden - Vertrekpunt

- Art. 263, § 2, 3° Wetboek Inkomstenbelastingen 1964

- Thans art. 358, § 2, 3° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Le simple fait que la procédure pénale se soit achevée après l'écoulement du délai raisonnable n'empêche pas l'administration fiscale d'imposer, lors de l'établissement de la cotisation, un accroissement d'impôt sur la base des éléments que cette procédure a fait apparaître (1). (1) Voir les concl. Du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Sanctions. accroissement d'impôt. amendes administratives. peines - Consultation du dossier judiciaire - Dépassement du délai raisonnable - Etablissement de l'impôt - Accroissement d'impôt - Possibilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière fiscale - Consultation du dossier judiciaire - Dépassement du délai raisonnable - Etablissement de l'impôt - Accroissement d'impôt - Possibilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Le dépassement du délai raisonnable pour statuer sur l'action dirigée contre un contribuable n'implique nullement que l'impôt ou le supplément d'impôt au sens de l'article 263 du Code des impôts sur les revenus 1964 ne puisse plus être établi, dans les douze mois à compter de la date à laquelle la décision dont l'action judiciaire susvisée a fait l'objet n'est plus susceptible d'opposition ou de recours, à charge d'un autre contribuable relativement à des revenus imposables qui n'ont pas été déclarés au cours d'une des cinq années qui précèdent celle de l'intentement de l'action (1). (1) Voir les concl. Du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Action en justice - Dépassement du délai raisonnable - Délai de 12 mois - Point de départ

- Art. 263, § 2, 3° Code des Impôts sur les Revenus 1964

- Act. art. 358, § 2, 3° Code des impôts sur les revenus 1992

F.15.0023.N

14 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180614.1](#)

AC nr. ...

De bewijslast van de feiten die de verschuldigdheid van een retributie voor bijzondere prestaties van ambtenaren der douane of accijnzen aantonen, rust op de administratie; het komt bijgevolg aan de douaneautoriteiten toe te bewijzen dat er effectief prestaties werden verstrekt door douaneambtenaren die aanwezig waren buiten de officiële openingsuren van het douanekantoor.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Retributie voor bijzondere prestaties van ambtenaren der douane of accijnzen - Verschuldigdheid - Bewijslast

3/12/2019

La charge de la preuve des faits qui établissent l'exigibilité d'une rétribution pour des prestations spéciales effectuées par des agents des douanes ou des accises incombe à l'administration; il appartient dès lors aux autorités douanières de prouver que des prestations ont effectivement été accomplies par des agents des douanes présents en dehors des heures d'ouverture officielles du bureau de douane.

DOUANES ET ACCISES - Rétribution pour des prestations spéciales effectuées par des agents des douanes ou des accises - Exigibilité - Charge de la preuve

P. 171/593

- Art. 30 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 okt. 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

- Art. 17, § 1, eerste lid Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen

- Art. 1 MB 17 oktober 1997 tot vaststelling van de retributies voor bijzondere prestaties of voor verrichtingen van de ambtenaren der douane of accijnzen

- Art. 30 Règlement (C.E.E.) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

- Art. 17, § 1er, al. 1er L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises

- Art. 1er L. du 17 octobre 1997

F.15.0055.F

11 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181011.7](#)

AC nr. ...

Wanneer een tegen de schuldenaar ingestelde rechtsvordering, na zijn faillietverklaring, tegen de gefailleerde persoonlijk en niet tegen de curator wordt voortgezet, is het cassatieberoep van die gefailleerde tegen de beslissing over die rechtsvordering ontvankelijk, aangezien die beslissing niet aan de boedel kan worden tegengeworpen (1). (1) Cass. 12 februari 1982, AR 3300, AC 1981-82, nr. 354; Cass. 2 december 1986, AR 85, AC 1986-87, nr. 200; Cass. 4 september 1987, AR 5383-5399, AC 1987-88, nr. 3; Cass. 18 februari 2005, AR C.03.0003.N, AC 2005, nr. 103.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Eisers en verweerders - Rechtsvordering voortgezet tegen de gefailleerde - Beslissing die niet aan de boedel kan worden tegengeworpen - Cassatieberoep van de gefailleerde - Ontvankelijk cassatieberoep

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 24 Wet 8 augustus 1997

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Personen - Rechtsvordering voortgezet tegen de gefailleerde - Beslissing die niet aan de boedel kan worden tegengeworpen - Cassatieberoep van de gefailleerde - Ontvankelijk cassatieberoep

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 24 Wet 8 augustus 1997

Lorsqu'une action exercée contre un débiteur est, après la déclaration de sa faillite, suivie contre le failli personnellement et non contre le curateur, ce failli est recevable à se pourvoir contre la décision qui statue sur cette action, cette décision étant inopposable à la masse (1). (1) Cass. 12 février 1982, RG 3300 (Bull. et Pas. 1982, I, 737) ; Cass. 2 décembre 1986, RG 85, Pas. 1987, n° 200; Cass. 4 septembre 1987, RG 5383-5399, Pas. 1988, n° 3 ; Cass. 18 février 2005, RG C.03.0003.N, Pas. 2005, n° 103.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Demandeurs et défendeurs - Action suivie contre failli - Décision inopposable à la masse - Pourvoi formé par le failli - Pourvoi recevable

- Art. 17 Code judiciaire
- Art. 24 L. du 8 août 1997 sur les faillites

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Personnes - Action suivie contre failli - Décision inopposable à la masse - Pourvoi formé par le failli - Pourvoi recevable

- Art. 17 Code judiciaire
- Art. 24 L. du 8 août 1997 sur les faillites

F.15.0101.F

9 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180209.1](#)

AC nr. ...

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Belasting geheven van de aan een belastingplichtige geleverde goederen en verleende diensten en andere voorbelasting - Door de belastingplichtige verschuldigde belasting - Kwartaalaangiften - Aftrek - Overschot - Overbrenging - Teruggave

Conclusions du premier avocat général Henkes.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Taxes ayant grevé les biens et les services fournis à un assujetti et autres taxes en amont - Taxes dont l'assujetti est redevable - Déclarations trimestrielles - Déduction - Excédent - Report - Restitution

Uit de samenhang van de artikelen 45, § 1, 47, 75 en 76, § 1, Btw-wetboek, en artikel 81, § 1 en 4, van het koninklijk besluit nr. 4 met betrekking tot de teruggaven inzake belasting over de toegevoegde waarde volgt dat de belastingplichtige die kwartaalaangiften moet indienen, kan kiezen voor de teruggave van het overschot dat in zijn voordeel verschijnt op de datum waarop hij zijn laatste kwartaalaangifte van het afgelopen jaar heeft ingediend, dat het overschot allesbehalve automatisch naar het eerste kwartaal van het volgende jaar wordt overgebracht, maar dat zulks enkel geschiedt indien de belastingplichtige in zijn aangifte niet voor die teruggave heeft gekozen en dat een dergelijke keuze, die betrekking moet hebben op het volledige overschot, onherroepelijk is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. .

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Belasting geheven van de aan een belastingplichtige geleverde goederen en verleende diensten en andere voorbelasting - Door de belastingplichtige verschuldigde belasting - Kwartaalaangiften - Aftrek - Overschot - Overbrenging - Teruggave

- Artt. 45, § 1, 47, 75 en 76, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde
- Art. 8/1, § 1 en 4 KB nr. 4 van 22 augustus 1934

Il suit de la combinaison des articles 45, § 1er, 47, 75 et 76, § 1er, du Code de la taxe sur la valeur ajoutée avec l'article 81, § 1er et § 4, de l'arrêté royal n° 4 relatif aux restitutions en matière de taxe sur la valeur ajoutée que l'assujetti tenu au dépôt de déclarations trimestrielles peut opter pour la restitution de l'excédent qui apparaît en sa faveur à la date du dépôt de sa dernière déclaration trimestrielle de l'année écoulée, que le report sur le premier trimestre de l'année suivante, loin d'être automatique, n'est envisageable qu'à défaut pour l'assujetti d'avoir opté, dans la déclaration, pour cette restitution et que l'exercice d'une telle option, qui doit porter sur l'intégralité de l'excédent, est irrévocable (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Taxes ayant grevé les biens et les services fournis à un assujetti et autres taxes en amont - Taxes dont l'assujetti est redevable - Déclarations trimestrielles - Déduction - Excédent - Report - Restitution

- Art. 45, § 1er, 47, 75 et 76, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 8/1, § 1er et 4 A.R. n° 4 du 22 août 1934

F.15.0141.F

9 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180209.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bezwaar - Definitieve inning van een belasting per kohier of op een andere wijze - Aan elk bezwaar voorafgaande voorwaarde

Uit de artikelen 569, eerste lid, 32°, en 1385undecies, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, alsook artikel 366 WIB92 volgt niet dat, inzake inkomstenbelastingen, de inkohiering van een aanslag of het bestaan van een administratieve akte die leidt tot de definitieve inning van een belasting op een andere wijze dan per kohier een aan elk bezwaar voorafgaande noodzakelijke voorwaarde zou zijn (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. .

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bezwaar - Definitieve inning van een belasting per kohier of op een andere wijze - Aan elk bezwaar voorafgaande voorwaarde
- Artt. 569, eerste lid, 32°, en 1385undecies, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 366 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Conclusions du premier avocat general Henkes.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Réclamations - Perception définitive d'un impôt par rôle ou autrement - Préalable nécessaire à toute réclamation

Il ne suit pas des articles 569, alinéa 1er, 32° et 1385undecies, alinéa 1er du Code judiciaire ainsi que de l'article 366 du Code des impôts sur les revenus 1992, qu'en matière d'impôts sur les revenus, l'enrôlement d'une cotisation ou l'existence d'un acte administratif emportant la perception définitive d'un impôt perçu autrement que par rôle serait un préalable nécessaire à toute réclamation (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Réclamations - Perception définitive d'un impôt par rôle ou autrement - Préalable nécessaire à toute réclamation
- Art. 569, al. 1er, 32°, et 1385undecies, al. 1er Code judiciaire
- Art. 366 Côté des impôts sur les revenus 1992

F.15.0150.N

21 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180921.3](#)

AC nr. ...

Uit de samenhang van de artikelen 34, § 1, 2°, b), 38, § 1, 18° en 39, § 2, 2°, d), WIB92 volgt dat de stortingen van de werkgeversbijdragen betaald vanaf 1 januari 2004, datum van inwerkingtreding van de wet van 28 april 2003, vrijgesteld zijn indien zij voldoen aan de voorwaarden van artikel 38, § 1, 18°, WIB92, ongeacht de datum van afsluiting van de collectieve pensioentoekenning in uitvoering waarvan de bijdragen worden betaald; de stortingen van de werkgeversbijdragen betaald tot en met 31 december 2003, die in het individueel en definitief verworven voordeel van de belastingplichtige zijn gebeurd, kunnen niet genieten van de vrijstelling van artikel 38, § 1, 18°, WIB92 zodat de latere pensioenuitkering niet nogmaals kan worden belast (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Pensioenen - Pensioenfondsen - Werkgeversbijdragen - Stortingen tijdens de pensioenopbouw - Individueel en definitief verworven voordeel van de pensioengerechtigde - Belastbaarheid van het pensioen

- Artt. 34, § 1, 2°, b), 38, § 1, 18°, en 39, § 2, 2°, d) Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Il résulte de la lecture conjointe des articles 34, § 1er, 2°, b), 38, § 1er, 18° et 39, § 2, 2°, d), du Code des impôts sur les revenus 1992 que les versements de cotisations patronales effectués à compter du 1er janvier 2004, date d'entrée en vigueur de la loi du 28 avril 2003 relative aux pensions complémentaires et au régime fiscal de celles-ci et de certains avantages complémentaires en matière de sécurité sociale, sont exonérés s'ils satisfont aux conditions de l'article 38, § 1er, 18°, du Code des impôts sur les revenus 1992, quelle que soit la date de conclusion de l'engagement collectif de pension en exécution duquel les cotisations sont payées; les versements de cotisations patronales effectués jusques et y compris le 31 décembre 2003, qui sont intervenus à titre définitif et au profit individuel du contribuable, ne peuvent bénéficier de l'exonération prévue par l'article 38, § 1er, 18°, du code précité, de sorte que la pension de retraite ultérieure ne saurait faire l'objet d'une nouvelle imposition (1). (1) Voir les concl. Du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Pensions - Fonds de pension - Cotisations patronales - Versements au cours de la constitution de la pension - A titre définitif et au profit individuel du bénéficiaire de la pension - Caractère imposable de la pension

- Art. 34, § 1er, 2°, b), 38, § 1er, 18°, et 39, § 2, 2°, d) Code des impôts sur les revenus 1992

F.15.0168.N

21 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180621.9](#)

AC nr. ...

Beroepsverliezen van burgerlijke vennootschappen zijn aftrekbaar van de beroepsinkomsten van de vennoten indien de vennoten bewijzen dat die beroepsverliezen voortspuiten uit verrichtingen die beantwoorden aan rechtmatige financiële of economische behoeften; een verrichting waarvan de hoofdzakelijke bedoeling fiscaal van aard is, beantwoordt daar niet aan (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Bedrijfsverliezen - Beroepsverliezen van burgerlijke vennootschappen - Aftrekbaarheid van de beroepsinkomsten van de vennoten - Voorwaarden - Rechtmatige financiële of economische behoeften

- Art. 80 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Conclusie van advocaat-generaal m.o. Van der Fraenen.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Bedrijfsverliezen - Rechtmatige financiële of economische behoeften - Beroepsverliezen van burgerlijke vennootschappen - Aftrekbaarheid van de beroepsinkomsten van de vennoten - Voorwaarden

Les pertes professionnelles des sociétés civiles sont déductibles des revenus professionnels des associés si ceux-ci établissent qu'elles résultent d'opérations qui répondent à des besoins légitimes de caractère financier ou économique; une opération dont le but principal est d'ordre fiscal ne répond pas à de tels besoins (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Pertes professionnelles - Pertes professionnelles de sociétés civiles - Déductibilité des revenus professionnels des associés - Conditions - Besoins légitimes de caractère financier ou économique

- Art. 80 Code des impôts sur les revenus 1992

Conclusions de l'avocat général délégué Van der Fraenen.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Pertes professionnelles - Besoins légitimes de caractère financier ou économique - Pertes professionnelles de sociétés civiles - Déductibilité des revenus professionnels des associés - Conditions

De artikelen 131 en 147, 1° WIB92 werden door het Grondwettelijk Hof niet strijdig bevonden met het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel doch het Grondwettelijk Hof heeft enkel geoordeeld dat er een onverantwoord verschil in behandeling bestaat tussen gehuwd en ongehuwd samenwonenden omdat laatstgenoemden niet aan hetzelfde regime als de gehuwd samenwonenden zijn onderworpen; door het bevelen van de herberekening van de aanslag waarbij aan gehuwd samenwonenden de hogere belastingvrije som en de hogere belastingvermindering voor pensioenen en vervangingsinkomsten die gelden voor alleenstaanden moet worden toegekend, schenden de appelrechters deze wetsbepalingen en kennen zij, in strijd met artikel 172, tweede lid, Grondwet een vrijstelling en een belastingvermindering toe waarin de wet niet voorziet.

GRONDWET - Art. 10 - Vrijstelling en belastingvermindering - Gehuwden - Feitelijke samenwonenden - Verschil in behandeling

- Artt. 131 en 147, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

GRONDWET - Art. 11 - Vrijstelling en belastingvermindering - Gehuwden - Feitelijke samenwonenden - Verschil in behandeling

- Artt. 131 en 147, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Vrijstelling en belastingvermindering - Gehuwden - Feitelijke samenwonenden - Verschil in behandeling

- Artt. 131 en 147, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Algemeen - Personenbelasting - Berekening van de aanslag - Algemeen - Vrijstelling en belastingvermindering - Gehuwden - Feitelijke samenwonenden - Verschil in behandeling

- Artt. 131 en 147, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

La Cour constitutionnelle n'a pas jugé que les articles 131 et 147, 1°, du Code des impôts sur les revenus 1992 étaient contraires au principe constitutionnel d'égalité, mais a simplement déclaré qu'il existe une différence de traitement injustifiée entre cohabitants mariés et non mariés au motif que ces derniers ne sont pas soumis au même régime que les cohabitants mariés; en ordonnant un nouveau calcul de l'imposition devant faire bénéficier les cohabitants mariés de la quotité exemptée d'impôt et de la réduction d'impôt plus élevées applicables aux contribuables isolés en ce qui concerne les pensions et les revenus de remplacement, les juges d'appel ont violé ces dispositions légales et ont accordé, en violation de l'article 172, alinéa 2, de la Constitution, une exemption et une réduction d'impôt que la loi ne prévoit pas.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Exemption et réduction d'impôt - Couples mariés - Cohabitation de fait - Différence de traitement

- Art. 131 et 147, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Exemption et réduction d'impôt - Couples mariés - Cohabitation de fait - Différence de traitement

- Art. 131 et 147, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 - Exemption et réduction d'impôt - Couples mariés - Cohabitation de fait - Différence de traitement

- Art. 131 et 147, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Généralités - Impôt des personnes physiques - Calcul de l'impôt - Généralités - Exemption et réduction d'impôt - Couples mariés - Cohabitation de fait - Différence de traitement

- Art. 131 et 147, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

De onroerende goederen die worden aangewend voor de behartiging van de aan de Orde der Artsen toevertrouwde diensten zijn nationale domeingooderen als bedoeld in artikel 253, 3° WIB92 en genieten van de vrijstelling van onroerende voorheffing (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Onroerende voorheffing - Vrijstellingen - Nationale domeingooderen - Goederen toebehorend aan de Orde der Artsen

- Art. 253, 3° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Les biens immobiliers affectés à la prestation des services confiés à l'Ordre des médecins sont des domaines nationaux visés à l'article 253, 3°, du Code des impôts sur les revenus 1992 et bénéficient de l'exonération du précompte immobilier (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte immobilier - Exonérations - Domaines nationaux - Biens appartenant à l'Ordre des médecins

- Art. 253, 3° Code des impôts sur les revenus 1992

Nationale domeingoederen die voor vrijstelling van onroerende voorheffing in aanmerking komen op grond van artikel 253, 3° WIB92, zijn al de goederen die toebehoren aan de Staat, de gemeenschappen en de gewesten of aan de ondergeschikte besturen, alsmede aan alle instellingen die door die overheden zijn opgericht en belast zijn met een openbare dienst of een dienst van algemeen nut (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Onroerende voorheffing - Vrijstellingen - Nationale domeingoederen
- Art. 253, 3° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Les domaines nationaux visés à l'article 253, 3°, du Code des impôts sur les revenus 1992 sont tous les biens appartenant à l'État, aux communautés et aux régions ou aux administrations subordonnées, ainsi qu'à tous les établissements qui ont été créés par ces autorités et chargés d'un service public ou d'un service d'intérêt général (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte immobilier - Exonérations - Domaines nationaux
- Art. 253, 3° Code des impôts sur les revenus 1992

F.16.0026.N

19 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180419.4](#)

AC nr. ...

Conclusie van procureur-generaal Thijs.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Onroerende voorheffing - Hoedanigheid van belastingplichtige - Erfpacht

Conclusie van procureur-generaal Thijs.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Onroerende voorheffing - Improductiviteit van het goed - Kwijtschelding of proportionele vermindering - Toepassingsvoorwaarden

De erfpachter is de belastingplichtige voor de onroerende voorheffing die geheven wordt op het door hem in erfpacht gehouden goed (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Onroerende voorheffing - Hoedanigheid van belastingplichtige - Erfpacht
- Art. 251 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 9 Wet 10 jan. 1824 over het recht van erfpacht

Conclusions du procureur général Thijs.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte immobilier - Qualité du contribuable - Emphytéose

Conclusions du procureur général Thijs.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte immobilier - Improductivité du bien - Remise ou réduction proportionnelle - Conditions d'application

L'emphytéote est le contribuable pour le précompte immobilier qui est levé sur le bien faisant l'objet de l'emphytéose (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte immobilier - Qualité du contribuable - Emphytéose
- Art. 251 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 9 L. du 10 janvier 1824 sur le droit d'emphytéose

Kwijtschelding of de proportionele vermindering van de onroerende voorheffing wordt verleend indien de belastingplichtige het niet-gemeubileerd gebouw in de loop van het jaar ten minste gedurende 90 dagen niet heeft gebruikt en indien de omstandigheid dat het in die periode geen inkomsten heeft opgebracht, het gevolg is van redenen onafhankelijk van de wil van de belastingplichtige; hieruit volgt tevens dat de mogelijkheid tot kwijtschelding of proportionele vermindering ingevolge improductiviteit moet worden beoordeeld in hoofde van de belastingplichtige zelf en niet in hoofde van diegene aan wie het goed wordt verhuurd of aan wie een gebruiksrecht wordt verleend in het raam van een overeenkomst van onroerende leasing; indien de belastingplichtige in het raam van een overeenkomst van onroerende leasing een gebruiksrecht toestaat aan een derde, is het goed niet improductief om redenen onafhankelijk van zijn wil (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Onroerende voorheffing - Improductiviteit van het goed - Kwijtschelding of proportionele vermindering - Toepassingsvoorwaarden

- Artt. 15, § 1, 1°, en 257, § 2, 3° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

La remise ou la réduction proportionnelle du précompte immobilier est accordée lorsque le contribuable n'a pas occupé l'immeuble bâti non meublé pendant au moins nonante jours dans le courant de l'année et lorsque le fait qu'il soit resté improductif de revenus durant cette période est dû à des raisons indépendantes de sa volonté; il s'ensuit que la possibilité d'accorder la remise ou la réduction proportionnelle pour cause d'improductivité doit s'apprécier dans le chef du contribuable lui-même et non dans le chef de celui à qui le bien est donné en location ou qui se voit concéder un droit d'usage dans le cadre d'un contrat de leasing immobilier; lorsque le contribuable accorde un droit d'usage à un tiers dans le cadre d'un contrat de leasing immobilier, le bien n'est pas improductif pour des raisons indépendantes de sa volonté (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte immobilier - Improductivité du bien - Remise ou réduction proportionnelle - Conditions d'application

- Art. 15, § 1er, 1°, et 257, § 2, 3° Code des impôts sur les revenus 1992

F.16.0028.N

21 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180621.10](#)

AC nr. ...

Alle verwezenlijkte meerwaarden op activa die voor het uitoefenen van de beroepswerkzaamheid worden gebruikt, zijn belastbaar als inkomsten, en activa of gedeelten ervan waarvoor fiscaal afschrijvingen of waardeverminderingen zijn aangenomen worden geacht te zijn gebruikt voor het uitoefenen van de beroepswerkzaamheid; wanneer een belastingplichtige gebruik maakt van een vereenvoudigde boekhouding en daarin enkel afschrijvingen toepast maar geen waardeverminderingen, moet worden aangenomen dat de grond, die in aanmerking komt voor waardevermindering maar niet voor afschrijving, geen actiefbestanddeel is dat gebruikt wordt voor de beroepswerkzaamheid zodat de belastbare meerwaarde dan enkel kan bepaald worden door de verkoopprijs om te delen over grond en gebouw (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Meerwaarden - Verwezenlijkte meerwaarden - Beroepsmatig gebruikte activa - Belastbaarheid

- Artt. 27, tweede lid, 3°, 41, 2°, en 43 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Toutes les plus-values réalisées sur des éléments de l'actif affectés à l'exercice de la profession sont imposables en tant que revenus et les immobilisations ou parties de celles-ci en raison desquelles des amortissements ou des réductions de valeur sont admis fiscalement sont considérées comme affectées à l'exercice de l'activité professionnelle; lorsqu'un contribuable tient une comptabilité simplifiée, dans le cadre de laquelle il n'applique que des amortissements et ne procède à aucune réduction de valeur, il y a lieu de considérer que le terrain, qui peut faire l'objet d'une réduction de valeur mais non d'un amortissement, n'est pas un élément d'actif affecté à l'exercice de l'activité professionnelle, de sorte que la plus-value imposable ne peut être déterminée qu'en ventilant le prix de vente entre le terrain et le bâtiment (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Plusvalues - Plus-values réalisées - Actifs affectés à l'activité professionnelle - Caractère imposable

- Art. 27, al. 2, 3°, 41, 2°, et 43 Code des impôts sur les revenus 1992

Conclusie van procureur-generaal Thijs.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Meerwaarden - Verwezenlijkte meerwaarden - Beroepsmatig gebruikte activa - Belastbaarheid

Conclusions du procureur général Thijs.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Plusvalues - Plus-values réalisées - Actifs affectés à l'activité professionnelle - Caractère imposable

F.16.0031.N

18 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180118.6](#)

AC nr. ...

De fiscale wetgeving bevat geen algemene bepaling die het gebruik verbiedt van onrechtmatig verkregen bewijs voor het vaststellen van een belastingschuld en zo, daartoe gronden aanwezig zijn, voor het opleggen van een verhoging of een boete. Het gebruik door de administratie van onrechtmatig verkregen bewijs dient te worden getoetst aan de beginselen van behoorlijk bestuur en het recht op een eerlijk proces: behoudens wanneer de wetgever ter zake in bijzondere sancties voorziet, kan het gebruik van onrechtmatig verkregen bewijs in fiscale zaken slechts worden geweerd indien de bewijsmiddelen verkregen zijn op een wijze die zozeer indruist tegen hetgeen van een behoorlijk handelende overheid mag worden verwacht dat dit gebruik onder alle omstandigheden als ontoelaatbaar moet worden geacht, of indien dit gebruik het recht van de belastingplichtige op een eerlijk proces in het gedrang brengt; de rechter kan bij die afweging onder meer rekening houden met één of meer van volgende omstandigheden: het zuiver formeel karakter van de onregelmatigheid, de weerslag ervan op het recht of de vrijheid die door de overschreden norm worden beschermd, het al dan niet opzettelijk karakter van de door de overheid begane onrechtmatigheid en de omstandigheid dat de ernst van de inbreuk veruit de begane onrechtmatigheid overstijgt.

BELASTING - Belastingenschuld - Bewijsmiddelen - Onrechtmatig verkregen bewijs - Toelaatbaarheidsvoorwaarden

BEWIJS - Belastingzaken - Bewijsvoering - Onrechtmatig verkregen bewijs - Toelaatbaarheidsvoorwaarden

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Algemeen - Onrechtmatig verkregen bewijs - Toelaatbaarheidsvoorwaarden

La législation fiscale ne contient aucune disposition générale interdisant l'utilisation d'une preuve obtenue de manière illicite pour déterminer la dette d'impôt et pour infliger, s'il y a lieu, un accroissement ou une amende. L'utilisation par l'administration d'une preuve obtenue de manière illicite doit être contrôlée à la lumière des principes de bonne administration et du droit à un procès équitable: sauf lorsque le législateur prévoit des sanctions particulières, l'utilisation d'une preuve obtenue de manière illicite en matière fiscale ne peut être écartée que si les moyens de preuve ont été obtenus d'une manière tellement contraire à ce qui est attendu d'une autorité agissant selon le principe de bonne administration que cette utilisation ne peut en aucune circonstance être admise, ou si celle-ci porte atteinte au droit du contribuable à un procès équitable; lors de cette appréciation, le juge peut notamment tenir compte d'une ou de plusieurs des circonstances suivantes: le caractère purement formel de l'irrégularité, son incidence sur le droit ou la liberté protégés par la norme transgressée, le caractère intentionnel ou non de l'illégalité commise par l'autorité et la circonstance que la gravité de l'infraction dépasse de loin l'illégalité commise.

IMPOT - Dette fiscale - Moyens de preuve - Preuve obtenue de manière illicite - Conditions d'admissibilité

PREUVE - Matière fiscale - Administration de la preuve - Preuve obtenue de manière illicite - Conditions d'admissibilité

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve - Généralités - Preuve obtenue de manière illicite - Conditions d'admissibilité

F.16.0033.N

18 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180118.5](#)

AC nr. ...

De douaneschuld kan ook bij een proces-verbaal opgesteld overeenkomstig de artikelen 267 en 268 AWDA worden vastgesteld wanneer het exacte bedrag aan rechten bij invoer of bij uitvoer dat voortvloeit uit de douaneschuld met zekerheid wordt vastgesteld ten aanzien van de schuldenaars.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Douaneschuld - Boeking - Douaneschuldenaar

- Artt. 2.1, eerste lid, en 2.2, eerste lid EEG-Verordening nr. 1854/89 van de Raad van 14 juni 1989 betreffende de boeking en de betalingsvoorwaarden voor uit hoofde van een douaneschuld te vereffenen bedragen aan rechten bij in- of bij uitvoer

- Artt. 267 en 268 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen

La dette douanière peut également être constatée au moyen d'un procès-verbal dressé conformément aux articles 267 et 268 de la loi générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises lorsque le montant exact des droits à l'importation ou à l'exportation résultant de la dette douanière est fixé avec certitude à l'égard des débiteurs.

DOUANES ET ACCISES - Dette douanière - Prise en compte - Débiteur de la dette douanière

- Art. 2.1, al. 1er, et 2.2, al. 1er Règlement C.E.E. n° 1854/89 du Conseil du 14 juin 1989 relatif à la prise en compte et aux conditions de paiement des montants de droits à l'importation ou de droits à l'exportation résultant d'une dette douanière

- Art. 267 et 268 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises

F.16.0060.N

25 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180125.4](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal met opdracht Van der Fraenen.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Dubbelbelastingverdrag tussen België en Nederland dd. 5 juni 2001 - Artikel 17 - Sportbeoefenaar - Heffingsbevoegdheid werkstaat

Conclusie van advocaat-generaal met opdracht Van der Fraenen.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Dubbelbelastingverdrag tussen België en Nederland dd. 5 juni 2001 - Artikel 23 - Sportbeoefenaar - Heffingsbevoegdheid werkstaat - Vrijstelling met progressievoorbehoud - Daadwerkelijke belasting - Vereiste

Uit artikel 17.1, Belgisch-Nederlands dubbelbelastingverdrag volgt dat Nederland als werkstaat heffingsbevoegd is ten aanzien van de inkomsten die een inwoner van België verkrijgt uit de bedoelde werkzaamheden in Nederland en dat België als woonstaat hierop geen belasting kan heffen (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Dubbelbelastingverdrag tussen België en Nederland dd. 5 juni 2001 - Artikel 17 - Sportbeoefenaar - Heffingsbevoegdheid werkstaat

- Art. 17 Verdrag 5 juni 2001 tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen

Conclusions de l'avocat général délégué Van der Fraenen.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention belgo-néerlandaise préventive de doubles impositions du 5 juin 2001 - Article 17 - Sportif - Pouvoir d'imposition de l'Etat d'activité

Conclusions de l'avocat général délégué Van der Fraenen.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention belgo-néerlandaise préventive de doubles impositions du 5 juin 2001 - Article 23 - Sportif - Pouvoir d'imposition de l'Etat d'activité - Exemption avec réserve de progressivité - Imposition effective - Exigence

Il suit de l'article 17.1 de la Convention belgo-néerlandaise préventive de doubles impositions que les Pays-Bas disposent, en tant qu'État d'activité, d'un pouvoir d'imposition à l'égard des revenus qu'un résident belge tire aux Pays-Bas des activités visées et que la Belgique, en tant qu'État de résidence, ne peut percevoir aucun impôt sur lesdits revenus (1). (1) Voir les concl. Du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention belgo-néerlandaise préventive de doubles impositions du 5 juin 2001 - Article 17 - Sportif - Pouvoir d'imposition de l'Etat d'activité

- Art. 17 Convention du 5 juin 2001 entre le Royaume de Belgique et le Royaume des Pays-Bas tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu et sur la fortune

Uit artikel 23, § 1, a), Belgisch-Nederlands dubbelbelastingverdrag volgt dat indien een inwoner van België voor bedoelde activiteiten in Nederland inkomsten heeft behaald waarop belasting werd geheven, België deze inkomsten niettemin in aanmerking neemt voor de berekening van het belastingtarief dat van toepassing zou zijn, indien die inkomsten niet waren vrijgesteld; deze verdragsbepaling kent aan België echter niet het recht toe om op inkomsten die in Nederland niet effectief werden belast, alsnog belasting te heffen (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Dubbelbelastingverdrag tussen België en Nederland dd. 5 juni 2001 - Artikel 23 - Sportbeoefenaar - Heffingsbevoegdheid werkstaat - Vrijstelling met progressievoorbehoud - Daadwerkelijke belasting - Vereiste

- Art. 23, § 1, a) Verdrag 5 juni 2001 tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen

Il suit de l'article 23, § 1er, a), de la Convention belgo-néerlandaise préventive de doubles impositions que lorsqu'un résident de la Belgique a, aux Pays-Bas, tiré des activités visées des revenus qui ont été imposés, la Belgique prend néanmoins ces revenus en considération pour déterminer le taux d'imposition qui serait applicable si les revenus n'étaient pas exonérés; cette disposition conventionnelle ne confère cependant pas à la Belgique le droit de prélever un impôt sur des revenus qui n'ont pas effectivement été imposés aux Pays-Bas.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention belgo-néerlandaise préventive de doubles impositions du 5 juin 2001 - Article 23 - Sportif - Pouvoir d'imposition de l'Etat d'activité - Exemption avec réserve de progressivité - Imposition effective - Exigence

- Art. 23, § 1er, a) Convention du 5 juin 2001 entre le Royaume de Belgique et le Royaume des Pays-Bas tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu et sur la fortune

F.16.0062.N

19 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180419.1](#)

AC nr. ...

Conclusie van procureur-generaal.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Dubbelbelastingverdragen - Nederland - Uit Nederland afkomstig pensioen - Belastingheffing - Bevoegde Staat - Overheidspensioen

Conclusie van procureur-generaal.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Dubbelbelastingverdragen - Nederland - Sociale zekerheidsuitkeringen - Belastingheffing - Bevoegde Staat

De uitzonderingsregel van artikel 18.6, Belgisch-Nederlands Dubbelbelastingverdrag 2001, welke bepaling dezelfde dienstbetrekking bij dezelfde werkgever beoogt, heeft tot gevolg dat bedoelde sociale zekerheidsuitkeringen voor een periode van maximaal 1 jaar belastbaar zijn in de verdragsluitende Staat waarin de beloningen genoten terzake van de daadwerkelijk vervulde dienstbetrekking mogen worden belast; de uitzonderingsregel geldt ook voor de sociale zekerheidsuitkeringen die worden verleend voor een periode van langer dan 1 jaar op voorwaarde dat de betrokkene naast die uitkeringen nog beloningen geniet op grond van het daadwerkelijk vervullen van de dienstbetrekking die recht gaf op de uitkering (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Dubbelbelastingverdragen - Nederland - Sociale zekerheidsuitkeringen - Belastingheffing - Bevoegde Staat - Artt. 18.1 en 18.6 Verdrag 5 juni 2001 tussen het Koninkrijk

Conclusions du procureur général Thijs.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Conventions préventives de doubles impositions - Pays-Bas - Pension provenant des Pays-Bas - Imposition - Etat compétent - Pension du secteur public

Conclusions du procureur général Thijs.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Conventions préventives de doubles impositions - Pays-Bas - Allocations de sécurité sociale - Imposition - Etat compétent

Il découle de la réglementation dérogatoire prévue à l'article 18.6 de la Convention belgo-néerlandaise de 2001 préventive de la double imposition, qui vise le même emploi au service du même employeur, que les allocations de sécurité sociale visées sont imposables pendant une période maximale d'un an dans l'État contractant où les rémunérations perçues au titre de l'emploi effectivement exercé sont imposables; la réglementation dérogatoire s'applique également aux allocations de sécurité sociale qui sont octroyées durant une période supérieure à un an, à condition que l'intéressé continue à percevoir, outre ces allocations, des rémunérations au titre de l'exercice effectif de l'emploi ayant donné droit aux allocations (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Conventions préventives de doubles impositions - Pays-Bas - Allocations de sécurité sociale - Imposition - Etat compétent - Art. 18.1 et 18.6 Convention du 5 juin 2001 entre le Royaume de

België en het Koninkrijk der Nederlanden tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen

Belgique et le Royaume des Pays-Bas tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu et sur la fortune

Voor de kwalificatie van overheidspensioen in de zin van artikel 19.2 wordt als voorwaarde gesteld dat de aanspraak op dat pensioen moet opgebouwd zijn gedurende een publiekrechtelijke dienstbetrekking, waaronder enkel een formele betrekking in dienst van een publiekrechtelijke overheid kan worden verstaan; pensioenen die opgebouwd zijn in het kader van een privaatrechtelijke dienstbetrekking worden aldus uitdrukkelijk uitgesloten van de toepassing van artikel 19.2, zelfs wanneer die pensioenen door de overheid worden betaald, of door een fonds dat door de overheid in het leven is geroepen (1). (1) Zie concl. OM.

La qualification de pension du service public au sens de l'article 19.2 requiert que le droit à cette pension ait été constitué dans le cadre de l'exercice d'un emploi salarié public, par lequel il y a lieu d'entendre uniquement une occupation formelle au service d'une administration de droit public; les pensions qui ont été constituées dans le cadre d'un emploi régi par le droit privé sont ainsi expressément exclues du champ d'application de l'article 19.2, même lorsqu'elles sont payées par une autorité publique ou par un fonds instauré par ceux-ci (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Dubbelbelastingverdragen - Nederland - Uit Nederland afkomstig pensioen - Belastingheffing - Bevoegde Staat - Overheidspensioen

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Conventions préventives de doubles impositions - Pays-Bas - Pension provenant des Pays-Bas - Imposition - Etat compétent - Pension du secteur public

- Art. 19.2 Verdrag 5 juni 2001 tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen

- Art. 19.2 Convention du 5 juin 2001 entre le Royaume de Belgique et le Royaume des Pays-Bas tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu et sur la fortune

- Art. 23 Protocol I Verdrag 5 juni 2001 tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen

- Art. 23 Protocole I Convention du 5 juin 2001 entre le Royaume de Belgique et le Royaume des Pays-Bas tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu et sur la fortune

F.16.0071.F

20 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180420.5](#)

AC nr. ...

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

Conclusions du premier avocat général Henkes.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Belgisch-Noorse overeenkomst van 14 april 1988 tot het vermijden van dubbele belasting - Belgisch fiscaal rijksinwoner - Piloot van luchtvaartuigen - Exploitatie in internationaal verkeer - Noorse onderneming - Plaats van werkelijke leiding in Noorwegen - Belastingbevoegdheid

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention belgo-norvégienne préventive de double imposition du 14 avril 1988 - Résident fiscal belge - Pilote d'aéronefs - Exploitation en trafic international - Entreprise norvégienne - Siège effectif en Norvège - Pouvoir d'imposition

Uit de onderlinge samenhang van de artikelen 8, § 1, 15 en 3, § 1, h, van de overeenkomst tussen het koninkrijk België en het koninkrijk Noorwegen tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen volgt dat de lonen die een Belgische fiscale rijksinwoner verkrijgt uit het verrichten van arbeid in loondienst als piloot van luchtvaartuigen die in het internationaal verkeer door een Noorse onderneming worden geëxploiteerd, door Noorwegen belast mogen worden indien die luchtvaartuigen geëxploiteerd worden door die onderneming, die daar haar plaats van werkelijke leiding heeft (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Belgisch-Noorse overeenkomst van 14 april 1988 tot het vermijden van dubbele belasting - Belgisch fiscaal rijksinwoner - Piloot van luchtvaartuigen - Exploitatie in internationaal verkeer - Noorse onderneming - Plaats van werkelijke leiding in Noorwegen - Belastingbevoegdheid

- Artt. 3, § 1, h, 8, § 1, en 15 Overeenkomst tussen België en Noorwegen tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen van 14 april 1988 (Belgisch Staatsblad van 19 december 1991)

Il suit du rapprochement des articles 8, § 1er, 15 et 3, § 1er, h), de la convention entre le royaume de Belgique et le royaume de Norvège tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu et sur la fortune que le pouvoir d'imposition des rémunérations tirées par un résident fiscal belge de l'exercice au service d'une entreprise norvégienne d'un emploi salarié de pilote d'aéronefs exploités en trafic international appartient à la Norvège si ces aéronefs sont exploités par ladite entreprise, qui y a son siège de direction effective (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention belgo-norvégienne préventive de double imposition du 14 avril 1988 - Résident fiscal belge - Pilote d'aéronefs - Exploitation en trafic international - Entreprise norvégienne - Siège effectif en Norvège - Pouvoir d'imposition

- Art. 3, § 1er, h, 8, § 1er, et 15 Convention entre la Belgique et la Norvège tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu et sur la fortune du 14 avril 1988

F.16.0078.N

25 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180125.5](#)

AC nr. ...

Het middel dat de schending aanvoert van de directe werking van Richtlijn 2010/24/EU van de Raad van 16 maart 2010 betreffende de wederzijdse bijstand inzake de invordering van schuldvorderingen die voortvloeien uit belastingen, rechten en andere maatregelen, zonder de niet-correcte omzetting van deze Richtlijn aan te voeren, in samenhang met artikel 288, derde lid, VWEU, waaruit de rechtstreekse werking van de Richtlijn zou volgen, is niet ontvankelijk.

CASSATIEMIDDELEN - Belastingzaken - Algemeen - Geschonden wetsbepalingen - Directe werking van EU-richtlijn

Het middel dat uitsluitend de schending aanvoert van artikel 18.2, derde lid, Richtlijn 2010/24/EU van de Raad van 16 maart 2010 betreffende de wederzijdse bijstand inzake de invordering van schuldvorderingen die voortvloeien uit belastingen, rechten en andere maatregelen, zonder de nationale bepalingen te vermelden die deze Richtlijn hebben omgezet in het Belgisch recht, is niet ontvankelijk.

CASSATIEMIDDELEN - Belastingzaken - Algemeen - Geschonden wetsbepalingen - EU-richtlijn - Omzettingbepalingen - Vereiste

Est irrecevable le moyen qui allègue la méconnaissance de l'effet direct de la directive 2010/24/UE du Conseil du 16 mars 2010 concernant l'assistance mutuelle en matière de recouvrement des créances relatives aux taxes, impôts, droits et autres mesures, sans invoquer, en combinaison avec l'article 288, alinéa 3, du Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne, le défaut de transposition correcte de cette directive, dont découlerait l'effet direct de celle-ci.

MOYEN DE CASSATION - Matière fiscale - Généralités - Dispositions légales violées - Effet direct d'une directive de l'UE

Est irrecevable le moyen qui se borne à alléguer la violation de l'article 18, paragraphe 2, alinéa 3, de la directive 2010/24/UE du Conseil du 16 mars 2010 concernant l'assistance mutuelle en matière de recouvrement des créances relatives aux taxes, impôts, droits et autres mesures, sans mentionner les dispositions nationales ayant assuré la transposition de cette directive en droit belge.

MOYEN DE CASSATION - Matière fiscale - Généralités - Dispositions légales violées - Directive de l'UE - Modalités de transposition - Exigence

Het arrest is naar recht verantwoord wanneer het, na te hebben overwogen dat de aantekening, in het register van bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeentelijke overheden, van de bekendmaking van het betwiste belastingreglement geen vaste dagtekening heeft, beslist dat het bewijs van de bekendmaking niet overeenkomstig de wet is geleverd en dat het, bij gebrek aan bekendmaking, niet aan de belastingsschuldige kan worden tegengeworpen.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Wettigheid van besluiten en verordeningen - Gemeentelijk belastingreglement - Bekendmaking - Wettelijk bewijs - Register - Aantekening - Vaste dagtekening - Geen vaste dagtekening - Tegenstelbaarheid van het belastingreglement
 - Art. L 1133-2 Waals Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie
 - Art. 1 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden

Est légalement justifié, l'arrêt qui, après avoir considéré que l'annotation dans le registre de publications des règlements et ordonnances des autorités communales de la publication du règlement-taxé contesté n'a pas date certaine, décide que la preuve de la publication de ce règlement n'est pas rapportée conformément à la loi et que, faute de publication, il n'est pas opposable au redevable.

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Légalité des arrêtes et règlements - Règlement-taxé communal - Publication - Preuve légale - Registre - Annotation - Date certaine - Défaut - Opposabilité du règlement-taxé
 - Art. L 1133-2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation
 - Art. 1er A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

De onroerende goederen die worden aangewend voor de behartiging van de aan de Orde der Architecten toevertrouwde diensten zijn nationale domeingoederen als bedoeld in artikel 253, 3° WIB92 en genieten van de vrijstelling van onroerende voorheffing (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Onroerende voorheffing - Vrijstellingen - Nationale domeingoederen - Goederen toebehorend aan de Orde der Architecten
 - Art. 253, 3° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Nationale domeingoederen die voor vrijstelling van onroerende voorheffing in aanmerking komen op grond van artikel 253, 3° WIB92, zijn al de goederen die toebehoren aan de Staat, de gemeenschappen en de gewesten of aan de ondergeschikte besturen, alsmede aan alle instellingen die door die overheden zijn opgericht en belast zijn met een openbare dienst of een dienst van algemeen nut (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Onroerende voorheffing - Vrijstellingen - Nationale domeingoederen
 - Art. 253, 3° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Les biens immobiliers affectés à la prestation des services confiés à l'Ordre des architectes sont des domaines nationaux visés à l'article 253, 3°, du Code des impôts sur les revenus 1992 et bénéficient de l'exonération du précompte immobilier (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte immobilier - Exonérations - Domaines nationaux - Biens appartenant à l'Ordre des architectes
 - Art. 253, 3° Code des impôts sur les revenus 1992

Les domaines nationaux visés à l'article 253, 3°, du Code des impôts sur les revenus 1992 sont tous les biens appartenant à l'État, aux communautés et aux régions ou aux administrations subordonnées, ainsi qu'à tous les établissements qui ont été créés par ces autorités et chargés d'un service public ou d'un service d'intérêt général (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte immobilier - Exonérations - Domaines nationaux
 - Art. 253, 3° Code des impôts sur les revenus 1992

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 170 - 3/12/2019

Conclusions du premier avocat général Henkes.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 170 -

Openbare domeingoederen van de Staat en zijn private domeingoederen die bestemd zijn voor een openbare dienst of een dienst van algemeen belang - Aard - Aanslag

Domaine public de l'État et ceux de son domaine privé qui sont affectés à un service public ou d'intérêt général - Nature - Imposition

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Artikel 172, tweede lid

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Artikel 172, tweede lid - Openbare domeingoederen van de Staat - Private domeingoederen van de Staat die bestemd zijn voor een openbare dienst of een dienst van algemeen belang - Aard - Aanslag - Voorwaarde - Wettigheid van de vrijstelling of de vermindering - Toepasselijkheid

Conclusions du premier avocat général Henkes.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 - Article 172, alinéa 2

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 - Article 172, alinéa 2 - Biens du domaine public de l'État - Biens de son domaine privé qui sont affectés à un service public ou d'intérêt général - Nature - Imposition - Condition - Légalité de l'exonération ou modération - Applicabilité

De openbare domeingoederen van de Staat en zijn private domeingoederen die bestemd zijn voor een openbare dienst of een dienst van algemeen belang, zijn slechts aan belasting onderworpen als een wettelijke bepaling daarin uitdrukkelijk voorziet; artikel 172, tweede lid, Grondwet, dat bepaalt dat geen vrijstelling of vermindering van belasting kan worden ingevoerd dan door een wet, is daarop niet van toepassing (1). (1) Zie andersluidende concl. OM in Pas. 2018, nr

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Artikel 172, tweede lid - Openbare domeingoederen van de Staat - Private domeingoederen van de Staat die bestemd zijn voor een openbare dienst of een dienst van algemeen belang - Aard - Aanslag - Voorwaarde - Wettigheid van de vrijstelling of de vermindering - Toepasselijkheid

- Art. 172, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Artikel 172, tweede lid

- Art. 172, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

Les biens du domaine public de l'État et ceux de son domaine privé qui sont affectés à un service public ou d'intérêt général ne sont soumis à l'impôt que si une disposition légale le prévoit expressément; la disposition de l'article 172, alinéa 2, de la Constitution, aux termes de laquelle nulle exemption ou modération d'impôt ne peut être établie que par une loi, ne leur est pas applicable (1). (1) Voir les concl. contraires du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 - Article 172, alinéa 2 - Biens du domaine public de l'État - Biens de son domaine privé qui sont affectés à un service public ou d'intérêt général - Nature - Imposition - Condition - Légalité de l'exonération ou modération - Applicabilité

- Art. 172, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 - Article 172, alinéa 2

- Art. 172, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

De openbare domeingoederen van de Staat en zijn private domeingoederen die bestemd zijn voor een openbare dienst of een dienst van algemeen belang, zijn, uit hun aard, niet aan belasting onderworpen (1). (1) Zie andersluidende concl. OM in Pas. 2018, nr

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 170 - Openbare domeingoederen van de Staat en zijn private domeingoederen die bestemd zijn voor een openbare dienst of een dienst van algemeen belang - Aard - Aanslag

- Art. 170 De gecoördineerde Grondwet 1994

Les biens du domaine public de l'État et ceux de son domaine privé qui sont affectés à un service public ou d'intérêt général ne sont, de leur nature, pas susceptibles d'être soumis à l'impôt (1). (1) Voir les concl. contraires du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 170 - Domaine public de l'État et ceux de son domaine privé qui sont affectés à un service public ou d'intérêt général - Nature - Imposition

- Art. 170 La Constitution coordonnée 1994

Artikel 201, eerste lid, 1°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, in de versie die voortvloeit uit artikel 18 van de wet van 28 juli 1992 houdende fiscale en financiële bepalingen, vóór de wijziging van de inleidende zin van het eerste lid door artikel 16 van de wet van 4 mei 1999 houdende diverse fiscale bepalingen, veronderstelt dat de natuurlijke personen die het vruchtgebruik hebben van meer dan de helft van de aandelen die de meerderheid van het stemrecht van een binnenlandse maatschappij vertegenwoordigen, zelf het stemrecht kunnen uitoefenen dat met die aandelen gepaard gaat, zonder afhankelijk te zijn van de steminstructies van de blote eigenaars indien laatstgenoemden rechtspersonen zijn.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Allerlei - Aandelen - Natuurlijke personen met vruchtgebruik - Stemrecht - Uitoefening van het stemrecht - Rechtspersonen blote eigenaars - Steminstructies - Afhangelijkheid

- Art. 201, eerste lid, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

L'article 201, alinéa 1er, 1°, du Code des impôts sur les revenus 1992, dans sa version telle qu'elle résulte de l'article 18 de la loi du 28 juillet 1992 portant des dispositions fiscales et financières avant la modification de la phrase liminaire de l'alinéa 1er par l'article 16 de la loi du 4 mai 1999 portant des dispositions fiscales diverses, suppose que les personnes physiques qui détiennent en usufruit plus de la moitié des actions ou parts représentant la majorité des droits de vote d'une société résidente, puissent exercer seules les droits de vote attachés auxdites actions ou parts, sans dépendre des instructions de vote des nu-proprétaires si ceux-ci sont des personnes morales.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Divers - Actions ou parts - Personnes physiques détenteurs en usufruit - Droit de vote - Exercice du droit de vote - Nu-proprétaires personnes morales - Instructions de vote - Dépendance

- Art. 201, al. 1er, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

F.16.0116.N

17 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180517.8](#)

AC nr. ...

Aangezien de beslissing over de wettigheid van de vraag om inlichtingen gevolgen kan hebben op de beslissing over de wettigheid van de uitbreiding van de onderzoekstermijn, dient te worden beschouwd dat beide beslissingen dusdanig nauw verbonden zijn dat de vernietiging bij cassatiearrest van de eerstgenoemde beslissing zich uitstrekt tot laatstgenoemde beslissing.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Belastingzaken - Vraag om inlichtingen - Uitbreiding onderzoekstermijn - Nauwe band

- Art. 1110, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Dès lors que la décision sur la légalité de la demande de renseignements peut avoir des conséquences sur la décision relative à la légalité de l'extension du délai d'investigation, il y a lieu de considérer que ces deux décisions sont si étroitement liées que la cassation de la première s'étend à la seconde.

CASSATION - Etendue - Matière fiscale - Demande de renseignements - Extension du délai d'investigation - Lien étroit

- Art. 1110, al. 1er Code judiciaire

De akte van gedeeltelijke afstand waarbij verweerster afstand doet van het middel van niet-ontvankelijkheid van het cassatieberoep dat zij opwierp in de memorie van antwoord, heeft geen weerslag op de ontvankelijkheid van de memorie; indien de memorie van antwoord, die een middel van niet-ontvankelijkheid van het cassatieberoep aanvoert niet werd betekend aan de advocaat van de eiser voorafgaand aan de indiening ervan ter griffie, is deze niet-ontvankelijk.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Memorie van antwoord - Grond van niet-ontvankelijkheid - Afstand - Betekening - Vereiste

- Art. 1092, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

L'acte de désistement partiel par lequel la défenderesse se désiste de la fin de non-recevoir qu'elle a opposée au pourvoi dans le mémoire en réponse est sans incidence sur la recevabilité du mémoire; le mémoire en réponse qui oppose une fin de non-recevoir au pourvoi est irrecevable s'il n'a pas été signifié à l'avocat du demandeur préalablement à sa remise au greffe.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Mémoire en réponse - Fin de non-recevoir - Désistement - Signification - Exigence

- Art. 1092, al. 4 Code judiciaire

De vereiste dat er aanwijzingen van belastingontduiking moeten bestaan "voor het bedoelde tijdperk" houdt niet in dat die aanwijzingen moeten steunen op of mede moeten steunen op feiten of vaststellingen die zich binnen het bedoelde tijdperk situeren; feiten betreffende latere aanslagjaren kunnen bijgevolg op zich aanwijzingen van belastingontduiking vormen voor eerdere aanslagjaren.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Allerlei - Onderzoekstermijn - Aanvullende termijn van twee jaar - Toepassingsvoorwaarde - Voorafgaande kennisgeving - Aanwijzingen inzake belastingontduiking - Bedoeld tijdperk - Art. 333, derde lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

In geval van vernietiging zonder precisering van de omvang ervan, is deze in de regel beperkt tot de punten van de beslissing waartegen het cassatieberoep is gericht, zij het met inbegrip van de beslissingen die van de vernietigde beslissing het gevolg zijn, de beslissingen die in nauw verband staan met de vernietigde beslissing en de beslissingen die, vanuit het oogpunt van de omvang van de cassatie, niet onderscheiden zijn van de bestreden beslissing.

VERWIJZING NA CASSATIE - Belastingzaken - Vernietiging - Art. 1110, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

L'exigence selon laquelle il doit exister des indices de fraude fiscale « pour la période considérée » n'implique pas que lesdits indices doivent reposer exclusivement ou en partie sur des faits ou des constatations qui se situent au cours de la période considérée; des faits relatifs à des exercices d'imposition ultérieurs peuvent dès lors constituer à eux seuls des indices de fraude fiscale pour des exercices d'imposition antérieurs.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Divers - Délai d'investigation - Délai supplémentaire de deux ans - Condition d'application - Notification préalable - Indices de fraude fiscale - Période considérée - Art. 333, al. 3 Code des impôts sur les revenus 1992

La cassation qui est prononcée sans précision quant à son étendue est en règle limitée aux chefs de la décision contre lesquels le pourvoi est dirigé, ce qui inclut toutefois les décisions qui constituent une suite de la décision attaquée ou qui lui sont unies par un lien étroit et les décisions qui, du point de vue de l'étendue de la cassation, ne sont pas distinctes de la décision attaquée.

RENOI APRES CASSATION - Matière fiscale - Cassation - Art. 1110, al. 1er Code judiciaire

F.16.0117.F

11 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180511.1](#)

AC nr. ...

De geldboete inzake belasting over de toegevoegde waarde wordt niet uitgesproken door de rechter maar krachtens de belastingwet opgelegd door de taxatieambtenaar die het desbetreffende dwangbevel uitvaardigt, zodat elke parallel met de regel van de eenstemmigheid van de rechters in strafzaken uitgesloten is. (Impliciete oplossing)

RECHTBANKEN - Belastingzaken - Artikel 109bis, § 3, Gerechtelijk Wetboek - Belasting over de toegevoegde waarde - Dwangbevel - Geldboete tegen het maximumtarief - Vordering tot kwijtschelding of vermindering van de geldboete - Alleensprekend rechter

*- Art. 109bis, § 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering*

RECHTBANKEN - Belastingzaken - Artikelen 109bis, § 1, Gerechtelijk Wetboek en 211bis, Wetboek van Strafvordering - Straf - Verzwaring in hoger beroep - Eenstemmigheid

*- Art. 109bis, § 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering*

Dès lors que ce n'est pas le juge qui prononce une amende en matière de taxe sur la valeur ajoutée mais l'agent taxateur qui l'applique en vertu de la loi fiscale et décerne la contrainte y afférente, aucun parallèle n'est possible avec la règle de l'unanimité des juges en matière répressive. (Solution implicite)

TRIBUNAUX - Force de chose jugée - Article 109bis, § 3, du Code judiciaire - Taxe sur la valeur ajoutée - Contrainte - Amende au taux maximum - Demande de remise ou de réduction de l'amende - Juge unique

*- Art. 109bis, § 3 Code judiciaire
- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle*

TRIBUNAUX - Force de chose jugée - Articles 109bis, § 1er, du Code judiciaire et 211bis du Code d'Instruction criminelle - Peine - Aggravation en degré d'appel - Unanimité

*- Art. 109bis, § 3 Code judiciaire
- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle*

F.16.0120.F

8 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180608.4](#)

AC nr. ...

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling 3/12/2019

Conclusions du premier avocat général Henkes.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du P. 186/593

van het belastbaar netto-inkomen - Winsten - Aandelenoptie - Kosteloze toekenning - Geen beursnotering - Werkelijke waarde van het belastbare voordeel - Uitgever en verkrijger - Omvang en vergoeding van het financiële risico

revenu global net imposable - Bénéfices - Option sur actions - Attribution gratuite - Pas de cotation en bourse - Valeur réelle de l'avantage imposable - Emetteur et acquéreur - Mesure et rémunération du risque financier

Uit artikel 36, §1, eerste lid, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en uit artikel 43, §§1 tot 5, van de wet van 26 maart 1999 betreffende het Belgisch actieplan voor de werkgelegenheid 1998 en houdende diverse bepalingen volgt niet dat de werkelijke waarde van het belastbare voordeel voortvloeiend uit de kosteloze toekenning van een aandelenoptie, wanneer deze forfaitair wordt bepaald bij gebrek aan beursnotering van de optie, geen aanwijzing zou geven over de omvang van het financiële risico dat de uitgever als tegenprestatie op zich neemt tijdens de looptijd van de optie en evenmin dat de verkrijger van die optie, door aan de uitgever een prijs gelijk aan die waarde te betalen, méér dan dat risico zou vergoeden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 371.

Il ne suit de l'article 36, § 1er, alinéa 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992 et de l'article 43, § 1 à § 5, de la loi du 26 mars 1999 relative au plan d'action belge pour l'emploi 1998 et portant des dispositions diverses ni que, lorsqu'elle est fixée forfaitairement à défaut de cotation en bourse de l'option, la valeur réelle de l'avantage imposable résultant de l'attribution gratuite d'une option sur actions ne donnerait pas la mesure du risque financier assumé en contrepartie par l'émetteur pendant la durée de l'option ni qu'en payant à ce dernier un prix égal à ladite valeur, son acquéreur rémunérerait davantage que ce risque (1). (1) Voir les concl. du MP.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Winsten - Aandelenoptie - Kosteloze toekenning - Geen beursnotering - Werkelijke waarde van het belastbare voordeel - Uitgever en verkrijger - Omvang en vergoeding van het financiële risico

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Bénéfices - Option sur actions - Attribution gratuite - Pas de cotation en bourse - Valeur réelle de l'avantage imposable - Emetteur et acquéreur - Mesure et rémunération du risque financier

- Art. 36, § 1, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 43, §§ 1 tot 5 Wet 26 maart 1999 betreffende het Belgisch actieplan voor de werkgelegenheid 1998 en houdende diverse bepalingen

- Art. 36, § 1er, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 43, § 1er à 5 L. du 26 mars 1999 relative au plan d'action belge pour l'emploi 1998 et portant des dispositions diverses

F.16.0123.F

11 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180511.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

Conclusions du premier avocat général Henkes.

CASSATIEMIDDELEN - Belastingzaken - Vereiste vermeldingen - Schending van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap (geconsolideerde versies van het Verdrag van Amsterdam van het Verdrag van Nice) - Goedkeuringswet - Geen vermelding - Ontvankelijkheid

MOYEN DE CASSATION - Matière fiscale - Indications requises - Violation du Traité instituant la Communauté européenne (versions consolidées du Traité d'Amsterdam et du Traité de Nice) - Loi d'approbation - Défaut d'indication - Recevabilité

Het middel is niet ontvankelijk, wanneer het de schending aanvoert van artikel 39 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Unie, geconsolideerde versie van het Verdrag van Amsterdam, dat in werking is getreden op 1 mei 1999, alsook geconsolideerde versie van het Verdrag van Nice, dat in werking is getreden op 1 februari 2003, zonder de wet te verduidelijken die de voormelde verdragen heeft goedgekeurd¹. 1 Zie concl. OM in Pas., 2018, nr.301.

N'est pas recevable le moyen qui invoque la violation de l'article 39 du Traité instituant la Communauté européenne, version consolidée du traité d'Amsterdam, entrée en vigueur le 1er mai 1999, ainsi que version consolidée du traité de Nice, entrée en vigueur le 1er février 2003, sans préciser la loi qui a approuvé ces traités (1). (1) Voir les concl. du MP.

CASSATIEMIDDELEN - Belastingzaken - Vereiste vermeldingen - Schending van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap (geconsolideerde versies van het Verdrag van Amsterdam van het Verdrag van Nice) - Goedkeuringswet - Geen

MOYEN DE CASSATION - Matière fiscale - Indications requises - Violation du Traité instituant la Communauté européenne (versions consolidées du Traité d'Amsterdam et du Traité de Nice) - Loi d'approbation - Défaut d'indication - Recevabilité

F.16.0126.F

11 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180511.3](#)

AC nr. ...

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

REGISTRATIE (RECHT VAN) - Preferentieel tarief - Schenkingsakte - Registratie - Naderhand geformuleerd verzoek tot toepassing van het preferentieel tarief - Grond van teruggave - Geen grond

Uit de artikelen 208 en 209, 1°, b), en 131, van het Wetboek van registratierechten volgt niet dat een verzoek tot toepassing van het preferentieel tarief van artikel 131ter, § 1, van dat wetboek, dat wordt geformuleerd na het registreren van de schenkingsakte, een grond van teruggave vormt (1). (1) Zie concl. OM in Pas., 2018, nr.302.

REGISTRATIE (RECHT VAN) - Preferentieel tarief - Schenkingsakte - Registratie - Naderhand geformuleerd verzoek tot toepassing van het preferentieel tarief - Grond van teruggave - Geen grond

- Artt. 131, 131ter, § 1, 208 en 209, 1°, b) Wetboek registratierechten

Conclusions du premier avocat général Henkes.

ENREGISTREMENT (DROIT D') - Tarif préférentiel - Acte de donation - Enregistrement - Demande de tarif préférentiel faite après - Cause de restitution - Non

Il ne suit pas des articles 208 et 209, 1°, b), et 131, du Code des droits d'enregistrement, qu'une demande d'application du tarif préférentiel de l'article 131ter, § 1er, de ce code formulée après la présentation de l'acte de donation à la formalité de l'enregistrement constitue une cause de restitution (1). (1) Voir les concl. du MP.

ENREGISTREMENT (DROIT D') - Tarif préférentiel - Acte de donation - Enregistrement - Demande de tarif préférentiel faite après - Cause de restitution - Non

- Art. 131, 131ter, § 1er, 208 et 209, 1°, b) Code des droits d'enregistrement

F.16.0127.F

12 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180112.4](#)

AC nr. ...

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Artikel 70, § 2, Btw-Wetboek - Fiscale geldboete - Probatiewet - Artikelen 8 en 18bis Probatiewet - Toepasselijkheid

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Artikel 70, § 2, Btw-Wetboek - Fiscale geldboete - Uitstel - Toekenning - Aan de strafrechter opgelegde beperkingen op de toekenning - Fiscale rechter niet gebonden - Veroordeling tot een fiscale geldboete - Rechtsmiddel voor de fiscale rechter - Effectiviteit

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Artikel 70, § 2, Btw-Wetboek - Fiscale geldboete - Uitstel - Niet bij wet voorziene maatregel - Toekenning indien de maatregel bij wet is voorzien - Passend herstel - Toepasselijkheid van artikel 70, § 2, Btw-wetboek

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Artikel 70, § 2, Btw-Wetboek - Fiscale geldboete - Uitstel - Niet bij wet voorziene maatregel - Geen toekenning indien de maatregel bij wet is voorzien - Herstel

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Artikel 70, § 2, Btw-Wetboek - Fiscale geldboete - Artikelen 8 en 18bis Probatiewet - Uitstel - Vervulde wettelijke voorwaarden - Toekenning - Vonnisgerecht - Beoordelingsbevoegdheid

Conclusions du premier avocat général Henkes.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Article 70, § 2, C.T.V.A. - Amende fiscale - Loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation - Articles 8 et 18bis de la loi du 29 juin 1964 - Applicabilité

Conclusions du premier avocat général Henkes.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Article 70, § 2, C.T.V.A. - Amende fiscale - Sursis - Octroi - Restrictions à l'octroi imposées au juge pénal - Juge fiscal non lié - Condamnation à une amende fiscale - Recours devant le juge fiscal - Effectivité

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Article 70, § 2, C.T.V.A. - Amende fiscale - Sursis - Mesure non prévue légalement - Octroi si mesure légalement prévue - Redressement approprié - Applicabilité de l'article 70, § 2, C.T.V.A.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Article 70, § 2, C.T.V.A. - Amende fiscale - Sursis - Mesure non prévue légalement - Pas d'octroi si mesure légalement prévue - Redressement

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Article 70, § 2, C.T.V.A. - Amende fiscale - Articles 8 et 18bis de la loi du 29 juin 1964 - Sursis - Conditions légales satisfaites - Octroi - Juridiction de jugement - Pouvoir d'appréciation

Het feit dat de fiscale rechter bij zijn beslissing of uitstel al dan niet moest zijn verleend niet gebonden is door de aan de strafrechter opgelegde beperkingen op het uitstel, impliceert op zich niet dat de tot een geldboete veroordeelde persoon geen daadwerkelijk rechtsmiddel voor de fiscale rechter geniet (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Artikel 70, § 2, Btw-Wetboek - Fiscale geldboete - Uitstel - Toekenning - Aan de strafrechter opgelegde beperkingen op de toekenning - Fiscale rechter niet gebonden - Veroordeling tot een fiscale geldboete - Rechtsmiddel voor de fiscale rechter - Effectiviteit

De artikelen 8, § 1, en 18bis Probatiwewet stellen de voorwaarden vast waaronder uitstel van de tenuitvoerlegging van een strafrechtelijke veroordeling kan worden verleend; wanneer de veroordeelde voldoet aan de wettelijke voorwaarden om uitstel te genieten, dient de vonnisrechter op grond van eigen overwegingen te beoordelen of die maatregel bevolen moet worden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. ...

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Artikel 70, § 2, Btw-Wetboek - Fiscale geldboete - Artikelen 8 en 18bis Probatiwewet - Uitstel - Vervulde wettelijke voorwaarden - Toekenning - Vonnisgerecht - Beoordelingsbevoegdheid - Art. 70, § 2 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

Wanneer de fiscale rechter meent dat er geen grond zou bestaan om uitstel te verlenen indien de wet in die maatregel had voorzien, bestaat er geen grond tot herstel (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Artikel 70, § 2, Btw-Wetboek - Fiscale geldboete - Uitstel - Niet bij wet voorziene maatregel - Geen toekenning indien de maatregel bij wet is voorzien - Herstel

Wanneer de fiscale rechter oordeelt dat er uitstel moest zijn verleend indien de wet in die maatregel had voorzien, verleent hij de eiser het passende herstel door de toepassing van voornoemd artikel 70, § 2, eerste lid, te weigeren (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. ...

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Artikel 70, § 2, Btw-Wetboek - Fiscale geldboete - Uitstel - Niet bij wet voorziene maatregel - Toekenning indien de maatregel bij wet is voorzien - Passend herstel - Toepasselijkheid van artikel 70, § 2, Btw-wetboek

- Art. 70, § 2 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

Le seul fait que, pour décider s'il aurait convenu ou non d'accorder un sursis, le juge fiscal ne soit pas lié par les restrictions à l'octroi imposées au juge pénal n'implique pas que la personne condamnée à une amende fiscale ne bénéficie pas d'un recours effectif devant le juge fiscal (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Article 70, § 2, C.T.V.A. - Amende fiscale - Sursis - Octroi - Restrictions à l'octroi imposées au juge pénal - Juge fiscal non lié - Condamnation à une amende fiscale - Recours devant le juge fiscal - Effectivité

Les articles 8, § 1er, et 18bis de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation fixent les conditions dans lesquelles il peut être sursis à l'exécution d'une condamnation pénale; lorsque le condamné se trouve dans les conditions légales pour bénéficier du sursis, il appartient à la juridiction de jugement d'apprécier, sur la base de considérations qui lui sont propres, s'il convient d'ordonner cette mesure (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Article 70, § 2, C.T.V.A. - Amende fiscale - Articles 8 et 18bis de la loi du 29 juin 1964 - Sursis - Conditions légales satisfaites - Octroi - Juridiction de jugement - Pouvoir d'appréciation - Art. 70, § 2 Code de la taxe sur la valeur ajoutée

Lorsque le juge fiscal estime qu'il n'y aurait pas eu lieu d'accorder un sursis si cette mesure avait été prévue par la loi, il n'y a pas matière à redressement (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Article 70, § 2, C.T.V.A. - Amende fiscale - Sursis - Mesure non prévue légalement - Pas d'octroi si mesure légalement prévue - Redressement

Lorsque le juge fiscal estime qu'il y aurait eu lieu d'accorder un sursis si cette mesure avait été prévue par la loi, il accorde le redressement approprié au demandeur en refusant de faire application de l'article 70, § 2, alinéa 1er, du Code de la taxe sur la valeur ajoutée (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Article 70, § 2, C.T.V.A. - Amende fiscale - Sursis - Mesure non prévue légalement - Octroi si mesure légalement prévue - Redressement approprié - Applicabilité de l'article 70, § 2, C.T.V.A.

- Art. 70, § 2 Code de la taxe sur la valeur ajoutée

Noch de Probatiewet noch, inzonderheid, de artikelen 8 en 18bis van die wet zijn van toepassing op de fiscale geldboete van artikel 70, § 2, Btw-wetboek (1). Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. ...

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Artikel 70, § 2, Btw-Wetboek - Fiscale geldboete - Probatiewet - Artikelen 8 en 18bis Probatiewet - Toepasselijkheid

- Art. 70, § 2 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

Ni la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation ni spécialement ses articles 8 et 18bis sont applicables à l'amende fiscale visée à l'article 70, § 2, du Code de la taxe sur la valeur ajoutée (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Article 70, § 2, C.T.V.A. - Amende fiscale - Loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation - Articles 8 et 18bis de la loi du 29 juin 1964 - Applicabilité

- Art. 70, § 2 Code de la taxe sur la valeur ajoutée

F.16.0132.F

20 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180420.6](#)

AC nr. ...

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Gemeentebelasting op vertoningen en gemaklijkheden - Belasting berekend op de hieruit verkregen bruto-ontvangsten

Een lokale belasting die, net als de inkomstenbelastingen, inkomsten treft, is verboden omdat de belastbare grondslag dezelfde is; dat is het geval voor een gemeentebelasting op vertoningen en gemaklijkheden die berekend wordt op de hieruit verkregen bruto-ontvangsten (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Gemeentebelasting op vertoningen en gemaklijkheden - Belasting berekend op de hieruit verkregen bruto-ontvangsten

- Art. 464, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Conclusions du premier avocat général Henkes.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Taxe communale frappant les spectacles et divertissements - Taxe calculée sur les recettes brutes qui en sont tirées

Une taxe locale qui, à l'instar des impôts sur les revenus, frappe des revenus est interdite en raison de l'identité de l'assiette imposable; tel est le cas d'une taxe communale frappant les spectacles et divertissements qui est calculée sur les recettes brutes qui en sont tirées (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Taxe communale frappant les spectacles et divertissements - Taxe calculée sur les recettes brutes qui en sont tirées

- Art. 464, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

F.16.0137.F

2 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180302.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Algemeen - Belastingverordening - Ministeriële omzendbrief - Niet in de verordening overgenomen tekst - Rechtstreekse of onrechtstreekse verwijzing in de verordening - Onlosmakelijk deel van de verordening

Een ministeriële omzendbrief waarnaar een belastingreglement rechtstreeks of via een andere, daarin bedoelde omzendbrief verwijst, zonder de tekst ervan over te nemen, ook als die omzendbrief in het Belgisch Staatsblad werd bekendgemaakt, maakt niet onlosmakelijk deel uit van dat reglement (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2018, nr. .

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Algemeen - Belastingverordening - Ministeriële omzendbrief - Niet in de verordening overgenomen tekst - Rechtstreekse of onrechtstreekse verwijzing in de verordening - Onlosmakelijk deel van de verordening

Conclusions du premier avocat général Henkes.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Généralités - Règlement-taxe - Circulaire ministérielle - Texte pas reproduit dans le règlement - Référence directe ou indirecte dans le règlement - Partie intégrante du règlement

Ne fait pas partie intégrante d'un règlement-taxe, une circulaire ministérielle, fût-elle publiée au Moniteur belge, à laquelle, sans en reproduire le texte, le règlement-taxe se réfère, directement ou par le truchement d'une autre circulaire qu'il vise (1). (1) Voir les concl. dit « en substance » du MP.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Généralités - Règlement-taxe - Circulaire ministérielle - Texte pas reproduit dans le règlement - Référence directe ou indirecte dans le règlement - Partie intégrante du règlement

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorziening voor het hof van beroep - Beslissing van de directeur der directe belastingen - Enkel aan de belastingplichtige toegekend rechtsmiddel - Administratie - Verantwoording van de aanslag - Middelen - Rechter - Bevoegdheid

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorziening voor het hof van beroep - Beslissing van de directeur der directe belastingen - Rechtsvordering - Toelaatbaarheid - Bezwaar - Voorafgaande voorwaarde - Betwisting - Voorwerp

Uit de artikelen 569, eerste lid, 32°, en 1385undecies van het Gerechtelijk Wetboek, alsook uit de artikelen 366 en volgende van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, en inzonderheid uit artikel 375, § 1, tweede lid, van dat wetboek, volgt dat, hoewel de rechtsvordering vereist dat eerst bezwaar wordt ingediend, het geschil voor de rechtbank van eerste aanleg niet de eventuele beslissing van de directeur over dat bezwaar maar de aanslag zelf betreft (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 303, en de daarin vermelde rechtspraak.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorziening voor het hof van beroep - Beslissing van de directeur der directe belastingen - Rechtsvordering - Toelaatbaarheid - Bezwaar - Voorafgaande voorwaarde - Betwisting - Voorwerp

- Artt. 569, eerste lid, 32°, en 1385undecies Gerechtelijk Wetboek

- Art. 366 e.v., inz. art. 375, § 1, tweede lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Hoewel artikel 1385undecies van het Gerechtelijk Wetboek enkel aan de belastingplichtige een rechtsmiddel tegen de beslissing van de gewestelijke directeur der directe belastingen toekent, valt hieruit niet af te leiden dat de administratie, voor de rechter, niet alle gegevens kan aanvoeren die de vestiging van de litigieuze aanslag kunnen verantwoorden, zoals die na de beslissing van de directeur blijft bestaan, en evenmin dat de rechter enkel daarop acht mag slaan binnen de grenzen waarin de zaak bij hem aanhangig is gemaakt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 303, en de daarin vermelde rechtspraak.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorziening voor het hof van beroep - Beslissing van de directeur der directe belastingen - Enkel aan de belastingplichtige toegekend rechtsmiddel - Administratie - Verantwoording van de aanslag - Middelen - Rechter - Bevoegdheid

- Art. 1385undecies Gerechtelijk Wetboek

Conclusions du premier avocat général Henkes.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Recours devant la cour d'appel - Décision du directeur des contributions directes - Voie de recours ouverte au seul contribuable - Administration - Justification de la cotisation - Moyens - Juge - Pouvoir

IMPOTS SUR LES REVENUS - Recours devant la cour d'appel - Décision du directeur des contributions directes - Action en justice - Admissibilité - Réclamation - Préalable - Contestation - Objet

Il suit des articles 569, alinéa 1er, 32°, et 1385undecies du Code judiciaire, ainsi que des articles 366 et suivants du Code des impôts sur les revenus 1992, spécialement de l'article 375, § 1er, alinéa 2, de ce code, que, si la réclamation est le préalable qui rend admissible l'action en justice, ce n'est pas la décision directoriale éventuellement rendue sur cette réclamation qui est susceptible de faire l'objet d'une contestation devant le tribunal de première instance mais l'imposition elle-même (1). (1) Voir les concl. du MP et la jurisprudence y mentionnée.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Recours devant la cour d'appel - Décision du directeur des contributions directes - Action en justice - Admissibilité - Réclamation - Préalable - Contestation - Objet

- Art. 569, al. 1er, 32°, et 1385undecies Code judiciaire

- Art. 366 et s., spéc. art. 375, § 1er, al. 2 Code des impôts sur les revenus 1992

Si l'article 1385undecies du Code judiciaire ne prévoit de voie de recours contre la décision du directeur régional des contributions directes qu'en faveur du contribuable, il ne s'en déduit ni que l'administration ne peut invoquer devant le juge tous les éléments de nature à justifier l'établissement de la cotisation litigieuse telle qu'elle subsiste après la décision directoriale ni que le juge ne peut y avoir égard dans les limites de sa saisine (1). (1) Voir les concl. du MP et la jurisprudence y mentionnée.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Recours devant la cour d'appel - Décision du directeur des contributions directes - Voie de recours ouverte au seul contribuable - Administration - Justification de la cotisation - Moyens - Juge - Pouvoir

- Art. 1385undecies Code judiciaire

Conclusie van advocaat-generaal m.o. Van der Fraenen.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Onroerende voorheffing - Vrijstelling - Nationale domeingoederen - Onproductiviteit

OPENBAAR DOMEIN - Vrijstelling - Nationale domeingoederen - Onproductiviteit

OPENBAAR DOMEIN - Gemeente - Toekenning van een erfpacht - Gevolg - Statuut als domeingoed

Een gemeente kan, via een extern verzelfstandigd agentschap onder de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk in de zin en onder de voorwaarden van het Gemeentedecreet, een openbaar domeingoed dat bestemd is voor het gebruik van allen bezwaren met een erfpacht voor zover daarmee geen afbreuk wordt gedaan aan haar recht om te allen tijde dat gebruik te regelen; het onroerend goed verliest door de toekenning van een erfpacht haar statuut als domeingoed niet (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

OPENBAAR DOMEIN - Gemeente - Toekenning van een erfpacht - Gevolg - Statuut als domeingoed

- Artt. 191, 245, §§ 1, 2 en 3, 246, §§ 1, 2 en 3 Gemeentedecreet 15 juli 2005

Een goed behoort tot het openbaar domein wanneer het door de bevoegde overheid uitdrukkelijk of stilzwijgend bestemd wordt tot het gebruik van allen of voor een openbare dienst; het gebruik ervan mag geen afbreuk doen aan het recht van de overheid om het te allen tijde volgens de behoeften en het belang van alle burgers te regelen en te vrijwaren (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

OPENBAAR DOMEIN - Beslissing van de directeur der directe belastingen - Enkel aan de belastingplichtige toegekend rechtsmiddel - Administratie - Verantwoording van de aanslag - Middelen - Rechter - Bevoegdheid

Het onproductief zijn van het onroerend goed, als één van de voorwaarden om in aanmerking te komen voor de vrijstelling van onroerende voorheffing als nationaal domeingoed, is niets anders dan de ongeschiktheid van het onroerend goed om het voorwerp te zijn van een privaat genot vanwege de openbare dienst die er eigenaar van is; deze ongeschiktheid vloeit voort uit de bestemming die aan het onroerend goed wordt gegeven (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Onroerende voorheffing - Vrijstelling - Nationale domeingoederen - Onproductiviteit

- Art. 253, 3° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Conclusions de l'avocat général délégué Van der Fraenen.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte immobilier - Exonération - Domaines nationaux - Improductivité

DOMAINE PUBLIC - Exonération - Domaines nationaux - Improductivité

DOMAINE PUBLIC - Commune - Concession d'un droit d'emphyteose - Conséquence - Statut de domaine national

Une commune peut, par le truchement d'une agence autonomisée externe ayant la forme d'une association sans but lucratif au sens du décret du 15 juillet 2005, qui a été créée dans les conditions fixées par celui-ci, grever d'un droit d'emphytéose un bien du domaine public destiné à l'usage de tous, pour autant que cela ne porte pas atteinte à son droit de réglementer cet usage à tout moment; le bien immobilier ne perd pas son statut de domaine national du fait de la concession d'un droit d'emphytéose (1). (1) Voir les concl. contraires du MP.

DOMAINE PUBLIC - Commune - Concession d'un droit d'emphyteose - Conséquence - Statut de domaine national

- Art. 191, 245, §§ 1, 2 et 3, 246, §§ 1, 2 et 3 Décret communal du 15 juillet 2005

Un bien appartient au domaine public lorsque, par une décision expresse ou tacite de l'autorité compétente, il est affecté à l'usage de tous ou à un service public; son usage ne peut porter atteinte au droit de l'autorité de le réglementer et de le préserver à tout moment en fonction des besoins et dans l'intérêt de l'ensemble des citoyens (1). (1) Voir les concl. contraires du MP.

DOMAINE PUBLIC - Décision du directeur des contributions directes - Voie de recours ouverte au seul contribuable - Administration - Justification de la cotisation - Moyens - Juge - Pouvoir

L'improductivité du bien immobilier, qui est l'une des conditions à remplir pour pouvoir bénéficier, en tant que domaine national, de l'exonération du précompte immobilier, n'est autre que son caractère impropre à toute jouissance privative, lequel est lié au fait qu'un service public en est propriétaire; ce caractère impropre découle de l'affectation qui est donnée au bien immobilier (1). (1) Voir les concl. contraires du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte immobilier - Exonération - Domaines nationaux - Improductivité

- Art. 253, 3° Code des impôts sur les revenus 1992

De rechter die vaststelt dat de boete van 200 % zich niet in redelijke verhouding bevindt met de relatief beperkte omvang van de fraude en dat de belastingplichtige niet de bedenker is van het grootschalig fraudecircuit en eerder een passieve rol speelde in een fraudesysteem dat haar door haar leverancier werd aangeboden, en vervolgens oordeelt dat de opgelegde geldboete dient te worden verminderd tot 50%, oefent zijn evenredigheidstoetsing uit op grond van ter zake pertinente elementen.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Administratieve sancties met repressief karakter - Wettelijkheid van de sanctie - Evenredigheid met de inbreuk - Toetsingsrecht van de rechter - Beoordelingscriteria - Pertinente elementen

- Artt. 70, § 1, en 84 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

Het toetsingsrecht van de rechter aan wie gevraagd wordt een B.T.W.-boete te toetsen die een repressief karakter heeft, moet in het bijzonder aan de rechter toelaten na te gaan of de administratieve geldboete niet onevenredig is met de inbreuk, zodat de rechter mag onderzoeken of het bestuur naar redelijkheid kon overgaan tot het opleggen van een administratieve geldboete met zodanige omvang.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Administratieve sancties met repressief karakter - Wettelijkheid van de sanctie - Evenredigheid met de inbreuk - Toetsingsrecht van de rechter - Doeleinden

Le juge qui constate qu'une amende de 200 % n'est pas raisonnablement proportionnée à l'ampleur limitée de la fraude et que l'assujetti n'est pas le concepteur du circuit de fraude à grande échelle mais a plutôt joué un rôle passif dans un mécanisme de fraude proposé par son fournisseur et qui décide ensuite que l'amende infligée doit être ramenée à 50 % exerce son contrôle de proportionnalité à la lumière d'éléments pertinents de la cause.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Sanctions administratives à caractère répressif - Légalité de la sanction - Proportionnalité à l'infraction - Droit de contrôle du juge - Critères d'appréciation - Éléments pertinents

- Art. 70, § 1er, et 84 Code de la taxe sur la valeur ajoutée

Le droit de contrôle du juge auquel il est demandé de contrôler une amende infligée en matière de taxe sur la valeur ajoutée ayant un caractère répressif doit notamment lui permettre de vérifier si l'amende administrative n'est pas disproportionnée à l'infraction, de sorte qu'il peut examiner si l'administration pouvait raisonnablement infliger une amende administrative d'une telle importance.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Sanctions administratives à caractère répressif - Légalité de la sanction - Proportionnalité à l'infraction - Droit de contrôle du juge - Objectifs

Conclusie van advocaat-generaal m.o. Van der Fraenen.

ADMINISTRATIEVE GELDBOETE IN SOCIALE ZAKEN - Sancties van strafrechtelijke aard - Tenuitvoerlegging voorafgaand aan definitieve rechterlijke beslissing - Vermoeden van onschuld - Verenigbaarheid

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Sancties - Administratieve geldboeten - Vermoeden van onschuld - Verenigbaarheid

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Administratieve sancties van strafrechtelijke aard - Tenuitvoerlegging voorafgaand aan definitieve rechterlijke beslissing - Vermoeden van onschuld - Verenigbaarheid

Conclusions de l'avocat general délégué Van der Fraenen.

AMENDE ADMINISTRATIVE EN MATIERE FISCALE - Sanctions de nature pénale - Mise à exécution préalablement à une décision judiciaire définitive - Présomption d'innocence - Compatibilité

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Sanctions - Amendes administratives - Présomption d'innocence - Compatibilité

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Sanctions administratives de nature pénale - Mise à exécution préalablement à une décision judiciaire définitive - Présomption d'innocence - Compatibilité

Het vermoeden van onschuld gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM sluit in principe niet uit dat wordt overgegaan tot tenuitvoerlegging van de administratieve boete vooraleer de belastingplichtige bij een definitieve rechterlijke beslissing schuldig is bevonden; gelet op de ernstige gevolgen die de onmiddellijke tenuitvoerlegging kan hebben voor de betrokkene, is de fiscale administratie ertoe gehouden om slechts binnen redelijke grenzen tot dergelijke onmiddellijke tenuitvoerlegging over te gaan, waarbij zij een billijk evenwicht dient na te streven tussen alle op het spel staande belangen (1). (1) Zie concl. OM.

ADMINISTRATIEVE GELDBOETE IN SOCIALE ZAKEN - Sanctions van strafrechtelijke aard - Tenuitvoerlegging voorafgaand aan definitieve rechterlijke beslissing - Vermoeden van onschuld - Verenigbaarheid

- Art. 70, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde
- Art. 6.2 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Administratieve sancties van strafrechtelijke aard - Tenuitvoerlegging voorafgaand aan definitieve rechterlijke beslissing - Vermoeden van onschuld - Verenigbaarheid

- Art. 70, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde
- Art. 6.2 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Het vermoeden van onschuld gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM staat er niet aan in de weg dat aan de fiscale administratie de taak kan worden opgedragen om administratieve geldboetes op te leggen bij overtreding van de belastingwet, zelfs al zijn deze sancties zwaar, voor zover de belastingplichtige de sanctie ter beoordeling kan voorleggen aan een rechter met volle rechtsmacht; onder dezelfde voorwaarde staat artikel 6.2 EVRM evenmin eraan in de weg dat in geval van niet-betaling interest verschuldigd is op het bedrag van de boete (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Sanctions - Administratieve geldboeten - Vermoeden van onschuld - Verenigbaarheid

- Art. 70, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde
- Art. 6.2 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

La présomption d'innocence garantie par l'article 6.2 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ne s'oppose pas, en principe, à ce que l'amende administrative soit mise à exécution avant que l'assujetti n'ait été reconnu coupable par une décision judiciaire définitive; eu égard aux graves conséquences qu'une telle mise à exécution immédiate peut avoir pour l'intéressé, l'administration fiscale est tenue de ne procéder à celle-ci que dans des limites raisonnables et doit veiller à ménager un juste équilibre entre l'ensemble des intérêts en présence (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

AMENDE ADMINISTRATIVE EN MATIERE FISCALE - Sanctions de nature pénale - Mise à exécution préalablement à une décision judiciaire définitive - Présomption d'innocence - Compatibilité

- Art. 70, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Sanctions administratives de nature pénale - Mise à exécution préalablement à une décision judiciaire définitive - Présomption d'innocence - Compatibilité

- Art. 70, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

La présomption d'innocence garantie par l'article 6.2 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ne s'oppose pas à ce que l'administration fiscale puisse se voir confier la mission d'infliger des amendes administratives, même lourdes, en cas d'infraction à la législation fiscale, pour autant que l'assujetti puisse soumettre la sanction à l'appréciation d'un juge disposant d'une compétence de pleine juridiction; sous cette même condition, l'article 6.2 de ladite convention ne s'oppose pas davantage à ce que des intérêts soient dus sur le montant de l'amende en cas de non-paiement (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Sanctions - Amendes administratives - Présomption d'innocence - Compatibilité

- Art. 70, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Conclusie van advocaat-generaal m.o. Van der Fraenen.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Sancties - verhogingen - administratieve boeten - straffen - Belastingverhoging - Laattijdige aangifte

Op grond van het artikel 444 WIB92 kan enkel een belastingverhoging worden opgelegd in geval van niet-aangifte, onvolledige aangifte of onjuiste aangifte; geen belastingverhoging kan worden opgelegd wegens de laattijdige indiening van een aangifte (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Sancties - verhogingen - administratieve boeten - straffen - Belastingverhoging - Laattijdige aangifte - Art. 444 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Conclusions de l'avocat général délégué Van der Fraenen.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Sanctions. accroissement d'impôt. amendes administratives. peines - Accroissement d'impôt - Déclaration tardive

En vertu de l'article 444 du Code des impôts sur les revenus 1992, un accroissement d'impôt ne peut être appliqué qu'en cas d'absence de déclaration ou en cas de déclaration incomplète ou inexacte ; aucun accroissement d'impôt ne peut être appliqué pour cause d'introduction tardive de la déclaration (1). (1) Voir les concl. contraires du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Sanctions. accroissement d'impôt. amendes administratives. peines - Accroissement d'impôt - Déclaration tardive - Art. 444 Code des impôts sur les revenus 1992

Uit artikel 15, § 3, van de overeenkomst tussen België en Luxemburg van 17 september 1970 tot het vermijden van dubbele belasting en tot regeling van sommige andere aangelegenheden inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, zoals gewijzigd door de avenant van 11 december 2002, volgt dat de Belgische fiscale rijksinwoner die arbeid in loondienst verricht aan boord van een wegvoertuig dat in het internationale verkeer wordt geëxploiteerd, geacht wordt die activiteit in het Groothertogdom Luxemburg uit te oefenen, louter op grond dat het transportbedrijf waarvoor die dienstbetrekking wordt uitgeoefend, daar zijn plaats van werkelijke leiding heeft (1). (1) Vgl. Cass. 28 oktober 2011, AR F.09.0156.F, AC 2011, nr. 581.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Belgisch-Luxemburgse overeenkomst van 17 september 1970 tot het vermijden van dubbele belasting en avenant van 11 december 2002 - Belgisch fiscaal rijksinwoner - Loontrekkende aan boord van een wegvoertuig - Internationale exploitatie - Transportbedrijf - Plaats van werkelijke leiding in het Groothertogdom Luxemburg - Plaats waar de arbeid in loondienst wordt uitgeoefend

- Art. 15, § 3 Verdrag van 17 september 1970 tussen België en Luxemburg tot het vermijden van dubbele belasting

Il suit de l'article 15, § 3, de la convention entre le royaume de Belgique et le Grand-Duché de Luxembourg en vue d'éviter les doubles impositions et de régler certaines autres questions en matière d'impôts sur le revenu et sur la fortune du 17 septembre 1970, tel que modifié par l'Avenant du 11 décembre 2002, que le résident fiscal belge qui exerce un emploi salarié à bord d'un véhicule routier exploité en trafic international est censé exercer cette activité au Grand-Duché de Luxembourg du seul fait que l'entreprise de transport au service de laquelle cet emploi est exercé y a son siège de direction effective (1). (1) Comp. Cass. 28 octobre 2011, RG. F.09.0156.F, Pas. 2011, n° 581.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention belgo-luxembourgeoise préventive de double imposition du 17 septembre 1970 et Avenant du 11 décembre 2002 - Résident fiscal belge - Salarié à bord d'un véhicule routier - Exploitation internationale - Entreprise de transport - Siège de direction effective au Grand-Duché de Luxembourg - Lieu d'exercice de l'activité salariée

- Art. 15, § 3 Convention de la double imposition du 17 septembre 1970, entre la Belgique et le Luxembourg

Conclusie van advocaat-generaal m.o. Van der Fraenen.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag en inkohiering - Kohier - Uitvaardiging en uitvoerbaarverklaring -

3/12/2019

Conclusions de l'avocat général délégué Van der Fraenen.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Cotisation et enrôlement - Rôle - Délivrance et exécutoire - Force exécutoire -

P. 195/593

De uit het kohier voortvloeiende uitvoerbare kracht wordt definitief vastgesteld op het tijdstip dat deze uitvoerbare titel wordt uitgevaardigd en uitvoerbaar verklaard; de uitvoerbare kracht van een kohier wordt bijgevolg beheerst door de wet die van toepassing is op de datum waarop het kohier wordt uitgevaardigd en uitvoerbaar verklaard (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag en inkohiering - Kohier - Uitvaardiging en uitvoerbaarverklaring - Uitvoerbare kracht - Vaststelling - Tijdstip - Toepasselijke wet - Art. 393, § 2 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

La force exécutoire du rôle est définitivement acquise au moment où ce titre est délivré et déclaré exécutoire; la force exécutoire d'un rôle est dès lors régie par la loi qui est applicable à la date à laquelle il est délivré et déclaré exécutoire (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Cotisation et enrôlement - Rôle - Délivrance et exécutoire - Force exécutoire - Acquisition - Moment - Loi applicable - Art. 393, § 2 Code des impôts sur les revenus 1992

F.17.0032.N

17 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180517.9](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal met opdracht Van der Fraenen.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Gemeente Koksijde - Belasting op de tweede verblijven - Milieubelasting - Gelijkeheidsbeginsel - Verschillende fiscale behandeling bepaalde categorieën - Wijze van verantwoording

Conclusie van advocaat-generaal met opdracht Van der Fraenen.

BELASTING - Gelijkeheid inzake belastingen - Verschillende fiscale behandeling bepaalde categorieën - Wijze van verantwoording

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Fiscaal gelijkheidsbeginsel

In het kader van de beoordeling door de rechter of er voor een door de overheid gemaakt onderscheid tussen belastingplichtigen een objectieve en redelijke verantwoording bestaat, kan van die overheid niet worden gevergd dat zij het bewijs moet leveren dat dit onderscheid of de afwezigheid ervan berust op zekere en vaststaande feiten of dat het gemaakte onderscheid noodzakelijk bepaalde gevolgen heeft; het volstaat dat in redelijkheid blijkt dat er een objectieve verantwoording bestaat of kan bestaan voor het gemaakte onderscheid (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING - Gelijkeheid inzake belastingen - Verschillende fiscale behandeling bepaalde categorieën - Wijze van verantwoording

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Gemeente Koksijde - Belasting op de tweede verblijven - Milieubelasting - Gelijkeheidsbeginsel - Verschillende fiscale behandeling bepaalde categorieën - Wijze van verantwoording

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Fiscaal gelijkheidsbeginsel

3/12/2019

Conclusions de l'avocat général délégué Van der Fraenen.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Commune de Coxyde - Taxe sur les secondes résidences - Taxe environnementale - Principe d'égalité - Traitement fiscal différent à l'égard de certaines catégories - Mode de justification

Conclusions de l'avocat général délégué Van der Fraenen.

IMPOT - Egalité en matière d'impôts - Traitement fiscal différent à l'égard de certaines catégories - Mode de justification

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 - Principe d'égalité en matière d'impôts

Dans le cadre de l'appréciation, par le juge, de l'existence d'une justification objective et raisonnable à une distinction opérée entre des contribuables par l'autorité publique, il ne saurait être requis de celle-ci qu'elle apporte la preuve que cette distinction ou son absence est fondée sur des faits certains et établis ou que la distinction opérée a nécessairement certaines conséquences; il suffit qu'il apparaisse raisonnablement que la distinction opérée répond ou peut répondre à une justification objective (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOT - Egalité en matière d'impôts - Traitement fiscal différent à l'égard de certaines catégories - Mode de justification

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Commune de Coxyde - Taxe sur les secondes résidences - Taxe environnementale - Principe d'égalité - Traitement fiscal différent à l'égard de certaines catégories - Mode de justification

- Art; 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 - Principe d'égalité en matière d'impôts

P. 196/593

F.17.0050.F

29 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181129.1](#)

AC nr. ...

De betekening in Frankrijk door de tussenkomst van een Franse gerechtsdeurwaarder op verzoek van de Belgische gerechtsdeurwaarder doet de termijn van cassatieberoep ingaan.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - In het buitenland - Betekening in Frankrijk - Verdrag van 15 november 1965 - Rechtstreekse betekening

- Art. 10, b) Verdrag 15 november 1965 inzake de betekening en de kennisgeving in het buitenland van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke zaken en in handelszaken, opgemaakt te 's Gravenhage en goedgekeurd bij wet van 24 januari 1970

CASSATIEBEROEP - Belastingzaken - Termijnen van cassatieberoep en betekening - Duur, begin en einde - Begin - Betekening in Frankrijk - Verdrag van 15 november 1965 - Rechtstreekse betekening

- Art. 10, b) Verdrag 15 november 1965 inzake de betekening en de kennisgeving in het buitenland van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke zaken en in handelszaken, opgemaakt te 's Gravenhage en goedgekeurd bij wet van 24 januari 1970

La signification effectuée en France par les soins d'un huissier de justice français à la requête de l'huissier de justice belge donne cours au délai de pourvoi.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Etranger - Signification en France - Convention du 15 novembre 1965 - Signification directe

- Art. 10, b) Convention relative à la signification et la notification à l'étranger des actes judiciaires et extrajudiciaire en matière civile ou commerciale, faite à La Haye le 15 novembre 1965, et approuvée par la loi du 24 janvier 1970

POURVOI EN CASSATION - Matière fiscale - Délais dans lesquels il faut se pourvoi ou signifier le pourvoi - Durée, point de départ et fin - Point de départ - Signification en France - Convention du 15 novembre 1965 - Signification directe

- Art. 10, b) Convention relative à la signification et la notification à l'étranger des actes judiciaires et extrajudiciaire en matière civile ou commerciale, faite à La Haye le 15 novembre 1965, et approuvée par la loi du 24 janvier 1970

F.17.0054.N

21 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180921.4](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat tussen een verrichting van een vennootschap en haar maatschappelijke activiteit of statutair doel geen verband bestaat en dat een verrichting uitsluitend werd gesteld met het oog op een belastingvoordeel, sluiten als dusdanig niet uit dat de kosten die met zulke verrichtingen verband houden als aftrekbare beroepskosten worden aangemerkt; de kosten die een vennootschap maakt zijn enkel aftrekbaar in de zin van artikel 49 WIB92 wanneer zij aan de in die bepaling gestelde voorwaarden voldoen en onder meer wanneer die kosten gedaan of gedragen zijn om belastbare inkomsten te verkrijgen of te behouden, ongeacht het verband met de statutaire activiteiten van de vennootschap (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Bedrijfslasten - Aftrekbaarheidsvoorwaarden - Verrichtingen uitsluitend gesteld met oog op belastingvoordeel

- Art. 49, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Bedrijfslasten - Verband met statutair doel of maatschappelijke activiteit van de vennootschap - Vereiste

- Art. 49, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

La circonstance qu'il n'existe pas de lien entre une opération réalisée par une société et son activité sociale ou objet statutaire et qu'une opération a exclusivement été réalisée en vue d'obtenir un avantage fiscal n'exclut pas en soi que les frais liés à de telles opérations puissent être admis comme frais professionnels déductibles; les frais exposés par une société ne sont déductibles au sens de l'article 49 du Code des impôts sur les revenus 1992 que lorsqu'ils répondent aux conditions prévues par cette disposition et notamment lorsqu'ils sont faits ou supportés en vue d'acquérir ou de conserver des revenus imposables, quel que soit le lien avec les activités statutaires de la société (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Charges professionnelles - Conditions de déductibilité - Opérations exclusivement réalisées en vue d'obtenir un avantage fiscal

- Art. 49, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Charges professionnelles - Lien avec l'objet statutaire ou les activités sociales de la société - Exigence

- Art. 49, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

F.17.0056.F

29 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181129.2](#)

AC nr. ...

De regel volgens welke, indien geen akkoord wordt bereikt met de administratie om de kosten te bepalen waarvan het bedrag niet is verantwoord, de administratie die kosten op een redelijk bedrag taxeert, veronderstelt dat de echtheid van die kosten is aangetoond (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 676; Cass. 20 juni 2002, AR F.00.0062.N, AC 2002, nr. 372; Cass. 12 september 1991, AR F.1120.F, AC 1991-92, nr. 21; Cass. 25 september 1987, AR. F.1383.N, AC 1987-88, nr. 60; vergelijk Cass. 20 februari 2014, AR F.13.0058.N, AC 2014, nr. 135.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Bedrijfslasten - Bedrag - Forfaitaire begroting

- Art. 50, § 1 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Wanneer echtgenoten, die gehouden zijn een gemeenschappelijk aangifteformulier inzake personenbelasting in te dienen, dat behoorlijk ingevuld, gewaarmerkt, gedagtekend en door beiden ondertekend is, afzonderlijke aangiftes indienen, moet de administratie om een belasting te hunnen name vast te stellen de procedure van ambtshalve aanslag instellen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 676; Cass. 19 februari 2015, AR F.14.0087.F, AC 2015, nr. 129; Cass. 16 september 1994, AR F.2008.N, AC 1994, nr. 384; Cass. 17 november 1959, Arresten van verbreking 1960, p. 243.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag van ambtswege en forfaitaire aanslag - Voorwaarden - Aangifte door de beide echtgenoten te ondertekenen - Afzonderlijke aangiftes - Aanslag - Verplichting van de administratie

- Art. 351 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

La règle selon laquelle, à défaut d'un accord avec l'administration pour déterminer les frais dont le montant n'est pas justifié, l'administration les évalue de manière raisonnable, suppose que la réalité de ces frais soit établie (1). (1) Voy. les concl. du MP ; Cass. 20 juin 2002, RG F.00.0062.N, Pas. 2002, n° 372 ; Cass. 12 septembre 1991, RG. F.1120.F, Bull. et Pas., 1992, I, p. 32 ; Cass. 25 septembre 1987, RG. F.1383.N, Bull. et Pas., 1988, I, p. 120 ; comp. Cass. 20 février 2014, RG F.13.0058.N, Pas. 2014, n° 135.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Charges professionnelles - Montant - Evaluation forfaitaire

- Art. 50, § 1er Côte des impôts sur les revenus 1992

Lorsque les conjoints, tenus de remettre une déclaration commune à l'impôt des personnes physiques, dûment complétée, certifiée exacte, datée et signée par chacun d'eux, déposent des déclarations séparées, l'administration doit, pour établir un impôt à leur charge, mettre en oeuvre la procédure de taxation d'office (1). (1) Voy. les concl. du MP ; Cass. 19 février 2015, RG F.14.0087.F, Pas. 2015, n° 129 ; Cass. 16 septembre 1994, Bull. et Pas. 1994, I, p. 734 ; Cass. 17 novembre 1959, Bull. et Pas. 1960, I, p. 335.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Taxation d'office ou forfaitaire - Conditions - Déclaration devant être souscrite par les deux conjoints - Déclarations séparées - Imposition - Obligation de l'administration

- Art. 351 Côte des impôts sur les revenus 1992

F.17.0062.F

29 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180629.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 159 - Bestuurshandeling - Toetsing van de interne en externe wettigheid - Met eigenlijke rechtspraak belast orgaan - Bevoegdheid en plicht - Voorwaarde

VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Bestuurshandeling - Toetsing van de interne en externe wettigheid - Met eigenlijke rechtspraak belast orgaan - Bevoegdheid en plicht - Voorwaarde

Conclusions du premier avocat général Henkes.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 159 - Acte administratif - Contrôle de légalité interne et externe - Juridiction contentieuse - Pouvoir et devoir - Condition

JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Acte administratif - Contrôle de légalité interne et externe - Juridiction contentieuse - Pouvoir et devoir - Condition

Elk met eigenlijke rechtspraak belast orgaan kan en moet de interne en externe wettigheid toetsen van gelijk welke bestuurshandeling waarop een vordering, verweer of exceptie gegrond is; het vonnis, dat de toetsing van de interne en externe wettigheid van de bestuurshandeling afhankelijk stelt van de verplichting, voor een partij, om de wetsschending aan te tonen, schendt artikel 159 van de Grondwet (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 426.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 159 - Bestuurshandeling - Toetsing van de interne en externe wettigheid - Met eigenlijke rechtspraak belast orgaan - Bevoegdheid en plicht - Voorwaarde

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Bestuurshandeling - Toetsing van de interne en externe wettigheid - Met eigenlijke rechtspraak belast orgaan - Bevoegdheid en plicht - Voorwaarde

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

Toute juridiction contentieuse a le pouvoir et le devoir de contrôler la légalité interne et externe de tout acte administratif sur lequel se fonde une action, une défense ou une exception; viole l'article 159 de la Constitution le jugement qui subordonne le contrôle de la légalité interne et externe de l'acte administratif à la démonstration par une partie de la méconnaissance de la loi (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 159 - Acte administratif - Contrôle de légalité interne et externe - Juridiction contentieuse - Pouvoir et devoir - Condition

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Acte administratif - Contrôle de légalité interne et externe - Juridiction contentieuse - Pouvoir et devoir - Condition

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

Artikel 53bis Gerechtelijk Wetboek, dat de berekening bepaalt van de termijnen die beginnen te lopen vanaf een kennisgeving op een papieren drager, is niet van toepassing op de administratieve bezwaarprocedure tegen inkomstenbelastingen (1). (1) Deze beslissing ligt in de lijn van de arresten van het Hof van 4 september 2015, AR F.14.0035.F, arrest niet gepubliceerd, en AR F.14.0128.F, AC 2015, nr. 487, Cass. 30 maart 2017, AR F.16.0037.F, arrest niet gepubliceerd en Cass. 8 september 2017, AR F.16.0103.F en F.16.0107.F, arresten niet gepubliceerd. In de geannoteerde beslissing van de Franstalige afdeling van de eerste kamer van het Hof betoogt de fiscale administratie voor het eerst voor die kamer dat de rechter artikel 53bis Gerechtelijk Wetboek moet toepassen of, minstens, steunen op die bepaling bij wijze van vermoeden. Dat kan niet worden aangenomen. Het wordt bijna niet betwist dat artikel 53bis Gerechtelijk Wetboek niet van toepassing is op de administratieve bezwaarprocedure; daaraan werd uitdrukkelijk herinnerd in de parlementaire voorbereiding van de wet van 19 mei 2010, die artikel 371 WIB92 heeft gewijzigd (Parl.St. Kamer 2009-10, nr. 2521/001, p. 5): "Daarom wordt artikel 371, WIB92 zodanig aangepast dat de bezwaartermijn slechts een aanvang neemt op de derde werkdag volgend op de datum van de verzending van het aanslagbiljet. Alhoewel het Gerechtelijk Wetboek niet van toepassing is in administratieve procedures (ENGLEBERT J., "Les pièges de la procédure civile", in Les pièges des procédures, ed. Jeune barreau, Brussel, 2005, p. 7 tot 68), werd deze oplossing geïnspireerd op artikel 53bis van het Gerechtelijk Wetboek". Hoewel het Grondwettelijk Hof in zijn ongrondwettigheidsverklaring van artikel 371 WIB92 verwijst naar artikel 53bis, is dat een suggestie die gericht is aan de wetgever om een regel aan te nemen die geënt is op die bepaling. Hoewel de wetgever verklaard heeft dat de gekozen oplossing in de wet van 19 mei 2010 "geïnspireerd is op artikel 53bis", wijkt hij er toch vanaf want ook al "blijkt uit de poststempel op de enveloppe op welke dag de postdiensten de brief in behandeling genomen hebben", oplossing waarin artikel 53bis voorziet, "is het vanuit praktisch standpunt echter onhaalbaar om bovenstaande werkwijze toe te passen op de verzending van de aanslagbiljetten; momenteel brengen de postdiensten geen datumstempel aan op de UV-zendingen" (Parl.St. Kamer 2009-10, nr. 2521/001, p. 6) en een wijziging in die zin "zou een enorme bijkomende werklust voor de postdiensten met zich meebrengen". Overwegende dat "het Hof van Cassatie heeft bevestigd dat de op het aanslagbiljet vermelde verzendingsdatum geacht wordt de datum van de werkelijke verzending van het aanslagbiljet te zijn, als die verzending regelmatig is én behoudens bewijs van het tegendeel", heeft de wetgever beslist om de termijn te laten lopen niet

L'article 53bis du Code judiciaire, qui détermine le calcul des délais commençant à courir à partir d'une notification sur support papier, n'est pas applicable à la procédure administrative de réclamation contre des impôts sur les revenus (1). (1) Cette décision s'inscrit dans la ligne des arrêts de la Cour du 4 septembre 2015, RG. F.14.0035.F, inédit et RG. F.14.0128.F, Pas. 2015, n° 487, Cass. 30 mars 2017, RG F.16.0037.F, inédit et Cass. 8 septembre 2017, RG F.16.0103.F et F.16.0107.F, inédits. Dans la décision annotée de la section française de la première chambre de la Cour, l'administration fiscale soutient pour la première fois devant celle-ci que l'article 53bis du Code judiciaire devait appliquer cette disposition ou, à tout le moins, se fonder sur celle-ci à titre de présomption. Cela ne peut être admis. Il n'est guère contesté que l'article 53bis du Code judiciaire n'est pas applicable à la procédure administrative de réclamation; cela a été rappelé expressément dans les travaux préparatoires précédant l'adoption de la loi du 19 mai 2010, qui a modifié l'article 371 du Code des impôts sur les revenus 1992 (Doc. Parl., Chambre, n° 52 2521/001, p. 5: « ainsi, l'article 371 CIR 92 a été modifié de manière telle que le point de départ du délai de réclamation est le troisième jour ouvrable qui suit la date d'envoi de l'avertissement-extrait de rôle. Bien que le Code judiciaire ne soit pas d'application dans les procédures administratives (Englebert J, 'Les pièges de la procédure civile', in Les pièges des procédures, éd. Jeune barreau, Bruxelles, 2005, p. 7 à 68), cette solution s'inspire de l'article 53bis du Code judiciaire ». Si la Cour constitutionnelle, dans sa déclaration d'inconstitutionnalité de l'article 371 CIR 92 fait référence à l'article 53bis, c'est une suggestion adressée au législateur d'adopter une règle calquée sur cette disposition. Si le législateur a déclaré que la solution retenue dans la loi du 19 mai 2010 « s'inspire de l'article 53bis », il s'en écarte car si « le cachet de la poste sur l'enveloppe identifie le jour où il a été pris en charge par les services de la poste », solution prévue à l'article 53bis, « il ressort de la pratique que c'est infaisable d'appliquer cette façon de faire à l'envoi des avertissements-extraits de rôle, les services de la poste n'utilisant actuellement aucun cachet dateur sur les envois à rétributions différées » (Doc. Parl., Chambre, n° 52 2521/001, p. 6.) et un changement à cet égard « engendrerait une charge de travail supplémentaire énorme pour les services postaux ». Retenant alors que « la Cour de cassation a confirmé que la date d'envoi mentionné sur l'avertissement-extrait de rôle est supposée être la date effective de l'envoi de l'avertissement-extrait de rôle, pour autant que cet envoi soit régulier et sauf preuve contraire », le législateur a décidé de faire courir le délai en tenant compte, non de la date où le pli a été remis au service de la poste, mais celle qui est mentionnée sur l'avertissement-extrait de rôle. AH.

vanaf de datum waarop de brief aan de postdiensten werd overhandigd maar vanaf de datum die vermeld staat op het aanslagbiljet. (AH)

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bezwaar - Termijnen - Artikel 53bis Gerechtelijk Wetboek - Toepasselijkheid

- Art. 53bis Gerechtelijk Wetboek

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Réclamations - Délais - Article 53bis du Code judiciaire - Applicabilité

- Art. 53bis Code judiciaire

Aangezien artikel 53bis Gerechtelijk Wetboek niet van toepassing is op de administratieve bezwaarprocedure tegen inkomstenbelastingen, is het geen wetsbepaling die de rechter toelaat de leemte te verhelpen die voortvloeit uit de ongrondwettigheid van voormeld artikel 371 WIB92 (1). (1) Deze beslissing ligt in de lijn van de arresten van het Hof van 4 september 2015, AR F.14.0035.F, arrest niet gepubliceerd, en AR F.14.0128.F, AC 2015, nr. 487, Cass. 30 maart 2017, AR F.16.0037.F, arrest niet gepubliceerd en Cass. 8 september 2017, AR F.16.0103.F en F.16.0107.F, arresten niet gepubliceerd. In de geannoteerde beslissing van de Franstalige afdeling van de eerste kamer van het Hof betoogt de fiscale administratie voor het eerst voor die kamer dat de rechter artikel 53bis Gerechtelijk Wetboek moet toepassen of, minstens, steunen op die bepaling bij wijze van vermoeden. Dat kan niet worden aangenomen. Het wordt bijna niet betwist dat artikel 53bis Gerechtelijk Wetboek niet van toepassing is op de administratieve bezwaarprocedure; daaraan werd uitdrukkelijk herinnerd in de parlementaire voorbereiding van de wet van 19 mei 2010, die artikel 371 WIB92 heeft gewijzigd (Parl.St. Kamer 2009-10, nr. 2521/001, p. 5): "Daarom wordt artikel 371, WIB92 zodanig aangepast dat de bezwaartermijn slechts een aanvang neemt op de derde werkdag volgend op de datum van de verzending van het aanslagbiljet. Alhoewel het Gerechtelijk Wetboek niet van toepassing is in administratieve procedures (ENGLBERT J., "Les pièges de la procédure civile", in Les pièges des procédures, ed. Jeune barreau, Brussel, 2005, p. 7 tot 68), werd deze oplossing geïnspireerd op artikel 53bis van het Gerechtelijk Wetboek". Hoewel het Grondwettelijk Hof in zijn ongrondwettigheidsverklaring van artikel 371 WIB92 verwijst naar artikel 53bis, is dat een suggestie die gericht is aan de wetgever om een regel aan te nemen die geënt is op die bepaling. Hoewel de wetgever verklaard heeft dat de gekozen oplossing in de wet van 19 mei 2010 "geïnspireerd is op artikel 53bis", wijkt hij er toch vanaf want ook al "blijkt uit de poststempel op de enveloppe op welke dag de postdiensten de brief in behandeling genomen hebben", oplossing waarin artikel 53bis voorziet, "is het vanuit praktisch standpunt echter onhaalbaar om bovenstaande werkwijze toe te passen op de verzending van de aanslagbiljetten; momenteel brengen de postdiensten geen datumstempel aan op de UV-zendingen" (Parl.St. Kamer 2009-10, nr. 2521/001, p. 6) en een wijziging in die zin "zou een enorme bijkomende werklust voor de postdiensten met zich meebrengen". Overwegende dat "het Hof van Cassatie heeft bevestigd dat de op het aanslagbiljet vermelde verzendingsdatum geacht wordt de datum van de werkelijke verzending van het aanslagbiljet te zijn, als die verzending regelmatig is én behoudens bewijs van het tegendeel", heeft de

N'étant pas applicable à la procédure administrative de réclamation contre des impôts sur les revenus, l'article 53bis du Code judiciaire ne constitue pas une disposition légale permettant au juge de remédier à la lacune résultant de l'inconstitutionnalité de l'article 371 du Code des impôts sur les revenus 1992 (1). (1) Cette décision s'inscrit dans la ligne des arrêts de la Cour du 4 septembre 2015, RG. F.14.0035.F, inédit et RG. F.14.0128.F, Pas. 2015, n° 487, Cass. 30 mars 2017, RG F.16.0037.F, inédit et Cass. 8 septembre 2017, RG F.16.0103.F et F.16.0107.F, inédits. Dans la décision annotée de la section française de la première chambre de la Cour, l'administration fiscale soutient pour la première fois devant celle-ci que l'article 53bis du Code judiciaire devait appliquer cette disposition ou, à tout le moins, se fonder sur celle-ci à titre de présomption. Cela ne peut être admis. Il n'est guère contesté que l'article 53bis du Code judiciaire n'est pas applicable à la procédure administrative de réclamation; cela a été rappelé expressément dans les travaux préparatoires précédant l'adoption de la loi du 19 mai 2010, qui a modifié l'article 371 du Code des impôts sur les revenus 1992 (Doc. Parl., Chambre, n° 52 2521/001, p. 5: « ainsi, l'article 371 CIR 92 a été modifié de manière telle que le point de départ du délai de réclamation est le troisième jour ouvrable qui suit la date d'envoi de l'avertissement-extrait de rôle. Bien que le Code judiciaire ne soit pas d'application dans les procédures administratives (Englebert J., 'Les pièges de la procédure civile', in Les pièges des procédures, éd. Jeune barreau, Bruxelles, 2005, p. 7 à 68), cette solution s'inspire de l'article 53bis du Code judiciaire ». Si la Cour constitutionnelle, dans sa déclaration d'inconstitutionnalité de l'article 371 CIR 92 fait référence à l'article 53bis, c'est une suggestion adressée au législateur d'adopter une règle calquée sur cette disposition. Si le législateur a déclaré que la solution retenue dans la loi du 19 mai 2010 « s'inspire de l'article 53bis », il s'en écarte car si « le cachet de la poste sur l'enveloppe identifie le jour où il a été pris en charge par les services de la poste », solution prévue à l'article 53bis, « il ressort de la pratique que c'est infaisable d'appliquer cette façon de faire à l'envoi des avertissements-extraits de rôle, les services de la poste n'utilisant actuellement aucun cachet dateur sur les envois à rétributions différées » (Doc. Parl., Chambre, n° 52 2521/001, p. 6.) et un changement à cet égard « engendrerait une charge de travail supplémentaire énorme pour les services postaux ». Retenant alors que « la Cour de cassation a confirmé que la date d'envoi mentionné sur l'avertissement-extrait de rôle est supposée être la date effective de l'envoi de l'avertissement-extrait de rôle, pour autant que cet envoi soit régulier et sauf preuve contraire », le législateur a décidé de faire courir le délai en tenant compte, non de la date où le pli a été remis au service

wetgever beslist om de termijn te laten lopen niet vanaf de datum waarop de brief aan de postdiensten werd overhandigd maar vanaf de datum die vermeld staat op het aanslagbiljet. (AH)

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bezwaar - Termijnen - Artikel 53bis Gerechtelijk Wetboek - Toepasselijkheid - Grondwettigheid - Leemte in de wet - Bevoegdheid van de rechter

- Art. 53bis Gerechtelijk Wetboek
- Art. 371 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

de la poste, mais celle qui est mentionnée sur l'avertissement-extrait de rôle. AH.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Réclamations - Délais - Article 53bis du Code judiciaire - Applicabilité - Constitutionnalité - Lacune de la loi - Pouvoir du juge

- Art. 53bis Code judiciaire
- Art. 371 Code des impôts sur les revenus 1992

F.17.0066.N

19 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180419.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van procureur-generaal Thijs.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Dwangbevel - Motiveringsvereiste

Het dwangbevel inzake belasting over de toegevoegde waarde waarvoor het proces-verbaal de grondslag biedt, is een bestuurshandeling waarop de Wet Motivering Bestuurshandelingen van toepassing is, zodat het bestuur de juridische en feitelijke overwegingen moet vermelden die ten grondslag liggen aan de belastingschuld waarvoor het dwangbevel werd uitgevaardigd; de motivering moet afdoende zijn, hetgeen impliceert dat de beslissing vervat in het dwangbevel en het proces-verbaal voldoende door de motivering moet worden gedragen (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Dwangbevel - Motiveringsvereiste

- Art. 85 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

Conclusions du procureur général Thijs.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Contrainte - Obligation de motivation

La contrainte en matière de taxe sur la valeur ajoutée, qui trouve son fondement dans le procès-verbal, est un acte administratif auquel s'applique la loi du 29 juillet 1991 relative à la motivation formelle des actes administratifs, en sorte que l'administration doit indiquer les considérations de droit et de fait servant de fondement à la dette d'impôt pour laquelle la contrainte a été décernée; la motivation doit être adéquate, ce qui implique que la décision contenue dans la contrainte et le procès-verbal soit suffisamment fondée par la motivation (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Contrainte - Obligation de motivation

- Art. 85 Code de la taxe sur la valeur ajoutée

F.17.0074.F

29 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180629.3](#)

AC nr. ...

Uit artikel 376, §1, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, zoals het van toepassing was vóór de wijziging ervan bij de programmawet van 22 december 2008, volgt niet dat de vordering tot ambtshalve ontheffing, op straffe van niet-ontvankelijkheid, aan de directeur der belastingen moet worden gericht.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Ontheffing - Ambtshalve ontheffing - Verzoek - Geadresseerde - Directeur van de belastingen - Verplichting - Ontstentenis - Sanctie

- Art. 376, § 1 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Il ne suit pas de l'article 376, § 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992, en vigueur avant sa modification par la loi-programme du 22 décembre 2008, que la demande de dégrèvement d'office doive, sous peine d'irrecevabilité, être adressée au directeur des contributions.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Dégrèvement - Dégrèvement d'office - Demande - Destinataire - Directeur des contributions - Obligation - Défaut - Sanction

- Art. 376, § 1er Code des impôts sur les revenus 1992

F.17.0076.N

19 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180419.3](#)

AC nr. ...

Bij ontstentenis van een bijzondere definitie in de belastingwet dient onder geldlening in de zin van artikel 18, tweede lid, WIB92, overeenkomstig het gemeen recht, te worden verstaan het contract waarbij de uitlener geld overmaakt aan de lener teneinde hem in staat te stellen er gebruik van te maken en onder verplichting voor laatstgenoemde om het hem terug te geven op het overeengekomen tijdstip; een geldlening in de zin van voormeld artikel, kan worden vastgesteld door een boeking op de rekening-courant van de aandeelhouder of van de persoon die een opdracht of functies als vermeld in artikel 32, eerste lid, 1°, uitoefent, zij het dat een dergelijke boeking niet noodzakelijk het bestaan impliceert van een leningcontract in de zin van die bepaling (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Algemeen - Dividenden - Intrest van voorschotten - Aandeelhouder - Geldlening aan de vennootschap
- Art. 18, eerste lid, 4°, en tweede lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Conclusie van procureur-generaal Thijs.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Algemeen - Dividenden - Intrest van voorschotten - Aandeelhouder - Geldlening aan de vennootschap

À défaut de définition particulière dans la loi fiscale, il y a lieu d'entendre par prêt d'argent, au sens de l'article 18, alinéa 2, du Code des impôts sur les revenus 1992, conformément au droit commun, le contrat par lequel le prêteur remet de l'argent à l'emprunteur en vue de le lui restituer au terme convenu; un prêt d'argent au sens de l'article précité peut être constaté par une inscription au compte courant de l'actionnaire ou de la personne qui exerce un mandat ou des fonctions qui sont visées à l'article 32, alinéa 1er, 1°, mais une telle inscription n'implique pas nécessairement l'existence d'un contrat de prêt au sens de cette disposition (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Généralités - Dividendes - Intérêts des avances - Actionnaire - Prêt d'argent à la société
- Art. 18, al. 1er, 4°, et al. 2 Code des impôts sur les revenus 1992

Conclusions du procureur général Thijs.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Généralités - Dividendes - Intérêts des avances - Actionnaire - Prêt d'argent à la société

F.17.0078.F

23 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180223.1](#)

AC nr. ...

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Openbaar ministerie - Strafvordering - Opsporingsonderzoek in strafzaken - Rechtsvordering - Seponering - Niet-rechtsprekende aard

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Verlengingen - Voorwaarden - Cumulatie

De voorwaarden waaronder de in artikel 259 WIB64 bedoelde aanslagtermijn wordt verlengd krachtens artikel 263, § 1, 3° en § 2, 3° of artikel 263, § 1, 4° en § 2, 4°, zijn niet cumulatief (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. ...

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Verlengingen - Voorwaarden - Cumulatie
- Artt. 259 en 263, § 1 Wetboek Inkomstenbelastingen 1964

Conclusions du premier avocat général Henkes.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Ministère public - Action publique - Information répressive - Action judiciaire - Classement sans suite - Caractère non juridictionnel

Conclusions du premier avocat général Henkes.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Prolongations - Conditions - Cumulation

Les conditions auxquelles le délai d'imposition visé à l'article 259 du Code des impôts sur les revenus (1964) est prolongé en vertu de l'article 263, §§ 1er, 3°, et 2, 3°, ou de l'article 263, §§ 1er, 4°, et 2, 4°, ne sont pas cumulatives (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Prolongations - Conditions - Cumulation
- Art. 259 et 263, § 1er Code des Impôts sur les Revenus 1964

Hoewel de strafvordering die het openbaar ministerie instelt wanneer het een opsporingsonderzoek opent, een rechtsvordering is zoals bedoeld in artikel 263, § 1, 3° WIB64, is de beslissing tot seponering, die niet van rechtsprekende aard is, geen beslissing die het voorwerp is van die rechtsvordering in de zin van artikel 263, § 2, 3°, van dat wetboek (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr...

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Openbaar ministerie - Strafvordering - Opsporingsonderzoek in strafzaken - Rechtsvordering - Seponering - Niet-rechtsprekende aard

- Art. 263, §§ 1 en 2 Wetboek Inkomstenbelastingen 1964

Si l'action publique qui est intentée par le ministère public lorsqu'il ouvre une information répressive constitue une action judiciaire visée à l'article 263, § 1er, 3°, du Code des impôts sur les revenus (1964), la décision de classer cette information sans suite, qui n'a pas de caractère juridictionnel, n'est pas une décision dont cette action judiciaire fait l'objet au sens de l'article 263, § 2, 3°, de ce code (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Ministère public - Action publique - Information répressive - Action judiciaire - Classement sans suite - Caractère non juridictionnel

- Art. 263, § 1er et 2 Code des Impôts sur les Revenus 1964

F.17.0081.F

8 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180608.5](#)

AC nr. ...

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Eisers en verweerders - Rechtspersoon die in rechte optreedt - Bevoegd orgaan - Opgave van dat orgaan

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Eisers en verweerders - Rechtspersoon die in rechte optreedt - Akten van verweer tegen een rechtsvordering - Cassatieberoep - Ambtshalve doorhaling uit de Kruispuntbank van Ondernemingen - Gevolg - Toepassing

De rechtspersoon die in rechte optreedt, is niet verplicht het bevoegde orgaan op te geven dat hem met het oog hierop vertegenwoordigt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 372.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Eisers en verweerders - Rechtspersoon die in rechte optreedt - Bevoegd orgaan - Opgave van dat orgaan

- Art. 703, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Artikel III.26, §1, eerste en tweede lid, van het Wetboek van economisch recht, is niet van toepassing op de akten van verweer tegen een rechtsvordering, ook al betreft die akte een cassatieberoep (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 372.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Eisers en verweerders - Rechtspersoon die in rechte optreedt - Akten van verweer tegen een rechtsvordering - Cassatieberoep - Ambtshalve doorhaling uit de Kruispuntbank van Ondernemingen - Gevolg - Toepassing

- Art. III.26, § 1, eerste en tweede lid Wetbank 28 februari 2013 van economisch recht

Conclusions du premier avocat général Henkes.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Demandeurs et défendeurs - Personne morale agissant en justice - Organe compétent - Indication de cet organe

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Demandeurs et défendeurs - Personne morale agissant en justice - Actes de défense à une action - Pourvoi en cassation - Radiation d'office de la banque-carrefour des entreprises - Conséquence - Application

Il n'est pas requis que la personne morale qui agit en justice indique l'organe compétent qui la représente à cette fin (1). (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Demandeurs et défendeurs - Personne morale agissant en justice - Organe compétent - Indication de cet organe

- Art. 703, al. 1er Code judiciaire

L'article III.26, § 1er, alinéa 1er et 2, du Code de droit économique ne s'applique pas aux actes de défense à une action, cet acte fût-il un pourvoi en cassation (1). (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Demandeurs et défendeurs - Personne morale agissant en justice - Actes de défense à une action - Pourvoi en cassation - Radiation d'office de la banque-carrefour des entreprises - Conséquence - Application

- Art. III.26, § 1er, al. 1er et 2 Code de droit économique

Uitgaven van een bedrijfsleider zijn slechts aftrekbare beroepskosten van de bedrijfsleider wanneer ze inherent zijn aan zijn activiteiten als bedrijfsleider binnen de vennootschap en niet aan de maatschappelijke activiteit van de vennootschap, nu uitgaven slechts kunnen worden beschouwd als aftrekbare beroepskosten wanneer ze inherent zijn aan de uitoefening van het beroep (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Bedrijfslasten - Uitgaven van een bedrijfsleider - Aftrekbaarheidsvoorwaarden
- Art. 49 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Les dépenses d'un dirigeant d'entreprise ne sont des frais professionnels déductibles du dirigeant d'entreprise que lorsqu'elles sont inhérentes à ses activités en tant que dirigeant d'entreprise au sein de la société et non à l'activité sociale de la société (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Charges professionnelles - Dépenses d'un dirigeant d'entreprise - Conditions de déductibilité
- Art. 49 Côte des impôts sur les revenus 1992

De afwijking van artikel 1080 van het Gerechtelijk Wetboek door artikel 93 Btw-wetboek, dat bepaalt dat het verzoekschrift houdende het cassatieberoep door een advocaat mag worden ondertekend, is enkel van toepassing op het cassatieberoep tegen een beslissing over de in hoofdstuk XIV van dat wetboek bedoelde vervolgingen en gedingen die worden ingeleid door de administratie of door de belastingschuldige om de betaling of de teruggave van de belasting, interest, fiscale geldboeten en toebehoren te verkrijgen; voor de toepassing ervan is vereist dat die vervolgingen en gedingen zijn ingeleid in de vorm van een gedinginleidende vordering en niet van een tussenvordering of van een vordering tot tussenkomst (1). (1) Zie Cass. 27 november 2015 AR C.15.0276.F, AC 2015, nr. 710; raadpl. ook Cass. 20 september 2013, AR F.12.0003.F, AC 2013, nr. 470, met concl. OM in Pas. 2013, nr. 470.

CASSATIEBEROEP - Belastingzaken - Vormen - Algemeen - Afwijking - Verzoekschrift ondertekend door een advocaat - Ontvankelijkheid
- Art. 1080 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 93 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

La dérogation à l'article 1080 du Code judiciaire par l'article 93 du Code de la taxe sur la valeur ajoutée, disposant que la requête introduisant le pourvoi en cassation peut être signée par un avocat, ne s'applique qu'au pourvoi formé contre une décision rendue sur les poursuites et instances, visées au chapitre XIV de ce code, qui sont intentées par l'administration ou le redevable pour obtenir le paiement ou la restitution de la taxe, des intérêts, des amendes fiscales et des accessoires ; son application suppose que lesdites poursuites et instances aient été intentées sous la forme d'une demande introductive d'instance et non d'une demande incidente ou en intervention (1). (1) Voy. Cass. 27 novembre 2015, RG C.15.0276.F, Pas. 2015 n° 710; cons. aussi Cass. 20 septembre 2013, RG, F.12.0003.F, Pas. 2013 n° 470, avec concl. MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière fiscale - Formes - Généralités - Dérogation - Requête signée par un avocat - Recevabilité
- Art. 1080 Code judiciaire
- Art. 93 Code de la taxe sur la valeur ajoutée

De afwijking van artikel 1080 Gerechtelijk Wetboek, bepaald in de strikt uit te leggen bepaling van artikel 93 Btw-wetboek, is niet van toepassing op het cassatieberoep tegen het arrest dat uitspraak doet over een geschil waarin, enerzijds, de eiser tegen de verweerster een vordering heeft ingesteld tot terugbetaling van het onverschuldigd betaalde, die strekte tot terugbetaling van de belasting over de toegevoegde waarde die de verweerster de eiser, volgens hem onterecht, had gefactureerd op de kostprijs van een opleiding die zij hem had verstrekt en, anderzijds, de verweerster de verweerder tot tussenkomst had opgeroepen teneinde haar te vrijwaren indien de hoofdvordering gegrond werd verklaard (1). (1) Zie Cass. 27 november 2015 AR C.15.0276.F, AC 2015, nr. 710; raadpl. ook Cass. 20 september 2013, AR F.12.0003.F, AC 2013, nr. 470, met concl. OM in Pas. 2013, nr. 470.

CASSATIEBEROEP - Belastingzaken - Vormen - Algemeen - Afwijking - Verzoekschrift ondertekend door een advocaat - Ontvankelijkheid - Vervolgingen en gedingen ingeleid in de vorm van een vordering tot tussenkomst
- Art. 1080 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 93 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

La dérogation à l'article 1080 du Code judiciaire prévue dans la disposition de stricte interprétation de l'article 93 du Code de la taxe sur la valeur ajoutée ne s'applique pas au pourvoi formé contre un arrêt statuant sur un litige où, d'une part, le demandeur a formé contre la défenderesse une demande en répétition de l'indu tendant à ce que lui soit restituée la taxe sur la valeur ajoutée qui lui avait, à tort selon lui, été facturée par celle-ci sur le coût d'une formation qu'elle lui a dispensée, et, d'autre part, où la défenderesse a appelé le demandeur en intervention pour obtenir sa garantie si la demande principale était déclarée fondée (1). (1) Voy. Cass. 27 novembre 2015, RG C.15.0276.F, Pas. 2015 n° 710; cons. aussi Cass. 20 septembre 2013, RG, F.12.0003.F, Pas. 2013 n° 470, avec concl. MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière fiscale - Formes - Généralités - Dérogation - Requête signée par un avocat - Recevabilité - Poursuites et instances intentées sous la forme d'une demande en intervention
- Art. 1080 Code judiciaire
- Art. 93 Code de la taxe sur la valeur ajoutée

F.17.0086.N

21 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180921.5](#)

AC nr. ...

Bij de toetsing van een administratieve sanctie die een repressief karakter heeft in de zin van artikel 6 EVRM, mag de rechter in het bijzonder acht slaan op de zwaarte van de inbreuk, de hoogte van reeds opgelegde sancties, de wijze waarop in gelijkaardige zaken werd geoordeeld en de weerslag van de sanctie voor de betrokkene, maar moet hierbij in acht nemen in welke mate het bestuur zelf gebonden was in verband met de sanctie (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Administratieve sanctie - Repressief karakter - Evenredigheid met de inbreuk - Toetsingsrecht van rechter - Beoordelingscriteria - Weerslag van de sanctie voor de betrokkene

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 70, § 1, eerste lid Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - BTW - Administratieve geldboete - Repressief karakter - Evenredigheid met de inbreuk - Toetsingsrecht van rechter - Beoordelingscriteria - Weerslag van de sanctie voor de betrokkene

Le juge appelé à contrôler une sanction administrative à caractère répressif au sens de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales peut tenir compte, en particulier, de la gravité de l'infraction, du taux des sanctions déjà infligées, de la manière dont il a été statué dans des causes similaires et des effets de la sanction sur la personne concernée, mais doit avoir égard à la mesure dans laquelle l'administration était elle-même liée par cette sanction (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Sanction administrative - Caractère répressif - Proportionnalité à l'infraction - Droit de contrôle du juge - Critères d'appréciation - Effets de la sanction sur la personne concernée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 70, § 1er, al. 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - T.V.A. - Amende administrative - Caractère répressif - Proportionnalité à l'infraction - Droit de contrôle du juge - Critères d'appréciation - Effets de la sanction sur la personne concernée

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 70, § 1, eerste lid Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 70, § 1er, al. 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée

F.17.0095.F

20 december 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181220.4](#)

AC nr. ...

De aangevoerde onregelmatigheid van de betekening van het cassatieberoep heeft de belangen van de verwerende partij niet geschaad wanneer zij, door tussenkomst van een advocaat bij het Hof van Cassatie, binnen de wettelijke termijnen een memorie van antwoord heeft neergelegd en heeft geantwoord op de in het cassatieberoep aangevoerde middelen (1). (1) Cass. 6 april 2017, AR C.15.0506.F, AC 2017, nr. 250. Zie Cass. 29 juni 2018, AR F.17.0144.F, AC 2018, nr. 428; Cass. 10 juni 2010, AR F.09.0014.N, AC 2010, nr. 415.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Exploot - Exploot van betekening van het cassatieberoep - Verweerder - Belgische Staat - Minister van Financiën - Betekening aan onbevoegde ambtenaar - Nietigheid - Neerlegging van een memorie van antwoord - Fout die de belangen van de verweerder niet heeft geschaad

- Art. 861 Gerechtelijk Wetboek

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Verweerder - Belgische Staat - Minister van Financiën - Betekening aan onbevoegde ambtenaar - Nietigheid - Neerlegging van een memorie van antwoord - Fout die de belangen van de verweerder niet heeft geschaad

- Art. 861 Gerechtelijk Wetboek

L'irrégularité alléguée de la signification du pourvoi en cassation n'a pas nui aux intérêts de la partie défenderesse lorsqu'à l'intervention d'un avocat à la Cour de cassation, la défenderesse a déposé un mémoire en réponse dans les délais légaux et a répondu aux moyens invoqués dans le pourvoi (1). (1) Cass. 6 avril 2017, RG C.15.0506.F, Pas. 2017, n° 250. Voir Cass. 29 juin 2018, RG F.17.0144.F, Pas. 2018, n° 428; Cass. 10 juin 2010, RG F.09.0014.N, Pas. 2010, n° 415.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Exploit - Exploit de signification du pourvoi en cassation - Défendeur - Etat belge - Ministre des Finances - Signification à fonctionnaire incompetent - Nullité - Dépôt d'un mémoire en réponse - Erreur n'ayant pas nui aux intérêts du défendeur

- Art. 861 Code judiciaire

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Formes - Forme et délai de signification etou de dépôt - Défendeur - Etat belge - Ministre des Finances - Signification à fonctionnaire incompetent - Nullité - Dépôt d'un mémoire en réponse - Erreur n'ayant pas nui aux intérêts du défendeur

- Art. 861 Code judiciaire

Een waardevermindering op de schuldvordering waarvan blijkt tijdens het onderzoek van de boekhouding van een daaropvolgend belastbaar tijdperk dat zij niet meer gerechtvaardigd is, levert een onderwaardering van activa op die niet ontsnapt aan de regularisatie binnen de in artikel 361 WIB92 voorziene termijn.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Winsten - Waardevermindering op de schuldvordering - Vermindering niet meer waarschijnlijk in een volgend jaar - Heropname in de belastbare winsten

- Artt. 24, eerste lid, 4°, 47 en 361 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Artt. 22, § 1, 2°, 23, tweede lid, en 27 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Une réduction de valeur sur créance dont le caractère injustifié apparaît lors de l'examen de la comptabilité d'une période imposable subséquente constitue une sous-estimation d'éléments de l'actif qui n'échappe pas à la régularisation dans le délai prévu à l'article 361 du Code des impôts sur les revenus.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Bénéfices - Réduction de valeur sur créance - Réduction cessant d'être probable au cours d'une année postérieure - Réincorporation dans les bénéfices taxables

- Art. 24, al. 1er, 4°, 47 et 361 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 22, § 1er, 2°, 23, al. 2 et 27 Code des impôts sur les revenus 1992

F.17.0106.F

11 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180511.5](#)

AC nr. ...

Conclusie van eerste advocaat-generaal Henkes.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Onroerende voorheffing - Instelling - Kadastraal inkomen -

3/12/2019

Conclusions du premier avocat général Henkes.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte immobilier - Institution - Revenu cadastral - Précompte

P. 208/593

Onroerende voorheffing - Kwijtschelding - Bestemming van het goed als weldadigheidsinstelling - Soortgelijke weldadigheidsinstelling als een hospitaal, kliniek of dispensarium

immobilier - Exonération - Affectation du bien à une oeuvre de bienfaisance - Oeuvre de bienfaisance analogue à un hôpital, une clinique ou un dispensaire

Een instelling die op eender welke wijze fysieke of geestelijke zorg verstrekt is een soortgelijke weldadigheidsinstelling in de zin van artikel 12, § 1, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, zoals een hospitaal, kliniek of dispensarium (1). (1) Zie concl. OM in Pas., 2018, nr.304.

Une institution qui, de quelque manière que ce soit, procure des soins physiques ou psychiques est, au sens de l'article 12, § 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992, une oeuvre de bienfaisance analogue à un hôpital, une clinique ou un dispensaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Onroerende voorheffing - Instelling - Kadastraal inkomen - Onroerende voorheffing - Kwijtschelding - Bestemming van het goed als weldadigheidsinstelling - Soortgelijke weldadigheidsinstelling als een hospitaal, kliniek of dispensarium

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte immobilier - Institution - Revenu cadastral - Précompte immobilier - Exonération - Affectation du bien à une oeuvre de bienfaisance - Oeuvre de bienfaisance analogue à un hôpital, une clinique ou un dispensaire

- Art. 12, § 1 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 12, § 1er Côte des impôts sur les revenus 1992

F.17.0112.F

23 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180323.2](#)

AC nr. ...

De eiser, die in zijn syntheseconclusie het hof van beroep heeft verzocht om het verzoekschrift tot hoger beroep niet-ontvankelijk te verklaren voor verschillende aanslagjaren, heeft er geen belang bij kritiek uit te oefenen op het dictum van het bestreden arrest dat door het hoger beroep over die aanslagjaren niet-ontvankelijk te verklaren, hem geen nadeel berokkent (1). (1) Cass. 22 oktober 2001, AR S.00.0118.F - S.00.0131.F, AC 2001, nr. 564; raadpleeg ook concl. adv.-gen. Werquin vóór Cass. 4 oktober 2012, AR C.11.0686.F, AC 2012, nr. 512; Cass. 7 februari 2014, AR C.12.0571.F, AC 2014, nr. 103; Cass. 22 januari 2015, RG C.13.0532.F, AC 2015, nr. 56, met concl. adv.-gen. Vandermeersch; Cass. 29 januari 2015, RG F.14.0007.F, AC 2015, nr. 69; Cass. 11 september 2015, AR C.15.0006.F, AC 2015, nr. 507 en noot van adv.-gen. Werquin, p. 1991.

Le demandeur, qui dans ses conclusions de synthèse a demandé à la cour d'appel de déclarer la requête d'appel irrecevable pour divers exercices d'imposition, est sans intérêt à critiquer la disposition de l'arrêt attaqué qui, disant irrecevable l'appel sur ces exercices d'imposition, ne lui inflige pas grief (1). (1) Cass. 22 octobre 2001, RG S.00.0118.F - S.00.0131.F, Pas. 2001, n° 564; cons. aussi les conclusions de monsieur l'avocat général Werquin précédant Cass. 4 octobre 2012, RG C.11.0686.F, Pas. 2012, n° 512; Cass. 7 février 2014, RG C.12.0571.F, Pas. 2014, n° 103; Cass. 22 janvier 2015, RG C.13.0532.F, Pas. 2015 n° 56, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général; Cass. 29 janvier 2015, RG F.14.0007.F, Pas. 2015, n° 69; Cass. 11 septembre 2015, RG C.15.0006.F, Pas. 2015, n° 507, et la note (1), signée Th. W., p. 1991.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Belang - Syntheseconclusie in hoger beroep - Gelijklopende bestreden beslissing

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Intérêt - Conclusions de synthèse d'appel - Décision attaquée conforme

Het middel, dat enkel opkomt tegen de redenen waarop het bestreden arrest de niet-ontvankelijkheid van het hoger beroep voor verschillende aanslagjaren grondt maar de onwettigheid niet betwist van de beslissing die eisers hoger beroep voor het overige eveneens niet-ontvankelijk verklaart, kan niet leiden tot cassatie van die beslissing (1). (1) De grond van niet-ontvankelijkheid die geground verklaard wordt door het geannoteerde arrest, levert een interessante combinatie op van de twee betekenissen van het begrip belang in de cassatieprocedure: het subjectieve belang van de eiser, die niet kan opkomen tegen een beslissing die in overeenstemming is met zijn conclusie, en het objectieve belang van het middel, dat begrepen wordt als het vermogen van het middel om tot cassatie te leiden. (AH)

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Belang - Syntheseconclusie in hoger beroep - Gelijklopende bestreden beslissing

Le moyen, qui ne critique que les motifs sur lesquels l'arrêt attaqué fonde l'irrecevabilité de l'appel pour divers exercices d'imposition mais ne dénonce pas l'illégalité de la décision disant son appel également irrecevable pour le surplus, ne saurait entraîner la cassation de cette décision (1). (1) La fin de non-recevoir déclarée fondée par l'arrêt annoté offre une intéressante combinaison des deux acceptions de la notion d'intérêt que connaît la procédure en cassation: l'intérêt subjectif du demandeur, lequel ne peut critiquer une décision rendue conformément à ses écritures, et l'intérêt objectif du moyen, entendu comme l'aptitude de celui-ci à entraîner la cassation. AH

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Intérêt - Conclusions de synthèse d'appel - Décision attaquée conforme

F.17.0114.F

20 december 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181220.5](#)

AC nr. ...

Artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals vervangen bij artikel 7 van de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat, is enkel toepasselijk op de zaken die op 1 januari 2008 hangende zijn; met hangende zaken worden de zaken bedoeld waarover, bij de inwerkingtreding van die nieuwe wet, in eerste aanleg of in hoger beroep nog uitspraak moet worden gedaan (1). (1) Cass. 22 april 2013, AR S.12.0117.F, AC 2013, nr. 249 met concl. van advocaat-generaal Genicot in Pas. 2013, n° 249; zie Cass. 15 september 2014, AR C.13.0017.N, AC 2014, nr. 520 met concl. van advocaat-generaal Vanderlinden.

ADVOCAAT - Gerechtskosten - Burgerlijke zaken - Rechtsplegingsvergoeding - Erelonen en kosten - Verhaalbaarheid - Wet 21 april 2007 - Werking in de tijd - Criterium - Hangende zaken

- Art. 14 Wet 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat

GERECHTSKOSTEN - Burgerlijke zaken - Procedure voor de feitenrechter - Rechtsplegingsvergoeding - Erelonen en kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat - Verhaalbaarheid - Wet 21 april 2007 - Werking - Criterium - Hangende zaken

- Art. 14 Wet 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Gerechtskosten - Rechtsplegingsvergoeding - Erelonen en kosten verbonden aan de

L'article 1022 du Code judiciaire, tel qu'il a été remplacé par l'article 7 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d'avocats, n'est applicable qu'aux affaires en cours au 1er janvier 2008; par affaires en cours sont visées les affaires dans lesquelles il doit encore être statué, en première instance ou en appel, lors de l'entrée en vigueur de la loi nouvelle (1). (1) Cass. 22 avril 2013, RG S.12.0117.F, Pas. 2013, n° 249 avec concl. de M. Genicot, avocat général; voir Cass. 15 septembre 2014, RG C.13.0017.N, Pas. 2014, n° 520 avec concl. de M. Vanderlinden, avocat général publiées à leur date dans AC.

AVOCAT - Frais et dépens - Matière civile - Indemnité de procédure - Honoraires et frais - Répétibilité - Loi du 21 avril 2007 - Application dans le temps - Critère - Affaires en cours

- Art. 14 L. du 21 avril 2007

FRAIS ET DEPENS - Matière civile - Procédure devant le juge du fond - Indemnité de procédure - Honoraires et frais d'avocats - Répétibilité - Loi du 21 avril 2007 - Application - Critère - Affaires en cours

- Art. 14 L. du 21 avril 2007

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Frais et dépens - Indemnité de procédure - Honoraires et frais d'avocats -

bijstand van een advocaat - Verhaalbaarheid - Wet 21 april 2007 - Toepassing - Criterium - Hangende zaken

- Art. 14 Wet 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat

Répétibilité - Loi du 21 avril 2007 - Application - Critère - Affaires en cours

- Art. 14 L. du 21 avril 2007

F.17.0118.F

20 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180920.3](#)

AC nr. ...

Het middel, dat de rechter verwijt een wettelijke bepaling te hebben geschonden, op grond dat hij die bepaling niet op het geschil heeft toegepast terwijl deze had moeten worden toegepast, is ontvankelijk (1). (1) Zie Cass. 18 december 2008, AR C.06.0351.F, AC 2008, nr. 471 (in de Pasicrisie werd het antwoord op de grond van niet-ontvankelijkheid niet gepubliceerd); Cass. 16 september 2004, AR F.03.0049.F en F.03.0062.F, AC 2004, nr. 415; Cass. 28 november 2002, AR C.01.0353.F, AC 2002, nr. 641; Cass. 12 maart 1992, AR 9089, AC 1991-92, nr. 367; Cass. 7 september 1983, AR 3913, AC 1983-84, nr. 17.

CASSATIEMIDDELEN - Belastingzaken - Vereiste vermeldingen - Vermelding van de geschonden wettelijke bepalingen - Toepassing door de rechter - Ontvankelijkheid

Est recevable le moyen qui fait grief au juge d'avoir violé une disposition légale pour ne pas l'avoir appliquée au litige alors qu'elle eût dû l'être (1). (1) Voir Cass. 18 décembre 2008, RG C.06.0351.F, Pas. 2008, n° 471 (la Pasicrisie ne publie pas la réponse à la fin de non-recevoir); Cass. 16 septembre 2004, RG F.03.0049.F et F.03.0062.F, Pas. 2004, n° 415; Cass. 28 novembre 2002, RG C.01.0353.F, Pas. 2002, n° 641; Cass. 12 mars 1992, RG 9089, Bull. et Pas., I, n° 367; Cass. 7 septembre 1983, RG 3913, Bull. et Pas. 1984, n° 17.

MOYEN DE CASSATION - Matière fiscale - Indications requises - Mention des dispositions légales violées - Application par le juge - Recevabilité

Inkomsten uit roerende goederen en kapitalen van de belastingplichtige die niet voor de uitoefening van zijn beroepswerkzaamheid bestemd zijn, zijn roerende inkomsten, ook al komen die roerende goederen en kapitalen voort uit de beroepswerkzaamheid van die belastingplichtige (1). (1) Zie Cass. 10 november 2017, AR F.14.0076.F, AC 2017, nr. 632; Cass. 22 januari 2010, AR F.08.0002.F, AC 2010, nr. 53, met concl. OM in Pas. 2010.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Inkomsten uit onroerende goederen - Roerende goederen en kapitalen - Roerende goederen en kapitalen uit de beroepswerkzaamheid - Artt. 6, 2° en 3°, 17, § 1, 23, § 1, 27 en 37 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Les revenus produits par des avoirs mobiliers du contribuable qui ne sont pas affectés à l'exercice de son activité professionnelle constituent des revenus mobiliers même lorsque ces avoirs ont été produits par l'activité professionnelle du contribuable (1). (1) Voir Cass. 10 novembre 2017, RG F.14.0076.F, Pas. 2017, n° 632; Cass. 22 janvier 2010, RG F.08.0002.F, Pas. 2010, n° 53, avec concl.MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus de biens immeubles - Avoir mobilier - Avoir produit par l'activité professionnelle - Art. 6, 2° et 3°, 17, § 1er, 23, § 1er, 27 et 37 Code des impôts sur les revenus 1992

F.17.0133.N

21 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180621.12](#)

AC nr. ...

Aangezien de artikelen 164 en 165 KB/WIB92 zich niet verstaan met het bijzonder regime van de tenuitvoerlegging en beslagen in het raam van de gerechtelijke reorganisatie ligt het in de rede de gevolgen van het vereenvoudigd fiscaal derdenbeslag tijdens deze procedure geheel af te stemmen op de artikelen 30 en 31 WCO; uit het geheel van de bepalingen volgt dat het vereenvoudigd fiscaal derdenbeslag zijn bewarende werking behoudt tijdens de periode van opschorting tenzij hiervan de opheffing wordt bevolen op grond van artikel 31 WCO.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Inkomstenbelastingen - Gerechtelijke reorganisatie - Periode van opschorting - Vereenvoudigd fiscaal beslag onder derden - Bewarende werking

- Artt. 164 en 165 Koninklijk Besluit tot uitvoering van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992

- Artt. 30 en 31 Wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen

CONTINUÏTEIT VAN DE ONDERNEMING - Gerechtelijke reorganisatie - Periode van opschorting - Vereenvoudigd fiscaal beslag onder derden - Bewarende werking

- Artt. 164 en 165 Koninklijk Besluit tot uitvoering van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992

- Artt. 30 en 31 Wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen

INKOMSTENBELASTINGEN - Rechten - Tenuitvoerlegging en voorrechten van de schatkist - Gerechtelijke reorganisatie - Periode van opschorting - Vereenvoudigd fiscaal beslag onder derden - Bewarende werking

- Artt. 164 en 165 Koninklijk Besluit tot uitvoering van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992

- Artt. 30 en 31 Wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen

Dès lors que les articles 164 et 165 de l'arrêté royal du 27 août 1993 d'exécution du Code des impôts sur les revenus 1992 sont incompatibles avec le régime particulier des saisies et voies d'exécution dans le cadre de la réorganisation judiciaire, il est raisonnable d'aligner les effets d'une saisie-arrêt notifiée en forme simplifiée pendant une telle procédure sur les articles 30 et 31 de la loi du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises; il résulte de l'ensemble de ces dispositions que la saisie-arrêt simplifiée en matière fiscale garde ses effets conservatoires pendant la durée du sursis, sauf si la levée en est ordonnée sur la base de l'article 31 de la loi précitée.

SAISIE - Saisie exécution - Impôts sur les revenus - Réorganisation judiciaire - Durée du sursis - Saisie-arrêt simplifiée en matière fiscale - Effets conservatoires

- Art. 164 et 165 Arrêté Royal d'exécution du Code des Impôts sur les Revenus 1992

- Art. 30 et 31 L. du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises

CONTINUITÉ DES ENTREPRISES - Réorganisation judiciaire - Durée du sursis - Saisie-arrêt simplifiée en matière fiscale - Effets conservatoires

- Art. 164 et 165 Arrêté Royal d'exécution du Code des Impôts sur les Revenus 1992

- Art. 30 et 31 L. du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises

IMPOTS SUR LES REVENUS - Droits, exécution et privilèges du trésor public - Réorganisation judiciaire - Durée du sursis - Saisie-arrêt simplifiée en matière fiscale - Effets conservatoires

- Art. 164 et 165 Arrêté Royal d'exécution du Code des Impôts sur les Revenus 1992

- Art. 30 et 31 L. du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises

F.17.0140.N

21 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180621.13](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal m.o. Van der Fraenen.

PAND - Verpande schuldvordering - Gemeenrechtelijk beslag onder derden door een andere schuldeiser - Inningsrecht van de pandhouder

Conclusie van advocaat-generaal m.o. Van der Fraenen.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Inkomstenbelastingen - Verpande schuldvordering - Vereenvoudigd fiscaal beslag onder derden - Betaling door de derde-schuldenaar aan de ontvanger - Tegenwerpelijheid aan de pandhouder

INKOMSTENBELASTINGEN - Rechten - Tenuitvoerlegging en voorrechten van de schatkist - Verpande schuldvordering - Vereenvoudigd fiscaal beslag onder derden - Betaling door de derde-schuldenaar aan de ontvanger - Tegenwerpelijheid aan de pandhouder

3/12/2019

Conclusions de l'avocat général délégué Van der Fraenen.

GAGE - Créance mise en gage - Saisie-arrêt de droit commun par un autre créancier - Droit de recouvrement du créancier gagiste

Conclusions de l'avocat général délégué Van der Fraenen.

SAISIE - Saisie exécution - Impôt sur les revenus - Créance mise en gage - Saisie-arrêt simplifiée en matière fiscale - Paiement par le tiers débiteur au receveur - Opposabilité au créancier gagiste

IMPOTS SUR LES REVENUS - Droits, exécution et privilèges du trésor public - Créance mise en gage - Saisie-arrêt simplifiée en matière fiscale - Paiement par le tiers débiteur au receveur - Opposabilité au créancier gagiste

P. 212/593

Uit artikel 1690, § 1 en artikel 2075 Burgerlijk Wetboek vloeit voort dat een eerder pandrecht tegenwerpelijk is aan een later beslag op dezelfde schuldvordering en dat de betaling door de derde-schuldenaar aan de ontvanger krachtens artikel 164, § 1, KBWIB92, in weerwil van de kennisgeving van het pand aan de derde-schuldenaar niet-tegenwerpelijk is aan die pandhouder, ook al is de ontvanger op het ogenblik van de betaling te goeder trouw (1). (1) Zie concl. OM.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Inkomstenbelasting - Verpande schuldvordering - Vereenvoudigd fiscaal beslag onder derden - Betaling door de derde-schuldenaar aan de ontvanger - Tegenwerpelijkheid aan de pandhouder

- Art. 164, § 1 Koninklijk Besluit tot uitvoering van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992

- Artt. 1690, § 1, en 2075 Burgerlijk Wetboek

INKOMSTENBELASTINGEN - Rechten - Tenuitvoerlegging en voorrechten van de schatkist - Verpande schuldvordering - Vereenvoudigd fiscaal beslag onder derden - Betaling door de derde-schuldenaar aan de ontvanger - Tegenwerpelijkheid aan de pandhouder

- Art. 164, § 1 Koninklijk Besluit tot uitvoering van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992

- Artt. 1690, § 1, en 2075 Burgerlijk Wetboek

Uit artikel 8 hypotheekwet van 16 december 1851 en de artikelen 1451, 1540 en 1543 Gerechtelijk wetboek volgt dat indien op een verpande schuldvordering een gemeenrechtelijk beslag onder derden werd gelegd door een andere schuldeiser, de pandhouder de schuldvordering niet verder kan innen bij de derde-schuldenaar, maar dat de afgifte door de derde-schuldenaar enkel kan gebeuren in handen van de instrumenterende gerechtsdeurwaarder met oog op de evenredige verdeling (1). (1) Zie concl. OM.

PAND - Verpande schuldvordering - Gemeenrechtelijk beslag onder derden door een andere schuldeiser - Inningsrecht van de pandhouder

- Art. 8 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet

- Artt. 1451, 1540 en 1543 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Il suit des articles 1690, § 1er, et 2075 du Code civil qu'un droit de gage antérieur est opposable à une saisie ultérieure sur la même créance et que le paiement effectué par le tiers débiteur au receveur en vertu de l'article 164, § 1er, de l'arrêté royal du 27 août 1993 d'exécution du Code des impôts sur les revenus 1992, alors que le gage a été notifié au tiers débiteur, n'est pas opposable au créancier gagiste, même si le receveur est de bonne foi au moment du paiement (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

SAISIE - Saisie exécution - Impôt sur les revenus - Créance mise en gage - Saisie-arrêt simplifiée en matière fiscale - Paiement par le tiers débiteur au receveur - Opposabilité au créancier gagiste

- Art. 164, § 1er Arrêté Royal d'exécution du Code des Impôts sur les Revenus 1992

- Art. 1690, § 1er, et 2075 Code civil

IMPOTS SUR LES REVENUS - Droits, exécution et privilèges du trésor public - Créance mise en gage - Saisie-arrêt simplifiée en matière fiscale - Paiement par le tiers débiteur au receveur - Opposabilité au créancier gagiste

- Art. 164, § 1er Arrêté Royal d'exécution du Code des Impôts sur les Revenus 1992

- Art. 1690, § 1er, et 2075 Code civil

Il suit de l'article 8 de la loi du 16 décembre 1851 et des articles 1451, 1540 et 1543 du Code judiciaire que lorsqu'une créance mise en gage a fait l'objet d'une saisie-arrêt de droit commun pratiquée par un autre créancier, le créancier gagiste ne peut plus la recouvrer auprès du tiers débiteur et que celui-ci ne peut vider ses mains qu'en celles de l'huissier de justice instrumentant en vue de la distribution par contribution (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

GAGE - Créance mise en gage - Saisie-arrêt de droit commun par un autre créancier - Droit de recouvrement du créancier gagiste

- Art. 8 Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèquesL. Loi hypothécaire

- Art. 1451, 1540 et 1543 Cône des impôts sur les revenus 1992

Bij de toetsing van een administratieve sanctie die een repressief karakter heeft in de zin van artikel 6 EVRM, mag de rechter in het bijzonder acht slaan op de zwaarte van de inbreuk, de hoogte van reeds opgelegde sancties, de wijze waarop in gelijkaardige zaken werd geoordeeld en de weerslag van de sanctie voor de betrokkene, maar moet hierbij in acht nemen in welke mate het bestuur zelf gebonden was in verband met de sanctie (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTINGEN (MET DE INKOMSTENBELASTINGEN GELIJKES - Eurovignet - Administratieve geldboete - Repressief karakter - Evenredigheid met de inbreuk - Toetsingsrecht van rechter

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 13 Wet 27 december 1994 tot goedkeuring van het Verdrag inzake de heffing van de rechten voor het gebruik van bepaalde wegen door zware vrachtwagens

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Eurovignet - Administratieve geldboete - Repressief karakter - Evenredigheid met de inbreuk - Toetsingsrecht van rechter

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 13 Wet 27 december 1994 tot goedkeuring van het Verdrag inzake de heffing van de rechten voor het gebruik van bepaalde wegen door zware vrachtwagens

De boete wegens het meer dan een maand vervallen zijn van het eurovignet sanctioneert een norm die gericht is tot eenieder die met zware vrachtwagens gebruikt maakt van bepaalde wegen en is niet slechts gericht tot een bepaalde groep personen met een bijzonder statuut; uit de aard en de wijze van bepaling van de omvang van de boete blijkt dat deze geen vergoedende functie heeft, maar er in wezen toe strekt te straffen en de herhaling van inbreuken te voorkomen, zodat de boete bijgevolg strafrechtelijk van aard is in de zin van artikel 6.1 EVRM; de omstandigheid dat de sanctie niet zwaar is, doet hieraan geen afbreuk (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTINGEN (MET DE INKOMSTENBELASTINGEN GELIJKES - Eurovignet - Administratieve geldboete - Kwalificatie als strafsanctie - Lichte sanctie

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 13 Wet 27 december 1994 tot goedkeuring van het Verdrag inzake de heffing van de rechten voor het gebruik van bepaalde wegen door zware vrachtwagens

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 -

Le juge appelé à contrôler une sanction administrative à caractère répressif au sens de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales peut tenir compte, en particulier, de la gravité de l'infraction, du taux des sanctions déjà infligées, de la manière dont il a été statué dans des causes similaires et des effets de la sanction sur la personne concernée, mais doit avoir égard à la mesure dans laquelle l'administration était elle-même liée par cette sanction (1). (1) Voir les concl. Du MP publiées à leur date dans AC.

TAXES ASSIMILEES AUX IMPOTS SUR LES REVENUS - Eurovignette - Amende administrative - Caractère répressif - Proportionnalité à l'infraction - Droit de contrôle du juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 13 L. du 27 décembre 1994

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Eurovignette - Amende administrative - Caractère répressif - Proportionnalité à l'infraction - Droit de contrôle du juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 13 L. du 27 décembre 1994

L'amende infligée lorsqu'une eurovignette a expiré depuis plus d'un mois sanctionne une norme qui s'adresse à quiconque utilise certaines routes avec des véhicules utilitaires lourds et pas seulement à une catégorie déterminée de personnes ayant un statut particulier; il ressort de la nature et du mode de détermination de l'importance de l'amende que celle-ci n'a pas une fonction indemnitaire, mais tend essentiellement à punir et à prévenir la répétition d'infractions, de sorte qu'elle est de nature pénale au sens de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales; la circonstance que la sanction n'est pas lourde est sans incidence à cet égard (1). (1) Voir les concl. Du MP publiées à leur date dans AC.

TAXES ASSIMILEES AUX IMPOTS SUR LES REVENUS - Eurovignette - Amende administrative - Qualification de sanction pénale - Sanction légère

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 13 L. du 27 décembre 1994

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de

Art. 6.1 - Eurovignet - Administrative geldboete - Kwalificatie als strafsanctie - Lichte sanctie

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 13 Wet 27 december 1994 tot goedkeuring van het Verdrag inzake de heffing van de rechten voor het gebruik van bepaalde wegen door zware vrachtwagens

l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Eurovignette - Amende administrative - Qualification de sanction pénale - Sanction légère

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 13 L. du 27 décembre 1994

F.17.0144.F

29 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180629.4](#)

AC nr. ...

Het cassatieberoep, dat gericht is tegen de Belgische Staat, Federale Overheidsdienst Financiën, vertegenwoordigd door de gewestelijk directeur der directe belastingen te X, is niet ontvankelijk wanneer het inleidend verzoekschrift wel betekend werd aan het kantoor van die directeur maar niet aan het kabinet van de minister van Financiën of de ambtenaar die wordt aangewezen in artikel 1 van het ministerieel besluit van 25 oktober 2012 houdende aanwijzing van de ambtenaar van de Federale Overheidsdienst Financiën op wiens kantoor de Staat kan worden gedagvaard en de betekeningen en kennisgevingen kunnen worden gedaan; de omstandigheid dat het arrest aan de eiser werd betekend op verzoek van de Belgische Staat, Federale Overheidsdienst Financiën, administratie van de directe belastingen, op vervolging en benaerstiging van de gewestelijk directeur der directe belastingen te X, heeft niet tot gevolg dat het verzoekschrift in cassatie dat gericht is tegen de Belgische Staat, aan die directeur kon worden betekend en ook niet dat die directeur in de zin van voornoemd artikel 705 zou zijn aangewezen door de minister van Financiën om de betekeningen te ontvangen die aan hem moeten worden gedaan.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Allerlei - Cassatieberoep tegen de Belgische Staat, Federale Overheidsdienst Financiën, vertegenwoordigd door de gewestelijk directeur der directe belastingen - Betekening - Gewestelijk directeur der directe belastingen - Ontvankelijkheid

- Artt. 1079, eerste lid, en 705, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

N'est pas recevable le pourvoi dirigé contre l'État belge, service public fédéral des Finances, représenté par le directeur régional des contributions directes à X, dont la requête introductive a été signifiée au bureau de ce directeur mais pas au cabinet du ministre des Finances ni au fonctionnaire désigné à l'article 1er de l'arrêté ministériel du 25 octobre 2012 désignant le fonctionnaire du service public fédéral des Finances au bureau duquel l'État peut être cité en justice et les significations et notifications faites; la circonstance que l'arrêt a été signifié au demandeur à la requête de l'État belge, service public fédéral des Finances, administration des contributions directes, poursuites et diligences du directeur régional des contributions directes à X n'a pour conséquence ni que la requête introduisant le pourvoi en cassation dirigé contre l'État belge pouvait être signifiée à ce directeur ni que celui-ci aurait, au sens de l'article 705 précité, été désigné par le ministre des Finances pour recevoir les significations qui doivent lui être faites.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Divers - Pourvoi dirigé contre l'Etat belge, service public fédéral des Finances représenté par le directeur régional des contributions directes - Signification - Directeur régional des contributions directes - Recevabilité

- Art. 1079, al. 1er, et 705, al. 1er Code judiciaire

F.17.0146.F

20 december 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181220.6](#)

AC nr. ...

Behalve indien de wet, luidens artikel 440, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, een bijzondere lastgeving vereist, wordt de advocaat die voor een rechtscollege van de rechterlijke orde een akte van rechtspleging verricht en zich ertoe beperkt in die akte te verklaren dat hij optreedt in naam van een rechtspersoon die genoegzaam geïdentificeerd is door de opgave van zijn benaming, zijn rechtskarakter en zijn hoofdzetel, wettelijk vermoed daartoe een regelmatige lastgeving van een bevoegd orgaan van die rechtspersoon te hebben verkregen (1). (1) Cass. 12 februari 2016, AR F.14.0223.F, AC 2016, nr. 105.

ADVOCAAT - Rechtscollege van de rechterlijke orde - Akte van rechtspleging - Optreden in naam van een rechtspersoon - Regelmatige lastgeving - Wettelijk vermoeden
- Art. 440, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Dat vermoeden van volmacht, ingesteld door artikel 440, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, ten aanzien van de advocaat is niet onweerlegbaar; het is een partij toegestaan om te betogen dat de beslissing om een akte van rechtspleging te verrichten, niet is goedgekeurd door de organen van een rechtspersoon en niet van hem uitgaat, maar de bewijslast rust op de partij die die betwisting opwerpt; het staat niet aan de rechter een dergelijke betwisting ambtshalve op te werpen (1). (1) Cass. 12 februari 2016, AR F.14.0223.F, AC 2016, nr. 105.

ADVOCAAT - Rechtscollege van de rechterlijke orde - Akte van rechtspleging - Optreden in naam van een rechtspersoon - Volmacht - Wettelijk vermoeden - Weerlegbaar - Bewijslast - Geen ambtshalve controle door de rechter
- Art. 440, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Excepté le cas où aux termes de l'article 440, alinéa 2, du Code judiciaire, la loi exige un mandat spécial, l'avocat qui, devant une juridiction de l'ordre judiciaire, accomplit un acte de procédure et qui se borne dans cet acte à déclarer agir au nom d'une personne morale dûment identifiée par sa dénomination, sa nature juridique et son siège social est légalement présumé avoir reçu à cette fin un mandat régulier d'un organe compétent de cette personne morale (1). (1) Cass. 12 février 2016, RG F.14.0223.F, Pas. 2016, n° 105.

AVOCAT - Juridiction de l'ordre judiciaire - Acte de procédure - Action au nom d'une personne morale - Mandat régulier - Présomption légale
- Art. 440, al. 2 Code judiciaire

La présomption de fondé de pouvoirs établie par l'article 440, alinéa 2, du Code judiciaire, dans le chef de l'avocat n'est pas irréfragable; il est permis à une partie d'affirmer que la décision d'accomplir un acte de procédure n'a pas été approuvée par les organes d'une personne morale et n'émane pas de celle-ci, mais la charge de la preuve incombe à la partie qui émet cette contestation; il n'appartient pas au juge de soulever d'office pareille contestation (1). (1) Cass. 12 février 2016, RG F.14.0223.F, Pas. 2016, n° 105.

AVOCAT - Juridiction de l'ordre judiciaire - Acte de procédure - Action au nom d'une personne morale - Fondé de pouvoirs - Présomption légale - Réfragable - Charge de la preuve - Pas de vérification d'office par le juge
- Art. 440, al. 2 Code judiciaire

Het arrest, dat overweegt dat het hof van beroep had kennisgenomen van de vordering tot nietigverklaring van de initiële aanslag op de grond die reeds door de eerste rechter was aangenomen maar die door het incidenteel beroep werd betwist en, bijgevolg, opnieuw voor dat hof werd aangevoerd en dat het hof van beroep dat incidenteel beroep heeft verworpen om de oorspronkelijke vordering gedeeltelijk aan te nemen op dezelfde grond als de eerste rechter en in dat opzicht zijn beslissing te bevestigen, verantwoordt naar recht zijn beslissing dat de subsidiaire aanslag aan het hof van beroep moest worden voorgelegd; aangezien dat de rechterlijke beslissing is die de nietigverklaring uitsprekt, moest een subsidiaire aanslag binnen de termijn van zes maanden te rekenen van dat arrest aan het hof van beroep worden voorgelegd.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Aanslagprocedure - Allerlei - Subsidiaire aanslag - Hoger beroep - Bevoegd gerecht - Beslissing die de termijn doet lopen

- Art. 356, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. L 3321-12, eerste lid Waals Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Allerlei - Subsidiaire aanslag - Hoger beroep - Bevoegd gerecht - Beslissing die de termijn doet lopen

- Art. 356, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. L 3321-12, eerste lid Waals Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

Justifie légalement sa décision que c'est à la cour d'appel que devait être soumise la cotisation subsidiaire, l'arrêt qui considère que cette cour était saisie de la demande d'annulation de la cotisation primitive sur la base déjà retenue par le premier juge mais contestée par l'appel incident et, partant, réitérée devant elle, et qu'elle a rejeté cet appel incident pour accueillir en partie la demande originaire sur la même base que le premier juge et confirmer dans cette mesure la décision de celui-ci; étant la décision judiciaire qui prononce l'annulation, c'est dans le délai de six mois à dater de cet arrêt qu'une cotisation subsidiaire devait être soumise à la cour d'appel.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Etablissement de l'impôt - Divers - Cotisation subsidiaire - Appel - Juridiction compétente - Décision faisant courir le délai

- Art. 356, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. L 3321-12, al. 1er Code de la démocratie locale et de la décentralisation

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Divers - Cotisation subsidiaire - Appel - Juridiction compétente - Décision faisant courir le délai

- Art. 356, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. L 3321-12, al. 1er Code de la démocratie locale et de la décentralisation

F.17.0148.F

20 december 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181220.7](#)

AC nr. ...

In de zin van artikel L 1133-1 van het Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie, dat de bekendmaking van de gemeentelijke reglementen en verordeningen bij aanplakking voorschrijft, moet aanplakking worden begrepen als een permanente wijze van bekendmaking waardoor de belanghebbenden te allen tijde kennis kunnen nemen van het bestaan van een reglement of een verordening waarvan zij, als zij dat wensen, de inhoud kunnen vernemen op de plaats die in de bekendmaking is aangeduid (1). (1) Cass. 10 september 1992, AR F1192F, AC 1992, nr. 603; zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 729.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Rechtspleging - Gemeentebelastingen - Reglement - Bekendmaking - Aanplakking

- Art. L 1133-1 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Wettigheid van besluiten en verordeningen - Bekendmaking - Aanplakking

- Art. L 1133-1 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

Au sens de l'article L 1133-1 du Code de la démocratie locale et de la décentralisation qui prescrit la publication des ordonnances et règlements communaux par voie d'affiche, l'affichage doit s'entendre d'un mode permanent de publication qui permet aux intéressés de prendre connaissance, à toute heure, de l'existence d'un règlement ou d'une ordonnance dont il leur appartiendra, s'ils le souhaitent, de s'informer de la teneur à l'endroit précisé par l'affiche (1). (1) Cass. 10 septembre 1992, RG F1192F, Pas. 1992, n° 603; voy. les concl. du MP.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Procédure - Taxes communales - Règlement - Publication - Affichage

- Art. L 1133-1 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Légalité des arrêtes et règlements - Publication - Affichage

- Art. L 1133-1 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

In geval van een onrechtmatige daad van de overheden ontstaat de schuldvordering, in beginsel, op het ogenblik waarop de schade tot stand komt of waarop haar toekomstige verwezenlijking naar redelijke verwachting vaststaat (1). (1) Cass. 16 februari 2006, AR C.05.0022.N, AC 2006, nr. 98, Cass. 2 februari 2017, AR C.15.0298.F, AC 2017, nr. 80.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Staat - Overheid - Schuldvordering - Ontstaan - Tijdstip

- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Aanvang - Schuldvordering - Ontstaan - Tijdstip

- Art. 100, eerste lid, 1° Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

Behoudens andersluidende wettelijke bepalingen, geldt de vijfjarige verjaringstermijn in de regel voor alle schuldvorderingen ten laste van de Staat (1). (1) Cass. 14 april 2003, AR C.00.0167.N, AC 2003, nr. 250, Cass. 16 februari 2006, AR C.05.0022.N, AC 2006, nr. 98.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Duur - Staat - Wet op de rijkscomptabiliteit - Schuldvordering - Vijfjarige termijn - Toepassing

- Art. 100, eerste lid Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

De wettelijke verplichting van de rechter bij wie de burgerlijke rechtsvordering aanhangig is gemaakt, om zijn uitspraak aan te houden, verhindert het instellen van die rechtsvordering niet en heeft niet tot gevolg dat de verjaring van die rechtsvordering geschorst wordt zolang er over de strafvordering geen uitspraak is gedaan.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Schorsing - Onrechtmatige daad - Strafvordering - Regel volgens welke 'le criminel tient le civil en état' - Burgerlijke rechtsvordering - Verjaring - Geen schorsing

- Art. 4, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Dans le cas d'un acte illicite des autorités, la créance naît, en principe, au moment où le dommage survient ou au moment où sa réalisation future est raisonnablement établie (1). (1) Cass. 16 février 2006, RG C.05.0022.N, Pas. 2006, n° 98, Cass. 2 février 2017, RG C.15.0298.F, Pas. 2017, n°80.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Etat. pouvoirs publics - Créance - Naissance - Moment

- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature. durée. point de départ. fin) - Point de départ - Créance - Naissance - Moment

- Art. 100, al. 1er, 1° Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

Le délai de prescription de cinq ans vaut, en principe, pour toutes les créances à charge de l'Etat, sauf dispositions légales contraires (1). (1) Cass. 14 avril 2003, RG C.00.0167.N, Pas. 2003, n° 250, Cass. 16 février 2006, RG C.05.0022.N, Pas. 2006, n° 98.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature. durée. point de départ. fin) - Durée - Etat - Loi sur la comptabilité de l'Etat - Créance - Délai quinquennal - Application

- Art. 100, al. 1er Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

L'obligation légale de surséance à charge du juge saisi de l'action civile ne fait pas obstacle à ce que cette action soit intentée et n'a pas pour effet d'en suspendre la prescription jusqu'à ce qu'il soit statué sur l'action publique.

PRESCRIPTION - Matière civile - Suspension - Acte illicite - Action publique - Règle selon laquelle le criminel tient le civil en état - Action civile - Prescription - Pas de suspension

- Art. 4, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Het gedeelte van het resultaat dat voortkomt uit abnormale of goedgunstige voordelen die de belastingplichtige, in welke vorm of door welk middel ook, rechtstreeks of onrechtstreeks heeft verkregen uit een onderneming ten aanzien waarvan hij zich rechtstreeks of onrechtstreeks in enige band van wederzijdse afhankelijkheid bevindt, mag niet worden gecompenseerd met het verlies van het belastbare tijdperk, derwijze dat het belastbare resultaat minstens gelijk is aan het verkregen abnormaal of goedgunstig voordeel, ongeacht of het resultaat positief dan wel negatief is (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Bedrijfsverliezen - Abnormale en goedgunstige voordelen - Verbod tot verliescompensatie

- Artt. 79 en 207 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Uit artikel 1079 Ger. W. volgt dat de voorziening bij het Hof wordt ingesteld door het neerleggen van een verzoekschrift ter griffie, en niet door de betekening ervan; wanneer bijgevolg de betekening van een verzoekschrift niet wordt gevolgd door de neerlegging ervan ter griffie, staat niets eraan in de weg dat de eiser het verzoekschrift een tweede maal laat betekenen om dit verzoekschrift vervolgens tijdig neer te leggen ter griffie (1). (1) Zie concl. OM.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Betekening niet gevolgd door neerlegging - Implicaties

- Art. 1079, eerste en tweede lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

La partie du résultat qui provient d'avantages anormaux ou bénévoles que le contribuable a retirés, directement ou indirectement, sous quelque forme ou par quelque moyen que ce soit, d'une entreprise à l'égard de laquelle il se trouve directement ou indirectement dans des liens d'interdépendance, ne peut être compensée avec la perte de la période imposable de sorte que le résultat imposable est à tout le moins égal à l'avantage anormal ou bénévole retiré, que le résultat soit positif ou négatif (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Pertes professionnelles - Avantages anormaux et bénévoles - Interdiction de compensation avec la perte

- Art. 79 et 207 Code des impôts sur les revenus 1992

Il résulte de l'article 1079 C. jud. que le pourvoi devant la Cour est introduit par le dépôt de la requête au greffe, et non par sa signification; par conséquent, lorsque la signification d'une requête n'est pas suivie de son dépôt au greffe, rien ne s'oppose à ce que le demandeur fasse signifier une seconde fois la requête et la dépose ensuite au greffe dans les délais (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Formes - Forme du pourvoi et indications - Signification non suivie de dépôt - Implications

- Art. 1079, al. 1er et 2 Code des impôts sur les revenus 1992

G.18.0057.F

12 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180312.2](#)

AC nr. ...

Het verzoekschrift dat ertoe strekt rechtsbijstand te verkrijgen teneinde cassatieberoep in te stellen tegen een arrest dat het verval van de Belgische nationaliteit van verzoeker uitspreekt op grond van artikel 23 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit, is niet gegrond aangezien, krachtens artikel 23, § 6, tweede lid, van dat wetboek, het cassatieberoep wordt ingesteld en berecht zoals is voorgeschreven voor de cassatieberoepen in criminele zaken, en de tussenkomst van een advocaat bij het Hof van Cassatie niet vereist is in strafzaken.

RECHTSBIJSTAND - Verval van de nationaliteit - Cassatieberoep - Strafrechtspleging - Geen tussenkomst van een advocaat bij het Hof - Verzoek om rechtsbijstand

- Art. 23 Wetboek van de Belgische nationaliteit

- Artt. 664 e.v. Gerechtelijk Wetboek

N'est pas fondée la requête qui tend à obtenir l'assistance judiciaire afin de se pourvoir en cassation contre un arrêt qui prononce la déchéance de la nationalité belge du requérant sur la base de l'article 23 du Code de la nationalité belge, dès lors qu'en vertu de l'article 23, § 6, alinéa 2, de ce code, le pourvoi en cassation est formé et jugé comme il est prescrit pour les pourvois en matière criminelle et que l'intervention d'un avocat à la Cour de cassation n'est pas requise en matière pénale.

ASSISTANCE JUDICIAIRE - Déchéance de nationalité - Pourvoi en cassation - Procédure pénale - Pas d'intervention d'un avocat à la Cour - Requête en assistance judiciaire

- Art. 23 Code de la nationalité belge

- Art. 664 et s. Code judiciaire

Voor de toepassing van artikel 427, eerste lid, Wetboek van Strafvordering wordt het kind dat cassatieberoep instelt tegen een arrest dat maatregelen inzake gedwongen hulpverlening neemt ten aanzien van hemzelf en van zijn ouders, gelijkgesteld met de vervolgte persoon; het arrest dat de dwangmaatregelen beveelt, doet geen uitspraak over de tegen het kind ingestelde burgerlijke rechtsvordering; het cassatieberoep dient bijgevolg niet te worden betekend aan het openbaar ministerie en aan de ouders van verzoekster.

CASSATIEBEROEP - Straffzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Algemeen - Jeugdbescherming - Maatregelen inzake opgelegde hulpverlening - Rechtsbijstand - Betekening aan de partij tegen wie het gericht is - Vervolgde persoon - Verplichting - Voorwaarde

- Art. 427, eerste lid Wetboek van Strafvordering

RECHTSBIJSTAND - Cassatieberoep - Betekening aan de partij tegen wie het gericht is - Vervolgde persoon - Maatregelen inzake opgelegde hulpverlening - Verplichting - Voorwaarde

- Art. 427, eerste lid Wetboek van Strafvordering

Pour l'application de l'article 427, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, l'enfant qui se pourvoit en cassation contre un arrêt prenant des mesures d'aide contrainte à l'égard de lui-même et de ses parents est assimilé à la personne poursuivie; l'arrêt qui ordonne les mesures contraintes ne statue pas sur l'action civile exercée contre l'enfant; le pourvoi en cassation ne doit dès lors pas être signifié au ministère public et aux parents de la requérante.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Généralités - Protection de la jeunesse - Mesures d'aide contrainte - Assistance judiciaire - Signification à la partie contre laquelle il est dirigé - Personne poursuivie - Obligation - Condition

- Art. 427, al. 1er Code d'Instruction criminelle

ASSISTANCE JUDICIAIRE - Pourvoi en cassation - Signification à la partie contre laquelle il est dirigé - Personne poursuivie - Mesures d'aide contrainte - Obligation - Condition

- Art. 427, al. 1er Code d'Instruction criminelle

Artikel 162bis Wetboek van Strafvordering en artikel 283 AWDA schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet omdat het niet zonder redelijke verantwoording is dat de wetgever elke verhaalbaarheid van de kosten en erelonen van advocaten heeft uitgesloten in de betrekkingen tussen de beklagde en de administratie van douane en accijnzen, wanneer die administratie in aanzienlijke mate de functie van het openbaar ministerie vervult; aldus is die administratie, in de gevallen waarin zij optreedt als vervolgende partij, geen rechtsplegingsvergoeding verschuldigd wanneer haar fiscaalrechtelijke vordering tegen de beklagde wordt afgewezen (1). (1) GwH 6 oktober 2016, nr. 127/2016.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Algemene Wet Douane en Accijnzen - Artikel 283 - Veroordeling tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding - Belgische Staat in het ongelijk gesteld - Bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Draagwijdte

DOUANE EN ACCIJNZEN - Algemene Wet Douane en Accijnzen - Artikel 283 - Veroordeling tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding - Belgische Staat in het ongelijk gesteld - Bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Draagwijdte

GRONDWET - Art. 11 - Non-discriminatiebeginsel - Straffzaken - Douane en accijnzen - Belgische Staat in het ongelijk gesteld - Veroordeling tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding - Bestaanbaarheid met artikel 11 Grondwet - Draagwijdte

Les articles 162bis du Code d'instruction criminelle et l'article 283 de la loi générale sur les douanes et accises du 18 juillet 1977 ne violent pas les articles 10 et 11 de la Constitution parce qu'il n'est pas sans justification raisonnable que le législateur ait exclu toute répétibilité des frais et honoraires d'avocat dans les relations entre le prévenu et l'Administration des douanes et accises, lorsque cette administration exerce dans une large mesure la fonction du ministère public; ainsi, dans les cas où elle agit en qualité de partie poursuivante, cette administration n'est pas tenue à une indemnité de procédure lorsqu'elle est déboutée de son action fiscale contre le prévenu (1). (1) C. const. 6 octobre 2016, n° 127/2016.

DOUANES ET ACCISES - Loi générale sur les douanes et accises du 18 juillet 1977 - Article 283 - Condamnation au paiement d'une indemnité de procédure - Etat belge ayant succombé - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Portée

DOUANES ET ACCISES - Loi générale sur les douanes et accises du 18 juillet 1977 - Article 283 - Condamnation au paiement d'une indemnité de procédure - Etat belge ayant succombé - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Portée

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Principe de non-discrimination - Matière répressive - Douanes et accises - Etat belge ayant succombé - Condamnation au paiement d'une indemnité de procédure - Compatibilité avec l'article 11 de

GRONDWET - Art. 10 - Gelijkheidsbeginsel - Strafzaken - Douane en accijnzen - Belgische Staat in het ongelijk gesteld - Veroordeling tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding - Bestaanbaarheid met artikel 10 Grondwet - Draagwijdte

GRONDWET - Art. 10 - Gelijkheidsbeginsel - Strafzaken - Douane en accijnzen - Belgische Staat in het ongelijk gesteld - Veroordeling tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding - Bestaanbaarheid met artikel 10 Grondwet - Draagwijdte

GRONDWET - Art. 11 - Non-discriminatiebeginsel - Strafzaken - Douane en accijnzen - Belgische Staat in het ongelijk gesteld - Veroordeling tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding - Bestaanbaarheid met artikel 11 Grondwet - Draagwijdte

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Strafzaken - Douane en accijnzen - Belgische Staat in het ongelijk gesteld - Veroordeling tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding - Bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Draagwijdte

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Strafzaken - Douane en accijnzen - Belgische Staat in het ongelijk gesteld - Veroordeling tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding - Bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Draagwijdte

STRAFVORDERING - Artikel 162bis Wetboek van Strafvordering - Veroordeling tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding - Douane en accijnzen - Belgische Staat in het ongelijk gesteld - Bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Draagwijdte

STRAFVORDERING - Artikel 162bis Wetboek van Strafvordering - Veroordeling tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding - Douane en accijnzen - Belgische Staat in het ongelijk gesteld - Bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Draagwijdte

la Constitution - Portée

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Principe d'égalité - Matière répressive - Douanes et accises - Etat belge ayant succombé - Condamnation au paiement d'une indemnité de procédure - Compatibilité avec l'article 10 de la Constitution - Portée

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Principe d'égalité - Matière répressive - Douanes et accises - Etat belge ayant succombé - Condamnation au paiement d'une indemnité de procédure - Compatibilité avec l'article 10 de la Constitution - Portée

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Principe de non-discrimination - Matière répressive - Douanes et accises - Etat belge ayant succombé - Condamnation au paiement d'une indemnité de procédure - Compatibilité avec l'article 11 de la Constitution - Portée

INDEMNITE DE PROCEDURE - Matière répressive - Douanes et accises - Etat belge ayant succombé - Condamnation au paiement d'une indemnité de procédure - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Portée

INDEMNITE DE PROCEDURE - Matière répressive - Douanes et accises - Etat belge ayant succombé - Condamnation au paiement d'une indemnité de procédure - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Portée

ACTION PUBLIQUE - Article 162bis du Code d'instruction criminelle - Condamnation au paiement d'une indemnité de procédure - Douanes et accises - Etat belge ayant succombé - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Portée

ACTION PUBLIQUE - Article 162bis du Code d'instruction criminelle - Condamnation au paiement d'une indemnité de procédure - Douanes et accises - Etat belge ayant succombé - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Portée

De rechter kan in het kader van een procedure tegen personen die ervan worden verdacht een beroep te hebben gedaan op gedetacheerde werknemers onder de dekmantel van frauduleus verkregen of ingeroepen E101-verklaringen, deze verklaringen buiten beschouwing laten wanneer hij vaststelt dat, gelet op de in het kader van een gerechtelijk onderzoek verkregen gegevens waaruit kon worden afgeleid dat deze verklaringen frauduleus waren verkregen of ingeroepen, het orgaan van de lidstaat waar de werknemers gedetacheerd zijn aan het orgaan dat E 101-verklaringen heeft afgegeven een verzoek heeft gericht om deze verklaringen te heroverwegen en in te trekken terwijl het orgaan van afgifte heeft nagelaten om deze gegevens met het oog op de heroverweging van de gegrondheid van de afgifte van die verklaringen in aanmerking te nemen, en hij op basis van de voornoemde gegevens en onder eerbiediging van de aan deze personen toekomende waarborgen die eigen zijn aan het recht op een eerlijk proces, oordeelt dat er een dergelijke fraude heeft plaatsgevonden (1). (1) HvJ 6 februari 2018, C-359/16; Zie: Cass. 7 juni 2016, AR P.15.1275.N, AC 2016, nr. 379.

*REDEKENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Allerlei -
REDEKENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Allerlei -*

Wanneer het orgaan van de lidstaat waar de werknemers gedetacheerd zijn aan het orgaan dat E101-verklaringen heeft afgegeven een verzoek heeft gericht om deze verklaringen te heroverwegen en in te trekken, gelet op in het kader van een gerechtelijk onderzoek verkregen gegevens waaruit kon worden afgeleid dat deze verklaringen frauduleus waren verkregen of ingeroepen, en dit orgaan van afgifte heeft nagelaten om deze gegevens met het oog op de heroverweging van de gegrondheid van de afgifte van die verklaringen in aanmerking te nemen, kan de nationale rechter in het kader van een procedure tegen personen die ervan worden verdacht onder de dekmantel van dergelijke verklaringen een beroep te hebben gedaan op gedetacheerde werknemers, deze verklaringen buiten beschouwing laten indien hij op basis van de voornoemde gegevens en onder eerbiediging van de aan deze personen toekomende waarborgen die eigen zijn aan het recht op een eerlijk proces, oordeelt dat er een dergelijke fraude heeft plaatsgevonden (1). (1) HvJ 6 februari 2018, C-359/16; Zie: Cass. 7 juni 2016, AR P.15.1275.N, AC 2016, nr. 379.

*EUROPESE UNIE - Allerlei -
- Art. 14.1.a Verordening Raad EG nr. 1408/71 van 14 juni 1971
betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op*

Le juge peut, dans le cadre d'une procédure diligentée contre des personnes soupçonnées d'avoir eu recours à des travailleurs détachés sous le couvert de certificats E-101 obtenus ou invoqués de manière frauduleuse, écarter ces derniers s'il constate que, à la lumière des éléments recueillis dans le cadre d'une enquête judiciaire ayant permis de constater que ces certificats ont été obtenus ou invoqués de manière frauduleuse, l'institution de l'État membre dans lequel les travailleurs ont été détachés a saisi l'institution émettrice de certificats E 101 d'une demande de réexamen et de retrait de ceux-ci et que l'institution émettrice s'est abstenue de prendre en considération ces éléments aux fins du réexamen du bien-fondé de la délivrance desdits certificats et si, sur la base des éléments précités et dans le respect des garanties inhérentes au droit à un procès équitable qui doivent être accordées à ces personnes, il constate l'existence d'une telle fraude (1). (1) C.J.U.E., arrêt du 6 février 2018, C-359/16; Voir Cass. 7 juin 2016, RG P.15.1275.N, Pas. 2016, n° 379.

*MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Divers -
MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Divers -*

Lorsque l'institution de l'État membre dans lequel les travailleurs ont été détachés a saisi l'institution émettrice de certificats E101 d'une demande de réexamen et de retrait de ceux-ci à la lumière d'éléments recueillis dans le cadre d'une enquête judiciaire ayant permis de constater que ces certificats ont été obtenus ou invoqués de manière frauduleuse, et que l'institution émettrice s'est abstenue de prendre en considération ces éléments aux fins du réexamen du bien-fondé de la délivrance desdits certificats, le juge national peut, dans le cadre d'une procédure diligentée contre des personnes soupçonnées d'avoir eu recours à des travailleurs détachés sous le couvert de tels certificats, écarter ces derniers si, sur la base desdits éléments et dans le respect des garanties inhérentes au droit à un procès équitable qui doivent être accordées à ces personnes, il constate l'existence d'une telle fraude (1). (1) C.J.U.E., arrêt du 6 février 2018, C-359/16; Voir Cass. 7 juin 2016, RG P.15.1275.N, Pas. 2016, n° 379.

*UNION EUROPEENNE - Divers -
- Art. 14, § 1er, a Règlement CEE n°1408/71 du Conseil du 14 juin
1971 relatif à l'application des régimes de sécurité sociale aux*

loonrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de gemeenschap verplaatsen

- Art. 14.1.a Verordening Raad EG nr. 1408/71 van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loonrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de gemeenschap verplaatsen

- Art. 11.1.a Verordening Raad EG nr. 574/72 van 21 maart 1972 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EEG) nr. 1408/71

- Art. 11.1.a Verordening Raad EG nr. 574/72 van 21 maart 1972 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EEG) nr. 1408/71

EUROPESE UNIE - Allerlei -

- Art. 14.1.a Verordening Raad EG nr. 1408/71 van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loonrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de gemeenschap verplaatsen

- Art. 14.1.a Verordening Raad EG nr. 1408/71 van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loonrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de gemeenschap verplaatsen

- Art. 11.1.a Verordening Raad EG nr. 574/72 van 21 maart 1972 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EEG) nr. 1408/71

- Art. 11.1.a Verordening Raad EG nr. 574/72 van 21 maart 1972 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EEG) nr. 1408/71

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers -

- Art. 14.1.a Verordening Raad EG nr. 1408/71 van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loonrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de gemeenschap verplaatsen

- Art. 14.1.a Verordening Raad EG nr. 1408/71 van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loonrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de gemeenschap verplaatsen

- Art. 11.1.a Verordening Raad EG nr. 574/72 van 21 maart 1972 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EEG) nr. 1408/71

- Art. 11.1.a Verordening Raad EG nr. 574/72 van 21 maart 1972 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EEG) nr. 1408/71

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers -

- Art. 14.1.a Verordening Raad EG nr. 1408/71 van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loonrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de gemeenschap verplaatsen

- Art. 14.1.a Verordening Raad EG nr. 1408/71 van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loonrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de gemeenschap verplaatsen

- Art. 11.1.a Verordening Raad EG nr. 574/72 van 21 maart 1972 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EEG) nr. 1408/71

- Art. 11.1.a Verordening Raad EG nr. 574/72 van 21 maart 1972 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EEG) nr. 1408/71

travailleurs salariés et à leur famille qui se déplacent à l'intérieur de la communauté

- Art. 14, § 1er, a Règlement CEE n°1408/71 du Conseil du 14 juin 1971 relatif à l'application des régimes de sécurité sociale aux travailleurs salariés et à leur famille qui se déplacent à l'intérieur de la communauté

- Art. 11.1.a Règlement CEE n° 574/72 du Conseil du 21 mars 1972 fixant l'application du Règlement (CEE) n° 1408/71

- Art. 11.1.a Règlement CEE n° 574/72 du Conseil du 21 mars 1972 fixant l'application du Règlement (CEE) n° 1408/71

UNION EUROPEENNE - Divers -

- Art. 14, § 1er, a Règlement CEE n°1408/71 du Conseil du 14 juin 1971 relatif à l'application des régimes de sécurité sociale aux travailleurs salariés et à leur famille qui se déplacent à l'intérieur de la communauté

- Art. 14, § 1er, a Règlement CEE n°1408/71 du Conseil du 14 juin 1971 relatif à l'application des régimes de sécurité sociale aux travailleurs salariés et à leur famille qui se déplacent à l'intérieur de la communauté

- Art. 11.1.a Règlement CEE n° 574/72 du Conseil du 21 mars 1972 fixant l'application du Règlement (CEE) n° 1408/71

- Art. 11.1.a Règlement CEE n° 574/72 du Conseil du 21 mars 1972 fixant l'application du Règlement (CEE) n° 1408/71

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés -

- Art. 14, § 1er, a Règlement CEE n°1408/71 du Conseil du 14 juin 1971 relatif à l'application des régimes de sécurité sociale aux travailleurs salariés et à leur famille qui se déplacent à l'intérieur de la communauté

- Art. 14, § 1er, a Règlement CEE n°1408/71 du Conseil du 14 juin 1971 relatif à l'application des régimes de sécurité sociale aux travailleurs salariés et à leur famille qui se déplacent à l'intérieur de la communauté

- Art. 11.1.a Règlement CEE n° 574/72 du Conseil du 21 mars 1972 fixant l'application du Règlement (CEE) n° 1408/71

- Art. 11.1.a Règlement CEE n° 574/72 du Conseil du 21 mars 1972 fixant l'application du Règlement (CEE) n° 1408/71

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés -

- Art. 14, § 1er, a Règlement CEE n°1408/71 du Conseil du 14 juin 1971 relatif à l'application des régimes de sécurité sociale aux travailleurs salariés et à leur famille qui se déplacent à l'intérieur de la communauté

- Art. 14, § 1er, a Règlement CEE n°1408/71 du Conseil du 14 juin 1971 relatif à l'application des régimes de sécurité sociale aux travailleurs salariés et à leur famille qui se déplacent à l'intérieur de la communauté

- Art. 11.1.a Règlement CEE n° 574/72 du Conseil du 21 mars 1972 fixant l'application du Règlement (CEE) n° 1408/71

- Art. 11.1.a Règlement CEE n° 574/72 du Conseil du 21 mars 1972 fixant l'application du Règlement (CEE) n° 1408/71

Wanneer voor het Hof de vraag rijst of een krachtens artikel 11.1 van de Verordening (EEG) nr. 574/72 van de Raad van 21 maart 1972 tot vaststelling van de wijze van toepassing van de Verordening (EEG) nr. 1408/71 betreffende de toepassing van de socialezekerheidsregelingen op werknemers en zelfstandigen, alsmede op hun gezinsleden, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen, zoals van toepassing vóór de opheffing ervan door artikel 96.1 van de Verordening (EG) nr. 987/2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels, uitgereikte E101-verklaring door een andere rechter dan deze van de uitzendende lidstaat kan worden vernietigd of buiten beschouwing gelaten, indien de feiten die aan zijn oordeel worden onderworpen toelaten vast te stellen dat de verklaring op frauduleuze wijze werd verkregen of ingeroepen, stelt het Hof een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.

*SOCIALE ZEKERHEID - Zelfstandigen -
SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers -
SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers -
SOCIALE ZEKERHEID - Zelfstandigen -*

Wanneer voor het Hof de vraag rijst of een krachtens artikel 11.1 van de Verordening (EEG) nr. 574/72 van de Raad van 21 maart 1972 tot vaststelling van de wijze van toepassing van de Verordening (EEG) nr. 1408/71 betreffende de toepassing van de socialezekerheidsregelingen op werknemers en zelfstandigen, alsmede op hun gezinsleden, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen, zoals van toepassing vóór de opheffing ervan door artikel 96.1 van de Verordening (EG) nr. 987/2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels, uitgereikte E101-verklaring door een andere rechter dan deze van de uitzendende lidstaat kan worden vernietigd of buiten beschouwing gelaten, indien de feiten die aan zijn oordeel worden onderworpen toelaten vast te stellen dat de verklaring op frauduleuze wijze werd verkregen of ingeroepen, stelt het Hof een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.

*EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen -
EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen -
PREJUDICIEEL GESCHIL -
PREJUDICIEEL GESCHIL -*

Lorsque la question se pose devant la Cour de savoir si une attestation E101 délivrée en vertu du Règlement (CEE) n° 574/72 du Conseil, du 21 mars 1972, fixant les modalités d'application du règlement (CEE) n° 1408/71 relatif à l'application des régimes de sécurité sociale aux travailleurs salariés et à leur famille qui se déplacent à l'intérieur de la Communauté, tel qu'applicable avant son abrogation par l'article 96.1 du Règlement (CEE) n° 987/2009 fixant les modalités d'application du règlement (CE) n° 883/2004 portant sur la coordination des systèmes de sécurité sociale, peut être annulée ou invalidée par un juge autre que celui de l'État d'émission, si les faits soumis à son appréciation permettent de constater que l'attestation a été obtenue ou invoquée frauduleusement, la Cour pose une question préjudicielle à la Cour de Justice de l'Union européenne.

*SECURITE SOCIALE - Indépendants -
SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés -
SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés -
SECURITE SOCIALE - Indépendants -*

Lorsque la question se pose devant la Cour de savoir si une attestation E101 délivrée en vertu du Règlement (CEE) n° 574/72 du Conseil, du 21 mars 1972, fixant les modalités d'application du règlement (CEE) n° 1408/71 relatif à l'application des régimes de sécurité sociale aux travailleurs salariés et à leur famille qui se déplacent à l'intérieur de la Communauté, tel qu'applicable avant son abrogation par l'article 96.1 du Règlement (CEE) n° 987/2009 fixant les modalités d'application du règlement (CE) n° 883/2004 portant sur la coordination des systèmes de sécurité sociale, peut être annulée ou invalidée par un juge autre que celui de l'État d'émission, si les faits soumis à son appréciation permettent de constater que l'attestation a été obtenue ou invoquée frauduleusement, la Cour pose une question préjudicielle à la Cour de Justice de l'Union européenne.

*UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles -
UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles -
QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E -
QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E -*

De bepalingen van artikel 4, zesde tot tiende lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, die de aanhangigmaking van de burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter regelen, raken de openbare orde (1). (1) Zie noot ondertekend door L.D.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Aanhangigmaking

Les dispositions de l'article 4, alinéas 6 à 10, du titre préliminaire du Code de procédure pénale, qui régissent la saisine des juridictions pénales en ce qui concerne l'action civile, sont d'ordre public (1). (1) Voir la note signée par L.D., publiées à leur date dans AC.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action civile - Saisine

De bepalingen van artikel 4, zesde tot tiende lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, die de aanhangigmaking van de burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter regelen, raken de openbare orde (1). (1) Zie noot ondertekend door L.D.

OPENBARE ORDE - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Aanhangigmaking

Les dispositions de l'article 4, alinéas 6 à 10, du titre préliminaire du Code de procédure pénale, qui régissent la saisine des juridictions pénales en ce qui concerne l'action civile, sont d'ordre public (1). (1) Voir la note signée par L.D., publiées à leur date dans AC.

ORDRE PUBLIC - Matière répressive - Action civile - Saisine

Krachtens artikel 4, elfde lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering kan op de rechtsdag die met toepassing van dit wetsartikel is bepaald, de meest gereede partij een vonnis op tegenspraak vorderen; hieruit volgt dat wanneer de meest gereede partij op die rechtsdag vordert dat een vonnis zou worden gewezen, de gewezen beslissing een vonnis op tegenspraak is (1). (1) Zie noot ondertekend door L.D.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Vordering door meest gereede partij tot wijzen van een vonnis - Vonnis - Aard

En vertu de l'article 4, alinéa 11, du titre préliminaire du Code de procédure pénale, la partie la plus diligente peut requérir un jugement contradictoire à la date de l'audience des plaidoiries fixée en application de cette disposition; il s'ensuit que lorsque la partie la plus diligente requiert qu'un jugement soit rendu à ladite date de l'audience des plaidoiries, la décision rendue est un jugement contradictoire (1). (1) Voir la note signée par L.D., publiées à leur date dans AC.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action civile - Demande de la partie la plus diligente tendant à entendre prononcer un jugement - Jugement - Nature

Noot van advocaat-generaal Decreus.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Vordering door meest gereede partij tot wijzen van een vonnis - Vonnis - Aard

Note de l'avocat général Decreus.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action civile - Demande de la partie la plus diligente tendant à entendre prononcer un jugement - Jugement - Nature

Noot van advocaat-generaal Decreus.

OPENBARE ORDE - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Aanhangigmaking

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Aanhangigmaking

Note de l'avocat général Decreus.

ORDRE PUBLIC - Matière répressive - Action civile - Saisine

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action civile - Saisine

Conclusie van advocaat-generaal Winants.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Rechtbank van eerste aanleg - Correctionele kamer - Correctionele kamer zetelend in hoger beroep - Sociaal strafrecht - Samenstelling - Draagwijdte

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Rechtbank van eerste aanleg - Correctionele kamer - Correctionele kamer zetelend in hoger beroep - Sociaal strafrecht - Samenstelling - Draagwijdte

3/12/2019

Conclusions de l'avocat général délégué Winants.

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Tribunal de première instance - Chambre correctionnelle - Chambre correctionnelle siégant en degré d'appel - Droit pénal social - Composition - Portée

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Tribunal de première instance - Chambre correctionnelle - Chambre correctionnelle siégant en degré d'appel - Droit pénal social -

P. 225/593

Conclusie van advocaat-generaal Winants.

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudicieel geschil - Strafzaken - Rechterlijke organisatie - Rechtbank van eerste aanleg - Correctionele kamer - Correctionele kamer zetelend in hoger beroep - Sociaal strafrecht - Samenstelling - Bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Hof van Cassatie - Verplichting

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudicieel geschil - Strafzaken - Rechterlijke organisatie - Rechtbank van eerste aanleg - Correctionele kamer - Correctionele kamer zetelend in hoger beroep - Sociaal strafrecht - Samenstelling - Bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Hof van Cassatie - Verplichting

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Strafzaken - Rechterlijke organisatie - Rechtbank van eerste aanleg - Correctionele kamer - Correctionele kamer zetelend in hoger beroep - Sociaal strafrecht - Samenstelling - Bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Hof van Cassatie - Verplichting

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Strafzaken - Rechterlijke organisatie - Rechtbank van eerste aanleg - Correctionele kamer - Correctionele kamer zetelend in hoger beroep - Sociaal strafrecht - Samenstelling - Bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Hof van Cassatie - Verplichting

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Rechtbank van eerste aanleg - Correctionele kamer - Correctionele kamer zetelend in hoger beroep - Sociaal strafrecht - Samenstelling - Bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Verplichting voor het Hof

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Rechtbank van eerste aanleg - Correctionele kamer - Correctionele kamer zetelend in hoger beroep - Sociaal strafrecht - Samenstelling - Bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Verplichting voor het Hof

Conclusions de l'avocat général délégué Winants.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Matière répressive - Organisation judiciaire - Tribunal de première instance - Chambre correctionnelle - Chambre correctionnelle siéant en degré d'appel - Droit pénal social - Composition - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Cour de cassation - Obligation

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Matière répressive - Organisation judiciaire - Tribunal de première instance - Chambre correctionnelle - Chambre correctionnelle siéant en degré d'appel - Droit pénal social - Composition - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Cour de cassation - Obligation

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Matière répressive - Organisation judiciaire - Tribunal de première instance - Chambre correctionnelle - Chambre correctionnelle siéant en degré d'appel - Droit pénal social - Composition - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Cour de cassation - Obligation

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Matière répressive - Organisation judiciaire - Tribunal de première instance - Chambre correctionnelle - Chambre correctionnelle siéant en degré d'appel - Droit pénal social - Composition - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Cour de cassation - Obligation

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Tribunal de première instance - Chambre correctionnelle - Chambre correctionnelle siéant en degré d'appel - Droit pénal social - Composition - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Obligation pour la Cour

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Tribunal de première instance - Chambre correctionnelle - Chambre correctionnelle siéant en degré d'appel - Droit pénal social - Composition - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Obligation pour la Cour

Daar waar niet is vereist dat in de kamer van de rechtbank van eerste aanleg die bestaat uit drie rechters en die kennis neemt van het hoger beroep tegen een beslissing van de politierechtbank die uitspraak doet over een overtreding zoals bedoeld in artikel 76, § 2, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, er ten minste één gespecialiseerde rechter moet zijn zoals bedoeld in artikel 78, vijfde lid, van dit wetboek, terwijl de alleenrechtsprekende rechter die in eerste aanleg kennis neemt van dergelijke overtreding, steeds de gespecialiseerde vorming zoals bedoeld in artikel 78, vijfde lid, moet ontvangen en daarenboven artikel 101, § 2, derde lid, Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de gespecialiseerde correctionele kamer van het hof van beroep die overeenkomstig de in paragraaf 1, tweede lid, van hetzelfde artikel kennis neemt van de aangelegenheden bedoeld in artikel 76, § 2, tweede lid, samengesteld is uit twee raadsheren in het hof van beroep en één raadsheer in het arbeidshof, rijst de vraag of dit onderscheid in behandeling wel bestaanbaar is met het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel en is er grond om een prejudiciële vraag te stellen aan het Grondwettelijk Hof (1). (1) Zie concl.OM.; zie ook Cass. 20 februari 2018, AR P. 17.0314.N, AC 2018, nr. 108 met concl. OM.

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudicieel geschil - Strafzaken - Rechterlijke organisatie - Rechtbank van eerste aanleg - Correctionele kamer - Correctionele kamer zetelend in hoger beroep - Sociaal strafrecht - Samenstelling - Bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Hof van Cassatie - Verplichting

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudicieel geschil - Strafzaken - Rechterlijke organisatie - Rechtbank van eerste aanleg - Correctionele kamer - Correctionele kamer zetelend in hoger beroep - Sociaal strafrecht - Samenstelling - Bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Hof van Cassatie - Verplichting

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Strafzaken - Rechterlijke organisatie - Rechtbank van eerste aanleg - Correctionele kamer - Correctionele kamer zetelend in hoger beroep - Sociaal strafrecht - Samenstelling - Bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Hof van Cassatie - Verplichting

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Strafzaken - Rechterlijke organisatie - Rechtbank van eerste aanleg - Correctionele kamer - Correctionele kamer zetelend in hoger beroep - Sociaal strafrecht - Samenstelling - Bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Hof van Cassatie - Verplichting

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Rechtbank van eerste aanleg - Correctionele kamer - Correctionele kamer zetelend in hoger beroep - Sociaal strafrecht - Samenstelling - Bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - Verplichting voor het Hof

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Rechtbank van eerste aanleg - Correctionele kamer - Correctionele kamer zetelend in

Dès lors qu'il n'est pas requis que, dans la chambre du tribunal de première instance composée de trois juges et saisie de l'appel formé contre une décision du tribunal de police statuant sur une infraction telle que visée à l'article 76, § 2, alinéa 2, du Code judiciaire, siège au moins un juge spécialisé, tel que visé à l'article 78, alinéa 5, dudit code, alors que le juge unique qui connaît en première instance d'une telle infraction doit toujours recevoir la formation spécialisée visée à l'article 78, alinéa 5, et qu'en outre, l'article 101, § 2, alinéa 3, du Code judiciaire dispose que la chambre correctionnelle spécialisée de la cour d'appel qui, conformément au § 1er, alinéa 2, de ce même article, connaît des matières visées à l'article 76, § 2, alinéa 2, est composée de deux conseillers à la cour d'appel et d'un conseiller à la cour du travail, la question se pose de savoir si cette différence de traitement est bien compatible avec le principe d'égalité constitutionnel et il y a lieu de poser à la Cour constitutionnelle une question préjudicielle (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC; Cass. 20 février 2018, RG P.17.0314.N, Pas. 2018, n° 108, avec concl. MP publiées à leur date dans AC.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Matière répressive - Organisation judiciaire - Tribunal de première instance - Chambre correctionnelle - Chambre correctionnelle siéant en degré d'appel - Droit pénal social - Composition - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Cour de cassation - Obligation

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Matière répressive - Organisation judiciaire - Tribunal de première instance - Chambre correctionnelle - Chambre correctionnelle siéant en degré d'appel - Droit pénal social - Composition - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Cour de cassation - Obligation

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Matière répressive - Organisation judiciaire - Tribunal de première instance - Chambre correctionnelle - Chambre correctionnelle siéant en degré d'appel - Droit pénal social - Composition - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Cour de cassation - Obligation

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Matière répressive - Organisation judiciaire - Tribunal de première instance - Chambre correctionnelle - Chambre correctionnelle siéant en degré d'appel - Droit pénal social - Composition - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Cour de cassation - Obligation

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Tribunal de première instance - Chambre correctionnelle - Chambre correctionnelle siéant en degré d'appel - Droit pénal social - Composition - Compatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution - Obligation pour la Cour

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Tribunal de première instance - Chambre correctionnelle - Chambre

De bepalingen van de artikelen 76, § 2, tweede lid, 78, eerste lid, 78, vijfde lid, 91, eerste lid, en 92, § 1, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, houden in dat in alle zaken, ook voor de overtredingen van wetten en verordeningen over een der aangelegenheden die behoren tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten en, in geval van samenloop of samenhang van genoemde overtredingen samen met een of meer overtredingen die niet behoren tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten, het hoger beroep tegen vonnissen van de politierechtbank toegewezen wordt aan een kamer met drie rechters, zonder dat één van hen de gespecialiseerde vorming hoeft te ontvangen bedoeld in artikel 78, vijfde lid, Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Zie concl.OM.; zie ook Cass. 20 februari 2018, AR P. 17.0314.N, AC 2018, nr. 108 met concl. OM.

Les dispositions des articles 76, § 2, alinéa 2, 78, alinéa 1er, 78, alinéa 5, 91, alinéa 1er, et 92, § 1er, alinéa 1er, du Code judiciaire impliquent qu'en toutes matières, même pour les infractions aux lois et règlements relatifs à une des matières qui relèvent de la compétence des juridictions du travail et, en cas de concours ou de connexité, des infractions citées avec une ou plusieurs infractions qui ne sont pas de la compétence des juridictions du travail, l'appel des jugements rendus par le tribunal de police est attribué à une chambre composée de trois juges, sans que l'un d'entre eux ait dû recevoir la formation spécialisée visée à l'article 78, alinéa 5, du Code judiciaire (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC; Cass. 20 février 2018, RG P.17.0314.N, Pas. 2018, n° 108, avec concl. MP publiées à leur date dans AC.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Samenstelling - Draagwijdte - Rechtbank van eerste aanleg - Correctionele kamer - Correctionele kamer zetelend in hoger beroep - Sociaal strafrecht

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Composition - Portée - Tribunal de première instance - Chambre correctionnelle - Chambre correctionnelle siégant en degré d'appel - Droit pénal social

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Samenstelling - Draagwijdte - Rechtbank van eerste aanleg - Correctionele kamer - Correctionele kamer zetelend in hoger beroep - Sociaal strafrecht

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Composition - Portée - Tribunal de première instance - Chambre correctionnelle - Chambre correctionnelle siégant en degré d'appel - Droit pénal social

P.16.1161.N

30 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180130.1](#)

AC nr. ...

De aard van de door de artikelen 4.2.1.5°, a), en 6.1.1, eerste lid, 1°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening bedoelde handelingen valt niet te vergelijken met de aard van de door de artikelen 4.2.1, 6°, en 6.1.1, eerste lid, 1°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening bedoelde handelingen, zodat de daders van deze misdrijven zich niet in een vergelijkbare rechtstoestand bevinden (1). (1) Zie Cass. 7 maart 2017, AR P.15.1340.N, AC 2017, nr. 159.

La nature des actes visés aux articles 4.2.1, 5°, a), et 6.1.1, alinéa 1er, 1°, du Code flamand de l'aménagement du territoire n'est pas comparable à la nature des actes visés aux articles 4.2.1, 6°, et 6.1.1, alinéa 1er, 1°, dudit code, de sorte que les auteurs de ces infractions ne se trouvent pas dans une situation juridique comparable (1). (1) Voir: Cass. 7 mars 2017, RG P.15.1340.N, Pas. 2017, n° 159.

STEDENBOUW - Algemeen - Het zonder stedenbouwkundige vergunning gewoonlijk gebruiken van een grond - Het onvergund wijzigen van de hoofdfunctie van een bebouwd onroerend goed - Aard van de handelingen

URBANISME - Généralités - Utilisation habituelle d'un terrain sans autorisation urbanistique - Modification non autorisée de la fonction principale d'un bien immeuble bâti - Nature des actes

De artikelen 4.2.1, 1°, en 6.1.1, eerste lid, 1°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening bestraffen niet het gewoonlijk gebruik van een woning of andere constructie die is opgetrokken zonder voorafgaande stedenbouwkundige vergunning.

Les articles 4.2.1, 1°, et 6.1.1, alinéa 1er, 1°, du Code flamand de l'aménagement du territoire ne punissent pas l'utilisation de façon habituelle d'une habitation ou d'une autre construction érigée sans autorisation urbanistique préalable.

STEDENBOUW - Bouwvergunning - Artikelen 4.2.1, 1°, en 6.1.1, eerste lid, 1°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening - Onvergund oprichten van een woning of constructie - Gewoonlijk gebruik - Strafbaarheid

URBANISME - Permis de bâtir - Code flamand de l'aménagement du territoire, articles 4.2.1, 1°, et 6.1.1, alinéa 1er, 1° - Eriger sans autorisation une habitation ou une construction - Utilisation de façon habituelle - Caractère répréhensible

De artikelen 4.2.1, 6°, en 6.1.1, eerste lid, 1°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening bestraffen het geheel of gedeeltelijk wijzigen van de hoofdfunctie van een bebouwd onroerend goed waarvan de functiewijziging als vergunningsplichtig is aangemerkt, alsook het voortzetten van die wijziging of het in stand houden ervan, waarbij dit misdrijf zich voltrekt op het ogenblik dat de functiewijziging zich realiseert en de instandhouding ervan bestaat in het schuldig verzuim om aan het bestaan van de wederrechtelijk doorgevoerde functiewijziging een einde te maken.

MISDRIJF - Soorten - Aflopend, voortgezet, voortdurend misdrijf - Stedenbouw - Vergunningsplichtige functiewijziging - Wijzigen van de functie en het in standhouden ervan

STEDENBOUW - Algemeen - Vergunningsplichtige functiewijziging - Wijzigen van de functie en het in standhouden ervan

De bepaling van artikel 6.1.1, derde lid, Vlaamse Codex Ruimtelijke ordening dat de strafsancie voor het instandhouden van de erin vermelde inbreuken niet geldt voor niet in ruimtelijk kwetsbare gebieden gelegen handelingen, werken of wijzigingen is ook van toepassing op door artikel 4.2.1.5°, a), Vlaamse Codex ruimtelijke ordening bedoelde handelingen.

STEDENBOUW - Sancties - Niet ruimtelijk kwetsbaar gebied - In standhouden van inbreuken - Niet strafbaarheid - Toepassing

Het misdrijf van het gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten van een grond voor opslag zonder stedenbouwkundige vergunning wordt voortgezet in de zin van artikel 6.1.1, eerste lid, 1°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, en de verjaring loopt niet zolang blijvend handelingen tot gebruik, zonder een tussentijdse onderbreking die tot verjaring leidt, worden gesteld, terwijl, indien dergelijke daden niet langer worden gesteld, het niet vergund maar vergunningsplichtig gewoonlijk gebruik van de grond wordt in stand gehouden, dit is de onthouding van de dader om door enige handeling aan het bestaan van de toestand van onrechtmatig gebruik van de grond een einde te maken.

STEDENBOUW - Algemeen - Het gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten van een grond voor opslag - Afwezigheid van stedenbouwkundige vergunning - Voorzetten van het misdrijf - In standhouden van het misdrijf - Onderscheid

Les articles 4.2.1, 6°, et 6.1.1, alinéa 1er, 1°, du Code flamand de l'aménagement du territoire punissent le fait de modifier entièrement ou partiellement la fonction principale d'un bien immeuble bâti pour lequel la modification de fonction est sujette à l'obligation de permis, ainsi que le fait de poursuivre cette modification ou de la perpétuer, et cette infraction est, dès lors, accomplie au moment où la modification de fonction se réalise et la perpétuation consiste en l'omission coupable de mettre un terme à l'existence de la modification de fonction effectuée de manière illicite.

INFRACTION - Espèces - Infraction instantanée. infraction continuée. infraction continue - Urbanisme - Modification de fonction sujette à l'obligation de permis - Modification de fonction et perpétuation de celle-ci

URBANISME - Généralités - Modification de fonction sujette à l'obligation de permis - Modification de fonction et perpétuation de celle-ci

L'article 6.1.1, alinéa 3, du Code flamand du territoire qui prévoit que la sanction pénale pour la perpétuation des infractions qui y sont mentionnées ne s'applique pas pour autant que les actes, les travaux, les modifications ne se situent pas dans les zones vulnérables d'un point de vue spatial, est également applicable aux actes visés à l'article 4.2.1, 5°, a), du Code flamand de l'aménagement du territoire.

URBANISME - Sanctions - Zone non vulnérable d'un point de vue spatial - Perpétuations d'infraction - Caractère non répréhensible - Application

L'infraction consistant en l'utilisation, l'aménagement et l'équipement de façon habituelle d'un terrain pour l'entreposage sans autorisation urbanistique se poursuit au sens de l'article 6.1.1, alinéa 1er, 1°, du Code flamand de l'aménagement du territoire et la prescription ne court pas, tant que les actes d'utilisation se poursuivent sans interruption intermédiaire pouvant donner lieu à la prescription, alors que, lorsque de tels actes ne sont plus posés, l'utilisation du terrain non autorisée mais soumise à un permis est perpétuée et consiste en l'abstention par l'auteur de mettre un terme par tout acte à l'existence de la situation de l'utilisation illicite du terrain.

URBANISME - Généralités - Utilisation, aménagement et équipement de façon habituelle d'un terrain aux fins d'entreposage - Absence d'autorisation urbanistique - Poursuite de l'infraction - Perpétuation de l'infraction - Distinction

Het niet-vergund gebruik in strijd met de bestemmingsvoorschriften is geen voortdurend misdrijf, dit is een misdrijf dat bestaat in een ononderbroken en door de dader bestendige wederrechtelijke toestand; daden van gebruik in strijd met de bestemmingsvoorschriften vormen elk als dusdanig een aflopend misdrijf voor zover zij ruimtelijke implicaties hebben en verscheidene daden van gebruik wegens eenheid van opzet kunnen een enkel voortgezet misdrijf opleveren, zodat onder voortzetten in de zin van artikel 146, eerste lid, 6° Stedenbouwdecreet 1999 en artikel 6.1.1, eerste lid, 6°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening valt het stellen van daden van gebruik van een weekendverblijf in een gebied bestemd voor dag- en verblijfsrecreatie voor andere doeleinden dan dag- en verblijfsrecreatie (1). (1) Zie Cass. 25 februari 2016, AR C.15.0102.N, AC 2016, nr. 140 met concl. van advocaat-generaal Vandewal; Cass. 8 februari 2013, AR C.11.0617.N, AC 2013, nr. 96 met concl. van advocaat-generaal Vandewal; Cass. 10 januari 2012, AR P.11.0843.N, AC 2012, nr. 16.

MISDRIJF - Soorten - Aflopend, voortgezet, voortdurend misdrijf - Stedenbouw - Gebied voor dag- en verblijfsrecreatie - Niet vergund gebruik in strijd met de bestemmingsvoorschriften - Aard van het misdrijf

STEDENBOUW - Algemeen - Gebied voor dag- en verblijfsrecreatie - Gebruik in strijd met de bestemmingsvoorschriften - Aard van het misdrijf

Met gewoonlijk gebruik in de zin van de artikelen 99, § 1, eerste lid, 5°, a) en 146, eerste lid, 1°, Stedenbouwdecreet 1999 beoogt het decreet geen vergunningsplicht voor de toevallige opslag van materialen, materieel of afval, maar een gebruik van de grond dat een zekere regelmaat vertoont en een zekere tijd moet duren, waarbij het misdrijf van het zonder voorafgaande stedenbouwkundige vergunning gewoonlijk gebruiken van die grond voor opslag bestaat van zodra door meerdere handelingen van gebruik, zonder dat daartoe de nodige vergunning werd verkregen, het gewoonlijk gebruik ontstaat.

STEDENBOUW - Algemeen - Het gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten van een grond voor opslag - Vergunningsplicht

L'utilisation non autorisée contraire aux prescriptions d'affectation ne constitue pas une infraction continue, à savoir une infraction consistant en une situation illicite ininterrompue et perpétuée par l'auteur; des actes d'utilisation contraire aux prescriptions d'affectation constituent, chacun pris séparément, une infraction instantanée dans la mesure où ils ont des implications territoriales et divers actes d'utilisation peuvent constituer une seule infraction continuée en raison de l'unité d'intention, de sorte que le fait de poser des actes d'utilisation d'une résidence de week-end dans une zone destinée à la récréation de jour et/ou à la récréation avec séjour relève de la notion de poursuite au sens de l'article 146, alinéa 1er, 6°, du décret du Conseil flamand du 18 mai 1999 portant organisation de l'aménagement du territoire et de l'article 6.1.1, alinéa 1er, 6°, du Code flamand de l'aménagement du territoire (1). (1) Voir: Cass. 25 février 2016, RG C.15.0102.N, Pas. 2016, n° 140, avec les concl. de M. Vandewal, avocat général; Cass. 8 février 2013, RG C.11.0617.N, Pas. 2013, n° 96, avec concl. de M. Vandewal, avocat général; Cass. 10 janvier 2012, RG P.11.0843.N, Pas. 2012, n° 16.

INFRACTION - Espèces - Infraction instantanée. infraction continuée. infraction continue - Urbanisme - Zone destinée à la récréation de jour - Utilisation non autorisée contraire aux prescriptions d'affectation - Nature de l'infraction

URBANISME - Généralités - Zone destinée à la récréation de jour - Utilisation contraire aux prescriptions d'affectation - Nature de l'infraction

Par les termes 'utilisation de façon habituelle' au sens des articles 99, § 1er, alinéa 1er, 5°, a), et 146, alinéa 1er, 1°, du décret du Conseil flamand du 18 mai 1999 portant organisation de l'aménagement du territoire, le décret ne vise pas une obligation d'autorisation pour l'entreposage fortuit de matériaux, matériels ou déchets, mais pour une utilisation du terrain avec une certaine régularité et qui doit durer un certain temps et il y a, de ce fait, infraction aussitôt que l'utilisation de façon habituelle est générée par plusieurs actes d'utilisation sans que l'autorisation nécessaire à cette fin ait été obtenue.

URBANISME - Généralités - Utilisation, aménagement et équipement de façon habituelle d'un terrain aux fins d'entreposage - Obligation d'autorisation

Uit de samenhang tussen de artikelen 99, §1, eerste lid, 5°, a) en 146, eerste lid, 1°, Stedenbouwdecreet 1999 en de artikelen 4.2.1, 5°, a), en 6.1.1, eerste lid, 1°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, die het zonder voorafgaande stedenbouwkundige vergunning gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten van een grond voor het opslaan van allerlei materialen, materieel of afval bestraffen, de erin gebruikte terminologie en de wetsgeschiedenis volgt niet dat indien op de bedoelde grond voorafgaand zonder stedenbouwkundige vergunning in strijd met de artikelen 99, §1, eerste lid, 1°, en 146, eerste lid, Stedenbouwdecreet 1999 of met de artikelen 4.2.1, 1°, en 6.1.1, eerste lid, 1°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening een constructie werd opgetrokken of geplaatst, en de grond met daarop die niet-vergunde constructie vervolgens gewoonlijk wordt gebruikt voor het opslaan van allerlei materialen, materieel of afval, er voor dat gewoonlijk gebruik van die grond voor die opslag, geen stedenbouwkundige vergunning is vereist.

STEDENBOUW - Algemeen - Gewoonlijk gebruik van een grond voor opslag - Voorafgaande onvergunde oprichting van een vergunningsplichtige constructie op die grond

Il ne résulte pas de la combinaison des articles 99, § 1er, alinéa 1er, 5°, a), et 146, alinéa 1er, 1°, du décret du Conseil flamand du 18 mai 1999 portant organisation de l'aménagement du territoire et des articles 4.2.1, 5°, a), et 6.1.1, alinéa 1er, 1°, du Code flamand de l'aménagement du territoire qui punissent l'utilisation, l'aménagement et l'équipement de façon habituelle d'un terrain pour l'entreposage de toutes sortes de matériaux, matériels ou déchets, de la terminologie qui y est employée et des travaux préparatoires que, lorsqu'une construction est préalablement érigée ou établie sur le terrain visé sans autorisation urbanistique, en violation des articles 99, § 1er, alinéa 1er, 1°, et 146, alinéa 1er, du décret du Conseil flamand du 18 mai 1999 ou des articles 4.2.1, 1°, et 6.1.1, alinéa 1er, 1°, du Code flamand de l'aménagement du territoire, et que le terrain où se trouve cette construction non autorisée est ensuite utilisé de façon habituelle pour l'entreposage de toutes sortes de matériaux, matériels ou déchets, une autorisation urbanistique ne soit pas requise pour l'utilisation habituelle de ce terrain aux fins de cet entreposage.

URBANISME - Généralités - Utilisation habituelle d'un terrain aux fins d'entreposage - Eriger préalablement sur ce terrain sans autorisation une construction soumise à une autorisation

P.16.1199.F

21 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180221.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

ARBEID - Sociale documenten - Overtreding van sociaal strafrecht - Artikel 226, eerste lid, 1°, c, Sociaal Strafwetboek - Onjuiste of onvolledige verklaringen - Zogenaamd reglementaire overtreding - Onwetendheid en ononverkomelijke dwaling

ARBEID - Sociale documenten - Overtreding van sociaal strafrecht - Artikel 226, eerste lid, 1°, c, Sociaal Strafwetboek - Onjuiste of onvolledige verklaringen - Zogenaamd reglementaire overtreding - Moreel bestanddeel - Begrip - Bewijs

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Overtreding van sociaal strafrecht - Artikel 226, eerste lid, 1°, c, Sociaal Strafwetboek - Onjuiste of onvolledige verklaringen - Zogenaamd reglementaire overtreding - Moreel bestanddeel - Begrip - Bewijs

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Overtreding van sociaal strafrecht - Artikel 226, eerste lid, 1°, c, Sociaal Strafwetboek - Onjuiste of onvolledige verklaringen - Onwetendheid en ononverkomelijke dwaling

Conclusions de l'avocat général Vandermeersch.

TRAVAIL - Documents sociaux - Infraction de droit pénal social - Article 226, alinéa 1er, 1°, c, du Code pénal social - Déclarations inexactes ou incomplètes - Infraction dite réglementaire - Ignorance et erreur invincibles

TRAVAIL - Documents sociaux - Infraction de droit pénal social - Article 226, alinéa 1er, 1°, c, du Code pénal social - Déclarations inexactes ou incomplètes - Infraction dite réglementaire - Élément moral - Notion - Preuve

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Élément moral - Infraction de droit pénal social - Article 226, alinéa 1er, 1°, c, du Code pénal social - Déclarations inexactes ou incomplètes - Infraction dite réglementaire - Élément moral - Notion - Preuve

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Infraction de droit pénal social - Article 226, alinéa 1er, 1°, c, du Code pénal social - Déclarations inexactes ou incomplètes - Ignorance et erreur invincibles

Het moreel bestanddeel van de overtreding bedoeld in artikel 226, eerste lid, 1°, c, Sociaal Strafwetboek, met andere woorden de door de wet bestrafte fout, bestaat in het niet-nakomen van de verplichting om juiste en volledige verklaringen af te leggen; het bewijs van dat bestanddeel kan in beginsel worden afgeleid uit de loutere vaststelling dat de verklaringen van de werkgever onjuist en onvolledig zijn, wanneer laatstgenoemde onvoldoende aannemelijk maakt dat hij wegens een rechtvaardigingsgrond zoals onwetendheid of onoverkomelijke dwaling, onvermijdelijk dergelijke verklaringen heeft afgelegd (1). (1) Zie concl. in hoofdzaak OM in Pas. 2018, nr. 111.

ARBEID - Sociale documenten - Overtreding van sociaal strafrecht - Artikel 226, eerste lid, 1°, c, Sociaal Strafwetboek - Onjuiste of onvolledige verklaringen - Zogenaamd reglementaire overtreding - Moreel bestanddeel - Begrip - Bewijs

- Art. 226, eerste lid, 1°, c Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Overtreding van sociaal strafrecht - Artikel 226, eerste lid, 1°, c, Sociaal Strafwetboek - Onjuiste of onvolledige verklaringen - Zogenaamd reglementaire overtreding - Moreel bestanddeel - Begrip - Bewijs

- Art. 226, eerste lid, 1°, c Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

De werkgever is niet schuldig aan de in artikel 226, eerste lid, 1°, c, Sociaal Strafwetboek bedoelde overtreding als hij aannemelijk maakt dat iedere redelijke en voorzichtige werkgever die in dezelfde feitelijke en juridische toestand verkeert, eveneens onjuiste en onvolledige verklaringen zou hebben afgelegd (1). (1) Zie concl. in hoofdzaak OM in Pas. 2018, nr. 111.

ARBEID - Sociale documenten - Artikel 226, eerste lid, 1°, c, Sociaal Strafwetboek - Onjuiste of onvolledige verklaringen - Zogenaamd reglementaire overtreding - Onwetendheid en onoverkomelijke dwaling - Overtreding van sociaal strafrecht

- Art. 226, eerste lid, 1°, c Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

L'élément moral de l'infraction visée à l'article 226, alinéa 1er, 1°, c, du Code pénal social, autrement dit la faute que la loi punit, consiste dans le fait d'avoir manqué à l'obligation de faire des déclarations qui sont exactes et complètes; la preuve de cet élément peut, en principe, être déduite du seul constat que les déclarations de l'employeur sont inexactes ou incomplètes, lorsque ce dernier ne rend pas suffisamment plausible qu'en raison d'une cause de justification, comme l'ignorance ou l'erreur invincibles, il n'a pu éviter de produire de telles déclarations (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

TRAVAIL - Documents sociaux - Infraction de droit pénal social - Article 226, alinéa 1er, 1°, c, du Code pénal social - Déclarations inexactes ou incomplètes - Infraction dite réglementaire - Élément moral - Notion - Preuve

- Art. 226, al. 1er, 1°, c L. du 6 juin 2010

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Élément moral - Infraction de droit pénal social - Article 226, alinéa 1er, 1°, c, du Code pénal social - Déclarations inexactes ou incomplètes - Infraction dite réglementaire - Élément moral - Notion - Preuve

- Art. 226, al. 1er, 1°, c L. du 6 juin 2010

L'employeur n'est pas coupable de l'infraction visée à l'article 226, alinéa 1er, 1°, c, du Code pénal s'il invoque avec vraisemblance que tout employeur raisonnable et prudent, placé dans les mêmes circonstances de fait et de droit, aurait également remis des déclarations inexactes ou incomplètes (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

TRAVAIL - Documents sociaux - Article 226, alinéa 1er, 1°, c, du Code pénal social - Déclarations inexactes ou incomplètes - Infraction dite réglementaire - Ignorance et erreur invincibles - Infraction de droit pénal social

- Art. 226, al. 1er, 1°, c L. du 6 juin 2010

Het moreel bestanddeel van de overtreding bedoeld in artikel 226, eerste lid, 1°, c, Sociaal Strafwetboek, met andere woorden de door de wet bestrafte fout, bestaat in het niet-nakomen van de verplichting om juiste en volledige verklaringen af te leggen; het bewijs van dat bestanddeel kan in beginsel worden afgeleid uit de loutere vaststelling dat de verklaringen van de werkgever onjuist en onvolledig zijn, wanneer laatstgenoemde onvoldoende aannemelijk maakt dat hij wegens een rechtvaardigingsgrond zoals onwetendheid of onoverkomelijke dwaling, onvermijdelijk dergelijke verklaringen heeft afgelegd (1). (1) Zie concl. 'in hoofdzaak' OM in Pas. 2018, nr. 111.

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Overtreding van sociaal strafrecht - Artikel 226, eerste lid, 1°, c, Sociaal Strafwetboek - Onjuiste of onvolledige verklaringen - Onwetendheid en onoverkomelijke dwaling
- Art. 226, eerste lid, 1°, c Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

L'élément moral de l'infraction visée à l'article 226, alinéa 1er, 1°, c, du Code pénal social, autrement dit la faute que la loi punit, consiste dans le fait d'avoir manqué à l'obligation de faire des déclarations qui sont exactes et complètes; la preuve de cet élément peut, en principe, être déduite du seul constat que les déclarations de l'employeur sont inexactes ou incomplètes, lorsque ce dernier ne rend pas suffisamment plausible qu'en raison d'une cause de justification, comme l'ignorance ou l'erreur invincibles, il n'a pu éviter de produire de telles déclarations (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Infraction de droit pénal social - Article 226, alinéa 1er, 1°, c, du Code pénal social - Déclarations inexactes ou incomplètes - Ignorance et erreur invincibles
- Art. 226, al. 1er, 1°, c L. du 6 juin 2010

P.16.1258.N

30 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180130.2](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 3, vierde lid, laatste zin, Probatiwewet en artikel 195, tweede lid, Wetboek van Strafvordering volgt, eensdeels, dat de rechter die een gevraagde opschorting of een uitstel van tenuitvoerlegging weigert, die beslissing nauwkeurig moet motiveren, weze het dat die motivering beknopt mag zijn, en, anderdeels, dat de rechter door het opleggen van een straf en het met redenen omkleden van die straf overeenkomstig artikel 195, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bovendien de redenen opgeeft waarom niet kan worden ingegaan op de vraag tot opschorting of uitstel van tenuitvoerlegging (1). (1) Zie Cass. 27 september 2016, AR P.15.0852.N, AC 2016, nr. 526.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Vraag tot opschorting of uitstel van tenuitvoerlegging - Weigering - Motiveringsplicht

Il résulte des articles 3, alinéa 4, dernière phrase, de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation et 195, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle, d'une part, que le juge qui refuse la suspension ou le sursis à l'exécution sollicités est tenu de motiver précisément cette décision, fût-ce de manière succincte, et, d'autre part, qu'en infligeant une peine et en la motivant conformément à l'article 195, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle, le juge indique en outre pourquoi la demande de suspension de la condamnation ou de sursis à son exécution ne peut être accueillie (1). (1) Voir: Cass. 27 septembre 2016, RG P.15.0852.N, Pas. 2016, n° 526.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Demande de suspension ou de sursis à l'exécution - Refus - Obligation de motivation

P.17.0058.N

9 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180109.2](#)

AC nr. ...

De woorden "wetens en willens" in het artikel 324ter, § 1, Strafwetboek houden in dat de persoon die zich ertoe beperkt deel uit te maken van de criminele organisatie, niet kan worden veroordeeld indien hij niet weet dat die organisatie gebruik maakt van de in dat artikel beoogde methodes (1). (1) GwH 12 juni 2014 nr. 89/2014; M. DE SWAEF en M. TRAEST, 'Bendevoorming en criminele organisaties', Comm. Straf., 26, nr. 16.

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Moreel
3/12/2019

Les termes « sciemment et volontairement » figurant à l'article 324ter, §1er, du Code pénal, impliquent que la personne qui se contente d'appartenir à une organisation criminelle ne peut être poursuivie si elle ignore que cette organisation utilise les méthodes visées audit article (1). (1) C. const. 12 juin 2014, n° 89/2014; M. DE SWAEF et M. TRAEST, «Bendevoorming en criminele organisaties», Comm. Straf., 26, n° 16.

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle -

P. 233/593

P.17.0083.N

13 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180313.2](#)

AC nr. ...

Alle in artikel 42, 3°, Strafwetboek vermelde vermogensvoordelen komen gelijkelijk in aanmerking voor de verbeurdverklaring, zonder dat die bepaling een orde van voorrang bepaalt; die omstandigheid doet geen afbreuk aan de evenredigheid van de verbeurdverklaring van die vermogensvoordelen.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Orde van voorrang - Evenredigheid - Art. 42, 3° Strafwetboek

Tous les avantages patrimoniaux visés à l'article 42, 3°, du Code pénal sont pareillement susceptibles de confiscation, sans que cette disposition établisse un ordre de priorité; cette circonstance ne porte pas atteinte à la proportionnalité de la confiscation de ces avantages patrimoniaux.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Ordre de priorité - Proportionnalité - Art. 42, 3° Code pénal

Artikel 2, § 2, Subsidiefraudebesluit dat degene bestraft die wetens en willens een onjuiste of onvolledige verklaring aflegt in verband met een aanvraag tot het verkrijgen of behouden van een subsidie, vergoeding of toelage en artikel 2, § 4, Subsidiefraudebesluit dat degene bestraft die, ten gevolge van een verklaring bedoeld in § 2, een subsidie, vergoeding of toelage ontvangt of behoudt, zijn onderscheiden misdrijven zodat het feit dat een beklaagde een subsidie ontvangt of behoudt als gevolg van een onjuiste of onvolledige verklaring niet tot gevolg heeft dat hij niet meer kan worden veroordeeld wegens het afleggen van die onjuiste of onvolledige verklaring.

FRAUDE - Subsidiefraude - Subsidiefraudebesluit - Afleggen onjuiste of onvolledige verklaring tot het verkrijgen of behouden van subsidie - Ontvangen of behouden van een subsidie ingevolge onjuiste of onvolledige verklaring - Onderscheiden misdrijven

- Art. 2, §§ 2 en 4 KB 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen

L'article 2, § 2, de l'arrêté royal du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions et allocations, qui punit quiconque aura sciemment fait une déclaration inexacte ou incomplète à l'occasion d'une demande tendant à obtenir ou à conserver une subvention, indemnité ou allocation et l'article 2, § 4, du même arrêté royal, qui punit quiconque aura reçu ou conservé une subvention, indemnité ou allocation ensuite d'une déclaration visée au § 2, comportent des infractions distinctes et, dès lors, le fait qu'un prévenu obtienne ou conserve une subvention ensuite d'une déclaration inexacte ou incomplète n'entraîne pas qu'il ne puisse plus être condamné pour avoir fait cette déclaration inexacte ou incomplète.

FRAUDE - Fraude aux subventions - Arrêté royal du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions et allocations - Déclarations inexactes ou incomplètes en vue d'obtenir ou conserver une subvention - Obtenir ou conserver une subvention à la suite de déclarations inexactes ou incomplètes - Infractions distinctes

- Art. 2, § 2 et 4 A.R. du 31 mai 1933

Artikel 2, § 3, Subsidiefraudebesluit dat degene bestraft die een in artikel 1 van dat besluit bedoelde subsidie aanwendt voor andere doeleinden dan die waarvoor ze werd verkregen, is van toepassing zowel op subsidies die wettig zijn verkregen als op subsidies die zijn verkregen ingevolge het afleggen van een onjuiste of onvolledige verklaring als bedoeld in artikel 2, § 2, Subsidiefraudebesluit.

FRAUDE - Subsidiefraude - Subsidiefraudebesluit - Aanwenden van een subsidie voor andere doeleinden dan waarvoor ze werd verkregen - Strafbaarstelling

L'article 2, § 3, de l'arrêté royal du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions et allocations, qui punit quiconque aura utilisé une subvention prévue à l'article 1er à des fins autres que celles pour lesquelles elle a été obtenue, s'applique tant aux subventions obtenues légalement qu'à celles obtenues à la suite d'une déclaration inexacte ou incomplète visée à l'article 2, § 2, dudit arrêté royal.

FRAUDE - Fraude aux subventions - Arrêté royal du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions et allocations - Utilisation d'une subvention à des fins autres que celles pour lesquelles elle a été obtenue - Incrimination

- Artt. 1 en 2, §§ 2 en 3 KB 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen

- Art. 1 et 2, § 2 et 3 A.R. du 31 mai 1933

Artikel 4, tweede lid, Subsidiefraudebesluit dat bepaalt dat de bijzondere verbeurdverklaring toepasselijk op de zaken bedoeld in artikel 42 Strafwetboek altijd wordt uitgesproken, is ook van toepassing op de vermogensvoordelen bedoeld in artikel 42, 3°, Strafwetboek en hun geldelijke tegenwaarde bedoeld in artikel 43bis, tweede lid, van dat wetboek zodat de rechter dan ook verplicht is de verbeurdverklaring te bevelen van die vermogensvoordelen wanneer zij voortspruiten uit de misdrijven bepaald in het Subsidiefraudebesluit en artikel 195, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bijgevolg niet van toepassing is op die verbeurdverklaring.

L'article 4, alinéa 2, de l'arrêté royal du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions et allocations, aux termes duquel la confiscation spéciale applicable aux choses visés à l'article 42 du Code pénal est toujours prononcée, s'applique également aux avantages patrimoniaux visés à l'article 42, 3°, du Code pénal et à leur contre-valeur en argent visée à l'article 43bis, alinéa 2, dudit code, de sorte que le juge est tenu d'ordonner la confiscation de ces avantages patrimoniaux lorsqu'ils découlent des infractions définies par l'arrêté royal du 31 mai 1933 et, par conséquent, l'article 195, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle ne s'applique pas à cette confiscation.

FRAUDE - Subsidiefraude - Subsidiefraudebesluit - Bijzondere verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Bijzondere motiveringsplicht - Artikel 195, tweede lid, Wetboek van Strafvordering - Toepasselijkheid

FRAUDE - Fraude aux subventions - Arrêté royal du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions et allocations - Confiscation spéciale - Avantages patrimoniaux - Obligation spéciale de motivation - Code d'instruction criminelle, article 195, alinéa 2 - Applicabilité

- Artt. 42 en 43bis Strafwetboek
- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 4, tweede lid KB 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen

- Art. 42 et 43bis Code pénal
- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 4, al. 2 A.R. du 31 mai 1933

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Subsidiefraudebesluit - Bijzondere verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Bijzondere motiveringsplicht - Artikel 195, tweede lid, Wetboek van Strafvordering - Toepasselijkheid

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Arrêté royal du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions et allocations - Confiscation spéciale - Avantages patrimoniaux - Obligation spéciale de motivation - Code d'instruction criminelle, article 195, alinéa 2 - Applicabilité

- Artt. 42 en 43bis Strafwetboek
- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 4, tweede lid KB 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen

- Art. 42 et 43bis Code pénal
- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 4, al. 2 A.R. du 31 mai 1933

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Subsidiefraudebesluit - Bijzondere motiveringsplicht - Artikel 195, tweede lid, Wetboek van Strafvordering - Toepasselijkheid

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Arrêté royal du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions et allocations - Obligation spéciale de motivation - Code d'instruction criminelle, article 195, alinéa 2 - Applicabilité

- Artt. 42 en 43bis Strafwetboek
- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 4, tweede lid KB 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen

- Art. 42 et 43bis Code pénal
- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 4, al. 2 A.R. du 31 mai 1933

Artikel 4, tweede lid, Subsidiefraudebesluit, dat bepaalt dat de bijzondere verbeurdverklaring toepasselijk op de zaken bedoeld in artikel 42 Strafwetboek altijd wordt uitgesproken, is ook van toepassing op de vermogensvoordelen en de geldwaarde bedoeld in de artikelen 42, 3° en 43bis, tweede lid, Strafwetboek, zodat de rechter verplicht is de verbeurdverklaring te bevelen van die vermogensvoordelen en geldwaarde wanneer zij voortspruiten uit de misdrijven bepaald in het Subsidiefraudebesluit.

FRAUDE - Subsidiefraude - Subsidiefraudebesluit - Verbeurdverklaring - Verplichting - Omvang - Gevolg

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek
- Art. 4, tweede lid KB 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Subsidiefraude - Verplichting - Omvang - Gevolg

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

Bij afwezigheid van daartoe strekkende conclusie dient de rechter die de vermogensvoordelen per equivalent verbeurdverklaart, niet nader te motiveren waarom hij oordeelt dat aan de toepassingsvoorwaarden van artikel 43bis, tweede lid, Strafwetboek is voldaan.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Vermogensvoordelen - Verbeurdverklaring bij equivalent

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Verbeurdverklaring bij equivalent - Redengeving

De bijzondere motiveringsplicht van artikel 195, tweede lid, Strafwetboek, die overeenkomstig artikel 211 Wetboek van Strafvordering ook geldt voor de hoven van beroep, is enkel van toepassing voor straffen en maatregelen die de wet aan de vrije beoordeling van de rechter overlaat (1). (1) Cass. 1 april 2008, AR P.07.1824.N, AC 2008, nr. 199.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Keuze van de straf of de maatregel - Bijzondere motiveringsplicht - Artikel 195, tweede lid, Wetboek van Strafvordering

- Artt. 195, tweede lid, en 211 Wetboek van Strafvordering
STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Keuze van de straf of de maatregel - Bijzondere motiveringsplicht - Artikel 195, tweede lid, Wetboek van Strafvordering
- Artt. 195, tweede lid, en 211 Wetboek van Strafvordering

L'article 4, alinéa 2, de l'arrêté royal du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions et allocations, aux termes duquel la confiscation spéciale applicable aux choses visées à l'article 42 du Code pénal est toujours prononcée, s'applique également aux avantages patrimoniaux et à leur contre-valeur en argent visés aux articles 42, 3° et 43bis, alinéa 2, dudit code, de sorte que le juge est tenu d'ordonner la confiscation de ces avantages patrimoniaux et de leur contre-valeur en argent lorsqu'ils découlent des infractions définies par l'arrêté royal du 31 mai 1933.

FRAUDE - Fraude aux subventions - Arrêté royal du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions et allocations - Confiscation - Obligation - Etendue - Conséquence

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal
- Art. 4, al. 2 A.R. du 31 mai 1933

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Fraude aux subventions - Obligation - Etendue - Conséquence

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

En l'absence de conclusions en ce sens, le juge qui confisque les avantages patrimoniaux par équivalent n'est pas tenu de motiver spécialement en quoi il est satisfait aux conditions d'application de l'article 43bis, alinéa 2, du Code pénal.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Avantages patrimoniaux - Confiscation par équivalent

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Confiscation par équivalent - Motivation

L'obligation spéciale de motivation prévue à l'article 195, alinéa 2, du Code pénal, qui vaut également pour les cours d'appel conformément à l'article 211 du Code d'instruction criminelle, ne s'applique qu'aux peines et mesures que la loi laisse à la libre appréciation du juge (1). (1) Cass. 1er avril 2008, RG P.07.1824.N, Pas. 2008, n° 199.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Choix de la peine ou mesure - Obligation spéciale de motivation - Code d'instruction criminelle, article 195, alinéa 2

- Art. 195, al. 2, et 211 Code d'Instruction criminelle
PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Choix de la peine ou mesure - Obligation spéciale de motivation - Code d'instruction criminelle, article 195, alinéa 2
- Art. 195, al. 2, et 211 Code d'Instruction criminelle

De rechter die oordeelt dat een verbeurd te verklaren vermogensvoordeel voortspuit uit misdrijven waaraan hij verschillende beklaagden schuldig verklaart, dient, bij afwezigheid van daartoe strekkende conclusie, de grondslag voor de verdeling van dat vermogensvoordeel onder die beklaagden niet bijzonder te motiveren.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Verschillende beklaagden - Verdeling

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Verschillende beklaagden - Verdeling - Redengeving

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

De rechter die oordeelt dat een verbeurd te verklaren vermogensvoordeel voortspuit uit misdrijven waaraan hij verschillende beklaagden schuldig verklaart, oordeelt onaantastbaar in welke mate hij dat vermogensvoordeel onder die beklaagden verdeelt; hij dient dat vermogensvoordeel niet te verdelen in de mate dat het tot het vermogen van elke beklaagde is getreden, maar kan de verdeling steunen op de mate van de betrokkenheid van elke beklaagde bij deze misdrijven omdat die verdeling deel uitmaakt van de beslissing over de strafmaat waarbij de rechter alle aan tegenspraak onderworpen feitelijke gegevens over de bewezen verklaarde misdrijven en de persoonlijkheid van de beklaagden mag betrekken (1). (1) Cass. 13 december 2016, AR P.15.1117.N, AC 2016, nr. 714.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Verschillende beklaagden - Verdeling

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Verschillende beklaagden - Verdeling

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Verschillende beklaagden - Verdeling - Beoordeling door de rechter - Aard

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

Le juge qui considère qu'un avantage patrimonial à confisquer découle d'infractions du chef desquelles il déclare plusieurs prévenus coupables n'est pas tenu, en l'absence de conclusions en ce sens, de motiver expressément la base de la répartition de cet avantage patrimonial entre ces prévenus.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Divers prévenus - Répartition

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Divers prévenus - Répartition - Motivation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

Le juge qui considère que l'avantage patrimonial à confisquer découle d'infractions du chef desquelles il déclare plusieurs prévenus coupables, apprécie souverainement dans quelle mesure il répartit cet avantage patrimonial entre ces prévenus; il n'est pas tenu de répartir cet avantage patrimonial en se basant sur la mesure dans laquelle il est entré dans le patrimoine de chaque prévenu, mais il peut fonder cette répartition sur le degré d'implication de chaque prévenu dans ces infractions, dès lors que cette répartition fait partie intégrante de la décision sur le taux de la peine, pour laquelle le juge peut prendre en compte tous les éléments de fait ayant trait aux infractions déclarées établies qui ont été soumis à la contradiction ainsi que la personnalité des prévenus (1). (1) Cass. 13 décembre 2016, RG P.15.1117.N, Pas. 2016, n° 714.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Divers prévenus - Répartition

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Divers prévenus - Répartition

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Divers prévenus - Répartition - Appréciation par le juge - Nature

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

De rechter oordeelt onaantastbaar of een bewezen verklaard misdrijf voor een beklagde vermogensvoordelen in de zin van artikel 42, 3°, Strafwetboek heeft opgeleverd (1) en welk daarvan het bedrag is (2); in voorkomend geval kan de rechter de geldwaarde ervan ramen overeenkomstig artikel 43bis, tweede lid, Strafwetboek en kan hij dit bedrag in billijkheid bepalen. (1) Cass. 22 oktober 2003, AR P.03.0084.F, AC 2003, nr. 516 met concl. van advocaat-generaal SPREUTELS. (2) Cass. 27 september 2006, AR P.06.0739.F, AC 2006, nr. 441 met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Raming

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Raming

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

Het recht op een eerlijk proces, gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM zoals uitgelegd door het Europees Hof van de Rechten van de Mens, vereist slechts dat aan een verdachte bijstand van een advocaat wordt verleend tijdens zijn verhoor door de politie, in zoverre hij zich in een bijzonder kwetsbare positie bevindt (1). (1) Zie: Cass. 30 april 2013, AR P.12.1133.N, AC 2013, nr. 269; Cass. 26 maart 2013, AR P.12.0145.N, AC 2013, nr. 210; Cass. 17 april 2012, AR P.11.0975.N, AC 2012, nr. 228; Cass. 28 februari 2012, AR P.11.1802.N, AC 2012, nr. 138.

ADVOCAAT - Onderzoek in strafzaken - Algemeen - Verdrag Rechten van de Mens - Artikel 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat - Interpretatie Europees Hof voor de Rechten van de Mens - Draagwijdte - Grens

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat - Interpretatie Europees Hof voor de Rechten van de Mens - Draagwijdte - Grens

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Le juge apprécie souverainement si une infraction déclarée établie a permis au prévenu de tirer des avantages patrimoniaux au sens de l'article 42, 3° du Code pénal (1), ainsi que le montant de ceux-ci (2); le cas échéant, le juge peut procéder à leur évaluation monétaire conformément à l'article 43bis, alinéa 2, dudit code et il peut fixer en équité ledit montant. (1) Cass. 22 octobre 2003, RG P.03.0084.F, Pas. 2003, n° 516, avec concl. de M. SPREUTELS, avocat général. (2) Cass. 27 septembre 2006, RG P.06.0739.F, Pas. 2006, n° 441, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Estimation

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Confiscation - Avantages patrimoniaux

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Appréciation souveraine par le juge du fond

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Estimation

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

Le droit à un procès équitable garanti par l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'il est interprété par la Cour européenne des droits de l'Homme, requiert uniquement qu'un suspect bénéficie de l'assistance d'un avocat lors de son audition par la police lorsqu'il se trouve dans une situation particulièrement vulnérable (1). (1) Voir Cass. 30 avril 2013, RG P.12.1133.N, Pas. 2013, n° 269; Cass. 26 mars 2013, RG P.12.0145.N, Pas. 2013, n° 210; Cass. 17 avril 2012, RG P.11.0975.N, Pas. 2012, n° 228; Cass. 28 février 2012, RG P.11.1802.N, Pas. 2012, n° 138.

AVOCAT - Instruction en matière répressive - Généralités - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6, § 1er - Droit à un procès équitable - Droit à l'assistance d'un avocat - Interprétation de la Cour européenne des Droits de l'Homme - Portée - Limite

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit à l'assistance d'un avocat - Interprétation de la Cour européenne des Droits de l'Homme - Portée - Limite

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het staat aan de rechter om te oordelen of het niet-uitsluiten van bepaalde verhoren die de verdachte tijdens het strafonderzoek heeft afgelegd zonder bijstand van een advocaat, tot gevolg heeft dat het recht op een eerlijk proces in zijn geheel wordt miskend; hij kan oordelen dat dit niet het geval is, ook bij afwezigheid van een dwingende reden voor het beperken van die bijstand (1). (1) Zie: Cass. 31 oktober 2017, AR P.17.0255.N, AC 2017, nr. 606.

ADVOCAAT - Onderzoek in strafzaken - Algemeen - Verdrag Rechten van de Mens - Artikel 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat - Niet-uitsluiting verhoren afgelegd zonder die bijstand - Gevolg - Beoordeling door de rechter - Aard - Toepassing

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat - Niet-uitsluiting verhoren afgelegd zonder die bijstand

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat - Niet-uitsluiting verhoren afgelegd zonder die bijstand - Gevolg - Beoordeling door de rechter - Aard - Toepassing

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Het verzuim om te handelen kan een positieve daad van deelneming zijn wanneer, wegens de ermee gepaard gaande omstandigheden, het bewuste en opzettelijke verzuim om te handelen ondubbelzinnig een aansporing betekent tot het plegen van de misdaad of het wanbedrijf op één van de door de artikelen 66 en 67 Strafwetboek bepaalde wijzen, zodat het passief bijwonen van de uitvoering van een misdaad of een wanbedrijf strafbare deelneming kan opleveren wanneer het zich onthouden van enige reactie de uiting is van het opzet om rechtstreeks aan de uitvoering mee te werken door bij te dragen tot het mogelijk maken of vergemakkelijken van die misdaad of dat wanbedrijf (1); het is niet vereist dat op degene die verzuimt om te handelen, een positieve rechtsplicht rust om een bepaalde handeling te doen verrichten of te voorkomen (2). (1) Cass. 15 september 2015, AR P.14.1189.N, nr. 513 met concl. van advocaat-generaal m.o. WINANTS; Cass. 29 november 2011, AR P.11.0573.N, AC 2011, nr. 652. (2) Zie: Cass. 29 september 2015, AR P.14.1169.N, AC 2015, nr. 567.

MISDRIJF - Deelneming - Positieve daad van deelneming - Verzuim 3/12/2019

Il appartient au juge d'apprécier si la non-exclusion de certaines auditions du suspect, qui se sont déroulées au cours de l'instruction judiciaire sans que celui-ci bénéficie de l'assistance d'un avocat, a pour effet de méconnaître le droit à un procès équitable dans son ensemble; il peut décider que tel n'est pas le cas, même en l'absence d'un motif impérieux de restreindre cette assistance (1). (1) Voir Cass. 31 octobre 2017, RG P.17.0255.N, Pas. 2017, n° 606.

AVOCAT - Instruction en matière répressive - Généralités - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6, § 1er - Droit à un procès équitable - Droit à l'assistance d'un avocat - Non-exclusion des auditions réalisées sans cette assistance - Conséquence - Appréciation par le juge - Nature - Application

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Droit à un procès équitable - Droit à l'assistance d'un avocat - Non-exclusion des auditions réalisées sans cette assistance

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit à l'assistance d'un avocat - Non-exclusion des auditions réalisées sans cette assistance - Conséquence - Appréciation par le juge - Nature - Application

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

L'omission d'agir peut constituer un acte positif de participation lorsque, en raison des circonstances qui l'accompagnent, l'inaction consciente et volontaire constitue sans équivoque un encouragement à la perpétration du crime ou du délit suivant l'un des modes prévus aux articles 66 et 67 du Code pénal, de sorte que le fait d'assister passivement à l'exécution d'un crime ou d'un délit peut constituer une participation punissable lorsque l'absence de toute réaction traduit l'intention de coopérer directement à cette exécution en contribuant à la permettre ou à la faciliter (1); il n'est pas requis qu'une obligation légale positive de faire exécuter ou de prévenir un certain agissement incombe à celui qui s'abstient d'agir (2). (1) Cass. 15 septembre 2015, RG P.14.1189.N, n° 513, avec concl. de M. WINANTS, avocat général délégué; Cass. 29 novembre 2011, RG P.11.0573.N, Pas. 2011, n° 652. (2) Voir Cass. 29 septembre 2015, RG P.14.1169.N, Pas. 2015, n° 567.

INFRACTION - Participation - Acte positif de participation -

om te handelen - Begrip
- Artt. 66 en 67 Strafwetboek

Krachtens artikel 3 Subsidiefraudebesluit en artikel 50 Strafwetboek beveelt de rechtbank waarbij de vervolging aanhangig is, ambtshalve de teruggave van de onterecht betaalde sommen en dit hoofdelijk ten laste van alle beklaagden die hij veroordeelt wegens het misdrijf waaruit de onterechte betaling is voortgevloeid zonder dat het daartoe vereist is dat de onterecht betaalde sommen worden teruggevonden in het vermogen van de betrokken beklaagde.

FRAUDE - Subsidiefraude - Subsidiefraudebesluit - Ambtshalve gelasting tot terugbetaling van de onterecht betaalde sommen

- Art. 50 Strafwetboek
- Art. 3 KB 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen

Opdat de verbeurdverklaring van de in artikel 42, 3°, Strafwetboek vermelde vermogensvoordelen of van de in artikel 43bis, tweede lid, Strafwetboek bedoelde geldwaarde daarvan kan worden uitgesproken tegen degene die als dader, mededader of medeplichtige wordt veroordeeld voor het misdrijf dat de vermogensvoordelen heeft voortgebracht, is niet vereist dat die vermogensvoordelen zijn eigendom zijn of in zijn vermogen zijn toegetreten, noch dat hij zich heeft verrijkt; die verbeurdverklaring kan immers worden uitgesproken ongeacht het voordeel dat hij uit het misdrijf heeft gehaald of de bestemming die hij later aan de vermogensvoordelen heeft gegeven (1). (1) Cass. 12 november 2013, AR P.12.1744.N, AC 2013, nr. 597.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Bestemming
- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

Omission d'agir - Notion
- Art. 66 et 67 Code pénal

En vertu de l'article 3 de l'arrêté royal du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions et allocations et de l'article 50 du Code pénal, le tribunal saisi de la poursuite ordonne, d'office, la restitution des sommes indûment versées, tous les prévenus condamnés du chef de l'infraction dont découle le versement indu étant solidairement tenus de cette restitution, et il n'est pas requis à cette fin que les sommes indûment versées soient retrouvées dans le patrimoine du prévenu concerné.

FRAUDE - Fraude aux subventions - Arrêté royal du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions et allocations - Remboursement des sommes indûment payées ordonné d'office

- Art. 50 Code pénal
- Art. 3 A.R. du 31 mai 1933

Afin que la confiscation des avantages patrimoniaux visés à l'article 42, 3°, du Code pénal ou de leur valeur monétaire correspondante visée à l'article 43bis, alinéa 2, du Code pénal puisse être ordonnée à l'encontre de la personne condamnée en tant qu'auteur, coauteur ou complice du chef de l'infraction ayant donné lieu aux avantages patrimoniaux, il n'est pas requis que ces avantages patrimoniaux soient sa propriété ou qu'ils soient entrés dans son patrimoine, ni que cette personne se soit enrichie; en effet, cette confiscation peut être prononcée quel que soit l'avantage que cette personne a tiré de l'infraction ou la destination qu'elle aura donnée ultérieurement aux avantages patrimoniaux (1). (1) Cass. 12 novembre 2013, RG P.12.1744.N, Pas. 2013, n° 597.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Destination
- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

Uit de wetsgeschiedenis en de doelstelling van artikel 5, tweede lid, Strafwetboek volgt dat indien de rechter bij de beoordeling van de daarin opgenomen strafuitsluitingsgrond vaststelt dat de geïdentificeerde natuurlijke persoon de fout wetens en willens heeft gepleegd, hij zowel de rechtspersoon als de natuurlijke persoon moet veroordelen; die bepaling laat niet toe dat in dat geval de rechter naar eigen inzicht oordeelt of hij zowel de rechtspersoon als de natuurlijke persoon dan wel één van hen zal veroordelen noch dat hij dat oordeel laat afhangen van een eigen beoordeling van de respectieve door de rechtspersoon en de natuurlijke persoon gepleegde fouten (1). (1) Cass. 23 juni 2015, AR P.14.0582.N, AC 2015, nr. 428.

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Natuurlijke personen - Geïdentificeerde natuurlijke persoon - Vaststelling door rechter van wetens en willens gepleegde fout

- Art. 5, tweede lid Strafwetboek

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Geïdentificeerde natuurlijke persoon - Vaststelling door rechter van wetens en willens gepleegde fout

- Art. 5, tweede lid Strafwetboek

Il résulte de la genèse légale et de l'objectif de l'article 5, alinéa 2, du Code pénal que, si le juge constate, dans son appréciation de la cause exclusive de peine insérée par cette disposition, que la personne physique identifiée a commis la faute sciemment et volontairement, il est tenu de condamner tant la personne morale que cette personne physique; cette disposition ne permet pas qu'en pareille occurrence, le juge apprécie librement s'il va condamner tant la personne morale que la personne physique ou seulement l'une d'elles ou subordonne cette appréciation à sa propre appréciation des fautes commises respectivement par la personne morale et par la personne physique (1). (1) Cass. 23 juin 2015, RG P.14.0582.N, Pas. 2015, n° 428.

INFRACTION - Imputabilité - Personnes physiques - Personne physique identifiée - Constatation par le juge d'une faute commise sciemment et volontairement

- Art. 5, al. 2 Code pénal

INFRACTION - Imputabilité - Personnes morales - Personne physique identifiée - Constatation par le juge d'une faute commise sciemment et volontairement

- Art. 5, al. 2 Code pénal

P.17.0102.N

30 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180130.3](#)

AC nr. ...

Uit de wetsgeschiedenis van de wet van 4 mei 1999 die de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van rechtspersonen in het Belgisch strafrecht heeft ingevoerd, blijkt dat de wetgever een zo groot mogelijke gelijkstelling beoogde tussen een natuurlijke en een rechtspersoon, ook op het vlak van de bestraffing, welke gelijkstelling evenwel, gelet op de eigen aard van de rechtspersoon nooit volkomen kan zijn.

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Bestrafing - Doel van de wetgever

- Art. 5 Strafwetboek

Il ressort de la genèse légale de la loi du 4 mai 1999 instaurant la responsabilité pénale des personnes morales dans le droit pénal belge que le législateur tendait à assimiler au mieux la personne morale à la personne physique, également au niveau de la répression, cette assimilation ne pouvant toutefois jamais être parfaite, eu égard à la nature propre de la personne morale.

INFRACTION - Imputabilité - Personnes morales - Répression - Objectif du législateur

- Art. 5 Code pénal

Uit de wijze waarop artikel 41bis, tweede lid, tweede gedachtestreepje, Strafwetboek is geformuleerd volgt dat voor de bepaling van de op de rechtspersoon toepasselijke minimumgeldboete voor misdrijven waarvoor de minimumvrijheidsstraf voor de natuurlijke persoon minder dan één maand bedraagt, er geen vermenigvuldiging met 500 euro dient te gebeuren en de minimumgeldboete bijgevolg 500 euro bedraagt, wat verantwoord is door de eigen aard van de rechtspersoon (1). (1) Zie Cass. 4 maart 2015, AR P.14.1221.F, AC 2015, nr. 155.

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Conversiesysteem - Omzetting van de vrijheidsstraf - Vrijheidsstraf van minder dan één maand - Minimumgeldboete

Il résulte de la manière dont l'article 41bis, alinéa 2, deuxième tiret, du Code pénal est formulé que, pour fixer l'amende minimale applicable à une personne morale du chef d'infractions pour lesquelles la peine privative de liberté minimale s'élève à moins d'un mois pour une personne physique, aucune multiplication des cinq cents euros n'est prévue et que l'amende minimale s'élève, par conséquent, à cinq cents euros, ce qui se justifie par la nature propre de la personne morale.

INFRACTION - Imputabilité - Personnes morales - Système de conversion - Conversion de la peine principale - Peine privative de liberté s'élevant à moins d'un mois - Amende minimale

- Art. 41bis Strafwetboek

STRAF - Geldboete en opdecimen - Rechtspersonen -
Conversiesysteem - Omzetting van de vrijheidsstraf - Vrijheidsstraf
van minder dan één maand - Minimumgeldboete

- Art. 41bis Strafwetboek

Uit de wijze waarop de wetgever het conversiesysteem vastgelegd in artikel 41bis, tweede lid, tweede gedachtestreepje, Strafwetboek heeft uitgewerkt volgt dat hij niet ervoor heeft geopteerd om de voor de natuurlijke persoon toepasselijke minimum- en maximumgeldboete ook toe te passen op de rechtspersoon gelet op de eigen aard van de rechtspersoon aan wie geen vrijheidsstraf kan worden opgelegd.

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Rechtspersonen -
Conversiesysteem - Omzetting van de vrijheidsstraf in een
geldboete

- Art. 41bis Strafwetboek

STRAF - Geldboete en opdecimen - Rechtspersonen -
Conversiesysteem

- Art. 41bis Strafwetboek

Wanneer een rechtspersoon zowel in eerste aanleg als in hoger beroep is verschenen, doet de omstandigheid dat de eerste rechter voor die rechtspersoon geen lasthebber ad hoc heeft aangesteld, geen afbreuk aan het feit dat de rechtszaak van die rechtspersoon in beide aanleggen werd behandeld en dat zodus haar recht op dubbele aanleg zoals gewaarborgd door artikel 2.1 Zevende Aanvullend protocol EVRM, werd nageleefd.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht op dubbele
aanleg - Rechtspersoon - Geen aanstelling lasthebber ad hoc

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei -
Artikel 2.1 Zevende Aanvullend Protocol - Recht op dubbele
aanleg - Rechtspersoon - Geen aanstelling lasthebber ad hoc

- Art. 41bis Code pénal

PEINE - Amende et décimes additionnels - Personnes morales -
Système de conversion - Conversion de la peine principale - Peine
privative de liberté s'élevant à moins d'un mois - Amende minimale

- Art. 41bis Code pénal

Il résulte de la manière dont le législateur a élaboré le système de conversion établi à l'article 41bis, alinéa 2, deuxième tiret, du Code pénal qu'il n'a pas choisi d'appliquer également à la personne morale à laquelle une peine privative de liberté ne peut être infligée, compte tenu de sa nature propre, l'amende minimale et maximale applicable à la personne physique.

INFRACTION - Imputabilité - Personnes morales - Système de
conversion - Conversion de la peine principale en amende

- Art. 41bis Code pénal

PEINE - Amende et décimes additionnels - Personnes morales -
Système de conversion

- Art. 41bis Code pénal

Lorsqu'une personne morale a comparu tant en première instance qu'en degré d'appel, la circonstance que le premier juge n'ait pas désigné de mandataire ad hoc pour cette personne morale ne fait pas obstacle au fait que la cause relative à cette personne morale ait été examinée en ces deux instances et qu'ainsi, son droit à un double degré de juridiction, tel que garanti à l'article 2, § 1er, du Protocole additionnel n° 7 à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ait été observé.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit à un double
degré de juridiction - Personne morale - Pas de désignation d'un
mandataire ad hoc

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Article 2, § 1er du
septième Protocole additionnel - Droit à un double degré de
juridiction - Personne morale - Pas de désignation d'un
mandataire ad hoc

De miskenning van de mededelingsplicht bepaald in artikel 67ter Wegverkeerswet bestaat onafhankelijk van het voorafgaande bewijs dat er een overtreding is begaan (1). (1) Cass. 27 oktober 2009, AR P.09.0778.N, AC 2009, nr. 620; S. STALLAERT, "De strafrechtelijke aansprakelijkheid van rechtspersonen en wegverkeer: artikel 67ter Wegverkeerswet en het belang van de pleitbezorger", T.Strafr. 2013, (105) 108.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67ter - Overtreding van de verplichting de identiteit van de bestuurder mee te delen

La méconnaissance de l'obligation de communication définie par l'article 67ter de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière existe indépendamment du fait que la commission d'une infraction ait été préalablement démontrée (1). (1) Cass. 27 octobre 2009, RG P.09.0778.N, Pas. 2009, n° 620 ; S. STALLAERT, « De strafrechtelijke aansprakelijkheid van rechtspersonen en wegverkeer: artikel 67ter Wegverkeerswet en het belang van de pleitbezorger », T.Strafr. 2013, (105) 108.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67ter - Infraction à l'obligation de communiquer l'identité du conducteur

P.17.0281.N

16 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180116.2](#)

AC nr. ...

Aan het vereiste van de redelijke voorspelbaarheid van een strafbepaling is voldaan wanneer het voor de persoon op wie de strafbepaling toepasselijk is, mogelijk is om op grond van de strafbepaling de handelingen en verzuimen te kennen die zijn strafrechtelijke aansprakelijkheid meebrengen (1); daarbij dient onder meer rekening te worden gehouden met de interpretatie van de strafbepaling in het licht van de doelstellingen van de wetgever, de wetsgeschiedenis en de door de rechtspraak gegeven interpretatie van de strafbepaling. (1) Cass. 9 november 2004, AR P.04.0849.N, AC 2004, nr. 539; Cass. 25 november 1997, AR P.96.1187.N, AC 1997, nr. 504.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Strafbepaling - Omschrijving - Legaliteit - Redelijke voorspelbaarheid - Vereisten

- Art. 7 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 15 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 2 Strafwetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Legaliteitsbeginsel - Strafbepaling - Redelijke voorspelbaarheid - Vereisten

- Art. 7 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 15 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 2 Strafwetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Internationaal verdrag burgerrechten en politieke recht - Vereisten - Artikel 15 - Legaliteitsbeginsel - Strafbepaling - Redelijke voorspelbaarheid

- Art. 7 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de

3/12/2019

La condition de la prévisibilité raisonnable est remplie lorsqu'il est permis à la personne à laquelle s'applique la disposition pénale, de connaître, sur la base de la disposition pénale, les agissements et omissions pouvant entraîner sa responsabilité pénale (1) ; à cet égard, il y a lieu de tenir notamment compte de l'interprétation de la disposition pénale à la lumière des objectifs du législateur, de la genèse de la loi et de l'interprétation que donne la jurisprudence à la disposition pénale. (1) Cass. 9 novembre 2004, RG P.04.0849.N, Pas. 2004, n° 539; Cass. 25 novembre 1997, RG P.96.1187.N, Pas. 1997, n° 504.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Disposition pénale - Description - Légalité - Prévisibilité raisonnable - Conditions

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 2 Code pénal

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 7 - Principe de légalité - Disposition pénale - Prévisibilité raisonnable - Conditions

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 2 Code pénal

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Conditions - Article 15 - Principe de légalité - Disposition pénale - Prévisibilité raisonnable

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des

P. 243/593

rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 15 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 2 Strafwetboek

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Legaliteitsbeginsel - Strafzaken - Strafbepaling - Redelijke voorspelbaarheid - Vereisten

- Art. 7 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 15 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 2 Strafwetboek

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Algemeen - Strafzaken - Strafbepaling - Legaliteit - Redelijke voorspelbaarheid - Vereisten

- Art. 7 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 15 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 2 Strafwetboek

De legaliteit van een strafbepaling vereist dat ze voldoende toegankelijk is en als dusdanig of in context met andere bepalingen gelezen, op voldoende precieze wijze de als strafbaar gestelde gedraging omschrijft zodat de draagwijdte ervan redelijk voorspelbaar is (1); het gegeven dat de rechter over een zekere beoordelingsvrijheid beschikt, is als dusdanig niet strijdig met dat vereiste van redelijke voorspelbaarheid. (1) Cass. 9 november 2004, AR P.04.0849.N, AC 2004, nr. 539; Cass. 25 november 1997, AR P.96.1187.N, AC 1997, nr. 504.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Strafbepaling - Legaliteit - Vereisten - Beoordelingsvrijheid van de rechter - Bestaanbaarheid met de vereiste van redelijke voorspelbaarheid

- Art. 7 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 15 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 2 Strafwetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Strafzaken - Strafbepaling - Legaliteit - Misdrijf - Omschrijving - Vereisten - Beoordelingsvrijheid van de rechter - Bestaanbaarheid met de vereiste van redelijke voorspelbaarheid

- Art. 7 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 15 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 2 Code pénal

PRINCIPES GÉNÉRAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe de légalité - Matière répressive - Disposition pénale - Prévisibilité raisonnable - Conditions

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 2 Code pénal

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Généralités - Matière répressive - Disposition pénale - Légalité - Prévisibilité raisonnable - Conditions

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 2 Code pénal

La légalité d'une disposition pénale requiert qu'elle soit suffisamment accessible et, lue en tant que telle ou en combinaison avec d'autres dispositions, qu'elle décrive de manière suffisamment précise le comportement qualifié de punissable, de sorte que sa portée soit raisonnablement prévisible (1) ; le fait que le juge dispose d'une certaine liberté d'appréciation n'est pas, en soi, contraire à cette condition de prévisibilité raisonnable. (1) Cass. 9 novembre 2004, RG P.04.0849.N, Pas. 2004, n° 539; Cass. 25 novembre 1997, RG P.96.1187.N, Pas. 1997, n° 504.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Disposition pénale - Légalité - Conditions - Liberté d'appréciation du juge - Compatibilité avec la condition de la prévisibilité raisonnable

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 2 Code pénal

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 7 - Matière répressive - Disposition pénale - Légalité - Infraction - Description - Conditions - Liberté d'appréciation du juge - Compatibilité avec la condition de la prévisibilité raisonnable

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 2 Strafwetboek

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 15 - Strafzaken - Strafbepaling - Legaliteit - Misdrijf - Omschrijving - Vereisten - Beoordelingsvrijheid van de rechter - Bestaanbaarheid met de vereiste van redelijke voorspelbaarheid

- Art. 7 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 15 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 2 Strafwetboek

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Legaliteitsbeginsel - Strafzaken - Strafbepaling - Misdrijf - Omschrijving - Vereisten - Beoordelingsvrijheid van de rechter - Bestaanbaarheid met de vereiste van redelijke voorspelbaarheid

- Art. 7 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 15 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 2 Strafwetboek

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Algemeen - Strafzaken - Strafbepaling - Legaliteit - Misdrijf - Omschrijving - Vereisten - Beoordelingsvrijheid van de rechter - Bestaanbaarheid met de vereiste van redelijke voorspelbaarheid

- Art. 7 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 15 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 2 Strafwetboek

Het Dopingdecreet 2007 bestraft als verboden dopingpraktijk elke chemische of fysieke manipulatie bij enig welke sporter, die bestaat in het achtereenvolgens afnemen, manipuleren en opnieuw toedienen, dit is het geleidelijk terug toedienen door middel van een infuus, van volbloed in de bloedsomloop, zodat elke manipulatie van bloed van een sporter als onderdeel van het geheel van de vermelde handelingen strafbaar is, ongeacht hoe de manipulatie precies wordt uitgevoerd en ongeacht de vraag of de stoffen waaraan het bloed tijdens de manipulatie wordt blootgesteld, al dan niet een legaal karakter hebben.

SPORT - Dopingdecreet 2007 - Verboden dopingpraktijk

- Art. 2 Code pénal

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 15 - Matière répressive - Disposition pénale - Légalité - Infraction - Description - Conditions - Liberté d'appréciation du juge - Compatibilité avec la condition de la prévisibilité raisonnable

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 2 Code pénal

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe de légalité - Matière répressive - Disposition pénale - Infraction - Description - Conditions - Liberté d'appréciation du juge - Compatibilité avec la condition de la prévisibilité raisonnable

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 2 Code pénal

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Généralités - Matière répressive - Disposition pénale - Légalité - Infraction - Description - Conditions - Liberté d'appréciation du juge - Compatibilité avec la condition de la prévisibilité raisonnable

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 2 Code pénal

Le décret de la Région flamande du 13 juillet 2007 relatif à la pratique du sport dans le respect des impératifs de santé et d'éthique punit en tant que pratique de dopage interdite toute manipulation chimique et physique chez tout sportif, consistant en le fait de successivement prélever, manipuler et ré-infuser, c'est-à-dire réintroduire progressivement par perfusion, du sang total dans le système circulatoire, de sorte que toute manipulation du sang d'un sportif en tant qu'élément de l'ensemble des agissements précités est punissable, indépendamment du mode opératoire précis de la manipulation et de la question de savoir si la composition des substances dont le sang est enrichi pendant la manipulation est ou non légale.

SPORT - Décret de la Région flamande du 13 juillet 2007 relatif à la pratique du sport - Pratique de dopage interdite

Voor de strafbaarheid van de gedragingen die door of op grond van het Dopingdecreet 2007 als verboden worden aangemerkt, is niet vereist dat zij een prestatiebevorderend effect hebben; evenmin is enkel de manipulatie waarbij bloed wordt blootgesteld aan illegale stoffen strafbaar

SPORT - Dopingdecreet 2007 - Verboden dopingpraktijk - Strafbaarheid - Vereisten

Le caractère répréhensible des agissements considérés comme étant interdits sur la base du décret de la Région flamande du 13 juillet 2007 relatif à la pratique du sport dans le respect des impératifs de santé et d'éthique ne requiert pas qu'ils aient un effet stimulant sur la performance; seule la manipulation par laquelle le sang est enrichi en substances illégales n'est pas davantage punissable.

SPORT - Décret de la Région flamande du 13 juillet 2007 relatif à la pratique du sport - Pratique de dopage interdite - Caractère répréhensible - Conditions

P.17.0284.N

27 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180227.1](#)

AC nr. ...

De door artikel 44 Strafwetboek bedoelde teruggave is een burgerrechtelijke maatregel met zakenrechtelijke werking die de rechter in geval van veroordeling verplicht dient te bevelen en deze maatregel, die in de regel terugwerkende kracht heeft, vereist dat de terug te geven zaken aan de eigenaar zijn ontnomen, ter beschikking staan van het gerecht en nog in natura aanwezig zijn; dit laatste wil zeggen dat die zaken, behoudens in de gevallen van zaakvervangende als bedoeld in de artikelen 28octies, § 1, en 61sexies, § 1, Wetboek van Strafvordering, niet op belangrijke wijze zijn gewijzigd (1). (1) Zie Cass. 10 juni 2014, AR P.14.0280.N, AC 2014, nr. 412; J. RAEYMAKERS, "De rechtsfiguren van teruggave en toewijzing ten gunste van een benadeelde, onder meer als bijzondere modaliteiten van de verbeurdverklaring als bijkomende strafsanctie", NC 2017/5, 446-470.

BESLAG - Algemeen - Strafzaken - In beslag genomen goederen - Teruggave

TERUGGAVE VAN OVERTUIGINGSSTUKKEN - In beslag genomen goederen - Teruggave

La restitution visée à l'article 44 du Code pénal est une mesure civile ayant un effet de droit réel que le juge est tenu d'infliger en cas de condamnation et cette mesure, ayant en principe un effet rétroactif, requiert que le propriétaire ait été dépouillé des choses à restituer, que ces choses soient entre les mains de la justice et encore présentes en nature; s'agissant de ce dernier élément, cela signifie que ces choses, hormis dans les cas de leur subrogation au sens des articles 28octies, § 1er, et 61sexies, § 1er, du Code d'instruction criminelle, n'ont pas subi de modification importante (1). (1) Voir Cass. 10 juin 2014, RG P.14.0280.N, Pas. 2014, n° 412; J. RAEYMAKERS, «De rechtsfiguren van teruggave en toewijzing ten gunste van een benadeelde, onder meer als bijzondere modaliteiten van de verbeurdverklaring als bijkomende strafsanctie», N.C. 2017/5, 446-470.

SAISIE - Généralités - Matière répressive - Biens saisis - Restitution

RESTITUTION DE PIECES A CONVICTION - Biens saisis - Restitution

Met de door artikel 44 Strafwetboek bedoelde teruggave worden de materiële gevolgen van het bewezen verklaarde misdrijf tenietgedaan en wordt de feitelijke toestand ten aanzien van de eigenaar van de goederen hersteld zoals die bestond vóór het plegen van het misdrijf zodat die maatregel zodoende ook strekt tot de vrijwaring van het algemeen belang en bijgevolg de openbare orde raakt; daarnaast houdt die teruggave ook elke maatregel in die beoogt de materiële gevolgen van het bewezen verklaarde misdrijf teniet te doen teneinde de feitelijke toestand te herstellen zoals die bestond vóór het plegen van het bewezen verklaarde misdrijf wat echter geen afbreuk doet aan het feit dat de rechter enkel de teruggave van een zaak die voldoet aan de hiervoor vermelde voorwaarden aan het slachtoffer van het misdrijf kan bevelen want de rechter die het slachtoffer schadevergoeding zou toekennen door hem een zaak terug te geven die niet aan deze voorwaarden voldoet, zou immers aan zijn schuldvordering op de dader een zakenrechtelijke werking verlenen die in strijd is met de artikelen 7 en 8 Hypotheekwet (1). (1) Zie Cass. 10 juni 2014, AR P.14.0280.N, AC 2014, nr. 412; J. RAEYMAKERS, "De rechtsfiguren van teruggave en toewijzing ten gunste van een benadeelde, onder meer als bijzondere modaliteiten van de verbeurdverklaring als bijkomende strafsanctie", NC 2017/5, 446-470.

BESLAG - Algemeen - Strafzaken - In beslag genomen goederen - Teruggave

TERUGGAVE VAN OVERTUIGINGSSTUKKEN - In beslag genomen goederen - Teruggave

TERUGGAVE VAN OVERTUIGINGSSTUKKEN - In beslag genomen goederen - Teruggave - Taak rechter

Par la restitution visée à l'article 44 du Code pénal, les conséquences matérielles de l'infraction déclarée établie sont effacées et la situation est rétablie à l'égard du propriétaire des biens telle qu'elle existait avant la commission de l'infraction, de sorte que, de cette manière, cette mesure tend également à garantir l'intérêt général et touche, par conséquent, à l'ordre public; par ailleurs, cette restitution implique également toute mesure visant à effacer les conséquences matérielles de l'infraction déclarée établie afin de rétablir la situation telle qu'elle existait avant la commission de l'infraction déclarée établie, ce qui ne fait toutefois pas obstacle au fait que le juge ne puisse ordonner la restitution à la victime de l'infraction que d'une chose répondant aux conditions susmentionnées car le juge qui accorderait à la victime des dommages-intérêts en lui restituant une chose qui ne répond pas à ces conditions assortirait effectivement sa créance sur l'auteur d'un effet de droit réel, en violation des articles 7 et 8 de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851 (1). (1) Voir Cass. 10 juin 2014, RG P.14.0280.N, Pas. 2014, n° 412; J. RAEYMAKERS, «De rechtsfiguren van teruggave en toewijzing ten gunste van een benadeelde, onder meer als bijzondere modaliteiten van de verbeurdverklaring als bijkomende strafsanctie», N.C. 2017/5, 446-470.

SAISIE - Généralités - Matière répressive - Biens saisis - Restitution

RESTITUTION DE PIECES A CONVICTION - Biens saisis - Restitution

RESTITUTION DE PIECES A CONVICTION - Biens saisis - Restitution - Mission du juge

P.17.0314.N

20 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180220.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Winants.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Rechtbank van eerste aanleg - Correctionele kamer - Correctionele kamer zetelend in hoger beroep - Sociaal strafrecht - Samenstelling - Overgangsbepalingen van de wet van 19 oktober 2015 - Draagwijdte

Conclusions de l'avocat général délégué Winants.

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Tribunal de première instance - Chambre correctionnelle - Chambre correctionnelle siégant en degré d'appel - Droit pénal social - Composition - Dispositions transitoires de la loi du 19 octobre 2015 - Portée

Uit de samenhang van de bepalingen van de artikelen 76, zesde lid, zoals toepasselijk tot 31 augustus 2014 en artikel 76, § 2, tweede lid, zoals toepasselijk vanaf 1 september 2014, artikel 78, vijfde lid, zoals toepasselijk tot 31 december 2015 en artikel 92, § 1, Gerechtelijk Wetboek, en de artikelen 56, 3°, 84, 1° en 91, tweede lid van de wet van 19 oktober 2015, houdende wijziging van het burgerlijk procesrecht en houdende diverse bepalingen inzake justitie, volgt dat, met ingang van 1 januari 2016, indien in de zaak in dezelfde aanleg op 1 januari 2016 reeds een andere rechtszitting dan de inleidingszitting heeft plaatsgevonden, de kamer van de rechtbank van eerste aanleg die in hoger beroep kennis neemt van de overtredingen van de wetten en verordeningen over een van de aangelegenheden die behoren tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten, en, in geval van samenloop of samenhang, van genoemde overtredingen samen met een of meer overtredingen die niet behoren tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten, bestaat uit twee rechters van de correctionele rechtbank en één rechter in de arbeidsrechtbank (1). (1) Zie concl. OM; zie ook Cass. 20 februari 2018, AR P.16.1133.N, AC 2018, nr. 107 met concl. OM.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Rechtbank van eerste aanleg - Correctionele kamer - Correctionele kamer zetelend in hoger beroep - Sociaal strafrecht - Samenstelling - Overgangsbepalingen van de wet van 19 oktober 2015 - Draagwijdte

Il résulte de la combinaison des dispositions des articles 76, alinéa 6, tel qu'applicable jusqu'au 31 août 2014, 76, § 2, alinéa 2, tel qu'applicable à compter du 1er septembre 2014, 78, alinéa 5, tel qu'applicable jusqu'au 31 décembre 2015, et 92, § 1er, du Code judiciaire et des articles 56, 3°, 84, 1°, et 91, alinéa 2, de la loi du 19 octobre 2015 modifiant le droit de la procédure civile et portant des dispositions diverses en matière de justice qu'à compter du 1er janvier 2016, si l'affaire a déjà fait l'objet, au 1er janvier 2016, au même degré de juridiction, d'une audience autre que l'audience d'introduction, la chambre du tribunal de première instance qui connaît, en degré d'appel, des infractions aux lois et règlements relatifs à une des matières qui relèvent de la compétence des juridictions du travail et, en cas de concours ou de connexité, des infractions citées avec une ou plusieurs infractions qui ne sont pas de la compétence des juridictions du travail, est composée de deux juges du tribunal correctionnel et d'un juge du tribunal du travail (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC; Cass. 20 février 2018, RG P.16.1133.N, Pas. 2018, n° 107, avec concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Tribunal de première instance - Chambre correctionnelle - Chambre correctionnelle siégeant en degré d'appel - Droit pénal social - Composition - Dispositions transitoires de la loi du 19 octobre 2015 - Portée

P.17.0359.N

6 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180206.3](#)

AC nr. ...

Uit artikel 20.2 Benelux Uitleveringsverdrag volgt onder meer dat de raadkamer beslist of de in beslag genomen voorwerpen geheel of gedeeltelijk aan de verzoekende partij worden overgedragen; zij kan de teruggave bevelen van voorwerpen die niet rechtstreeks betrekking hebben op de feiten die de verdachte worden ten laste gelegd en steunt daarvoor op de gegevens vermeld in de rogatoire commissie en de uitvoeringstukken ervan.

UITLEVERING - Benelux-Uitleveringsverdrag - Overdracht van in beslag genomen voorwerpen

Il résulte de l'article 20.2 du Traité d'extradition et d'entraide judiciaire en matière pénale entre le Royaume de Belgique, le Grand-Duché de Luxembourg et le Royaume des Pays-Bas du 27 juin 1962 que la chambre du conseil décide si les objets saisis sont transmis en tout ou en partie à la partie requérante; elle peut ordonner la restitution des objets qui ne se rattachent pas directement aux faits imputés au prévenu et s'appuie à cet effet sur les éléments contenus dans la commission rogatoire et les documents d'exécution y relatifs.

EXTRADITION - Traité d'extradition Benelux du 27 juin 1962 - Transmission d'objets saisis

P.17.0365.N

13 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180313.7](#)

AC nr. ...

Artikel 187, § 6, 2°, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat indien de eiser op verzet nogmaals verstek laat gaan bij zijn verzet in alle gevallen en ongeacht de redenen voor de opeenvolgende verstekken en zelfs indien het verzet reeds ontvankelijk werd verklaard, het verzet als ongedaan wordt beschouwd; artikel 6 EVRM belet niet dat de appelrechter, behoudens het geval van overmacht, op grond van artikel 187, § 6, 2°, Wetboek van Strafvordering een verzet ongedaan verklaart indien blijkt dat de verzetdoende partij kennis had van de rechtszitting waarop het verzet zou worden behandeld en op die rechtszitting afwezig blijft want de onmogelijkheid om verweer te voeren is dan geheel toe te schrijven aan de verzetdoende partij (1). (1) Zie concl. OM.

VERZET - Ongedaanverklaring

Conclusie van advocaat-generaal Decreus.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Duur, begin en einde - Verstekbeslissing waartegen verzet mogelijk is en waartegen binnen de gewone verzetstermijn verzet werd aangetekend - Beslissing waarbij verzet tegen die verstekbeslissing ongedaan werd verklaard

Conclusie van advocaat-generaal Decreus.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Allerlei - Cassatieberoepen tegen ongedaanverklaring verzet en verstekbeslissing

VERZET - Ongedaanverklaring - Bevoegdheid rechter - Onderzoek verjaring - Bestaanbaarheid

VERZET - Ongedaanverklaring

Een beklaagde kan tegen een verstekbeslissing waartegen verzet mogelijk is en waartegen hij binnen de gewone verzetstermijn verzet heeft aangetekend, cassatieberoep aantekenen binnen dezelfde termijn als tegen de beslissing waarbij zijn verzet tegen die verstekbeslissing ongedaan werd verklaard; die termijn neemt in beginsel een aanvang de dag volgend op de betekening van de beslissing van ongedaanverklaring van het verzet tegen de verstekbeslissing en het cassatieberoep tegen de verstekbeslissing moet bovendien worden ingesteld ten laatste samen met het cassatieberoep tegen de beslissing waarbij het verzet tegen de verstekbeslissing ongedaan wordt verklaard (1). (1) Zie concl. OM.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor

L'article 187, § 6, 2°, du Code d'instruction criminelle dispose que l'opposition sera déclarée non avenue si l'opposant fait à nouveau défaut sur son opposition, et ce dans tous les cas, quels que soient les motifs des défauts successifs et même si l'opposition a déjà été reçue; l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales n'empêche pas la juridiction d'appel, sauf en cas de force majeure, de déclarer une opposition non avenue sur le fondement de l'article 187, § 6, 2°, du Code d'instruction criminelle s'il apparaît que l'opposant avait connaissance de l'audience à laquelle l'opposition devait être examinée et est absent à ladite audience, dès lors que l'impossibilité dans laquelle se trouve l'opposant de se défendre lui est entièrement imputable (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

OPPOSITION - Décision déclarant l'opposition non avenue

Conclusions de l'avocat général Decreus.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Durée, point de départ et fin - Décision rendue par défaut susceptible d'opposition et contre laquelle l'opposition a été formée dans le délai ordinaire - Décision par laquelle l'opposition à cette décision par défaut a été déclarée non avenue

Conclusions de l'avocat général Decreus.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Divers - Pourvois contre la décision déclarant l'opposition non avenue et contre la décision rendue par défaut

OPPOSITION - Décision déclarant l'opposition non avenue - Compétence du juge - Examen de la prescription - Compatibilité

OPPOSITION - Décision déclarant l'opposition non avenue

Un prévenu peut introduire un pourvoi en cassation contre une décision rendue par défaut susceptible d'opposition et contre laquelle il a formé opposition dans le délai ordinaire, dans le même délai que celui applicable au pourvoi formé contre la décision ayant déclaré non avenue son opposition à cette décision rendue par défaut; en principe, ce délai commence à courir le jour suivant celui de la signification de la décision déclarant non avenue l'opposition à la décision rendue par défaut et, en outre, le pourvoi contre la décision rendue par défaut doit être introduit, au plus tard, en même temps que le pourvoi contre la décision déclarant non avenue l'opposition à la décision rendue par défaut (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre

casstieberoep - Strafvordering - Allerlei - Cassatieberoepen tegen ongedaanverklaring verzet en verstekbeslissing

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Duur, begin en einde - Verstekbeslissing waartegen verzet mogelijk is en waartegen binnen de gewone verzetstermijn verzet werd aangetekend - Beslissing waarbij verzet tegen die verstekbeslissing ongedaan werd verklaard

Wanneer het verzet ongedaan wordt verklaard omdat de eiser in verzet niet op de wettig vastgestelde rechtszitting verschijnt, kan de rechter niet onderzoeken of de verjaring was ingetreden op het ogenblik van de uitspraak van de verstekbeslissing, dan wel of dat het geval zou zijn geweest zo het verzet niet ongedaan was verklaard (1). (1) Zie concl. OM.

VERZET - Ongedaanverklaring - Bevoegdheid rechter - Onderzoek verjaring - Bestaanbaarheid

lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Divers - Pourvois contre la décision déclarant l'opposition non avenue et contre la décision rendue par défaut

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Durée, point de départ et fin - Décision rendue par défaut susceptible d'opposition et contre laquelle l'opposition a été formée dans le délai ordinaire - Décision par laquelle l'opposition à cette décision par défaut a été déclarée non avenue

Lorsque l'opposition est déclarée non avenue parce que l'opposant ne comparaît pas à l'audience légalement fixée, le juge ne peut examiner si la prescription avait pris cours au moment où la décision a été rendue par défaut, ou si tel aurait été le cas si l'opposition n'avait pas été déclarée non avenue (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

OPPOSITION - Décision déclarant l'opposition non avenue - Compétence du juge - Examen de la prescription - Compatibilité

P.17.0367.N

23 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180123.8](#)

AC nr. ...

Wanneer het openbaar ministerie hoger beroep instelt opdat het verval van het recht tot sturen als bedoeld in artikel 42 Wegverkeerswet zou worden uitgesproken, is dit geen vervolging wegens een nieuwe telastlegging, maar beoogt dit enkel het nemen van een veiligheidsmaatregel die naast de uitgesproken straf moet worden opgelegd en waartoe de rechter op grond van een soevereine beoordeling beslist; uit de omstandigheid dat deze verplicht op te leggen veiligheidsmaatregel niet werd uitgesproken door het beroepen vonnis maar wel door het bestreden vonnis, kan geen schending van artikel 6 EVRM worden afgeleid, noch een miskenning van het recht op een eerlijk proces of van het recht van verdediging.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Wegverkeer - Veroordeling wegens overtreding van de politie over het wegverkeer - Geen verval wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Hoger beroep openbaar ministerie opdat het verval zou worden uitgesproken - Aard - Doel - Verval uitgesproken door de appelrechter - Bestaanbaarheid met het recht op een eerlijk proces en het recht van verdediging

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Wegverkeer - Veroordeling wegens overtreding van de politie over het wegverkeer - Geen verval wegens lichamelijke of geestelijke

3/12/2019

Lorsque le ministère public interjette appel afin d'entendre prononcer la déchéance du droit de conduire visée à l'article 42 de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, il ne mène pas de poursuites du chef d'une nouvelle prévention mais vise uniquement à prendre une mesure de sûreté devant être infligée outre la peine prononcée, et la décision prise par le juge à ce propos est fondée sur une appréciation souveraine; ni une violation de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ni une atteinte au droit à un procès équitable ou aux droits de la défense ne sauraient être déduites de la circonstance que cette mesure de sûreté, qui doit obligatoirement être infligée, n'a pas été prononcée par le jugement dont appel mais par le jugement attaqué.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Roulage - Condamnation pour infraction à la police de la circulation routière - Pas de déchéance pour incapacité physique ou psychique - Appel du ministère public tendant à entendre prononcer la déchéance - Nature - Objectif - Déchéance prononcée par le juge d'appel - Compatibilité avec le droit à un procès équitable et les droits de la défense

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Roulage - Condamnation pour infraction à la police de la circulation routière - Pas de déchéance pour incapacité physique ou

P. 250/593

ongeschiktheid - Hoger beroep openbaar ministerie opdat het verval zou worden uitgesproken - Aard - Doel - Verval uitgesproken door de appelrechter - Bestaanbaarheid met het recht van verdediging

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Wegverkeer - Veroordeling wegens overtreding van de politie over het wegverkeer - Geen verval wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Hoger beroep openbaar ministerie opdat het verval zou worden uitgesproken - Aard - Doel - Verval uitgesproken door de appelrechter - Bestaanbaarheid met het recht op een eerlijk proces

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 42 - Veroordeling wegens overtreding van de politie over het wegverkeer - Geen verval wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Hoger beroep openbaar ministerie opdat het verval zou worden uitgesproken - Aard - Doel - Verval uitgesproken door de appelrechter - Bestaanbaarheid met het recht op een eerlijk proces en het recht van verdediging

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

psychique - Appel du ministère public tendant à entendre prononcer la déchéance - Nature - Objectif - Déchéance prononcée par le juge d'appel - Compatibilité avec le droit à un procès équitable

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Roulage - Condamnation pour infraction à la police de la circulation routière - Pas de déchéance pour incapacité physique ou psychique - Appel du ministère public tendant à entendre prononcer la déchéance - Nature - Objectif - Déchéance prononcée par le juge d'appel - Compatibilité avec le droit à un procès équitable

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 42 - Condamnation pour infraction à la police de la circulation routière - Pas de déchéance pour incapacité physique ou psychique - Appel du ministère public tendant à entendre prononcer la déchéance - Nature - Objectif - Déchéance prononcée par le juge d'appel - Compatibilité avec le droit à un procès équitable et les droits de la défense

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

P.17.0387.N

16 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180116.3](#)

AC nr. ...

De regel volgens dewelke de relatieve werking van het verzet elke verzwaring van de toestand van de verzetdoende partij verhindert, houdt niet in dat die partij niet kan worden veroordeeld tot de kosten van het geding, daarin begrepen deze van de verstekprocedure en het verzet wanneer het verstek aan haar te wijten is; het feit dat het totaal van die kosten hoger kan zijn dan deze gedaan bij de verstekprocedure, doet hieraan geen afbreuk.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Relatieve werking van het verzet - Gevolgen - Veroordeling tot de kosten

- Artt. 49 en 50 Strafwetboek

- Artt. 187, § 10, en 211 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Relatieve werking van het verzet - Gevolgen - Veroordeling tot de kosten

- Artt. 49 en 50 Strafwetboek

- Artt. 187, § 10, en 211 Wetboek van Strafvordering

La règle selon laquelle l'effet relatif de l'opposition empêche toute aggravation de la situation de la partie ayant formé opposition, n'implique pas que cette partie ne puisse être condamnée aux frais de l'instance, y compris ceux de la procédure qui s'est déroulée par défaut et sur opposition, lorsque l'opposition lui est imputable; le fait que le montant total de ces frais puisse être supérieur à celui calculé pour la procédure qui s'est déroulée par défaut n'y fait pas obstacle.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Effet relatif de l'opposition - Conséquences - Condamnation aux frais

- Art. 49 et 50 Code pénal

- Art. 187, § 10, et 211 Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Effet relatif de l'opposition - Conséquences - Condamnation aux frais

- Art. 49 et 50 Code pénal

- Art. 187, § 10, et 211 Code d'Instruction criminelle

Op het verzet van een beklagde tegen een in hoger beroep gewezen arrest, kan het appelgerecht op diens verzet zijn toestand niet verzwaren.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Zaak in hoger beroep op verzet - Verzwaring van de toestand van de beklagde

- Artt. 187 en 211 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Zaak in hoger beroep op verzet - Verzwaring van de toestand van de beklagde

- Artt. 187 en 211 Wetboek van Strafvordering

Wanneer de zaak in hoger beroep op verzet aanhangig is, kan ingevolge de relatieve werking van het verzet de rechter, anders dan het arrest bij verstek heeft beslist, eensdeels, de in artikel 65, tweede lid, Strafwetboek bedoelde samenloop vaststellen, anderdeels, oordelen dat de reeds uitgesproken straffen voor een juiste bestraffing van al de misdrijven niet voldoende lijken en bij de straftoemeting rekening houden met de reeds uitgesproken straffen zonder dat hij in die omstandigheden ten opzichte van de bij verstek uitgesproken straf, een reële en meetbare strafvermindering moet verlenen.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Zaak in hoger beroep op verzet - Aanhangige feiten die aan de veroordeling voorafgaan - Straftoemeting die rekening houdt met de reeds uitgesproken straffen - Bijkomende bestraffing - Verplichting een reële en meetbare strafvermindering te verlenen ten opzichte van de bij verstek uitgesproken straf

- Art. 65, tweede lid Strafwetboek

- Artt. 187 en 211 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Samenloop - Gescheiden berechting - Eenheid van opzet - In kracht van gewijsde gegane veroordeling - Aanhangige feiten die aan de veroordeling voorafgaan - Zaak in hoger beroep op verzet - Straftoemeting die rekening houdt met de reeds uitgesproken straffen - Bijkomende bestraffing - Verplichting een reële en meetbare strafvermindering te verlenen ten opzichte van de bij verstek uitgesproken straf

- Art. 65, tweede lid Strafwetboek

- Artt. 187 en 211 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Zaak in hoger beroep op verzet - Aanhangige feiten die aan de veroordeling voorafgaan - Straftoemeting die rekening houdt met de reeds uitgesproken straffen - Bijkomende bestraffing - Verplichting een reële en meetbare strafvermindering te verlenen ten opzichte van de bij verstek uitgesproken straf

- Art. 65, tweede lid Strafwetboek

- Artt. 187 en 211 Wetboek van Strafvordering

Sur l'opposition formée par le prévenu contre un arrêt rendu en degré d'appel, la juridiction d'appel ne peut aggraver la situation de celui-ci.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Cause en degré d'appel sur opposition - Aggravation de la situation du prévenu

- Art. 187 et 211 Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Cause en degré d'appel sur opposition - Aggravation de la situation du prévenu

- Art. 187 et 211 Code d'Instruction criminelle

Lorsque la cause fait l'objet d'un appel sur opposition, le juge peut, ensuite de l'effet relatif de l'opposition, contrairement à la décision rendue par défaut, d'une part, constater le concours visé à l'article 65, alinéa 2, du Code pénal, et, d'autre part, décider que les peines déjà prononcées ne semblent pas suffire à une juste répression de toutes les infractions et tenir compte des peines déjà prononcées pour fixer le taux de la peine, sans être tenu, dans ces circonstances, d'accorder une diminution réelle et mesurable de la peine à l'égard de la peine déjà prononcée par défaut.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Cause en degré d'appel sur opposition - Faits pendants antérieurs à la condamnation - Taux de la peine qui tient compte des peines déjà prononcées - Peine complémentaire - Obligation d'accorder une diminution réelle et mesurable de la peine à l'égard de la peine déjà prononcée par défaut

- Art. 65, al. 2 Code pénal

- Art. 187 et 211 Code d'Instruction criminelle

PEINE - Concours - Jugement distinct - Unité d'intention - Condamnation passée en force de chose jugée - Faits pendants antérieurs à la condamnation - Cause en degré d'appel sur opposition - Taux de la peine qui tient compte des peines déjà prononcées - Peine complémentaire - Obligation d'accorder une diminution réelle et mesurable de la peine à l'égard de la peine déjà prononcée par défaut

- Art. 65, al. 2 Code pénal

- Art. 187 et 211 Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Cause en degré d'appel sur opposition - Faits pendants antérieurs à la condamnation - Taux de la peine qui tient compte des peines déjà prononcées - Peine complémentaire - Obligation d'accorder une diminution réelle et mesurable de la peine à l'égard de la peine déjà prononcée par défaut

- Art. 65, al. 2 Code pénal

- Art. 187 et 211 Code d'Instruction criminelle

Wanneer hij voor de bepaling van de strafmaat toepassing maakt van artikel 65, tweede lid, Strafwetboek, hoeft de rechter die beslist een bijkomende straf op te leggen, geen gewag te maken van de redenen waarom het eerste in kracht van gewijsde getreden vonnis een straf heeft opgelegd; het volstaat dat hij oordeelt dat die straf onvoldoende is gelet op de feiten die hij bewezen verklaart en bij het eerste vonnis niet gekend waren, en de redenen vermeldt waarom een bijkomende straf zich opdringt.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straf - Samenloop - Gescheiden berechting - Eenheid van opzet - In kracht van gewijsde gegane veroordeling - Aanhangige feiten die aan de veroordeling voorafgaan - Straftoemeting die rekening houdt met de reeds uitgesproken straffen - Bijkomende bestrafing

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 65, tweede lid Strafwetboek

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Samenloop - Gescheiden berechting - Eenheid van opzet - In kracht van gewijsde gegane veroordeling - Aanhangige feiten die aan de veroordeling voorafgaan - Straftoemeting die rekening houdt met de reeds uitgesproken straffen - Bijkomende bestrafing - Redengeving

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 65, tweede lid Strafwetboek

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

Lorsqu'il applique l'article 65, alinéa 2, du Code pénal pour fixer le taux de la peine, le juge qui décide de prononcer une peine complémentaire n'est pas tenu de mentionner les raisons pour lesquelles le premier jugement passé en force de chose jugée a prononcé une peine; il suffit qu'il décide que cette peine est insuffisante compte tenu des faits qu'il déclare établis et qui n'étaient pas connus au moment du premier jugement, puis qu'il indique les raisons pour lesquelles une peine complémentaire s'impose.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Peine - Concours - Jugement distinct - Unité d'intention - Condamnation passée en force de chose jugée - Faits pendants antérieurs à la condamnation - Taux de la peine qui tient compte des peines déjà prononcées - Peine complémentaire

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 65, al. 2 Code pénal

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

PEINE - Concours - Jugement distinct - Unité d'intention - Condamnation passée en force de chose jugée - Faits pendants antérieurs à la condamnation - Taux de la peine qui tient compte des peines déjà prononcées - Peine complémentaire - Motivation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 65, al. 2 Code pénal

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

P.17.0403.F

17 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180117.9](#)

AC nr. ...

Door vast te stellen dat de burgerlijke partij niet wist dat zij in haar intimiteit werd gefilmd toen de aan de inverdenkinggestelde ten laste gelegde handelingen werden gepleegd en dat de feiten van pesterijen, evenals die van fysiek of psychisch geweld, contact inhouden tussen het slachtoffer en de dader, wat te dezen niet het geval was, hebben de appelrechters, na een beoordeling in feite, naar recht beslist dat er geen sprake was van enige daad van geweld, van pesterijen of van ongewenst seksueel gedrag op het werk.

ARBEID - Arbeidsbescherming - Pesterijen en geweld op het werk - Begrip - Contact tussen het slachtoffer en de dader

- Art. 119 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

- Artt. 32bis en 32ter Wet 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk

BELAGING - Pesterijen en geweld op het werk - Begrip - Contact tussen het slachtoffer en de dader

- Art. 119 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

- Artt. 32bis en 32ter Wet 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk

En énonçant que la partie civile ignorait qu'elle était filmée dans son intimité lorsque les actes reprochés à l'inculpé ont été commis et que les faits de harcèlement, au même titre que ceux de violence, qu'ils soient d'ordre physique ou psychique, impliquent un contact entre la victime et l'auteur, ce qui n'était pas le cas en l'espèce, les juges d'appel ont légalement décidé, au terme d'une appréciation qui gît en fait, qu'il n'y avait ni acte de violence ni harcèlement moral ou sexuel au travail

TRAVAIL - Protection du travail - Harcèlement et violence au travail - Notion - Contact entre la victime et l'auteur

- Art. 119 L. du 6 juin 2010

- Art. 32bis et 32ter L. du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail

HARECELEMENT - Harcèlement et violence au travail - Notion - Contact entre la victime et l'auteur

- Art. 119 L. du 6 juin 2010

- Art. 32bis et 32ter L. du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail

Krachtens artikel 3 Camerawet is die wet van toepassing op de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's met het oog op de bewaking en het toezicht in de plaatsen bedoeld in artikel 2; uit de artikelen 2, 4°, 3, 8 en 10 Camerawet volgt dat enkel de camera's waarvan de plaatsing beantwoordt aan de doelstellingen van bewaking en toezicht bepaald in artikel 2, 4°, binnen het toepassingsgebied van die wet vallen en aan de plaatsings- en gebruiksvoorwaarden moeten voldoen, bepaald in de artikelen 8 en 10 Camerawet (1). (1) Het openbaar ministerie heeft andersluidend geconcludeerd door te oordelen dat de beperking met betrekking tot de doelstellingen vermeld in de in artikel 2, 4° Camerawet opgenomen definitie van een bewakingscamera, in de eerste plaats gold voor de machtiging tot het gebruik van dergelijke camera's maar niet voor het algemener verbod op elk heimelijk gebruik van bewakingscamera's, ongeacht het beoogde doel. Het was van mening dat het gebruik van een bewakingscamera, zonder één van de in artikel 2, 4° Camerawet beoogde doelstellingen, a fortiori onder het in artikel 8 bedoelde verbod op heimelijk gebruik van bewakingscamera's leek te moeten vallen, aangezien het incoherent zou zijn te oordelen dat het heimelijk gebruik van een camera met het oog op één van de in artikel 3 vermelde prijzenswaardige doeleinden (voorkomen en vaststellen van misdrijven, handhaven van de openbare orde ...) verboden was, terwijl, als de plaatsing geen dergelijk doel nastreefde, dit niet verboden zou zijn.

PRIVÉLEVEN (BESCHERMING VAN) - Bewakingscamera's - Camerawet - Toepassingsgebied - Camera geplaatst met een ander doel dan de doelstellingen bepaald in artikel 2, 4° van de Camerawet

- Artt. 2, 4°, 3, 8 en 10 Wet 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's

Artikel 2, 4°, Camerawet bepaalt dat voor de toepassing van die wet onder bewakingscamera wordt verstaan, elk vast of mobiel observatiesysteem dat tot doel heeft misdrijven tegen personen of goederen of overlast in de zin van artikel 135 Nieuwe Gemeentewet te voorkomen, vast te stellen of op te sporen, of de openbare orde te handhaven, en dat hiervoor beelden verzamelt, verwerkt of bewaart.

PRIVÉLEVEN (BESCHERMING VAN) - Camerawet - Bewakingscamera - Definitie

- Art. 2, 4° Wet 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's

En vertu de l'article 3 de la loi du 21 mars 2007 réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance, cette loi est applicable à l'installation et à l'utilisation de caméras de surveillance en vue d'assurer la surveillance et le contrôle dans les lieux visés à l'article 2; il suit des articles 2, 4°, 3, 8 et 10 de la loi précitée que seules les caméras dont l'installation répond aux finalités de surveillance et de contrôle prévues à l'article 2, 4°, rentrent dans le champ d'application de la loi et doivent satisfaire aux conditions d'installation et d'utilisation visées aux articles 8 et 10 (1). (1) Le ministère public a conclu en sens contraire en considérant la restriction relative aux objectifs reprise dans la définition de la caméra de surveillance figurant à l'article 2, 4°, de la loi du 21 mars 2007 réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance valait, avant tout, pour l'autorisation de l'utilisation de telles caméras mais non pour l'interdiction plus générale d'utilisation cachée de toute caméra de surveillance, quel que soit l'objectif poursuivi. Il était d'avis que l'utilisation d'une caméra qui opérait des surveillances toutefois sans poursuivre un des buts relevés à l'article 2, 4°, de la loi du 21 mars 2007 semblait devoir tomber a fortiori sous l'interdiction de l'utilisation d'une caméra cachée visée à l'article 8, dès lors qu'il serait incohérent de considérer que l'utilisation cachée d'une caméra poursuivant un de ces buts louables (prévention et identification d'infractions, maintien de l'ordre public...) était interdite tandis que si son placement ne poursuivait pas un tel objectif, elle ne tomberait pas sous l'interdiction.

VIE PRIVÉ (PROTECTION) - Caméras de surveillance - Loi du 21 mars 2007 - Champ d'application - Caméra placée dans une autre finalité que celles prévues à l'article 2, 4°, de la loi du 21 mars 2007

- Art. 2, 4°, 3, 8 et 10 L. du 21 mars 2007

L'article 2, 4°, de la loi du 21 mars 2007 réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance dispose que pour son application, on entend par caméra de surveillance, tout système d'observation fixe ou mobile dont le but est de prévenir, de constater ou de déceler les délits contre les personnes ou les biens ou les nuisances au sens de l'article 135 de la nouvelle loi communale, ou de maintenir l'ordre public, et qui, à cet effet, collecte, traite ou sauvegarde des images.

VIE PRIVÉ (PROTECTION) - Loi du 21 mars 2007 - Caméra de surveillance - Définition

- Art. 2, 4° L. du 21 mars 2007

De rechter oordeelt onaantastbaar op grond van de gegevens van de zaak of ingevolge de begane onregelmatigheid het gebruik van het bewijs in strijd is met het recht op een eerlijk proces en hij kan bij zijn oordeel, onder meer, één of meer van volgende omstandigheden in aanmerking nemen: - de onregelmatigheid werd al dan niet opzettelijk of ingevolge een niet te verontschuldigen onachtzaamheid begaan; - de ernst van het misdrijf overstijgt veruit de begane onrechtmatigheid; - de onrechtmatigheid betreft alleen een materieel element van het bestaan van het misdrijf; - de onrechtmatigheid heeft een louter formeel karakter. - de onrechtmatigheid heeft geen weerslag op het recht of de vrijheid die door de overschreden norm wordt beschermd.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijs - Nietigheid - Bewijs in strijd met het recht op een eerlijk proces - In aanmerking te nemen omstandigheden

Krachtens artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering is onregelmatig verkregen bewijs slechts nietig en dient het bijgevolg te worden uitgesloten indien de naleving van de betrokken vormvoorwaarden wordt voorgeschreven op straffe van nietigheid, de begane onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs heeft aangetast, of het gebruik van het bewijs in strijd is met het recht op een eerlijk proces (1). (1) Cass. 5 januari 2016, AR P.15.1103.N, AC 2016, nr. 8; Cass. 4 december 2007, AR P.07.1302.N, AC 2007, nr. 613.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijs - Nietigheid

Le juge apprécie souverainement, sur la base des éléments de la cause, si, ensuite de l'irrégularité commise, l'usage de la preuve est contraire au droit à un procès équitable et, à cet égard, il peut notamment prendre en considération une ou plusieurs des circonstances suivantes: - l'irrégularité a été commise ou non de manière intentionnelle ou ensuite d'une imprudence inexcusable; - la gravité de l'infraction supplante largement l'illégalité commise; - l'illégalité concerne uniquement un élément matériel de l'existence de l'infraction; - l'illégalité n'a qu'un caractère purement formel; - l'illégalité n'a aucune répercussion sur le droit ou la liberté que la norme enfreinte protège.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Administration de la preuve - Preuve obtenue irrégulièrement - Nullité - Preuve obtenue en violation du droit à un procès équitable - Circonstances à prendre en considération

En vertu de l'article 32 du titre préliminaire de Code de procédure pénale, la nullité d'un élément de preuve obtenu irrégulièrement n'est décidée et, par conséquent, cet élément de preuve n'est écarté, que si le respect des conditions formelles concernées est prescrit à peine de nullité, ou l'irrégularité commise a entaché la fiabilité de la preuve, ou l'usage de la preuve est contraire au droit à un procès équitable (1). (1) Cass. 5 janvier 2016, RG P.15.1103.N, Pas. 2016, n° 8; Cass. 4 décembre 2007, RG P.07.1302.N, Pas. 2007, n° 613.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Preuve obtenue irrégulièrement - Nullité

Uit de bepalingen van de artikelen 2, 1°, en 12 Afvalstoffendecreet, 3, 1°, e), en 12 Materialendecreet, 2, 1° en 2°, Bodemsaneringsdecreet 1995 en 2, 1° en 4°, Bodemdecreet 2006, volgt dat niet-uitgegraven door afvalstoffen verontreinigde bodem zelf geen afvalstof vormt; uit deze bepalingen volgt niet dat afvalstoffen die in niet-uitgegraven bodem worden achtergelaten niet langer te beschouwen zijn als afvalstoffen in de zin van artikel 2, 1°, Afvalstoffendecreet, thans artikel 3, 1°, Materialendecreet, zodat het achterlaten of niet-verwijderen van deze stoffen strafbaar blijft op grond van het Afvalstoffendecreet, thans Materialendecreet (1). (1) De tenlastegelegde feiten dateren van de periodes 2 juli 1999 tot 1 mei 2009 en 1 mei 2009 tot 4 juni 2009. Op het ogenblik van de vervolgde feiten was het Afvalstoffendecreet van 2 juli 1981(BS 25 juli 1981) toepasselijk, terwijl op het ogenblik van de uitspraak van het bestreden arrest het Materialendecreet van 23 december 2011 (BS 28 februari 2012) in voege was. Het Bodemsaneringsdecreet van 22 februari 1995 (BS 29 april 1995) werd opgeheven en vervangen door het Bodemdecreet van 27 oktober 2006 (BS 22 januari 2007).

MILIEURECHT - Materialendecreet - Artikelen 3, 1°, e), en 12 - Begrip afvalstof - Achterlaten, verwijderen of beheren van afvalstoffen - Draagwijdte

MILIEURECHT - Afvalstoffendecreet - Artikelen 2, 1°, en 12 - Begrip afvalstof - Achterlaten, verwijderen of beheren van afvalstoffen - Draagwijdte

MILIEURECHT - Bodemsaneringsdecreet 1995 - Artikel 2, 1°, en 2° - Bodemdecreet 2006 - Artikel 2, 1° en 4° - Begrippen bodem en bodemverontreiniging - Draagwijdte

Il résulte des dispositions des articles 2, 1°, et 12 du décret de la Région flamande du 2 juillet 1981 relatif à la prévention et à la gestion des déchets, 3, 1°, e), et 12 du décret de la Région flamande du 23 décembre 2011 relatif à la gestion durable de cycles de matériaux et de déchets, 2, 1° et 2°, du décret de la Région flamande du 22 février 1995 relatif à l'assainissement du sol et 2, 1° et 4°, du décret de la Région flamande du 27 octobre 2006 relatif à l'assainissement du sol et à la protection du sol que des terres non-excavées polluées par des déchets ne constituent pas des déchets; il ne résulte pas de ces dispositions que des déchets abandonnés dans des terres non-excavées ne doivent plus être considérés comme étant des déchets au sens de l'article 2, 1°, du décret de la Région flamande du 2 juillet 1981, actuellement article 3, 1°, du décret de la Région flamande du 23 décembre 2011; l'abandon ou l'omission d'élimination de ces substances demeurent ainsi punissables sur la base du décret de la Région flamande du 2 juillet 1981, actuellement décret de la Région flamande du 23 décembre 2011 (1). (1) Les faits des préventions remontent aux périodes courant du 2 juillet 1999 au 1er mai 2009 et du 1er mai 2009 au 4 juin 2009. Au moment des faits poursuivis, le décret de la Région flamande du 2 juillet 1981 relatif à la prévention et à la gestion des déchets (M.B. 25 juillet 1981) était applicable, alors qu'au moment du prononcé de l'arrêt attaqué, le décret de la Région flamande du 23 décembre 2011 relatif à la gestion durable de cycles de matériaux et de déchets (M.B. 28 février 2012) était entré en vigueur. Le décret de la Région flamande du 22 février 1995 relatif à l'assainissement du sol (M.B. 29 avril 1995) a été abrogé et remplacé par le décret de la Région flamande du 27 octobre 2006 relatif à l'assainissement du sol et à la protection du sol (M.B. 22 janvier 2007).

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Décret de la Région flamande du 23 décembre 2011 relatif à la gestion durable de cycles de matériaux et de déchets - Articles 3, 1°, e) et 12 - Notion de déchet - Abandon, élimination ou gestion des déchets - Portée

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Décret de la Région flamande du 2 juillet 1981 relatif à la prévention et à la gestion des déchets - Articles 2, 1°, et 12 - Notion de déchet - Abandon, élimination ou gestion des déchets - Portée

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Décret de la région flamande du 22 février 1995 relatif à l'assainissement du sol - Article 2, 1°, et 2° - Décret de la Région flamande du 27 octobre 2006 relatif à l'assainissement du sol et à la protection du sol - Article 2, 1° et 4° - Notions de sol et d'assainissement de sol - Portée

De rechter beslist onaantastbaar inzake stedenbouw over de termijn voor het vrijwillig herstel in het licht van de concrete omstandigheden van de zaak, zonder evenwel een zodanig korte termijn te mogen bepalen waarbinnen het redelijkerwijze onmogelijk is tot vrijwillig herstel over te gaan of een zodanig lange termijn toe te kennen die de herstelmaatregel elke zin ontnemt, zodat hij een verzoek tot het verkrijgen van een lange termijn voor vrijwillig herstel kan afwijzen met het motief dat een dergelijke termijn zou neerkomen op een gedogen van de wederrechtelijke toestand.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Stedenbouw - Herstel van plaats in de vorige staat - Uitvoering

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 6.1.41, § 3 Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening
- REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Stedenbouw - Herstel van plaats in de vorige staat - Uitvoering - Verzoek tot het verkrijgen van een lange termijn - Afwijzing*
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 6.1.41, § 3 Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening
- STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstel van plaats in de vorige staat - Herstelmaatregel - Uitvoering - Termijn*
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 6.1.41, § 3 Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

De rechter moet de weigering in te gaan op het verzoek tot uitstel van tenuitvoerlegging van de veroordeling op nauwkeurige maar beknopte wijze motiveren.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verzoek tot veroordeling met uitsel - Weigering

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 8, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewoon uitstel - Verzoek tot uitstel - Weigering - Redengeving*
- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 8, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

Le juge se prononce souverainement en matière d'urbanisme sur le délai pour la réparation volontaire à la lumière des circonstances concrètes de la cause, sans toutefois pouvoir fixer un délai d'une brièveté telle qu'il est raisonnablement impossible de procéder à la réparation volontaire, ou d'une longueur telle que cette mesure de réparation soit dénuée de sens, de sorte qu'il peut rejeter une demande visant à obtenir un long délai pour procéder à la réparation volontaire au motif qu'un tel délai reviendrait à tolérer la situation illégale.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Urbanisme - Remise en état des lieux - Exécution

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 6.1.41, § 3 Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétole relative à l'aménagement du territoire
- MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Urbanisme - Remise en état des lieux - Exécution - Demande visant à obtenir un long délai - Rejet*
- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 6.1.41, § 3 Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétole relative à l'aménagement du territoire
- URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Remise en état des lieux - Mesure de réparation - Exécution - Délai*
- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 6.1.41, § 3 Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétole relative à l'aménagement du territoire

Le juge est tenu de motiver, d'une manière précise mais succincte, le refus d'accéder à la demande de sursis à l'exécution de la condamnation.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Demande de sursis simple - Refus

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 8, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation
- CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis simple - Demande de sursis - Refus - Motivation*
- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 8, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

Een grief als bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering is de specifieke aanwijzing door de appelland van een afzonderlijke beschikking van het beroepen vonnis, waarvan hij de hervorming door de appelrechter vraagt (1) en is te onderscheiden van de reden op grond waarvan de appelland de hervorming van de beschikking beoogt. (1) Cass. 12 december 2017, AR P.17.0888.N, AC 2017, nr. 709; Cass. 26 september 2017, AR P.16.1221.N, AC 2017, nr. 497; Cass. 18 april 2017, AR P.17.0087.N, AC 2017, nr. 263; Cass. 18 april 2017, AR P.17.0031.N, AC 2017, nr. 262; Cass. 18 februari 2017, AR P.16.1177.N, AC 2017, nr. 141 met concl. van advocaat-generaal DECREUS; Cass. 18 oktober 2016, AR P.16.0818.N, AC 2016, nr. 584 met concl. van advocaat-generaal met opdracht WINANTS.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Verzoekschrift of grievenformulier - Verplichting tot nauwkeurige opgave van grieven tegen de bestreden beschikking - Grief

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

Meer nog dan de aard van de overtreding is de aantasting van de goede plaatselijke ordening bepalend voor de keuze van de herstelmaatregel, zowel in het door artikel 6.1.41, § 1, 1°, als in het door artikel 6.1.41, § 1, 2°, VCRO bedoelde geval; het bevelen van een herstelmaatregel vereist dat de plaatselijke ruimtelijke ordening door het misdrijf is geschaad en de maatregel ertoe strekt de plaatselijke ordening te herstellen (1). (1) Zie: Cass. 6 november 2012, AR P.11.1993.N, AC 2012, nr. 594; Cass. 17 mei 2011, AR P.11.0068.N, AC 2011, nr. 322.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstelmaatregel - Keuze - Criterium

- Art. 6.1.41, § 1, 1° en 2° Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

Voor het bepalen van de vereiste van de nauwkeurigheid van een grief is het gegeven dat de aangevoerde reden voor het hoger beroep vatbaar is voor meerdere uitleggingen en niet duidelijk is in welke zin de appelland een hervorming van de bestreden beslissing beoogt niet relevant.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Verzoekschrift of grievenformulier - Verplichting tot nauwkeurige opgave van grieven tegen de bestreden beschikking - Grief - Bepaling van de nauwkeurigheid - Criterium

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

Un grief tel que visé par l'article 204 du Code d'instruction criminelle est l'indication spécifique par l'appelland d'une décision distincte du jugement dont appel, dont il demande la réformation par le juge d'appel (1), et se distingue du motif sur la base duquel l'appelland demande la réformation de la décision. (1) Cass. 12 décembre 2017, RG P.17.0888.N, Pas. 2017, n° 709; Cass. 26 septembre 2017, RG P.16.1221.N, Pas. 2017, n° 497; Cass. 18 avril 2017, RG P.17.0087.N, Pas. 2017, n° 263; Cass. 18 avril 2017, RG P.17.0031.N, Pas. 2017, n° 262; Cass. 18 février 2017, RG P.16.1177.N, Pas. 2017, n° 141 avec les concl. de M. DECREUS, avocat général; Cass. 18 octobre 2016, RG P.16.0818.N, Pas. 2016, n° 584 avec les concl. de M. WINANTS, avocat général délégué.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Requête ou formulaire de griefs - Obligation d'indiquer précisément les griefs élevés contre la disposition attaquée - Grief

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

Plus encore que la nature de l'infraction, c'est l'atteinte portée au bon aménagement local qui est déterminante dans le choix de la mesure de réparation, tant dans le cas visé à l'article 6.1.41, § 1er, 1°, que dans le cas visé à l'article 6.1.41, § 1er, 2°; ordonner une mesure de réparation requiert que l'infraction ait porté atteinte à l'aménagement du territoire local et que la mesure vise à le réparer (1). (1) Voir Cass. 6 novembre 2012, RG P.11.1993.N, Pas. 2012, n° 594; Cass. 17 mai 2011, RG P.11.0068.N, Pas. 2011, n° 322.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Mesure de réparation - Choix - Critère

- Art. 6.1.41, § 1er, 1° et 2° Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétable relative à l'aménagement du territoire

Pour déterminer la condition de la précision d'un grief, le fait que le motif d'appel invoqué soit susceptible de diverses interprétations et qu'il n'apparaisse pas clairement dans quel sens l'appelland vise la réformation de la décision attaquée, est sans pertinence.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Requête ou formulaire de griefs - Obligation d'indiquer précisément les griefs élevés contre la disposition attaquée - Grief - Détermination de la condition de la précision - Critère

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

De door artikel 1107, derde lid, Gerechtelijk Wetboek bedoelde antwoordnoot mag geen ander middel inhouden dan de middelen die eerder zijn aangevoerd in een regelmatig neergelegde memorie.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Allerlei - Antwoordnoot - Inhoud

Het Hof onderzoekt ambtshalve de verjaring van de strafvordering en dat ambtshalve onderzoek bestaat onafhankelijk van de mondelinge conclusie van het openbaar ministerie ter rechtszitting van het Hof; het is een gegeven waarmee de eiser in cassatie dient rekening te houden bij het aanvoeren van zijn middelen in een overeenkomstig artikel 429 Wetboek van Strafvordering ingediende memorie waarbij hij desgevallend in zijn memorie middelen kan aanvoeren voor het geval zijn in hoofdorde aangevoerde middelen worden verworpen waardoor zijn recht van verdediging en zijn door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces afdoende gegarandeerd is.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Allerlei - Ambtshalve onderzoek - Verjaring

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Ambtshalve onderzoek door het Hof - Verjaring - Bestaanbaarheid

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Ambtshalve onderzoek door het Hof - Verjaring - Bestaanbaarheid

VERJARING - Strafzaken - Algemeen - Ambtshalve onderzoek door het Hof

La note en réponse visée à l'article 1107, alinéa 3, du Code judiciaire ne peut contenir d'autres moyens que ceux invoqués antérieurement dans un mémoire régulièrement déposé.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Divers - Note en réponse - Contenu

La Cour contrôle d'office la prescription de l'action publique et ce contrôle d'office existe indépendamment des conclusions prononcées par le ministère public à l'audience de la Cour; il s'agit d'un élément dont le demandeur en cassation doit tenir compte lorsqu'il fait valoir ses moyens dans un mémoire déposé conformément à l'article 429 du Code d'instruction criminelle, la possibilité lui étant offerte, le cas échéant, d'invoquer des moyens dans son mémoire dans le cas où les moyens qu'il fait valoir à titre principal sont rejetés, ce qui préserve à suffisance ses droits de défense et son droit à un procès équitable garanti par l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales.

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Divers - Contrôle d'office - Prescription

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Contrôle d'office par la Cour - Prescription - Compatibilité

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Contrôle d'office par la Cour - Prescription - Compatibilité

PRESCRIPTION - Matière répressive - Généralités - Contrôle d'office par la Cour

Een grief als bedoeld in artikel 1057, 7°, Gerechtelijk Wetboek is een bezwaar van de appelland tegen het beroepen vonnis, dat duidelijk en nauwkeurig moet worden geformuleerd in het verzoekschrift tot hoger beroep om de geïntimeerde toe te laten zijn verweer voor te bereiden en de rechter in staat te stellen de juiste draagwijdte van de grief na te gaan; bij afwezigheid van grieven in de zin van deze bepaling kan het verzoekschrift tot hoger beroep enkel nietig worden verklaard indien de geïntimeerde dit in limine litis vordert en hierbij belangenschade aantoont, waarbij de rechter rekening houdt met de concrete elementen en omstandigheden van de zaak en waarbij de appelland zijn hoger beroep bij conclusie kan uitbreiden tot andere beslissingen van de eerste rechter voor zover de beroepstermijn niet is verstreken en niet in deze beslissingen werd berust (1). (1) Parl.St.Kamer, DOC 54 2015-16, nr. 1418/001, p.87-88; Cass. 06 februari 2018, AR P.17.0543.N, AC 2018, nr. 76; Cass. 19 april 2017, AR P.17.0055.F, AC 2017, nr. 268; Cass. 21 december 2016, AR P.16.1116.F, AC 2016, nr. 740 met concl. van advocaat-generaal M. Nolet de Brauwere; Cass. 8 april 2011, AR P.10.0026.N, AC 2011, nr. 256; J. LAENENS, Handboek gerechtelijk recht, Intersentia, 2016, 746.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Onsplitsbaar geschil - Grief

Een grief als bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering is de specifieke aanwijzing door de appelland van een afzonderlijke beslissing van het beroepen vonnis, waarvan hij de hervorming door de appelrechter vraagt zonder dat vereist is dat de appelland in zijn verzoekschrift of grievenformulier reeds opgave doet van de redenen waarom hij die hervorming vraagt; bij afwezigheid van grieven in de zin van deze bepaling is het hoger beroep niet ontvankelijk (1). (1) Cass. 18 oktober 2016, AR P.16.0818.N, AC 2016, nr. 584.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Appelgerecht - Grief

Het begrip "grief" en de gevolgen van het formuleren van al dan niet nauwkeurige grieven tegen het beroepen vonnis zijn verschillend in een strafproces en in een burgerlijk proces.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Appelgerecht - Strafproces en burgerlijk proces - Begrip grief en formuleren van al dan niet nauwkeurige grieven

Un grief tel que visé à l'article 1057, 7°, du Code judiciaire est une objection formulée par l'appelland contre le jugement entrepris, qui doit être formulée avec clarté et précision afin de permettre à l'intimé de préparer sa défense et mettre le juge en mesure de vérifier la portée exacte du grief: en l'absence de griefs au sens de cette disposition, la requête d'appel peut être déclarée nulle si l'intimé le demande in limine litis en démontrant un préjudice porté à des intérêts, auquel cas le juge tient compte des circonstances et éléments concrets de l'affaire et l'appelland peut étendre son appel par voie de conclusions à d'autres décisions du premier juge, dans la mesure où le délai d'appel n'est pas expiré et où il n'a pas acquiescé à ces décisions (1). (1) Doc. parl. Chambre, DOC 54 2015-16, n° 1418/001, p. 87 à 88 ; Cass. 6 février 2018, RG P.17.0543.N, Pas. 2018, n° 76 ; Cass. 19 avril 2017, RG P.17.0055.F, Pas. 2017, n° 268 ; Cass. 21 décembre 2016, RG P.16.1116.F, Pas. 2016, n° 740, avec concl. de M. Nolet de Brauwere, avocat général; Cass. 8 avril 2011, RG P.10.0026.N, Pas. 2011, n° 256 ; J. LAENENS, Handboek gerechtelijk recht, Intersentia, 2016, 746.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel principal. forme. délai. litige indivisible - Grief

Un grief tel que visé par l'article 204 du Code d'instruction criminelle est l'indication spécifique par l'appelland d'une décision distincte du jugement entrepris, dont il demande la réformation par le juge d'appel; il n'est pas requis que, dans sa requête ou son formulaire de griefs, l'appelland énonce déjà les raisons pour lesquelles il demande cette réformation; en l'absence de griefs au sens de cette disposition, l'appel est irrecevable (1). (1) Cass. 18 octobre 2016, RG P.16.0818.N, Pas. 2016, n° 584.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Juridiction d'appel - Grief

La notion de « grief » et les conséquences attachées à la formulation ou non de griefs précis contre le jugement diffèrent selon qu'il s'agit d'un procès pénal ou d'un procès civil.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Juridiction d'appel - Procès pénal et procès civil - Notion de grief et précision ou non des griefs

Uit de wetsgeschiedenis van de artikelen 204 en 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering volgt dat de grieven die de appellant in zijn verzoekschrift of grievenformulier, zoals omschreven in artikel 204 Wetboek van Strafvordering, opgeeft of aankruist de rechtsmacht van de appelrechter bepalen; de mogelijkheid om na de uiterste datum van het indienen van dit verzoekschrift of grievenformulier nog grieven op te werpen, werd door de wetgever verworpen waaruit volgt dat de appelrechter enkel door de partijen in hun verzoekschrift of grievenformulier opgeworpen grieven mag onderzoeken, waarbij hij, zo daartoe grond bestaat, binnen zijn saisine zoals die voortvloeit uit die grieven, de in artikel 210 Wetboek van Strafvordering bepaalde middelen van openbare orde opwerpt (1). (1) Parl.St.Kamer, DOC 54 2015-16, nr. 1418/001, p. 87-88; Parl.St.Kamer, DOC 54 2015-16, nr. 1418/008, p. 24; Cass. 12 december 2017, AR P.17.0251.N, AC 2017, nr. 706. Cass. 19 april 2017, AR P.17.0055.F, AC 2017, nr. 268; Cass. 21 december 2016, AR P.16.1116.F, AC 2016, nr. 740 met concl. van advocaat-generaal M. Nolet de Brauwere.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Appelrechter - Bepaling van de saisine

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Appelrechter - Saisine - Ambtshalve opwerpen van grieven door de appelrechter

Il résulte des travaux préparatoires des articles 204 et 210, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle que les griefs indiqués ou cochés par l'appelant dans sa requête ou dans le formulaire de griefs tel que défini à l'article 204 du Code d'instruction criminelle déterminent le pouvoir juridictionnel du juge d'appel; la possibilité de soulever d'autres griefs après la date limite de dépôt de cette requête ou de ce formulaire de griefs ayant été rejetée par le législateur, le juge d'appel ne peut examiner que les griefs élevés par les parties dans leur requête ou formulaire de griefs et à cette occasion, il soulève, s'il y a lieu, dans les limites de sa saisine telle qu'elle découle de ces griefs, les moyens d'ordre public prévus à l'article 210 du Code d'instruction criminelle (1). (1) Doc. parl. Chambre, DOC 54 2015-16, n° 1418/001, p. 87 à 88 ; Doc. parl. Chambre, DOC 54 2015-16, n° 1418/008, p. 24 ; Cass. 12 décembre 2017, RG P.17.0251.N, Pas. 2017, n° 706; Cass. 19 avril 2017, RG P.17.0055.F, Pas. 2017, n° 268; Cass. 21 décembre 2016, RG P.16.1116.F, Pas. 2016, n° 740, avec concl. de M. Nolet de Brauwere, avocat général.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Juge d'appel - Détermination de la saisine

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Juge d'appel - Saisine - Griefs soulevés d'office par le juge d'appel

P.17.0468.N

9 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180109.4](#)

AC nr. ...

Artikel 510 Strafwetboek vereist niet dat het in brand gestoken voorwerp volledig wordt vernield; het misdrijf van brandstichting is voltrokken ook wanneer het vuur het in brand gestoken voorwerp maar gedeeltelijk heeft beschadigd (1). (1) Cass. 24 oktober 1892, Pas. 1893, I, 5; Antwerpen 30 januari 1986, RW 1985-86, 2345 en noot M. DE SWAEF, ? Over opzettelijke brandstichtingen¹, 2347; M. DE SWAEF en M. TRAEST, ? Opzettelijke brandstichting¹, Comm. Straf. 3, nr. 5.

BRANDSTICHTING - Brandstichting van een onroerend goed - Artikel 510 Strafwetboek - Materieel element - Draagwijdte - Gedeeltelijke beschadiging van het in brand gestoken voorwerp

L'article 510 du Code pénal ne requiert pas la destruction complète du bien auquel il est mis feu; l'infraction d'incendie est également consommée lorsque le feu n'a produit qu'un dommage partiel au bien (1). (1) Cass. 24 octobre 1892, Bull. et Pas. 1893, I, 5; Anvers 30 janvier 1986, R.W. 1985-86, 2345 et la note M. DE SWAEF, «Over opzettelijke brandstichtingen», 2347; M. DE SWAEF et M. TRAEST, «Opzettelijke brandstichting», Comm. Straf. 3, n° 5.

INCENDIE - Incendie d'un bien immeuble - Article 510 du Code pénal - Élément matériel - Portée - Destruction partielle du bien auquel il est mis feu

P.17.0499.F

21 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180321.10](#)

AC nr. ...

Het toezicht met volle rechtsmacht dat in het kader van het beroep bedoeld in artikel D164 Decreet Waals Gewest van 27 mei 2004 betreffende Boek 1 van het Milieuwetboek wordt uitgeoefend, staat de rechter bij wie het beroep van de overtreder aanhangig is gemaakt niet toe de opportuniteit in vraag te stellen om een boete op te leggen voor de bij hem bewezen gebleven feiten; de rechtbank kan zich immers niet in de plaats stellen van de sanctionerend ambtenaar teneinde te beoordelen of het al dan niet wenselijk is de overtreder de in artikel D160, §2, van dat decreet bepaalde administratieve geldboete op te leggen.

MILIEURECHT - Misdrijf - Administratieve sanctie - Administratieve sanctieprocedure - Beroep bij de politierechtbank of de correctionele rechtbank - Toezicht met volle rechtsmacht - Waals Gewest - Milieuwetboek

- Art. D164 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

De rechter bij wie het beroep aanhangig is gemaakt bedoeld in artikel D164 Decreet Waals Gewest van 27 mei 2004 betreffende Boek 1 van het Milieuwetboek, oefent een toezicht met volle rechtsmacht uit op de door de administratieve overheid opgelegde geldboete; dat toezicht houdt in dat de rechter nagaat of de voor hem betwiste geldboete in feite en in rechte verantwoord is en of ze alle aan de administratie opgelegde wettelijke bepalingen en algemene beginselen naleeft, waaronder het evenredigheidsbeginsel (1). (1) Zie Cass. 15 februari 2012, AR P.11.1832.F, AC 2012, nr. 107, met concl. OM in Pas 2012, nr. 107; GwH 31 mei 2011, arrest nr. 100/2011, RDCP 2012, p. 72.

MILIEURECHT - Waals Gewest - Milieuwetboek - Misdrijf - Administratieve sanctie - Administratieve sanctieprocedure - Beroep bij de politierechtbank of de correctionele rechtbank - Toezicht met volle rechtsmacht

- Art. D164 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

Le contrôle de pleine juridiction exercé dans le cadre du recours visé à l'article D164 du décret du Conseil régional wallon du 27 mai 2004 relatif au livre 1er du Code de l'environnement n'autorise pas le juge saisi du recours du contrevenant à remettre en cause l'opportunité d'appliquer une amende aux faits demeurés établis devant lui; en effet, le tribunal ne peut pas se substituer au pouvoir d'appréciation du fonctionnaire sanctionnateur quant à l'opportunité d'infliger ou non à l'auteur de l'infraction l'amende administrative prévue par l'article D160, § 2, du décret précité.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Infraction - Sanction administrative - Procédure de sanction administrative - Recours devant le tribunal de police ou le tribunal correctionnel - Contrôle de pleine juridiction - Région wallonne - Code de l'environnement

- Art. D164 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.

Le juge saisi du recours visé à l'article D164 du décret du Conseil régional wallon du 27 mai 2004 relatif au livre 1er du Code de l'environnement exerce un contrôle de pleine juridiction sur l'amende infligée par l'autorité administrative; ce contrôle implique que le juge vérifie si l'amende contestée devant lui est justifiée en fait et en droit, et si elle respecte l'ensemble des dispositions légales et des principes généraux qui s'imposent à l'administration, parmi lesquels le principe de proportionnalité (1). (1) Voir Cass. 15 février 2012, RG P.11.1832.F, Pas. 2012, n° 107, avec concl. MP; C. const., 31 mai 2011, arrêt n° 100/2011, RDPC, 2012, p. 72.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Région wallonne - Code de l'environnement - Infraction - Sanction administrative - Procédure de sanction administrative - Recours devant le tribunal de police ou le tribunal correctionnel - Contrôle de pleine juridiction

- Art. D164 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.

Een vermogensvoordeel is uit een misdrijf verkregen indien er een oorzakelijk verband bestaat tussen dat misdrijf en het in aanmerking genomen vermogensvoordeel (1); de wet onderwerpt de verbeurdverklaring van de in artikel 42, 3°, Strafwetboek bedoelde zaken niet aan de voorwaarde dat de dader van het misdrijf, door het plegen ervan, de bedoeling had zich te verrijken of zich effectief verrijkt heeft (2); die straf kan worden toegepast, bij wijze van rechtstreeks uit het misdrijf verkregen vermogensvoordelen, op alle goederen en waarden die de dader van het misdrijf door het plegen ervan heeft verkregen, ongeacht het gevolgde opzet, het voordeel dat hij eruit heeft gehaald of de bestemming die hij later aan die zaken heeft gegeven (3). (1) Cass. 18 oktober 2011, AR P.11.0201.N, AC 2011, nr. 255; Cass. 10 januari 2012, AR P.11.0938.N, AC 2012, nr. 18. (2) Het Hof had reeds gezegd dat "de verrijking van de veroordeelde niet noodzakelijk [is] voor de maatregel van verbeurdverklaring die toepasselijk is op de zaken die in artikel 42, 3°, Sw. zijn bedoeld." (Cass. 9 mei 2007, AR P.06.1673.F, AC 2007, nr. 239; zie Cass. 12 november 2013, AR P.12.1744.N, AC 2013, nr. 597). (3) Cass. 9 mei 2007, AR P.06.1673.F, AC 2007, nr. 239. Immers, "artikel 42, 3° Strafwetboek heeft betrekking op elk voordeel dat door het plegen van een misdrijf is verkregen; om dit voordeel te ramen is de rechter niet verplicht het nettobedrag ervan vast te leggen". (Cass. 27 september 2006, AR P.06.0739.F, AC 2006, nr. 441 met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH; zie F. LUGENTZ en D. VANDERMEERSCH, Saisie et confiscation en matière pénale, Bruylant, 2015, pp. 26-32). Met andere woorden kan de rechter als grond voor de raming van die vermogensvoordelen het door het misdrijf voortgebrachte bruto-zakencijfer nemen zonder acht te slaan op de netto-"winst" die overblijft na aftrek van de kosten; "Als voorbeelden van dit type voordelen kan men het loon van een huurdoder vermelden, het product (in de gebruikelijke betekenis van het woord) van wapen- of drughandel, de prijs van de corruptie, losgeld dat voor een ontvoering wordt betaald, winsten uit de onrechtmatige exploitatie van een activiteit die aan een administratieve toelating is onderworpen, inkomsten uit een loterij of slijterij zonder vergunning, of nog, huurgelden ontvangen ten gevolge van een milieumisdrijf, ..." (Concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, Cass. 27 september 2016, voormeld). (M.N.B.)

Un avantage patrimonial est tiré d'une infraction s'il existe un lien de causalité entre cette infraction et l'avantage patrimonial considéré (1) ; la loi ne soumet pas la confiscation des choses visées par l'article 42, 3°, du Code pénal à la condition que l'auteur de l'infraction, en la commettant, ait eu l'intention de s'enrichir, ni à celle qu'il se soit effectivement enrichi (2) ; cette peine peut atteindre, au titre d'avantages patrimoniaux tirés directement de l'infraction, tout bien ou valeur que l'auteur de l'infraction a obtenus en la commettant, indépendamment de l'intention poursuivie, du bénéfice qu'il en a retiré et de la destination ultérieurement donnée à ces choses (3). (1) Cass. 18 octobre 2011, RG P.11.0201.N, Pas. 2011, n° 255 ; Cass. 10 janvier 2012, RG P.11.0938.N, Pas. 2012, n° 18. (2) La Cour avait déjà dit que « l'enrichissement du condamné ne constitue pas la mesure nécessaire de la confiscation applicable aux choses visées par l'article 42, 3°, du Code pénal. » (Cass. 9 mai 2007, RG P.06.1673.F, Pas. 2007, n° 239 ; voir Cass. 12 novembre 2013, RG P.12.1744.N, Pas. 2013, n° 597). (3) Cass. 9 mai 2007, RG P.06.1673.F, Pas. 2007, n° 239. En effet, « l'article 42, 3°, du Code pénal vise tout profit obtenu grâce à la commission de l'infraction. Pour évaluer ce profit, le juge n'est pas obligé d'en déterminer le montant net. » (Cass. 27 septembre 2006, RG P.06.0739.F, Pas. 2006, n° 441, avec concl. de M. Vandermeersch, avocat général; voir F. LUGENTZ et D. VANDERMEERSCH, Saisie et confiscation en matière pénale, Bruylant, 2015, pp. 26 à 32). En d'autres termes le juge peut prendre, comme base d'évaluation de ces avantages patrimoniaux, le chiffre d'affaires brut produit par l'infraction, sans égard pour le « bénéfice » net restant après déduction des frais ; ainsi, constituent de tels avantages « le salaire d'un tueur à gages, le produit (au sens courant du terme) d'un trafic d'armes ou de stupéfiants, le prix de la corruption, une rançon payée ensuite d'un enlèvement, les gains obtenus lors de l'exploitation illicite d'une activité soumise à autorisation administrative, des revenus d'une loterie ou d'un débit de boissons non autorisées, ou encore des loyers perçus suite à une infraction en matière d'environnement,... » (concl. de M. Vandermeersch, avocat général, Cass. 27 septembre 2006, précité). (M.N.B.)

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Bijzondere verbeurdverklaring - Vermogensvoordeel - Begrip - Verrijking of opzet om zich te verrijken

- Art. 42, 3° Strafwetboek

3/12/2019

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Confiscation spéciale - Avantage patrimonial - Notion - Enrichissement ou intention de s'enrichir

- Art. 42, 3° Code pénal

P. 263/593

Voor de telastlegging aanranding van de eerbaarheid zonder geweld of bedreiging op de persoon van een minderjarige boven de volle leeftijd van 16 jaar, met de omstandigheid dat de schuldige behoorde tot degenen die over het slachtoffer gezag hadden, geldt een onweerlegbaar vermoeden van afwezigheid van toestemming.

AANRANDING VAN DE EERBAARHEID EN VERKRACHTING - Aanranding van de eerbaarheid zonder geweld of bedreiging - Minderjarige boven de volle leeftijd van 16 jaar - Gezag van de dader - Toestemming van het slachtoffer - Art. 372 Strafwetboek

Une présomption irréfragable d'absence de consentement s'applique à la prévention d'attentat à la pudeur sans violences ou menaces sur la personne d'un mineur de plus de seize ans accomplis, avec la circonstance que le coupable est de ceux qui avaient autorité sur la victime.

ATTENTAT A LA PUDEUR ET VIOL - Attentat à la pudeur sans violences ou menaces - Personne d'un mineur de plus de seize ans accomplis - Autorité de l'auteur - Consentement de la victime - Art. 372 Code pénal

Conclusie van advocaat-generaal m.o. Winants.

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 15 - Artikel 15.1 - Legaliteitsbeginsel - Niet-retroactiviteit van de strafwet

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Artikel 7.1 - Legaliteitsbeginsel - Niet-retroactiviteit van de strafwet

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Artikel 2 Strafwetboek - Legaliteitsbeginsel - Niet-retroactiviteit van de strafwet

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewoon uitstel - Herroeping van het uitstel - Nieuwe wet die de mogelijkheid tot herroeping uitbreidt - Werking in de tijd

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Veroordeling met gewoon uitstel - Herroeping van het uitstel - Nieuwe wet die de mogelijkheid tot herroeping uitbreidt - Werking in de tijd

Conclusions de l'avocat général délégué Winants.

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 15 - Article 15, § 1er - Principe de légalité - Non-retroactivité de la loi pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 7 - Article 7, § 1er - Principe de légalité - Non-retroactivité de la loi pénale

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Article 2 du Code pénal - Principe de légalité - Non-retroactivité de la loi pénale

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis simple - Révocation du sursis - Nouvelle loi qui étend la possibilité de révocation - Application dans le temps

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Condamnation avec sursis simple - Révocation du sursis - Nouvelle loi qui étend la possibilité de révocation - Application dans le temps

Het uit de bepalingen van artikel 2 Strafwetboek, artikel 7.1 EVRM en artikel 15.1 IVBPR voortvloeiende verbod voor de rechter om een wet die een zwaardere straf bepaalt toe te passen op feiten gepleegd vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet, geldt niet alleen voor wetten die in strafsancities voorzien, maar ook voor wetten die reeds door de rechter opgelegde strafsancities herdefiniëren of wijzigen; hoewel het toestaan van een proeftijd aan een veroordeelde door de tenuitvoerlegging van de straffen uit te stellen als bedoeld in artikel 1, §1, 2°, en 8 Probatiewet een strafuitvoeringsmodaliteit is die integraal deel uitmaakt van de straf, houdt de herroeping van het uitstel van tenuitvoerlegging na een veroordeling ingevolge het plegen van nieuwe strafbare feiten tijdens de proeftijd geen herdefiniëring of wijziging van de door de rechter met de eerste veroordeling opgelegde straf in, voor zover die herroeping wordt beoordeeld volgens bepalingen die van toepassing zijn op het tijdstip van de veroordeling die uitstel van tenuitvoerlegging toekent (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Artikel 7.1 - Legaliteitsbeginsel - Niet-retroactiviteit van de strafwet

RECHTEN VAN DE MENS - Internationaal verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 15 - Artikel 15.1 - Legaliteitsbeginsel - Niet-retroactiviteit van de strafwet

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Artikel 2 Strafwetboek - Legaliteitsbeginsel - Niet-retroactiviteit van de strafwet

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewoon uitstel - Herroeping van het uitstel - Nieuwe wet die de mogelijkheid tot herroeping uitbreidt - Werking in de tijd

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Veroordeling met gewoon uitstel - Herroeping van het uitstel - Nieuwe wet die de mogelijkheid tot herroeping uitbreidt - Werking in de tijd

L'interdiction imposée au juge par les dispositions de l'article 2 du Code pénal, de l'article 7, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et de l'article 15, § 1er, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, d'appliquer une loi qui fixe une peine plus forte à des faits commis avant l'entrée en vigueur de la nouvelle loi vaut non seulement pour les lois qui prévoient des sanctions pénales, mais également pour les lois qui redéfinissent ou modifient des sanctions pénales déjà infligées par le juge; bien que la mise à l'épreuve d'une personne condamnée, réalisée par le sursis à l'exécution des peines, comme le prévoient les articles 1er, § 1er, 2°, et 8 de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation, constitue une modalité d'exécution de la peine qui fait partie intégrante de la peine, la révocation du sursis à l'exécution de la peine ordonnée à la suite d'une condamnation prononcée du chef de faits nouveaux commis pendant le délai d'épreuve n'implique pas la redéfinition ou la modification de la peine infligée par le premier juge lors de la première condamnation, pour autant que cette révocation soit appréciée à l'aune des dispositions applicables au moment de la condamnation ayant accordé ce sursis à l'exécution de la peine (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 7 - Article 7, § 1er - Principe de légalité - Non-retroactivité de la loi pénale

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 15 - Article 15, § 1er - Principe de légalité - Non-retroactivité de la loi pénale

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Article 2 du Code pénal - Principe de légalité - Non-retroactivité de la loi pénale

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis simple - Révocation du sursis - Nouvelle loi qui étend la possibilité de révocation - Application dans le temps

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Condamnation avec sursis simple - Révocation du sursis - Nouvelle loi qui étend la possibilité de révocation - Application dans le temps

Een grief als bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering is de specifieke aanwijzing door de appelland van een afzonderlijke beslissing van het beroepen vonnis, waarvan hij de hervorming door de appelrechter vraagt; het staat aan de appelrechter om onaantastbaar in feite te oordelen of de appelland in het verzoekschrift of in het grievenformulier zijn grieven tegen het beroepen vonnis voldoende nauwkeurig heeft opgegeven, zoals vereist door artikel 204 Wetboek van Strafvordering, waarbij de rechter bij die beoordeling het aankruisen van grieven die geen verband houden met het beroepen vonnis in aanmerking kan nemen (1). (1) Cass. 19 april 2017, AR P.17.0055.F, AC 2017, nr. 268; Cass. 21 december 2016, AR P.16.1116.F, AC 2016, nr. 740 met concl. van advocaat-generaal M. Nolet de Brauwere

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Verzoekschrift of grievenformulier - Grief

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Opgave grieven - Grieven zonder verband met beroepen vonnis - Beoordeling nauwkeurigheid - Hoger beroep - Principaal beroep - Vorm - Verzoekschrift of grievenformulier

Un grief au sens de l'article 204 du Code d'instruction criminelle est l'indication spécifique par l'appelland d'une décision distincte du jugement entrepris, dont il demande la réformation par le juge d'appel; il appartient à la juridiction d'appel d'apprécier souverainement en fait si, dans sa requête ou dans le formulaire de griefs, l'appelland a indiqué de manière suffisamment précise ses griefs élevés contre le jugement entrepris, comme le requiert l'article 204 du Code d'instruction criminelle et, aux fins de cette appréciation, le juge peut avoir égard au fait que des griefs sans lien avec le jugement entrepris ont été cochés (1). (1) Cass. 19 avril 2017, RG P.17.0055.F, Pas. 2017, n° 268 ; Cass. 21 décembre 2016, RG P.16.1116.F, Pas. 2016, n° 740, avec concl. de M. Nolet de Brauwere, avocat général.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Requête ou formulaire de griefs - Grief

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Indication des griefs - Griefs sans lien avec le jugement entrepris - Appréciation de la précision - Appel - Appel principal - Forme - Requête ou formulaire de griefs

P.17.0544.N

18 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180918.2](#)

AC nr. ...

De sanctie van de uitsluiting als bedoeld door artikel 153, eerste lid, 2°, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering beoogt de handhaving van een norm met een algemene draagwijdte en dus de bescherming van het algemeen belang zoals dat traditioneel wordt beschermd door het strafrecht; de sanctie is repressief en preventief van aard, beoogt geen herstel van de geleden schade, maar het bestraffen van de overtreder en voorkomen dat hij zich in de toekomst nog aan dergelijke feiten schuldig maakt en kan voor de overtreder aanzienlijke pecuniaire gevolgen hebben zodat de procedure die leidt tot deze sanctie aldus beantwoordt aan een strafvervolgung in de zin van de verdragsbepalingen van artikel 6.1 EVRM, artikel 14.7 IVBPR en artikel 4.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM.

WERKLOOSHEID - Algemeen - Werkloosheidsreglementering - Sanctie - Uitsluiting - Aard

La sanction de l'exclusion visée à l'article 153, alinéa 1er, 2°, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage vise le maintien d'une norme dont la portée est générale et donc la défense de l'intérêt général tel qu'il est traditionnellement protégé par le droit pénal; la sanction est répressive et préventive de nature, elle ne tend pas à une réparation du préjudice subi, mais à punir le contrevenant et à empêcher qu'il puisse encore se rendre coupable de tels faits à l'avenir et elle peut avoir des conséquences pécuniaires considérables pour le contrevenant, de sorte que la procédure qui mène à cette sanction correspond ainsi à des poursuites pénales au sens des dispositions conventionnelles de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, de l'article 14, § 7, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques et de l'article 4, § 1er, du Protocole additionnel n° 7 à la Convention.

CHOMAGE - Généralités - Réglementation du chômage - Sanction - Exclusion - Nature

Er is sprake van een strafvervolgning in de zin van artikel 6.1 EVRM, artikel 14.7 IVBPR en artikel 4.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM wanneer de vervolging beantwoordt aan een strafrechtelijke kwalificatie volgens het interne recht, de inbreuk volgens haar aard geldt voor alle burgers of de sanctie op de inbreuk volgens haar aard en haar ernst een repressief of preventief oogmerk heeft; de omstandigheid dat een sanctie door feitelijke omstandigheden geen daadwerkelijke en concrete gevolgen heeft voor de overtreder is bij die beoordeling niet relevant.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - "Non bis in idem"

RECHTEN VAN DE MENS - Internationaal verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14.7 - "Non bis in idem"

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Artikel 4.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM - "Non bis in idem"

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Strafrecht - "Non bis in idem"

Il est question de poursuites en matière pénale au sens de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, de l'article 14, § 7, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques et de l'article 4, § 1er, du Protocole additionnel n° 7 à la Convention lorsque les poursuites répondent à une qualification pénale selon le droit interne, que l'infraction vaut, selon sa nature, pour tous les citoyens ou que la sanction poursuit, selon la nature ou la gravité de l'infraction, un objectif répressif ou préventif; la circonstance qu'en raison de circonstances factuelles, une sanction n'ait pas de conséquences effectives et concrètes pour le contrevenant est, selon cette appréciation, sans pertinence.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - "Non bis in idem"

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14, § 7 - "Non bis in idem"

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Article 4, § 1er du Protocole additionnel n° 7 à la Conv. D.H. - "Non bis in idem"

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droit pénal - "Non bis in idem"

P.17.0545.F

28 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180328.1](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Nolet de Brauwere.

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Berekening van de toelaatbaarheidsdrempel - Wanbedrijf of gecorrectionaliseerde misdaad oorspronkelijk, vóór de correctionalisering ervan, strafbaar met vijf tot tien jaar opsluiting - Vaststelling van de staat van wettelijke herhaling in de veroordelende beslissing

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Berekening van de toelaatbaarheidsdrempel - Wanbedrijf of gecorrectionaliseerde misdaad oorspronkelijk, vóór de correctionalisering ervan, strafbaar met vijf tot tien jaar opsluiting - Vaststelling van de staat van wettelijke herhaling in de veroordelende beslissing

Conclusie van advocaat-generaal Nolet de Brauwere.

HERHALING - Vrijheidsstraf - Strafvueroeringsmodaliteit - Voorwaardelijke invrijheidstelling of elektronisch toezicht - Berekening van de toelaatbaarheidsdrempel - Wanbedrijf of gecorrectionaliseerde misdaad oorspronkelijk, vóór de correctionalisering ervan, strafbaar met vijf tot tien jaar opsluiting - Vaststelling van de staat van wettelijke herhaling in de veroordelende beslissing

HERHALING - Vrijheidsstraf - Strafvueroeringsmodaliteit - Voorwaardelijke invrijheidstelling of elektronisch toezicht - Berekening van de toelaatbaarheidsdrempel - Wanbedrijf of gecorrectionaliseerde misdaad oorspronkelijk, vóór de

3/12/2019

Conclusions de l'avocat général Nolet de Brauwere.

LIBERATION CONDITIONNELLE - Calcul du seuil d'admissibilité - Délit ou crime correctionnalisé initialement punissable, avant sa correctionnalisation, de la peine de réclusion de cinq à dix ans - Etat de récidive légale constaté dans la décision de condamnation

LIBERATION CONDITIONNELLE - Calcul du seuil d'admissibilité - Délit ou crime correctionnalisé initialement punissable, avant sa correctionnalisation, de la peine de réclusion de cinq à dix ans - Etat de récidive légale constaté dans la décision de condamnation

Conclusions de l'avocat général Nolet de Brauwere.

RECIDIVE - Peine privative de liberté - Modalité d'exécution - Libération conditionnelle ou surveillance électronique - Calcul du seuil d'admissibilité - Délit ou crime correctionnalisé initialement punissable, avant sa correctionnalisation, de la peine de réclusion de cinq à dix ans - Etat de récidive légale constaté dans la décision de condamnation

RECIDIVE - Peine privative de liberté - Modalité d'exécution - Libération conditionnelle ou surveillance électronique - Calcul du seuil d'admissibilité - Délit ou crime correctionnalisé initialement punissable, avant sa correctionnalisation, de la peine de réclusion

P. 267/593

correctionalisering ervan, strafbaar met vijf tot tien jaar opsluiting - Vaststelling van de staat van wettelijke herhaling in de veroordelende beslissing

STRAFUITVOERING - Vrijheidsstraf - Strafuitvoeringsmodaliteit - Voorwaardelijke invrijheidstelling of elektronisch toezicht - Berekening van de toelaatbaarheidsdrempel - Wanbedrijf of gecorrectionaliseerde misdaad oorspronkelijk, vóór de correctionalisering ervan, strafbaar met vijf tot tien jaar opsluiting - Vaststelling van de staat van wettelijke herhaling in de veroordelende beslissing

STRAFUITVOERING - Vrijheidsstraf - Strafuitvoeringsmodaliteit - Voorwaardelijke invrijheidstelling of elektronisch toezicht - Berekening van de toelaatbaarheidsdrempel - Wanbedrijf of gecorrectionaliseerde misdaad oorspronkelijk, vóór de correctionalisering ervan, strafbaar met vijf tot tien jaar opsluiting - Vaststelling van de staat van wettelijke herhaling in de veroordelende beslissing

de cinq à dix ans - Etat de recidive légale constaté dans la décision de condamnation

APPLICATION DES PEINES - Peine privative de liberté - Modalité d'exécution - Libération conditionnelle ou surveillance électronique - Calcul du seuil d'admissibilité - Délit ou crime correctionnalisé initialement punissable, avant sa correctionnalisation, de la peine de réclusion de cinq à dix ans - Etat de recidive légale constaté dans la décision de condamnation

APPLICATION DES PEINES - Peine privative de liberté - Modalité d'exécution - Libération conditionnelle ou surveillance électronique - Calcul du seuil d'admissibilité - Délit ou crime correctionnalisé initialement punissable, avant sa correctionnalisation, de la peine de réclusion de cinq à dix ans - Etat de recidive légale constaté dans la décision de condamnation

Het arrest nr. 15/2018 van het Grondwettelijk Hof van 7 februari 2018 heeft voor recht gezegd dat de staat van wettelijke herhaling die vastgesteld werd ten aanzien van een persoon die door een correctioneel rechtcollege werd veroordeeld tot een gevangenisstraf wegens een wanbedrijf of een gecorrectionaliseerde misdaad die oorspronkelijk, vóór de correctionalisering ervan, strafbaar was met de straf van opsluiting van vijf tot tien jaar, niet in aanmerking mag worden genomen om de in artikel 25, § 2, b, Wet Strafvordering bedoelde maat van twee derde van de straf die die persoon moet ondergaan vooraleer hij in aanmerking komt voor de voorwaardelijke invrijheidstelling, toe te passen (1); met toepassing van dat arrest mag de staat van wettelijke herhaling, die werd vastgesteld in het vonnis dat de veroordeling uitspreekt wegens het wanbedrijf van opzettelijke slagen en verwondingen met arbeidsongeschiktheid tot gevolg, niet in aanmerking worden genomen om die maat van twee derde van de straf toe te passen om de toelaatbaarheidsdatum voor het elektronisch toezicht te berekenen (2). (1) Artikel 25, § 2, b, "zoals het van kracht was vóór de wijziging ervan bij artikel 4 van de wet van 21 december 2017 tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op de invoering van een beveiligingsperiode en tot wijziging van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis voor wat de onmiddellijke aanhouding betreft" en "in samenhang gelezen met de artikelen 25, 56, tweede en derde lid, en 80 van het Strafwetboek en met artikel 2 van de wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden". Artikel 4, 2°, van de wet van 21 december 2017 vult voornoemd artikel 25, § 2, b aan met de woorden ", onder voorbehoud van de toepassing van de artikelen 195, vierde lid, of 344, vierde lid, van het Wetboek van strafvordering", bepalingen die voortaan de correctionele rechter of het hof van assisen in staat stellen om in bepaalde gevallen een beveiligingsperiode te bepalen. (2) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2018, nr.209.

HERHALING - Vrijheidsstraf - Strafvorderingsmodaliteit - Voorwaardelijke invrijheidstelling of elektronisch toezicht - Berekening van de toelaatbaarheidsdrempel - Wanbedrijf of gecorrectionaliseerde misdaad oorspronkelijk, vóór de correctionalisering ervan, strafbaar met vijf tot tien jaar opsluiting - Vaststelling van de staat van wettelijke herhaling in de veroordelende beslissing

- Artt. 23, § 1, 1°, en 25, § 2, b Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvorderingsmodaliteiten

- Artt. 23, § 1, 1°, en 25, § 2, b Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvorderingsmodaliteiten

L'arrêt n° 15/2018 rendu le 7 février 2018 par la Cour constitutionnelle a dit pour droit que l'état de récidive légale constaté dans le chef d'une personne condamnée par une juridiction correctionnelle à une peine d'emprisonnement du chef d'un délit ou d'un crime correctionnalisé initialement punissable, avant sa correctionnalisation, de la peine de réclusion de cinq à dix ans ne peut pas être pris en considération pour appliquer le taux de deux tiers de la peine à subir avant d'être accessible à la libération conditionnelle, visé à l'article 25, § 2, b, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées (1); en application de cet arrêt, l'état de récidive légale constaté par le jugement de condamnation du chef du délit de coups ou blessures volontaires avec incapacité de travail ne peut être retenu pour appliquer ce taux de deux tiers de la peine au calcul de la date d'admissibilité à la surveillance électronique (2). (1) Article 25, § 2, b, «tel qu'il était en vigueur avant sa modification par l'article 4 de la loi du 21 décembre 2017 modifiant diverses dispositions en vue d'instaurer une période de sécurité et modifiant la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive en ce qui concerne l'arrestation immédiate» et «lu en combinaison avec les articles 25, 56, alinéas 2 et 3, et 80 du Code pénal et avec l'article 2 de la loi du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes». L'article 4, 2°, de la loi du 21 décembre 2017 complète ledit article 25, § 2, b, par les mots «, sous réserve de l'application des articles 195, alinéa 4, ou 344, alinéa 4, du Code d'instruction criminelle», dispositions qui permettent dorénavant au juge correctionnel ou à la cour d'assises d'établir, dans certains cas, une période de sécurité. (2) Voir les concl. «dit en substance» du MP.

RECIDIVE - Peine privative de liberté - Modalité d'exécution - Libération conditionnelle ou surveillance électronique - Calcul du seuil d'admissibilité - Délit ou crime correctionnalisé initialement punissable, avant sa correctionnalisation, de la peine de réclusion de cinq à dix ans - Etat de récidive légale constaté dans la décision de condamnation

- Art. 23, § 1er, 1°, et 25, § 2, b L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 23, § 1er, 1°, et 25, § 2, b L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Artt. 25, 56, tweede en derde lid, en 80 Strafwetboek

- Artt. 25, 56, tweede en derde lid, en 80 Strafwetboek

HERHALING - Vrijheidsstraf - Strafvuiteringsmodaliteit - Voorwaardelijke invrijheidstelling of elektronisch toezicht - Berekening van de toelaatbaarheidsdrempel - Wanbedrijf of gecorrectionaliseerde misdaad oorspronkelijk, vóór de correctionalisering ervan, strafbaar met vijf tot tien jaar opsluiting - Vaststelling van de staat van wettelijke herhaling in de veroordelende beslissing

- Artt. 23, § 1, 1°, en 25, § 2, b Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuiteringsmodaliteiten

- Artt. 23, § 1, 1°, en 25, § 2, b Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuiteringsmodaliteiten

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Artt. 25, 56, tweede en derde lid, en 80 Strafwetboek

- Artt. 25, 56, tweede en derde lid, en 80 Strafwetboek

STRAFUITERING - Vrijheidsstraf - Strafvuiteringsmodaliteit - Voorwaardelijke invrijheidstelling of elektronisch toezicht - Berekening van de toelaatbaarheidsdrempel - Wanbedrijf of gecorrectionaliseerde misdaad oorspronkelijk, vóór de correctionalisering ervan, strafbaar met vijf tot tien jaar opsluiting - Vaststelling van de staat van wettelijke herhaling in de veroordelende beslissing

- Artt. 23, § 1, 1°, en 25, § 2, b Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuiteringsmodaliteiten

- Artt. 23, § 1, 1°, en 25, § 2, b Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuiteringsmodaliteiten

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Artt. 25, 56, tweede en derde lid, en 80 Strafwetboek

- Artt. 25, 56, tweede en derde lid, en 80 Strafwetboek

STRAFUITERING - Vrijheidsstraf - Strafvuiteringsmodaliteit - Voorwaardelijke invrijheidstelling of elektronisch toezicht - Berekening van de toelaatbaarheidsdrempel - Wanbedrijf of gecorrectionaliseerde misdaad oorspronkelijk, vóór de correctionalisering ervan, strafbaar met vijf tot tien jaar opsluiting - Vaststelling van de staat van wettelijke herhaling in de veroordelende beslissing

- Artt. 23, § 1, 1°, en 25, § 2, b Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuiteringsmodaliteiten

- Art. 2 L. du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes

- Art. 2 L. du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes

- Art. 25, 56, al. 2 et 3, et 80 Code pénal

- Art. 25, 56, al. 2 et 3, et 80 Code pénal

RECIDIVE - Peine privative de liberté - Modalité d'exécution - Libération conditionnelle ou surveillance électronique - Calcul du seuil d'admissibilité - Délit ou crime correctionnalisé initialement punissable, avant sa correctionnalisation, de la peine de réclusion de cinq à dix ans - Etat de recidive légale constaté dans la décision de condamnation

- Art. 23, § 1er, 1°, et 25, § 2, b L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 23, § 1er, 1°, et 25, § 2, b L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 2 L. du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes

- Art. 2 L. du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes

- Art. 25, 56, al. 2 et 3, et 80 Code pénal

- Art. 25, 56, al. 2 et 3, et 80 Code pénal

APPLICATION DES PEINES - Peine privative de liberté - Modalité d'exécution - Libération conditionnelle ou surveillance électronique - Calcul du seuil d'admissibilité - Délit ou crime correctionnalisé initialement punissable, avant sa correctionnalisation, de la peine de réclusion de cinq à dix ans - Etat de recidive légale constaté dans la décision de condamnation

- Art. 23, § 1er, 1°, et 25, § 2, b L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 23, § 1er, 1°, et 25, § 2, b L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 2 L. du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes

- Art. 2 L. du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes

- Art. 25, 56, al. 2 et 3, et 80 Code pénal

- Art. 25, 56, al. 2 et 3, et 80 Code pénal

APPLICATION DES PEINES - Peine privative de liberté - Modalité d'exécution - Libération conditionnelle ou surveillance électronique - Calcul du seuil d'admissibilité - Délit ou crime correctionnalisé initialement punissable, avant sa correctionnalisation, de la peine de réclusion de cinq à dix ans - Etat de recidive légale constaté dans la décision de condamnation

- Art. 23, § 1er, 1°, et 25, § 2, b L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Artt. 23, § 1, 1°, en 25, § 2, b Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Artt. 25, 56, tweede en derde lid, en 80 Strafwetboek

- Artt. 25, 56, tweede en derde lid, en 80 Strafwetboek

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Berekening van de toelaatbaarheidsdrempel - Wanbedrijf of gecorrectionaliseerde misdaad oorspronkelijk, vóór de correctionalisering ervan, strafbaar met vijf tot tien jaar opsluiting - Vaststelling van de staat van wettelijke herhaling in de veroordelende beslissing

- Artt. 23, § 1, 1°, en 25, § 2, b Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Artt. 23, § 1, 1°, en 25, § 2, b Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Artt. 25, 56, tweede en derde lid, en 80 Strafwetboek

- Artt. 25, 56, tweede en derde lid, en 80 Strafwetboek

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Berekening van de toelaatbaarheidsdrempel - Wanbedrijf of gecorrectionaliseerde misdaad oorspronkelijk, vóór de correctionalisering ervan, strafbaar met vijf tot tien jaar opsluiting - Vaststelling van de staat van wettelijke herhaling in de veroordelende beslissing

- Artt. 23, § 1, 1°, en 25, § 2, b Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Artt. 23, § 1, 1°, en 25, § 2, b Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Artt. 25, 56, tweede en derde lid, en 80 Strafwetboek

- Artt. 25, 56, tweede en derde lid, en 80 Strafwetboek

- Art. 23, § 1er, 1°, et 25, § 2, b L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 2 L. du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes

- Art. 2 L. du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes

- Art. 25, 56, al. 2 et 3, et 80 Code pénal

- Art. 25, 56, al. 2 et 3, et 80 Code pénal

LIBERATION CONDITIONNELLE - Calcul du seuil d'admissibilité - Délit ou crime correctionnalisé initialement punissable, avant sa correctionnalisation, de la peine de réclusion de cinq à dix ans - Etat de recidive légale constaté dans la décision de condamnation

- Art. 23, § 1er, 1°, et 25, § 2, b L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 23, § 1er, 1°, et 25, § 2, b L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 2 L. du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes

- Art. 2 L. du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes

- Art. 25, 56, al. 2 et 3, et 80 Code pénal

- Art. 25, 56, al. 2 et 3, et 80 Code pénal

LIBERATION CONDITIONNELLE - Calcul du seuil d'admissibilité - Délit ou crime correctionnalisé initialement punissable, avant sa correctionnalisation, de la peine de réclusion de cinq à dix ans - Etat de recidive légale constaté dans la décision de condamnation

- Art. 23, § 1er, 1°, et 25, § 2, b L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 23, § 1er, 1°, et 25, § 2, b L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 2 L. du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes

- Art. 2 L. du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes

- Art. 25, 56, al. 2 et 3, et 80 Code pénal

- Art. 25, 56, al. 2 et 3, et 80 Code pénal

Het bewijs van het moreel bestanddeel van de in artikel 209, eerste lid, Sociaal Strafwetboek bepaalde inbreuk, kan worden afgeleid uit de enkele vaststelling dat de beklagde de opdracht van de sociale inspecteurs door een handeling of door een kennelijk verzuim heeft belet, tenzij de dader voldoende aannemelijk maakt dat hij door een rechtvaardigingsgrond zoals overmacht en onwetendheid of onoverkomelijke dwaling, geen enkele fout heeft begaan (1). (1) Zie Cass. 27 september 2017, AR P.17.0482.F, AC 2017, nr. 504.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Sociaal strafrecht - Belemmering van het toezicht - Het element fout - Bewijs

- Art. 209, eerste lid Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

ARBEID - Algemeen - Sociaal strafrecht - Belemmering van het toezicht - Het element fout - Bewijs

- Art. 209, eerste lid Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

Artikel 209, eerste lid, Sociaal Strafwetboek bestraft zij die het toezicht belemmeren dat krachtens het Sociaal Strafwetboek en de uitvoeringsbesluiten ervan is ingesteld; het moreel bestanddeel van die inbreuk, m.a.w. de bij wet strafbaar gestelde fout, bestaat in het opzettelijke en bewuste karakter van de belemmering van het toezicht van de sociale inspecteurs.

ARBEID - Algemeen - Sociaal strafrecht - Belemmering van het toezicht - Het element fout

- Art. 209, eerste lid Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Sociaal strafrecht - Belemmering van het toezicht - Het element fout

- Art. 209, eerste lid Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

Het zwijgrecht en het recht om zichzelf niet te beschuldigen, strekken zich niet uit tot de aanwending, in een strafrechtelijke procedure, van gegevens die van de beschuldigde kunnen worden verkregen door een beroep te doen op dwangmaatregelen, maar die onafhankelijk van de wil van de verdachte bestaan (1). (1) Cass. 14 maart 2017, AR P.14.1001.N, AC 2017, nr. 176; M.-A. Beernaert, H.-D. Bosly en D. Vandermeersch, Droit de la procédure pénale, Brussel, Die Keure, 8ste uitg., 2017, p. 33-34.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Zwijgrecht - Recht om zichzelf niet te beschuldigen

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

La preuve de l'élément moral de l'infraction prévue à l'article 209, alinéa 1er, du Code pénal social peut être déduite du seul constat que le prévenu a empêché la mission des inspecteurs sociaux par une action ou par une abstention caractérisée, sauf à l'auteur à rendre suffisamment plausible qu'en raison d'une cause de justification, comme la force majeure et l'ignorance ou l'erreur invincibles, il n'a commis aucune faute (1). (1) Voir Cass. 27 septembre 2017, RG P.17.0482.F, Pas. 2017, n° 504.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Élément moral - Droit pénal social - Obstacle à la surveillance - Élément fautif - Preuve

- Art. 209, al. 1er L. du 6 juin 2010

TRAVAIL - Généralités - Droit pénal social - Obstacle à la surveillance - Élément fautif - Preuve

- Art. 209, al. 1er L. du 6 juin 2010

L'article 209, alinéa 1er, du Code pénal social punit toute personne qui met obstacle à la surveillance organisée en vertu du Code pénal social et de ses arrêtés d'exécution; l'élément moral de cette infraction, autrement dit la faute que la loi punit, consiste dans le caractère volontaire et conscient de l'entrave mise à la surveillance des inspecteurs sociaux.

TRAVAIL - Généralités - Droit pénal social - Obstacle à la surveillance - Élément fautif

- Art. 209, al. 1er L. du 6 juin 2010

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Élément moral - Droit pénal social - Obstacle à la surveillance - Élément fautif

- Art. 209, al. 1er L. du 6 juin 2010

Le droit au silence et celui de ne pas s'incriminer ne s'étendent pas à l'usage, dans une procédure pénale, de données que l'on peut obtenir de l'accusé en recourant à des pouvoirs coercitifs mais qui existent indépendamment de la volonté du suspect (1). (1) Cass. 14 mars 2017, RG P.14.1001.N, Pas. 2017, n° 176; M.-A. Beernaert, H.-D. Bosly et D. Vandermeersch, Droit de la procédure pénale, Bruxelles, La Charte, 8ième éd., 2017, p. 33-34.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit au silence - Droit de ne pas s'incriminer

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.2 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14.2 - Zwijgrecht - Recht om zichzelf niet te beschuldigen

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.2 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 14, § 2 Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14, § 2 - Droit au silence - Droit de ne pas s'incriminer

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 2 Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

P.17.0559.F

25 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180425.3](#)

AC nr. ...

Geen enkele wettelijke bepaling verbiedt de rechter, wanneer hij kiest voor een straf of wanneer hij beslist een proeftijd toe te kennen dan wel te weigeren, om tussen de feitelijke gegevens eigen aan de zaak en aan de persoonlijkheid van de beklagde de mogelijkheid in aanmerking te nemen dat laatstgenoemde opnieuw de activiteit of functie zal uitoefenen die hij in het verleden uitoefende en waaraan hij op het ogenblik van de uitspraak van de veroordeling een einde had gesteld.

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Strafkeuze - Motivering - Gegevens eigen aan de zaak en aan de persoonlijkheid van de beklagde

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straf - Strafkeuze - Motivering - Gegevens eigen aan de zaak en aan de persoonlijkheid van de beklagde

Het misdrijf bedoeld in artikel 181, eerste lid, Sociaal Strafwetboek is een misdrijf waarvan het moreel bestanddeel, met name de fout die door de wet wordt bestraft, wordt afgeleid uit het niet-naleven door de beklagde van het wettelijk voorschrift door het stellen van de verboden materiële gedraging of het nalaten van de bij wet geboden gedraging, zonder dat die beklagde een rechtvaardigingsgrond of grond van niet-toerekenbaarheid kan aanvoeren; het bewijs van dat bestanddeel kan worden afgeleid uit de loutere vaststelling dat de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber de door de reglementering opgelegde gegevens niet in de voorgeschreven vormen, regels en termijnen heeft meegedeeld, tenzij die persoon voldoende aannemelijk maakt dat dit verzuim verantwoord of niet aan hem te wijten is (1). (1) Zie Cass. 21 februari 2018, AR P.16.1199.F, AC 2018, nr. 111 met concl. OM in Pas. 2018, nr. 111.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Sociaalrechtelijke overtreding - Artikel 181, eerste lid, Sociaal Strafwetboek -

Aucune disposition légale n'interdit au juge, lorsqu'il fait le choix d'une peine parmi celles que la loi lui permet de prononcer, ou lorsqu'il décide d'accorder ou de refuser une mesure de mise à l'épreuve, de prendre en compte, parmi les éléments de fait propres à la cause et à la personnalité du prévenu, la possibilité que celui-ci exerce à nouveau l'activité ou la fonction qu'il exerçait dans le passé et à laquelle, au moment du prononcé de la condamnation, il avait mis fin.

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Choix de la peine - Motivation - Éléments propres à la cause et à la personnalité du prévenu

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Peine - Choix de la peine - Motivation - Éléments propres à la cause et à la personnalité du prévenu

L'infraction visée à l'article 181, alinéa 1er, du Code pénal social est une infraction dont l'élément moral, la faute que la loi punit, se déduit du non-respect par le prévenu du prescrit légal, découlant de l'adoption du comportement matériel prohibé ou de l'omission de celui que la loi impose sans que ce prévenu puisse invoquer une cause de justification ou de non-imputabilité; la preuve de cet élément peut être déduite du seul constat que l'employeur, son préposé ou son mandataire n'a pas communiqué les données imposées par la réglementation dans les formes, les modalités et les délais prescrits, sauf si cette personne rend suffisamment plausible que cette omission est justifiée ou ne lui est pas imputable (1). (1) Voir Cass. 21 février 2018, RG P.16.1199.F, Pas. 2018, n° 111 avec concl. du MP.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Éléments moral - Infraction de droit pénal social - Code pénal social, article 181, alinéa 1er - Déclaration

Dimona-aangifte - Verzuim van aangifte - Reglementaire overtreding - Moreel bestanddeel - Begrip - Bewijs
- Art. 181, eerste lid Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

ARBEID - Sociale documenten - Sociaalrechtelijke overtreding - Artikel 181, eerste lid, Sociaal Strafwetboek - Dimona-aangifte - Verzuim van aangifte - Reglementaire overtreding - Moreel bestanddeel - Begrip - Bewijs

Dimona - défaut de déclaration - Infraction dite réglementaire - Élément moral - Notion - Preuve
- Art. 181, al. 1er L. du 6 juin 2010

TRAVAIL - Documents sociaux - Infraction de droit pénal social - Code pénal social, article 181, alinéa 1er - Déclaration Dimona - défaut de déclaration - Infraction dite réglementaire - Élément moral - Notion - Preuve

P.17.0560.N

6 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180206.6](#)

AC nr. ...

De appelrechters op verzet die een overschrijding van de redelijke termijn vaststellen, dienen een reële en meetbare vermindering toe te passen op de straf die zij zouden hebben opgelegd indien er geen overschrijding van de redelijke termijn was, waarbij deze vermindering wordt beoordeeld ten opzichte van de straf die de rechter zonder overschrijding van de redelijke termijn zou hebben uitgesproken en niet ten opzichte van de veroordeling die de rechters bij verstek hebben opgelegd; de straf die de appelrechters op verzet willen opleggen als remediëring voor het overschrijden van de redelijke termijn kan evenwel, gelet op de relatieve werking van het verzet, nooit hoger zijn dan de straf die zij bij verstek hebben opgelegd (1). (1) Zie Cass. 18 november 2009, AR P.09.1023.F, AC 2009, nr. 677; Cass. 25 april 2007, AR P.06.1608.F, AC 2007, nr. 208; Cass. 4 februari 2004, AR P.03.1370.F, AC 2004, nr. 57.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Rechtspleging op verzet - Straf - Overschrijding van de redelijke termijn - Reële en meetbare vermindering van de straf - Referentiepunt

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Rechtspleging op verzet - Straf - Overschrijding van de redelijke termijn - Reële en meetbare vermindering van de straf - Referentiepunt

VERZET - Rechtspleging op verzet - Straf - Overschrijding van de redelijke termijn - Reële en meetbare vermindering van de straf - Referentiepunt

Les juges d'appel statuant sur opposition qui constatent un dépassement du délai raisonnable doivent prononcer une peine réduite, de manière réelle et mesurable, par rapport à celle qu'ils auraient infligée s'il n'y avait eu dépassement du délai raisonnable, cette réduction étant appréciée au regard de la peine que le juge aurait prononcée en l'absence de dépassement du délai raisonnable et non en considérant la condamnation que les juges d'appel ont infligée par défaut; toutefois, la peine que les juges d'appel statuant sur opposition entendent imposer en réparation du dépassement du délai raisonnable ne peut jamais dépasser, compte tenu de l'effet relatif de l'opposition, la peine qu'ils ont infligée par défaut (1). (1) Voir Cass. 18 novembre 2009, P.09.1023.F, Pas. 2009, n° 677; Cass. 25 avril 2007, P.06.1608.F, Pas. 2007, n° 208; Cass. 4 février 2004, P.03.1370.F, Pas. 2004, n° 57.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Procédure sur opposition - Peine - Dépassement du délai raisonnable - Réduction réelle et mesurable de la peine - Point de référence

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Procédure sur opposition - Peine - Dépassement du délai raisonnable - Réduction réelle et mesurable de la peine - Point de référence

OPPOSITION - Procédure sur opposition - Peine - Dépassement du délai raisonnable - Réduction réelle et mesurable de la peine - Point de référence

P.17.0577.N

6 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180206.5](#)

AC nr. ...

De essentie van het recht om zichzelf niet te beschuldigen, zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM, wordt niet miskend door artikel 67ter Wegverkeerswet dat de geregistreerde eigenaar van een voertuig op straffe van een strafsanctie verplicht bekend te maken wie er met dit voertuig reed op het ogenblik van de verkeersovertreding (1). (1) EHRM 8 april 2004 Weh; EHRM 24 juni 2005 Rieg; EHRM (gr.k.) 29 juni 2007 O'Halloran; J. ROELANDT, De verhouding tussen het verbod van gedwongen zelfincriminatie en de verplichting tot medewerking met het gerecht in het vooronderzoek in strafzaken, masterproef o.l.v. P. TRAEST, 2014-2015, 240-241.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Artikel 67ter Wegverkeerswet - Bestaanbaarheid

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67ter - Recht om zichzelf niet te beschuldigen - Bestaanbaarheid

Le droit de ne pas s'auto-incriminer, tel qu'il est consacré à l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, n'est pas substantiellement violé par l'article 67ter de la loi du 16 mars 1968, qui oblige le propriétaire enregistré d'un véhicule à communiquer, sous peine de sanction pénale, l'identité de la personne qui conduisait le véhicule en question au moment de l'infraction de roulage (1). (1) CEDH, 8 avril 2004 Weh ; CEDH, 24 juin 2005 Rieg ; CEDH (Gr. ch.), 29 juin 2007 O'Halloran ; J. ROELANDT, De verhouding tussen het verbod van gedwongen zelfincriminatie en de verplichting tot medewerking met het gerecht in het vooronderzoek in strafzaken, thèse sous la direction de P. TRAEST, 2014-2015, 240-241.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Article 67ter de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière - Compatibilité

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67ter - Droit de ne pas s'auto-incriminer - Compatibilité

P.17.0593.N

27 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180227.2](#)

AC nr. ...

De herstellvordering moet geënt zijn op de feiten die het voorwerp uitmaken van een bewezen verklaarde telastlegging en zij beoogt het herstel van de wettigheid naar de toekomst en moet een desgevallend gewijzigde toestand in aanmerking nemen; de enkele omstandigheid dat na het plegen van de vervolgte feiten wijzigingen werden aangebracht aan de constructie die het voorwerp uitmaakt van de strafvervolgning of die constructie werd vervangen door een andere, belet niet dat de herstellvordering geënt blijft op de feiten van de strafvervolgning, ook al maken de wijzigingen aan de geviseerde constructie of de vervanging ervan zelf niet het voorwerp uit van de strafvervolgning; zodra er een oorzakelijk verband bestaat tussen de wederrechtelijke toestand zoals die bestaat bij de uitspraak over de herstellvordering en de wederrechtelijke toestand die het voorwerp uitmaakt van de telastlegging, blijft de herstellvordering geënt op de feiten van de telastlegging, spijs de aangebrachte wijziging of vervanging (1). (1) Zie Cass. 18 april 2017, AR P.16.0688.N, AC 2017, nr. 260; Cass. 2 februari 2016, AR P.14.1593.N, AC 2016, nr. 72; Cass. 9 september 2014, AR P.12.0896.N, AC 2014, nr. 500.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstellvordering geënt op feiten van bewezen verklaarde telastlegging - Wijziging of vervanging van die feiten - Voorwaarde

L'action en réparation doit se greffer sur les faits qui constituent l'objet d'une prévention déclarée établie et elle tend à rétablir la légalité pour l'avenir et doit prendre en considération la situation modifiée, le cas échéant; la seule circonstance qu'après la commission des faits poursuivis, des modifications ont été apportées à la construction faisant l'objet des poursuites pénales ou que cette construction a été remplacée par une autre, n'empêche pas que l'action en réparation reste greffée sur les faits des poursuites pénales, quand bien même les modifications à la construction visée ou son remplacement ne font pas l'objet des poursuites pénales; dès lors qu'un lien de causalité unit la situation illégale, telle qu'elle existe au moment de la décision rendue sur l'action en réparation, et la situation illégale qui constitue l'objet de la prévention, l'action en réparation reste greffée sur les faits de la prévention, nonobstant la modification apportée ou le remplacement (1). (1) Voir Cass. 18 avril 2017, RG P.16.0688.N, Pas. 2017, n° 260; Cass. 2 février 2016, RG P.14.1593.N, Pas. 2016, n° 72; Cass. 9 septembre 2014, RG P.12.0896.N, Pas. 2014, n° 500.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Action en réparation greffée sur des faits constituant l'objet d'une prévention déclarée établie - Modification ou remplacement de ces faits - Condition

Een partij kan slechts incidenteel beroep instellen tegen een partij die tegen haarzelf principaal hoger beroep heeft ingesteld; de mogelijkheid van incidenteel beroep is evenwel niet beperkt tot de schadeposten waarvoor er een principaal hoger beroep is ingesteld en ook voor andere posten van de burgerlijke rechtsvordering is incidenteel beroep mogelijk (1). (1) Cass. 19 februari 2002, AR P.00.1073.N, AC 2002, nr. 116.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Incidenteel beroep - Voorwaarde - Draagwijdte - Burgerlijke rechtsvordering

- Art. 203, § 4 Wetboek van Strafvordering

Une partie peut uniquement introduire un appel incident contre une partie qui a interjeté un appel principal contre elle-même; la possibilité d'un appel incident ne se limite toutefois pas aux postes de dommage pour lesquels un appel principal a été introduit et les autres postes de l'action civile peuvent également faire l'objet d'un appel incident (1). (1) Cass. 19 février 2002, RG P.00.1073.N, Pas. 2002, n° 116.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel incident - Condition - Portée - Action civile

- Art. 203, § 4 Code d'Instruction criminelle

P.17.0606.N

27 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180227.3](#)

AC nr. ...

Noch uit artikel 6 EVRM noch uit artikel 47bis Wetboek van Strafvordering volgt dat het afnemen van een ademtest of een ademanalyse slechts mag gebeuren met de bijstand van een raadsman.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Wegverkeer - Wegverkeerswet - Alcoholintoxicatie - Afnaming van ademtest of ademanalyse - Bijstand raadsman

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Wegverkeer - Wegverkeerswet - Ademtest of ademanalyse - Bijstand raadsman

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 60 - Alcoholintoxicatie - Afnaming van ademtest of ademanalyse - Bijstand raadsman

Il ne résulte ni de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ni de l'article 47bis du Code d'instruction criminelle que soumettre une personne à un test de l'haleine ou à une analyse de l'haleine ne peut s'opérer qu'en présence d'un conseil.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Roulage - Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière - Intoxication alcoolique - Fait de procéder à un test de l'haleine ou à une analyse de l'haleine - Assistance d'un conseil

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Roulage - Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière - Test de l'haleine ou analyse de l'haleine - Assistance d'un conseil

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 60 - Intoxication alcoolique - Fait de procéder à un test de l'haleine ou à une analyse de l'haleine - Assistance d'un conseil

P.17.0610.N

13 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180213.3](#)

AC nr. ...

Artikel 6.1 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, verzet zich ertegen dat bij voortgezette misdrijven de redelijke termijn voor het geheel van de vervolgte misdrijven slechts een aanvang neemt op het tijdstip waarop het laatste misdrijf wordt gepleegd of beëindigd.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Voortgezette misdrijven - Redelijke termijn - Aanvang - Tijdstip waarop het laatste misdrijf wordt gepleegd of beëindigd - Verenigbaarheid met artikel 6.1 EVRM

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 65 Strafwetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn - Aanvang - Tijdstip waarop het laatste misdrijf wordt gepleegd of beëindigd - Voortgezette misdrijven

3/12/2019

L'article 6, § 1er, de la Convention, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'homme, s'oppose à ce que, en cas d'infraction continuée, le délai raisonnable pour l'ensemble des infractions poursuivies ne commence à courir qu'au moment où la dernière infraction est commise ou prend fin.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Infractions continuées - Délai raisonnable - Point de départ - Moment où la dernière infraction est commise ou prend fin - Compatibilité avec l'article 6, § 1er Conv. D.H.

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 65 Code pénal

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Délai raisonnable - Point de départ - Moment où la dernière

P. 276/593

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 65 Strafwetboek

Het aanvangspunt voor de berekening van de redelijke termijn is het tijdstip waarop een persoon het voorwerp uitmaakt van "een beschuldiging", dit is vanaf het ogenblik dat hij in verdenking is gesteld of door kennisname van enige andere daad van het opsporings- of gerechtelijk onderzoek onder de dreiging van een strafvervolgning leeft, waardoor hij verplicht is bepaalde maatregelen te nemen om zich te verdedigen tegen "de beschuldiging"(1); indien een strafvervolgning tegen een beklagde meerdere gedurende een zekere tijdsperiode gepleegde misdrijven tot voorwerp heeft, waarvan de rechter aanneemt dat ze werden gepleegd met eenzelfde misdadig opzet, vangt de redelijke termijn aan op het ogenblik waarop de beklagde voor één of meerdere van die misdrijven wordt "beschuldigd". (1) Cass. 12 januari 2016, AR P.15.0514.N, AC 2016, nr. 22, Cass. 16 december 2014, AR P.14.1101.N, AC 2014, nr. 798.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Misdrijven gepleegd met eenzelfde misdadig opzet - Redelijke termijn - Aanvangspunt

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 65 Strafwetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn - Berekening - Aanvangspunt - Begrip - Toepassing

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 65 Strafwetboek

infraction est commise ou prend fin - Infractions continuées

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 65 Code pénal

Le point de départ retenu pour le calcul du délai raisonnable est le moment où une personne fait l'objet d'une « accusation », c'est-à-dire le moment où elle est inculpée ou sous la menace de poursuites pénales après avoir pris connaissance de tout autre acte d'information ou d'instruction, ce qui l'oblige à prendre certaines mesures pour se défendre contre cette « accusation » (1) lorsque les poursuites pénales engagées contre un prévenu ont pour objet plusieurs infractions perpétrées au cours d'une période déterminée et, selon le juge, ont été commises dans la même intention délictueuse, le délai raisonnable prend cours au moment où le prévenu est « accusé » d'une ou plusieurs de ces infractions. (1) Cass. 12 janvier 2016, RG P.15.0514.N, Pas. 2016, n° 22, Cass. 16 décembre 2014, RG P.14.1101.N, Pas. 2014, n° 798.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Infractions commises dans une même intention délictueuse - Délai raisonnable - Point de départ

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 65 Code pénal

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Délai raisonnable - Calcul - Point de départ - Notion - Application

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 65 Code pénal

P.17.0612.N

13 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180213.4](#)

AC nr. ...

De rechter die vaststelt dat voldaan is aan de toepassingsvoorwaarden voor het bevelen van de door artikel 42 Wegverkeerswet bedoelde veiligheidsmaatregel van het verval een motorvoertuig te besturen wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid, dient deze beslissing niet nader te motiveren.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Allerlei - Wegverkeer - Lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid om een motorvoertuig te besturen - Veiligheidsmaatregel - Verval van het recht tot sturen

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

Le juge qui constate que sont réunies les conditions d'application permettant d'ordonner la mesure de sûreté consistant en la déchéance du droit de conduire un véhicule à moteur pour cause d'incapacité physique ou psychique, telle que visée à l'article 42 de la loi du 16 mars 1968, ne doit pas motiver plus amplement cette décision.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - Divers - Roulage - Incapacité physique ou psychique de conduire un véhicule à moteur - Mesure de sûreté - Déchéance du droit de conduire

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 42 - Lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid om een motorvoertuig te besturen - Veiligheidsmaatregel - Verval van het recht tot sturen - Redengeving

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Er is slechts tegenstrijdigheid in de motivering wanneer de redenen van eenzelfde rechterlijke beslissing onderling tegenstrijdig zijn (1). (1) Cass. 27 april 2011, AR P.11.0019.F, AC 2011, nr. 281.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Redenen van de vonnissen en arresten - Tegenstrijdigheid in de motivering

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

Er is slechts tegenstrijdigheid in de motivering wanneer de redenen van eenzelfde rechterlijke beslissing onderling tegenstrijdig zijn (1). (1) Cass. 27 april 2011, AR P.11.0019.F, AC 2011, nr. 281.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Tegenstrijdigheid in de motivering

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

Uit het gegeven dat een rechter een deskundige om advies heeft verzocht over de lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid van een beklagde om een motorvoertuig te besturen in de zin van artikel 42 Wegverkeerswet en over de waarschijnlijke duur van die ongeschiktheid, volgt niet dat de rechter, indien de deskundige geen advies heeft verleend over de waarschijnlijke duur van de volgens hem bestaande ongeschiktheid, altijd ertoe gehouden is opnieuw een deskundige aan te stellen met het oog op het bepalen van die waarschijnlijke duur; het staat aan de rechter, die onaantastbaar oordeelt over het blijvend karakter van de ongeschiktheid, om te beslissen of in het licht van de beschikbare gegevens en door de partijen overgelegde stukken een dergelijke nieuwe aanstelling noodzakelijk is; dit houdt geen schending in van artikel 6 EVRM of een miskenning van het recht op een eerlijk proces of het recht van verdediging.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Wegverkeer - Lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid om een motorvoertuig te besturen - Waarschijnlijke duur van de ongeschiktheid - Deskundigenonderzoek - Geen advies over de duur van de ongeschiktheid - Gevolg - Taak van de rechter - Bestaanbaarheid met het recht van verdediging

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 -

3/12/2019

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 42 - Incapacité physique ou psychique de conduire un véhicule à moteur - Mesure de sûreté - Déchéance du droit de conduire - Motivation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

Il n'y a contradiction dans la motivation que lorsque les motifs d'une même décision judiciaire se contredisent (1). (1) Cass. 27 avril 2011, RG P.11.0019.F, Pas. 2011, n° 281.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Motifs des jugements et arrêts - Contradiction dans la motivation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

Il n'y a contradiction dans la motivation que lorsque les motifs d'une même décision judiciaire se contredisent (1). (1) Cass. 27 avril 2011, RG P.11.0019.F, Pas. 2011, n° 281.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Contradiction dans la motivation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

Il ne résulte pas du fait qu'un juge ait sollicité l'avis d'un expert quant à l'incapacité physique ou psychique d'un prévenu de conduire un véhicule à moteur au sens de l'article 42 de la loi du 16 mars 1968 et quant à la durée probable de cette incapacité qu'à défaut d'avis de l'expert sur la durée probable de l'incapacité, le juge soit toujours tenu de désigner un nouvel expert en vue de déterminer cette durée probable; il appartient au juge, qui se prononce souverainement sur le caractère permanent de l'incapacité, de décider, à la lumière des éléments disponibles et des pièces remises par les parties, si une nouvelle désignation est nécessaire; cela n'implique pas une violation de l'article 6 de la Convention, ni une méconnaissance du droit à un procès équitable ou des droits de la défense.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Roulage - Incapacité physique ou psychique de conduire un véhicule à moteur - Durée probable de l'incapacité - Expertise - Absence d'avis sur la durée de l'incapacité - Conséquence - Mission du juge - Compatibilité avec les droits de la défense

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de

P. 278/593

Art. 6.1 - Wegverkeer - Lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid om een motorvoertuig te besturen - Waarschijnlijke duur van de ongeschiktheid - Deskundigenonderzoek - Geen advies over de duur van de ongeschiktheid - Gevolg - Taak van de rechter - Bestaanbaarheid met het recht op een eerlijk proces

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 42 - Lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid om een motorvoertuig te besturen - Waarschijnlijke duur van de ongeschiktheid - Deskundigenonderzoek - Geen advies over de duur van de ongeschiktheid - Gevolg - Taak van de rechter - Bestaanbaarheid met het recht op een eerlijk proces en het recht van verdediging

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Roulage - Incapacité physique ou psychique de conduire un véhicule à moteur - Durée probable de l'incapacité - Expertise - Absence d'avis sur la durée de l'incapacité - Conséquence - Mission du juge - Compatibilité avec le droit à un procès équitable

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968
ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 42 - Incapacité physique ou psychique de conduire un véhicule à moteur - Durée probable de l'incapacité - Expertise - Absence d'avis sur la durée de l'incapacité - Conséquence - Mission du juge - Compatibilité avec le droit à un procès équitable et les droits de la défense

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

P.17.0616.F

2 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180502.1](#)

AC nr. ...

Zelfs al heeft de beslissing van de strafrechter in eerste aanleg kracht van gewijsde ten aanzien van een beklagde, met name wat diens verantwoordelijkheid bij het plegen van het misdrijf betreft, dan nog heeft die beslissing geen gezag van gewijsde ten aanzien van een andere beklagde die zich voor het rechtscollege in hoger beroep moet verantwoorden voor deelneming aan dezelfde feiten als mededader of medeplichtige, aangezien die beslissing hem noch kan schaden noch tot voordeel kan strekken; daaruit volgt dat het de appelrechter vrij staat om een verklaring die de beslissing van de eerste rechter heeft bepaald, als onbetrouwbaar te beschouwen (1). (1) Cass. 25 mei 2016, AR P.16.0486.F, AC 2016, nr. 349.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Beklaagde in hoger beroep - Medebeklaagde veroordeeld in eerste aanleg - In kracht van gewijsde gegane beslissing - Gezag van gewijsde ten aanzien van de beklagde in hoger beroep

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Beklaagde in hoger beroep - Medebeklaagde veroordeeld in eerste aanleg - In kracht van gewijsde gegane beslissing - Gezag van gewijsde ten aanzien van de beklagde in hoger beroep

Même si elle a acquis force de chose jugée à l'égard d'un prévenu, notamment quant à sa responsabilité dans la commission de l'infraction, la décision rendue par la juridiction répressive du premier degré n'a pas autorité de chose jugée à l'égard d'un autre prévenu qui, devant la juridiction d'appel, doit répondre d'une participation aux mêmes faits comme coauteur ou complice, cette décision ne pouvant ni lui nuire ni lui profiter; il s'ensuit que le juge d'appel est libre de considérer comme dénuée de fiabilité une déclaration qui a déterminé la décision du premier juge (1). (1) Cass. 25 mai 2016, RG P.16.0486.F, Pas. 2016, n° 349.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Prévenu en appel - Coprévenu condamné en première instance - Décision passée en force de chose jugée - Autorité de la chose jugée à l'égard du prévenu en appel

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Prévenu en appel - Coprévenu condamné en première instance - Décision passée en force de chose jugée - Autorité de la chose jugée à l'égard du prévenu en appel

P.17.0618.N

27 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180227.4](#)

AC nr. ...

Artikel 187, § 9, Wetboek van Strafvordering houdt in dat het hoger beroep tegen een vonnis waarbij het verzet ongedaan wordt verklaard, van rechtswege het geschil in zijn geheel ter beoordeling voorlegt aan de appelrechter, met als enige beperking de relatieve werking van het verzet; hieruit volgt dat artikel 204 Wetboek van Strafvordering geen toepassing vindt in zoverre het hoger beroep het bij het verstekvonnis beoordeelde geschil beoogt, zodat de appellant niet moet preciseren welke zijn grieven zijn tegen dat vonnis zoals in dat artikel bepaald.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Hoger beroep tegen ongedaanverklaring van verzet

VERZET - Ongedaanverklaring - Hoger beroep

L'article 187, § 9, du Code d'instruction criminelle implique que l'appel dirigé contre un jugement déclarant l'opposition non avenue, soumet de plein droit le litige dans son intégralité à l'appréciation du juge d'appel, avec pour seule restriction l'effet relatif de l'opposition; il en résulte que l'article 204 du Code d'instruction criminelle n'est pas applicable dans la mesure où l'appel vise le litige faisant l'objet du jugement rendu par défaut, de sorte que l'appellant n'est pas tenu d'indiquer précisément les griefs qu'il élève contre ce jugement, comme le prévoit ledit article.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Appel dirigé contre la décision de déclarer non avenue l'opposition

OPPOSITION - Opposition déclarée non avenue - Appel

P.17.0621.N

6 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180206.2](#)

AC nr. ...

Het feit dat de onderzoeksrechter of het openbaar ministerie niet is overgegaan tot de inverdenkingstelling van de onbekende personen waartegen de klacht met burgerlijkepartijstelling werd gericht, belet de kamer van inbeschuldigingstelling niet te oordelen dat er geen reden is tot vervolging of tot ontslag van de onderzoeksrechter van zijn onderzoek omdat er geen bezwaren bestaan dat enige persoon het aangeklaagde misdrijf heeft gepleegd, zonder dat daarvoor een identificatie van de bedoelde personen vereist is.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Klacht met burgerlijkepartijstelling tegen onbekenden - Geen inverdenkingstelling

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Gerechtig onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Klacht met burgerlijkepartijstelling tegen onbekenden - Geen inverdenkingstelling

Het recht van verdediging van de burgerlijke partij vereist niet dat de kamer van inbeschuldigingstelling overgaat tot de identificatie van onbekende personen tegen wie de klacht met burgerlijkepartijstelling is gedaan, wanneer zij beslist dat er tegen geen enkele persoon bezwaren voor het aangeklaagde misdrijf bestaan; of de burgerlijke partij daardoor al dan niet nog in de mogelijkheid is om de niet-geïdentificeerde personen rechtstreeks te dagvaarden voor de vonnisrechter, speelt geen rol.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Klacht met burgerlijkepartijstelling tegen onbekenden - Buitenvervolginstelling - Identificatie van onbekende - Vereiste

Le fait que le juge d'instruction ou le ministère public n'ait pas procédé à l'inculpation des personnes visées par la plainte avec constitution de partie civile n'empêche pas la chambre des mises en accusation de décider qu'il n'y a pas lieu à poursuivre ou à dessaisir le juge d'instruction, vu l'absence de charges à l'encontre de qui que ce soit quant à la commission de l'infraction dénoncée, sans que l'identification des personnes visées soit requise à cet effet.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Plainte avec constitution de partie civile contre X - Pas d'inculpation

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Instruction - Règlement de la procédure - Plainte avec constitution de partie civile contre X - Pas d'inculpation

Les droits de la défense de la partie civile n'exigent pas de la chambre des mises en accusation qu'elle procède à l'identification des personnes contre lesquelles une plainte avec constitution de partie civile a été déposée, lorsqu'elle décide qu'il n'existe de charges contre qui que ce soit pour l'infraction dénoncée; il n'y a pas lieu d'avoir égard au fait que la partie civile a ainsi encore la possibilité ou non de citer directement les personnes non identifiées devant la juridiction de jugement.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Plainte avec constitution de partie civile contre X - Non-lieu - Identification des auteurs - Condition

P.17.0635.N

29 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180529.1](#)

AC nr. ...

De strafrechter die uitspraak doet over de burgerlijke rechtsvordering tot herstel van de schade is niet gehouden na te gaan of een beklaagde, die wordt vrijgesproken van alle hem ten laste gelegde feiten, andere fouten of onvoorzichtigheden in oorzakelijk verband met de gevorderde schade heeft begaan (1). (1) Zie: R. DECLERCQ, *Beginselen van Strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, 1176 e.v.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering (bijzondere regels) - Beklaagde - Vrijspraak van alle ten laste gelegde feiten - Vordering tot herstel van schade - Beoordeling door de strafrechter

- Artt. 3 en 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Strafzaken - Beklaagde - Vrijspraak van alle ten laste gelegde feiten - Vordering tot herstel van schade - Beoordeling door de strafrechter

- Artt. 3 en 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Le juge pénal qui statue sur l'action civile en réparation du dommage n'est pas tenu de vérifier si un prévenu, acquitté de tous les faits mis à sa charge, a commis d'autres fautes ou imprudences en relation causale avec le dommage réclamé (1). (1) Voir R. DECLERCQ, *Beginselen van Strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, 1176 s.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Action civile (règles particulières) - Prévenu - Acquittement pour tous les faits mis à charge - Action en réparation du dommage - Appréciation par le juge pénal

- Art. 3 et 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION CIVILE - Matière répressive - Prévenu - Acquittement pour tous les faits mis à charge - Action en réparation du dommage - Appréciation par le juge pénal

- Art. 3 et 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.17.0636.N

20 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180320.1](#)

AC nr. ...

Artikel 195, derde lid, Wetboek van Strafvordering laat de rechter toe een geldboete uit te spreken beneden het wettelijk minimum van de boete indien de overtreder een document voorlegt dat zijn precaire financiële situatie bewijst; het gegeven dat een partij recht heeft op juridische tweedelijnsbijstand houdt niet in dat deze partij zich automatisch in een precaire financiële situatie bevindt.

RECHTSBIJSTAND - Juridische tweedelijnsbijstand - Geldboete - Geldboete beneden het wettelijk minimum - Precaire financiële situatie - Draagwijdte

STRAF - Geldboete en opdecimen - Geldboete beneden het wettelijk minimum - Precaire financiële situatie - Rechtsbijstand - Juridische tweedelijnsbijstand - Draagwijdte

L'article 195, alinéa 3, du Code d'instruction criminelle autorise le juge à prononcer une peine d'amende inférieure au minimum légal si le contrevenant soumet un document qui apporte la preuve de sa situation financière précaire; le fait qu'une partie ait droit à une aide juridique de deuxième ligne n'implique pas que cette partie se trouve automatiquement dans une situation financière précaire.

ASSISTANCE JUDICIAIRE - Aide juridique de deuxième ligne - Peine d'amende - Peine d'amende inférieure au minimum légal - Situation financière précaire - Portée

PEINE - Amende et décimes additionnels - Peine d'amende inférieure au minimum légal - Situation financière précaire - Assistance judiciaire - Aide juridique de deuxième ligne - Portée

Noch artikel 26, § 2, tweede lid, 2°, noch artikel 28 Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof verplicht een rechtscollège waarvoor een prejudiciële vraag is opgeworpen met een identiek onderwerp als een vraag die reeds aanhangig is voor het Grondwettelijk Hof, om zijn uitspraak aan te houden tot dit Hof uitspraak heeft gedaan over deze vraag; evenmin volgt een dergelijke verplichting uit de artikelen 6 en 13 EVRM of artikel 13 Grondwet.

GRONDWET - Art. 13 - Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel - Strafzaken - Identieke prejudiciële vraag aanhangig bij het Grondwettelijk Hof - Vraag tot heropening der debatten teneinde de beslissing van het Grondwettelijk Hof af te wachten - Weigering - Hof van Cassatie - Verplichting

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudicieel geschil - Strafzaken - Identieke prejudiciële vraag aanhangig bij het Grondwettelijk Hof - Vraag tot heropening der debatten teneinde de beslissing van het Grondwettelijk Hof af te wachten - Weigering - Hof van Cassatie - Verplichting

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Strafzaken - Identieke prejudiciële vraag aanhangig bij het Grondwettelijk Hof - Vraag tot heropening der debatten teneinde de beslissing van het Grondwettelijk Hof af te wachten - Weigering - Hof van Cassatie - Verplichting

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 13 - Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel - Strafzaken - Identieke prejudiciële vraag aanhangig bij het Grondwettelijk Hof - Vraag tot heropening der debatten teneinde de beslissing van het Grondwettelijk Hof af te wachten - Weigering - Hof van Cassatie - Verplichting

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Identieke prejudiciële vraag aanhangig bij het Grondwettelijk Hof - Vraag tot heropening der debatten teneinde de beslissing van het Grondwettelijk Hof af te wachten - Weigering - Hof van Cassatie - Verplichting

Uit de bepalingen van artikel 7, eerste en tweede lid en artikel 8 Wet Kruispuntbank Voertuigen volgt dat de toegang tot de persoonsgegevens van de Kruispuntbank Voertuigen de toegang inhoudt tot de gegevens die toelaten de houder van een nummerplaat te identificeren (1). (1) Zie Cass. 13 december 2016, AR P.16.0682.N, AC 2016, nr. 717.

WEGVERKEER - Inschrijving van voertuigen - Wet Kruispuntbank Voertuigen - Inschrijving van voertuigen - Repertorium van de voertuigen - Gegevens van het repertorium - Toegang tot de gegevens van het repertorium - Draagwijdte

L'article 26, § 2, alinéa 2, 2°, pas plus que l'article 28 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle n'obligent une juridiction devant laquelle est soulevée une question préjudicielle dont le sujet est identique à celui d'une question dont la Cour constitutionnelle est déjà saisie, de réserver sa décision jusqu'à ce que cette cour se soit prononcée sur cette question; pareille obligation ne résulte pas davantage des articles 6 et 13 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ni de l'article 13 de la Constitution.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 13 - Droit à un recours effectif - Matière répressive - Question préjudicielle identique pendante devant la Cour constitutionnelle - Demande de réouverture des débats afin d'attendre la décision de la Cour constitutionnelle - Refus - Cour de cassation - Obligation

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Matière répressive - Question préjudicielle identique pendante devant la Cour constitutionnelle - Demande de réouverture des débats afin d'attendre la décision de la Cour constitutionnelle - Refus - Cour de cassation - Obligation

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Matière répressive - Question préjudicielle identique pendante devant la Cour constitutionnelle - Demande de réouverture des débats afin d'attendre la décision de la Cour constitutionnelle - Refus - Cour de cassation - Obligation

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 13 - Droit à un recours effectif - Matière répressive - Question préjudicielle identique pendante devant la Cour constitutionnelle - Demande de réouverture des débats afin d'attendre la décision de la Cour constitutionnelle - Refus - Cour de cassation - Obligation

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Matière répressive - Question préjudicielle identique pendante devant la Cour constitutionnelle - Demande de réouverture des débats afin d'attendre la décision de la Cour constitutionnelle - Refus - Cour de cassation - Obligation

Il résulte des dispositions des articles 7, alinéas 1 et 2, et 8 de la loi du 19 mai 2010 portant création de la Banque-Carrefour des véhicules que l'accès aux données à caractère personnel de la Banque-Carrefour des véhicules implique l'accès aux données permettant d'identifier le titulaire d'une plaque d'immatriculation (1). (1) Voir Cass. 13 décembre 2016, RG P.16.0682.N, Pas. 2016, n° 717.

ROULAGE - Immatriculation des véhicules - Loi du 19 mai 2010 portant création de la Banque-Carrefour des véhicules - Immatriculation des véhicules - Répertoire des véhicules - Données du répertoire - Accès aux données du répertoire - Portée

Indien de veroordeelde persoon een nieuw misdrijf pleegt, beschikt hij niet over een verworven recht om te genieten van de regels betreffende de herhaling die gelden op het tijdstip van het vonnis dat hem heeft bestraft; overeenkomstig het beginsel van de niet-terugwerkende kracht van de strengere strafwet is het voldoende, opdat de rechter de staat van herhaling kan vaststellen en onmiddellijk de daaraan verbonden strengere strafregeling kan toepassen, dat de overtreding waarop de tweede termijn wordt toegepast, waarbij het aan de dader staat om die overtreding niet te begaan, dateert van na de inwerkingtreding van de strengere wet (1). (1) Zie EHRM (GC) 29 maart 2006, Achour t. Frankrijk, verzoekschrift nr. 67335/01, §§46 en 52 tot 61; P. ROUBIER, Le droit transitoire - Conflits des lois dans le temps, Dalloz, 1960, heruitg. 2017, pp. 474-477; Fr. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, dl. I, Larcier, 2010, nr. 536. Het is wel degelijk dit beginsel dat het Hof heeft toegepast wanneer het impliciet heeft beslist dat artikel 99bis Strafwetboek, ingevoerd bij artikel 62 Wet van 25 april 2014 houdende diverse bepalingen betreffende Justitie, dat bepaalt dat de veroordelingen uitgesproken door de strafgerichten van een andere lidstaat van de Europese Unie, in aanmerking worden genomen onder dezelfde voorwaarden als de veroordelingen uitgesproken door de Belgische strafgerichten en dezelfde rechtsgevolgen zullen hebben als deze veroordelingen wat de vaststelling van de staat van herhaling betreft, van toepassing is op de feiten die na 24 mei 2014 zijn gepleegd, datum van inwerkingtreding van die bepaling, ook als die buitenlandse veroordeling dateert van vóór die datum (Cass. 8 maart 2017, AR P.16.1268.F, AC 2017, nr. 164). Bovendien is de verplichting om te slagen voor examens alvorens in het recht op sturen te worden hersteld een veiligheidsmaatregel en geen straf in de zin van artikel 15, §1, IVBPR, dat het beginsel bevestigt van de niet-terugwerkende kracht van de strengere strafwet (zie Cass. 10 januari 2018, AR P.17.0827.F, AC 2018, nr. 22, en de verwijzingen in de noot). (M.N.B.)

HERHALING - Werking van de strafwet in de tijd - Niet-terugwerkende kracht van de strengere strafwet - Inaanmerkingneming van de vroegere veroordelingen bij de inwerkingtreding van de wet die de herhaling invoert
- Art. 2 Strafwetboek

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking van de strafwet in de tijd - Niet-terugwerkende kracht van de strengere strafwet - Inaanmerkingneming van de vroegere veroordelingen bij de inwerkingtreding van de wet die de herhaling invoert
- Art. 2 Strafwetboek

La personne condamnée ne dispose pas, si elle commet une nouvelle infraction, d'un droit acquis à bénéficier des règles relatives à la récidive en vigueur au moment du jugement qui l'a sanctionnée; conformément au principe de la non-rétroactivité de la loi pénale plus sévère, pour que le juge soit admis à constater l'état de récidive et à appliquer immédiatement le régime répressif plus sévère qui y est attaché, il suffit que l'infraction constitutive du second terme, qu'il dépend de l'agent de ne pas commettre, soit postérieure à son entrée en vigueur (1). (1) Voir C.E.D.H. (G.C.) 29 mars 2006, Achour c. France, requête no 67335/01, § 46 et 52 à 61; P. ROUBIER, Le Droit transitoire - Conflits des lois dans le temps, Dalloz, 1960, rééd. 2017, pp. 474-477; Fr. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, t. I, Larcier, 2010, n° 536. Et c'est bien ce principe que la Cour a appliqué lorsqu'elle a implicitement décidé que l'article 99bis du Code pénal, inséré par l'art. 62 de la loi du 25 avril 2014 portant des dispositions diverses en matière de Justice, et qui dispose que les condamnations prononcées par les juridictions pénales d'un autre État membre de l'Union européenne sont prises en compte dans les mêmes conditions que les condamnations prononcées par les juridictions pénales belges et produiront les mêmes effets juridiques que ces condamnations, s'applique, pour la détermination de l'état de récidive, aux faits commis après le 24 mai 2014, date d'entrée en vigueur de cette disposition, et ce, même si ladite condamnation étrangère est antérieure à cette date (Cass. 8 mars 2017, RG P.16.1268.F, Pas. 2017, n° 164). Par ailleurs, l'obligation de se soumettre à des examens avant d'obtenir la réintégration dans le droit de conduire constitue une mesure de sûreté et non une peine au sens de l'article 15, § 1er, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, qui consacre le principe de la non-rétroactivité de la loi pénale la plus sévère (voir Cass. 10 janvier 2018, RG P.17.0827.F, Pas. 2018, n° 22, et références en note). (M.N.B.)

RECIDIVE - Application de la loi pénale dans le temps - Non-rétroactivité de la loi pénale plus sévère - Prise en compte des condamnations antérieures à l'entrée en vigueur de la loi instituant la récidive
- Art. 2 Code pénal

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application de la loi pénale dans le temps - Non-rétroactivité de la loi pénale plus sévère - Prise en compte des condamnations antérieures à l'entrée en vigueur de la loi instituant la récidive
- Art. 2 Code pénal

Er hoeft geen prejudiciële vraag te worden gesteld aan het Grondwettelijk Hof wanneer de vraag geen kritiek uitoefent op een door de wet gemaakt onderscheid tussen personen die zich in dezelfde juridische toestand bevinden maar op wie verschillende regels van toepassing zouden zijn (1); aangezien de wegens rijden in staat van alcoholintoxicatie of staat van dronkenschap in staat van bijzondere herhaling veroordeelde bestuurders een andere categorie vormen dan die waartoe de andere in artikel 38, §6, eerste lid, Wegverkeerswet bedoelde bestuurders behoren, zoals zij die een snelheidsovertreding hebben begaan, zodat ten aanzien van eerstgenoemden passender maatregelen konden worden genomen, hoeft de voorgestelde prejudiciële vraag over de in dat artikel bepaalde uitzondering niet te worden gesteld (2). (1) Zie Cass. 23 september 2015, AR P.14.0238.F, AC 2015, nr. 546, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; Cass. 15 februari 2011, AR P.10.1665.N, AC 2011, nr. 134, met concl. van M. DUINSLAEGER, toen advocaat-generaal. (2) Geen van de drie, tot nog toe, door het Grondwettelijk Hof over die bepaling gewezen arresten heeft die uitzondering als voorwerp (GwH, nr. 168/2016, 51/2017 en 76/2017). Weliswaar verantwoordt de samenvatting en de memorie van toelichting van de wet dat verschil in behandeling niet echt ... maar hoeft dat? Het onderling verband tussen de specifieke modaliteit van het alcoholslot bedoeld in artikel 37.1, eerste lid, Wegverkeerswet, waarnaar de uitzondering verwijst, en de telastleggingen van rijden in staat van alcoholintoxicatie of staat van dronkenschap is duidelijk, in tegenstelling tot de andere in artikel 38.6 Wegverkeerswet bedoelde overtredingen, waaronder de aan eiser ten laste gelegde snelheidsovertreding (zie Gedr.st., Kamer, 2012-2013, DOC 53K2880/001, pp. 4, 8 en 10). (M.N.B.)

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Verplichting om de vraag te stellen - Door de wet gemaakt onderscheid tussen personen die zich in dezelfde juridische toestand bevinden

- Artt. 37/1, eerste lid, en 38, § 6, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1, eerste lid - Verzoek om een prejudiciële vraag te stellen

- Artt. 37/1, eerste lid, en 38, § 6, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38, § 6, eerste lid - Alcoholintoxicatie of dronkenschap aan het stuur - Uitzondering - Verzoek om een prejudiciële vraag te stellen

Lorsqu'elle ne dénonce pas une distinction opérée par la loi entre des personnes se trouvant dans la même situation juridique et auxquelles s'appliqueraient des règles différentes, il n'y a pas lieu de poser à la Cour constitutionnelle la question préjudicielle (1) ainsi, dès lors que les conducteurs condamnés en état de récidive spéciale du chef d'une infraction de conduite en état d'imprégnation alcoolique ou d'ivresse constituent une catégorie distincte de celle à laquelle appartiennent les autres conducteurs visés à l'article 38, § 6, alinéa 1er, de la loi relative à la police de la circulation routière, dont ceux qui ont commis un excès de vitesse, de sorte que des mesures plus adaptées pouvaient être envisagées à l'égard des premiers, il n'y a pas lieu de poser la question préjudicielle suggérée quant à l'exception prévue à cette disposition (2). (1) Cass. 23 septembre 2015, RG P.14.0238.F, Pas. 2015, n° 546, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général; Cass. 15 février 2011, RG P.10.1665.N, Pas. 2011, n° 134 et AC 2011, n° 134, avec concl. de M. DUINSLAEGER, alors avocat général. (2) Cette exception ne fait l'objet d'aucun des trois arrêts rendus à ce jour par la Cour constitutionnelle quant à cette disposition (C. const., n° 168/2016, 51/2017 et 76/2017). Il est vrai que le résumé et l'exposé des motifs de la loi ne justifient pas particulièrement cette différence de traitement... mais le devaient-ils ? La corrélation est évidente entre la modalité spécifique de l'éthylotest antidémarrage visée à l'art. 37/1, al. 1er, des lois coordonnées, auquel renvoie l'exception, et les préventions de conduite en état d'imprégnation alcoolique ou d'ivresse, contrairement aux autres infractions visées à l'art. 38, § 6, parmi lesquelles figure l'excès de vitesse reproché au demandeur (voir Doc. parl., Ch., 2012-2013, DOC 53K2880/001, pp. 4, 8 et 10). (M.N.B.)

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Obligation de poser la question - Distinction opérée par la loi entre des personnes se trouvant dans la même situation juridique

- Art. 37/1, al. 1er, et 38, § 6, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37/1, alinéa 1er - Demande de question préjudicielle

- Art. 37/1, al. 1er, et 38, § 6, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Article 38, § 6, alinéa 1er - Intoxication alcoolique ou ivresse au volant - Exception - Demande de question préjudicielle

P.17.0684.N

6 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180306.2](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 38, § 3, eerste lid, en 48 Wegverkeerswet en de artikelen 69 en 73 van het koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs en de bijlage 6 Minimumnormen en attesten inzake de lichamelijke en geestelijke geschiktheid voor het besturen van een motorvoertuig, gelezen in hun onderlinge samenhang, volgt dat indien een veroordeelde tegen wie een vervallenverklaring wordt uitgesproken waarbij het herstel van het recht tot sturen afhankelijk is van het met goed gevolg ondergaan van een geneeskundig of psychologisch onderzoek en het resultaat van die onderzoeken gunstig is maar met een tijdsbeperking, die veroordeelde na het verstrijken van die termijn niet langer kan geacht worden het onderzoek met goed gevolg te hebben ondergaan in de zin van artikel 48, 2°, Wegverkeerswet en dit totdat hij opnieuw tijdelijk of definitief het onderzoek met gunstig resultaat heeft ondergaan.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Vervallenverklaring van het recht tot sturen - Herstel afhankelijk van met goed gevolg ondergaan van geneeskundig of psychologisch onderzoek - Onderzoeksresultaat met tijdsbeperking

Il résulte de la combinaison des articles 38, § 3, alinéa 1er, et 48 de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, des articles 69 et 73 de l'arrêté royal du 23 mars 1998 royal relatif au permis de conduire et de l'annexe 6 Normes minimales et attestations concernant l'aptitude physique et psychique à la conduite d'un véhicule à moteur que, lorsque la réintégration dans le droit de conduire d'un condamné à l'encontre duquel une déchéance a été prononcée est subordonnée à la réussite d'un examen médical ou psychologique, et que le résultat de ces examens est favorable mais assorti d'une limitation dans le temps, ce condamné ne peut plus être considéré, à l'expiration de ce délai, comme ayant réussi l'examen au sens de l'article 48, 2°, de la loi du 16 mars 1968 et ce, jusqu'au moment où il aura de nouveau réussi l'examen à titre temporaire ou définitif.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Déchéance du droit de conduire - Réintégration subordonnée à la réussite d'un examen médical ou psychologique - Résultat de l'examen assorti d'une limitation dans le temps

P.17.0685.N

6 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180306.3](#)

AC nr. ...

De devolutieve werking van het hoger beroep heeft niet tot gevolg dat indien tegen de schuldigverklaring aan bepaalde telastleggingen weliswaar hoger beroep werd ingesteld, maar die schuldigverklaring zelf geen voorwerp is van een grief, de appelrechter gehouden is over die schuld uitspraak te doen omdat de enkele straf die voor al die telastleggingen samen werd opgelegd, wel het voorwerp van een grief uitmaakt; deze devolutieve werking heeft evenmin tot gevolg dat indien de schuld aan een telastlegging en de enkele straf die voor meerdere telastleggingen samen werd opgelegd het voorwerp uitmaakt van grieven, de appelrechter ertoe gehouden is tevens de schuld te beoordelen van die telastleggingen waarvan de schuld niet het voorwerp uitmaakt van enige grief.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Devolutieve werking - Hoger beroep tegen schuldigverklaring aan bepaalde telastleggingen - Grief tegen enkele straf voor alle telastleggingen

L'effet dévolutif de l'appel n'a pas pour conséquence que, lorsqu'il a été interjeté appel d'une déclaration de culpabilité du chef de certaines préventions, mais que cette déclaration de culpabilité elle-même ne fait pas l'objet d'un grief, le juge d'appel serait tenu de statuer sur cette culpabilité au motif que la peine unique infligée du chef de l'ensemble de ces préventions fait, quant à elle, l'objet d'un grief; cet effet dévolutif n'a pas davantage pour effet que, lorsque la culpabilité du chef d'une prévention et la peine unique infligée du chef de plusieurs préventions font l'objet de griefs, le juge d'appel serait tenu d'apprécier également la culpabilité des préventions qui ne font l'objet d'aucun grief.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets, compétence du juge - Effet dévolutif - Appel d'une déclaration de culpabilité du chef de préventions déterminées - Grief contre la peine unique du chef de toutes les préventions

P.17.0688.N

16 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180116.5](#)

AC nr. ...

Het feit dat de beklaagde de aan zijn klanten ter beschikking gestelde software zelf heeft ontwikkeld en daarvoor auteursrechtelijke bescherming geniet, belet niet dat de door hem geleverde prestaties daden van koophandel kunnen uitmaken in de zin van artikel 2 Wetboek van Koophandel en zodoende vallen onder het koopmansverbod van artikel 1bis Wet Beroepsuitoefeningsverbod.

STRAF - Andere Straffen - Ontzetting - Verbod om een koopmansbedrijf uit te oefenen - Toepassing

Het verbod om persoonlijk of door een tussenpersoon een koopmansbedrijf uit te oefenen, is van toepassing op elk koopmansbedrijf dat in België is gevestigd en vanuit België handel drijft, ongeacht of er voor die handel prestaties in het buitenland plaatsvinden en of de persoon waarvoor prestaties worden verricht zich in het buitenland bevindt; die omstandigheden beletten niet dat een dergelijke handel valt onder het door de Belgische rechter uitgesproken koopmansverbod en dat de inbreuk op dat verbod in België is gepleegd.

STRAF - Andere Straffen - Ontzetting - Verbod om een koopmansbedrijf uit te oefenen

- Art. 1bis KB nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen

Le fait que le prévenu ait lui-même développé le logiciel mis à la disposition de ses clients et qu'il soit de ce fait protégé par le droit d'auteur, n'empêche pas que les prestations qu'il a fournies constituent des actes de commerce au sens de l'article 2 du Code de Commerce et, partant, relèvent de l'interdiction d'exercer une activité commerciale prévue à l'article 1erbis de l'arrêté royal n° 22 du 24 octobre 1934 relatif à l'interdiction judiciaire faite à certains condamnés et aux faillis d'exercer certaines fonctions, professions ou activités.

PEINE - Autres Peines - Interdiction - Interdiction d'exercer une activité commerciale - Application

L'interdiction d'exercer une activité commerciale, personnellement ou par interposition de personne est applicable à toute activité commerciale qui est établie en Belgique et qui s'opère depuis la Belgique, indépendamment du fait que des prestations pour ce commerce soient fournies à l'étranger ou que la personne pour laquelle des prestations sont exécutées se trouve à l'étranger; ces circonstances n'empêchent pas qu'un tel commerce relève de l'interdiction d'exercer une activité commerciale prononcée par un juge belge et que l'infraction à cette interdiction soit commise en Belgique.

PEINE - Autres Peines - Interdiction - Interdiction d'exercer une activité commerciale

- Art. 1erbis A.R. n° 22 du 24 octobre 1934

P.17.0692.F

24 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180124.1](#)

AC nr. ...

Wanneer uit geen van de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat de betekening van het verstekarrest via de gevangenisadministratie op vordering van het openbaar ministerie, de taal vermeldt waarin het recht op verzet moet worden uitgeoefend, kan dat rechtsmiddel, dat in een andere landstaal dan die van de rechtspleging is gesteld, op die grond niet onontvankelijk worden verklaard, op het gevaar af dat de veroordeelde het recht op toegang tot een rechterlijke instantie wordt ontzegd (1). (1) Het Hof oordeelt ook dat "artikel 6.1 EVRM oplegt (...) dat de betekening (van het verstekvonnis) het recht moet vermelden om in verzet te komen alsook de termijn om dat recht uit te oefenen", en dat bij ontstentenis daarvan, die betekening de termijnen om in verzet te komen niet doet ingaan (Cass. 9 maart 2016, AR P.15.1679.F, AC 2016, nr. 168, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH); zie Cass. 28 juni 2017, AR P.17.0490.F, AC 2017, nr. 428, met noot M.N.B.; EHRM, Faniel t. België, nr. 11892/08, 1 maart 2011; Cass. 23 februari 2011, AR P.10.2047.F, AC 2001, nr. 161; EHRM, Hakimi t. België, nr. 665/08, 29 juni 2010; Cass. 9 april 2008, AR P.08.0051.F, AC 2008, nr. 214, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; EHRM, Da Luz Domingues Ferreira t. België, nr. 50049/99, 24 mei 2007. Evenwel oordeelt het Hof dat "Noch de artikelen 6.1 en 13 EVRM, noch artikel 203, § 1, Wetboek van Strafvordering, noch enige andere bepaling of algemeen rechtsbeginsel de overheid de verplichting opleggen om aan de gedaagde, wiens probatie-uitstel met een tegensprekelijk vonnis werd herroepen, kennis te geven van de termijn van het hoger beroep; de daadwerkelijke toegang tot de appelrechters vereist een dergelijke kennisgeving niet." (Cass. 16 september 2014, AR P.13.1000.N, AC 2014, nr. 525). (M.N.B.)

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Taalgebruik voor de strafgerichten - Aangehoudene - Verzet

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Artt. 24 en 40 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In hoger beroep - Strafszaken - Aangehoudene - Verzet

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Artt. 24 en 40 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

Lorsqu'il n'apparaît d'aucune des pièces auxquelles la Cour peut avoir égard que la signification de l'arrêt rendu par défaut, à l'intervention de l'administration pénitentiaire requise par le ministère public, mentionne la langue dans laquelle le droit de faire opposition doit être exercé, un tel recours formé dans une langue nationale différente de celle de la procédure ne peut être déclaré irrecevable pour ce motif, à peine de priver le condamné du droit d'accès à un tribunal (1). (1) La Cour considère aussi que « l'article 6.1 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales impose (...) que la signification (du jugement par défaut) mentionne le droit de former opposition ainsi que le délai imparti pour l'exercer », et qu'à défaut, cette signification ne fait pas courir les délais d'opposition (Cass. 9 mars 2016, RG P.15.1679.F, Pas. 2016, n° 168, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général); voir Cass. 28 juin 2017, RG P.17.0490.F, Pas. 2017, n° 428, avec note M.N.B.; Cour eur. D.H., Faniel c. Belgique, n° 11892/08, 1er mars 2011; Cass. 23 février 2011, RG P.10.2047.F, Pas. 2001, n° 161; Cour eur. D.H., Hakimi c. Belgique, n° 665/08, 29 juin 2010; Cass. 9 avril 2008, RG P.08.0051.F, Pas. 2008, n° 214, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général; Cour eur. D.H., Da Luz Domingues Ferreira c. Belgique, n° 50049/99, 24 mai 2007. En revanche, la Cour considère que « ni les articles 6.1 et 13 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ni l'article 203, § 1er, C.I.cr., ni aucune autre disposition ou principe général du droit n'imposent à l'autorité l'obligation d'informer la personne citée, dont le sursis probatoire a été révoqué par jugement contradictoire, du délai d'appel; l'accès effectif aux juges d'appel ne requiert pas une telle communication. » (Cass. 16 septembre 2014, RG P.13.1000.N, Pas. 2014, n° 525). (M.N.B.)

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Emploi des langues devant les juridictions répressives - Détenu - Opposition

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 24 et 40 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En appel - Matière répressive - Détenu - Opposition

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 24 et 40 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

Wanneer uit geen van de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat de betekening van het verstekarrest via de gevangenisadministratie op vordering van het openbaar ministerie, de taal vermeldt waarin het recht op verzet moet worden uitgeoefend, kan dat rechtsmiddel, dat in een andere landstaal dan die van de rechtspleging is gesteld, op die grond niet onontvankelijk worden verklaard, op het gevaar af dat de veroordeelde het recht op toegang tot een rechterlijke instantie wordt ontzegd (1). (1) Het Hof oordeelt ook dat "artikel 6.1 EVRM oplegt (...) dat de betekening (van het verstekvonnis) het recht moet vermelden om in verzet te komen alsook de termijn om dat recht uit te oefenen", en dat bij ontstentenis daarvan, die betekening de termijnen om in verzet te komen niet doet ingaan (Cass. 9 maart 2016, AR P.15.1679.F, AC 2016, nr. 168, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH); zie Cass. 28 juni 2017, AR P.17.0490.F, AC 2017, nr. 428, met noot M.N.B.; EHRM, Faniel t. België, nr. 11892/08, 1 maart 2011; Cass. 23 februari 2011, AR P.10.2047.F, AC 2001, nr. 161; EHRM, Hakimi t. België, nr. 665/08, 29 juni 2010; Cass. 9 april 2008, AR P.08.0051.F, AC 2008, nr. 214, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; EHRM, Da Luz Domingues Ferreira t. België, nr. 50049/99, 24 mei 2007. Evenwel oordeelt het Hof dat "Noch de artikelen 6.1 en 13 EVRM, noch artikel 203, § 1, Wetboek van Strafvordering, noch enige andere bepaling of algemeen rechtsbeginsel de overheid de verplichting opleggen om aan de gedaagde, wiens probatie-uitstel met een tegensprekelijk vonnis werd herroepen, kennis te geven van de termijn van het hoger beroep; de daadwerkelijke toegang tot de appelrechters vereist een dergelijke kennisgeving niet." (Cass. 16 september 2014, AR P.13.1000.N, AC 2014, nr. 525). (M.N.B.)

VERZET - Strafzaken - Aangehoudene - Taalgebruik

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Artt. 24 en 40 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

Lorsqu'il n'apparaît d'aucune des pièces auxquelles la Cour peut avoir égard que la signification de l'arrêt rendu par défaut, à l'intervention de l'administration pénitentiaire requise par le ministère public, mentionne la langue dans laquelle le droit de faire opposition doit être exercé, un tel recours formé dans une langue nationale différente de celle de la procédure ne peut être déclaré irrecevable pour ce motif, à peine de priver le condamné du droit d'accès à un tribunal (1). (1) La Cour considère aussi que «l'article 6.1 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales impose (...) que la signification (du jugement par défaut) mentionne le droit de former opposition ainsi que le délai imparti pour l'exercer», et qu'à défaut, cette signification ne fait pas courir les délais d'opposition (Cass. 9 mars 2016, RG P.15.1679.F, Pas. 2016, n° 168, avec concl. de M. Vandermeersch, avocat général); voir Cass. 28 juin 2017, RG P.17.0490.F, Pas. 2017, n° 428, avec note M.N.B.; Cour eur. D.H., Faniel c. Belgique, n° 11892/08, 1er mars 2011 ; Cass. 23 février 2011, RG P.10.2047.F, Pas. 2001, n° 161; Cour eur. D.H., Hakimi c. Belgique, n° 665/08, 29 juin 2010; Cass. 9 avril 2008, RG P.08.0051.F, Pas. 2008, n° 214, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général; Cour eur. D.H., Da Luz Domingues Ferreira c. Belgique, n° 50049/99, 24 mai 2007. En revanche, la Cour considère que «ni les articles 6.1 et 13 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ni l'article 203, § 1er, C.I.cr., ni aucune autre disposition ou principe général du droit n'imposent à l'autorité l'obligation d'informer la personne citée, dont le sursis probatoire a été révoqué par jugement contradictoire, du délai d'appel ; l'accès effectif aux juges d'appel ne requiert pas une telle communication.» (Cass. 16 septembre 2014, RG P.13.1000.N, Pas. 2014, n° 525). (M.N.B.)

OPPOSITION - Matière répressive - Détenu - Emploi des langues

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 24 et 40 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

P.17.0695.N

13 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180313.3](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat het openbaar ministerie de toepassing van artikel 50, § 1, Wegverkeerswet niet heeft gevorderd voor de eerste rechter en de eerste rechter daarvan geen toepassing heeft gemaakt, belet niet dat, indien aan de voorwaarden daartoe is voldaan, de appelrechter dit doet al dan niet op vordering van het openbaar ministerie indien het openbaar ministerie hoger beroep aantekent tegen de beslissing over de strafmaat.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 50 - Tijdelijke immobilisering van het voertuig - Niet gevorderd voor de eerste rechter - Niet bevolen door de eerste rechter - Hoger beroep van het openbaar ministerie tegen de beslissing over de strafmaat

- Artt. 202, 5°, 203, § 1, en 204, eerste lid Wetboek van Strafvordering

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 50 - Tijdelijke immobilisering van het voertuig - Niet gevorderd voor de eerste rechter - Niet bevolen door de eerste rechter - Tijdelijke immobilisering bevolen door de appelrechter

- Artt. 202, 5°, 203, § 1, en 204, eerste lid Wetboek van Strafvordering

Wanneer de appellant in zijn grievenformulier de rubriek "strafmaat" aankruist, geeft hij aan dat hij alle bestanddelen van de beslissing over de straf en de maatregelen die daarmee gepaard gaan en door de wet kunnen worden opgelegd, wenst aan te vechten, wat inhoudt dat hij daarmee ook de veiligheidsmaatregelen en andere maatregelen zoals het immobiliseren van het voertuig in de gevallen bepaald bij artikel 50, § 1, Wegverkeerswet, bedoelt.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Aankruising rubriek 'strafmaat' - Draagwijdte - Toepassing

- Art. 204, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 50, § 1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

La circonstance que le ministère public n'ait pas requis l'application de l'article 50, § 1er, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière devant le premier juge et que ce dernier n'en ait pas fait application, n'empêche pas que le juge d'appel fasse quant à lui application de cet article s'il est satisfait aux conditions prévues à cet effet, que ce soit ou non sur la réquisition du ministère public s'il interjette appel de la décision sur le taux de la peine.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Roulage - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 50 - Immobilisation temporaire du véhicule - Mesure non requise devant le premier juge - Mesure non ordonnée par le premier juge - Appel du ministère public contre la décision sur le taux de la peine

- Art. 202, 5°, 203, § 1er, et 204, al. 1er Code d'Instruction criminelle

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 50 - Immobilisation temporaire du véhicule - Mesure non requise devant le premier juge - Mesure non ordonnée par le premier juge - Immobilisation temporaire ordonnée par le juge d'appel

- Art. 202, 5°, 203, § 1er, et 204, al. 1er Code d'Instruction criminelle

Lorsque l'appellant coche la rubrique «taux de la peine» de son formulaire de griefs, il indique qu'il souhaite contester l'ensemble des éléments de la décision concernant la peine et les mesures qui y sont associées et peuvent être imposées légalement; ceci implique que ce faisant, il vise également les mesures de sûreté et autres mesures telles l'immobilisation du véhicule dans les cas prévus à l'article 50, § 1er, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Formulaire de griefs - Rubrique "taux de la peine" cochée - Portée - Application

- Art. 204, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 50, § 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

Uit de tekst van artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering volgt dat de rechter een verzet maar ongedaan kan verklaren indien hij vaststelt dat vaststaat dat de eiser in verzet kennis had van de dagvaarding in de verstekprocedure; het staat aan de rechter om onaantastbaar in feite te oordelen of de beklagde in verzet kennis had van de dagvaarding maar het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen trekt die op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord; uit het enkele feit dat een dagvaarding werd betekend aan de woonst van de beklagde, kan niet worden afgeleid dat de beklagde kennis had van de dagvaarding (1). (1) GwH 21 december 2017, arrest 148/2017, BS 12 januari 2017; Cass. 17 januari 2017, AR P.16.0989.N, AC 2017, nr. 36, NjW 2017/5, 190 en noot S. ROYER, 'Bewijslast kennis dagvaarding'; B. DE SMET, "Verstek en verzet", T. Strafr. 2016, p. 35, nr. 72 en p. 41; P. DHAEYER, "Le régime de l'opposition devant les tribunaux correctionnels et de police", JT 2016, 428; S. VAN OVERBEKE, "Verzet en hoger beroep in strafzaken na de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie («Potpourri II») (eerste deel)", RW 2015-16, p. 1409, nr. 18; A. WINANTS, "Potpourri II: de nieuwe regels inzake verzet in strafzaken", NC 2016, p. 337, nr. 8; R. VERSTRAETEN, A. BAILLEUX, J. HUYSMANS en S. DE HERT, "Stevige verbouwingen in het strafprocesrecht: de procedure met voorafgaande erkenning van schuld, de invoering van conclusietermijnen in strafzaken en een vernieuwd stelsel van rechtsmiddelen", in R. VERBRUGGEN (ed.), Straf- en strafprocesrecht, Brugge, die Keure, 2016, 182-183, nr. 93; D. VANDERMEERSCH, "Les voies de recours après la loi pot-pourri II" in, La loi Pot-pourri II, 1 an après, Larcier, Brussel, 2017, 246); P. TRAEEST en J. MEESE, "De rechtsmiddelen verzet en hoger beroep: actualia", in P. TRAEEST, A. VERHAGE en G. VERMEULEN (eds.), Strafrecht en strafprocesrecht: doel of middel in een veranderende samenleving, XLIIIe PUC Willy Delva 2016-2017, Mechelen, Kluwer, 2017, 542; O. MICHIELS, L'opposition en matière pénale, reeks Les Dossiers du journal des Tribunaux, nr. 47, Brussel, Larcier 2004, 51-54, nr. 30.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Verzet - Strafzaken - Ongedaanverklaring - Voorwaarden - Draagwijdte - Gevolg - Kennis van de dagvaarding in de verstekprocedure - Betekening van de dagvaarding aan de woonst van de beklagde

VERZET - Strafzaken - Ongedaanverklaring - Voorwaarden - Draagwijdte - Gevolg - Kennis van de dagvaarding in de verstekprocedure - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Betekening van de dagvaarding aan de woonst van

3/12/2019

Il résulte du texte de l'article 187, § 6, 1°, du Code d'instruction criminelle, que le juge peut déclarer une opposition non avenue si, selon ses constatations, il est établi que l'opposant avait connaissance de la citation dans la procédure dans laquelle il a fait défaut; il appartient au juge d'apprécier souverainement en fait si le prévenu opposant avait connaissance de la citation, mais la Cour vérifie si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui ne seraient susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification; il ne peut être déduit du seul fait qu'une citation a été signifiée au domicile du prévenu, que ce dernier avait connaissance de la citation (1). (1) C. const. 21 décembre 2017, arrêt 148/2017, M.B. 12 janvier 2017; Cass. 17 janvier 2017, RG P. 16.0989.N, Pas. 2017, n° 36, N.J.W. 2017/5, 190 et note S. ROYER, «Bewijslast kennis dagvaarding»; B. DE SMET, «Verstek en verzet», T. Strafr. 2016, p. 35, n° 72 et p. 41; P. DHAEYER, «Le régime de l'opposition devant les tribunaux correctionnels et de police», J.T. 2016, 428; S. VAN OVERBEKE, «Verzet en hoger beroep in strafzaken na de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie («Potpourri II») (eerste deel)», R.W. 2015-16, p. 1409, n° 18; A. WINANTS, «Potpourri II: de nieuwe regels inzake verzet in strafzaken», N.C. 2016, p. 337, n° 8 ; R. VERSTRAETEN, A. BAILLEUX, J. HUYSMANS et S. DE HERT, «Stevige verbouwingen in het strafprocesrecht: de procedure met voorafgaande erkenning van schuld, de invoering van conclusietermijnen in strafzaken en een vernieuwd stelsel van rechtsmiddelen», Straf- en strafprocesrecht, R. VERBRUGGEN (dir.), Bruges, die Keure, 2016, 182-183, n° 93 ; D. VANDERMEERSCH, «Les voies de recours après la loi pot-pourri II» in La loi Pot-pourri II, 1 an après, Larcier, Bruxelles, 2017, 246 ; P. TRAEEST et J. MEESE, «De rechtsmiddelen verzet en hoger beroep: actualia», Strafrecht en strafprocesrecht: doel of middel in een veranderende samenleving, XLIIIe PUC Willy Delva 2016-2017, P. TRAEEST, A. VERHAGE et G. VERMEULEN (dir.), Malines, Kluwer, 2017, 542; O. MICHIELS, L'opposition en matière pénale, série Les Dossiers du journal des Tribunaux, n° 47, Bruxelles, Larcier 2004, 51-54, n° 30.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Opposition - Matière répressive - Décision déclarant l'opposition non avenue - Conditions - Portée - Conséquence - Connaissance de la citation dans la procédure par défaut - Signification de la citation au domicile du prévenu

OPPOSITION - Matière répressive - Décision déclarant l'opposition non avenue - Conditions - Portée - Conséquence - Connaissance de la citation dans la procédure par défaut - Appréciation souveraine par le juge du fond - Signification de la citation au domicile du

P. 290/593

P.17.0737.N

13 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180213.5](#)

AC nr. ...

Artikel 961/2 Gerechtig Wetboek is niet van toepassing op de bewijsregeling in strafzaken.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Algemeen - Artikel 961/2 Gerechtig Wetboek - Toepasselijkheid

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Getuigenbewijs in de vorm van schriftelijke verklaringen - Artikel 961/2 Gerechtig Wetboek - Toepasselijkheid

L'article 961/2 du Code judiciaire ne s'applique pas au régime de la preuve en matière répressive.

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Généralités - Article 961/2 du Code judiciaire - Applicabilité

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Preuve testimoniale sous la forme de déclarations écrites - Article 961/2 du Code judiciaire - Applicabilité

P.17.0762.N

29 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180529.2](#)

AC nr. ...

De bepaling van artikel 519, § 1, 2°, Gerechtig Wetboek, zoals gewijzigd door de wet van 7 januari 2014 tot wijziging van het statuut van de gerechtsdeurwaarders, doet geen afbreuk aan de regel van de vrije bewijswaardering door de strafrechter op grond waarvan er geen wettelijke hiërarchie bestaat tussen de verschillende bewijsmiddelen die regelmatig voor de strafrechter zijn aangebracht en waarover de partijen tegenspraak hebben kunnen voeren, behoudens voor wat betreft de misdrijven waarvoor de wet een bijzonder bewijsmiddel voorschrijft; aldus gelden de vaststellingen van een gerechtsdeurwaarder met betrekking tot zuiver materiële feiten op verzoek van een particulier enkel als inlichting die is onderworpen aan de onaantastbare beoordeling van de strafrechter.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Gerechtsdeurwaarder - Vaststellingen met betrekking tot zuiver materiële feiten op verzoek van een particulier - Vrije bewijswaardering door strafrechter - Bestaanbaarheid

GERECHTSDEURWAARDER - Vaststellingen met betrekking tot zuiver materiële feiten op verzoek van een particulier - Vrije bewijswaardering door strafrechter - Bestaanbaarheid

La disposition de l'article 519, § 1er, 2°, du Code judiciaire, tel que modifié par la loi du 7 janvier 2014 modifiant le statut des huissiers de justice, ne déroge pas à la règle de la libre appréciation par le juge pénal en vertu de laquelle il n'existe pas de hiérarchie légale entre les différentes preuves qui ont été régulièrement produites devant le juge pénal et que les parties ont pu contredire, sauf en ce qui concerne les infractions pour lesquelles la loi prescrit un mode spécial de preuve; ainsi, les constatations effectuées par un huissier de justice, à la requête d'un particulier, qui se rapportent à des faits purement matériels, n'ont valeur que de renseignement soumis à l'appréciation souveraine du juge pénal.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Huissier de justice - Constatations portant sur des faits purement matériels effectuées à la requête d'un particulier - Appréciation souveraine des preuves par le juge pénal - Compatibilité

HUISSIER DE JUSTICE - Constatations portant sur des faits purement matériels effectuées à la requête d'un particulier - Appréciation souveraine des preuves par le juge pénal - Compatibilité

Artikel 28bis, § 2, Wetboek van Strafvordering verhindert niet dat een voorstudie kan worden gemaakt om te kunnen nagaan of er sprake is van een redelijk vermoeden van het plegen of reeds gepleegde maar nog niet aan het licht gebrachte strafbare feiten; in het kader van deze voorstudie kunnen de politiediensten onder meer informatie gebruiken waarover zij reeds beschikken op basis van eerdere dossiers of die hen hebben bereikt zonder dat zij daarin zelf een actieve rol spelen waarbij dergelijke handelingen wegens hun beperkte opzet en draagwijdte niet behoren tot de proactieve recherche (1). (1) Zie Cass. 2 juni 2015, AR P.15.0263.N, AC 2015, nr. 364; Cass. 19 mei 2015, AR P.15.0023.N, AC 2015, nr. 324; B. VANGEEBERGEN en D. VANDAELE, "De uitholling van de proactieve recherche", NC 2008, 341, nr. 46-47; Parl.St. Kamer 1996-97, nr. 857/17, 53.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Redelijk vermoeden van het plegen of reeds gepleegde maar nog niet aan het licht gebrachte strafbare feiten - Voorstudie door politiediensten - Proactieve recherche - Onderscheid

Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering bepaalt dat tot nietigheid van een onregelmatig verkregen bewijselement wordt besloten, niet alleen indien de naleving van de betrokken vormvoorwaarden wordt voorgeschreven op straffe van nietigheid, maar ook wanneer de begane onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs heeft aangetast of het gebruik van het bewijs in strijd is met het recht op een eerlijk proces; aldus laat de wetgever het in de gevallen waarin hij geen nietigheidssanctie heeft bepaald, het aan de rechter over om aan de hand van de overige wettelijke criteria te bepalen of het onregelmatig verkregen bewijs al dan niet dient te worden nietig verklaard en op die wijze de rechtsbescherming van de partijen in het proces te waarborgen.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijs - Nietigheidssanctie - Toepassing

L'article 28bis, § 2, du Code d'instruction criminelle ne s'oppose pas à la possibilité de réaliser une étude préliminaire afin de vérifier s'il est question d'une présomption raisonnable que des faits punissables vont être commis ou ont été commis mais ne sont pas encore connus; dans le cadre de cette étude préliminaire, les services de police peuvent utiliser, entre autres, les informations dont ils disposent déjà sur la base de dossiers antérieurs ou qui leur sont parvenues sans y avoir contribué activement, de tels actes ne relevant pas de l'enquête proactive compte tenu de leurs ampleur et portée limitées (1). (1) Voir Cass. 2 juin 2015, RG P.15.0263.N, Pas. 2015, n° 364; Cass. 19 mai 2015, RG P.15.0023.N, Pas. 2015, n° 324; B. VANGEEBERGEN et D. VANDAELE, « De uitholling van de proactieve recherche », N.C. 2008, 341, n° 46-47; Doc. parl. Chambre 1996-1997, n° 857/17, 53.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Présomption raisonnable que des faits punissables vont être commis ou ont été commis mais ne sont pas encore connus - Etude préliminaire réalisée par les services de police - Enquête proactive - Distinction

L'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale dispose que la nullité d'un élément de preuve obtenu irrégulièrement est décidée non seulement si le respect des conditions formelles concernées est prescrit à peine de nullité, mais également lorsque l'irrégularité commise a entaché la fiabilité de la preuve ou l'usage de la preuve est contraire au droit à un procès équitable; ainsi, dans les cas où il n'a pas prévu de sanction de nullité, le législateur laisse au juge le soin de décider, sur la base des autres critères légaux, s'il convient ou non de prononcer la nullité de la preuve obtenue irrégulièrement, et de garantir de la sorte la protection juridique des parties au procès.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Preuve obtenue irrégulièrement - Sanction de nullité - Application

Artikel 6.2 en 6.3.a EVRM en het vermoeden van onschuld beletten de rechter niet om bij de straftoemeting rekening te houden met alle aan tegenspraak onderworpen feiten die verband houden met de persoonlijkheid van de dader en de handelingen die hij heeft gesteld, mits geen uitspraak te doen over het strafbare karakter ervan (1). (1) Zie Cass. 12 oktober 2016, AR P.16.0627.F, AC 2016, nr. 566; Cass. 28 mei 2014, AR P.14.0484.F, AC 2014, nr. 387.

STRAF - Allerlei - Straftoemeting - Feiten die verband houden met de persoonlijkheid van de dader en de handelingen die hij heeft gesteld - Taak rechter

Artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet bepaalt dat de overheidspersonen die door de Koning worden aangewezen om toezicht te houden op de naleving van de wet en haar uitvoeringsbesluiten, de overtredingen vaststellen door processen-verbaal die bewijskracht hebben zolang het tegendeel niet bewezen is; die bepaling is niet van toepassing op het bewijs van feiten die niet als verkeersinbreuk zoals bedoeld bij de Wegverkeerswet en haar uitvoeringsbesluiten, worden vervolgd.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 62 - Toezichthoudende overheidspersonen - Taak

Artikel 90ter Wetboek van Strafvordering is een norm die toegankelijk is voor de betrokkenen en die nauwkeurig is verwoord; het is een norm die krachtens artikel 8.2 EVRM de inmenging van het openbaar gezag in de uitoefening van het recht op eerbiediging van het privéleven toestaat (1). (1) Zie Cass. 26 maart 2003, AR P.03.0412.F, AC 2003, nr. 208.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Recht op eerbiediging van privéleven, gezinsleven, huis en briefwisseling - Onderscheppen, kennismaken, onderzoeken en opnemen van niet voor publiek toegankelijke communicatie of gegevens van een informaticasysteem of een deel ervan - Norm artikel 90ter Wetboek van Strafvordering - Aard

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Artikel 8.2 - Recht op eerbiediging van privéleven, gezinsleven, huis en briefwisseling - Onderscheppen, kennismaken, onderzoeken en opnemen van niet voor publiek toegankelijke communicatie of gegevens van een informaticasysteem of een deel ervan - Norm artikel 90ter Wetboek van Strafvordering - Aard

L'article 6, § 2 et l'article 6, § 3, point a, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et la présomption d'innocence ne s'opposent pas à ce que le juge tienne compte, pour fixer le taux de la peine, de tous les faits soumis à contradiction qui se rapportent à la personnalité de l'auteur et aux actes qu'il a posés, pourvu qu'il ne statue pas sur leur caractère infractionnel (1). (1) Voir Cass. 12 octobre 2016, RG P. P.16.0627.F, Pas. 2016, n° 566; Cass. 28 mai 2014, RG P.14.0484.F, Pas. 2014, n° 387.

PEINE - Divers - Taux de la peine - Faits se rapportant à la personnalité de l'auteur et aux actes posés par celui-ci - Mission du juge

L'article 62, alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière prévoit que les agents de l'autorité désignés par le Roi pour surveiller l'application de la loi et des arrêtés pris en exécution de celle-ci constatent les infractions par des procès-verbaux qui font foi jusqu'à preuve du contraire; cette disposition ne s'applique pas à la preuve de faits qui ne sont pas poursuivis en tant qu'infraction de roulage telle que visée dans la loi du 16 mars 1968 et ses arrêtés d'exécution.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 62 - Agents de l'autorité en charge de la surveillance - Mission

L'article 90ter du Code d'instruction criminelle est une norme accessible aux personnes concernées et énoncée de manière précise; il s'agit d'une norme qui, en vertu de l'article 8, § 2, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, autorise l'ingérence de l'autorité publique dans l'exercice du droit au respect de la vie privée (1). (1) Voir Cass. 26 mars 2003, RG P.03.0412.F, Pas. 2003, n° 208.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Droit au respect de la vie privée et familiale, du domicile et de la correspondance - Interception, prise de connaissance, consultation et enregistrement, en tout ou en partie, de communications ou de données d'un système informatique non accessibles au public - Norme prévue à l'article 90ter du Code d'instruction criminelle - Nature

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Article 8, § 2 - Droit au respect de la vie privée et familiale, du domicile et de la correspondance - Interception, prise de connaissance, consultation et enregistrement, en tout ou en partie, de communications ou de données d'un système informatique non accessibles au public - Norme prévue à l'article 90ter du Code d'instruction criminelle - Nature

De bewijsverkrijging in strafzaken is niet vergelijkbaar met de wijze waarop het recht van verdediging wordt uitgeoefend; het feit dat er geen met artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering vergelijkbare bepaling bestaat in verband met de uitoefening van het recht van verdediging, kan dan ook niet leiden tot een miskening van de wapengelijkheid.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Bewijsverkrijging in strafzaken - Wijze waarop het recht van verdediging wordt uitgeoefend - Vergelijkbaarheid

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Wijze waarop het recht van verdediging wordt uitgeoefend - Bewijsverkrijging in strafzaken - Vergelijkbaarheid

De gegevens die voortkomen uit een voorstudie van de politiediensten om te kunnen nagaan of er sprake is van een redelijk vermoeden van het plegen of reeds gepleegde maar nog niet aan het licht gebrachte strafbare feiten en de wijze waarop deze werden verkregen, dienen niet te worden vermeld in een proces-verbaal; slechts die informatie die relevant is met betrekking tot het misdrijf waarvoor proces-verbaal wordt opgesteld, moet worden vermeld en informatie die geen betrekking heeft op dit misdrijf, moet niet worden vermeld waarbij het openbaar ministerie en de politieambtenaren worden geacht loyaal op te treden en het aan de partijen toekomt aannemelijk te maken dat het openbaar ministerie en de politie voor hen relevante informatie niet hebben opgenomen of laten opnemen in een proces-verbaal en dat hierdoor hun recht van verdediging is miskend waarover de rechter onaantastbaar oordeelt.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Redelijk vermoeden van het plegen of reeds gepleegde maar nog niet aan het licht gebrachte strafbare feiten - Voorstudie door politiediensten - Vermelding van informatie in proces-verbaal - Voorwaarde

De plaats of het opschrift van een wettelijke bepaling heeft als dusdanig geen normatieve waarde zodat het loutere feit dat de overige paragrafen van artikel 43quater Strafwetboek betrekking hebben op de verbeurdverklaring van vermogensvoordelen, niet inhoudt dat ook de verbeurdverklaring op basis van paragraaf 4 hiertoe beperkt is; noch uit de tekst van artikel 43quater, § 4, Strafwetboek, noch in het licht van de wetgeschiedenis en de doelstellingen van de wetgever kan worden afgeleid dat de verbeurdverklaring van het vermogen dat ter beschikking staat van een criminele organisatie beperkt is tot vermogensvoordelen.

L'obtention de preuves en matière pénale ne saurait être comparée au mode d'exercice des droits de la défense; l'absence d'une disposition comparable à l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale quant à l'exercice des droits de la défense ne saurait donc entraîner la méconnaissance du principe général du droit relatif à l'égalité des armes.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Obtention de la preuve en matière répressive - Mode d'exercice des droits de la défense - Comparabilité

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Mode d'exercice des droits de la défense - Obtention de la preuve en matière répressive - Comparabilité

Les éléments issus d'une étude préliminaire réalisée par les services de police en vue de vérifier s'il est question d'une présomption raisonnable que des faits punissables vont être commis ou ont été commis mais ne sont pas encore connus et la manière dont ils ont été obtenus ne doivent pas être mentionnés dans un procès-verbal; seules les informations pertinentes par rapport à l'infraction dont il est dressé procès-verbal doivent être mentionnées et ce n'est pas le cas des informations qui ne se rapportent pas à cette infraction, le ministère public et les fonctionnaires de police étant censés agir loyalement en la matière et il appartient aux parties de rendre admissible le fait que le ministère public et la police n'aient pas consigné ou fait consigner dans un procès-verbal des informations qu'elles estiment pertinentes à leur égard, violant ainsi leurs droits de défense, ce que le juge apprécie souverainement.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Présomption raisonnable que des faits punissables vont être commis ou ont été commis mais ne sont pas encore connus - Etude préliminaire réalisée par les services de police - Mention d'informations dans un procès-verbal - Condition

L'emplacement ou l'intitulé d'une disposition légale n'a pas de valeur normative en tant que telle, de sorte que le simple fait que les autres paragraphes de l'article 43quater du Code pénal concernent la confiscation d'avantages patrimoniaux n'implique pas que la confiscation ordonnée sur la base du paragraphe 4 y soit également limitée; il ne saurait se déduire ni du texte de l'article 43quater, § 4, du Code pénal, ni des travaux préparatoires et des objectifs poursuivis par le législateur que la confiscation du patrimoine dont dispose une organisation criminelle se limite aux avantages patrimoniaux.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Artikel 43quater, § 4, Strafwetboek

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Uitlegging - Plaats op opschrift van een wettelijke bepaling

De rechter dient geen getuigenverhoor te bevelen van een medebeklaagde die verschijnt op dezelfde rechtszitting als de beklaagde ten aanzien van wie die medebeklaagde belastende verklaringen heeft afgelegd; de beklaagde kan immers aan de rechter vragen ter rechtszitting met de medebeklaagde te worden geconfronteerd en kan daar alle vragen voorstellen of opmerkingen maken om de belastende verklaringen te weerleggen of ze te doen aanpassen of verduidelijken.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Horen van getuigen ter terechtzitting - Medebeklaagde die verschijnt op dezelfde rechtszitting als de beklaagde ten aanzien van wie die medebeklaagde belastende verklaringen heeft afgelegd - Gevolg - Taak rechter

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Horen van getuigen ter terechtzitting - Medebeklaagde die verschijnt op dezelfde rechtszitting als de beklaagde ten aanzien van wie die medebeklaagde belastende verklaringen heeft afgelegd - Taak rechter

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Horen van getuigen ter terechtzitting - Medebeklaagde die verschijnt op dezelfde rechtszitting als de beklaagde ten aanzien van wie die medebeklaagde belastende verklaringen heeft afgelegd - Gevolg - Taak rechter

De voorschriften betreffende de toelaatbaarheid van onregelmatig verkregen bewijsmateriaal maken geen deel uit van die welke het misdrijf omschrijven en de straf bepalen als bedoeld in artikel 7 EVRM en artikel 15.1 IVBPR; het gaat om regels in verband met de strafprocedure.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Misdrijffomschrijving en strafbepaling - Voorschriften betreffende de toelaatbaarheid van onregelmatig verkregen bewijsmateriaal - Onderscheid - Aard

Geen enkele verdragsrechtelijke of grondwettelijke bepaling vereist dat de wetgever de inbreuk op een wetsbepaling die een bescherming van de eerbiediging van het privéleven inhoudt, steeds sanctioneert met een nietigheidssanctie die van rechtswege van toepassing is zonder dat de rechter de impact van deze inbreuk vermag te beoordelen op het recht op een eerlijk proces in zijn geheel.

PRIVÉLEVEN (BESCHERMING VAN) - Inbreuk op een wetsbepaling die een bescherming van de eerbiediging van het privéleven inhoudt

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - 3/12/2019

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Code pénal, article 43quater, § 4

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Interprétation - Emplacement ou intitulé d'une disposition légale

Le juge ne doit pas ordonner d'enquête, à effet d'entendre un coprévenu qui comparaît à la même audience que le prévenu à l'égard duquel ce coprévenu a fait des déclarations incriminantes; en effet, le prévenu peut, à l'audience, demander au juge d'être confronté au coprévenu et poser toutes questions ou formuler toutes remarques dans le but de renverser les déclarations à charge, de les faire adapter ou clarifier.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Audition de témoins à l'audience - Coprévenu qui comparaît à la même audience que le prévenu à l'égard duquel ce coprévenu a fait des déclarations incriminantes - Conséquence - Mission du juge

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Audition de témoins à l'audience - Coprévenu qui comparaît à la même audience que le prévenu à l'égard duquel ce coprévenu a fait des déclarations incriminantes - Mission du juge

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Audition de témoins à l'audience - Coprévenu qui comparaît à la même audience que le prévenu à l'égard duquel ce coprévenu a fait des déclarations incriminantes - Conséquence - Mission du juge

Les prescriptions relatives à l'admissibilité d'éléments de preuve obtenus irrégulièrement ne font pas partie de celles qui qualifient l'infraction et fixent la peine, ainsi qu'il est visé à l'article 7 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et à l'article 15.1 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques; il s'agit de règles relatives à la procédure pénale.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Qualification de l'infraction et fixation de la peine - Prescriptions relatives à l'admissibilité d'éléments de preuve obtenus irrégulièrement - Distinction - Nature

Aucune disposition conventionnelle ou constitutionnelle n'exige que le législateur sanctionne systématiquement, par une nullité applicable de plein droit, la violation d'une disposition légale impliquant la protection du respect de la vie privée sans qu'il soit donné au juge d'apprécier l'incidence de cette infraction sur le droit à un procès équitable dans son ensemble.

VIE PRIVÉ (PROTECTION) - Violation d'une disposition légale impliquant la protection du respect de la vie privée

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de

Het enkele feit dat een beklagde aanvoert dat het strafonderzoek onregelmatigheden bevat die hij wil controleren, heeft niet tot gevolg dat de rechter de personen die de beklagde aanwijst als degenen die daarover meer informatie kunnen verschaffen, als getuigen ter rechtszitting moet horen, wanneer de rechter uit andere aan tegenspraak onderworpen gegevens kan afleiden dat de aangevoerde onregelmatigheden niet zijn begaan, dat zij niet tot bewijsuitsluiting moeten leiden of dat zij zonder belang zijn voor de verdere beoordeling van de zaak.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Horen van getuigen ter terechtzitting - Aanvoering door beklagde dat het strafonderzoek onregelmatigheden bevat die hij wil controleren - Gevolg - Taak rechter

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Horen van getuigen ter terechtzitting - Aanvoering door beklagde dat het strafonderzoek onregelmatigheden bevat die hij wil controleren - Gevolg - Taak rechter

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Horen van getuigen ter terechtzitting - Aanvoering door beklagde dat het strafonderzoek onregelmatigheden bevat die hij wil controleren - Gevolg - Taak rechter

Le seul fait qu'un prévenu allègue que l'instruction comporte des irrégularités qu'il souhaite vérifier n'implique pas que le juge soit tenu, à l'audience, d'entendre en qualité de témoins les personnes que le prévenu désigne comme celles susceptibles de fournir de plus amples informations à ce sujet, lorsque le juge est à même de déduire d'autres éléments soumis à contradiction que les irrégularités alléguées n'ont pas été commises, qu'elles ne doivent pas entraîner l'exclusion d'éléments de preuve ou qu'elles sont dénuées d'intérêt pour l'examen ultérieur de la cause.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Audition de témoins à l'audience - Allégation d'un prévenu que l'instruction comporte des irrégularités qu'il entend contrôler - Conséquence - Mission du juge

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Audition de témoins à l'audience - Allégation d'un prévenu que l'instruction comporte des irrégularités qu'il entend contrôler - Conséquence - Mission du juge

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Audition de témoins à l'audience - Allégation d'un prévenu que l'instruction comporte des irrégularités qu'il entend contrôler - Conséquence - Mission du juge

Het feit dat in strijd zou zijn gehandeld met de regels inzake informantenwerking, impliceert als dusdanig niet dat de betrouwbaarheid van het bewijs of het recht op een eerlijk proces is aangetast.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Bijzondere opsporingsmethoden - Informantenwerking - Strijdigheid met de regels van de informantenwerking

Het gerechtelijk onderzoek is erop gericht na te gaan of een strafbaar feit werd gepleegd en desgevallend het verzamelen van bewijs van dit strafbaar feit; niets verhindert dat dit onderzoek mede gebaseerd wordt op 'zachte informatie' zoals politionele inlichtingen voor zover deze niet op onregelmatige wijze zijn verkregen.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Algemeen - Doel - Zachte informatie - Verwerking

Une prétendue violation des règles régissant le recours aux indicateurs n'implique pas en soi une atteinte à la fiabilité de la preuve ou au droit à un procès équitable.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Méthodes particulières de recherche - Recours aux indicateurs - Contradiction avec les règles régissant le recours aux indicateurs

L'instruction vise à vérifier si un fait punissable a été commis et, le cas échéant, à recueillir des preuves de ce fait punissable; rien ne s'oppose à ce que cette enquête se base notamment sur des « informations douces », telles que des informations policières, pour autant qu'elles n'aient pas été obtenues de manière irrégulière.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Généralités - Objectif - Informations douces - Exploitation

Het vergaren van bewijsmiddelen die een inbreuk uitmaken op een van de grondrechten uit titel II van de Grondwet maakt het voorwerp uit van een beslissing door een onafhankelijke en onpartijdige rechter en is geen verordenende of administratieve akte; de persoon ten aanzien van wie een dergelijke onderzoeksmaatregel werd gesteld, bevindt zich in een niet-vergelijkbare rechtstoestand met diegene die het voorwerp uitmaakt van een administratieve akte.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Vergaren van bewijsmiddelen die een inbreuk uitmaken op een van de grondrechten uit titel II van de Grondwet - Aard

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Allerlei - Onderzoeksmaatregel - Vergaren van bewijsmiddelen die een inbreuk uitmaken op een van de grondrechten uit titel II van de Grondwet - Aard

In correctionele of politiezaken maakt de door een onderzoeksgerecht gewezen beschikking tot verwijzing of de dagvaarding om voor het vonnisgerecht te verschijnen, niet de daarin vermelde kwalificatie en omschrijving bij de vonnisgerechten aanhangig, maar de feiten zoals ze blijken uit de stukken van het gerechtelijk onderzoek of het opsporingsonderzoek en die aan de verwijzingsbeschikking of de dagvaarding ten grondslag liggen waarbij de rechter gegevens van het strafdossier die aan tegenspraak van de partijen zijn onderworpen, in acht kan nemen om te oordelen welke door een telastlegging bedoelde feiten aanhangig zijn gemaakt en of deze feiten voldoende duidelijk zijn omschreven opdat de beklaagde weet waartegen zich te verdedigen; het is niet vereist dat de omschrijving van de telastlegging in de verwijzingsbeschikking of in de dagvaarding melding maakt van enige feitelijke omstandigheid waaruit blijkt dat de beklaagde heeft deelgenomen aan de hem verweten telastleggingen.

MISDRIJF - Deelneming - Omschrijving van de telastlegging in de verwijzingsbeschikking of in de dagvaarding - Melding van enige feitelijke omstandigheid waaruit deelneming van de beklaagde blijkt aan de hem verweten telastleggingen - Vereiste

- Art. 6.3.a Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.a - Omschrijving van de telastlegging in de verwijzingsbeschikking of in de dagvaarding - Melding van enige feitelijke omstandigheid waaruit deelneming van de beklaagde blijkt aan de hem verweten telastleggingen - Vereiste

- Art. 6.3.a Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Le recueil d'éléments de preuve constituant une atteinte à un des droits fondamentaux consacrés au titre II de la Constitution fait l'objet d'une décision prise par un juge impartial et indépendant et n'est pas un acte réglementaire ou administratif; la personne à l'égard de laquelle une telle mesure d'instruction a été ordonnée se trouve dans une situation juridique non comparable à celle de la personne faisant l'objet d'un acte administratif.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Recueil de moyens de preuve constituant une violation d'un des droits fondamentaux consacrés au Titre II de la Constitution - Nature

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Divers - Mesure d'instruction - Recueil de moyens de preuve constituant une violation d'un des droits fondamentaux consacrés au Titre II de la Constitution - Nature

En matière correctionnelle ou de police, l'ordonnance de renvoi rendue par une juridiction d'instruction ou la citation à comparaître devant la juridiction de jugement saisit les juridictions de jugement non de la qualification et du libellé y figurant, mais des faits tels qu'ils ressortent des pièces de l'instruction ou de l'information judiciaire et qui fondent l'ordonnance de renvoi ou la citation, le juge pouvant prendre en considération des éléments du dossier répressif qui ont été soumis à la contradiction des parties afin de déterminer les faits visés par une prévention qui ont fait l'objet d'une saisine et si ces faits ont été décrits de manière suffisamment claire pour que le prévenu sache contre quoi se défendre; il n'est pas requis que le libellé de la prévention figurant dans l'ordonnance de renvoi ou dans la citation fasse mention d'une quelconque circonstance de fait révélant que le prévenu a participé aux préventions qui lui sont reprochées.

INFRACTION - Participation - Libellé de la prévention figurant dans l'ordonnance de renvoi ou dans la citation - Mention d'une quelconque circonstance de fait révélant la participation du prévenu aux préventions qui lui sont reprochées - Condition

- Art. 6, § 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, a - Libellé de la prévention figurant dans l'ordonnance de renvoi ou dans la citation - Mention d'une quelconque circonstance de fait révélant la participation du prévenu aux préventions qui lui sont reprochées - Condition

- Art. 6, § 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

In het kader van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering kan wel degelijk de inbreuk op een grondrecht van het EVRM door een onderzoeksmaatregel worden opgeworpen; het feit dat de vastgestelde inbreuk op een grondrecht door een onderzoeksmaatregel niet noodzakelijk leidt tot uitsluiting van het bewijs, maakt geen miskenning uit van het grondrecht in kwestie noch van het recht op een effectief rechtsmiddel, daar andere wegen openstaan voor het slachtoffer van een dergelijke inbreuk zoals een vordering tot schadevergoeding op grond van artikel 1382 Burgerlijk Wetboek (1). (1) Zie EHRM 31 januari 2017, Kalneniene t. België, ro. 62.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Opwerping van een inbreuk op een grondrecht van het EVRM door een onderzoeksmaatregel - Geen noodzakelijke uitsluiting van bewijs

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Opwerping van een inbreuk op een grondrecht van het EVRM door een onderzoeksmaatregel - Geen noodzakelijke uitsluiting van bewijs

Krachtens artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering leiden onregelmatigheden waardoor geen op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvoorwaarde wordt overtreden en die evenmin voldoen aan de andere erin vermelde voorwaarden, niet tot nietigheid of wering uit het debat; deze regel geldt ook voor onregelmatigheden die een inbreuk inhouden op een bepaling van openbare orde (1). (1) Zie Cass. 19 mei 2015, AR P.14.0921.N, AC 2015, nr. 322.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Onregelmatigheden die niet leiden tot nietigheid of wering uit het debat en inbreuk inhouden op een bepaling van openbare orde

OPENBARE ORDE - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Onregelmatigheden die niet leiden tot nietigheid of wering uit het debat en inbreuk inhouden op een bepaling van openbare orde

Krachtens artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering worden onregelmatigheden waardoor geen op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvoorwaarde wordt overtreden en die evenmin voldoen aan de andere erin vermelde voorwaarden, niet nietig verklaard of uit het debat geweerd.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Andere onregelmatigheden

La violation, par une mesure d'instruction, d'un droit fondamental garanti par la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales peut effectivement être soulevée dans le cadre de l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale; le fait que la violation constatée d'un droit fondamental par une mesure d'instruction ne conduise pas nécessairement à l'exclusion de la preuve n'emporte pas la méconnaissance du droit fondamental en question ni du droit à un recours effectif, dès lors que la victime d'une telle violation dispose d'autres voies de recours, telles qu'une action en réparation fondée sur l'article 1382 du Code civil (1). (1) Voir Conv. eur. D. H. 31 janvier 2017, Kalneniene c. Belgique, point 62.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Invocation de la violation par une mesure d'instruction d'un droit fondamental garanti par la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Pas de nécessité d'exclure la preuve

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Invocation de la violation par une mesure d'instruction d'un droit fondamental garanti par la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Pas de nécessité d'exclure la preuve

En vertu de l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, les irrégularités par lesquelles aucune condition formelle prescrite à peine de nullité n'est enfreinte et qui ne satisfont pas davantage aux autres conditions qui y sont énoncées, ne sont pas déclarées nulles ni écartées des débats; cette règle s'applique également aux irrégularités qui impliquent la violation d'une disposition d'ordre public (1). (1) Voir Cass. 19 mai 2015, RG P.14.0921.N, Pas. 2015, n° 322.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Irrégularités n'entraînant pas la nullité d'éléments de preuve ou leur écartement des débats et impliquant la violation d'une disposition d'ordre public

ORDRE PUBLIC - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Irrégularités n'entraînant pas la nullité d'éléments de preuve ou leur écartement des débats et impliquant la violation d'une disposition d'ordre public

En vertu de l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, les irrégularités par lesquelles aucune condition formelle prescrite à peine de nullité n'est enfreinte et qui ne satisfont pas davantage aux autres conditions qui y sont énoncées, ne sont pas déclarées nulles ni écartées des débats.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Autres

Overeenkomstig de artikelen 2 en 3 Gerechtelijk Wetboek is artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering van toepassing op de hangende rechtsgedingen en is het bijgevolg onmiddellijk van toepassing op alle vóór zijn inwerkingtreding op 22 november 2013 gepleegde misdrijven die nog niet definitief zijn berecht of verjaard; het feit dat het bewijselement waarop artikel 32 wordt toegepast verband houdt met de eerbiediging van het privéleven, doet daaraan geen afbreuk (1). (1) Cass. 23 september 2015, AR P.14.0238.F, AC 2015, nr. 546; J. DE CODT, "La nouvelle loi sur les nullités: un texte inutile?", RDPC 2014, p. 246, voetnoot 4; F. LUGENTZ, "La sanction de l'irrégularité de la preuve en matière pénale après la loi du 24 octobre 2013", JT 2015, p. 185.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Toepassing

Conformément aux articles 2 et 3 du Code judiciaire, l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale est applicable aux procès en cours; il s'applique dès lors immédiatement à toutes les infractions commises avant son entrée en vigueur, le 22 novembre 2013, et n'ayant pas encore fait l'objet d'un jugement définitif ou n'étant pas encore atteintes par la prescription; le fait que l'élément de preuve auquel l'article 32 s'applique soit lié au respect de la vie privée n'y fait pas obstacle (1). (1) Cass. 23 septembre 2015, RG P.14.0238.F, Pas. 2015, n° 546; J. DE CODT, « La nouvelle loi sur les nullités : un texte inutile ? », R.D.P.C. 2014, p. 246, note de bas de page 4 ; F. LUGENTZ, « La sanction de l'irrégularité de la preuve en matière pénale après la loi du 24 octobre 2013 », J.T. 2015, p. 185.

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Application

Uit artikel 90ter, § 1, vierde lid, Wetboek van Strafvordering volgt dat de onderzoeksmaatregel van rechtstreekse afluistering kan worden bevolen ten aanzien van personen die verdacht worden van bepaalde strafbare feiten, ten aanzien van communicatiemiddelen of informaticasystemen die geregeld worden gebruikt door een persoon op wie een verdenking rust, ten aanzien van de plaatsen waar die persoon wordt vermoed te vertoeven en ten aanzien van de persoon van wie wordt vermoed dat hij geregeld in verbinding staat met een persoon op wie een verdenking rust; de genoemde plaatsen kunnen ook een woning zijn en in al deze gevallen zijn de toepassingsvoorwaarden gelijk waarbij artikel 90octies Wetboek van Strafvordering bijkomende voorwaarden voorschrijft indien de onderzoeksmaatregel betrekking heeft op de lokalen aangewend voor beroepsdoeleinden, de woonplaats, de communicatiemiddelen of de informaticasystemen van een advocaat of een arts (1). (1) Zie Cass. 26 maart 2003, AR P.03.0412.F, AC 2003, nr. 208.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Recht op eerbiediging van privéleven, gezinsleven, huis en briefwisseling - Onderscheppen, kennismaken, doorzoeken en opnemen van niet voor publiek toegankelijke communicatie of gegevens van een informaticasysteem of een deel ervan - Rechtstreekse afluistering - Plaatsen - Begrip

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Recht op eerbiediging van privéleven, gezinsleven, huis en briefwisseling - Onderscheppen, kennismaken, doorzoeken en opnemen van niet voor publiek toegankelijke communicatie of gegevens van een informaticasysteem of een deel ervan -

Il suit de l'article 90ter, § 1er, alinéa 4, du Code d'instruction criminelle que la mesure d'instruction consistant en une écoute directe peut être ordonnée à l'égard de personnes soupçonnées d'infractions bien précises, à l'égard de moyens de communication ou de systèmes informatiques régulièrement utilisés par un suspect, à l'égard des lieux que cette personne est présumée fréquenter et à l'égard de la personne présumée être en communication régulière avec un suspect; les lieux désignés peuvent également être un domicile et les conditions d'application sont identiques dans tous ces cas, l'article 90octies du Code d'instruction criminelle prescrivant des conditions complémentaires si la mesure d'instruction porte sur les locaux utilisés à des fins professionnelles, la résidence, les moyens de communication ou les systèmes informatiques d'un avocat ou d'un médecin (1). (1) Voir Cass. 26 mars 2003, RG P.03.0412.F, Pas. 2003, n° 208.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Droit au respect de la vie privée et familiale, du domicile et de la correspondance - Interception, prise de connaissance, consultation et enregistrement, en tout ou en partie, de communications ou de données d'un système informatique non accessibles au public - Ecoute directe - Lieux - Notion

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Droit au respect de la vie privée et familiale, du domicile et de la correspondance - Interception, prise de connaissance, consultation et enregistrement, en tout ou en partie, de

WOONPLAATS - Recht op eerbiediging van privéleven, gezinsleven, huis en briefwisseling - Onderscheppen, kennisnemen, doorzoeken en opnemen van niet voor publiek toegankelijke communicatie of gegevens van een informaticasysteem of een deel ervan - Rechtstreekse af luistering - Plaatsen - Begrip

Uit de bepalingen van de artikelen 13, 15 en 22 Grondwet vloeit niet voort dat elke onderzoeksmaatregel die in strijd met deze bepalingen wordt uitgevoerd, moet worden gesanctioneerd met de nietigheid van het verkregen bewijs.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Algemeen - Onderzoeksmaatregel uitgevoerd in strijd met de bepalingen van de artikelen 13,15, en 22 Grondwet 1994

Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens volgt dat de vaststelling dat een bepaalde onderzoeksmaatregel een inbreuk op artikel 8 EVRM uitmaakt niet per se impliceert dat het bewijs dat door deze onderzoeksmaatregel werd verkregen, niet meer kan worden gebruikt bij de beoordeling van de schuld van de beklaagde; na de vaststelling van een dergelijke inbreuk, dient te worden nagegaan of het gebruik van dit bewijs in strijd is met het recht op een eerlijk proces, waarbij de procedure in haar geheel wordt beoordeeld en hierbij moet er onder meer aandacht zijn voor de omstandigheden waarin het bewijs is verkregen en of hierdoor de betrouwbaarheid van het bewijs is aangetast (1). (1) Zie EHRM 31 januari 2017, Kalneniene t. België.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Onderzoeksmaatregel - Inbreuk artikel 8 EVRM

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Algemeen - Onderzoeksmaatregel - Inbreuk artikel 8 EVRM

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Bewijsvoering - Onderzoeksmaatregel - Inbreuk artikel 8 EVRM

communications ou de données d'un système informatique non accessibles au public - Ecoute directe - Lieux - Notion
DOMICILE - Droit au respect de la vie privée et familiale, du domicile et de la correspondance - Interception, prise de connaissance, consultation et enregistrement, en tout ou en partie, de communications ou de données d'un système informatique non accessibles au public - Ecoute directe - Lieux - Notion

Il ne résulte pas des dispositions des articles 13, 15 et 22 de la Constitution qu'il y a lieu de frapper de nullité la preuve obtenue par toute mesure d'instruction exécutée au mépris de ces dispositions.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Généralités - Mesure d'instruction exécutée en violation des dispositions des articles 13, 15 et 22 de la Constitution 1994

Il résulte de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme que la constatation qu'une mesure d'instruction précise enfreint l'article 8 de la Convention n'implique pas nécessairement que la preuve obtenue grâce à cette mesure d'instruction ne puisse plus être utilisée dans le cadre de l'appréciation de la culpabilité du prévenu; cette violation constatée, il convient de vérifier si l'usage de la preuve est contraire au droit à un procès équitable, en examinant la procédure dans son ensemble; à cet égard, il y a lieu d'être attentif, notamment, aux circonstances dans lesquelles la preuve a été obtenue et à la possible atteinte portée à la fiabilité de la preuve (1). (1) Voir Cour eur. D.H. 31 janvier 2017, Kalneniene c. Belgique.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Mesure d'instruction - Violation de l'article 8 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Généralités - Mesure d'instruction - Violation de l'article 8 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Administration de la preuve - Mesure d'instruction - Violation de l'article 8 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales

Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens volgt dat de vaststelling dat een bepaalde onderzoeksmaatregel een inbreuk op artikel 8 EVRM uitmaakt, niet per se impliceert dat het gebruik van het bewijs dat door deze onderzoeksmaatregel werd verkregen een inbreuk uitmaakt op het recht op een eerlijk proces (1). (1) EHRM 31 januari 2017, Kalneniene t. België, ro. 50 en verwijzingen aldaar.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Allerlei - Gebruik bewijs - Onderzoeksmaatregel die en inbreuk op art. 8 EVRM uitmaakt

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 43quater, § 4, Strafwetboek blijkt dat die bepaling een bijzondere toepassing is van artikel 42, eerste lid, Strafwetboek, dat voorziet in de verplichte verbeurdverklaring van het instrument van het misdrijf en dat via artikel 43quater, § 4, Strafwetboek de wetgever dit begrip wilde verbijzonderen tot fondsen of andere activa waarvan het duidelijk is dat zij bestemd zijn om te dienen voor de activiteiten van een criminele organisatie waarbij de wet, anders dan voor sommige andere vormen van verbeurdverklaring, geen verdere beperkingen brengt aan in verband met bijvoorbeeld de eigendom of oorsprong van de goederen, maar wel stelt dat geen afbreuk kan worden gedaan aan de rechten van derden te goeder trouw zodat aldus deze verbeurdverklaring betrekking heeft op elk goed dat ter beschikking staat van de criminele organisatie voor de uitoefening van haar activiteiten, onverminderd de rechten van derden te goeder trouw; hieruit volgt dat artikel 43quater, § 4, Strafwetboek voor al degenen op wie ze toepasselijk is, kennelijk voldoende nauwkeurig is en dat zij de artikelen 12, tweede lid, en 14 Grondwet, artikel 7.1 EVRM en artikel 15.1 IVBPR klaarblijkelijk niet schendt.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Artikel 43quater, § 4, Strafwetboek - Begrip

Il résulte de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme que la constatation qu'une mesure d'instruction précise enfreint l'article 8 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales n'implique pas nécessairement que l'usage de la preuve obtenue par cette mesure d'instruction constitue une violation du droit à un procès équitable (1). (1) Voir Conv. eur. D. H. 31 janvier 2017, Kalneniene c. Belgique, point 50 et réf. citées.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Divers - Usage de la preuve - Mesure d'instruction constituant une violation de l'article 8 Conv. D.H.

Il ressort des travaux préparatoires de l'article 43quater, § 4, du Code pénal que cette disposition est une application particulière de l'article 42, alinéa 1er, du Code pénal, qui prévoit la confiscation obligatoire de l'instrument de l'infraction et que par l'article 43quater, § 4, du Code pénal, le législateur a entendu réserver spécifiquement cette notion aux fonds ou autres actifs qui apparaissent clairement être destinés à servir à des activités d'une organisation criminelle, la loi ne prévoyant pas, contrairement à certaines autres formes de confiscation, d'autres restrictions concernant, par exemple, la propriété ou l'origine des biens, mais indiquant qu'il ne peut être porté atteinte aux droits de tiers de bonne foi; il s'ensuit que l'article 43quater, § 4, du Code pénal est, à l'évidence, précis à suffisance pour tous ceux auxquels il s'applique et qu'il ne viole manifestement pas les articles 12, alinéa 2, et 14 de la Constitution, 7, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 15.1 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Code pénal, article 43quater, § 4 - Notion

Wanneer het opzet om het misdrijf te plegen is ontstaan buiten enig optreden van de politieambtenaar of van een derde handelend op het uitdrukkelijk verzoek van deze ambtenaar, deze zich heeft beperkt tot het scheppen van de gelegenheid om vrij een strafbaar feit te plegen in zodanige omstandigheden dat hij de uitvoering ervan kan vaststellen en aan de dader ruimte gelaten wordt om vrij met zijn misdadig voornemen te breken, is er geen sprake van provocatie; de rechter oordeelt onaantastbaar of het optreden van de politieambtenaar of de derde handelend op verzoek van deze ambtenaar aan de oorsprong ligt van het misdadige voornemen van de dader of deze heeft aangemoedigd, dan wel slechts de gelegenheid was om vrij een strafbaar feit te plegen in omstandigheden waarin de dader steeds vrij met dit voornemen kon breken (1). (1) Cass. 4 maart 2014, AR P.14.0333.N, AC 2014, nr. 174.

MISDRIJF - Allerlei - Uitlokking

- Art. 30, tweede lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Politionele uitlokking

- Art. 30, tweede lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

POLITIE - Politionele uitlokking

- Art. 30, tweede lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Il n'est pas question de provocation lorsque l'intention de commettre l'infraction est née indépendamment de toute intervention du fonctionnaire de police ou d'un tiers agissant à la demande expresse de ce fonctionnaire, ce dernier s'étant borné à créer l'occasion de commettre librement un fait punissable dans des circonstances telles qu'il peut en constater la perpétration tout en laissant l'opportunité à l'auteur de renoncer librement à son entreprise délictueuse; le juge apprécie souverainement si l'intervention du fonctionnaire de police ou du tiers agissant à la demande de ce fonctionnaire est à l'origine de l'entreprise délictueuse de l'auteur ou l'a encouragée, ou si elle n'était que l'occasion de commettre librement un fait punissable dans des circonstances où l'auteur avait toujours la liberté de renoncer à cette entreprise (1). (1) Cass. 4 mars 2014, RG P.14.0333.N, Pas. 2014, n° 174.

INFRACTION - Divers - Provocation

- Art. 30, al. 2 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Provocation policière

- Art. 30, al. 2 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

POLICE - Provocation policière

- Art. 30, al. 2 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.17.0764.N

6 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180306.4](#)

AC nr. ...

Om te voldoen aan artikel 195, eerste lid, Wetboek van Strafvordering volstaat het dat de rechter wat de bestraffing betreft de artikelen vermeldt die de hoofdstraffen bepalen, zonder dat hij noodzakelijk melding hoeft te maken van de artikelen die de bijkomende straffen of beveiligingsmaatregelen bepalen (1). (1) Zie Cass. 7 februari 2017, AR P.14.1698.N, AC 2017, nr. 87.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Veroordelend vonnis - Vermelding van toegepaste wetsbepalingen - Verplichting

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Veroordelend vonnis - Vermelding van toegepaste wetsbepalingen - Verplichting

Afin de satisfaire à l'article 195, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, il suffit que le juge, en ce qui concerne la sanction, énonce les articles qui fixent les peines principales, sans devoir nécessairement mentionner les articles qui fixent les peines accessoires ou les mesures de sûreté (1). (1) Voir Cass. 7 février 2017, RG P.14.1698.N, Pas. 2017, n° 87.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Jugement de condamnation - Mention des dispositions légales appliquées - Obligation

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Jugement de condamnation - Mention des dispositions légales appliquées - Obligation

P.17.0765.N

27 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180327.1](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 420, tweede lid, 2°, Wetboek van Strafvordering kan er onmiddellijk cassatieberoep worden aangetekend tegen de beslissingen die inzake de burgerlijke rechtsvordering uitspraak doen over het beginsel van aansprakelijkheid; dit is het geval voor wat betreft de beslissing van de appelrechters dat zij zich ingevolge het hoger beroep van het openbaar ministerie dienen uit te spreken over de burgerlijke rechtsvordering van de burgerlijke partij zodat de door de beklaagden gevraagde afstand zonder berusting van hun cassatieberoep gericht tegen de beslissingen die hen veroordelen op burgerrechtelijk gebied, niet kan worden verleend.

AFSTAND (RECHTSPLEGING) - Afstand van geding - Cassatieberoep door beklaagde tegen arrest waarbij vonnis van onbevoegdverklaring wordt vernietigd na uitsluitend hoger beroep van het openbaar ministerie - Burgerlijke rechtsvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Afstand - Burgerlijke rechtsvordering - Beklaagde - Cassatieberoep tegen arrest waarbij vonnis van onbevoegdverklaring wordt vernietigd na uitsluitend hoger beroep van het openbaar ministerie - Draagwijdte

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Burgerlijke rechtsvordering - Beklaagde - Beslissing van appelrechters na uitsluitend hoger beroep van het openbaar ministerie - Draagwijdte

Wanneer de eerste rechter zich onbevoegd verklaart om te oordelen over de strafvordering of de strafvordering niet ontvankelijk verklaart en hij zich daarom onbevoegd verklaart om te oordelen over de burgerlijke rechtsvordering, moet de appelrechter die ingevolge het enkele hoger beroep van het openbaar ministerie het beroepen vonnis teniet doet, uitspraak doen over de gegrondheid van zowel de strafvordering als de burgerlijke rechtsvordering; de rechter die zich onbevoegd verklaart om kennis te nemen van de strafvordering of die de strafvordering niet ontvankelijk verklaart, raakt niet aan de zaak zelf, ook al leidt hij zijn onbevoegdheid of de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering af uit de feiten van het strafdossier (1). (1) Zie Cass. 27 februari 2008, AR P.07.1720.F, AC 2008, nr. 136; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Mechelen, Kluwer, 2014, p. 1352.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Onbevoegdverklaring

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Strafrechter - Vonnissen van onbevoegdverklaring - Uitsluitend hoger beroep van het openbaar ministerie - Vernietiging vonnis door appelrechter

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Burgerlijke rechtsvordering (bijzondere regels) - Vonnissen van onbevoegdverklaring - Uitsluitend hoger beroep van het openbaar ministerie - Vernietiging vonnis door appelrechter

En vertu de l'article 420, alinéa 2, 2°, du Code d'instruction criminelle, il peut être formé un pourvoi en cassation immédiat contre les décisions relatives à l'action civile qui statuent sur le principe d'une responsabilité; c'est le cas en ce qui concerne la décision des juges d'appel qui, suite à l'appel du ministère public, sont tenus de se prononcer sur l'action civile intentée par la partie civile de sorte que le désistement sans acquiescement, demandé par les prévenus, de leur pourvoi contre les décisions qui les condamnent au civil ne peut être décrété.

DESISTEMENT (PROCEDURE) - Désistement d'instance - Pourvoi en cassation formé par un prévenu contre un arrêt annulant un jugement d'incompétence sur le seul appel du ministère public - Action civile

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Désistement - Action civile - Prévenu - Pourvoi en cassation contre un arrêt annulant un jugement d'incompétence sur le seul appel du ministère public - Portée

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action civile - Prévenu - Décision des juges d'appel sur le seul appel du ministère public - Portée

Lorsque le premier juge se déclare incompétent pour statuer sur l'action publique ou dit celle-ci irrecevable et se déclare dès lors incompétent pour statuer sur l'action civile, le juge d'appel qui annule le jugement entrepris ensuite du seul appel du ministère public est tenu de se prononcer sur le bien-fondé tant de l'action publique que de l'action civile; le juge qui se déclare incompétent pour connaître de l'action publique ou qui dit celle-ci irrecevable ne touche pas au fond même de l'affaire, même s'il déduit son incompétence ou l'irrecevabilité de l'action publique des éléments du dossier répressif (1). (1) Voir Cass. 27 février 2008, RG P.07.1720.F, Pas. 2008, n° 136 ; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Malines, Kluwer, 2014, p. 1352.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Déclaration d'incompétence

ACTION CIVILE - Juge pénal - Jugement d'incompétence - Seul appel du ministère public - Annulation du jugement par le juge d'appel

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Action civile (règles particulières) - Jugement d'incompétence - Seul appel du ministère public - Annulation du jugement par le juge d'appel

P.17.0779.N

10 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180410.1](#)

AC nr. ...

Er is sprake van een aangestelde in de zin van de bepalingen van artikelen 34 en 35, eerste en tweede lid, Gerechtelijk Wetboek vanaf het ogenblik dat er een verhouding bestaat tussen de bestemming van het exploit en de persoon die het afschrift ervan in ontvangst neemt, die van die aard is dat men redelijkerwijze kan veronderstellen dat deze het afschrift aan de bestemming zal overhandigen (1). (1) Cass. 2 mei 2017, AR P.16.0702.N, AC 2017, nr. 301.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Exploit - Strafzaken - Aangestelde

VERZET - Strafzaken - betekening verstekvonnis - Aangestelde

Il est question d'un préposé au sens des dispositions des articles 34 et 35, alinéas 1 et 2, du Code judiciaire dès lors qu'il existe un rapport entre le destinataire de l'exploit et la personne qui en reçoit la copie, dont la nature est telle qu'il peut être raisonnablement supposé que cette personne remettra la copie au destinataire (1). (1) Cass. 2 mai 2017, RG P.16.0702.N, Pas. 2017, n° 301.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Exploit - Matière répressive - Préposé

OPPOSITION - Matière répressive - Signification du jugement rendu par défaut - Préposé

P.17.0780.N

13 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180213.6](#)

AC nr. ...

Wanneer het openbaar ministerie hoger beroep instelt tegen alle strafrechtelijke beschikkingen van een vonnis en vervolgens in het grievenformulier aanduidt dat zijn grieven tegen het beroepen vonnis slaan op de beschikkingen over de schuldigverklaring en de strafmaat, geeft het te kennen dat het de hervorming vraagt van alle beschikkingen van dat vonnis die uitspraak doen over de schuld van de beklaagde aan de hem ten laste gelegde feiten en over de hem opgelegde straf; die grieven slaan dan zowel op de beschikkingen van vrijspraak als op deze van schuldigverklaring.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Grievenformulier - Grieven gericht tegen schuldigverklaring en strafmaat

- Artt. 202, 203 en 204 Wetboek van Strafvordering

Lorsque le ministère public interjette appel de l'ensemble des dispositions pénales d'un jugement et précise ensuite dans le formulaire de griefs que ses griefs contre le jugement entrepris portent sur les dispositions relatives à la déclaration de culpabilité et au taux de la peine, il indique qu'il demande la réformation de l'ensemble des dispositions de ce jugement qui statuent sur la culpabilité du prévenu du chef des faits qui lui sont imputés et sur la peine qui lui est infligée; ainsi, les griefs portent tant sur les dispositions relatives à l'acquiescement que sur celles relatives à la déclaration de culpabilité.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Appel du ministère public - Formulaire de griefs - Griefs dirigés contre la déclaration de culpabilité et le taux de la peine

- Art. 202, 203 et 204 Code d'Instruction criminelle

P.17.0786.F

3 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180103.1](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Burgerlijke rechtsvordering - Geen eindbeslissing, wel onmiddellijk vatbaar voor cassatieberoep - Beslissing over het beginsel van aansprakelijkheid - Begrip - Opzettelijke slagen en verwondingen - Beslissing die de verzwarende omstandigheid blijvende arbeidsongeschiktheid uitsluit

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

MISDRIJF - Verzwarende omstandigheden - Opzettelijke slagen en

Conclusions de l'avocat général Vandermeersch.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action civile - Décision non définitive, mais contre laquelle on peut se pourvoir immédiatement - Décision sur le principe d'une responsabilité - Notion - Coups et blessures volontaires - Décision excluant la circonstance aggravante d'incapacité de travail permanente

Conclusions de l'avocat général Vandermeersch.

INFRACTION - Circonstances aggravantes - Coups et blessures

verwondingen - Ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Verzwarende omstandigheid - Ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid

De beslissing over de burgerlijke rechtsvordering waarbij de rechter de omschrijving van de feiten in de telastlegging bedoeld in artikel 400 Strafwetboek afwijst en aldus de verzwarende omstandigheid van blijvende arbeidsongeschiktheid afwijst, is een beslissing die uitspraak doet over het beginsel van aansprakelijkheid; een onmiddellijk cassatieberoep tegen een dergelijke beslissing is ontvankelijk ook als de beslissing die uitspraak doet over de schade geen eindbeslissing is (1). (Impliciete oplossing) (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 2.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Burgerlijke rechtsvordering - Geen eindbeslissing, wel onmiddellijk vatbaar voor cassatieberoep - Beslissing over het beginsel van aansprakelijkheid - Begrip - Opzettelijke slagen of verwondingen - Beslissing die de verzwarende omstandigheid blijvende arbeidsongeschiktheid uitsluit

- Art. 420, tweede lid Wetboek van Strafvordering

De ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid bestaat in de ongeschiktheid van het slachtoffer tot het verrichten van enige lichamelijke arbeid, ongeacht de sociale status van het slachtoffer of diens gewoonlijke en professionele arbeid (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 2.

MISDRIJF - Verzwarende omstandigheden - Opzettelijke slagen en verwondingen - Ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid

- Artt. 399 en 400 Strafwetboek

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Verzwarende omstandigheid - Ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid

- Artt. 399 en 400 Strafwetboek

volontaires - Incapacité de travail personnel

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Circonstance aggravante - Incapacité de travail personnel

La décision relative à l'action civile par laquelle le juge écarte la qualification des faits sous l'incrimination visée à l'article 400 du Code pénal et exclut ainsi la circonstance aggravante d'incapacité de travail permanente est une décision statuant sur le principe d'une responsabilité; un pourvoi immédiat contre une telle décision est recevable même si la décision statuant sur le dommage n'est pas définitive (1). (solution implicite) (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action civile - Décision non définitive, mais contre laquelle on peut se pourvoir immédiatement - Décision sur le principe d'une responsabilité - Notion - Coups ou blessures volontaires - Décision excluant la circonstance aggravante d'incapacité de travail permanente

- Art. 420, al. 2 Code d'Instruction criminelle

L'incapacité de travail personnel consiste en l'incapacité pour la victime de se livrer à un travail corporel quelconque, sans qu'il y ait lieu d'avoir égard à la position sociale de la victime ou à son travail habituel et professionnel (1). (1) Voir les concl. du MP.

INFRACTION - Circonstances aggravantes - Coups et blessures volontaires - Incapacité de travail personnel

- Art. 399 et 400 Code pénal

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Circonstance aggravante - Incapacité de travail personnel

- Art. 399 et 400 Code pénal

P.17.0787.F

9 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180509.1](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 195, eerste lid, Wetboek van Strafvordering vermeldt ieder veroordelend vonnis de toegepaste wetbepaling; artikel 422 Wetboek van Strafvordering bepaalt evenwel dat wanneer de uitgesproken straf dezelfde is als die welke door de op het misdrijf toepasselijke wet is bepaald, niemand de vernietiging van het arrest of vonnis kan vragen, op grond van het enig middel dat bij de vermelding van de wet een vergissing is begaan (1). (1) Cass. 16 december 2015, AR P.15.1112.F, AC 2015, nr. 757.

En vertu de l'article 195, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, tout jugement de condamnation énonce la disposition de la loi dont il est fait application; mais l'article 422 du Code d'instruction criminelle dispose que lorsque la peine prononcée est la même que celle portée par la loi qui s'applique à l'infraction, nul ne peut demander la cassation de l'arrêt ou du jugement au seul motif qu'il y a eu erreur dans la citation du texte de la loi (1). (1) Cass. 16 décembre 2015, RG P.15.1112.F, Pas. 2015, n° 757.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Motivering in rechte - Beslissing over de strafvordering - Vermelding van de wetsbepalingen - Vergissing in de vermelding

- Artt. 195, eerste lid, en 422 Wetboek van Strafvordering

Wanneer, eensdeels, de bestanddelen van het bewezen verklaarde telastlegging het misdrijf opleveren bedoeld in artikel 512, eerste lid, Strafwetboek en, anderdeels, uit geen enkele reden van het arrest, dat noch dubbelzinnig noch tegenstrijdig is, blijkt dat de appelrechters de veroordeling van de beklaagde op een ander misdrijf hebben gegrond, volgt daaruit dat de appelrechters, door in hun beslissing te vermelden dat zij toepassing hebben gemaakt van artikel 510 Strafwetboek, bij de vermelding van de toepasselijke bepaling een vergissing hebben begaan, in de zin van artikel 422 Wetboek van Strafvordering; wanneer de uitgesproken straf bij artikel 512, eerste lid, Strafwetboek is bepaald, kan de door de appelrechters begane vergissing niet tot cassatie leiden.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Motivering in rechte - Beslissing over de strafvordering - Vermelding van de wetsbepalingen - Vergissing in de vermelding - Toepassing van artikel 422 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 195, eerste lid, en 422 Wetboek van Strafvordering

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Motivation en droit - Décision sur l'action publique - Indications des dispositions légales - Erreur dans l'indication

- Art. 195, al. 1er, et 422 Code d'Instruction criminelle

Lorsque, d'une part, les éléments de la prévention déclarée établie constituent l'infraction visée à l'article 512, alinéa 1er, du Code pénal et que, d'autre part, il ne ressort d'aucun motif de l'arrêt, lequel est dépourvu d'ambiguïté ou de contradiction, que les juges d'appel auraient fondé la condamnation du prévenu sur une autre infraction, il en résulte qu'en indiquant dans leur décision qu'ils ont fait application de l'article 510 du Code pénal, les juges d'appel ont commis une erreur dans la citation de la disposition applicable, au sens de l'article 422 précité; lorsque la peine prononcée est portée par l'article 512, alinéa 1er précité, l'erreur commise par les juges d'appel ne peut donner lieu à la cassation de l'arrêt.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Motivation en droit - Décision sur l'action publique - Indications des dispositions légales - Erreur dans l'indication - Application de l'article 422 du Code d'instruction criminelle

- Art. 195, al. 1er, et 422 Code d'Instruction criminelle

P.17.0815.F

10 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180110.3](#)

AC nr. ...

Om de keuze te motiveren tussen het herstel van de plaats in de vorige staat en de uitvoering van inrichtingswerken, keuzes die respectievelijk werden voorgesteld door de gemachtigd ambtenaar en het college van burgemeester en schepenen, staat het aan de rechter om daarover te beslissen in functie van het evenredigheidsbeginsel, door rekening te houden met de mate waarin elke voorgestelde herstelwijze, enerzijds, de verstoring van het leefmilieu kan herstellen en, anderzijds, schadelijke gevolgen kan opleveren voor de persoonlijke belangen van de eisers (1). (1) Zie Cass. 13 november 2013, AR P.13.0258.F, AC 2013, nr. 602; Cass. 16 januari 2002, AR P.01.1163.F, AC 2002, nr. 31; St.W.parl., zittijd 2015-2016, 307 (2015-2016), nr. 1bis, pp. 176-177, 198, 199 en 255; voor het Vlaams Gewest (Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening), zie Cass. 30 mei 2017, AR P.17.0059.N, AC 2017, nr. 360.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstelvordering en vordering tot uitvoering van inrichtingswerken uitgaande van respectievelijk de gemachtigd ambtenaar en het college van burgemeester en

3/12/2019

Pour motiver le choix de la mesure de réparation entre la remise en état et l'exécution de travaux d'aménagement respectivement proposées par le fonctionnaire délégué et le collège communal, il revient au juge de se prononcer en fonction du principe de proportionnalité en prenant en compte la mesure dans laquelle chacun des modes de réparation proposés peut, d'une part, réparer le trouble environnemental et, d'autre part, présenter des conséquences dommageables pour les intérêts privés des demandeurs (1). (1) Voir Cass. 13 novembre 2013, RG P.13.0258.F, Pas. 2013, n° 602; Cass. 16 janvier 2002, RG P.01.1163.F, Pas. 2002, n° 31; Doc. parl. wallon, session 2015-2016, 307 (2015-2016), n° 1bis, pp. 176-177, 198, 199 et 255; pour la Région flamande (Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening), voir Cass. 30 mai 2017, RG P.17.0059.N, Pas. 2017, n° 360.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Demande de remise en état et de l'exécution de travaux d'aménagement respectivement émises par le fonctionnaire délégué et le collège communal - Pouvoirs du juge - Critères -

P. 306/593

Een verzuim kan tot strafbare deelneming leiden, niet alleen wanneer de mededader een positieve plicht tot handelen heeft maar ook wanneer zijn verzuim een positieve aansporing vormt om een overtreding te begaan (1); aldus kunnen de bij de aanwending van een terrein door het oprichten van vaste of mobiele installaties begane overtredingen ten laste worden gelegd aan diegene die ze heeft opgericht alsmede aan de eigenaar die daarmee heeft ingestemd of die deze toestand heeft gedoogd. (1) Cass. 29 april 2003, AR P.02.1461.N, AC 2003, nr. 269; Cass. 23 november 1999, AR P.98.1185.N, AC 1999, nr. 624; zie ook Cass. 15 september 2015, AR P.14.1189.N, AC 2015, nr. 513, met concl. van advocaat-generaal met opdracht A. WINANTS (§§11 e.v.); Cass. 29 november 2011, AR P.11.0573.N, AC 2011, nr. 652; Cass. 2 september 2009, AR P.09.0391.F, AC 2009, nr. 467; Cass. 17 december 2008, AR P.08.1233.F, AC 2008, nr. 737, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH in Pas. 2008, nr. 737; Cass. 26 februari 2008, AR P.06.1518.N, AC 2008, nr. 129.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Verzuim - Stedenbouw Wallonië - Oprichten van vaste of mobiele installaties - Eigenaar die met de toestand heeft ingestemd of die deze heeft gedoogd

- Art. 66 Strafwetboek

- Artt. D.IV.4, eerste lid, 1° en 9°, en D.VII.1, § 1 Waals Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling

STEDENBOUW - Allerlei - Wallonië - Oprichten van vaste of mobiele installaties - Moreel bestanddeel - Verzuim - Eigenaar die met de toestand heeft ingestemd of die deze heeft gedoogd

- Art. 66 Strafwetboek

- Artt. D.IV.4, eerste lid, 1° en 9°, en D.VII.1, § 1 Waals Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling

Une abstention peut entraîner une participation punissable non seulement lorsque le coauteur a un devoir positif d'agir, mais aussi lorsque son abstention constitue un encouragement positif à la perpétration d'une infraction (1); ainsi, les infractions commises à l'occasion de l'utilisation d'un terrain par le placement d'installations fixes ou mobiles peuvent être imputées à celui qui les a placées comme aussi au propriétaire qui y a consenti ou qui a toléré cette situation. (1) Cass. 29 avril 2003, RG P.02.1461.N, Pas. 2003, n° 269; Cass. 23 novembre 1999, RG P.98.1185.N, Pas. 1999, n° 624; voir aussi Cass. 15 septembre 2015, RG P.14.1189.N, Pas. 2015, n° 513, avec concl. de M. WINANTS, avocat général délégué (§§11 et s.) in AC 2015 n° 513; Cass. 29 novembre 2011, RG P.11.0573.N, Pas. 2011, n° 652; Cass. 2 septembre 2009, RG P.09.0391.F, Pas. 2009, n° 467; Cass. 17 décembre 2008, RG P.08.1233.F, Pas. 2008, n° 737, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général; Cass. 26 février 2008, RG P.06.1518.N, Pas. 2008, n° 129.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Élément moral - Abstention - Urbanisme wallon - Placement d'installations fixes ou mobiles - Propriétaire qui y a consenti ou qui a toléré la situation

- Art. 66 Code pénal

- Art. D.IV.4, al. 1er, 1° et 9°, et D.VII.1, § 1er Code du Développement territorial

URBANISME - Divers - Wallonie - Placement d'installations fixes ou mobiles - Élément moral - Abstention - Propriétaire qui y a consenti ou qui a toléré la situation

- Art. 66 Code pénal

- Art. D.IV.4, al. 1er, 1° et 9°, et D.VII.1, § 1er Code du Développement territorial

Met toepassing van artikel 38, §4, vierde lid, Wegverkeerswet moet, in geval van overtreding van artikel 35 van die wet, het herstel in het recht tot sturen afhankelijk worden gemaakt van het slagen voor het medisch en het psychologisch onderzoek; indien de veroordeelde persoon op het ogenblik van de feiten niet voldeed aan de door de Koning bepaalde voorwaarden om een Belgisch rijbewijs te verkrijgen, maar daaraan voldoet op het ogenblik van de uitspraak van het vonnis, moet de rechter het herstel van het recht tot sturen afhankelijk maken van het slagen voor het medisch en psychologisch onderzoek (1). (1) Zie Cass. 3 februari 2015, AR P.14.1843.N, arrest niet gepubliceerd, aangehaald door C. DE ROY, "Kroniek wegverkeersrecht 2014-2016: overzicht van de belangrijkste evoluties in de rechtspraak", RW 2016-2017, p. 1286: in de zaak van een in Roemenië gedomicilieerd Roemeens staatsburger heeft het Hof een vonnis vernietigd dat artikel 38, §4, vierde lid, Wegverkeerswet had geschonden omdat het vonnis het verval van het recht tot sturen had uitgesproken wegens overtreding van artikel 35 zonder het herstel van de veroordeelde in dat recht afhankelijk te maken van het slagen voor de twee onderzoeken bedoeld in artikel 38, §3, 3° en 4°.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38, § 4, vierde lid - Verval van het recht om een voertuig te besturen - Herstel - Verplichting om zich aan de voorgeschreven onderzoeken te onderwerpen - Veroordeelde die op het ogenblik van de feiten niet maar op het ogenblik van de uitspraak wel voldoet aan de voorwaarden om een Belgisch rijbewijs te verkrijgen

- Artt. 38, §§ 3 en 4, vierde lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

En application de l'article 38, § 4, alinéa 4, de la loi relative à la police de la circulation routière, en cas d'infraction à l'article 35 de la même loi, la réintégration dans le droit de conduire doit être subordonnée à la réussite des examens médical et psychologique; si la personne condamnée ne répondait pas, au moment des faits, aux conditions fixées par le Roi pour pouvoir obtenir un permis de conduire belge, mais qu'elle y répond au moment du jugement, le juge doit subordonner la réintégration dans le droit de conduire à la réussite des examens médical et psychologique (1). (1) Voir Cass. 3 février 2015, RG P.14.1843.N, inédit, cité par C. DE ROY, « Kroniek wegverkeersrecht 2014-2016: overzicht van de belangrijkste evoluties in de rechtspraak », R.W., 2016-2017, p. 1286: en cause d'un citoyen roumain domicilié en Roumanie, la Cour a cassé un jugement qui avait méconnu l'art. 38 § 4, al. 4, ayant prononcé la déchéance du droit de conduire du chef d'une infraction à l'article 35 sans subordonner la réintégration du condamné dans ce droit à la réussite des deux examens visés à l'article 38, § 3, 3° et 4°.

ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Article 38, § 4, alinéa 4 - Déchéance du droit de conduire un véhicule - Réintégration - Obligation de se soumettre aux examens prescrits - Condamné ne répondant pas, au moment des faits, mais bien au moment du jugement, aux conditions pour pouvoir obtenir un permis de conduire belge

- Art. 38, § 3 et 4, al. 4 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

De verplichting om te slagen voor een geneeskundig en psychologisch onderzoek om in het recht tot sturen te worden hersteld, is een veiligheidsmaatregel en geen straf; die maatregel valt buiten het toepassingsgebied van artikel 2, eerste lid, Strafwetboek, dat bepaalt dat geen misdrijf kan worden gestraft met straffen die bij de wet niet waren gesteld voordat het misdrijf werd gepleegd (1). (1) Zie Cass. 27 april 2016, AR P.15.1468.F, AC 2016, nr. 286; Cass. 1 maart 2006, AR P.05.1263.F, AC 2006, nr. 114. In die zin oordeelt het Grondwettelijk Hof dat de verplichting om zich aan onderzoeken te onderwerpen alvorens in het recht tot sturen te worden hersteld, een veiligheidsmaatregel is en geen straf in de zin van artikel 15, §1, IVBPR, dat het beginsel bevestigt van de niet-terugwerkende kracht van de strengere strafwet (GwH 22 december 2016, nr. 168/2016, §B.6.6; GwH 15 juni 2017, nr. 76/2017, §§B.6.3 e.v.).

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38, §§ 2 tot 6 - Verval van het recht om een voertuig te besturen - Herstel - Verplichting om zich aan de voorgeschreven onderzoeken te onderwerpen - Aard van de maatregel - Werking van de strafwet in de tijd - Niet-terugwerkende kracht van de strengere strafwet

- Art. 38, §§ 2 tot 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 2 Strafwetboek

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking van de strafwet in de tijd - Niet-terugwerkende kracht van de strengere strafwet - Verval van het recht om een voertuig te besturen - Herstel - Verplichting om zich aan de voorgeschreven onderzoeken te onderwerpen

- Art. 38, §§ 2 tot 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 2 Strafwetboek

L'obligation de satisfaire aux examens médical et psychologique pour être réintégré dans le droit de conduire constitue une mesure de sûreté et non une peine; cette mesure est étrangère au champ d'application de l'article 2, alinéa 1er, du Code pénal qui prévoit que nulle infraction ne peut être punie de peines qui n'étaient pas portées par la loi avant que l'infraction fût commise (1). (1) Voir Cass. 27 avril 2016, RG P.15.1468.F, Pas. 2016, n° 286; Cass. 1er mars 2006, RG P.05.1263.F, Pas. 2006, n° 114. En ce sens, la Cour constitutionnelle considère que l'obligation de se soumettre à des examens avant d'obtenir la réintégration dans le droit de conduire constitue une mesure de sûreté et non une peine au sens de l'article 15, §1er, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, qui consacre le principe de la non-rétroactivité de la loi pénale la plus sévère (C. const., 22 décembre 2016, n° 168/2016, § B.6.6; C. const., 15 juin 2017, n° 76/2017, §§ B.6.3. et s.).

ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Article 38, § 2 à 6 - Déchéance du droit de conduire un véhicule - Réintégration - Obligation de se soumettre aux examens prescrits - Nature de la mesure - Application de la loi pénale dans le temps - Non-rétroactivité de la loi pénale plus sévère

- Art. 38, § 2 à 6 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

- Art. 2 Code pénal

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application de la loi pénale dans le temps - Non-rétroactivité de la loi pénale plus sévère - Déchéance du droit de conduire un véhicule - Réintégration - Obligation de se soumettre aux examens prescrits

- Art. 38, § 2 à 6 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

- Art. 2 Code pénal

De artikelen 2, § 1, en 11, § 4, tweede alinea, van richtlijn 2006/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 betreffende het rijbewijs, verzetten zich ertegen dat een lidstaat, buiten een aan de houder van een door een andere lidstaat uitgereikt rijbewijs opgelegde verbodstermijn voor het opnieuw aanvragen van een rijbewijs en zelfs als is voldaan aan de voorwaarde van de normale verblijfplaats op het grondgebied van deze lidstaat, weigert de geldigheid van een door een andere lidstaat uitgereikt rijbewijs te erkennen wanneer een eerder rijbewijs van deze houder op het grondgebied van de eerste lidstaat is ingetrokken (1). (1) Zie concl. OM.

EUROPESE UNIE - Allerlei - Richtlijn 2006/126/EG betreffende het rijbewijs - Belgisch rijbewijs in België ingetrokken - Nieuw rijbewijs uitgereikt in een andere lidstaat - Erkenning in België

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 21 - Rijbewijs - Belgisch rijbewijs in België ingetrokken - Nieuw rijbewijs uitgereikt in een andere lidstaat - Erkenning in België

Les articles 2, § 1er, et 11, § 4, alinéa 2, de la directive 2006/126/CE du Parlement européen et du Conseil du 20 décembre 2006, relative au permis de conduire, s'opposent à ce qu'un État membre refuse, en dehors de toute période d'interdiction de solliciter un nouveau permis de conduire imposée au titulaire d'un permis de conduire délivré par un autre État membre et alors même que la condition de résidence normale sur le territoire de ce dernier a été respectée, de reconnaître la validité de ce permis de conduire délivré par cet autre État membre lorsque ledit titulaire a fait l'objet, sur le territoire du premier État membre, d'une mesure de retrait d'un précédent permis de conduire (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

UNION EUROPEENNE - Divers - Directive 2006/126/CE du Parlement européen et du Conseil du 20 décembre 2006 relative au permis de conduire - Permis de conduire belge retiré en Belgique - Nouveau permis de conduire délivré dans un autre Etat membre - Reconnaissance en Belgique

ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 21 - Permis de conduire - Permis de conduire belge retiré en Belgique - Nouveau permis de conduire délivré dans un autre Etat membre - Reconnaissance en Belgique

P.17.0841.N

13 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180313.4](#)

AC nr. ...

Het komt diegene toe die zich beklagt het slachtoffer te zijn van geweld bij zijn arrestatie of tijdens zijn detentie om met geloofwaardige stukken zoals bijvoorbeeld foto's of medische attesten aannemelijk te maken dat hij bij zijn arrestatie of vrijheidsberoving verwondingen heeft opgelopen en het staat aan de rechter om onaantastbaar te oordelen of de door de klager voorgebrachte stukken voldoende geloofwaardig maken dat hij de verwondingen heeft opgelopen bij zijn arrestatie of detentie; de omstandigheid dat de stukken werden opgesteld onmiddellijk of zeer kort na de invrijheidstelling is daarbij een belangrijk, maar geen beslissend gegeven zodat de rechter op grond van de concrete gegevens van de zaak kan oordelen dat dergelijke stukken onvoldoende aannemelijk maken dat de vastgestelde verwondingen werden opgelopen bij de arrestatie of tijdens de detentie.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Bewijswaarde - Persoon slachtoffer van geweld bij zijn arrestatie of detentie - Bewijsstukken opgesteld onmiddellijk of zeer kort na de invrijheidstelling - Beoordeling door de rechter

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Persoon slachtoffer van geweld bij zijn arrestatie of detentie -

3/12/2019

Il appartient à quiconque se plaint d'avoir été victime de violences lors de son arrestation ou de sa détention de rendre admissible, au moyen d'éléments dignes de foi tels des photographies ou des certificats médicaux, qu'il a subi des blessures lors de son arrestation ou de sa privation de liberté, et il appartient au juge d'apprécier souverainement si les pièces produites par le plaignant rendent suffisamment plausible qu'il a subi les blessures lors de son arrestation ou de sa détention; la circonstance que les pièces ont été établies immédiatement ou très peu de temps après sa libération constitue un facteur important, mais non déterminant à cet égard et, dès lors, le juge peut décider, sur la base des éléments concrets de la cause, que de telles pièces ne rendent pas suffisamment admissible que les blessures constatées ont été subies lors de l'arrestation ou de la détention.

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Valeur probante - Personne victime de violences lors de son arrestation ou de sa détention - Éléments de preuve établis immédiatement ou très peu de temps après la mise en liberté - Appréciation par le juge

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Personne

P. 310/593

Taak van de klager - Taak van de rechter - Bewijsstukken opgesteld onmiddellijk of zeer kort na de invrijheidstelling - Bewijswaarde - Beoordeling door de rechter

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Uit artikel 3 EVRM volgt niet dat op alle politieambtenaren die met een klager bij zijn arrestatie of tijdens zijn detentie contact hadden, de verplichting rust een overtuigende verklaring te geven voor de bij een arrestatie of tijdens een detentie opgelopen verwondingen van die klager.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Klacht wegens verwondingen opgelopen bij arrestatie of tijdens detentie - Politieambtenaren die met de klager contact hadden - Verplichting

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Uit artikel 3 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat indien een persoon het slachtoffer werd van geweld bij zijn arrestatie of tijdens zijn detentie, er een sterk feitelijk vermoeden bestaat dat de autoriteiten daarvoor verantwoordelijk zijn en het de Staat toekomt om daarvoor een overtuigende verklaring te geven; indien hij daarin niet slaagt, staat een verdragsrechtelijke inbreuk van de Staat vast (1). (1) Zie EHRM, 28 oktober 1998, Assenov e.a. t. Bulgarije, §§ 92-102; EHRM, 1 juli 2004, Bakbak t. Turkije, § 47; EHRM, 23 februari 2006, Ognyanova en Choban t. Bulgarije, §§ 94-95; EHRM, 10 maart 2009, Turan Cakir t. België, § 54; EHRM, 4 november 2010, Darraj t. Frankrijk, § 36; EHRM, 9 oktober 2012, Mikiashvili t. Georgië, §§ 69-71; Cass. 24 maart 2015, AR P.14.1298.N, AC 2015, nr. 217.

BEWIJS - Strafzaken - Vermoedens - Persoon slachtoffer van geweld bij zijn arrestatie of detentie - Sterk feitelijk vermoeden van verantwoordelijkheid van de autoriteiten - Taak van de Staat

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Persoon slachtoffer van geweld bij zijn arrestatie of detentie - Sterk feitelijk vermoeden van verantwoordelijkheid van de autoriteiten - Taak van de Staat - Geen overtuigende verklaring

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

victime de violences lors de son arrestation ou de sa détention - Mission du plaignant - Mission du juge - Eléments de preuve établis immédiatement ou très peu de temps après la mise en liberté - Valeur probante - Appréciation par le juge

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Il ne résulte pas de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales que l'obligation de fournir une explication plausible quant aux blessures subies par le plaignant lors de son arrestation ou de sa détention, incombe à tous les fonctionnaires de police qui ont été en contact avec ce plaignant lors de son arrestation ou de sa détention.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Plainte pour blessures subies lors de son arrestation ou de sa détention - Fonctionnaires de police ayant été en contact avec le plaignant - Obligation

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Il résulte de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'Homme, que si une personne a été victime de violences lors de son arrestation ou de sa détention, il existe une forte présomption de fait que les autorités en sont responsables et il appartient à l'État de fournir une explication plausible à cet égard; s'il n'y parvient pas, une violation de la Convention est établie dans le chef de l'État (1). (1) Voir Cour eur. D.H., 28 octobre 1998, Assenov et crts c. Bulgarie, § 92-102; Cour eur. D.H., 1er juillet 2004, Bakbak c. Turquie, § 47; Cour eur. D.H., 23 février 2006, Ognyanova et Choban c. Bulgarie, § 94-95; Cour eur. D.H., 10 mars 2009, Turan Cakir c. Belgique, § 54; Cour eur. D.H., 4 novembre 2010, Darraj c. France, § 36; Cour eur. D.H., 9 octobre 2012, Mikiashvili c. Georgie, § 69-71; Cass. 24 mars 2015, RG P.14.1298.N, Pas. 2015, n° 217.

PREUVE - Matière répressive - Présomptions - Personne victime de violences lors de son arrestation ou de sa détention - Forte présomption de fait de la responsabilité des autorités - Mission de l'Etat

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Personne victime de violences lors de son arrestation ou de sa détention - Forte présomption de fait de la responsabilité des autorités - Mission de l'Etat - Pas d'explication plausible

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Bij de beoordeling of het advies of het stilzitten van een geschikt geacht persoon zoals een notaris een beklagde onoverwinnelijk heeft doen dwalen, mag de rechter de geloofwaardigheid van de verklaringen welke die geschikte persoon daarover naderhand heeft afgelegd betrekken, evenals de omstandigheden die hebben geleid tot dit advies of dit stilzitten, aangezien zij een licht werpen op de waarde van dit advies of dit stilzitten (1). (1) Zie: Cass. 19 mei 1987, AR 964, AC 1986-1987, nr. 554.

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Onoverwinnelijke rechtsdwaling ingevolge het advies of stilzitten van een geschikt geacht persoon - Beoordeling door de rechter - Criteria

De rechter kan, bij de beoordeling of de houding van een overheid een beklagde onoverwinnelijk heeft doen dwalen over de draagwijdte van een bestuurlijke beslissing, in aanmerking nemen dat die overheid niet de bevoegde instantie is op dat vlak.

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Onoverwinnelijke rechtsdwaling ingevolge de houding van de overheid - Beoordeling door de rechter - Criterium

De rechter moet in beginsel steeds het feitelijk herstel in een originele goede staat bevelen en andere herstellvormen kunnen slechts worden bevolen indien blijkt dat dit feitelijk herstel in een originele goede staat niet mogelijk is; die vaststelling moet slaan op alle goederen voorwerp van de herstellvordering.

MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN (BEHOUD VAN) - Onroerend erfgoed - Misdrifven - Rechterlijke herstelmaatregel - Doel

- Artt. 11.2.2, eerste lid, 3°, en 11.4.1 Decreet 21 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed

Een rechtsdwaling over de strafbaarheid van een handeling is slechts dan onoverwinnelijk indien uit de concrete elementen van de zaak kan worden afgeleid dat elk normaal, voorzichtig en redelijk persoon in dezelfde omstandigheden ook zou hebben gedwaald (1). (1) Zie: Cass. 6 oktober 1952, AC 1953, 35.

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Onoverwinnelijke rechtsdwaling

Lorsqu'il apprécie la question de savoir si le silence observé par une personne réputée compétente, telle qu'un notaire, a conduit le prévenu à commettre une erreur invincible, le juge peut prendre en considération la crédibilité des déclarations que cette personne compétente a faites à ce sujet a posteriori, de même que les circonstances ayant motivé ce conseil ou ce silence, dès lors qu'elles en éclairent la valeur (1). (1) Voir Cass. 19 mai 1987, RG 964 Pas. 1986-1987, n° 554.

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Erreur invincible résultant du conseil émis ou du silence observé par une personne réputée compétente - Appréciation par le juge - Critères

Lorsqu'il apprécie la question de savoir si l'attitude d'une autorité administrative a conduit un prévenu à commettre une erreur invincible sur la portée d'une décision administrative, le juge peut tenir compte du fait que cette autorité n'est pas l'organe compétent en la matière.

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Erreur invincible résultant de l'attitude des autorités administratives - Appréciation par le juge - Critère

Le juge doit, en principe, toujours ordonner la réparation de fait dans un bon état d'origine et ne peut ordonner les autres formes de réparation que si cette réparation de fait dans un bon état d'origine s'avère impossible; cette constatation doit porter sur tous les biens faisant l'objet de la demande de réparation.

MONUMENTS ET SITES (CONSERVATION DES) - Patrimoine immobilier - Infractions - Mesure de réparation judiciaire - Objectif

- Art. 11.2.2, al. 1er, 3°, et 11.4.1 Décret du 21 juillet 2013 relatif au patrimoine immobilier

Une erreur de droit sur le caractère répréhensible d'un acte n'est réputée invincible que lorsqu'il peut être déduit des éléments concrets de la cause que toute personne normale, prudente et raisonnable aurait également commis cette erreur dans les mêmes circonstances (1). (1) Voir Cass. 6 octobre 1952, Bull. et Pas., I, 1953, 37.

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Erreur invincible

Uit de enkele omstandigheid dat beschermde goederen die onroerend zijn door bestemming, werden verkocht aan een derde te goeder trouw, volgt niet dat voor wat betreft die goederen het feitelijk herstel in een originele goede staat niet kan worden bevolen aangezien ook de derde te goeder trouw ertoe gehouden is het beschermingsbesluit en zijn gevolgen te respecteren.

MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN (BEHOUD VAN) - Onroerend erfgoed - Misdrijven - Verkoop beschermde goederen aan een derde te goeder trouw - Rechterlijke herstelmaatregel

- Art. 11.4.1 Decreet 21 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed

Il ne suit pas de la seule circonstance que des biens, immeubles par destination, ont été vendus à un tiers de bonne foi que la réparation de fait de ces biens dans un bon état d'origine ne peut être ordonnée, dès lors que le tiers de bonne foi est également tenu de respecter l'arrêté de protection et ses conséquences.

MONUMENTS ET SITES (CONSERVATION DES) - Patrimoine immobilier - Infractions - Vente de biens protégés à un tiers de bonne foi - Mesure de réparation judiciaire

- Art. 11.4.1 Décret du 21 juillet 2013 relatif au patrimoine immobilier

P.17.0856.N

9 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180109.5](#)

AC nr. ...

Artikel 489, 2°, Strafwetboek bestraft de kooplieden die zich in staat van faillissement bevinden in de zin van artikel 2 van de Faillissementswet of de bestuurders in rechte of in feite van handelsvennootschappen die zich in staat van faillissement bevinden wanneer zij, zonder wettig verhinderd te zijn, verzuimd hebben de verplichtingen gesteld bij artikel 53 Faillissementswet houdende het verstrekken aan de rechter-commissaris of de curator van alle vereiste inlichtingen na te leven; daartoe behoren de gegevens over welke personen de werkelijke bestuurders van de vennootschap zijn aangezien de afhandeling van het faillissement de medewerking vereist van die personen, alsmede een onderzoek naar de wijze waarop zij de vennootschap hebben bestuurd (1). (1) E. ROGER FRANCE, ? L'infraction de banqueroute: la réforme apportée par la nouvelle loi sur les faillites', TBH, 1998, 81-92, RDP 1998, nr. 4, 379-469; P. TRAEST, ? Misdrijven die verband houden met de staat van faillissement', in Ondernemingsrecht, Die Keure en M&D Seminars, 1999, 5-40; Zie J. SPREUTELS, Fr. ROGGEN en E. ROGER FRANCE, Droit pénal des affaires, Bruylant, 2005, 1111-1170; Th. AFSCHRIFT en V. DE BRAUWERE, Manuel de droit pénal financier, Kluwer, nrs. 668-801; A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Kluwer, 6e ed., p. 332 ev.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Misdrijven in verband met faillissement, bedrieglijk onvermogen - Verzuim om de bij artikel 53 Faillissementswet vereiste inlichtingen te verstrekken - Gegevens over de werkelijke bestuurders van de handelsvennootschap - Draagwijdte

- Art. 489, 2° Strafwetboek

- Art. 53 Wet 8 augustus 1997

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Begrip - Vereisten van het faillissement - Verzuim om de bij artikel 53 Faillissementswet vereiste inlichtingen te verstrekken -

L'article 489, 2°, du Code pénal, punit les commerçants en état de faillite au sens de l'article 2 de la loi du 8 août 1997 sur les faillites ou les dirigeants, de droit ou de fait, des sociétés commerciales en état de faillite ayant, sans empêchement légitime, omis d'exécuter les obligations prescrites par l'article 53 de ladite loi traitant de la fourniture de tous les renseignements requis au juge-commissaire ou au curateur; ceux-ci comprennent notamment les éléments relatifs à l'identité des gérants effectifs de la société, dès lors que l'administration de la faillite requiert la collaboration de ces personnes ainsi qu'un examen de la manière dont elles ont géré la société (1). (1) E. ROGER FRANCE, «L'infraction de banqueroute: la réforme apportée par la nouvelle loi sur les faillites», TBH, 1998, 81-92, RDP 1998, n° 4, 379-469; P. TRAEST, «Misdrijven die verband houden met de staat van faillissement», Ondernemingsrecht, Die Keure et M&D Seminars, 1999, 5-40; Voir J. SPREUTELS, Fr. ROGGEN et E. ROGER FRANCE, Droit pénal des affaires, Bruylant, 2005, 1111-1170; Th. AFSCHRIFT et V. DE BRAUWERE, Manuel de droit pénal financier, Kluwer, n° 668-801; A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Kluwer, 6e éd., p. 332 e.s.

FAILLITE ET CONCORDATS - Infractions en relation avec la faillite. insolvabilité frauduleuse - Omission de fournir les renseignements requis par l'article 53 de la loi du 8 août 1997 sur les faillites - Données sur les véritables gérants de la société commerciale - Portée

- Art. 489, 2° Code pénal

- Art. 53 L. du 8 août 1997 sur les faillites

FAILLITE ET CONCORDATS - Notions. conditions de la faillite - Omission de fournir les renseignements requis par l'article 53 de la loi du 8 août 1997 sur les faillites - Données sur les véritables

Gegevens over de werkelijke bestuurders van de handelsvennootschap - Draagwijdte

- Art. 489, 2° Strafwetboek
- Art. 53 Wet 8 augustus 1997

Artikel 489bis, 4°, Strafwetboek bestraft de in artikel 489 van dat wetboek bedoelde personen die, met het oogmerk om de faillietverklaring uit te stellen, verzuimd hebben binnen de bij artikel 9 Faillissementswet gestelde termijn aangifte te doen van het faillissement; de rechter kan het bijzonder opzet om de faillietverklaring uit te stellen afleiden uit het feit dat een bestuurder, door de niet-aangifte van het faillissement van de vennootschap, de schulden van die vennootschap laat oplopen terwijl er geen hoop bestaat op een verbetering van haar financiële toestand en daarmee leidt de rechter het bedoelde opzet niet louter af uit de materiële gedraging van de bestuurder en stelt hij dat opzet niet gelijk met de zorgvuldigheidsnorm (1). (1) Cass. 3 juni 2015 AR P.14.0834.F, AC 2015, nr. 367; Cass. 9 juni 1999, AR P.99.0011.F, AC 1999, nr. 338.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Begrip - Vereisten van het faillissement - Verzuim om aangifte te doen van het faillissement - Moreel bestanddeel - Bewijs

- Art. 489bis, 4° Strafwetboek
- Art. 9 Wet 8 augustus 1997

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Misdrijven in verband met faillissement, bedrieglijk onvermogen - Verzuim om aangifte te doen van het faillissement - Moreel bestanddeel - Bewijs

- Art. 489bis, 4° Strafwetboek
- Art. 9 Wet 8 augustus 1997

gérants de la société commerciale - Portée

- Art. 489, 2° Code pénal
- Art. 53 L. du 8 août 1997 sur les faillites

L'article 489bis, 4°, du Code pénal, punit les personnes visées à l'article 489 dudit code qui, dans l'intention de retarder la déclaration de faillite, ont omis de faire l'aveu de la faillite dans le délai prescrit par l'article 9 de la loi du 8 août 1997 sur les faillites; le juge peut déduire l'existence du dol spécial consistant en l'intention de retarder la déclaration de faillite, du fait qu'un gérant, en omettant de faire l'aveu de la faillite pour le compte de la société, laisse s'accumuler les dettes de celle-ci alors qu'il n'y a pas d'espoir que sa situation financière s'améliore et, ce faisant, le juge ne déduit pas uniquement l'intention visée du comportement matériel du gérant et n'assimile pas cette intention à la règle de précaution (1). (1) Cass. 3 juin 2015 RG P.14.0834.F, Pas. 2015, n° 367; Cass. 9 juin 1999, RG P.99.0011.F, Pas. 1999, n° 338.

FAILLITE ET CONCORDATS - Notions. conditions de la faillite - Omission de faire l'aveu de la faillite - Élément moral - Preuve

- Art. 489bis, 4° Code pénal
- Art. 9 L. du 8 août 1997 sur les faillites

FAILLITE ET CONCORDATS - Infractions en relation avec la faillite. insolvabilité frauduleuse - Omission de faire l'aveu de la faillite - Élément moral - Preuve

- Art. 489bis, 4° Code pénal
- Art. 9 L. du 8 août 1997 sur les faillites

De in artikel 489 Strafwetboek bedoelde personen die artikel 489bis, 4°, van dat wetboek strafbaar stelt, zijn de kooplieden die zich in staat van faillissement bevinden in de zin van artikel 2 Faillissementswet of de bestuurders in rechte of in feite van handelsvennootschappen die zich in staat van faillissement bevinden en alldus rekent artikel 489bis, 4°, Strafwetboek het erin bedoelde misdrijf uitdrukkelijk toe aan feitelijke bestuurders van failliete handelsvennootschappen; hieruit volgt dat wanneer een handelsvennootschap in werkelijkheid wordt geleid door een feitelijke bestuurder, deze laatste ertoe gehouden is het nodige te doen opdat het faillissement van die vennootschap tijdig wordt aangegeven.; de enkele omstandigheid dat die bestuurder niet de persoonlijke hoedanigheid heeft om de aangifte te doen, sluit dan ook zijn strafbaarheid op grond van artikel 489bis, 4°, Strafwetboek niet uit (1). (1) E. ROGER FRANCE, ? L'infraction de banqueroute: la réforme apportée par la nouvelle loi sur les faillites', TBH, 1998, 81-92, RDP 1998, nr. 4, 379-469; P. TRAEST, ? Misdrijven die verband houden met de staat van faillissement', in Ondernemingsrecht, Die Keure en M&D Seminars, 1999, 5-40; Zie J. SPREUTELS, Fr. ROGGEN en E. ROGER FRANCE, Droit pénal des affaires, Bruylant, 2005, 1111-1170; Th. AFSCHRIFT en V. DE BRAUWERE, Manuel de droit pénal financier, Kluwer, nrs. 668-801; A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Kluwer, 6e ed., p. 332 ev.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Misdrijven in verband met faillissement, bedrieglijk onvermogen - Draagwijdte - Feitelijke bestuurder van een handelsvennootschap - Verzuim om aangifte te doen van het faillissement - Personen gehouden tot het doen van die aangifte

- Art. 489bis, 4° Strafwetboek
- Artt. 2 en 9 Wet 8 augustus 1997

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Begrip - Vereisten van het faillissement - Verzuim om aangifte te doen van het faillissement - Personen gehouden tot het doen van die aangifte - Draagwijdte - Feitelijke bestuurder van een handelsvennootschap

- Art. 489bis, 4° Strafwetboek
- Artt. 2 en 9 Wet 8 augustus 1997

Les personnes visées à l'article 489 du Code pénal et passibles d'une peine en vertu de l'article 489bis, 4°, dudit code, sont les commerçants en état de faillite au sens de l'article 2 de la loi du 8 août 1997 sur les faillites ou les dirigeants, de droit ou de fait, des sociétés commerciales en état de faillite et, ainsi, l'article 489bis, 4°, du Code pénal impute explicitement l'infraction qui y est visée aux dirigeants de fait des sociétés commerciales faillies; il s'ensuit que lorsqu'une société commerciale est en réalité dirigée par un gérant de fait, ce dernier est tenu de faire le nécessaire pour que l'aveu de la faillite de cette société intervienne en temps utile; la seule circonstance que ce gérant n'ait pas qualité personnelle pour faire cette déclaration, n'exclut donc pas qu'une peine puisse lui être infligée en vertu de l'article 489bis, 4°, du Code pénal (1). (1) E. ROGER FRANCE, «L'infraction de banqueroute: la réforme apportée par la nouvelle loi sur les faillites», TBH, 1998, 81-92, RDP 1998, n° 4, 379-469; P. TRAEST, «Misdrijven die verband houden met de staat van faillissement», Ondernemingsrecht, Die Keure et M&D Seminars, 1999, 5-40; Voir J. SPREUTELS, Fr. ROGGEN et E. ROGER FRANCE, Droit pénal des affaires, Bruylant, 2005, 1111-1170; Th. AFSCHRIFT et V. DE BRAUWERE, Manuel de droit pénal financier, Kluwer, n° 668-801; A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Kluwer, 6e éd., p. 332 e.s.

FAILLITE ET CONCORDATS - Infractions en relation avec la faillite. insolvabilité frauduleuse - Portée - Gérant de fait d'une société commerciale - Omission de faire l'aveu de la faillite - Personnes tenues de faire l'aveu de la faillite

- Art. 489bis, 4° Code pénal
- Art. 2 et 9 L. du 8 août 1997 sur les faillites

FAILLITE ET CONCORDATS - Notions. conditions de la faillite - Omission de faire l'aveu de la faillite - Personnes tenues de faire l'aveu de la faillite - Portée - Gérant de fait d'une société commerciale

- Art. 489bis, 4° Code pénal
- Art. 2 et 9 L. du 8 août 1997 sur les faillites

Artikel 29, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bevat geen vormvoorschriften of bijzondere bewijsregels met betrekking tot de erin bedoelde aangifte of de machtiging daarvoor; bijgevolg is de aangifte, ook al is zij niet ondertekend door de fiscale ambtenaar die ze heeft gedaan, geldig wanneer uit de stukken van de rechtspleging of uit getuigenverklaringen blijkt welke ambtenaar de aangifte heeft gedaan en dat die ambtenaar daarvoor beschikte over de voorafgaande machtiging vanwege de gewestelijke directeur waaronder hij ressorteerde (1). (1) Zie Cass. 19 april 1994, AR 6902, AC 1994, nr. 186.

BELASTING - Fiscaal strafrecht - Strafvordering - Fiscale ambtenaren - Fiscale misdrijven - Kennisgeving aan de procureur des Konings - Vereiste machtiging - Vormvoorschriften en bewijs van machtiging

STRAFVORDERING - Fiscale ambtenaren - Fiscale misdrijven - Kennisgeving aan de procureur des Konings - Vereiste machtiging - Vormvoorschriften en bewijs van machtiging

Wanneer de strafrechter het aangewezen acht een getuige ter rechtszitting te horen met het oog op de waarheidsvinding of de eerbiediging van het recht van verdediging, verbiedt geen enkele wetsbepaling hem ambtshalve het openbaar ministerie of de partijen te verzoeken een getuige op te roepen of te dagvaarden om hem op een latere rechtszitting te horen (1). (1) D. DE WOLF, "De onderzoeksbevoegdheid van de rechter in de correctionele procedure: noodzakelijke instrumenten voor de waarheidsvinding", NC 2010, 93-99.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Horen van getuigen - Ambtshalve verzoek door rechter aan openbaar ministerie of partijen

BEWIJS - Belastingzaken - Bewijsvoering - Strafvordering - Horen van fiscale ambtenaren als getuige - Ambtshalve verzoek door strafrechter aan openbaar ministerie of partijen

BEWIJS - Belastingzaken - Getuigen - Strafvordering - Horen van fiscale ambtenaren als getuige - Ambtshalve verzoek door strafrechter aan openbaar ministerie of partijen

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Horen van getuigen - Ambtshalve verzoek door strafrechter aan openbaar ministerie of partijen

L'article 29, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle ne comporte pas de formalités ni de règles de preuves spéciales concernant la dénonciation qui y est visée ou l'autorisation requise à cette fin; par conséquent, la dénonciation, même si elle n'a pas été signée par le fonctionnaire de l'administration fiscale qui l'a établie, est valable lorsque les pièces de la procédure ou des témoignages permettent d'identifier le fonctionnaire ayant fait la dénonciation et d'établir que ce dernier disposait, à cet effet, de l'autorisation préalable du directeur régional dont il dépend (1). (1) Voir Cass. 19 avril 1994, RG 6902, Bull. et Pas., 1994, n° 186.

IMPOT - Droit pénal fiscal - Action publique - Fonctionnaires de l'administration fiscale - Infractions fiscales - Dénonciation au procureur du Roi - Autorisation requise - Formes et preuves de l'autorisation

ACTION PUBLIQUE - Fonctionnaires de l'administration fiscale - Infractions fiscales - Dénonciation au procureur du Roi - Autorisation requise - Formes et preuves de l'autorisation

Lorsque le juge pénal estime qu'il est indiqué d'entendre un témoin à l'audience dans le souci de la manifestation de la vérité ou du respect des droits de la défense, aucune disposition légale ne lui interdit de demander d'office au ministère public ou aux parties de convoquer ou de citer un témoin pour procéder à son audition lors d'une audience ultérieure (1). (1) D. DE WOLF, « De onderzoeksbevoegdheid van de rechter in de correctionele procedure: noodzakelijke instrumenten voor de waarheidsvinding », NC 2010, 93-99.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Audition de témoins - Demande adressée d'office par le juge au ministère public ou aux parties

PREUVE - Matière fiscale - Administration de la preuve - Action publique - Audition de fonctionnaires de l'administration fiscale en qualité de témoins - Demande adressée d'office par le juge pénal au ministère public ou aux parties

PREUVE - Matière fiscale - Preuve testimoniale - Action publique - Audition de fonctionnaires de l'administration fiscale en qualité de témoins - Demande adressée d'office par le juge pénal au ministère public ou aux parties

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Audition de témoins - Demande adressée d'office par le juge pénal au ministère public ou aux parties

Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering bepaalt dat tot nietigheid van een onregelmatig verkregen bewijselement enkel wordt besloten indien ofwel de naleving van de betrokken vormvoorwaarden wordt voorgeschreven op straffe van nietigheid, ofwel de begane onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs heeft aangetast, ofwel het gebruik van het bewijs in strijd is met het recht op een eerlijk proces; krachtens die bepaling worden onregelmatigheden waardoor geen op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvoorwaarde wordt overtreden en die evenmin voldoen aan de andere erin vermelde voorwaarden, niet nietig verklaard of uit het debat geweerd en deze regel geldt voor alle onregelmatigheden, ongeacht of zij een inbreuk inhouden op een verdragsrechtelijk of grondwettelijk gewaarborgd recht dat de bescherming van het privéleven beoogt (1). (1) Cass. 19 april 2016, AR P.15.1639.N, AC 2016, nr. 265 met concl. OM; zie de wet van 14 juni 2017 tot wijziging van artikel 36bis van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, BS 28 juni 2017.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijselementen - Bewijselementen verkregen in strijd met het recht op eerbiediging van het privéleven - Schending van artikel 8 EVRM en artikel 7 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie - Draagwijdte

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijselementen - Bewijselementen verkregen in strijd met het recht op bescherming van persoonsgegevens - Schending van artikel 8 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie - Draagwijdte

STRAFVORDERING - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijselementen - Bewijselementen verkregen in strijd met het recht op eerbiediging van het privéleven - Schending van artikel 8 EVRM en artikel 7 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Nietigheid van onregelmatig verkregen bewijselementen - Draagwijdte

STRAFVORDERING - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijselementen - Bewijselementen verkregen in strijd met het recht op bescherming van persoonsgegevens - Schending van artikel 8 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Nietigheid van onregelmatig verkregen bewijselementen - Draagwijdte

L'article 32 du Titre préliminaire du Code de procédure pénale dispose que la nullité d'un élément de preuve obtenu irrégulièrement n'est décidée que si le respect des conditions formelles concernées est prescrit à peine de nullité, ou si l'irrégularité commise a entaché la fiabilité de la preuve, ou si l'usage de celle-ci est contraire au droit à un procès équitable; en vertu de cette disposition, les irrégularités par lesquelles aucune condition de forme prescrite à peine de nullité n'est violée et qui ne satisfont pas davantage aux autres conditions qui y sont mentionnées ne sont pas déclarées nulles ou écartées des débats et cette règle s'applique à toutes les irrégularités, qu'elles constituent une infraction à un droit garanti conventionnellement ou à un droit garanti par la Constitution qui vise la protection de la vie privée (1). (1) Cass. 19 avril 2016, RG P.15.1639.N, Pas. 2016, n° 265, avec concl. du MP, avocat général délégué, publiées à leur date dans AC; voir la loi du 14 juin 2017 modifiant l'article 36bis de la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel, M.B. 28 juin 2017.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Eléments de preuve obtenus irrégulièrement - Eléments de preuve obtenus en violation du droit au respect de la vie privée - Violation des articles 8 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 7 de la Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne - Portée

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Eléments de preuve obtenus irrégulièrement - Eléments de preuve obtenus en violation du droit à la protection des données à caractère personnel - Violation de l'article 8 de la Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne - Portée

ACTION PUBLIQUE - Administration de la preuve - Eléments de preuve obtenus irrégulièrement - Eléments de preuve obtenus en violation du droit au respect de la vie privée - Violation des articles 8 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 7 de la Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Nullité des éléments de preuve obtenus irrégulièrement - Portée

ACTION PUBLIQUE - Administration de la preuve - Eléments de preuve obtenus irrégulièrement - Eléments de preuve obtenus en violation du droit à la protection des données à caractère personnel - Violation de l'article 8 de la Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Nullité des éléments de preuve obtenus irrégulièrement - Portée

Het feit dat bewijselementen werden verkregen in strijd met het recht op eerbiediging van het privéleven zoals gewaarborgd door artikel 7 Handvest, artikel 8 EVRM en artikel 22 Grondwet of met het recht op bescherming van persoonsgegevens zoals gewaarborgd door artikel 8 Handvest, heeft niet steeds schending van artikel 6 EVRM of miskening van het recht op een eerlijk proces tot gevolg (1). (1) Cass. 19 april 2016, AR P.15.1639.N, AC 2016, nr. 265 met concl. OM; zie de wet van 14 juni 2017 tot wijziging van artikel 36bis van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, BS 28 juni 2017.

EUROPESE UNIE - Algemeen - Handvest van de grondrechten van de Europese Unie - Artikel 8 - Bescherming van persoonsgegevens - Bewijselementen verkregen in strijd met het recht op bescherming van persoonsgegevens - Draagwijdte

EUROPESE UNIE - Algemeen - Handvest van de grondrechten van de Europese Unie - Artikel 7 - Eerbiediging van het privéleven - Bewijselementen verkregen in strijd met het recht op eerbiediging van het privéleven - Draagwijdte

GRONDWET - Art. 22 - Eerbiediging van het privéleven - Bewijselementen verkregen in strijd met het recht op eerbiediging van het privéleven - Draagwijdte

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Recht op eerbiediging van het privéleven - Bewijselementen verkregen in strijd met het recht op eerbiediging van het privéleven - Schending van artikel 7 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie - Draagwijdte

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Schending van artikel 8 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie - Draagwijdte - Recht op een eerlijk proces - Bewijselementen verkregen in strijd met het recht op bescherming van persoonsgegevens

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Bewijselementen verkregen in strijd met het recht op eerbiediging van het privéleven - Schending van artikel 8 EVRM en artikel 7 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie - Draagwijdte

WEGVERKEER - Inschrijving van voertuigen - Wet Kruispuntbank Voertuigen - Dienst Inschrijving Voertuigen - Opsporing van overtredingen op de verkeersreglement - Toegang door de politie - Onregelmatig verkregen bewijs

Le fait que des éléments de preuve ont été obtenus en violation du droit au respect de la vie privée garanti par les articles 7 de la Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne, 8 de la Convention D.H. et 22 de la Constitution ou du droit à la protection des données à caractère personnel garanti par l'article 8 de la Charte n'entraîne pas toujours la violation de l'article 6 de la Convention ou du droit à un procès équitable (1). (1) Cass. 19 avril 2016, RG P.15.1639.N, Pas. 2016, n° 265, avec concl. du MP, avocat général délégué, publiées à leur date dans AC; voir la loi du 14 juin 2017 modifiant l'article 36bis de la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel, M.B. 28 juin 2017.

UNION EUROPEENNE - Généralités - Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne - Article 8 - Protection des données à caractère personnel - Eléments de preuve obtenus en violation du droit à la protection des données à caractère personnel - Portée

UNION EUROPEENNE - Généralités - Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne - Article 7 - Respect de la vie privée - Eléments de preuve obtenus en violation du droit au respect de la vie privée - Portée

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 22 - Respect de la vie privée - Eléments de preuve obtenus en violation du droit au respect de la vie privée - Portée

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Droit au respect de la vie privée - Eléments de preuve obtenus en violation du droit au respect de la vie privée - Violation de l'article 7 de la Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne - Portée

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Violation de l'article 8 de la Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne - Portée - Droit à un procès équitable - Eléments de preuve obtenus en violation du droit à la protection des données à caractère personnel

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Eléments de preuve obtenus en violation du droit au respect de la vie privée - Violation des articles 8 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 7 de la Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne - Portée

ROULAGE - Immatriculation des véhicules - Loi du 19 mai 2010 portant création de la Banque-Carrefour des Véhicules - Direction pour l'immatriculation des véhicules - Recherche d'infractions au code de la route - Accès par la police - Preuve obtenue irrégulièrement

Het feit dat de rechter het onregelmatig verkregen bewijs toetst aan de voorwaarden van artikel 32 Wetboek van Strafvordering, houdt een effectief rechtsherstel in zoals bedoeld in artikel 47, eerste lid, Handvest en artikel 13 EVRM.

EUROPESE UNIE - Algemeen - Handvest van de grondrechten van de Europese Unie - Artikel 47 - Recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een onpartijdig gerecht - Bewijs - Onregelmatig verkregen bewijselementen - Toetsing aan artikel 32 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 13 - Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel - Bewijs - Onregelmatig verkregen bewijselementen - Toetsing aan artikel 32 Wetboek van Strafvordering

Uit geen enkele wettelijke of reglementaire bepaling volgt dat gebodsborden op de openbare weg zelf moeten geplaatst worden om bindende kracht te hebben; het is krachtens artikel 69.1 Wegverkeersreglement enkel vereist dat dergelijke borden worden aangebracht op de plaats waar zij het best zichtbaar zijn en dat kan aan de gevel van een gebouw zijn.

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 69 - Artikel 69.1 - Gebodsborden - Plaatsing van gebodsborden - Draagwijdte

Le fait que le juge confronte la preuve obtenue irrégulièrement aux conditions de l'article 32 du Code d'instruction criminelle implique une réparation en droit effective telle que visée aux articles 47, alinéa 1er, de la Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne et 13 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales.

UNION EUROPEENNE - Généralités - Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne - Article 47 - Droit à un recours effectif et à accéder à un tribunal impartial - Preuve - Éléments de preuve obtenus irrégulièrement - Contrôle à la lumière de l'article 32 du Code d'instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 13 - Droit à un recours effectif - Preuve - Éléments de preuve obtenus irrégulièrement - Contrôle à la lumière de l'article 32 du Code d'instruction criminelle

Il ne résulte d'aucune disposition légale ou réglementaire que les signaux d'obligation doivent être placés sur la voie publique même pour avoir force obligatoire; en vertu de l'article 69.1 du code la route, il est uniquement requis que de tels signaux soient placés à l'endroit où leur visibilité est la mieux assurée et cela peut être sur la façade d'un immeuble.

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 69 - Article 69.1 - Signaux d'obligation - Emplacement de signaux d'obligation - Portée

P.17.0895.N

27 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180227.5](#)

AC nr. ...

De beoordeling van de ontvankelijkheid van de burgerlijkepartijstelling houdt geen verband met de vraag of het openbaar ministerie een gerechtelijk onderzoek heeft gevorderd en of de onderzoeksrechter effectief een gerechtelijk onderzoek heeft gevoerd.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Strafzaken - Gerechtelijk onderzoek - Burgerlijkepartijstelling - Ontvankelijkheid - Beoordeling

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmaticheid van de procedure - Burgerlijkepartijstelling - Ontvankelijkheid - Beoordeling

ONDERZOEKSGERECHTEN - Burgerlijkepartijstelling - Ontvankelijkheid - Beoordeling

L'appréciation de la recevabilité de la constitution de partie civile est sans lien avec la question de savoir si le ministère public a requis une instruction et si le juge d'instruction a effectivement mené une instruction judiciaire.

ACTION CIVILE - Matière répressive - Instruction - Constitution de partie civile - Recevabilité - Appréciation

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Constitution de partie civile - Recevabilité - Appréciation

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Constitution de partie civile - Recevabilité - Appréciation

De burgerlijkepartijstelling voor de onderzoeksrechter en de daardoor ingestelde strafvordering zijn slechts ontvankelijk wanneer de aangeklaagde feiten beantwoorden aan een door de wet als misdaad of wanbedrijf gekwalificeerd misdrijf en aannemelijk wordt gemaakt dat die feiten de burgerlijke partij hebben benadeeld (1). (1) Cass. 26 oktober 2010, AR P.09.1662.N, AC 2010, nr. 632.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Burgerlijkepartijstelling voor onderzoeksrechter - Ontvankelijkheid

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSRECHTER - Burgerlijkepartijstelling - Ontvankelijkheid

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

De rechtsmacht van de onderzoeksrechter en vervolgens het onderzoeksgerecht strekt zich uit tot de in de klacht met burgerlijkepartijstelling vermelde strafbare feiten die de wet kwalificeert als misdaad of wanbedrijf, ongeacht of er al dan niet klacht is gedaan ten aanzien van een bepaalde persoon; tot die feiten behoort niet de aanvoering van de klager dat hij benadeeld is door de aangeklaagde misdrijven omdat hij daarvoor is vervolgd terwijl zij zouden zijn gepleegd door de persoon tegen wie hij klacht doet nu die aanvoering geen verband houdt met de bedoelde rechtsmacht.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Algemeen - Saisine

ONDERZOEKSGERECHTEN - Klacht met burgerlijkepartijstelling - Saisine

ONDERZOEKSRECHTER - Klacht met burgerlijkepartijstelling - Saisine

Het enkele feit dat een persoon klacht met burgerlijkepartijstelling doet, verplicht het openbaar ministerie niet een gerechtelijk onderzoek te vorderen.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Allerlei - Klacht met burgerlijkepartijstelling

OPENBAAR MINISTERIE - Onderzoek in strafzaken - Gerechtelijk onderzoek - Klacht met burgerlijkepartijstelling

Het feit dat de burgerlijke partij is vervolgd voor ten nadele van anderen gepleegde misdrijven waardoor zijzelf geen schade heeft geleden, verleent haar niet het vereiste belang voor haar burgerlijkepartijstelling, ongeacht of de veroordeling van de beweerde werkelijke dader van die misdrijven haar tot nut zou strekken; aldus heeft zij noch het vereiste materiële belang, noch het vereiste morele belang.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Gerechtelijk onderzoek - Burgerlijkepartijstelling - Vervolg van burgerlijke partij voor

3/12/2019

La constitution de partie civile devant le juge d'instruction et l'action publique qu'elle engage sont uniquement recevables lorsque les faits incriminés correspondent à l'une des infractions légalement qualifiées de crime ou de délit et qu'il est rendu admissible que ces faits ont porté préjudice à la partie civile (1). (1) Cass. 26 octobre 2010, RG P.09.1662.N, Pas. 2010, n° 632.

ACTION CIVILE - Constitution de partie civile devant le juge d'instruction - Recevabilité

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

JUGE D'INSTRUCTION - Constitution de partie civile - Recevabilité

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

Le pouvoir juridictionnel du juge d'instruction et ensuite de la juridiction d'instruction s'étend aux faits punissables mentionnés dans la plainte avec constitution de partie civile que la loi qualifie crime ou délit, qu'une plainte ait ou non été déposée à l'égard d'une personne déterminée; ne relève pas de ces faits l'allégation du plaignant selon laquelle les infractions dénoncées lui ont porté préjudice parce qu'il a été poursuivi de leur chef alors qu'elles auraient été commises par la personne contre laquelle il porte plainte, dès lors que cette allégation est sans rapport avec le pouvoir juridictionnel visé.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Généralités - Saisine

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Plainte avec constitution de partie civile - Saisine

JUGE D'INSTRUCTION - Plainte avec constitution de partie civile - Saisine

Le simple fait qu'une personne dépose plainte avec constitution de partie civile n'oblige pas le ministère public à requérir une instruction.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Divers - Plainte avec constitution de partie civile

MINISTERE PUBLIC - Instruction en matière répressive - Instruction - Plainte avec constitution de partie civile

Le fait que la partie civile ait été poursuivie du chef d'infractions commises au préjudice de tiers qui ne l'ont pas lésée à titre personnel ne lui confère pas l'intérêt requis pour se constituer partie civile, indépendamment du fait que la condamnation du prétendu véritable auteur de ces infractions puisse lui être utile; ainsi, elle n'a ni l'intérêt matériel requis, ni l'intérêt moral requis.

ACTION CIVILE - Instruction - Constitution de partie civile - Poursuites à l'égard d'une partie civile du chef d'infractions qui ne

P. 320/593

misdrijven waardoor hijzelf geen schade heeft geleden
ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek -
Regelmatigheid van de procedure - Burgerlijkepartijstelling -
Vervolging van burgerlijke partij voor misdrijven waardoor hijzelf
geen schade heeft geleden

ONDERZOEKSGERECHTEN - Burgerlijkepartijstelling - Vervolging
van burgerlijke partij voor misdrijven waardoor hijzelf geen
schade heeft geleden

Het onderzoeksgerecht is bevoegd om de ontvankelijkheid van de burgerlijkepartijstelling te beoordelen wanneer deze het gerechtelijk onderzoek op gang heeft gebracht zonder dat het openbaar ministerie een vordering tot gerechtelijk onderzoek heeft genomen of een verwijzing naar het vonnisgerecht heeft gevorderd; in dat geval vormt de burgerlijkepartijstelling immers de grondslag voor het bestaan van de strafvordering, waarvan de ontvankelijkheid ter beoordeling staat van de onderzoeksgerechten.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Gerechtelijk onderzoek -
Burgerlijkepartijstelling - Geen vorderingen gerechtelijk onderzoek
of verwijzing door openbaar ministerie - Beoordeling
ontvankelijkheid - Bevoegdheid

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek -
Regelmatigheid van de procedure - Burgerlijkepartijstelling - Geen
vorderingen gerechtelijk onderzoek of verwijzing door openbaar
ministerie - Beoordeling ontvankelijkheid - Bevoegdheid

ONDERZOEKSGERECHTEN - Burgerlijkepartijstelling - Geen
vorderingen gerechtelijk onderzoek of verwijzing door openbaar
ministerie - Beoordeling ontvankelijkheid - Bevoegdheid

Het onderzoeksgerecht moet de burgerlijkepartijstelling en de daardoor op gang gebrachte strafvordering niet-ontvankelijk verklaren wanneer het oordeelt dat de burgerlijke partij haar schade ingevolge de aangeklaagde feiten niet aannemelijk maakt of niet beschikt over het vereiste belang; het feit dat voor het uitoefenen van de strafvordering betreffende het aangeklaagde misdrijf geen burgerlijkepartijstelling vereist is, doet daaraan geen afbreuk en daardoor wordt het recht van verdediging van de burgerlijke partij niet miskend (1). (1) Zie Cass. 26 mei 2015, AR P.15.0089.N, AC 2015, nr. 344.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek -
Regelmatigheid van de procedure - Burgerlijkepartijstelling - Geen
vorderingen gerechtelijk onderzoek of verwijzing door openbaar
ministerie - Aannemelijkheid schade of aanwezigheid van vereiste
belang - Beoordeling

ONDERZOEKSGERECHTEN - Burgerlijkepartijstelling - Geen
vorderingen gerechtelijk onderzoek of verwijzing door openbaar
ministerie - Aannemelijkheid schade of aanwezigheid van vereiste
belang - Beoordeling

l'ont pas lésée à titre personnel

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité
de la procédure - Constitution de partie civile - Poursuites à
l'égard d'une partie civile du chef d'infractions qui ne l'ont pas
lésée à titre personnel

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Constitution de partie civile -
Poursuites à l'égard d'une partie civile du chef d'infractions qui ne
l'ont pas lésée à titre personnel

La juridiction d'instruction est compétente pour apprécier la recevabilité de la constitution de partie civile lorsque celle-ci a donné lieu à l'ouverture de l'instruction sans que le ministère public en ait fait la demande ou ait requis le renvoi à la juridiction de jugement; dans ce cas, la constitution de partie civile représente en effet le fondement de l'action publique dont la recevabilité est soumise à l'appréciation des juridictions d'instruction.

ACTION CIVILE - Instruction judiciaire - Constitution de partie
civile - Pas de réquisitoires d'instruction ou de renvoi émanant du
ministère public - Appréciation de la recevabilité - Compétence

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité
de la procédure - Constitution de partie civile - Pas de réquisitoires
d'instruction ou de renvoi émanant du ministère public -
Appréciation de la recevabilité - Compétence

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Constitution de partie civile - Pas
de réquisitoires d'instruction ou de renvoi émanant du ministère
public - Appréciation de la recevabilité - Compétence

La juridiction d'instruction est appelée à déclarer irrecevables la constitution de partie civile et l'action publique qu'elle met en mouvement lorsqu'elle décide que la partie civile ne rend pas plausible le préjudice qu'elle a subi en raison des faits incriminés ou qu'elle n'a pas l'intérêt requis; le fait qu'une constitution de partie civile ne soit pas nécessaire à l'exercice de l'action publique concernant l'infraction dénoncée ne conduit pas à une autre conclusion et les droits de défense de la partie civile ne s'en trouvent pas violés (1). (1) Voir Cass. 26 mai 2015, RG P.15.0089.N, Pas. 2015, n° 344.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité
de la procédure - Constitution de partie civile - Pas de réquisitoires
d'instruction ou de renvoi émanant du ministère public -
Admissibilité du dommage ou présence de l'intérêt requis -
Appréciation

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Constitution de partie civile - Pas
de réquisitoires d'instruction ou de renvoi émanant du ministère
public - Admissibilité du dommage ou présence de l'intérêt requis -
Appréciation

Het onderzoeksgerecht moet de burgerlijkepartijstelling en de daardoor op gang gebrachte strafvordering niet-ontvankelijk verklaren wanneer het oordeelt dat de burgerlijke partij haar schade ingevolge de aangeklaagde feiten niet aannemelijk maakt of niet beschikt over het vereiste belang; het feit dat voor het uitoefenen van de strafvordering betreffende het aangeklaagde misdrijf geen burgerlijkepartijstelling vereist is, doet daaraan geen afbreuk en daardoor wordt het recht van verdediging van de burgerlijke partij niet miskend (1). (1) Zie Cass. 26 mei 2015, AR P.15.0089.N, AC 2015, nr. 344.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Gerechtelijk onderzoek - Burgerlijkepartijstelling - Geen vorderingen gerechtelijk onderzoek of verwijzing door openbaar ministerie - Aannemelijkheid schade of aanwezigheid van vereiste belang - Beoordeling

La juridiction d'instruction est appelée à déclarer irrecevables la constitution de partie civile et l'action publique qu'elle met en mouvement lorsqu'elle décide que la partie civile ne rend pas plausible le préjudice qu'elle a subi en raison des faits incriminés ou qu'elle n'a pas l'intérêt requis; le fait qu'une constitution de partie civile ne soit pas nécessaire à l'exercice de l'action publique concernant l'infraction dénoncée ne conduit pas à une autre conclusion et les droits de défense de la partie civile ne s'en trouvent pas violés (1). (1) Voir Cass. 26 mai 2015, RG P.15.0089.N, Pas. 2015, n° 344.

ACTION CIVILE - Instruction judiciaire - Constitution de partie civile - Pas de réquisitoires d'instruction ou de renvoi émanant du ministère public - Admissibilité du dommage ou présence de l'intérêt requis - Appréciation

P.17.0905.N

20 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180320.2](#)

AC nr. ...

Politieambtenaren mogen een woning betreden met het oog op het uitvoeren van een door de Wegverkeerswet bedoelde ademtest of ademanalyse, voor zover de bewoner daartoe toestemming geeft en die toestemming moet niet schriftelijk worden gegeven; het staat aan de rechter om onaantastbaar te oordelen of de bewoner toestemming heeft verleend voor de woonstbetreding met het oog op het uitvoeren van deze onderzoekshandelingen.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Politie - Bevoegdheden - Woonstbetreding - Uitvoeren van een ademtest of ademanalyse - Voorwaarden - Toestemming van de bewoner - Draagwijdte

POLITIE - Bevoegdheden - Woonstbetreding - Uitvoeren van een ademtest of ademanalyse - Voorwaarden - Toestemming van de bewoner - Draagwijdte

Les fonctionnaires de police peuvent pénétrer dans une habitation en vue de l'exécution d'un test de l'haleine ou d'une analyse de l'haleine visée par la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, pour autant que l'occupant y consente et ce consentement ne doit pas être donné par écrit; il appartient au juge d'apprécier souverainement si l'occupant a consenti à ce que l'on pénètre dans son domicile en vue de l'exécution de ces actes d'instruction.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Police - Pouvoirs - Pénétration dans le domicile - Exécution d'un test de l'haleine ou d'une analyse de l'haleine - Conditions - Consentement de l'occupant - Portée

POLICE - Pouvoirs - Pénétration dans le domicile - Exécution d'un test de l'haleine ou d'une analyse de l'haleine - Conditions - Consentement de l'occupant - Portée

P.17.0917.F

24 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180124.4](#)

AC nr. ...

In strafzaken verwijst elke verwijzing naar een wetsbepaling, zonder onderscheid naar al haar onderverdelingen (1). (1) Cass. 1 december 1999, AR P.99.1264.F, arrest niet gepubliceerd, dat daaraan toevoegde: "zonder dat de eventueel overtollige verwijzing aan die onderverdelingen afbreuk doet".

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Vermelding van de toegepaste westbepaling - Onderverdelingen

- Artt. 163, eerste lid, en 195, eerste lid Wetboek van Strafvordering

En matière répressive, toute référence à une disposition légale renvoie indistinctement à chacune de ses subdivisions (1). (1) Cass. 1er décembre 1999, RG P.99.1264.F, inédit, qui ajoutait : « sans que nuise le renvoi éventuellement surabondant à l'une ou l'autre de celles-ci ».

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Mention de la disposition légale appliquée - Subdivisions

- Art. 163, al. 1er, et 195, al. 1er Code d'Instruction criminelle

Herhaling is geen verzwarende omstandigheid maar is een toestand die de rechter kan vaststellen op grond van de hem voorgelegde gegevens, zonder dat hij de mate waarin de zaak bij hem aanhangig is gemaakt mag overschrijd (1). (1) Zie Cass. 3 september 1997, AR P.97.1083.F, AC 1997, nr. 329; Cass. 25 april 2001, AR P.01.0111.F, AC 2001, nr. 231; Cass. 30 juni 2004, AR P.04.0784.F, AC 2004, nr. 367; Cass. 21 december 2004, AR P.04.1357.N, AC 2004, nr. 622; Cass. 25 april 2012, AR P.12.0178.F, AC 2012, nr. 255. Terwijl het Grondwettelijk Hof herhaling als een verzwarende omstandigheid heeft omschreven (GwH 18 december 2014, nr. 185/2014, §B.9, met verwijzing naar Gedr.st., Senaat, 1851-1852, nr. 70, p. 28)

HERHALING - Begrip - Aanhangigmaking bij de rechter

Wanneer de staat van herhaling in de dagvaarding is vermeld, schrijft geen enkele wetsbepaling voor dat de regel moet worden vermeld die de gevolgen daarvan bepaalt (1). (1) Het Hof had eerder gezegd dat, "buiten het geval waarin herhaling leidt tot strafverzwaring of tot toevoeging, aan de straf, van een terbeschikkingstelling van de regering, verplicht artikel 195, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering de rechter niet om de wetsbepaling te vermelden die de staat van herhaling kenmerkt; het vonnis of arrest dient evenwel klaar en duidelijk de wil van de rechter te vermelden om een veroordeling uit te spreken in staat van wettelijke herhaling, zodat de beklaagde en het openbaar ministerie dadelijk de volledige omvang van de veroordeling kunnen inschatten." (Cass. 2 mei 2012, AR P.12.0667.F, AC 2012, nr. 268).

HERHALING - Beslissing van de rechter - Vermelding van de toegepaste westbepaling - Herhaling

- Artt. 163, eerste lid, en 195, eerste lid Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Vermelding van de toegepaste westbepaling - Herhaling

- Artt. 163, eerste lid, en 195, eerste lid Wetboek van Strafvordering

La récidive ne constitue pas une circonstance aggravante mais un état que le juge peut constater sur la base des éléments qui lui sont soumis, sans excéder sa saisine (1). (1) Voir Cass. 3 septembre 1997, RG P.97.1083.F, Pas. 1997, I, n° 329; Cass. 25 avril 2001, RG P.01.0111.F, Pas. 2001, n° 231; Cass. 30 juin 2004, RG P.04.0784.F, Pas. 2004, n° 367; Cass. 21 décembre 2004, RG P.04.1357.N, Pas. 2004, n° 622; Cass. 25 avril 2012, RG P.12.0178.F, Pas. 2012, n° 255. Alors que la Cour constitutionnelle a qualifié la récidive de circonstance aggravante (C. const. 18 décembre 2014, n° 185/2014, § B.9, se référant à Doc. parl., Sénat, 1851-1852, n° 70, p. 28).

RECIDIVE - Notion - Saisine du juge

Lorsque l'état de récidive est visé à la citation, aucune disposition légale n'impose la mention de la règle qui en prévoit les effets (1). (1) La Cour avait précédemment dit que, « hors le cas où la récidive entraîne une majoration de la peine ou l'adjonction d'une mise à la disposition du tribunal de l'application des peines, l'article 195, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle n'impose pas que la décision du juge mentionne la disposition légale qui caractérise cet état; toutefois, le jugement ou l'arrêt doit indiquer clairement et sans équivoque la volonté du juge de prononcer une condamnation en état de récidive légale, de manière à ce que le prévenu et le ministère public puissent aussitôt mesurer tous les enjeux de la condamnation. » (Cass. 2 mai 2012, RG P.12.0667.F, Pas. 2012, n° 268).

RECIDIVE - Décision du juge - Mention de la disposition légale appliquée - Récidive

- Art. 163, al. 1er, et 195, al. 1er Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Mention de la disposition légale appliquée - Récidive

- Art. 163, al. 1er, et 195, al. 1er Code d'Instruction criminelle

P.17.0930.N

10 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180410.6](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 152 Wetboek van Strafvordering dient de rechter, behoudens akkoord van partijen of de ontdekking van een nieuw en ter zake dienend stuk of feit, laattijdig neergelegde conclusies ambtshalve uit het debat te weren; deze wering dient te blijken uit het vonnis, of enig ander stuk waarop het Hof vermag acht te slaan.

En vertu de l'article 152 du Code d'instruction criminelle, le juge est tenu d'écarter d'office des débats des conclusions déposées tardivement, sauf accord des parties concernées ou découverte d'une pièce ou d'un fait nouveau et pertinent; cette décision d'écarter d'office doit ressortir du jugement ou de toute autre pièce à laquelle la Cour peut avoir égard.

P.17.0975.F

17 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180117.8](#)

AC nr. ...

Misbruik van vertrouwen, wat veronderstelt dat goederen, gelden, koopwaren, biljetten, kwijtingen, geschriften van om het even welke aard, die een verbintenis inhouden of teweegbrengen en die overhandigd waren onder verplichting om ze terug te geven of ze voor een bepaald doel te gebruiken of aan te wenden, ten nadele van een derde werden verduisterd of verspild, vereist een translatieve overdracht van het precair bezit van de zaak aan de pleger van het misdrijf; het misdrijf is voltrokken wanneer de mede-eigenaar van een ondeelbare zaak haar ten nadele van een andere mede-eigenaar verduistert (1). (1) Zie Cass. 30 oktober 2001, AR P.01.0724.N, AC 2001, nr. 582.

MISBRUIK VAN VERTROUWEN - Begrip - Verduistering van een ondeelbare zaak - Verduistering door een mede-eigenaar ten nadele van de andere
- Art. 491 Strafwetboek

Betichting van valsheid beschermt elk geschrift dat ertoe strekt een derde te overtuigen van het bestaan van een recht, van een verplichting of van de waarachtigheid van een feit; de intellectuele valsheid bedoeld in artikel 196, laatste lid, Strafwetboek, kan bestaan in een verzuim of het vermelden van onvolledige inlichtingen in de akte, met als doel aan een vals feit de schijn van waarachtigheid te verlenen (1). (1) Cass. 21 december 1971, AC 1971-72, p. 407.

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Materieel bestanddeel - Intellectuele valsheid
- Art. 196 Strafwetboek

L'abus de confiance qui suppose que des effets, deniers, marchandises, billets, quittances, écrits de toute nature contenant ou opérant obligation et qui avaient été remis à la condition de les rendre ou d'en faire un usage ou un emploi déterminé, aient été détournés ou dissipés au préjudice d'autrui, requiert une remise, translatrice de la possession précaire de la chose, à l'auteur du délit; l'infraction est constituée lorsque le copropriétaire d'une chose indivisible la détourne au préjudice d'un autre copropriétaire (1). (1) Voir Cass. 30 octobre 2001, RG P.01.0724.N, Pas. 2001, n°582.

ABUS DE CONFIANCE - Notion - Détournement d'une chose indivisible - Détournement par un copropriétaire au préjudice de l'autre
- Art. 491 Code pénal

L'incrimination du faux protège toute écriture destinée à convaincre autrui de l'existence d'un droit, d'une obligation ou de la réalité d'un fait; le faux intellectuel visé à l'article 196, dernier alinéa, du Code pénal peut consister en une omission ou en la mention de renseignements incomplets dans l'acte dans le but de donner à un fait mensonger l'apparence de la réalité (1). (1) Cass. 21 décembre 1971, Pas. 1972, I, p. 405.

FAUX ET USAGE DE FAUX - Élément matériel - Faux intellectuel
- Art. 196 Code pénal

P.17.0976.F

3 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180103.2](#)

AC nr. ...

De waardevermindering van een pand is een schade waarvan het bestaan niet afhangt van een bij de tegeldemaking van het actief geleden verlies; de waardevermindering kan ook te wijten zijn aan de kost van de vereiste inrichtingen om het pand in stand te houden en de schadelijke gevolgen van de fout uit te wissen

STEDENBOUW - Bouwvergunning - Onvergunnd bouwwerk - Schade geleden door een buur - Waardevermindering van zijn pand

- Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Begrip - Vormen - Stedenbouwkundig misdrijf - Schade voortvloeiend uit het misdrijf - Schade geleden door een buur -

La moins-value d'un immeuble est un dommage dont l'existence n'est pas subordonnée à une perte enregistrée sur la réalisation de l'actif; la moins-value peut également être associée au coût des aménagements requis pour conserver le bien tout en effaçant les conséquences dommageables de la faute.

URBANISME - Permis de bâtir - Construction sans permis - Dommage subi par un voisin - Moins-value de son immeuble

- Art. 1382 et 1383 Code civil

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Infraction urbanistique - Dommage résultant de l'infraction - Dommage subi par un voisin - Moins-value de son immeuble

De rechter kan schadevergoeding toekennen voor de schade die de benadeelde partij in de toekomst zal ondervinden, op voorwaarde dat de oorzaak van de schade vaststaat op het ogenblik van de uitspraak, zodat de rechtbank de schade kan ramen die daar noodzakelijkerwijs uit zal voortvloeien (1). (1) F. LAURENT, Principes de droit civil, Brussel, 1876, dl. XX, nr. 527, p. 571.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Begrip - Vormen - Toekomstige schade
- Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

Le juge peut accorder des dommages et intérêts pour le préjudice que la partie lésée éprouvera dans l'avenir, à condition que la cause du préjudice existe lors du jugement en manière telle que le tribunal puisse évaluer le dommage qui en résultera nécessairement (1). (1) F. LAURENT, Principes de droit civil, Bruxelles, 1876, T. XX, n° 527, p. 571.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Dommage futur
- Art. 1382 et 1383 Code civil

P.17.0993.N

22 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180522.2](#)

AC nr. ...

Bij samenloop van misdrijven die strafbaar zijn met een geldboete die zoveel maal wordt toegepast als er werknemers bij het misdrijf betrokken zijn, wordt deze geldboete zoveel maal toegepast als het totaal aantal werknemers dat bij die misdrijven betrokken is, maar deze regel kan alleen maar worden toegepast voor zover de onderscheiden feiten gelijkaardig zijn, met eenzelfde misdrijfsomschrijving en alle strafbaar zijn gesteld door dezelfde wettelijke bepaling; het in aanmerking te nemen aantal werknemers wordt bepaald door optelling van het aantal werknemers dat betrokken is bij de bewezen verklaarde feiten die aan de voormelde voorwaarden voldoen, waarbij de plaats of de datum van die feiten zonder belang is (1). (1) Cass. 8 april 2008, AR P.07.0631.N, AC 2008, nr. 208.

STRAF - Samenloop - Eendaadse - Sociaal Strafwetboek - Artikel 181 - Misdrijven strafbaar met een geldboete zoveel maal als er werknemers bij betrokken zijn - Artikel 65 Strafwetboek - Zwaarste straf

En cas de concours d'infractions passibles d'une amende applicable autant de fois qu'il y a de travailleurs concernés par l'infraction, cette amende est appliquée autant de fois que le nombre total de travailleurs concernés par ces infractions, mais cette règle ne peut être appliquée que dans la mesure où les faits distincts sont similaires, ont la même qualification et sont tous punis par la même disposition légale; le nombre de travailleurs à prendre en considération est déterminé en additionnant le nombre de travailleurs concernés par les faits déclarés établis répondant aux conditions précitées, le lieu ou la date de commission de ces faits étant sans incidence à cet égard (1). (1) Cass. 8 avril 2008, RG P.07.0631.N, Pas. 2008, n° 208.

PEINE - Concours - Concours idéal - Code pénal social - Article 181 - Infractions passibles d'une amende applicable autant de fois qu'il y a de travailleurs concernés - Article 65 du Code pénal - Peine la plus forte

P.17.0994.N

22 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180522.3](#)

AC nr. ...

Uit artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering volgt dat de begane onregelmatigheid, voor zover de naleving van de betrokken vormvoorwaarden niet op straffe van nietigheid is voorgeschreven, niet noodzakelijk leidt tot bewijsuitsluiting, maar de rechter concreet moet nagaan of zij de betrouwbaarheid van het bewijs aantast of het gebruik van dat bewijs in strijd is met het recht op een eerlijk proces (1). (1) Cass. 6 september 2016, AR P.15.1105.N, AC 2016, nr. 459; Cass. 11 mei 2016, AR P.16.0154.F, AC 2016, nr. 313.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijselement - Toelaatbaarheid - Heimelijk geluidsopname van

Il résulte de l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale que l'irrégularité commise, dans la mesure où le respect des conditions formelles concernées n'est pas prescrit à peine de nullité, n'entraîne pas nécessairement l'exclusion de la preuve, mais que le juge est tenu de vérifier concrètement si elle entache la fiabilité de la preuve ou si l'utilisation de cette preuve est contraire au droit à un procès équitable (1). (1) Cass. 6 septembre 2016, RG P.15.1105.N, Pas. 2016, n° 459 ; Cass. 11 mai 2016, RG P.16.0154.F, Pas. 2016, n° 313.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Élément de preuve obtenu irrégulièrement - Admissibilité -

*huiselijke gesprekken - Schending van de redelijke privacy
verwachting van de deelnemers aan de gesprekken - Beoordeling
door de rechter - Aard - Criteria*

*ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -
Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen
bewijselement - Toelaatbaarheid - Heimelijk geluidsopname van
huiselijke gesprekken - Schending van de redelijke privacy
verwachting van de deelnemers aan de gesprekken - Gevolg -
Taak van de rechter*

*Enregistrement sonore secret de conservations tenues dans la
sphère familiale - Violation de l'attente raisonnable en matière de
respect de la vie privée des participants aux conversations -
Appréciation par le juge - Nature - Critères*

*APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR -
Matière répressive - Administration de la preuve - Élément de
preuve obtenu irrégulièrement - Admissibilité - Enregistrement
sonore secret de conservations tenues dans la sphère familiale -
Violation de l'attente raisonnable en matière de respect de la vie
privée des participants aux conversations - Conséquence - Mission
du juge*

P.17.0996.N

2 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180102.1](#)

AC nr. ...

De veroordeelde aan wie bij definitieve beslissing probatieuitstel van tenuitvoerlegging werd toegekend, kan in de procedure strekkende tot herroeping van dit probatieuitstel wegens niet-naleving van de probatievoorwaarden niet op ontvankelijke wijze aanvoeren dat hij niet heeft ingestemd met de probatiemaatregelen.

*VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER -
Probatieuitstel - Definitieve beslissing - Herroepingsprocedure -
Aanvoering door veroordeelde dat hij niet instemde met de
probatie maatregelen*

Le condamné auquel est accordé le sursis probatoire à l'exécution de la peine par une décision définitive, ne peut invoquer de manière recevable, dans la procédure en révocation de ce sursis probatoire en raison de l'inobservation des conditions de probation, qu'il n'a pas consenti aux mesures de probation.

*CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE -
Sursis probatoire - Décision définitive - Procédure de révocation -
Allégation du condamné selon laquelle il n'a pas consenti aux
mesures de probation*

Uit artikel 14, §3, g IVBRP dat aan een vervolgte het recht toekent niet te worden gedwongen tegen zichzelf te getuigen of een bekentenis af te leggen, volgt niet dat de veroordeelde zich kan onttrekken aan de uitvoering van een bij definitieve gerechtelijke beslissing opgelegde probatiemaatregel die schuldinzicht veronderstelt, door voor te houden dat hij niet schuldig is aan de feiten waarvoor hij is veroordeeld.

*RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en
politieke recht - Artikel 14, § 3, g - Uitvoering van bij definitieve
gerechtelijke beslissing opgelegde probatiemaatregel -
Aanvoering door veroordeelde van zijn onschuld*

Il ne résulte pas de l'article 14, § 3, g, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques qui garantit à la personne poursuivie le droit de ne pas être contrainte de témoigner contre elle-même ou de faire des aveux, que la personne condamnée peut se soustraire à l'exécution d'une mesure de probation imposée par une décision judiciaire définitive, qui suppose la prise de conscience de la culpabilité, en soutenant qu'il n'est pas coupable des faits du chef desquels il a été condamné.

*DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils
et politiques - Article 14, § 3, g - Exécution d'une mesure de
probation imposée par une décision judiciaire définitive -
Allégation par le condamné de son innocence*

P.17.1005.N

19 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180619.2](#)

AC nr. ...

De vraag of een scheepsagent schuldenaar is van de douaneschuld bij invoer omdat hij in de zin van artikel 202.3, tweede streepje, CDW 1992 wist of redelijkerwijze had moeten weten dat de invoer op onregelmatige wijze geschiedde, houdt geen verband met de terugbetaling of kwijtschelding van rechten als bedoeld in artikel 239 CDW 1992.

*DOUANE EN ACCIJNZEN -
- Artt. 202.3 en 239 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van
12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair
douanewetboek*

La question si un agent maritime est débiteur de la dette douanière à l'importation parce qu'il savait ou aurait dû raisonnablement savoir, au sens de l'article 202, § 3, deuxième tiret, du Code des douanes communautaire, que l'importation était irrégulière, est étrangère au remboursement ou à la remise des droits visés à l'article 239 du Code des douanes communautaire.

*DOUANES ET ACCISES -
- Art. 202, § 3 et 239 Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12
octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire*

Het arrest Schenker van het Hof van Justitie van de Europese Unie legt enkel een verband tussen de onjuistheid van de summiere aangifte en het ontstaan van een douaneschuld ingevolge het onregelmatig binnenbrengen van goederen in het douanegebied van de Unie, maar niet tussen de onjuistheid of de onvolledigheid van die aangifte en de schuldenaarsverklaring van de scheepsagent aan de douaneschuld (1). (1) HvJ 8 september 2016, C-409/14.

DOUANE EN ACCIJNZEN -

- Artt. 202.1 en 202.3, tweede streepje EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

- Artt. 22/3, 23, 24, § 1, 25 en 36 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen

Het feit dat de scheepsagent ertoe gehouden is de goederen in de door hem ingediende summiere aangifte zodanig specifiek te omschrijven dat ze onder de juiste tariefpost kunnen worden ingedeeld of dat hij daarover zo nodig meer inlichtingen dient in te winnen, houdt niet in dat hij door dat niet te doen, steeds weet of redelijkerwijze moet weten dat het binnenbrengen van de goederen op onregelmatige wijze geschiedt.

DOUANE EN ACCIJNZEN -

- Artt. 202.1 en 202.3, tweede streepje EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

- Artt. 22/3, 23, 24, § 1, 25 en 36 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen

L'arrêt Schenker de la Cour de justice de l'Union européenne (affaire C-409/14) établit uniquement un lien entre l'inexactitude de la déclaration sommaire et la naissance d'une dette douanière résultant de l'introduction irrégulière de marchandises dans le territoire douanier de l'Union européenne, mais pas entre l'inexactitude ou le caractère incomplet de cette déclaration et le fait que l'agent maritime soit déclaré débiteur de la dette douanière (1). (1) C.J.U.E., 8 septembre 2016, affaire C-409/14.

DOUANES ET ACCISES -

- Art. 202, § 1er, et 202, § 3, deuxième tiret Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

- Art. 22/3, 23, 24, § 1er, 25 et 36 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises

Le fait que l'agent maritime soit tenu de spécifier les marchandises, dans la déclaration sommaire qu'il a déposée, de manière à permettre leur classement sous la position tarifaire adéquate ou, si nécessaire, d'obtenir des informations complémentaires à ce sujet n'implique pas que, lorsqu'il ne le fait pas, il sait toujours ou doit raisonnablement savoir que l'introduction des marchandises est irrégulière.

DOUANES ET ACCISES -

- Art. 202, § 1er, et 202, § 3, deuxième tiret Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

- Art. 22/3, 23, 24, § 1er, 25 et 36 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises

P.17.1016.N

9 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180109.7](#)

AC nr. ...

Bij de beoordeling van een overtreding op artikel 11.1 Wegverkeersreglement en artikel 29, § 3 Wegverkeerswet, die is gesteund op een met een onbemand automatisch werkend toestel verrichte meting met trajectcontrole, kan de rechter voor zover hij geheel of gedeeltelijk ratiōe loci bevoegd is voor het gemeten traject, rekening houden met de gemeten gemiddelde snelheid; uit een dergelijke meting volgt immers dat de overtreder zonder twijfel op enig ogenblik tijdens het traject minstens aan die snelheid heeft gereden, zodat dit toelaat zonder miskening van het legaliteitsbeginsel de overtreding op de vermelde bepalingen te beoordelen.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 29 - Overschrijding van de

3/12/2019

Lors de l'appréciation d'une infraction à l'article 11.1 de l'arrêté royal du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique et à l'article 29, § 3, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, qui se fonde sur une mesure avec contrôle du temps de trajet effectuée au moyen d'un appareil fonctionnant automatiquement en l'absence d'un agent qualifié, le juge peut prendre en considération cette mesure pour autant qu'il soit territorialement compétent, en tout ou en partie, pour le trajet mesuré; en effet, il résulte d'une telle mesure que l'auteur de l'infraction a indubitablement circulé au moins à la vitesse concernée à un certain moment du trajet, de sorte qu'il peut être statué sur l'infraction aux dispositions précitées sans méconnaître le principe de légalité.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière -

P. 327/593

toegelaten maximumsnelheid - Meting verricht met onbemand automatisch werkend toestel - Trajectcontrole - Gemeten gemiddelde snelheid

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 11 - Overschrijding van snelheidsbeperking - Meting verricht met onbemand automatisch werkend toestel - Trajectcontrole - Gemeten gemiddelde snelheid

Dispositions légales - Article 29 - Dépassement de la vitesse maximale autorisée - Mesure effectuée au moyen d'un appareil fonctionnant automatiquement en l'absence d'un agent qualifié - Contrôle du temps de trajet - Vitesse moyenne mesurée

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 11 - Dépassement de la vitesse maximale autorisée - Mesure effectuée au moyen d'un appareil fonctionnant automatiquement en l'absence d'un agent qualifié - Contrôle du temps de trajet - Vitesse moyenne mesurée

P.17.1017.N

20 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180320.3](#)

AC nr. ...

De bepaling van artikel 220.2.b), eerste lid van het Communautair Douanewetboek heeft volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie als doel de betaling achteraf van invoerrechten te beperken tot die gevallen waarin een dergelijke betaling is gerechtvaardigd en verenigbaar met een zo fundamenteel beginsel als het vertrouwensbeginsel; aldus bevat die bepaling een bevestiging van het vertrouwensbeginsel, waarbij de toepassingsvoorwaarden waaraan moet worden getoetst uitdrukkelijk zijn bepaald (1). (1) HvJ 20 november 2008, C-375/07, Heuschen & Schrouff Oriental Foods Trading.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Communautair Douanewetboek - Artikel 220.2.b), eerste lid, CDW - Recht van niet-navordering - Vertrouwensbeginsel - Draagwijdte

Selon la jurisprudence de la Cour de justice de l'Union européenne, la disposition de l'article 220.2.b), alinéa 1er, du Code des douanes communautaire a pour objectif de limiter le paiement a posteriori des droits à l'importation dans les cas où un tel paiement est justifié et où il est compatible avec un principe fondamental tel que le principe de protection de la confiance légitime; ainsi, cette disposition confirme le principe de protection de la confiance légitime, en définissant expressément les conditions d'application à vérifier (1). (1) C.J.U.E. 20 novembre 2008, C-375/07, Heuschen & Schrouff Oriental Foods Trading.

DOUANES ET ACCISES - Code des douanes communautaire - Article 220.2.b), alinéa 1er, du CDC - Droit au non-recouvrement - Principe de protection de la confiance légitime - Portée

De rechter die moet oordelen over de regelmatigheid van de boeking moet nagaan of aan de drie in artikel 220.2.b), eerste lid, CDW bepaalde toepassingsvoorwaarden is voldaan; uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat wat betreft de eerste voorwaarde het gewettigd vertrouwen van de belastingschuldige slechts voor bescherming vatbaar is indien het de bevoegde autoriteiten "zelf" zijn geweest die de grondslag hebben gecreëerd voor dat gewettigd vertrouwen, zodat enkel vergissingen die toe te schrijven zijn aan een actieve gedraging van de bevoegde autoriteiten recht geven op de niet-navordering van rechten (1). (1) HvJ 18 oktober 2007 C-173/06, Agrover Srl; HvJ 10 december 2016, C-427/14, Valsts ienēmumu dienests.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Draagwijdte - Communautair Douanewetboek - Artikel 220.2.b), eerste lid, CDW - Recht van niet-navordering - Vertrouwensbeginsel - Vergissing van de douanautoriteiten zelf

Il appartient à la juridiction appelée à statuer sur la régularité de la prise en compte d'examiner si les trois conditions d'application prévues à l'article 220.2.b), alinéa 1er, du règlement n° 2913/12 sont remplies; il résulte de la jurisprudence de la Cour de justice de l'Union européenne qu'en ce qui concerne la première de ces conditions, la confiance légitime du contribuable n'est digne de protection que si ce sont les autorités compétentes «elles-mêmes» qui ont créé la base sur laquelle reposait cette confiance, de sorte que seules les erreurs imputables à un comportement actif des autorités compétentes ouvrent droit au non-recouvrement a posteriori de droits de douane (1). (1) C.J.U.E. 18 octobre 2007 C-173/06, Agrover Srl; C.J.U.E. 10 décembre 2016, C-427/14, Valsts ieņēmumu dienests.

DOUANES ET ACCISES - Portée - Code des douanes communautaire - Article 220.2.b), alinéa 1er, du CDC - Droit au non-recouvrement - Principe de protection de la confiance légitime - Erreur commise par les autorités douanières elle-mêmes

Het enkele gegeven dat de douaneautoriteiten met aanneming van de door een aangever opgegeven foutieve goederencode zonder grondige verificatie goederen vrijgeven, kan evenwel niet worden beschouwd als een actieve vergissing van de douaneautoriteiten en dus geen gewettigd vertrouwen in de geldigheid van de aangifte opleveren; de douaneautoriteiten nemen bij de aanvaarding van de aangifte immers geen standpunt in over de juistheid van de door de aangever verstrekte informatie waarvoor de aangever zelf verantwoordelijk is en dat geldt ook voor de vaststelling van de juiste postonderverdeling bij de tariefindeling van goederen.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Communautair Douanewetboek - Recht van niet-navordering - Vertrouwensbeginsel - Vergissing van de douaneautoriteiten zelf - Foutieve informatie verstrekt door de aangever - Draagwijdte

Uit de communautaire bepalingen van de artikelen 5.2 en 5.4 van het Communautair Douanewetboek en de internrechtelijke bepalingen van de artikelen 70-3, § 2 en 127, Algemene Wet Douane en Accijnzen, vóór de wijziging door de artikelen 71 en 126 van de wet van 12 mei 2014, volgt dat een douane-expediteur, die zulks wenste, wel degelijk de mogelijkheid had om douaneaangiften te doen in de hoedanigheid van directe vertegenwoordiger van zijn opdrachtgever; het voorbehouden van de indirecte vertegenwoordiging aan ingeschreven douane-expeditoren hield geen verbod in om als directe vertegenwoordiger aangifte te doen en noch uit de wijzigingen van de artikelen 70-3 en 127 AWDA met de wet van 12 mei 2014 noch uit de parlementaire voorbereiding van die wijzigende wet blijkt het tegendeel.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Algemene Wet Douane en Accijnzen - Artikelen 70-3, § 2, en 127 AWDA - Vertegenwoordiging - Douaneaangiften - Draagwijdte

DOUANE EN ACCIJNZEN - Communautair Douanewetboek - Artikelen 5.2 en 5.4 CDW - Vertegenwoordiging - Douaneaangiften - Draagwijdte

Le seul fait que les autorités douanières acceptent le code de marchandises erroné indiqué par un déclarant pour mettre en libre pratique des marchandises, sans procéder à une vérification approfondie, ne peut néanmoins être considéré comme une erreur active des autorités douanières ni donc susciter une confiance légitime dans la validité de la déclaration; en acceptant la déclaration, les autorités douanières ne se prononcent pas, en effet, sur l'exactitude des informations fournies par le déclarant, dont ce dernier porte lui-même la responsabilité, ni sur la sous-position correcte du classement tarifaire des marchandises.

DOUANES ET ACCISES - Code des douanes communautaire - Droit au non-recouvrement - Principe de protection de la confiance légitime - Erreur commise par les autorités douanières elle-mêmes - Informations erronées fournies par le déclarant - Portée

Il résulte des dispositions communautaires renfermées aux articles 5.2 et 5.4, du Code des douanes communautaire et des dispositions de droit interne contenues aux articles 70-3, § 2, et 127, de la loi générale sur les douanes et accises du 18 juillet 1977, avant leur modification par les articles 71 et 126 de la loi du 12 mai 2014 que, si tel était son souhait, l'agent en douane avait bien la possibilité d'effectuer des déclarations en douane en qualité de représentant direct de son mandant; le fait que la représentation indirecte fût réservée aux agents en douane inscrits n'impliquait pas l'interdiction d'introduire une déclaration à titre de représentant direct et ni les modifications des articles 70-3 et 127 de la loi générale sur les douanes et accises du 18 juillet 1977 par la loi du 12 mai 2014, ni les travaux préparatoires de cette loi modificatrice ne font apparaître le contraire.

DOUANES ET ACCISES - Loi générale sur les douanes et accises du 18 juillet 1977 - Articles 70-3, § 2, et 127 de la loi générale sur les douanes et accises - Représentation - Déclarations en douane - Portée

DOUANES ET ACCISES - Code des douanes communautaire - Articles 5.2 et 5.4, du CDC - Représentation - Déclarations en douane - Portée

De omstandigheid dat de appelrechters, net als de eerste rechter, aan de begrippen die het toepassingsgebied van een strafbepaling bepalen een onjuiste invulling zouden geven, zonder dat een burgerlijke partij die cassatieberoep aantekent tegen een arrest van buitenvervolginstelling, dit heeft opgeworpen voor de appelrechters, belet die burgerlijke partij niet die onwettigheid aan te voeren voor het Hof.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Allerlei - Onderzoeksgerechten - Buitenvervolginstelling - Cassatieberoep door burgerlijke partij - Niet voor de appelrechter opgeworpen onwettigheid

Een door een tolk afgelegde eed is regelmatig, ook als die eed niet letterlijk wordt afgelegd in de door artikel 27 Wet Register Deskundigen en Tolken voorgeschreven bewoordingen, voor zover de afgelegde eed eenzelfde betekenis heeft als de voorgeschreven eed en aan de tolk dezelfde verplichtingen oplegt.

BEWIJS - Strafzaken - Eed - Door tolk afgelegde eed - Vorm

EED - Door tolk afgelegde eed - Vorm

Noch uit artikel 6 EVRM, waarvan de naleving moet worden beoordeeld rekening houdend met het strafproces in zijn geheel, noch uit enig andere bepaling of algemeen rechtsbeginsel volgt dat het openbaar ministerie bij het Hof schriftelijk dient te concluderen of een geschreven neerslag of de schriftelijke voorbereiding van zijn mondelinge conclusie aan de partijen moet overleggen (1). (1) Cass. 30 juni 2015, AR P.15.0277.N, AC 2015, nr. 457.

CASSATIE - Algemeen - Opdracht en bestaansreden van het hof - Aard van het cassatiegeding - Openbaar ministerie bij het Hof - Zitting - Mondelinge conclusie - Wijze

CASSATIE - Algemeen - Opdracht en bestaansreden van het hof - Aard van het cassatiegeding - Openbaar ministerie bij het Hof - Conclusies - Mondelinge conclusie - Geschreven neerslag of schriftelijke voorbereiding - Mededeelbaarheid

CASSATIE - Algemeen - Opdracht en bestaansreden van het hof - Aard van het cassatiegeding - Openbaar ministerie bij het Hof - Conclusies - Schriftelijke conclusies - Verplichting

OPENBAAR MINISTERIE - Openbaar ministerie bij het Hof van Cassatie - Zitting - Mondelinge conclusie - Wijze

OPENBAAR MINISTERIE - Openbaar ministerie bij het Hof van Cassatie - Conclusies - Mondelinge conclusie - Geschreven neerslag of schriftelijke voorbereiding - Mededeelbaarheid

OPENBAAR MINISTERIE - Openbaar ministerie bij het Hof van Cassatie - Conclusies - Schriftelijke conclusies - Verplichting

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Openbaar ministerie bij het Hof van Cassatie - Zitting - Mondelinge conclusie - Wijze

La circonstance que les juges d'appel, à l'instar du premier juge, auraient interprété erronément les notions définissant le champ d'application d'une disposition pénale, sans qu'une partie civile qui s'est pourvue en cassation contre un arrêt de non-lieu ait soulevé ce point devant les juges d'appel, n'empêche pas cette partie civile d'invoquer cette illégalité devant la Cour.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Divers - Juridictions d'instruction - Non-lieu - Pourvoi formé par une partie civile - Illégalité non soulevée devant le juge d'appel

Le serment prêté par un interprète est régulier, même s'il n'est pas énoncé littéralement dans les termes prescrits à l'article 27 de la loi du 10 avril 2014, pour autant qu'il ait la même signification que le serment prescrit et impose à l'interprète les mêmes obligations.

PREUVE - Matière répressive - Serment - Serment prêté par un interprète - Forme

SERMENT; VOIR AUSSI: 077 PREUVE - Serment prêté par un interprète - Forme

Il ne résulte ni de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, dont le respect doit être apprécié au regard de la procédure pénale prise dans son ensemble, ni de toute autre disposition ou de toute autre principe général du droit que le ministère public près la Cour est tenu de conclure par écrit ou de communiquer aux parties le compte rendu écrit ou les notes préparatoires de ses conclusions orales (1). (1) Cass. 30 juin 2015, RG P.15.0277.N, Pas. 2015, n° 457.

CASSATION - Généralités. mission et raison d'être de la cour de cassation. nature de l'instance en cassation - Ministère public près la Cour - Audience - Conclusions orales - Modalités

CASSATION - Généralités. mission et raison d'être de la cour de cassation. nature de l'instance en cassation - Ministère public près la Cour - Conclusions - Conclusions orales - Compte rendu écrit ou notes préparatoires - Caractère communicable

CASSATION - Généralités. mission et raison d'être de la cour de cassation. nature de l'instance en cassation - Ministère public près la Cour - Conclusions - Conclusions écrites - Obligation

MINISTERE PUBLIC - Ministère public près la Cour de cassation - Audience - Conclusions orales - Modalités

MINISTERE PUBLIC - Ministère public près la Cour de cassation - Conclusions - Conclusions orales - Compte rendu écrit ou notes préparatoires - Caractère communicable

MINISTERE PUBLIC - Ministère public près la Cour de cassation - Conclusions - Conclusions écrites - Obligation

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Ministère public près la Cour de cassation - Audience - Conclusions orales - Modalités

Uit de tekst en het opzet van artikel 2bis Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, dat ertoe strekt de onafhankelijkheid te waarborgen van een rechtspersoon, blijkt dat enkel de lasthebber ad hoc ertoe gemachtigd is om de rechtspersoon bij de strafvordering te vertegenwoordigen; om regelmatig te zijn moet het tegen een rechtspersoon gerichte cassatieberoep voor wie een lasthebber ad hoc is aangesteld, dan ook aan die lasthebber ad hoc worden betekend (1). (1) Cass. 6 september 2016, AR P.16.0052.N, AC 2016, nr. 460; Cass. 13 september 2016, AR P.15.0999.N, AC 2016, nr. 482.

ADVOCAAT - Strafzaken - Cassatieberoep - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Advocaat - Lasthebber ad hoc - Toepassing

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Advocaat - Lasthebber ad hoc - Toepassing

LASTGEVING - Cassatieberoep - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Advocaat - Lasthebber ad hoc - Toepassing

Il ressort du texte et de la finalité de l'article 2bis du Titre préliminaire du Code de procédure pénale, qui vise à garantir l'indépendance de la personne morale, que seul le mandataire ad hoc est habilité à représenter la personne morale dans l'action publique exercée contre elle; pour être régulier, le pourvoi dirigé contre une personne morale pour laquelle un mandataire ad hoc a été désigné doit donc être signifié à ce mandataire ad hoc (1). (1) Cass. 13 septembre 2016, RG P.15.0999.N, Pas. 2016, n° 482 ; Cass. 6 septembre 2016, RG P.16.0052.N, Pas. 2016, n° 460.

AVOCAT - Matière répressive - Pourvoi en cassation - Forme et délai de signification et-ou de dépôt - Avocat - Mandataire ad hoc - Application

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai de signification et-ou de dépôt - Avocat - Mandataire ad hoc - Application

MANDAT - Pourvoi en cassation - Matière répressive - Formes - Forme et délai de signification et-ou de dépôt - Avocat - Mandataire ad hoc - Application

P.17.1025.N

22 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180522.4](#)

AC nr. ...

Het legaliteitsbeginsel in strafzaken, zoals gewaarborgd door de artikelen 12, tweede lid, en 14 Grondwet, vereist dat de bevoegde regelgever een strafbaarstelling zo opstelt dat die bepaling op zichzelf gelezen of in de context met andere bepalingen op voldoende precieze wijze de als strafbaar gestelde gedraging en de toepasselijke straffen omschrijft, zodat de draagwijdte ervan redelijk voorzienbaar is en en aan de vereiste van de redelijke voorzienbaarheid is voldaan als het voor de persoon op wie de strafbepaling van toepassing is, mogelijk is om op grond van die bepaling de handelingen en verzuimen te kennen die zijn strafrechtelijke aansprakelijkheid meebrengen; het legaliteitsbeginsel verzet zich niet ertegen dat bij de omschrijving van strafbaar gedrag de bevoegde regelgever gebruik maakt van begrippen zoals die in een richtlijn van de Europese Unie worden omschreven en een dergelijke verwijzing, ongeacht of die richtlijn in het interne recht is omgezet, doet als dusdanig geen afbreuk aan de redelijke voorzienbaarheid.

GRONDWET - Art. 12 - Artikel 12, tweede lid - Legaliteitsbeginsel - Strafzaken - Draagwijdte - Omschrijving van strafbaar gedrag met verwijzing naar een richtlijn van de Europese Unie

GRONDWET - Art. 14 - Legaliteitsbeginsel - Strafzaken - Draagwijdte - Omschrijving van strafbaar gedrag met verwijzing naar een richtlijn van de Europese Unie

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Legaliteitsbeginsel - 3/12/2019

Le principe de légalité en matière pénale, tel qu'il est garanti par les articles 12, alinéa 2, et 14 de la Constitution, requiert que le législateur compétent établisse une incrimination de sorte que cette disposition, lue en tant que telle ou en combinaison avec d'autres dispositions, décrive de manière suffisamment précise le comportement qualifié de punissable et les peines applicables, afin que sa portée soit raisonnablement prévisible et la condition de la prévisibilité raisonnable est remplie lorsqu'il est permis à la personne à laquelle la disposition pénale est applicable de connaître, sur la base de cette disposition, les agissements et omissions pouvant entraîner sa responsabilité pénale; le principe de légalité ne s'oppose pas à ce que le législateur compétent utilise, dans la description du comportement punissable, des notions telles que celles définies dans une directive de l'Union européenne et une telle référence, que la directive ait été transposée ou non dans le droit interne, ne fait pas obstacle, en tant que telle, à la prévisibilité raisonnable.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 12 - Article 12, alinéa 2 - Principe de légalité - Matière répressive - Portée - Description d'un comportement punissable en référence à une directive de l'Union européenne

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 14 - Principe de légalité - Matière répressive - Portée - Description d'un comportement punissable en référence à une directive de l'Union européenne

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe P. 331/593

P.17.1035.N

12 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180612.1](#)

AC nr. ...

Uit artikel 20quater, eerste lid, Vlaamse Wooncode volgt dat hij die overeenkomstig artikel 20bis Vlaamse Wooncode bij uitvoerbare definitieve beslissing is veroordeeld tot een herstelmaatregel en die het goed waarop die herstelmaatregel rust, heeft verkocht aan een derde overeenkomstig artikel 20quater, eerste lid, Vlaamse Wooncode met behulp van een gerechtsdeurwaarder op grond van die uitvoerbare definitieve beslissing toegang kan nemen tot het goed met het oog op de uitvoering van de herstelmaatregel, zonder dat hij daartoe een uitdrukkelijke machtiging behoeft (1). (1) Zie Cass. 22 februari 2005, AR P.04.0998.N, AC 2005, nr. 107.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde -

Il résulte de l'article 20quater, alinéa 1er, du décret du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du logement que la personne qui a été condamnée, par décision définitive exécutoire, à une mesure de réparation conformément à l'article 20bis dudit code et qui a vendu à un tiers le bien alourdi de cette mesure de réparation conformément à l'article 20quater, alinéa 1er, dudit code peut, sur la base de cette décision définitive exécutoire, avoir accès au bien en présence d'un huissier de justice, en vue de l'exécution de la mesure de réparation, sans devoir disposer d'une autorisation expresse à cette fin (1). (1) Voir Cass. 22 février 2005, RG P.04.0998.N, Pas. 2005, n° 107.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue -

P.17.1037.N

16 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180116.7](#)

AC nr. ...

Bij het beoordelen van de impact op het eerlijk proces kunnen de vereiste voldoende compenserende factoren met inbegrip van sterke procedurele waarborgen voor het niet-kunnen ondervragen van een getuige, bestaan in het toekennen van een mindere bewijswaarde aan dergelijke verklaringen, het voorhanden zijn van een video-opname van het tijdens het vooronderzoek afgenomen verhoor wat een beoordeling van de betrouwbaarheid van de verklaring moet toelaten, het bestaan van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaring ondersteunt of bevestigt, de mogelijkheid om aan de getuige geschreven vragen te bezorgen of de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek de getuige te ondervragen of te doen ondervragen, en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken op het vlak van de geloofwaardigheid van de getuige of interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen (1). (1) Cass. 14 maart 2017, AR P.16.1152.N, AC 2017, nr. 181; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal MORTIER.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Bestaan van voldoende compenserende factoren met inbegrip van sterke procedurele waarborgen

Pour apprécier l'impact sur le caractère équitable du procès, les facteurs suffisamment compensateurs requis, y compris les garanties procédurales solides de ne pouvoir interroger un témoin, peuvent consister en le fait d'accorder une valeur probante réduite à de telles déclarations, en la diffusion de l'enregistrement vidéo de l'audition réalisée au stade de l'enquête permettant d'apprécier la fiabilité des déclarations, en la production d'éléments de preuve venant appuyer ou corroborer le contenu des déclarations faites au stade de l'enquête, en la possibilité de poser au témoin des questions écrites ou en la possibilité offerte au prévenu d'interroger ou de faire interroger le témoin au stade de l'enquête préliminaire et en la possibilité offerte au prévenu de donner son point de vue quant à la fiabilité du témoin ou de souligner des contradictions internes dans ces déclarations ou avec les déclarations d'autres témoins (1). (1) Cass. 14 mars 2017, RG P.16.1152.N, Pas. 2017, n° 181; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73, avec les concl. de Mme MORTIER, avocat général.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Impact sur le procès équitable - Existence de facteurs suffisamment compensateurs, y compris des garanties procédurales solides

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Bestaan van voldoende compenserende factoren met inbegrip van sterke procedurele waarborgen

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Bestaan van voldoende compenserende factoren met inbegrip van sterke procedurele waarborgen

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Bestaan van voldoende compenserende factoren met inbegrip van sterke procedurele waarborgen

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Bij het criterium ter beoordeling van de impact op het eerlijk proces dat de belastende verklaring van een getuige het enige of doorslaggevende element is waarop de schuldigverklaring steunt, wordt onder doorslaggevend verstaan bewijs dat dermate belangrijk is dat het aannemelijk is dat het, het resultaat van de zaak heeft bepaald (1). (1) Cass. 14 maart 2017, AR P.16.1152.N, AC 2017, nr. 181; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal MORTIER.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Doorslaggevend element waarop de schuldigverklaring steunt

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Doorslaggevend element waarop de schuldigverklaring steunt

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Doorslaggevend element waarop de schuldigverklaring steunt

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

3/12/2019

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Impact sur le procès équitable - Existence de facteurs suffisamment compensateurs, y compris des garanties procédurales solides

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Impact sur le procès équitable - Existence de facteurs suffisamment compensateurs, y compris des garanties procédurales solides

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Impact sur le procès équitable - Existence de facteurs suffisamment compensateurs, y compris des garanties procédurales solides

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Quant au critère pour apprécier l'impact qu'exerce sur le caractère équitable du procès le fait que les déclarations faites à charge par un témoin constituent l'élément unique ou déterminant sur lequel repose la déclaration de culpabilité, il y a lieu d'entendre par déterminant le fait que la preuve est d'une importance telle que son admission a induit l'issue de la cause (1). (1) Cass. 14 mars 2017, RG P.16.1152.N, Pas. 2017, n° 181; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73, avec les concl. de Mme MORTIER, avocat général.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Impact sur le procès équitable - Élément déterminant sur lequel repose la déclaration de culpabilité

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Impact sur le procès équitable - Élément déterminant sur lequel repose la déclaration de culpabilité

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Impact sur le procès équitable - Élément déterminant sur lequel repose la déclaration de culpabilité

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4

P. 333/593

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Doorslaggevend element waarop de schuldigverklaring steunt

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Het criterium ter beoordeling van de impact op het eerlijk proces, dat er ernstige redenen zijn voor het niet-horen van een getuige ter rechtszitting houdt in dat er feitelijke of juridische gronden zijn die de afwezigheid van de getuige op de rechtszitting kunnen verantwoorden (1). (1) Cass. 14 maart 2017, AR P.16.1152.N, AC 2017, nr. 181; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal MORTIER.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Ernstige redenen tot het niet horen van een getuige

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Ernstige redenen tot het niet horen van een getuige

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Ernstige redenen tot het niet horen van een getuige

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Ernstige redenen tot het niet horen van een getuige

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Impact sur le procès équitable - Élément déterminant sur lequel repose la déclaration de culpabilité

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Le critère appliqué pour apprécier l'impact qu'exerce sur le caractère équitable du procès le fait qu'il existe des motifs sérieux de ne pas entendre un témoin à l'audience, implique qu'il existe des motifs factuels ou juridiques permettant de justifier l'absence du témoin à l'audience (1). (1) Cass. 14 mars 2017, RG P.16.1152.N, Pas. 2017, n° 181; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73, avec les concl. de Mme MORTIER, avocat général.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Impact sur le procès équitable - Motifs sérieux de ne pas entendre un témoin

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Impact sur le procès équitable - Motifs sérieux de ne pas entendre un témoin

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Impact sur le procès équitable - Motifs sérieux de ne pas entendre un témoin

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Impact sur le procès équitable - Motifs sérieux de ne pas entendre un témoin

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het staat aan de rechter om rekening houdende met de criteria of (i) er ernstige redenen zijn voor het niet-horen van de getuige (ii) de belastende verklaring het enige of doorslaggevende element is waarop de schuldigverklaring steunt, (iii) er voor het niet-kunnen ondervragen van de getuige voldoende compenserende factoren zijn met inbegrip van sterke procedurele waarborgen, onaantastbaar te oordelen of het niet-horen op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek een voor de beklagde belastende verklaring heeft afgelegd, diens recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd miskent, waarbij de rechter zijn beslissing moet steunen op concrete omstandigheden die hij aanwijst.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Getuigen - Rechter ten gronde - Verzoek tot het horen van een getuige à charge - Beoordeling - Aard - Criteria - Redengeving

In de regel zal de rechter de impact op het eerlijk proces van het niet-horen op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek een belastende verklaring heeft afgelegd, beoordelen aan de hand van drie criteria, gehanteerd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en in die volgorde, of (i) er ernstige redenen zijn voor het niet-horen van de getuige (ii) de belastende verklaring het enige of doorslaggevende element is waarop de schuldigverklaring steunt, (iii) er voor het niet-kunnen ondervragen van de getuige voldoende compenserende factoren zijn met inbegrip van sterke procedurele waarborgen, tenzij één van de criteria van dermate overwegend belang is dat dit criterium volstaat om uit te maken of het strafproces in zijn geheel beschouwd al dan niet eerlijk verloopt (1). (1) Cass. 14 maart 2017, AR P.16.1152.N, AC 2017, nr. 181; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal MORTIER.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Criteria

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Criteria

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 -

3/12/2019

Il appartient au juge, en tenant compte des critères visant à savoir (i) s'il existe des motifs graves de ne pas entendre le témoin, (ii) si la déclaration à charge constitue l'élément unique ou déterminant sur lequel se fonde la déclaration de culpabilité, (iii) si, face à l'impossibilité d'interroger le témoin, il existe des facteurs compensateurs suffisants, notamment des garanties procédurales solides, de décider souverainement si le fait de ne pas entendre à l'audience un témoin ayant fait au cours de l'information une déclaration à charge du prévenu, viole le droit de ce dernier à un procès équitable dans son ensemble, le juge étant tenu de fonder sa décision sur des circonstances concrètes qu'il indique.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Impact sur le procès équitable

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Preuve testimoniale - Juge du fond - Demande d'audition d'un témoin à charge - Appréciation - Nature - Critères - Motivation

En principe, le juge apprécie l'impact sur le procès équitable de l'absence d'audition à l'audience d'un témoin ayant fait une déclaration à charge au cours de l'information, à la lumière de trois critères énoncés par la Cour européenne des droits de l'homme, à savoir dans cet ordre, (i) s'il existe des motifs graves de ne pas entendre le témoin, (ii) si la déclaration à charge constitue l'élément unique ou déterminant sur lequel se fonde la déclaration de culpabilité, (iii) si, face à l'impossibilité d'interroger le témoin, il existe des facteurs compensateurs suffisants, notamment des garanties procédurales solides, à moins qu'un seul de ces critères soit à ce point décisif que ledit critère suffit à établir si la procédure pénale, dans son ensemble, s'est déroulée ou non de manière équitable (1). (1) Cass. 14 mars 2017, RG P.16.1152.N, Pas. 2017, n° 181; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73, avec les concl. de Mme MORTIER, avocat général.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Impact sur le procès équitable - Appréciation - Critères

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Impact sur le procès équitable - Appréciation - Critères

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de

P. 335/593

Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Criteria

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Criteria

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Niets verzet zich ertegen dat de rechter de schuld van de beklaagde aan een bepaald feit afleidt uit gegevens die zich na de voltrekking van dat feit voordoen.

BEWIJS - Strafzaken - Algemeen - Beklaagde schuldig aan een bepaald feit - Schuld afgeleid uit gegevens die zich voordeden na het feit

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Allerlei - Beklaagde schuldig aan een bepaald feit - Schuld afgeleid uit gegevens die zich voordeden na het feit

Of de rechter die zich over de gegrondheid van de strafvordering moet uitspreken verplicht is een persoon, die tijdens het vooronderzoek een voor een beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, te horen als getuige indien die beklaagde daarom verzoekt, moet worden beoordeeld in het licht van het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces en het door artikel 6.3.d EVRM gewaarborgde recht om getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen; wezenlijk daarbij is of de tegen de beklaagde gevoerde strafvervolgning in haar geheel beschouwd eerlijk verloopt, wat niet uitsluit dat de rechter niet alleen rekening houdt met het recht van verdediging van die beklaagde, maar ook met de belangen van de samenleving, de slachtoffers en de getuigen zelf (1). (1) Cass. 14 maart 2017, AR P.16.1152.N, AC 2017, nr. 181; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal MORTIER.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige à charge - Beoordeling - Criteria

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige à charge - Beoordeling - Criteria

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Impact sur le procès équitable - Appréciation - Critères

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à charge à l'audience - Impact sur le procès équitable - Appréciation - Critères

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Rien ne s'oppose à ce qu'un juge déduise la culpabilité d'un prévenu du chef d'un fait déterminé d'éléments qui se sont produits après l'accomplissement dudit fait.

PREUVE - Matière répressive - Généralités - Prévenu coupable du chef d'un fait déterminé - Culpabilité déduite d'éléments qui se sont produits après le fait

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Divers - Prévenu coupable du chef d'un fait déterminé - Culpabilité déduite d'éléments qui se sont produits après le fait

La question de savoir si le juge qui doit se prononcer sur le bien-fondé de l'action publique est tenu d'entendre à titre de témoin une personne qui a fait une déclaration à charge du prévenu au cours de l'information, lorsque ce prévenu le demande, doit, être appréciée à la lumière du droit à un procès équitable garanti par l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et du droit d'interroger ou de faire interroger des témoins à charge garanti par l'article 6, § 3, d, de cette même Convention; à cet égard, il est essentiel que l'action publique exercée à charge du prévenu, dans son ensemble, se déroule de manière équitable, mais cela n'exclut pas que le juge tienne compte non seulement des droits de défense de ce prévenu mais aussi des intérêts de la société, des victimes et des témoins eux-mêmes (1). (1) Cass. 14 mars 2017, RG P.16.1152.N, Pas. 2017, n° 181; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73, avec les concl. de Mme MORTIER, avocat général.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à charge - Appréciation - Critères

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à charge - Appréciation - Critères

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige à charge - Beoordeling - Criteria

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige à charge - Beoordeling - Criteria

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à charge - Appréciation - Critères

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à charge - Appréciation - Critères

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.17.1039.N

27 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180227.9](#)

AC nr. ...

Wanneer een beklaagde die hoger beroep instelt, in zijn grievenformulier de rubriek "schuld" aankruist, geeft hij aan dat hij alle bestanddelen van de beslissing over de schuld wenst aan te vechten wat inhoudt dat hij daarmee ook de bewijsgegevens die een schuldigverklaring kunnen ondersteunen en bijgevolg ook de wettigheid en regelmatigheid van de bewijsvoering bedoelt; van die beklaagde kan niet geëist worden dat hij ook afzonderlijk opgave doet van de wettigheid en de regelmatigheid van het bewijs van de schuld als afzonderlijke grief.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Grief - Aankruising rubriek "schuld"

Lorsqu'un prévenu qui interjette appel coche la rubrique « culpabilité » dans son formulaire de griefs, il indique qu'il souhaite contester tous les éléments de la décision rendue sur la culpabilité, ce qui implique qu'il vise de ce fait également les éléments de preuve pouvant fonder une déclaration de culpabilité et, par conséquent, également la légalité et la régularité de l'administration de la preuve; il ne peut être exigé de ce prévenu qu'il mentionne aussi distinctement la légalité et la régularité de la preuve de la culpabilité en tant que grief distinct.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Formulaire de griefs - Grief - Fait de cocher la rubrique "culpabilité"

P.17.1055.N

13 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180213.7](#)

AC nr. ...

Artikel 417, derde lid, Strafwetboek voert geen onweerlegbaar vermoeden van ogenblikkelijke noodzaak van verdediging in, maar wel een vermoeden dat door de vervolgende partij kan worden weerlegd en sluit niet uit dat de rechter, die vaststelt dat het feit plaatsheeft bij het zich verdedigen tegen de daders van een met geweld tegen personen gepleegde diefstal of plundering, onderzoekt of de verdediging wel evenredig is met het gebruikte geweld (1). (1) Contra: Cass. 3 maart 1941, Pas. 1941, I, 61.

BEWIJS - Strafzaken - Vermoedens - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Rechtvaardiging - Artikel 417, derde lid, Strafwetboek - Vermoeden van ogenblikkelijke noodzaak van verdediging - Aard

- Art. 417, derde lid Strafwetboek

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Artikel 417, derde lid, Strafwetboek - Ogenblikkelijke noodzaak van verdediging - Vermoeden - Aard

- Art. 417, derde lid Strafwetboek

L'article 417, alinéa 3, du Code pénal n'introduit pas de présomption irréfragable de la nécessité immédiate de défense, mais une présomption qui peut être renversée par la partie poursuivante et il n'exclut pas que le juge, qui constate que le fait s'est produit en se défendant contre les auteurs de vol ou de pillage, commis avec violence envers des personnes, examine si la défense est proportionnelle à la violence exercée (1). (1) Contra: Cass. 3 mars 1941 (Bull. et Pas., 1941, I, p. 61).

PREUVE - Matière répressive - Présomptions - Coups et blessures et homicide volontaires - Justification - Article 417, alinéa 3, du Code pénal - Présomption de nécessité immédiate de défense - Nature

- Art. 417, al. 3 Code pénal

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Article 417, alinéa 3, du Code pénal - Nécessité immédiate de défense - Présomption - Nature

- Art. 417, al. 3 Code pénal

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Rechtaardiging - Artikel 417, derde lid, Strafwetboek - Ogenblikkelijke noodzaak van verdediging - Vermoeden - Aard
- Art. 417, derde lid Strafwetboek

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Justification - Article 417, alinéa 3, du Code pénal - Nécessité immédiate de défense - Présomption - Nature
- Art. 417, al. 3 Code pénal

Onder gewelddaden als bedoeld in artikel 411 Strafwetboek wordt verstaan zwaar fysiek of moreel geweld dat in de regel uitgaat van het slachtoffer van het verschoonbare misdrijf en dat zodanig is dat het de vrije wil van een normaal en redelijk persoon aantast; de ernst van het uitgelokte misdrijf moet proportioneel zijn met de ernst van het geweld (1). (1) Cass. 22 april 2015, AR P.15.0118.F, AC 2015, nr. 271 met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, zie Cass. 22 juni 2011, AR P.11.0988.F, AC 2011, nr. 420.

Par violences au sens de l'article 411 du Code pénal, on entend des violences graves, physiques ou morales, émanant en règle de la victime de l'infraction excusable et d'une intensité telle qu'elles affectent le libre arbitre d'une personne normale et raisonnable; la gravité de l'infraction provoquée doit être proportionnelle à celle des violences (1). (1) Cass. 22 avril 2015, RG P.15.0118.F, Pas. 2015, n° 271, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général, Voir Cass. 22 juin 2011, RG P.11.0988.F, Pas. 2011, n° 420.

MISDRIJF - Rechtaardiging en verschooning - Verschooning - Verschooningsgrond uitlokking - Zware gewelddaden tegen personen - Begrip - Proportionaliteitsvereiste
- Art. 411 Strafwetboek

INFRACTION - Justification et excuse - Excuse; voir aussi: 419/08 peine - Excuse de provocation - Violences graves envers les personnes - Notion - Condition de proportionnalité
- Art. 411 Code pénal

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Verschoonbare dodslag, verwondingen en slagen - Uitlokking - Zware gewelddaden tegen personen - Begrip - Proportionaliteitsvereiste

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Homicide, coups et blessures excusables - Provocation - Violences graves envers les personnes - Notion - Condition de proportionnalité

- Art. 411 Strafwetboek

- Art. 411 Code pénal

P.17.1057.N

6 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180306.5](#)

AC nr. ...

Artikel 1133, 5°, Gerechdelijk Wetboek dat bepaalt dat een verzoek tot herroeping kan worden ingediend onder meer indien de beslissing berust op een vonnis of arrest in strafzaken dat naderhand is vernietigd, beoogt de herroeping van gewijsde mogelijk te maken voor beslissingen waarvan de juridische oorzaak is weggevallen doordat naderhand het vonnis of arrest in strafzaken waarop de beslissing over de burgerlijke belangen berust, wordt vernietigd (1). (1) Cass. 17 februari 1981, AC 1981, nr. 357; M. CASTERMANS, Gerechdelijk privaatrecht, Gent, Story-Scientia, 2009, 726; B. SMEKENS, "Herroeping van het gewijsde", Bestendig Handboek Burgerlijk Procesrecht, VIII.6.7-8.

L'article 1133, 5°, du Code judiciaire, qui dispose qu'une requête civile est ouverte, entre autres, si la décision est fondée sur un jugement ou arrêt rendu en matière répressive qui a été ensuite annulé, tend à permettre la requête civile visant les décisions privées de leur cause juridique par l'annulation ultérieure du jugement ou de l'arrêt rendu en matière répressive qui fonde la décision sur les intérêts civils (1). (1) Cass. 17 février 1981, Pas. 1981, n° 357 ; M. CASTERMANS, Gerechdelijk privaatrecht, Gand, Story-Scientia, 2009, 726 ; B. SMEKENS, « Herroeping van het gewijsde », Bestendig Handboek Burgerlijk Procesrecht, VIII.6.7-8.

HERROEPING VAN HET GEWIJSDE - Artikel 1133, 5°, Gerechdelijk Wetboek - Strafzaken - Beslissing over de burgerlijke belangen - Verzoek tot herroeping - Toelaatbaarheid

REQUETE CIVILE - Code judiciaire, article 1133, 5° - Matière répressive - Décision sur les intérêts civils - Demande en requête civile - Admissibilité

Uit artikel 1133, 5°, Gerechtelijk Wetboek volgt dat het gewijsde van een beslissing van de strafrechter over een beslissing over de burgerlijke belangen en dus ook over de herstellvordering van een publiekrechtelijke eiser tot herstel inzake ruimtelijke ordening, in beginsel slechts kan worden herroepen op grond van artikel 1133, 1°, 2°, 3°, 4° en 6°, Gerechtelijk Wetboek, voor zover het vonnis of arrest in de strafzaak, waarop de beslissing over de herstellvordering van een publiekrechtelijke eiser tot herstel inzake ruimtelijke ordening rust, is vernietigd; indien evenwel de grond tot herroeping van gewijsde specifiek betrekking heeft op de beslissing over de herstellvordering van een publiekrechtelijke eiser tot herstel inzake ruimtelijke ordening, bijvoorbeeld omdat die betrekking heeft op de beslissing over de kennelijke onredelijkheid van die vordering of de impact van het bewezen verklaarde stedenbouwmisdrijf op de goede ruimtelijke ordening, en dus op een beslissing die niet rust op het vonnis of arrest in de strafzaak, vereist de vordering tot herroeping van het gewijsde op grond van artikel 1133, 1°, 2°, 3°, 4° en 6°, Gerechtelijk Wetboek niet dat het vonnis of het arrest in de strafzaak is vernietigd (1). (1) Zie Cass. 7 oktober 2008, AR P.08.0669.N, AC 2009, nr. 528; M. CASTERMANS, Gerechtelijk privaatrecht, Gent, Story-Scientia, 2009, 726; G. DE LEVAL e.a., Droit judiciaire. Tome 2. Manuel de procédure civile, Brussel, Larcier 2015, 1188-1189.

HERROEPING VAN HET GEWIJSDE - Artikel 1133, 5°, Gerechtelijk Wetboek - Strafzaken - Beslissing over de burgerlijke belangen - Beslissing over de herstellvordering - Herroeping

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herroeping gewijsde - Artikel 1133, 5°, Gerechtelijk Wetboek - Strafzaken - Beslissing over de burgerlijke belangen - Beslissing over de herstellvordering - Herroeping

Il découle de l'article 1133, 5°, du Code judiciaire qu'une décision du juge pénal sur les intérêts civils et, par conséquent, également sur la demande de remise en état en matière d'aménagement du territoire formée par une personne de droit public, ne peut en principe faire l'objet d'une requête civile sur la base de l'article 1133, 1°, 2°, 3°, 4° et 6°, du Code judiciaire que dans la mesure où a été annulé le jugement ou l'arrêt rendu en matière répressive à la base de la décision sur la demande de remise en état en matière d'aménagement du territoire formée par une personne de droit public; toutefois, lorsque la cause de requête civile porte spécifiquement sur la décision relative à la demande de remise en état formée en matière d'aménagement du territoire par une personne de droit public, par exemple parce qu'elle a trait à la décision sur le caractère manifestement déraisonnable de cette demande ou à l'incidence de l'infraction urbanistique déclarée établie sur le bon aménagement du territoire, et donc sur une décision qui n'a pas pour fondement le jugement ou l'arrêt rendu en matière répressive, la requête civile basée sur l'article 1133, 1°, 2°, 3°, 4° et 6°, du Code judiciaire ne requiert pas que le jugement ou l'arrêt rendu en matière répressive ait été annulé (1). (1) Voir Cass. 7 octobre 2008, RG P.08.0669.N, Pas. 2009, n° 528 ; M. CASTERMANS, Gerechtelijk privaatrecht, Gand, Story-Scientia, 2009, 726 ; G. DE LEVAL e.a., Droit judiciaire. Tome 2. Manuel de procédure civile, Bruxelles, Larcier 2015, 1188-1189.

REQUETE CIVILE - Code judiciaire, article 1133, 5° - Matière répressive - Décision sur les intérêts civils - Décision sur la demande de remise en état - Rétractation

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Requête civile - Code judiciaire, article 1133, 5° - Matière répressive - Décision sur les intérêts civils - Décision sur la demande de remise en état - Rétractation

Overeenkomstig de artikelen 329 en 330 van het Wetboek van Strafvordering beraadslaagt het college voor elke beschuldigde over het hoofdfeit en daarna over elke omstandigheid en neemt de voorzitter na iedere stemming de stemmen op in tegenwoordigheid van het college en tekent de beslissing onmiddellijk aan naast de vraag, zonder het aantal stemmen te vermelden, behalve in geval dat de bevestigende verklaring omtrent het hoofdfeit slechts bij eenvoudige meerderheid is tot stand gekomen; wanneer de bevestigende verklaring omtrent de schuldvraag bij eenvoudige meerderheid tot stand is gekomen, verbiedt geen enkele bepaling het hof om, op straffe van nietigheid van zijn beslissing, die omstandigheid en zijn beslissing om de meerderheid al dan niet te volgen, te vermelden in een van het motiverend arrest onderscheiden arrest.

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Bij eenvoudige meerderheid tot stand gekomen bevestigende verklaring omtrent het hoofdfeit - Vermelding van die omstandigheid - Beslissing van het hof om de meerderheid al dan niet te volgen - Van het motiverend arrest onderscheiden arrest

- Artt. 329, 330 en 335 Wetboek van Strafvordering

Uit geen enkele bepaling volgt dat wanneer het hof de meerderheid niet volgt, in de in artikel 335 van het Wetboek van Strafvordering bedoelde omstandigheden, de beslissing van het hof de redenen moet opgeven die de meerderheid van het hof ertoe gebracht hebben om de betrokkene schuldig te verklaren; hetzelfde geldt voor de redenen van de minderheid of het hof die nu volgt of niet.

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Bij eenvoudige meerderheid tot stand gekomen bevestigende verklaring omtrent het hoofdfeit - Beslissing van het hof om de minderheid te volgen - Motivering van de uitspraak

Wanneer het hof van assisen vaststelt dat de bevestigende verklaring omtrent de schuldvraag bij eenvoudige meerderheid tot stand is gekomen, heeft geen enkele bepaling de uitwerking of de draagwijdte om het hof te verbieden zich na de beraadslaging uit te spreken; de beslissing van het hof dient immers niet verplicht meteen na afloop van de in artikel 330 van het Wetboek van Strafvordering bedoelde verklaring te worden genomen; in dat geval is het de jury die definitief uitspraak heeft gedaan, niet toegestaan om deel te nemen aan de beslissing van de voorzitter en de twee assessoren of hun beraadslaging bij te wonen.

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Bij eenvoudige meerderheid tot stand gekomen bevestigende verklaring omtrent het hoofdfeit -

3/12/2019

Conformément aux articles 329 et 330 du Code d'instruction criminelle, le collège délibère pour chaque accusé sur le fait principal, et ensuite sur chacune des circonstances et après chaque scrutin, le président le dépouille en présence du collège et consigne immédiatement la résolution en marge de la question, sans exprimer le nombre de suffrages, si ce n'est dans le cas où la déclaration affirmative sur le fait principal n'aurait été formée qu'à la simple majorité; lorsque la déclaration affirmative relative à la culpabilité a été acquise à la majorité simple, aucune disposition n'interdit à la cour, à peine de nullité de sa décision, de mentionner cette circonstance et sa décision de se rallier ou non à la majorité, dans un arrêt distinct de celui de motivation.

COUR D'ASSISES - Procédure a l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Déclaration affirmative sur le fait principal formé à la simple majorité - Mention de cette circonstance - Décision de la cour de se rallier ou non à la majorité - Arrêt distinct de celui de motivation

- Art. 329, 330 et 335 Code d'Instruction criminelle

Il ne découle d'aucune disposition que dans les circonstances visées à l'article 335 du Code d'instruction criminelle, lorsque la cour ne se rallie pas à la majorité, sa décision doit indiquer les motifs qui avaient conduit cette majorité à rendre un verdict de culpabilité; il en est de même des motifs de la minorité, que la cour se rallie ou non à celle-ci.

COUR D'ASSISES - Procédure a l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Déclaration affirmative sur le fait principal formé à la simple majorité - Décision de la cour de se rallier à la minorité - Motivation du verdict

Lorsque la cour d'assises constate que la déclaration affirmative relative à la culpabilité a été acquise à la majorité simple, aucune disposition n'a pour effet ou pour portée de lui interdire de se prononcer après avoir délibéré, sa décision ne devant pas obligatoirement intervenir immédiatement à l'issue de la déclaration visée à l'article 330 du Code d'instruction criminelle; dans une telle hypothèse, le jury, qui s'est exprimé de manière définitive, n'est pas admis à participer à la décision du président et des deux assesseurs ou à assister à leur délibération.

COUR D'ASSISES - Procédure a l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Déclaration affirmative sur le fait principal formé à la simple majorité - Conséquence - Décision de la cour de

P. 340/593

P.17.1060.N

29 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180529.3](#)

AC nr. ...

Artikel 10.4 Wegverkeersreglement bestraft hij die wetens en willens een handeling stelt waardoor een bestuurder wordt aangespoord of uitgedaagd om overdreven snel te rijden; deze overtreding vereist geen bijzonder opzet.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Wegverkeersreglement van 01-12-1975 - Artikel 10 - Artikel 10.4 - Bijzondere opzet - Vereiste

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 10 - Artikel 10.4 - Bijzondere opzet - Vereiste

L'article 10.4 de l'arrêté royal du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique punit la personne qui pose sciemment et volontairement un acte incitant ou défiant un conducteur à circuler à une vitesse excessive; cette infraction ne requiert pas de dol spécial.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Code de la route du 01-12-1975 - Article 10 - Article 10.4 - Dol spécial - Condition

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 10 - Article 10.4 - Dol spécial - Condition

P.17.1061.N

27 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180327.3](#)

AC nr. ...

Herhaling is een persoonlijk verzwarende omstandigheid die inhoudt dat een of meerdere nieuwe misdrijven worden gepleegd binnen een bij de wet bepaalde periode nadat de schuldige bij een in kracht van gewijsde getreden gerechtelijke beslissing tot straf is veroordeeld wegens een of meer eerder gepleegde misdrijven en daardoor voor het nieuwe misdrijf zwaarder kan worden gestraft waarvoor is vereist dat de wet die de strafverzwaring wegens herhaling bepaalt, van kracht is op het ogenblik van het plegen van het nieuwe misdrijf; het feit dat het eerdere misdrijf dat de grondslag van de herhaling uitmaakt, gepleegd werd vóór de inwerkingtreding van die wet, doet daaraan geen afbreuk en heeft geen retroactieve toepassing van een strengere strafwet voor gevolg want de staat van herhaling is immers beslissend voor de bepaling van de straf op het nieuwe strafbaar feit, terwijl die straf, alhoewel zwaarder, geen invloed heeft op de eerdere veroordeling die ongewijzigd blijft bestaan.

HERHALING - Herhaling - Wet die de strafverzwaring wegens herhaling bepaalt - Misdrijf dat de grondslag van de herhaling uitmaakt, gepleegd vóór de inwerkingtreding van de wet

- Art. 38, § 6, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

HERHALING - Artikel 38 Wegverkeerswet - Wet die de strafverzwaring wegens herhaling bepaalt - Misdrijf dat de grondslag van de herhaling uitmaakt, gepleegd vóór de inwerkingtreding van de wet

La récidive est une circonstance aggravante personnelle impliquant la commission d'une ou plusieurs nouvelles infractions dans une période fixée par la loi après que le coupable a été condamné à une peine par décision judiciaire coulée en force de chose jugée du chef d'une ou plusieurs infractions commises antérieurement, raison pour laquelle il peut être condamné à une peine plus lourde pour la nouvelle infraction, à condition que la loi prévoyant l'aggravation de la peine pour cause de récidive soit en vigueur au moment de la commission de la nouvelle infraction; le fait que la précédente infraction constituant la base de la récidive ait été commise avant l'entrée en vigueur de cette loi est sans incidence à cet égard et n'entraîne pas l'application rétroactive d'une loi pénale plus sévère, car l'état de récidive est déterminant quant à la peine à appliquer au nouveau fait punissable, alors que cette peine, bien que plus lourde, n'influence pas la condamnation antérieure, qui demeure inchangée.

RECIDIVE - Récidive - Loi prévoyant l'aggravation de la peine pour cause de récidive - Infraction constituant la base de la récidive, commise avant l'entrée en vigueur de la loi

- Art. 38, § 6, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

RECIDIVE - Article 38 de la loi relative à la police de la circulation routière - Loi prévoyant l'aggravation de la peine pour cause de récidive - Infraction constituant la base de la récidive, commise avant l'entrée en vigueur de la loi

- Art. 38, § 6, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Herhaling - Wet die de strafverzwaren wegens herhaling bepaalt - Misdrijf dat de grondslag van de herhaling uitmaakt, gepleegd vóór de inwerkingtreding van de wet

- Art. 38, § 6, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Herhaling

- Art. 38, § 6, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Herhaling - Artikel 38 Wegverkeerswet - Wet die de strafverzwaren wegens herhaling bepaalt - Misdrijf dat de grondslag van de herhaling uitmaakt, gepleegd vóór de inwerkingtreding van de wet

- Art. 38, § 6, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 38, § 6, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Récidive - Loi prévoyant l'aggravation de la peine pour cause de récidive - Infraction constituant la base de la récidive, commise avant l'entrée en vigueur de la loi

- Art. 38, § 6, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Récidive

- Art. 38, § 6, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Récidive - Article 38 de la loi relative à la police de la circulation routière - Loi prévoyant l'aggravation de la peine pour cause de récidive - Infraction constituant la base de la récidive, commise avant l'entrée en vigueur de la loi

- Art. 38, § 6, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

P.17.1062.F

21 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180321.11](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Verzet - Strafzaken - Ongedaan verklaard verzet - Voorwaarde - Kennis van de dagvaardig - Beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Persoonlijke verschijning van de beklagde voor het vonnisgerecht - Onmogelijkheid om persoonlijk te verschijnen - Gevolg - Verplichting de nodige stappen te ondernemen om zich door een raadsman te doen vertegenwoordigen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3, b en c - Recht van verdediging - Strafzaken - Persoonlijke verschijning van de beklagde voor het vonnisgerecht - Onmogelijkheid om persoonlijk te verschijnen - Gevolg - Omstandigheden te wijten aan de beklagde - Verplichting de nodige stappen te ondernemen om zich door een raadsman te doen vertegenwoordigen

RECHTEN VAN DE MENS - Internationaal verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14.3, b) - Recht van verdediging - Strafzaken - Persoonlijke verschijning van de beklagde voor het vonnisgerecht - Onmogelijkheid om persoonlijk te verschijnen - Gevolg - Omstandigheden te wijten aan de beklagde - Verplichting de nodige stappen te ondernemen om zich door een raadsman te doen vertegenwoordigen

VERZET - Strafzaken - Ongedaan verklaard verzet - Voorwaarde - Kennis van de dagvaardig - Bewijslast

VERZET - Strafzaken - Ongedaan verklaard verzet - Voorwaarde - Kennis van de dagvaardig - Beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof

VERZET - Strafzaken - Ongedaan verklaard verzet - Voorwaarde -

Conclusions de l'avocat général Vandermeersch.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Opposition - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Condition - Connaissance de la citation - Appréciation du juge - Contrôle par la Cour

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Matière répressive - Comparution personnelle du prévenu devant la juridiction de jugement - Impossibilité de comparaître personnellement - Conséquence - Obligation de prendre les mesures pour se faire représenter par un conseil

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, b et c - Droits de la défense - Matière répressive - Comparution personnelle du prévenu devant la juridiction de jugement - Impossibilité de comparaître personnellement - Conséquence - Circonstances imputables au prévenu - Obligation de prendre les mesures pour se faire représenter par un conseil

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14.3, b) - Droits de la défense - Matière répressive - Comparution personnelle du prévenu devant la juridiction de jugement - Impossibilité de comparaître personnellement - Conséquence - Circonstances imputables au prévenu - Obligation de prendre les mesures pour se faire représenter par un conseil

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Condition - Connaissance de la citation - Charge de la preuve

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Condition - Connaissance de la citation - Appréciation du juge - Contrôle par la Cour

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non

Wettige reden van verschoning - Onmogelijkheid om persoonlijk te verschijnen - Gevolg - Omstandigheden te wijten aan de beklagde - Verplichting de nodige stappen te ondernemen om zich door een raadsman te doen vertegenwoordigen

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Persoonlijke verschijning van de beklagde - Onmogelijkheid om persoonlijk te verschijnen - Gevolg - Verplichting de nodige stappen te ondernemen om zich door een raadsman te doen vertegenwoordigen - Recht op een eerlijk proces

Overeenkomstig artikel 187, §6, 1°, Wetboek van Strafvordering moet, opdat het verzet als ongedaan kan worden beschouwd, allereerst vaststaan dat de eiser in verzet kennis heeft gehad van de dagvaarding in de procedure waarin hij verstek heeft laten gaan; het staat aan de vervolgende partij of aan de burgerlijke partij om dat bewijs te leveren, op de beklagde rust dienaangaande geen enkele bewijslast (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 196.

VERZET - Strafzaken - Ongedaan verklaard verzet - Voorwaarde - Kennis van de dagvaardig - Bewijslast

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

De feitenrechter stelt onaantastbaar de omstandigheden vast waarop hij zijn beslissing steunt, terwijl het Hof nagaat of hij daaruit wettig heeft kunnen afleiden dat de eiser in verzet kennis heeft gehad van de dagvaarding om te verschijnen in het geding dat met een verstekbeslissing werd afgesloten (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 196.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Verzet - Strafzaken - Ongedaan verklaard verzet - Voorwaarde - Kennis van de dagvaardig - Beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

VERZET - Strafzaken - Ongedaan verklaard verzet - Voorwaarde - Kennis van de dagvaardig - Beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

avenue - Condition - Excuse légitime - Impossibilité de comparaître personnellement - Conséquence - Circonstances imputables au prévenu - Obligation de prendre les mesures pour se faire représenter par un conseil

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Comparution personnelle du prévenu - Impossibilité de comparaître personnellement - Conséquence - Obligation de prendre les mesures pour se faire représenter par un conseil - Droit à un procès équitable

Conformément à l'article 187, § 6, 1°, du Code d'instruction criminelle, pour que l'opposition puisse être considérée comme non avenue, il faut d'abord qu'il soit établi que l'opposant a eu connaissance de la citation dans la procédure par défaut; il appartient à la partie poursuivante (1). (1) Voir les concl. du MP.

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Condition - Connaissance de la citation - Charge de la preuve

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

Le juge du fond constate souverainement les circonstances sur lesquelles il fonde sa décision, la Cour contrôlant toutefois s'il a pu légalement déduire de celles-ci que l'opposant avait eu connaissance de la citation à comparaître dans la procédure qui s'est clôturée par défaut (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Opposition - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Condition - Connaissance de la citation - Appréciation du juge - Contrôle par la Cour

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Condition - Connaissance de la citation - Appréciation du juge - Contrôle par la Cour

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

Wanneer de beklaagde door eigen toedoen in de onmogelijkheid verkeert om, voor onbepaalde duur, zijn proces persoonlijk bij te wonen, omdat hij met name in het buitenland is opgesloten, hebben noch de artikelen 6.1 en 6.3, b en c EVRM, noch artikel 14.3, b IVBPR, noch de algemene rechtsbeginselen van het recht op een eerlijk proces en houdende het recht van verdediging als draagwijdte of tot gevolg dat de rechter verplicht wordt het proces op te schorten tot de betrokkene opnieuw in staat zal zijn persoonlijk te verschijnen, en verbieden hem evenmin te oordelen dat de beklaagde, gelet op de aan hemzelf te wijten omstandigheden, zelf de nodige stappen had moeten ondernemen om zich door een raadsman naar eigen keuze of door een andere verdediger te doen vertegenwoordigen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 196.

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14.3, b) - Recht van verdediging - Strafzaken - Persoonlijke verschijning van de beklaagde voor het vonnisgerecht - Onmogelijkheid om persoonlijk te verschijnen - Gevolg - Omstandigheden te wijten aan de beklaagde - Verplichting de nodige stappen te ondernemen om zich door een raadsman te doen vertegenwoordigen

- Artt. 6.1 en 6.3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.3, b) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Artt. 182 tot 185 en 187, § 6 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3, b en c - Recht van verdediging - Strafzaken - Persoonlijke verschijning van de beklaagde voor het vonnisgerecht - Onmogelijkheid om persoonlijk te verschijnen - Gevolg - Omstandigheden te wijten aan de beklaagde - Verplichting de nodige stappen te ondernemen om zich door een raadsman te doen vertegenwoordigen

- Artt. 6.1 en 6.3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.3, b) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Artt. 182 tot 185 en 187, § 6 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Persoonlijke verschijning van de beklaagde voor het vonnisgerecht - Onmogelijkheid om persoonlijk te verschijnen - Gevolg - Verplichting de nodige stappen te ondernemen om zich door een raadsman te doen vertegenwoordigen

- Artt. 6.1 en 6.3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Lorsque le prévenu est, par sa faute, dans l'impossibilité, pour une durée indéterminée, d'assister en personne à son procès en raison notamment de son incarcération à l'étranger, ni les articles 6.1 et 6.3, b et c, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, 14.3, b, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, 182 à 185, 187, § 6, et 208 du Code d'instruction criminelle ni les principes généraux du droit à un procès équitable et relatif au respect des droits de la défense n'ont pour portée ou pour effet d'imposer au juge de suspendre le procès jusqu'au moment où l'intéressé sera à nouveau en mesure de comparaître personnellement, ni de lui interdire de considérer qu'il appartenait au prévenu, au regard de circonstances qui lui sont imputables, de prendre les mesures utiles en vue de continuer à se faire représenter par le conseil dont il a fait le choix ou un autre défenseur (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14.3, b) - Droits de la défense - Matière répressive - Comparution personnelle du prévenu devant la juridiction de jugement - Impossibilité de comparaître personnellement - Conséquence - Circonstances imputables au prévenu - Obligation de prendre les mesures pour se faire représenter par un conseil

- Art. 6, § 1er et 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 3, b) Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 182 à 185 et 187, § 6 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, b et c - Droits de la défense - Matière répressive - Comparution personnelle du prévenu devant la juridiction de jugement - Impossibilité de comparaître personnellement - Conséquence - Circonstances imputables au prévenu - Obligation de prendre les mesures pour se faire représenter par un conseil

- Art. 6, § 1er et 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 3, b) Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 182 à 185 et 187, § 6 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Matière répressive - Comparution personnelle du prévenu devant la juridiction de jugement - Impossibilité de comparaître personnellement - Conséquence - Obligation de prendre les mesures pour se faire représenter par un conseil

- Art. 6, § 1er et 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.3, b) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Artt. 182 tot 185 en 187, § 6 Wetboek van Strafvordering
VERZET - Strafzaken - Ongedaan verklaard verzet - Voorwaarde - Wettige reden van verschoning - Onmogelijkheid om persoonlijk te verschijnen - Gevolg - Omstandigheden te wijten aan de beklaagde - Verplichting de nodige stappen te ondernemen om zich door een raadsman te doen vertegenwoordigen

- Artt. 6.1 en 6.3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.3, b) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Artt. 182 tot 185 en 187, § 6 Wetboek van Strafvordering
VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Persoonlijke verschijning van de beklaagde - Onmogelijkheid om persoonlijk te verschijnen - Gevolg - Verplichting de nodige stappen te ondernemen om zich door een raadsman te doen vertegenwoordigen - Recht op een eerlijk proces

- Artt. 6.1 en 6.3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.3, b) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Artt. 182 tot 185 en 187, § 6 Wetboek van Strafvordering

- Art. 14, § 3, b) Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 182 à 185 et 187, § 6 Code d'Instruction criminelle
OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Condition - Excuse légitime - Impossibilité de comparaître personnellement - Conséquence - Circonstances imputables au prévenu - Obligation de prendre les mesures pour se faire représenter par un conseil

- Art. 6, § 1er et 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 3, b) Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 182 à 185 et 187, § 6 Code d'Instruction criminelle
JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Comparution personnelle du prévenu - Impossibilité de comparaître personnellement - Conséquence - Obligation de prendre les mesures pour se faire représenter par un conseil - Droit à un procès équitable

- Art. 6, § 1er et 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 3, b) Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 182 à 185 et 187, § 6 Code d'Instruction criminelle

P.17.1064.N

26 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180626.1](#)

AC nr. ...

De overtreding die bij artikel 49/1 Wegverkeerswet wordt bestraft, veronderstelt dat de veroordeling tot verval van het recht tot sturen kracht van gewijsde heeft; de kracht van gewijsde dat een verstekvonnis verkrijgt bij het verstrijken van de gewone termijn van verzet, vervalt op de datum van de akte van het ontvankelijk verklaarde verzet, die binnen de buitengewone termijn van verzet is betekend (1). (1) Cass. 7 december 2016, AR P.16.0650.F, AC 2016, nr. 701 met concl. van advocaat-generaal Nolet de Brauwere; Cass. 26 april 2016, AR P.14.1580.N, AC 2016, nr. 278.

VERZET - Strafzaken - Wegverkeerswet - Wetsbepalingen - Artikel 49 - Artikel 49/1 - Verval van het recht tot sturen - Inlevering van het rijbewijs - Vonnis bij verstek houdende verval van het recht tot sturen - Kracht van gewijsde - Ontvankelijk verklaard verzet - Draagwijdte

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 49 - Artikel 49/1 - Verval van het recht tot sturen - Inlevering van het rijbewijs - Vonnis bij verstek houdende verval van het recht tot sturen - Kracht van gewijsde - Verzet - Ontvankelijk verklaard verzet - Draagwijdte

L'infraction réprimée par l'article 49/1 de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière suppose que la condamnation à une déchéance du droit de conduire soit passée en force de chose jugée; la force de la chose jugée conférée à un jugement rendu par défaut à l'expiration du délai ordinaire d'opposition expire à la date de l'acte d'opposition déclarée recevable et signifiée dans le délai extraordinaire d'opposition (1). (1) Cass. 7 décembre 2016, RG P.16.0650.F, Pas. 2016, n° 701, avec concl. de M. Nolet de Brauwere, avocat général; Cass. 26 avril 2016, RG P.14.1580.N, Pas. 2016, n° 278.

OPPOSITION - Matière répressive - Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 49 - Article 49/1 - Déchéance du droit de conduire - Restitution du permis de conduire - Jugement rendu par défaut ordonnant la déchéance du droit de conduire - Force de chose jugée - Opposition déclarée recevable - Portée

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 49 - Article 49/1 - Déchéance du droit de conduire - Restitution du permis de conduire - Jugement rendu par défaut ordonnant la déchéance du droit de conduire - Force de chose jugée - Opposition - Opposition déclarée recevable - Portée

De regelmatigheid van een met toepassing van artikel 5.1 Overeenkomst van 29 mei 2000 betreffende de wederzijdse rechtshulp in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie verrichte betekening, waarvan uit de rechtspleging blijkt dat de brief met de betekening niet door de geadresseerde werd afgehaald, is niet afhankelijk van het bewijs van de daadwerkelijke uitreiking van die akte en evenmin van de neerlegging, in het dossier van de rechtspleging, van een door de geadresseerde ondertekend ontvangstbewijs.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - In het buitenland - Strafzaken - Overeenkomst betreffende de wederzijdse rechtshulp in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie - Artikel 5.1 - Afgifte van akten van rechtspleging en rechterlijke beslissingen - Betekening van een verstekvonnis - Regelmatigheid

- Art. 5.1 Overeenkomst door de Raad vastgesteld overeenkomstig artikel 34 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, betreffende de wederzijdse rechtshulp in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie, gedaan te Brussel op 29 mei 2000

INTERNATIONALE VERDRAGEN - Overeenkomst betreffende de wederzijdse rechtshulp in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie - Artikel 5.1 - Afgifte van akten van rechtspleging en rechterlijke beslissingen - Betekening van een verstekvonnis - Regelmatigheid

- Art. 5.1 Overeenkomst door de Raad vastgesteld overeenkomstig artikel 34 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, betreffende de wederzijdse rechtshulp in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie, gedaan te Brussel op 29 mei 2000

Artikel 5.1 Overeenkomst van 29 mei 2000 betreffende de wederzijdse rechtshulp in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie bepaalt dat elke lidstaat aan de personen die zich op het grondgebied van een andere lidstaat bevinden, voor hen bestemde gerechtelijke stukken rechtstreeks over de post toezendt; voor de regelmatige betekening van een verstekvonnis is het voldoende dat de gerechtelijke overheid de akte per aangetekend schrijven met ontvangstbewijs toezendt aan de woon- of verblijfplaats van de geadresseerde in het buitenland, volgens de nadere regels van die verdragsbepaling (1). (1) Cass. 11 maart 2015, AR P.14.1677.F, AC 2015, nr. 183, met concl. OM in Pas. 2015, nr. 183.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - In het buitenland - Strafzaken - Overeenkomst betreffende de wederzijdse rechtshulp in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie - Artikel 5.1 - Afgifte van akten van rechtspleging en rechterlijke beslissingen - Betekening van een verstekvonnis - Vormvoorschriften

- Art. 5.1 Overeenkomst door de Raad vastgesteld overeenkomstig artikel 34 van het Verdrag betreffende de Europese Unie,

La régularité d'une signification faite en application de l'article 5.1 de la Convention du 29 mai 2000 relative à l'entraide judiciaire en matière pénale entre les Etats membres de l'Union européenne, dont il apparaît de la procédure que le courrier qui la contient n'a pas été réclamé par son destinataire, n'est subordonnée ni à la preuve de la remise effective de cet acte, ni au dépôt au dossier de la procédure d'un accusé de réception signé par le destinataire.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Etranger - Matière répressive - Convention d'entraide judiciaire en matière pénale entre les Etats de l'Union européenne - Article 5, § 1er - Remise d'actes de procédure et de décisions judiciaires - Signification d'un jugement par défaut - Régularité

- Art. 5.1 Convention établie par le Conseil conformément à l'article 34 du Traité sur l'Union européenne, relative à l'entraide judiciaire en matière pénale entre les Etats membres de l'Union européenne, faite à Bruxelles le 29 mai 2000

TRAITES ET ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX; VOIR AUSSI: - Convention d'entraide judiciaire en matière pénale entre les Etats de l'Union européenne - Article 5, § 1er - Remise d'actes de procédure et de décisions judiciaires - Signification d'un jugement par défaut - Régularité

- Art. 5.1 Convention établie par le Conseil conformément à l'article 34 du Traité sur l'Union européenne, relative à l'entraide judiciaire en matière pénale entre les Etats membres de l'Union européenne, faite à Bruxelles le 29 mai 2000

L'article 5.1 de la Convention du 29 mai 2000 relative à l'entraide judiciaire en matière pénale entre les Etats membres de l'Union européenne prévoit que chaque Etat membre envoie directement par la voie postale aux personnes qui se trouvent sur le territoire d'un autre Etat membre les pièces de procédure qui leur sont destinées; pour que la signification d'un jugement par défaut soit régulière, il suffit que l'autorité judiciaire adresse l'acte par lettre recommandée à la poste avec accusé de réception au domicile ou à la résidence du destinataire à l'étranger, selon les modalités prévues par cette disposition conventionnelle (1). (1) Cass. 11 mars 2015, RG P.14.1677.F, Pas. 2015, n° 183 avec les concl. du MP.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Etranger - Matière répressive - Convention d'entraide judiciaire en matière pénale entre les Etats de l'Union européenne - Article 5, § 1er - Remise d'actes de procédure et de décisions judiciaires - Signification d'un jugement par défaut - Formes

- Art. 5.1 Convention établie par le Conseil conformément à l'article 34 du Traité sur l'Union européenne, relative à l'entraide

betreffende de wederzijdse rechtshulp in strafzaken tussen de lid-Staten van de Europese Unie, gedaan te Brussel op 29 mei 2000

INTERNATIONALE VERDRAGEN - Overeenkomst betreffende de wederzijdse rechtshulp in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie - Artikel 5.1 - Afgifte van akten van rechtspleging en rechterlijke beslissingen - Betekening van een verstekvonnis - Vormvoorschriften

- Art. 5.1 Overeenkomst door de Raad vastgesteld overeenkomstig artikel 34 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, betreffende de wederzijdse rechtshulp in strafzaken tussen de lid-Staten van de Europese Unie, gedaan te Brussel op 29 mei 2000

judiciaire en matière pénale entre les Etats membres de l'Union européenne, faite à Bruxelles le 29 mai 2000

TRAITES ET ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX; VOIR AUSSI: - Convention d'entraide judiciaire en matière pénale entre les Etats de l'Union européenne - Article 5, § 1er - Remise d'actes de procédure et de décisions judiciaires - Signification d'un jugement par défaut - Formes

- Art. 5.1 Convention établie par le Conseil conformément à l'article 34 du Traité sur l'Union européenne, relative à l'entraide judiciaire en matière pénale entre les Etats membres de l'Union européenne, faite à Bruxelles le 29 mai 2000

P.17.1070.F

24 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180124.3](#)

AC nr. ...

Conclusie « in hoofdzaak » van advocaat-generaal Nolet de Brauwere.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Vrijsprekend vonnis - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Grief gericht tegen de straffen en niet tegen de vrijspraak - Hoger beroep zonder bestaansredenen

Als de enige grief in het verzoekschrift tot hoger beroep van het openbaar ministerie tegen een vrijsprekend vonnis, gericht is tegen de opgelegde straffen en maatregelen, kunnen de appelrechters oordelen dat dit hoger beroep, in zoverre het niet tegen de vrijsprekende beslissing is gericht, niet ontvankelijk is bij gebrek aan bestaansredenen (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2018, nr. 53.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Vrijsprekend vonnis - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Grief gericht tegen de straffen en niet tegen de vrijspraak - Hoger beroep zonder bestaansredenen

- Artt. 204 en 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

Conclusions « dit en substance » de l'avocat général Nolet de Brauwere.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Jugement d'acquiescement - Appel du ministère public - Grief portant sur les peines et non sur l'acquiescement - Appel sans objet

Si le seul grief qu'indique la requête d'appel du ministère public contre un jugement d'acquiescement vise les peines et mesures, les juges d'appel peuvent considérer que cet appel, n'étant pas dirigé contre la décision d'acquiescement, est irrecevable à défaut d'objet (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du M.P.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Jugement d'acquiescement - Appel du ministère public - Grief portant sur les peines et non sur l'acquiescement - Appel sans objet

- Art. 204 et 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle

P.17.1072.N

5 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180605.1](#)

AC nr. ...

De valsheid is "intellectueel" wanneer zij erin bestaat dat in een materieel onaangeroerd instrumentum, feiten en akten in strijd met de waarheid worden vastgesteld; wanneer een geschrift de vaststelling inhoudt van een wilsverklaring die op bedrieglijke wijze in strijd is met de waarheid, dan heeft de omstandigheid dat die wilsverklaring ook werkelijk is gedaan, niet tot gevolg dat dit geschrift niet intellectueel vals is of kan zijn (1). (1) Cass. 13 januari 2015, AR P.13.0754.N, AC 2015, nr. 28.

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN -

- Art. 196 Strafwetboek

Le faux est « intellectuel » lorsque l'instrumentum, qui n'a pas subi de modifications matérielles, constate des faits et des actes contraires à la vérité; lorsqu'un écrit comporte la constatation d'une déclaration de volonté qui, de manière frauduleuse, est contraire à la vérité, la circonstance que cette déclaration de volonté ait été réellement faite n'a pas pour conséquence que cet écrit n'est pas ou ne puisse pas être un faux intellectuel (1). (1) Cass. 13 janvier 2015, RG P.13.0754.N, Pas. 2015, n° 28.

FAUX ET USAGE DE FAUX -

- Art. 196 Code pénal

Conclusie van advocaat-generaal Decreus.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Partij in haar afwezigheid veroordeeld - mogelijkheid om zaak opnieuw en in haar aanwezigheid te laten beoordelen

Conclusie van advocaat-generaal Decreus.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Ongedaan verzet - Wettige reden van verschoning - Beoordeling

VERZET - Ongedaan verzet - Aanvoering van wettige reden van verschoning

VERZET - Ongedaan verzet - Wettige reden van verschoning

VERZET - Ongedaan verzet

De enkele omstandigheid dat de afwezigheid van de verzetdoende partij aan haar eigen nalatigheid is te wijten, sluit het voorhanden zijn van een wettige reden van verschoning in de zin van artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering niet uit; zij moet de aangevoerde wettige reden van verschoning niet bewijzen maar wel aannemelijk maken en het staat aan de rechter onaantastbaar te oordelen of de aangevoerde reden beantwoordt aan het begrip "wettige reden van verschoning" waarbij het Hof slechts nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie concl. OM.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Ongedaan verzet - Wettige reden van verschoning - Beoordeling

VERZET - Ongedaan verzet - Aanvoering van wettige reden van verschoning

Uit artikel 6 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat een partij die in haar afwezigheid werd veroordeeld, de mogelijkheid moet hebben om de zaak opnieuw en ditmaal in haar aanwezigheid te laten beoordelen, tenzij vaststaat dat zij heeft verzaakt aan het recht om te verschijnen en zich te verdedigen of zij de intentie had zich te onttrekken aan het gerecht (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Partij in haar afwezigheid veroordeeld - mogelijkheid om zaak opnieuw en in haar aanwezigheid te laten beoordelen

Conclusions de l'avocat général Decreus.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Partie condamnée par défaut - Possibilité que la cause soit à nouveau jugée et en sa présence

Conclusions de l'avocat général Decreus.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Opposition non avenue - Excuse légitime - Appréciation

OPPOSITION - Opposition non avenue - Invocation d'une excuse légitime

OPPOSITION - Opposition non avenue - Excuse légitime

OPPOSITION - Opposition non avenue

La seule circonstance que le défaut de la partie ayant formé opposition soit imputable à sa propre négligence n'exclut pas l'existence d'une excuse légitime au sens de l'article 187, § 6, 1°, du Code d'instruction criminelle; elle n'est pas tenue de démontrer le motif d'excuse légitime avancé mais bien de le rendre admissible et il appartient au juge d'apprécier souverainement si le motif avancé correspond à la notion d'«excuse légitime», la Cour se bornant à vérifier si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne peuvent justifier (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Opposition non avenue - Excuse légitime - Appréciation

OPPOSITION - Opposition non avenue - Invocation d'une excuse légitime

Il résulte de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'Homme, qu'une partie condamnée par défaut doit avoir la possibilité que sa cause soit jugée à nouveau et cette fois en sa présence, à moins qu'il soit établi qu'elle a renoncé à son droit à comparaître et à se défendre ou qu'elle a eu l'intention de se soustraire à la justice (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Partie condamnée par défaut - Possibilité que la cause soit à nouveau jugée et en sa présence

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering blijkt dat de wetgever de misbruiken van de verzetsprocedure heeft willen tegengaan door een beperking van de mogelijkheid om tegen een verstekbeslissing verzet aan te tekenen, zonder daarbij afbreuk te doen aan het recht van de partijen om te worden gehoord als onderdeel van het recht op een eerlijk proces, en aan de vereisten die ter zake worden gesteld door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1). (1) Zie concl. OM.

VERZET - Ongedaan verzet - Wetgeving - Doel

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering en de door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens gegeven uitlegging van artikel 6 EVRM volgt dat het door artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering gehanteerde begrip "wettige reden van verschoning" die gevallen omvat die geen overmacht uitmaken en waarin de verzetdoende partij kennis had van de dagvaarding, maar een reden aanvoert waaruit blijkt dat haar afwezigheid niet was ingegeven door de wens afstand te doen van haar recht om te verschijnen en zich te verdedigen, noch om zich te onttrekken aan het gerecht; die afstand of die wil zich te onttrekken kan niet alleen worden afgeleid uit een expliciete beslissing van de verzetdoende partij, maar ook uit het feit dat die partij zonder redelijke verantwoording niet is komen opdagen op de rechtszitting waarop zij behoorlijk was opgeroepen en voldoende de gevolgen kan inschatten van de beslissing om afwezig te blijven (1). (1) Zie concl. OM.

VERZET - Ongedaan verzet - Wettige reden van verschoning

Il ressort des travaux préparatoires de l'article 187, § 6, 1°, du Code d'instruction criminelle que le législateur a voulu prévenir les abus de la procédure en opposition en limitant la possibilité de former opposition contre une décision rendue par défaut, sans déroger au droit des parties à être entendues qui constitue un élément du droit à un procès équitable, et aux conditions posées en l'espèce par la Cour européenne des droits de l'Homme (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

OPPOSITION - Opposition non avenue - Législation - Objectif

Il résulte des travaux préparatoires de l'article 187, § 6, 1°, du Code d'instruction criminelle et de l'interprétation faite de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales par la Cour européenne des droits de l'Homme, que la notion d'«excuse légitime» figurant à l'article 187, § 6, 1°, du Code d'instruction criminelle implique les cas qui ne représentent pas une force majeure et dans lesquels la partie ayant formé opposition a eu connaissance de la citation, mais a invoqué un motif révélant que son absence n'était pas dictée par la volonté de renoncer à son droit à comparaître et à se défendre, ni de se soustraire à la justice; ce renoncement ou cette volonté de se soustraire peut se déduire non seulement d'une décision explicite de la partie ayant formé opposition mais également du fait que cette partie n'a pas comparu, sans justification raisonnable, à l'audience à laquelle elle avait été dûment convoquée, tout en mesurant les conséquences de la décision de faire défaut (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

OPPOSITION - Opposition non avenue - Excuse légitime

P.17.1086.F

16 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180516.1](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Nolet de Brauwere.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Veroordelend vonnis - Hoger beroep - Grief gegrond op de vrijspraak

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Veroordelend vonnis - Hoger beroep - Grief gegrond op de vrijspraak

Conclusions de l'avocat général Nolet de Brauwere.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets, compétence du juge - Jugement de condamnation - Appel - Grief fondé sur l'acquiescement

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal, forme, délai - Jugement de condamnation - Appel - Grief fondé sur l'acquiescement

Wanneer het hoger beroep van de beklaagde tegen het vonnis dat hem voor alle telastleggingen veroordeelt enkel gegrond is op de grief "vrijspraak" van die telastleggingen, heeft die grief betrekking op de beslissing die hem schuldig verklaart aan de in die telastleggingen bedoelde feiten (1). (1) Zie concl. OM "in hoofdzaak" in Pas. 2018, nr. 309.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Veroordelend vonnis - Hoger beroep - Grief gegrond op de vrijspraak

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Veroordelend vonnis - Hoger beroep - Grief gegrond op de vrijspraak

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Lorsque l'appel du prévenu contre le jugement le condamnant du chef de toutes les préventions est fondé sur le seul grief « acquittement » du chef de ces préventions, l'objet de ce grief est la décision de le déclarer coupable d'avoir commis les faits visés par ces préventions (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Jugement de condamnation - Appel - Grief fondé sur l'acquittement

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle
- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Jugement de condamnation - Appel - Grief fondé sur l'acquittement

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle
- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Uit de artikelen 163, tweede lid, en 195, tweede en vierde lid, Wetboek van Strafvordering volgt dat de door die bepalingen voorgeschreven verplichting om in verkeerszaken de keuze voor de bijkomende straf van het verval van het recht een voertuig te besturen en de maat ervan, alsook de maatregel van het afhankelijk maken van het herstel van dit recht van het slagen voor examens en onderzoeken, nauwkeurig te motiveren alleen geldt in het geval de rechter de vrije beoordeling heeft over het opleggen van die bijkomende straf en maatregel; in het geval de rechter verplicht is die straf en maatregel op te leggen geldt die bijzondere motiveringsverplichting niet (1). (1) De feiten dateerden van 2 maart 2015 en het op dat ogenblik toepasselijke artikel 33, §2 Wegverkeerswet werd ingevoerd bij wet van 7 februari 2003 houdende verschillende bepalingen inzake verkeersveiligheid, BS 25 februari 2003 en aangevuld met een tweede lid bij wet van 4 juni 2007 tot wijziging van artikel 33 van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer, BS 26 juli 2007. Inmiddels werd de tekst gewijzigd door de wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid, BS 15 maart 2018. Uit de wetsgeschiedenis van artikel 33, §2 Wegverkeerswet, blijkt dat het aanvankelijke wetsvoorstel (Parl. St. Kamer, 2004-2005, DOC 51 1451/001) beoogde de bestrafing van zware verkeersinbreuken te verstrengen onder meer door de wijziging van artikel 38 Wegverkeerswet. In die geest werd een amendement ingediend strekkende tot het verplicht opleggen van een theoretisch en een praktische proef en een psychologisch en geneeskundig onderzoek ingeval van vluchtmisdrijf met gewonden (Parl. St. Kamer, 2006-2007, DOC 51 1451/002 en 1451/003). Het amendement werd aanvaard en de Senaat evoceerde het wetsontwerp. Tijdens de debatten in de Senaat diende de regering een amendement in (Parl. St. Senaat, 2006-2007, 3-2124/2) dat ertoe strekte de vier toetsen te beperken tot drie, namelijk een theoretisch en een praktisch examen en een psychologisch onderzoek. Daarbij overwoog de regering: "het plegen van een vluchtmisdrijf op zich is geen aanwijzing dat de dader ook lichamelijk niet rijgeschikt zou zijn. Daarom is het de bedoeling dat de rechter met betrekking tot het al dan niet opleggen van een geneeskundig onderzoek zijn beoordelingsvrijheid behoudt." (Parl. St., Senaat, 2006-2007, 3-2124/3). AW

Il résulte des articles 163, alinéa 2, et 195, alinéas 2 et 4, du Code d'instruction criminelle que l'obligation prescrite par ces dispositions d'indiquer précisément, en matière de roulage, les raisons du choix de la peine complémentaire de la déchéance du droit de conduire un véhicule, et d'en indiquer le degré, ainsi que de la mesure visant à subordonner la réintégration dans ce droit à la réussite d'examens, vaut uniquement lorsqu'est laissée à la libre appréciation du juge la possibilité d'infliger cette peine complémentaire et cette mesure; dans le cas où le juge est obligé d'imposer cette peine ou cette mesure, cette obligation de motivation particulière n'est pas valable (1). (1) Les faits remontent au 2 mars 2015 et l'article 33, § 2, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, alors applicable, a été inséré par la loi du 7 février 2003 portant diverses dispositions en matière de sécurité routière, M.B. 25 février 2003, et complété par un alinéa 2 par la loi du 4 juin 2007 modifiant l'article 33 de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, M.B. 26 juillet 2007. Depuis lors, le texte a été modifié par la loi du 6 mars 2018 relative à l'amélioration de la sécurité routière, M.B. 15 mars 2018. Il ressort des travaux préparatoires de l'article 33, § 2, de la loi du 16 mars 1968 que la proposition de loi initiale (Doc. parl. Chambre, 2004-2005, DOC 51 1451/001) visait à sanctionner plus sévèrement les infractions lourdes en matière de roulage, notamment par la modification de l'article 38 de la loi du 16 mars 1968. Dans cet esprit, un amendement a été introduit visant à imposer obligatoirement un examen théorique, un examen pratique, d'un examen médical et d'un examen psychologique en cas de délit de fuite ayant entraîné pour autrui des blessures (Doc. parl. Chambre, 2006-2007, DOC 51 1451/1002 et 1451/003). L'amendement a été adopté et le Sénat a évoqué le projet de loi. Durant les débats au Sénat, le gouvernement a déposé un amendement (Doc. parl. Sénat, 2006-2007, 3-2124/2) qui vise à limiter les quatre examens à trois examens, à savoir un examen théorique, un examen pratique et un examen psychologique. Le gouvernement a considéré à cet égard : « le fait de commettre un délit de fuite ne constitue pas en soi, dans le chef de son auteur, l'indice d'une inaptitude physique à la conduite. C'est pourquoi l'amendement vise à permettre au juge de continuer à apprécier s'il y a lieu d'imposer ou non un examen médical. » (Doc. Parl. Sénat, 2006-2007, 3-2124/3). AW.

verwondingen of de dood tot gevolg - Bestrafing - Verval van het recht tot sturen - Opleggen van examens en onderzoeken - Motivering - Draagwijdte

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 33 - Art. 33.2 - Artikel 33.2, eerste lid - Vluchtmisdrijf met slagen, verwondingen of de dood tot gevolg - Bestrafing - Verval van het recht tot sturen - Opleggen van examens en onderzoeken - Motivering - Draagwijdte

légales - Article 33 - Article 33, § 2, alinéa 1er - Délit de fuite lors d'un accident qui a entraîné pour autrui des coups, des blessures ou la mort - Répression - Déchéance du droit de conduire - Imposer des examens - Motivation - Portée

ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 33 - Article 33, # 2 - Article 33, § 2, alinéa 1er - Délit de fuite lors d'un accident qui a entraîné pour autrui des coups, des blessures ou la mort - Répression - Déchéance du droit de conduire - Imposer des examens - Motivation - Portée

Uit het onderling verband tussen de bepalingen van de artikelen 33, §1, 33, §2, eerste lid, 33, §3, 38, §1, eerste lid, 5°, en 38, §3, eerste lid van de Wegverkeerswet en de wetsgeschiedenis van het 33, §2, Wegverkeerswet, zoals het werd gewijzigd door de wet van 4 juni 2007, volgt dat de wetgever met het verplicht afhankelijk maken van het herstel van het verval van het recht tot besturen van een voertuig van het slagen in een theoretisch examen, een praktisch examen en een psychologisch onderzoek, niet de bedoeling had de rechter de mogelijkheid te ontzeggen om het herstel van het verval van het recht tot het besturen van een voertuig ook afhankelijk te maken van het slagen in een medisch onderzoek, maar integendeel wenste dat de rechter op dat vlak zijn beoordelingsvrijheid behield (1). (1) De feiten dateerden van 2 maart 2015 en het op dat ogenblik toepasselijke artikel 33, §2 Wegverkeerswet werd ingevoerd bij wet van 7 februari 2003 houdende verschillende bepalingen inzake verkeersveiligheid, BS 25 februari 2003 en aangevuld met een tweede lid bij wet van 4 juni 2007 tot wijziging van artikel 33 van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer, BS 26 juli 2007. Inmiddels werd de tekst gewijzigd door de wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid, BS 15 maart 2018. Uit de wetsgeschiedenis van artikel 33, §2 Wegverkeerswet, blijkt dat het aanvankelijke wetsvoorstel (Parl. St. Kamer, 2004-2005, DOC 51 1451/001) beoogde de bestraffing van zware verkeersinbreuken te verstrengen onder meer door de wijziging van artikel 38 Wegverkeerswet. In die geest werd een amendement ingediend strekkende tot het verplicht opleggen van een theoretisch en een praktische proef en een psychologisch en geneeskundig onderzoek ingeval van vluchtmisdrijf met gewonden (Parl. St. Kamer, 2006-2007, DOC 51 1451/002 en 1451/003). Het amendement werd aanvaard en de Senaat evocerde het wetsontwerp. Tijdens de debatten in de Senaat diende de regering een amendement in (Parl. St. Senaat, 2006-2007, 3-2124/2) dat ertoe strekte de vier toetsen te beperken tot drie, namelijk een theoretisch en een praktisch examen en een psychologisch onderzoek. Daarbij overwoog de regering: "het plegen van een vluchtmisdrijf op zich is geen aanwijzing dat de dader ook lichamelijk niet rijgeschikt zou zijn. Daarom is het de bedoeling dat de rechter met betrekking tot het al dan niet opleggen van een geneeskundig onderzoek zijn beoordelingsvrijheid behoudt." (Parl. St., Senaat, 2006-2007, 3-2124/3).

- *Vluchtmisdrijf en vluchtmisdrijf met slagen, verwondingen of de dood tot gevolg in staat van herhaling - Bestrafing - Verval van het recht tot sturen - Opleggen van examens en onderzoeken -*

3/12/2019

Il résulte du lien réciproque entre les articles 33, § 1er, 33, § 2, alinéa 1er, 33, § 3, 38, § 1er, alinéa 1er, 5°, et 38, § 3, alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière et de la genèse légale de l'article 33, § 2, de cette même loi, tel qu'applicable en l'espèce et tel qu'il a été modifié par la loi du 4 juin 2007, que le législateur, en subordonnant la réintégration dans le droit de conduire un véhicule à la réussite de l'examen théorique, pratique et psychologique, n'avait pas l'intention de retirer au juge la possibilité de subordonner également la réintégration dans le droit de conduire un véhicule à la réussite d'un examen médical, mais, au contraire, souhaitait laisser cet aspect à la libre appréciation du juge (1). (1) Les faits remontent au 2 mars 2015 et l'article 33, § 2, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, alors applicable, a été inséré par la loi du 7 février 2003 portant diverses dispositions en matière de sécurité routière, M.B. 25 février 2003, et complété par un alinéa 2 par la loi du 4 juin 2007 modifiant l'article 33 de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, M.B. 26 juillet 2007. Depuis lors, le texte a été modifié par la loi du 6 mars 2018 relative à l'amélioration de la sécurité routière, M.B. 15 mars 2018. Il ressort des travaux préparatoires de l'article 33, § 2, de la loi du 16 mars 1968 que la proposition de loi initiale (Doc. parl. Chambre, 2004-2005, DOC 51 1451/001) visait à sanctionner plus sévèrement les infractions lourdes en matière de roulage, notamment par la modification de l'article 38 de la loi du 16 mars 1968. Dans cet esprit, un amendement a été introduit visant à imposer obligatoirement un examen théorique, un examen pratique, d'un examen médical et d'un examen psychologique en cas de délit de fuite ayant entraîné pour autrui des blessures (Doc. parl. Chambre, 2006-2007, DOC 51 1451/1002 et 1451/003). L'amendement a été adopté et le Sénat a évoqué le projet de loi. Durant les débats au Sénat, le gouvernement a déposé un amendement (Doc. parl. Sénat, 2006-2007, 3-2124/2) qui vise à limiter les quatre examens à trois examens, à savoir un examen théorique, un examen pratique et un examen psychologique. Le gouvernement a considéré à cet égard : « le fait de commettre un délit de fuite ne constitue pas en soi, dans le chef de son auteur, l'indice d'une inaptitude physique à la conduite. C'est pourquoi l'amendement vise à permettre au juge de continuer à apprécier s'il y a lieu d'imposer ou non un examen médical. » (Doc. Parl. Sénat, 2006-2007, 3-2124/3). AW

- *Délit de fuite et délit de fuite lors d'un accident qui a entraîné pour autrui des coups, des blessures ou la mort en état de récidive - Répression - Déchéance du droit de conduire - Imposer*

P. 353/593

Draagwijdte

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 33 - Art. 33.2 - Artikel 33.2, eerste lid - Vluchtmisdrijf met slagen, verwondingen of de dood tot gevolg - Bestrafing - Verval van het recht tot sturen - Opleggen van examens en onderzoeken - Draagwijdte

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38.1, eerste lid, 5° - Verval van het recht tot sturen - Voorwaarden - Draagwijdte

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38.3, eerste lid - Verval van het recht tot sturen - Opleggen van examens en onderzoeken - Draagwijdte

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 33 - Art. 33.1 - Vluchtmisdrijf - Bestrafing - Verval van het recht tot sturen - Opleggen van examens en onderzoeken - Draagwijdte

des examens - Portée

ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 33 - Article 33, # 2 - Article 33, § 2, alinéa 1er - Délit de fuite lors d'un accident qui a entraîné pour autrui des coups, des blessures ou la mort - Répression - Déchéance du droit de conduire - Imposer des examens - Portée

ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Article 38, § 1er, alinéa 1er, 5° - Déchéance du droit de conduire - Conditions - Portée

ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Article 38, § 3, alinéa 1er - Déchéance du droit de conduire - Imposer des examens - Portée

ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 33 - Article 33, # 1er - Délit de fuite - Répression - Déchéance du droit de conduire - Imposer des examens - Portée

P.17.1113.F

18 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180418.4](#)

AC nr. ...

In ondergeschikte orde eensluidende conclusie van advocaat-generaal Nolet de Brauwere.

BELEDIGING EN SMAAD - Smaad - Feit of gebaar - Begrip - Bord opgehouden tijdens een betoging

Conclusions conformes à titre subsidiaire de l'avocat général Nolet de Brauwere.

INJURE ET OUTRAGE - Outrage - Fait ou geste - Notion - Pancarte portée lors d'une manifestation

In ondergeschikte orde eensluidende conclusie van advocaat-generaal Nolet de Brauwere.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Nieuw middel - Arrest van buitenvervolginstelling - Cassatieberoep van de burgerlijke partij - Ontvankelijkheid

Conclusions conformes à titre subsidiaire de l'avocat général Nolet de Brauwere.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Moyen nouveau - Arrêt de non-lieu - Pourvoi de la partie civile - Recevabilité

De consistente gedraging om tijdens een betoging een plakkaat op te houden met de bijgewerkte foto van een politieagent, vergezeld van nazistische en fascistische symbolen, kan het in artikel 276 Strafwetboek bedoelde feit of gebaar opleveren (1). (1) Zie (dienaangaande eensluidende) concl. OM in Pas. 2018, nr. 244.

BELEDIGING EN SMAAD - Smaad - Feit of gebaar - Begrip - Bord opgehouden tijdens een betoging - Art. 276 Strafwetboek

Le comportement consistant à porter lors d'une manifestation une pancarte montrant la photo retouchée d'un policier, accompagnée de symboles nazis et fascistes, peut constituer le fait ou le geste visés à l'article 276 du Code pénal (1). (1) Voir les concl. du M.P. (conformes à cet égard).

INJURE ET OUTRAGE - Outrage - Fait ou geste - Notion - Pancarte portée lors d'une manifestation - Art. 276 Code pénal

Het middel van de burgerlijke partij, die cassatieberoep instelt tegen het arrest van buitenvervolginstelling van de kamer van inbeschuldigingstelling, is niet onontvankelijk louter omdat het opkomt tegen een beslissing die eensluidend is met die van de eerste rechter en waartegen de eiser niet is opgekomen voor het hof van beroep (1). (Impliciete oplossing) (1) Zie (dienaangaande in hoofdorde andersluidende) schriftelijke concl. OM in Pas. 2018, nr. 244; R. DECLERCQ, "Pourvoi en cassation en matière répressive", RPDB, nrs. 112 en 828 en verwijzingen in de noten, waaronder Cass. 22 juni 1983, AR 2861, AC 1982-83, I, nr. 589, en noot 3.

Le moyen de la partie civile qui se pourvoit contre l'arrêt de non-lieu de la chambre des mises en accusation n'est pas irrecevable au seul motif qu'il critique une décision de cet arrêt conforme à celle du premier juge et que le demandeur n'a pas critiqué devant la cour d'appel (Solution implicite) (1). (1) Voir les concl. écrites du M.P. (contr. à titre principal à cet égard); R. DECLERCQ, « Pourvoi en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, n° 112 et 828 et références en notes, dont Cass. 22 juin 1983, RG 2861, Pas. 1983, I, n° 589, et note 3.

P.17.1114.F

9 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180509.2](#)

AC nr. ...

Het in artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering bedoelde begrip "wettige reden van verschoning", moet in die zin worden uitgelegd dat dit de gevallen dekt waarin de eiser op verzet die van de dagvaarding kennis heeft gehad, geen overmacht aanvoert maar een reden waaruit blijkt dat zijn afwezigheid niet betekende dat hij afzag van zijn recht om te verschijnen en zich te verweren of dat hij zich geenszins aan het gerecht wilde onttrekken; de loutere omstandigheid dat de afwezigheid van de eiser op verzet aan zijn eigen nalatigheid te wijten is, sluit het bestaan van een wettige reden van verschoning in de zin van die bepaling niet uit (1). (1) Cass. 27 februari 2018, AR P.17.1074.N, AC 2018, nr. 130.

VERZET - Strafzaken - Ongedaan verklaard verzet - Artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering - Wettige reden van verschoning

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

Artikel 6 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, vereist dat een bij verstek veroordeelde beklaagde over de mogelijkheid beschikt dat een gerecht opnieuw uitspraak doet, na hem te hebben gehoord, over de gegrondheid van de strafvervolgning, tenzij is aangetoond dat hij van zijn recht om te verschijnen en zich te verweren heeft afgezien dan wel de bedoeling heeft gehad zich aan het gerecht te onttrekken (1). (1) GwH, 21 december 2017, arrest nr. 148/2017, BS 12 januari 2018, § B.35.

VERZET - Strafzaken - Veroordeling bij verstek - Artikel 6.1, EVRM - Recht op een nieuw proces

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Veroordeling bij verstek - Recht op een nieuw proces

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

La notion d'« excuse légitime » visée à l'article 187, § 6, 1°, du Code d'instruction criminelle doit être interprétée en ce sens qu'elle couvre les cas où l'opposant qui a eu connaissance de la citation n'invoque pas la force majeure mais un motif faisant apparaître que son absence n'emportait aucune renonciation à son droit de comparaître et de se défendre, ou aucune volonté de se soustraire à la justice: la seule circonstance que l'absence de l'opposant résulte de sa propre négligence n'exclut pas l'existence d'une excuse légitime au sens de la disposition précitée (1). (1) Cass. 27 février 2018, RG P.17.1074.N, Pas. 2018, n° 130.

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Code d'instruction criminelle, article 187, § 6, 1° - Excuse légitime

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

L'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'il est interprété par la Cour européenne des droits de l'homme, exige qu'un prévenu condamné par défaut ait la possibilité qu'une juridiction statue à nouveau, après l'avoir entendu, sur le bien-fondé de l'accusation, à moins qu'il soit établi qu'il a renoncé à son droit de comparaître et de se défendre ou qu'il a eu l'intention de se soustraire à la justice (1). (1) C. const., 21 décembre 2017, arrêt n° 148/2017, M.B., 12 janvier 2018, § B.35.

OPPOSITION - Matière répressive - Condamnation par défaut - Conv. D.H., article 6, § 1er - Droit à un nouveau procès

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Matière répressive - Condamnation par défaut - Droit à un nouveau procès

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

De rechter beoordeelt onaantastbaar de gegevens die tot staving van de wettige reden van verschoning worden aangevoerd, terwijl het Hof nagaat of hij uit zijn vaststellingen geen gevolgen heeft getrokken die daarmee geen verband houden en die op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 21 maart 2018, AR P.17.1062.F, AC 2018, nr. 196.

VERZET - Strafzaken - Ongedaan verklaard verzet - Artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering - Wettige reden van verschoning - Beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

De wetsgeschiedenis van artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering wijst erop dat de wetgever de misbruiken van de verzetprocedure heeft willen tegengaan, door de mogelijkheid van verzet tegen een verstekvonnis te beperken, zonder afbreuk te doen aan het recht van de partijen om in persoon te worden gehoord, welk recht deel uitmaakt van het recht op een eerlijk proces en dat aan de vereisten beantwoordt die ter zake door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens worden gesteld (1). (1) Gedr.st., Kamer, gew.z. 2015-2016, Doc. 54-1418/001, pp. 51 en 73.

VERZET - Strafzaken - Ongedaan verklaard verzet - Artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering - Ratio legis

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

Le juge apprécie souverainement les éléments invoqués à l'appui de l'excuse légitime, la Cour vérifiant toutefois s'il n'a pas déduit de ses constatations des conséquences qui seraient sans lien avec elles ou qui ne seraient susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification (1). (1) Cass. 21 mars 2018, RG P.17.1062.F, Pas. 2018, n° 196.

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Code d'instruction criminelle, article 187, § 6, 1° - Excuse légitime - Appréciation du juge - Contrôle par la Cour

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

Les travaux préparatoires de l'article 187, § 6, 1°, du Code d'instruction criminelle indiquent que le législateur a voulu combattre les abus de la procédure d'opposition, en limitant la possibilité de faire opposition à un jugement rendu par défaut, sans porter atteinte au droit des parties d'être entendues personnellement, droit qui relève du droit à un procès équitable, et aux exigences émises en la matière par la Cour européenne des droits de l'homme (1). (1) Doc. parl., Chambre, S.O. 2015-2016, Doc 54-1418/001, pp. 51 et 73.

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Code d'instruction criminelle, article 187, § 6, 1° - Ratio legis

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

P.17.1130.F

21 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180221.4](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

VERZET - Strafzaken - Ongedaan beschouwd verzet - Voorwaarde - Kennis van de dagvaardig - Begrip - Betekening aan de woonplaats

Conclusions de l'avocat général Vandermeersch.

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Condition - Connaissance de la citation - Notion - Signification à domicile

Artikel 187, §6, 1°, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat het verzet als ongedaan wordt beschouwd indien de eiser in verzet, wanneer hij persoonlijk of in de persoon van een advocaat verschijnt en vaststaat dat hij kennis heeft gehad van de dagvaarding in de procedure waarin hij verstek heeft laten gaan, geen gewag maakt van overmacht of van een wettige reden van verschoning ter rechtvaardiging van zijn verstek bij de bestreden rechtspleging, waarbij het erkennen van de aangevoerde overmacht of reden overgelaten wordt aan het soevereine oordeel van de rechter; uit die bepaling volgt niet dat de beklaagde, wanneer de dagvaarding aan de woonplaats wordt betekend, zijn afwezigheid enkel nog door overmacht of door een wettige reden van verschoning kan rechtvaardigen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 112.

VERZET - Strafzaken - Ongedaan beschouwd verzet - Voorwaarde - Kennis van de dagvaardig - Begrip - Betekening aan de woonplaats
- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

L'article 187, § 6, 1°, du Code d'instruction criminelle dispose que l'opposition sera déclarée non avenue si l'opposant, lorsqu'il comparaît en personne ou par avocat et qu'il est établi qu'il a eu connaissance de la citation dans la procédure dans laquelle il a fait défaut, ne fait pas état d'un cas de force majeure ou d'une excuse légitime justifiant son défaut lors de la procédure attaquée, la reconnaissance de la force majeure ou de l'excuse invoquées restant soumise à l'appréciation souveraine du juge: il ne résulte pas de cette disposition que, si la citation est signifiée à domicile, le prévenu ne peut plus justifier son absence que par la force majeure ou l'excuse légitime (1). (1) Voir les concl. du MP.

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Condition - Connaissance de la citation - Notion - Signification à domicile
- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

P.17.1135.N

10 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180410.2](#)

AC nr. ...

Artikel 3 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, verplicht de Staat om, indien een persoon op geloofwaardige wijze aanvoert dat hij door politieambtenaren op een wijze werd behandeld die een inbreuk uitmaakt op de verdragsbepaling, een officieel, onafhankelijk en objectief onderzoek te voeren dat effectief moet zijn, in die zin dat het moet kunnen leiden tot de identificatie en de bestraffing van de verantwoordelijken.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Artikel 3 EVRM - Geloofwaardige aanvoering van gebruik van niet-gerechtigd politiegeweld
RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Geloofwaardige aanvoering van gebruik van niet-gerechtigd politiegeweld

L'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'Homme, oblige l'État, si une personne invoque de manière crédible avoir été traitée par des fonctionnaires de police d'une manière qui implique une infraction à cette disposition, à mener une enquête officielle, indépendante et objective qui doit être effective, en ce sens qu'elle doit permettre d'identifier et de punir les responsables.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Conv. D.H., article 3 - Invocation crédible du recours à la violence policière non justifiée
DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Invocation crédible du recours à la violence policière non justifiée

De aan artikel 3 EVRM door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens ontleende procedurele verplichting voor de Staat om een officieel, onafhankelijk en objectief onderzoek te voeren dat effectief moet zijn, in die zin dat het moet kunnen leiden tot de identificatie en de bestraffing van de verantwoordelijken, is een middelen- en geen resultaatsverplichting; slechts die onderzoekshandelingen moeten worden gesteld die gelet op de concrete omstandigheden redelijkerwijze kunnen bijdragen tot het verzamelen en bewaren van de bewijselementen en tot het aan het licht brengen van de waarheid waarover het onderzoeksgerecht onaantastbaar oordeelt (1). (1) Zie Cass. 13 september 2016, AR P.16.0403.N, AC 2016, nr. 485; Cass. 24 maart 2015, AR P.14.2198.N, AC 2015, nr. 217.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Algemeen - Niet-gerechvaardigd politiegeweld - Procedurele verplichting voor de Staat om een officieel onderzoek te voeren - Onderzoekshandelingen

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Algemeen - Niet-gerechvaardigd politiegeweld - Procedurele verplichting voor de Staat om een officieel onderzoek te voeren

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Algemeen - Niet-gerechvaardigd politiegeweld - Procedurele verplichting voor de Staat om een officieel onderzoek te voeren - Aard

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Niet-gerechvaardigd politiegeweld - Procedurele verplichting voor de Staat om een officieel onderzoek te voeren

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Niet-gerechvaardigd politiegeweld bij arrestatie of detentie - Procedurele verplichting voor de Staat om een officieel onderzoek te voeren - Aard van de verplichting

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Niet-gerechvaardigd politiegeweld bij arrestatie of detentie - Procedurele verplichting voor de Staat om een officieel onderzoek te voeren - Onderzoekshandelingen

Het gebruik van niet strikt noodzakelijk geweld door politieambtenaren tegen een persoon die met politieambtenaren wordt geconfronteerd, tast de menselijke waardigheid aan en houdt in de regel een schending in van artikel 3 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1). (1) Zie Cass. 13 september 2016, AR P.16.0403.N, AC 2016, nr. 485; Cass. 24 maart 2015, AR P.14.2198.N, AC 2015, nr. 217.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Gebruik van niet-gerechvaardigd politiegeweld

L'obligation procédurale pour l'État, déduite de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales par la Cour européenne des droits de l'Homme, de mener une enquête officielle, indépendante et objective qui doit être effective, en ce sens qu'elle doit permettre d'identifier et de punir les responsables, est une obligation de moyen et non de résultat; seuls doivent être posés les actes d'instruction qui peuvent raisonnablement contribuer, eu égard aux circonstances concrètes, au recueil et à l'obtention des éléments de preuve et à la manifestation de la vérité, la juridiction d'instruction se prononçant souverainement à cet égard (1). (1) Voir Cass. 13 septembre 2016, RG P.16.0403.N, Pas. 2016, n° 485; Cass. 24 mars 2015, RG P.14.2198.N, Pas. 2015, n° 2017.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Généralités - Violences policières non justifiées - Obligation procédurale pour l'Etat de mener une enquête officielle - Actes d'instruction

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Généralités - Violences policières non justifiées - Obligation procédurale pour l'Etat de mener une enquête officielle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Généralités - Violences policières non justifiées - Obligation procédurale pour l'Etat de mener une enquête officielle - Nature

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Violences policières non justifiées - Obligation procédurale pour l'Etat de mener une enquête officielle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Violences policières non justifiées lors d'une arrestation ou dans le cadre d'une détention - Obligation procédurale pour l'Etat de mener une enquête officielle - Nature de l'obligation

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Violences policières non justifiées lors d'une arrestation ou dans le cadre d'une détention - Obligation procédurale pour l'Etat de mener une enquête officielle - Actes d'instruction

Le recours à la violence non strictement nécessaire par des fonctionnaires de police à l'encontre d'une personne confrontée à des fonctionnaires de police porte atteinte à la dignité humaine et implique, en principe, une violation de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'Homme (1). (1) Voir Cass. 13 septembre 2016, RG P.16.0403.N, Pas. 2016, n° 485; Cass. 24 mars 2015, RG P.14.2198.N, Pas. 2015, n° 2017.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Recours à la violence policière non justifiée

Het staat aan het onderzoeksgerecht om binnen de grenzen van zijn bevoegdheid bij de regeling van de rechtspleging na te gaan of het onderzoek onafhankelijk, objectief en volledig werd gevoerd dan wel of het desgevallend niet moet worden aangevuld, en, om vervolgens te oordelen of het gerechtelijk onderzoek voldoende bezwaren heeft opgeleverd om verdachten te verwijzen naar het vonnisgerecht; aldus wordt voldaan aan de uit artikel 3 EVRM door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens afgeleide procedurele verplichting (1). (1) Zie Cass. 13 september 2016, AR P.16.0403.N, AC 2016, nr. 485; Cass. 24 maart 2015, AR P.14.2198.N, AC 2015, nr. 217.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Algemeen - Artikel 3 EVRM - Procedurele verplichting voor de Staat om een officieel onderzoek te voeren - Onderzoeksgerecht - Taak

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Procedurele verplichting voor de Staat om een officieel onderzoek te voeren - Onderzoeksgerecht - Taak

Indien het onderzoeksgerecht oordeelt dat het door de politie aangewende geweld strikt noodzakelijk was en de door de klagers aan de politionele overheden verweten feiten bijgevolg geen misdrijf opleveren, bestaat er voor het onderzoeksgerecht geen verplichting om de betrokken politieambtenaren te laten identificeren en verhoren.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Algemeen - Artikel 3 EVRM - Strikt noodzakelijk politiegeweld - Beoordeling door onderzoeksgerecht - Geen misdrijf

Uit artikel 3 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat indien een persoon het slachtoffer werd van geweld bij een confrontatie met de politie, er een sterk feitelijk vermoeden bestaat dat de politionele autoriteiten daarvoor verantwoordelijk zijn waaruit evenwel niet volgt dat het onderzoeksgerecht moet aannemen dat dit geweld niet strikt noodzakelijk was; het onderzoeksgerecht oordeelt daar onaantastbaar over.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Artikel 3 EVRM - Geweld bij politieconfrontatie

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Algemeen - Artikel 3 EVRM - Geweld bij politieconfrontatie - Sterk feitelijk vermoeden van verantwoordelijkheid van de politionele autoriteiten daarvoor

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Geweld bij politieconfrontatie - Sterk feitelijk vermoeden van verantwoordelijkheid van de politionele autoriteiten daarvoor

Il appartient à la juridiction d'instruction, dans les limites de ses compétences, de vérifier lors du règlement de la procédure si l'instruction a été menée avec indépendance, objectivité et exhaustivité, et de décider si l'instruction judiciaire a livré des charges suffisantes permettant de renvoyer les suspects à la juridiction de jugement; ainsi est-il satisfait à l'obligation procédurale déduite de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales par la Cour européenne des droits de l'Homme (1). (1) Voir Cass. 13 septembre 2016, RG P.16.0403.N, Pas. 2016, n° 485; Cass. 24 mars 2015, RG P.14.2198.N, Pas. 2015, n° 2017.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Généralités - Conv. D.H., article 3 - Obligation procédurale pour l'Etat de mener une enquête officielle - Juridiction d'instruction - Mission

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Obligation procédurale pour l'Etat de mener une enquête officielle - Juridiction d'instruction - Mission

Si la juridiction d'instruction décide que les violences employées par la police étaient strictement nécessaires et que les faits imputés aux autorités policières par les plaignants ne constituent par conséquent pas une infraction, la juridiction d'instruction n'a pas l'obligation de faire identifier et d'entendre les fonctionnaires de police concernés.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Généralités - Conv. D.H., article 3 - Violences policières strictement nécessaires - Appréciation par la juridiction d'instruction - Pas d'infraction

Il résulte de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'Homme, que, si une personne a été victime de violences lors d'une confrontation avec la police, il existe une forte présomption que les autorités policières en sont responsables, sans qu'il en résulte toutefois que la juridiction d'instruction doit admettre que cette violence n'était pas strictement nécessaire; la juridiction d'instruction se prononce souverainement à cet égard.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Conv. D.H., article 3 - Violences lors d'une confrontation avec la police

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Généralités - Conv. D.H., article 3 - Violences lors d'une confrontation avec la police - Forte présomption de la responsabilité des autorités policières

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Violences lors d'une confrontation avec la police - Forte présomption de la responsabilité des autorités policières

Om als mededader schuldig te zijn aan het misdrijf oplichting, zijn vereist een door artikel 66 Strafwetboek bepaalde vorm van medewerking, de kennis dat die medewerking een bepaalde oplichting betreft en het opzet om zijn medewerking aan de oplichting te verlenen; die kennis moet alle omstandigheden betreffen die van het feit een strafbaar feit maken zodat het derhalve niet vereist is dat de mededader van de oplichting wordt veroordeeld wegens deelneming aan de eventuele misdrijven die de voor de oplichting aangewende listige kunstgrepen opleveren (1). (1) Zie Cass. 25 september 2001, AR P.01.1091.N, AC 2001, nr. 494.

MISDRIJF - Deelneming - Oplichting
OPLICHTING - Mededaderschap

Sont requis pour être reconnu coupable d'escroquerie en tant que coauteur une forme de coopération prévue par l'article 66 du Code pénal, le fait d'avoir connaissance que cette coopération concerne une certaine escroquerie et l'intention de prêter son concours à l'escroquerie; cette connaissance doit porter sur toutes les circonstances qui rendent le fait punissable, de sorte qu'il n'est, par conséquent, pas requis que le coauteur de l'escroquerie soit condamné du chef de participation aux éventuelles infractions ayant donné lieu aux manoeuvres frauduleuses employées pour l'escroquerie (1). (1) Voir Cass. 25 septembre 2001, RG P.01.1091.N, Pas. 2001, n° 494.

INFRACTION - Participation - Escroquerie
ESCROQUERIE - Corréité

De beslissing waarbij de raadkamer de ontlasting beveelt van de onderzoeksrechter op grond dat de feiten waarop zijn onderzoek is gericht, samenhangend lijken te zijn met die waarvoor een gerechtelijk onderzoek in een ander arrondissement wordt gevoerd, is een louter administratieve ordemaatregel die niet volgens de procedure van artikel 127 Wetboek van Strafvordering moet worden genomen.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Beslissing tot ontlasting van de onderzoeksrechter - Aard
ONDERZOEKSGERECHTEN - Regeling van de rechtspleging - Beslissing tot ontlasting van de onderzoeksrechter - Aard

La décision par laquelle la chambre du conseil ordonne le dessaisissement du juge d'instruction au motif que les faits du chef desquels l'instruction est menée semblent unis par un lien de connexité avec ceux du chef desquels une instruction judiciaire est menée dans un autre arrondissement, est une mesure d'ordre purement administrative qui n'est pas concernée par la procédure prévue à l'article 127 du Code d'instruction criminelle.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Décision ordonnant le dessaisissement du juge d'instruction - Nature
JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Règlement de la procédure - Décision ordonnant le dessaisissement du juge d'instruction - Nature

Het recht op een eerlijk proces vereist niet dat de raadkamer bij een beslissing tot ontlasting van de onderzoeksrechter op grond dat de feiten waarop zijn onderzoek is gericht, samenhangend lijken te zijn met die waarvoor een gerechtelijk onderzoek in een ander arrondissement wordt gevoerd de voeging zou bevelen van een volledig afschrift van het strafdossier bij het dossier van de onderzoeksrechter die het onderzoek verderzet, nu de rechten van een in verdenking gestelde of een persoon tegen wie de strafvordering is ingesteld in de zin van artikel 61bis Wetboek van Strafvordering daardoor niet worden geschaad gezien zij aan de onderzoeksrechter die het onderzoek verderzet aanvullend onderzoek kunnen vragen, zij bij de regeling van de rechtspleging voor de onderzoeksgerechten kunnen aanvoeren dat ingevolge het ontbreken van voor hun verdediging nuttige stukken de rechtspleging niet kan worden geregeld, en zij bovendien voor die onderzoeksgerechten ook wettigheidsincidenten kunnen opwerpen die hun oorsprong vinden in het aanvankelijk gevoerde gerechtelijk onderzoek.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Regeling van de rechtspleging - Beslissing tot ontlasting van de onderzoeksrechter - Voeging van een afschrift van het strafdossier - Toepassing

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Onderzoeksgerechten - Regeling van de rechtspleging - Ontlasting van de onderzoeksrechter - Voeging van een afschrift van het strafdossier - Toepassing

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Tegen een beslissing waarbij de raadkamer de ontlasting beveelt van de onderzoeksrechter op grond dat de feiten waarop zijn onderzoek is gericht, samenhangend lijken te zijn met die waarvoor een gerechtelijk onderzoek in een ander arrondissement wordt gevoerd staat voor een in verdenking gestelde of een persoon tegen wie de strafvordering is ingesteld in de zin van artikel 61bis Wetboek van Strafvordering gelet op de aard van die beslissing geen rechtsmiddel open, ook niet indien de ontlasting geen betrekking heeft op alle van de bij die onderzoeksrechter aanhangige feiten, maar slechts op bepaalde van die feiten.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Regeling van de rechtspleging - Beslissing tot ontlasting van de onderzoeksrechter - Toepassing

- Art. 135 Wetboek van Strafvordering

Le droit à un procès équitable ne requiert pas la jonction de la copie totale du dossier répressif au dossier du juge d'instruction appelé à poursuivre l'instruction, en cas de décision ordonnant le dessaisissement du juge d'instruction au motif que les faits du chef desquels l'instruction est menée semblent unis par un lien de connexité avec ceux du chef desquels une instruction judiciaire est menée dans un autre arrondissement, dès lors que les droits d'un inculpé ou d'une personne à l'égard de laquelle l'action publique est engagée au sens de l'article 61bis du Code d'instruction criminelle ne s'en trouvent pas lésés en ce que ces personnes peuvent demander au juge d'instruction qui prend le relais de procéder à une instruction complémentaire et, lors du règlement de la procédure, invoquer devant les juridictions d'instruction qu'à défaut des pièces utiles à leur défense, la procédure ne peut être réglée et qu'elles peuvent de surcroît exciper d'incidents quant à la légalité dont l'origine remonte à l'instruction judiciaire initialement menée.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Règlement de la procédure - Décision ordonnant le dessaisissement du juge d'instruction - Jonction d'une copie du dossier répressif - Application

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Juridictions d'instruction - Règlement de la procédure - Décision ordonnant le dessaisissement du juge d'instruction - Jonction d'une copie du dossier répressif - Application

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Compte tenu de sa nature, une décision par laquelle la chambre du conseil ordonne le dessaisissement du juge d'instruction au motif que les faits du chef desquels l'instruction est menée semblent unis par un lien de connexité avec ceux du chef desquels une instruction judiciaire est menée dans un autre arrondissement n'est susceptible d'aucun recours exercé par l'inculpé ou par la personne à l'égard de laquelle l'action publique est engagée au sens de l'article 61bis du Code d'instruction criminelle, même si le dessaisissement ne concerne pas tous les faits dont ce juge d'instruction était saisi, mais uniquement certains de ces faits.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Décisions contre lesquelles on ne peut pas se pourvoir en raison de leur nature - Règlement de la procédure - Décision ordonnant le dessaisissement du juge d'instruction - Application

- Art. 135 Code d'Instruction criminelle

Er is geen verzwaren van de in eerste aanleg uitgesproken straffen wanneer de rechter in hoger beroep, die kennisneemt van het hoger beroep tegen een vonnis dat één enkele straf voor verschillende telastleggingen uitspreekt, de beklaagde vrijpraak verleent voor bepaalde telastleggingen en die straf handhaaft voor de overige door de eerste rechter bewezen verklaarde telastleggingen (1) of wanneer hij het aantal slachtoffers van de bewezen gebleven telastleggingen beperkt en de straf handhaaft. (1) Zie bijv. Cass. 12 april 2016, AR P.15.1672.N, AC 2016, nr. 251; A. LORENT, « La règle de l'unanimité des juges d'appel », R.D.P. 1981, pp. 401-430, inzonderheid pp. 411 en 412, noot 66. Die auteur wijst erop dat die rechtspraak, die dateert van 1935, "doet denken aan de theorie van de naar recht verantwoorde straf". (Cass. 1 juli 1935, Pas. 1935, I, p. 298).

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Een enkele straf door de feitenrechter uitgesproken voor verschillende telastleggingen - Rechter in hoger beroep die één of meer telastleggingen niet bewezen verklaart of die één of meer bewezen gebleven telastleggingen beperkt tot bepaalde slachtoffers - Handhaving van de door de eerste feitenrechter opgelegde straf

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Een enkele straf door de feitenrechter uitgesproken voor verschillende telastleggingen - Rechter in hoger beroep die één of meer telastleggingen niet bewezen verklaart of die één of meer bewezen gebleven telastleggingen beperkt tot bepaalde slachtoffers - Handhaving van de door de eerste feitenrechter opgelegde straf

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

Le juge d'appel n'aggrave pas les peines prononcées en première instance lorsque, saisie de l'appel d'un jugement prononçant une peine unique pour plusieurs préventions, il acquitte le prévenu pour certaines de ces préventions et maintient cette peine pour les autres préventions déclarées établies par le premier juge (1) ou lorsqu'il limite le nombre de victimes des préventions demeurées établies et maintient la peine. (1) Voir p. ex. Cass. 12 avril 2016, RG P.15.1672.N, Pas. 2016, n° 251 ; A. LORENT, « La règle de l'unanimité des juges d'appel », R.D.P., 1981, pp. 401-430, spéc. p. 411 et p.412, note 66. Cet auteur relève que cette jurisprudence, qui remonte à 1935, « rappelle la théorie de la peine justifiée » (Cass. 1er juillet 1935, Pas. 1935, I, p. 298).

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Peine unique prononcée par le juge du fond du chef de différentes préventions - Juge d'appel qui déclare une ou plusieurs préventions non établies ou qui limite à certaines victimes une ou plusieurs préventions demeurées établies - Maintien de la peine infligée par le premier juge du fond

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Peine unique prononcée par le juge du fond du chef de différentes préventions - Juge d'appel qui déclare une ou plusieurs préventions non établies ou qui limite à certaines victimes une ou plusieurs préventions demeurées établies - Maintien de la peine infligée par le premier juge du fond

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

Wanneer de wet bepaalt dat het bedrag van de geldboete wordt bepaald in functie van het aantal slachtoffers van het misdrijf, moeten, om de door de appelrechter uitgesproken geldboete te vergelijken met de door de eerste rechter opgelegde geldboete, de bedragen in aanmerking worden genomen die voortvloeien uit de vermenigvuldiging van het bedrag van de geldboete met het aantal slachtoffers ten aanzien van wie die rechters het misdrijf bewezen hebben verklaard; aldus, wanneer de appelrechters het aantal slachtoffers van het misdrijf beperken en het bedrag van de geldboete per slachtoffer verhogen, dienen zij over die straf niet met eenparigheid van stemmen uitspraak te doen als de opgelegde geldboete, die voortvloeit uit de vermenigvuldiging, niet wordt verzwaaard (1). (1) De artikelen 77bis tot 77quinquies, in fine, Vreemdelingenwet bepalen dat "de boete zo veel keer wordt toegepast als er slachtoffers zijn"; het hof van beroep heeft desondanks één enkele geldboete uitgesproken en niet zoveel geldboetes als er slachtoffers zijn. De berekeningswijze van de geldboete heeft geen invloed op de ernst ervan. In dit geval werd de toestand van de eiser niet verzwaaard door het opleggen van een geldboete van 486.000 euro terwijl de door de eerste rechter opgelegde geldboete 972.000 euro bedroeg. (M.N.B.)

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Een enkele straf door de feitenrechter uitgesproken voor verschillende telastleggingen - Rechter in hoger beroep die één of meer telastleggingen niet bewezen verklaart of die één of meer bewezen gebleven telastleggingen beperkt tot bepaalde slachtoffers - In hoger beroep opgelegde geldboete hoger per slachtoffer maar lager in totaal

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 77quinquies, vierde lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Mensensmokkel - Rechter in hoger beroep die de bewezen gebleven telastlegging beperkt tot bepaalde slachtoffers - In hoger beroep opgelegde geldboete hoger per slachtoffer maar lager in totaal

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 77quinquies, vierde lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Een enkele straf door de feitenrechter uitgesproken voor verschillende telastleggingen - Rechter in hoger beroep die één of meer telastleggingen niet bewezen verklaart of die één of meer bewezen gebleven telastleggingen beperkt tot bepaalde slachtoffers - In hoger beroep opgelegde geldboete hoger per slachtoffer maar lager in totaal

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 77quinquies, vierde lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Lorsque la loi prévoit que le nombre de victimes de l'infraction intervient dans la détermination du montant de l'amende, il faut, pour comparer l'amende prononcée par le juge d'appel à celle que le premier juge a infligée, prendre en considération les montants résultant de la multiplication du montant de l'amende par le nombre de victimes envers lesquelles ces juges ont déclaré l'infraction établie; ainsi, lorsque les juges d'appels limitent le nombre des victimes de l'infraction et augmentent le montant de l'amende par victime, ils ne doivent pas statuer sur cette peine à l'unanimité si l'amende infligée, résultant de la multiplication, n'est pas aggravée (1). (1) Les art. 77bis à 77quinquies, in fine, de la loi du 15 décembre 1980 disposent que « l'amende sera appliquée autant de fois qu'il y a de victimes » mais la cour d'appel n'en a pas moins prononcé une seule peine d'amende et non autant d'amendes que de victimes. Et les modalités du mode de calcul de l'amende sont sans incidence sur sa gravité. Dans la présente espèce, la situation du demandeur n'est pas aggravée par la prononciation d'une peine d'amende de 486.000 ? alors que celle infligée par le premier juge s'élevait à 972.000 ?. (M.N.B.)

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Peine unique prononcée par le juge du fond du chef de différentes préventions - Juge d'appel qui déclare une ou plusieurs préventions non établies ou qui limite à certaines victimes une ou plusieurs préventions demeurées établies - Amende infligée en appel supérieure par victime mais inférieure au total

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

- Art. 77quinquies, al. 4 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Trafic des êtres humains - Juge d'appel qui limite à certaines victimes la prévention demeurée établie - Amende infligée en appel supérieure par victime mais inférieure au total

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

- Art. 77quinquies, al. 4 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Peine unique prononcée par le juge du fond du chef de différentes préventions - Juge d'appel qui déclare une ou plusieurs préventions non établies ou qui limite à certaines victimes une ou plusieurs préventions demeurées établies - Amende infligée en appel supérieure par victime mais inférieure au total

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

- Art. 77quinquies, al. 4 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

De omstandigheid dat een persoon, zoals een feitelijke bestuurder, die daartoe krachtens de artikelen 489 en 489bis, 4°, Strafwetboek verplicht is, aangifte doet van het faillissement wanneer aan de voorwaarden van deze staat is voldaan, dwingt hem op zich niet tot het afleggen van een verklaring tegen zichzelf of tot het bekennen van schuld aan een misdrijf met betrekking tot die staat van faillissement.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Strafzaken - Recht van verdediging - Zwijgrecht - Verplichting tot aangifte van faillissement binnen de wettelijke termijn

- Artt. 489 en 489bis, 4° Strafwetboek

- Art. 9 Wet 8 augustus 1997

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Misdrijven in verband met faillissement, bedrieglijk onvermogen - Misdrijf niet-aangifte van faillissement binnen de wettelijke termijn - Vermoeden van onschuld

- Artt. 489 en 489bis, 4° Strafwetboek

- Art. 9 Wet 8 augustus 1997

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

En soi, la circonstance qu'une personne qui y est tenue en vertu des articles 489 et 489bis, 4°, du Code pénal, tel un dirigeant de fait, fasse aveu de faillite lorsque les conditions de cet état sont réunies n'est pas de nature à la contraindre à témoigner contre elle-même ou à s'avouer coupable d'une infraction liée à cet état de faillite.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière répressive - Droits de la défense - Droit au silence - Obligation de faire aveu de la faillite dans le délai légal

- Art. 489 et 489bis, 4° Code pénal

- Art. 9 L. du 8 août 1997 sur les faillites

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.3, g) Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

FAILLITE ET CONCORDATS - Infractions en relation avec la faillite. insolvabilité frauduleuse - Délit de défaut d'aveu de la faillite dans le délai légal - Présomption d'innocence

- Art. 489 et 489bis, 4° Code pénal

- Art. 9 L. du 8 août 1997 sur les faillites

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.3, g) Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

Het moreel bestanddeel, vereist voor elk misdrijf, is niet hetzelfde als de beweegredenen van de dader; die redenen, die de beklaagde er bijvoorbeeld toe brengen een valsheid in geschriften of het gebruik van valse stukken te plegen, hebben geen enkele invloed op het voor dergelijke misdrijven vereiste bedrieglijk opzet (1). (1) Het middel had betrekking op de telastleggingen valsheid in geschriften en het gebruik daarvan, maar ook op de telastleggingen valse jaarrekeningen, niet-naleving van de verplichtingen bepaald in artikel 53 Faillissementswet, niet-aangifte van het faillissement binnen de wettelijke termijn, ontvreemding van de boekhouding of van boekhoudkundige bescheiden, misbruik van vennootschapsgoederen en witwaspraktijken. Het Hof had reeds met name in substantie gezegd dat de beweegreden geen invloed heeft op het moreel bestanddeel van de telastleggingen valsheid of gebruik van een valse akte of van een vals stuk (m.a.w. het bedrieglijk opzet; Cass. 18 april 2006, AR P.06.0010.N, AC 2006, nr. 216, RW 2006-2007, p. 1273, met noot Silvia VAN DYCK, Valsheid in geschriften opnieuw in de kijker; Cass. 5 december 2000, AR P.99.0189.N, AC 2000, nr. 667; Cass. 26 oktober 1994, AR P.94.0551.F, AC 1994, nr. 452), van de telastlegging misbruik van vertrouwen (artt. 491 e.v., Strafwetboek; Cass. 25 mei 2011, AR P.11.0060.F, AC 2011, nr. 350; Cass. 25 juni 2008, AR P.07.1873.F, AC 2008, nr. 396) of van valse getuigenis in burgerlijke zaken (art. 220, Strafwetboek; Cass. 24 oktober 2007, AR P.07.0769.F, AC 2007, nr. 501). Zie Fr. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge Dl. II. Linfraction pénale, Larcier 2010, nr. 1149-1150. (M.N.B.)

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Bedrieglijk opzet - Begrip - Beweegreden - Invloed

- Artt. 193 tot 197, 489, 489bis, 489ter, 492bis en 505 Strafwetboek

- Art. 127 Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

Het onrechtmatige opzet dat vereist is om het misdrijf van niet-aangifte van faillissement binnen de wettelijke termijn op te leveren, kan worden gekenmerkt door de doelstelling, die nu eens erin bestond om de vennootschappen lang genoeg te laten bestaan om daarvan de activa te kunnen overdragen teneinde de dader in staat te stellen zijn beroepsactiviteiten te kunnen voortzetten, dan weer om ten nadele van de schuldeisers een fictief krediet te genereren.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Misdrijven in verband met faillissement, bedrieglijk onvermogen - Misdrijf niet-aangifte van faillissement binnen de wettelijke

3/12/2019

L'élément moral, qui est requis pour toute infraction, ne s'identifie pas aux mobiles de l'auteur; ces derniers, qui le conduisent par exemple à commettre un faux en écritures ou à en faire usage, n'ont aucune incidence sur l'intention frauduleuse requise par de telles infractions (1). (1) Le moyen portait sur les préventions de faux en écritures et leur usage, mais aussi de faux comptes annuels, non-respect des obligations prévues à l'art. 53 de la loi sur les faillites, défaut d'aveu de faillite dans le délai légal, soustraction de livres ou documents comptables, abus de biens sociaux et blanchiment. La Cour avait déjà notamment dit en substance que le mobile est sans incidence sur l'élément moral des préventions de faux ou usage d'un acte faux ou d'une pièce fausse (soit l'intention frauduleuse; Cass. 18 avril 2006, RG P.06.0010.N, Pas. 2006, n  216, R.W., 2006-2007, p. 1273, note S. VAN DYCK, « Valsheid in geschriften opnieuw in de kijker »; Cass. 5 décembre 2000, RG P.99.0189.N, Pas. 2000, n  667; Cass. 26 octobre 1994, RG P.94.0551.F, Pas. 1994, né 452), d'abus de confiance (C.pén., art. 491 et s.; Cass. 25 mai 2011, RG P.11.0060.F, Pas. 2011, n  350; Cass. 25 juin 2008, RG P.07.1873.F, Pas. 2008, né 396) ou de faux témoignage en matière civile (C.pén., art. 220; Cass. 24 octobre 2007, RG P.07.0769.F, Pas. 2007, n  501). Voir Fr. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge - T. II. L'infraction pénale, Larcier, 2010, n  1149-1150. (M.N.B.)

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - élément moral - Intention frauduleuse - Notion - Mobile - Incidence

- Art. 193 à 197, 489, 489bis, 489ter, 492bis et 505 Code pénal

- Art. 127 Code des sociétés

L'intention illicite requise pour constituer l'infraction de défaut d'aveu de faillite dans le délai légal peut être caractérisée par l'objectif consistant tantôt à laisser subsister les sociétés suffisamment longtemps pour permettre à l'auteur d'en transférer les actifs afin de continuer ses activités professionnelles, tantôt à générer un crédit fictif au préjudice des créanciers.

FAILLITE ET CONCORDATS - Infractions en relation avec la faillite. insolvabilité frauduleuse - Délit de défaut d'aveu de la faillite dans le délai légal - élément moral

P. 365/593

P.17.1164.F

21 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180221.3](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

STRAF - Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Verzachtende omstandigheden - Misdaad - Gevolg - Strafvermindering of-wijziging - Misdaad strafbaar met opsluiting van tien tot vijftien jaar

Conclusions de l'avocat general Vandermeersch.

PEINE - Circonstances atténuantes. causes d'excuse; voir aussi: 276/05 infraction - Circonstances atténuantes - Crime - Effet - Réduction ou modification de la peine - Crime passible de la réclusion de dix à quinze ans

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

STRAF - Samenloop - Meerdaadse - Samenloop van misdaden - Strafverzwaring - Facultatieve verzwaring

Conclusions de l'avocat général Vandermeersch.

PEINE - Concours - Concours matériel - Concours de crimes - Majoration de la peine - Majoration facultative

Met toepassing van artikel 62 Strafwetboek wordt bij samenloop van verschillende misdaden enkel de zwaarste straf uitgesproken en kan die straf, indien ze in tijdelijke opsluiting bestaat, zelfs tot vijf jaar boven de maximumstraf worden verhoogd; als de rechter beslist om de straf overeenkomstig artikel 62 Strafwetboek te verzwaren dient hij zijn keuze voor die facultatieve straf bijzonder met redenen te omkleden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 113.

En application de l'article 62 du Code pénal, en cas de concours de plusieurs crimes, la peine la plus lourde sera seule prononcée et celle-ci pourra même être élevée de cinq ans au-dessus du maximum, si elle consiste dans la réclusion à temps; si le juge décide d'aggraver la peine conformément à l'article 62 précité, il lui appartient de motiver spécialement le choix qu'il fait d'appliquer cette sanction facultative (1). (1) Voir les concl. du MP.

STRAF - Samenloop - Meerdaadse - Samenloop van misdaden - Strafverzwaring - Facultatieve verzwaring - Art. 62 Strafwetboek

PEINE - Concours - Concours matériel - Concours de crimes - Majoration de la peine - Majoration facultative - Art. 62 Code pénal

Door ten gunste van de dader van een misdaad verzachtende omstandigheden vast te stellen, verbindt de rechter zich ertoe om de bij wet op die misdaad gestelde straf te verminderen of te wijzigen; overeenkomstig de artikelen 79 en 80, vierde lid, Strafwetboek worden de feiten van foltering, die luidens de artikelen 417bis, 1°, en 417ter, eerste lid, Strafwetboek worden gestraft met opsluiting van tien tot vijftien jaar, in geval van aanneming van verzachtende omstandigheden, met ten hoogste tien jaar opsluiting gestraft (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 113.

En constatant l'existence de circonstances atténuantes en faveur de l'auteur d'un crime, le juge s'oblige à réduire ou modifier la peine que la loi attache à ce crime; conformément aux articles 79 et 80, alinéa 4, du Code pénal, les faits de torture qui sont punis aux termes des articles 417bis, 1°, et 417ter, alinéa 1er, du Code pénal, de réclusion de dix à quinze ans, sont punissables, en cas d'admission de circonstances atténuantes, de réclusion de dix ans au plus (1). (1) Voir les concl. du MP.

STRAF - Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Verzachtende omstandigheden - Misdaad - Gevolg - Strafvermindering of-wijziging - Misdaad strafbaar met opsluiting van tien tot vijftien jaar - Artt. 79 en 80 Strafwetboek

PEINE - Circonstances atténuantes. causes d'excuse; voir aussi: 276/05 infraction - Circonstances atténuantes - Crime - Effet - Réduction ou modification de la peine - Crime passible de la réclusion de dix à quinze ans - Art. 79 et 80 Code pénal

P.17.1166.N

17 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180417.5](#)

AC nr. ...

Overeenkomstig artikel 1114, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, wordt het verzoekschrift tot intrekking ingediend en aan de partijen in het geding of hun advocaten betekend op de wijze bepaald in de artikelen 1079 en 1080 Gerechtelijk Wetboek en moet dat verzoekschrift krachtens artikel 1080 Gerechtelijk Wetboek ondertekend zijn door een advocaat bij het Hof van Cassatie; de door de voormelde wettelijke bepalingen voorgeschreven vormvereisten zijn toepasselijk op ieder verzoek van een partij tot intrekking van een arrest van het Hof, ook als het arrest in strafzaken werd gewezen (1). (1) Cass. 16 januari 2008, AR P.07.1748.F, AC 2008, nr. 29 met concl. van Procureur-generaal LECLERCQ in Pas. 2008, nr. 29; Cass. 10 oktober 2007, AR P.07.0852.F, AC 2007, nr. 471; zie ook Cass. 8 januari 2003, AR P. 02.1572.F, AC 2003, nr. 16 (enkel over de vereiste van betekening). In een arrest van 19 april 2016, AR P.16.0469.N, AC 2016, nr. 267 wees het Hof een verzoek tot intrekking, ingediend door de raadslieden van een beklagde die geen advocaat bij het Hof waren, af, maar verklaarde het verzoek aldus impliciet ontvankelijk. Er kan in dit verband ook worden gewezen op de twijfels die R. DECLERCQ uit bij de toepassing van artikel 1114 Gerechtelijk Wetboek in strafzaken, Beginselen van Strafrechtspiegling, Kluwer, 2014, p. 1697, nr. 4351. AW

CASSATIE - Algemeen - Opdracht en bestaansreden van het hof - Aard van het cassatiegeding - Strafzaken - Intrekking van een arrest - Rechtspleging - Verzoekschrift - Ontvankelijkheid

Aux termes de l'article 1114, alinéa 1er, du Code judiciaire, la requête en rétractation est introduite et signifiée aux autres parties à la cause ou à leurs avocats de la manière prescrite aux articles 1079 et 1080 et, en vertu de l'article 1080 du Code judiciaire, cette requête doit être signée par un avocat à la Cour de cassation; les formalités prescrites par les dispositions légales susmentionnées sont applicables à toute requête d'une partie en rétractation d'un arrêt de la Cour, même rendu en matière répressive (1). (1) Cass. 16 janvier 2008, RG P.07.1748.F, Pas. 2008, n° 29, avec concl. de M. LECLERCQ, procureur général; Cass. 10 octobre 2007, RG P.07.0852.F, Pas. 2007, n° 471; voir également Cass. 8 janvier 2003, RG P. 02.1572.F, Pas. 2003, n° 16 (uniquement sur la condition de la signification). Par arrêt du 19 avril 2016, RG P.16.0469.N, Pas. 2016, n° 267, la Cour a rejeté une requête en rétractation introduite par les conseils d'un prévenu qui n'étaient pas avocat à la Cour, mais elle a ainsi déclaré implicitement la requête recevable. À cet égard, il peut être fait référence aux doutes exprimés par R. DECLERCQ quant à l'application de l'article 1114 du Code judiciaire en matière répressive, Beginselen van Strafrechtspiegling, Kluwer, 2014, p. 1697, n° 4351. AW

CASSATION - Généralités. mission et raison d'être de la cour de cassation. nature de l'instance en cassation - Matière répressive - Rétractation d'un arrêt - Procédure - Requête - Recevabilité

P.17.1175.F

5 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180905.12](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel D.VII.13, eerste lid, Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling, beveelt de rechtbank, naast de straf, op met redenen omkleed verzoek van de gemachtigd ambtenaar of het gemeentecollege, hetzij het herstel van de plaats in haar oorspronkelijke staat of de stopzetting van het onrechtmatig gebruik, hetzij de uitvoering van werken of inrichtingswerken, hetzij de betaling van een som gelijk aan de meerwaarde die het goed ingevolge de overtreding verworven heeft; die bepaling machtigt de rechter niet om de gemachtigd ambtenaar of het gemeentecollege te ondervragen noch om hen in de zaak te doen tussenkomen, teneinde hun standpunt omtrent de keuze voor de gepaste herstelmaatregel te horen.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstelmaatregelen - Met redenen omkleed verzoekschrift van de gemachtigd ambtenaar of het gemeentecollege - Initiatiefrecht van de rechter - Waals Gewest

En vertu de l'article D.VII.13, alinéa 1er, du Code du développement territorial, outre la pénalité, le tribunal ordonne, à la demande motivée du fonctionnaire délégué ou du collège communal, soit la remise en état des lieux ou la cessation de l'utilisation abusive, soit l'exécution d'ouvrages ou de travaux d'aménagement, soit le paiement d'une somme représentative de la plus-value acquise par le bien à la suite de l'infraction; cette disposition n'autorise pas le juge à interroger le fonctionnaire délégué ou le collège communal ni à les faire intervenir à la cause, pour qu'ils prennent position quant au choix de la mesure de réparation appropriée.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Mesures de réparation - Demande motivée du fonctionnaire délégué ou du collège communal - Pouvoir d'initiative du juge - Région wallonne

De rechter kan geen van de in artikel D.VII.13, eerste lid, Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling bedoelde rechtstreekse herstelmaatregelen bevelen zo die maatregel niet door de gemachtigd ambtenaar of door het gemeentecollege werd gevorderd; de rechter kan die maatregel niet ambtshalve bevelen.

Le juge ne peut prononcer une des mesures de réparation directe visées à l'article D.VII.13, alinéa 1er, du Code du développement territorial si elle n'a pas été demandée par le fonctionnaire délégué ou le collègue communal; le juge ne peut la prononcer d'office.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Waals Gewest - Herstelmaatregelen - Voorwaarde - Met redenen omkleed verzoekschrift van de gemachtigd ambtenaar of het gemeentecollege

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Région wallonne - Mesures de réparation - Condition - Demande motivée du fonctionnaire délégué ou du collègue communal

P.17.1182.N

19 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180619.3](#)

AC nr. ...

Indien het openbaar ministerie als appellant in het door artikel 204 Wetboek van Strafvordering bedoelde verzoekschrift of grievenformulier als grief heeft aangeduid de niet-veroordeling van een beklaagde op grond van artikel 5, tweede lid, Strafwetboek, zonder de schuldigverklaring van die beklaagde zelf als grief aan te duiden, behoort de beslissing over de schuld van die beklaagde niet tot de rechtsmacht van de appelrechters, maar enkel de al dan niet toepasselijkheid van artikel 5, tweede lid, Strafwetboek en dit ongeacht het gegeven dat de door artikel 203 Wetboek van Strafvordering bedoelde verklaring van hoger beroep gericht was tegen alle strafrechtelijke beschikkingen van het beroepen vonnis; artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering laat de appelrechters in die omstandigheden niet toe een middel aan te voeren met betrekking tot de schuldigverklaring van die beklaagde (1). (1) Wat de rechtsmacht van de appelrechters betreft, zie: Cass. 6 februari 2018, AR P.17.0457.N, AC 2018, nr. 75; Cass. 12 december 2017, AR P.17.0251.N, AC 2017, nr. 706; Cass. 19 april 2017, AR P.17.0055.F, AC 2017, nr. 268; Cass. 21 december 2016, AR P.16.1116.F, AC 2016, nr. 740.

Lorsque, dans la requête ou le formulaire de griefs visés à l'article 204 du Code d'instruction criminelle, le ministère public a, en sa qualité d'appellant, mentionné en tant que grief la non-condamnation d'un prévenu sur le fondement de l'article 5, alinéa 2, du Code pénal, sans indiquer en tant que grief la déclaration de culpabilité de ce prévenu proprement dite, la décision quant à la culpabilité de ce prévenu ne relève pas du pouvoir de juridiction des juges d'appel, lequel s'étend uniquement à la question de l'applicabilité ou non de l'article 5, alinéa 2, du Code pénal, indépendamment du fait que la déclaration d'appeler visée à l'article 203 du Code d'instruction criminelle était dirigée contre toutes les dispositions pénales du jugement entrepris; l'article 210, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle ne permet pas aux juges d'appel de soulever, dans de telles circonstances, un moyen concernant la déclaration de culpabilité de ce prévenu (1). (1) Voir en ce qui concerne le pouvoir de juridiction des juges d'appel: Cass. 6 février 2018, RG P.17.0457.N, Pas. 2018, n° 75 ; Cass. 12 décembre 2017, RG P.17.0251.N, Pas. 2017, n° 706; Cass. 19 avril 2017, RG P.17.0055.F, Pas. 2017, n° 268; Cass. 21 décembre 2016, RG P.16.1116.F, Pas. 2016, n° 740.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn -

- Art. 5, tweede lid Strafwetboek

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai -

- Art. 5, al. 2 Code pénal

P.17.1184.F

23 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180523.2](#)

AC nr. ...

Aangezien artikel 11.2 Richtlijn 2006/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 betreffende het rijbewijs uitdrukkelijk de naleving van het territorialiteitsbeginsel van de straf- en politiewetten voorbehoudt, hoeft de Belgische rechter niet, alvorens een beklagde met toepassing van artikel 38, § 1, eerste lid, 3°, Wegverkeerswet een verval van het recht tot sturen op te leggen, na te gaan of hij houder van een Belgisch rijbewijs was of, wanneer hij houder is van een door een andere lidstaat afgegeven rijbewijs, of hij zijn gewone verblijfplaats in België had, en evenmin zich ervan te onthouden een dergelijke straf uit te spreken, op grond dat de betrokkene in een andere lidstaat verblijft.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Rijbewijs - Richtlijn 2006/126/EG - Artikel 11.2 - Toepassingsgebied - Door de Belgische rechter opgelegde straf van verval van het recht tot sturen

- Art. 11.2 Richtlijn 2006/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 betreffende het rijbewijs

- Art. 38, § 1, eerste lid, 3° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38, § 1, eerste lid, 3° - Richtlijn 2006/126/EG van het Europees Parlement en van de Raad - Artikel 11.2 - Toepassingsgebied - Door de Belgische rechter opgelegde straf van verval van het recht tot sturen

- Art. 11.2 Richtlijn 2006/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 betreffende het rijbewijs

- Art. 38, § 1, eerste lid, 3° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Artikel 11.2 Richtlijn 2006/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 betreffende het rijbewijs bepaalt dat, onder voorbehoud van de naleving van het territorialiteitsbeginsel van de strafrechtelijke en politieke bepalingen, de lidstaat van de gewone verblijfplaats op de houder van een door een andere lidstaat afgegeven rijbewijs zijn nationale bepalingen kan toepassen die betrekking hebben op de beperking, schorsing, intrekking of nietigverklaring van de rijbevoegdheid en daartoe zo nodig kan overgaan tot inwisseling van dat rijbewijs.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Rijbewijs - Richtlijn 2006/126/EG - Artikel 11.2 - Intrekking van de rijbevoegdheid

- Art. 11.2 Richtlijn 2006/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 betreffende het rijbewijs

Dès lors que l'article 11.2 de la directive 2006/126/CE du Parlement européen et du Conseil du 20 décembre 2006 relative au permis de conduire réserve explicitement le respect du principe de territorialité des lois pénales et de police, le juge belge ne doit pas, avant d'infliger à un prévenu la peine de déchéance du droit de conduire en application de l'article 38, § 1er, alinéa 1er, 3°, de la loi relative à la police de la circulation routière, vérifier s'il est titulaire d'un permis de conduire belge ou, étant titulaire d'un permis délivré par un autre Etat membre, si sa résidence normale était située en Belgique, ni s'abstenir de prononcer une telle peine au motif qu'il réside dans cet autre Etat membre.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Permis de conduire - Directive 2006/126/CE - Article 11.2 - Champ d'application - Peine de déchéance du droit de conduire prononcée par le juge belge

- Art. 11.2 Directive 2006/126/CE du Parlement européen et du Conseil du 20 décembre 2006 relative au permis de conduire

- Art. 38, § 1er, al. 1er, 3° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Article 38, § 1er, al. 1er, 3° - Directive 2006/126/CE du Parlement européen et du Conseil - Article 11.2 - Champ d'application - Peine de déchéance du droit de conduire prononcée par le juge belge

- Art. 11.2 Directive 2006/126/CE du Parlement européen et du Conseil du 20 décembre 2006 relative au permis de conduire

- Art. 38, § 1er, al. 1er, 3° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

L'article 11.2 de la directive 2006/126/CE du Parlement européen et du Conseil du 20 décembre 2006 relative au permis de conduire dispose que sous réserve du respect du principe de territorialité des lois pénales et de police, l'Etat membre où est située la résidence normale peut appliquer au titulaire d'un permis de conduire délivré par un autre Etat membre ses dispositions nationales concernant la restriction, la suspension, le retrait ou l'annulation du droit de conduire et, si nécessaire, procéder à ces fins à l'échange de ce permis.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Permis de conduire - Directive 2006/126/CE - Article 11.2 - Retrait du droit de conduire

- Art. 11.2 Directive 2006/126/CE du Parlement européen et du Conseil du 20 décembre 2006 relative au permis de conduire

Het recht op voldoende tijd en faciliteiten om zijn verdediging voor te bereiden is verbonden aan het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces en deze rechten houden in dat een beklaagde het recht heeft zijn verdediging te organiseren en voor te bereiden teneinde op nuttige wijze tegenspraak te voeren over de tegen hem aangebrachte bewijsmiddelen; hieruit volgt dat de beklaagde een uitstel van de behandeling van de zaak kan vragen wanneer dat noodzakelijk is om zijn verdediging voor te dragen en de rechter kan dit uitstel weigeren wanneer hij vaststelt dat de beklaagde voldoende tijd en faciliteiten heeft gekregen om het voorgelegde bewijs nuttig tegen te spreken (1). (1) Cass. 15 december 2004, AR P.04.1189.F, AC 2004, nr. 612; Cass. (verenigde kamers) 5 april 1996, AR A.94.0002.F, AC 1996, nr. 111; J. VELU en R. ERGEC, Convention européenne des droits de l'homme, RPDB, Complément VI, nr. 585, p. 321.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Artikel 6.3.b, EVRM - Recht om te beschikken over de tijd en faciliteiten om de verdediging voor te bereiden - Draagwijdte

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.b - Recht op een eerlijk proces - Recht om te beschikken over de tijd en faciliteiten om de verdediging voor te bereiden - Draagwijdte

Le droit de disposer du temps et des facilités nécessaires à la préparation de sa défense est lié aux droits de la défense et au droit à un procès équitable et ces droits impliquent que le prévenu a le droit d'organiser et de préparer sa défense afin de contredire utilement les preuves présentées contre lui; il s'ensuit que le prévenu peut demander un ajournement de la cause lorsque cela s'avère nécessaire à la présentation de sa défense et le juge peut refuser cet ajournement s'il estime que le prévenu a disposé du temps et des facilités nécessaires pour contredire utilement les preuves présentées (1). (1) Cass. 15 décembre 2004, RG P.04.1189.F, Pas. 2004, n° 612; Cass. (chambres réunies) 5 avril 1996, RG A.94.0002.F, Pas. 1996, n° 111; J. VELU et R. ERGEC, Convention européenne des droits de l'homme, RPDB, Complément VI, n° 585, p. 321.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit à un procès équitable - Conv. D.H., article 6, § 3, b - Droit de disposer du temps et des facilités nécessaires à la préparation de sa défense - Portée

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, b - Droit à un procès équitable - Droit de disposer du temps et des facilités nécessaires à la préparation de sa défense - Portée

Wanneer de aanvraag tot herziening steunt op de onverenigbaarheid tussen veroordelingen, vernietigt het Hof van Cassatie deze veroordelingen indien zij erkent dat ze onverenigbaar zijn en verwijst het de zaken, in de staat waarin de rechtspleging zich bevindt, en ondanks verjaring van de rechtsvordering of van de straf, naar een hof van beroep of een hof van assisen dat er vroeger geen kennis van genomen heeft; wanneer de veroordelingen bij verstek zijn geweest, benoemt het Hof van Cassatie een curator voor de verdediging van de veroordeelden die hen bij de rechtspleging in herziening zal vertegenwoordigen (1). (1) R. DECLERCQ, 'Herziening', Comm. Straf., 1-42; Ph. TRAEST, 'Is de herziening in strafzaken aan herziening toe?', in Amicus Curiae Liber Amicorum Marc De Swaef, pp. 383 - 406; M. A. SAINT- REMY, 'La révision des condamnations pénales', Les Nouvelles, Procédure pénale, II, 1, Brussel, 1948, pp. 501-569; H.-D. BOSLY, D. VANDERMEERSCH en M-A. BEERNAERT, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2010, 6e editie, pp. 1291 -1296.

HERZIENING - Algemeen - Strafzaken - Onverenigbaarheid tussen veroordelingen - Veroordelingen bij verstek - Aanstelling van een curator

- Artt. 443, 1°, 444 en 445, eerste lid Wetboek van Strafvordering

HERZIENING - Algemeen - Strafzaken - Onverenigbaarheid tussen veroordelingen - Vernietiging - Verwijzing

- Artt. 443, 1°, 444 en 445, eerste lid Wetboek van Strafvordering

Lorsque la demande en révision est fondée sur le caractère inconciliable de condamnations, la Cour de cassation, si elle reconnaît que lesdites condamnations ne peuvent se concilier, les annule et renvoie les affaires, dans l'état des procédures, nonobstant toute prescription de l'action ou de la peine, devant une cour d'appel ou une cour d'assises qui n'en a pas primitivement connu; lorsque les condamnations ont été prononcées par défaut, la Cour de cassation nomme un curateur chargé de la défense des condamnés, qui les représentera dans la procédure en révision (1). (1) R. DECLERCQ, «Herziening», Comm. Straf., 1-42 ; Ph. TRAEST, «Is de herziening in strafzaken aan herziening toe?», in Amicus Curiae Liber Amicorum Marc De Swaef, pp. 383-406; M. A. SAINT- REMY, «La révision des condamnations pénales», Les Nouvelles, Procédure pénale, II, 1, Bruxelles, 1948, pp. 501-569; H.-D. BOSLY, D. VANDERMEERSCH et M. A. BEERNAERT, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2010, 6e éd., pp. 1291-1296.

REVISION - Généralités - Matière répressive - Condamnations non conciliables - Condamnations par défaut - Désignation d'un curateur

- Art. 443, 1°, 444 et 445, al. 1er Code d'Instruction criminelle

REVISION - Généralités - Matière répressive - Condamnations non conciliables - Cassation - Renvoi

- Art. 443, 1°, 444 et 445, al. 1er Code d'Instruction criminelle

P.17.1199.F

21 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180321.12](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

DIEFSTAL EN AFPERSING - Bewijs - Bestanddelen - Moreel bestanddeel - Bedrieglijk opzet - Begrip - Voornemen om over de zaak animo domini te beschikken

DIEFSTAL EN AFPERSING - Bestanddelen - Moreel bestanddeel - Bedrieglijk opzet - Bewijs - Onaantastbare vaststelling door de feitenrechter

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Diefstal - Bedrieglijk opzet - Bewijs - Onaantastbare vaststelling door de feitenrechter

Als bedrieglijk wegnemen in de zin van artikel 461, eerste lid, Strafwetboek geldt het wegnemen van een zaak tegen de wil van de eigenaar in, door een persoon die, zodra hij de zaak heeft weggenomen, het voornemen heeft om er als eigenaar over te beschikken; het animo domini gedrag van degene die zich van de zaak meester heeft gemaakt, kan worden afgeleid uit de weigering om die zaak aan zijn wettige eigenaar terug te geven (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 197.

Conclusions de l'avocat général Vandermeersch.

VOL ET EXTORSION - Preuve - Eléments constitutifs - Élément moral - Intention frauduleuse - Notion - Intention de disposer de la chose en maître

VOL ET EXTORSION - Eléments constitutifs - Élément moral - Intention frauduleuse - Preuve - Constatation souveraine du juge du fond

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Élément moral - Vol - Intention frauduleuse - Preuve - Constatation souveraine du juge du fond

Constitue une soustraction frauduleuse au sens de l'article 461, alinéa 1er, du Code pénal, l'enlèvement d'une chose contre le gré du propriétaire par une personne qui, dès l'enlèvement, a l'intention d'en disposer en maître; le comportement animo domini de celui qui s'est emparé de la chose peut se déduire du refus de la restituer à son propriétaire légitime (1). (1) Voir les concl. du MP.

DIEFSTAL EN AFPERSING - Bestanddelen - Moreel bestanddeel - Bedrieglijk opzet - Begrip - Voornemen om over de zaak animo domini te beschikken - Bewijs

- Art. 461, eerste lid Strafwetboek

Ofschoon het bedrieglijk opzet aanwezig moet zijn op het tijdstip waarop het misdrijf wordt gepleegd, kan het bewijs daarvan uit latere feiten blijken; de rechter stelt onaantastbaar de feiten vast waaruit hij het bestaan van bedrieglijk opzet afleidt, terwijl het Hof nagaat of hij, uit zijn vaststellingen, die beslissing naar recht heeft kunnen afleiden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 197.

DIEFSTAL EN AFPERSING - Bestanddelen - Moreel bestanddeel - Bedrieglijk opzet - Bewijs - Onaantastbare vaststelling door de feitenrechter

- Art. 461, eerste lid Strafwetboek

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Diefstal - Bedrieglijk opzet - Bewijs - Onaantastbare vaststelling door de feitenrechter

- Art. 461, eerste lid Strafwetboek

VOL ET EXTORSION - Éléments constitutifs - Élément moral - Intention frauduleuse - Notion - Intention de disposer de la chose en maître - Preuve

- Art. 461, al. 1er Code pénal

Si l'intention frauduleuse de l'auteur doit exister au moment de l'infraction, sa preuve peut résulter de faits qui lui sont postérieurs; si le juge constate souverainement les faits dont il déduit l'existence de l'intention frauduleuse, la Cour contrôle cependant si, de ses constatations, il a pu légalement déduire cette décision (1). (1) Voir les concl. du MP.

VOL ET EXTORSION - Éléments constitutifs - Élément moral - Intention frauduleuse - Preuve - Constatation souveraine du juge du fond

- Art. 461, al. 1er Code pénal

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Élément moral - Vol - Intention frauduleuse - Preuve - Constatation souveraine du juge du fond

- Art. 461, al. 1er Code pénal

P.17.1202.F

3 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180103.3](#)

AC nr. ...

Het staat in beginsel aan de vreemdeling die het risico op hetzij foltering hetzij onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen aanvoert om elementen over te leggen die kunnen aantonen dat er ernstige redenen bestaan om aan te nemen dat, zo de verwijderingsmaatregel ten uitvoer werd gelegd, hij aan een reëel risico zou worden blootgesteld om te worden onderworpen aan behandelingen die in strijd zijn met artikel 3 EVRM (1). (1) Zie EHRM 28 februari 2008, Saadi t. Italië, §129.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Voorwerp van het toezicht - Artikel 3 EVRM - Risico op foltering of op onmenselijke of ontorende straffen of behandelingen - Bewijslast

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Onderzoeksgerechten - Voorwerp van het toezicht - Artikel 3 EVRM - Risico op foltering of op onmenselijke of ontorende straffen of behandelingen - Bewijslast

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Il appartient en principe à l'étranger qui invoque le risque de subir soit la torture soit des peines ou traitements inhumains ou dégradants de produire des éléments susceptibles de démontrer qu'il y a des raisons sérieuses de penser que, si la mesure d'éloignement était mise à exécution, il serait exposé à un risque réel de se voir infliger des traitements contraires à l'article 3 (1). (1) Voy. Cour eur. D.H., 28 février 2008, Saadi c. Italie, § 129.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Objet du contrôle - Article 3 Conv. D.H. - Risque de subir soit la torture soit des peines ou traitements inhumains ou dégradants - Charge de la preuve

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Juridictions d'instruction - Objet du contrôle - Article 3 Conv. D.H. - Risque de subir soit la torture soit des peines ou traitements inhumains ou dégradants - Charge de la preuve

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Vreemdelingen - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Voorwerp van het toezicht - Risico op foltering of op onmenselijke of ontorende straffen of behandelingen - Bewijslast

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Artikel 72, tweede lid, Vreemdelingenwet verplicht de onderzoeksgerechten na te gaan of de maatregelen van vrijheidsberoving en tot verwijdering van het grondgebied in overeenstemming zijn met de wet, zonder zich te mogen uitspreken over hun gepastheid; het wettigheidstoezicht betreft de formele geldigheid van de maatregel, met name of ze met redenen is omkleed, alsook of ze in overeenstemming is met zowel de internationaalrechtelijke regels met rechtstreekse werking in de interne rechtsorde als met de Vreemdelingenwet (1). (1) Cass. 11 september 2013, AR P.13.1497.F, AC 2013, nr. 442, met concl. OM in Pas. 2013, nr. 442.

VREEMDELINGEN - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Onderzoeksgerechten - Voorwerp van het toezicht

- Art. 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Voorwerp van het toezicht

- Art. 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Het onvoorwaardelijke en absolute karakter van het verbod op foltering of onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen belet niet dat de vreemdeling die het risico aanvoert op dergelijke behandelingen in geval van terugkeer, elementen moet overleggen die zijn verklaringen kracht kunnen bijzetten; het onderzoeksgerecht belast met het wettigheidsonderzoek van de met het oog op verwijdering genomen maatregel van vrijheidsberoving, kan en moet nagaan of dat risico voldoende aannemelijk wordt aangevoerd (1). (1) Zie EHRM 28 februari 2008, Saadi t. Italië, §129.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Maatregel tot

- Art. 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Etrangers - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Objet du contrôle - Risque de subir soit la torture soit des peines ou traitements inhumains ou dégradants - Charge de la preuve

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

L'article 72, alinéa 2, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers impose aux juridictions d'instruction de vérifier si les mesures privatives de liberté et d'éloignement du territoire sont conformes à la loi sans pouvoir se prononcer sur leur opportunité; le contrôle de légalité porte sur la validité formelle de l'acte, notamment quant à l'existence de sa motivation, ainsi que sur sa conformité tant aux règles de droit international ayant des effets directs dans l'ordre interne qu'à la loi du 15 décembre 1980 (1). (1) Cass. 11 septembre 2013, RG P.13.1497.F, Pas. 2013, n° 442, avec concl. MP.

ETRANGERS - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Juridictions d'instruction - Objet du contrôle

- Art. 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Objet du contrôle

- Art. 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Le caractère inconditionnel et absolu de l'interdiction de la torture ou de peines ou traitements inhumains ou dégradants n'empêche pas que l'étranger qui invoque le risque de tels traitements en cas de retour doit produire des éléments susceptibles d'accréditer ses dires; la juridiction d'instruction chargée de vérifier la légalité de la mesure de privation de liberté aux fins d'éloignement peut et doit vérifier si le risque est invoqué de manière suffisamment plausible (1). (1) Voy. Cour eur. D.H., 28 février 2008, Saadi c. Italie, § 129.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Mesure d'éloignement

verwijdering van het grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Voorwerp van het toezicht - Artikel 3 EVRM - Risico op foltering of op onmenselijke of onterende straffen of behandelingen - Bewijslast - Voldoende aannemelijk genoeg aangevoerd risico

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Onderzoeksgerechten - Voorwerp van het toezicht - Artikel 3 EVRM - Risico op foltering of op onmenselijke of onterende straffen of behandelingen - Bewijslast - Voldoende aannemelijk genoeg aangevoerd risico

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Vreemdelingen - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Voorwerp van het toezicht - Risico op foltering of op onmenselijke of onterende straffen of behandelingen - Bewijslast - Voldoende aannemelijk genoeg aangevoerd risico

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

De verwijdering van een vreemdeling en de daartoe genomen maatregel van vrijheidsberoving kunnen leiden tot een toestand die onder toepassing valt van artikel 3 EVRM, zo er ernstige redenen bestaan om te vrezen dat de vreemdeling na of door zijn verwijdering gevaar loopt te worden onderworpen aan folteringen of aan onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen; daaruit volgt dat, wanneer een vreemdeling een dergelijk risico aanvoert, het onderzoeksgerecht het bestaan ervan moet beoordelen in het kader van een wettigheidstoezicht en niet van een opportuniteitstoezicht op de maatregel van vrijheidsberoving (1). (1) Cass. 18 januari 2012, AR P.11.2130.F, AC 2012, nr. 50.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Voorwerp van het toezicht - Artikel 3 EVRM - Risico op foltering of op onmenselijke of onterende straffen of behandelingen

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Objet du contrôle - Article 3 Conv. D.H. - Risque de subir soit la torture soit des peines ou traitements inhumains ou dégradants - Charge de la preuve - Risque invoqué de manière suffisamment plausible

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Juridictions d'instruction - Objet du contrôle - Article 3 Conv. D.H. - Risque de subir soit la torture soit des peines ou traitements inhumains ou dégradants - Charge de la preuve - Risque invoqué de manière suffisamment plausible

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Etrangers - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Objet du contrôle - Risque de subir soit la torture soit des peines ou traitements inhumains ou dégradants - Charge de la preuve - Risque invoqué de manière suffisamment plausible

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

L'éloignement d'un étranger et la mesure privative de liberté prise à cette fin peuvent aboutir à une situation tombant sous l'application de l'article 3 de la Convention s'il existe des raisons sérieuses de craindre qu'après son éloignement ou en raison de celui-ci, l'étranger risque de subir soit la torture soit des peines ou traitements inhumains ou dégradants; il s'ensuit que, lorsqu'un étranger invoque un tel risque, la juridiction d'instruction doit en apprécier l'existence, ce contrôle ressortissant au contrôle de la légalité et non de l'opportunité de la mesure privative de liberté (1). (1) Cass. 18 janvier 2012, RG P.11.2130.F, Pas. 2012, n° 50.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Objet du contrôle - Article 3 Conv. D.H. - Risque de subir soit la torture soit des peines ou traitements inhumains ou dégradants

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Vreemdelingen - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Voorwerp van het toezicht - Risico op foltering of op onmenselijke of ontorende straffen of behandelingen

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Onderzoeksgerechten - Voorwerp van het toezicht - Artikel 3 EVRM - Risico op foltering of op onmenselijke of ontorende straffen of behandelingen

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Etrangers - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Objet du contrôle - Risque de subir soit la torture soit des peines ou traitements inhumains ou dégradants

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Juridictions d'instruction - Objet du contrôle - Article 3 Conv. D.H. - Risque de subir soit la torture soit des peines ou traitements inhumains ou dégradants

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.17.1211.N

12 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180612.2](#)

AC nr. ...

Artikel 1, eerste lid, Wet 18 februari 1969 betreffende de maatregelen ter uitvoering van de internationale verdragen en akten inzake vervoer over zee, over de weg, de spoorweg of de waterweg, machtigt de Koning niet alleen om uitvoering te geven aan verplichtingen uit internationale akten, maar ook om die internationale akten, in zoverre dit in overeenstemming is met het internationaal recht, aan te vullen.

VERVOER - Goederenvervoer - Algemeen -

De in artikel 1.2 Verordening (EEG) nr. 3118/93 van de Raad van 25 oktober 1993 tot vaststelling van de voorwaarden waaronder vervoersondernemers worden toegelaten tot het binnenlands goederenvervoer over de weg in een Lid-Staat waar zij niet gevestigd zijn, uitgewerkte regeling geldt enkel binnen het in artikel 1.1 Verordening (EEG) nr. 3118/93 gehanteerd begrip van tijdelijkheid van het cabotagevervoer.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei -

L'article 1er, alinéa 1er, de la loi du 18 février 1969 relative aux mesures d'exécution des traités et actes internationaux en matière de transport par mer, par route, par chemin de fer ou par voie navigable autorise le Roi non seulement à mettre en oeuvre des obligations résultant d'actes internationaux mais également à compléter ces actes internationaux dans le respect du droit international.

TRANSPORT - Transport de biens - Généralités -

Le régime instauré par l'article 1er, § 2, du Règlement (CEE) n° 3118/93 du Conseil, du 25 octobre 1993, fixant les conditions de l'admission de transporteurs non-résidents aux transports nationaux de marchandises par route dans un État membre ne s'applique que dans les limites de la notion du caractère temporaire du transport de cabotage employée à l'article 1er, § 1er, du Règlement (CEE) n° 3118/93.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers -

In het licht van de verantwoording in het verslag aan de Koning bij het koninklijk besluit van 10 augustus 2009 tot vaststelling van de voorwaarden waaronder vervoersondernemers die gevestigd zijn op het grondgebied van een andere lidstaat van de Europese Unie of van de Europese Economische Ruimte worden toegelaten tot het binnenlands goederenvervoer over de weg in België, en gelet op de wijze waarop dit koninklijk besluit nadere uitvoering geeft aan het in artikel 1.1 Verordening (EEG) nr. 3118/93 van de Raad van 25 oktober 1993 tot vaststelling van de voorwaarden waaronder vervoersondernemers worden toegelaten tot het binnenlands goederenvervoer over de weg in een Lid-Staat waar zij niet gevestigd zijn, gehanteerd begrip van tijdelijkheid van het cabotagevervoer, voldoet het koninklijk besluit van 10 augustus 2009 aan de vereisten van de artikelen 1, eerste lid, en 2 Wet van 18 februari 1969 betreffende de maatregelen ter uitvoering van de internationale verdragen en akten inzake vervoer over zee, over de weg, de spoorweg of de waterweg, en de rechtspraak van het Hof van Justitie waaruit volgt dat de lidstaten maatregelen mogen vaststellen tot uitvoering van een verordening voor zover zij de rechtstreekse werking van de verordening niet belemmeren, niet verheimelijken dat die verordening een rechtshandeling is van de Unie en zij binnen de grenzen blijven van de aan de lidstaten toegekende beoordelingsmarge waarbij de lidstaten bij het uitvaardigen van deze uitvoeringsmaatregelen het evenredigheidsbeginsel moeten respecteren (1). (1) Zie Cass. 29 november 2016, AR P.14.1821.N, AC 2016, nr. 680.

*EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei -
VERVOER - Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer -*

*WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Gevolgen van
internationale normen -*

À la lumière de la justification contenue dans le rapport au Roi de l'arrêté royal du 10 août 2009 fixant les conditions de l'admission d'entreprises de transport établies sur le territoire d'un autre État membre de l'Union européenne ou de l'Espace économique européen au transport intérieur de marchandises par route en Belgique et compte tenu de la manière dont cet arrêté royal spécifie la notion du caractère temporaire du transport de cabotage employée à l'article 1er, § 1er, du Règlement (CEE) n° 3118/93 du Conseil, du 25 octobre 1993, fixant les conditions de l'admission de transporteurs non-résidents aux transports nationaux de marchandises par route dans un État membre, l'arrêté royal du 10 août 2009 satisfait aux conditions énoncées aux articles 1er, alinéa 1er, et 2 de la loi du 18 février 1969 relative aux mesures d'exécution des traités et actes internationaux en matière de transport par mer, par route, par chemin de fer ou par voie navigable et à la jurisprudence de la Cour de justice de l'Union européenne dont il résulte que les États membres peuvent adopter des mesures d'application d'un règlement s'ils n'entravent pas son applicabilité directe, s'ils ne dissimulent pas sa nature d'acte de droit de l'Union et s'ils demeurent dans les limites de la marge d'appréciation qui leur est conférée¹, tout en étant tenus de respecter le principe de proportionnalité dans l'élaboration de ces mesures d'exécution (1). (1) Voir Cass. 29 novembre 2016, RG P.14.1821.N, Pas. 2016, n° 680.

*UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers -
TRANSPORT - Transport de biens - Transport par terre. transport
par route -
LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Effets des normes
internationales -*

Uit het verslag aan de Koning bij het koninklijk besluit van 10 augustus 2009 tot vaststelling van de voorwaarden waaronder vervoersondernemers die gevestigd zijn op het grondgebied van een andere lidstaat van de Europese Unie of van de Europese Economische Ruimte worden toegelaten tot het binnenlands goederenvervoer over de weg in België, blijkt dat het de bedoeling was om uitvoering te geven aan de communautaire regels waarover reeds overeenstemming was bereikt, maar die nog niet waren aangenomen; aldus bevat dat koninklijk besluit wel degelijk bepalingen ter uitvoering van de verplichtingen die voortvloeien uit Verordening (EG) nr. 1072/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels voor toegang tot de markt voor internationaal goederenvervoer over de weg, meer bepaald vanaf de inwerkingtreding van die Verordening op 4 november 2011 waarbij het feit dat dit koninklijk besluit is aangenomen vóór die Verordening en geen letterlijke verwijzing naar die Verordening bevat, daaraan geen afbreuk doet.

VERVOER - Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer -

Il ressort du rapport au Roi de l'arrêté royal du 10 août 2009 fixant les conditions de l'admission d'entreprises de transport établies sur le territoire d'un autre État membre de l'Union européenne ou de l'Espace économique européen au transport intérieur de marchandises par route en Belgique que cet arrêté visait la mise en oeuvre des règles communautaires déjà convenues mais non encore adoptées; ainsi, l'arrêté royal renferme effectivement des dispositions d'exécution des obligations résultant du Règlement (CE) n° 1072/2009 du Parlement européen et du Conseil, du 21 octobre 2009, établissant des règles communes pour l'accès au marché du transport international de marchandises par route, en particulier à partir de l'entrée en vigueur de ce règlement le 4 novembre 2011, la circonstance que cet arrêté royal ait été adopté avant ce Règlement et ne comporte aucune référence littérale à ce dernier étant sans incidence à cet égard.

TRANSPORT - Transport de biens - Transport par terre. transport par route -

Artikel 236, tweede lid, Sociaal Strafwetboek, dat een bijzondere vorm is van de in artikel 44 Strafwetboek vermelde teruggave, beoogt de sporen van het misdrijf uit te wissen via de betaling van de onrechtmatig ontvangen bedragen en artikel 42, 3°, Strafwetboek beoogt het als bijkomende en facultatieve straf ontnemen van door een misdrijf verkregen illegale vermogensvoordelen; indien de strafrechter vaststelt dat de door een beklagde onrechtmatig ontvangen bedragen als bedoeld door de artikelen 233, § 1, 3° en 236, tweede lid, Sociaal Strafwetboek, rechtstreeks uit het misdrijf verkregen vermogensvoordelen uitmaken welke werden in beslag genomen, dan volgt uit de samenhang tussen de voormelde wetsbepalingen dat de rechter de teruggave van die inbeslaggenomen gelden moet bevelen aan de betrokken sociale zekerheidsinstelling, onverminderd de veroordeling tot betaling van verwijlinteressen op de onrechtmatig ontvangen bedragen en waaruit verder volgt dat aangezien de rechtstreeks verkregen vermogensvoordelen de veroordeelde zijn ontnomen, lastens hem voor die vermogensvoordelen geen bijzondere verbeurdverklaring op grond van artikel 42, 3° en 43bis, tweede lid, Strafwetboek kan worden uitgesproken.

SOCIALE ZEKERHEID - Allerlei -

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring -

L'article 236, alinéa 2, du Code pénal social, qui est une forme particulière de la restitution mentionnée à l'article 44 du Code pénal, vise à effacer les traces de l'infraction par le paiement des montants perçus indûment et l'article 42, 3°, du Code pénal prévoit la privation des avantages patrimoniaux illégaux tirés d'une infraction à titre de peine complémentaire et facultative; si le juge pénal constate que les montants perçus indûment par un prévenu, au sens des articles 233, § 1er, 3° et 236, alinéa 2, du Code pénal social, constituent des avantages patrimoniaux tirés directement de l'infraction, lesquels ont été confisqués, il suit de la lecture conjointe des dispositions légales précitées que le juge doit ordonner la restitution de ces sommes confisquées à l'institution de sécurité sociale concernée, sans préjudice de la condamnation au paiement d'intérêts de retard sur les montants perçus indûment et il en résulte également que, dès lors que la personne condamnée a été privée des avantages obtenus directement, la confiscation spéciale de ces avantages patrimoniaux, sur la base de l'article 42, 3° et 43bis, alinéa 2, du Code pénal, ne peut être prononcée à sa charge.

SECURITE SOCIALE - Divers -

PEINE - Autres Peines - Confiscation -

P.17.1216.F

28 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180228.5](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Nolet de Brauwere.

OPENBARE SCHENNIS VAN DE GOEDE ZEDEN -

Kinderpornografische beelden - Bezit

- Art. 383bis Strafwetboek

Door te stellen dat de beklagde kinderpornografisch materiaal heeft bewaard dat bestond uit foto's van geslachtsdelen van kinderen voor hoofdzakelijk seksuele doeleinden, stelt de feitenrechter vast dat die beelden, die de beklagde bezat, het verboden onderwerp op de strafbaar gestelde wijze weergaven (1). (1) Zie concl "in hoofdzaak" OM in Pas. 2018, nr....

OPENBARE SCHENNIS VAN DE GOEDE ZEDEN -

Kinderpornografische beelden - Bezit

- Art. 383bis Strafwetboek

Conclusions de l'avocat général Nolet de Brauwere.

OUTRAGE PUBLIC AUX MOEURS - Images pédopornographiques -

Possession

- Art. 383bis Code pénal

En énonçant que le prévenu a conservé du matériel pédopornographique consistant en des clichés de sexes d'enfants à des fins principalement sexuelles, le juge du fond constate que ces images, que le prévenu a possédées, représentaient de la manière incriminée le sujet interdit (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

OUTRAGE PUBLIC AUX MOEURS - Images pédopornographiques -

Possession

- Art. 383bis Code pénal

Het wettigheidsbeginsel in strafzaken gaat uit van de idee dat de strafwet moet worden geformuleerd in bewoordingen op grond waarvan eenieder, op het ogenblik waarop hij tot een gedraging overgaat, kan uitmaken of dat gedrag al dan niet strafbaar is; het vereist dat de wetgever in voldoende nauwkeurige, duidelijke en rechtszekerheid biedende bewoordingen bepaalt welke feiten strafbaar worden gesteld, zodat, enerzijds, diegene die tot een gedraging overgaat, vooraf op afdoende wijze kan inschatten wat het strafrechtelijk gevolg van dat gedrag zal zijn en, anderzijds, aan de rechter geen al te grote beoordelingsbevoegdheid wordt gelaten; het voormelde wettigheidsbeginsel staat evenwel niet eraan in de weg dat de wet aan de rechter een beoordelingsbevoegdheid toekent; er dient immers rekening te worden gehouden met het algemene karakter van de wetten, de uiteenlopende situaties waarop zij van toepassing zijn en de evolutie van de gedragingen die zij bestraffen (1). (1) GwH 5 februari 2015, nr. 13/2015 (bijv.), § B.16, die toevoegt dat "door aan de wetgevende macht de bevoegdheid te verlenen om te bepalen in welke gevallen strafvervolging mogelijk is, waarborgt artikel 12, tweede lid, van de Grondwet aan elke burger dat geen enkele gedraging strafbaar zal worden gesteld dan krachtens regels aangenomen door een democratisch verkozen beraadslagende vergadering". Zie Cass. 13 december 2016, AR P.16.0424.N, § 2, AC 2016, nr. 716; Cass. 24 maart 2015, AR P.13.1134.N, AC 2015, nr. 214, en in voetnoot geciteerde referenties; P. MARCHAL, « Principes généraux du droit », R.P.D.B., Bruylant, 2014, nrs. 30 en 68 tot 68-3. "Het legaliteitsbeginsel in strafzaken is een grondrecht dat op geheel of gedeeltelijk analoge wijze is gewaarborgd door de artikelen 12, tweede lid, en 14 Grondwet en de artikelen 7 EVRM en 15 IVBPR. Het Hof kan overeenkomstig artikel 26, § 4, tweede lid, 2°, Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof onderzoeken of de betwiste bepaling de artikelen 12, tweede lid, en 14 Grondwet klaarblijkelijk al dan niet schendt." (Cass. 21 oktober 2014, AR P.14.0367.N, AC 2014, nr. 626, §§ 7 tot 12; zie Cass. 14 oktober 2014, AR P.14.0507.N, AC 2014, nr. 606, §§ 67-68).

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Wettigheid en voorzienbaarheid - Draagwijdte

Le principe de légalité en matière pénale procède de l'idée que la loi pénale doit être formulée en des termes qui permettent à chacun de savoir, au moment où il adopte un comportement, si celui-ci est ou non punissable; il exige que le législateur indique d'une manière claire, précise et offrant la sécurité juridique, quels faits sont sanctionnés, afin, d'une part, que celui qui adopte un comportement puisse évaluer préalablement, de manière satisfaisante, quelle sera la conséquence pénale de ce comportement et, d'autre part, que ne soit pas laissé au juge un trop grand pouvoir d'appréciation; toutefois, ledit principe de légalité n'empêche pas que la loi attribue un pouvoir d'appréciation au juge; il faut en effet tenir compte du caractère de généralité des lois, de la diversité des situations auxquelles elles s'appliquent et de l'évolution des comportements qu'elles répriment (1). (1) C. const., 5 février 2015, n° 13/2015 (p. ex.), § B.16, qui ajoute qu'« en attribuant au pouvoir législatif la compétence de déterminer dans quels cas des poursuites pénales sont possibles, l'article 12, alinéa 2, de la Constitution garantit à tout citoyen qu'aucun comportement ne sera punissable qu'en vertu de règles adoptées par une assemblée délibérante, démocratiquement élue. » Voir Cass., 13 décembre 2016, RG P.16.0424.N, § 2, Pas. 2016, n° 716; Cass. 24 mars 2015, RG P.13.1134.N, Pas., 2015, n° 214, et références citées en note ; P. MARCHAL, « Principes généraux du droit », R.P.D.B., Bruylant, 2014, n° 30 et 68 à 68-3 « Le principe de légalité en matière répressive est un droit fondamental garanti de manière totalement ou partiellement analogue par les articles 12, alinéa 2, et 14 de la Constitution et par les articles 7 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 15 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques. Conformément à l'article 26, § 4, alinéa 2, 2°, de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle, la Cour peut examiner si la disposition litigieuse viole ou non manifestement les articles 12, alinéa 2, et 14 de la Constitution. » (Cass., 21 octobre 2014, RG P.14.0367.N, Pas., 2014, n° 626, §§ 7 à 12 ; voir Cass., 14 octobre 2014, RG P.14.0507.N, Pas., 2014, n° 606, §§ 67-68).

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Légalité et prévisibilité - Portée

P.17.1221.F

24 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180124.2](#)

AC nr. ...

Conclusie « in hoofdzaak » van advocaat-generaal Nolet de Brauwere.

MILIEURECHT - Wallonië - Administratieve sanctie - Mondelinge voordracht van het verweer
3/12/2019

Conclusions « dit en substance » de l'avocat général Nolet de Brauwere.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Wallonie - Sanction administrative - Présentation orale de la

P. 379/593

Conclusie « in hoofdzaak » van advocaat-generaal Nolet de Brauwere.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Milieu - Wallonië - Administratieve sanctie - Mondelinge voordracht van het verweer

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Milieu - Wallonië - Administratieve sanctie - Mondelinge voordracht van het verweer

Uit artikel D163 Waals Milieuwetboek volgt dat de mondelinge voordracht van het verweer van een overtreder die bij de afgevaardigd sanctionerend ambtenaar daarom heeft verzocht, moet geschied zijn alvorens, in voorkomend geval, een administratieve sanctie op te leggen (1); aangezien dit vormvereiste tot doel heeft het recht van verdediging te waarborgen, is het een substantieel vormvereiste; aldus is het vonnis, dat oordeelt dat de vaststelling van de verbaliserende ambtenaar duidelijk de vastgestelde onregelmatigheden heeft vermeld en niet wordt aangetoond hoe en waardoor een mondelinge voordracht van de verweermiddelen van de eiseres in situ essentieel zou zijn geweest voor de tegenspraak, niet naar recht verantwoord (2). (1) Behoudens wanneer het bedrag van de toe te passen geldboete niet hoger is dan 62, 50 euro, wat te dezen niet het geval is. (2) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2018, nr. 54.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Milieu - Wallonië - Administratieve sanctie - Mondelinge voordracht van het verweer

- Art. D163 Decr.W.Gew. 27 mei 2004 - Milieuwetboek. - Boek 2 : Waterwetboek. - Decretale gedeelte
- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Milieu - Wallonië - Administratieve sanctie - Mondelinge voordracht van het verweer

- Art. D163 Decr.W.Gew. 27 mei 2004 - Milieuwetboek. - Boek 2 : Waterwetboek. - Decretale gedeelte
- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

MILIEURECHT - Wallonië - Administratieve sanctie - Mondelinge voordracht van het verweer

- Art. D163 Decr.W.Gew. 27 mei 2004 - Milieuwetboek. - Boek 2 : Waterwetboek. - Decretale gedeelte
- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Conclusions « dit en substance » de l'avocat général Nolet de Brauwere.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Environnement - Wallonie - Sanction administrative - Présentation orale de la défense

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Environnement - Wallonie - Sanction administrative - Présentation orale de la défense

Il résulte de l'article. D.163 du Code wallon de l'environnement que la présentation orale de la défense d'un contrevenant qui en fait la demande au fonctionnaire sanctionnateur délégué doit être réalisée avant l'application éventuelle d'une sanction administrative (1); destinée à garantir le respect des droits de la défense, cette formalité est substantielle; ainsi, le jugement qui considère que le constat de l'agent verbalisant a clairement rapporté les irrégularités relevées et qu'il n'est pas indiqué en quoi une présentation orale de la défense de la demanderesse in situ aurait été essentielle à la contradiction n'est pas légalement justifié (2). (1) Sauf si le montant de l'amende à appliquer n'excède pas 62,50 euros, ce qui n'est pas le cas en l'espèce. (2) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Environnement - Wallonie - Sanction administrative - Présentation orale de la défense

- Art. D163 Décr.Rég.w. du 27 mai 2004 - Code de l'Environnement - Livre 2 : Code de l'Eau. - Partie décrétable
- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Environnement - Wallonie - Sanction administrative - Présentation orale de la défense

- Art. D163 Décr.Rég.w. du 27 mai 2004 - Code de l'Environnement - Livre 2 : Code de l'Eau. - Partie décrétable
- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Wallonie - Sanction administrative - Présentation orale de la défense

- Art. D163 Décr.Rég.w. du 27 mai 2004 - Code de l'Environnement - Livre 2 : Code de l'Eau. - Partie décrétable
- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Wanneer de beklaagde aanvoert dat het strafdossier geen enkel element bevat dat de telastleggingen van witwassen met enig basismisdrijf in verband kan brengen waaruit de onrechtmatige oorsprong van de gelden kan worden afgeleid, verantwoordt de rechter de afwijzing van dat verweer naar recht door elke rechtmatige oorsprong van de gelden uit te sluiten en de verklaringen van de eiser betreffende de oorsprong van zijn inkomsten in aanmerking te nemen, doch daar een andersluidende beoordeling van de feiten tegenover te stellen (1). (1) Zie Cass. 17 december 2013, AR P.13.1354.N, AC 2013, nr. 690, en de verwijzingen in de noot; M. L. CESONI en D. VANDERMEERSCH, "Le Recel et le Blanchiment", in Les Infractions - Vol. 1: Les infractions contre les biens, 2de uitg., Larcier, 2016, pp. 557-566, inz. de verwijzingen in de noten 148 e.v.

HELING - Witwassen - Toepassingsvoorwaarden - Basismisdrijf - Beoordeling door de rechter - Aard

- Art. 505 Strafwetboek

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Witwassen - Toepassingsvoorwaarden - Basismisdrijf - Beoordeling door de rechter - Aard

- Art. 505 Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Witwassen - Toepassingsvoorwaarden - Basismisdrijf

- Art. 505 Strafwetboek

Lorsque le prévenu fait valoir que le dossier répressif ne contient aucun élément de nature à rattacher les préventions de blanchiment à une quelconque infraction primaire permettant de conclure à l'origine illicite des fonds, le juge justifie légalement le rejet de cette défense en excluant toute origine légale des fonds et en prenant en considération, en leur opposant une appréciation en fait contraire, les explications du demandeur relatives à l'origine de ses revenus (1). (1) Voir Cass. 17 décembre 2013, RG P.13.1354.N, Pas. 2013, n° 690, et réf. en note ; M. L. CESONI et D. VANDERMEERSCH, « Le Recel et le Blanchiment », in Les Infractions - Vol. 1er : Les infractions contre les biens, 2ème éd., Larcier, 2016, pp. 557-566, spéc. réf. en notes 148 et s.

RECEL - Blanchiment - Conditions d'application - Infraction primaire - Appréciation par le juge - Nature

- Art. 505 Code pénal

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Blanchiment - Conditions d'application - Infraction primaire - Appréciation par le juge - Nature

- Art. 505 Code pénal

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Blanchiment - Conditions d'application - Infraction primaire

- Art. 505 Code pénal

Artikel 92, Strafwetboek bepaalt dat correctionele straffen verjaren door verloop van vijf jaren, te rekenen van de dagtekening van het arrest of van het in laatste aanleg gewezen vonnis, of te rekenen van de dag waarop het in eerste aanleg gewezen vonnis niet meer kan worden bestreden bij wege van hoger beroep; de termijn van hoger beroep, die bepalend is voor de aanvang van de verjaring van de straf, neemt slechts een aanvang vanaf de rechtsgeldige betekening van de veroordeling bij verstek.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Algemeen - Strafzaken - Verstekvonnis - Termijn om hoger beroep aan te tekenen - Rechtsgeldige betekening - Draagwijdte

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Verstekvonnis - Termijn om hoger beroep aan te tekenen - Rechtsgeldige betekening - Draagwijdte

VERJARING - Strafzaken - Straf - Termijnen - Aanvang van de termijn - Verstekvonnis - Rechtsgeldige betekening - Draagwijdte

L'article 92 du Code pénal prévoit que les peines correctionnelles se prescrivent par cinq années révolues, à compter de la date de l'arrêt ou du jugement rendu en dernier ressort, ou à compter du jour où le jugement rendu en première instance ne pourra plus être attaqué par la voie de l'appel; le délai d'appel, qui détermine le début de la prescription de la peine, ne prend cours qu'à compter de la signification faite valablement de la condamnation prononcée par défaut.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Généralités - Matière répressive - Jugement rendu par défaut - Délai pour interjeter appel - Signification valable - Portée

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Jugement rendu par défaut - Délai pour interjeter appel - Signification valable - Portée

PRESCRIPTION - Matière répressive - Peine - Délais - Début du délai - Jugement rendu par défaut - Signification valable - Portée

Artikel 65, tweede lid, Strafwetboek, bepaalt dat de rechter die vaststelt dat de feiten die bij hem aanhangig zijn en die hij bewezen acht, samen met misdrijven die deze feiten voorafgaan en die bij een in kracht van gewijsde gegane beslissing werden bestraft, de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van eenzelfde misdadig opzet, bij de straftoemeting de reeds uitgesproken straffen in aanmerking neemt; dit houdt in dat de rechter die oordeelt dat, gelet op de nieuwe feiten die bij hem aanhangig zijn, de reeds uitgesproken straf onvoldoende is en een bijkomende straf uitspreekt, noodzakelijk de reeds eerder beoordeelde feiten in zijn beoordeling moet betrekken (1). (1) Cass. 22 juni 2004, AR P.04.0310.N, AC. 2004, nr. 345; Cass. 26 november 2002, AR P.01.1670.N, AC 2002, nr. 630.

STRAF - Samenloop - Eendaadse -

L'article 65, alinéa 2, du Code pénal dispose que, lorsque le juge du fond constate que des infractions ayant antérieurement fait l'objet d'une décision définitive et d'autres faits dont il est saisi et qui, à les supposer établis, sont antérieurs à ladite décision et constituent avec les premières la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse, il tient compte, pour la fixation de la peine, des peines déjà prononcées; cette disposition implique que, lorsque le juge considère que compte tenu des faits nouveaux dont il est saisi, la peine déjà prononcée est insuffisante et qu'il prononce une peine complémentaire, il doit nécessairement tenir compte, dans son appréciation, des faits sur lesquels il a déjà été statué (1). (1) Cass. 22 juin 2004, RG P.04.0310.N, Pas. 2004, n° 345 ; Cass. 26 novembre 2002, RG P.01.1670.N, Pas. 2002, n° 630.

PEINE - Concours - Concours idéal -

Bij het beoordelen van de bewijswaarde van de verklaringen van personen die geen verklaringen hebben afgelegd in verband met de schuld van de beklaagde of van het resultaat van hun optreden, oordeelt de rechter onaantastbaar over de noodzaak, de raadzaamheid en de gepastheid van het bevelen van een bijkomende onderzoeksmaatregel zoals een getuigenverhoor, mits daarbij het recht van de beklaagde op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd niet te miskennen.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen -

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 -

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Lors de l'appréciation de la valeur probante des déclarations de personnes n'ayant pas fait de déclarations relatives à la culpabilité du prévenu ou du résultat de leur intervention, le juge apprécie souverainement s'il est nécessaire, opportun et approprié d'ordonner une mesure d'instruction complémentaire, telle une audition de témoins, à la condition que le droit du prévenu à un procès équitable dans son ensemble ne s'en trouve pas méconnu.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale -

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR -

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 -

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Artikel 3.14.4 van bijlage 2 bij het KB Ademtest- en ademanalysetoestellen vereist geen wachttijd van vijf minuten tussen twee ademanalyses.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 59 -

- Art. 59, §§ 1 en 3, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 3.14.4, bijlage 2 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen

Het besturen van een motorvoertuig in staat van alcoholintoxicatie is een wanbedrijf waarvan het bewijs, wanneer het door een adem- of bloedanalyse wordt geleverd, bijzonder bij wet is geregeld (1) zodat wanneer de rechter zijn beslissing grondt op de resultaten van de alcoholconcentratie per liter uitgeademde alveolaire lucht of per liter bloed, hij zich dient te houden aan de bepalingen die de bijzondere gebruiksmodaliteiten van de gebruikte toestellen vastleggen (2). (1) Zie: Cass. 26 november 2008, AR P.08.1043.F, AC 2008, nr. 671. (2) Cass. 12 maart 2014, AR P.13.1880.F, AC 2014, nr. 202.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering -

- Artt. 34 en 59 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 34 -

- Artt. 34 en 59 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 59 -

- Artt. 34 en 59 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Het feit dat uit de vaststellingen van de verbalisanten of uit enig stuk van het strafdossier niet uitdrukkelijk blijkt dat het gebruikte ademanalysetoestel voldoet aan de voorschriften van het KB Ademtest- en ademanalysetoestellen, levert geen vermoeden op van een schending van de daarin gestelde regels omdat de rechter op grond van een feitelijke beoordeling dient na te gaan of uit de gegevens van de zaak blijkt dat een vormvereiste niet werd nageleefd en, in voorkomend geval, de weerslag ervan op de betrouwbaarheid van het bewijs en het recht op een eerlijk proces moet beoordelen.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering -

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 34 -

3/12/2019

L'article 3.14.4 de l'annexe 2 à l'arrêté royal du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de l'haleine ne requiert pas qu'un intervalle de cinq minutes sépare deux analyses de l'haleine.

ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 59 -

- Art. 59, § 1er, et 3, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

- Art. 3.14.4, annexe 2 A.R. du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de haleine

La conduite d'un véhicule à moteur en état d'imprégnation alcoolique est un délit dont la preuve, lorsqu'elle est rapportée par une analyse de l'haleine ou sanguine, est spécialement réglementée par la loi (1), de sorte que s'il fonde sa décision sur les résultats de la concentration d'alcool par litre d'air alvéolaire expiré ou par litre de sang, le juge est tenu par les dispositions fixant les modalités particulières d'utilisation des appareils en cause (2). (1) Voir Cass. 26 novembre 2008, RG P.08.1043.F, Pas. 2008, n° 671. (2) Cass. 12 mars 2014, RG P.13.1880.F, Pas. 2014, n° 202.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve -

- Art. 34 et 59 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 34 -

- Art. 34 et 59 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 59 -

- Art. 34 et 59 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

La circonstance qu'il n'apparaît pas expressément des constatations des agents verbalisateurs ou de toute pièce du dossier répressif que l'appareil d'analyse de l'haleine utilisé satisfait aux prescriptions de l'arrêté royal du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de l'haleine ne constitue pas une présomption de violation des règles qui y sont prévues, dès lors que le juge est tenu de vérifier, par une appréciation en fait, s'il ressort des éléments de l'affaire qu'une formalité n'a pas été respectée et, le cas échéant, d'en évaluer l'impact sur la fiabilité de la preuve et le droit à un procès équitable.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve -

ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière -

P. 383/593

P.17.1257.F

7 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180307.4](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

CASSATIE - Algemeen - Opdracht en bestaansreden van het hof - Aard van het cassatiegeding - Openbaar ministerie bij het Hof - Conclusie - Verzoek om uitstel om op de conclusie van het openbaar ministerie te antwoorden - Hoedanigheid om het verzoek in te dienen - Burgerlijke partijen zijn geen partij in de bestreden arresten

HOF VAN ASSISEN - Allerlei - Arresten bij verstek gewezen door het hof van assisen - Motiverend arrest en veroordelend arrest - Verzet - Vormen - Betekening enkel geschied aan het openbaar ministerie - Geldigheid

VERZET - Strafzaken - Vormen - Arresten bij verstek gewezen door het hof van assisen - Motiverend arrest en veroordelend arrest - Betekening enkel geschied aan het openbaar ministerie - Geldigheid

Uit de artikelen 187, §2, eerste lid, 356, tweede lid, en 357 Wetboek van Strafvordering volgt dat het verzet van de bij verstek veroordeelde beschuldigde niet hoeft betekend te worden aan de personen die geen partij zijn in de beslissing die hij wil aanvechten en dat het rechtsmiddel tegen de beslissing op de strafvordering openstaat na enkel de betekening aan het openbaar ministerie (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 157.

VERZET - Strafzaken - Vormen - Arresten bij verstek gewezen door het hof van assisen - Motiverend arrest en veroordelend arrest - Betekening enkel geschied aan het openbaar ministerie - Geldigheid

- Artt. 187, § 2, eerste lid, 356, tweede lid, en 357 Wetboek van Strafvordering

HOF VAN ASSISEN - Allerlei - Arresten bij verstek gewezen door het hof van assisen - Motiverend arrest en veroordelend arrest - Verzet - Vormen - Betekening enkel geschied aan het openbaar ministerie - Geldigheid

- Artt. 187, § 2, eerste lid, 356, tweede lid, en 357 Wetboek van Strafvordering

Wanneer de verweerders in cassatie, als burgerlijke partijen, geen partij zijn in de bestreden arresten op de strafvordering, terwijl de hen betreffende burgerlijke belangen door een afzonderlijk arrest werden geregeld, hebben zij, op strafrechtelijk gebied, niet de hoedanigheid om te verzoeken dat de zaak wordt verdaagd om op de conclusie van het openbaar ministerie te antwoorden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 157.

CASSATIE - Algemeen - Opdracht en bestaansreden van het hof - Aard van het cassatiegeding - Openbaar ministerie bij het Hof - Conclusie - Verzoek om uitstel om op de conclusie van het openbaar ministerie te antwoorden - Hoedanigheid om het verzoek in te dienen - Burgerlijke partijen zijn geen partij in de bestreden arresten

3/12/2019

Conclusions de l'avocat général Vandermeersch.

CASSATION - Généralités. mission et raison d'être de la cour de cassation. nature de l'instance en cassation - Ministère public près la Cour - Conclusions - Demande de remise pour répondre aux conclusions du ministère public - Qualité pour former la demande - Parties civiles non parties aux arrêts attaqués

COUR D'ASSISES - Divers - Arrêts rendus par défaut par la cour d'assises - Arrêts de motivation et de condamnation - Opposition - Formes - Signification seulement faite au ministère public - Validité

OPPOSITION - Matière répressive - Formes - Arrêts rendus par défaut par la cour d'assises - Arrêts de motivation et de condamnation - Signification seulement faite au ministère public - Validité

Il résulte des articles 187, § 2, alinéa 1er, 356, alinéa 2, et 357 du Code d'instruction criminelle que l'opposition de l'accusé qui a été condamné par défaut ne doit pas être signifiée aux personnes qui ne sont pas parties à la décision qu'il veut entreprendre, et que le recours visant la décision rendue sur l'action publique est ouvert sur la seule signification faite au ministère public (1). (1) Voir les concl. du MP.

OPPOSITION - Matière répressive - Formes - Arrêts rendus par défaut par la cour d'assises - Arrêts de motivation et de condamnation - Signification seulement faite au ministère public - Validité

- Art. 187, § 2, al. 1er, 356, al. 2, et 357 Code d'Instruction criminelle

COUR D'ASSISES - Divers - Arrêts rendus par défaut par la cour d'assises - Arrêts de motivation et de condamnation - Opposition - Formes - Signification seulement faite au ministère public - Validité

- Art. 187, § 2, al. 1er, 356, al. 2, et 357 Code d'Instruction criminelle

Lorsque les défendeurs en cassation, parties civiles, ne sont pas parties aux arrêts attaqués rendus sur la seule action publique alors que les intérêts civils qui les concernent ont été réglés par un arrêt distinct, ils sont, au pénal, sans qualité pour demander une remise en vue de répondre aux conclusions du ministère public (1). (1) Voir les concl. du MP.

CASSATION - Généralités. mission et raison d'être de la cour de cassation. nature de l'instance en cassation - Ministère public près la Cour - Conclusions - Demande de remise pour répondre aux conclusions du ministère public - Qualité pour former la demande - Parties civiles non parties aux arrêts attaqués

P. 384/593

P.17.1261.N

22 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180522.5](#)

AC nr. ...

Het arrest dat een beklaagde schuldig verklaart aan de telastlegging van poging tot moord als aanzetter of uitlokker in de zin van artikel 66, vierde lid, *Strafwetboek*, terwijl hij voor deze telastlegging werd vervolgd als deelnemer in de zin van artikel 66, eerste tot en met derde lid, *Strafwetboek*, zonder de telastlegging te heromschrijven en de beklaagde daaromtrent te verwittigen, schendt artikel 66 *Strafwetboek* en het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging (1). (1) Cass. 26 oktober 1993, AR 6913, AC 1993, nr. 432.

MISDRIJF - Deelneming - Artikel 66 Strafwetboek - Recht van verdediging - Vervolgung als deelnemer in de zin van artikel 66, eerste tot en met derde lid Strafwetboek - Veroordeling als deelnemer in de zin van artikel 66, vierde lid Strafwetboek - Herkwalificatie - Verwittiging - Draagwijdte

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Deelneming - Artikel 66 Strafwetboek - Vervolgung als deelnemer in de zin van artikel 66, eerste tot en met derde lid Strafwetboek - Veroordeling als deelnemer in de zin van artikel 66, vierde lid Strafwetboek - Herkwalificatie - Verwittiging - Draagwijdte

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht van verdediging - Deelneming - Artikel 66 Strafwetboek - Vervolgung als deelnemer in de zin van artikel 66, eerste tot en met derde lid Strafwetboek - Veroordeling als deelnemer in de zin van artikel 66, vierde lid Strafwetboek - Herkwalificatie - Verwittiging - Draagwijdte

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht van verdediging - Strafzaken - Deelneming - Artikel 66 Strafwetboek - Vervolgung als deelnemer in de zin van artikel 66, eerste tot en met derde lid Strafwetboek - Veroordeling als deelnemer in de zin van artikel 66, vierde lid Strafwetboek - Herkwalificatie - Verwittiging - Draagwijdte

Viola l'article 66 du Code pénal et méconnaît le principe général du droit relatif au respect des droits de la défense l'arrêt qui déclare un prévenu coupable de la prévention de tentative d'assassinat en tant que provocateur au sens de l'article 66, alinéa 4, du Code pénal, alors qu'il a été poursuivi du chef de cette prévention en tant que participant au sens de l'article 66, alinéas 1 à 3, du Code pénal, sans requalifier la prévention et en avertir le prévenu (1). (1) Cass. 26 octobre 1993, RG 6913, Bull. et Pas. 1993, n° 432.

INFRACTION - Participation - Article 66 du Code pénal - Droits de la défense - Poursuites en tant que participant au sens de l'article 66, alinéas 1 à 3, du Code pénal - Condamnation en tant que participant au sens de l'article 66, alinéa 4, du Code pénal - Requalification - Avertissement - Portée

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Participation - Article 66 du Code pénal - Poursuites en tant que participant au sens de l'article 66, alinéas 1 à 3, du Code pénal - Condamnation en tant que participant au sens de l'article 66, alinéa 4, du Code pénal - Requalification - Avertissement - Portée

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droits de la défense - Participation - Article 66 du Code pénal - Poursuites en tant que participant au sens de l'article 66, alinéas 1 à 3, du Code pénal - Condamnation en tant que participant au sens de l'article 66, alinéa 4, du Code pénal - Requalification - Avertissement - Portée

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droits de la défense - Matière répressive - Participation - Article 66 du Code pénal - Poursuites en tant que participant au sens de l'article 66, alinéas 1 à 3, du Code pénal - Condamnation en tant que participant au sens de l'article 66, alinéa 4, du Code pénal - Requalification - Avertissement - Portée

P.17.1263.F

28 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180328.2](#)

AC nr. ...

Uit artikel 427, tweede lid, *Wetboek van Strafvordering* volgt dat zowel de betekening van het cassatieberoep als de neerlegging van het exploit waaruit de vervulling van dat vormvoorschrift blijkt, moeten plaatsvinden binnen de termijn van twee maanden die volgen op de verklaring van cassatieberoep; een document dat noch de opgave van de naam van de instrumenterende gerechtsdeurwaarder noch de modaliteiten van de betekening van het beroep bevat, is geen exploit van betekening van het cassatieberoep van de eiser aan de partijen waartegen het gericht is.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en 3/12/2019

Il résulte de l'article 427, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle que tant la signification du pourvoi que le dépôt de l'exploit qui atteste l'accomplissement de cette formalité doivent avoir lieu dans le délai de deux mois qui suivent la déclaration du pourvoi; un document ne contenant ni l'indication du nom de l'huissier de justice instrumentant, ni les modalités de la signification du recours ne constitue pas un exploit de signification du pourvoi du demandeur aux parties contre lesquelles il est dirigé.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans

P. 385/593

P.17.1273.N

4 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180904.1](#)

AC nr. ...

In het sociaal strafrecht is de werkgever de natuurlijke of rechtspersoon die met de werknemer is verbonden door een arbeidsverhouding die wordt gekenmerkt door ondergeschikt verband, hetzij op grond van een arbeids- of andere overeenkomst, hetzij op grond van een statutair of feitelijk verband; gelet op het beginsel van de autonomie van het strafrecht moet de vraag of een persoon die de hoedanigheid van werkgever heeft door de rechter niet zozeer worden beantwoord aan de hand van de juridische kwalificaties in het arbeids- of sociaalzekerheidsrecht, maar wel op grond van de feitelijke context.

ARBEIDSONGEVAL - Aansprakelijkheid - Werknemer - Werkgever - Werkgever

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Algemeen - Sociaal strafrecht - Werkgever

En droit pénal social, l'employeur est la personne physique ou morale qui est liée au travailleur par une relation de travail caractérisée par un lien de subordination, soit sur la base d'un contrat de travail ou autre, soit sur la base d'un lien statutaire ou factuel; eu égard au principe de l'autonomie du droit pénal, le juge ne doit pas répondre à la question de savoir si une personne est dotée de la qualité d'employeur tant à la lumière des qualifications juridiques en droit du travail ou en droit de la sécurité sociale que sur la base du contexte factuel.

ACCIDENT DU TRAVAIL - Responsabilité - Travailleur. employeur - Employeur

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Généralités - Droit pénal social - Employeur

P.17.1274.N

8 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180508.1](#)

AC nr. ...

Artikel 1021 Gerechtelijk Wetboek volgens welk de partijen een omstandige opgave kunnen indienen van hun onderscheiden kosten, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding, zoals bepaald in artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek, is niet van toepassing in strafzaken.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Artikel 1021 Gerechtelijk Wetboek - Toepasselijkheid

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Strafzaken - Artikel 1021 Gerechtelijk Wetboek - Toepasselijkheid

L'article 1021 du Code judiciaire selon lequel les parties peuvent déposer un relevé détaillé de leurs dépens respectifs, y compris l'indemnité de procédure telle que prévue à l'article 1022 du Code judiciaire, ne s'applique pas en matière répressive.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Article 1021 du Code judiciaire - Applicabilité

INDEMNITE DE PROCEDURE - Matière répressive - Article 1021 du Code judiciaire - Applicabilité

Met het oordeel dat de opschorting ontoereikend is voor de beteugeling van de bewezen telastlegging een te zwak signaal is om de beklaagde aan te zetten tot voorzichtigheid in het verkeer, zonder hierbij na te gaan of een effectieve bestraffing nadelig kan zijn voor eisers reclassering en resocialisering, beantwoordt de bestreden beslissing het verzoek tot opschorting van de beklaagde niet zoals vereist in artikel 3, vierde lid, tweede zin, Probatiwewet.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verzoek tot opschorting van de beklaagde - Weigering - Motivering

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER -

En considérant que la suspension du prononcé est insuffisante pour réprimer la prévention établie [et] constitue un signal trop faible pour inciter le prévenu à faire preuve de prudence dans la circulation, sans vérifier si une peine effective est susceptible de nuire à la réinsertion et à la resocialisation du [prévenu], la décision attaquée ne répond pas à la demande de suspension sollicitée par le prévenu, tel que le requiert l'article 3, alinéa 4, deuxième phrase, de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Demande de suspension sollicitée par le prévenu - Refus - Motivation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE -

Uit de bepalingen van artikel 162bis, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en artikel 1022, tweede en derde lid, Gerechtelijk Wetboek volgt dat, ook wanneer de partijen een opgave hebben ingediend van hun kosten en hierbij slechts één rechtsplegingsvergoeding vorderen, de strafrechter die uitspraak doet over de burgerlijke rechtsvordering, een rechtsplegingsvergoeding aan elke in het gelijk gestelde partij kan toekennen; uit deze bepalingen volgt tevens dat de strafrechter, bij gebrek aan een verzoek tot afwijking, de rechtsplegingsvergoeding bepaalt op het basisbedrag, ook wanneer dit een hoger bedrag is dan vermeld in de opgave waarbij het feit dat de partijen slechts tesamen één rechtsplegingvergoeding hebben gevraagd, hieraan geen afbreuk doet (1). (1) Zie Cass. 10 juni 2014, AR P.14.0280.N, AC 2014, nr. 412.

Il résulte des dispositions des articles 162bis, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle et 1022, alinéas 2 et 3, du Code judiciaire que, même lorsque les parties ont déposé un relevé de leurs frais en requérant l'octroi d'une seule indemnité de procédure, le juge pénal qui statue sur l'action civile peut octroyer une indemnité de procédure à chaque partie ayant obtenu gain de cause; il suit également de ces dispositions qu'à défaut de demande de dérogation, le juge pénal fixe l'indemnité de procédure au montant de base, même lorsque ce montant est supérieur à celui mentionné dans le relevé; le fait que les parties aient demandé conjointement une indemnité de procédure unique n'y fait pas obstacle (1). (1) Voir Cass. 10 juin 2014, RG P.14.0280.N, Pas. 2014, n° 412.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Strafrechter die uitspraak doet over de burgerlijke rechtsvordering - Meerdere in het gelijk gestelde partijen - Toekenning rechtsplegingsvergoeding

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Juge pénal statuant sur l'action civile - Pluralité de parties ayant obtenu gain de cause - Octroi d'une indemnité de procédure

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Strafzaken - Strafrechter die uitspraak doet over de burgerlijke rechtsvordering - Meerdere in het gelijk gestelde partijen - Toekenning rechtsplegingsvergoeding

INDEMNITE DE PROCEDURE - Matière répressive - Juge pénal statuant sur l'action civile - Pluralité de parties ayant obtenu gain de cause - Octroi d'une indemnité de procédure

P.17.1275.F

7 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180207.4](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Nolet de Brauwere.

Conclusions de l'avocat général Nolet de Brauwere.

MILIEURECHT - Wallonië - Afvalstoffen

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Wallonie - Déchets

De rechter kan niet oordelen dat de op het terrein van de beklaagde aanwezige voertuigen en onderdelen geen afvalstoffen zijn in de zin van artikel 2 decreet Waalse Gewestraad van 27 juni 1996 betreffende de afvalstoffen, op grond dat ze een doel dan wel een bestemming hebben, zonder na te gaan of de beklaagde niet verplicht was zich daarvan te ontdoen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 80.

Le juge ne peut considérer que les véhicules et pièces présents sur le terrain du prévenu ne constituent pas des déchets au sens de l'article 2 du décret du Conseil régional wallon du 27 juin 1996 relatif aux déchets au motif qu'ils ont une finalité ou une destination, sans vérifier si le prévenu n'avait pas l'obligation de s'en défaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

MILIEURECHT - Wallonië - Afvalstoffen

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Wallonie - Déchets

- Artt. 2, 1°, en 7 Decr. Waalse Gewestraad 27 juni 1996 betreffende de afvalstoffen

- Art. 2, 1°, et 7 Décr. de la Région wallonne du 27 juin 1996 relatif aux déchets

P.17.1279.N

6 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180306.6](#)

AC nr. ...

De appelrechter die ingevolge het hoger beroep van het openbaar ministerie het verzet dat de beklaagde voor de eerste rechter heeft ingesteld, voor het eerst in hoger beroep ongedaan verklaart, moet ingevolge de devolutieve werking van het hoger beroep over de grond van de zaak zelf beslissen binnen de grenzen bepaald door de verklaring van hoger beroep, de overeenkomstig artikel 204 Wetboek van Strafvordering bedoelde grieven en de door artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering desgevallend aan te voeren ambtshalve middelen.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Beslissing op verzet - Hoger beroep door openbaar ministerie - Ongedaanverklaring door appelrechter

VERZET - Strafzaken - Beslissing op verzet - Hoger beroep door openbaar ministerie - Ongedaanverklaring door appelrechter

Le juge d'appel qui, à la suite de l'appel du ministère public, déclare non avenue, pour la première fois en degré d'appel, l'opposition formée par le prévenu devant le premier juge doit, en raison de l'effet dévolutif de l'appel, statuer sur le fond même de l'affaire dans les limites établies par la déclaration d'appel, les griefs visés à l'article 204 du Code d'instruction criminelle et, le cas échéant, les moyens à soulever d'office en vertu de l'article 210, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Décision rendue sur opposition - Appel interjeté par le ministère public - Opposition déclarée non avenue par le juge d'appel

OPPOSITION - Matière répressive - Décision rendue sur opposition - Appel interjeté par le ministère public - Opposition déclarée non avenue par le juge d'appel

P.17.1282.N

23 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180123.5](#)

AC nr. ...

Het onderzoeksgerecht dat op grond van artikel 72 Vreemdelingenwet verzocht wordt uitspraak te doen over de wettigheid van een administratieve beslissing van vrijheidsberoving van een vreemdeling, dient vast te stellen dat dit rechtsmiddel zonder voorwerp is indien de vreemdeling niet langer krachtens die beslissing, maar op grond van een andere autonome titel van zijn vrijheid is beroofd, aangezien het door artikel 72 Vreemdelingenwet bedoelde wettigheidsonderzoek slechts betrekking heeft op de bekritiseerde titel van vrijheidsberoving; wanneer evenwel op gemotiveerde wijze wordt aangevoerd dat de eerste beslissing tot vrijheidsberoving door een onwettigheid is aangetast die de navolgende beslissing ongeldig maakt, staat het aan de rechter bij wie die betwisting aanhangig is gemaakt dit in het licht van artikel 5.4 EVRM te onderzoeken en dit houdt in dat het onderzoeksgerecht in dat geval moet nagaan of de aangevoerde onwettigheid die de eerste beslissing aantast doorwerkt tot de tweede, nieuwe beslissing en deze ook onwettig kan maken (1). (1) Cass. 23 januari 2018, AR P.17.1318.N, AC 2018, nr. 50; Cass. 10 mei 2017, AR P.17.0447.F, AC 2017, nr. 324.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Vrijheidsberoving - Nieuwe administratieve beslissing met verschillende grondslag die de oorspronkelijke beslissing vervangt - Draagwijdte - Gevolg - Gemotiveerde aanvoering dat de oorspronkelijke beslissing van vrijheidsberoving aangetast is door een onwettigheid - Invloed op de nieuwe beslissing tot vrijheidsberoving - Taak van het onderzoeksgerecht - Draagwijdte

La juridiction d'instruction appelée à statuer sur la légalité d'une décision administrative de privation de liberté d'un étranger, sur le fondement de l'article 72 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, est tenue de constater que ce recours est sans objet lorsque l'étranger n'est plus privé de sa liberté en vertu de cette décision, mais sur la base d'un autre titre autonome, dès lors que l'examen de la légalité visé à l'article 72 de ladite loi porte uniquement sur le titre de privation de liberté critiqué; toutefois, lorsqu'il est invoqué de manière motivée que la première décision de privation de liberté est affectée d'une illégalité de nature à invalider la décision subséquente, il appartient au juge saisi de cette contestation de l'examiner à la lumière de l'article 5, § 4 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, et ceci implique que la juridiction d'instruction doit vérifier dans ce cas si l'illégalité invoquée qui affecte la première décision a un effet sur la seconde et nouvelle décision, et peut également entraîner l'illégalité de celle-ci (1). (1) Cass. 23 janvier 2018, RG P.17.1318.N, Pas. 2018, n° 50; Cass. 10 mai 2017, RG P.17.0447.F, Pas. 2017, n° 324.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Privation de liberté - Nouvelle décision administrative se substituant, sur un fondement différent, à la décision initiale - Portée - Conséquence - Allégation motivée selon laquelle la décision de privation de liberté initiale est affectée d'une illégalité - Incidence sur la nouvelle décision de privation de liberté - Mission de la juridiction d'instruction - Portée

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Recht op vrijheid en veiligheid - Recht op voorziening bij het gerecht - Vreemdelingen - Vrijheidsberoving - Nieuwe administratieve beslissing met verschillende grondslag die de oorspronkelijke beslissing vervangt - Draagwijdte - Gevolg - Gemotiveerde aanvoering dat de oorspronkelijke beslissing van vrijheidsberoving aangetast is door een onwettigheid - Invloed op de nieuwe beslissing tot vrijheidsberoving - Taak van het onderzoeksgerecht - Draagwijdte

VREEMDELINGEN - Vrijheidsberoving - Nieuwe administratieve beslissing met verschillende grondslag die de oorspronkelijke beslissing vervangt - Draagwijdte - Gevolg - Gemotiveerde aanvoering dat de oorspronkelijke beslissing van vrijheidsberoving aangetast is door een onwettigheid - Invloed op de nieuwe beslissing tot vrijheidsberoving - Taak van het onderzoeksgerecht - Draagwijdte

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Droit à la liberté et à la sûreté - Droit à un recours devant un tribunal - Etrangers - Privation de liberté - Nouvelle décision administrative se substituant, sur un fondement différent, à la décision initiale - Portée - Conséquence - Allégation motivée selon laquelle la décision de privation de liberté initiale est affectée d'une illégalité - Incidence sur la nouvelle décision de privation de liberté - Mission de la juridiction d'instruction - Portée

ETRANGERS - Privation de liberté - Nouvelle décision administrative se substituant, sur un fondement différent, à la décision initiale - Portée - Conséquence - Allégation motivée selon laquelle la décision de privation de liberté initiale est affectée d'une illégalité - Incidence sur la nouvelle décision de privation de liberté - Mission de la juridiction d'instruction - Portée

P.17.1283.N

9 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180109.6](#)

AC nr. ...

Naast de afwezigheid van de bij artikel 47, § 2, 2°, 3° en 4°, Wet Strafvuitvoering limitatief opgesomde tegenaanwijzingen, is de zekerheid over de identiteit en het land van herkomst van de veroordeelde een noodzakelijke voorwaarde voor zijn voorlopige invrijheidstelling en zijn daarmee beoogde verwijdering van het grondgebied; zonder die gegevens kan het al dan niet bestaan van tegenaanwijzingen niet worden beoordeeld en kan niet bepaald worden naar welk land de veroordeelde dient te worden gerepatrieerd (1). (1) Zie Cass. 13 september 2011, AR P.11.151.N, AC 2011, nr. 466 (i.v.m. art. 47, § 1, Wet Strafvuitvoering).

STRAFUITVOERING - Strafvuitvoeringsmodaliteiten - Voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Tegenaanwijzingen - Beoordeling door de strafvuitvoeringsrechtbank

- Art. 47, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuitvoeringsmodaliteiten

Outre l'absence des contre-indications énumérées, de manière limitative, à l'article 47, § 2, 2°, 3° en 4°, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées, la certitude quant à l'identité et au pays d'origine de la personne condamnée est une condition nécessaire à sa mise en liberté provisoire et à son expulsion du territoire; à défaut de ces informations, il est impossible d'apprécier l'existence éventuelle de contre-indications et de déterminer dans quel pays le condamné doit être rapatrié (1). (1) Voir Cass. 13 septembre 2011, RG P.11.151.N, Pas. 2011, n° 466 (concernant l'article 47, § 1er, de la loi de la loi du 17 mai 2016 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine).

APPLICATION DES PEINES - Modalités d'exécution de la peine - Mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire - Contre-indications - Appréciation par le tribunal de l'application des peines

- Art. 47, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.17.1284.N

6 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180306.7](#)

AC nr. ...

Volgens artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering kan tegen voorbereidende beslissingen van onderzoek, zelfs al zijn die zonder voorbehoud ten uitvoer gelegd, slechts cassatieberoep worden ingesteld na het eindarrest of het eindvonnis maar artikel 420, tweede lid, 1°, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat niettemin onmiddellijk cassatieberoep kan worden aangetekend tegen beslissingen inzake bevoegdheid; er is een beslissing inzake bevoegdheid als bedoeld door artikel 420, tweede lid, 1°, Wetboek van Strafvordering indien de rechter die van de strafvordering kennisneemt zich de bevoegdheden van een andere rechter toe-eigent dan wel zich onbevoegd verklaart, waardoor een geschil van rechtsmacht ontstaat dat de rechtsgang belemmert en waaraan slechts met een regeling van rechtsgebied een einde kan worden gesteld; de Nederlandstalige correctionele rechtbank te Brussel die zich onbevoegd heeft verklaard om kennis te nemen van het hoger beroep van de beklagde, omdat overeenkomstig artikel 23quater Taalwet Gerechtszaken het hoger beroep tegen de afwijzing door de politierechtbank te Vilvoorde om de zaak te verzenden naar een politierechtbank met het Frans als taal van de rechtspleging bij uitsluiting bij de in de artikelen 73bis en 75bis Gerechtelijk Wetboek bedoelde arrondissementsrechtbanken moet worden gebracht, is dan ook geen beslissing inzake bevoegdheid als bedoeld door artikel 420, tweede lid, 1°, Wetboek van Strafvordering (1). (1) Zie Cass. 15 februari 2017, AR P.16.0821.F, AC 2017, nr. 109.

CASSATIEBEROEP - Strafvordering - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Allerlei - Hoger beroep - Beslissing inzake bevoegdheid - Taalwet Gerechtszaken - Artikel 23quater - Toepasselijkheid

CASSATIEBEROEP - Strafvordering - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Allerlei - Beslissingen inzake bevoegdheid

HOGER BEROEP - Strafvordering (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Beslissing inzake bevoegdheid - Taalwet Gerechtszaken - Artikel 23quater - Cassatieberoep

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In hoger beroep - Strafvordering - Artikel 23quater Taalwet Gerechtszaken - Beslissing inzake bevoegdheid

Selon l'article 420, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, le pourvoi en cassation contre les décisions préparatoires et d'instruction n'est ouvert qu'après l'arrêt ou le jugement définitif, même si elles ont été exécutées sans réserve, mais l'article 420, alinéa 2, 1°, du Code d'instruction criminelle dispose qu'un pourvoi en cassation immédiat peut néanmoins être formé contre les décisions rendues sur la compétence; il est question d'une décision rendue sur la compétence visée à l'article 420, alinéa 2, 1°, du Code d'instruction criminelle lorsque le juge connaissant de l'action publique empiète sur les attributions d'un autre juge ou se déclare incompétent, provoquant ainsi un conflit de juridiction qui entrave le cours de la justice et ne peut prendre fin que par un règlement de juges; la décision du tribunal correctionnel néerlandophone de Bruxelles qui s'est déclaré incompétent pour connaître de l'appel du prévenu pour la raison que, conformément à l'article 23quater de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire, le recours exercé contre la décision du tribunal de police de Vilvoorde qui rejette la demande de renvoi de l'affaire à un tribunal de police dont la langue de la procédure est le français doit exclusivement être porté devant les tribunaux d'arrondissement visés aux articles 73bis et 75bis du Code judiciaire, n'est donc pas une décision rendue sur la compétence visée à l'article 420, alinéa 2, 1°, du Code d'instruction criminelle (1). (1) Voir Cass. 15 février 2017, RG P.16.0821.F, Pas. 2017, n° 109.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Divers - Appel - Décision rendue sur la compétence - Loi sur l'emploi des langues en matière judiciaire - Article 23quater - Applicabilité

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Divers - Décisions rendues sur la compétence

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets, compétence du juge - Décision rendue sur la compétence - Loi sur l'emploi des langues en matière judiciaire - Article 23quater - Pourvoi en cassation

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En appel - Matière répressive - Article 23quater de la loi sur l'emploi des langues en matière judiciaire - Décision rendue sur la compétence

P.17.1286.N

22 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180522.6](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal m.o. Winants.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Politie - Wet Politieambt - Artikel 44/11/1 - Wetens en willens achterhouden door een lid van een politiedienst van persoonsgegevens of informatie van belang voor de uitoefening

3/12/2019

Conclusions de l'avocat général délégué Winants.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Police - Loi sur la fonction de police - Article 44/11/1 - Membre d'un service de police retenant sciemment et volontairement des données à caractère personnel ou des informations présentant un

P. 390/593

van de strafvordering - Informantenwerking - Overmaking van een vertrouwelijk verslag - Beoordeling door de rechter

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Bijzondere opsporingslethoden - Informantenwerking - Wetens en willens achterhouden door een lid van een politiedienst van persoonsgegevens of informatie van belang voor de uitoefening van de strafvordering - Overmaking van een vertrouwelijk verslag - Draagwijdte

POLITIE - Wet Politieambt - Artikel 44/11/1 - Wetens en willens achterhouden door een lid van een politiedienst van persoonsgegevens of informatie van belang voor de uitoefening van de strafvordering

POLITIE - Wet Politieambt - Artikel 44/11/1 - Wetens en willens achterhouden door een lid van een politiedienst van persoonsgegevens of informatie van belang voor de uitoefening van de strafvordering - Informantenwerking - Overmaking van een vertrouwelijk verslag - Draagwijdte

De rechter oordeelt onaantastbaar of een politieambtenaar-contactambtenaar door te verzuimen een vertrouwelijk verslag op te stellen betreffende informatie die hij heeft vernomen van een informant en welke van belang is voor de strafvordering, willens en wetens die informatie heeft achtergehouden; het Hof gaat evenwel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden aangenomen (1). (1) Zie concl. OM.

ONAAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Politie - Wet Politieambt - Artikel 44/11/1 - Wetens en willens achterhouden door een lid van een politiedienst van persoonsgegevens of informatie van belang voor de uitoefening van de strafvordering - Informantenwerking - Overmaking van een vertrouwelijk verslag - Beoordeling door de rechter

Krachtens artikel 44/11/1, eerste lid, Wet Politieambt is strafbaar elk lid van de politiediensten dat willens en wetens persoonsgegevens of informatie achterhoudt die van belang zijn voor de uitoefening van de strafvordering; uit de wetsgeschiedenis van deze bepaling blijkt dat de wetgever in een logica van maximale en gestructureerde informatiedoorstroming wenst dat elk lid van de politiediensten op zijn niveau meewerkt aan de informatieverdeling en dat tekortkomingen inzake de informatiedeling door politieambtenaren in brede zin worden bestraft (1). (1) Zie concl. OM.

POLITIE - Wet Politieambt - Artikel 44/11/1 - Wetens en willens achterhouden door een lid van een politiedienst van persoonsgegevens of informatie van belang voor de uitoefening

3/12/2019

intérêt pour l'exercice de l'action publique - Recours à des indicateurs - Transmission d'un rapport confidentiel - Appréciation par le juge

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Méthodes particulières de recherche - Recours à des indicateurs - Membre d'un service de police retenant sciemment et volontairement des données à caractère personnel ou des informations présentant un intérêt pour l'exercice de l'action publique - Transmission d'un rapport confidentiel - Portée

POLICE - Loi sur la fonction de police - Article 44/11/1 - Membre d'un service de police retenant sciemment et volontairement des données à caractère personnel ou des informations présentant un intérêt pour l'exercice de l'action publique

POLICE - Loi sur la fonction de police - Article 44/11/1 - Membre d'un service de police retenant sciemment et volontairement des données à caractère personnel ou des informations présentant un intérêt pour l'exercice de l'action publique - Recours à des indicateurs - Transmission d'un rapport confidentiel - Portée

Le juge apprécie souverainement si, en omettant d'établir un rapport confidentiel sur les informations qu'il a obtenues d'un informateur et qui présentent un intérêt pour l'exercice de l'action publique, un fonctionnaire de police-fonctionnaire de contact a sciemment et volontairement retenu ces informations; toutefois, la Cour vérifie si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui seraient sans lien avec elles ou qui ne seraient susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification (1). (1) Voir les concl. du MP à leur date dans AC.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Police - Loi sur la fonction de police - Article 44/11/1 - Membre d'un service de police retenant sciemment et volontairement des données à caractère personnel ou des informations présentant un intérêt pour l'exercice de l'action publique - Recours à des indicateurs - Transmission d'un rapport confidentiel - Appréciation par le juge

En vertu de l'article 44/11/1, alinéa 1er, de la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police, encourt une peine tout membre des services de police qui retient sciemment et volontairement des données à caractère personnel ou des informations présentant un intérêt pour l'exercice de l'action publique; il ressort des travaux préparatoires de cette disposition que dans une logique de circulation maximale et structurée de l'information, le législateur souhaite que chaque membre des services de police participe, à son niveau, à la mise en commun de l'information et que les défauts de partage de l'information, au sens large du terme, par des fonctionnaires de police soient sanctionnés (1). (1) Voir les concl. du MP à leur date dans AC.

POLICE - Loi sur la fonction de police - Article 44/11/1 - Membre d'un service de police retenant sciemment et volontairement des données à caractère personnel ou des informations présentant un

P. 391/593

Uit de bepaling van artikel 44/11/1, eerste lid, Wet Politieambt, de wetsgeschiedenis en de doelstelling ervan volgt dat indien een politieambtenaar-contactambtenaar als bedoeld in artikel 47decies, § 1, Wetboek van Strafvordering en in artikel 1, 3°, van het koninklijk besluit van 6 januari 2011 tot bepaling van de werkingsregels van de nationale en lokale informantenbeheerders en van de contactambtenaren, in het kader van de door het voormelde artikel van het Wetboek van Strafvordering en de bepalingen van het voormelde koninklijk besluit van 6 januari 2011 geregelde informantenwerking persoonsgegevens of informatie verneemt die van belang zijn voor de strafvordering, hij die overeenkomstig de vermelde bepalingen en op de daarin bepaalde wijze moet ter kennis brengen, zodat die de gerechtelijke overheid kan bereiken en indien hij willens en wetens verzuimt aan die verplichting te voldoen, is hij strafbaar op grond van artikel 44/11/1, eerste lid, Wet Politieambt; de omstandigheid dat de politieambtenaar-contactambtenaar die persoonsgegevens of informatie die van belang zijn voor de uitoefening van de strafvordering, welke hij heeft vernomen in het kader van de informantenwerking, mondeling meedeelt aan de lokale informantenbeheerder of andere hiërarchische meerderen, ontslaat hem niet van de verplichting die persoonsgegevens of informatie overeenkomstig de voormelde bepalingen en op de daarin bepaalde wijze ter kennis te brengen, zodat die de gerechtelijke overheid kan bereiken, aangezien hij daartoe krachtens deze regelgeving gehouden is en hij bovendien ook als feitelijk ontvanger van de informatie de meest geschikte persoon is (1). (1) Zie concl. OM.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Bijzondere opsporingsmethoden - Informantenwerking - Wetens en willens achterhouden door een lid van een politiedienst van persoonsgegevens of informatie van belang voor de uitoefening van de strafvordering - Overmaking van een vertrouwelijk verslag - Draagwijdte

POLITIE - Wet Politieambt - Artikel 44/11/1 - Wetens en willens achterhouden door een lid van een politiedienst van persoonsgegevens of informatie van belang voor de uitoefening van de strafvordering - Informantenwerking - Overmaking van een vertrouwelijk verslag - Draagwijdte

Il découle de la disposition de l'article 44/11/1, alinéa 1er, de la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police, des travaux préparatoires et de la finalité de la loi que, lorsqu'un fonctionnaire de police-fonctionnaire de contact tel que visé à l'article 47decies, § 1er, du Code d'instruction criminelle et à l'article 1er, 3°, de l'arrêté royal du 6 janvier 2011 fixant les règles de fonctionnement des gestionnaires nationaux et locaux des indicateurs et des fonctionnaires de contact a connaissance, dans le cadre du recours aux indicateurs régi par l'article précité du Code d'instruction criminelle et par les dispositions de l'arrêté royal précité du 6 janvier 2011, de données à caractère personnel ou d'informations présentant un intérêt pour l'exercice de l'action publique, il doit communiquer celles-ci conformément à ces dispositions et selon les modalités qui y sont précisées, de manière à ce qu'elles puissent parvenir aux autorités judiciaires et, s'il manque sciemment et volontairement à cette obligation, il encourt une peine en vertu de l'article 44/11/1, alinéa 1er, de la loi du 5 août 1992; la circonstance que le fonctionnaire de police-fonctionnaire de contact communique verbalement, au gestionnaire local des informateurs ou à d'autres supérieurs hiérarchiques, ces données à caractère personnel ou informations présentant un intérêt pour l'exercice de l'action publique dont il a eu connaissance dans le cadre du recours aux indicateurs, ne le dispense pas de l'obligation de communiquer ces données à caractère personnel ou informations conformément aux dispositions précitées et selon les modalités qui y sont précisées, de manière à ce qu'elles puissent parvenir aux autorités judiciaires, dès lors qu'il est tenu de respecter cette obligation en vertu de ladite réglementation et qu'en tant que récepteur effectif des informations, il est également la personne la plus indiquée à cet effet (1). (1) Voir les concl. du MP à leur date dans AC.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Méthodes particulières de recherche - Recours à des indicateurs - Membre d'un service de police retenant sciemment et volontairement des données à caractère personnel ou des informations présentant un intérêt pour l'exercice de l'action publique - Transmission d'un rapport confidentiel - Portée

POLICE - Loi sur la fonction de police - Article 44/11/1 - Membre d'un service de police retenant sciemment et volontairement des données à caractère personnel ou des informations présentant un intérêt pour l'exercice de l'action publique - Recours à des indicateurs - Transmission d'un rapport confidentiel - Portée

Krachtens artikel 210, tweede lid, derde streepje, Wetboek van Strafvordering, moet bij de appelrechter, met het verzoekschrift bedoeld in artikel 204 van dat wetboek, een betwisting aanhangig zijn gemaakt betreffende de schuldigverklaring aan een telastlegging, vooraleer hij een ambtshalve middel van openbare orde kan opwerpen met betrekking tot de kwalificatie van die telastlegging, de nietigheid van het onderzoek dat de feiten ervan heeft aangetoond of de ontstentenis van enige wetsbepaling die deze feiten strafbaar stelt (1). (1) Zie Cass. 19 april 2017, AR P.17.0055.F, AC 2017, nr. 268, met concl. OM in Pas 2017, nr. 268.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Vorm - Beginsel van het hoger beroep op grieven - Geen grief betreffende de schuldigverklaring - Gevolg voor de aanhangigmaking bij de appelrechter

- Artt. 204 en 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

Het gezag van gewijsde in strafzaken strekt zich enkel uit tot wat noodzakelijk en zeker door de strafrechter is beslist met betrekking tot de feiten die de beklaagde ten laste zijn gelegd en rekening houdend met de gronden waarop de beslissing noodzakelijkerwijs steunt (1). (1) Zie Cass. 19 april 2006, AR P.05.1547.F, AC 2006, nr. 220, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Vorm - Beginsel van het hoger beroep op grieven - Geen grief betreffende de schuldigverklaring - Gevolg voor de aanhangigmaking bij de appelrechter

En vertu de l'article 210, alinéa 2, troisième tiret, du Code d'instruction criminelle, il faut que, par la requête visée à l'article 204 du même code, le juge d'appel soit saisi d'une contestation relative à la culpabilité du chef d'une prévention avant de pouvoir soulever d'office tout moyen d'ordre public relatif à la qualification de cette prévention, à la nullité de l'enquête qui en a établi les faits ou à l'absence de toute disposition légale érigeant ceux-ci en infraction (1). (1) Voir Cass. 19 avril 2017, RG P.17.0055.F, Pas. 2017, n° 268, avec concl. MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Forme - Principe de l'appel sur grief - Absence de grief quant à la culpabilité - Conséquence quant à la saisine du juge d'appel

- Art. 204 et 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle

L'autorité de la chose jugée en matière répressive ne s'attache qu'à ce qui a été certainement et nécessairement jugé par le juge pénal concernant l'existence des faits mis à charge du prévenu, et en prenant en considération les motifs qui sont le soutien nécessaire de la décision (1). (1) Voir Cass. 19 avril 2006, RG P.05.1547.F, Pas. 2006, n° 220, avec concl. de M. Vandermeersch, avocat général. Le second moyen était pris de la violation de l'article 4.1 du Septième Protocole additionnel à la Conv. D.H. et du principe général de droit « non bis in idem ». Le ministère public a conclu qu'il était également fondé (voir Cass. 22 mars 2016, RG P.15.0736.N, Pas., 2016, n° 199, et références en note; Cass. 24 avril 2015, RG F.14.0045.N, Pas. 2015, n° 275; Cass. 4 février 2003, RG P.02.0494.N, Pas. 2003, n° 81; Cass. 7 novembre 1995, RG P.94.0521.N, Pas. 1995, n° 477; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Bruges, 8ème éd., 2017, t. I, p. 239).

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Forme - Principe de l'appel sur grief - Absence de grief quant à la culpabilité - Conséquence quant à la saisine du juge d'appel

Wanneer een telastlegging wegens valsheid betrekking heeft op een document dat de terugbetaling toelaat van in de ZIV-Wet bedoelde geneeskundige verstrekkingen, moet de kamer van het hof van beroep die uitspraak doet over de strafvordering, samengesteld zijn uit twee raadsheren in het hof van beroep en uit één raadsheer in het arbeidshof (1). (1) Zie: Cass. 20 december 2016, AR P.15.1538.N, AC 2016, nr. 738.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Valsheid in geschriften - Document bedoeld in de ZIV-Wet - Behandeling door het hof van beroep - Samenstelling van de zetel

- Art. 101, § 1, tweede lid, en § 2, derde lid *Gerechtigd Wetboek*

- Art. 232, 1°, a) *Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek*

- Art. 73bis *Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen*

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Valsheid in geschriften - Document bedoeld in de ZIV-Wet - Behandeling door het hof van beroep - Samenstelling van de zetel

- Art. 101, § 1, tweede lid, en § 2, derde lid *Gerechtigd Wetboek*

- Art. 232, 1°, a) *Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek*

- Art. 73bis *Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen*

Lorsqu'une prévention de faux concerne un document autorisant le remboursement de prestations de santé, visées par la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, la chambre de la cour d'appel qui statue sur l'action publique doit être composée de deux conseillers à la cour d'appel et d'un conseiller à la cour du travail (1). (1) Voir Cass. 20 décembre 2016, RG P.15.1538.N, Pas. 2016, n° 738.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Faux en écritures - Document visé par la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994 - instruction par la cour d'appel - Composition du siège

- Art. 101, § 1er, al. 2, et § 2, al. 3 *Code judiciaire*

- Art. 232, 1°, a) *L. du 6 juin 2010*

- Art. 73bis *Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994*

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Faux en écritures - Document visé par la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994 - instruction par la cour d'appel - Composition du siège

- Art. 101, § 1er, al. 2, et § 2, al. 3 *Code judiciaire*

- Art. 232, 1°, a) *L. du 6 juin 2010*

- Art. 73bis *Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994*

P.17.1318.N

23 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180123.6](#)

AC nr. ...

De termijn van zeven werkdagen bedoeld in artikel 29, tweede lid, Vreemdelingenwet begint niet te lopen vanaf de oorspronkelijke vrijheidsberoving van de vreemdeling, maar wel vanaf zijn vrijheidsberoving die samenvalt met het ogenblik waarop zijn weigering om te worden gerepatriëerd werd vastgesteld.

VREEMDELINGEN - Vrijheidsberoving - Verlenging van de vrijheidsberoving - Artikel 29 Vreemdelingenwet - Voorwaarde tot verlenging van de vrijheidsberoving - Zetten van de nodige stappen binnen zeven dagen van de opsluiting om de vreemdeling te verwijderen - Aanvang van de termijn van zeven dagen - Draagwijdte

Le délai de sept jours ouvrables visé à l'article 29, alinéa 2, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, ne commence pas à courir à partir de la privation de liberté initiale de l'étranger, mais à partir de sa mise en détention qui coïncide avec le moment où son refus d'être rapatrié a été constaté.

ETRANGERS - Privation de liberté - Prolongation de la privation de liberté - Article 29 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers - Condition pour prolonger la privation de liberté - Entreprendre les démarches nécessaires en vue de l'éloignement de l'étranger dans les sept jours ouvrables de la mise en détention de l'étranger - Point de départ du délai de sept jours - Portée

Wanneer een nieuwe administratieve beslissing met een verschillende grondslag in de plaats komt van de oorspronkelijke beslissing van vrijheidsberoving van een vreemdeling, heeft het beroep bij de rechterlijke macht tegen de oorspronkelijke beslissing in de regel geen bestaansreden meer; wanneer de vreemdeling echter in het kader van zijn beroep tegen de nieuwe beslissing op gemotiveerde wijze aanvoert dat de oorspronkelijke beslissing van vrijheidsberoving is aangetast door een onwettigheid die ook de nieuwe beslissing ongeldig maakt en het onderzoeksgerecht daarover nog niet bij een definitieve beslissing heeft geoordeeld, dient dat gerecht die onwettigheid en de doorwerking ervan op de nieuwe beslissing te onderzoeken in het licht van artikel 5.4 EVRM (1). (1) Cass. 23 januari 2018, AR P.17.1282.N, AC 2018, nr. 49; Cass. 10 mei 2017, AR P.17.0447.F, AC 2017, nr. 324.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Draagwijdte - Gevolg - Gemotiveerde aanvoering dat de oorspronkelijke beslissing van vrijheidsberoving aangetast is door een onwettigheid - Invloed op de nieuwe beslissing tot vrijheidsberoving - Taak van het onderzoeksgerecht - Draagwijdte - Vreemdelingen - Vrijheidsberoving - Nieuwe administratieve beslissing met verschillende grondslag die de oorspronkelijke beslissing vervangt

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Recht op vrijheid en veiligheid - Recht op voorziening bij het gerecht - Vreemdelingen - Vrijheidsberoving - Nieuwe administratieve beslissing met verschillende grondslag die de oorspronkelijke beslissing vervangt - Draagwijdte - Gevolg - Gemotiveerde aanvoering dat de oorspronkelijke beslissing van vrijheidsberoving aangetast is door een onwettigheid - Invloed op de nieuwe beslissing tot vrijheidsberoving - Taak van het onderzoeksgerecht - Draagwijdte

VREEMDELINGEN - Vrijheidsberoving - Nieuwe administratieve beslissing met verschillende grondslag die de oorspronkelijke beslissing vervangt - Draagwijdte - Gevolg - Gemotiveerde aanvoering dat de oorspronkelijke beslissing van vrijheidsberoving aangetast is door een onwettigheid - Invloed op de nieuwe beslissing tot vrijheidsberoving - Taak van het onderzoeksgerecht - Draagwijdte

Lorsqu'une nouvelle décision administrative se substitue, sur un fondement différent, à la décision initiale de privation de liberté d'un étranger, le recours intenté auprès du pouvoir judiciaire contre cette décision initiale devient, en principe, sans objet; toutefois, lorsque dans le cadre de son recours contre la nouvelle décision, l'étranger invoque de manière motivée que la décision initiale de privation de liberté est entachée d'une illégalité qui invalide également la nouvelle décision et que la juridiction d'instruction n'a pas encore statué par une décision définitive, cette juridiction est tenue d'examiner cette illégalité et ses effets sur la nouvelle décision à la lumière de l'article 5, § 4 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1). (1) Cass. 23 janvier 2018, RG P.17.1282.N, Pas. 2018, n° 49; Cass. 10 mai 2017, RG P.17.0447.F, Pas. 2017, n° 324.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Portée - Conséquence - Allégation motivée selon laquelle la décision de privation de liberté initiale est affectée d'une illégalité - Incidence sur la nouvelle décision de privation de liberté - Mission de la juridiction d'instruction - Portée - Etrangers - Privation de liberté - Nouvelle décision administrative se substituant, sur un fondement différent, à la décision initiale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Droit à la liberté et à la sûreté - Droit à un recours devant un tribunal - Etrangers - Privation de liberté - Nouvelle décision administrative se substituant, sur un fondement différent, à la décision initiale - Portée - Conséquence - Allégation motivée selon laquelle la décision de privation de liberté initiale est affectée d'une illégalité - Incidence sur la nouvelle décision de privation de liberté - Mission de la juridiction d'instruction - Portée

ETRANGERS - Privation de liberté - Nouvelle décision administrative se substituant, sur un fondement différent, à la décision initiale - Portée - Conséquence - Allégation motivée selon laquelle la décision de privation de liberté initiale est affectée d'une illégalité - Incidence sur la nouvelle décision de privation de liberté - Mission de la juridiction d'instruction - Portée

Artikel 6.3.d EVRM houdt geen verband met het onderzoek van de ontvankelijkheidsvoorwaarden van de vervolging, dat aan de bewijswaardering voorafgaat (1). (1) Het openbaar ministerie heeft geconcludeerd dat het eerste middel feitelijke grondslag mist en faalt naar recht - respectievelijk in zoverre het, aangezien het voortvloeit uit de bewering dat de opstellers van het bedoelde proces-verbaal getuigen waren, enerzijds op een onjuiste uitlegging van het arrest berustte en anderzijds schending aanvoerde van artikel 6.3.d EVRM, dat het recht van de beschuldigde bevestigt om getuigen à charge of à décharge te ondervragen of te doen ondervragen - behoudens in zoverre het oordeelt dat het middel niet-ontvankelijk was, zowel omdat het voor het eerst voor het Hof werd aangevoerd als bij gebrek aan duidelijkheid van de aan de bedoelde politieagenten verweten vaststellingen waarop de beslissingen van de appelrechters zouden steunen. Zie Cass. 16 november 2016, AR P.16.0872.F, AC 2016, nr. 648; EHRM, 23 mei 2017, Van Wesenbeeck t. België, verzoekschrift 67496/10, §95 (betreffende geïnfiltreerde agenten quod non in casu).

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op een eerlijk proces - Recht om de getuigen à charge en à décharge te doen ondervragen - Ontvankelijkheid van de vervolging

Bij de beoordeling of een zaak eerlijk is behandeld in de zin van artikel 6.1 EVRM, moet worden nagegaan of de zaak in haar geheel eerlijk is behandeld (1). (1) Cass. 5 juni 2001, AR P.01.0556.N, AC 2001, nr. 336.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces

L'article 6.3.d de la Convention est étranger à l'examen des conditions de recevabilité des poursuites, préalable à l'appréciation de la preuve de l'infraction (1). (1) Le ministère public a conclu que le premier moyen manquait en fait et en droit - respectivement en ce que, procédant de l'affirmation que les rédacteurs du procès-verbal visé étaient des témoins, il reposait d'une part sur une interprétation inexacte de l'arrêt et était d'autre part pris de la violation de l'article 6.3.d, de la Convention, qui consacre le droit de l'accusé d'interroger ou faire interroger les témoins à charge ou à décharge - sauf à considérer que le moyen était irrecevable, tant pour avoir été soulevé pour la première fois devant la Cour qu'à défaut de précision quant aux constatations reprochées aux policiers visés et qui auraient fondé les décisions des juges d'appel. Voir Cass. 16 novembre 2016, RG P.16.0872.F, Pas. 2016, n° 648; Cour Eur. D.H., 23 mai 2017, Van Wesenbeeck c. Belgique, req. 67496/10, §95 (concernant des agents infiltrés, quod non in casu).

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit à un procès équitable - Droit de faire interroger les témoins à charge ou à décharge - Recevabilité des poursuites

Pour apprécier si une cause a été entendue équitablement au sens de l'article 6.1 de la Convention, il convient de rechercher si la cause, prise dans son ensemble, a été l'objet d'un procès équitable (1). (1) Cass. 5 juin 2001, RG P.01.0556.N, Pas. 2001, n° 336.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable

De omstandigheid dat de Commissaris-generaal betreffende een asielaanvraag een beslissing van inoverwegingname heeft genomen en hij dus van oordeel is dat er nieuwe elementen aan de orde zijn, of door de asielzoeker zijn voorgelegd, die de kans aanzienlijk groter maken dat de asielzoeker voor erkenning als vluchteling in de zin van artikel 48/3 of voor subsidiaire bescherming in de zin van artikel 48/4 Vreemdelingenwet in aanmerking komt, impliceert dat het misbruik van de asielprocedure dat de wetgever wil bestrijden met artikel 74/6, § 1bis, 9° en 12°, Vreemdelingenwet niet aanwezig is, ook al zou formeel voldaan zijn aan de in die bepalingen gestelde voorwaarden voor een beslissing van vasthouding, zodat de beslissing tot vasthouding van de asielzoeker dan ook niet op die bepalingen van de Vreemdelingenwet kan worden gegrond.

VREEMDELINGEN - Onregelmatige binnenkomst of verblijf in het Rijk - Asielaanvraag - Omstandigheden die wijzen op misbruik van de asielprocedure - Bevel om het grondgebied te verlaten - Beslissing tot vasthouding in een welbepaalde plaats - Maatregel gesteund op artikel 74/6, § 1bis, 9° en 12°, Vreemdelingenwet - Inoverwegingname van de asielaanvraag door de Commissaris-generaal

La circonstance que le Commissaire général ait pris une décision de prise en considération de la demande d'asile et soit donc d'avis que des nouveaux éléments apparaissent, ou sont présentés par le demandeur d'asile, qui augmentent de manière significative la probabilité qu'il puisse prétendre à la reconnaissance comme réfugié au sens de l'article 48/3 ou à la protection subsidiaire au sens de l'article 48/4, implique qu'il n'y a pas présence d'abus de la procédure d'asile contre lequel le législateur veut lutter par l'article 74/6, § 1er bis, 9° et 12°, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, même lorsque sont réunies formellement les conditions d'une décision de maintien en un lieu déterminé fixées auxdites dispositions, de sorte que la décision de maintien d'un demandeur d'asile ne peut ainsi être fondée sur ces dispositions de la loi du 15 décembre 1980.

ETRANGERS - Entrée irrégulière ou séjour irrégulier dans le Royaume - Demande d'asile - Circonstances attestant d'un abus de la procédure d'asile - Ordre de quitter le territoire - Décision de maintien en un lieu déterminé - Mesure fondée sur l'article 74/6, § 1er bis, 9° et 12°, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers - Prise en considération de la demande d'asile par le Commissaire général

P.18.0003.F

17 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180117.7](#)

AC nr. ...

Uit artikel 71, eerste lid, Vreemdelingenwet volgt dat de wet de onderzoeksgerechten gelast uitspraak te doen over het beroep van de vreemdeling tegen de vrijheidsberovende maatregel waarvan hij op het ogenblik van dat beroep het voorwerp was; daaruit volgt niet dat die gerechten en het Hof, waarbij een cassatieberoep tegen de beslissing in hoger beroep van de kamer van inbeschuldigingstelling aanhangig is gemaakt, bevoegd blijven wanneer de vreemdeling werd verwijderd (1). (1) Zie Cass. 25 november 2014, AR P.14.1707.N, AC 2014, nr. 725.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Allerlei - Vreemdelingen - Vrijheidsberoving - Administratieve maatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Vreemdeling inmiddels van het grondgebied verwijderd

- Art. 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Vrijheidsberoving - Administratieve maatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Vreemdeling inmiddels van het grondgebied verwijderd

- Art. 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Il résulte de l'article 71, alinéa 1er, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers que la loi charge les juridictions d'instruction de statuer sur le recours formé par l'étranger contre la mesure privative de liberté dont il faisait l'objet au moment de ce recours; il n'en résulte pas que ces juridictions, et la Cour saisie d'un pourvoi contre la décision rendue en degré d'appel par la chambre des mises en accusation, demeurent compétentes lorsque l'étranger a été éloigné (1). (1) Voir Cass. 25 novembre 2014, RG P.14.1707.N, Pas. 2014, n° 725.

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Divers - Etrangers - Privation de liberté - Mesure administrative - Recours judiciaire - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Etranger entre-temps éloigné du territoire

- Art. 71 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Privation de liberté - Mesure administrative - Recours judiciaire - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Etranger entre-temps éloigné du territoire

- Art. 71 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Aangezien geen enkele wets- of verdragsbepaling bepaalt welke de gevolgen zijn van de vaststelling dat de omstandigheden van de hechtenis van een geesteszieke in strijd waren met artikel 3 EVRM, kan daaruit niet worden afgeleid dat een dergelijke vaststelling noodzakelijkerwijs moet leiden tot de invrijheidstelling van die persoon (1). (1) Zie EHRM (2de afdeling) 18 juli 2017, Rooman t. België, verzoekschrift nr. 18052/11, inzonderheid §§ 99 tot 104; de eiser beriep zich op de gedeeltelijk afwijkende mening van rechter KARAKAS en vermeldde dat die zaak nog hangende was voor de Grote kamer van dat gerechtshof.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Commissie tot bescherming van de maatschappij - Allerlei - Hechtenis van een geesteszieke zonder gepaste verzorging - Schending van artikel 3 EVRM

- Artt. 3 en 5.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Hechtenis van een geesteszieke zonder gepaste verzorging - Schending van artikel 3 EVRM

- Artt. 3 en 5.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Hechtenis van een geesteszieke zonder gepaste verzorging - Schending van het EVRM

- Artt. 3 en 5.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Aucune disposition légale ou conventionnelle ne prévoyant les conséquences du constat que les conditions de la détention d'un malade mental n'ont pas respecté l'article 3 de la Convention, il ne saurait être déduit qu'un tel constat doive nécessairement entraîner la mise en liberté de cette personne (1). (1) Voir Cour eur. D.H. (2ème section), 18 juillet 2017, Rooman c. Belgique, requête n° 18052/11, spéc. §§ 99 à 104 ; le demandeur s'appuyait sur l'opinion partiellement dissidente de la juge KARAKA? et indiquait que cette affaire était encore pendante devant la Grande chambre de cette juridiction.

DEFENSE SOCIALE - Commission de défense sociale - Divers - Détention d'un malade mental sans soins appropriés - Violation de l'article 3 de la Conv. D.H.

- Art. 3 et 5, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Détention d'un malade mental sans soins appropriés - Violation de l'article 3 de la Conv. D.H.

- Art. 3 et 5, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Détention d'un malade mental sans soins appropriés - Violation de la Conv. D.H.

- Art. 3 et 5, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het middel dat de bestreden beslissing verwijt niet dezelfde uitwerking toe te kennen aan een arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens als de uitwerking die de eiser eraan toeschrijft, voert geen miskennen van de bewijskracht van akten aan (1). (1) Het Hof heeft in die zin al gezegd dat "het onderdeel [dat] aan het arrest niet verwijt dat het heeft beslist dat [een] vonnis [...] een vermelding bevat die er niet in staat of dat het geen vermelding bevat die er wel in staat, maar enkel dat het de juiste draagwijdte van dat vonnis miskent [...], niet de miskennen van de bewijskracht van de akten aanvoert". (Cass. 26 oktober 2000, AR C.99.0060.F, AC 2000, nr. 577). Zie ook Cass. 19 oktober 2000, AR C.99.0245.F, AC 2000, nr. 561 (wat betreft aanslagbiljetten); Cass. 20 februari 2003, AR C.01.0504.F, AC 2003, nr. 120 (wat betreft een beschikking die een vordering tot staking gegrond verklaart); Cass. 3 maart 2005, AR C.04.0296.F, AC 2005, nr. 133 (wat betreft conclusies); Cass. 22 juli 2008, AR P.08.0965.F, AC 2008, nr. 425 (wat betreft de beoordeling van de bewijswaarde van een verslag); Ph. GÉRARD, Hakim BOULARBAH en Jean-François VAN DROOGHENBROECK, « Pourvoi en cassation en matière civile », RPDB, Bruylant, 2012, nr. 541 tot 543 en de referenties in de noten 1060 et 1070.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Bewijskracht - Arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens - Uitlegging

- Artt. 1319, 1320 en 1322 Burgerlijk Wetboek

Ne contient pas un grief de violation de la foi due aux actes le moyen qui reproche à la décision attaquée de ne pas conférer à un arrêt de la Cour européenne des droits de l'Homme les effets que ceux que le demandeur lui prête (1). (1) La Cour a déjà dit en ce sens que « le moyen [qui] ne reproche pas à l'arrêt de considérer [qu'un] jugement [...] contient une énonciation qui n'y figure pas ou ne contient pas une énonciation qui y figure, mais uniquement de méconnaître la portée exacte de ce jugement [...] ne constitue pas un grief de violation de la foi due aux actes [et est dès lors] irrecevable. » (Cass. 26 octobre 2000, RG C.99.0060.F, Pas. 2000, n° 577). Voir aussi Cass. 19 octobre 2000, RG C.99.0245.F, Pas. 2000, n° 561 (quant à des avertissements-extraits de rôle); Cass. 20 février 2003, RG C.01.0504.F, Pas. 2003, n° 120 (quant à une ordonnance déclarant fondée une demande de cessation); Cass. 3 mars 2005, RG C.04.0296.F, Pas. 2005, n° 133 (quant à des conclusions); Cass. 22 juillet 2008, RG P.08.0965.F, Pas. 2008, n° 425 (quant à l'appréciation de la valeur probante d'un rapport); Ph. GÉRARD, Hakim BOULARBAH et Jean-François VAN DROOGHENBROECK, « Pourvoi en cassation en matière civile », R.P.D.B., Bruylant, 2012, n° 541 à 543 et références en notes 1060 et 1070.

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Foi due aux actes - Arrêt de la Cour européenne des droits de l'Homme - Interprétation

- Art. 1319, 1320 et 1322 Code civil

P.18.0012.N

25 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180925.3](#)

AC nr. ...

Hoger beroep tegen de beslissing die het verzet als ongedaan beschouwt, houdt in dat de grond van de zaak aanhangig wordt gemaakt bij de rechter in hoger beroep, ook al is er geen hoger beroep ingesteld tegen het bij verstek gewezen vonnis; uit de bepaling van artikel 187, §9, Wetboek van Strafvordering, volgt dat hoger beroep gericht tegen een beslissing gewezen op verzet gericht is zowel tegen dat vonnis als tegen het verstekvonnis waartegen het verzet ongedaan is verklaard (1). (1) Parl. St., Kamer 2017-2018, nr. 1418/001; R. DECLERCQ, *Beginselen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2015, nr. 3726.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep tegen beslissing die verzet ongedaan verklaart - Draagwijdte

VERZET - Strafzaken - Ongedaan verzet - Hoger beroep - Draagwijdte

L'appel dirigé contre la décision déclarant l'opposition non avenue saisit le juge d'appel du fond de l'affaire même si aucun appel n'a été formé contre le jugement rendu par défaut; il résulte de l'article 187, § 9, du Code d'instruction criminelle que l'appel dirigé contre une décision rendue sur l'opposition est dirigé tant contre ce jugement que contre le jugement rendu par défaut ayant déclaré l'opposition non avenue (1). (1) Doc. parl., Chambre 2017-2018, n° 1418/001; R. DECLERCQ, *Beginselen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2015, n° 3726.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Appel dirigé contre une décision ayant déclaré l'opposition non avenue - Portée

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition non avenue - Appel - Portée

De grieven zijn nauwkeurig bepaald in de zin van artikel 204 Wetboek van Strafvordering wanneer de appelrechter en de partijen met zekerheid de beschikking of beschikkingen van het beroepen vonnis kunnen bepalen waarvan de appelland de hervorming vraagt of met andere woorden de saisine van de appelrechter kan worden bepaald; daarbij is het gegeven dat het openbaar ministerie de door de eerste rechter opgelegde straf onvoldoende beteugelend vindt, terwijl die straf overeenstemt met wat door het openbaar ministerie voor de eerste rechter werd gevorderd, niet relevant (1). (1) Zie Cass. 6 februari 2018, AR P.17.0457.N, AC 2018, nr. 75.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grief - Beoordeling nauwkeurigheid

Een grief als bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering is de specifieke aanwijzing door de appelland van een afzonderlijke beschikking van het beroepen vonnis, waarvan hij de hervorming door de appelrechter vraagt en is te onderscheiden van de reden op grond waarvan de appelland de hervorming van de beschikking beoogt (1). (1) Zie Cass. 6 februari 2018, AR P.17.0457.N, AC 2018, nr. 75.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grief

Les griefs sont indiqués précisément au sens de l'article 204 du Code d'instruction criminelle lorsque le juge d'appel et les parties peuvent déterminer avec certitude la ou les disposition(s) du jugement entrepris dont l'appelland demande la réformation ou, en d'autres termes, lorsque la saisine du juge d'appel peut être déterminée: à cet égard, le fait que le ministère public estime la peine infligée par le premier juge insuffisamment répressive, alors que cette peine correspond à ce que le ministère public avait requis devant le premier juge, est sans pertinence (1). (1) Voir Cass. 6 février 2018, RG P.17.0457.N, Pas. 2018, n° 75.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Grief - Appréciation du caractère précis

Un grief tel que visé par l'article 204 du Code d'instruction criminelle est l'indication spécifique par l'appelland d'une décision distincte du jugement entrepris, dont il demande la réformation par le juge d'appel et se distingue de la raison pour laquelle l'appelland vise la réformation de la décision (1). (1) Voir Cass. 6 février 2018, RG P.17.0457.N, Pas. 2018, n° 75.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Grief

De toepassing van artikel 411 Strafwetboek houdt voor de rechter in dat hij het noodzakelijke verband van evenredigheid moet onderzoeken tussen de zware gewelddaden die aan de verschoningsgrond ten grondslag liggen en het uitgelokte misdrijf (1). (1) Zie Cass. 22 april 2015, AR P.15.0118.F, AC 2015, nr. 271, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH.

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Verschoning - Uitlokking - Zware gewelddaden - Beoordeling - Verband van evenredigheid

- Art. 411 Strafwetboek

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Verschoningsgrond uitlokking - Zware gewelddaden - Beoordeling - Verband van evenredigheid

- Art. 411 Strafwetboek

STRAF - Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Verschoningsgrond uitlokking - Zware gewelddaden - Beoordeling - Verband van evenredigheid

- Art. 411 Strafwetboek

L'application de l'article 411 du Code pénal implique, dans le chef du juge, la recherche du rapport de proportionnalité nécessaire entre les violences graves génératrices de l'excuse et l'infraction provoquée (1). (1) Voir Cass. 22 avril 2015, RG P.15.0118.F, Pas. 2015, n° 271, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général.

INFRACTION - Justification et excuse - Excuse; voir aussi: 419/08 peine - Provocation - Violences graves - Appréciation - Rapport de proportionnalité

- Art. 411 Code pénal

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Cause d'excuse de provocation - Violences graves - Appréciation - Rapport de proportionnalité

- Art. 411 Code pénal

PEINE - Circonstances atténuantes. causes d'excuse; voir aussi: 276/05 infraction - Cause d'excuse de provocation - Violences graves - Appréciation - Rapport de proportionnalité

- Art. 411 Code pénal

De rechter beoordeelt in feite of de verschoningsgrond uitlokking aanwezig is en het Hof gaat na of hij uit zijn vaststellingen zijn beslissing naar recht heeft kunnen afleiden (1). (1) Zie Cass. 22 april 2015, AR P.15.0118.F, AC 2015, nr. 271, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Verschoningsgrond uitlokking - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Toetsing door het Hof

- Art. 411 Strafwetboek

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Verschoningsgrond uitlokking - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Toetsing door het Hof

- Art. 411 Strafwetboek

STRAF - Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Verschoningsgrond uitlokking - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Toetsing door het Hof

- Art. 411 Strafwetboek

De afwijzing van de verschoningsgrond uitlokking belet de rechter niet om na te gaan of het slachtoffer geen andere fout heeft begaan dan die welke in artikel 411 Strafwetboek is omschreven en die verantwoordt dat hij een deel van zijn schade draagt; als de rechter het bestaan aanneemt van een dergelijke fout, beoordeelt hij in feite de invloed daarvan op de totstandkoming van de schade, waarbij het Hof enkel nagaat of hij uit zijn vaststellingen zijn beslissing om een deel van die schade bij het slachtoffer te leggen, naar recht heeft kunnen afleiden (1). (1) Zie Cass. 7 november 1990, AR 8446, AC 1990-91, nr. 130.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Opzettelijke slagen en verwondingen of doodslag - Verschoningsgrond uitlokking - Deel van de schade ten laste van de rechtverkrijgenden - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Toetsing door het Hof

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Medeaansprakelijkheid van getroffene - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Opzettelijke slagen en verwondingen of doodslag - Verschoningsgrond uitlokking - Deel van de schade ten laste van de rechtverkrijgenden - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Toetsing door het Hof

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Burgerlijke rechtsvordering - Verschoningsgrond uitlokking - Deel van de schade ten laste van de rechtverkrijgenden - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Toetsing door het Hof

Le juge apprécie en fait l'existence d'une provocation invoquée comme cause d'excuse, la Cour vérifiant si, de ses constatations, il a pu légalement déduire sa décision (1). (1) Voir Cass. 22 avril 2015, RG P.15.0118.F, Pas. 2015, n° 271, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Cause d'excuse de provocation - Appréciation souveraine par le juge du fond - Contrôle de la Cour

- Art. 411 Code pénal

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Cause d'excuse de provocation - Appréciation souveraine par le juge du fond - Contrôle de la Cour

- Art. 411 Code pénal

PEINE - Circonstances atténuantes. causes d'excuse; voir aussi: 276/05 infraction - Cause d'excuse de provocation - Appréciation souveraine par le juge du fond - Contrôle de la Cour

- Art. 411 Code pénal

Le rejet de l'excuse de la provocation n'empêche pas le juge de vérifier si la victime a commis une faute, autre que celle décrite à l'article 411 du Code pénal, de nature à justifier qu'elle supporte une partie de son dommage; s'il reconnaît l'existence d'une telle faute, le juge apprécie en fait son incidence sur la réalisation du dommage, la Cour se bornant à vérifier si, de ses constatations, il a pu légalement déduire sa décision d'abandonner à la victime une partie de ce dernier (1). (1) Voir Cass. 7 novembre 1990, RG 8446, Pas. 1991, n° 130.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Action civile - Responsabilité hors contrat - Coups et blessure ou homicide volontaires - Cause d'excuse de provocation - Part du dommage à charge des ayant cause - Appréciation souveraine par le juge du fond - Contrôle de la Cour

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Victime coresponsable - Matière répressive - Action civile - Coups et blessure ou homicide volontaires - Cause d'excuse de provocation - Part du dommage à charge des ayant cause - Appréciation souveraine par le juge du fond - Contrôle de la Cour

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Action civile - Cause d'excuse de provocation - Part du dommage à charge des ayant cause - Appréciation souveraine par le juge du fond - Contrôle de la Cour

Uit de bepalingen van artikel 7.1, tweede zin EVRM, 15.1, tweede zin IVBPR en artikel 2, tweede lid, Strafwetboek, volgt dat een zwaardere strafwet niet retroactief mag worden toegepast en er is een zwaardere straf in de zin van die bepalingen indien de straf die de beklaagde kon oplopen op het ogenblik van de rechterlijke beslissing, zwaarder is dan de straf die hij kon oplopen op het tijdstip van het plegen van de feiten.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Artikel 7.1 - Legaliteitsbeginsel - Niet-retroactiviteit van de zwaardere strafwet

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 15 - Artikel 15.1 - Legaliteitsbeginsel - Niet-retroactiviteit van de zwaardere strafwet

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Artikel 2, Strafwetboek - Legaliteitsbeginsel - Niet-retroactiviteit van de zwaardere strafwet

Il résulte des dispositions des articles 7, § 1er, phrase 2, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, 15, § 1er, phrase 2, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques et 2, alinéa 2, du Code pénal qu'une peine plus forte ne peut être appliquée rétroactivement et il est question de peine plus forte au sens de ces dispositions si la peine que le prévenu pouvait encourir au moment de la décision judiciaire est plus forte que la peine qu'il pouvait encourir au moment de la commission des faits.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 7 - Article 7, § 1er - Principe de légalité - Non-rétroactivité de la loi pénale plus forte

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 15 - Article 15, § 1er - Principe de légalité - Non-rétroactivité de la loi pénale plus forte

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Code pénal, article 2 - Principe de légalité - Non-rétroactivité de la loi pénale plus forte

Wanneer het Grondwettelijk Hof een nieuwe wet vernietigt die de correctionalisering van alle misdaden mogelijk maakt en de maximale gevangenisstraf voor een gecorrectionaliseerde misdaad strafbaar met levenslange opsluiting op veertig jaar brengt, maar de gevolgen van die wet handhaaft ten opzichte van de beslissingen die op grond ervan zijn genomen vóór de datum van de bekendmaking van het vernietigingsarrest in het Belgisch Staatsblad en in een interpretatief arrest oordeelt dat die handhaving van de gevolgen van de vernietigde bepalingen ook tot gevolg heeft dat de correctionele rechtbanken waarbij de zaken op grond van die bepalingen regelmatig aanhangig werden gemaakt, bij het behandelen van die zaken toepassing kunnen maken van de zwaardere straffen zoals ingevoerd bij de vernietigde bepalingen, maar zij niet mogen veroordelen tot een vrijheidsberovende straf waarvan de duur de maximumtermijn van de vrijheidsberovende straf te boven gaat die door het hof van assisen met aanneming van verzachtende omstandigheden zou kunnen worden opgelegd, met name dertig jaar voor misdaden bestraft met levenslange opsluiting, volgt hieruit dat de maximumstraf die na het aannemen van verzachtende omstandigheden kon worden opgelegd, op het ogenblik van de feiten dertig jaar opsluiting en op het ogenblik van het arrest dertig jaar gevangenisstraf bedroeg, zodat de straf op het ogenblik van de rechterlijke beslissing niet zwaarder was dan de straf op het tijdstip van de feiten (1). (1) Het betreft hier de gedeeltelijke vernietiging van een aantal bepalingen van de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, BS 19 februari 2016, gemeenzaam bekend als de Potpourri II-wet; GwH 21 december 2017, nr. 148/2017 (vernietigingsarrest) en GwH 9 maart 2018, nr. 28/2018 (interpretatief arrest); J. ROZIE, "Hof van assisen en correctionalisering na potpourri II: kunst- en vliegwerk of dankbare ingreep van de wetgever", NC 2016, 91-114; J. DE HERDT en J. ROZIE, "Correctionaliseerbaarheid en straftoemeting na de gedeeltelijke vernietiging van de Potpourri II-wet", NC 2018, 18-28

GRONDWETTELIJK HOF - Nieuwe wet die de correctionalisering van alle misdaden mogelijk maakt - Misdad strafbaar met levenslange opsluiting - Maximale gevangenisstraf voor een gecorrectionaliseerde misdaad strafbaar met levenslange opsluiting gebracht op veertig jaar - Vernietiging van de wet door het Grondwettelijk Hof - Handhaving van de gevolgen van de wet voor beslissingen genomen vóór de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het arrest van het Grondwettelijk Hof - Draagwijdte

GRONDWETTELIJK HOF - Nieuwe wet die de maximale gevangenisstraf voor een gecorrectionaliseerde misdaad strafbaar

3/12/2019

Lorsque la Cour constitutionnelle annule une nouvelle loi qui permet la correctionnalisation de tous les crimes et porte à quarante ans la peine d'emprisonnement maximale pour un crime correctionnalisé passible de la réclusion à perpétuité mais qui maintient les effets à l'égard des décisions prises sur leur base avant la date de publication de l'arrêt d'annulation au Moniteur belge et décide dans un arrêt interprétatif que ce maintien des effets des dispositions annulées a également pour conséquence que les tribunaux correctionnels saisis régulièrement des affaires sur la base de ces dispositions peuvent appliquer, lors du traitement de ces affaires, les peines plus lourdes instaurées par les dispositions annulées mais qu'elles doivent veiller à ne pas condamner à une peine privative de liberté dont la durée dépasse le délai maximum de la peine privative de liberté qui pourrait être imposée par la cour d'assises après l'admission de circonstances atténuantes, à savoir trente ans pour les crimes punis de réclusion à perpétuité, il en résulte que la peine maximale qui pouvait être infligée après l'admission de circonstances atténuantes était de trente ans de réclusion au moment des faits et de trente ans d'emprisonnement au moment de l'arrêt, de sorte que la peine encourue au moment de la décision judiciaire n'était pas plus forte que la peine encourue au moment des faits (1). (1) Il s'agit en l'espèce de l'annulation partielle d'une série de dispositions de la loi du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice, M.B. 19 février 2016, communément désignée par Loi-Potpourri II; C. Const. 21 décembre 2017, n° 148/2017 (arrêt d'annulation) et C. Const. 9 mars 2018, n° 28/2018 (arrêt interprétatif); J. ROZIE, « Hof van assisen en correctionalisering na potpourri II: kunst- en vliegwerk of dankbare ingreep van de wetgever », N.C. 2016, 91-114; J. DE HERDT et J. ROZIE, « Correctionaliseerbaarheid en straftoemeting na de gedeeltelijke vernietiging van de Potpourri II-wet », N.C. 2018, 18-28.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Nouvelle loi qui permet la correctionnalisation de tous les crimes - Crime passible de la réclusion à perpétuité - Peine d'emprisonnement maximale pour un crime correctionnalisé passible de la réclusion à perpétuité portée à quarante ans - Annulation de la loi par la Cour constitutionnelle - Maintien des effets de la loi à l'égard des décisions prises avant la publication au Moniteur belge de l'arrêt de la Cour constitutionnelle - Portée

COUR CONSTITUTIONNELLE - Nouvelle loi qui porte la peine d'emprisonnement maximale pour un crime correctionnalisé

P. 403/593

met levenslange opsluiting brengt op veertig jaar - Vernietiging van de wet door het Grondwettelijk Hof - Handhaving van de gevolgen van de wet voor beslissingen genomen vóór de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het arrest van het Grondwettelijk Hof - Draagwijdte

STRAF - Zwaarste straf - Vrijheidsstraffen - Correctionele gevangenisstraf - Nieuwe wet die de maximale gevangenisstraf voor een gecorrectionaliseerde misdaad strafbaar met levenslange opsluiting brengt op veertig jaar - Vernietiging van de wet door het Grondwettelijk Hof - Handhaving van de gevolgen van de wet voor beslissingen genomen vóór de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het arrest van het Grondwettelijk Hof - Draagwijdte

STRAF - Zwaarste straf - Draagwijdte - Verzachtende omstandigheden - Nieuwe wet die de correctionalisering van alle misdaden mogelijk maakt - Misdad strafbaar met levenslange opsluiting - Maximale gevangenisstraf voor een gecorrectionaliseerde misdaad strafbaar met levenslange opsluiting gebracht op veertig jaar - Vernietiging van de wet door het Grondwettelijk Hof - Handhaving van de gevolgen van de wet voor beslissingen genomen vóór de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het arrest van het Grondwettelijk Hof

STRAF - Vrijheidsstraffen - Correctionele gevangenisstraf - Nieuwe wet die de maximale gevangenisstraf voor een gecorrectionaliseerde misdaad strafbaar met levenslange opsluiting brengt op veertig jaar - Vernietiging van de wet door het Grondwettelijk Hof - Handhaving van de gevolgen van de wet voor beslissingen genomen vóór de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het arrest van het Grondwettelijk Hof - Draagwijdte

STRAF - Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Nieuwe wet die de correctionalisering van alle misdaden mogelijk maakt - Misdad strafbaar met levenslange opsluiting - Maximale gevangenisstraf voor een gecorrectionaliseerde misdaad strafbaar met levenslange opsluiting gebracht op veertig jaar - Vernietiging van de wet door het Grondwettelijk Hof - Handhaving van de gevolgen van de wet voor beslissingen genomen vóór de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het arrest van het Grondwettelijk Hof - Draagwijdte

passible de la réclusion à perpétuité portée à quarante ans - Annulation de la loi par la Cour constitutionnelle - Maintien des effets de la loi à l'égard des décisions prises avant la publication au Moniteur belge de l'arrêt de la Cour constitutionnelle - Portée

PEINE - Peine la plus forte - Peines privatives de liberté - Emprisonnement correctionnel - Nouvelle loi qui porte la peine d'emprisonnement maximale pour un crime correctionnalisé passible de la réclusion à perpétuité portée à quarante ans - Annulation de la loi par la Cour constitutionnelle - Maintien des effets de la loi à l'égard des décisions prises avant la publication au Moniteur belge de l'arrêt de la Cour constitutionnelle - Portée

PEINE - Peine la plus forte - Portée - Circonstances atténuantes - Nouvelle loi qui permet la correctionnalisation de tous les crimes - Crime passible de la réclusion à perpétuité - Peine d'emprisonnement maximale pour un crime correctionnalisé passible de la réclusion à perpétuité portée à quarante ans - Annulation de la loi par la Cour constitutionnelle - Maintien des effets de la loi à l'égard des décisions prises avant la publication au Moniteur belge de l'arrêt de la Cour constitutionnelle

PEINE - Peines privatives de liberté - Emprisonnement correctionnel - Nouvelle loi qui porte la peine d'emprisonnement maximale pour un crime correctionnalisé passible de la réclusion à perpétuité portée à quarante ans - Annulation de la loi par la Cour constitutionnelle - Maintien des effets de la loi à l'égard des décisions prises avant la publication au Moniteur belge de l'arrêt de la Cour constitutionnelle - Portée

PEINE - Circonstances atténuantes. causes d'excuse; voir aussi: 276/05 infraction - Nouvelle loi qui permet la correctionnalisation de tous les crimes - Crime passible de la réclusion à perpétuité - Peine d'emprisonnement maximale pour un crime correctionnalisé passible de la réclusion à perpétuité portée à quarante ans - Annulation de la loi par la Cour constitutionnelle - Maintien des effets de la loi à l'égard des décisions prises avant la publication au Moniteur belge de l'arrêt de la Cour constitutionnelle - Portée

P.18.0034.F

30 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180530.1](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Nolet de Brauwere.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Kennelijk onredelijk karakter van de toestand

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Door de wet beschermd geschrift - Begrip - Aangifte bij de belastingadministratie

Conclusions de l'avocat général Nolet de Brauwere.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Caractère manifestement déraisonnable de la situation

FAUX ET USAGE DE FAUX - Écrit protégé par la loi - Notion - Dénonciation à l'administration fiscale

De rechter verantwoordt naar recht zijn beslissing dat het moreel bestanddeel van het misdrijf valsheid in geschriften ontbreekt, door in feite te oordelen dat de bij de bijzondere belastinginspectie aangegeven persoon geenszins aantoonde dat de brief waarbij aangifte wordt gedaan valse verklaringen over specifieke objectieve feiten zou bevatten en vervolgens vast te stellen dat die brief een louter subjectieve bewering van de aangever vertolkt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 343.

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Door de wet beschermd geschrift - Begrip - Aangifte bij de belastingadministratie

- Artt. 194 e.v. Strafwetboek

Artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek beperkt de beoordeling van het kennelijk onredelijke karakter van de toestand niet tot de gevallen van misbruik van procedure, een te kwader trouw ingediende klacht of een reeds van bij de aanvang tot mislukken gedoemde burgerlijkepartijstelling, met uitsluiting van andere kennelijk onredelijke toestanden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 343.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Kennelijk onredelijk karakter van de toestand

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

Justifie légalement sa décision relative à l'absence d'élément matériel d'infraction de faux en écritures, le juge qui considère en fait que la personne dénoncée à l'Inspection spéciale des impôts ne démontre nullement que le courrier de dénonciation contiendrait de fausses déclarations portant sur des faits objectifs précis et qui relève ensuite que ce courrier se borne à traduire une thèse subjective du dénonciateur (1). (1) Voir les concl. du MP.

FAUX ET USAGE DE FAUX - Écrit protégé par la loi - Notion - Dénonciation à l'administration fiscale

- Art. 194 et s. Code pénal

L'article 1022 du Code judiciaire ne limite pas l'appréciation du caractère manifestement déraisonnable de la situation aux cas d'abus de procédure, de plainte déposée de mauvaise foi ou de constitution de partie civile vouée d'emblée à l'échec, à l'exclusion d'autres situations manifestement déraisonnables (1). (1) Voir les concl. du MP.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Caractère manifestement déraisonnable de la situation

- Art. 1022 Code judiciaire

P.18.0035.F

31 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180131.2](#)

AC nr. ...

Het wettigheidstoezicht op de administratieve maatregel door het onderzoeksgerecht heeft betrekking op de formele geldigheid van de akte, met name of ze met redenen is omkleed en of ze in overeenstemming is met zowel de internationale rechtsregels met rechtstreekse werking in de nationale rechtsorde als met de Vreemdelingenwet; dit toezicht, dat bepaald wordt in artikel 72, tweede lid, Vreemdelingenwet, laat de onderzoeksgerechten niet toe zich uit te spreken over de gepastheid van de akte (1). (1) Cass. 3 januari 2018, AR P.17.1202.F, AC 2018, nr. ...

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Voorwerp van het toezicht

- Art. 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Onderzoeksgerechten - Voorwerp van het toezicht

- Art. 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Le contrôle de légalité de la mesure administrative par la juridiction d'instruction porte sur la validité formelle de l'acte, notamment quant à l'existence de sa motivation, ainsi que sur sa conformité tant aux règles de droit international ayant des effets directs dans l'ordre interne, qu'à la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers; précisé à l'article 72, alinéa 2, de la loi du 15 décembre 1980, ce contrôle ne permet pas aux juridictions d'instruction de se prononcer sur l'opportunité de l'acte (1). (1) Cass. 3 janvier 2018, RG P.17.1202.F, Pas. 2018, n°...

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Objet du contrôle

- Art. 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Juridictions d'instruction - Objet du contrôle

- Art. 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

De verwijdering van een vreemdeling en de daartoe genomen maatregel van vrijheidsberoving kunnen tot een situatie leiden waarop artikel 3 EVRM van toepassing is als er ernstige redenen voorhanden zijn om aan te nemen dat de vreemdeling na zijn verwijdering of wegens die verwijdering het risico loopt op foltering of onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen; daaruit volgt dat wanneer een vreemdeling een dergelijk risico aanvoert, het onderzoeksgerecht het bestaan ervan moet beoordelen; dat toezicht valt onder het wettigheidstoezicht en niet onder het toezicht op de gepastheid van de maatregel van vrijheidsberoving (1). (1) Cass. 3 januari 2018, AR P.17.1202.F, AC 2018, nr. ...

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Vreemdelingen - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Voorwerp van het toezicht - Risico op foltering of onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Beroep bij de rechterlijke macht - Onderzoeksgerechten - Voorwerp van het toezicht - Artikel 3 EVRM - Risico op foltering of onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Voorwerp van het toezicht - Artikel 3 EVRM - Risico op foltering of onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

De Belgische staat moet het door een vreemdeling aangevoerde risico om behandelingen te ondergaan die in strijd zijn met artikel 3 EVRM onderzoeken, zelfs als hij geen asielaanvraag heeft ingediend.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Vreemdelingen - Maatregel tot verwijdering van het

L'éloignement d'un étranger et la mesure privative de liberté prise à cette fin peuvent aboutir à une situation tombant sous l'application de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales s'il existe des raisons sérieuses de craindre qu'après son éloignement ou en raison de celui-ci, l'étranger risque de subir soit la torture soit des peines ou traitements inhumains ou dégradants; il s'ensuit que, lorsqu'un étranger invoque un tel risque, la juridiction d'instruction doit en apprécier l'existence, ce contrôle ressortissant à celui de la légalité et non de l'opportunité de la mesure privative de liberté (1). (1) Cass. 3 janvier 2018, RG P.17.1202.F, Pas. 2018, n°...

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Etrangers - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Objet du contrôle - Risque de subir soit la torture soit des peines ou traitements inhumains ou dégradants

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Juridictions d'instruction - Objet du contrôle - Article 3 Conv. D.H. - Risque de subir soit la torture soit des peines ou traitements inhumains ou dégradants - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Objet du contrôle - Article 3 Conv. D.H. - Risque de subir soit la torture soit des peines ou traitements inhumains ou dégradants

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

L'Etat belge est tenu à un examen du risque invoqué par un étranger de subir des traitements contraires à l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales même lorsque celui-ci n'a pas introduit une demande d'asile.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Etrangers -

grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving - Risico op foltering of onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen - Onderzoek door de dienst Vreemdelingenzaken - Ontstentenis van asielaanvraag

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

VREEMDELINGEN - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving - Artikel 3 EVRM - Risico op foltering of onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen - Onderzoek door de dienst Vreemdelingenzaken - Ontstentenis van asielaanvraag

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Risque de subir soit la torture soit des peines ou traitements inhumains ou dégradants - Examen par l'Office des étrangers - Absence de demande d'asile

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

ETRANGERS - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Article 3 Conv. D.H. - Risque de subir soit la torture soit des peines ou traitements inhumains ou dégradants - Examen par l'Office des étrangers - Absence de demande d'asile

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.18.0038.N

17 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180417.6](#)

AC nr. ...

Uit de onderlinge samenhang van enerzijds de bepalingen van de artikelen 8 en 9 van de wet van 9 december 2004 betreffende de internationale politieële verstrekking van gegevens van persoonlijke aard en informatie met gerechtelijke finaliteit, de wederzijdse internationale rechtshulp in strafzaken en tot wijziging van artikel 90ter Wetboek van Strafvordering, waarbij ondermeer de oprichting en de werking van gemeenschappelijke onderzoeksteams wordt geregeld en in de ondertekening daartoe door de onderzoeksrechter of een magistraat van het openbaar ministerie is voorzien van een schriftelijke overeenkomst en anderzijds de bepalingen van de artikelen 55 en 56 Wetboek van Strafvordering, volgt dat de in een schriftelijke overeenkomst opgenomen verplichtingen niet kunnen leiden tot een aantasting van de bevoegdheden welke toekomen aan de onderzoeksrechter en aan het openbaar ministerie, zodat geen enkele bepaling zich ertegen verzet dat rekening houdend met de bevoegdheidsverdeling op het vlak van opsporing en vervolging tussen de onderzoeksrechter en het openbaar ministerie, in een schriftelijke overeenkomst zowel verplichtingen worden opgenomen die het openbaar ministerie betreffen als verplichtingen die enkel gelden voor de onderzoeksrechter, waarbij de bevoegde magistraat van het openbaar ministerie en de onderzoeksrechter zich enkel tot die handelingen verbinden welke zij krachtens het Belgische recht kunnen verrichten; de mede-ondertekening door de onderzoeksrechter van een schriftelijke overeenkomst die onder meer als doelstellingen vermeldt dat ze is gericht op het verzamelen van relevante informatie die en bewijsmateriaal dat kan worden gebruikt bij vervolgings- en confiscatieprocedures en op het verrichten van onderzoekshandelingen om het onderzoek en de vervolging te laten slagen, houdt niet in dat de onderzoeksrechter zich bevoegdheden toeëigent die toekomen aan het openbaar ministerie, dat hij de op hem ingevolge de artikelen 55 en 56 Wetboek van Strafvordering rustende verplichtingen niet naleeft of niet langer kan naleven en dus evenmin dat hij een schijn creëert van partijdigheid en afhankelijkheid (1). (1) A. WINANTS, "De wet van 9 december 2004 betreffende de wederzijdse internationale rechtshulp in strafzaken", in A. DE NAUW (ed.) De groeipijnen van het strafrecht, Die Keure 2007, 189-216; D. VAN DAELE, "België en de gemeenschappelijke onderzoeksteams", NC 2008, 246; L. GROFFILS, N. VAN EECKHAUT en J. VANERMEN, "Europol en gemeenschappelijke onderzoeksteams", G. VERMEULEN (ed.), Aspecten van Europees formeel strafrecht, Antwerpen, Maklu, 2002, 28-29; F. VERSPELT, "Ieder voor zich of G.O.T. voor ons allen? De gemeenschappelijke onderzoeksteams", Vigiles 2005/3, 92-93.

Il résulte de la combinaison, d'une part, des dispositions des articles 8 et 9 de la loi du 9 décembre 2004 sur la transmission policière internationale de données à caractère personnel et d'informations à finalité judiciaire, l'entraide judiciaire internationale en matière pénale et modifiant l'article 90ter du Code d'instruction criminelle, qui régissent notamment la constitution et le fonctionnement d'équipes communes d'enquête et qui prévoient la signature pour ce faire par le juge d'instruction ou par un magistrat du ministère public d'un accord écrit, et, d'autre part, des dispositions des articles 55 et 56 du Code d'instruction criminelle que les obligations énoncées dans l'accord écrit ne peuvent conduire à une atteinte aux compétences qui reviennent au juge d'instruction et au ministère public, de sorte qu'aucune disposition ne s'oppose à ce que, tenant compte de la répartition des compétences au niveau des recherches et des poursuites entre le juge d'instruction et le ministère public, un accord écrit mentionne tant des obligations qui concernent le ministère public que des obligations qui valent uniquement pour le juge d'instruction, le magistrat compétent du ministère public et le juge d'instruction s'engageant uniquement aux actes qu'ils peuvent exécuter conformément au droit belge; la signature conjointe par le juge d'instruction d'un accord écrit qui mentionne notamment comme objectifs qu'il est axé sur le recueil d'informations pertinentes et d'éléments de preuve pouvant être utilisés dans les procédures de poursuites et de confiscation et sur l'accomplissement d'actes d'instruction afin de faire aboutir l'instruction et les poursuites, n'implique pas que le juge d'instruction s'arroge des compétences qui reviennent au ministère public, qu'il n'observe pas ou qu'il ne peut plus observer les obligations qui lui incombent en vertu des articles 55 et 56 du Code d'instruction criminelle, et donc pas davantage qu'il éveille une apparence de partialité et de dépendance (1). (1) A. WINANTS, "De wet van 9 december 2004 betreffende de wederzijdse internationale rechtshulp in strafzaken", dans A. DE NAUW (éd.) De groeipijnen van het strafrecht, Die Keure 2007, 189-216; D. VAN DAELE, "België en de gemeenschappelijke onderzoeksteams", N.C. 2008, 246; L. GROFFILS, N. VAN EECKHAUT et J. VANERMEN, "Europol en gemeenschappelijke onderzoeksteams", G. VERMEULEN (éd.), Aspecten van Europees formeel strafrecht, Anvers, Maklu, 2002, 28-29; F. VERSPELT, "Ieder voor zich of G.O.T. voor ons allen? De gemeenschappelijke onderzoeksteams", Vigiles 2005/3, 92-93.

*INTERNATIONALE RECHTSHULP - Wet 9 december 2004 -
Gemeenschappelijke onderzoeksteams - Schriftelijke
overeenkomst ondertekend door onderzoeksrechter -
Onafhankelijke en onpartijdige rechter - Draagwijdte
ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek -
Algemeen - Rol van de onderzoeksrechter - Wet 9 december 2004 -
Gemeenschappelijke onderzoeksteams - Schriftelijke
overeenkomst ondertekend door onderzoeksrechter -
Onafhankelijke en onpartijdige rechter - Draagwijdte
RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 -
Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Onafhankelijke en
onpartijdige rechter - Internationale rechtshulp in strafzaken -
Wet 9 december 2004 - Gemeenschappelijke onderzoeksteams -
Schriftelijke overeenkomst ondertekend door onderzoeksrechter -
Draagwijdte*

Uit het enkele feit dat een onderzoeksrechter berust in een wrakingsverzoek volgt niet dat de bodemrechter de tot staving van het wrakingsverzoek aangevoerde feiten voor waar moet aannemen en dat de onderzoeksrechter daadwerkelijk is tekortgekomen aan zijn verplichting onpartijdig en onafhankelijk op te treden.

*RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 -
Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Onafhankelijke en
onpartijdige rechter - Wraking - Berusting door de
onderzoeksrechter in het wrakingsverzoek - Draagwijdte*

*WRAKING - Berusting door de onderzoeksrechter in het
wrakingsverzoek - Artikel 6.1, EVRM - Recht op een eerlijk proces -
Onafhankelijke en onpartijdige rechter - Draagwijdte*

*ENTRAIDE JUDICIAIRE INTERNATIONALE - Loi du 9 décembre
2004 - Equipes communes d'enquête - Accord écrit signé par le
juge d'instruction - Juge indépendant et impartial - Portée*

*INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction -
Généralités - Rôle du juge d'instruction - Loi du 9 décembre 2004 -
Equipes communes d'enquête - Accord écrit signé par le juge
d'instruction - Juge indépendant et impartial - Portée*

*DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 -
Droit à un procès équitable - Juge indépendant et impartial -
Entraide judiciaire internationale en matière répressive - Loi du 9
décembre 2004 - Equipes communes d'enquête - Accord écrit signé
par le juge d'instruction - Portée*

Il ne résulte pas du simple fait qu'un juge d'instruction accueille une demande de récusation que le juge du fond doit accorder crédit aux faits invoqués à l'appui de la demande de récusation et que le juge d'instruction manque effectivement à son devoir d'impartialité et d'indépendance.

*DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 -
Droit à un procès équitable - Juge indépendant et impartial -
Récusation - Acquiescement du juge d'instruction à une demande
de récusation - Portée*

*RECUSATION - Acquiescement du juge d'instruction à une
demande de récusation - Conv. D.H., article 6, § 1er - Droit à un
procès équitable - Juge indépendant et impartial - Portée*

P.18.0039.N

10 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180410.3](#)

AC nr. ...

Uit de bewoordingen, de doelstelling en de wetsgeschiedenis van artikel 2bis, §6, Drugswet blijkt dat de wetgever daarmee niet enkel de strafbaarstelling beoogde van het stellen van voorbereidende handelingen met het oog op de productie van drugs, maar wel van alle handelingen die ertoe strekken de illegale handel in drugs voor te bereiden en zodoende te vergemakkelijken, teneinde alle schakels in de georganiseerde drugshandel te bestrijden; tot de strafbaar gestelde handelingen behoort aldus ook het organiseren van een legaal transport om te beschikken over een deklading voor in te voeren cocaïne (1). (1) Parl.St. Kamer 2013-14; DOC 53K-3112/001, MvT.

*VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Strafbaar
gestelde handelingen - Begrip*

Il ressort des termes, de l'objectif et des travaux préparatoires de l'article 2bis, § 6, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes que le législateur n'a pas uniquement visé par cet article le caractère répréhensible de l'accomplissement d'actes préparatoires à la production de drogues, mais bien de tous les actes visant à préparer et, partant, à faciliter le trafic illégal de drogues, en vue de lutter contre tous les maillons du trafic de drogues organisé; ainsi, l'organisation d'un transport légal afin de disposer d'un point de déchargement en pontée pour l'importation de cocaïne relève également des agissements punissables (1). (1) Doc. parl. Chambre 2013-14; DOC 53K-3112/001, Exposé des motifs.

*STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Agissements
punissables - Notion*

Indien de rechter de omschrijving van een telastlegging wijzigt, is een voorafgaande verwittiging van de beklaagde vereist, zodat hij weet waarover hij zich moet verdedigen; die verwittiging kan voortvloeien uit een verzoek van een medebeklaagde tot heromschrijving van de telastlegging, geformuleerd in een conclusie die werd meegedeeld aan de medebeklaagden, indien hieruit op afdoende wijze blijkt dat het verzoek tot herkwalificatie geldt voor alle beklagden (1). (1) Zie: R. DECLERCQ, *Beginselen van rechtspleging*, Mechelen, Kluwer, 2014, nr. 1630.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Misdrijf - Kwalificatie - Wijziging - Verzoek medebeklaagde - Conclusie

Si le juge modifie la qualification d'une prévention, il est requis que le prévenu en soit préalablement averti de manière à savoir sur quel point il doit exposer sa défense; cet avertissement peut résulter d'une demande de requalification de la prévention formulée par un coprévenu dans des conclusions transmises aux coprévenus, s'il en ressort à suffisance que le demande de requalification vaut pour l'ensemble des prévenus (1). (1) Voir R. DECLERCQ, *Beginselen van rechtspleging*, Malines, Kluwer, 2014, n° 1630.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Infraction - Qualification - Modification - Demande formulée par un coprévenu - Conclusions

Het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht van toegang tot de rechter, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, belet de lidstaten niet om het instellen van rechtsmiddelen afhankelijk te maken van voorwaarden, voor zover die voorwaarden een wettig doel dienen en er een redelijke verhouding bestaat tussen de opgelegde voorwaarden en het nagestreefde doel; die voorwaarden mogen niet ertoe leiden dat het recht op het instellen van het rechtsmiddel in de kern wordt aangetast en bij hun toepassing mag de rechter niet overdreven formalistisch zijn zodat de billijkheid van de procedure wordt aangetast of overdreven soepel zodat de opgelegde voorwaarden inhoudsloos worden (1). (1) EHRM, 26 juli 2007, *Walchili t. Frankrijk*; EHRM, 13 februari 2001, *Krombach t. Frankrijk*; Cass. 4 april 2017, AR P.17.0023.N, AC 2017, nr. 245 met noot AW; Cass. 11 september 2018, AR P.18.0366.N, AC 2018, nr. 461; E. VAN DOOREN en M. ROZIE, "Het hoger beroep in strafzaken in een nieuw kleedje", NC 2016, 122-123, nr. 16-17; R. VERSTRAETEN, A. BAILLIEUX, J. HUYSMANS en S. DE HERT, "Stevige verbouwingen in het strafprocesrecht: de procedure met voorafgaande erkenning van schuld, de invoering van conclusietermijnen in strafzaken en een vernieuwd stelsel van rechtsmiddelen", in F. VERBRUGGEN (ed.), *Straf- en strafprocesrecht*, Themis Vormingsonderdeel 97, Brugge, die Keure, 2016, 171-172.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) -

Le droit à l'accès au juge garanti par l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'homme, n'empêche pas les États membres d'assortir l'introduction de recours de conditions, pour autant que celles-ci servent un objectif légitime et qu'il existe une proportion raisonnable entre les conditions imposées et l'objectif poursuivi; ces conditions ne peuvent avoir pour conséquence de porter substantiellement atteinte au droit d'introduire un recours et dans le cadre de leur application, le juge ne peut faire preuve ni d'un formalisme excessif tel qu'il soit porté atteinte au caractère équitable de la procédure, ni d'une souplesse exagérée telle que les conditions imposées en perdent leur objet (1). (1) Cour eur. D.H., 26 juillet 2007, *Walchili c. France*; Cour eur. D.H., 13 février 2001, *Krombach c. France*; Cass. 4 avril 2017, RG P.17.0023.N, Pas. 2017, n° 245 et note AW; Cass. 11 septembre 2018, RG P.18.0366.N, Pas. 2018, n° 461; E. VAN DOOREN et M. ROZIE, « Het hoger beroep in strafzaken in een nieuw kleedje », N.C. 2016, 122-123, n° 16-17; R. VERSTRAETEN, A. BAILLIEUX, J. HUYSMANS et S. DE HERT, « Stevige verbouwingen in het strafprocesrecht: de procedure met voorafgaande erkenning van schuld, de invoering van conclusietermijnen in strafzaken en een vernieuwd stelsel van rechtsmiddelen », *Straf- en strafprocesrecht*, F. Verbruggen (dir.), Themis Vormingsonderdeel 97, Bruges, die Keure, 2016, 171-172.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) -

Algemeen - Instellen van rechtsmiddelen - Voorwaarden - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Toegang tot de rechter - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Zevende Protocol - Artikel 2 - Recht op hoger beroep in strafzaken - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Uit de tekst van artikel 204 Wetboek van Strafvordering en de wetsgeschiedenis ervan volgt dat de wetgever door het invoeren van de verplichting om de tegen het in eerste aanleg gewezen vonnis geformuleerde grieven nauwkeurig te bepalen, een doelmatiger behandeling van de strafzaken in hoger beroep beoogt en in het bijzonder nutteloze werklast en kosten wil vermijden door niet langer niet-betwiste beslissingen aan de appelrechter voor te leggen, zodat de appelland gedwongen wordt na te denken over de wenselijkheid en de gevolgen van het instellen van het hoger beroep en de geïntimeerde dadelijk kan uitmaken welke beslissingen van het eerste vonnis worden betwist en waarover hij in hoger beroep verweer zal moeten voeren; het zijn de door de appelland in het verzoekschrift of in het grievenformulier opgegeven of aangeduide grieven die de rechtsmacht bepalen van de appelrechter maar de zekerheid die moet bestaan over het gegeven dat de in het door artikel 204 Wetboek van Strafvordering bedoelde geschrift vermelde nauwkeurige grieven uitgaan van de appelland of zijn raadsman, gelet op de rechtsgevolgen welke die grieven hebben, vereist niet dat de identiteit, de hoedanigheid en de proceshoedanigheid van de appelland of zijn raadsman nauwkeurig in het grievenformulier zijn vermeld of dat dit formulier de hoedanigheid vermeldt van degene die het ondertekent; die zekerheid kan ook worden bereikt wanneer de rechter die identiteit en die hoedanigheden met zekerheid kan afleiden uit andere processtukken zoals het uittreksel van de akte van hoger beroep van de appelland (1). (1) Zie: Cass. 4 april 2017, AR P.17.0023.N, AC 2017, nr. 245 met noot AW.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Draagwijdte - Identiteit, hoedanigheid en proceshoedanigheid van

Généralités - Exercice des voies de recours - Conditions - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Accès au juge - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Septième Protocole - Article 2 - Droit d'appel en matière répressive - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Il résulte du texte de l'article 204 du Code d'instruction criminelle et de sa genèse légale qu'en instaurant l'obligation d'indiquer précisément les griefs élevés contre le jugement rendu en première instance, le législateur a pour but de voir traiter plus efficacement les affaires pénales en degré d'appel et veut particulièrement éviter une charge de travail et des frais inutiles en ne soumettant plus à la juridiction d'appel des décisions non contestées et, ce faisant, l'appelland se trouve forcé de réfléchir à l'opportunité d'interjeter appel et à ses conséquences et l'intimé peut immédiatement discerner quelles décisions du jugement rendu en première instance sont contestées et sur quoi devra porter sa défense en appel; ce sont les griefs indiqués par l'appelland dans sa requête ou dans le formulaire de griefs qui déterminent la saisine de la juridiction d'appel, mais la certitude qui doit régner sur le fait que les griefs précis élevés dans l'écrit visé à l'article 204 du Code d'instruction criminelle émanent de l'appelland ou de son conseil, eu égard aux conséquences juridiques de ces griefs, ne requiert pas que l'identité, la qualité et la qualité procédurale de l'appelland ou de son conseil soient précisément indiquées dans le formulaire de griefs ou que celui-ci mentionne la qualité de la personne qui le signe; cette certitude est également acquise lorsque le juge peut établir avec certitude cette identité et ces qualités à partir d'autres pièces de la procédure, comme l'extrait de l'acte d'appel de l'appelland (1). (1) Voir Cass. 4 avril 2017, RG P.17.0023.N, Pas. 2017, n° 245 et note AW.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Formulaire de griefs - Portée - Identité, qualité et qualité procédurale de l'appelland ou de son conseil

P.18.0051.N

11 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180911.4](#)

AC nr. ...

De misdrijven als bedoeld in artikel 138, 2°, Wetboek van Strafvordering, dat bepaalt dat de politierechtbank kennisneemt van de in het Boswetboek omschreven misdrijven, zijn door het Vlaams Gewest op grond van de artikelen 6, § 1, III, 4°, 11, eerste lid, en 19, § 1 en § 2, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen strafbaar gestelde feiten in de regelgeving die het Boswetboek heeft vervangen, zoals de in artikel 90bis Bosdecreet opgenomen verbodsbepalingen, die krachtens artikel 107bis Bosdecreet strafbaar zijn gesteld door artikel 16.6.3quinquies DABM (1). (1) Zie: Cass. 26 mei 1998, AR P.98.0562.N, AC 1998, nr. 274; Cass. 14 juni 1994, AR P.93.0606.N, AC 1994, nr. 306; Zie noot M.D.S. bij Cass. 23 februari 1993, AR 6076, AC 1993, nr. 112.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Politierechtbanken - Misdrijven in het Boswetboek omschreven - Begrip - Toepassing

BOSSEN - Boswetboek - Misdrijven in het Boswetboek omschreven - Begrip - Toepassing

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Politierechtbanken - Bevoegdheid - Misdrijven in het Boswetboek omschreven - Begrip - Toepassing

Wanneer de appelrechter, op het hoger beroep tegen een vonnis van een ratione materiae onbevoegde correctionele rechtbank, net zoals de eerste rechter kennis neemt van de strafvordering en uitspraak doet over de grond van de zaak, vernietigt het Hof van Cassatie het bestreden arrest en de gehele rechtspleging die er aan is voorafgegaan, tot en met de dagvaarding van de eiser om te verschijnen voor de correctionele rechtbank en verwijst het de zaak naar de procureur des Konings (1). (1) Cass. 26 juni 1979, AC 1978-1979, 1286; Cass. 8 september 1975, AC 1976, 33.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Openbaar ministerie en vervolgende partij - Dagvaarding voor een ratione materiae onbevoegde rechtbank - Correctionele rechtbank en hof van beroep die kennis nemen van de zaak en uitspraak doen te gronde

- Art. 408, eerste lid Wetboek van Strafvordering

VERWIJZING NA CASSATIE - Strafzaken - Strafvordering - Openbaar ministerie en vervolgende partij - Dagvaarding voor een ratione materiae onbevoegde rechtbank - Correctionele rechtbank en hof van beroep die kennis nemen van de strafvordering en uitspraak doen te gronde

Les infractions visées à l'article 138, 2°, du Code d'instruction criminelle, selon lequel le tribunal de police connaît des infractions prévues par le Code forestier, correspondent à des faits que la Région flamande a rendus punissables, sur la base des articles 6, § 1er, III, 4°, 11, alinéa 1er, et 19, § 1er et § 2, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, par la réglementation qui a remplacé le Code forestier, notamment les dispositions d'interdiction figurant à l'article 90bis du décret forestier du 13 juin 1990, dont la violation est sanctionnée, en vertu de l'article 107bis dudit décret, par l'article 16.6.3quinquies du décret du 5 avril 1995 contenant des dispositions générales concernant la politique de l'environnement (1). (1) Voir Cass. 26 mai 1998, RG P.98.0562.N, Pas. 1998, n° 274; Cass. 14 juin 1994, RG P.93.0606.N, Pas. 1994, n° 306 ; Voir note M.D.S. sous Cass. 23 février 1993, RG 6076, Pas. 1993, n° 112.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Tribunaux de police - Infractions prévues par le Code forestier - Notion - Application

BOIS ET FORETS - Code forestier - Infractions prévues par le Code forestier - Notion - Application

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Tribunaux de police - Compétence - Infractions prévues par le Code forestier - Notion - Application

Lorsque sur appel d'un jugement rendu par un tribunal correctionnel incompétent ratione materiae, le juge d'appel a connu de l'action publique et statué sur le fond de la cause comme l'avait fait le premier juge, la Cour de cassation casse l'arrêt attaqué, annule l'ensemble de la procédure qui a précédé l'arrêt, jusqu'y compris la citation invitant le demandeur à comparaître devant le tribunal correctionnel, et renvoie la cause au procureur du Roi (1). (1) Cass. 26 juin 1979, Bull. et Pas., 1979, I, 1244 ; Cass. 8 septembre 1975, Bull. et Pas., 1976, I, 28.

CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action publique - Ministère public et partie poursuivante - Citation devant un tribunal incompétent ratione materiae - Tribunal correctionnel et cour d'appel ayant connu de la cause et statué sur le fond

- Art. 408, al. 1er Code d'Instruction criminelle

RENVOI APRES CASSATION - Matière répressive - Action publique - Ministère public et partie poursuivante - Citation devant un tribunal incompétent ratione materiae - Tribunal correctionnel et cour d'appel ayant connu de l'action publique et statué sur le fond

P.18.0052.N

23 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181023.2](#)

AC nr. ...

Artikel 43bis, eerste lid, Strafwetboek dat inhoudt dat de bijzondere verbeurdverklaring toepasselijk op de zaken bedoeld in artikel 42, 3°, van dat wetboek door de rechter in elk geval wordt uitgesproken, maar slechts voor zover zij door de procureur des Konings schriftelijk wordt gevorderd, strekt ertoe voor de vonnisrechter een debat over de facultatieve verbeurdverklaring te organiseren opdat de beklaagde zijn recht van verdediging kan uitoefenen.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen uit het misdrijf verkregen - Schriftelijke vordering van de procureur des Konings - Doel

- Artt. 42, 3°, en 43bis, eerste lid Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen uit het misdrijf verkregen - Schriftelijke vordering van de procureur des Konings - Doel

- Artt. 42, 3°, en 43bis, eerste lid Strafwetboek

De stafhouder of diegene die door hem is aangewezen, die aanwezig is bij een huiszoeking in het kantoor van een advocaat, moet erop toezien dat het onderzoek en de mogelijke inbeslagname geen betrekking hebben op stukken waarvoor het beroepsgeheim geldt en hij zal de stukken, die de onderzoeksrechter wenst te onderzoeken of in beslag te nemen, inkijken en zijn oordeel geven over hetgeen al dan niet onder het beroepsgeheim valt; de onderzoeksrechter is echter niet gebonden door het standpunt van de stafhouder en beslist of een document wordt in beslag genomen of niet.

ADVOCAAT - Strafzaken - Huiszoeking - Aanwezigheid van de stafhouder - Doel

- Art. 458 Strafwetboek

BEROEPSGEHEIM - Gerechtelijk onderzoek - Huiszoeking bij advocaat - Aanwezigheid van de stafhouder - Doel

- Art. 458 Strafwetboek

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Huiszoeking - Advocaat - Aanwezigheid van de stafhouder - Doel

- Art. 458 Strafwetboek

ONDERZOEKSRECHTER - Onderzoeksverrichtingen - Huiszoeking - Advocaat - Aanwezigheid van de stafhouder - Doel

- Art. 458 Strafwetboek

L'article 43bis, alinéa 1er, du Code pénal, qui implique que la confiscation spéciale s'appliquant aux choses visées à l'article 42, 3°, du même code pourra toujours être prononcée par le juge, mais uniquement dans la mesure où elle est requise par écrit par le procureur du Roi, vise à organiser devant la juridiction de jugement un débat sur la confiscation facultative, destiné à permettre au prévenu d'exercer ses droits de défense.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Confiscation - Avantages patrimoniaux tirés de l'infraction - Réquisitions écrites du procureur du Roi - Objectif

- Art. 42, 3°, et 43bis, al. 1er Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux tirés de l'infraction - Réquisitions écrites du procureur du Roi - Objectif

- Art. 42, 3°, et 43bis, al. 1er Code pénal

Lors d'une perquisition dans le cabinet d'un avocat, le bâtonnier ou la personne désignée par lui doit veiller à ce que l'instruction et la saisie éventuelle ne concernent pas des pièces auxquelles s'applique le secret professionnel, prendra connaissance des pièces que le juge d'instruction souhaite examiner ou saisir et donnera son avis sur ce qui relève ou non du secret professionnel; toutefois, le juge d'instruction n'est pas lié par le point de vue du bâtonnier et décide si un document est saisi ou non.

AVOCAT - Matière répressive - Perquisition - Présence du bâtonnier - Objectif

- Art. 458 Code pénal

SECRET PROFESSIONNEL - Instruction judiciaire - Perquisition chez un avocat - Présence du bâtonnier - Objectif

- Art. 458 Code pénal

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Perquisition - Avocat - Présence du bâtonnier - Objectif

- Art. 458 Code pénal

JUGE D'INSTRUCTION - Actes d'instruction - Perquisition - Avocat - Présence du bâtonnier - Objectif

- Art. 458 Code pénal

De strafrechter oordeelt onaantastbaar wie de werkelijke eigenaar is van de zaken die het voorwerp uitmaken van de bewezen verklaarde witwasmisdrijven, zonder noodzakelijk gebonden te zijn door formele vennootschapsstructuren en de afscheiding van vermogens die daar eventueel uit volgt; het Hof gaat wel na of de strafrechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Allerlei - Strafzaken - Verbeurdverklaring - Witwasmisdrijf - Voorwerp - Eigenaar - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Toezicht door het Hof

- Artt. 42, 1°, en 505, derde lid Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Verbeurdverklaring - Witwasmisdrijf - Voorwerp - Eigenaar

- Artt. 42, 1°, en 505, derde lid Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Witwasmisdrijf - Voorwerp - Eigenaar - Beoordeling door de rechter - Aard

- Artt. 42, 1°, en 505, derde lid Strafwetboek

Wanneer een beklagde de schuldvordering van een derde terugbetaalt door middel van een witwasmisdrijf, is het aan die derde toegekomen bedrag voor die beklagde een vermogensvoordeel uit die witwashandeling, bestaande in de vermindering van zijn schuld.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordeel uit witwasmisdrijf - Toepassing

- Artt. 42, 3°, en 43bis, eerste lid Strafwetboek

Wanneer het openbaar ministerie de verbeurdverklaring van een zaak als voorwerp van het witwasmisdrijf vordert en de rechter oordeelt dat die zaak in werkelijkheid een vermogensvoordeel uit dat misdrijf is, kan de rechter de verbeurdverklaring van die zaak als vermogensvoordeel uitspreken zonder dat daarvoor een nieuwe of andere vordering van het openbaar ministerie is vereist aangezien de beklagde zich in dat geval immers heeft kunnen verweren op de verbeurdverklaring en hij voor zijn verdere verweer ermee rekening dient te houden dat die verbeurdverklaring kan worden uitgesproken op een andere juridische grondslag.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vordering tot verbeurdverklaring van een zaak als voorwerp van het misdrijf - Rechter die oordeelt dat die zaak een vermogensvoordeel is van dat misdrijf - Nieuwe vordering van het openbaar ministerie - Vereiste

- Artt. 42, 1°, 42, 3°, en 43bis, eerste lid Strafwetboek

Le juge pénal apprécie souverainement qui est le véritable propriétaire des choses qui constituent l'objet des infractions de blanchiment déclarées établies, sans nécessairement être lié par des structures formelles de sociétés et par la séparation des patrimoines qui en résulte le cas échéant; la Cour vérifie cependant si le juge pénal ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui leur sont étrangères ou qu'elles ne sauraient justifier.

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Divers - Matière répressive - Confiscation - Infraction de blanchiment - Objet - Propriétaire - Appréciation souveraine par le juge du fond - Contrôle par la Cour

- Art. 42, 1°, et 505, al. 3 Code pénal

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Confiscation - Infraction de blanchiment - Objet - Propriétaire

- Art. 42, 1°, et 505, al. 3 Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Infraction de blanchiment - Objet - Propriétaire - Appréciation par le juge - Nature

- Art. 42, 1°, et 505, al. 3 Code pénal

Lorsqu'un prévenu rembourse la créance d'un tiers par le biais d'une infraction de blanchiment, le montant revenant à ce tiers constitue pour ce prévenu un avantage patrimonial tiré de cette opération de blanchiment, consistant en la réduction de sa dette.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantage patrimonial tiré de l'infraction de blanchiment - Application

- Art. 42, 3°, et 43bis, al. 1er Code pénal

Lorsque le ministère public requiert la confiscation d'une chose en tant qu'objet de l'infraction de blanchiment et que le juge considère que cette chose constitue en réalité un avantage patrimonial tiré de cette infraction, le juge peut ordonner la confiscation de cette chose en tant qu'avantage patrimonial sans qu'il soit requis que le ministère public prenne de nouvelles ou d'autres réquisitions à cet effet, dès lors qu'en pareille occurrence, le prévenu a pu se défendre contre la confiscation et, pour sa défense ultérieure, il doit tenir compte du fait que cette confiscation peut être ordonnée sur une base juridique différente.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Réquisitions tendant à la confiscation d'une chose en tant qu'objet de l'infraction - Juge considérant qu'une chose est un avantage patrimonial tiré de cette infraction - Nouvelles réquisitions du ministère public - Condition

- Art. 42, 1°, 42, 3°, et 43bis, al. 1er Code pénal

Wanneer het verschil tussen twee van de door de drie, met toepassing van artikel 59, §3, eerste lid, Wegverkeerswet verkregen ademanalyses, niet meer bedraagt dan de door de Koning bepaalde nauwkeurigheidsvorschriften, wordt het voor de betrokkene laagste resultaat in aanmerking genomen en dient geen bloedmonster te worden genomen.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 59 - Rijden in staat van alcoholintoxicatie - Ademanalyse - Resultaat

- Art. 59, § 3 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 26 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen

Lorsque la différence entre deux des résultats obtenus par les trois analyses de l'haleine effectuées en application de l'article 59, § 3, alinéa 1er, de la loi relative à la police de la circulation routière n'est pas supérieure aux prescriptions en matière de précision arrêtées par le Roi, le résultat le plus favorable à l'intéressé doit être retenu et il ne doit pas être recouru à un prélèvement sanguin.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 59 - Conduite en état d'imprégnation alcoolique - Analyse de l'haleine - Résultat

- Art. 59, § 3 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

- Art. 26 A.R. du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de haleine

Behoudens in het geval van artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, kan een partij haar conclusie enkel neerleggen ter griffie van het strafgerecht, desgevallend per e-deposit, wanneer de rechter conclusietermijnen heeft bepaald op grond van artikel 152 Wetboek van Strafvordering.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Conclusie - Neerlegging ter griffie - Voorwaarde

RECHTBANKEN - Strafzaken - Allerlei - Conclusie - Neerlegging ter griffie - Voorwaarde

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Strafzaken - Conclusie - Neerlegging ter griffie - Voorwaarde

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Allerlei - Conclusie - Neerlegging ter griffie - Voorwaarde

In strafzaken moet de conclusie in de regel blijken uit een geschrift dat, ongeacht zijn benaming of vorm, tijdens het debat ter rechtszitting door een partij of zijn advocaat aan de rechter wordt voorgelegd, waarvan regelmatig is vastgesteld dat de rechter kennis ervan heeft genomen en waarin middelen tot staving van een eis, verweer of exceptie zijn aangevoerd; bijgevolg is het geschrift uitgaande van een partij of haar advocaat dat, ook al bevat het dergelijke middelen, niet tijdens het debat aan de rechter is voorgelegd maar aan de griffie is overgemaakt, zonder dat uit de stukken van de rechtspleging blijkt dat het andermaal ter rechtszitting is neergelegd of dat de eiser zijn middelen mondeling heeft aangevoerd, in de regel geen schriftelijke conclusie waarmee de rechter rekening moet houden (1). (1) Cass. 21 november 2017, AR P.17.0777.N, AC 2017, nr. 663.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Conclusie

Hormis dans le cas de l'article 4 du Titre préliminaire du Code de procédure pénale non applicable en l'espèce, une partie peut uniquement déposer ses conclusions au greffe de la juridiction répressive, le cas échéant par e-deposit, lorsque le juge a fixé des délais pour conclure sur la base de l'article 152 du Code d'instruction criminelle.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Conclusions - Dépôt au greffe - Condition

TRIBUNAUX - Matière répressive - Divers - Conclusions - Dépôt au greffe - Condition

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Matière répressive - Conclusions - Dépôt au greffe - Condition

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Divers - Conclusions - Dépôt au greffe - Condition

En matière répressive, les conclusions doivent, en règle, résulter d'un écrit, quelle que soit sa dénomination ou sa forme, qui est remis au juge au cours des débats à l'audience, par une partie ou son avocat, dont il est régulièrement constaté que le juge en a pris connaissance et dans lequel sont invoqués des moyens à l'appui d'une demande, d'une défense ou d'une exception; par conséquent, l'écrit émanant d'une partie ou de son avocat qui, même s'il comporte de tels moyens, n'a pas été remis au juge au cours des débats mais transmis au greffe, sans qu'il ressorte des pièces de la procédure qu'il a été à nouveau versé à l'audience ou que le demandeur a exposé ses moyens oralement, ne constitue, en principe, pas des conclusions écrites dont le juge doit tenir compte (1). (1) Cass. 21 novembre 2017, RG P.17.0777.N, Pas. 2017, n° 663.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Conclusions

P.18.0078.F

7 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180207.3](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 72, tweede lid, Vreemdelingenwet onderzoekt de het onderzoeksgerecht of de maatregelen van vrijheidsberoving of tot verwijdering van het grondgebied in overeenstemming zijn met de wet, zonder zich te mogen uitspreken over hun gepastheid; het wettigheidstoezicht slaat op de formele geldigheid van de akte, met name of ze met redenen is omkleed en of ze in overeenstemming is met zowel de internationale rechtsnormen met rechtstreekse werking in de interne rechtsorde als met de Vreemdelingenwet (1). (1) Cass. 30 november 2016, AR P.16.1114.F, AC 2016, nr. 688, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH.

VREEMDELINGEN - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Vrijheidsberovende maatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Onderzoeksgerechten - Voorwerp en omvang van het toezicht

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Vrijheidsberovende maatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Voorwerp en omvang van het toezicht

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

En vertu de l'article 72, alinéa 2, de la loi du 15 décembre 1980, la juridiction d'instruction vérifie si les mesures privatives de liberté et d'éloignement du territoire sont conformes à la loi sans pouvoir se prononcer sur leur opportunité; le contrôle de légalité porte sur la validité formelle de l'acte, notamment quant à l'existence de sa motivation et au point de vue de sa conformité tant aux règles de droit international ayant des effets directs dans l'ordre interne qu'à la loi du 15 décembre 1980 (1). (1) Cass. 30 novembre 2016, RG P.16.1114.F, Pas. 2016, n° 688, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général.

ETRANGERS - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Juridictions d'instruction - Objet et étendue du contrôle

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Objet et étendue du contrôle

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

De vasthouding van een vreemdeling in een welbepaalde plaats, op grond van artikel 74/6, § 1bis, 9° en 12°, Vreemdelingenwet, is niet enkel onderworpen is aan de in dat artikel bepaalde voorwaarden, maar dient ook het voorwerp uit te maken van een onderzoek van het criterium betreffende het dilatoir karakter van de asielaanvraag, zoals bedoeld in artikel 8, § 3, d, Onthaalrichtlijn (1); het onderzoeksgerechtigd dat oordeelt dat artikel 74/6, § 1bis, 9°, Vreemdelingenwet de administratie niet verplicht het dilatoir karakter aan te tonen van de asielaanvraag die geleid heeft tot de maatregel tot vasthouding in een welbepaalde plaats, verzuimt het wettigheidstoezicht te verrichten dat bij artikel 72, tweede lid, Vreemdelingenwet is bepaald. (1) Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming; zie Cass. 23 december 2015, AR P.15.1596.F, AC 2015, nr. 781, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; Cass. 6 december 2017, AR P.17.1188.F, AC 2017, nr. 692; Cass. 6 december 2017, AR P.17.1191.F, AC 2017, nr. 693; Cass. 27 december 2017, AR P.17.1244.F, AC 2017, nr. 739, met concl. in hoofdzaak OM in Pas. 2017, nr. 739.

VREEMDELINGEN - Inbewaringstelling ter voorbereiding van de verwijdering - Voorwaarden - Wettigheidstoezicht - Richtlijn 2013/33/EU "onthaalrichtlijn" - Dilatoire asielaanvraag

- Artt. 8.3, eerste lid, d, en 9.2 Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming (herschikking)

- Artt. 72, tweede lid, en 74/6, § 1bis, 9° en 12° Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Le maintien d'un étranger dans un lieu déterminé sur pied de l'article 74/6, § 1er bis, 9° et 12°, de la loi du 15 décembre 1980 est non seulement soumis aux conditions prévues à cet article mais doit aussi faire l'objet d'un examen du critère relatif au caractère dilatoire de la demande d'asile, qui est visé à l'article 8, § 3, d, de la directive accueil (1); la juridiction d'instruction qui considère que l'article 74/6, § 1er bis, 9°, de la loi du 15 décembre 1980 n'impose pas à l'administration d'établir le caractère dilatoire de la demande d'asile ayant donné lieu à la mesure de maintien dans un lieu déterminé ne procède pas au contrôle de légalité prescrit par l'article 72, alinéa 2, de cette loi. (1) Directive 2013/33/UE du Parlement européen et du Conseil du 26 juin 2013 établissant des normes pour l'accueil des personnes demandant la protection internationale; voir Cass. 23 décembre 2015, RG P.15.1596.F, Pas. 2015, n° 781, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général; Cass. 6 décembre 2017, RG P.17.1188.F, Pas. 2017, n° 692; Cass. 6 décembre 2017, RG P.17.1191.F, Pas. 2017, n° 693; Cass. 27 décembre 2017, RG P.17.1244.F, Pas. 2017, n° 739 avec concl. « dit en substance » MP.

ETRANGERS - Placement en rétention pour préparer l'éloignement - Conditions - Contrôle de légalité - Directive "accueil" 2013/33/UE - Demande d'asile dilatoire

- Art. 8.3, al. 1er, d, et 9.2 Directive 2013/33/UE du Parlement Européen et du Conseil du 26 juin 2013 établissement des normes pour l'accueil des personnes demandant la protection internationale (refonte)

- Art. 72, al. 2, et 74/6, § 1er bis, 9° et 12° L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Daden van onderzoek die de verjaring van de strafdordering stuiten, zijn alle daden die door een bevoegd persoon worden gesteld en die ertoe strekken gegevens te verzamelen om het strafdossier op de gebruikelijke wijze samen te stellen en te laten beoordelen door de rechter (1) ; een door de procureur des Konings ondertekende aanvraag tot het uitreiken van een uittreksel uit het centraal strafregister op naam van een verdachte of beklaagde is een dergelijke daad van onderzoek (2). (1) Cass. 3 april 2007, AR P.06.1586.N, AC 2007, nr. 165; Cass., 29 november 2006, AR P.06.0174.F, AC 2006, nr. 613; Cass. 23 december 1998, AR P.94.0001.F, AC 1998, nr 534; Cass. 5 april 1996, AR P.94.0002.F, AC 1996, nr 111; Cass. 7 oktober 1976, AC 1977, 148; Cass. 20 juli 1976, AC 1976, 1231; Cass. 4 december 1973, AC 1974, 385. (2) Cass. 23 december 1986, AR 9978, AC 1986-1987, nr. 252; Cass. 3 december 1985, AR 9919, AC 1985-1986, nr. 231; Cass. 5 november 1980, AC 1980-1981, nr. 146.

STRAFVORDERING - Verjaring - Stuiting - Daden van onderzoek - Begrip - Toepassing

- Art. 22, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Stuiting - Daden van onderzoek - Begrip - Toepassing

- Art. 22, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Constituent des actes d'instruction interruptifs de la prescription de l'action publique tous les actes posés par une personne qualifiée et qui visent à recueillir des éléments en vue de constituer le dossier répressif de la manière usuelle et de mettre la cause en état (1); une demande, signée par le procureur du Roi, de voir délivrer un extrait du Casier judiciaire central au nom d'un inculpé ou d'un prévenu constitue un tel acte d'instruction (2). (1) Cass. 3 avril 2007, RG P.06.1586.N, Pas. 2007, n° 165; Cass. 29 novembre 2006, RG P.06.0174.F, Pas. 2006, n° 613; Cass. 23 décembre 1998, RG P.94.0001.F, Pas. 1998, n° 534; Cass. 5 avril 1996, RG P.94.0002.F, Pas. 1996, n° 111; Cass. 7 octobre 1976, Pas. 1977, 150; Cass. 20 juillet 1976, Pas. 1976, 1194; Cass. 4 décembre 1973, Pas. 1974, 366. (2) Cass. 23 décembre 1986, RG 9978, Pas. 1986-1987, n° 252; Cass. 3 décembre 1985, RG 9919, Pas. 1985-1986, n° 231; Cass. 5 novembre 1980, Pas. 1980-1981, n° 146.

ACTION PUBLIQUE - Prescription - Interruption - Actes d'instruction - Notion - Application

- Art. 22, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Interruption - Actes d'instruction - Notion - Application

- Art. 22, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.18.0096.N

11 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180911.5](#)

AC nr. ...

De rechtsplegingsvergoeding waartoe het onderzoeksgerecht de in het ongelijk gestelde burgerlijke partij dient te veroordelen bij toepassing van artikel 128 Wetboek van Strafvordering en artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek is geen kost van de strafdordering, maar een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Onderzoeksgerecht - Burgerlijke partij in het ongelijk gesteld - Veroordeling tot de rechtsplegingsvergoeding - Voorwerp

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 128 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Burgerlijke partij in het ongelijk gesteld - Veroordeling tot de rechtsplegingsvergoeding - Voorwerp

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 128 Wetboek van Strafvordering

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Strafzaken - Onderzoeksgerecht - Burgerlijke partij in het ongelijk gesteld - Veroordeling tot de rechtsplegingsvergoeding - Voorwerp

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 128 Wetboek van Strafvordering

L'indemnité de procédure à laquelle la juridiction d'instruction est tenue de condamner la partie civile succombante en application de l'article 128 du Code d'instruction criminelle et de l'article 1022 du Code judiciaire ne relève pas des frais de l'action publique, mais représente une intervention forfaitaire dans les frais et honoraires d'avocat de la partie ayant obtenu gain de cause.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Juridiction d'instruction - Partie civile succombante - Condamnation à l'indemnité de procédure - Objet

- Art. 1022 Code judiciaire

- Art. 128 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Partie civile succombante - Condamnation à l'indemnité de procédure - Objet

- Art. 1022 Code judiciaire

- Art. 128 Code d'Instruction criminelle

INDEMNITE DE PROCEDURE - Matière répressive - Juridiction d'instruction - Partie civile succombante - Condamnation à l'indemnité de procédure - Objet

- Art. 1022 Code judiciaire

- Art. 128 Code d'Instruction criminelle

Het onderzoeksgerecht dat de in het ongelijk gestelde burgerlijke partij veroordeelt tot de kosten van de strafvordering die het tot op de datum van de uitspraak op nul euro bepaalt, spreekt zich ook uit over de verplichting voor die burgerlijke partij om die kosten te dragen die later kunnen worden bepaald zodat die burgerlijke partij belang heeft om tegen een dergelijke veroordeling hoger beroep aan te tekenen.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procédure voor de feitenrechter - Onderzoeksgerecht - Burgerlijke partij in het ongelijk gesteld - Veroordeling tot de kosten van de strafvordering begroot op nul - Draagwijdte

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Burgerlijke partij in het ongelijk gesteld - Veroordeling tot de kosten van de strafvordering begroot op nul - Draagwijdte

La juridiction d'instruction qui condamne la partie civile succombante aux frais de l'action publique qu'elle taxe à zéro euro jusqu'à la date du prononcé, statue également sur l'obligation pour cette partie civile de supporter les frais de l'action publique qui pourront être taxés ultérieurement, de sorte que ladite partie civile a bel et bien intérêt à interjeter appel d'une telle condamnation.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Juridiction d'instruction - Partie civile succombante - Condamnation aux frais de l'action publique taxés à zéro - Portée

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Décisions et parties - Partie civile succombante - Condamnation aux frais de l'action publique taxés à zéro - Portée

P.18.0097.N

22 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180522.7](#)

AC nr. ...

Uit de tekst van artikel 204, eerste lid, tweede zin, Wetboek van Strafvordering, en de algemene economie van de regeling volgt dat de sanctie van het verval van het hoger beroep ook is bepaald voor de niet-ondertekening van het grievenformulier, aangezien het door die ondertekening is dat de eiser in hoger beroep of zijn raadsman aangeeft dat hij zich de erin vermelde grieven eigen maakt, zodat het appelgerecht in geval van een niet-ondertekend grievenformulier in de regel het verval van het hoger beroep dient vast te stellen; het appelgerecht kan evenwel geen verval van hoger beroep uitspreken indien de eiser in hoger beroep of zijn raadsman in de door hem ondertekende verklaring van hoger beroep aangeeft dat zijn hoger beroep is gericht tegen alle beschikkingen van het beroepen vonnis zoals aangegeven in het grievenformulier, hij dat grievenformulier ter gelegenheid van het afleggen van de verklaring van hoger beroep ter griffie heeft ingediend en na de rubrieken "Naam:" en "Handtekening:" op het grievenformulier eigenhandig zijn naam is vermeld, vermits in dat geval er geen twijfel over kan bestaan dat de eiser in hoger beroep of zijn raadsman zich de vermelde grieven heeft eigen gemaakt, zodat een vervallenverklaring van het hoger beroep in die omstandigheden zou getuigen van een overdreven formalisme dat niet te verenigen valt met het recht op toegang tot de rechter zoals gewaarborgd door artikel 6.1. EVRM (1). (1) Zie over het grievenformulier- Hof van Cassatie, Jaarverslag 2017, 72-82, inz. 81-82 m.b.t. de ondertekening.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Ondertekening van het grievenformulier - Vervallenverklaring van het hoger beroep -

3/12/2019

Il ressort du libellé de l'article 204, alinéa 1er, deuxième phrase, du Code d'instruction criminelle et de l'économie générale de la réglementation que la sanction de la déchéance de l'appel est également prévue pour le défaut de signature du formulaire de griefs, dès lors que c'est par cette signature que l'appelant ou son conseil indique qu'il s'approprie les griefs qui y sont mentionnés et, par conséquent, lorsqu'un formulaire de griefs n'a pas été signé, la juridiction d'appel est, en principe, tenue de constater la déchéance de l'appel; toutefois, la juridiction d'appel ne peut prononcer la déchéance de l'appel si l'appelant ou son conseil indique, dans la déclaration d'appel qu'il a signée, que son appel est dirigé contre toutes les dispositions du jugement entrepris ainsi qu'il est indiqué dans le formulaire de griefs, s'il a déposé ce formulaire de griefs au greffe à l'occasion du dépôt de sa déclaration d'appel et s'il a mentionné son nom de sa main propre après les rubriques « Nom: » et « Signature: » du formulaire de griefs, dès lors qu'en pareille occurrence, il ne fait aucun doute que l'appelant ou son conseil s'est approprié les griefs dont il est fait mention, de sorte que la déchéance de l'appel, si elle était prononcée dans de telles circonstances, témoignerait d'un formalisme excessif et incompatible avec le droit d'accès au juge garanti par l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1). (1) Voir à propos du formulaire de griefs : Cour de cassation, Rapport annuel 2017, 68-77, en particulier 76-77 concernant la signature.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Signature du formulaire de griefs - Déchéance de l'appel - Portée - Formulaire de griefs

P. 419/593

P.18.0100.F

7 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180207.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Nolet de Brauwere.

GRONDWET - Art. 15 - Huiszoeking en opsporing ten huize - Voorafgaande schriftelijke toestemming

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Recht op eerbiediging van de woonplaats - Huiszoeking en opsporing ten huize - Voorafgaande schriftelijke toestemming

WOONPLAATS - Artikel 15, Grondwet - Huiszoeking en opsporing ten huize - Voorafgaande schriftelijke toestemming

Overeenkomstig de artikelen 32, 36 en 41 Wetboek van Strafvordering en artikel 1, tweede lid, 2°, Huiszoekingswet, kunnen de procureur des Konings en de officier van gerechtelijke politie een huiszoeking verrichten in geval van een op heterdaad ontdekte misdaad of wanbedrijf; die huiszoeking kan ongeacht het tijdstip zonder toestemming van de betrokkene en zonder huiszoekingsbevel worden verricht; de vaststelling van de toestand van heterdaad moet aan de opsporing ten huize voorafgaan en kan niet gerechtvaardigd worden door de vaststelling a posteriori van het op heterdaad ontdekte misdrijf (1). (1) De bijzondere procedure op heterdaad (âš) houdt in dat het noodzakelijk is dat een misdrijf van tevoren is vastgesteld (Cass. 13 september 2011, AR P.10.2039.N, AC 2011, nr. 461).

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Algemeen - Huiszoeking in geval van ontdekking op heterdaad - Voorafgaande vaststelling van het op heterdaad ontdekt misdrijf

- Artt. 32, 36 en 41, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 1, tweede lid, 2° Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Algemeen - Huiszoeking in geval van ontdekking op heterdaad - Voorafgaande vaststelling van het op heterdaad ontdekt misdrijf

- Artt. 32, 36 en 41, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 1, tweede lid, 2° Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

Conclusions de l'avocat general Nolet de Brauwere.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 15 - Visite domiciliaire et perquisition - Consentement préalable et écrit

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Droit au respect du domicile - Visite domiciliaire et perquisition - Consentement préalable et écrit

DOMICILE - Constitution, article 15 - Visite domiciliaire et perquisition - Consentement préalable et écrit

Conformément aux articles 32, 36 et 41 du Code d'instruction criminelle et à l'article 1er, alinéa 2, 2°, de la loi du 7 juin 1969, le procureur du Roi et l'officier de police judiciaire peuvent procéder à une visite domiciliaire en cas de flagrant crime ou délit; cette visite domiciliaire peut être effectuée à n'importe quelle heure, sans le consentement de la personne intéressée et sans mandat de perquisition; la constatation de l'état de flagrante doit précéder la perquisition et cette dernière ne peut être justifiée par le constat a posteriori du flagrant délit (1). (1) « La procédure spéciale en cas de flagrant délit (...) implique nécessairement la constatation préalable d'un délit » (Cass. 13 septembre 2011, RG P.10.2039.N, Pas. 2011, n° 461).

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Généralités - Visite domiciliaire en cas de flagrant délit - Constatation préalable du flagrant délit

- Art. 32, 36 et 41, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 1er, al. 2, 2° L. du 7 juin 1969

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Généralités - Visite domiciliaire en cas de flagrant délit - Constatation préalable du flagrant délit

- Art. 32, 36 et 41, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 1er, al. 2, 2° L. du 7 juin 1969

Met toepassing van artikel 3 Huiszoekingswet, moet de toestemming bedoeld in artikel 1, tweede lid, 3°, van die wet, schriftelijk en voorafgaand aan de opsporing ten huize of de huiszoeking worden verleend (1). (1) Zie concl. in hoofdzaak OM in Pas. 2018, nr. 82. De rechter beoordeelt in feite of een huiszoeking zonder rechterlijk bevel verricht is met toestemming van degene die het werkelijk genot heeft van de plaats (Cass. 13 februari 1991, AR 8657, AC 1990-91, nr. 315). In voorliggende zaak heeft het Hof, anders dan het openbaar ministerie, geoordeeld dat het hof van beroep, uit zijn onaantastbare vaststellingen, zijn beslissing niet naar recht kon afleiden dat de eiser impliciet doch onmiskenbaar de aanwezigheid van de politieagenten in zijn woning had toegestaan vooraleer laatstgenoemden daar de visu elementen vaststelden die een huiszoeking op heterdaad verantwoordden.

GRONDWET - Art. 15 - Huiszoeking en opsporing ten huize - Voorafgaande schriftelijke toestemming

- Art. 3 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

- Art. 15 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 8 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Recht op eerbiediging van de woonplaats - Huiszoeking en opsporing ten huize - Voorafgaande schriftelijke toestemming

- Art. 3 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

- Art. 15 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 8 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

WOONPLAATS - Artikel 15, Grondwet - Huiszoeking en opsporing ten huize - Voorafgaande schriftelijke toestemming

- Art. 3 Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

- Art. 15 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 8 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

En application de l'article 3 de la loi du 7 juin 1969, le consentement visé à l'article 1er, alinéa 2, 3°, de cette loi doit être donné par écrit, préalablement à la perquisition ou à la visite domiciliaire (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP. Le juge du fond apprécie en fait si une perquisition faite sans mandat de justice a eu lieu avec le consentement de la personne qui a la jouissance effective des lieux (Cass. 13 février 1991, RG 8657, Pas. 1991, I, n° 315). Dans la présente espèce, contrairement au ministère public, la Cour a considéré que la cour d'appel ne pouvait, de ses constatations souveraines, légalement déduire sa décision que le demandeur avait implicitement mais certainement admis la présence des policiers dans son domicile avant que ces derniers n'y constatassent de visu des éléments justifiant une perquisition en flagrant délit.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 15 - Visite domiciliaire et perquisition - Consentement préalable et écrit

- Art. 3 L. du 7 juin 1969

- Art. 15 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Droit au respect du domicile - Visite domiciliaire et perquisition - Consentement préalable et écrit

- Art. 3 L. du 7 juin 1969

- Art. 15 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DOMICILE - Constitution, article 15 - Visite domiciliaire et perquisition - Consentement préalable et écrit

- Art. 3 L. du 7 juin 1969

- Art. 15 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Er is geen sprake van heterdaad wanneer men zich enkel grondt op vermoedens en aanwijzingen dat er een misdrijf kon zijn gepleegd (1). (1) Opdat een misdrijf dat net is gepleegd een op heterdaad ontdekt misdrijf zou zijn, is vereist dat het nog actueel is en dat de tijd die verloopt tussen het plegen van het misdrijf en de daden van onderzoek beperkt is tot de tijd welke materieel noodzakelijk is om tot voormelde daden over te gaan; daarenboven moeten er gegevens zijn vergaard waaruit het misdrijf objectief kan worden afgeleid (Cass. 29 juni 2005, AR P.05.0864.F, AC 2005, nr. 383, met concl. in hoofdzaak van advocaat-generaal R. LOOP); (2) voorafgaand aan de toepassing van de bijzondere regels die gelden in geval van ontdekking op heterdaad, moeten er precieze elementen bestaan waaruit objectief kan worden afgeleid dat een misdrijf gepleegd wordt of net gepleegd is; het is niet vereist dat het misdrijf door een getuige is waargenomen of door een agent van gerechtelijke politie onmiddellijk is vastgesteld, noch dat het zodanig vanzelfsprekend is en in al zijn aspecten is vastgesteld dat verder onderzoek niet vereist is (Cass. 3 december 2013, AR P.13.1858.N, AC 2013, nr. 655), maar een louter vermoeden of aanwijzing is daartoe niet voldoende (zie Cass. 3 mei 1988, AR 1655, AC 1987-88, nr. 539; Cass. 13 september 2011, AR P.10.2039.N, AC 2011, nr. 461). Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, Brugge, 8ste uitg., 2017, dl. I, p. 391-392.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Algemeen - Op heterdaad ontdekt misdrijf

- Artt. 32, 36 en 41, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 1, tweede lid, 2° Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Algemeen - Op heterdaad ontdekt misdrijf

- Artt. 32, 36 en 41, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 1, tweede lid, 2° Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht

Il n'y a pas de flagrant délit si l'on se fonde seulement sur des présomptions et des indices qu'une infraction pourrait avoir été commise (1). (1) « Pour qu'un délit qui vient de se commettre soit flagrant, il faut que le délit soit encore actuel et que le temps qui s'écoule entre la commission de l'infraction et les actes d'instruction ne soit que le temps matériellement nécessaire pour permettre l'accomplissement desdits actes; il faut, en outre, que des éléments objectivant l'existence du délit aient été recueillis » (Cass. 29 juin 2005, RG P.05.0864.F, Pas. 2005, n° 383, avec concl. « dit en substance » de M. LOOP, avocat général); « (...) préalablement à l'application des règles particulières s'appliquant en cas de flagrant délit, il faut qu'il existe des éléments précis objectivant le fait qu'une infraction est commise ou vient d'être commise; il n'est pas requis que l'infraction soit observée par un témoin ou constatée immédiatement par un agent de la police judiciaire ni que son évidence et sa constatation sous tous ses aspects soient telles que toute instruction ultérieure devient inutile » (Cass. 3 décembre 2013, RG P.13.1858.N, Pas. 2013, n° 655), mais « une simple présomption ou indication n'est pas suffisante à cet égard » (voir Cass. 3 mai 1988, RG 1655, Pas. 1988, n° 539; Cass. 13 septembre 2011, RG P.10.2039.N, Pas. 2011, n° 461). Voir M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Chartre, Bruges, 8ème éd., 2017, t. I, pp. 391-392.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Généralités - Flagrant délit

- Art. 32, 36 et 41, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 1er, al. 2, 2° L. du 7 juin 1969

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Généralités - Flagrant délit

- Art. 32, 36 et 41, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 1er, al. 2, 2° L. du 7 juin 1969

De huiszoeking op grond van artikel 6bis Drugswet vereist dat er vooraf ernstige en objectieve aanwijzingen van schuld bestaan betreffende het onwettig bezit van verdovende middelen (1); niettegenstaande de omstandigheid dat de rechter onaantastbaar de feiten vaststelt waaruit hij het bestaan van dergelijke aanwijzingen afleidt, staat het aan het Hof om na te gaan of hij uit zijn vaststellingen dat gevolg naar recht heeft kunnen afleiden en of hij zijn beslissing dienaangaande regelmatig met redenen heeft omkleed. (1) Zie Cass. 1 juni 2010, AR P.10.0484.N, AC 2010, nr. 384; Cass. 4 januari 2006, AR P.05.1417.F, AC 2006, nr. 6, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH.

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Artikel 6bis, Drugswet - Vaststelling van overtredingen - Huiszoeking zonder huiszoekingsbevel

- Art. 6bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

La visite d'un domicile sur la base de l'article 6bis du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques requiert l'existence préalable d'indices sérieux et objectifs d'une infraction relative à la détention illicite de stupéfiants (1); nonobstant la circonstance que le juge constate souverainement les faits dont il déduit l'existence de tels indices, il appartient à la Cour de vérifier si, de ses constatations, il a pu légalement déduire cette conséquence et s'il a régulièrement motivé sa décision à cet égard. (1) Voir Cass., 1er juin 2010, RG P.10.0484.N, Pas. 2010, n° 384; Cass. 4 janvier 2006, RG P.05.1417.F, Pas. 2006, n° 6, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général.

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Loi du 24 février 1921, article 6bis - Constatation d'infractions - Visite domiciliaire sans mandat de perquisition

- Art. 6bis L. du 24 février 1921

P.18.0104.F

28 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181128.1](#)

AC nr. ...

Artikel 2 van het koninklijk besluit nr. 260 van 24 maart 1936 op de bewaring, ter griffie, en de procedure tot teruggave van de in strafzaken in beslag genomen zaken stelt dat de zaken, behoudens een andersluidend bevel van de rechter, teruggegeven worden aan de persoon in wiens handen beslag werd gelegd; daaruit volgt dat de rechter de teruggave van de inbeslaggenomen maar niet-verbodverklarde voorwerpen aan een beklagde kan weigeren op grond dat hij er op het eerste gezicht geen eigenaar van is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 670.

TERUGGAVE VAN OVERTUIGINGSSTUKKEN - Beslag in strafzaken - Opheffing - Vonnisgerecht - Ontstentenis van verbodverklaring - Teruggave van de inbeslaggenomen voorwerpen - Teruggave aan de persoon in wiens handen beslag werd gelegd - Weigering - Reden

- Art. 2 KB nr. 260 van 24 maart 1936 op de bewaring, ter griffie, en de (procedure) tot teruggave van de in strafzaken in beslag genomen zaken

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Beslag - Opheffing - Vonnisgerecht - Ontstentenis van verbodverklaring - Teruggave van de inbeslaggenomen voorwerpen - Teruggave aan de persoon in wiens handen beslag werd gelegd - Weigering - Reden

- Art. 2 KB nr. 260 van 24 maart 1936 op de bewaring, ter griffie, en de (procedure) tot teruggave van de in strafzaken in beslag genomen zaken

L'article 2 de l'arrêté royal n° 260 du 24 mars 1936 sur la détention au greffe et la procédure en restitution des choses saisies en matière répressive énonce que la restitution se fait à la personne en mains de qui la saisie a été opérée, à moins qu'il n'en soit autrement ordonné par le juge; il en résulte que le juge peut refuser la restitution d'objets saisis et non confisqués à un prévenu au motif qu'il n'en est, de prime abord, pas le propriétaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESTITUTION DE PIECES A CONVICTION - Saisie pénale - Mainlevée - Juridiction de jugement - Absence de confiscation - Restitution des choses saisies - Restitution à la personne en mains de qui la saisie a été opérée - Refus - Motif

- Art. 2 A.R n° 260 du 24 mars 1936

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Saisie - Mainlevée - Juridiction de jugement - Absence de confiscation - Restitution des choses saisies - Restitution à la personne en mains de qui la saisie a été opérée - Refus - Motif

- Art. 2 A.R n° 260 du 24 mars 1936

De rechter kan een laattijdig neergelegde conclusie uit het debat weren door ze als misbruik van rechtspleging aan te merken, op grond dat ze een goede rechtsbedeling verhindert, de rechten van de tegenpartij op onrechtmatige wijze benadeelt en het recht op een eerlijke behandeling van de zaak in het gedrang brengt (1); de omstandigheid dat geen enkele conclusiekalender werd vastgesteld, belet de rechter niet om misbruik van rechtspleging vast te stellen wegens laattijdigheid van de conclusie. (1) Cass. 29 april 2015, AR P.15.0002.F, AC 2015, nr. 282.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Neerlegging van conclusie - Laattijdige neerlegging - Misbruik van rechtspleging - Ontstentenis van een conclusiekalender

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Neerlegging van conclusie - Laattijdige neerlegging - Misbruik van rechtspleging - Ontstentenis van een conclusiekalender

Le juge peut écarter des débats, comme étant constitutives d'un abus de procédure, des conclusions tardives qui préjudicient la bonne administration de la justice, lèsent fautivement les droits de l'autre partie et portent atteinte au droit à un procès équitable (1); la circonstance qu'aucun calendrier d'échange de conclusions n'a été fixé n'empêche pas le juge de constater un abus de procédure résultant de la tardiveté de celles-ci. (1) Cass. 29 avril 2015, RG P.15.0002.F, Pas. 2015, n° 282.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Dépôt de conclusions - Dépôt tardif - Abus de procédure - Absence de calendrier d'échange de conclusions

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Dépôt de conclusions - Dépôt tardif - Abus de procédure - Absence de calendrier d'échange de conclusions

P.18.0107.N

20 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180220.4](#)

AC nr. ...

De in artikel 4.3 VEU aan de lidstaten van de Europese Unie opgelegde verplichting tot loyale samenwerking heeft alleen betrekking op de uitvoering van het Unierecht (1). (1) Zie over deze bepaling K. LENAERTS en P. VAN NUFFEL, Europees Recht, Antwerpen, Intersentia, 2011, blz. 104-109.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Verdrag Europese Unie - Artikel 4.3 VEU - Beginsel van de loyale samenwerking

L'obligation de coopération loyale imposée par l'article 4.3 du Traité sur l'Union européenne aux États membres de l'Union européenne concerne uniquement la mise en oeuvre du droit de l'Union (1). (1) Voir concernant cette disposition K. LENAERTS et P. VAN NUFFEL, Europees Recht, Anvers, Intersentia, 2011, pp. 104-109.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Traité sur l'Union européenne - Traité sur l'Union européenne, article 4.3 - Principe de coopération loyale

P.18.0113.N

2 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181002.5](#)

AC nr. ...

Indien een beklagde wordt vrijgesproken door de appelrechter en de appelrechter weigert diens aanspraken te beoordelen op een goed dat lastens een andere beklagde wordt verbeurd verklaard, heeft de betrokkene wat betreft die beslissing zijn positie van vervolgte partij verlaten en moet hij zijn cassatieberoep laten betekenen aan zijn tegenpartij, met name het openbaar ministerie.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - In beroep vrijgesproken beklagde - Aanspraak op een goed verbeurdverklaard lastens een andere beklagde - Weigering van de appelrechter om die aanspraak te beoordelen - Rechtspositie van de eiser

- Art. 427, eerste lid Wetboek van Strafvordering

Si le juge d'appel prononce l'acquiescement d'un prévenu et refuse d'apprécier les prétentions de ce dernier sur un bien confisqué à charge d'un autre prévenu, l'intéressé n'a plus la qualité de partie poursuivie en ce qui concerne cette décision et doit, par conséquent, faire signifier son pourvoi à sa partie adverse, en l'occurrence le ministère public.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai de signification etou de dépôt - Prévenu acquitté en appel - Prétention sur un bien confisqué à charge d'un autre prévenu - Refus du juge d'appel d'apprécier cette prétention - Situation juridique du demandeur

- Art. 427, al. 1er Code d'Instruction criminelle

P.18.0114.F

11 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180411.3](#)

AC nr. ...

Gedeeltelijk andersluidende conclusie « in hoofdzaak » van advocaat-generaal Nolet de Brauwere.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Waals Milieuwetboek - Administratieve geldboete - Beroep - Politierechtbank of correctionele rechtbank - Afwijzing van het beroep - Aard van de veroordeling - Gevolgen voor de vermelding van de wetsbepalingen en de motivering

Gedeeltelijk andersluidende conclusie « in hoofdzaak » van advocaat-generaal Nolet de Brauwere.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Waals Milieuwetboek - Administratieve geldboete - Beroep - Politierechtbank of correctionele rechtbank - Afwijzing van het beroep - Cassatieberoep van de eiser - Verplichting tot betekening aan de sanctionerend ambtenaar

MILIEURECHT - Waals Milieuwetboek - Administratieve geldboete - Beroep - Politierechtbank of correctionele rechtbank - Afwijzing van het beroep - Aard van de veroordeling - Gevolgen voor de vermelding van de wetsbepalingen en de motivering

MILIEURECHT - Waals Milieuwetboek - Administratieve geldboete - Beroep - Politierechtbank of correctionele rechtbank - Afwijzing van het beroep - Cassatieberoep van de eiser - Verplichting tot betekening aan de sanctionerend ambtenaar

De eiser tot betwisting van een door de sanctionerend ambtenaar op grond van het Waals Milieuwetboek opgelegde administratieve geldboete, hoeft zijn cassatieberoep niet aan laatstgenoemde te betekenen (1). (Impliciet) (1) Impliciet, de beslissing lijkt niet minder vast te staan, gelet op de expliciete conclusie "in substantie" van het OM in Pas. 2018, nr. 225 (zie conclusie).

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Waals Milieuwetboek - Administratieve geldboete - Beroep - Politierechtbank of correctionele rechtbank - Afwijzing van het beroep - Cassatieberoep van de eiser - Verplichting tot betekening aan de sanctionerend ambtenaar

- Art. 427, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. D164 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

MILIEURECHT - Waals Milieuwetboek - Administratieve geldboete - Beroep - Politierechtbank of correctionele rechtbank - Afwijzing van het beroep - Cassatieberoep van de eiser - Verplichting tot betekening aan de sanctionerend ambtenaar

- Art. 427, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. D164 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

Conclusions partiellement contraires « dit en substance » de l'avocat général Nolet de Brauwere.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Code wallon de l'Environnement - Amende administrative - Recours - Tribunal de police ou tribunal correctionnel - Rejet du recours - Nature de la condamnation - Effets quant à la mention des dispositions légales et à la motivation

Conclusions partiellement contraires « dit en substance » de l'avocat général Nolet de Brauwere.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai de signification etou de dépôt - Code wallon de l'Environnement - Amende administrative - Recours - Tribunal de police ou tribunal correctionnel - Rejet du recours - Pourvoi du requérant - Obligation de signifier au fonctionnaire sanctionnateur

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Code wallon de l'Environnement - Amende administrative - Recours - Tribunal de police ou tribunal correctionnel - Rejet du recours - Nature de la condamnation - Effets quant à la mention des dispositions légales et à la motivation

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Code wallon de l'Environnement - Amende administrative - Recours - Tribunal de police ou tribunal correctionnel - Rejet du recours - Pourvoi du requérant - Obligation de signifier au fonctionnaire sanctionnateur

Le requérant en contestation d'une amende administrative infligée sur pied du Code wallon de l'Environnement par le fonctionnaire sanctionnateur délégué n'est pas tenu de signifier son pourvoi à ce dernier (1). (Solution implicite). (1) Implicite, la décision n'en paraît pas moins certaine vu les concl. explicites « dit en substance » du MP. (voir).

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai de signification etou de dépôt - Code wallon de l'Environnement - Amende administrative - Recours - Tribunal de police ou tribunal correctionnel - Rejet du recours - Pourvoi du requérant - Obligation de signifier au fonctionnaire sanctionnateur

- Art. 427, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. D164 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Code wallon de l'Environnement - Amende administrative - Recours - Tribunal de police ou tribunal correctionnel - Rejet du recours - Pourvoi du requérant - Obligation de signifier au fonctionnaire sanctionnateur

- Art. 427, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. D164 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.

Wanneer de politierechtbank of de correctionele rechtbank(1) het beroep afwijst en de administratieve geldboete bevestigt, spreekt ze geen strafrechtelijke veroordeling uit en behoudt die geldboete haar oorspronkelijk karakter, zonder volgens het intern recht een straf te zijn; daaruit volgt dat de rechter niet gehouden is elk van de bestanddelen van het misdrijf dat tot de administratieve geldboete heeft geleid, bewezen te verklaren en evenmin om in het vonnis de wetsbepalingen te vermelden die het feit strafbaar stellen en die de straf bepalen, noch om de keuze van de straf en de strafmaat met redenen te omkleden (2). (1) Het Hof vermeldt de "correctionele rechtbank"; het bestreden vonnis werd door de politierechtbank gewezen."Voor overtredingen van derde en vierde categorie wordt het beroep door middel van een verzoekschrift bij de politierechtbank ingediend (...) voor overtredingen van tweede categorie wordt het beroep bij de correctionele rechtbank ingediend." (art. 160, §2, Waals Milieuwetboek) (2) Cass. 18 april 2012, AR P.11.2039.F, AC 2012, nr. 236; zie concl "in hoofdzaak" OM in Pas. 2018, nr. 225.

MILIEURECHT - Waals Milieuwetboek - Administratieve geldboete - Beroep - Politierechtbank of correctionele rechtbank - Afwijzing van het beroep - Aard van de veroordeling - Gevolgen voor de vermelding van de wetsbepalingen en de motivering

- Artt. 163, eerste lid, en 195, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. D151 en D164 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Waals Milieuwetboek - Administratieve geldboete - Beroep - Politierechtbank of correctionele rechtbank - Afwijzing van het beroep - Aard van de veroordeling - Gevolgen voor de vermelding van de wetsbepalingen en de motivering

- Artt. 163, eerste lid, en 195, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. D151 en D164 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

Lorsque le tribunal de police ou le tribunal correctionnel (1), rejetant le recours, confirme l'amende administrative, il ne prononce pas une condamnation pénale et ladite amende conserve sa nature originaire, sans constituer une peine au sens du droit interne; il s'ensuit que le juge n'est tenu ni de dire établis chacun des éléments constitutifs de l'infraction qui a donné lieu à l'amende administrative, ni d'énoncer dans le jugement les dispositions légales érigeant le fait en infraction et établissant la sanction, ni de motiver le choix du degré de celle-ci (2). (1) La Cour mentionne le « tribunal correctionnel »; le jugement attaqué a été rendu par le tribunal de police. « Le recours est introduit par voie de requête devant le tribunal de police en cas d'infractions de troisième ou quatrième catégorie (...), devant le tribunal correctionnel en cas d'infractions de deuxième catégorie. » (art. 160, § 2, C.W.E.) (2) Cass. 18 avril 2012, RG P.11.2039.F, Pas. 2012, n° 236; voir les concl. « dit en substance » du MP.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Code wallon de l'Environnement - Amende administrative - Recours - Tribunal de police ou tribunal correctionnel - Rejet du recours - Nature de la condamnation - Effets quant à la mention des dispositions légales et à la motivation

- Art. 163, al. 1er, et 195, al. 1er et 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. D151 et D164 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Code wallon de l'Environnement - Amende administrative - Recours - Tribunal de police ou tribunal correctionnel - Rejet du recours - Nature de la condamnation - Effets quant à la mention des dispositions légales et à la motivation

- Art. 163, al. 1er, et 195, al. 1er et 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. D151 et D164 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.

Aangezien het cassatieberoep tegen een arrest dat op grond van de artikelen 72 e.v. Vreemdelingenwet uitspraak doet, door het Hof onverwijld wordt onderzocht, hoeft de raadsman van de eiser niet op een brief van de griffie te wachten om te weten dat de zaak spoedig zou worden vastgesteld (1); wanneer hij geen enkel ander element aanvoert dat erop wijst dat de overmacht wegens het niet-neerleggen van de memorie tot drie werkdagen vóór de rechtszitting heeft voortgeduurd, is de memorie laattijdig die op die datum op de griffie werd neergelegd (2). (1) Cass. 21 juni 2017, AR P.17.0617.F, AC 2017, nr. 410. (2) Zie Cass. 21 juni 2017, AR P.17.0617.F, AC 2017, nr. 410 (de memorie was neergelegd op maandag 19 juni 2017, twee dagen voor de rechtszitting, terwijl het cassatieberoep was ingesteld op 18 mei 2017); Cass. 26 juli 2017, AR P.17.0757.F, arrest niet gepubliceerd (de memorie was eveneens drie werkdagen voor de rechtszitting neergelegd, namelijk op donderdag 20 juli 2017 - aangezien vrijdag 21 juli een feestdag is- terwijl het cassatieberoep op 29 juni 2017 was ingesteld).

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Termijn voor het neerleggen van de memorie - Dringende zaak - Gevolg - Laattijdige neerlegging - Overmacht

*- Artt. 429, eerste lid, en 432 Wetboek van Strafvordering
VREEMDELINGEN - Administratieve vasthouding - Beroep bij de rechterlijke macht - Beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Termijn voor het neerleggen van de memorie - Dringende zaak - Gevolg - Laattijdige neerlegging - Overmacht
- Artt. 429, eerste lid, en 432 Wetboek van Strafvordering*

Dès lors que le pourvoi dirigé contre un arrêt statuant sur pied des articles 72 et suivants de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, est examiné par la Cour sous le bénéfice de l'urgence, le conseil du demandeur n'a pas à attendre la réception d'un courrier du greffe pour savoir que la cause serait fixée avec célérité (1); lorsqu'il n'invoque aucun autre élément de nature à accréditer que la force majeure pour le non-dépôt du mémoire a perduré jusqu'au troisième jour ouvrable avant l'audience, la remise au greffe du mémoire à cette date est tardive (2). (1) Cass. 21 juin 2017, RG P.17.0617.F, Pas. 2017, n° 410. (2) Voir Cass. 21 juin 2017, RG P.17.0617.F, Pas. 2017, n° 410 (le mémoire avait été déposé le lundi 19 juin 2017, soit l'avant-veille de l'audience, alors que le pourvoi avait été formé le 18 mai 2017); Cass. 26 juillet 2017, RG P.17.0757.F, inédit (le mémoire avait également été déposé trois jours ouvrables avant l'audience, soit le jeudi 20 juillet 2017 -le vendredi 21 étant férié- alors que le pourvoi avait été formé le 29 juin 2017).

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Délai pour le dépôt du mémoire - Cause urgente - Conséquence - Dépôt tardif - Force majeure

*- Art. 429, al. 1er, et 432 Code d'Instruction criminelle
ETRANGERS - Rétention administrative - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Décision de la chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Délai pour le dépôt du mémoire - Cause urgente - Conséquence - Dépôt tardif - Force majeure
- Art. 429, al. 1er, et 432 Code d'Instruction criminelle*

P.18.0122.F

21 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180221.1](#)

AC nr. ...

Uit het tweede en derde lid van artikel 667 Gerechtelijk Wetboek volgt dat, zodra de juridische tweedelijnsbijstand werd verleend, de rechter bij wie een verzoek tot rechtsbijstand aanhangig is gemaakt, het bewijs van de voorwaarde voor ontoereikende bestaansmiddelen van de verzoeker niet opnieuw hoeft te onderzoeken en enkel daartoe mag overgaan als de beslissing van het bureau voor juridische bijstand meer dan een jaar oud is.

*RECHTSBIJSTAND - Voorwaarde - Ontoereikende bestaansmiddelen - Bewijs - Verlenen van juridische tweedelijnsbijstand
- Art. 667 Gerechtelijk Wetboek*

Il résulte des alinéas 2 et 3 de l'article 667 du Code judiciaire que, lorsque l'aide juridique de deuxième ligne a été accordée, le juge saisi d'une demande d'assistance judiciaire n'a pas à se livrer à un nouvel examen de la preuve de la condition d'insuffisance des moyens d'existence du requérant, et qu'il est seulement admis à le faire si la décision du bureau d'aide juridique est antérieure de plus d'un an.

*ASSISTANCE JUDICIAIRE - Condition - Insuffisance des moyens d'existence - Preuve - Octroi de l'aide juridique de deuxième ligne
- Art. 667 Code judiciaire*

De procureur-generaal bij het hof van beroep heeft de hoedanigheid om cassatieberoep in te stellen tegen de beslissingen inzake rechtsbijstand en zulks uitsluitend wegens overtreding van de wet (Impliciete oplossing) (1). (1) Cass. 17 februari 2009, AR P.09.0015.N, AC 2009, nr. 132.

CASSATIEBEROEP - Allerlei - Rechtsbijstand - Persoon door wie cassatieberoep kan worden ingesteld
- Artt. 688 en 690 Gerechtelijk Wetboek

.....

De procureur-generaal bij het hof van beroep heeft de hoedanigheid om cassatieberoep in te stellen tegen de beslissingen inzake rechtsbijstand en zulks uitsluitend wegens overtreding van de wet (Impliciete oplossing) (1). (1) Cass. 17 februari 2009, AR P.09.0015.N, AC 2009, nr. 132.

RECHTSBIJSTAND - Beslissing inzake rechtsbijstand - Cassatieberoep - Persoon door wie cassatieberoep kan worden ingesteld
- Artt. 688 en 690 Gerechtelijk Wetboek

.....

Le procureur général près la cour d'appel a qualité pour se pourvoir contre les décisions rendues en matière d'assistance judiciaire, et ce, uniquement pour contravention à la loi (1). (Solution implicite) (1) Cass. 17 février 2009, RG P.09.0015.N, Pas. 2009, n° 132.

POURVOI EN CASSATION - Divers - Assistance judiciaire - Personne ayant qualité pour se pourvoir
- Art. 688 et 690 Code judiciaire

.....

Le procureur général près la cour d'appel a qualité pour se pourvoir contre les décisions rendues en matière d'assistance judiciaire, et ce, uniquement pour contravention à la loi (1). (Solution implicite). (1) Cass. 17 février 2009, RG P.09.0015.N, Pas. 2009, n° 132.

ASSISTANCE JUDICIAIRE - Décision rendue en matière d'assistance judiciaire - Pourvoi en cassation - Personne ayant qualité pour se pourvoir
- Art. 688 et 690 Code judiciaire

.....

Wanneer uit geen van de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat de verplichting om het grievenformulier of het verzoekschrift in te dienen binnen de termijn bepaald in artikel 204 Wetboek van Strafvordering, in een taal die hij begrijpt ter kennis werd gebracht van de aangehouden beklaagde die niet werd bijgestaan door een advocaat en die zijn wil te kennen heeft gegeven om hoger beroep in te stellen, kan de appelrechter hem niet, met toepassing van het voormelde artikel 204, van dat hoger beroep vervallen verklaren, op straffe van hem het recht op toegang tot de rechter te ontzeggen (1). (1) Het Hof heeft vroeger middelen verworpen die opkwamen tegen de beslissing om het hoger beroep niet-ontvankelijk te verklaren wegens niet-naleving van de vormvereisten bepaald in artikel 204 Wetboek van Strafvordering bij het hoger beroep door middel van een verklaring in de strafinrichting waar de appelland was aangehouden: zie bijv. Cass. 19 oktober 2016, AR P.16.0883.F, AC 2016, nr. 588 (niet-ontvankelijk middel, voor het eerst aangevoerd voor het Hof van Cassatie); Cass. 2 november 2016, AR P.16.0897.F, AC 2016, nr. 616 (formulier overhandigd aan de gedetineerde, doch zonder dat er sprake was van een taalprobleem); Cass. 8 maart 2017, AR P.16.1268.F, AC 2017, nr. 164 (beklaagde, aangehouden, maar bijgestaan door een advocaat gedurende de gehele rechtspleging). Zie met name ook, wat de verplichting betreft om de beklaagde bij de betekening van de verstekbeslissing in te lichten over de modaliteiten om verzet aan te tekenen: Cass. 24 januari 2018, AR P.17.0692.F, AC 2018, nr. 51 (informatie over de taal van de rechtspleging, waarin het verzet moet worden aangetekend); EHRM 1 maart 2011, Faniel t. België; Cass. 23 februari 2011, AR P.10.2047.F, AC 2011, nr. 161 (vermelding van het recht om verzet aan te tekenen en van de daartoe bepaalde termijn - na heropening van de rechtspleging overeenkomstig de artikelen 442bis e.v. Wetboek van Strafvordering, ingevolge het arrest van het EHRM van 29 juni 2010, Hakimi t. België); Cass. 9 april 2008, AR P.08.0051.F, AC 2008, nr. 214 (idem, bovendien werd de betekening in het buitenland verricht - heropening ingevolge het arrest EHRM van 24 mei 2007, Da Luz Domingue Ferreira t. België).

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Hoger beroep - Aangehouden beklaagde - Grievensformulier - Taal - Recht op toegang tot een rechter

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Lorsqu'il n'apparaît d'aucune des pièces auxquelles la Cour peut avoir égard que l'obligation de déposer le formulaire de griefs ou la requête dans le délai prévu à l'article 204 du Code d'instruction criminelle a été portée à la connaissance du prévenu, détenu, qui n'était pas assisté par un avocat et qui a manifesté son intention d'interjeter appel, dans une langue qu'il comprend, le juge d'appel ne peut le déclarer déchu de ce recours en application de l'article 204 précité, à peine de le priver du droit d'accès à un tribunal (1). (1) La Cour a antérieurement rejeté des moyens critiquant la décision de déclarer l'appel irrecevable en raison du non-respect des formalités prévues à l'art. 204 C.I.cr. lors de l'appel formé par déclaration à l'établissement pénitentiaire où l'appelant était détenu: voir p. ex. Cass. 19 octobre 2016, RG P.16.0883.F, Pas. 2016, n° 588 (moyen irrecevable, étant présenté pour la première fois devant la Cour); Cass. 2 novembre 2016, RG P.16.0897.F, Pas. 2016, n° 616 (formulaire remis au détenu mais sans qu'il soit question d'un obstacle linguistique); Cass. 8 mars 2017, RG P.16.1268.F, Pas. 2017, n° 164 (prévenu détenu mais assisté d'un avocat durant toute la procédure). Voir aussi notamment, quant à l'obligation d'informer le prévenu, dans la signification de la décision rendue par défaut, sur les modalités de l'opposition: Cass. 24 janvier 2018, RG P.17.0692.F, Pas. 2018, n° 51 (information quant à la langue de la procédure dans laquelle l'opposition doit être formée); Cour eur. D.H., 1er mars 2011, Faniel c. Belgique; Cass. 23 février 2011, RG P.10.2047.F, Pas. 2011, n° 161 (mention du droit de faire opposition et du délai imparti pour l'exercice de ce droit - sur réouverture de la procédure, conformément aux articles 442bis et s. C.I.cr., à la suite de Cour eur. D.H., 29 juin 2010, Hakimi c. Belgique); Cass. 9 avril 2008, RG P.08.0051.F, Pas. 2008, n° 214 (idem, la signification ayant en outre été effectuée à l'étranger - réouverture à la suite de Cour eur. D.H., 24 mai 2007, Da Luz Domingue Ferreira c. Belgique).

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Appel - Prévenu détenu - Formulaire de griefs - Langue - Droit d'accès à un tribunal

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle
- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 3 Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Aangehouden beklaagde - Grievenformulier - Taal - Recht op toegang tot een rechter

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 3 Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures

- Art. 3 Directive 2010/64/UE du Parlement Européen et du Conseil du 20 octobre 2010

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Prévenu détenu - Formulaire de griefs - Langue - Droit d'accès à un tribunal

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 3 Directive 2010/64/UE du Parlement Européen et du Conseil du 20 octobre 2010

P.18.0127.F

28 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180328.3](#)

AC nr. ...

Het openbaar ministerie kan geldig afstand doen van het cassatieberoep dat het heeft ingesteld (1). (1) Cass. 2 september 2015, AR P.15.0746.F, AC 2015, nr. 474 (impliciet, eveneens met betrekking tot een niet-ontvankelijk cassatieberoep, aangezien het voorbarig was) en concl. adv.-gen. VANDERMEERSCH. In deze zaak had het openbaar ministerie in die zin geconcludeerd nadat het had vastgesteld dat het cassatieberoep van de procureur des Konings niet ontvankelijk was "bij gebrek aan neerlegging op de griffie van het Hof, binnen de dubbele termijn van het nieuwe artikel 429 [Wetboek van Strafvordering], van de stukken tot staving van de betekening aan de beklagde". De omstandigheid dat het arrest die niet-ontvankelijkheid niet vaststelt vooraleer het akte verleent van de afstand, blijkt nauwelijks van betekenis, want dat is ook het geval in Cass. 8 januari 1986, AR 4708, AC 1986, nr. 299, waarvan de kop evenwel vermeldt dat "in de regel het openbaar ministerie geen afstand kan doen van de voorziening die het bij het Hof heeft ingesteld; het Hof verleent echter wel akte van de afstand, als de afstand geenszins betekent dat van de strafvordering wordt afgezien, maar integendeel aan het openbaar ministerie, als eiser, de kans biedt die vordering verder uit te oefenen" (zie R. DECLERCQ, « Pourvoi en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, nr. 495, en referenties in noten nrs. 1743 tot 1745). Kan men desondanks uit de beslissing van het Hof om het arrest te laten publiceren niet afleiden dat het openbaar ministerie thans in alle gevallen afstand kan doen van zijn cassatieberoep, zelfs als die afstand tot gevolg heeft dat het van de strafvordering afziet? Dat kan vooral worden afgeleid uit de recente beslissing, die impliciet maar vaststaand is gezien de andersluidende conclusie de lege lata van het openbaar ministerie, dat "de gewestelijk sanctionerend ambtenaar van het Operationele Directoraat-generaal Landbouw, Natuurlijke Hulpbronnen en Milieu van de Waalse Overheidsdienst afstand kan doen van het cassatieberoep dat hij heeft ingesteld tegen een beslissing van de correctionele rechtbank, in eerste en laatste aanleg gewezen op verzoek tot betwisting van de administratieve geldboete opgelegd door de sanctionerend ambtenaar" en dit ondanks de "bijna repressieve" aard van die rechtspleging (Cass. 6 september 2017, AR P.17.0571.F, AC 2017, nr. 450, met andersluidende concl. OM en noot M.N.B.). (M.N.B.)

Le ministère public peut valablement se désister du pourvoi qu'il a formé (1) (Solution implicite). (1) Cass. 2 septembre 2015, RG P.15.0746.F, Pas. 2015, n° 474 (solution implicite, également relative à un pourvoi irrecevable, étant prématuré), et concl. de l'avocat général D. VANDERMEERSCH. Dans la présente espèce, le ministère public avait conclu en ce sens, après avoir constaté l'irrecevabilité du pourvoi du procureur du Roi, «en l'absence de dépôt au greffe de la Cour, dans le double délai du nouvel article 429 [C.I.cr.], des pièces établissant sa signification au prévenu». La circonstance que l'arrêt ne constate pas cette irrecevabilité avant de décréter le désistement ne paraît guère significatif, car il en est de même dans Cass. 8 janvier 1986, RG 4708, Pas. 1986, n° 299, dont le sommaire n'en indique pas moins qu'«en règle, le ministère public ne peut se désister du pourvoi dont il a saisi la Cour ; le désistement est néanmoins décrété par la Cour lorsque, loin d'impliquer renonciation à exercer l'action publique, il est de nature à permettre au ministère public demandeur de poursuivre l'exercice de cette action» (voir R. DECLERCQ, «Pourvoi en cassation en matière répressive», R.P.D.B., 2015, n° 495, et références en notes n° 1743 à 1745). Ne peut-on cependant déduire de la décision de la Cour de faire publier l'arrêt que le ministère public peut dorénavant se désister de son pourvoi dans tous les cas, même lorsque ce désistement implique sa renonciation à exercer l'action publique? C'est ce qui peut surtout être déduit de la décision récente, implicite - mais certaine, vu les conclusions contraires de lege lata du ministère public - que «le fonctionnaire sanctionnateur régional de la direction générale opérationnelle Agriculture, ressources naturelles et environnement du Service public de Wallonie peut se désister du pourvoi qu'il a formé contre une décision du tribunal correctionnel statuant en premier et dernier ressort sur une requête en contestation de la sanction administrative qu'il a infligée», et ce, malgré la nature «quasi-répressive» de cette procédure (Cass. 6 septembre 2017, RG P.17.0571.F, Pas. 2017, n° 450, avec concl. contraires MP et note M.N.B.). (M.N.B.)

Krachtens artikel 724, eerste lid, Burgerlijk Wetboek hebben de erfgenamen die daarvoor in aanmerking komen, het recht zich in de periode tussen het openvallen en het aanvaarden van de nalatenschap in het bezit te stellen van de goederen van de nalatenschap, deze voorlopig te beheren en er de vruchten van te innen onder voorbehoud van teruggave aan de erfgenamen aan wie ze toekomen; die saisine belet niet dat de erfgenaam die een zaak van de nalatenschap vóór de verdeling ervan bedrieglijk wegneemt en ze zodoende onttrekt aan de verdeling tussen de erfgenamen, het wanbedrijf van diefstal pleegt (1). (1) A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Kluwer 2010, 6de herwerkte uitgave, 306, nr. 387.

DIEFSTAL EN AFPERSING - Openvallen nalatenschap - Saisine erfgenamen - Begrip

ERFENISSEN - Openvallen nalatenschap - Saisine erfgenamen - Begrip

En vertu de l'article 724, alinéa 1er, du Code civil, les héritiers qui entrent en ligne de compte pour ce faire, ont le droit, durant la période entre l'ouverture et l'acceptation de la succession, de se faire envoyer en possession des biens de la succession, de procéder à leur administration provisoire et d'en percevoir les fruits sous réserve de leur restitution aux héritiers auxquels ils reviennent; cette saisine n'empêche pas que l'héritier qui détourne frauduleusement une chose de la succession avant son partage et la soustrait de ce fait au partage entre les héritiers, commette le délit de vol (1). (1) A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Kluwer 2010, 6ème éd. remaniée, 306, n° 387.

VOL ET EXTORSION - Ouverture de la succession - Saisine des héritiers - Notion

SUCCESSION - Ouverture de la succession - Saisine des héritiers - Notion

Hoewel het Grondwettelijk Hof de bepalingen heeft vernietigd van de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, die de correctionalisering toestonden van de misdaad doodslag om de diefstal te vergemakkelijken, dienden deze toegepast te worden op het ogenblik waarop het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling van 22 september 2016 werd gewezen, aangezien het Grondwettelijk Hof de gevolgen daarvan heeft gehandhaafd voor de hangende zaken of voor de zaken waarin nog geen eindbeslissing werd genomen (1). (1) GwH 21 december 2017, arrest nr. 148/2017; GwH 9 maart 2018, arrest nr. 28/2018; M.-A. BEERNAERT en D. VANDERMEERSCH, "La Cour constitutionnelle recadre le législateur Pot-Pourri II: l'arrêt 148/2017 du 21 décembre 2017 », JT 2018, pp. 83 en 84.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Materiële bevoegdheid - Correctionele rechtbank - Doodslag om de diefstal te vergemakkelijken - Correctionalisering - Artikelen 6 en 121 Wet 5 februari 2016 - Vernietiging door het Grondwettelijk Hof - Handhaving van de uitwerking van de vernietigde bepalingen

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Artt. 6 en 121 Wet 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Verwijzing naar de correctionele rechtbank - Doodslag om de diefstal te vergemakkelijken -

3/12/2019

Bien qu'annulées par la Cour constitutionnelle, les dispositions de la loi du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice qui autorisaient la correctionnalisation notamment du crime de meurtre pour faciliter le vol, devaient s'appliquer au moment où l'arrêt de la chambre des mises en accusation du 22 septembre 2016 a été rendu puisque la Cour constitutionnelle en a maintenu les effets pour les affaires pendantes ou qui n'ont pas déjà fait l'objet d'une décision définitive (1). (1) C. const., 21 décembre 2017, arrêt n° 148/2017; C. const., 9 mars 2018, arrêt n° 28/2018; M.-A. BEERNAERT et D. VANDERMEERSCH, « La Cour constitutionnelle recadre le législateur Pot-Pourri II: l'arrêt 148/2017 du 21 décembre 2017 », J.T., 2018, pp. 83-84.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence matérielle - Tribunal correctionnel - Meurtre pour faciliter le vol - Correctionnalisation - Loi du 5 février 2016, articles 6 et 121 - Annulation par la Cour constitutionnelle - Maintien des effets des dispositions annulées

- Art. 2 L. du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes

- Art. 6 et 121 L. du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Renvoi au tribunal correctionnel - Meurtre pour faciliter le vol - Correctionnalisation - Loi du 5 février 2016, articles

P. 432/593

Correctionnalisering - Artikelen 6 en 121 Wet 5 februari 2016 - Vernietiging door het Grondwettelijk Hof - Handhaving van de uitwerking van de vernietigde bepalingen

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Artt. 6 en 121 Wet 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie

Artikel 6 EVRM verplicht de nationale staat niet om misdaden door een hof van assisen te doen berechten.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Materiële bevoegdheid - Berechting van de misdaden - Hof van assisen - Correctionnalisering van de misdaden - Verenigbaarheid met artikel 6 EVRM

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Materiële bevoegdheid - Berechting van de misdaden - Hof van assisen - Correctionnalisering van de misdaden

Bij arrest nr. 148/2017 van 21 december 2017 heeft het Grondwettelijk Hof met name de artikelen 6 en 121 van de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie vernietigd; het heeft evenwel de gevolgen daarvan gehandhaafd ten aanzien van de beslissingen die op grond van die bepalingen vóór 12 januari 2018 zijn genomen (1). (1) GwH 21 december 2017, arrest nr. 148/2017; GwH 9 maart 2018, arrest nr. 28/2018; M.-A. BEERNAERT en D. VANDERMEERSCH, "La Cour constitutionnelle recadre le législateur Pot-Pourri II: l'arrêt 148/2017 du 21 décembre 2017 », JT 2018, pp. 83 en 84.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Materiële bevoegdheid - Correctionele rechtbank - Correctionnalisering van de misdaden - Artikelen 6 en 121 Wet 5 februari 2016 - Vernietiging door het Grondwettelijk Hof - Handhaving van de uitwerking van de vernietigde bepalingen

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Artt. 6 en 121 Wet 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Verwijzing naar de correctionele rechtbank - Correctionnalisering van de misdaden - Artikelen 6 en 121 Wet 5 februari 2016 - Vernietiging door het Grondwettelijk Hof - Handhaving van de uitwerking van de vernietigde bepalingen

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Artt. 6 en 121 Wet 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie

6 et 121 - Annulation par la Cour constitutionnelle - Maintien des effets des dispositions annulées

- Art. 2 L. du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes

- Art. 6 et 121 L. du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice

L'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales n'oblige pas l'État national à déferer le jugement des crimes à une cour d'assises.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence matérielle - Jugement des crimes - Cour d'assises - Correctionnalisation des crimes - Compatibilité avec l'article 6 de la Conv. D.H.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Compétence matérielle - Jugement des crimes - Cour d'assises - Correctionnalisation des crimes

Par arrêt n° 148/2017 du 21 décembre 2017, la Cour constitutionnelle a notamment annulé les articles 6 et 121 de la loi du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice; mais elle en a maintenu les effets à l'égard des décisions rendues sur la base de ces dispositions avant le 12 janvier 2018 (1). (1) C. const., 21 décembre 2017, arrêt n° 148/2017; C. const., 9 mars 2018, arrêt n° 28/2018; M.-A. BEERNAERT et D. VANDERMEERSCH, « La Cour constitutionnelle recadre le législateur Pot-Pourri II: l'arrêt 148/2017 du 21 décembre 2017 », J.T., 2018, pp. 83-84.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence matérielle - Tribunal correctionnel - Correctionnalisation des crimes - Loi du 5 février 2016, articles 6 et 121 - Annulation par la Cour constitutionnelle - Maintien des effets des dispositions annulées

- Art. 2 L. du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes

- Art. 6 et 121 L. du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Renvoi au tribunal correctionnel - Correctionnalisation des crimes - Loi du 5 février 2016, articles 6 et 121 - Annulation par la Cour constitutionnelle - Maintien des effets des dispositions annulées

- Art. 2 L. du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes

- Art. 6 et 121 L. du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice

Uit de bepalingen en de wetsgeschiedenis van artikel 4.2.14 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening volgt dat ingeval van vergunningsplichtige maar niet-vergunde handelingen in de zin van paragraaf 3 van dit artikel aan een constructie die geacht wordt vergund te zijn overeenkomstig paragraaf 1 van dit artikel die vergunningsplichtige maar niet-vergunde handelingen niet genieten van het vermoeden van vergunning van paragraaf 1 en het uitvoeren van dergelijke vergunningsplichtige maar niet-vergunde handelingen in de regel niet tot gevolg heeft dat het door paragraaf 1 bedoelde vermoeden van vergunning voor de bestaande constructie zelf verdwijnt; het door paragraaf 1 bedoelde vermoeden van vergunning verdwijnt evenwel indien door de vergunningsplichtige maar niet-vergunde handelingen de constructie zodanig is gewijzigd dat er niet langer sprake kan zijn van een bestaande constructie (1). (1) Zie RvvB, 23 februari 2016, nr. A/1516/0678, TROS-nieuwsbrief 2016/7-8, 23; RvvB, 30 april 2013, nr. A/2013/0194, TROS-nieuwsbrief 2014/1, 21; Antwerpen, 28 oktober 2015, nr. 2012/CO/932, TROS-nieuwsbrief 2016/9, 32; Antwerpen, 13 november 2013, nr. 2013/CO/362, TROS-nieuwsbrief 2015/5, 7; Antwerpen, 6 februari 2013, nr. 2012/CO/622, TROS-nieuwsbrief 2013/7-8, 8; JT, "Vermoeden van vergunning: rechtszekerheid bij (rechts)onzekerheid", NjW 2012, 763-764.

STEDENBOUW - Bouwvergunning - Artikel 4.2.14 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening - Vermoeden van vergunning - Bestaan

Il résulte des dispositions et des travaux préparatoires de l'article 4.2.14 du Code flamand de l'aménagement du territoire qu'en cas d'actes soumis à l'obligation de permis mais non autorisés au sens du paragraphe 3 dudit article, effectués par rapport à une construction réputée autorisée conformément au paragraphe 1er dudit article, ces actes soumis à l'obligation de permis mais non autorisés ne bénéficient pas de la présomption de permis visée au paragraphe 1er et qu'en principe, effectuer de tels actes soumis à l'obligation de permis mais non autorisés n'a pas pour conséquence que la présomption de permis visée au paragraphe 1er soit levée pour la construction existante en tant que telle; la présomption de permis visée au paragraphe 1er est toutefois levée si des actes soumis à l'obligation de permis mais non autorisés ont modifié la construction de telle sorte qu'il ne puisse plus être question d'une construction existante (1). (1) Voir RvvB 23 février 2016, n° A/1516/0678, TROS-nieuwsbrief 2016/7-8, 23; RvvB 30 avril 2013, n° A/2013/0194, TROS-nieuwsbrief 2014/1, 21; Anvers, 28 octobre 2015, n° 2012/CO/932, TROS-nieuwsbrief 2016/9, 32; Anvers, 13 novembre 2013, n° 2013/CO/362, TROS-nieuwsbrief 2015/5, 7; Anvers, 6 février 2013, n° 2012/CO/622, TROS-nieuwsbrief 2013/7-8, 8; J.T., "Vermoeden van vergunning: rechtszekerheid bij (rechts)onzekerheid", N.J.W. 2012, 763-764.

URBANISME - Permis de bâtir - Article 4.2.14 du Code flamand de l'aménagement du territoire - Présomption de permis - Existence

Met toepassing van artikel D162 decreet Waals gewest van 27 mei 2004 betreffende Boek I van het Milieuwetboek beschikt de procureur des Konings over een termijn van zestig dagen voor de overtredingen van derde of tweede categorie, te rekenen van de datum van ontvangst van het proces-verbaal, om de bevoegde administratieve overheid mee te delen dat een informatie of een onderzoek is geopend of dat vervolgingen zijn ingesteld, dan wel meent dat het dossier geseponeerd moet worden bij gebrek aan voldoende bezwarende feiten; na afloop van die termijn kunnen de in het proces-verbaal vermelde feiten slechts administratief worden bestraft.

MILIEURECHT - Waals Gewest - Milieumisdrijf - Beslissing van het openbaar ministerie om tot vervolging over te gaan - Mededeling aan de administratieve overheid - Termijn

En application de l'article D162 du décret du Conseil régional wallon du 27 mai 2004 relatif au livre Ier du Code de l'environnement, le procureur du Roi dispose d'un délai de soixante jours pour les infractions de troisième ou de deuxième catégorie, à compter de la réception du procès-verbal, pour informer l'autorité administrative compétente qu'une information ou une instruction a été ouverte ou que des poursuites ont été entamées, ou qu'il estime devoir classer le dossier à défaut de charges suffisantes; passé ce délai, les faits spécifiés dans le procès-verbal ne peuvent être sanctionnés que de manière administrative.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Région wallonne - Infraction environnementale - Décision du ministère public quant aux poursuites - Notification à l'autorité administrative - Délai

De termijn van zestig dagen die bij artikel D162 decreet Waals gewest van 27 mei 2004 betreffende Boek I van het Milieuwetboek is bepaald, wordt berekend overeenkomstig de artikelen 52 en 53 Gerechtelijk Wetboek; de ontvangst van het proces-verbaal doet de termijn waarvan sprake in artikel 52 ingaan, terwijl de einddatum van de termijn moet worden afgetoetst aan de datum waarop de procureur des Konings de informatie aan de administratieve overheid heeft meegedeeld.

MILIEURECHT - Waals Gewest - Milieumisdrijf - Beslissing van het openbaar ministerie om tot vervolging over te gaan - Mededeling aan de administratieve overheid - Termijn - Berekening en aanvang

- Art. D162 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

Le délai de soixante jours prévu à de l'article D162 du décret du Conseil régional wallon du 27 mai 2004 relatif au livre 1er du Code de l'environnement est calculé conformément aux articles 52 et 53 du Code judiciaire; la réception du procès-verbal est l'évènement qui constitue le point de départ du délai dont il est question à l'article 52, tandis que son terme doit être vérifié par rapport à la date de l'envoi de l'information par le procureur du Roi à l'autorité administrative.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Région wallonne - Infraction environnementale - Décision du ministère public quant aux poursuites - Notification à l'autorité administrative - Délai - Calcul et prise de cours

- Art. D162 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.

P.18.0141.F

21 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180321.13](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Geschil inzake bevoegdheid - Begrip - Vervolging van een parlamentslid - Regeling van de rechtspleging - Uitzondering wegens miskennning van artikel 59 Grondwet - Beslissing houdt geen verband met de bevoegdheid van het rechtscollege dat kennisneemt van de zaak

GRONDWET - Art. 59 - Vervolging van een parlamentslid - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Uitzondering wegens miskennning van artikel 59 Grondwet - Beslissing houdt geen verband met de bevoegdheid van het rechtscollege dat kennisneemt van de zaak - Onmiddellijk cassatieberoep - Ontvankelijkheid

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Verplichting om de vraag te stellen - Verschil in behandeling voortvloeiend uit grondwettelijke bepalingen

IMMUNITEIT - Vervolging van een parlamentslid - Regeling van de rechtspleging - Uitzondering wegens miskennning van artikel 59 Grondwet - Beslissing houdt geen verband met de bevoegdheid van het rechtscollege dat kennisneemt van de zaak - Onmiddellijk cassatieberoep - Ontvankelijkheid

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Kamer van inbeschuldigingstelling - Vervolging van een parlamentslid - Uitzondering wegens miskennning van artikel 59 Grondwet - Beslissing houdt geen verband met de bevoegdheid van het rechtscollege dat kennisneemt van de zaak - Onmiddellijk cassatieberoep - Ontvankelijkheid

PREJUDICIEEL GESCHIL - Vraag aan het Grondwettelijk Hof - Verplichting om de vraag te stellen - Verschil in behandeling voortvloeiend uit grondwettelijke bepalingen

Conclusions de l'avocat général Vandermeersch.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Litige en matière de compétence - Notion - Poursuites contre un parlementaire - Règlement de la procédure - Exception tirée de la méconnaissance de l'article 59 de la Constitution - Décision étrangère à la compétence de la juridiction saisie

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 59 - Poursuites contre un parlementaire - Instruction - Règlement de la procédure - Exception tirée de la méconnaissance de l'article 59 de la Constitution - Décision étrangère à la compétence de la juridiction saisie - Pourvoi en cassation immédiat - Recevabilité

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Obligation de poser la question - Différence de traitement découlant de dispositions constitutionnelles

IMMUNITE - Poursuites contre un parlementaire - Règlement de la procédure - Exception tirée de la méconnaissance de l'article 59 de la Constitution - Décision étrangère à la compétence de la juridiction saisie - Pourvoi en cassation immédiat - Recevabilité

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Chambre des mises en accusation - Poursuites contre un parlementaire - Exception tirée de la méconnaissance de l'article 59 de la Constitution - Décision étrangère à la compétence de la juridiction saisie - Pourvoi en cassation immédiat - Recevabilité

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Question à la Cour constitutionnelle - Obligation de poser la question - Différence de traitement découlant de dispositions constitutionnelles

Het grondwettelijk bestel waarbij het ambt van parlements lid wordt beschermd, heeft betrekking op de ontvankelijkheid van de vervolging tijdens de duur van de parlementaire zitting, zodat de exceptie die is afgeleid uit schending van artikel 59 Grondwet geen verband houdt met de bevoegdheid van het rechtscollege dat van die vervolging kennisneemt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 198.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Kamer van inbeschuldigingstelling - Vervolging van een parlements lid - Uitzondering wegens miskennen van artikel 59 Grondwet - Beslissing houdt geen verband met de bevoegdheid van het rechtscollege dat kennisneemt van de zaak - Onmiddellijk cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 59 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 420, tweede lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Geschil inzake bevoegdheid - Begrip - Vervolging van een parlements lid - Regeling van de rechtspleging - Uitzondering wegens miskennen van artikel 59 Grondwet - Beslissing houdt geen verband met de bevoegdheid van het rechtscollege dat kennisneemt van de zaak

- Art. 59 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 420, tweede lid Wetboek van Strafvordering

GRONDWET - Art. 59 - Vervolging van een parlements lid - Gerechtig onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Uitzondering wegens miskennen van artikel 59 Grondwet - Beslissing houdt geen verband met de bevoegdheid van het rechtscollege dat kennisneemt van de zaak - Onmiddellijk cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 59 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 420, tweede lid Wetboek van Strafvordering

IMMUNITEIT - Vervolging van een parlements lid - Regeling van de rechtspleging - Uitzondering wegens miskennen van artikel 59 Grondwet - Beslissing houdt geen verband met de bevoegdheid van het rechtscollege dat kennisneemt van de zaak - Onmiddellijk cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 59 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 420, tweede lid Wetboek van Strafvordering

Wanneer het door de eiser in cassatie aangevoerde verschil in behandeling voortvloeit uit Grondwettelijke bepalingen zelf, waarvan het Grondwettelijk Hof de verenigbaarheid met de regels uit andere grondwettelijke bepalingen niet vermag te beoordelen, is er geen grond om de prejudiciële vraag te stellen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 198.

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Verplichting om de vraag te stellen - Verschil in behandeling voortvloeiend uit grondwettelijke bepalingen

PREJUDICIEEL GESCHIL - Vraag aan het Grondwettelijk Hof - Verplichting om de vraag te stellen - Verschil in behandeling voortvloeiend uit grondwettelijke bepalingen

Le régime constitutionnel protégeant la fonction du parlementaire concerne la recevabilité des poursuites pendant la durée de la session parlementaire, de sorte que l'exception tirée de la méconnaissance de l'article 59 de la Constitution est étrangère à la compétence de la juridiction saisie pour connaître de ces poursuites; par conséquent, le pourvoi dirigé contre l'arrêt non définitif de la chambre des mises en accusation qui statue sur une telle exception est prématuré et, partant, irrecevable (1). (1) Voir les concl. du MP.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Chambre des mises en accusation - Poursuites contre un parlementaire - Exception tirée de la méconnaissance de l'article 59 de la Constitution - Décision étrangère à la compétence de la juridiction saisie - Pourvoi en cassation immédiat - Recevabilité

- Art. 59 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 420, al. 2 Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Litige en matière de compétence - Notion - Poursuites contre un parlementaire - Règlement de la procédure - Exception tirée de la méconnaissance de l'article 59 de la Constitution - Décision étrangère à la compétence de la juridiction saisie

- Art. 59 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 420, al. 2 Code d'Instruction criminelle

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 59 - Poursuites contre un parlementaire - Instruction - Règlement de la procédure - Exception tirée de la méconnaissance de l'article 59 de la Constitution - Décision étrangère à la compétence de la juridiction saisie - Pourvoi en cassation immédiat - Recevabilité

- Art. 59 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 420, al. 2 Code d'Instruction criminelle

IMMUNITE - Poursuites contre un parlementaire - Règlement de la procédure - Exception tirée de la méconnaissance de l'article 59 de la Constitution - Décision étrangère à la compétence de la juridiction saisie - Pourvoi en cassation immédiat - Recevabilité

- Art. 59 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 420, al. 2 Code d'Instruction criminelle

Lorsque la différence de traitement alléguée par le demandeur en cassation découle de dispositions de la Constitution elles-mêmes, dont la Cour constitutionnelle n'est pas compétente pour apprécier la compatibilité avec les règles inscrites dans d'autres dispositions constitutionnelles, il n'y a pas lieu de poser la question préjudicielle (1). (1) Voir les concl. du MP.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Obligation de poser la question - Différence de traitement découlant de dispositions constitutionnelles

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Question à la Cour constitutionnelle - Obligation de poser la question - Différence de traitement découlant de dispositions constitutionnelles

De rechter op verwijzing heeft slechts rechtsmacht binnen de grenzen van de vernietiging en de verwijzing en het staat aan die rechter zelf te bepalen, onder controle van het Hof van Cassatie, in hoeverre hij van de zaak kennis moet nemen en dus welke de vernietigde beslissingen zijn van de bestreden rechterlijke uitspraak die door hem opnieuw moeten worden beoordeeld aangezien het slechts de vernietigde beslissingen van de bestreden rechterlijke uitspraak zijn die de omvang van de vernietiging en verwijzing bepalen en dus niet de onderliggende reden of redenen die aanleiding hebben gegeven tot cassatie; indien het Hof van Cassatie, na het gegrond bevinden van een middel dat aanvoert dat een appelrechter het maximaal aantal uren uit te spreken werkstraf heeft overschreden, de beslissing van de veroordeling tot straf en de bijdrage aan het Slachtofferfonds vernietigt, dan strekt de rechtsmacht van de rechter op verwijzing zich uit over de beslissing over de straftoemeting in haar geheel en is die niet beperkt tot het aantal op te leggen uren werkstraf (1). (1) T. DECAIGNY, "De gevolgen van een arrest van het Hof van Cassatie en de relatie tot andere hoge rechtscolleges", in W. VAN EECKHOUTTE en J. GHYSELS (eds.), Cassatie in strafzaken, Antwerpen, Intersentia, 2014, nr. 464, p. 229-230.

STRAF - Andere straffen - Werkstraf -
VERWIJZING NA CASSATIE - Strafzaken -

Le juge de renvoi ne peut exercer sa juridiction que dans les limites de la cassation et du renvoi, et il appartient à ce juge, sous le contrôle de la Cour de cassation, de déterminer les limites de sa saisine et, par conséquent, d'établir quelles sont les décisions cassées de la décision judiciaire attaquée sur lesquelles il doit de nouveau statuer, dès lors que seules les décisions cassées de la décision judiciaire attaquée déterminent l'étendue de la cassation et du renvoi, et non les motifs sous-jacents ou les motifs ayant donné ouverture à cassation; lorsque la Cour de cassation, après avoir estimé fondé un moyen invoquant qu'un juge d'appel a dépassé le nombre maximum d'heures de travaux d'intérêt général susceptibles d'être infligé, casse la décision de condamnation à une peine et au paiement d'une contribution au Fonds pour l'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence, le pouvoir de juridiction du juge de renvoi s'étend à la décision rendue sur le taux de la peine dans son ensemble et ne se limite pas au nombre d'heures de la peine de travail à infliger (1). (1) T. DECAIGNY, « De gevolgen van een arrest van het Hof van Cassatie en de relatie tot andere hoge rechtscolleges », W. VAN EECKHOUTTE et J. GHYSELS (dir.), Cassatie in strafzaken, Anvers, Intersentia, 2014, n° 464, p. 229-230.

PEINE - Autres Peines - Peine de Travail -
RENOI APRES CASSATION - Matière répressive -

Uit de samenhang tussen de bepalingen van de artikelen 779, 782, eerste lid, 782bis, eerste lid en 785, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek en de wetsgeschiedenis ervan volgt dat de voorzitter bij toepassing van artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek een vonnis kan uitspreken indien dit vonnis is ondertekend door de rechters die alle rechtszittingen hebben bijgewoond en over de zaak hebben beraadslaagd, of zo die rechters in de onmogelijkheid verkeren om het vonnis te ondertekenen, die onmogelijkheid wordt vastgesteld overeenkomstig artikel 785 Gerechtelijk Wetboek; een regelmatig vastgestelde onmogelijkheid van een van de rechters belet de toepassing van artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek niet (1). (1) Cass. 18 november 2014, AR P.13.0532.N, AC 2014, nr. 702, RW 2016-17, 1137, noot B. VAN DEN BERGH, "Over het handtekeningsvereiste in een vonnis: principes, sancties, aandachtspunten en remedies"; Cass. 7 november 2014, C.13.0608.N en C.13.0624.N, AC 2014, nr. 680, met concl. van advocaat-generaal C. VANDEWAL, RABG 2015, 415, noot S. VAN SCHEL, "Ondertekening en uitspraak van de rechterlijke beslissing"; Cass. 16 april 2012, AR C.11.0602.F, AC 2012, nr. 226, RW 2013-14, 1478, noot D. DEBRUYNE, "De ondertekening van de rechterlijke uitspraak: terug naar formelere toetsingscriteria?"

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen -

Il résulte de la lecture conjointe des dispositions des articles 779, 782, alinéa 1er, 782bis, alinéa 1er, 785, alinéa 1er, du Code judiciaire et de leurs travaux préparatoires qu'en application de l'article 782bis, alinéa 1er, du Code judiciaire, le président peut prononcer un jugement si celui-ci a été signé par les juges qui ont assisté à toutes les audiences et délibéré en la cause ou, lorsque ces juges se trouvent dans l'impossibilité de signer le jugement, si celle-ci est constatée conformément à l'article 785 du Code judiciaire; l'impossibilité régulièrement constatée dans laquelle se trouve l'un des juges ne s'oppose pas à l'application de l'article 782bis, alinéa 1er, du Code judiciaire (1). (1) Cass. 18 novembre 2014, RG P.13.0532.N, Pas. 2014, n° 702, RW 2016-17, 1137, note B. VAN DEN BERGH, « Over het handtekeningsvereiste in een vonnis: principes, sancties, aandachtspunten en remedies », Cass. 7 novembre 2014, AR C.13.0608.N et C.13.0624.N, Pas. 2014, n° 680, avec concl. de M. VANDEWAL, avocat général, RABG 2015, 415, note S. VAN SCHEL, « Ondertekening en uitspraak van de rechterlijke beslissing »; Cass. 16 avril 2012, RG C.11.0602.F, Pas. 2012, n° 226, RW 2013-14, 1478, note D. DEBRUYNE, « De ondertekening van de rechterlijke uitspraak: terug naar formelere toetsingscriteria? ».

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités -

P.18.0150.N

25 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180925.4](#)

AC nr. ...

Uit de wetbepaling van artikel 31, §1, eerste tot vierde lid, Uitzendarbeidswet 1987, volgt dat indien er geen geschreven overeenkomst bestaat tussen een werkgever en een derde aan wie de eerstgenoemde werknemers ter beschikking stelt, of indien in die overeenkomst niet gedetailleerd is bepaald welke instructies precies door de derde kunnen worden gegeven aan die werknemers, of dat dit instructierecht van de derde het werkgeversgezag van de werkgever op enige wijze uitholt dan wel dat de feitelijke uitvoering van deze overeenkomst tussen de derde en de werkgever niet volledig overeenstemt met de uitdrukkelijke bepalingen van voormelde geschreven overeenkomst, eender welke instructie andere dan deze bedoeld tot het naleven door deze derde van de verplichtingen die op hem rusten inzake het welzijn op het werk, de uitoefening uitmaakt van enig gedeelte van het werkgeversgezag door de derde.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Begrip - Bestaansvereisten - Vorm -

3/12/2019

Il résulte de la disposition légale de l'article 31, § 1er, alinéas 1er à 4, de la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs que, s'il n'existe pas de contrat écrit conclu entre un employeur et un tiers à la disposition duquel sont mis des travailleurs par le premier cité, ou s'il n'est pas prévu dans ce contrat de manière détaillée quelles instructions peuvent être précisément données par le tiers à ces travailleurs, ou que ce droit du tiers de donner des instructions porte atteinte d'une manière ou d'une autre à l'autorité dont dispose l'employeur ou que l'exécution effective de ce contrat entre le tiers et l'employeur ne correspond pas entièrement aux dispositions expresses du contrat écrit susmentionné, toute instruction autre que celle visant le respect par ce tiers des obligations qui lui incombent en matière de bien-être au travail constitue l'exercice d'une part quelconque de l'autorité d'employeur par le tiers.

CONTRAT DE TRAVAIL - Notion. éléments constitutifs. forme -

P. 438/593

P.18.0166.F

28 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180228.2](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat een rechter werd aangewezen als onderzoeksrechter door de voorzitter van het rechtscollege kan worden bewezen door de authentieke vaststellingen van het aanhoudingsbevel; in een dergelijk geval is niet vereist dat de aanwijzingsbeschikking van de voorzitter bij het dossier wordt gevoegd (1). (1) Zie Cass. 27 april 1999, AR P.99.0549.N, AC 1999, nr. 243: "Het bekleden van een bevel tot aanhouding met het zegel van de onderzoeksrechter is geen substantieel vormvoorschrift; het beoogt de verificatie van de hoedanigheid van de onderzoeksrechter toe te laten; deze hoedanigheid kan ook blijken uit de vermeldingen van het bevel tot aanhouding zelf, dat niet van valsheid is beticht." Zie ook Cass. 28 juni 2017, AR P.17.0168.F, AC 2017, nr. 426, met noot M.N.B.: "De vermeldingen van de namen en hoedanigheid van de leden van de zetel in een vonnis dat zij hebben uitgesproken, gelden tot er betichting van valsheid is."

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Vermelding van de aanwijzing van de onderzoeksrechter

- Art. 16 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSRECHTER - Aanwijzing - Vermelding in het aanhoudingsbevel

- Art. 16 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

La circonstance qu'un juge a été désigné en qualité de juge d'instruction par le président de la juridiction peut être établie par les constatations authentiques du mandat d'arrêt; il n'est pas requis, en pareil cas, que l'ordonnance présidentielle de désignation soit jointe au dossier (1). (1) Voir Cass. 27 avril 1999, RG P.99.0549.N, Pas. 1999, n° 43 : « Le fait de revêtir un mandat d'arrêt du sceau du juge d'instruction ne constitue pas une formalité substantielle ; il tend à permettre la vérification de la qualité du juge d'instruction ; cette qualité peut aussi ressortir des mentions du mandat d'arrêt lui-même, qui n'est pas argué de faux. » Voir aussi Cass. 28 juin 2017, RG P.17.0168.F, Pas. 2017, n°428, avec note M.N.B. : « Les mentions dans un jugement des noms des membres du siège qui l'ont rendu et de leur qualité valent jusqu'à inscription de faux ».

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Mention de la désignation du juge d'instruction

- Art. 16 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JUGE D'INSTRUCTION - Désignation - Mention dans le mandat d'arrêt

- Art. 16 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.18.0174.F

7 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180307.3](#)

AC nr. ...

Artikel 78 Interneringswet bepaalt niet dat de advocaat van de geïnterneerde persoon cassatieberoep kan instellen tegen de beslissing van de kamer voor de bescherming van de maatschappij tot weigering van de toekenning van een door de betrokkene aangevraagde uitgaansvergunning of een door hem aangevraagd verlof.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Uitvoeringsmodaliteiten internering - Uitgaansvergunning en verlof - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Beslissing tot weigering van de toekenning van een uitgaansvergunning of van een verlof - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Bescherming van de maatschappij -

L'article 78 de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement ne prévoit pas que l'avocat de la personne internée puisse former un pourvoi en cassation contre la décision de la chambre de protection sociale refusant l'octroi d'une permission de sortie ou d'un congé sollicités par la personne internée.

DEFENSE SOCIALE - Modalités d'exécution de l'internement - Permission de sortie et congé - Chambre de protection sociale - Décision refusant l'octroi d'une permission de sortie ou d'un congé - Pourvoi en cassation - Recevabilité

- Art. 78 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Décisions contre lesquelles on ne peut pas se pourvoir en raison de leur nature -

Internering - Uitvoeringsmodaliteit van de internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Beslissing tot weigering van de toekenning van een uitgaansvergunning of van een verlof - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid
- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

Défense sociale - Internement - Modalité d'exécution de l'internement - Chambre de protection sociale - Décision refusant l'octroi d'une permission de sortie ou d'un congé - Pourvoi - Recevabilité
- Art. 78 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

P.18.0181.N

18 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180918.6](#)

AC nr. ...

Een vragenlijst die de verbalisanten voorleggen aan de bestuurder van een voertuig ten aanzien waarvan zij een snelheidsovertreding hebben vastgesteld, zodat die bestuurder zijn standpunt over de feiten kan weergeven, is geen verhoor in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering; een dergelijke vragenlijst is dan ook niet onderworpen aan de vereisten van dat artikel.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Snelheidsovertreding - Vragenlijst door verbalisanten voorgelegd aan bestuurder van voertuig - Verhoor in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering - Bestaanbaarheid

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Snelheidsovertreding - Vragenlijst door verbalisanten voorgelegd aan bestuurder van voertuig - Verhoor in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering - Bestaanbaarheid

Une liste de questions que les verbalisateurs soumettent au conducteur d'un véhicule qui, selon leurs constatations, a commis un excès de vitesse, de sorte que ledit conducteur peut exposer son point de vue sur les faits, ne constitue pas une audition au sens de l'article 47bis du Code d'instruction criminelle; une telle liste de questions n'est, partant, pas soumise aux conditions dudit article.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Excès de vitesse - Liste de questions soumises par les verbalisateurs au conducteur du véhicule - Audition au sens de l'article 47bis du Code d'instruction criminelle - Compatibilité

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Excès de vitesse - Liste de questions soumises par les verbalisateurs au conducteur du véhicule - Audition au sens de l'article 47bis du Code d'instruction criminelle - Compatibilité

P.18.0184.F

10 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181010.3](#)

AC nr. 537

Krachtens artikel 7, § 1, d), Wet van 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen kan het douaneagentschap dat de accijnsgoederen bij invoer aangeeft of zijn lasthebber, tot betaling van de ontdoken rechten worden gehouden.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Accijnsrechten - Betaling van de ontdoken rechten - Verschuldigd - Douaneagentschap
- Art. 7, § 1, d) Wet 22 december 2009 betreffende een algemene regeling voor rookvrije gesloten plaatsen toegankelijk voor het publiek en ter bescherming van werknemers tegen tabaksrook

En vertu de l'article 7, § 1er, d) de la loi du 22 décembre 2009 relative au régime général d'accise, l'agence en douane qui déclare les produits soumis à accise ou son mandant sont susceptibles d'être tenus au paiement des droits éludés.

DOUANES ET ACCISES - Droits d'accise - Paiement des droits éludés - Redevable - Agence en douane
- Art. 7, § 1er, d L. du 22 décembre 2009 instaurant une réglementation générale relative à l'interdiction de fumer dans les lieux fermés accessibles au public et à la protection des travailleurs contre la fumée du tabac

De rechtsvordering tot invordering van de ontdoken rechten bedoeld in artikel 283 AWDA, die door de administratie der douane en accijnzen is ingesteld in het kader van de in de artikelen 281 en 282 van die wet bedoelde misdrijven, is een burgerlijke rechtsvordering samenhangend met de strafvordering, die niet uit het misdrijf voortvloeit maar haar grondslag vindt in de wet die de verplichting tot betaling van rechten oplegt; de administratie der douane en accijnzen kan evenmin als burgerlijke partij worden beschouwd in de zin van artikel 162bis, tweede lid, Wetboek van Strafvordering en kan niet, wanneer die burgerlijke vordering wordt afgewezen, tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding aan de beklagde worden veroordeeld.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Vordering tot inning van de ontdoken rechten - Aard - Draagwijdte - Rechtsplegingsvergoeding

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 162bis, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 283 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen

RECHTSPLEGINSGVERGOEDING - Douane en accijnzen - Vordering tot inning van de ontdoken rechten - Aard

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 162bis, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 283 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen

De rechter oordeelt onaantastbaar in feite over het bestaan van onoverkomelijke dwaling; het Hof gaat enkel na of de rechter uit zijn vaststellingen, zonder dat begrip te miskennen, het bestaan daarvan heeft kunnen afleiden (1). (1) Zie Cass. 7 juni 2016, AR P.15.0135.N, AC 2016, nr. 377.

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Onoverkomelijke dwaling - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Toezicht van het Hof

- Art. 71 Strafwetboek
- ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Misdrijf - Rechtvaardiging - Onoverkomelijke dwaling - Toezicht van het Hof*
- Art. 71 Strafwetboek

L'action en recouvrement des droits éludés visés à l'article 283 de la loi du 18 juillet 1977, dirigée par l'administration des douanes et accises dans le cadre d'infractions visées aux articles 281 et 282 de ladite loi, est une action civile connexe à l'action publique, qui ne résulte pas de l'infraction, mais qui trouve son fondement dans la loi qui impose le paiement de droits; l'administration des douanes et accises ne peut davantage être considérée comme partie civile au sens de l'article 162bis, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle et, en cas de rejet de cette action civile, elle ne peut être condamnée au paiement d'une indemnité de procédure au prévenu.

DOUANES ET ACCISES - Action en recouvrement des droits éludés - Nature - Portée - Indemnité de procédure

- Art. 1022 Code judiciaire
- Art. 162bis, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 283 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises

INDEMNITE DE PROCEDURE - Douanes et accises - Action en recouvrement des droits éludés - Nature

- Art. 1022 Code judiciaire
- Art. 162bis, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 283 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises

L'appréciation des faits constitutifs de l'erreur invincible appartient souverainement au juge; il revient toutefois à la Cour de vérifier si, de ses constatations, le juge a pu déduire l'existence d'une telle erreur, sans méconnaître cette notion (1). (1) Voir Cass. 7 juin 2016, RG P.15.0135.N, Pas. 2016, n° 377.

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Erreur invincible - Appréciation souveraine par le juge du fond - Contrôle de la Cour

- Art. 71 Code pénal
- APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Infraction - Justification - Erreur invincible - Contrôle de la Cour*
- Art. 71 Code pénal

De memorie van antwoord van een beklaagde die niet aan de andere partijen ter kennis is gebracht kan als ontvankelijk worden beschouwd wat betreft het cassatieberoep gericht tegen de beslissing op de strafvordering maar wordt als onontvankelijk beschouwd in zoverre het gericht is tegen de beslissing op de burgerlijke rechtsvordering die tegen hem is ingesteld en tegen de beslissing over de rechtsplegingsvergoeding (1). (1) Zie Cass. 30 juni 2015, AR P.15.0321.N, AC 2015, nr. 452; Cass. 2 juni 2015, AR P.15.0224.N, AC 2015, nr. 366.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memorie en stukken - Memorie van antwoord van de beklaagde - Niet aan de andere partijen ter kennis gebracht - Ontvankelijkheid

- Artt. 427, eerste lid, en 429, vierde lid Wetboek van Strafvordering

Dwaling kan als een rechtvaardigingsgrond worden beschouwd als ieder redelijk en voorzichtig persoon in dezelfde omstandigheden als die waarin de beklaagde zich bevond, eveneens zou hebben gedwaald (1). (1) Zie Cass. 18 oktober 2016, AR P.14.1969.N, AC 2016, nr. 580.

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Onoverkomelijke dwaling

- Art. 71 Strafwetboek

Le mémoire en réponse d'un prévenu non communiqué aux autres parties peut être considéré comme recevable en ce qui concerne le pourvoi dirigé contre la décision rendue sur l'action publique mais irrecevable en tant qu'il est dirigé contre la décision rendue sur l'action civile dirigée contre lui et celle rendue sur les indemnités de procédure (1). (1) Voir Cass. 30 juin 2015, RG P.15.0321.N, Pas. 2015, n° 452; Cass. 2 juin 2015, RG P.15.0224.N, Pas. 2015, n° 366.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Mémoire en réponse du prévenu - Absence de communication aux autres parties - Recevabilité

- Art. 427, al. 1er, et 429, al. 4 Code d'Instruction criminelle

L'erreur est une cause de justification si tout homme raisonnable et prudent aurait pu la commettre en étant placé dans les mêmes circonstances que celles où le prévenu s'est trouvé (1). (1) Voir Cass. 18 octobre 2016, RG P.14.1969.N, Pas. 2016, n° 580.

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Erreur invincible

- Art. 71 Code pénal

P.18.0186.N

27 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180227.8](#)

AC nr. ...

Voor de toepassing van artikel 4.6 Kaderbesluit Europees Aanhoudingsbevel, zoals uitgelegd door het arrest C-66/08 van 17 juli 2008 van het Hof van Justitie van de Europese Unie, volstaat het niet dat de persoon waarvan de overlevering wordt gevraagd in de uitvoerende lidstaat woonachtig is of er verblijft en moet de uitvoerende rechterlijke autoriteit integendeel nagaan of er in een concrete situatie sprake is van een band tussen de betrokkene en de uitvoerende lidstaat op grond waarvan kan worden vastgesteld dat het begrip "verblijven" in de zin van artikel 4.6 Kaderbesluit op hem van toepassing is; de rechter moet dat uitmaken op basis van een globale beoordeling van verschillende objectieve elementen die de situatie van de betrokkene kenmerken, waaronder de duur, de aard en de voorwaarden van zijn verblijf, alsook de familiale en economische bindingen die hij met de uitvoerende lidstaat heeft.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Overlevering - Band tussen betrokkene en uitvoerende lidstaat - Verblijf van de persoon waarvan de overlevering wordt gevraagd in de uitvoerende lidstaat - Beoordeling - Wijze

Il ne suffit pas, pour appliquer l'article 4.6 de la Décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil du 13 juin 2002, tel qu'interprété par l'arrêt C-66/08 du 17 juillet 2008 de la Cour de justice de l'Union européenne, que la personne faisant l'objet d'une demande de remise réside ou demeure dans l'État membre d'exécution mais, au contraire, l'autorité judiciaire d'exécution doit vérifier si, dans une situation concrète, il existe entre la personne concernée et l'État membre d'exécution des liens de rattachement permettant de constater que cette personne relève du terme « demeurer » au sens de l'article 4.6 de la Décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil du 13 juin 2002; le juge doit le déterminer sur la base d'une appréciation globale de plusieurs des éléments objectifs caractérisant la situation de cette personne, au nombre desquels figurent, notamment, la durée, la nature et les conditions de son séjour ainsi que les liens familiaux et économiques qu'entretient cette personne avec l'État membre d'exécution.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Remise - Liens de rattachement entre la personne concernée et l'Etat membre d'exécution - Séjour dans l'Etat membre d'exécution de la personne dont la remise est demandée - Appréciation - Modalités

P.18.0188.N

16 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181016.1](#)

AC nr. ...

Wanneer de appelrechters, anders dan de eerste rechter, de in artikel 65, tweede lid, Strafwetboek bedoelde samenloop vaststellen en oordelen dat de reeds uitgesproken straffen niet voldoende lijken voor een juiste bestraffing van al de misdrijven, houden zij bij de straftoemeting rekening met de reeds uitgesproken straffen maar het geheel van de straffen uitgesproken met toepassing van dit artikel mag het maximum van de zwaarste straf niet te boven gaan; de appelrechters die aldus, rekening houdend met de bedoelde samenloop, een bijkomende straf uitspreken die niet zwaarder is dan de straf die het beroepen vonnis heeft opgelegd wegens het bij hen aanhangige feit alleen, verzwaren de toestand van de beklaagde niet (1). (1) Cass. 16 januari 2018, AR P.17.0387.N, AC 2018, nr. 30; Cass. 19 oktober 2011, AR P.11.1198.F, AC 2011, nr. 559; Cass. 9 oktober 2007, AR P.07.0827.N, AC 2007, nr. 467.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hof van beroep - Vaststelling van een eenheid van opzet met misdrijven waarover reeds een in kracht van gewijsde gegane beslissing is genomen - Berechting van andere feiten daterend van vóór de voormelde beslissing - Nieuwe straf - Straftoemeting - Draagwijdte

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straf - Samenloop - Gescheiden berechting - Eenheid van opzet - In kracht van gewijsde gegane veroordeling - Aanhangige feiten die aan de veroordeling voorafgaan - Straftoemeting die rekening houdt met de reeds uitgesproken straffen - Bijkomende bestraffing

STRAF - Samenloop - Gescheiden berechting - Samenloop van verschillende misdrijven - Eenheid van opzet - Misdrijven waarvoor reeds een in kracht van gewijsde gegane beslissing is genomen - Berechting van andere feiten daterend van vóór de voormelde beslissing - Nieuwe straf - Straftoemeting - Draagwijdte

Lorsque les juges d'appel, contrairement au premier juge, constatent le concours visé à l'article 65, alinéa 2, du Code pénal et décident que les peines déjà prononcées ne paraissent pas suffire à une juste répression de l'ensemble des infractions, ils tiennent compte, pour la fixation de la peine, des peines déjà prononcées, mais le total des peines prononcées en application de cet article ne peut excéder le maximum de la peine la plus forte; ainsi, les juges d'appel qui, tenant compte du concours visé, prononcent une peine complémentaire qui n'est pas plus forte que celle prononcée par le jugement dont appel du chef du seul fait porté à leur connaissance, n'aggravent pas la situation du prévenu (1). (1) Cass. 16 janvier 2018, RG P.17.0387.N, Pas. 2018, n° 30; Cass. 19 octobre 2011, RG P.11.1198.F, Pas. 2011, n° 559; Cass. 9 octobre 2007, RG P.07.0827.N, Pas. 2007, n° 467.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Cour d'appel - Constatation d'une unité d'intention avec des infractions ayant antérieurement fait l'objet d'une décision définitive - Jugement d'autres faits antérieurs à ladite décision - Nouvelle peine - Taux de la peine - Portée

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Peine - Concours - Jugement distinct - Unité d'intention - Condamnation définitive - Faits pendants antérieurs à la condamnation - Taux de la peine qui tient compte des peines déjà prononcées - Peine complémentaire

PEINE - Concours - Jugement distinct - Concours de plusieurs infractions - Unité d'intention - Infractions ayant antérieurement fait l'objet d'une décision définitive - Jugement d'autres faits antérieurs à ladite décision - Nouvelle peine - Taux de la peine - Portée

P.18.0189.N

16 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181016.2](#)

AC nr. ...

Overeenkomstig artikel 779 Gerechtelijk Wetboek moeten de rechters die aan de beraadslaging deelnemen en uitspraak doen, op straffe van nietigheid alle rechtszittingen hebben bijgewoond waarop de zaak werd behandeld; dat artikel vereist niet dat de beslissing waarbij een onderzoeksmaatregel wordt bevolen en de beslissing waarbij nadien over de zaak zelf uitspraak wordt gedaan, steeds door dezelfde rechters worden gewezen aangezien die continuïteit enkel vereist is wanneer het debat vóór de beslissing tot het bevelen van de onderzoeksmaatregel wordt voortgezet na die beslissing (1). (1) Cass. 7 juni 2007, AR C.05.0453.F, AC 2007, nr. 312; Cass. 21 januari 2003, AR P.02.0102.N, AC 2003, nr. 42.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Samenstelling van de zetel - Beslissing waarbij een onderzoeksmaatregel wordt bevolen - Beslissing waarbij nadien over de zaak uitspraak wordt gedaan - Continuïteit van de zetel - Draagwijdte

Conformément à l'article 779 du Code judiciaire, les juges qui prennent part au délibéré et font droit doivent, à peine de nullité, avoir assisté à toutes les audiences de la cause; cet article ne requiert pas que la décision ordonnant une mesure d'instruction et la décision y subséquente rendue au fond soient toujours prononcées par les mêmes juges dès lors que cette continuité est uniquement requise lorsque les débats antérieurs à la décision ordonnant la mesure d'instruction se poursuivent après celle-ci (1). (1) Cass 7 juin 2007, RG C.05.0453.F, Pas. 2007, n° 312; Cass. 21 janvier 2003, RG P.02.0102.N, Pas. 2003, n° 42.

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Composition du siège - Décision ordonnant une mesure d'instruction - Décision y subséquente rendue au fond - Continuité du siège - Portée

P.18.0198.N

22 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180522.8](#)

AC nr. ...

De bepaling van artikel 1, § 3, eerste lid Probatiwewet houdt in dat opleiding als bijzondere voorwaarde enkel kan worden gelast voor de hoofdstraf, dit is gevangenisstraf of geldboete, eventueel samen met een bijkomende straf zoals een rijverbod, voor zover de hoofdstraf volledig met uitstel wordt verleend, onverminderd de toepassing van artikel 1, § 3, tweede lid, Probatiwewet; aldus belet de wet dat de opleiding enkel wordt gelast voor een bijkomende straf (1). (1) L. BREWAEYS, " Ruimere waaier aan bestraffingsmogelijkheden voor verkeersmisdrijven na Potpourri II", VAV 2016/3, 19.

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Algemeen - Probatiwewet - Artikel 1, § 3, eerste lid - Opleggen van een opleiding als bijzondere voorwaarde - Voorwaarden - Draagwijdte

La disposition de l'article 1er, § 3, alinéa 1er, de la loi du 22 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation implique que la formation ne peut être imposée à titre de condition particulière que pour la peine principale, c'est-à-dire la peine d'emprisonnement ou d'amende assortie, le cas échéant, d'une peine accessoire telle qu'une déchéance du droit de conduire, pour autant que la peine principale soit assortie d'un sursis complet, sans préjudice de l'application de l'article 1er, § 3, alinéa 2, de la loi du 22 juin 1964; ainsi, la loi empêche que la formation ne soit imposée que pour une peine accessoire (1). (1) L. BREWAEYS, « Ruimere waaier aan bestraffingsmogelijkheden voor verkeersmisdrijven na Potpourri II », VAV 2016/3, 19.

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Généralités - Loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation - Article 1er, § 3, alinéa 1er - Formation imposée à titre de condition particulière - Conditions - Portée

P.18.0199.F

25 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180425.4](#)

AC nr. ...

Door in bijlage I van de Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken, de aldaar vermelde praktijken onder alle omstandigheden als oneerlijk, misleidend of agressief te beschouwen, is de wetgever afgeweken van het onderzoek van de in de richtlijn vermelde algemene beoordelingscriteria voor dergelijke praktijken; wanneer de ten laste gelegde gedragingen deel uitmaken van de lijst van eenendertig handelspraktijken die onder alle omstandigheden als oneerlijk, agressief of misleidend worden beschouwd, stelt de wet het verbod daarop niet afhankelijk van een bijzondere voorwaarde.

HANDELSPRAKTIJK - Wetboek Economisch Recht - Artikel VI.103 - Als oneerlijk, agressief en misleidend beschouwde handelspraktijken - Agressieve handelspraktijken - Art. VI.103 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

Artikel VI.101 Wetboek Economisch Recht zet de algemene definitie om van de in artikel 8 richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 bepaalde definitie van agressieve handelspraktijken, terwijl artikel VI.103, 3° en 8°, van dat wetboek vervolgens twee van de gedragingen omzet die in bijlage I van de Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken, onder alle omstandigheden als oneerlijk, misleidend en agressief worden beschouwd (1). (1) Zie H. JACQUEMIN, "La loi du 6 avril 2010 relatives aux pratiques de marché et à la protection des consommateurs", JT 2010, p. 557.

HANDELSPRAKTIJK - Agressieve handelspraktijken - Wetboek Economisch Recht - Artikel VI.101 - Artikel VI.103, 3° en 8°

- Artt. VI.101 en VI.103, 3° en 8° Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

En érigeant à l'annexe I de la directive 2005/29/CE du Parlement européen et du Conseil du 11 mai 2005 des pratiques réputées déloyales, trompeuses ou agressives en toutes circonstances, le législateur a dérogé à l'examen des critères généraux d'appréciation de telles pratiques repris à la directive; lorsque les comportements imputés figurent dans la liste des trente et une pratiques commerciales réputées déloyales, agressives ou trompeuses en toutes circonstances, la loi ne subordonne leur interdiction à aucune condition particulière.

PRATIQUES DU COMMERCE - Code de droit économique - Article VI.103 - Pratiques commerciales réputées déloyales, agressives ou trompeuses - Pratiques commerciales agressives - Art. VI.103 Code de droit économique

L'article VI.101 du Code de droit économique transpose la définition générale des pratiques commerciales agressives énoncée à l'article 8 de la directive 2005/29/CE du Parlement européen et du Conseil du 11 mai 2005 tandis que l'article VI.103, 3° et 8°, du même code transpose ensuite deux des comportements énoncés à l'annexe I de la directive relative aux pratiques réputées déloyales, trompeuses et agressives en toutes circonstances (1). (1) Voir H. JACQUEMIN, « La loi du 6 avril 2010 relatives aux pratiques de marché et à la protection des consommateurs », J.T., 2010, p. 557.

PRATIQUES DU COMMERCE - Pratiques commerciales agressives - Code de droit économique - Article VI.101 - Article VI.103, 3° et 8°

- Art. VI.101 et VI.103, 3° et 8° Code de droit économique

Artikel 4, 5°, Wet Europees Aanhoudingsbevel bepaalt een weigeringsgrond voor de overlevering wanneer er, op grond van feitelijke gegevens, ernstige redenen bestaan om te denken dat de uitvaardigende lidstaat afbreuk zou doen aan de fundamentele rechten van de betrokkene, zoals onder meer gewaarborgd door het EVRM; op de omstandigheid dat het recht op een gezinsleven van de persoon tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd een beletsel vormt voor de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel in de zin van voormeld artikel, ongeacht de houding van de uitvaardigend lidstaat, is artikel 4, 5°, Wet Europees Aanhoudingsbevel niet van toepassing (1). (1) Zie Cass. 9 december 2014, P.14.1825.N, AC 2014, nr. 774; Cass. 8 juli 2014, P.14.1085.F, AC 2014, nr. 471.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Artikel 4, 5°, Wet Europees Aanhoudingsbevel - Overlevering - Weigeringsgrond - Recht op gezinsleven van persoon tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd - Bestaanbaarheid
EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Artikel 4, 5°, Wet Europees Aanhoudingsbevel - Overlevering - Weigeringsgrond

L'article 4, 5°, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen prévoit une cause de refus de la remise lorsque, sur la base d'éléments concrets, il existe des raisons sérieuses de croire que l'État d'émission porterait atteinte aux droits fondamentaux de la personne concernée, tels qu'ils sont notamment garantis par la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales; l'article 4, 5°, de la loi du 19 décembre 2003 n'est pas applicable à la circonstance que le droit à une vie familiale de la personne faisant l'objet d'un mandat d'arrêt européen constitue un obstacle à l'exécution du mandat d'arrêt européen au sens de l'article précité, indépendamment de l'attitude de l'État d'émission (1). (1) Voir Cass. 9 décembre 2014, P.14.1825.N, Pas. 2014, n° 774 ; Cass. 8 juillet 2014, P.14.1085.F, Pas. 2014, n° 471.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, article 4, 5° - Remise - Cause de refus - Droit à une vie familiale de la personne faisant l'objet d'un mandat d'arrêt européen - Conformité
MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, article 4, 5° - Remise - Cause de refus

P.18.0208.F

5 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180905.13](#)

AC nr. ...

De toelaatbaarheid van de rechtsvordering om de schending van een ernstig bedreigd recht te voorkomen, veronderstelt dat de eiser houder is van het volgens hem bedreigde recht op het ogenblik waarop hij het wil doen gelden; dat is niet het geval wanneer de burgerlijke partij, toen haar vader nog leefde, op diens vermogen enkel een erfelijke roeping had, afhankelijk van het bestaan van een eventueel actief op het ogenblik van het openvallen van de nalatenschap (1). (1) Zie Cass. 4 december 1989, AR 6848, AC 1989-90, nr. 216.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid - Belang - Ernstig bedreigd recht - Begrip - Erfelijke roeping

- Art. 18, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

L'admission de l'action en vue de prévenir la violation d'un droit gravement menacé suppose que le demandeur soit titulaire, au moment où il s'en prévaut, du droit qu'il dit être menacé; tel n'est pas le cas lorsque la partie civile n'avait, du vivant de son père, sur le patrimoine de celui-ci, qu'une vocation héréditaire tributaire de l'existence d'un actif éventuel au moment de l'ouverture de la succession (1). (1) Voir Cass. 4 décembre 1989, RG 6848, Pas. 1990, I, n° 216.

ACTION CIVILE - Action civile portée devant le juge pénal - Constitution de partie civile - Recevabilité - Intérêt - Droit gravement menacé - Notion - Vocation héréditaire

- Art. 18, al. 2 Code judiciaire

Het belang dat voor het instellen van een rechtsvordering is vereist, wordt beoordeeld op het ogenblik waarop de vordering wordt ingesteld, ook al is niet vereist dat de eiser op dat ogenblik schade heeft geleden; het belang bestaat in elk voordeel dat de klager uit de door hem ingestelde vordering kan halen op het ogenblik waarop hij ze instelt, ook al moet de erkenning van zijn recht pas bij de uitspraak van het vonnis zijn aangetoond (1). (1) Zie Cass. 4 december 1989, AR 6848, AC 1989-90, nr. 216.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid - Belang

- Artt. 17 en 18 Gerechtelijk Wetboek

L'intérêt requis pour l'introduction d'une action en justice doit s'apprécier au moment où la demande est formée, même s'il n'est pas exigé qu'à ce moment, le demandeur ait subi un dommage; l'intérêt consiste en tout avantage que le plaignant peut retirer de la demande qu'il intente au moment où il la forme, la reconnaissance de son droit dût-elle n'être établie qu'à la prononciation du jugement (1). (1) Voir Cass. 4 décembre 1989, RG 6848, Pas. 1990, I, n° 216.

ACTION CIVILE - Action civile portée devant le juge pénal - Constitution de partie civile - Recevabilité - Intérêt

- Art. 17 et 18 Code judiciaire

P.18.0210.N

5 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180605.4](#)

AC nr. ...

Uit de bepaling van artikel 433quinquies, § 1, 1°, Strafwetboek volgt dat de strafbaarstelling van mensenhandel niet afhankelijk is van de effectiviteit van de uitbuiting, maar dat het volstaat dat de dader één of meerdere van de in die bepaling vermelde handelingen stelt met het doel over te gaan tot de uitbuiting van de prostitutie of andere vormen van seksuele uitbuiting van het slachtoffer zonder dat daartoe vereist is dat de dader enige winst verkrijgt (1). (1) Parl. St. Kamer 2004-05, nr. 1560/001, 20; A. DE NAUW & F. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Wolters Kluwer Belgium, Mechelen, 2014, nr. 737 p. 473; A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Kluwer, Mechelen, 2010, nr. 319 p. 251-252; F. LUGENTZ, "De nouvelles modifications à la législation réprimant la traite des êtres humains et les marchands de sommeil", JT 2013, nr. 9 p. 812-813.

MENSENHANDEL -

Il suit de la disposition de l'article 433quinquies, § 1er, 1°, du Code pénal, que le caractère répréhensible de la traite des êtres humains n'est pas subordonné au caractère effectif de l'exploitation, mais qu'il suffit que l'auteur accomplisse un ou plusieurs des actes visés par cette disposition à des fins d'exploitation de la prostitution ou d'autres formes d'exploitation sexuelle de la victime, sans qu'il soit requis à cet effet que l'auteur en tire profit (1). (1) Doc. parl., Chambre, 2004-05, n° 1560/001, 20 ; A. DE NAUW et F. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Wolters Kluwer Belgium, Malines, 2014, n° 737, p. 473 ; A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Kluwer, Malines, 2010, n° 319, p. 251-252 ; F. LUGENTZ, « De nouvelles modifications à la législation réprimant la traite des êtres humains et les marchands de sommeil », J.T. 2013, n° 9, p. 812-813.

TRAITE DES ETRES HUMAINS -

P.18.0212.F

14 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180314.1](#)

AC nr. ...

De redelijke duur van de hechtenis met het oog op uitlevering wordt beoordeeld op grond van de feitelijke gegevens van de zaak, op het ogenblik van de beslissing van de rechter die met dat toezicht is belast; wanneer hij uitspraak moet doen over de gegrondheid van een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling van de aangehouden vreemdeling, wegens de duur van de ondergane hechtenis, verbiedt geen enkele regel de rechter, die de verantwoordelijkheid van de Belgische overheid heeft uitgesloten, om de omstandigheid in aanmerking te nemen dat de betrokkene opeenvolgende rechtsmiddelen heeft ingesteld, waardoor de zaak ingewikkeld werd en de behandeling ervan tot het aanslepen van de rechtspleging heeft bijgedragen (1). (1) Zie Cass. 17 november 2015, AR P.15.1425.N, AC 2015, nr. 685; Cass. 29 februari 2012, AR P.12.0217.F, AC 2012, nr. 140; Cass. 13 juli 2010, AR P.10.1173.N, AC 2010, nr. 481; Cass. 31 maart 2009, AR P.09.0162.N, AC 2009, nr. 224, met concl. van P. DUINSLAEGER, toen advocaat-generaal, en RW 2009-2010, p. 490, met noot S. DEWULF, "Rechterlijke controle op de uitlevering: (r)evoluties". Daarentegen, "om vast te stellen dat de redelijke termijn om berecht te worden niet verstreken is, mag de rechter de vertraging van de berechting van de zaak niet toeschrijven aan het gedrag van de beklaagde, met inbegrip van het groot aantal ingestelde rechtsmiddelen en van de door de beklaagde in het kader van de zaak gevorderde rechtsplegingen, zonder daarbij een onderscheid te maken met de rechtsmiddelen die voortvloeiden uit de rechtmatige uitoefening van het recht van verdediging" (Cass. 28 september 2016, AR P.16.0307.F, AC 2016, nr. 529, met andersluidende concl. van advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE).

UITLEVERING - Hechtenis - Redelijke termijn - Beoordeling - Inaanmerkingneming van de door de gedetineerde ingeleide rechtsplegingen

- Art. 5 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

Le délai raisonnable de la détention en vue de l'extradition s'apprécie sur la base des données concrètes de la cause, au moment de la décision à rendre par le juge auquel ce contrôle incombe; lorsqu'il est appelé à apprécier les mérites d'une requête aux termes de laquelle l'étranger arrêté réclame sa mise en liberté provisoire eu égard à la longueur de l'arrestation subie, aucune règle n'interdit au juge, qui a exclu la responsabilité des autorités belges, d'avoir égard à la circonstance que l'intéressé a introduit des recours successifs, imprimant à la cause un caractère complexe, et dont le traitement a contribué au prolongement de la procédure (1). (1) Voir Cass. 17 novembre 2015, RG P.15.1425.N, Pas. 2015, n° 685; Cass. 29 février 2012, RG P.12.0217.F, Pas. 2012, n° 140; Cass. 13 juillet 2010, RG P.10.1173.N, Pas. 2010, n° 481; Cass. 31 mars 2009, RG P.09.0162.N, Pas. 2009, n° 224, avec concl. de M. DUINSLAEGER, alors avocat général, et RW, 2009-2010, p. 490, note S. DEWULF, « Rechterlijke controle op de uitlevering: (r)evoluties ». En revanche, « pour constater que le délai raisonnable pour être jugé n'a pas été dépassé, le juge ne peut imputer le retard du jugement de la cause au comportement du prévenu, y compris le nombre élevé de recours exercés et de procédures diligentées dans le cadre de la cause par celui-ci, sans distinguer parmi ces recours ceux qui procédaient de l'exercice légitime des droits de la défense » (Cass. 28 septembre 2016, RG P.16.0307.F, Pas. 2016, n° 529, avec les concl. contraires de M. NOLET DE BRAUWERE, avocat général).

EXTRADITION - Détention - Délai raisonnable - Appréciation - Prise en compte des procédures initiées par le détenu

- Art. 5 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

P.18.0217.N

11 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180911.6](#)

AC nr. ...

Artikel 6.3.d EVRM kent aan een beklagde geen absoluut of onbeperkt recht toe om getuigen à décharge door de politie te doen ondervragen of op de rechtszitting als getuige te horen; het komt aan de beklagde toe aan te tonen en te motiveren dat het horen van een getuige à décharge noodzakelijk is voor de waarheidsvinding en het staat dan aan de rechter die daarover oordeelt zijn beslissing te steunen op de concrete omstandigheden die hij aanwijst, waarbij hij erover dient te waken dat het recht van de beklagde op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd niet in het gedrang wordt gebracht (1). (1) Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à décharge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Art. 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à décharge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Art. 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à décharge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Art. 6.3.d Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

L'article 6, § 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ne confère pas au prévenu un droit absolu ou illimité de faire interroger par la police ou d'entendre comme témoins à l'audience des témoins à décharge ; il incombe au prévenu de démontrer et de motiver que l'audition d'un témoin à décharge est nécessaire à la manifestation de la vérité et il appartient au juge qui statue sur cette question de fonder sa décision sur les circonstances concrètes qu'il précise, en veillant à ce qu'il ne soit pas porté atteinte au droit du prévenu à un procès équitable, pris dans son ensemble (1). (1) Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à décharge à l'audience - Impact sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à décharge à l'audience - Impact sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à décharge à l'audience - Impact sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.18.0218.N

9 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181009.1](#)

AC nr. ...

De deelname aan de voorbereiding of de uitvoering van enige geoorloofde activiteit van een criminele organisatie als bedoeld in artikel 324ter, § 2, Strafwetboek sluit niet uit dat deze activiteit tevens de deelname kan zijn aan het nemen van welke beslissing ook in het raam van de activiteit van diezelfde criminele organisatie zoals bedoeld in de derde paragraaf van dat artikel.

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Deelname - Voorbereiding of uitvoering van enige geoorloofde activiteit van een criminele organisatie - Nemen van welke beslissing ook in het raam van de activiteit van diezelfde criminele organisatie - Bestaanbaarheid

La participation à la préparation ou à la réalisation de toute activité licite d'une organisation criminelle visée à l'article 324ter, § 2, du Code pénal n'exclut pas que ladite activité puisse également constituer une participation à la prise de toute décision dans le cadre des activités de cette même organisation criminelle, telle que visée au § 3 dudit article.

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Participation - Préparation ou réalisation de toute activité licite d'une organisation criminelle - Prise de toute décision dans le cadre des activités de cette même organisation criminelle - Compatibilité

Uit de samenhang van de bepalingen van de artikelen 42, 3°, 505, eerste lid, 2°, en zevende lid Strafwetboek volgt dat de vermogensvoordelen die meerdere beklaagden ontvangen, kopen, ruilen of om niet ontvangen, bezitten, bewaren of beheren, ofschoon zij op het ogenblik van de aanvang van deze handelingen, de oorsprong van die zaken kenden of moesten kennen als voorwerp van het eerste witwasmisdrijf moeten verbeurdverklaard worden ten aanzien van alle deelnemers; worden die zaken niet aangetroffen in het vermogen van de veroordeelde dan gaat de rechter over tot een raming van de geldwaarde ervan en heeft de verplichte verbeurdverklaring betrekking op een geldbedrag waarbij dat geldbedrag dat elke veroordeelde deelnemer moet dragen, verplicht zo gematigd wordt dat het in verhouding staat tot de mate waarin hij bij het witwasmisdrijf betrokken was en de rechter onaantastbaar oordeelt aan de hand van de gegevens van het straf dossier over de mate van betrokkenheid van de veroordeelde bij dat witwasmisdrijf.

HELING - Vermogensvoordelen als voorwerp van misdrijf van witwassen - Zaken niet aangetroffen in het vermogen van de veroordeelde - Raming van de geldwaarde door de rechter - Verplichte verbeurdverklaring ten aanzien van alle deelnemers

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen als voorwerp van misdrijf van witwassen - Zaken niet aangetroffen in het vermogen van de veroordeelde - Raming van de geldwaarde door de rechter - Verplichte verbeurdverklaring ten aanzien van alle deelnemers

Il résulte de la lecture conjointe des dispositions des articles 42, 3°, 505, alinéa 1er, 2°, et 505, alinéa 7, du Code pénal que les avantages patrimoniaux que plusieurs prévenus ont achetés, reçus en échange ou à titre gratuit, possédés, gardés ou gérés, alors qu'ils connaissaient ou devaient connaître l'origine de ces choses au début de ces opérations, doivent être confisqués à charge de chacun des participants, en tant qu'objet de la première infraction de blanchiment; si ces choses ne peuvent être trouvées dans le patrimoine du condamné, le juge procède à leur évaluation monétaire et la confiscation obligatoire porte sur une somme d'argent, étant entendu qu'il convient nécessairement de modérer la somme d'argent dont chacun des condamnés doit s'acquitter de manière à ce qu'elle soit proportionnelle à sa participation à l'infraction de blanchiment et que le juge apprécie souverainement, sur la base des éléments du dossier répressif, la mesure dans laquelle un condamné a participé à ladite infraction.

RECEL - Avantages patrimoniaux en tant qu'objet de l'infraction de blanchiment - Choses n'ayant pu être trouvées dans le patrimoine du condamné - Evaluation monétaire par le juge - Confiscation obligatoire à charge de chacun des participants

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux en tant qu'objet de l'infraction de blanchiment - Choses n'ayant pu être trouvées dans le patrimoine du condamné - Evaluation monétaire par le juge - Confiscation obligatoire à charge de chacun des participants

P.18.0220.N

6 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180306.9](#)

AC nr. ...

Geen enkele wettelijke bepaling verbiedt de kamer van inbeschuldigingstelling om de redenen van de vordering van het openbaar ministerie over te nemen teneinde te antwoorden op de conclusie van de inverdenkinggestelde; dit houdt geen automatisme in voor zover de beslissing niet beperkt is tot een systematische herhaling van dezelfde motieven door de loutere verwijzing naar een of meerdere eerdere beslissingen zonder acht te slaan op de noodzakelijke individualisering en het evolutief en uitzonderlijk karakter van de voorlopige hechtenis.

REDEKENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Kamer van inbeschuldigingstelling - Voorlopige hechtenis - Antwoord op conclusie van inverdenkinggestelde - Overname van de redenen van de vordering van het openbaar ministerie

Aucune disposition légale n'interdit à la chambre des mises en accusation d'adopter les motifs du réquisitoire du ministère public pour répondre aux conclusions de l'inculpé; aucun automatisme n'en découle, pour autant que la décision ne se limite pas à une répétition systématique des mêmes motifs par simple référence à une ou plusieurs décisions antérieures, sans tenir compte de la nécessaire individualisation et du caractère évolutif et exceptionnel de la détention préventive.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Chambre des mises en accusation - Détention préventive - Réponse aux conclusions de l'inculpé - Adoption des motifs du réquisitoire du ministère public

P.18.0222.N

18 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180918.7](#)

AC nr. ...

Inzake voorrecht van rechtsmacht is het cassatieberoep van de burgerlijke partij niet ontvankelijk wanneer zij haar cassatieberoep niet heeft laten betekenen aan de inverdenkinggestelde die door het Hof van Cassatie buiten vervolging werd gesteld (1). (1) Zie concl. OM.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Betekening - Voorrecht van rechtsmacht - Buitenvervolginstelling van de inverdenkinggestelde door het Hof van Cassatie - Cassatieberoep van de burgerlijke partij - Geen betekening aan de inverdenkinggestelde

- Art. 427, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering
VOORRANG VAN RECHTSMACHT - Cassatieberoep - Betekening - Buitenvervolginstelling van de inverdenkinggestelde door het Hof van Cassatie - Cassatieberoep van de burgerlijke partij - Geen betekening aan de inverdenkinggestelde

- Art. 427, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

En matière de privilège de juridiction, le pourvoi en cassation de la partie civile n'est pas recevable lorsqu'elle n'a pas fait signifier son pourvoi à l'inculpé à l'égard duquel la Cour de cassation a prononcé le non-lieu (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai de signification etou de dépôt - Signification - Privilège de juridiction - Non-lieu prononcé par la Cour de Cassation à l'égard de l'inculpé - Pourvoi en cassation de la partie civile - Pas de signification à l'inculpé

- Art. 427, al. 1er et 2 Code d'Instruction criminelle
PRIVILEGE DE JURIDICTION - Pourvoi en cassation - Signification - Non-lieu prononcé par la Cour de Cassation à l'égard de l'inculpé - Pourvoi en cassation de la partie civile - Pas de signification à l'inculpé

- Art. 427, al. 1er et 2 Code d'Instruction criminelle

P.18.0227.F

7 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180307.2](#)

AC nr. ...

Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling, met schending van artikel 30, §4, Voorlopige Hechteniswet, de voorlopige hechtenis van een inverdenkinggestelde voor een duur van twee maanden handhaaft, terwijl die titel van vrijheidsbeneming slechts voor een maand kon gelden, vernietigt het Hof het arrest zonder verwijzing, in zoverre het de voorlopige hechtenis handhaaft voor een duur van meer dan een maand.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de voorlopige hechtenis handhaaft - Handhaving voor een duur van twee maanden i.p.v. een maand - Vernietiging - Omvang - Vernietiging zonder verwijzing

- Art. 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Voorlopige hechtenis - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de voorlopige hechtenis handhaaft - Handhaving voor een duur van twee maanden i.p.v. een maand - Vernietiging zonder verwijzing

- Art. 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Lorsqu'en violation de l'article 30, § 4, de de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, la chambre des mises en accusation maintient la détention préventive d'un inculpé pour une durée de deux mois alors que la validité de ce titre de privation de liberté ne pouvait excéder un mois, la Cour casse sans renvoi l'arrêt en tant qu'il maintient la détention préventive pour une durée supérieure à un mois.

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Chambre des mises en accusation - Arrêt maintenant la détention préventive - Maintien pour une durée de deux mois au lieu d'un mois - Cassation - Etendue - Cassation sans renvoi

- Art. 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action publique - Prévenu et inculpé - Détention préventive - Chambre des mises en accusation - Arrêt maintenant la détention préventive - Maintien pour une durée de deux mois au lieu d'un mois - Cassation sans renvoi

- Art. 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.18.0228.F

7 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180307.1](#)

AC nr. ...

Geen enkele wettelijke bepaling verbiedt de onderzoeksrechter om in het Europees aanhoudingsbevel de feiten aan te vullen die hij in het bevel tot aanhouding bij verstek heeft bedoeld en verplicht hem evenmin om in dezelfde bewoordingen de feiten te omschrijven die in het Europees aanhoudingsbevel en in het nationaal bevel tot aanhouding zijn bedoeld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 160.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Inhoud - Feiten bedoeld in het bevel tot aanhouding bij verstek - Andere omschrijving - Andere feiten - Regelmatigheid

- Art. 2, § 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 34 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Bevel tot aanhouding bij verstek - Europees aanhoudingsbevel - Verschillende feiten - Verschillende omschrijving - Regelmatigheid

- Art. 2, § 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 34 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Inhoud - Feiten bedoeld in het bevel tot aanhouding bij verstek - Andere omschrijving - Andere feiten - Regelmatigheid

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Bevel tot aanhouding bij verstek - Europees aanhoudingsbevel - Verschillende feiten - Verschillende omschrijving - Regelmatigheid

Aucune disposition légale n'interdit au juge d'instruction de compléter, dans le mandat d'arrêt européen, les faits qu'il a visés dans le mandat d'arrêt par défaut, ni ne lui impose de qualifier dans les mêmes termes les faits mentionnés dans le mandat d'arrêt européen et dans le mandat d'arrêt national (1). (1) Voir les concl. du MP.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Contenu - Faits visés dans le mandat d'arrêt par défaut - Autre qualification - Autres faits - Régularité

- Art. 2, § 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 34 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Mandat d'arrêt par défaut - Mandat d'arrêt européen - Faits différents - Qualification différente - Régularité

- Art. 2, § 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 34 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Conclusions de l'avocat général Vandermeersch.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Contenu - Faits visés dans le mandat d'arrêt par défaut - Autre qualification - Autres faits - Régularité

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Mandat d'arrêt par défaut - Mandat d'arrêt européen - Faits différents - Qualification différente - Régularité

P.18.0229.N

13 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180313.6](#)

AC nr. ...

Artikel 23, 2°, Voorlopige Hechteniswet dat onder meer bepaalt dat de verdachte persoonlijk of in de persoon van een advocaat verschijnt en dat indien hij of zijn advocaat niet verschijnt, uitspraak gedaan wordt in hun afwezigheid, geldt ook wanneer de afwezigheid van de in verdenking gestelde en zijn raadsman niet aan hun persoonlijk toedoen te wijten is en brengt met zich mee dat het recht van verdediging van de in verdenking gestelde niet is miskend wanneer de rechtspleging regelmatig verloopt voor de kamer van inbeschuldigingstelling die in hoger beroep uitspraak doet over de handhaving van de voorlopige hechtenis (1). (1) Zie: Cass. 7 mei 2003, AR P.03.0607.F, AC 2003, nr. 279.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Terechttzitting - Verdachte die noch in persoon, noch in de persoon van een advocaat verschijnt - Afwezigheid niet aan hun persoonlijk toedoen te wijten - Uitspraak bij afwezigheid - Geen miskening van het recht van verdediging

- Art. 23, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

L'article 23, 2°, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, qui dispose, entre autres, que l'inculpé comparait en personne ou représenté par un avocat et que si l'inculpé ou son avocat ne comparait pas, il est statué en leur absence, s'applique également lorsque l'absence de l'inculpé et de son conseil n'est pas imputable à leur fait personnel et implique que les droits de défense de l'inculpé n'ont pas été violés lorsque la procédure se déroule régulièrement devant la chambre des mises en accusation qui statue en degré d'appel sur le maintien en détention préventive (1). (1) Voir Cass. 7 mai 2003, RG P.03.0607.F, Pas. 2003, n° 279.

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Audience - Inculpé ne comparissant ni en personne ni par avocat - Absence non imputable à leur fait personnel - Décision rendue en l'absence de l'inculpé et de son avocat - Pas de violation des droits de la défense

- Art. 23, 2° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Conclusie van advocaat-generaal Nolet de Brauwere.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Vormen - Hoger beroep van de aangehouden beklaagde - Verzoekschrift met grieven - Niet binnen de wettelijke termijn neergelegd - Overmacht

Wanneer uit geen van de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat de verplichting om het grievenformulier of het verzoekschrift met de grieven in te dienen binnen de termijn van dertig dagen om hoger beroep in te stellen, ter kennis werd gebracht van de aangehouden beklaagde, die niet werd bijgestaan door een advocaat en die zijn wil te kennen heeft gegeven om hoger beroep in te stellen, kan de appelrechter hem met toepassing van artikel 204 Wetboek van Strafvordering, niet van zijn hoger beroep vervallen verklaren, op straffe van hem het recht op toegang tot de rechter te ontzeggen (1). (1) Zie andersluidende concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2018, nr. 344.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Hoger beroep van de aangehouden beklaagde - Verzoekschrift met grieven - Niet binnen de wettelijke termijn neergelegd - Overmacht - Vormen

- Art. 204, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Conclusions de l'avocat général Nolet de Brauwere.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Formes - Appel du prévenu détenu - Requête de griefs - Absence de dépôt dans le délai légal - Force majeure

Lorsqu'il n'apparaît d'aucune des pièces auxquelles la Cour peut avoir égard que l'obligation de déposer le formulaire de griefs ou la requête indiquant les griefs d'appel dans le délai de trente jours pour former l'appel a été portée à la connaissance du prévenu détenu, qui n'était pas assisté par un avocat et qui a manifesté son intention d'interjeter appel, le juge d'appel ne peut, écartant la force majeure alléguée, le déclarer déchu de ce recours en application de l'article 204 du Code d'instruction criminelle, à peine de le priver du droit d'accès à un tribunal (1). (1) Voir les concl. contraires « dit en substance » du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Appel du prévenu détenu - Requête de griefs - Absence de dépôt dans le délai légal - Force majeure - Formes

- Art. 204, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Artikel 807 Gerechtelijk Wetboek laat de eiser toe het voorwerp van zijn oorspronkelijke rechtsvordering tegen de verweerder uit te breiden of te wijzigen mits de oorzaak van die vordering niet volledig te wijzigen hetgeen inhoudt dat de eiser datgene wat hij aanvankelijk vordert, kan uitbreiden of wijzigen indien het feit dat of de handeling die zijn oorspronkelijke rechtsvordering schraagt, minstens gedeeltelijk ook de grondslag uitmaakt van zijn uitgebreide of gewijzigde rechtsvordering.; het is niet vereist dat de eiser uit dat feit of die handeling voorheen reeds een gevolg heeft afgeleid over de gegrondheid van zijn rechtsvordering en de rechter kan rekening houden met nieuwe feiten of handelingen die zich sedert de dagvaarding hebben voorgedaan of sedertdien zijn ontdekt en die een weerslag hebben op het geschil (1). (1) Cass. 8 maart 2010, AR S.07.0028.F, AC 2010, nr. 161; S. MOSSELMANS, Commentaar bij art. 807 Ger. W., Comm. Ger. W., pp. 8-10.

VORDERING IN RECHTE - Uitbreiding of wijziging - Voorwaarden - Draagwijdte

De bevoegdheid van de strafrechter om te oordelen over de burgerlijke rechtsvordering tot het betalen van de ontdoken rechten veronderstelt dat op het ogenblik waarop die rechtsvordering aanhangig wordt gemaakt, de door de artikelen 281 en 282 AWDA bedoelde overtredingen, fraudes, misdrijven of misdaden regelmatig bij de strafrechter zijn aangebracht en dat de belastingschuldige regelmatig bij het proces is betrokken (1). (1) Cass. 24 mei 2016, AR P.15.1559.N, AC 2016, nr. 341; Cass. 8 oktober 2013, AR P.12.1043.N, AC 2013, nr. 504; Cass. 14 juni 2005, AR P.05.0123.N, AC 2005, nr. 339; Cass. 29 april 2003, AR P.02.1461.N, AC 2003, nr. 269.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering (bijzondere regels) - Administratie van Douane en Accijnzen - Vordering tot betaling van ontdoken rechten - Strafrechter - Bevoegdheid

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Administratie van Douane en Accijnzen - Vordering tot betaling van ontdoken rechten - Strafrechter - Bevoegdheid

DOUANE EN ACCIJNZEN - Administratie van Douane en Accijnzen - Strafrechter - Vordering tot betaling van ontdoken rechten - Bevoegdheid

L'article 807 du Code judiciaire permet au demandeur d'étendre ou de modifier l'objet de sa demande initiale, sous réserve de ne pas modifier totalement la cause de cette demande, ce qui implique que le demandeur peut étendre ou modifier l'objet de sa demande initiale si le fait ou l'agissement ayant justifié sa demande initiale constitue toujours, à tout le moins partiellement, le fondement de sa demande étendue ou modifiée; il n'est pas requis que le demandeur ait déjà précédemment déduit de ce fait ou de cet agissement une conséquence quant au bien-fondé de sa demande et le juge peut prendre en considération de nouveaux faits ou agissements s'étant produits depuis la citation ou mis en lumière depuis lors et ayant une incidence sur le litige (1). (1) Cass. 8 mars 2010, RG S.07.0028.F, Pas. 2010, n° 161; S. MOSSELMANS, Commentaar bij art. 807 Ger. W., Comm. Ger. W., p. 8-10.

DEMANDE EN JUSTICE - Extension ou modification - Conditions - Portée

La compétence du juge pénal pour statuer sur l'action civile en paiement des droits éludés suppose qu'au moment de sa saisine, les contraventions, fraudes, délits ou crimes visés aux articles 281 et 282 de la loi générale sur les douanes et accises du 18 juillet 1977 ont été régulièrement portés à sa connaissance et que le contribuable est régulièrement impliqué dans le procès (1). (1) Cass. 24 mai 2016, RG P.15.1559.N, Pas. 2016, n° 341; Cass. 8 octobre 2013, RG P.12.1043.N, Pas. 2013, n° 504; Cass. 14 juin 2005, RG P.05.0123.N, Pas. 2005, n° 339; Cass. 29 avril 2003, RG P.02.1461.N, Pas. 2003, n° 269.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Action civile (règles particulières) - Administration des douanes et accises - Action en paiement des droits éludés - Juge pénal - Compétence

ACTION CIVILE - Administration des douanes et accises - Action en paiement des droits éludés - Juge pénal - Compétence

DOUANES ET ACCISES - Administration des douanes et accises - Juge pénal - Action en paiement des droits éludés - Compétence

De door de administratie ingestelde rechtsvordering tot invordering van door een douane- of accijnsmisdrif ontdoken rechten als bedoeld in artikel 283 AWDA, is een burgerlijke rechtsvordering die weliswaar samengaat met de strafvordering, maar hiervan losstaat aangezien deze zelfstandige burgerlijke rechtsvordering immers niet voortvloeit uit het misdrijf, maar rechtstreeks haar grondslag vindt in de wet die de verplichting tot het betalen van rechten oplegt (1). (1) Cass. 24 mei 2016, AR P.15.1559.N, AC 2016, nr. 341; Cass. 8 oktober 2013, AR P.12.1043.N, AC 2013, nr. 504; Cass. 12 september 2012, AR P.11.1001.F, AC 2012, nr. 457.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Administratie van Douane en Accijnzen - Vordering tot betaling van ontdoken rechten - Grondslag

L'action introduite par l'administration en recouvrement des droits éludés par une infraction relative aux douanes et accises visée à l'article 283 de la loi générale sur les douanes et accises du 18 juillet 1977 est une action civile qui, certes, est exercée en même temps que l'action publique, mais qui en est détachée dès lors qu'en effet, cette action civile indépendante ne résulte pas de l'infraction, mais trouve directement son fondement dans la loi qui impose le paiement des droits (1). (1) Cass. 24 mai 2016, RG P.15.1559.N, Pas. 2016, n° 341; Cass. 8 octobre 2013, RG P.12.1043.N, Pas. 2013, n° 504; Cass. 12 septembre 2012, RG P.11.1001.F, Pas. 2012, n° 457.

DOUANES ET ACCISES - Administration des douanes et accises - Action en paiement des droits éludés - Fondement

P.18.0235.F

3 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181003.1](#)

AC nr. 522

Artikel 1.2 Codex deontologie voor advocaten, verbindend verklaard door het reglement van 12 november 2012 van de Orde van Franstalige en Duitstalige balies van België, verbiedt niet dat de persoon die de advocaat in vertrouwen heeft genomen, wanneer hij zich voor de rechtbank moet verdedigen, een brief overlegt die hij met zijn raadsman heeft gewisseld.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Regelmatigheid - Briefwisseling gevoerd tussen de cliënt en zijn advocaat - Overlegging aan de rechtbank door de cliënt met het oog op zijn verdediging - Artikel 1.2, Codex deontologie voor advocaten

- Art. 458 Strafwetboek

BEROEPSGEHEIM - Advocaat - Briefwisseling gevoerd tussen de cliënt en zijn raadsman - Overlegging aan de rechtbank door de cliënt met het oog op zijn verdediging - Artikel 1.2, Codex deontologie voor advocaten

- Art. 458 Strafwetboek

ADVOCAAT - Artikel 1.2, Codex deontologie voor advocaten

- Art. 458 Strafwetboek

Artikel 458 Strafwetboek staat niet eraan in de weg dat de cliënt van de advocaat, een door die bepaling beschermde persoon, met het oog op zijn verdediging, de briefwisseling overlegt die hij met zijn raadsman heeft gevoerd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 522.

BEROEPSGEHEIM - Advocaat - Briefwisseling gevoerd tussen de cliënt en zijn raadsman - Overlegging aan de rechtbank door de cliënt met het oog op zijn verdediging - Wettigheid

- Art. 458 Strafwetboek

L'article 1.2 du Code de déontologie de l'avocat, rendu obligatoire par le règlement du 12 novembre 2012 de l'Ordre des barreaux francophones et germanophone de Belgique n'a pas pour objet d'interdire la production d'une lettre échangée avec son conseil par le confident de l'avocat, appelé à se défendre en justice.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Régularité - Courrier échangé entre le client et son avocat - Production en justice par le client pour assurer sa défense - Code de déontologie de l'avocat, article 1.2

- Art. 458 Code pénal

SECRET PROFESSIONNEL - Avocat - Courrier échangé entre le client et son conseil - Production en justice par le client pour assurer sa défense - Code de déontologie de l'avocat, article 1.2

- Art. 458 Code pénal

AVOCAT - Code de déontologie de l'avocat, article 1.2

- Art. 458 Code pénal

L'article 458 du Code pénal ne s'oppose pas à ce que le client de l'avocat, personne protégée par cette disposition, produise, pour assurer sa défense en justice, le courrier échangé avec son conseil (1). (1) Voir les concl. du MP.

SECRET PROFESSIONNEL - Avocat - Courrier échangé entre le client et son conseil - Production en justice par le client pour assurer sa défense - Légalité

- Art. 458 Code pénal

Artikel 458 Strafwetboek staat niet eraan in de weg dat de cliënt van de advocaat, een door die bepaling beschermde persoon, met het oog op zijn verdediging, de briefwisseling overlegt die hij met zijn raadsman heeft gevoerd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 522.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Regelmatigheid - Briefwisseling gevoerd tussen de cliënt en zijn advocaat - Beroepsgeheim - Overlegging aan de rechtbank door de cliënt met het oog op zijn verdediging - Wettigheid
- Art. 458 Strafwetboek

L'article 458 du Code pénal ne s'oppose pas à ce que le client de l'avocat, personne protégée par cette disposition, produise, pour assurer sa défense en justice, le courrier échangé avec son conseil (1). (1) Voir les concl. du MP.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Régularité - Courrier échangé entre le client et son avocat - Secret professionnel - Production en justice par le client pour assurer sa défense - Légalité
- Art. 458 Code pénal

P.18.0238.N

15 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180515.2](#)

AC nr. ...

Uit artikel 45, zevende lid, Werkloosheidsbesluit volgt dat een activiteit niet kan worden beschouwd als een activiteit die beperkt is tot het gewone beheer van het eigen bezit indien door die activiteit de waarde van het bezit in meer dan beperkte mate wordt verhoogd.

WERKLOOSHEID - Recht op uitkering - Activiteit niet beperkt tot het gewone beheer van het eigen bezit
- Artt. 44, 45, eerste lid, 1°, en 45, zevende lid KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

Il résulte de l'article 45, alinéa 7, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage qu'une activité ne peut être considérée comme une activité limitée à la gestion normale des biens propres si elle permet d'accroître plus que modérément la valeur de ces biens.

CHOMAGE - Droit aux allocations de chômage - Activité non limitée à la gestion normale des biens propres
- Art. 44, 45, al. 1er, 1°, et 45, al. 7 A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

Uit artikel 45, zevende lid, Werkloosheidsbesluit volgt dat, opdat een activiteit kan worden beschouwd als een activiteit die beperkt is tot het gewone beheer van het eigen bezit ze niet mag worden uitgeoefend met het oog op het verkrijgen van een opbrengst; daartoe is niet vereist dat die activiteit ook effectief inkomsten oplevert.

WERKLOOSHEID - Recht op uitkering - Activiteit beperkt tot het gewone beheer van het eigen bezit - Begrip - Vereiste
- Artt. 44, 45, eerste lid, 1°, en 45, zevende lid KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

Il suit de l'article 45, alinéa 7, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage que, pour pouvoir être considérée comme une activité limitée à la gestion normale des biens propres, l'activité concernée ne peut être exercée dans un but lucratif; il n'est pas requis à cet effet que cette activité génère effectivement des revenus.

CHOMAGE - Droit aux allocations de chômage - Activité limitée à la gestion normale des biens propres - Notion - Condition
- Art. 44, 45, al. 1er, 1°, et 45, al. 7 A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

P.18.0242.F

5 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180905.14](#)

AC nr. ...

Er is sprake van wettige verdediging wanneer de dader, die niet in de mogelijkheid verkeert om een onrechtmatige of wederrechtelijke aanranding tegen zijn persoon of tegen een derde af te weren, anders dan door het misdrijf te plegen, zich op evenredige wijze tegen die aanval verweert; onrechtmatige aanranding houdt niet noodzakelijk in dat er geen voorafgaande fout kan bestaan uit hoofde van degene die zich verweert (1). (1) Cass. 5 oktober 2016, AR P.16.0698.F, AC 2016, nr. 549; F. KUTY, Principes généraux de droit pénal belge, dl. II, L'infraction pénale, Brussel, Larcier, pp. 342-343; T. MOREAU en D. VANDERMEERSCH, Eléments de droit pénal, Brussel, Die Keure, 2017, p. 99.

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Wettige verdediging - Begrip - Voorafgaande fout van de dader - Gevolg

- Art. 416 Strafwetboek

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Rechtvaardigingsgrond - Wettige verdediging - Begrip - Voorafgaande fout van de dader - Gevolg

- Art. 416 Strafwetboek

De rechter hoeft de afwijzing van een verzoek tot heropening van het debat niet te motiveren aangezien het niet om een punt van de vordering gaat in de zin van artikel 1138, 3°, Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Cass. 13 april 2005, AR P.05.0263.F, AC 2005, nr. 221.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Verzoek tot heropening van het debat - Weigering - Motiveringsplicht

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

De rechter hoeft de afwijzing van een verzoek tot heropening van het debat niet te motiveren aangezien het niet om een punt van de vordering gaat in de zin van artikel 1138, 3°, Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Cass. 13 april 2005, AR P.05.0263.F, AC 2005, nr. 221.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Allerlei - Strafzaken - Strafvordering - Verzoek tot heropening van het debat - Weigering - Motiveringsplicht

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

Il y a légitime défense lorsque, n'ayant pas la possibilité d'écarter une agression injuste ou illégale, grave et actuelle, contre sa personne ou celle d'un tiers autrement qu'en commettant l'infraction, l'agent se défend d'une manière proportionnée à cette attaque; l'agression injuste n'implique pas nécessairement l'absence de toute faute antérieure dans le chef de celui qui se défend (1). (1) Cass. 5 octobre 2016, RG P.16.0698.F, Pas. 2016, n° 549; F. KUTY, Principes généraux de droit pénal belge, T. II, L'infraction pénale, Bruxelles, Larcier, p. 342-343; T. MOREAU et D. VANDERMEERSCH, Eléments de droit pénal, Bruxelles, La Charte, 2017, p. 99.

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Légitime défense - Notion - Faute préalable de l'agent - Incidence

- Art. 416 Code pénal

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Cause de justification - Légitime défense - Notion - Faute préalable de l'agent - Incidence

- Art. 416 Code pénal

Le juge ne doit pas motiver le rejet d'une requête en réouverture des débats parce qu'il ne s'agit pas d'un chef de demande au sens de l'article 1138, 3°, du Code judiciaire (1). (1) Cass. 13 avril 2005, RG P.05.0263.F, Pas. 2005, n° 221.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Demande de réouverture des débats - Refus - Obligation de motiver

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

Le juge ne doit pas motiver le rejet d'une requête en réouverture des débats parce qu'il ne s'agit pas d'un chef de demande au sens de l'article 1138, 3°, du Code judiciaire (1). (1) Cass. 13 avril 2005, RG P.05.0263.F, Pas. 2005, n° 221.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Divers - Matière répressive - Action publique - Demande en réouverture des débats - Refus - Obligation de motiver

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

Wanneer wettige verdediging wordt aangevoerd, oordeelt de rechter op onaantastbare wijze over de ernst en het ogenblikkelijke karakter van de onrechtmatige aanranding alsook over de noodzaak en het evenredige karakter van het verweer, op grond van de feitelijke omstandigheden van de zaak en rekening houdend met de reacties die de aangerande persoon redelijkerwijs kon of moest hebben (1). (1) Cass. 19 april 2006, AR P.06.0018.F, AC 2006, nr. 221, met concl. OM in Pas. 2006, nr. 221.

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Rechtvaardigingsgrond - Wettige verdediging - Nazicht door de rechter

- Art. 416 Strafwetboek

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Wettige verdediging - Nazicht door de rechter

- Art. 416 Strafwetboek

Lorsque la légitime défense est invoquée, le juge apprécie souverainement la gravité et l'actualité de l'agression injuste ainsi que la nécessité et la proportionnalité de la défense en se fondant sur les circonstances de fait et en tenant compte des réactions que la personne agressée pouvait et devait raisonnablement avoir (1). (1) Cass. 19 avril 2006, RG P.06.0018.F, Pas. 2006, n° 221, avec les concl. MP.

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Cause de justification - Légitime défense - Vérification du juge

- Art. 416 Code pénal

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Légitime défense - Vérification du juge

- Art. 416 Code pénal

P.18.0250.F

26 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180926.10](#)

AC nr. ...

Uit de wetsgeschiedenis van de wet van 14 juni 2002 blijkt dat de definitie van onmenselijke en onterende behandeling steunt op, eensdeels, de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en, anderdeels, een arrest van het Grondwettelijk Hof, destijds het Arbitragehof, van 29 juni 1994, en dat de wetgever ter definiëring van die begrippen, beslist heeft niet naar de ter zake door het Europees Comité ter voorkoming van foltering of door andere instanties geformuleerde verklaringen te verwijzen, maar zich aan de vaste rechtspraak van het Europees Hof heeft willen houden, die bindende kracht heeft (1). (1) Art. 417bis, 2° en 3°, Strafwetboek (art. 5, wet van 14 juni 2002 houdende overeenstemming van het Belgische recht met het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing, aangenomen te New York op 10 december 1984). De eiser voerde aan dat het feit van hem een ondoorzichtige bril te hebben opgezet en oorverdovende muziek te hebben doen horen bij zijn overbrengingen van de ene gevangenis naar een andere of van een gevangenis naar het justitiepaleis, een onmenselijke of vernederende behandeling oplevert; hij heeft vergeefs twee arresten van het EHRM aangevoerd: 18 januari 1978, Ierland t. Verenigd Koninkrijk, verzoekschrift nr. 5310/71, §§96, 167 en 168, en 7 januari 2010, Petyo Petkov t. Bulgarije, verzoekschrift nr. 32130/03, inz. §§32-33 en 43. Dat laatste arrest heeft geoordeeld dat "de noodzaak om de anonimiteit van de verzoeker te bewaren het gebruik van een bivakmuts verantwoordde tijdens zijn verschijningen in het openbaar bij de overbrenging naar de zittingszaal van de rechtbank". (M.N.B.)

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Onmenselijke en vernederende behandeling - Definitie - Verklaringen van het Europees Comité ter voorkoming van foltering

- Art. 417bis, 2° et 3° Strafwetboek
- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

FOLTERING - ONMENSELIJKE BEHANDELING - Onmenselijke en vernederende behandeling - Definitie - Verklaringen van het Europees Comité ter voorkoming van foltering

- Art. 417bis, 2° et 3° Strafwetboek
- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Il ressort des travaux préparatoires de la loi du 14 juin 2002 que la définition du traitement inhumain et du traitement dégradant se base, d'une part, sur la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme et, d'autre part, sur un arrêt de la Cour constitutionnelle du 29 juin 1994, alors Cour d'arbitrage, et que pour définir ces notions, le législateur a décidé de ne pas renvoyer aux déclarations formulées en la matière par le Comité européen pour la prévention de la torture ou par d'autres instances, mais a souhaité s'en tenir à la jurisprudence constante de la Cour européenne, qui a force obligatoire (1). (1) Art. 417bis, 2° et 3°, du Code pénal (art. 5 de la loi du 14 juin 2002 de mise en conformité du droit belge avec la Convention contre la torture et autres peines ou traitements cruels, inhumains ou dégradants, adoptée à New York le 10 décembre 1984). Le demandeur soutenait que constitue un traitement inhumain ou dégradant le fait de lui avoir mis des lunettes opaques et fait entendre une musique assourdissante, au cours de ses transferts d'une prison à une autre ou d'une prison vers le palais de justice ; il a vainement invoqué deux arrêts de la Cour eur. D.H.: 18 janvier 1978, Irlande c. Royaume-Uni, requête n° 5310/71, §§ 96, 167 et 168, et 7 janvier 2010, Petyo Petkov c. Bulgarie, requête n° 32130/03, spéc. §§ 32-33 et 43. Or, ce dernier arrêt a considéré que « la nécessité de préserver l'anonymat du requérant pouvait justifier l'emploi d'une cagoule pendant ses apparitions en public lors du convoiement jusqu'à la salle d'audience du tribunal ». (M.N.B.)

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Traitement inhumain et traitement dégradant - Définition - Déclarations du Comité européen pour la prévention de la torture

- Art. 417bis, 2° et 3° Code pénal
- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

TORTURE - TRAITEMENT INHUMAIN - Traitement inhumain et traitement dégradant - Définition - Déclarations du Comité européen pour la prévention de la torture

- Art. 417bis, 2° et 3° Code pénal
- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Artikel 149 Grondwet is niet van toepassing op de onderzoeksgerechten die uitspraak doen over de regeling van de rechtspleging (1). (1) Met name Cass. 27 november 1985, AR 4484, AC 1985-86, nr. 211; Cass. 25 september 2002, AR P.02.0954.F, AC 2002, nr. 479, met concl. van advocaat-generaal J. SPREUTELS, §3; Cass. 5 juni 2013, AR P.12.1881.F, AC 2013, nr. 344; zie ook de nota ondertekend R.H. onder Cass. 2 juli 1951, Pas. 1951, p. 762, gewezen op concl. van procureur-generaal R. HAYOIT DE TERMICOURT; Cass. 3 mei 1995, AR P.94.1431.F, AC 1995, nr. 220; Cass. 2 april 2003, AR P.03.0040.F, AC 2003, nr. 221; Cass. 14 januari 2014, AR P.13.1415.N, AC 2014, nr. 28, §9, met concl. van P. DUINSLAEGER, toen eerste advocaat-generaal, §21.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Onderzoeksgerechten - Regeling van de rechtspleging - Toepasbaarheid

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

Wanneer het onderzoeksgerecht naar recht beslist dat er onvoldoende bezwaren voorhanden zijn die toelaten te oordelen dat een aangehoudene bij zijn overbrenging slachtoffer werd van een onmenselijke of vernederende behandeling en bijgevolg oordeelt dat het aanvoeren van een dergelijke behandeling niet verdedigbaar is, kan het naar recht beslissen dat er geen grond is om de personen verantwoordelijk voor de overbrengingen te doen identificeren (1). (1) De eiser heeft met name het arrest EHRM (Grote Kamer), 28 september 2015, Bouyid t. België, verzoekschrift nr. 23380/09, §115 aangevoerd: "opdat het algemeen verbod op foltering en onmenselijke of vernederende straffen en behandelingen, dat zich met name richt tot overheidsfunctionarissen, doeltreffend en praktisch zou zijn, dient er een procedure te bestaan die toelaat de aantijgingen van mishandeling te onderzoeken van een persoon die zich in hun handen bevindt". Zie ook Cass. 5 oktober 2016, AR P.16.0420.F, AC 2016, nr. 546: "Het middel dat gericht is tegen een overweging die door de beslissing van de appelrechter irrelevant is geworden, vertoont geen belang".

FOLTERING - ONMENSELIJKE BEHANDELING - Aanvoering van onmenselijke of vernederende behandeling bij de overbrengingen van een aangehouden persoon - Onvoldoende bezwaren - Verzoek om de personen te identificeren verantwoordelijk voor de overbrengingen

- Art. 417bis, 2° et 3° Strafwetboek

- Art. 3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

L'article 149 de la Constitution n'est pas applicable aux juridictions d'instruction statuant sur le règlement de la procédure (1). (1) Notamment Cass. 27 novembre 1985, RG 4484, Pas. 1986, n° 211; Cass. 25 septembre 2002, RG P.02.0954.F, Pas. 2002, n° 479, avec concl. de M. SPREUTELS, avocat général, § 3; Cass. 5 juin 2013, RG P.12.1881.F, Pas. 2013, n° 344; voir aussi note signée R.H. sous Cass. 2 juillet 1951, Pas. 1951, p. 762, rendu sur les concl. du procureur général R. HAYOIT DE TERMICOURT; Cass. 3 mai 1995, RG P.94.1431.F, Pas. 1995, n° 220; Cass. 2 avril 2003, RG P.03.0040.F, Pas. 2003, n° 221; Cass., 14 janvier 2014, RG P.13.1415.N, Pas. 2014, n° 28, § 9, avec concl. de M. DUINSLAEGER, alors premier avocat général, dans AC 2014, n° 28, § 21.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Juridictions d'instruction - Règlement de la procédure - Applicabilité

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

Lorsque la juridiction d'instruction juge légalement qu'il n'existe pas de charges suffisantes permettant de considérer qu'un détenu a été victime d'un traitement inhumain ou dégradant lors d'un transfert, et qu'elle considère dès lors que l'allégation d'un tel traitement n'est pas défendable, elle peut légalement décider qu'il n'y a pas lieu de faire identifier les personnes responsables des transfèrements (1). (1) Le demandeur a notamment invoqué l'arrêt de la Cour eur. D.H (Gr. Ch.), 28 septembre 2015, Bouyid c. Belgique, requête n° 23380/09, § 115: « pour que l'interdiction générale de la torture et des peines et traitements inhumains ou dégradants s'adressant notamment aux agents publics s'avère efficace en pratique, il faut qu'existe une procédure permettant d'enquêter sur les allégations de mauvais traitements infligés à une personne se trouvant entre leurs mains ». Voir aussi Cass. 5 octobre 2016, RG P.16.0420.F, Pas. 2016, n° 546: « est dénué d'intérêt le moyen dirigé contre une considération devenue sans pertinence en raison de la décision du juge d'appel ».

TORTURE - TRAITEMENT INHUMAIN - Allégation de traitement inhumain ou dégradant lors de transfèrements d'un détenu - Absence de charges suffisantes - Demande d'identifier les personnes responsables des transfèrements

- Art. 417bis, 2° et 3° Code pénal

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

VERZET - Strafzaken - Verzet ongedaan verklaard - Artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering - Voorwaarde - Kennis van de dagvaarding - Beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof

Conclusions de l'avocat général Vandermeersch.

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Code d'instruction criminelle, article 187, § 6, 1° - Condition - Connaissance de la citation - Appréciation du juge - Contrôle par la Cour

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

VERZET - Strafzaken - Ongedaan verklaard verzet - Artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering - Voorwaarde - Kennis van de dagvaarding - Bewijs

Conclusions de l'avocat général Vandermeersch.

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Code d'instruction criminelle, article 187, § 6, 1° - Condition - Connaissance de la citation - Preuve

De rechter oordeelt onaantastbaar in feite of de eiser in verzet kennis droeg van de dagvaarding, waarbij het Hof nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daardoor niet kunnen worden verantwoord; uit het enkele feit dat de inleidende dagvaarding in hoger beroep aan zijn woonplaats werd betekend of uit de omstandigheid dat zijn advocaat, per brief van daags vóór de datum van de inleiding van de zaak in hoger beroep, het hof van beroep erop heeft gewezen dat hij van de eiser in verzet geen instructies had ontvangen, kunnen de appelrechters niet afleiden dat laatstgenoemde kennis droeg van de dagvaarding (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 357.

Le juge apprécie souverainement en fait si l'opposant avait connaissance de la citation, la Cour vérifiant si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier; les juges d'appel ne peuvent déduire que l'opposant avait connaissance de la citation du seul fait que la citation introductive d'instance en degré d'appel a été signifiée à son domicile ou de la circonstance que son avocat a signalé à la cour d'appel, par courrier adressé la veille de la date d'introduction de la cause en appel, qu'il était sans instruction de sa part (1). (1) Voir les concl. du MP.

VERZET - Strafzaken - Verzet ongedaan verklaard - Artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering - Voorwaarde - Kennis van de dagvaarding - Beoordeling van de rechter - Toezicht door het Hof

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

VERZET - Strafzaken - Verzet ongedaan verklaard - Artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering - Voorwaarde - Kennis van de dagvaarding - Bewijs

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Code d'instruction criminelle, article 187, § 6, 1° - Condition - Connaissance de la citation - Appréciation du juge - Contrôle par la Cour

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Code d'instruction criminelle, article 187, § 6, 1° - Condition - Connaissance de la citation - Preuve

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

Wanneer de toestand van de vreemdeling wijzigt doordat zich omstandigheden voordoen die een nieuwe beslissing tot vasthouding verantwoorden, vervangt die beslissing, die een autonome titel van vrijheidsberoving uitmaakt, de voorgaande beslissing; indien de rechtshandeling, door het wegvallen of de wijziging van de feitelijke of juridische omstandigheden haar rechtsgrond verliest, verdwijnt ze uit het rechtsverkeer (1). (1) Daarentegen "plaatst de intrekking van een maatregel tot wederopsluiting de vreemdeling opnieuw in de toestand waarin hij zich vóór die akte bevond, waarvan de intrekking de vorige jegens hem verleende hechtenistitel heeft doen herleven" (Cass. 20 december 2017, AR P.17.1208.F, AC 2017, nr. 725, en verwijzingen in noot). Het OM heeft van zijn kant geconcludeerd dat het eerste (niet gepubliceerde) middel, dat miskenning van de bewijskracht van akten aanvoert, gegrond was.

VREEMDELINGEN - Administratieve vasthouding - Nieuwe titel - Autonome titel - Wegvallen

- Artt. 27, § 1, en 74-6, § 1bis Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Lorsque la situation de l'étranger change en raison de la survenance de circonstances justifiant une nouvelle décision de rétention, celle-ci, qui constitue un titre autonome de privation de liberté, remplace l'ancienne décision; si, à la suite de la disparition ou de la modification des circonstances de fait ou de droit qui l'avaient motivé, l'acte perd son fondement légal, il disparaît de l'ordonnement juridique (1). (1) En revanche, « le retrait d'une mesure de réécrou remet l'étranger dans la situation où il se trouvait avant cet acte, dont le retrait a fait renaître le précédent titre de détention décerné contre lui » (Cass. 20 décembre 2017, RG P.17.1208.F, Pas. 2017, n° 725, et références en note). Le MP a quant à lui conclu que le premier moyen (non publié), pris de la violation de la foi due aux actes, était fondé.

ETRANGERS - Rétention administrative - Nouveau titre - Titre autonome - Disparition

- Art. 27, § 1er, et 74-6, § 1bis L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.18.0260.F

20 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180620.1](#)

AC nr. ...

Wanneer een beklaagde verzoekt om een bijkomende onderzoeksmaatregel te verrichten zo de rechtbank dit passend acht, gedraagt hij zich naar het oordeel van de rechter en antwoordt deze daarop door in de zaak uitspraak te doen zonder tot die maatregel over te gaan.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Motivering van de vonnissen en arresten - Strafzaken - Conclusie - Bijkomende onderzoeksmaatregel - Vrijblijvend verzoek - Verplichting om te antwoorden

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Bijkomende onderzoeksmaatregel - Vrijblijvend verzoek - Verplichting om te antwoorden

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

Lorsqu'un prévenu sollicite l'accomplissement d'une mesure d'enquête complémentaire si le tribunal l'estime opportune, il s'en remet ainsi à l'appréciation du juge et ce dernier y répond en statuant en la cause sans procéder à ladite mesure.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Motivation des jugements et arrêts - Matière répressive - Conclusions - Mesure d'enquête complémentaire - Demande gracieuse - Obligation de répondre

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Mesure d'enquête complémentaire - Demande gracieuse - Obligation de répondre

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

P.18.0261.N

2 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181002.6](#)

AC nr. ...

De rechter die weigert de uitspraak van veroordeling op te schorten of uitstel van tenuitvoerlegging te verlenen, moet indien dit hem is gevraagd, nauwkeurig de redenen voor die beslissing vermelden, zij het dat die beknopt mogen zijn; indien een beklagde in zijn conclusie daarover met verwijzing naar concrete en specifieke omstandigheden verweer voert, verplicht artikel 149 Grondwet de rechter dit verweer te beantwoorden, zonder dat hij evenwel elk afzonderlijk element dat tot staving van dit verweer wordt aangevoerd, moet beantwoorden (1). (1) Zie: Cass. 8 november 2016, AR P.15.0724.N, AC 2016, nr. 628.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verzoek de uitspraak van veroordeling op te schorten - Verzoek uitstel van tenuitvoerlegging te verlenen - Weigering - Motivering

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Artt. 3, vierde lid, tweede zin, en 8, § 1, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewoon uitstel - Verzoek uitstel van tenuitvoerlegging te verlenen - Weigering - Motivering

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Artt. 3, vierde lid, tweede zin, en 8, § 1, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewone opschorting - Verzoek de uitspraak van veroordeling op te schorten - Weigering - Motivering

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Artt. 3, vierde lid, tweede zin, en 8, § 1, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

Le juge qui refuse d'accorder la suspension du prononcé ou le sursis à l'exécution est tenu, si la demande lui en est faite, d'énoncer les motifs de cette décision d'une manière qui peut être succincte mais doit être précise; lorsqu'un prévenu expose dans ses conclusions sa défense opposée à cet égard en renvoyant à des circonstances concrètes et spécifiques, l'article 149 de la Constitution oblige le juge à y répondre, sans qu'il soit cependant tenu de justifier chaque élément distinct étayant cette défense (1). (1) Voir Cass. 8 novembre 2016, RG P.15.0724.N, Pas. 2016, n° 628.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Demande de suspension du prononcé de la condamnation - Demande de sursis à l'exécution - Refus - Motivation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3, al. 4, phrase 2, et 8, § 1er, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis simple - Demande de sursis à l'exécution - Refus - Motivation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3, al. 4, phrase 2, et 8, § 1er, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Suspension simple - Demande de suspension du prononcé de la condamnation - Refus - Motivation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3, al. 4, phrase 2, et 8, § 1er, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

P.18.0262.N

12 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180612.4](#)

AC nr. ...

Volgens artikel 2 van de wet van 29 april 1806 waarbij maatregelen worden voorgeschreven met betrekking tot de procedure in criminele en correctionele zaken, kan de beklagde, in correctionele zaken, als cassatiemiddel geen nietigheden aanvoeren die in eerste aanleg zijn gepleegd en die hij voor het hof van beroep niet heeft opgeworpen; de enige uitzondering hierop is de nietigheid wegens onbevoegdheid (1). (1) Zie Cass. 19 juni 2002, AR P.02.0406.F, AC 2002, nr. 369.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Nieuw middel -

Selon l'article 2 de la loi du 29 avril 1806 qui prescrit des mesures relatives à la procédure en matière criminelle et correctionnelle, le prévenu en police correctionnelle ne sera pas recevable à présenter, comme moyen de cassation, les nullités commises en première instance, et qu'il n'aurait pas opposées devant la cour d'appel, en exceptant seulement la nullité pour cause d'incompétence (1). (1) Voir Cass. 19 juin 2002, RG P.02.0406.F, Pas. 2002, n° 369.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Moyen nouveau -

De beslissing in hoger beroep die, eensdeels, aan de door de eerste rechter opgelegde straf de ontzetting toevoegt gedurende tien jaar van de in artikel 31, 1° tot 6°, Strafwetboek opgesomde rechten en die, anderdeels, de duur van het uitstel verlengt (1) dat met de gevangenisstraf gepaard gaat, waarvan de duur ongewijzigd blijft, verzwart de uitgesproken straf zelfs als het gedeelte van de straf dat met uitstel gepaard gaat wordt verlengd (2). (1) Zie Cass. 22 oktober 2002, AR P.02.1072.N, AC 2002, nr. 560; Cass. 11 juni 1956, AC 1956, p. 856. (2) Zie andersluidende concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2018, nr. 538.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Bevestiging van de gevangenisstraf - Uitbreiding van het gedeelte van de straf dat met uitstel gepaard gaat - Verlenging van de proeftijd - Toevoeging van de bijkomende straf van ontzetting - Verzwaring van de toestand van de beklaagde - Eenparigheid vereist

- Artt. 195, eerste lid, en 211bis Wetboek van Strafvordering

Wanneer het appelgerecht de door de eerste rechter opgelegde straffen verzwart, moet zijn beslissing, krachtens artikel 211bis Wetboek van Strafvordering, uitdrukkelijk vermelden dat ze met eenparige stemmen van zijn leden is geweest; die regel is ook van toepassing wanneer het appelgerecht, met toepassing van artikel 215 Wetboek van Strafvordering, het beroepen vonnis tenietdoet dat een straf heeft opgelegd en de uitgesproken straf verzwart (1). (1) Zie Cass. 3 januari 1990, AR 7734, AC 1989-90, nr. 264; (a contrario) Cass. 5 december 2007, AR P.07.1316.F, AC 2007, nr. 617.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Tieniet doen van het beroepen vonnis - Verzwaring van de toestand van de beklaagde - Eenparigheid vereist

- Artt. 195, eerste lid, en 211bis Wetboek van Strafvordering

La décision prise en degré d'appel qui, d'une part, ajoute à la peine infligée par le premier juge l'interdiction pendant dix ans des droits énoncés à l'article 31, 1° à 6°, du Code pénal et, d'autre part, prolonge la durée du sursis (1) qui assortit la peine d'emprisonnement, dont la durée demeure inchangée, aggrave la peine prononcée et ce, même si la partie de la peine assortie du sursis est, quant à elle, allongée (2). (1) Voir Cass. 22 octobre 2002, RG P.02.1072.N, Pas. 2002, n° 560; Cass. 11 juin 1956, Pas. 1956, p. 1100. (2) Voir les concl. contraires « dit en substance » du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Confirmation de la peine d'emprisonnement - Elargissement de la partie de la peine assortie d'un sursis - Allongement de la durée du délai d'épreuve - Ajout de la peine accessoire d'interdiction - Aggravation de la situation du prévenu - Unanimité requise

- Art. 195, al. 1er, et 211bis Code d'Instruction criminelle

Lorsque la juridiction d'appel aggrave les peines infligées par le premier juge, sa décision doit, en vertu de l'article 211bis du Code d'instruction criminelle, expressément indiquer qu'elle est rendue à l'unanimité des membres du siège; cette règle s'applique également lorsque la juridiction d'appel, en application de l'article 215 du Code d'instruction criminelle, annule le jugement entrepris, ayant infligé une peine, et aggrave la peine prononcée (1). (1) Voir Cass. 3 janvier 1990, RG 7734, Pas. 1990, n° 264; (a contrario) Cass. 5 décembre 2007, RG P.07.1316.F, Pas. 2007, n° 617.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Annulation du jugement dont appel - Aggravation de la situation du prévenu - Unanimité requise

- Art. 195, al. 1er, et 211bis Code d'Instruction criminelle

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 203, § 4, Wetboek van Strafvordering volgt dat, wat de vorm betreft, incidenteel beroep kan worden ingesteld bij wege van een gewone op de rechtszitting genomen conclusie, met name in de vorm die voor de burgerlijkepartijstelling is bepaald (1); bij ontstentenis van enig formalisme voor de burgerlijkepartijstelling kan het incidenteel beroep ook op de rechtszitting worden ingesteld bij wege van een schriftelijke of mondelinge conclusie zonder dat de partij die incidenteel beroep instelt dit hoeft te doen bij wege van een door haar ondertekende schriftelijke conclusie. (1) Memorie van toelichting, Gedr.st., Kamer, gew.z., 1952-1953, nr. 129, aangehaald in RPDB., verbo: Appel en matière répressive, p. 45, nr. 182.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Incidenteel beroep - Vorm

- Art. 203, § 4 Wetboek van Strafvordering

De feitenrechter kan naar recht het bestaan van een incidenteel beroep afleiden uit de omstandigheid dat de burgerlijke partij een hoger bedrag vordert dan datgene wat door de eerste rechter is toegekend.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Incidenteel beroep - Vorm

- Art. 203, § 4 Wetboek van Strafvordering

Wanneer de burgerlijke partij haar burgerlijkepartijstelling tegen twee beklaagden heeft gericht en slechts één van hen tegen haar hoger beroep heeft ingesteld, maakt het incidenteel beroep dat de burgerlijke partij verklaart in te stellen tegen het bestreden vonnis, haar burgerlijke rechtsvordering die zij voor de eerste rechter tegen de andere beklaagde had ingesteld, niet aanhangig bij de appelrechter (1). (1) Cass. 23 januari 1957, AC 1957, p. 383.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Incidenteel beroep - Burgerlijkepartijstelling tegen twee beklaagden - Hoger beroep tegen burgerlijke partij door één enkele beklaagde - Incidenteel beroep

- Art. 203, § 4 Wetboek van Strafvordering

Onverminderd de toepassing, in voorkomend geval, van artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, kan de verweerder, wanneer de burgerlijke rechtsvordering voor de rechter in hoger beroep wordt gebracht, bij een op de rechtszitting genomen conclusie incidenteel beroep instellen zolang het debat over het hoger beroep niet is gesloten.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Incidenteel beroep - Vorm en termijn

Il résulte des travaux préparatoires de l'article 203, § 4, du Code d'instruction criminelle, que, quant à la forme, l'appel incident peut être interjeté par de simples conclusions prises à l'audience, c'est-à-dire dans la forme prévue pour la constitution de partie civile (1); en l'absence de formalisme entourant cette dernière, l'appel incident peut, de même, être formé à l'audience par voie de conclusions écrites ou verbales sans que la partie qui forme un appel incident ne soit tenue de le faire par le biais de conclusions écrites signées par elle. (1) Exposé des motifs, Doc. parl., Chambre, s.o.. 1952-1953, n° 129, cité dans R.P.D.B., v° Appel en matière répressive, p. 45, n° 182.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel incident - Forme

- Art. 203, § 4 Code d'Instruction criminelle

Le juge du fond peut légalement déduire l'existence d'un appel incident de la circonstance que la partie civile demande un montant supérieur à celui accordé par le premier juge.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel incident - Forme

- Art. 203, § 4 Code d'Instruction criminelle

Lorsque la partie civile s'est constituée contre deux prévenus et que seul l'un de ceux-ci a interjeté appel contre elle, l'appel incident que cette dernière déclare faire contre le jugement attaqué ne saisit pas le juge d'appel de l'action civile qu'elle exerça, devant le premier juge, contre l'autre prévenu (1). (1) Cass. 23 janvier 1957, Pas. 1957, p. 598.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel incident - Partie civile constituée contre deux prévenus - Appel interjeté contre elle par un seul prévenu - Appel incident

- Art. 203, § 4 Code d'Instruction criminelle

Sans préjudice de l'application, le cas échéant, de l'article 4 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, lorsque l'action civile est portée devant la juridiction d'appel, l'intimé peut, jusqu'à la clôture des débats sur l'appel, faire appel incident par conclusions prises à l'audience.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel incident - Forme et délai

P.18.0269.F

26 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180926.11](#)

AC nr. ...

De rechter die uitspraak doet over een telastlegging mensenhandel beoordeelt onaantastbaar of de beklagde een vermogensvoordeel heeft gehaald uit het doorreizen of het verblijf van de illegaal in België verblijvende vreemdeling; het is evenwel aan het Hof om na te gaan of de rechter uit de door hem vastgestelde feiten het bestaan van een dergelijk voordeel heeft kunnen afleiden.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Vreemdelingen - Mensenhandel - Vermogensvoordeel - Toezicht door het Hof van Cassatie

- Art. 77bis Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Mensenhandel - Vermogensvoordeel - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Toezicht door het Hof van Cassatie

- Art. 77bis Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Om het bestaan van de telastlegging mensenhandel te beoordelen, kan de rechter de omstandigheden van de werkprestaties in acht nemen, voor zover deze onlosmakelijk daarmee verbonden zijn; onthaal- en huisvestingsvoorwaarden die in strijd worden geoordeeld met de menselijke waardigheid kunnen bijgevolg dergelijke omstandigheden opleveren (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2018, nr. 503.

MENSENHANDEL - Werving persoon voor verrichten van werk of verlenen van diensten in omstandigheden in strijd met menselijke waardigheid - Voorwaarden strijdig met de menselijke waardigheid

- Art. 433quinquies, § 1, 3° Strafwetboek

Le juge qui statue sur une prévention de trafic des êtres humains apprécie souverainement si le prévenu a tiré un avantage patrimonial du transit ou du séjour de l'étranger en situation illégale sur le territoire belge; il incombe toutefois à la Cour de vérifier si, des faits qu'il a constatés, le juge a pu légalement déduire l'existence d'un tel avantage.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Etrangers - Trafic des êtres humains - Avantage patrimonial - Contrôle de la Cour de cassation

- Art. 77bis L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Trafic des êtres humains - Avantage patrimonial - Appréciation souveraine du juge du fond - Contrôle de la Cour de cassation

- Art. 77bis L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Pour apprécier l'existence de la prévention de traite des êtres humains, le juge peut avoir égard aux circonstances accompagnant les prestations de travail, dans la mesure où elles leur sont indissociables; ainsi, peuvent constituer de telles circonstances des conditions d'accueil et d'hébergement jugées contraires à la dignité humaine (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

TRAITE DES ETRES HUMAINS - Recrutement d'une personne à des fins de travail ou de services dans des conditions contraires à la dignité humaine - Conditions contraires à la dignité humaine

- Art. 433quinquies, § 1er, 3° Code pénal

P.18.0270.F

24 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181024.5](#)

AC nr. 582

Uit de artikelen 123, 8°, en 270, tweede lid, Nieuwe Gemeentewet volgt dat de rechtsvordering van de gemeente wordt ingesteld door het college van burgemeester en schepenen, mits machtiging van de gemeenteraad; wat dat betreft is het noodzakelijk doch voldoende dat het college uitdrukkelijk zijn wil te kennen heeft gegeven om de overwogen rechtsvordering in te stellen; de nuttige uitlegging van de beraadslagingen van de gemeenteraad en van het college van burgemeester en schepenen vergt dat die vergeleken worden met de wetsbepalingen die ze beweren toe te passen, waarbij de vaststelling van wat elk van die instellingen kon doen een aanwijzing is van wat ze daadwerkelijk hebben gedaan; aangezien het krachtens de voormelde bepalingen niet aan de gemeenteraad is om te beslissen om de rechtsvordering in te stellen, maar enkel om daartoe machtiging te verlenen, houdt de machtiging die door de raad aan het college wordt gegeven in beginsel in dat het college, behoudens aanwijzingen in tegengestelde zin, vooraf heeft beslist om de rechtsvordering in te stellen en om die beslissing aan de gemeenteraad tot machtiging voor te leggen(1). (1) Volgens het OM hebben de appelrechters in onderhavig geval in feite en naar recht vastgesteld dat uit het dossier niet blijkt dat het college van burgemeester en schepenen, nog vóór de klacht met burgerlijkepartijstelling, heeft beslist om de strafvordering tegen de verweerder op gang te brengen. Het leidt daaruit in ondergeschikte orde af dat het middel in zoverre niet-ontvankelijk is. (M.N.B.)

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Gemeente - Beslissing van het college van burgemeester en schepenen - Machtiging van de gemeenteraad - Uitlegging van de beraadslagingen van de gemeenteraad en van het college van burgemeester en schepenen

- Artt. 123, 8° en 270, tweede lid Nieuwe Gemeentewet van 24 juni 1988

GEMEENTE - Burgerlijke rechtsvordering - Beslissing van het college van burgemeester en schepenen - Machtiging van de gemeenteraad - Nuttige uitlegging van de beraadslagingen van de gemeenteraad en van het college van burgemeester en schepenen

- Artt. 123, 8° en 270, tweede lid Nieuwe Gemeentewet van 24 juni 1988

Il résulte des articles 123, 8°, et 270, alinéa 2, de la nouvelle loi communale que l'action de la commune est intentée par le collège des bourgmestre et échevins moyennant l'autorisation du conseil communal; à cet égard, il faut, mais il suffit, que le collège ait manifesté de manière certaine sa volonté d'introduire l'action judiciaire considérée; l'interprétation utile des délibérations du conseil communal et du collège des bourgmestre et échevins requiert qu'elles soient confrontées aux dispositions de la loi dont elles se veulent l'application, la détermination de ce que l'un et l'autre de ces organes pouvaient faire étant une indication de ce qu'ils ont fait; dès lors qu'en vertu des dispositions précitées, il n'appartient pas au conseil communal de décider d'intenter l'action judiciaire, mais seulement de l'autoriser, l'autorisation donnée par le conseil au collège implique en principe, à moins qu'il existe des indications en sens contraire, que le collège a préalablement pris la décision d'intenter l'action et de soumettre cette décision à l'autorisation du conseil (1). (1) Selon le MP, les juges d'appel ont dans la présente espèce légalement constaté, en fait, qu'il ne ressort pas du dossier que le collège des bourgmestre et échevins a, préalablement à la plainte avec constitution de partie civile, pris la décision de mettre en mouvement l'action publique contre le défendeur. Il en a déduit, à titre subsidiaire, que le moyen ne pouvait être accueilli dans cette mesure. (M.N.B.)

ACTION CIVILE - Commune - Décision du collège des bourgmestre et échevins - Autorisation du conseil communal - Interprétation des délibérations du conseil communal et du collège des bourgmestre et échevins

- Art. 123, 8° et 270, al. 2 Nouvelle L. communale du 24 juin 1988

COMMUNE - Action civile - Décision du collège des bourgmestre et échevins - Autorisation du conseil communal - Interprétation utile des délibérations du conseil communal et du collège des bourgmestre et échevins

- Art. 123, 8° et 270, al. 2 Nouvelle L. communale du 24 juin 1988

Het college van burgemeester en schepenen kan cassatieberoep instellen nog vóór de gemeenteraad goedkeuring en machtiging heeft verleend aan het voorstel ad hoc van dat college (1). (Impliciete oplossing). (1) Het OM had in hoofdorde andersluidend geconcludeerd dat: -het door de verweerder aangevoerde artikel 848 Gerechtelijk Wetboek betreffende de ontkenenis van proceshandelingen weliswaar niet van toepassing is op de strafrechten, ook als die enkel uitspraak doen over een burgerlijke rechtsvordering (Cass. 19 januari 2000, AR P.99.0503.F, AC 2000, nr. 45; Cass. 11 februari 1986, AR 8815, AC 1985-86, nr. 373). -het college van burgemeester en schepenen, ingevolge artikel 270, tweede lid, Nieuwe Gemeentewet, in tegenstelling tot wat het heeft gedaan, toch geen cassatieberoep kon indienen tegen het arrest dat de strafvordering niet-ontvankelijk verklaart vooraleer de gemeenteraad zijn machtiging ad hoc had verleend, die het college trouwens aan de raad had gevraagd maar die deze pas na de verklaring van cassatieberoep heeft verleend; -het college bovendien, door "voor te stellen" een cassatieberoep in te dienen, door Mr. R. daartoe de opdracht te geven en door de gemeenteraad om machtiging te vragen om die procedure in te stellen, niet heeft beslist om cassatieberoep in te stellen en nog minder om de burgemeester daartoe de opdracht te geven; -het eerste middel van niet-ontvankelijkheid van de verweerder is bijgevolg gegrond. (M.N.B.)

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Strafvordering - Burgerlijke partij - Gemeente - Beslissing van het college van burgemeester en schepenen - Machtiging van de gemeenteraad

- Artt. 123, 8°, en 270, eerste lid Nieuwe Gemeentewet van 24 juni 1988

GEMEENTE - Cassatieberoep - Beslissing van het college van burgemeester en schepenen - Machtiging van de gemeenteraad

- Artt. 123, 8°, en 270, eerste lid Nieuwe Gemeentewet van 24 juni 1988

De beklaagde heeft er geen belang bij de wettigheid te betwisten van de beslissing van de appelrechters om de kosten van het hoger beroep ten laste van de burgerlijke partij te leggen.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Gemis aan belang of bestaansreden - Gemis aan belang - Kosten van het hoger beroep - Beslissing om de kosten van het hoger beroep ten laste van de burgerlijke partij te leggen - Cassatieberoep van de burgerlijke partij - Middel van niet-ontvankelijkheid opgeworpen door de beklaagde

Le collège des bourgmestre et échevins peut former un pourvoi en cassation avant l'approbation et l'autorisation du conseil communal quant à la proposition ad hoc émise par ledit collège (1). (Solution implicite). (1) Le MP avait conclu à titre principal, en sens contraire, que: - certes, l'art. 848 du Code judiciaire, relatif au désaveu, invoqué par le défendeur, n'est pas applicable devant les juridictions répressives, même lorsque celles-ci se bornent à statuer sur une action civile (Cass. 19 janvier 2000, RG P.99.0503.F, Pas. 2000, n° 45; Cass. 11 février 1986, RG 8815, Pas. 1986, n° 373); - il n'en paraît pas moins vrai qu'en application de l'art. 270, al. 2, de la nouvelle loi communale, le collège des bourgmestre et échevins ne pouvait, comme il l'a fait, se pourvoir contre l'arrêt déclarant l'action publique irrecevable avant que le conseil communal ait donné l'autorisation ad hoc, que le collège avait d'ailleurs demandée au conseil mais que celui-ci n'a accordée qu'après la déclaration de pourvoi; - en outre, le collège, en « proposant » d'introduire un pourvoi, de mandater Me R. à cette fin et de solliciter l'autorisation du conseil communal d'engager cette procédure, n'a décidé ni de former le pourvoi, ni surtout de mandater le bourgmestre pour ce faire; - la première fin de non-recevoir opposée par le défendeur est dès lors fondée. (M.N.B.)

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Action publique - Partie civile - Commune - Décision du collège des bourgmestre et échevins - Autorisation du conseil communal

- Art. 123, 8°, et 270, al. 1er Nouvelle L. communale du 24 juin 1988

COMMUNE - Pourvoi en cassation - Décision du collège des bourgmestre et échevins - Autorisation du conseil communal

- Art. 123, 8°, et 270, al. 1er Nouvelle L. communale du 24 juin 1988

Le prévenu n'a pas d'intérêt à contester la légalité de la décision des juges d'appel de mettre les frais d'appel à charge de la partie civile.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Défaut d'intérêt. défaut d'objet - Défaut d'intérêt - Frais d'appel - Décision de mettre les frais d'appel à charge de la partie civile - Pourvoi de la partie civile - Fin de non-recevoir opposée par le prévenu

De beklaagde heeft er geen belang bij de wettigheid te betwisten van de beslissing van de appelrechters om de kosten van het hoger beroep ten laste van de burgerlijke partij te leggen.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procédure voor de feitenrechter - Kosten van het hoger beroep - Beslissing om de kosten van het hoger beroep ten laste van de burgerlijke partij te leggen - Cassatieberoep van de burgerlijke partij - Middel van niet-ontvankelijkheid opgeworpen door de beklaagde - Belang

Le prévenu n'a pas d'intérêt à contester la légalité de la décision des juges d'appel de mettre les frais d'appel à charge de la partie civile.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Frais d'appel - Décision de mettre les frais d'appel à charge de la partie civile - Pourvoi de la partie civile - Fin de non-recevoir opposée par le prévenu - Intérêt

P.18.0276.N

2 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181002.7](#)

AC nr. ...

Wanneer de appelrechters overeenkomstig de artikelen 42, 3° en 43bis van het Strafwetboek de facultatieve bijzondere verbeurdverklaring bevelen van vermogensvoordelen, moeten zij nauwkeurig, maar op een wijze die beknopt mag zijn, de redenen vermelden waarom zij die bijkomende straf opleggen, alsook de maat ervan rechtvaardigen.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Bijzondere verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Bijzondere motiveringsplicht - Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek - Artt. 195, tweede lid, en 211 Wetboek van Strafvordering STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Bijzondere motiveringsplicht - Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek - Artt. 195, tweede lid, en 211 Wetboek van Strafvordering

Lorsque les juges d'appel ordonnent, conformément aux articles 42, 3°, et 43bis du Code pénal, la confiscation spéciale facultative d'avantages patrimoniaux, ils doivent indiquer d'une manière qui peut être succincte mais doit être précise, les raisons du choix qu'ils font de cette peine complémentaire et justifier également le degré de celle-ci.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Confiscation spéciale - Avantages patrimoniaux - Obligation spéciale de motivation - Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal - Art. 195, al. 2, et 211 Code d'Instruction criminelle PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Obligation spéciale de motivation - Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal - Art. 195, al. 2, et 211 Code d'Instruction criminelle

P.18.0281.N

25 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180925.5](#)

AC nr. ...

Noch artikel 43bis, eerste lid, Strafwetboek noch enige andere wetsbepaling verplicht de rechter om de bijzondere verbeurdverklaring van vermogensvoordelen voor bewezen verklaarde telastleggingen te beperken tot de in de schriftelijke vordering van het openbaar ministerie voor die telastleggingen vermelde goederen of bedragen en het staat aan de rechter om op basis van de aan de tegenspraak onderworpen gegevens van het strafdossier te bepalen welke die vermogensvoordelen en hun geldwaarde zijn en deze hetzij in natura hetzij bij equivalent verbeurd te verklaren; deze regel houdt geen schending in van artikel 6.1 of 6.3 EVRM noch een miskennis van het recht van verdediging aangezien de beklagde weet voor welke telastleggingen de bijzondere verbeurdverklaring wordt gevorderd en hij kennis heeft van de feitelijke gegevens in het strafdossier waarop de rechter de verbeurdverklaring kan steunen en hij hierover dan ook tegenspraak kan voeren (1). (1) Cass. 2 maart 2010 AR P.09.1726.N, AC 2010, nr. 141, zie ook J. ROZIE, "De schriftelijke ontnemingsvordering: een maat voor niets", noot onder dit arrest, NC 2010, (131) 133 die uit dit arrest afleidt dat een schriftelijke ontnemingsvordering van ongeacht welk bedrag aanleiding kan geven tot een bijzondere verbeurdverklaring van enig ander bedrag. In dezelfde zin E. FRANCIS, "De schriftelijke vordering van het openbaar ministerie als voorwaarde voor de verbeurdverklaring van vermogensvoordelen", noot onder Cass. 13 november 2007, NC 2008, (203) 206, AR P.07.0929.N, AC 2007, nr. 547.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Straf - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Draagwijdte

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op een eerlijke behandeling - Straf - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Draagwijdte

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Recht op een eerlijk proces - Recht van verdediging - Straf - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Draagwijdte

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Draagwijdte

Ni l'article 43bis, alinéa 1er, du Code pénal, ni aucune autre disposition légale n'imposent au juge de limiter la confiscation spéciale d'avantages patrimoniaux pour des préventions déclarées établies aux biens ou montants énoncés dans le réquisitoire écrit du ministère public du chef de ces préventions et il appartient au juge de déterminer, sur la base des éléments du dossier répressif soumis à la contradiction, quels sont ces avantages patrimoniaux et leur valeur monétaire et ceux qui doivent faire l'objet d'une confiscation, soit en nature soit par équivalent; cette règle n'implique pas la violation de l'article 6, § 1er, ou 6, § 3, de la Convention ni celle des droits de la défense, dès lors que le prévenu connaît les préventions du chef desquelles la confiscation spéciale est requise, qu'il est informé des éléments de fait du dossier répressif sur lesquels le juge peut fonder la confiscation, et qu'il peut ainsi faire valoir son droit au contradictoire à cet égard (1). (1) Cass. 2 mars 2010, RG P.09.1726.N, Pas. 2010, n° 141, voir également J. ROZIE, "De schriftelijke ontnemingsvordering: een maat voor niets", note sous ledit arrêt, N.C. 2010, (131) 133, laquelle déduit dudit arrêt qu'une demande écrite de recouvrement de tout montant peut entraîner la confiscation spéciale de tout autre montant. Dans le même sens: E. FRANCIS, "De schriftelijke vordering van het openbaar ministerie als voorwaarde voor de verbeurdverklaring van vermogensvoordelen", note sous Cass. 13 novembre 2007, N.C. 2008, (203) 206, RG P.07.0929.N, Pas. 2007, n° 547.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Peine - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Réquisitoire écrit du ministère public - Portée

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit à un traitement équitable - Peine - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Réquisitoire écrit du ministère public - Portée

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Droit à un procès équitable - Droits de la défense - Peine - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Réquisitoire écrit du ministère public - Portée

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Réquisitoire écrit du ministère public - Portée

Uit de bepalingen van de artikelen 2, a) en 2, b), 9.1 en 9.2, b) en 10.2, Verordening (EG) 273/2004 en de artikelen 2,a) en 2, b), 10.2, b), 10.4, 10.5, 26.3bis, 26.3ter, 27 en 30ter, Verordening (EG) 111/2005 volgt dat het enkele feit van de invoer, doorvoer en uitvoer van niet-geregistreerde stoffen zoals gedefinieerd in artikel 2, b), van deze Verordeningen, geen overtreding inhoudt van die Verordeningen en dus van artikel 2quater, 4° en 5°, Drugwet (1). (1) Zie de studie van de Nederlandse politie, KLPD- Dienst Nationale Recherche over de problematiek van drugprecursoren - " Synthetische drugs en precursoren, Criminaliteitsbeeldanalyse 2012 ", <https://www.politie.nl/binaries/content/assets/politie/algemeen/nationaal-dreigingsbeeld-2012/cba-synthetische-drugs-2012.pdf>

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beleid -
VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] -

Il suit des dispositions des articles 2, a), 2, b), 9.1, 9.2, b) et 10.2 du Règlement (CE) n° 273/2004 du Parlement européen et du Conseil du 11 février 2004 relatif aux précurseurs de drogues et des articles 2,a), 2, b), 10.2, b), 10.4, 10.5, 26.3bis, 26.3ter, 27 et 30ter du Règlement (CE) n° 111/2005 du Conseil du 22 décembre 2004 fixant des règles pour la surveillance du commerce des précurseurs des drogues entre la Communauté et les pays tiers, que le seul fait d'importer, de mettre en transit et d'exporter des substances non classifiées telles que définies à l'article 2, b), de ces Règlements, n'implique pas la violation de ces Règlements ni, par conséquent, de l'article 2quater, 4° et 5°, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes (1). (1) Voir l'étude de la police néerlandaise consacrée à la problématique des précurseurs de drogues : KLPD - Dienst Nationale Recherche, Synthetische drugs en precursoren. Criminaliteitsbeeldanalyse 2012, <https://www.politie.nl/binaries/content/assets/politie/algemeen/nationaal-dreigingsbeeld-2012/cba-synthetische-drugs-2012.pdf>.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Politique -
STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR -

P.18.0307.N

16 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181016.4](#)

AC nr. ...

De rechter oordeelt onaantastbaar of er op het ogenblik dat het bevel tot huiszoeking werd verleend, ernstige aanwijzingen bestonden dat op het adres waar de huiszoeking diende te worden uitgevoerd, het door het onderzoek beoogde misdrijf werd gepleegd of dat zich daar stukken of voorwerpen bevinden die kunnen bijdragen tot de ontdekking van de waarheid met betrekking tot het in het huiszoekingsbevel bedoelde misdrijf; het Hof gaat na of de rechter uit de door hem vastgestelde feiten geen gevolgen trekt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 10 februari 2016, AR P.15.1443.F, AC 2016, nr. 94; Cass. 12 februari 2013, AR P.12.0785.N, AC 2013, nr. 99.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -
Gerechtigd onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Huiszoeking -
Bevel tot huiszoeking - Ernstige aanwijzingen dat het misdrijf daar
werd gepleegd of er zich daar bewijsstukken bevinden

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtigd onderzoek -
Onderzoeksverrichtingen - Huiszoeking - Bevel tot huiszoeking -
Ernstige aanwijzingen dat het misdrijf daar werd gepleegd of er
zich daar bewijsstukken bevinden - Onaantastbare beoordeling
door de feitenrechter

3/12/2019

Le juge décide souverainement s'il existait, au moment de la délivrance du mandat de perquisition, des indices sérieux qu'à l'adresse où la perquisition devait être pratiquée, l'infraction faisant l'objet de l'instruction avait été commise ou qu'il s'y trouvait des pièces pouvant contribuer à la manifestation de la vérité concernant l'infraction visée dans le mandat de perquisition; la Cour vérifie si le juge ne tire pas des faits qu'il a constatés des conséquences sans lien avec ceux-ci ou qu'ils ne sauraient justifier (1). (1) Cass. 10 février 2016, RG P.15.1443.F, Pas. 2016, n° 94; Cass. 12 février 2013, RG P.12.0785.N, Pas. 2013, n° 99.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR -
Instruction - Actes d'instruction - Perquisition - Mandat de
perquisition - Indices sérieux que l'infraction a été commise sur les
lieux de la perquisition ou qu'il s'y trouvait des éléments de preuve

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes
d'instruction - Perquisition - Mandat de perquisition - Indices
sérieux que l'infraction a été commise sur les lieux de la
perquisition ou qu'il s'y trouvait des éléments de preuve -
Appréciation souveraine par le juge du fond

P. 471/593

Het onredelijk karakter van de vordering tot herstel van de plaats in de vorige staat kan worden beoordeeld op grond van het eventueel bestaan van een andere noodzakelijk blijvende maatregel, gelet op de aard van de inbreuk, de omvang van de aantasting van de goede ruimtelijke ordening en het voordeel dat voor die ordening voortvloeit uit het herstel van de plaats in de vorige staat, tegenover de last die daaruit zou voortvloeien voor de overtreder; daaruit volgt dat de beoordeling van het onredelijk karakter van de gevorderde herstelmaatregel niet noodzakelijk het onderzoek inhoudt van de last die daaruit zou voortvloeien voor de overtreder (1). (1) Cass. 5 januari 2016, AR P.14.1754.N, AC 2016, nr. 3.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Vordering tot herstel van plaats in de vorige staat - Redelijk karakter - Beoordeling door de rechter - Criteria

- Art. D.VII.13 Waals Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling

De rechterlijke macht is bevoegd om inzake stedenbouw te onderzoeken of de keuze door de gemachtigd ambtenaar voor het herstel van de plaats in de vorige staat of voor een bepaalde herstelmaatregel, enkel een goede ruimtelijke ordening beoogde; het staat aan de rechter om, in het kader van het wettigheidstoezicht, een vordering niet in te willigen die een kennelijk onredelijk karakter zou hebben of zou steunen op redenen die met die doelstelling geen verband houden (1). (1) Zie Cass. 25 november 2014, AR P.14.1715.N, AC 2014, nr. 723.

MACHTEN - Rechterlijke macht - Stedenbouw - Misdrif - Vordering tot herstel van plaats in de vorige staat - Beoordeling door de rechter

- Art. D.VII.13 Waals Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Vordering tot herstel van plaats in de vorige staat - Beoordeling door de rechter

- Art. D.VII.13 Waals Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling

Le caractère déraisonnable de la demande de remise en état des lieux peut s'apprécier en fonction de l'existence éventuelle d'une autre mesure s'avérant nécessaire compte tenu de la nature de l'infraction, de l'étendue de l'atteinte portée au bon aménagement du territoire, et de l'avantage résultant, pour cet aménagement, de la remise en état par rapport à la charge qui s'ensuivrait pour le contrevenant; il s'ensuit que l'appréciation du caractère déraisonnable de la mesure de réparation postulée n'implique pas nécessairement l'examen de la charge qui en résultera pour l'auteur de l'infraction (1). (1) Cass. 5 janvier 2016, RG P.14.1754.N, Pas. 2016, n° 3.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Demande de remise en état des lieux - Caractère raisonnable - Appréciation par le juge - Critères

- Art. D.VII.13 Code du Développement territorial

Le pouvoir judiciaire est compétent pour examiner en matière d'urbanisme si le choix, par le fonctionnaire délégué, de la remise en état ou d'une mesure de réparation déterminée, a été opéré dans le seul but d'un bon aménagement du territoire; il appartient au juge, dans le cadre du contrôle de légalité, de ne pas faire droit à une demande qui aurait un caractère manifestement déraisonnable ou qui s'appuierait sur des motifs étrangers à cet objectif (1). (1) Voir Cass. 25 novembre 2014, RG P.14.1715.N, Pas. 2014, n° 723.

POUVOIRS - Pouvoir judiciaire - Urbanisme - Infraction - Demande de remise en état des lieux - Appréciation par le juge

- Art. D.VII.13 Code du Développement territorial

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Demande de remise en état des lieux - Appréciation par le juge

- Art. D.VII.13 Code du Développement territorial

Artikel 68, §3, Wet Strafvuering bepaalt dat de strafvueringsrechter of de strafvueringsrechtbank de veroordeelde en zijn raadsman hoort, alsook het openbaar ministerie, wanneer het diens vordering tot herroeping, opschorting of herziening van een uitvoeringsmodaliteit van de straf onderzoekt; de veroordeelde kan afzien van zijn recht op bijstand van een advocaat; die vrijwillige afstand moet uit de stukken van de rechtspleging blijken zodat, bij ontstentenis daarvan, de door de veroordeelde aan de rechtbank verstrekte uitleg niet met een vrijwillig verweer kan worden gelijkgesteld (1). (1) Het openbaar ministerie had dienaangaande geconcludeerd dat wanneer de strafvueringsrechtbank vermeldt dat de veroordeelde die aldaar verschijnt zonder advocaat, met het oog op een eventuele herroeping van de toegekende strafvueringsmodaliteit, "aanvaardt om vrijwillig te verschijnen", geen enkele bepaling haar verplicht om, teneinde in die omstandigheden rechtsgeldig uitspraak te kunnen doen over het verzoek tot herroeping, daarenboven te vermelden dat die veroordeelde "afziet van zijn recht op bijstand van een raadsman". (M.N.B.)

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Herroeping - Recht van verdediging - Recht op bijstand van een advocaat - Afstand

- Art. 68, § 3 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvueringsmodaliteiten

- Art. 6.3.c Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

STRAFUUITVOERING - Recht op bijstand van een advocaat - Afstand - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Herroeping - Recht van verdediging

- Art. 68, § 3 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvueringsmodaliteiten

- Art. 6.3.c Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

L'article 68, § 3, de la loi du 17 mai 2006 prévoit que le juge de l'application des peines ou le tribunal de l'application des peines entend le condamné et son conseil ainsi que le ministère public lorsqu'il examine la demande formée par celui-ci en vue d'une révocation, d'une suspension ou d'une révision de la modalité d'exécution de la peine; le condamné peut renoncer à être assisté d'un avocat; cette renonciation librement consentie doit ressortir des pièces de la procédure de sorte qu'en son absence, les explications fournies au tribunal par le condamné ne sauraient être assimilées à une défense volontaire (1). (1) Le ministère public avait conclu à cet égard que lorsque le tribunal de l'application des peines acte que le condamné qui comparait devant lui sans avocat en vue d'une révocation éventuelle de la modalité d'exécution de la peine accordée « accepte de comparaître volontairement », aucune disposition ne l'oblige, pour pouvoir statuer valablement dans ces circonstances sur la demande de révocation, à acter en outre que ce condamné « renonce à son droit d'être assisté d'un conseil ». (M.N.B.)

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Libération conditionnelle - Révocation - Droits de la défense - Droit à l'assistance d'un avocat - Renonciation

- Art. 68, § 3 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPLICATION DES PEINES - Droit à l'assistance d'un avocat - Renonciation - Libération conditionnelle - Révocation - Droits de la défense

- Art. 68, § 3 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De grieven zijn nauwkeurig bepaald in de zin van artikel 204 Wetboek van Strafvordering wanneer de rechter en de partijen met zekerheid de beslissing of de beslissingen van het beroepen vonnis kunnen aanwijzen waarvan de eiser in hoger beroep hervorming vraagt, met andere woorden wanneer daardoor de mate kan worden bepaald waarin de zaak bij de appelrechter aanhangig is gemaakt; artikel 204 Wetboek van Strafvordering ontzegt de beklaagde het recht niet om de burgerrechtelijke beschikkingen die op hemzelf betrekking hebben in hun geheel aan te vechten (1). (1) Cass. 27 september 2017, AR P.17.0257.F, AC 2017, nr. 502, met concl. OM in Pas. 2017, nr. 502.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Verzoekschrift met grieven - Grieven - Nauwkeurigheidsvereiste

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

Een grief in de zin van artikel 204 Wetboek van Strafvordering is de specifieke aanwijzing in het verzoekschrift in hoger beroep van een bepaalde beslissing van het beroepen vonnis waarvan de eiser in hoger beroep de hervorming door de appelrechter vraagt; niet vereist is dat de eiser in hoger beroep in het verzoekschrift of het grievenformulier de redenen opgeeft van zijn hoger beroep, noch de middelen die hij wenst aan te voeren om de hervorming van de in de grief bedoelde beslissing te verkrijgen (1). (1) Cass. 27 september 2017, AR P.17.0257.F, AC 2017, nr. 502, met concl. OM in Pas. 2017, nr. 502.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Verzoekschrift met grieven - Grieven

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

L'indication des griefs est précise au sens de l'article 204 du Code d'instruction criminelle lorsqu'elle permet au juge et aux parties de déterminer avec certitude la décision ou les décisions du jugement entrepris, dont la partie appelante demande la réformation, en d'autres mots de déterminer la saisine de la juridiction d'appel; l'article 204 précité ne prive pas le prévenu du droit d'entreprendre l'ensemble du dispositif civil qui le concerne (1). (1) Cass. 27 septembre 2017, RG P.17.0257.F, Pas. 2017, n° 502, avec concl. MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Requête contenant les griefs - Griefs - Exigence de précision

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

Un grief au sens de l'article 204 du Code d'instruction criminelle est l'indication spécifique dans la requête d'appel d'une décision déterminée du jugement entrepris, dont la partie appelante demande la réformation par le juge d'appel; il n'est pas requis que, dans la requête ou le formulaire de griefs, la partie appelante énonce les raisons de son appel ni les moyens qu'elle entend invoquer pour obtenir la réformation de la décision visée par le grief (1). (1) Cass. 27 septembre 2017, RG P.17.0257.F, Pas. 2017, n° 502, avec concl. MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Requête contenant les griefs - Griefs

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

Artikel 74/13 Vreemdelingenwet (1), dat betrekking heeft op het nemen van een beslissing tot verwijdering, vereist dat de minister of zijn gemachtigde daarbij rekening houdt met het hoger belang van het kind, het gezins- en familieleven en de gezondheidstoestand van de betrokken vreemdeling; noch artikel 8 Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming, noch artikel 74/6, §1bis, Vreemdelingenwet, dat die richtlijn omzet in Belgisch recht, zoals van kracht ten tijde van de administratieve beslissing (2), bepalen evenwel dat de overheid, die beslist om een vreemdeling in een welbepaalde plaats vast te houden, tijdens het onderzoek van zijn verzoek om internationale bescherming, de omstandigheden met betrekking tot zijn gezins- en familieleven in aanmerking moet nemen (3). (1) Dat de omzetting verzekert van artikel 5 Richtlijn 2008/115/EG "terugkeerrichtlijn", zoals vastgesteld in het middel, dat schending aanvoert van artikel 8 EVRM. (2) Dit is vóór de vervanging ervan door artikel 57 wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en van de wet van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde categorieën van vreemdelingen, in werking getreden op 22 maart 2018, hetzij 8 dagen ná de uitspraak van het bestreden arrest. (3) De appelrechters hebben dus ten onrechte verwezen naar het arrest van 5 april 2017, dat betrekking had op het toezicht op een maatregel tot verwijdering van het grondgebied en een daartoe genomen maatregel van vrijheidsberoving (Cass. 5 april 2017, AR P.17.0318.F, AC 2017, nr. 249). (M.N.B.)

VREEMDELINGEN - Administratieve vasthouding - Voorwaarden - Gezins- en familieleven en gezondheidstoestand van de betrokken vreemdeling

- Artt. 74/6, § 1bis, en 74/13 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 8 Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming (herschikking)
- Art. 5 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven
- Art. 8 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Relatif à la prise d'une décision d'éloignement, l'article 74/13 de la loi du 15 décembre 1980 (1) exige que le ministre ou son délégué tienne compte, à cet égard, de l'intérêt supérieur de l'enfant, de la vie familiale, et de l'état de santé de l'étranger concerné; mais ni l'article 8 de la directive 2013/33/UE du Parlement européen et du Conseil du 26 juin 2013 établissant des normes pour l'accueil des personnes demandant la protection internationale, ni l'article 74-6, § 1erbis, de la loi du 15 décembre 1980, qui en assure la transposition en droit belge et tel qu'en vigueur à l'époque de la décision administrative(2), ne prévoient que l'autorité qui décide de maintenir un étranger dans un lieu déterminé, durant l'examen de sa demande de protection internationale, est tenue de prendre en compte les circonstances relatives à sa vie familiale (3). (1) Qui assure la transposition de l'art. 5 de la Directive 2008/115/UE « retour », comme le relevait le moyen, qui invoquait également la violation de l'art. 8 Conv. D.H. (2) Soit avant son remplacement par l'art. 57 de la loi du 21 novembre 2017 modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers et la loi du 12 janvier 2007 sur l'accueil des demandeurs d'asile et de certaines autres catégories d'étranger, entrée en vigueur le 22 mars 2018, soit 8 jours après le prononcé de l'arrêt attaqué. (3) C'est donc à tort que les juges d'appel se sont référés à l'arrêt du 5 avril 2017, qui portait sur le contrôle d'une mesure d'éloignement du territoire et de privation de liberté à cette fin (Cass. 5 avril 2017, RG P.17.0318.F, Pas. 2017, n° 249). (M.N.B.)

ETRANGERS - Rétention administrative - Conditions - Situation familiale et état de santé de l'étranger concerné

- Art. 74/6, § 1bis, et 74/13 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 8 Directive 2013/33/UE du Parlement Européen et du Conseil du 26 juin 2013 établissement des normes pour l'accueil des personnes demandant la protection internationale (refonte)
- Art. 5 Directive 2008/115/CE du Parlement européen et du Conseil du 16 décembre 2008 relative aux normes et procédures communes applicables dans les États membres au retour des ressortissants de pays tiers en séjour irrégulier
- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Hoewel, overeenkomstig artikel 39 Wegverkeerswet, ingevolge samenloop van misdrijven de bij deze gecoördineerde wetten bepaalde vrijheidsstraffen en geldboeten niet uitgesproken worden, is dit niettemin het geval voor het verval van het recht tot sturen onder de voorwaarden als bepaald in deze wetten (1). (1) Cass. 27 november 2013, AR P.13.1178.F, AC 2013, nr. 637.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 39 - Samenloop van misdrijven - Eéndaadse - Eenheid van opzet - Gevolg - Verval van het recht tot sturen

- Art. 39 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Wanneer, krachtens artikel 65 Strafwetboek, verschillende feiten wegens eenheid van opzet een zelfde strafbaar feit opleveren, kan de rechter alleen de zwaarste straf uitspreken; hij kan daar enkel een voor een andere telastlegging bepaalde bijkomende straf aan toevoegen als een specifieke bepaling hem daartoe machtigt (1). (1) Cass. 25 januari 2012, AR P.11.1821.F, AC 2012, nr. 68.

STRAF - Samenloop - Eéndaadse - Eenheid van opzet - Gevolg - Zwaarste straf uitgesproken

- Art. 65 Strafwetboek

De verplichting voor de rechter om, in de omstandigheden vermeld in artikel 39 Wegverkeerswet, de beklaagde te veroordelen tot het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig wanneer hij schuldig is verklaard aan overtreding van artikel 35 van die wet, is niet afhankelijk van de voorwaarde dat geen enkel ander verval van dat recht, facultatief dan wel verplicht, werd uitgesproken.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 39 - Samenloop van misdrijven - Eéndaadse - Eenheid van opzet - Gevolg - Verplicht verval van het recht tot sturen

- Artt. 35 en 39 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 35 - Samenloop van misdrijven - Eéndaadse - Eenheid van opzet - Gevolg - Verval van het recht tot sturen

- Artt. 35 en 39 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Conformément à l'article 39 de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, si par la suite d'un concours d'infractions, les peines privatives de liberté et les amendes prévues par les lois coordonnées relatives à la circulation routière ne sont pas prononcées, la déchéance du droit de conduire l'est néanmoins dans les conditions qui y sont déterminées (1). (1) Cass. 25 janvier 2012, RG P.11.1821.F, Pas. 2012, n° 68.

ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 39 - Concours d'infractions - Concours idéal - Unité d'intention - Conséquence - Peine de déchéance du droit de conduire

- Art. 39 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

En vertu de l'article 65 du Code pénal, lorsque plusieurs faits constituent, en raison de l'unité d'intention, un fait pénal unique, le juge ne peut prononcer qu'une seule peine, la plus forte; il ne peut y ajouter une peine accessoire prévue pour une autre prévention que si une disposition spécifique l'y autorise (1). (1) Cass. 25 janvier 2012, RG P.11.1821.F, Pas. 2012, n° 68.

PEINE - Concours - Concours idéal - Unité d'intention - Conséquence - Prononcé de la peine la plus forte

- Art. 65 Code pénal

L'obligation pour le juge, dans les circonstances énoncées à l'article 39 de la loi du 16 mars 1968, de condamner le prévenu à la peine de déchéance du droit de conduire un véhicule lorsqu'il est reconnu coupable d'infraction à l'article 35 de la même loi, n'est pas subordonnée à la condition qu'aucune autre déchéance de ce droit, facultative ou obligatoire, n'ait été prononcée.

ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 39 - Concours d'infractions - Concours idéal - Unité d'intention - Conséquence - Peine de déchéance du droit de conduire obligatoire

- Art. 35 et 39 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 35 - Concours d'infractions - Concours idéal - Unité d'intention - Conséquence - Peine de déchéance du droit de conduire

- Art. 35 et 39 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

STRAFUITVOERING - Strafvuoteringsmodaliteiten - Strafvuoteringsrechtbank - Territoriale bevoegdheid

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafvuotaken - Bevoegdheid - Territoriale bevoegdheid - Strafvuoteringsmodaliteit - Voorlopige invrijheidstelling om medische reden - Strafvuoteringsrechter

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafvuotaken - Bevoegdheid - Territoriale bevoegdheid - Strafvuoteringsmodaliteiten - Strafvuoteringsrechtbank

REGELING VAN RECHTSGBIED - Strafvuotaken - Tussen vonnisgerechten - Tussen strafvuoteringsrechtbanken - Bevoegdheidsconflict - Territoriale bevoegdheid - Strafvuoteringsrechter - Voorlopige invrijheidstelling om medische reden

STRAFUITVOERING - Strafvuoteringsmodaliteit - Voorlopige invrijheidstelling om medische reden - Strafvuoteringsrechter - Territoriale bevoegdheid

Uit de gezamenlijke lezing van het eerste en tweede lid van artikel 635 Gerechtelijk Wetboek volgt dat zowel de strafvuoteringsrechter als de strafvuoteringsrechtbank bevoegd blijven nadat ze reeds over een strafvuoteringsmodaliteit uitspraak hebben gedaan, overeenkomstig hun op het ogenblik van de initiële aanhangigmaking geldende territoriale bevoegdheid (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 268.

STRAFUITVOERING - Strafvuoteringsmodaliteiten - Strafvuoteringsrechtbank - Territoriale bevoegdheid

- Art. 635, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek
BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafvuotaken - Bevoegdheid - Territoriale bevoegdheid - Strafvuoteringsmodaliteiten - Strafvuoteringsrechtbank
- Art. 635, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Wanneer een strafvuoteringsrechter reeds uitspraak heeft gedaan over een verzoek om voorlopige invrijheidstelling om medische redenen van de veroordeelde, is diezelfde rechter bevoegd voor zijn huidig gelijkaardig verzoek (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 268.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafvuotaken - Bevoegdheid - Territoriale bevoegdheid - Strafvuoteringsmodaliteit - Voorlopige invrijheidstelling om medische reden - Strafvuoteringsrechter

- Art. 635, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek
STRAFUITVOERING - Strafvuoteringsmodaliteit - Voorlopige invrijheidstelling om medische reden - Strafvuoteringsrechter - Territoriale bevoegdheid
- Art. 635, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek
REGELING VAN RECHTSGBIED - Strafvuotaken - Tussen vonnisgerechten - Tussen strafvuoteringsrechtbanken - Bevoegdheidsconflict - Territoriale bevoegdheid - Strafvuoteringsrechter - Voorlopige invrijheidstelling om

Conclusions de l'avocat général Vandermeersch.

APPLICATION DES PEINES - Modalités d'exécution de la peine - Tribunal de l'application des peines - Compétence territoriale

Conclusions de l'avocat général Vandermeersch.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence territoriale - Modalité d'exécution de la peine - Libération provisoire pour raison médicale - Juge de l'application des peines

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence territoriale - Modalités d'exécution de la peine - Tribunal de l'application des peines

REGLEMENT DE JUGES - Matière répressive - Entre juridictions de jugement - Entre tribunaux de l'application des peines - Contestation relative à la compétence - Compétence territoriale - Juge de l'application des peines - Libération provisoire pour raison médicale

APPLICATION DES PEINES - Modalité d'exécution de la peine - Libération provisoire pour raison médicale - Juge de l'application des peines - Compétence territoriale

Il se déduit de la lecture combinée des alinéas 1er et 2 de l'article 635 du Code judiciaire que tant le juge que le tribunal de l'application des peines demeurent compétents après avoir déjà statué sur une modalité d'exécution de la peine, conformément à leur compétence territoriale au moment de la première saisine (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPLICATION DES PEINES - Modalités d'exécution de la peine - Tribunal de l'application des peines - Compétence territoriale

- Art. 635, al. 1er et 2 Code judiciaire
COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence territoriale - Modalités d'exécution de la peine - Tribunal de l'application des peines
- Art. 635, al. 1er et 2 Code judiciaire

Lorsqu'un juge de l'application des peines a déjà statué sur une demande de libération provisoire pour raison médicale du condamné, sa nouvelle demande de libération provisoire pour raison médicale relève de la compétence de ce même juge (1). (1) Voir les concl. du MP.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence territoriale - Modalité d'exécution de la peine - Libération provisoire pour raison médicale - Juge de l'application des peines

- Art. 635, al. 1er et 2 Code judiciaire
APPLICATION DES PEINES - Modalité d'exécution de la peine - Libération provisoire pour raison médicale - Juge de l'application des peines - Compétence territoriale
- Art. 635, al. 1er et 2 Code judiciaire
REGLEMENT DE JUGES - Matière répressive - Entre juridictions de jugement - Entre tribunaux de l'application des peines - Contestation relative à la compétence - Compétence territoriale - Juge de l'application des peines - Libération provisoire pour raison

P.18.0343.N

25 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180925.6](#)

AC nr. ...

De rechter oordeelt onaantastbaar of het gepleegde feit de fysieke of psychische integriteit van derden aantast of bedreigt zoals bedoeld in artikel 9, §1, Interneringswet; het Hof gaat evenwel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden aangenomen.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Aantasting of bedreiging van de fysieke op psychische integriteit van derden - Inbreuken op de drugswetgeving - Beoordeling door de feitenrechter - Draagwijde

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Bescherming van de maatschappij - Internering - Aantasting of bedreiging van de fysieke op psychische integriteit van derden - Inbreuken op de drugswetgeving - Draagwijde

Le juge décide souverainement si le fait commis a porté atteinte à ou menacé l'intégrité physique ou psychique de tiers, ainsi qu'il est prévu à l'article 9, § 1er, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement; la Cour vérifie toutefois si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences sans lien avec celles-ci ou qu'elles ne sauraient justifier.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Atteinte à l'intégrité physique ou psychique de tiers ou menace pour celle-ci - Infractions à la législation sur les stupéfiants - Appréciation par le juge du fond - Portée

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Défense sociale - Internement - Atteinte à l'intégrité physique ou psychique de tiers ou menace pour celle-ci - Infractions à la législation sur les stupéfiants - Portée

P.18.0344.F

9 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180509.4](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probateuitstel - Herroeping - Niet-naleving van de voorwaarden - Voorlopige aanhouding - Vordering tot herroeping - Voorwaarde - Verslag van de probatiecommissie - Indiening van het verslag - Tijdstip

Uit de artikelen 14, § 2, en 15 Probatielwet volgt niet dat wanneer het openbaar ministerie het initiatief neemt om de veroordeelde voorlopig aan te houden, hem de waarborg van de tussenkomst van de probatiecommissie wordt ontzegd, waarvan het advies voor de vervolgende partij bindend is; in dat geval evenwel is de ontvankelijkheid van de vordering tot herroeping van het probatie-uitstel niet afhankelijk van het feit dat de probatie-commissie eerst een verslag in die zin heeft opgemaakt, aangezien dat verslag nog steeds in de loop van de procedure kan worden ingediend (1). (1) Zie concl. OM in Pas 2018, nr. 299.

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probateuitstel - Herroeping - Niet-naleving van de voorwaarden - Voorlopige aanhouding - Vordering tot herroeping - Voorwaarde - Verslag van de probatiecommissie - Indiening van het verslag - Tijdstip

- Artt. 14, § 2, en 15 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

Conclusions de l'avocat général Vandermeersch.

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Révocation - Inobservation des conditions - Arrestation provisoire - Action en révocation - Condition - Rapport de la commission de probation - Dépôt du rapport - Moment

Il ne suit pas des articles 14, § 2, et 15 de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation que, lorsque le ministère public prend l'initiative de faire procéder à l'arrestation provisoire du condamné, celui-ci se voit privé de la garantie de l'intervention de la commission de probation, dont l'avis lie la partie poursuivante; toutefois, dans cette hypothèse, la recevabilité de la demande en révocation du sursis probatoire n'est pas subordonnée à l'établissement préalable du rapport de la commission de probation tendant à cette révocation, ce rapport pouvant être déposé dans le cours de la procédure (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Révocation - Inobservation des conditions - Arrestation provisoire - Action en révocation - Condition - Rapport de la commission de probation - Dépôt du rapport - Moment

- Art. 14, § 2, et 15 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

Uit de wetsgeschiedenis van de Probatiwet blijkt dat het ambtshalve optreden van het openbaar ministerie, op grond van artikel 15 van die wet, zijn verantwoording kan vinden in de zwaarte van de veroordeling, in de feiten die, volgens het openbaar ministerie, de intrekking van de probatie rechtvaardigen en in het gevaar dat de veroordeelde zich aan de tenuitvoerlegging van de herroepingsprocedure zou onttrekken (1). (1) Gedr.st., Kamer, gew.z. 1956-1957, nr. 598/1, p. 17.

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatiestel - Herroeping - Niet-naleving van de voorwaarden - Voorlopige aanhouding - Redenen

- Art. 15 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

Il ressort des travaux préparatoires de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation que l'action d'office du ministère public au titre de l'article 15 de ladite loi peut se revendiquer de la gravité de la condamnation prononcée, des faits qui, selon lui, justifient le retrait de la probation et du danger de voir le condamné se soustraire à l'exécution de la procédure en révocation (1). (1) Doc. parl., Chambre, S.O. 1956-1957, n° 598/1, p. 17.

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Révocation - Inobservation des conditions - Arrestation provisoire - Motifs

- Art. 15 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

P.18.0347.N

26 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180626.6](#)

AC nr. ...

Artikel 29, § 3, Wegverkeerswet dat inhoudt dat de rechter wanneer de toegelaten maximumsnelheid met meer dan 40 km/uur wordt overschreden alleen het niet-uitspreken van het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig moet motiveren en dus niet het opleggen van een verval voor de vermelde minimumduur van acht dagen, bevat een bijzondere regeling, die afwijkt van de door de artikelen 163, 195 en 211 Wetboek van Strafvordering opgelegde motiveringsverplichting krachtens dewelke de rechter die een facultatief verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig oplegt, de keuze voor dit verval en de duur ervan, in de mate dat die duur de minimumduur overschrijdt, nauwkeurig maar op een wijze die beknopt mag zijn, moet motiveren (1). (1) Noot OM: Hieruit volgt dat indien de rechter, wanneer de maximumsnelheid met meer dan 40 km/uur wordt overschreden, een verval van het recht tot sturen uitspreekt die de minimumduur van acht dagen overschrijdt, dit verval wel moet motiveren overeenkomstig de vereisten van de artikelen 163, 195 en 211 Wetboek van Strafvordering.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Allerlei - Wegverkeerswet - Artikel 29 - Overschrijden maximumsnelheid met meer dan 40km/uur - Verval van het recht tot sturen - Motiveringsverplichting

- Artt. 163, 195 en 211 Wetboek van Strafvordering
- Art. 29, § 3 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 29 - Overschrijden maximumsnelheid met meer dan 40km/uur - Verval van het recht tot sturen - Motiveringsverplichting

- Artt. 163, 195 en 211 Wetboek van Strafvordering

L'article 29, § 3, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, qui implique que le juge, en cas de dépassement de la vitesse maximale autorisée de plus de quarante kilomètres par heure, ne doit motiver que l'absence de condamnation à la déchéance du droit de conduire un véhicule à moteur et non la condamnation à une déchéance pour la durée minimale fixée à huit jours, comporte une règle particulière qui déroge à l'obligation de motivation figurant aux articles 163, 195 et 211 du Code d'instruction criminelle, en vertu desquels le juge qui prononce une déchéance du droit de conduire un véhicule à moteur à titre facultatif est tenu d'indiquer, d'une manière qui peut être succincte mais doit être précise, les raisons du choix de cette déchéance et doit justifier sa durée, dans la mesure où elle excède la durée minimale (1). (1) Note du MP: Il en résulte que, si le juge, en cas de dépassement de la vitesse maximale autorisée de plus de quarante kilomètres par heure, prononce une déchéance du droit de conduire qui excède la durée minimale de huit jours, il doit bel et bien motiver cette peine conformément aux conditions prévues aux articles 163, 195 et 211 du Code d'instruction criminelle.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Divers - Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière - Article 29 - Dépassement de la vitesse maximale autorisée de plus de 40 kilomètres par heure - Déchéance du droit de conduire - Obligation de motivation

- Art. 163, 195 et 211 Code d'Instruction criminelle
- Art. 29, § 3 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 29 - Dépassement de la vitesse maximale autorisée de plus de 40 kilomètres par heure - Déchéance du droit de conduire - Obligation de motivation

- Art. 163, 195 et 211 Code d'Instruction criminelle

- Art. 29, § 3 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

De eiser in cassatie vermag in een in antwoord op de conclusie van het openbaar ministerie neergelegde noot niet te verzoeken een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof te stellen wanneer hij dat reeds had kunnen aanvoeren in zijn regelmatig neergelegde memorie (1). (1) Cass. 1 april 2014, AR P.12.1334.N, AC 2014, nr. 252.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Noot in antwoord op conclusie van openbaar ministerie - Formuleren van een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 1107 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

GRONDWETTELIJK HOF - Cassatieberoep - Strafzaken - Conclusie van het openbaar ministerie - Noot in antwoord op conclusie van openbaar ministerie - Formuleren van een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 1107 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

PREJUDICIEEL GESCHIL - Cassatieberoep - Strafzaken - Conclusie van het openbaar ministerie - Noot in antwoord op conclusie van openbaar ministerie - Formuleren van een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 1107 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 29, § 3 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

Le demandeur en cassation ne peut demander, dans une note déposée en réponse aux conclusions du ministère public, de poser une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle s'il en avait déjà eu l'opportunité dans son mémoire régulièrement introduit (1). (1) Cass. 1er avril 2014, RG P.12.1334.N, Pas. 2014, n° 252.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Note en réponse aux conclusions du ministère public - Formulation d'une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 1107 Code judiciaire
- Art. 26 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUR CONSTITUTIONNELLE - Pourvoi en cassation - Matière répressive - Conclusions du ministère public - Note en réponse aux conclusions du ministère public - Formulation d'une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 1107 Code judiciaire
- Art. 26 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Pourvoi en cassation - Matière répressive - Conclusions du ministère public - Note en réponse aux conclusions du ministère public - Formulation d'une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 1107 Code judiciaire
- Art. 26 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

P.18.0348.N

10 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180410.5](#)

AC nr. ...

Het staat aan de bevoegde overheid die een door de Vreemdelingenwet bedoelde maatregel van vrijheidsberoving neemt ter waarborging van de uitvoering van een bevel om het grondgebied te verlaten, te onderzoeken of er een risico bestaat dat de tenuitvoerlegging ervan aanleiding kan geven tot een schending van artikel 3 EVRM; zij dient in de regel dit risico slechts te beoordelen indien de vreemdeling aanvoert dat hij na zijn verwijdering het voorwerp zal uitmaken van foltering of van een onmenselijke of vernederende behandeling en het staat in de regel aan de vreemdeling die het bestaan van dit risico inroept om zijn bewering op dit punt enigszins aannemelijk te maken met feitelijke gegevens (1). (1) Zie Cass. 3 januari 2018, AR P.17.1202.F, AC 2018, nr. 4.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Vreemdelingen - Bevel om het grondgebied te verlaten - Vrijheidsberoving ter waarborging van uitvoering van het bevel - 3/12/2019

Il appartient aux autorités compétentes qui adoptent une mesure de privation de liberté visée par la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, en vue de garantir l'exécution d'un ordre de quitter le territoire, d'examiner s'il existe un risque que l'exécution de cet ordre puisse entraîner la violation de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales; elles ne doivent, en principe, apprécier ce risque que lorsque l'étranger allègue qu'il fera l'objet de tortures ou de traitements inhumains ou dégradants à la suite de son éloignement et il appartient, en principe, à l'étranger qui invoque l'existence de ce risque de rendre son allégation sur ce point quelque peu admissible par des éléments de fait (1). (1) Voir Cass. 3 janvier 2018, RG P.17.1202.F, Pas. 2018, n° 4.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Etrangers - Ordre de quitter le territoire - Privation de liberté en vue de

P. 480/593

- Art. 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Bevel om het grondgebied te verlaten - Vrijheidsberoving ter waarborging van uitvoering van het bevel - Onderzoek schending artikel 3 EVRM

- Art. 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Ordre de quitter le territoire - Privation de liberté en vue de garantir l'exécution d'un ordre - Examen d'une violation de l'article 3 de la Conv. D.H.

- Art. 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.18.0350.F

12 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180912.2](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 204 Wetboek van Strafvordering wordt de omvang van de saisine van de appelrechter beoordeeld binnen de perken van het grievenformulier, onverminderd de toepassing van artikel 210, tweede lid, van dat wetboek; de verplichting om grieven te formuleren houdt enkel de verplichting in om nauwkeurig de punten te bepalen waarop de beslissing in eerste aanleg dient te worden hervormd (1). (1) Zie bijv. Cass. 19 april 2017, AR P.17.0055.F, AC 2017, nr. 268, met concl. OM, in Pas. 2017, nr. 268; Cass. 28 juni 2017, AR P.17.0176.F, AC 2017, nr. 427, met concl. OM in Pas. 2017, nr. 427.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Grief - Begrip

- Artt. 204 en 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievenformulier - Grief - Gevolg voor de aanhangigmaking bij de rechter

- Artt. 204 en 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

De vereiste van een schriftelijke vordering voor de facultatieve verbeurdverklaring van de vermogensvoordelen is aan geen enkele bijzonder vormvereiste onderworpen; de artikelen 42, 3°, en 43bis Strafwetboek verbieden niet dat het geschrift tot stand komt door het proces-verbaal van de rechtszitting dat op regelmatige wijze de inhoud van de mondelinge vordering van het openbaar ministerie tot verbeurdverklaring vaststelt (1). (1) Zie Cass. 23 november 2010, AR P.10.1371.N, AC 2010, nr. 689, §20, NC 2012, p. 220, noot F. VAN DOOREN, "Schriftelijke of mondelinge ontnemingsvordering?"; Fr. LUGENTZ en D. VANDERMEERSCH, "Saisie et confiscation en matière pénale", RPDB. 2015, nr. 114 en noot 196.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Bijzondere verbeurdverklaring - Vermogensbestanddelen - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Voeging aan de rechtspleging - Vorm

- Artt. 42, 3°, en 43, eerste lid Strafwetboek

En vertu de l'article 204 du Code d'instruction criminelle, l'étendue de la saisine du juge d'appel s'apprécie dans les limites figurant dans la requête contenant les griefs, sous réserve de l'application de l'article 210, alinéa 2, du même code; l'obligation de formuler des griefs implique seulement de préciser les points sur lesquels il y a lieu de réformer la décision rendue en première instance (1). (1) Voir p.ex. Cass. 19 avril 2017, RG P.17.0055.F, Pas. 2017, n° 268, avec concl. MP; Cass. 28 juin 2017, RG P.17.0176.F, Pas. 2017, n° 427, avec concl. MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Requête contenant les griefs - Grief - Notion

- Art. 204 et 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Requête contenant les griefs - Grief - Effet sur la saisine du juge

- Art. 204 et 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle

L'exigence de réquisitions écrites pour la confiscation facultative des avantages patrimoniaux n'est soumise à aucune condition de forme particulière; les articles 42, 3°, et 43bis du Code pénal n'interdisent pas que l'écrit soit constitué par le procès-verbal de l'audience constatant régulièrement le contenu du réquisitoire oral du ministère public tendant à la confiscation (1). (1) Voir Cass. 23 novembre 2010, RG P.10.1371.N, Pas. 2010, n° 689, § 20, N.C., 2012, p. 220, note F. VAN DOOREN, « Schriftelijke of mondelinge ontnemingsvordering? »; FR. LUGENTZ et D. VANDERMEERSCH, « Saisie et confiscation en matière pénale », R.P.D.B., 2015, n° 114 et note 196.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Confiscation spéciale - Éléments patrimoniaux - Réquisitions écrites du ministère public - Jonction à la procédure - Forme

- Art. 42, 3°, et 43, al. 1er Code pénal

Wanneer het openbaar ministerie in zijn grievenformulier vermeldt dat het hoger beroep instelt tegen de straf die de beklaagde is opgelegd, geeft het aan dat het de appelrechter verzoekt de beslissing te hervormen voor het geheel van de straffen en maatregelen die de beklaagde opgelegd kunnen worden, met inbegrip, in voorkomend geval, van de verbeurdverklaringen (1). (1) Zie Cass. 10 oktober 2017, AR P.17.0848.N, AC 2017, nr. 543; Cass. 18 oktober 2016, P.16.0818.N, AC 2016, nr. 584, met concl. van advocaat-generaal met opdracht A. WINANTS.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Grief "straf"

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

Noch artikel 785 Gerechtelijk Wetboek noch enige andere wetsbepaling leggen de griffier de verplichting op om elk van de in eenzelfde akte vermelde vaststellingen met een handtekening te bevestigen (1). (1) Cass. 5 november 2014, AR P.14.1383.F, AC 2014, nr. 670.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Ondertekening van de beslissing - In de akte vermelde vaststellingen - Bevestiging door de griffier - Vorm

- Art. 785 Gerechtelijk Wetboek

Lorsqu'il mentionne dans son formulaire de griefs qu'il interjette appel de la peine infligée au prévenu, le ministère public indique qu'il demande au juge d'appel la réformation de la décision relative à l'ensemble des peines et mesures susceptibles d'être appliquées à ce prévenu, en ce compris, le cas échéant, des peines de confiscation (1). (1) Voir Cass. 10 octobre 2017, RG P.17.0848.N, Pas. 2017, n° 543; Cass. 18 octobre 2016, P.16.0818.N, Pas. 2016, n° 584, avec concl. de M. WINANTS, avocat général délégué publiées à leur date dans AC.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Requête contenant les griefs - Appel du ministère public - Grief "peine"

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

Ni l'article 785 du Code judiciaire ni aucune autre disposition n'imposent au greffier d'attester par des signatures successives chacune des constatations mentionnées dans un même acte (1). (1) Cass. 5 novembre 2014, RG P. 14.1383.F, Pas. 2014, n° 670.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Signature de la décision - Constatations mentionnées dans l'acte - Attestation par le greffier - Forme

- Art. 785 Code judiciaire

P.18.0353.F

2 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180502.3](#)

AC nr. ...

Volgens artikel 38, §1, decreet van 4 maart 1991 inzake hulpverlening aan de jeugd, neemt de jeugdrechtbank kennis van de te nemen maatregelen ten aanzien van een kind, zijn gezin of zijn leefgenoten, wanneer de lichamelijke of psychische integriteit van een kind, bedoeld in artikel 2, eerste lid, 2°, thans ernstig is bedreigd en wanneer één van de personen die de ouderlijke macht uitoefenen of die het kind in rechte of in feite onder hun bewaring hebben, de hulp van de adviseur weigert of die hulp niet benut; wanneer de appelrechter nergens in het arrest heeft vastgesteld dat de vader of de moeder van de minderjarige de hulp van de adviseur weigerde of die hulp niet benutte, is zijn beslissing om de tijdelijke huisvesting van de minderjarige buiten diens familiaal milieu te bevelen niet naar recht verantwoord.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Bevoegdheid ratione personae - Jeugdrechtbank - Beschermende maatregel - Tijdelijke opvangmaatregel - Bevoegdheid van de rechtbank

- Art. 38, § 1 Decr.Fr.Gem. 4 maart 1991 inzake hulpverlening aan de jeugd

3/12/2019

Selon l'article 38, § 1er, du décret du 4 mars 1991 relatif à l'aide de la jeunesse, le tribunal de la jeunesse connaît des mesures à prendre à l'égard d'un enfant, de sa famille ou de ses familiers lorsque l'intégrité physique ou psychique d'un enfant visé à l'article 2, alinéa 1er, 2°, est actuellement et gravement compromise et lorsqu'une des personnes investies de l'autorité parentale ou ayant la garde de l'enfant en droit ou en fait refuse l'aide du conseiller ou néglige de la mettre en oeuvre; lorsque par aucune énonciation de l'arrêt, le juge d'appel n'a constaté que le père ou la mère de la mineure refusait l'aide du conseiller ou négligeait de la mettre en oeuvre, sa décision d'ordonner l'hébergement temporaire du mineur d'âge hors de son milieu familial de vie n'est pas légalement justifiée.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence ratione personae - Tribunal de la jeunesse - Mesure protectionnelle - Mesure d'hébergement temporaire - Compétence du tribunal

- Art. 38, § 1er Décr.Comm.fr. du 4 mars 1991 relatif à l'Aide à la Jeunesse

P. 482/593

JEUGDBESCHERMING - Beschermende maatregel -
Jeugdrechtbank - Tijdelijke opvangmaatregel - Bevoegdheid van
de rechtbank

- Art. 38, § 1 Decr.Fr.Gem. 4 maart 1991 inzake hulpverlening aan
de jeugd

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Mesure protectionnelle - Tribunal
de la jeunesse - Mesure d'hébergement temporaire - Compétence
du tribunal

- Art. 38, § 1er Décr.Comm.fr. du 4 mars 1991 relatif à l'Aide à la
Jeunesse

P.18.0363.F

10 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181010.5](#)

AC nr. 539

Het arrest waarbij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens akte verleent van een eenzijdige verklaring van de Belgische regering ingevolge een voorstel tot schadevergoeding van laatstgenoemde - die schending van het EVRM heeft toegegeven -, dat de uitdrukkelijke instemming van de eiser met het geformuleerde voorstel tot schadevergoeding vaststelt, dit voorstel als een impliciete minnelijke schikking tussen partijen beschouwt en de zaak van de rol schrapt maar de Belgische Staat niet aansprakelijk verklaart voor het niet-naleven van het Verdrag, heeft geen gezag van gewijsde (1). (1) Zie ook Cass. 7 november 2018, AR P.18.0949.F-P.18.0950.F, AC 2018, nr. 616.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken -
Europees Hof voor de Rechten van de Mens - Eenzijdige verklaring
van de Belgische regering - Impliciete minnelijke schikking -
Schrappingsarrest van de zaak van de rol

- Art. 39 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de
rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek

L'arrêt par lequel la Cour européenne des Droits de l'Homme acte une déclaration unilatérale du gouvernement belge à la suite d'une proposition d'indemnisation de celui-ci - qui a reconnu un manquement de la Convention -, constate l'accord exprès du requérant sur la proposition d'indemnisation formulée, le considère comme un règlement amiable implicite entre parties et raye l'affaire du rôle mais ne déclare pas l'État belge responsable d'un manquement à la Convention n'est pas revêtu de l'autorité de la chose jugée (1). (1) Voir aussi Cass. 7 novembre 2018, RG P.18.0949.F-P.18.0950.F, Pas. 2018, n° 616.

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Cour
européenne des Droits de l'Homme - Déclaration unilatérale du
gouvernement belge - Règlement amiable implicite - Arrêt de
radiation de l'affaire du rôle

- Art. 39 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des
libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 23 Code judiciaire

Het gezag van gewijsde is beperkt tot wat de rechter over een geschilpunt heeft beslist en tot wat, gelet op het geschil dat voor hem is gebracht en waarover de partijen tegenspraak hebben kunnen voeren, de noodzakelijke grondslag, zij het impliciet, van zijn beslissing vormt (1). (1) Cass. 1 december 2017, AR C.17.0069.F, AC 2017, nr. 686; Cass. 3 februari 2015, AR P.13.0908.N, AC 2015, nr. 78; Cass. 4 december 2008, AR C.07.0412.F, AC 2008, nr. 698; Cass. 28 maart 1980, AC 1979-80, nr. 488, met verwijzing in noot.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Algemeen -
Gemeente - Beslissing van het college van burgemeester en
schepenen - Machtiging van de gemeenteraad - Uitlegging van de
beraadslagen van de gemeenteraad en van het college van
burgemeester en schepenen

- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek

L'autorité de la chose jugée s'attache à ce que le juge a décidé sur un point litigieux et à ce qui, en raison de la contestation portée devant lui et soumise à la contradiction des parties, constitue, fût-ce implicitement, le fondement nécessaire de sa décision (1). (1) Cass. 1er décembre 2017, RG C.17.0069.F, Pas. 2017, n° 686; Cass. 3 février 2015, RG P.13.0908.N, Pas. 2015, n° 78; Cass. 4 décembre 2008, RG C.07.0412.F, Pas. 2008, n° 698; Cass. 28 mars 1980, Pas. 1980, p. 940, et réf. en note.

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Généralités - Commune -
Décision du collège des bourgmestre et échevins - Autorisation du
conseil communal - Interprétation des délibérations du conseil
communal et du collège des bourgmestre et échevins

- Art. 23 Code judiciaire

P.18.0366.N

11 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180911.7](#)

AC nr. ...

De saisine van de appelrechter wordt in de eerste plaats bepaald door de verklaring van hoger beroep als bedoeld door artikel 203 Wetboek van Strafvordering en wordt binnen de grenzen van die verklaring verder bepaald door de nauwkeurige grieven, zoals bedoeld door artikel 204 Wetboek van Strafvordering, die de appelland aanvoert; de appelrechter kan slechts binnen zijn aldus begrensde saisine ambtshalve middelen aanvoeren als bedoeld in artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering.

HOGER BEROEP - Strafvonden (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Bepaling van de saisine van de appelrechter - Aanvoeren van ambtshalve middelen

- Artt. 203, 204 en 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

Het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht van toegang tot de rechter, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, belet de lidstaten niet om het instellen van rechtsmiddelen afhankelijk te maken van voorwaarden, voor zover die voorwaarden een wettig doel dienen en er een redelijke verhouding bestaat tussen de opgelegde voorwaarden en het nagestreefde doel; die voorwaarden mogen niet ertoe leiden dat het recht op het instellen van het rechtsmiddel in de kern wordt aangetast en bij hun toepassing mag de rechter niet overdreven formalistisch zijn zodat de billijkheid van de procedure wordt aangetast of overdreven soepel zodat de opgelegde voorwaarden inhoudsloos worden (1). (1) EHRM, 26 juli 2007, Walchili t. Frankrijk ; EHRM, 13 februari 2001, Krombach t. Frankrijk; Cass. 4 april 2017, AR P.17.0023.N, AC 2017, nr. 245 met noot AW; Cass. 11 september 2018, AR P.18.0044.N, AC 2018, nr. 457; E. VAN DOOREN en M. ROZIE, "Het hoger beroep in strafzaken in een nieuw kleedje", NC 2016, 122-123, nr. 16-17; R. VERSTRAETEN, A. BAILLIEUX, J. HUYSMANS en S. DE HERT, "Stevige verbouwingen in het strafprocesrecht: de procedure met voorafgaande erkenning van schuld, de invoering van conclusietermijnen in strafzaken en een vernieuwd stelsel van rechtsmiddelen", in F. VERBRUGGEN (ed.), Straf- en strafprocesrecht, Themis Vormingsonderdeel 97, Brugge, die Keure, 2016, 171-172.

HOGER BEROEP - Strafvonden (douane en accijnzen inbegrepen) - Algemeen - Instellen van rechtsmiddelen - Voorwaarden - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

La saisine du juge d'appel est tout d'abord délimitée par la déclaration d'appeler visée à l'article 203 du Code d'instruction criminelle et est, dans les limites de cette déclaration d'appeler, plus amplement déterminée par les griefs précisément élevés par l'appelland, visés à l'article 204 du Code d'instruction criminelle; le juge d'appel ne peut soulever d'office les moyens visés à l'article 210, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle que dans les limites de la saisine ainsi définies.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Détermination de la saisine du juge d'appel - Moyens soulevés d'office

- Art. 203, 204 et 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle

Le droit à l'accès au juge garanti par l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'homme, n'empêche pas les États membres d'assortir l'introduction de recours de conditions, pour autant que celles-ci servent un objectif légitime et qu'il existe une proportion raisonnable entre les conditions imposées et l'objectif poursuivi; ces conditions ne peuvent avoir pour conséquence de porter substantiellement atteinte au droit d'introduire un recours et dans le cadre de leur application, le juge ne peut faire preuve ni d'un formalisme excessif tel qu'il soit porté atteinte au caractère équitable de la procédure, ni d'une souplesse exagérée telle que les conditions imposées en perdent leur objet (1). (1) Cour eur. D.H. 26 juillet 2007, Walchili c. France ; Cour eur. D.H. 13 février 2001, Krombach c. France ; Cass. 4 avril 2017, RG P.17.0023.N, Pas. 2017, n° 245, avec note de AW ; Cass. 11 septembre 2018, RG P.18.0044.N, Pas. 2018, n° 457 ; E. VAN DOOREN et M. ROZIE, « Het hoger beroep in strafzaken in een nieuw kleedje », N.C. 2016, 122-123, n° 16-17 ; R. VERSTRAETEN, A. BAILLIEUX, J. HUYSMANS et S. DE HERT, « Stevige verbouwingen in het strafprocesrecht: de procedure met voorafgaande erkenning van schuld, de invoering van conclusietermijnen in strafzaken en een vernieuwd stelsel van rechtsmiddelen », in F. VERBRUGGEN (dir.), Straf- en strafprocesrecht, Themis Vormingsonderdeel 97, Bruges, die Keure, 2016, 171-172.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Généralités - Exercice des voies de recours - Conditions - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Toegang tot de rechter - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Zevende Protocol - Artikel 2 - Recht op hoger beroep in strafzaken - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Indien een appellant in zijn verzoekschrift of grievenformulier als grief niet de schuldigverklaring opgeeft, maar enkel de beslissingen betreffende de bestraffing, dan volgt daaruit dat hij geen hervorming beoogt van de met het beroepen vonnis genomen beslissing over de schuldigverklaring, dit wel zeggen de vaststelling dat het plegen van een feit beantwoordt aan de wettelijke delictsomschrijving en de afwezigheid van gronden van rechtvaardiging, schulditsluiting of toerekeningsvatbaarheid, tenzij dat uit zijn verzoekschrift of grievenformulier duidelijk blijkt dat hij een of meerdere van die deelaspecten van de schuldigverklaring wel bekritiseert en hervormd wil zien.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Grief enkel gericht tegen de beslissingen betreffende de bestraffing - Draagwijdte

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Beslissing over de schuldigverklaring

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Accès au juge - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Protocole n°7 - Article 2 - Droit d'appel en matière répressive - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Si un appelant ne mentionne pas la déclaration de culpabilité au titre de grief dans sa requête ou son formulaire de griefs, mais uniquement les décisions relatives à la peine, il en découle qu'il ne poursuit pas la réformation de la décision du jugement entrepris concernant la déclaration de culpabilité, à savoir la constatation que la commission d'un fait répond à la qualification légale de l'infraction et l'absence de causes de justification, d'excuse ou de non-imputabilité, sauf s'il ressort clairement de sa requête ou de son formulaire de griefs qu'il critique et entend voir réformer un ou plusieurs de ces aspects de la déclaration de culpabilité.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Formulaire de griefs - Grief uniquement dirigé contre les décisions sur la peine - Portée

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Décision sur la déclaration de culpabilité

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

P.18.0369.N

18 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180918.8](#)

AC nr. ...

Een appellant kan, zoals hij overeenkomstig artikel 207 Wetboek van Strafvordering afstand kan doen van zijn hoger beroep, onder dezelfde voorwaarden afstand doen van zijn grieven; die afstand geldt evenwel enkel voor de appellant zelf en heeft niet tot gevolg dat ook het openbaar ministerie, dat zich die grieven heeft eigen gemaakt, afstand zou doen van die grieven.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Hoger beroep door openbaar ministerie met verwijzing naar eerder hoger beroep door beklagde - Daaropvolgende afstand van grieven door beklagde in hoger beroep - Gevolgen voor het hoger beroep van het openbaar ministerie

OPENBAAR MINISTERIE - Hoger beroep - Grievenformulier - Hoger beroep door openbaar ministerie met verwijzing naar eerder hoger beroep door beklagde - Daaropvolgende afstand van grieven door beklagde in hoger beroep - Gevolgen voor het

Comme il en a la possibilité concernant son appel conformément à l'article 207 du Code d'instruction criminelle, un appelant peut se désister de ses griefs sous les mêmes conditions; cependant, ce désistement vaut uniquement pour l'appelant même et n'entraîne pas le désistement du ministère public qui s'est approprié ces griefs.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Formulaire de griefs - Appel par le ministère public avec renvoi à l'appel introduit précédemment par le prévenu - Désistement des griefs demandé subséquentement par le prévenu en appel - Conséquences pour l'appel du ministère public

MINISTERE PUBLIC - Appel - Formulaire de griefs - Appel par le ministère public avec renvoi à l'appel introduit précédemment par le prévenu - Désistement des griefs demandé subséquentement par le prévenu en appel - Conséquences pour l'appel du ministère

Een grief als bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering is de specifieke aanwijzing door de appellent van een afzonderlijke beslissing van het beroepen vonnis, waarvan hij de hervorming door de appelrechter vraagt.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grief

Un grief tel que visé à l'article 204 du Code d'instruction criminelle est l'indication spécifique par l'appellant d'une décision distincte du jugement entrepris, dont il demande la réformation par le juge d'appel.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Grief

Indien het openbaar ministerie in zijn grievenformulier verwijst naar het door de beklaagde ingestelde hoger beroep en ingediende grievenformulier en aangeeft dit hoger beroep te volgen, dan geeft het te kennen dat het binnen de perken van zijn hoger beroep tegen het beroepen vonnis dezelfde grieven aanvoert als de beklaagde; aldus maakt het openbaar ministerie zich die grieven eigen binnen de perken van zijn hoger beroep.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Hoger beroep door openbaar ministerie met verwijzing naar eerder hoger beroep door beklaagde

OPENBAAR MINISTERIE - Hoger beroep - Grievenformulier - Hoger beroep door openbaar ministerie met verwijzing naar eerder hoger beroep door beklaagde

Si le ministère public renvoie dans son formulaire de griefs à l'appel introduit par le prévenu et au formulaire de griefs déposé et indique suivre cet appel, alors il donne à connaître que, dans les limites de son appel formé contre le jugement entrepris, il invoque les mêmes griefs que le prévenu; ainsi, le ministère public s'approprie ces griefs dans les limites de son appel.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Formulaire de griefs - Appel par le ministère public avec renvoi à l'appel introduit précédemment par le prévenu

MINISTÈRE PUBLIC - Appel - Formulaire de griefs - Appel par le ministère public avec renvoi à l'appel introduit précédemment par le prévenu

P.18.0372.F

11 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180411.1](#)

AC nr. ...

Uit artikel 19, §3, Voorlopige Hechteniswet volgt niet dat het bevel tot aanhouding slechts ten uitvoer kan worden gelegd in het huis van arrest van de plaats waar het onderzoek wordt gedaan of van het arrondissement waar de verdachte is gevonden en evenmin dat de onderzoeksrechter, wanneer hij de tenuitvoerlegging in een ander huis van arrest beveelt, zijn beslissing dienaangaande bijzonder met redenen moet omkleden.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Tenuitvoerlegging - Huis van arrest - Motivering - Art. 19, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Il ne résulte pas de l'article 19, § 3, de la loi du 20 juillet 1990 que le mandat d'arrêt ne peut être exécuté que dans la maison d'arrêt du lieu où se fait l'instruction ou de l'arrondissement dans lequel l'inculpé aura été trouvé, ni que, lorsqu'il ordonne l'exécution du mandat dans une autre maison d'arrêt, le juge d'instruction doit spécialement motiver sa décision sur ce point.

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Exécution - Maison d'arrêt - Motivation - Art. 19, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

De onderzoeksrechter is niet bevoegd voor de interne administratieve rechtspositie van een aangehouden verdachte; artikel 41 Taalwet Bestuurszaken is dan ook niet van toepassing op de onderzoeksrechter die een bevel tot aanhouding uitvaardigt.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Huis van arrest - Gebruik van talen in bestuurszaken - Art. 41, § 1 Wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd bij KB 18 juli 1966 - TAALGEBRUIK - Bestuurszaken - Voorlopige hechtenis - Huis van arrest

Le statut administratif interne d'un inculpé détenu est étranger au pouvoir du juge d'instruction; l'article 41 des lois coordonnées sur l'emploi des langues en matière administrative n'est, partant, pas applicable au juge d'instruction qui décerne un mandat d'arrêt.

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Maison d'arrêt - Emploi des langues en matière administrative - Art. 41, § 1er Lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966 - LANGUES (EMPLOI DES) - Matière administrative - Détention préventive - Maison d'arrêt

- Art. 41, § 1 Wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd bij KB 18 juli 1966

- Art. 41, § 1er Lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966

De beslissingen inzake voorlopige hechtenis houden geen verband met het toepassingsgebied van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie.

Les décisions prises en matière de détention préventive sont étrangères au champ d'application de la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie - Toepasselijkheid

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination - Applicabilité

- zoals van toepassing vóór de wijziging door de Wet 10 mei 2007 houdende diverse maatregelen inzake de heling en inbeslagneming

- tel qu'applicable avant la modification par la L. du 10 mai 2007

P.18.0383.F

18 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180418.1](#)

AC nr. ...

Conclusie « in hoofdzaak » van advocaat-general Nolet de Brauwere.

Conclusions « dit en substance » de l'avocat général Nolet de Brauwere.

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Herroeping - Termijn alvorens een nieuw verzoek te kunnen indienen

LIBERATION CONDITIONNELLE - Révocation - Délai avant de pouvoir introduire une nouvelle demande

Conclusie « in hoofdzaak » van advocaat-general Nolet de Brauwere.

Conclusions « dit en substance » de l'avocat général Nolet de Brauwere.

STRAFUITVOERING - Vrijheidsberovende straf - Uitvoeringsmodaliteit - Herroeping

APPLICATION DES PEINES - Peine privative de liberté - Modalité d'exécution - Révocation

STRAFUITVOERING - Vrijheidsberovende straf - Uitvoeringsmodaliteit - Herroeping - Termijn alvorens een nieuw verzoek te kunnen indienen

APPLICATION DES PEINES - Peine privative de liberté - Modalité d'exécution - Révocation - Délai avant de pouvoir introduire une nouvelle demande

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Herroeping

LIBERATION CONDITIONNELLE - Révocation

Het nieuw verzoek, bedoeld in artikel 68, §5, derde lid, Wet Strafvuivering, is het verzoek tot het verkrijgen van een strafuiveringsmodaliteit met hetzelfde voorwerp als die van de herroepen modaliteit (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2018, nr. 249.

La nouvelle demande visée par l'article 68, § 5, alinéa 3, de la loi du 17 mai 2006 est la demande d'une modalité qui a le même objet que celui de la modalité révoquée (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

STRAFUITVOERING - Vrijheidsberovende straf - Uitvoeringsmodaliteit - Herroeping - Termijn alvorens een nieuw verzoek te kunnen indienen

APPLICATION DES PEINES - Peine privative de liberté - Modalité d'exécution - Révocation - Délai avant de pouvoir introduire une nouvelle demande

- Art. 68, § 5, derde lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuiveringsmodaliteiten

- Art. 68, § 5, al. 3 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Herroeping - Termijn alvorens een nieuw verzoek te kunnen indienen

LIBERATION CONDITIONNELLE - Révocation - Délai avant de pouvoir introduire une nouvelle demande

- Art. 68, § 5, derde lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuiveringsmodaliteiten

- Art. 68, § 5, al. 3 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

De in artikel 68 Wet Strafvuivering bepaalde termijnen zijn ordeterminen en zijn niet op straffe van nietigheid voorgeschreven (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2018, nr. 249.

Les délais prévus par l'article 68 de la loi du 17 mai 2006 sont des délais d'ordre, qui ne sont pas prescrits à peine de nullité (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

STRAFUITVOERING - Vrijheidsberovende straf - Uitvoeringsmodaliteit - Herroeping

APPLICATION DES PEINES - Peine privative de liberté - Modalité d'exécution - Révocation

- Art. 68 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van

- Art. 68 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des

de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Herroeping

- Art. 68 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

LIBERATION CONDITIONNELLE - Révocation

- Art. 68 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.18.0385.F

25 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180425.1](#)

AC nr. ...

Artikel 8.3 Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming, dat met name in een geïndividualiseerde beoordeling van de toestand van de vreemdeling voorziet, is niet van toepassing op de vreemdelingen wier verzoek tot internationale bescherming werd afgewezen.

VREEMDELINGEN - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Vrijheidsberovende maatregel - Vreemdeling die om internationale bescherming verzoekt - Richtlijn 2013/33/EU "onthaalrichtlijn" - Artikel 8.3 - Geïndividualiseerde beoordeling van de toestand van de vreemdeling - Toepassingsgebied - Vreemdeling wiens verzoek om internationale bescherming werd afgewezen

- Artt. 2.b en 8.3 Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming (herschikking)

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Vreemdelingen - Vreemdeling die om internationale bescherming verzoekt - Richtlijn 2013/33/EU "onthaalrichtlijn" - Artikel 8.3 - Geïndividualiseerde beoordeling van de toestand van de vreemdeling - Toepassingsgebied - Vreemdeling wiens verzoek om internationale bescherming werd afgewezen

L'article 8.3 de la directive 2013/33/UE du Parlement européen et du Conseil établissant les normes pour l'accueil des personnes demandant la protection internationale, qui prévoit notamment une appréciation individualisée de la situation de l'étranger, ne s'applique pas aux étrangers dont la demande de protection internationale a été rejetée.

ETRANGERS - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Etranger demandant la protection internationale - Directive "accueil" 2013/33/UE - Article 8.3 - Appréciation individualisée de la situation de l'étranger - Champ d'application - Etranger dont la demande de protection internationale a été rejetée

- Art. 2.b et 8.3 Directive 2013/33/UE du Parlement Européen et du Conseil du 26 juin 2013 établissement des normes pour l'accueil des personnes demandant la protection internationale (refonte)

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Etrangers - Etranger demandant la protection internationale - Directive "accueil" 2013/33/UE - Article 8.3 - Appréciation individualisée de la situation de l'étranger - Champ d'application - Etranger dont la demande de protection internationale a été rejetée

P.18.0387.F

30 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180530.3](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Nolet de Brauwere.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Vorm - Verzoekschrift met grieven - Vermelding van de redenen tot staving van de grieven - Gevolg voor de bevoegdheid van de rechter

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep van het openbaar ministerie tegen de straf - Verzoekschrift met grieven - Vermelding van de ontoereikendheid van de straf - Gevolg voor de bevoegdheid van de rechter

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Verzoekschrift met grieven - Vermelding van de redenen tot staving van de grieven - Gevolg voor de bevoegdheid van de rechter

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Vorm - Hoger beroep van het

3/12/2019

Conclusions de l'avocat général Nolet de Brauwere.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Forme - Requête contenant les griefs - Mention des raisons à l'appui des griefs - Effet sur la compétence du juge

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Appel du ministère public sur la peine - Requête contenant les griefs - Mention de l'insuffisance de la peine - Effet sur la compétence du juge

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Requête contenant les griefs - Mention des raisons à l'appui des griefs - Effet sur la compétence du juge

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Forme - Appel du ministère public sur la

P. 488/593

Krachtens artikel 204 Wetboek van Strafvordering wordt de omvang van de aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechter beoordeeld binnen de grenzen van het verzoekschrift met de grieven, onverminderd de toepassing van artikel 210, tweede lid, van dat wetboek (1); de verplichting om grieven te formuleren houdt enkel in dat nauwkeurig moet worden bepaald welke punten van de beslissing in eerste aanleg moeten worden hervormd (2); de eiser in hoger beroep kan in voorkomend geval de redenen tot staving van de opgegeven grieven vermelden; hoewel de rechter aldus gehouden is het door de grief bedoelde gedeelte van de beslissing opnieuw te beoordelen, verplicht de wet hem niet om dat onderzoek te beperken tot de redenen die de eiser in hoger beroep met betrekking tot die grief heeft opgegeven. (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 345; Cass. 19 april 2017, AR P.17.0055.F, AC 2017, nr. 268 met concl. OM in Pas. 2017, nr. 268. (2) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 345; Cass. 3 mei 2017, AR P.17.0145.F, AC 2017, nr. 305 met concl. OM in Pas. 2017, nr. 305.

En vertu de l'article 204 du Code d'instruction criminelle, l'étendue de la saisine du juge d'appel s'apprécie dans les limites figurant dans la requête contenant les griefs, sous réserve de l'application de l'article 210, alinéa 2, du même code (1) ; l'obligation de formuler des griefs implique seulement de préciser les points sur lesquels il y a lieu de réformer la décision rendue en première instance (2) ; l'appelant peut, le cas échéant, mentionner les raisons à l'appui des griefs indiqués; si le juge est ainsi tenu à une nouvelle appréciation de la partie de la décision visée par le grief, la loi ne l'oblige toutefois pas à limiter cet examen aux motifs que l'appelant a indiqués en regard du grief concerné. (1) Voir les concl. du MP ; Cass. 19 avril 2017, RG P.17.0055.F, Pas. 2017, n° 268 avec concl. MP. (2) Voir les concl. du MP ; Cass. 3 mai 2017, RG P.17.0145.F, Pas. 2017, n° 305 avec concl. MP.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Verzoekschrift met grieven - Vermelding van de redenen tot staving van de grieven - Gevolg voor de bevoegdheid van de rechter

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Requête contenant les griefs - Mention des raisons à l'appui des griefs - Effet sur la compétence du juge

- Artt. 204 en 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering
HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Vorm - Verzoekschrift met grieven - Vermelding van de redenen tot staving van de grieven - Gevolg voor de bevoegdheid van de rechter

- Art. 204 et 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle
APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Forme - Requête contenant les griefs - Mention des raisons à l'appui des griefs - Effet sur la compétence du juge

- Artt. 204 en 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 et 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle

Wanneer het openbaar ministerie vermeldt dat zijn hoger beroep betrekking heeft op de straf, omdat het deze ontoereikend acht, blijft de appelrechter bevoegd om de straf te beoordelen binnen de grenzen van de wet die de de straf oplegt, op grond van alle omstandigheden eigen aan de zaak op het tijdstip waarop hij uitspraak doet en om, in voorkomend geval, de straf te verminderen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 345.

Lorsque le ministère public mentionne dans la requête d'appel contenant ses griefs que son appel porte sur la peine, au motif qu'elle présente un caractère insuffisant, le juge d'appel conserve le pouvoir d'apprécier celle-ci, dans les limites de la loi qui l'établit, en fonction de l'ensemble des circonstances propres à la cause au moment où il statue, et, éventuellement, de la diminuer (1). (1) Voir les concl. du MP.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Vorm - Hoger beroep van het openbaar ministerie tegen de straf - Verzoekschrift met grieven - Vermelding van de ontoereikendheid van de straf - Gevolg voor de bevoegdheid van de rechter

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Forme - Appel du ministère public sur la peine - Requête contenant les griefs - Mention de l'insuffisance de la peine - Effet sur la compétence du juge

- Artt. 204 en 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering
HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep van het

- Art. 204 et 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle
APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Appel du ministère public sur la peine -

P.18.0391.N

16 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181016.5](#)

AC nr. ...

De derde die beweert eigenaar te zijn van een lastens de beklaagde verbeurdverklaard goed en die aldus dreigt de gevolgen van de verbeurdverklaring te moeten ondergaan, wordt als gevolg van de verbeurdverklaring van rechtswege partij in het strafproces en in die hoedanigheid kan hij deze straf aanvechten door daartegen elke rechtsmiddel aan te wenden dat ook aan de gewone procespartijen ter beschikking staat; het recht van verdediging, het recht op toegang tot de rechter en het recht op bescherming van de eigendom vereisen dat de derde voor de rechter op verzet of in hoger beroep elk verweer kan aanvoeren dat ertoe strekt dat de verbeurdverklaring tegenover hem geen uitwerking heeft, zodat de derde voor die rechter verweer kan voeren, niet enkel over het bestaan van zijn burgerlijk eigendomsrecht of goede trouw, maar ook over de strafrechtelijke grondslag van de lastens de beklaagde uitgesproken verbeurdverklaring en de rechter dat verweer moet onderzoeken in zoverre hij de verbeurdverklaring tegenover die derde niet op een andere grond teniet doet (1). (1) Cass. 13 december 2016, AR P.15.1646.N, AC 2016, nr. 724; Cass. 15 december 2015, AR P.15.1142.N, AC 2015, nr. 753.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Misdrijf van witwassen - Voorwerp van het misdrijf - Verbeurdverklaring - Rechten van derden op de goederen die het voorwerp uitmaken van de verbeurdverklaring - Draagwijdte

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Misdrijf van witwassen - Voorwerp van het misdrijf - Verbeurdverklaring - Rechten van derden op de goederen die het voorwerp uitmaken van de verbeurdverklaring - Draagwijdte

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 13 - Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel - Misdrijf van witwassen - Voorwerp van het misdrijf - Verbeurdverklaring - Rechten van derden op de goederen die het voorwerp uitmaken van de verbeurdverklaring - Draagwijdte

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Eerste aanvullend protocol - Artikel 1 - Bescherming van de eigendom - Misdrijf van witwassen - Voorwerp van het misdrijf - Verbeurdverklaring - Rechten van derden op de goederen die het voorwerp uitmaken van de verbeurdverklaring - Draagwijdte

Le tiers qui prétend être propriétaire d'un bien dont la confiscation a été ordonnée à charge d'un prévenu et qui risque ainsi de devoir en subir les conséquences, devient de plein droit partie au procès dans la procédure pénale ensuite de la confiscation et il peut, en cette qualité, contester cette peine en faisant usage de toute voie de recours ouverte généralement aux autres parties au procès; les droits de la défense, le droit d'accès au juge et le droit à la protection de la propriété requièrent que le tiers puisse faire valoir devant le juge, sur opposition ou en appel, toute défense visant à anéantir les effets de la confiscation à son égard, de sorte que le tiers peut se défendre devant ce juge non seulement concernant l'existence de son droit civil de propriété ou de bonne foi, mais également sur le fondement en droit pénal de la confiscation ordonnée au détriment du prévenu et le juge est tenu d'examiner cette défense, dans la mesure où il n'annule pas la confiscation ordonnée à charge de ce tiers pour un autre motif (1). (1) Cass. 13 décembre 2016, RG P.15.1646.N, Pas. 2016, n° 724; Cass. 15 décembre 2015, RG P.15.1142.N, Pas. 2015, n° 753.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Infraction de blanchiment - Objet de l'infraction - Confiscation - Droits de tiers sur les biens dont la confiscation a été ordonnée - Portée

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Infraction de blanchiment - Objet de l'infraction - Confiscation - Droits de tiers sur les biens dont la confiscation a été ordonnée - Portée

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 13 - Droit à un recours effectif - Infraction de blanchiment - Objet de l'infraction - Confiscation - Droits de tiers sur les biens dont la confiscation a été ordonnée - Portée

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Premier protocole additionnel - Article 1er - Protection de la propriété - Infraction de blanchiment - Objet de l'infraction - Confiscation - Droits de tiers sur les biens dont la confiscation a été ordonnée - Portée

Krachtens artikel 505, derde lid, Strafwetboek, zoals van toepassing vóór de wijziging ervan bij wet van 10 mei 2007, wordt het voorwerp van het misdrijf witwassen verbeurdverklaard, zelfs als het geen eigendom van de veroordeelde is, zonder dat die verbeurdverklaring nochtans de rechten van derden op de goederen die het voorwerp kunnen uitmaken van de verbeurdverklaring, schaadt; artikel 505, zesde en zevende lid, Strafwetboek, zoals thans van toepassing, heeft dezelfde draagwijdte en aldus sluiten die bepalingen niet uit dat de verbeurdverklaarde goederen eigendom zijn van een derde (1). (1) Cass. 13 december 2016, AR P.15.1646.N, AC 2016, nr. 724; Cass. 15 december 2015, AR P.15.1142.N, AC 2015, nr. 753; Cass. 4 maart 2014, AR P. 13.1852.N, AC 2014, nr. 170.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Misdrijf van witwassen - Voorwerp van het misdrijf - Rechten van derden op de goederen die het voorwerp uitmaken van de verbeurdverklaring - Draagwijdte

En vertu de l'article 505, alinéa 3, du Code pénal, tel qu'applicable avant sa modification par la loi du 10 mai 2007, l'objet de l'infraction de blanchiment sera confisqué, même si la propriété n'en appartient pas au condamné, sans que cette confiscation puisse cependant porter préjudice aux droits des tiers sur les biens susceptibles de faire l'objet de la confiscation; l'article 505, alinéas 6 et 7, du Code pénal, tel qu'applicable actuellement, a la même portée et ces dispositions n'excluent pas ainsi que la propriété des choses confisquées appartienne à un tiers (1). (1) Cass. 13 décembre 2016, RG P.15.1646.N, Pas. 2016, n° 724; Cass. 15 décembre 2015, RG P.15.1142.N, Pas. 2015, n° 753; Cass. 4 mars 2014, RG P.13.1852.N, Pas. 2014, n° 170.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Infraction de blanchiment - Objet de l'infraction - Droits de tiers sur les biens dont la confiscation a été ordonnée - Portée

P.18.0394.F

31 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181031.2](#)

AC nr. ...

Het appelgerecht oordeelt in feite of het verzoekschrift de tegen het vonnis ingebrachte grieven nauwkeurig bepaalt; het Hof gaat evenwel na of de appelrechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 595.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Verzoekschrift dat de grieven bevat - Grieven - Nauwkeurigheidsvereiste - Beoordeling in feite door de appelrechter

- Art. 204, eerste lid Wetboek van Strafvordering

De grieven zijn nauwkeurig bepaald in de zin van die bepaling wanneer de appelrechters en de partijen met zekerheid de beslissing of de beslissingen van het beroepen vonnis kunnen bepalen waarvan de appelland de hervorming vraagt, met andere woorden wanneer daardoor de mate waarin de zaak bij de appelrechters aanhangig is gemaakt, kan worden bepaald (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 595.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Verzoekschrift dat de grieven bevat - Grieven - Nauwkeurigheidsvereiste

- Art. 204, eerste lid Wetboek van Strafvordering

La juridiction d'appel constate en fait si la requête indique précisément les griefs élevés contre le jugement, la Cour vérifiant si elle n'a pas déduit de ses constatations une conséquence qui serait sans lien avec elles ou qui ne serait susceptible, sur leur fondement, d'aucune justification (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Requête contenant les griefs - Griefs - Exigence de précision - Appréciation en fait par le juge d'appel

- Art. 204, al. 1er Code d'Instruction criminelle

L'indication des griefs est précise au sens de cette disposition lorsqu'elle permet aux juges d'appel et aux parties de déterminer avec certitude la décision ou les décisions du jugement entrepris, dont la partie appelante demande la réformation, en d'autres mots de déterminer la saisine des juges d'appel (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Requête contenant les griefs - Griefs - Exigence de précision

- Art. 204, al. 1er Code d'Instruction criminelle

Wanneer de appellant op het grievenformulier alle rubrieken in verband met de strafvordering en de burgerlijke rechtsvordering heeft aangekruist, met inbegrip van die rubrieken die geen verband houden met zijn verweer of zijn belangen, maar bepaalde aangekruiste grieven de appelrechters in staat stellen om met zekerheid de beslissingen van het beroepen vonnis te bepalen waarvan de appellant de hervorming vraagt, kunnen de appelrechters het hoger beroep van de appellant niet op wettige wijze vervallen verklaren op grond dat hij alle rubrieken heeft aangekruist, met inbegrip van die rubrieken die geen verband houden met zijn verweer of zijn belangen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 595.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Verzoekschrift dat de grieven bevat - Grieven - Nauwkeurigheidseis - Grievenformulier - Alle rubrieken aangekruist waaronder doelloze rubrieken of rubrieken zonder belang

- Art. 204, eerste lid Wetboek van Strafvordering

Om de nauwkeurigheid van de bepaling van de grieven in het verzoekschrift in hoger beroep te beoordelen, kan de rechter met name rekening houden met de omstandigheid dat de appellant grieven heeft bepaald die ofwel geen enkel verband houden met de beroepen beslissing en derhalve doelloos zijn, omdat zij gericht zijn tegen onbestaande beslissingen en beslissingen die geen verband houden met het geschil ofwel belang missen; wanneer evenwel het verzoekschrift in hoger beroep ook andere grieven bepaalt die precies gericht zijn tegen één of meerdere beslissingen van het beroepen vonnis, kan de omstandigheid dat bepaalde tegen het vonnis gerichte grieven doelloos of belang missen, niet als dusdanig het verval van het hoger beroep rechtvaardigen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 595.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Verzoekschrift dat de grieven bevat - Grieven - Nauwkeurigheidseis - Beoordeling door appelrechter - Gegevens waarmee rekening moet worden gehouden

- Art. 204, eerste lid Wetboek van Strafvordering

Een grief in de zin van artikel 204, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering is de specifieke aanwijzing in het verzoekschrift in hoger beroep van een welbepaalde beslissing van het beroepen vonnis, waarvan de appellant de hervorming door de appelrechter vraagt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 595.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) -

Lorsque l'appelant a coché sur le formulaire de griefs toutes les rubriques relatives à l'action publique et à l'action civile, y compris celles étrangères à sa défense et à ses intérêts, mais que certains des griefs cochés permettent aux juges d'appel de déterminer avec certitude les décisions du jugement entrepris dont la partie appelante demandait la réformation, ceux-ci ne peuvent légalement le déchoir de son appel au motif qu'il avait coché toutes les rubriques, y compris celles étrangères à sa défense et à ses intérêts (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Requête contenant les griefs - Griefs - Exigence de précision - Formulaire de griefs - Ensemble des rubriques cochées dont des rubriques sans objet ou sans intérêt

- Art. 204, al. 1er Code d'Instruction criminelle

Pour apprécier la précision de l'indication des griefs dans la requête d'appel, le juge peut notamment avoir égard à la circonstance que l'appelant a indiqué des griefs qui soit n'ont aucun rapport avec la décision entreprise et sont dès lors sans objet, étant dirigés contre des décisions inexistantes et étrangères au litige, soit sont sans intérêt; toutefois, lorsque la requête d'appel indique également d'autres griefs qui visent de manière précise une ou plusieurs décisions du jugement dont appel, la circonstance que certains griefs dirigés contre le jugement sont sans objet ou sans intérêt ne peut justifier à elle seule la déchéance de l'appel (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Requête contenant les griefs - Griefs - Exigence de précision - Appréciation par le juge d'appel - Éléments à prendre en considération

- Art. 204, al. 1er Code d'Instruction criminelle

Un grief au sens de l'article 204, alinéa 1er, du Code d'Instruction criminelle est l'indication spécifique dans la requête d'appel d'une décision déterminée du jugement entrepris, dont la partie appelante demande la réformation par le juge d'appel (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel

P.18.0397.N

24 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180424.1](#)

AC nr. ...

Uit de bepalingen van artikel 187, §2, tweede lid, Wetboek van Strafvordering en artikel 27, 2, Voorlopige Hechteniswet, volgt dat het verzet aangetekend tijdens de buitengewone termijn van verzet geenszins de tenuitvoerlegging van het verstekvonnis schorst en de bij verstek uitgesproken straf uitvoerbaar is tot de definitieve uitspraak over dat rechtsmiddel (1); het hoger beroep tegen de beslissing die het verzet ongedaan verklaart, belet deze tenuitvoerlegging niet en het feit dat dit hoger beroep de grond van de zaak bij de appelrechter aanhangig maakt, doet hieraan geen afbreuk. (1) Cass. 7 januari 2009, AR P.08.1906.F, AC 2009, nr. 15; R. DECLERCQ, *Beginnelsen van Strafrechtspleging*, Mechelen, Kluwer, 2014, nr. 3662, p.1424; C. IDOMON, "De invloed van het instellen van verzet tijdens de buitengewone termijn op de rechtsgevolgen van het verstekvonnis en de toepassing van art. 65 Sw.", RW 2000-2001, 1173-1176; vgl. in verband met de onmiddellijke aanhouding Cass. 5 december 2012, AR P.12.1886.F, AC 2012, nr. 669, JT 2013, 60 met noot D. VANDERMEERSCH, 'Le sort de l'arrestation immédiate dans le dédale des voies de recours', M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY, D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, II, 2017, p. 1506-1507.

VERZET - Strafzaken - Geen betekening van het verzet binnen de termijn van vijftien dagen na betekening van het vonnis - Aanhouding ingevolge de veroordeling bij verstek - Verzet aangetekend tijdens de buitengewone termijn van verzet - Draagwijdte

VERZET - Strafzaken - Geen betekening van het verzet binnen de termijn van vijftien dagen na betekening van het vonnis - Aanhouding ingevolge de veroordeling bij verstek - Verzet aangetekend tijdens de buitengewone termijn van verzet - Verzet ongedaan verklaard - Hoger beroep tegen de beslissing die het verzet ongedaan verklaart - Draagwijdte

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Aanhouding ingevolge een veroordeling bij verstek - Verzet aangetekend tijdens de buitengewone termijn van verzet - Draagwijdte

Il résulte des dispositions des articles 187, § 2, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle et 27, § 2, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive que l'opposition formée dans le délai extraordinaire d'opposition ne suspend nullement l'exécution du jugement rendu par défaut et que la peine prononcée par défaut est exécutoire jusqu'à la décision définitive sur ce recours (1) ; l'appel de la décision qui déclare l'opposition non avenue ne fait pas obstacle à ladite exécution et le fait que cet appel saisit le juge d'appel du fond de la cause est sans incidence à cet égard. (1) Cass. 7 janvier 2009, RG P.08.1906.F, Pas. 2009, n° 15; R. DECLERCQ, *Beginnelsen van Strafrechtspleging*, Malines, Kluwer, 2014, n° 3662, p. 1424; C. IDOMON, « De invloed van het instellen van verzet tijdens de buitengewone termijn op de rechtsgevolgen van het verstekvonnis en de toepassing van art. 65 Sw. », RW 2000-2001, 1173-1176; comp. en ce qui concerne l'arrestation immédiate Cass. 5 décembre 2012, RG P.12.1886.F, Pas. 2012, n° 669, JT 2013, 60, note D. VANDERMEERSCH, « Le sort de l'arrestation immédiate dans le dédale des voies de recours »; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY, D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, II, 2017, p. 1506-1507.

OPPOSITION - Matière répressive - Pas de signification de l'opposition dans les quinze jours qui suivent la signification du jugement - Privation de liberté à la suite de la condamnation par défaut - Opposition formée dans le délai extraordinaire d'opposition - Portée

OPPOSITION - Matière répressive - Pas de signification de l'opposition dans les quinze jours qui suivent la signification du jugement - Privation de liberté à la suite de la condamnation par défaut - Opposition formée dans le délai extraordinaire d'opposition - Opposition déclarée non avenue - Appel de la décision qui déclare l'opposition non avenue - Portée

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Privation de liberté à la suite d'une condamnation par défaut - Opposition formée dans le délai extraordinaire d'opposition - Portée

P.18.0400.F

3 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181003.2](#)

AC nr. 523

Wanneer de appelrechters uitspraak doen over de gegrondheid van het verzet van de beklaagde tegen een door hen bij verstek gewezen beslissing, mogen zij de straf van de eerste rechter slechts verzwaren op voorwaarde dat zij met eenparigheid van stemmen uitspraak doen en dit uitdrukkelijk vaststellen; uit de omstandigheid dat het verstekvonnis of verstekarrest aan dit wettelijk voorschrift had voldaan, kan niet worden afgeleid dat de appelrechters die uitspraak doen over het verzet tegen hun beslissing, na dat rechtsmiddel ontvankelijk te hebben verklaard, zich aan het vormvereiste kunnen onttrekken dat door artikel 211bis Wetboek van Strafvordering voor de daarin bepaalde gevallen is vereist (1). (1) Cass. 8 juni 2010, AR P.10.0335.F, AC 2010, nr. 402.

VERZET - Strafzaken - Rechtspleging in hoger beroep - Beslissing op verzet - Verzwaring van de door de eerste rechter opgelegde straf - Eenparigheidsvereiste

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Beslissing op verzet - Verzwaring van de door de eerste rechter opgelegde straf - Eenparigheidsvereiste

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

Lorsqu'ils se prononcent sur les mérites de l'opposition formée par le prévenu contre une décision qu'ils avaient rendue par défaut, les juges d'appel ne peuvent aggraver la peine infligée par le premier juge qu'à la condition de statuer à l'unanimité et de la constater expressément; de la circonstance que le jugement ou l'arrêt rendu par défaut avait satisfait à cet égard au prescrit de la loi, il ne se déduit pas que les juges d'appel statuant sur l'opposition formée contre leur décision pourraient, après avoir reçu ce recours, se dispenser de la formalité requise par l'article 211bis du Code d'instruction criminelle dans les cas qu'il prévoit (1). (1) Cass. 8 juin 2010, RG P.10.0335.F, Pas. 2010, n° 402.

OPPOSITION - Matière répressive - Procédure en degré d'appel - Décision sur opposition - Aggravation de la peine infligée par le premier juge - Exigence de l'unanimité

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Décision sur opposition - Aggravation de la peine infligée par le premier juge - Exigence de l'unanimité

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

P.18.0404.F

6 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180606.4](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijke behandeling van de zaak - Strafzaken - Veroordeling bij verstek - Recht op een nieuw proces

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

VERZET - Strafzaken - Verzet ongedaan verklaard - Artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering - Wettige reden van verschoning

VERZET - Strafzaken - Veroordeling bij verstek - Artikel 6.1, EVRM - Recht op een nieuw proces

De bij verstek veroordeelde beklaagde ontleent aan artikel 6 EVRM het recht dat een rechtscollège, na hem te hebben gehoord, opnieuw uitspraak doet over de gegrondheid van de beschuldiging, tenzij vaststaat dat hij aan zijn recht om te verschijnen en zich te verweren heeft verzaakt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 360.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijke behandeling van de zaak - Strafzaken - Veroordeling bij verstek - Recht op een nieuw proces

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Conclusions de l'avocat général Vandermeersch.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Matière répressive - Condamnation par défaut - Droit à un nouveau procès

Conclusions de l'avocat général Vandermeersch.

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Code d'instruction criminelle, article 187, § 6, 1° - Excuse légitime

OPPOSITION - Matière répressive - Condamnation par défaut - Conv. D.H., article 6, § 1er - Droit à un nouveau procès

Le prévenu condamné par défaut puise, dans l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, le droit à ce qu'une juridiction statue à nouveau, après l'avoir entendu, sur le bien-fondé de l'accusation, à moins qu'il soit établi qu'il a renoncé à son droit de comparaître et de se défendre (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Matière répressive - Condamnation par défaut - Droit à un nouveau procès

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering
VERZET - Strafzaken - Veroordeling bij verstek - Artikel 6.1, EVRM -
Recht op een nieuw proces
- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de
rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

De in artikel 187, §6, 1°, Wetboek van Strafvordering bedoelde reden van verschoning moet als wettig en geëigend om de niet-verschijning te rechtvaardigen worden beschouwd aangezien de aangevoerde reden geen afstand inhoudt van het recht om te verschijnen noch de wil om zich aan het gerecht te onttrekken; de enkele omstandigheid dat de afwezigheid van de eiser op verzet het gevolg is van zijn eigen nalatigheid sluit het bestaan van een wettige reden van verschoning niet uit (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 360.

VERZET - Strafzaken - Verzet ongedaan verklaard - Artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering - Wettige reden van verschoning

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle
OPPOSITION - Matière répressive - Condamnation par défaut -
Conv. D.H., article 6, § 1er - Droit à un nouveau procès
- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et
des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

L'excuse visée à l'article 187, § 6, 1°, du Code d'instruction criminelle doit être considérée comme légitime et propre à justifier la non-comparution dès lors que le motif invoqué n'emporte ni renonciation au droit de comparaître ni volonté de se soustraire à la justice; la seule circonstance que l'absence de l'opposant résulte de sa propre négligence n'exclut pas l'existence d'une excuse légitime (1). (1) Voir les concl. du MP.

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non
avenue - Code d'instruction criminelle, article 187, § 6, 1° - Excuse
légitime

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

P.18.0409.N

24 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180424.2](#)

AC nr. ...

Uit de enkele omstandigheid dat de onderzoeksrechter zou verzuimd hebben de verdachte overeenkomstig artikel 22, derde lid, Voorlopige Hechteniswet voor een samenvattend verhoor op te roepen, volgt geen miskenning van het recht van verdediging; de naleving van dit recht dient immers te worden beoordeeld in het geheel van de procedure van handhaving van de voorlopige hechtenis en de verdachte kan overeenkomstig artikel 21, §3, van die wet kennis nemen van het strafdossier en aldus alle gegevens betwisten met betrekking tot de aanwijzingen van schuld die zijn voorlopige aanhouding steunen (1). (1) Cass. 10 april 2007, AR P.07.0419.F, AC 2007, nr.178, RW 2008-2009, 1322-1323 en noot A. VANDEPLAS, "De samenvattende ondervraging door de onderzoeksrechter"; Cass. 22 juni 1999, AR P.99.0611.N, AC 2009, nr. 386.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Voorlopige hechtenis -
Samenvattende ondervraging - Geen oproeping van de
inverdenkinggestelde voor een samenvattende ondervraging -
Draagwijdte

VOORLOPIGE HECHTENIS - Samenvattende ondervraging - Geen
oproeping van de inverdenkinggestelde voor een samenvattende
ondervraging - Recht van verdediging - Draagwijdte

Aucune violation des droits de la défense ne découle de la seule circonstance que le juge d'instruction aurait omis de convoquer l'inculpé à une audition récapitulative conformément à l'article 22, alinéa 3, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive; en effet, le respect de ce droit doit s'apprécier au regard de l'ensemble de la procédure de maintien de la détention préventive et, conformément à l'article 21, § 3 de cette loi, l'inculpé a la possibilité de prendre connaissance du dossier répressif et, ce faisant, de contester l'ensemble des éléments en rapport avec les indices de culpabilité sur lesquels repose sa détention préventive (1). (1) Cass. 10 avril 2007, RG P.07.0419.F, Pas. 2007, n° 178, RW 2008-2009, 1322-1323 et note A. VANDEPLAS, « De samenvattende ondervraging door de onderzoeksrechter »; Cass. 22 juin 1999, RG P.99.0611.N, Pas. 2009, n° 386.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Détention
préventive - Interrogatoire récapitulatif - Défaut de convocation
de l'inculpé à un interrogatoire récapitulatif - Portée

DETENTION PREVENTIVE - Interrogatoire recapitulatif - Défaut de
convocation de l'inculpé à un interrogatoire récapitulatif - Droits
de la défense - Portée

P.18.0415.N

8 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180508.2](#)

AC nr. ...

Bij de beoordeling van de wettigheid van een beslissing tot vrijheidsberoving genomen op basis van de Vreemdelingenwet, dient het onderzoeksgerecht te toetsen aan de wettelijke bepalingen zoals van toepassing op het ogenblik dat deze beslissing werd genomen.

VREEMDELINGEN - Vreemdelingenwet - Beslissing tot vrijheidsberoving - Beoordeling wettigheid door onderzoeksgerecht - Toepasselijke wettelijke bepalingen - Werking in de tijd

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Vreemdelingenwet - Beslissing tot vrijheidsberoving - Beoordeling wettigheid door onderzoeksgerecht - Toepasselijke wettelijke bepalingen - Werking in de tijd

Krachtens artikel 74/6, §1, 4°, Vreemdelingenwet kan de minister of zijn gemachtigde, wanneer het op basis van een individuele beoordeling nodig blijkt en er geen andere, minder dwingende maatregelen effectief kunnen worden toegepast, een verzoeker om internationale bescherming in een welbepaalde plaats in het Rijk vasthouden wanneer de bescherming van de nationale veiligheid of de openbare orde dat vereisen; uit de wetsgeschiedenis van de wet van 21 november 2017 tot wijziging van de Vreemdelingenwet en van de wet van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen blijkt dat deze vasthoudingsgrond artikel 52/4, derde en vierde lid, Vreemdelingenwet, vervangt (1). (1) Parl.St.Kamer 2016-2017, Doc 54 2548/001.

VREEMDELINGEN - Vreemdelingenwet - Vasthouding wanneer de bescherming van de nationale veiligheid of de openbare orde dat vereisen - Toepasselijke wettelijke bepaling

Lorsqu'elle apprécie la légalité d'une décision de privation de liberté prise sur la base de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, la juridiction d'instruction doit la contrôler au regard des dispositions légales qui s'appliquaient au moment où cette décision a été prise.

ETRANGERS - Loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers - Décision de privation de liberté - Appréciation de la légalité par la juridiction d'instruction - Dispositions légales applicables - Application dans le temps

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers - Décision de privation de liberté - Appréciation de la légalité par la juridiction d'instruction - Dispositions légales applicables - Application dans le temps

En vertu de l'article 74/6, § 1er, 4°, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, le ministre ou son délégué peut, lorsqu'un examen individuel en fait ressortir la nécessité et qu'aucune mesure moins coercitive ne peut être efficacement appliquée, maintenir dans un lieu déterminé dans le Royaume le demandeur de protection internationale lorsque la protection de la sécurité nationale ou de l'ordre public l'exige; il ressort des travaux préparatoires de la loi du 21 novembre 2017 modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers et la loi du 12 janvier 2007 sur l'accueil des demandeurs d'asile et de certaines autres catégories d'étrangers que ce motif de maintien remplace l'article 52/4, alinéas 3 et 4 de la loi du 15 décembre 1980 (1). (1) Doc. Parl. 2016-2017, Doc 54 2548/001.

ETRANGERS - Loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers - Maintien lorsque la protection de la sécurité nationale ou de l'ordre public l'exige - Disposition légale applicable

Het dossier dat ter beschikking van de verdachte en zijn raadsman wordt gesteld met het oog op de rechtszitting van het onderzoeksgerecht waarop uitspraak moet worden gedaan over de handhaving van het bevel tot aanhouding, moet enkel de stukken bevatten die verband houden met die handhaving en waarover de onderzoeksrechter beschikt; uit de omstandigheid dat de verdachte bij de handhaving van zijn voorlopige hechtenis geen kennis kon nemen van stukken die zich voornamelijk niet in het dossier bevinden en waarover de onderzoeksrechter ook niet beschikt, kan geen miskennis van het recht van verdediging worden afgeleid (1). (1) Cass. 14 juli 2009, AR P.09.1076.N, AC 2009, nr. 457.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Inzage van het dossier - Samenstelling van het dossier - Stukken waarover de onderzoeksrechter nog niet beschikt - Draagwijjde

VOORLOPIGE HECHTENIS - Inzage van het dossier - Handhaving van de hechtenis - Samenstelling van het dossier - Stukken waarover de onderzoeksrechter nog niet beschikt - Draagwijjde

Le dossier mis à la disposition de l'inculpé et de son conseil en vue de l'audience de la juridiction d'instruction appelée à statuer sur le maintien du mandat d'arrêt, ne doit comprendre que les pièces relatives à ce maintien qui sont à la disposition du juge d'instruction; aucune violation des droits de la défense ne peut être déduite de la circonstance que l'inculpé n'a pu prendre connaissance, au moment du maintien de sa détention préventive, de pièces qui ne figurent pas encore au dossier et dont le juge d'instruction ne dispose pas davantage (1). (1) Cass. 14 juillet 2009, RG P.09.1076.N, Pas. 2009, n° 457.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Détention préventive - Maintien - Communication du dossier - Composition du dossier - Pièces dont le juge d'instruction ne dispose pas encore - Portée

DETENTION PREVENTIVE - Communication du dossier - Maintien de la détention - Composition du dossier - Pièces dont le juge d'instruction ne dispose pas encore - Portée

P.18.0430.N

29 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180529.4](#)

AC nr. ...

Artikel 1026 Gerechtelijk Wetboek dat betrekking heeft op de inleiding en behandeling van vorderingen op eenzijdig verzoekschrift is niet van toepassing op het door artikel 204 Wetboek van Strafvordering bedoelde verzoekschrift of grievenformulier; die laatste bepaling voert een eigen regeling in die niet verenigbaar is met de in de artikelen 1026 tot en met 1034 Gerechtelijk Wetboek uitgewerkte procedure.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Vorm - Verzoekschrift of grievenformulier - Vorderingen op eenzijdig verzoekschrift - Bestaanbaarheid

Het door artikel 204 Wetboek van Strafvordering bedoelde verzoekschrift of grievenformulier moet in samenhang worden gelezen met de verklaring van hoger beroep, ook al hoeft dit verzoekschrift of grievenformulier niet noodzakelijk op hetzelfde tijdstip als de verklaring van hoger beroep te worden ingediend en kan een appelland meerdere verzoekschriften of grievenformulieren indienen.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Verklaring van hoger beroep - Verzoekschrift of grievenformulier - Samenhang

L'article 1026 du Code judiciaire, qui porte sur l'introduction et l'examen des actions introduites sur requête unilatérale, ne s'applique pas à la requête ou au formulaire de griefs visé à l'article 204 du Code d'instruction criminelle; cette dernière disposition introduit un régime spécifique qui est incompatible avec la procédure établie aux articles 1026 à 1304 du Code judiciaire.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Forme - Requête ou formulaire de griefs - Actions introduites par requête unilatérale - Compatibilité

Il y a lieu de lire la requête ou le formulaire de griefs visé à l'article 204 du Code d'instruction criminelle en combinaison avec la déclaration d'appel, même si l'introduction de cette requête ou de ce formulaire de griefs ne doit pas nécessairement être concomitante à celle de la déclaration d'appel et qu'un appelant peut introduire plusieurs requêtes ou formulaires de griefs.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Déclaration d'appel - Requête ou formulaire de griefs - Connexité

Uit artikel 204 Wetboek van Strafvordering volgt dat de appelrechter op basis van de hem overgelegde stukken moet kunnen uitmaken op welke procespartij de in het verzoekschrift of grievenformulier vermelde grieven betrekking hebben; hij mag zich voor die beoordeling evenwel niet uitsluitend steunen op het verzoekschrift of grievenformulier zelf, maar moet de verklaring of verklaringen van hoger beroep bij die beoordeling betrekken.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Procespartij op wie de in het verzoekschrift of grievenformulier vermelde grieven betrekking hebben - Identificatie door appelrechter

Uit de bepalingen van de artikelen 203, § 1, eerste lid, en 204 Wetboek van Strafvordering en hun wetsgeschiedenis volgt dat een appellant niet kan volstaan met het afleggen van een verklaring van hoger beroep, maar dat hij teneinde de behandeling in hoger beroep te beperken tot de door de appellant bekritiseerde punten van de bestreden beslissing, in een ondertekend verzoekschrift of grievenformulier waarvan de Koning het model heeft bepaald nauwkeurig zijn grieven moet opgeven en dit op straffe van verval van zijn hoger beroep; de saisine van de appelrechter wordt dus in eerste plaats bepaald door de verklaring van het hoger beroep van de appellant en vervolgens, binnen de uit de verklaring van hoger beroep voortvloeiende grenzen, door de in het verzoekschrift of grievenformulier door de appellant aangevoerde grieven.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Saisine van de appelrechter

Il résulte de l'article 204 du Code d'instruction criminelle que le juge d'appel doit pouvoir déterminer, sur la base des pièces qui lui sont soumises, la partie au procès à l'égard de laquelle sont élevés les griefs indiqués dans la requête ou le formulaire de griefs; pour procéder à cette appréciation, il ne peut toutefois s'appuyer exclusivement sur la requête ou le formulaire de griefs proprement dit, mais doit également tenir compte de la ou des déclarations d'appel.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Partie au procès concernée par les griefs mentionnés dans la requête ou le formulaire de griefs - Identification par le juge d'appel

Il résulte des dispositions des articles 203, § 1er, alinéa 1er, et 204 du Code d'instruction criminelle et des travaux préparatoires y afférents qu'un appellant ne peut se contenter de déposer une déclaration d'appel, mais qu'afin de circonscrire l'examen en appel aux points de la décision attaquée qu'il critique, il doit indiquer ses griefs de manière précise dans une requête ou un formulaire de griefs signé, dont le Roi a établi le modèle et ce, à peine de déchéance de son appel; la saisine du juge d'appel est donc d'abord déterminée par la déclaration d'appel de l'appellant et ensuite, dans les limites découlant de cette déclaration d'appel, par les griefs élevés par l'appellant dans la requête ou le formulaire de griefs.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Saisine du juge d'appel

P.18.0433.N

26 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180626.4](#)

AC nr. ...

Uit artikel 9, § 1, Interneringswet volgt dat het ogenblik van de beslissing over de schuld van de beschuldigde het relevante tijdstip is om zijn geestestoestand in de zin van die bepaling te beoordelen; niets belet het hof van assisen echter de geestestoestand van de beschuldigde ten tijde van de gepleegde feiten te betrekken bij de beoordeling van zijn geestestoestand op het ogenblik van de beslissing over zijn schuld.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Hof van assisen - Beoordeling geestestoestand beschuldigde - Relevant tijdstip - Bepaling

HOF VAN ASSISEN - Allerlei - Internering - Beoordeling geestestoestand beschuldigde - Relevant tijdstip - Bepaling

Il résulte de l'article 9, § 1er, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement que le moment de la décision rendue sur la culpabilité de l'accusé est le moment opportun pour apprécier l'état mental de l'accusé au sens de cette disposition ; rien n'empêche toutefois la cour d'assises de tenir compte de l'état mental de l'accusé au moment de la commission des faits pour apprécier son état mental au moment de la décision rendue sur sa culpabilité.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Cour d'assises - Appréciation de l'état mental de l'accusé - Moment pertinent - Fixation

COUR D'ASSISES - Divers - Internement - Appréciation de l'état mental de l'accusé - Moment pertinent - Fixation

Wanneer de rechter vaststelt dat de sanctionerend ambtenaar, met een eindbeslissing, een overtreder die vervolgd wordt wegens een stedenbouwkundige overtreding een administratieve geldboete heeft opgelegd samen met de verplichting om de plaats binnen een bepaalde termijn in de vorige staat te herstellen en de overtreder het voorwerp uitmaakt van nieuwe vervolgingen voor identieke of substantieel dezelfde feiten tijdens een incriminatieperiode die dateert van vóór het verstrijken van de termijn die voor het herstel van de plaats in de vorige staat is bepaald, kan hij, zonder het algemeen rechtsbeginsel non bis in idem te miskennen en zonder artikel 4.1 zevende aanvullend protocol EVRM te schenden, oordelen dat de hem ter beoordeling voorgelegde feiten identiek of substantieel dezelfde zijn als die welke het voorwerp uitmaken van de administratieve vervolgingen.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Zevende Aanvullend Protocol - Artikel 4.1 - Stedenbouwkundige overtreding - Administratieve beslissing die een geldboete oplegt en een termijn vaststelt om de plaats in de vorige staat te herstellen - Nieuwe vervolgingen - Incriminatieperiode dateert van vóór het verstrijken van de termijn om de zaak in de vorige staat te herstellen - Toepassing van de regel non bis in idem

- Art. 4.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM
MILIEURECHT - Stedenbouwkundige overtreding - Administratieve beslissing die een geldboete oplegt en een termijn vaststelt om de plaats in de vorige staat te herstellen - Nieuwe vervolgingen - Incriminatieperiode dateert van vóór het verstrijken van de termijn om de zaak in de vorige staat te herstellen - Toepassing van de regel non bis in idem

- Art. 4.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM
RECHTERLIJK GEWIJDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Stedenbouwkundige overtreding - Administratieve beslissing die een geldboete oplegt en een termijn vaststelt om de plaats in de vorige staat te herstellen - Nieuwe vervolgingen - Incriminatieperiode dateert van vóór het verstrijken van de termijn om de zaak in de vorige staat te herstellen - Toepassing van de regel non bis in idem

- Art. 4.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM

Lorsqu'il constate que par une décision définitive, le fonctionnaire sanctionneur a infligé à un contrevenant poursuivi du chef d'une infraction urbanistique une amende administrative avec l'obligation de remettre les lieux en état dans un délai déterminé et que ce contrevenant fait l'objet de nouvelles poursuites pour des faits identiques ou substantiellement les mêmes durant une période infractionnelle située avant l'expiration du délai fixé pour la remise en état, le juge peut considérer, sans violer le principe général du droit non bis in idem et l'article 4, § 1er du septième protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, que les faits soumis à son appréciation sont identiques ou substantiellement les mêmes que ceux qui ont fait l'objet des poursuites administratives.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Septième Protocole additionnel - Article 4, § 1er - Infraction urbanistique - Décision administrative infligeant une amende avec fixation d'un délai pour la remise en état - Nouvelles poursuites - Période infractionnelle située avant l'expiration du délai fixé pour la remise en état - Application de la règle non bis in idem

- Art. 4, § 1er Septième Protocole additionnel à la Conv. D.H.
ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Infraction urbanistique - Décision administrative infligeant une amende avec fixation d'un délai pour la remise en état - Nouvelles poursuites - Période infractionnelle située avant l'expiration du délai fixé pour la remise en état - Application de la règle non bis in idem

- Art. 4, § 1er Septième Protocole additionnel à la Conv. D.H.
CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Infraction urbanistique - Décision administrative infligeant une amende avec fixation d'un délai pour la remise en état - Nouvelles poursuites - Période infractionnelle située avant l'expiration du délai fixé pour la remise en état - Application de la règle non bis in idem

- Art. 4, § 1er Septième Protocole additionnel à la Conv. D.H.

De ongedaanverklaring van het verzet wegens het niet-verschijnen van de verzetdoende partij houdt in dat het verzet ontvankelijk was (1). (1) Cass. 18 november 2003, AR P.03.0937.N, AC 2003, nr. 576.

VERZET - Strafzaken - Strafvordering - Niet verschijnen van de verzetdoende partij - Ongedaanverklaring van het verzet

Le fait de déclarer l'opposition non avenue en raison de la non-comparution de la partie opposante implique que l'opposition était recevable (1). (1) Cass. 18 novembre 2003, RG P.03.0937.N, Pas. 2003, n° 576.

OPPOSITION - Matière répressive - Action publique - Non-comparution de l'opposant - Opposition déclarée non avenue

Op het enkele hoger beroep van de beklaagde is de appelrechter niet bevoegd om de beslissing te hervormen van de eerste rechter die het verzet ontvankelijk heeft verklaard (1). (1) Cass. 19 juni 1991, AR 8787, AC 1990-91, nr. 540.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Devolutive werking - Beroepen beslissing gewezen op verzet - Ontvankelijk verklaard verzet - Hoger beroep van de beklaagde - Bevoegdheden van de appelrechter

- Art. 202 Wetboek van Strafvordering

Sur le seul appel du prévenu, le juge d'appel n'a pas le pouvoir de réformer la décision du premier juge déclarant l'opposition recevable (1). (1) Cass. 19 juin 1991, RG 8787, Pas. 1991, n° 540.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets, compétence du juge - Effet dévolutif - Décision entreprise rendue sur opposition - Opposition reçue - Appel du prévenu - Pouvoirs du juge d'appel

- Art. 202 Code d'Instruction criminelle

P.18.0448.F

10 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181010.6](#)

AC nr. 540

De rechter kan naar recht de ontstentenis van een materieel bestanddeel van het misdrijf "onthullen van fabrieksgeheimen" afleiden uit de omstandigheden dat de verkochte keukenrecepten niet beschermd waren en de productie daarvan kan worden toegeschreven aan de kennis van de inverdenkinggestelde of door hem zijn bedacht, zelfs als laatstgenoemde de nadruk heeft gelegd op een identieke productiemethode als die van de klager (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2018, nr. 540.

FABRIEKSGEHEIM - Materieel bestanddeel

- Art. 309 Strafwetboek

Le juge peut légalement déduire l'absence d'élément matériel de l'infraction de divulgation des secrets de fabrique notamment des circonstances que les recettes de cuisine vendues n'étaient pas protégées et que leur mode opératoire peut résulter des connaissances de l'inculpé ou avoir été conçu par lui, et ce, alors même que ce dernier a mis l'accent sur la fabrication à l'identique avec les produit du plaignant (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

SECRET DE FABRIQUE - Élément matériel

- Art. 309 Code pénal

Een zelfstandige werknemer kan als "werkzaam" worden beschouwd in de zin van artikel 309 Strafwetboek (1). (1) Ibid.

FABRIEKSGEHEIM - Werkzaam

- Art. 309 Strafwetboek

Un travailleur indépendant peut être un « employé » au sens de l'article 309 du Code pénal (solution implicite) (1). (1) Ibid.

SECRET DE FABRIQUE - Employé

- Art. 309 Code pénal

P.18.0456.F

19 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180919.3](#)

AC nr. ...

Overeenkomstig artikel 22 Wetboek van Strafvordering zijn de procureurs des Konings belast met de opsporing en de vervolging van misdrijven die tot de bevoegdheid van de hoven van assisen, de correctionele rechtbanken en de politierechtbanken behoren (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 481.

OPENBAAR MINISTERIE - Procureur des Konings - Opdracht - Opsporing en vervolging van misdrijven

- Art. 22 Wetboek van Strafvordering

Conformément à l'article 22 du Code d'instruction criminelle, les procureurs du Roi sont chargés de la recherche et de la poursuite des infractions dont la connaissance appartient aux cours d'assises, aux tribunaux correctionnels et aux tribunaux de police (1). (1) Voir les concl. du MP.

MINISTERE PUBLIC - Procureur du Roi - Mission - Recherche et poursuite des infractions

- Art. 22 Code d'Instruction criminelle

Elke handeling die uitgaat van een daartoe bevoegde overheid en die tot doel heeft bewijzen te verzamelen of de zaak in staat van wijzen te brengen, levert een daad van onderzoek op die de verjaring van de strafvordering stuit; de handeling die uitgaat van een daartoe bevoegde overheid en die de bestraffing of de berechting van de in verdenking gestelde beoogt, levert een daad van vervolging op (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 481.

STRAFVORDERING - Verjaring - Stuiting - Stuitingsdaad - Daden van onderzoek en van vervolging

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Stuiting - Stuitingsdaad - Daden van onderzoek en van vervolging

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

De onbevoegdverklaring van de rechtbank waar de zaak aanhangig is gemaakt, belet als dusdanig niet dat de verjaring van de strafvordering door de dagvaarding wordt gestuit wanneer die akte werd afgegeven op verzoek van een overheid die, door de aard van het ten laste gelegde feit, bevoegd is om de strafvordering rechtsgeldig in beweging te zetten ongeacht of er uit hoofde van de overheid een grond van onbevoegdheid bestond die voortvloeit uit de persoonlijke hoedanigheid van de beklaagde (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 481.

STRAFVORDERING - Verjaring - Stuiting - Stuitingsdaad - Dagvaarding voor een razione personae onbevoegde rechtbank

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Stuiting - Stuitingsdaad - Dagvaarding voor een razione personae onbevoegde rechtbank

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Constitue un acte d'instruction de nature à interrompre la prescription de l'action publique, tout acte émanant d'une autorité qualifiée à cet effet et ayant pour objet de recueillir des preuves ou de mettre la cause en état d'être jugée; constitue un acte de poursuite, l'acte qui émane d'une autorité qualifiée à cet effet et qui a pour objet de provoquer la répression ou la mise en jugement de l'inculpé (1). (1) Voir les concl. du MP.

ACTION PUBLIQUE - Prescription - Interruption - Acte interruptif - Actes d'instruction et de poursuite

- Art. 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Interruption - Acte interruptif - Actes d'instruction et de poursuite

- Art. 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

La déclaration d'incompétence même du tribunal saisi n'empêche pas la citation d'interrompre la prescription de l'action publique lorsque cet acte a été donné à la requête d'une autorité investie du pouvoir de mettre valablement l'action publique en mouvement à raison de la nature du fait incriminé, peu importe qu'il ait existé dans le chef de cette autorité une cause d'incompétence découlant de la qualité personnelle du prévenu (1). (1) Voir les concl. du MP.

ACTION PUBLIQUE - Prescription - Interruption - Acte interruptif - Citation devant un tribunal incompetent razione personae

- Art. 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Interruption - Acte interruptif - Citation devant un tribunal incompetent razione personae

- Art. 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Artikel 7.7.1, eerste lid, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, zoals van toepassing vanaf 1 maart 2018, bepaalt dat de strafrechter de herstellvordering die regelmatig bij hem aanhangig is gemaakt en die is gegrond op instandhouding, nog steeds kan inwilligen als de beklagde hieraan schuldig wordt bevonden en deze instandhouding op het ogenblik van de uitspraak een stedenbouwkundige inbreuk uitmaakt als vermeld in artikel 6.2.2, 1°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening; het oordeel dat vanaf 1 maart 2018 de feiten niet langer een misdrijf zijn, maar een stedenbouwkundige inbreuk die door artikel 6.2.2, 1°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening wordt gesanctioneerd met een exclusieve bestuurlijke geldboete waardoor de herstellvordering onontvankelijk is, schendt met dat laatste oordeel voormeld artikel 7.7.1, eerste lid.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstellvordering gegrond op instandhouding - Ontvankelijkheid

L'article 7.1.1, alinéa 1er, du Code flamand de l'aménagement du territoire, dans sa version applicable à partir du 1er mars 2018, précise que le juge pénal peut toujours accueillir l'action en réparation dont il a été saisi régulièrement et qui est fondée sur le maintien, si l'accusé est reconnu coupable de celui-ci et si ce maintien constitue une infraction urbanistique, telle que visée à l'article 6.2.2, 1°, dudit code, au moment du prononcé; la considération selon laquelle les faits de la prévention ne constituent plus, depuis le 1er mars 2018, une infraction pénale mais une infraction urbanistique sanctionnée d'une amende administrative exclusive par l'article 6.2.2, 1° précité et, de ce fait, la demande en réparation est irrecevable, viole, par cette dernière considération, ledit article 7.1.1, alinéa 1er.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Demande en réparation fondée sur le maintien - Recevabilité

P.18.0467.N

19 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180619.6](#)

AC nr. ...

Uit artikel 418 Wetboek van Strafvordering en bij afwezigheid van enig andersluidende wetsbepaling volgt dat bij het Hof van Cassatie geen hoger beroep openstaat tegen de beslissing van een raadsheer-onderzoeksrechter over een op grond van artikel 61quater, § 1 tot en met § 4, Wetboek van Strafvordering ingediend verzoek; noch de door het Grondwettelijk Hof met het arrest nr. 9/2018 van 1 februari 2018 vastgestelde onbestaanbaarheid van de artikelen 479 en 480 Wetboek van Strafvordering met de artikelen 10, 11 en 13 Grondwet, gelezen in samenhang met artikel 6 EVRM en het oordeel dat het aan de verwijzingsrechter toekomt aan de vastgestelde schending een einde te maken via de toepassing van de gemeenrechtelijke regels van de strafrechtspleging, noch de bevoegdheden waarover het Hof van Cassatie inzake voorrecht van rechtsmacht beschikt op grond van de artikelen 481 en 482 Wetboek van Strafvordering betreffende leden van het hof van beroep en ambtenaren van het openbaar ministerie bij een dergelijk hof, doen hieraan afbreuk.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Allerlei -

- Artt. 61quater, §§1 tot 4, 418, 479 tot 482 Wetboek van Strafvordering

VOORRANG VAN RECHTSMACHT -

- Artt. 61quater, §§1 tot 4, 418, 479 tot 482 Wetboek van Strafvordering

À défaut de disposition légale contraire, il suit de l'article 418 du Code d'instruction criminelle qu'aucun recours n'est ouvert devant la Cour de cassation contre la décision d'un conseiller-juge d'instruction statuant sur une demande introduite sur le fondement de l'article 61quater, § 1 à 4, du Code d'instruction criminelle; ni l'incompatibilité constatée par la Cour constitutionnelle, dans son arrêt n° 9/2018 du 1er février 2018, entre les articles 479 et 480 du Code d'instruction criminelle et les articles 10, 11 et 13 de la Constitution, lus en combinaison avec l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et avec la considération selon laquelle il appartient au juge a quo de mettre fin à la violation constatée par l'application des règles de droit commun de la procédure pénale, ni les compétences dont la Cour de cassation est investie en matière de privilège de juridiction sur la base des articles 481 et 482 du Code d'instruction criminelle relatifs aux membres des cours d'appel et aux officiers exerçant près d'elles le ministère public n'y font obstacle.

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Divers -

- Art. 61quater, § 1er à 4, 418, 479 à 482 Code d'Instruction criminelle

PRIVILEGE DE JURIDICTION -

- Art. 61quater, § 1er à 4, 418, 479 à 482 Code d'Instruction criminelle

Krachtens artikel D.163, vijfde lid, Boek I, Milieuwetboek wordt de beslissing om een administratieve geldboete op te leggen bij aangetekend schrijven aan de overtreder betekend en binnen een termijn van honderdtachtig dagen "die ingaat op de datum van ontvangst van het afschrift van het proces-verbaal" ter kennis gebracht, terwijl artikel D.163, zesde lid, bepaalt dat "meer dan honderdtachtig dagen na het proces-verbaal van vaststelling van de overtreding geen administratieve geldboete mag opgelegd worden"; gelet op het strafrechtelijk karakter van de door de sanctionerend ambtenaar opgelegde administratieve geldboete is er grond om, overeenkomstig artikel 12 Grondwet en het algemeen rechtsbeginsel van rechtszekerheid, voor de berekening van de termijn voor het nemen van de beslissing over die boete, het aanvangstijdstip toe te passen zoals bepaald in artikel D.163, zesde lid, Boek I, Milieuwetboek, dit is de datum van het proces-verbaal van vaststelling van de overtreding (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 482.

MILIEURECHT - Waals Gewest - Milieuwetboek - Administratieve geldboete - Termijn om de boete op te leggen - Aanvang

- Art. D163, zesde lid Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

En vertu de l'article D.163, alinéa 5, du Livre Ier du Code de l'environnement, la décision d'infliger une amende administrative est notifiée notamment au contrevenant par lettre recommandée dans un délai de cent quatre-vingts jours qui prend cours à compter du jour de la réception de la copie du procès-verbal » tandis que l'article D.163, alinéa 6, dispose qu'« aucune amende administrative ne peut être infligée plus de cent quatre-vingts jours après le procès-verbal de constat de l'infraction »; compte tenu du caractère pénal de la sanction administrative infligée par le fonctionnaire sanctionnateur, il y a lieu, conformément à l'article 12 de la Constitution et au principe général du droit relatif à la sécurité juridique, d'appliquer, pour le calcul du délai de la prise de décision de ladite sanction, le point de départ de ce délai tel qu'il est fixé à l'article D.163, alinéa 6, du Livre Ier du Code de l'environnement, soit le procès-verbal de constat de l'infraction (1). (1) Voir les concl. du MP.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Région wallonne - Code de l'environnement - Amende administrative - Délai pour infliger l'amende - Prise de cours

- Art. D163, al. 6 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétable.

De in artikel 52bis Jeugdbeschermingswet bepaalde termijn van zes maanden is een ordetermijn; aan de enkele overschrijding ervan is geen sanctie verbonden.

JEUGDBESCHERMING - Jeugdbeschermingswet - Artikel 52bis - Duur van de voorbereidende rechtspleging - Termijn - Aard

- Art. 52bis Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

Le délai de six mois prévu à l'article 52bis de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, à la prise en charge des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction et à la réparation du dommage causé par ce fait, est un délai d'ordre; aucune sanction n'est liée au simple dépassement de ce délai.

PROTECTION DE LA JEUNESSE - L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse - Article 52bis - Durée de la procédure préparatoire - Délai - Nature

- Art. 52bis L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

Artikel 41 Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie is niet van toepassing op de lidstaten maar enkel op de instellingen, organen en instanties van de Unie (1). (1) Cass. 16 maart 2016, AR P.16.0281.F, AC 2016, nr. 185.

L'article 41 de la Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne n'a pas vocation à s'appliquer à l'égard des Etats membres mais seulement des institutions, organes et organismes de l'Union (1). (1) Cass. 16 mars 2016, RG P.16.0281.F, Pas. 2016, n° 185.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Handvest van de grondrechten - Artikel 41 - Recht om te worden gehoord - Toepassingsgebied

- Art. 41 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

VREEMDELINGEN - Voorafgaand verhoor - Verplichting - Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie - Artikel 41 - Recht om te worden gehoord - Toepassingsgebied

- Art. 41 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

Wanneer de prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie betrekking heeft op een middel dat niet ontvankelijk is om een reden die geen verband houdt met de tot staving van het verzoek tot verwijzing aangevoerde reden, is er geen grond om de door een partij gevorderde prejudiciële vraag te stellen (1). (1) Jaarverslag van het Hof van Cassatie 1999, Brussel, Uitg. Belgisch Staatsblad, 2000, p. 105

EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen - Verplichting om de prejudiciële vraag te stellen - Strafzaken - Hof van Cassatie - Verzoek van een partij om een prejudiciële vraag te stellen - Niet ontvankelijk middel - Prejudiciële vraag houdt geen verband met de reden van niet ontvankelijkheid

PREJUDICIEEL GESCHIL - Strafzaken - Hof van Cassatie - Verzoek van een partij om een prejudiciële vraag te stellen - Niet ontvankelijk middel - Prejudiciële vraag houdt geen verband met de reden van niet ontvankelijkheid - Hof van Justitie van de Europese Unie - Verplichting om de prejudiciële vraag te stellen

Wanneer het middel een omstandigheid aanklaagt die niet te wijten is aan het rechtscollege dat de bestreden beslissing heeft gewezen en waarover dat gerecht geen uitspraak vermocht te doen, is het cassatiemiddel niet tegen het bestreden arrest gericht en bijgevolg niet ontvankelijk. (1). (1) Zie Cass. 22 december 1999, AR P.99.1022.F, AC 1999, nr. 696.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Verband met bestreden beslissing - Middel voert een omstandigheid aan die niet te wijten is aan het rechtscollege dat de bestreden beslissing heeft gewezen - Ontvankelijkheid

VREEMDELINGEN - Vrijheidsberoving - Administratieve maatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Middel voert een omstandigheid aan die niet te wijten is aan het rechtscollege dat de bestreden beslissing heeft gewezen - Ontvankelijkheid

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Charte des droits fondamentaux - Article 41 - Droit d'être entendu - Champ d'application

- Art. 41 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

ETRANGERS - Audition préalable - Obligation - Charte des Droits fondamentaux de l'Union européenne - Article 41 - Droit d'être entendu - Champ d'application

- Art. 41 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

Lorsque la question préjudicielle à la Cour de justice de l'Union européenne se rattache à un moyen dont l'irrecevabilité est encourue pour un motif étranger à celui qui est invoqué à l'appui de la demande de renvoi, il n'y a pas lieu d'ordonner le renvoi préjudiciel sollicité par une partie (1). (1) Rapport annuel de la Cour de cassation 1999, Bruxelles, éd. Moniteur belge, 2000, p. 104.

UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles - Obligation de poser la question - Matière répressive - Cour de cassation - Renvoi préjudiciel sollicité par une partie - Moyen irrecevable - Question préjudicielle étrangère au motif d'irrecevabilité

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Matière répressive - Cour de cassation - Renvoi préjudiciel sollicité par une partie - Moyen irrecevable - Question préjudicielle étrangère au motif d'irrecevabilité - Cour de Justice de l'Union européenne - Obligation de poser la question

Lorsqu'il dénonce une circonstance non imputable à la juridiction qui a rendu la décision attaquée et sur laquelle il ne lui appartenait pas de statuer, le moyen de cassation n'est pas dirigé contre l'arrêt attaqué et est donc irrecevable (1). (1) Voir Cass. 22 décembre 1999, RG P.99.1022.F, Pas. 1999, n° 696.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Lien avec la décision attaquée - Moyen invoquant une circonstance non imputable à la juridiction qui a rendu la décision attaquée - Recevabilité

ETRANGERS - Privation de liberté - Mesure administrative - Recours judiciaire - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Moyen invoquant une circonstance non imputable à la juridiction qui a rendu la décision attaquée - Recevabilité

Wanneer de wet geen bijzonder bewijsmiddel voorschrijft, beoordeelt de rechter in strafzaken onaantastbaar de bewijswaarde van de hem regelmatig overgelegde gegevens waarover de partijen tegenspraak hebben kunnen voeren waarbij de rechter rekening mag houden met alle vermoedens van feitelijke aard die hem de innerlijke overtuiging van de schuld van de beklaagde geven; zodoende kan de rechter die gelast is met feiten van misbruik van vertrouwen en die als vaststaand gegeven aanneemt dat een vennootschap betalingen heeft gedaan die op grond van de gegevens van het strafdossier het vervolgde misdrijf ten nadele van die vennootschap lijken op te leveren, van de beklaagde die als bestuurder de betalingen heeft uitgevoerd, vragen daarvoor een aannemelijke verantwoording te verstrekken bij gebreke waarvan de rechter op grond van een feitelijk vermoeden kan oordelen dat die bestuurder de gelden niet in het belang van de vennootschap heeft aangewend, maar ze integendeel heeft verduisterd in de zin van artikel 491 Strafwetboek en waarbij aldus de rechter het vermoeden van onschuld niet miskent.

BEWIJS - Strafzaken - Vermoedens - Misbruik van vertrouwen - Feitelijk vermoeden - Beoordeling

MISBRUIK VAN VERTROUWEN - Bewijs - Feitelijk vermoeden - Beoordeling

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Misbruik van vertrouwen - Feitelijk vermoeden - Beoordeling

Lorsque la loi ne prescrit pas de moyen de preuve particulier, le juge en matière répressive examine souverainement la valeur probante des éléments qui lui ont été régulièrement présentés et soumis à la contradiction des parties, et peut, ce faisant, tenir compte de toutes les présomptions de nature factuelle qui assoient son intime conviction de la culpabilité du prévenu; ainsi, le juge saisi de faits d'abus de confiance et qui tient pour constant le fait qu'une société a effectué des paiements qui semblent constituer, sur la base des éléments du dossier répressif, l'infraction poursuivie commise au préjudice de cette société, peut demander au prévenu ayant effectué les paiements en qualité d'administrateur, de fournir une justification admissible à ce propos, à défaut de laquelle le juge peut décider, en se fondant sur une présomption de fait, que cet administrateur n'a pas utilisé les fonds dans l'intérêt de la société, mais, au contraire, les a détournés au sens de l'article 491 du Code pénal, sans méconnaître ainsi la présomption d'innocence.

PREUVE - Matière répressive - Présomptions - Abus de confiance - Présomption de fait - Appréciation

ABUS DE CONFIANCE - Preuve - Présomption de fait - Appréciation

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Abus de confiance - Présomption de fait - Appréciation

P.18.0524.N

26 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180626.2](#)

AC nr. ...

De bepaling van artikel 2bis, tweede lid, Uitleveringswet 1874, vereist dat de uitgeleverde persoon in de verzoekende Staat met enige graad van waarschijnlijkheid het voorwerp zal uitmaken van de meest ernstige schendingen van de artikelen 5 en 6 EVRM, dan wel van schending van artikel 3 EVRM; het onderzoeksgerecht oordeelt onaantastbaar of de voorgelegde feiten aanleiding geven tot de toepassing van die weigeringsgrond (1). (1) Cass. 22 april 2014, AR P.14.0410.N, AC 2014, nr. 293; S. DEWULF, Handboek Uitleveringsrecht, Intersentia 2013, 88-90, nrs. 144-145.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Uitleveringswet 1874 - Artikel 2bis - Weigeringsgrond - Ernstige risico's op flagrante rechtsweigering, foltering of onmenselijke en onterende behandeling

L'article 2bis, alinéa 2, de la loi du 15 mars 1874 sur les extraditions requiert que la personne extradée fera très vraisemblablement l'objet dans l'État requérant des violations les plus graves des articles 5 et 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, voire de l'article 3 de cette Convention; la juridiction d'instruction décide souverainement si les faits exposés peuvent induire cette cause de refus (1). (1) Cass. 22 avril 2014, RG P.14.0410.N, Pas. 2014, n° 293; S. DEWULF, Handboek Uitleveringsrecht, Intersentia 2013, 88-90, n° 144-145.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Loi du 15 mars 1874 sur les extraditions - Article 2bis - Cause de refus - Risques sérieux de déni flagrant de justice, de torture ou de traitements inhumains et dégradants

De bepaling van artikel 2bis, tweede lid, Uitleveringswet 1874, vereist dat de uitgeleverde persoon in de verzoekende Staat met enige graad van waarschijnlijkheid het voorwerp zal uitmaken van de meest ernstige schendingen van de artikelen 5 en 6 EVRM, dan wel van schending van artikel 3 EVRM; het onderzoeksgerecht oordeelt onaantastbaar of de voorgelegde feiten aanleiding geven tot de toepassing van die weigeringsgrond (1). (1) Cass. 22 april 2014, AR P.14.0410.N, AC 2014, nrs. 293; S. DEWULF, Handboek Uitleveringsrecht, Intersentia 2013, 88-90, nrs. 144-145.

UITLEVERING - Uitleveringswet 1874 - Artikel 2bis - Weigeringsgrond - Ernstige risico's op flagrante rechtsweigerig, foltering of onmenselijke en ontorende behandeling

L'article 2bis, alinéa 2, de la loi du 15 mars 1874 sur les extraditions requiert que la personne extradée fera très vraisemblablement l'objet dans l'État requérant des violations les plus graves des articles 5 et 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, voire de l'article 3 de cette Convention; la juridiction d'instruction décide souverainement si les faits exposés peuvent induire cette cause de refus (1). (1) Cass. 22 avril 2014, RG P.14.0410.N, Pas. 2014, n° 293; S. DEWULF, Handboek Uitleveringsrecht, Intersentia 2013, 88-90, n° 144-145.

EXTRADITION - Loi du 15 mars 1874 sur les extraditions - Article 2bis - Cause de refus - Risques sérieux d'être soumis à un déni flagrant de justice, à des faits de torture ou des traitements inhumains ou dégradants

P.18.0536.N

23 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181023.5](#)

AC nr. ...

Het principiële verbod dieren te fokken door het kruisen van verschillende rassen, geeft uitvoering aan artikel 10 Dierenwelzijnswet dat aan de Koning de mogelijkheid verleent om aan de kwekers bij het verhandelen van dieren voorwaarden op te leggen met het doel deze te beschermen en hun welzijn te verzekeren onder meer door preventie van ziekten welke onder meer kunnen worden veroorzaakt door toegepaste fokmethoden.

DIEREN - Verbod dieren te fokken door het kruisen van rassen - Wettelijke grondslag
- Art. 10 Wet 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren
- Art. 19, § 3 KB 27 april 2007 houdende erkenningsvoorwaarden voor inrichtingen voor dieren en de voorwaarden inzake de verhandeling van dieren

L'interdiction de principe de l'élevage par croisements de races différentes procure exécution à l'article 10 de la loi du 14 août 1986 relative à la protection et au bien-être des animaux, qui confère au Roi la possibilité d'imposer aux éleveurs les conditions afférentes à la commercialisation des animaux dans le but de les protéger et d'assurer leur bien-être, entre autres par la prévention de maladies pouvant notamment être causées par les méthodes d'élevage auxquelles il est recouru.

ANIMAUX - Interdiction de l'élevage d'animaux par croisements de races différentes - Base légale
- Art. 10 Loi relative à la protection et au bien-être des animaux
- Art. 19, § 3 A.R. du 27 avril 2007

P.18.0539.N

30 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181030.2](#)

AC nr. ...

Artikel 1, tweede lid, Wet Verzachtende Omstandigheden vereist enkel dat de rechter de gegevens opgeeft waaruit hij voor de inverdenkinggestelde of de beklaagde het bestaan van verzachtende omstandigheden afleidt en bij afwezigheid van desbetreffend verweer, verplicht artikel 149 Grondwet de rechter niet tot een meer omstandige motivering; hieruit volgt dat de rechter ten aanzien van de beklaagde die daarover geen verweer heeft gevoerd, het bestaan van verzachtende omstandigheden kan afleiden uit het feit dat de beklaagde nog niet is veroordeeld tot criminele straffen wat geen automatisme inhoudt en niet betekent dat de rechter geen weloverwogen beslissing heeft genomen op grond van de gegevens eigen aan de zaak.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Opgave van gegevens waaruit het bestaan van verzachtende omstandigheden wordt afgeleid

STRAF - Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Verzachtende omstandigheden - Motivering - Opgave van gegevens waaruit het bestaan van verzachtende omstandigheden wordt afgeleid zonder verweer daarover

L'article 1er, alinéa 2, de la loi du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes requiert uniquement que le juge indique les éléments dont il déduit l'existence de circonstances atténuantes dans le chef de l'inculpé ou du prévenu et, à défaut de défense à ce propos, l'article 149 de la Constitution n'impose pas au juge une motivation plus circonstanciée ; il en résulte que le juge peut déduire l'existence de circonstances atténuantes à l'égard du prévenu qui n'a pas invoqué de défense à ce propos, du fait que le prévenu n'a pas encore fait l'objet d'une condamnation à des peines criminelles ce qui n'implique pas un automatisme ni ne signifie que le juge n'a pas statué de manière réfléchie sur la base des éléments propres à la cause.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Indication des éléments dont est déduite l'existence de circonstances atténuantes

PEINE - Circonstances atténuantes. causes d'excuse; voir aussi: 276/05 infraction - Circonstances atténuantes - Motivation - Indication des éléments dont est déduite l'existence de circonstances atténuantes, à défaut de défense à ce propos

P.18.0543.N

30 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181030.3](#)

AC nr. ...

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 43, §3, Wegvervoerswet blijkt dat die bepaling het begrip van de medeverantwoordelijkheid invoert voor personen die, naast de vervoerder, tussenkomen in de uitvoering van de transporten, zodat ook deze personen kunnen worden gestraft wegens inbreuken inzake ladingveiligheid; deze personen worden op exhaustieve wijze in die bepaling opgesomd (1). (1) Parl. St. Kamer 2012-13 nr. 53-2612/001, p. 36.

VERVOER - Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer - Artikel 43, § 3, Wegvervoerswet - Personen die, naast de vervoerder, tussenkomen in de uitvoering van de transporten - Strafbaarheid

Il ressort des travaux préparatoires de l'article 43, § 3, de la loi du 15 juillet 2013 relative au transport de marchandises par route et portant exécution du Règlement (CE) n° 1071/2009 du Parlement européen et du Conseil du 21 octobre 2009 établissant des règles communes sur les conditions à respecter pour exercer la profession de transporteur par route, et abrogeant la Directive 96/26/CE du Conseil et portant exécution du Règlement (CE) n° 1072/2009 du Parlement européen et du Conseil du 21 octobre 2009 établissant des règles communes pour l'accès au marché du transport international de marchandises par route, que cette disposition introduit la notion de coresponsabilité des personnes qui, outre le transporteur, interviennent dans l'exécution des transports, de sorte que ces personnes peuvent également être punies du chef d'infractions en matière de sécurité du chargement; cette disposition énumère ces personnes de manière exhaustive (1). (1) Doc. parl. Chambre 2012-13 n° 53-2612/001, p. 36.

TRANSPORT - Transport de biens - Transport par terre. transport par route - Loi du 15 juillet 2013, article 43, § 3 - Personnes qui, outre le transporteur, interviennent dans l'exécution des transports - Caractère répréhensible

Artikel 5.1.e EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, verzet zich niet ertegen dat de gepaste therapeutische telastneming van een geïnterneerde persoon kortstondig wordt onderbroken om, gelet op hem toerekenbare gewijzigde omstandigheden, een nieuwe gepaste behandeling te vinden; dergelijke onderbreking neemt een aanvang wanneer de geïnterneerde persoon niet meer geniet van een gepaste behandeling en neemt een einde wanneer de therapeutische telastneming herneemt waarbij onaantastbaar in concreto wordt beoordeeld of deze duur redelijk is (1). (1) Cass. 3 januari 2017, AR P.16.1246.N, AC 2017, nr. 8.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 -

L'article 5, § 1er, point e, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'homme, ne s'oppose pas à ce que la prise en charge thérapeutique adaptée d'une personne internée soit momentanément interrompue afin de trouver, compte tenu d'un changement de circonstances qui lui est imputable, un nouveau traitement adapté; une telle interruption prend cours lorsque la personne internée ne bénéficie plus d'un traitement adapté et prend fin lorsque la prise en charge thérapeutique reprend, le caractère raisonnable de cette durée relevant d'une appréciation souveraine in concreto (1). (1) Cass. 3 janvier 2017, RG P. P.16.1246.N, Pas. 2017, n° 8.

DEFENSE SOCIALE - Internement - DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 -

Uit de bepalingen van artikel 1, eerste lid, 3 en 12 van het koninklijk besluit van 9 september 1981 betreffende de bescherming van vogels in het Vlaamse Gewest, artikel 58, §1, 2°, eerste gedachtestreep, Decreet Natuurbehoud en artikel 16.1.1 en 16.6.1, §1, eerste lid, Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, volgt dat wie vogels onder zich houdt behorende tot één van de op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie in het wild voorkomende vogelsoorten of tot de bijlage I K.B. Vogelbescherming Vlaanderen, nog steeds strafbaar is, thans overeenkomstig artikel 16.6.1, §1, eerste lid, DABM.

MILIEURECHT - Onder zich houden van bepaalde vogelsoorten - Strafbaarheid in de tijd - Toepassing

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Milieurecht - Onder zich houden van bepaalde vogelsoorten - Strafbaarheid in de tijd - Toepassing

Il résulte des dispositions de articles 1er, alinéa 1er, 3 et 12 de l'arrêté royal du 9 septembre 1981 relatif à la protection des oiseaux en Région flamande, de l'article 58, § 1er, 2°, premier tiret, du décret du Conseil flamand du 21 octobre 1997 concernant la conservation de la nature et le milieu naturel et des articles 16.1.1 et 16.6.1, § 1er, alinéa 1er, du décret du Conseil flamand du 5 avril 1995 contenant des dispositions générales concernant la politique de l'environnement (DABM), que celui qui détient des oiseaux appartenant à l'une des espèces d'oiseaux vivant à l'état sauvage sur le territoire européen des États membres de l'Union européenne ou figurant à l'annexe I à l'arrêté royal du 9 septembre 1981, est toujours punissable, actuellement conformément à l'article 16.6.1, § 1er, alinéa 1er, du décret DABM du Conseil flamand du 5 avril 1995.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Détention de certaines espèces d'oiseaux - Répression dans le temps - Application

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Droit de l'environnement - Détention de certaines espèces d'oiseaux - Répression dans le temps - Application

Uit de samenhang van de bepalingen van artikel 15 Grondwet, artikel 12 van het koninklijk besluit van 9 september 1981 betreffende de bescherming van vogels in het Vlaamse Gewest, en artikel 60, §1, en 61 Decreet Natuurbehoud, volgt dat ambtenaren en natuurwachters van de administratie bevoegd voor het natuurbehoud alsook boswachters van het bosbeheer bevoegd zijn om zonder machtiging van een rechter onder meer magazijnen, bergplaatsen, kantoren, bedrijfsgebouwen, stallen, stapelhuizen en de in de open lucht gelegen bedrijven alsook alle gronden en wateren te betreden.

MILIEURECHT - Ambtenaren en natuurwachters van de administratie bevoegd voor het natuurbehoud - Boswachters van het bosbeheer - Bevoegdheid - Betreduingsbevoegdheid zonder machtiging van een rechter

Il résulte de la combinaison des dispositions de l'article 15 de la Constitution, de l'article 12 de l'arrêté royal du 9 septembre 1981 relatif à la protection des oiseaux en Région flamande et des articles 60, § 1er, et 61 du décret du Conseil flamand du 21 octobre 1997 concernant la conservation de la nature et le milieu naturel, que les fonctionnaires et les gardes nature de l'administration chargée de la conservation de la nature ainsi que les gardes forestiers de l'administration forestière sont habilités, sans autorisation d'un juge, à avoir accès notamment aux magasins, remises, bureaux, immeubles d'entreprise, étables, entrepôts et aux entreprises situées en plein air ainsi qu'aux terrains et eaux.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Fonctionnaires et gardes nature de l'administration chargée de la conservation de la nature - Gardes forestiers de l'administration forestière - Compétence - Droit d'accès sans autorisation d'un juge

P.18.0560.N

26 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180626.3](#)

AC nr. ...

Het verzoek dat strekt tot onttrekking van een zaak aan een rechtscollege dat de zaak reeds heeft beslecht is kennelijk niet ontvankelijk (1). (1) Cass. 2 juni 2009, AR P.09.0787.N, AC 2009, nr. 369; R. DECLERCQ, ? Verwijzing van de ene rechtbank naar de nadere', Comm.Straf.,2014, nr. 44.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Strafzaken - Verzoek tot onttrekking van een zaak aan een rechtscollege dat de zaak reeds heeft beslecht - Ontvankelijkheid

La demande de dessaisissement d'une juridiction ayant déjà statué en la cause est manifestement irrecevable (1). (1) Cass. 2 juin 2009, RG P.09.0787.N, Pas. 2009, n° 369; R. DECLERCQ, « Verwijzing van de ene rechtbank naar de andere », Comm.Straf., 2014, n° 44.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière répressive - Demande de dessaisissement d'une juridiction ayant déjà statué en la cause - Recevabilité

P.18.0562.F

6 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180606.6](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

JEUGDBESCHERMING - Minderjarige ouder dan zestien jaar die een als misdrijf overschreven feit heeft gepleegd - Uithandengeving - Uithandengeving beslist in eerste aanleg met voorlopige tenuitvoerlegging - Hoger beroep - Nietigverklaring van het beroepen vonnis - Uithandengeving beslist door de appelrechter - Gevolg voor de saisine van de onderzoeksrechter

Conclusions de l'avocat général Vandermeersch.

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Mineur âgé de plus de seize ans ayant commis un fait qualifié infraction - Dessaisissement - Dessaisissement prononcé en première instance avec exécution provisoire - Appel - Annulation du jugement entrepris - Dessaisissement prononcé par le juge d'appel - Incidence sur la saisine du juge d'instruction

Conclusie van advocaat-generaal Vandermeersch.

ONDERZOEKSRECHTER - Persoonlijke bevoegdheid - Minderjarige ouder dan zestien jaar die een als misdrijf overschreven feit heeft gepleegd - Uithandengeving - Uithandengeving beslist in eerste aanleg met voorlopige tenuitvoerlegging - Hoger beroep - Nietigverklaring van het beroepen vonnis - Uithandengeving beslist door de appelrechter - Gevolg voor de saisine van de onderzoeksrechter

Conclusions de l'avocat général Vandermeersch.

JUGE D'INSTRUCTION - Compétence personnelle - Mineur âgé de plus de seize ans ayant commis un fait qualifié infraction - Dessaisissement - Dessaisissement prononcé en première instance avec exécution provisoire - Appel - Annulation du jugement entrepris - Dessaisissement prononcé par le juge d'appel - Incidence sur la saisine du juge d'instruction

Wanneer de jeugdrechter in hoger beroep het vonnis van de jeugdrechtbank nietig verklaart dat de uithandengeving van een minderjarige had bevolen met voorlopige tenuitvoerlegging en hij, bij wege van nieuwe beschikkingen, op zijn beurt de uithandengeving beveelt, vervangt de beslissing van de appelrechter de nietigverklarde beslissing in eerste aanleg; bijgevolg blijft de zaak aanhangig bij de onderzoeksrechter bij wie de zaak ingevolge het vonnis van uithandengeving aanhangig was gemaakt, zelfs bij ontstentenis van een nieuwe vordering van het openbaar ministerie (1). (Impliciete oplossing) (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 362.

JEUGDBESCHERMING - Minderjarige ouder dan zestien jaar die een als misdrijf overschreven feit heeft gepleegd - Uithandengeving - Uithandengeving beslist in eerste aanleg met voorlopige tenuitvoerlegging - Hoger beroep - Nietigverklaring van het beroepen vonnis - Uithandengeving beslist door de appelrechter - Gevolg voor de saisine van de onderzoeksrechter

- Art. 57bis Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

ONDERZOEKSRECHTER - Persoonlijke bevoegdheid - Minderjarige ouder dan zestien jaar die een als misdrijf overschreven feit heeft gepleegd - Uithandengeving - Uithandengeving beslist in eerste aanleg met voorlopige tenuitvoerlegging - Hoger beroep - Nietigverklaring van het beroepen vonnis - Uithandengeving beslist door de appelrechter - Gevolg voor de saisine van de onderzoeksrechter

- Art. 57bis Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

Lorsque le juge de la jeunesse d'appel annule le jugement du tribunal de la jeunesse qui avait ordonné le dessaisissement d'un mineur d'âge avec exécution provisoire et, statuant par voie de dispositions nouvelles, ordonne à son tour le dessaisissement, la décision du juge d'appel vient se substituer à la décision annulée de première instance; dès lors, le juge d'instruction qui avait été saisi à la suite du jugement de dessaisissement, reste saisi de la cause, même en l'absence de nouvelles réquisitions du ministère public (Solution implicite) (1). (1) Voir les concl. du MP.

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Mineur âgé de plus de seize ans ayant commis un fait qualifié infraction - Dessaisissement - Dessaisissement prononcé en première instance avec exécution provisoire - Appel - Annulation du jugement entrepris - Dessaisissement prononcé par le juge d'appel - Incidence sur la saisine du juge d'instruction

- Art. 57bis L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

JUGE D'INSTRUCTION - Compétence personnelle - Mineur âgé de plus de seize ans ayant commis un fait qualifié infraction - Dessaisissement - Dessaisissement prononcé en première instance avec exécution provisoire - Appel - Annulation du jugement entrepris - Dessaisissement prononcé par le juge d'appel - Incidence sur la saisine du juge d'instruction

- Art. 57bis L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

P.18.0567.F

20 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180620.2](#)

AC nr. ...

Voor de toepassing van artikel 74/6, §1, 3°, Vreemdelingenwet is niet vereist dat de vreemdeling meerdere verzoeken om internationale bescherming heeft ingediend.

VREEMDELINGEN - Verzoeker om internationale bescherming - Terugkeerprocedure - Vasthouding in een welbepaalde plaats - Artikel 74/6, § 1, 3°, Vreemdelingenwet - Toepassingsvoorwaarde

- Art. 74/6, § 1, 3° Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

L'application de l'article 74/6, § 1er, 3°, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers ne requiert pas que l'étranger ait introduit plusieurs demandes de protection internationale.

ETRANGERS - Demandeur de protection internationale - Procédure de retour - Maintien dans un lieu déterminé - Loi du 15 décembre 1980, article 74/6, § 1er, 3° - Condition d'application

- Art. 74/6, § 1er, 3° L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Wanneer de minister in de beslissing tot vrijheidsberoving de concrete omstandigheden vermeldt die de maatregel verantwoorden, gelet op de dringende noodzakelijkheid bepaald in artikel 74/6, §1, 3°, Vreemdelingenwet, motiveert hij die maatregel overeenkomstig artikel 62 van die wet; geen enkele bepaling verplicht hem om daarenboven de redenen uiteen te zetten waarom hij oordeelt dat een minder dwingende maatregel niet geschikt zou zijn om dat doel te bereiken (1). (1) Cass. 12 november 2014, AR P.14.1562.F, AC 2014, nr. 689.

VREEMDELINGEN - Verzoeker om internationale bescherming - Terugkeerprocedure - Vasthouding in een welbepaalde plaats - Administratieve maatregel - Motivering - Omvang - Minder dwingende maatregel

- Art. 74/6, § 1, 3° Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Lorsque, dans la décision de privation de liberté, il indique concrètement les circonstances justifiant la mesure au regard des impératifs de nécessité prévus par l'article 74/6, § 1er, 3°, de la loi du 15 décembre 1980, le ministre motive cet acte conformément à l'article 62 de cette loi; aucune disposition ne lui impose d'exposer en outre les raisons pour lesquelles il considère qu'une mesure moins contraignante serait inapte à rencontrer cet objectif (1). (1) Cass. 12 novembre 2014, RG P.14.1562.F, Pas. 2014, n° 689.

ETRANGERS - Demandeur de protection internationale - Procédure de retour - Maintien dans un lieu déterminé - Mesure administrative - Motivation - Etendue - Mesure moins contraignante

- Art. 74/6, § 1er, 3° L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.18.0577.N

23 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181023.3](#)

AC nr. ...

Uit de tekst van de artikelen 203, § 1, eerste lid, 204 en 205 Wetboek van Strafvordering, hun wetsgeschiedenis, de doelstellingen ervan en hun onderling verband volgt dat indien het openbaar ministerie bij het appelgerecht zijn grieven opneemt in het exploit waarbij het zijn hoger beroep betekent aan de beklaagde, aan de verplichting de grieven tijdig kenbaar te maken is voldaan indien het exploit met de grieven wordt betekend binnen veertig dagen na het beroepen vonnis en het exploit binnen die termijn wordt neergelegd ter griffie van het appelgerecht en dit op straffe van verval van het hoger beroep (1). (1) Cass. 23 oktober 2018, AR P.18.0599.N, AC 2018, nr. 579.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Openbaar ministerie bij het appelgerecht - Verplichting de grieven kenbaar te maken - Grieven opgenomen in het betekeningsexploot - Termijn van betekening en neerlegging

- Artt. 203, § 1, eerste lid, 204 en 205 Wetboek van Strafvordering

Il résulte du texte des articles 203, § 1er, alinéa 1er, 204 et 205 du Code d'instruction criminelle, de leurs travaux préparatoires, de leurs objectifs et de leur lien réciproque que si les griefs élevés par le ministère public près la juridiction d'appel figurent dans l'exploit par lequel il notifie son appel au prévenu, l'obligation de communiquer les griefs en temps utile est remplie si l'exploit mentionnant les griefs est notifié dans les quarante jours suivant celui du jugement entrepris et déposé, dans le même délai, au greffe de la juridiction d'appel et ce, à peine de déchéance de l'appel (1). (1) Cass. 23 octobre 2018, RG P.18.0599.N, Pas. 2018, n° 579.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Ministère public près la juridiction d'appel - Obligation de communiquer les griefs - Griefs mentionnés dans l'exploit de notification - Délai de notification et de dépôt

- Art. 203, § 1er, al. 1er, 204 et 205 Code d'Instruction criminelle

P.18.0578.N

2 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181002.8](#)

AC nr. ...

De vervallenverklaring van het hoger beroep van de beklaagde is zonder invloed op de saisine van de appelrechters wanneer ingevolge het hoger beroep van het openbaar ministerie de appelrechters zowel de schuld van de beklaagde als de hem opgelegde bestraffing opnieuw beoordelen.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Saisine van de

La déchéance de l'appel formé par le prévenu est sans incidence sur la saisine des juges d'appel lorsque, ensuite de l'appel du ministère public, les juges d'appel statuent à nouveau tant sur la culpabilité du prévenu que sur la peine qui lui a été infligée.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Saisine de la juridiction d'appel - Appel du

appelrechter - Hoger beroep van het openbaar ministerie wat schuld en bestraffing betreft - Vervallenverklaring van het hoger beroep van de beklaagde

- Artt. 203, 204 en 210 Wetboek van Strafvordering

Het cassatieberoep tegen een vonnis dat de beklaagde strafrechtelijk veroordeelt en de zaak in voortzetting plaatst na een deskundige aangesteld te hebben om na te gaan of die beklaagde lichamelijk en geestelijk geschikt is om een voertuig te besturen, is ontvankelijk (1). (1) Impliciete oplossing. Zie concl. OM.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Eindbeslissing - Veroordelend vonnis dat een deskundigenonderzoek beveelt over een beveiligingsmaatregel - Ontvankelijkheid van de voorziening

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Uit artikel 210, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en zijn wetsgeschiedenis volgt dat de herneming voor de appelrechters van een in eerste aanleg gevoerd verweer geen nauwkeurig bepaalde grief vormt in de zin van deze bepaling wat als gevolg heeft dat de appelrechters niet gehouden zijn een dergelijk hernomen verweer te beantwoorden; geen enkele wetsbepaling verplicht de appelrechters de partijen bij de behandeling van de zaak op deze bepaling en haar gevolgen te wijzen.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grief - Begrip - Grief bestaande in de herneming van een in eerste aanleg gevoerd verweern - Gevolg - Informatieplicht van de rechter

- Art. 210, eerste lid Wetboek van Strafvordering

ministère public quant à la culpabilité et à la peine - Déchéance de l'appel formé par le prévenu

- Art. 203, 204 et 210 Code d'Instruction criminelle

Est recevable le pourvoi introduit contre un jugement condamnant pénalement le prévenu et mettant la cause en continuation après avoir désigné un expert dans le but de vérifier si le prévenu est physiquement et psychiquement capable de conduire un véhicule (1). (1) Solution implicite. Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Décision définitive - Jugement de condamnation ordonnant une expertise sur une mesure de sûreté - Recevabilité du pourvoi

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

Il résulte de l'article 210, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle et de ses travaux préparatoires que la réitération, devant les juges d'appel, d'une défense exposée en première instance ne constitue pas un grief précis au sens de cette disposition et a pour conséquence que les juges d'appel ne sont pas tenus de répondre à pareille défense réitérée; aucune disposition légale n'oblige les juges d'appel à attirer l'attention des parties sur cette disposition et sur ses conséquences lors de l'examen de la cause.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Grief - Notion - Grief consistant en la réitération d'une défense exposée en première instance - Conséquence - Obligation d'information incombant au juge

- Art. 210, al. 1er Code d'Instruction criminelle

Uit artikel 38, § 1, Wet Wederzijdse Erkenning Straffen 2012 volgt dat, bij weigering van de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel door het onderzoeksgerecht, de buitenlandse straf onmiddellijk en rechtstreeks uitvoerbaar is in België en door de autoriteiten van de uitvoerende macht ook moet worden uitgevoerd; aldus kan het onderzoeksgerecht, als bevoegde Belgische autoriteit, zich ertoe verbinden deze straf ten uitvoer te leggen overeenkomstig de Belgische wetgeving (1). (1) Zie Cass. 18 oktober 2006, AR P.06.1316.F, AC 2006, nr. 496, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH; J. VAN GAEVER, Het Europees aanhoudingsbevel in de praktijk, Kluwer, 2013, 111-112 en 129; S. DEWULF, Uitleveringsrecht, Intersentia, 2013, 238; D. VAN DAELE, "De tenuitvoerlegging in België van een vrijheidsbenemende straf of maatregel opgelegd in een andere lidstaat van de Europese Unie", NC 2015, 298.

STRAFUITVOERING -

- Art. 6, 4e Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

ONDERZOEKSGERECHTEN -

- Art. 6, 4e Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL -

- Art. 6, 4e Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

Il résulte de l'article 38, § 1er, de la loi du 15 mai 2012 relative à l'application du principe de reconnaissance mutuelle aux peines ou mesures privatives de liberté prononcées dans un État membre de l'Union européenne que, si la juridiction d'instruction refuse d'exécuter le mandat européen, la peine prononcée à l'étranger est directement et immédiatement exécutoire en Belgique et doit effectivement être mise à exécution par les autorités du pouvoir exécutif; ainsi, en tant qu'autorité belge compétente, la juridiction d'instruction peut s'engager à exécuter cette peine conformément à la législation belge (1). (1) Voir Cass. 18 octobre 2006, RG P.06.1316.F, Pas. 2006, n° 496, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général; J. VAN GAEVER, Het Europees aanhoudingsbevel in de praktijk, Kluwer, 2013, 111-112 et 129; S. DEWULF, Uitleveringsrecht, Intersentia, 2013, 238; D. VAN DAELE, «De tenuitvoerlegging in België van een vrijheidsbenemende straf of maatregel opgelegd in een andere lidstaat van de Europese Unie», N.C. 2015, 298.

APPLICATION DES PEINES -

- Art. 6, 4e L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION -

- Art. 6, 4e L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

MANDAT D'ARRET EUROPEEN -

- Art. 6, 4e L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

P.18.0583.F

17 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181017.2](#)

AC nr. 562

De rechtstreekse uitlokking tot het plegen van een misdrijf, met name door woorden gesproken in openbare bijeenkomsten of plaatsen, als bedoeld in artikel 66, vijfde lid, Strafwetboek, moet voor een bijeenkomst of toehoorders plaatsvinden, strekken tot het plegen van een welbepaald misdrijf door de uitgelokte persoon of personen, waarbij de bestraffing van die wijze van deelneming erop gericht is gevaarlijke of schuldige opruiing tegen te gaan door de veroordeling van onruststokers mogelijk te maken die, op openbare bijeenkomsten, de aanwezigen tot overtreding van de strafwet aanzetten (1). (1) Zie F. Kuty, Principes généraux du droit pénal belge, dl. III, L'auteur de l'infraction pénale, Brussel, Larcier, 2012, p. 313.

MISDRIJF - Deelneming - Rechtstreekse uitlokking tot het plegen van een misdrijf door woorden gesproken in openbare bijeenkomsten of plaatsen

- Art. 66, vijfde lid Strafwetboek

La provocation directe à commettre une infraction, notamment par des discours tenus dans des réunions ou lieux publics visée à l'article 66, alinéa 5, du Code pénal doit intervenir devant une assemblée ou un auditoire, tendre à la commission d'une infraction déterminée par la ou les personnes provoquées, la répression de ce mode de participation étant destinée à combattre les excitations dangereuses et coupables en permettant la condamnation de fauteurs de troubles qui, dans des réunions publiques, incitent les personnes présentes à contrevenir à la loi pénale (1). (1) Voir F. Kuty, Principes généraux du droit pénal belge, T. III, L'auteur de l'infraction pénale, Bruxelles, Larcier 2012. p. 313.

INFRACTION - Participation - Provocation directe à commettre une infraction par des discours tenus dans des réunions ou lieux publics

- Art. 66, al. 5 Code pénal

Strafbare deelneming vereist dat de deelnemer, als dader of medeplichtige, kennis heeft van het feit dat hij deelneemt aan een welbepaalde misdaad of een welbepaald wanbedrijf; hiertoe is vereist maar ook voldoende dat hij kennis heeft van alle omstandigheden die aan een handeling van de hoofddader het kenmerk van een misdaad of wanbedrijf verlenen, maar niet dat hij kennis heeft van alle bijzondere uitvoeringsmodaliteiten van het misdrijf (1). (1) Cass. 7 september 2005, AR P.05.0358.F, AC 2005, nr. 414.

MISDRIJF - Deelneming - Voorwaarden - Element van kennisneming

- Artt. 66 en 67 Strafwetboek

Pour qu'il y ait participation criminelle, il est requis que l'agent, qu'il soit coauteur ou complice, ait connaissance de la circonstance qu'il participe à un crime ou à un délit déterminé; à cet effet, il faut et il suffit qu'il ait connaissance de toutes les circonstances nécessaires pour faire d'un acte de l'auteur principal, un crime ou un délit sans qu'il soit requis que le participant connaisse toutes les modalités d'exécution particulières de l'infraction (1). (1) Cass. 7 septembre 2005, RG P.05.0348.F, Pas. 2005, n° 414.

INFRACTION - Participation - Conditions - Élément de connaissance

- Art. 66 et 67 Code pénal

P.18.0589.N

12 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180612.7](#)

AC nr. ...

Het in handen van de gemachtigde van de gevangenisdirecteur ingestelde cassatieberoep door een vreemdeling wiens uitlevering wordt gevraagd en die opkomt tegen het arrest dat uitspraak doet over zijn op grond van artikel 5.4 EVRM en artikel 5, vierde lid, Uitleveringswet 1874, ingediende verzoek tot voorlopige invrijheidstelling, is niet ontvankelijk.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen -

- Art. 425, § 1, eerste lid Wetboek van Strafvordering

UITLEVERING -

- Art. 425, § 1, eerste lid Wetboek van Strafvordering

Le pourvoi introduit entre les mains du délégué du directeur de la prison par un étranger faisant l'objet d'une demande d'extradition, qui critique l'arrêt statuant sur sa demande de mise en liberté provisoire sur la base de l'article 5, § 4, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et de l'article 5, alinéa 4, de la loi du 15 mars 1874 sur les extraditions, est irrecevable.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme du pourvoi en cassation et indications -

- Art. 425, § 1er, al. 1er Code d'Instruction criminelle

EXTRADITION -

- Art. 425, § 1er, al. 1er Code d'Instruction criminelle

P.18.0599.N

23 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181023.4](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat het openbaar ministerie bij het appelgerecht over een termijn van veertig dagen beschikt om het betekeningsexploot met de grieven neer te leggen, daar waar een beklagde slechts beschikt over een termijn van dertig dagen, is niet strijdig met artikel 6 EVRM.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Openbaar ministerie bij het appelgerecht - Verplichting de grieven kenbaar te maken - Grieven opgenomen in het betekeningsexploot - Afwijkende termijn van betekening en neerlegging - Verenigbaarheid met artikel 6 EVRM

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Artt. 203, § 1, eerste lid, 204 en 205 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Hoger beroep - Openbaar ministerie bij het

La circonstance que le ministère public près la juridiction d'appel dispose d'un délai de quarante jours pour déposer l'exploit de notification mentionnant les griefs, alors que le prévenu ne dispose que d'un délai de trente jours, n'est pas contraire à l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Ministère public près la juridiction d'appel - Obligation de communiquer les griefs - Griefs mentionnés dans l'exploit de notification - Délai dérogatoire de notification et de dépôt - Compatibilité avec l'article 6 de la Conv. D.H.

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 203, § 1er, al. 1er, 204 et 205 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 -

appelgerecht - Verplichting de grieven kenbaar te maken - Grieven opgenomen in het betekeningsexploit - Afwijkende termijn van betekening en neerlegging - Verenigbaarheid met artikel 6 EVRM

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Artt. 203, § 1, eerste lid, 204 en 205 Wetboek van Strafvordering

Uit de tekst van de artikelen 203, § 1, eerste lid, 204 en 205 Wetboek van Strafvordering, hun wetsgeschiedenis, de doelstellingen ervan en hun onderling verband volgt dat indien het openbaar ministerie bij het appelgerecht zijn grieven opneemt in het exploit waarbij het zijn hoger beroep betekent aan de beklaagde, aan de verplichting de grieven tijdig kenbaar te maken is voldaan indien het exploit met de grieven wordt betekend binnen veertig dagen na het beroepen vonnis en het exploit binnen die termijn wordt neergelegd ter griffie van het appelgerecht en dit op straffe van verval van het hoger beroep (1). (1) Cass. 23 oktober 2018, AR P.18.0577.N, AC 2018, nr. 578.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Openbaar ministerie bij het appelgerecht - Verplichting de grieven kenbaar te maken - Grieven opgenomen in het betekeningsexploit - Termijn van betekening en neerlegging

- Artt. 203, § 1, eerste lid, 204 en 205 Wetboek van Strafvordering

Appel - Ministère public près la juridiction d'appel - Obligation de communiquer les griefs - Griefs mentionnés dans l'exploit de notification - Délai dérogatoire de notification et de dépôt - Compatibilité avec l'article 6 de la Conv. D.H.

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 203, § 1er, al. 1er, 204 et 205 Code d'Instruction criminelle

Il résulte du texte des articles 203, § 1er, alinéa 1er, 204 et 205 du Code d'instruction criminelle, de leurs travaux préparatoires, de leurs objectifs et de leur lien réciproque que si les griefs élevés par le ministère public près la juridiction d'appel figurent dans l'exploit par lequel il notifie son appel au prévenu, l'obligation de communiquer les griefs en temps utile est remplie si l'exploit mentionnant les griefs est notifié dans les quarante jours suivant celui du jugement entrepris et déposé, dans le même délai, au greffe de la juridiction d'appel et ce, à peine de déchéance de l'appel (1). (1) Cass. 23 octobre 2018, RG P.18.0577.N, Pas. 2018, n° 578.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Ministère public près la juridiction d'appel - Obligation de communiquer les griefs - Griefs mentionnés dans l'exploit de notification - Délai de notification et de dépôt

- Art. 203, § 1er, al. 1er, 204 et 205 Code d'Instruction criminelle

De bepalingen van artikel 60, vierde lid, Wet Strafvuivering, en van de artikelen 7, vijfde lid, en 74/8, § 1, derde lid, Vreemdelingenwet, maken een procedureregeling uit die eigen is aan de Wet Strafvuivering en de Vreemdelingenwet, waarop de Voorlopige Hechteniswet niet van toepassing is en de bepalingen van de artikelen 5.1.a en 5.1.f EVRM waarbij onder meer de vrijheidsbeneming is toegelaten van de persoon die op rechtmatige wijze is gedetineerd na veroordeling door een daartoe bevoegde rechter en waartegen een uitwijzings- of uitleveringsprocedure hangende is, houden geen beletsel in voor de voormelde procedureregeling; uit de onderlinge samenhang van de bepalingen van artikel 60, vierde lid, Wet Strafvuivering, en de artikelen 7, vijfde lid, en 74/8, § 1, derde lid, Vreemdelingenwet vloeit voort dat, wanneer de beslissing tot administratieve vrijheidsbeneming volgt op een vonnis waarbij de strafvuiveringsrechtbank de voorlopige invrijheidstelling toestaat aan de veroordeelde met het oog op zijn verwijdering van het grondgebied, die beslissing wel degelijk kan ingaan op een latere datum dan de datum van de beslissing zelf, namelijk op de datum waarop de beslissing uitvoerbaar wordt, dit is op het ogenblik en binnen de periode bepaald in artikel 60, vierde lid, Wet Strafvuivering; in dat geval gaat de termijn van twee maanden voor de verlenging van de opsluiting, bepaald in artikel 7, vijfde lid, Vreemdelingenwet, eveneens in op het tijdstip waarop de administratieve beslissing tot vrijheidsbeneming uitvoerbaar wordt.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Artikel 5.1.f) - Recht op vrijheid en veiligheid - Vreemdelingen - Strafvuivering - Vonnis houdende voorlopige invrijheidstelling met het oog op de verwijdering van het grondgebied - Uitvoerbaarheid van het vonnis - Toepasselijke procedure - Draagwijdte

- Art. 60, vierde lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuiveringsmodaliteiten

- Artt. 7, vijfde lid en 74/8, § 1, derde lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Artikel 5.1.a) - Recht op vrijheid en veiligheid - Vreemdelingen - Strafvuivering - Vonnis houdende voorlopige invrijheidstelling met het oog op de verwijdering van het grondgebied - Uitvoerbaarheid van het vonnis - Toepasselijke procedure - Draagwijdte

Les dispositions de l'article 60, alinéa 4, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté, et des articles 7, alinéa 5, et 74/8, § 1er, alinéa 3, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers instaurent un régime procédural propre à la loi du 17 mai 2006 et à la loi du 15 décembre 1980, la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive ne lui étant pas applicable et les dispositions de l'articles 5, § 1er, a et f, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales qui autorisent notamment la privation de liberté de la personne détenue régulièrement après condamnation par un tribunal compétent et contre laquelle une procédure d'expulsion ou d'extradition est en cours, ne constituent pas un obstacle au régime procédural susmentionné; il résulte de la combinaison des dispositions de l'article 60, alinéa 4, de la loi du 17 mai 2006 et des articles 7, alinéa 5, et 74/8, § 1er, alinéa 3, de la loi du 15 décembre 1980 que, lorsque la décision ordonnant la privation de liberté administrative découle d'un jugement par lequel le tribunal de l'application des peines octroie la mise en liberté provisoire d'un condamné en vue de son éloignement du territoire, cette décision peut effectivement prendre effet à une date postérieure à celle de la décision même, à savoir à la date à laquelle la décision devient exécutoire, soit au moment et dans la période fixée à l'article 60, alinéa 4, de la loi du 17 mai 2006; en pareille occurrence, le délai de deux mois pour la prolongation de la détention, fixé à l'article 7, alinéa 5, de la loi du 15 décembre 1980 prend également cours au moment où la décision administrative de privation de liberté devient exécutoire.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Article 5, § 1er, f) - Droit à la liberté et à la sûreté - Etrangers - Application des peines - Jugement octroyant la mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire - Caractère exécutoire du jugement - Procédure applicable - Portée

- Art. 60, al. 4 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 7, al. 5, et 74/8, § 1er, al. 3 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Article 5, § 1er, a) - Droit à la liberté et à la sûreté - Etrangers - Application des peines - Jugement octroyant la mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire - Caractère exécutoire du jugement - Procédure applicable - Portée

- Art. 60, vierde lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Artt. 7, vijfde lid en 74/8, § 1, derde lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

STRAFUITVOERING - Wet Strafwitvoering - Artikel 60, vierde lid - Vreemdelingen - Vonnis houdende voorlopige invrijheidstelling met het oog op de verwijdering van het grondgebied - Uitvoerbaarheid van het vonnis - Toepasselijke procedure - Draagwijdte

- Art. 60, vierde lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Artt. 7, vijfde lid en 74/8, § 1, derde lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

STRAFUITVOERING - Wet Strafwitvoering - Artikel 60, vierde lid - Vreemdelingen - Vonnis houdende voorlopige invrijheidstelling met het oog op de verwijdering van het grondgebied - Bevel tot verlaten van het grondgebied - Ogenblik waarop het bevel tot verlaten van het grondgebied wordt genomen - Draagwijdte

- Art. 60, vierde lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

VOORLOPIGE HECHTENIS - Algemeen - Vreemdelingen - Strafwitvoering - Vonnis houdende voorlopige invrijheidstelling met het oog op de verwijdering van het grondgebied - Uitvoerbaarheid van het vonnis - Toepasselijke procedure - Draagwijdte

- Art. 60, vierde lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Artt. 7, vijfde lid en 74/8, § 1, derde lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Vreemdelingenwet - Artikelen 7, vijfde lid en 74/8, § 1, derde lid - Strafwitvoering - Vonnis houdende voorlopige invrijheidstelling met het oog op de verwijdering van het grondgebied - Uitvoerbaarheid van het vonnis - Toepasselijke procedure - Draagwijdte

- Art. 60, vierde lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Artt. 7, vijfde lid en 74/8, § 1, derde lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 60, al. 4 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 7, al. 5, et 74/8, § 1er, al. 3 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

APPLICATION DES PEINES - L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté - Article 60, alinéa 4 - Etrangers - Jugement octroyant la mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire - Caractère exécutoire du jugement - Procédure applicable - Portée

- Art. 60, al. 4 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 7, al. 5, et 74/8, § 1er, al. 3 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

APPLICATION DES PEINES - L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté - Article 60, alinéa 4 - Etrangers - Jugement octroyant la mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire - Ordre de quitter le territoire - Moment où l'ordre de quitter le territoire est décerné - Portée

- Art. 60, al. 4 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

DETENTION PREVENTIVE - Généralités - Etrangers - Application des peines - Jugement octroyant la mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire - Caractère exécutoire du jugement - Procédure applicable - Portée

- Art. 60, al. 4 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 7, al. 5, et 74/8, § 1er, al. 3 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers - Articles 7, alinéa 5, et 74/8, § 1er, alinéa 3 - Application des peines - Jugement octroyant la mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire - Caractère exécutoire du jugement - Procédure applicable - Portée

- Art. 60, al. 4 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 7, al. 5, et 74/8, § 1er, al. 3 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Een verzoek tot herziening kan steunen op het intrekken door een slachtoffer van zijn verklaring, wanneer een gegeven de oprechtheid van die intrekking waarschijnlijk maakt (1). (1) Ph. TRAEST, "De herziening in strafzaken aan herziening toe?", in Amicus Curiae Liber Amicorum Marc De Swaef, p. 386-387; H.D. BOSLY, D. VANDERMEERSCH en M.-A. BEERNAERT, Droit de la procédure pénale, La Chartre, 2017, 8e editie, p. 1622-1623.

HERZIENING - Verzoek en verwijzing om advies - Verzoek - Ontvankelijkheid van de aanvraag - Intrekking door het slachtoffer van zijn verklaring - Draagwijdte

Une demande en révision peut s'appuyer sur la rétractation par la victime de sa déclaration, lorsqu'un élément rend vraisemblable la sincérité de cette rétractation (1). (1) Ph. TRAEST, "De herziening in strafzaken aan herziening toe?", dans Amicus Curiae Liber Amicorum Marc De Swaef, p. 386-387 ; H.D. BOSLY, D. VANDERMEERSCH et M.-A. BEERNAERT, Droit de la procédure pénale, La Chartre, 2017, 8ème édition, p. 1622-1623.

RÉVISION - Requete et renvoi pour avis - Requête - Recevabilité de la demande - Rétractation par la victime de sa déclaration - Portée

P.18.0607.F

27 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180627.2](#)

AC nr. ...

Geen enkele wetsbepaling legt de rechter die uitspraak doet over de gegrondheid van de door de eiser in verzet als, enerzijds, overmacht en, anderzijds, wettige reden van verschoning aangevoerde omstandigheden, de verplichting op om met afzonderlijke redenen uitspraak te doen of in zijn beslissing uitdrukkelijk te beklemtonen dat hij die feitelijke gegevens afzonderlijk in het licht van de begrippen overmacht en wettige reden van verschoning heeft onderzocht, voor zover hij de gebruikelijke betekenis van die begrippen niet miskent zoals die door de wetgever is bepaald (1). (1) Cass. 21 maart 2018, AR P.17.1062.F, AC 2018, nr. 196 met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH (2de middel, 1ste onderdeel) in Pas. 2018, nr. 196.

VERZET - Strafzaken - Verstek - Verzet ongedaan verklaard - Inroepen van overmacht en wettige reden van verschoning - Afwijzing - Motivering

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

Aucune disposition législative n'impose au juge qui statue sur les motifs des circonstances invoquées par l'opposant au titre, d'une part, de la force majeure et, d'autre part, de l'excuse légitime, de se prononcer aux termes de motifs distincts ou de souligner expressément dans sa décision qu'il a examiné séparément ces éléments de fait à la lumière des notions de «force majeure» et «excuse légitime», pour autant qu'il n'en maîtrise pas la signification usuelle telle qu'elle a été prévue par le législateur (1). (1) Cass. 21 mars 2018, RG P.17.1062.F, Pas. 2018, n° 196 avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général (2ème moyen, 1ère branche).

OPPOSITION - Matière répressive - Défaut - Opposition non avenue - Invocation de la force majeure et de l'excuse légitime - Rejet - Motivation

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

Het begrip wettige reden van verschoning moet in die zin worden uitgelegd dat het de gevallen dekt die geen geval van overmacht uitmaken en waarin de eiser in verzet kennis had van de dagvaarding maar een reden aanvoert waaruit blijkt dat zijn afwezigheid niet betekende dat hij wenste af te zien van zijn recht om te verschijnen en zich te verdedigen, dan wel de bedoeling had zich aan het gerecht te onttrekken (1). (1) GwH 21 december 2017, nr. 2017, § B.35.2, die dienaangaande verwijst naar de parlementaire voorbereiding van de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, de zogenaamde Potpourri II-wet, Parl. St. Kamer, nr. 54, 1418. Daarvoor had het Hof reeds gesteld dat overmacht betrekking heeft op een onvoorzienbare en onoverkomelijke hindernis, waardoor de afwezigheid van de verzetdoende partij in de procedure op verstek die tot de bestreden verstekbeslissing heeft geleid, hem niet toerekenbaar was maar ook dat een wettige reden van verschoning elke ter verklaring van deze afwezigheid aangevoerde omstandigheid is waarvoor enig begrip kan worden opgebracht en zonder dat de verstekdoende partij een fout of nalatigheid kan worden verweten. (Cass. 25 april 2017, AR P.17.0066.N, AC 2017, nr. 286) Wat betreft het verzet tegen het verstekvonnis van de strafuitvoeringsrechtbank die een strafuitvoeringsmodaliteit herroept die niet in artikel 96 Wet Strafvordering voorzien is, zie GwH 4 maart 2009, nr. 37/2009; Cass. 14 december 2016, AR P.16.1155.F, AC 2016, nr. 727 met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH in Pas. 2016, nr. 727.

*VERZET - Strafzaken - Verstek - Verzet ongedaan verklaard -
Wettige reden van verschoning aangevoerd
- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering*

La notion d'excuse légitime doit être interprétée en ce sens qu'elle couvre les cas qui ne sont pas des cas de force majeure et où l'opposant avait connaissance de la citation mais invoque un motif faisant apparaître que son absence ne signifiait pas qu'il souhaitait renoncer à son droit de comparaître et de se défendre, ou se soustraire à la justice (1). (1) C. const., 21 décembre 2017, n° 2017, § B.35.2, qui se réfère à cet égard aux travaux parlementaires de la loi du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice, dite «Pot-pourri II», Doc. parl., Ch., n° 54 1418. Auparavant, la Cour avait déjà nononcé que «la force majeure concerne un obstacle imprévisible et insurmontable en raison duquel l'absence de la partie faisant opposition dans la procédure par défaut ayant conduit à la décision attaquée rendue par défaut, ne lui était pas imputable», mais aussi «qu'un motif légitime d'excuse est constitué par toute circonstance invoquée pour expliquer ce défaut, à l'égard de laquelle il peut être fait preuve d'une certaine compréhension et sans qu'une faute ou une négligence puisse être imputée à la partie défaillante.» (Cass., 25 avril 2017, RG P.17.0066.N, Pas., 2017, n° 286). Quant à l'opposition au jugement par défaut rendu par le tribunal de l'application des peines et invoquant une modalité d'exécution de la peine, non prévue à l'article 96 de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine, voir C. const. n° 37/2009 du 4 mars 2009; Cass., 14 décembre 2016, RG P.16.1155.F, Pas. 2016 n° 727, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général.

*OPPOSITION - Matière répressive - Défaut - Opposition non
avenue - Excuse légitime invoquée
- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle*

Krachtens artikel 204 Wetboek van Strafvordering wordt de omvang van de saisine van de appelrechter beoordeeld binnen de grenzen van het grievenformulier, onverminderd de toepassing van artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering (1). (1) Zie Gedr.st., Kamer, 54K1418/001, p. 88; Cass. 21 december 2016, P.16.1116.F, AC 2016, nr. 740 (tweede middel), met concl. OM in Pas. 2016, nr. 740.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievensformulier hoger beroep - Omvang van de saisine de appelrechter

- Artt. 204 en 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

De vermelding, op het grievenformulier hoger beroep, dat het hoger beroep betrekking heeft op de kwalificatie van de feiten sluit niet noodzakelijk uit dat het tegen de beslissing over de schuldvraag is gericht; dat is het geval wanneer de appelrechter bij wie een dergelijk beperkt hoger beroep aanhangig is gemaakt en die de oorspronkelijke kwalificatie heeft uitgesloten en een andere kwalificatie onderzoekt, moet vaststellen dat de feiten in het licht daarvan niet strafbaar zijn gesteld, of dat slechts zonder zijn onder omstandigheden waarvan het aangezochte gerecht vaststelt dat deze ontbreken, met andere woorden wanneer uit het onderzoek van de kwalificatie van de feiten, zoals ze werden gepleegd, blijkt dat deze niet onder de strafwet vallen; dergelijk hoger beroep kan bijgevolg, overeenkomstig artikel 210, tweede lid, derde streepje, Wetboek van Strafvordering, de schuldigverklaring van de beklaagde aan de feiten waarvan de kwalificatie wordt betwist, bij de appelrechter aanhangig hebben gemaakt (1). (1) Zie Cass. 11 april 2018, AR P.17.1303.F, AC 2018, nr. 223, dat vaststelt dat de appelrechters hun saisine hebben overschreden door zichzelf de bevoegdheid toe te kennen om de schuldigverklaring van de beklaagde te onderzoeken, op grond dat die hoewel hij het vakje ad hoc in het grievenformulier niet had aangekruist, eensdeels, het vakje "kwalificatie van de feiten" had aangekruist en, anderdeels, de telastleggingen zowel in zijn conclusie in eerste aanleg als in zijn appelconclusie had betwist.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grief in hoger beroep over de kwalificatie van de feiten - Saisine van de appelrechter met betrekking tot de schuldvraag

- Artt. 204 en 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

En vertu de l'article 204 du Code d'instruction criminelle, l'étendue de la saisine du juge d'appel s'apprécie dans les limites figurant dans la requête contenant les griefs, sous réserve de l'application de l'article 210, alinéa 2, du même code (1). (1) Voir Doc. Parl., Ch., 54K1418/001, p. 88; Cass. 21 décembre 2016, P.16.1116.F, Pas. 2016, n° 740 (second moyen), avec concl. du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Requête contenant les griefs d'appel - Etendue de la saisine du juge d'appel

- Art. 204 et 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle

La mention, sur la requête de griefs d'appel, selon laquelle celui-ci porte sur la qualification des faits n'exclut pas nécessairement qu'il soit dirigé contre la décision rendue sur la culpabilité; il en sera ainsi lorsque, saisi d'un tel recours limité, le juge d'appel qui a exclu la qualification originaire et en examine une autre est amené à constater qu'au regard de cette dernière, les faits ne sont pas incriminés ou ne le seraient que sous des conditions dont la juridiction saisie du recours relève l'absence, en d'autres termes, lorsqu'il découle de l'analyse de la qualification des faits, tels qu'ils ont été commis, que ceux-ci ne tombent pas sous le coup de la loi pénale; un tel recours peut donc avoir saisi le juge d'appel, conformément à l'article 210, alinéa 2, troisième tiret, du Code d'instruction criminelle, quant à la culpabilité du prévenu du chef des faits dont la qualification est contestée (1). (1) Voir Cass. 11 avril 2018, RG P.17.1303.F, Pas. 2018, n° 223, qui constate que les juges d'appel ont excédé leur saisine en s'attribuant le pouvoir d'examiner la culpabilité du prévenu, aux motifs que celui-ci, s'il n'avait pas coché la case ad hoc dans la requête d'appel, avait, d'une part, coché la case « qualification des faits » et, d'autre part, contesté les préventions dans ses conclusions tant en instance qu'en appel.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Grief d'appel portant sur la qualification des faits - Saisine du juge d'appel quant à la culpabilité

- Art. 204 et 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle

Het staat de nationale rechter om aan de hand van de specifieke feitelijke en juridische omstandigheden van het geval na te gaan of de aantasting van het hoorrecht van aard is dat een andere beslissing zou zijn getroffen indien de betrokkene de gelegenheid had gekregen elementen ter rechtvaardiging van zijn standpunt aan te voeren; om een schending van het hoorrecht aan te tonen, dient de betrokkene dus aannemelijk te maken dat, indien hij was gehoord, een andere beslissing had kunnen genomen worden.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Administratieve beslissing - Hoorrecht - Draagwijdte - Controle door de nationale rechter

VREEMDELINGEN - Vrijheidsberoving - Unierecht - Hoorrecht - Draagwijdte - Controle door de nationale rechter

Uit de vaste rechtspraak van het Hof van Justitie blijkt dat in het Unierecht het recht om gehoord te worden integraal deel uitmaakt van het recht van verdediging dat een algemeen rechtsbeginsel van de Unie is; de regel beoogt te verzekeren dat de persoon die het voorwerp is van een administratieve beslissing vergissingen kan corrigeren en individuele omstandigheden kan laten gelden die van aard zijn de beslissing te beïnvloeden (1). (1) HvJ., 11 december 2014, R.D.P.C., 2015, p. 822.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Administratieve beslissing - Hoorrecht - Begrip - Doelstelling

VREEMDELINGEN - Vrijheidsberoving - Unierecht - Hoorrecht - Begrip - Doelstelling

Il appartient au tribunal national de vérifier, à l'aune des circonstances factuelles et juridiques spécifiques de la cause, si l'atteinte portée au droit d'être entendu est de nature telle qu'une autre décision aurait été prise si la personne concernée avait eu l'opportunité d'invoquer des éléments recueillis pour justifier son point de vue; si elle entend invoquer une violation de son droit à être entendue, la personne concernée doit donc rendre admissible le fait que son audition aurait pu induire une autre décision.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Décision administrative - Droit d'être entendu - Portée - Contrôle par le tribunal national

ETRANGERS - Privation de liberté - Droit de l'Union - Droit d'être entendu - Portée - Contrôle par le tribunal national

Il ressort de la jurisprudence constante de la Cour de justice de l'Union européenne que, dans le droit de l'Union, le droit d'être entendu fait partie intégrante des droits de la défense, lesquels constituent un principe général du droit de l'Union; la règle vise à garantir que la personne faisant l'objet d'une décision administrative puisse rectifier des erreurs et faire valoir des circonstances individuelles de nature à influencer la décision (1). (1) C.J.U.E. 11 décembre 2014, R.D.P.C., 2015, p. 822.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Décision administrative - Droit d'être entendu - Notion - But

ETRANGERS - Privation de liberté - Droit de l'Union - Droit d'être entendu - Notion - But

P.18.0660.F

10 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181010.1](#)

AC nr. 541

In de veronderstelling dat artikel 9, § 1, Voogdijwet NBM tot gevolg heeft dat de niet-begeleide minderjarige vreemdeling die het voorwerp is geweest van een beslissing tot uithandengeving het recht wordt ontzegd om zelf of door tussenkomst van zijn advocaat de bij de wet bepaalde rechtsmiddelen in te stellen tegen de beslissingen op de strafvordering van de onderzoeksgerechten en van de bijzondere kamers van de jeugdrechtsbank en dat de uitoefening van dat recht wordt toegekend aan de voogd, dan zou die wetsbepaling in strijd zijn met artikel 6.3.c EVRM en artikel 14.3.d) IVBPR en in zoverre niet toegepast kunnen worden.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Niet-begeleide minderjarige vreemdeling - Voogdij - Bekwaamheid om persoonlijk of door middel van zijn advocaat rechtshandelingen of procedurele handelingen te stellen - Uithandengeving - Instelling van de rechtsmiddelen

- Art. 6.3.c Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de 3/12/2019

À supposer que l'article 9, § 1er, de la loi sur la tutelle des mineurs étrangers non accompagnés ait pour effet de priver le mineur étranger non accompagné qui a fait l'objet d'une décision de dessaisissement du droit d'exercer lui-même, ou à l'intervention de son avocat, les recours prévus par la loi contre les décisions relatives à l'action publique des juridictions d'instruction et des chambres spécifiques des juridictions de la jeunesse, et d'attribuer l'exercice de ce droit au tuteur, ladite disposition légale serait contraire aux articles 6.3.c de la Convention et 14.3.d) du Pacte international relatif aux droits civils et politiques et ne pourrait, dans cette mesure, être appliquée.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Mineur étranger non accompagné - Tutelle - Capacité d'accomplir personnellement ou par son avocat les actes juridiques ou de procédure - Dessaisissement - Exercice des voies de recours

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et

P. 521/593

rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.3, d) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 57bis Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14.3, d) - Niet-begeleide minderjarige vreemdeling - Voogdij - Bekwaamheid om persoonlijk of door middel van zijn advocaat rechtshandelingen of procedurele handelingen te stellen - Uithandengeving - Instelling van de rechtsmiddelen

- Art. 9, § 1 Programmawet (I) 24 december 2002 (art. 479) - Titel XIII - Hoofdstuk VI: Voogdij over niet-begeleide minderjarige vreemdelingen

- Art. 6.3.c Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.3, d) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 57bis Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

Uit de tekst of de wetgeschiedenis van de Voogdijwet NBM blijkt niet dat de wetgever de bedoeling heeft gehad om de niet-begeleide minderjarige vreemdeling de bekwaamheid te ontzeggen om persoonlijk of door middel van zijn advocaat de rechtshandelingen of procedurele handelingen te stellen die minderjarigen zelf verrichten, zonder tussenkomst van hun wettelijke vertegenwoordiger; wanneer de minderjarige een persoon is die op het tijdstip van het als misdrijf omschreven feit zestien jaar of ouder was en die met toepassing van artikel 57bis Jeugdbeschermingswet het voorwerp is geweest van een beslissing tot uithandengeving, stelt die minderjarige persoonlijk, in voorkomend geval door tussenkomst van zijn advocaat, de bij wet bepaalde rechtsmiddelen in tegen de beslissingen van de onderzoeksgerechten en van de bijzondere kamers van de jeugdgerechten over de strafvordering; zijn ouders of voogd zijn niet bevoegd om die rechtsmiddelen in zijn naam in te stellen en de beroepstermijn begint niet te lopen vanaf de kennisgeving van die beslissingen aan de voogd (1). (1) Zie "Verslag namens de Commissie voor de Justitie", Gedr. St., Kamer, 50K2124/028, pp. 44-45 en 48.

JEUGDBESCHERMING - Niet-begeleide minderjarige vreemdeling - Voogdij - Bekwaamheid om persoonlijk of door middel van zijn advocaat rechtshandelingen of procedurele handelingen te stellen - Uithandengeving - Instelling van de rechtsmiddelen - Aanvang van de termijnen

- Art. 9, § 1 Programmawet (I) 24 december 2002 (art. 479) - Titel XIII - Hoofdstuk VI: Voogdij over niet-begeleide minderjarige vreemdelingen

des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 3, d) Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 57bis L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14.3, d) - Mineur étranger non accompagné - Tutelle - Capacité d'accomplir personnellement ou par son avocat les actes juridiques ou de procédure - Dessaisissement - Exercice des voies de recours

- Art. 9, § 1er L.-programme (I) du 24 décembre 2002 (art. 479) - Titre XIII - Chapitre VI: Tutelle des mineurs étrangers non accompagnés

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 3, d) Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 57bis L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

Il ne ressort ni du texte ni des travaux préparatoires de la loi sur la tutelle des mineurs étrangers non accompagnés que le législateur a eu l'intention de priver ceux-ci de la capacité d'accomplir personnellement ou par avocat les actes juridiques ou de procédure que les mineurs d'âge accomplissent eux-mêmes sans l'intervention de leur représentant légal; lorsque le mineur d'âge est une personne qui était âgée de seize ans ou plus au moment du fait qualifié infraction et qui a fait l'objet d'une décision de dessaisissement en application de l'article 57bis de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, ce mineur exerce personnellement, le cas échéant à l'intervention de son avocat, les voies de recours prévues par la loi contre les décisions des juridictions d'instruction et des chambres spécifiques des juridictions de la jeunesse relatives à l'action publique; ses parents ou son tuteur n'ont pas le pouvoir de former ces recours en son nom, et le délai de recours ne prend pas cours à partir de la notification de ces décisions au tuteur (1). (1) Voir le « Rapport fait au nom de la Commission de la Justice », Doc. Parl., Ch., 50K2124/028, pp. 44-45 et 48.

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Mineur étranger non accompagné - Tutelle - Capacité d'accomplir personnellement ou par son avocat les actes juridiques ou de procédure - Dessaisissement - Exercice des voies de recours - Prise de cours des délais

- Art. 9, § 1er L.-programme (I) du 24 décembre 2002 (art. 479) - Titre XIII - Chapitre VI: Tutelle des mineurs étrangers non accompagnés

P.18.0662.F

7 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181107.11](#)

AC nr. 615

Het misdrijf bewerken van bedrieglijk onvermogen is een aflopend misdrijf dat naast bijzonder opzet twee materiële bestanddelen vereist, met name het bewerken van het onvermogen en de opeisbaarheid van de niet-voldane schuld; het niet-nakomen van de verplichtingen veronderstelt het bestaan van een voldoende vaststaande schuld, wat niet uitsluit dat deze kan worden betwist, mits ze niet voor ernstige betwisting vatbaar is; de bewerking van het onvermogen kan aan de opeisbaarheid van een schuld voorafgaan waarvan de schuldenaar weet dat deze onontkoombaar is; in dat geval is het misdrijf pas voltrokken op het ogenblik waarop de schuld opeisbaar wordt want tot dan kan de schuldenaar niet verweten worden dat hij zijn verplichting niet is nagekomen (1). (1) Zie Cass. 20 januari 2015, AR P.14.1276.N, AC 2015, nr. 49 (met verwijzingen in noot); Cass. 9 februari 2011, AR P.10.1602.F, AC 2011, nr. 114; Cass. 21 november 2006, AR P.06.0830.N, AC 2006, nr. 582; Cass. 5 december 2000, AR P.99.0189.N, AC 2000, nr. 667.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Misdrijven in verband met faillissement, bedrieglijk onvermogen - Aflopend misdrijf - Constitutieve bestanddelen - Voltrekking

- Art. 490bis Strafwetboek

Le délit d'organisation frauduleuse d'insolvabilité est une infraction instantanée qui suppose, outre un dol spécial, deux éléments matériels, à savoir l'organisation de l'insolvabilité et l'exigibilité de la dette inexécutée; l'inexécution des obligations suppose l'existence d'une dette qui présente des éléments suffisants de certitude, ce qui n'exclut pas qu'elle puisse être contestée pourvu qu'elle ne soit pas sérieusement contestable; l'organisation de l'insolvabilité peut précéder l'exigibilité d'une dette que l'auteur sait inéluctable; dans un tel cas, le délit ne sera consommé qu'au moment où la dette est exigible, car jusqu'alors il ne peut être reproché au débiteur de ne pas avoir exécuté son obligation (1). (1) Voir Cass. 20 janvier 2015, RG P.14.1276.N, Pas. 2015, n° 49 (et références en note); Cass. 9 février 2011, RG P.10.1602.F, Pas. 2011, n° 114; Cass. 21 novembre 2006, RG P.06.0830.N, Pas. 2006, n° 582; Cass. 5 décembre 2000, RG P.99.0189.N, Pas. 2000, n°667.

FAILLITE ET CONCORDATS - Infractions en relation avec la faillite. insolvabilité frauduleuse - Infraction instantanée - Éléments constitutifs - Consommation

- Art. 490bis Code pénal

P.18.0665.N

11 juli 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180711.1](#)

AC nr. ...

De strafuitvoeringsrechtbank die oordeelt dat de invrijheidstelling van de veroordeelde afhankelijk dient te zijn van diens opname in een forensisch psychiatrische eenheid teneinde hem voor te bereiden op een re-integratie in de maatschappij en die vaststelt dat zulks echter in de praktijk niet mogelijk is aangezien gedetineerden geen toegang hebben tot dergelijke forensisch psychiatrische eenheden, maakt de invrijheidstelling van de veroordeelde afhankelijk van voorwaarden die hem een reëel uitzicht op invrijheidstelling ontnemen (1). (1) Het OM heeft tot de verwerping van het cassatieberoep geconcludeerd. Volgens het OM heeft de strafuitvoeringsrechtbank haar beslissing naar recht verantwoord door de vaststelling dat er tegenaanwijzingen bestaan in verband met het recidivegevaar en het ontbreken van een gepast sociaal reclasseringsplan. Verder is de strafuitvoeringsrechtbank zonder rechtsmacht om aan de overheid een bevel te geven in verband met het subsidiëren van forensisch psychiatrische eenheden.

STRAFUITVOERING -

- Art. 9, § 3 Basiswet 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden

Le tribunal de l'application des peines qui considère qu'il y a lieu de subordonner la libération du condamné à son admission au sein d'une unité de psychiatrie légale afin de le préparer à sa réinsertion dans la société et qui constate qu'une telle mesure ne peut être mise en pratique dès lors que les détenus n'ont pas accès à de telles unités de psychiatrie légale subordonne la libération du condamné à des conditions qui lui ôtent toute perspective réelle de libération (1). (1) Le ministère public a conclu au rejet du pourvoi. Il estime que le tribunal de l'application des peines a légalement justifié sa décision en constatant l'existence de contre-indications liées au risque de récidive et à l'absence de plan de réinsertion sociale adapté. En outre, le tribunal de l'application des peines n'a pas le pouvoir juridictionnel de donner des ordres concernant le subventionnement d'unités de psychiatrie légale.

APPLICATION DES PEINES -

- Art. 9, § 3 L. de principes du 12 janvier 2005 concernant l'administration pénitentiaire ainsi que le statut juridique des détenus

P.18.0673.F

31 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181031.3](#)

AC nr. ...

Artikel 38, § 6, Wegverkeerswet verplicht de rechter die de beklaagde in staat van herhaling schuldig verklaart aan het overschrijden van de toegelaten maximumsnelheid met meer dan 40 kilometer per uur, dat wil zeggen een misdrijf dat bedoeld is in artikel 29, § 3, derde lid, van voornoemde wet, om hem te veroordelen tot een verval van het recht tot sturen van minstens drie maanden (1). (1) Zie Cass. 6 mei 2009, AR P.09.0166.F, AC 2009, nr. 297.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38, § 6 - Herhaling - Verplicht verval van het recht tot sturen

- Art. 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

De rechter is slechts gehouden tot de in artikel 195 Wetboek van Strafvordering vastgelegde bijzondere motiveringsplicht als de wet de keuze voor de ene of de andere straf of maatregel aan zijn vrije beoordeling overlaat; die verplichting is niet van toepassing als de straf door wet is opgelegd.

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Motivering van de straf en van de strafmaat - Draagwijdte - Verplichte straf

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie -

L'article 38, § 6, de la loi relative à la police de la circulation routière impose au juge qui déclare le prévenu coupable, en état de récidive, d'un dépassement de la vitesse maximale autorisée de plus de 40 kilomètres par heure, soit une infraction visée à l'article 29, § 3, alinéa 3, de ladite loi, de le condamner à une déchéance du droit de conduire de trois mois au moins (1). (1) Voir Cass. 6 mai 2009, RG P.09.0166.F, Pas. 2009, n° 297.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Article 38, § 6 - Récidive - Déchéance du droit de conduire obligatoire

- Art. 38, § 6 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté royal du 16 mars 1968

L'obligation spéciale de motivation prévue à l'article 195 du Code d'instruction criminelle n'est requise du juge que dans les cas où la loi laisse à sa libre appréciation le choix de telle peine ou mesure et ne s'applique pas si celle-ci est imposée par la loi.

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Motivation de la peine et du degré de la peine - Portée - Peine obligatoire

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions -

Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Motivering van de straf en van de strafmaat - Draagwijdte - Verplichte straf

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Motivation de la peine et du degré de la peine - Portée - Peine obligatoire

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

P.18.0678.F

21 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181121.1](#)

AC nr. 653

In strafzaken is het opstellen van een middel aan geen enkel bijzonder vormvereiste onderworpen en de wet bepaalt geen terminologie die dwingend bij de formulering moet worden gebruikt; het aangevoerde middel moet evenwel duidelijk en gestructureerd uiteengezet zijn, zodat blijkt welke rechtsregel de bestreden beslissing schendt en waarom de insteller van het cassatieberoep daartegen opkomt; het is niet aan het Hof om, in een uiteenzetting die niet aan de minimale vereisten van begrijpelijkheid beantwoordt, na te gaan wat het aangevoerde middel zou kunnen zijn (1). (1) Zie R. DECLERCQ, « Pourvoi en cassation en matière répressive », RPDB 2015, nr. 654 en verwijzingen in noten 2273 en 2274.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Onduidelijk middel - Aflopend misdrijf - Constitutieve bestanddelen - Voltrekking

- Art. 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

En matière répressive, la rédaction d'un moyen n'est soumise à aucune forme particulière et la loi ne fixe pas de terminologie qui en régirait impérativement le libellé; le moyen invoqué doit néanmoins être exposé de manière claire et structurée, pour permettre d'apercevoir quelle est la règle de droit que la décision attaquée violerait et pour quels motifs l'auteur du pourvoi lui en fait le reproche; il n'incombe pas à la Cour de rechercher, dans un exposé ne répondant pas à ces conditions minimales d'intelligibilité, quel pourrait être le moyen invoqué (1). (1) Voir R. DECLERCQ, « Pourvoi en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, n° 654 et réf. en notes 2273 et 2274.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Moyen imprécis - Infraction instantanée - Eléments constitutifs - Consommation

- Art. 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

P.18.0682.N

2 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181002.9](#)

AC nr. ...

De aanwezigheid van het oogmerk om te doden als bedoeld in artikel 393 Strafwetboek, waarover de rechter onaantastbaar oordeelt, kan worden afgeleid uit de feitelijke omstandigheden zoals onder meer de aard van het gebruikte middel, de intensiteit, de plaats van de feiten en het aantal en de lokalisatie van de verwondingen.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Doodslag - Oogmerk om te doden

- Art. 393 Strafwetboek

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Oogmerk om te doden - Beoordeling door de rechter - Aard - Criteria

- Art. 393 Strafwetboek

Het oogmerk om te doden als bedoeld in artikel 393 Strafwetboek is aanwezig indien blijkt dat de dader de dood van het slachtoffer heeft beoogd dan wel dat die dood door hem werd aanvaard als een mogelijkheid of een onvermijdelijk gevolg van de door hem vrijwillig gestelde daden.

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Oogmerk om te doden

- Art. 393 Strafwetboek

La présence de l'intention de donner la mort, telle que visée à l'article 393 du code pénal, que le juge apprécie souverainement, peut se déduire des circonstances factuelles, notamment de la nature du moyen utilisé, de l'intensité, du lieu des faits, ainsi que du nombre et de la localisation des blessures.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Meurtre - Intention de donner la mort

- Art. 393 Code pénal

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Intention de donner la mort - Appréciation par le juge - Nature - Critères

- Art. 393 Code pénal

L'intention de donner la mort, telle que visée à l'article 393 du Code pénal, est présente s'il est établi que l'auteur a voulu la mort de la victime ou qu'il a admis cette mort comme une possibilité ou une conséquence inéluctable des actes qu'il a délibérément posés.

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Intention de donner la mort

- Art. 393 Code pénal

P.18.0691.N

2 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181002.10](#)

AC nr. ...

Het Hof van Cassatie is niet bevoegd om de wettigheid van de arresten van het Grondwettelijk Hof te onderzoeken.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Allerlei - Grondwettelijk Hof - Arresten - Wettigheidstoezicht

GRONDWETTELIJK HOF - Arresten - Wettigheidstoezicht door het Hof van Cassatie

La Cour de cassation est sans compétence pour examiner la légalité des arrêts rendus par la Cour constitutionnelle.

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Divers - Cour constitutionnelle - Arrêts - Contrôle de légalité

COUR CONSTITUTIONNELLE - Arrêts - Contrôle de légalité par la Cour de cassation

P.18.0702.N

11 juli 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180711.2](#)

AC nr. ...

Geen enkele wetsbepaling verplicht het onderzoeksgerecht bij de controle van de vrijheidsberoving van vreemdelingen de toepasselijke wetsartikelen in het dictum te vermelden betreffende de toe te passen administratieve maatregel.

ONDERZOEKSGERECHTEN - VREEMDELINGEN -

Lorsqu'elle contrôle la privation de liberté d'étrangers, aucune disposition légale n'oblige la juridiction d'instruction à mentionner dans le dispositif les articles de loi qui s'appliquent à la mesure administrative à imposer.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - ETRANGERS -

P.18.0703.F

4 juli 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180704.1](#)

AC nr. ...

Noch artikel 16, §1, Voorlopige Hechteniswet, noch enige andere bepaling beletten de onderzoeksrechter om een persoon in voorlopige hechtenis te plaatsen wegens feiten waarvoor hij door de procureur des Konings in vrijheid was gelaten wanneer die rechter, op grond van een nieuwe omstandigheid, vaststelt dat die maatregel verantwoord is omdat hij volstrekt noodzakelijk is voor de openbare veiligheid (1). (1) Zie Cass. 11 januari 2012, AR P.12.0023.F, AC 2012, nr. 28.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Inverdenkinggestelde door de procureur des Konings in vrijheid gelaten - Nakomend bevel tot aanhouding wegens dezelfde feiten

- Art. 16, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Ni l'article 16, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive ni aucune autre disposition n'empêchent le juge d'instruction de placer une personne en détention préventive pour des faits pour lesquels elle avait été laissée en liberté par le procureur du Roi lorsque ce juge constate, sur la base d'une circonstance nouvelle, l'absolue nécessité pour la sécurité publique justifiant cette mesure (1). (1) Voir Cass. 11 janvier 2012, RG P.12.0023.F, Pas. 2012, n° 28.

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Inculpé laissé en liberté par le procureur du Roi - Mandat d'arrêt ultérieur pour les mêmes faits

- Art. 16, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.18.0710.N

11 juli 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180711.3](#)

AC nr. ...

Artikel 16, § 1, Voorlopige Hechteniswet belet niet dat de onderzoeksrechter die een aanhoudingsbevel heeft uitgevaardigd, in het kader van eenzelfde gerechtelijk onderzoek een tweede aanhoudingsbevel uitvaardigt voor andere feiten dan die waarvoor het eerste aanhoudingsmandaat is bevolen (1). (1) Cass. 10 april 2018, AR P.18.0364.N, niet gepubliceerd.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding -

L'article 16, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive n'empêche pas le juge d'instruction qui a décerné un mandat d'arrêt d'émettre, dans le cadre d'une même instruction judiciaire, un second mandat d'arrêt pour des faits autres que ceux du chef desquels le premier mandat d'arrêt a été décerné (1). (1) Cass., 10 avril 2018, RG P.18.0364.N, inédit.

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt -

P.18.0715.F

24 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181024.1](#)

AC nr. ...

Aangezien de beklaagde, in geval van hoger beroep ingesteld door het openbaar ministerie of de burgerlijke partij, niet over een bijkomende termijn beschikt om hoger beroep in te stellen, terwijl een dergelijke termijn van tien dagen openstaat voor het openbaar ministerie en, in voorkomend geval, voor de burgerlijke partij, in geval van hoger beroep ingesteld door de beklaagde, en terwijl elk van die partijen de saisine van de appelrechters kan beperken, moet aan het Grondwettelijk Hof dienaangaande een prejudiciële vraag worden gesteld (1). (1) Zie wat dat betreft de gedeeltelijk andersluidende concl. OM "in hoofdzaak", in Pas. 2018, nr. 584.

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Daaropvolgende bijkomende termijn om hoger beroep in te stellen voor het openbaar ministerie en de burgerlijke partij

- Art. 203, § 1, tweede lid, en § 2 Wetboek van Strafvordering

- Art. 203, § 1, tweede lid, en § 2 Wetboek van Strafvordering

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Daaropvolgende bijkomende termijn om hoger beroep in te stellen voor het openbaar ministerie en de burgerlijke partij

- Art. 203, § 1, tweede lid, en § 2 Wetboek van Strafvordering

- Art. 203, § 1, tweede lid, en § 2 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Incidenteel beroep - Daaropvolgende bijkomende termijn om hoger beroep in te stellen voor het openbaar ministerie en de burgerlijke partij - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 203, § 1, tweede lid, en § 2 Wetboek van Strafvordering

- Art. 203, § 1, tweede lid, en § 2 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Incidenteel beroep - Daaropvolgende bijkomende termijn om hoger beroep in te stellen voor het openbaar ministerie en de burgerlijke partij - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 203, § 1, tweede lid, en § 2 Wetboek van Strafvordering

- Art. 203, § 1, tweede lid, en § 2 Wetboek van Strafvordering

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Daaropvolgende bijkomende termijn om hoger beroep in te stellen voor het openbaar ministerie en de burgerlijke partij

- Art. 203, § 1, tweede lid, en § 2 Wetboek van Strafvordering

- Art. 203, § 1, tweede lid, en § 2 Wetboek van Strafvordering

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Daaropvolgende bijkomende termijn om hoger beroep in te stellen voor het openbaar ministerie en de burgerlijke partij

- Art. 203, § 1, tweede lid, en § 2 Wetboek van Strafvordering

- Art. 203, § 1, tweede lid, en § 2 Wetboek van Strafvordering

Dès lors qu'en cas d'appel formé par le ministère public ou la partie civile, le prévenu ne dispose pas d'un délai supplémentaire d'appel, alors qu'un tel délai de dix jours est ouvert au ministère public et, le cas échéant, à la partie civile dans l'hypothèse où le prévenu interjette appel, et alors que chacune de ces parties peut limiter la saisine des juges d'appel, il y a lieu d'interroger la Cour constitutionnelle à titre préjudiciel sur ce point (1). (1) Voir les concl. « dit en substance », contraires à cet égard, du MP.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Délai supplémentaire d'appel subséquent du ministère public et de la partie civile

- Art. 203, § 1er, al. 2, et § 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 203, § 1er, al. 2, et § 2 Code d'Instruction criminelle

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Délai supplémentaire d'appel subséquent du ministère public et de la partie civile

- Art. 203, § 1er, al. 2, et § 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 203, § 1er, al. 2, et § 2 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel incident - Délai supplémentaire d'appel subséquent du ministère public et de la partie civile - Question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 203, § 1er, al. 2, et § 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 203, § 1er, al. 2, et § 2 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel incident - Délai supplémentaire d'appel subséquent du ministère public et de la partie civile - Question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 203, § 1er, al. 2, et § 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 203, § 1er, al. 2, et § 2 Code d'Instruction criminelle

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Délai supplémentaire d'appel subséquent du ministère public et de la partie civile

- Art. 203, § 1er, al. 2, et § 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 203, § 1er, al. 2, et § 2 Code d'Instruction criminelle

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Délai supplémentaire d'appel subséquent du ministère public et de la partie civile

- Art. 203, § 1er, al. 2, et § 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 203, § 1er, al. 2, et § 2 Code d'Instruction criminelle

De omstandigheid dat een partij beslist om op de laatste nuttige dag hoger beroep in te stellen zonder de tegenpartij daarvan bericht te geven, kan als dusdanig ten nadele van laatstgenoemde geen miskennis van het recht op een eerlijk proces of van een andere norm opleveren.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Hoger beroep ingesteld op de laatste nuttige dag - Recht op een eerlijk proces

- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Hoger beroep ingesteld op de laatste nuttige dag - Recht op een eerlijk proces

- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Hoger beroep ingesteld op de laatste nuttige dag - Recht op een eerlijk proces

- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Hoger beroep ingesteld op de laatste nuttige dag - Recht op een eerlijk proces

- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

La circonstance qu'une partie décide de former appel le dernier jour utile sans en aviser son adversaire ne saurait, à elle seule, emporter une violation, au préjudice de ce dernier, du droit à un procès équitable ou d'une autre norme.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Appel formé le dernier jour utile - Droit à un procès équitable

- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Appel formé le dernier jour utile - Droit à un procès équitable

- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Appel formé le dernier jour utile - Droit à un procès équitable

- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Appel formé le dernier jour utile - Droit à un procès équitable

- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Overmacht, wat de ontvankelijkheid verantwoordt van het rechtsmiddel dat na het verstrijken van de wettelijke termijn is ingesteld, kan alleen voortvloeien uit een omstandigheid buiten de wil van de partij die dit rechtsmiddel instelt en die zij onmogelijk kon voorzien of vermijden (1); de omstandigheid dat een partij hoger beroep instelt de laatste dag van de wettelijk bepaalde termijn, zelfs als zij zou nalaten de tegenpartij daarvan bericht te geven, kan laatstgenoemde niet in haar redelijke verwachtingen verschalken. (1) Cass. 27 april 2010, AR P.09.1847.N, AC 2010, nr. 285.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Termijn - Cassatieberoep ingesteld buiten de wettelijke termijn - Overmacht

- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering

- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Termijn - Cassatieberoep ingesteld buiten de wettelijke termijn - Overmacht

- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering

- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering

La force majeure qui justifie la recevabilité du recours introduit après l'expiration du délai légal ne peut résulter que d'une circonstance indépendante de la volonté de la partie qui introduit ce recours et que celle-ci ne pouvait nullement prévoir ou conjurer (1); la circonstance qu'une partie interjette appel le dernier jour du délai prévu par la loi, quand bien même elle s'abstiendrait d'en aviser son adversaire, n'est pas de nature à déjouer les prévisions raisonnables de ce dernier. (1) Cass. 27 avril 2010, RG P.09.1847.N, Pas. 2010, n° 285.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Délai - Pourvoi formé en dehors du délai légal - Force majeure

- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Délai - Pourvoi formé en dehors du délai légal - Force majeure

- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle

P.18.0724.F

10 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181010.7](#)

AC nr. 542

Uit de wetgeschiedenis van de wet van 4 mei 2016 houdende internering en diverse bepalingen inzake Justitie blijkt dat artikel 9, § 1, eerste lid, 1°, Interneringswet 5 mei 2014 tot doel heeft het toepassingsgebied van die maatregel te beperken tot enkel de feiten die de fysieke of psychische integriteit van derden aantasten of bedreigen, waarbij de rechter de bevoegdheid wordt gelaten om geval per geval maar met een met redenen omklede beslissing het bestaan te bepalen van die aantasting of bedreiging, ook als die geen slachtoffers heeft gemaakt; door het begrip bedreiging in te voeren, heeft de wet de internering mogelijk willen maken voor feiten die wijzen op de gevaarlijkheid van de pleger, zelfs als hij de fysieke of psychische integriteit van een derde niet daadwerkelijk heeft aangetast (1). (1) Artikel 9 Interneringswet 5 mei 2014, zoals vervangen door artikel 150 Wet 4 mei 2016 betreffende de internering en diverse bepalingen inzake van Justitie, "potpourri III" genaamd; zie "Memorie van toelichting", Parl.st., Kamer, 54K1590/001, p. 102; Cass. 25 september 2018, AR P.18.0343.N, AC 2018, nr. 500 (feiten van bezit en handel in verdovende middelen); Cass. 11 oktober 2017, AR P.17.0784.F, AC 2017, nr. 550 (feiten van opzettelijke brandstichting).

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Voorwaarden - Misdaad of wanbedrijf die de fysieke of psychische
3/12/2019

Il ressort des travaux préparatoires de la loi du 4 mai 2016 que l'article 9, § 1er, alinéa 1er, 1°, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement a pour but de limiter le champ d'application de cette mesure aux seuls faits portant atteinte à ou menaçant l'intégrité physique ou psychique de tiers, laissant au juge le pouvoir de déterminer au cas par cas mais par une décision motivée l'existence de cette atteinte ou de cette menace, même si celle-ci n'a fait aucune victime; en introduisant la notion de menace, la loi a entendu autoriser l'internement à la suite de faits qui démontrent une dangerosité dans le chef de l'auteur, même s'il n'a pas effectivement porté atteinte à l'intégrité physique ou psychique d'un tiers (1). (1) Article 9 de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement, tel que remplacé par l'article 150 de la loi du 4 mai 2016 relative à l'internement et à diverses dispositions en matière de Justice, dite « pot-pourri III » ; voir « Exposé des motifs », Doc. parl., Ch., 54K1590/001, p. 102 ; Cass. 25 septembre 2018, RG P.18.0343.N, Pas. 2018, n° 500 (faits de possession et commerce de stupéfiants) ; Cass. 11 octobre 2017, RG P.17.0784.F, Pas. 2017, n° 550 (faits d'incendie volontaire).

DEFENSE SOCIALE - Internement - Conditions - Crime ou délit portant atteinte à ou menaçant l'intégrité physique ou psychique

P. 529/593

integriteit van derden aantast of bedreigt

- Art. 9, § 1, eerste lid, 1° Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

De rechter stelt onaantastbaar de feiten vast waaruit hij afleidt dat ze de fysieke of psychische integriteit van derden aantasten dan wel bedreigen en het Hof gaat enkel na of hij uit zijn vaststellingen die beslissing naar recht heeft kunnen afleiden (1). (1) Zie Cass. 25 september 2018, AR P.18.0343.N, AC 2018, nr. 500; "Memorie van toelichting", Parl.st., Kamer, 54K1590/001, p. 102.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Internering - Voorwaarden - Misdaad of wanbedrijf die de fysieke of psychische integriteit van derden aantast of bedreigt

- Art. 9, § 1, eerste lid, 1° Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Voorwaarden - Misdaad of wanbedrijf die de fysieke of psychische integriteit van derden aantast of bedreigt - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter

- Art. 9, § 1, eerste lid, 1° Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

de tiers

- Art. 9, § 1er, al. 1er, 1° L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

Le juge constate souverainement les faits dont il déduit qu'ils portent atteinte à ou menacent l'intégrité physique ou psychique de tiers, la Cour se bornant à vérifier si, de ses constatations, il a pu légalement déduire cette décision (1). (1) Voir Cass. 25 septembre 2018, RG P.18.0343.N, Pas. 2018, n° 500 ; « Exposé des motifs », Doc. parl., Ch., 54K1590/001, p. 102.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Internement - Conditions - Crime ou délit portant atteinte à ou menaçant l'intégrité physique ou psychique de tiers

- Art. 9, § 1er, al. 1er, 1° L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DEFENSE SOCIALE - Internement - Conditions - Crime ou délit portant atteinte à ou menaçant l'intégrité physique ou psychique de tiers - Appréciation souveraine par le juge du fond

- Art. 9, § 1er, al. 1er, 1° L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

P.18.0729.F

28 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181128.5](#)

AC nr. ...

De rechter raamt onaantastbaar de geldwaarde van de niet in het vermogen van de veroordeelde aan te treffen vermogensvoordelen, mits het vermogensvoordelen betreft welke opgeleverd zijn door de in de schriftelijke vordering van de procureur des Konings vermelde telastleggingen en voor zover de rechter die telastleggingen heeft bewezen verklaard (1). (1) Cass. 4 maart 2014, AR P.13.1775.N, AC 2014, nr. 169, §25.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Niet in het vermogen van de veroordeelde aan te treffen vermogensvoordelen - Bijzondere verbeurdverklaring bij equivalent - Raming van de geldwaarde

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Bijzondere verbeurdverklaring bij equivalent - Niet in het vermogen van de veroordeelde aan te treffen vermogensvoordelen - Raming van de geldwaarde - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

Le juge procède souverainement à l'évaluation monétaire des avantages patrimoniaux ne pouvant plus être trouvés dans le patrimoine du condamné, pour autant qu'il s'agisse des avantages patrimoniaux tirés des préventions énoncées dans les réquisitions écrites du procureur du Roi et déclarées établies (1). (1) Cass. 4 mars 2014, RG P.13.1775.N, Pas. 2014, n° 169, § 25.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Avantages patrimoniaux ne pouvant être trouvés dans le patrimoine du condamné - Confiscation spéciale par équivalent - Evaluation monétaire

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Confiscation spéciale par équivalent - Avantages patrimoniaux ne pouvant être trouvés dans le patrimoine du condamné - Evaluation monétaire - Appréciation souveraine par le juge du fond

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

Wanneer de procureur des Konings de bijzondere verbeurdverklaring van de vermogensvoordelen die voortkomen uit de telastleggingen, schriftelijk heeft gevorderd en indien de beoogde zaken niet meer kunnen worden gevonden in het vermogen van de veroordeelde, is de raming van de geldwaarde altijd in het debat voor de feitenrechter; indien het openbaar ministerie in zijn schriftelijke vordering de geldwaarde van de vermogensvoordelen heeft geraamd en de rechtbank heeft verzocht om met name die som verbeurd te verklaren, kan de rechter de bijzondere verbeurdverklaring bij equivalent uitspreken voor een hoger bedrag dan het in die schriftelijke vordering vermelde bedrag; in een dergelijk geval is hij niet verplicht om voorafgaandelijk de beklaagde uitdrukkelijk de gelegenheid te geven daarover verweer te voeren; het recht van verdediging is afdoende gewaarborgd doordat de beklaagde ingevolge de schriftelijke vordering van de procureur des Konings weet dat tegen hem een bijzondere verbeurdverklaring bij equivalent van vermogensvoordelen kan worden uitgesproken en wegens welke telastleggingen zodat hij aldus in de gelegenheid is verweer te voeren over de mogelijkheid van de toepassing van die facultatieve straf, de raming en de omvang ervan (1). (1) Cass. 4 maart 2014, AR P.13.1775.N, AC 2014, nr. 169, §§ 26 en 27; zie ook Cass. 5 april 2016, AR P.15.1645.N, AC 2016, nr. 231; Cass. 11 september 2013, AR P.13.0505.F, AC 2013, nr. 438; Cass. 13 november 2007, AR P.07.0929.N, AC 2007, nr. 547, en de referenties in de voetnoten; Fr. LUGENTZ en D. VANDERMEERSCH, « Saisie et confiscation en matière pénale », R.P.D.B., Bruylant, 2015, p. 68, nr. 129; contra concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, Cass. 11 september 2013, voormeld, in Pas. 2013 inzonderheid p. 1626, eerste lid.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Bijzondere verbeurdverklaring bij equivalent - Niet in het vermogen van de veroordeelde aan te treffen vermogensvoordelen - Raming van de geldwaarde door de rechter - Hoger bedrag dan het in de schriftelijke vordering van het openbaar ministerie vermelde bedrag

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

- Art. 6.3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Recht van verdediging - Bijzondere verbeurdverklaring bij equivalent - Niet in het vermogen van de veroordeelde aan te treffen vermogensvoordelen - Raming van de geldwaarde door de rechter - Hoger bedrag dan het in de schriftelijke vordering van het openbaar ministerie vermelde bedrag

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

Lorsque le procureur du Roi a requis par écrit la confiscation spéciale des avantages patrimoniaux tirés des préventions et que les avoirs visés ne peuvent plus être trouvés dans le patrimoine du condamné, l'évaluation monétaire fait toujours l'objet de débats devant le juge du fond; si le ministère public a déterminé le montant des avantages patrimoniaux dans ses réquisitions écrites et invité le tribunal à confisquer notamment cette somme, le juge peut prononcer la confiscation spéciale par équivalent pour un montant supérieur à celui énoncé dans ces réquisitions, sans être tenu, au préalable, d'inviter de manière expresse le prévenu à se défendre à ce sujet; les droits de la défense sont garantis à suffisance dès lors que le prévenu sait, ensuite des réquisitions écrites du procureur du Roi, que la confiscation spéciale par équivalent des avantages patrimoniaux peut lui être infligée et du chef de quelles préventions; il est ainsi en mesure de se défendre quant à la possibilité d'application de cette peine facultative, son évaluation et son ampleur (1). (1) Cass. 4 mars 2014, RG P.13.1775.N, Pas. 2014, n° 169, §§ 26 et 27; voir aussi Cass. 5 avril 2016, RG P.15.1645.N, Pas. 2016, n° 231; Cass. 11 septembre 2013, RG P.13.0505.F, Pas. 2013, n° 438; Cass. 13 novembre 2007, RG P.07.0929.N, Pas. 2007, n° 547, et références en note; Fr. LUGENTZ et D. VANDERMEERSCH, « Saisie et confiscation en matière pénale », R.P.D.B., Bruylant, 2015, p. 68, n° 129; contra concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général, Cass. 11 septembre 2013 précité dans Pas. 2013, spéc. p. 1626, al. 1er.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Confiscation spéciale par équivalent - Avantages patrimoniaux ne pouvant être trouvés dans le patrimoine du condamné - Evaluation monétaire par le juge - Montant supérieur à celui énoncé dans les réquisitions écrites du ministère public

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Droits de la défense - Confiscation spéciale par équivalent - Avantages patrimoniaux ne pouvant être trouvés dans le patrimoine du condamné - Evaluation monétaire par le juge - Montant supérieur à celui énoncé dans les réquisitions écrites du ministère public

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

- Art. 6.3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Bijzondere verbeurdverklaring bij equivalent - Niet in het vermogen van de veroordeelde aan te treffen vermogensvoordelen - Raming van de geldwaarde door de rechter - Hoger bedrag dan het in de schriftelijke vordering van het openbaar ministerie vermelde bedrag - Recht van verdediging

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

- Art. 6.3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Confiscation spéciale par équivalent - Avantages patrimoniaux ne pouvant être trouvés dans le patrimoine du condamné - Evaluation monétaire par le juge - Montant supérieur à celui énoncé dans les réquisitions écrites du ministère public - Droits de la défense

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.18.0731.N

23 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181023.6](#)

AC nr. ...

Indien de feiten waaraan een beklaagde schuldig wordt verklaard, werden gepleegd deels vóór en deels na de datum waarop een verhoging van de decimes in werking is getreden en de rechter voor alle feiten samen één geldboete oplegt, dan moet die geldboete worden verhoogd met de nieuwe decimes (1); dit houdt geen retroactieve werking in van de nieuwe bepaling (2), aangezien de toepassing ervan hoe dan ook gerechtvaardigd is door de feiten gepleegd na de inwerkingtreding ervan. (1) P. ARNOU, 'Opdecimes', Comm. Strafrecht, 8, nr. 70; P. ARNOU, 'Nieuwe verhoging van de opdecimes op de strafrechtelijke geldboeten', RW 1989-1990, 1203. (2) Cass. 8 augustus 1924, Pas. 1924, I, 518.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Verhoging van de opdecimes - Feiten gepleegd deels vóór en deels na de datum waarop de verhoging in werking trad - Veroordeling voor alle feiten tot één geldboete - Toe te passen opdecimes - Verenigbaarheid met artikel 7 EVRM

- Art. 7 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 2, eerste lid Strafwetboek

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Strafzaken - Straf - Verhoging van de opdecimes - Feiten gepleegd deels vóór en deels na de datum waarop de verhoging in werking trad - Veroordeling voor alle feiten tot één geldboete - Toe te passen opdecimes - Verenigbaarheid met het algemeen rechtsbeginsel van de niet-retroactiviteit van de strafwet

- Art. 7 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 2, eerste lid Strafwetboek

STRAF - Geldboete en opdecimes - Verhoging van de opdecimes - Feiten gepleegd deels vóór en deels na de datum waarop de verhoging in werking trad - Veroordeling voor alle feiten tot één geldboete - Toe te passen opdecimes - Verenigbaarheid met het algemeen rechtsbeginsel van de niet-retroactiviteit van de strafwet

Lorsque les faits du chef desquels un prévenu est déclaré coupable ont été commis en partie avant et en partie après la date de l'entrée en vigueur d'une augmentation des décimes et que le juge inflige une amende unique du chef de l'ensemble des faits, cette amende doit être majorée des nouveaux décimes (1); ceci n'implique pas que la nouvelle disposition a un effet rétroactif (2), dès lors que son application se justifie en tout état de cause par les faits commis après son entrée en vigueur. (1) P. ARNOU, « Opdecimes », Comm. Strafrecht, 8, n° 70 ; P. ARNOU, « Nieuwe verhoging van de opdecimes op de strafrechtelijke geldboeten », R.W. 1989-1990, 1203. (2) Cass. 8 août 1924 (Bull. et Pas., 1924, I, 518).

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 7 - Augmentation des décimes additionnels - Faits commis en partie avant et en partie après la date de l'entrée en vigueur de l'augmentation - Condamnation à une amende unique du chef de l'ensemble des faits - Décimes additionnels applicables - Compatibilité avec l'article 7 de la Convention

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2, al. 1er Code pénal

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière répressive - Peine - Augmentation des décimes additionnels - Faits commis en partie avant et en partie après la date de l'entrée en vigueur de l'augmentation - Condamnation à une amende unique du chef de l'ensemble des faits - Décimes additionnels applicables - Compatibilité avec le principe général du droit relatif à la non-rétroactivité de la loi pénale

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2, al. 1er Code pénal

PEINE - Amende et décimes additionnels - Augmentation des décimes additionnels - Faits commis en partie avant et en partie après la date de l'entrée en vigueur de l'augmentation - Condamnation à une amende unique du chef de l'ensemble des faits - Décimes additionnels applicables - Compatibilité avec le principe général du droit relatif à la non-rétroactivité de la loi pénale

- Art. 7 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 2, eerste lid Strafwetboek

Noch uit artikel 24 Taalwet Gerechtszaken noch uit enige andere bepaling of enig algemeen rechtsbeginsel volgt dat de rechter voor wie een in een andere taal dan die van de rechtspleging opgesteld stuk wordt neergelegd dat hij in zijn beoordeling betreft, de vertaling van dit stuk moet bevelen.

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In hoger beroep - Strafzaken - Neerlegging van een stuk niet opgesteld in de taal van de rechtspleging - Stuk betrokken in de oordeelsvorming - Vertaling

- Art. 24 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2, al. 1er Code pénal

Il ne découle ni de l'article 24 de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire ni d'aucune autre disposition ou principe général du droit qu'une juridiction devant laquelle est déposée une pièce établie dans une langue autre que celle de la procédure et dont elle tient compte dans son appréciation, doit ordonner la traduction de ladite pièce.

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En appel - Matière répressive - Dépôt d'une pièce non établie dans la langue de la procédure - Pièce dont il est tenu compte pour forger la conviction du juge - Traduction

- Art. 24 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

P.18.0735.N

11 juli 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180711.4](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat de tenuitvoerlegging van de vrijheidsberovende straf opgelegd met uitstel door een eerder vonnis, plaatsvindt krachtens een later vonnis dat het uitstel herroept, neemt niet weg dat het eerste vonnis geldt als het veroordelend vonnis in de zin van artikel 3 Wet Europees Aanhoudingsbevel.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL -

- Art. 3 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

La circonstance que l'exécution de la peine privative de liberté infligée avec sursis par un jugement antérieur intervienne en vertu d'un jugement ultérieur révoquant le sursis n'empêche pas que le premier jugement ait valeur de jugement de condamnation au sens de l'article 3 de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN -

- Art. 3 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

P.18.0751.F

10 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181010.8](#)

AC nr. 543

De rechter die ten gunste van een beklaagde de opschorting van de uitspraak van de veroordeling beveelt en die hem daarnaast tot de bijzondere verbeurdverklaring van een rechtstreeks uit het misdrijf verkregen vermogensvoordeel veroordeelt, kan, wanneer hij vaststelt dat de redelijke termijn is overschreden waarbinnen over de strafvordering uitspraak moet worden gedaan, de niet-naleving van die procedurele waarborg bestraffen door een straf van verbeurdverklaring op te leggen waarvan het bedrag lager is dan het bedrag dat hij zou hebben vastgesteld zo de duur van de strafvordering de redelijke termijn niet zou hebben overschreden (1). (1) Zie Cass. 20 september 2016, AR P.16.0231.N, AC 2016, nr. 509, §§ 35-36: "Indien de redelijke termijn voor de berechting is overschreden, moet de rechter in de regel een straf uitspreken die daadwerkelijk en op een meetbare wijze verminderd is ten opzichte van de straf die hij had kunnen opleggen indien de redelijke termijn niet overschreden was; wanneer de wet voor het bewezen verklaarde feit, een gevangenisstraf, een geldboete en de verbeurdverklaring van wederrechtelijk verkregen vermogensvoordelen oplegt en de rechter wegens de overschrijding van de redelijke termijn een straf uitspreekt die lager is dan deze die hij zonder die overschrijding zou hebben uitgesproken, kan hij ofwel de gevangenisstraf, ofwel de geldboete, ofwel de verbeurdverklaring, of twee daarvan of alle drie verminderen; hij is in dit geval evenwel niet verplicht zowel de gevangenisstraf en de geldboete als de verbeurdverklaring te verminderen" (samenvatting); Cass. 4 oktober 2005, AR P.05.0675.N, AC 2005, nr. 477; Cass. 17 oktober 2001, AR P.01.0807.F, AC 2001, nr. 550; wat het begrip redelijke termijn betreft, bedoeld in artikel 6.1 EVRM, zie Cass. 20 maart 2000, AR S.99.0163.N, AC 2000, nr. 191.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Duur van de vervolging - Redelijke termijn - Overschrijding
- Art. 21ter, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Artt. 42 en 43bis Strafwetboek

Le juge qui ordonne la suspension du prononcé de la condamnation en faveur d'un prévenu et qui, en outre, le condamne à la confiscation spéciale d'un avantage patrimonial tiré directement d'une infraction peut, lorsqu'il constate le dépassement du délai raisonnable dans lequel l'action publique doit être jugée, sanctionner l'inobservation de cette garantie procédurale en infligeant une peine de confiscation dont le montant est inférieur à celui qu'il aurait fixé si la durée des poursuites n'avait pas été déraisonnable (1). (1) Voir Cass. 20 septembre 2016, RG P.16.0231.N, Pas. 2016, n° 509, §§35-36 : « En cas de dépassement du délai raisonnable pour le jugement, le juge est tenu, en règle, de prononcer une peine réduite de manière réelle et mesurable par rapport à la peine qu'il aurait pu infliger en l'absence d'un tel dépassement ; lorsque la loi inflige pour le fait établi une peine d'emprisonnement, une amende et la confiscation des avantages patrimoniaux recueillis de manière illégitime et qu'en raison du dépassement du délai raisonnable, le juge prononce une peine inférieure à celle qu'il aurait prononcée sans ledit dépassement, il peut réduire soit la peine d'emprisonnement, soit l'amende, soit la confiscation, ou deux d'entre elles ou toutes les trois ; dans ce cas, il n'est toutefois pas obligé de réduire aussi bien la peine d'emprisonnement et l'amende que la confiscation » (sommaire) ; Cass. 4 octobre 2005, RG P.05.0675.N, Pas. 2005, n° 477; Cass. 17 octobre 2001, RG P.01.0807.F, Pas. 2001, n° 550; quant à la notion de délai raisonnable visé à l'art. 6.1 de la Convention, voir Cass. 20 mars 2000, RG S.99.0163.N, Pas. 2000, n° 191.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Durée des poursuites - Délai raisonnable - Dépassement
- Art. 21ter, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 42 et 43bis Code pénal

Het middel dat enkel betrekking heeft op de verzwarende omstandigheid van aanranding van de eerbaarheid en poging tot verkrachting, bestaande in het feit dat het misdrijf de dood van het slachtoffer heeft veroorzaakt, is niet ontvankelijk bij gebrek aan belang wanneer de straf naar recht verantwoord blijft door de veroordeling van de eiser wegens doodslag om een poging tot diefstal te vergemakkelijken zodat, ook al was de omschrijving van de feiten van aanranding van de eerbaarheid en poging tot verkrachting met de verzwarende omstandigheid van de dood van het slachtoffer onjuist, dan nog heeft die omschrijving geen gevolgen voor de wettigheid van die beslissing (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 563.

AANRANDING VAN DE EERBAARHEID EN VERKRACHTING - Verzwarende omstandigheden - Aanranding van de eerbaarheid en poging tot verkrachting met als verzwarende omstandigheid de dood van het slachtoffer - Cassatiemiddel heeft uitsluitend betrekking op de verzwarende omstandigheid - Ontvankelijkheid - Straf naar recht verantwoord door een andere bewezen verklaarde beschuldiging

- Art. 376, eerste lid Strafwetboek

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Aanranding van de eerbaarheid en poging tot verkrachting met als verzwarende omstandigheid de dood van het slachtoffer - Cassatiemiddel heeft uitsluitend betrekking op de verzwarende omstandigheid - Ontvankelijkheid - Straf naar recht verantwoord door een andere bewezen verklaarde beschuldiging

- Art. 376, eerste lid Strafwetboek

Le moyen qui ne concerne que la circonstance aggravante de l'attentat à la pudeur et de la tentative de viol consistant dans le fait que l'infraction a causé la mort de la victime est irrecevable à défaut d'intérêt lorsque la peine reste légalement justifiée par la condamnation du demandeur du chef de meurtre pour faciliter une tentative de vol en telle sorte que la qualification des faits d'attentat à la pudeur et de tentative de viol avec la circonstance aggravante de la mort fût-elle erronée, cette dernière qualification est sans incidence sur la légalité de cette décision (1). (1) Voir les concl. du MP.

ATTENTAT A LA PUDEUR ET VIOL - Circonstances aggravantes - Attentat à la pudeur et tentative de viol avec la circonstance aggravante de la mort de la victime - Moyen de cassation ayant trait uniquement à la circonstance aggravante - Recevabilité - Peine légalement justifiée par une autre accusation déclarée établie

- Art. 376, al. 1er Code pénal

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Attentat à la pudeur et tentative de viol avec la circonstance aggravante de la mort de la victime - Moyen de cassation ayant trait uniquement à la circonstance aggravante - Recevabilité - Peine légalement justifiée par une autre accusation déclarée établie

- Art. 376, al. 1er Code pénal

P.18.0761.F

19 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180919.5](#)

AC nr. ...

Artikel 109bis, § 1, Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat het hoger beroep tegen de beslissingen in strafzaken, tenzij het uitsluitend op burgerlijke rechtsvorderingen of nog louter daarop betrekking heeft, wordt toegewezen aan een kamer met drie raadsheren, in voorkomend geval aan de kamer bedoeld in artikel 101, § 1, derde lid, Gerechtelijk Wetboek; de dwangmaatregelen die behoren tot de bevoegdheid van de jeugdrechter die uitspraak doet over beschermende maatregelen in het kader van artikel 38 decreet 4 maart 1991 inzake hulpverlening aan de jeugd, zijn niet strafrechtelijk van aard in de zin van die bepaling (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 483.

JEUGDBESCHERMING - Beschermende maatregel - Beslissing van de jeugdrechtbank - Hoger beroep - Kamer van het hof van beroep - Samenstelling - Kamer met drie raadsheren

- Art. 109bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek

RECHTBANKEN - Algemeen - Jeugdbescherming - Beschermende maatregel - Beslissing van de jeugdrechtbank - Hoger beroep - Kamer van het hof van beroep - Samenstelling - Kamer met drie raadsheren

- Art. 109bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek

3/12/2019

L'article 109bis, § 1er, du Code judiciaire dispose que, sauf s'il porte exclusivement sur des actions civiles ou s'il ne porte plus que sur pareilles actions, l'appel des décisions en matière pénale est attribué à une chambre à trois conseillers, le cas échéant, à la chambre spécifique visée à l'article 101, § 1er, alinéa 3; les mesures de contrainte relevant de la compétence du juge de la jeunesse statuant en matière protectionnelle dans le cadre de l'article 38 du décret du 4 mars 1991 relatif à l'aide à la jeunesse, ne sont pas de nature pénale au sens de cette disposition (1). (1) Voir les concl. du MP.

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Mesure protectionnelle - Décision du tribunal de la jeunesse - Appel - Chambre de la cour d'appel - Composition - Chambre à trois conseillers

- Art. 109bis, § 1er Code judiciaire

TRIBUNAUX - Généralités - Protection de la jeunesse - Mesure protectionnelle - Décision du tribunal de la jeunesse - Appel - Chambre de la cour d'appel - Composition - Chambre à trois conseillers

- Art. 109bis, § 1er Code judiciaire

P. 535/593

Artikel 109bis, § 3, Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de andere zaken dan die bedoeld in de paragrafen 1 en 2 van dat artikel, worden toegewezen aan kamers met één raadsheer in het hof van beroep en dat, wanneer de complexiteit of het belang van de zaak of bijzondere, objectieve omstandigheden daartoe aanleiding geven, de eerste voorzitter de zaken geval per geval ambtshalve aan een kamer met drie raadsheren kan toewijzen; die toewijzingsbevoegdheid is voorbehouden aan de eerste voorzitter van het hof die deze ambtshalve uitoefent, waarbij de partijen dienaangaande geen enkel recht op initiatief hebben en de kamer die van de zaak kennisneemt, geen rechtsmacht heeft om daarover uitspraak te doen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 483.

JEUGDBESCHERMING - Toewijzingsbevoegdheid voorbehouden aan de eerste voorzitter - Beschermende maatregel - Beslissing van de jeugdrechtbank - Hoger beroep - Kamer van het hof van beroep - Samenstelling - Beslissing om de zaak toe te wijzen aan een kamer met drie raadsheren

- Art. 109bis, § 3 Gerechtelijk Wetboek

RECHTBANKEN - Algemeen - Jeugdbescherming - Beschermende maatregel - Beslissing van de jeugdrechtbank - Hoger beroep - Kamer van het hof van beroep - Samenstelling - Beslissing om de zaak toe te wijzen aan een kamer met drie raadsheren - Toewijzingsbevoegdheid voorbehouden aan de eerste voorzitter

- Art. 109bis, § 3 Gerechtelijk Wetboek

L'article 109bis, § 3, du Code judiciaire prévoit que les causes autres que celles énoncées aux paragraphes 1 et 2 sont attribuées à des chambres à un conseiller à la cour d'appel et que, lorsque la complexité ou l'intérêt de l'affaire ou des circonstances spécifiques et objectives le requièrent, le premier président peut attribuer, d'autorité, au cas par cas, les affaires à une chambre à trois conseillers; cette compétence d'attribution est réservée au premier président de la cour qui l'exerce d'autorité, les parties ne se voyant pas reconnaître un droit d'initiative à cet égard et la chambre saisie étant sans pouvoir de juridiction pour statuer sur cette question (1). (1) Voir les concl. du MP.

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Compétence d'attribution réservée au premier président - Mesure protectionnelle - Décision du tribunal de la jeunesse - Appel - Chambre de la cour d'appel - Composition - Décision d'attribuer la cause à une chambre à trois conseillers

- Art. 109bis, § 3 Code judiciaire

TRIBUNAUDX - Généralités - Protection de la jeunesse - Mesure protectionnelle - Décision du tribunal de la jeunesse - Appel - Chambre de la cour d'appel - Composition - Décision d'attribuer la cause à une chambre à trois conseillers - Compétence d'attribution réservée au premier président

- Art. 109bis, § 3 Code judiciaire

P.18.0763.F

21 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181121.2](#)

AC nr. 654

De kamer van inbeschuldigingstelling is bevoegd om uitspraak te doen over de regeling van de rechtspleging in de zaak van een magistraat van eerste aanleg die in verdenking is gesteld van misdaden buiten de uitoefening van zijn ambt gepleegd en diens mede-inverdenkinggestelden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 654.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Voorrecht van rechtsmacht - Magistraat van eerste aanleg in verdenking gesteld van misdaden buiten de uitoefening van zijn ambt gepleegd - Bevoegd rechtscollege

- Artt. 127, 479, 480, 482bis, eerste lid, en 502 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Regeling van de rechtspleging - Voorrecht van rechtsmacht - Magistraat van eerste aanleg in verdenking gesteld van misdaden buiten de uitoefening van zijn ambt gepleegd - Bevoegd rechtscollege

- Artt. 127, 479, 480, 482bis, eerste lid, en 502 Wetboek van Strafvordering

VOORRANG VAN RECHTSMACHT - Magistraat van eerste aanleg in verdenking gesteld van misdaden buiten de uitoefening van zijn ambt gepleegd - Regeling van de rechtspleging - Bevoegd rechtscollege

La chambre des mises en accusation est compétente pour statuer sur le règlement de la procédure en cause d'un magistrat de première instance inculpé de crimes commis en-dehors de l'exercice de ses fonctions et de ses coinceulés (1). (1) Voir les concl. du MP.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Privilège de juridiction - Magistrat de première instance inculpé de crimes commis en-dehors de l'exercice de ses fonctions - Juridiction compétente

- Art. 127, 479, 480, 482bis, al. 1er, et 502 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Règlement de la procédure - Privilège de juridiction - Magistrat de première instance inculpé de crimes commis en-dehors de l'exercice de ses fonctions - Juridiction compétente

- Art. 127, 479, 480, 482bis, al. 1er, et 502 Code d'Instruction criminelle

PRIVILEGE DE JURIDICTION - Magistrat de première instance inculpé de crimes commis en-dehors de l'exercice de ses fonctions - Règlement de la procédure - Juridiction compétente

De niet definitieve beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling die uitspraak doet over de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek valt niet onder de gevallen bedoeld in artikel 420, tweede lid, Wetboek van Strafvordering; het cassatieberoep tegen een dergelijke beslissing is bijgevolg niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 654.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling - Voorbaar cassatieberoep

- Artt. 136, tweede lid, 136bis, 235bis en 420, tweede lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbaar cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling uitspraak doende over de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek - Onmiddellijk cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Artt. 136, tweede lid, 136bis, 235bis en 420, tweede lid Wetboek van Strafvordering

De toepassing van bepalingen van het Wetboek van Strafvordering met het oog op de uitbreiding, ten gunste van een inverdenkinggestelde, van de rechten waarover andere rechtzoekenden beschikken die zich in dezelfde toestand bevinden, door de macht van het openbaar ministerie te beperken om als enige, na afloop van het gerechtelijk onderzoek, te beslissen over de verwijzing naar de feitenrechter, kan geen miskennis van het legaliteitsbeginsel opleveren (1); de aanwending, ten gunste van die inverdenkinggestelde, van een rechtspleging die toelaat om, op tegenspraak, het bestaan van voldoende bezwaren na te gaan die zijn verwijzing verantwoord, stelt geen nieuwe vervolging buiten het wettelijk kader in maar beperkt daarentegen, in het geval van vervolging ingesteld door het openbaar ministerie, de prerogatieven van laatstgenoemde, waaraan de wet de bevoegdheid toekende om alleen te beslissen over het gevolg dat aan het gerechtelijk onderzoek moet worden verleend zodra het is afgesloten (2). (1) Wat dit beginsel betreft, zie P. Marchal, o.c., nr. 68-3. (2) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 654.

VOORRANG VAN RECHTSMACHT - Magistraat van eerste aanleg in verdenking gesteld van misdaden buiten de uitoefening van zijn ambt gepleegd - Regeling van de rechtspleging - Bevoegd rechtscollege - Wettigheidsbeginsel - Voorzienbaarheid van de strafrechtspleging

- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 127, 479, 480, 482bis, eerste lid, en 502 Wetboek van Strafvordering

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Wettigheidsbeginsel -

La décision non définitive de la chambre des mises en accusation qui statue sur la régularité de l'instruction est étrangère aux hypothèses visées à l'article 420, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle; le pourvoi dirigé contre une telle décision est dès lors irrecevable (1). (1) Voir les concl. du MP.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Décision de la chambre des mises en accusation - Pourvoi prématuré

- Art. 136, al. 2, 136bis, 235bis et 420, al. 2 Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Pourvoi prématuré (pas de décision définitive) - Décision de la chambre des mises en accusation statuant sur la régularité de l'instruction - Pourvoi immédiat - Recevabilité

- Art. 136, al. 2, 136bis, 235bis et 420, al. 2 Code d'Instruction criminelle

L'application de dispositions du Code d'instruction criminelle en vue d'étendre, au profit d'un inculpé, les droits dont bénéficient d'autres justiciables placés dans une situation comparable, en limitant le pouvoir du ministère public de décider seul, à l'issue de l'instruction, du renvoi devant le juge du fond, ne peut emporter la violation du principe de légalité (1); la mise en oeuvre, en faveur d'un tel inculpé, d'une procédure permettant, de manière contradictoire, la vérification de l'existence de charges suffisantes justifiant son renvoi ne revient pas à instaurer, en-dehors du cadre de la loi, de nouvelles poursuites, mais au contraire, en présence de poursuites exercées par le ministère public, à restreindre les prérogatives de ce dernier, auquel la loi accordait le pouvoir de décider seul des suites à donner à l'instruction, une fois celle-ci parvenue à son terme (2). (1) Quant à ce principe, voir P. MARCHAL, o.c., n° 68-3. (2) Voir les concl. du MP.

PRIVILEGE DE JURIDICTION - Magistrat de première instance inculpé de crimes commis en-dehors de l'exercice de ses fonctions - Règlement de la procédure - Juridiction compétente - Principe de légalité - Prévisibilité de la procédure pénale

- Art. 12, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 127, 479, 480, 482bis, al. 1er, et 502 Code d'Instruction criminelle

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe

Voorzienbaarheid van de strafrechtspleging - Draagwijdte - Voorrecht van rechtsmacht - Magistraat van eerste aanleg in verdenking gesteld van misdaden buiten de uitoefening van zijn ambt gepleegd - Regeling van de rechtspleging - Bevoegd rechtscollege

- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 127, 479, 480, 482bis, eerste lid, en 502 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Voorrecht van rechtsmacht - Magistraat van eerste aanleg in verdenking gesteld van misdaden buiten de uitoefening van zijn ambt gepleegd - Bevoegd rechtscollege - Wettigheidsbeginsel - Voorzienbaarheid van de strafrechtspleging

- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 127, 479, 480, 482bis, eerste lid, en 502 Wetboek van Strafvordering

GRONDWET - Art. 12 - Artikel 12, tweede lid - Wettigheidsbeginsel - Voorzienbaarheid van de strafrechtspleging - Draagwijdte - Voorrecht van rechtsmacht - Magistraat van eerste aanleg in verdenking gesteld van misdaden buiten de uitoefening van zijn ambt gepleegd - Regeling van de rechtspleging - Bevoegd rechtscollege

- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 127, 479, 480, 482bis, eerste lid, en 502 Wetboek van Strafvordering

De vereiste van voorzienbaarheid van de strafrechtspleging waarborgt elke burger dat tegen hem enkel een opsporingsonderzoek, een gerechtelijk onderzoek of een vervolging kan worden ingesteld volgens een bij wet bepaalde procedure waarvan hij vóór de aanwending kennis kan nemen (1). (1) Cass. 21 oktober 2014, AR P.14.0367.N, AC 2014, nr. 626; GwH 21 december 2004, nr. 202/2004, § B.4.2; GwH 21 december 2017, nr. 148/2017, § B.93.3; zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 654; P. MARCHAL, "Principes généraux du droit", RPDB. 2014, nr. 68-3.

GRONDWET - Art. 12 - Artikel 12, tweede lid - Voorzienbaarheid van de strafrechtspleging

- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Voorzienbaarheid van de strafrechtspleging

- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

de légalité - Prévisibilité de la procédure pénale - Portée - Privilège de juridiction - Magistrat de première instance inculpé de crimes commis en-dehors de l'exercice de ses fonctions - Règlement de la procédure - Juridiction compétente

- Art. 12, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 127, 479, 480, 482bis, al. 1er, et 502 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Privilège de juridiction - Magistrat de première instance inculpé de crimes commis en-dehors de l'exercice de ses fonctions - Juridiction compétente - Principe de légalité - Prévisibilité de la procédure pénale

- Art. 12, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 127, 479, 480, 482bis, al. 1er, et 502 Code d'Instruction criminelle

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 12 - Article 12, alinéa 2 - Principe de légalité - Prévisibilité de la procédure pénale - Portée - Privilège de juridiction - Magistrat de première instance inculpé de crimes commis en-dehors de l'exercice de ses fonctions - Règlement de la procédure - Juridiction compétente

- Art. 12, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 127, 479, 480, 482bis, al. 1er, et 502 Code d'Instruction criminelle

L'exigence de prévisibilité de la procédure pénale garantit à tout citoyen qu'il ne peut faire l'objet d'une information, d'une instruction ou de poursuites que selon une procédure établie par la loi et dont il peut prendre connaissance avant sa mise en oeuvre (1). (1) Cass. 21 octobre 2014, RG P.14.0367.N, Pas. 2014, n° 626 ; C. Const., 21 décembre 2004, n° 202/2004, §B.4.2 ; C. Const., 21 décembre 2017, n° 148/2017, §B.93.3 ; voir les concl. du MP ; P. MARCHAL, « Principes généraux du droit », R.P.D.B., 2014, n° 68-3.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 12 - Article 12, alinéa 2 - Prévisibilité de la procédure pénale

- Art. 12, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Prévisibilité de la procédure pénale

- Art. 12, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

Wanneer het Grondwettelijk Hof vaststelt dat een bepaling van het Wetboek van Strafvordering wegens een leemte de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, staat het aan de rechter om die leemte in de mate van het mogelijke aan te vullen; die mogelijkheid hangt evenwel af van de aard van de leemte; indien de aanvulling ervan vereist dat een volledig andere procesregeling wordt ingevoerd, kan de rechter zich niet in de plaats van de wetgever stellen; indien evenwel aan de ongrondwettigheid een einde kan worden gesteld door enkel het wettelijk kader aan te vullen zodat het niet meer strijdig is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, kan en moet de rechter dit doen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 654.

*GRONDWETTELIJK HOF - Vaststelling van een leemte in de wet -
Procesregeling - Bevoegdheid van de rechter*

*MACHTEN - Rechterlijke macht - Door het Grondwettelijk Hof
vastgestelde leemte in de wet - Procesregeling - Bevoegdheid van
de rechter*

Lorsque la Cour constitutionnelle constate qu'en raison d'une lacune, une disposition de procédure pénale viole les articles 10 et 11 de la Constitution, il appartient au juge, pour autant que possible, de combler cette lacune; cette possibilité dépend toutefois de la nature de la lacune; si son comblement requiert l'adoption d'un régime procédural totalement différent, le juge ne peut se substituer au législateur; mais s'il est possible de mettre fin à l'inconstitutionnalité en se bornant à compléter le cadre légal de sorte qu'il ne soit plus contraire aux articles 10 et 11 de la Constitution, le juge a le pouvoir et le devoir de le faire (1). (1) Voir les concl. du MP.

*COUR CONSTITUTIONNELLE - Constatation d'une lacune dans la
loi - Régime procédural - Pouvoir du juge*

*POUVOIRS - Pouvoir judiciaire - Lacune dans la loi constatée par la
Cour constitutionnelle - Régime procédural - Pouvoir du juge*

P.18.0764.F

24 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181024.3](#)

AC nr. 585

Het beginsel van het hoger beroep op grieven bepaalt de omvang van de saisine van de appelrechter (1); ingevolge artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering kan de appelrechter ambtshalve een middel van openbare orde opwerpen binnen de grenzen van zijn saisine die door de verklaring van hoger beroep en het grievenformulier worden bepaald (2); een grond tot verval van de strafvordering is zo een middel (3). (1) Cass. 21 december 2016, AR P.16.1116.F, AC 2016, nr. 740 met concl. OM in Pas. 2016, nr. 740; zie Memorie van Toelichting, Parl.st., Kamer, 54 K1418/001, pp. 87-88. (2) Cass. 21 december 2016, AR P.16.1116.F, AC 2016, nr. 740 met concl. OM in Pas. 2016, nr. 740; zie Memorie van Toelichting, Parl.st., Kamer, 54 K1418/001, pp. 87-88. (3) Artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat "Behoudens de grieven opgeworpen zoals bepaald in artikel 204, kan de beroepsrechter slechts de grieven van openbare orde ambtshalve opwerpen die betrekking hebben op [met name] de verjaring van de feiten die bij hem aanhangig zijn gemaakt (...)". Die bepaling staat de appelrechter weliswaar niet uitdrukkelijk toe om, wanneer dit in het grievenformulier niet wordt bedoeld, ambtshalve een middel van openbare orde op te werpen betreffende een andere grond van verval van de strafvordering. Er kan evenwel niet worden aangevoerd dat de appelrechter bij wie een grief betreffende de strafvordering (de schuldvraag, de kwalificatie van een misdrijf, de strafmaat, ...) aanhangig is gemaakt, dienaangaande uitspraak doet zonder, zelfs niet ambtshalve, na te gaan of de strafvordering op het ogenblik van zijn beslissing niet vervallen is, en dit ongeacht de grond van dat verval; (a fortiori wanneer dat verval na de beroepstermijn is ingetreden). Bijgevolg lijken de woorden "de verjaring van de feiten die bij hem aanhangig zijn gemaakt" niet a contrario uitgelegd te kunnen worden, in die zin dat ze het ambtshalve onderzoek van de andere gronden van verval van de strafvordering uitsluiten, behoudens de grieven opgeworpen zoals bepaald in artikel 204 (wat die gronden betreft, zie D. VANDERMEERSCH, *Éléments de droit pénal et de procédure pénale*, Die Keure, 2015, pp. 485 e.v.). De wetsgeschiedenis ontkracht die analyse niet (zie Memorie van Toelichting en Advies van de Raad van State, Parl.st., Kamer, 54K1418/001, pp. 88 en 296, nr. 67, advies ten gevolge waarvan de wijziging van artikel 210 Wetboek van Strafvordering in het wetsontwerp werd ingevoegd, hoewel die niet in het voorontwerp van wet voorkwam). (M.N.B.)

Le principe de l'appel sur griefs détermine l'étendue de la saisine du juge d'appel (1); en application de l'article 210, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle, celui-ci peut soulever d'office un moyen d'ordre public dans les limites de sa saisine fixées par la déclaration d'appel et la requête contenant les griefs (2); une cause d'extinction de l'action publique constitue un tel moyen (3). (1) Cass. 21 décembre 2016, RG P.16.1116.F, Pas. 2016, n° 740 avec concl. MP; voir Exposé des motifs, Doc. parl., Ch., 54 1418/001, pp. 87-88. (2) Cass. 21 décembre 2016, RG P.16.1116.F, Pas. 2016, n° 740 et concl. du MP; voir Exposé des motifs, Doc. parl., Ch., 54 1418/001, pp. 87-88. (3) L'art. 210, al. 2, C.I.cr. dispose qu'« outre les griefs soulevés comme prescrit à l'article 204, le juge d'appel ne peut soulever d'office que les moyens d'ordre public portant [notamment] sur (...) la prescription des faits dont il est saisi (...) ». Cette disposition ne permet certes pas explicitement au juge d'appel de soulever d'office, lorsqu'il n'est pas visé par la requête de griefs, un moyen d'ordre public portant sur une autre cause d'extinction de l'action publique. Mais il ne peut être soutenu que le juge d'appel saisi d'un grief portant sur l'action publique (la culpabilité, la qualification d'une infraction, le taux de la peine,...) statue à cet égard sans vérifier, même d'office, si celle-ci n'est pas éteinte au moment où il rend sa décision, et ce, quelle que soit la cause de cette extinction (a fortiori lorsque celle-ci est intervenue après le délai d'appel). Partant, les mots « la prescription des faits dont il est saisi » paraissent ne pouvoir s'interpréter a contrario comme excluant l'examen d'office des autres causes d'extinction de l'action publique, outre les griefs soulevés comme prescrit à l'article 204 (quant à ces causes, voir D. Vandermeersch, *Éléments de droit pénal et de procédure pénale*, La Chartre, 2015, pp. 485 sq). Les travaux parlementaires n'infirmant pas cette analyse (voir Exposé des motifs et Avis du Conseil d'État, Doc. Parl., Ch., 54K1418/001, p. 88 et p. 296, n° 67, avis à la suite duquel la modification de l'article 210 C.I.cr. a été insérée dans le projet de loi, alors qu'elle ne figurait pas dans l'avant-projet de loi). (M.N.B.)

P.18.0766.F

28 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181128.2](#)

AC nr. ...

Wanneer het middel niet opkomt tegen de redenen op grond waarvan de appelrechters hun beslissing om de eiser in cassatie aansprakelijk te stellen, hebben verantwoord, maar opkomt tegen de redenen op grond waarvan zij de aansprakelijkheid van een medebeklaagde hebben uitgesloten, kan het niet leiden tot de vernietiging van de beslissing die de appelrechters hebben gewezen over de burgerrechtelijke vordering die de burgerlijke partij tegen de eiser heeft ingesteld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 671.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Verscheidene daders - Hoofdelijkheid - Vervolgving voor de strafrechter - Verscheidene beklaagden - Beklaagde aansprakelijk gesteld voor de schade - Cassatieberoep - Middel dat opkomt tegen de beslissing die de aansprakelijkheid van een medebeklaagde uitsluit - Ontvankelijkheid

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Eiser aansprakelijk verklaard voor de schade - Middel dat opkomt tegen de beslissing die de aansprakelijkheid van een medebeklaagde uitsluit - Ontvankelijkheid

Wanneer zij geen geding zijn aangegaan voor het hof van beroep, mist de eiser in cassatie de hoedanigheid om een medebeklaagde in de hoedanigheid van verweerder voor het Hof te dagen en om de vernietiging van de beslissing die zijn aansprakelijkheid uitsluit, te verkrijgen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 671.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Burgerlijke rechtsvordering - Beklaagde - Beklaagde-eiser in cassatie - Geen geding voor de feitenrechter tussen de eiser en de medebeklaagde-verweerder - Ontvankelijkheid van het cassatieberoep

Wanneer schade werd veroorzaakt door de samenlopende fouten van verschillende personen, moet ieder van hen, in de regel, de volledige schade vergoeden van het slachtoffer dat zelf geen fout heeft begaan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 671.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Verscheidene daders - Hoofdelijkheid - Samenlopende fouten - Slachtoffer heeft geen fout begaan - Volledige vergoeding

- Art. 1382 Burgerlijk Wetboek

Lorsqu'il ne critique pas les motifs par lesquels les juges d'appel ont justifié leur décision de retenir la responsabilité du demandeur en cassation, mais critique les motifs par lesquels ils ont exclu celle d'un coprévenu, le moyen n'est pas susceptible d'entraîner la cassation de la décision que les juges d'appel ont rendue sur l'action civile que la partie civile a exercée contre le demandeur (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Pluralité d'auteurs. solidarité - Poursuites devant le juge pénal - Pluralité de prévenus - Prévenu déclaré responsable du dommage - Pourvoi en cassation - Moyen critiquant la décision excluant la responsabilité d'un coprévenu - Recevabilité

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Demandeur déclaré responsable du dommage - Moyen critiquant la décision excluant la responsabilité d'un coprévenu - Recevabilité

Lorsqu'ils n'ont pas noué de lien d'instance devant la cour d'appel, un demandeur en cassation est sans qualité pour attirer un coprévenu en qualité de défendeur et pour obtenir la cassation de la décision qui écarte sa responsabilité (1). (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Action civile - Prévenu - Prévenu demandeur en cassation - Pas d'instance liée devant le juge du fond entre le demandeur et le coprévenu défendeur - Recevabilité du pourvoi

Lorsqu'un dommage a été causé par les fautes concurrentes de plusieurs personnes, chacune d'elles est tenue, en règle, de réparer l'entièreté du dommage de la victime qui elle-même n'a pas commis de faute (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Pluralité d'auteurs. solidarité - Fautes concurrentes - Victime non fautive - Réparation intégrale

- Art. 1382 Code civil

P.18.0770.N

2 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181002.11](#)

AC nr. ...

Uit artikel 96, § 4, tweede lid, Stedenbouwdecreet 1999 volgt dat indien een beklagde aantoonbaar door enig bewijsmateriaal dat een constructie dateert van na de inwerkingtreding van de Stedenbouwwet 1962, maar van vóór de eerste vaststelling van het gewestplan er een vermoeden bestaat dat die constructie is vergund, behoudens een door de overheid te leveren tegenbewijs dat de constructie in overtreding werd opgericht; die op de beklagde rustende voorwaarde om van het vermoeden van vergunning te kunnen genieten houdt als dusdanig geen schending in van artikel 6.2 EVRM en artikel 14.2 IVBPR of een miskennis van de regels betreffende de bewijslast in strafzaken (1). (1) Zie: Cass. 13 december 2005, AR P.05.0891.N, AC 2005, nr. 667 met concl. van procureur-generaal De Swaef.

BEWIJS - Strafzaken - Vermoedens - Stedenbouw - Constructies gebouwd vóór de allereerste, definitieve vaststelling van het gewestplan - Vermoeden van vergunning

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.2 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 96, § 4, tweede lid Stedenbouwdecreet 1999 Decr. van de Vlaamse Raad 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Stedenbouw - Constructies gebouwd vóór de allereerste, definitieve vaststelling van het gewestplan - Vermoeden van vergunning - Voorwaarde - Verenigbaarheid met het vermoeden van onschuld

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.2 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 96, § 4, tweede lid Stedenbouwdecreet 1999 Decr. van de Vlaamse Raad 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening

RECHTEN VAN DE MENS - Internationaal verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14.2 - Stedenbouw - Constructies gebouwd vóór de allereerste, definitieve vaststelling van het gewestplan - Vermoeden van vergunning - Voorwaarde - Verenigbaarheid met het vermoeden van onschuld

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Il résulte de l'article 96, § 4, alinéa 2, du décret du Parlement flamand du 18 mai 1999 portant organisation de l'aménagement du territoire que, si un prévenu démontre par une quelconque preuve qu'une construction est postérieure à l'entrée en vigueur de la loi organique de l'aménagement du territoire et de l'urbanisme du 29 mars 1962, mais date d'avant le tout premier établissement du plan régional, elle est présumée avoir fait l'objet d'un permis, sauf preuve contraire à apporter par les autorités que la construction a été érigée en infraction; cette condition imposée au prévenu pour pouvoir bénéficier de la présomption de permis ne constitue pas, en tant que telle, une violation des articles 6, § 2, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 14, § 2, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques et ne constitue pas davantage une méconnaissance des règles relatives à la charge de la preuve en matière répressive (1). (1) Voir Cass. 13 décembre 2005, RG P.05.0891.N, Pas. 2005, n° 667, avec concl. de M. DE SWAEF, alors procureur général, publiées à leur date dans AC.

PREUVE - Matière répressive - Présomptions - Urbanisme - Constructions bâties avant le tout premier établissement définitif du plan régional - Présomption de permis

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 2 Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 96, § 4, al. 2 Décret de la Communauté flamande du 18 mai 1999 portant organisation de l'aménagement du territoire

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Urbanisme - Constructions bâties avant le tout premier établissement définitif du plan régional - Présomption de permis - Condition - Compatibilité avec la présomption d'innocence

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 2 Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 96, § 4, al. 2 Décret de la Communauté flamande du 18 mai 1999 portant organisation de l'aménagement du territoire

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14, § 2 - Urbanisme - Constructions bâties avant le tout premier établissement définitif du plan régional - Présomption de permis - Condition - Compatibilité avec la présomption d'innocence

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.2 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 96, § 4, tweede lid Stedenbouwdecreet 1999 Decr. van de Vlaamse Raad 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening

STEDENBOUW - Bouwvergunning - Constructies gebouwd vóór de allereerste, definitieve vaststelling van het gewestplan - Vermoeden van vergunning - Voorwaarde - Verenigbaarheid met het vermoeden van onschuld en de bewijsregels in strafzaken

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 14.2 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, ondertekend te New-York op 19 december 1966

- Art. 96, § 4, tweede lid Stedenbouwdecreet 1999 Decr. van de Vlaamse Raad 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening

Uit artikel 96, § 4, tweede lid, Stedenbouwdecreet 1999 volgt niet dat de rechter geen enkele appreciatiebevoegdheid heeft betreffende de gegevens die door een beklagde worden aangevoerd als enig bewijsmateriaal dat een constructie is gebouwd na de inwerkingtreding van de Stedenbouwwet 1962, maar vóór de eerste vaststelling van het gewestplan; de rechter kan wel degelijk beoordelen of met het aangevoerde bewijsmateriaal wordt aangetoond dat de constructie dateert uit de voormelde periode en dit ongeacht het door de vervolgende partijen te leveren tegenbewijs.

BEWIJS - Strafzaken - Vermoedens - Stedenbouw - Constructies gebouwd vóór de allereerste, definitieve vaststelling van het gewestplan - Vermoeden van vergunning - Gegevens aangevoerd door de beklagde die zich op het vermoeden beroept - Beoordeling door de rechter

- Art. 96, § 4, tweede lid Stedenbouwdecreet 1999 Decr. van de Vlaamse Raad 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening

STEDENBOUW - Bouwvergunning - Constructies gebouwd vóór de allereerste, definitieve vaststelling van het gewestplan - Vermoeden van vergunning - Gegevens aangevoerd door de beklagde die zich op het vermoeden beroept - Beoordeling door de rechter

- Art. 96, § 4, tweede lid Stedenbouwdecreet 1999 Decr. van de Vlaamse Raad 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening

- Art. 14, § 2 Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 96, § 4, al. 2 Décret de la Communauté flamande du 18 mai 1999 portant organisation de l'aménagement du territoire

URBANISME - Permis de bâtir - Constructions bâties avant le tout premier établissement définitif du plan régional - Présomption de permis - Condition - Compatibilité avec la présomption d'innocence et les règles de la preuve en matière répressive

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 2 Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, fait à New York le 19 décembre 1966

- Art. 96, § 4, al. 2 Décret de la Communauté flamande du 18 mai 1999 portant organisation de l'aménagement du territoire

Il ne résulte pas de l'article 96, § 4, alinéa 2, du décret du Parlement flamand du 18 mai 1999 portant organisation de l'aménagement du territoire que le juge ne dispose d'aucun pouvoir d'appréciation concernant les éléments invoqués par un prévenu à titre de quelconque preuve qu'une construction a été érigée après l'entrée en vigueur de la loi organique du 29 mars 1962, mais avant le premier établissement du plan régional; le juge est bel et bien habilité à apprécier s'il a été démontré par les éléments de preuve invoqués que la construction date de la période précitée et ce, nonobstant la preuve contraire à apporter par les parties poursuivantes.

PREUVE - Matière répressive - Présomptions - Urbanisme - Constructions bâties avant le tout premier établissement définitif du plan régional - Présomption de permis - Eléments invoqués par le prévenu qui se prévaut de la présomption - Appréciation par le juge

- Art. 96, § 4, al. 2 Décret de la Communauté flamande du 18 mai 1999 portant organisation de l'aménagement du territoire

URBANISME - Permis de bâtir - Constructions bâties avant le tout premier établissement définitif du plan régional - Présomption de permis - Eléments invoqués par le prévenu qui se prévaut de la présomption - Appréciation par le juge

- Art. 96, § 4, al. 2 Décret de la Communauté flamande du 18 mai 1999 portant organisation de l'aménagement du territoire

Wanneer het Europees Hof voor de Rechten van de Mens akte neemt van de eenzijdige verklaring van de Belgische regering inhoudende erkenning van schending van het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht van toegang tot de rechter, kan de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie ambtshalve de heropening van de rechtspleging vragen die betrekking heeft op de beslissing over de vordering van de herstellende overheden inzake ruimtelijke ordening aangezien die onder het begrip strafvordering valt in de zin van artikel 442bis, eerste lid, Wetboek van Strafvordering (1). (1) Zie: Cass. 9 april 2008, AR P.08.0051.F, AC 2008, nr. 214.

HEROPENING VAN DE RECHTSPLEGING - Arrest Hof Mensenrechten - Schending van het Verdrag - Heropening van de rechtspleging betreffende de herstellende overheden

- Artt. 442bis en 442ter, 3° Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Algemeen - Arrest Hof Mensenrechten - Schending van het Verdrag - Heropening van de rechtspleging - Toepassing

- Artt. 442bis en 442ter, 3° Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Arrest Hof Mensenrechten - Schending van het Verdrag - Heropening van de rechtspleging - Toepassing

- Artt. 442bis en 442ter, 3° Wetboek van Strafvordering

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Arrest Hof Mensenrechten - Schending van het Verdrag - Heropening van de rechtspleging betreffende de herstellende overheden

- Artt. 442bis en 442ter, 3° Wetboek van Strafvordering

Wanneer uit het onderzoek van de aanvraag blijkt dat de vastgestelde schending van het Verdrag het gevolg is van procedurefouten of -tekortkomingen die dermate ernstig zijn dat er ernstige twijfel bestaat over de uitkomst van de bestreden rechtspleging, beveelt het Hof van Cassatie, ingevolge artikel 442quinquies, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering, de heropening van de rechtspleging voor zover de veroordeelde partij ernstige nadelige gevolgen blijft ondervinden die slecht door een heropening kunnen worden hersteld (1). (1) Cass. 11 december 2003, AR P.13.1150.F, AR P.13.1151.F, AR P.13.1152.F, AR P.13.1153.F, AC 2013, nr. 676 met concl. van advocaat-generaal Vandermeersch in Pas. 2013, nr. 676.

HEROPENING VAN DE RECHTSPLEGING - Arrest Hof Mensenrechten - Schending van het Verdrag - Heropening van de rechtspleging

- Art. 442quinquies, eerste lid Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Algemeen - Arrest Hof Mensenrechten - Schending van het Verdrag - Heropening van de rechtspleging

Lorsque la Cour européenne des droits de l'homme prend acte de la déclaration unilatérale du gouvernement belge entérinant la reconnaissance de la violation du droit d'accès à un tribunal garanti par la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, le procureur général près la Cour de cassation peut demander d'office la réouverture de la procédure en ce qu'elle concerne la décision rendue sur l'action des autorités réclamant la réparation en matière d'aménagement du territoire dès lors qu'elle relève de la notion d'action publique au sens de l'article 442bis, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle (1). (1) Voir Cass. 9 avril 2008, RG P.08.0051.F, Pas. 2008, n° 214.

REOUVERTURE DE LA PROCEDURE - Arrêt de la Cour européenne - Violation de la Convention - Réouverture de la procédure en ce qu'elle concerne l'action en réparation

- Art. 442bis et 442ter, 3° Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Généralités - Arrêt de la Cour européenne - Violation de la Convention - Réouverture de la procédure - Application

- Art. 442bis et 442ter, 3° Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Arrêt de la Cour européenne - Violation de la Convention - Réouverture de la procédure - Application

- Art. 442bis et 442ter, 3° Code d'Instruction criminelle

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Arrêt de la Cour européenne - Violation de la Convention - Réouverture de la procédure en ce qu'elle concerne l'action en réparation

- Art. 442bis et 442ter, 3° Code d'Instruction criminelle

Lorsqu'il ressort de l'examen de la demande que la violation de la convention D.H. constatée est la conséquence d'erreurs ou de défaillances dans la procédure d'une gravité telle qu'un doute sérieux existe quant au résultat de la procédure attaquée, la Cour de cassation ordonne, en vertu de l'article 442quinquies, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, la réouverture de la procédure, pour autant que la partie condamnée continue à souffrir des conséquences négatives très graves que seule une réouverture peut réparer (1). (1) Cass. 11 décembre 2003, RG P.13.1150.F, RG P.13.1151.F, RG P.13.1152.F, RG P.13.1153.F, Pas. 2013, n° 676, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général.

REOUVERTURE DE LA PROCEDURE - Arrêt de la Cour européenne - Violation de la Convention - Réouverture de la procédure

- Art. 442quinquies, al. 1er Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Généralités - Arrêt de la Cour européenne - Violation de la Convention - Réouverture de la

P.18.0809.F

28 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181128.3](#)

AC nr. ...

Inzake douane en accijnzen moet het exploit van betekening van het bij verstek gewezen vonnis of arrest vermelden dat om geldig verzet aan te tekenen tegen de schuldigverklaring, de veroordeling tot een geldboete en de verbeurdverklaring, dat verzet binnen de termijnen en volgens de vormen door de wet bepaald aan de administratie der douane en accijnzen moet worden betekend.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Algemeen - Strafzaken - Douane en accijnzen - Verstekbeslissing - Regelmatige betekening - Voorwaarde - Informatie omtrent de nadere regels om rechtsmiddelen in te stellen

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Strafzaken - Douane en accijnzen - Buitengewone termijn - Verstekbeslissing - Regelmatige betekening - Voorwaarde - Informatie omtrent de nadere regels om rechtsmiddelen in te stellen

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

Inzake douane en accijnzen maakt het ontvankelijke verzet van de veroordeelde dat betekend werd aan het openbaar ministerie, slechts de beslissing over de hoofdgevangenisstraf aanhangig bij de rechtbank of het hof van beroep, met uitsluiting van de beslissingen over de schuldvraag, de geldboete en de verbeurdverklaring; om een verzet tegen die beslissingen bij de rechter aanhangig te maken, moet de partij die verzet aantekent, zijn beroep binnen de termijnen en volgens de vormen door de wet bepaald betekenen aan de administratie der douane en accijnzen in haar hoedanigheid van vervolgende partij die de strafvordering uitoefent (1). (1) O. MICHIELS, L'opposition en matière pénale, Les dossiers du J.T., Larcier, 2004, nr. 47, p. 33-34; Cass. 25 avril 1966, Pas. 1966, p. 1072.

VERZET - Strafzaken - Vorm - Betekening van het verzet aan de vervolgende partij - Douane en accijnzen - Verzet enkel betekend aan het openbaar ministerie

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

En matière de douanes et accises, l'exploit de signification du jugement ou de l'arrêt rendu par défaut doit mentionner que, pour être valablement formée en ce qui concerne la déclaration de culpabilité, la condamnation à une amende et la confiscation, l'opposition doit être signifiée à l'administration des douanes et accises dans le délai et les formes prévus par la loi.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Généralités - Matière répressive - Douanes et accises - Décision rendue par défaut - Signification régulière - Condition - Information sur les modalités de recours

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Matière répressive - Douanes et accises - Délai extraordinaire - Décision rendue par défaut - Signification régulière - Condition - Information sur les modalités de recours

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

En matière de douanes et accises, l'opposition recevable du condamné signifiée au ministère public ne saisit le tribunal ou la cour d'appel que de la décision sur l'emprisonnement principal, à l'exclusion de celles rendues sur la culpabilité, l'amende et la confiscation; pour saisir le juge quant à ce, l'opposant doit signifier son recours, dans les délais et les formes prévus par la loi, à l'administration des douanes et accises en sa qualité de partie poursuivante exerçant l'action publique (1). (1) O. MICHIELS, L'opposition en matière pénale, Les dossiers du J.T., Larcier, 2004, n° 47, p. 33-34; Cass. 25 avril 1966, Pas. 1966, p. 1072.

OPPOSITION - Matière répressive - Forme - Signification de l'opposition à la partie poursuivante - Douanes et accises - Opposition signifiée au seul ministère public

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

Het ontbreken van de verplichting voor de vervolgte partij om de verklaring van cassatieberoep aan het openbaar ministerie te betekenen geldt ook ten aanzien van de Belgische Staat, administratie der douane en accijnzen, wanneer laatstgenoemde tussenbeide komt als vervolgende partij en aldus de strafvordering uitoefent (impliciete oplossing) (1). (1) F. VAN VOLSEM, "Twee middelen bedoeld om tegenspraak in de penale cassatieprocedure te waarborgen: de verplichtingen het cassatieberoep te betekenen en de memories ter kennis te brengen", N.C., 2017, p. 417.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Verplichting het cassatieberoep te betekenen - Douane en accijnzen - Vervolgde persoon - Verplichting om het cassatieberoep aan de administratie te betekenen

- Art. 427, eerste lid Wetboek van Strafvordering

Het recht op een eerlijk proces vereist dat aan de verstekdoende veroordeelde, zo duidelijk mogelijk, de nadere regels worden meegedeeld van de mogelijke rechtsmiddelen tegen een verstekbeslissing, op het ogenblik dat die beslissing hem wordt betekend; wanneer de betekening van de bij verstek gewezen beslissing geen melding maakt van het recht om verzet aan te tekenen en evenmin van de termijn om dat recht uit te oefenen en de nadere regels ervan, kan het verzet dat buiten de termijn is aangetekend niet onontvankelijk worden verklaard wegens laattijdigheid, zoniet wordt de veroordeelde het recht op toegang tot een rechterlijke instantie ontzegd (1). (1) Cass. 23 februari 2011, AR P.10.2047.F, AC 2011, nr. 161.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Algemeen - Strafzaken - Verstekbeslissing - Regelmatige betekening - Voorwaarde - Informatie omtrent de nadere regels om rechtsmiddelen in te stellen

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Verstekbeslissing - Regelmatige betekening - Voorwaarde - Informatie omtrent de nadere regels om rechtsmiddelen in te stellen

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Strafzaken - Buitengewone termijn - Verstekbeslissing - Regelmatige betekening - Voorwaarde - Informatie omtrent de nadere regels om rechtsmiddelen in te stellen

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

L'absence d'obligation, pour la partie poursuivie, de signifier la déclaration de pourvoi au ministère public vaut également à l'égard de l'Etat belge, administration des douanes et accises, lorsque cette dernière intervient comme partie poursuivante et exerce ainsi l'action publique (1) (Solution implicite). (1) F. VAN VOLSEM, « Twee middelen bedoeld om tegenspraak in de penale cassatieprocedure te waarborgen: de verplichtingen het cassatieberoep te betekenen en de memories ter kennis te brengen », N.C., 2017, p. 417.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai de signification etou de dépôt - Obligation de signifier le pourvoi - Douanes et accises - Personne poursuivie - Obligation de signifier le pourvoi à l'administration

- Art. 427, al. 1er Code d'Instruction criminelle

Le droit à un procès équitable requiert que les modalités des recours possibles contre une décision rendue par défaut soient indiquées au condamné défaillant de la manière la plus explicite possible au moment où cette décision lui est signifiée; si la signification de la décision rendue par défaut ne mentionne pas le droit de faire opposition, ni le délai imparti pour l'exercice de ce recours et ses modalités, une opposition faite hors délai ne peut être déclarée irrecevable pour cause de tardiveté, à peine de priver le condamné du droit d'accès à un tribunal (1). (1) Cass. 23 février 2011, RG P.10.2047.F, Pas. 2011, n° 161.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Généralités - Matière répressive - Décision rendue par défaut - Signification régulière - Condition - Information sur les modalités de recours

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Décision rendue par défaut - Signification régulière - Condition - Information sur les modalités de recours

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Matière répressive - Délai extraordinaire - Décision rendue par défaut - Signification régulière - Condition - Information sur les modalités de recours

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.18.0827.F

14 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181114.1](#)

AC nr. 632

Vóór 24 oktober 2016 bestrafte geen enkele wettelijke of reglementaire bepaling de inbreuken op de AETR voor ritten die gedeeltelijk hebben plaatsgevonden op het grondgebied van een derde land, anders dan de in de in artikel 2, sub 2, a) en b), Verordening (EG) nr. 561/2006 bedoelde landen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 632.

VERVOER - Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer - AETR - Rit die gedeeltelijk op het grondgebied van een derde land plaatsvindt - Inbreuken op de AETR - Bestrafing in België

Ingevolge de artikelen 1, eerste lid, en 2, § 1, Wet van 18 februari 1969 betreffende de maatregelen ter uitvoering van de internationale verdragen en akten inzake vervoer over zee, over de weg, de spoorweg of de waterweg, bepaalt artikel 2 koninklijk besluit van 9 april 2007 houdende uitvoering van de verordening (EG) nr. 561/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2006 dat "de inbreuken op de verordening en op dit besluit, vastgesteld in België of aangegeven door de bevoegde overheid van een andere lidstaat of van een derde land, bestraft worden overeenkomstig de artikelen 2 en 2bis van de voormelde wet van 18 februari 1969, ook als de inbreuk is begaan op het grondgebied van een andere lidstaat of van een derde land"; dit koninklijk besluit beoogt enkel de inbreuken op Verordening (EG) nr. 561/2006 en op het voormelde besluit en niet de inbreuken op de AETR (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 632.

VERVOER - Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer - AETR - Rit die gedeeltelijk op het grondgebied van een derde land plaatsvindt - Inbreuken op de AETR - Koninklijk besluit 9 april 2007 - Toepassing

- Artt. 1 et 2 Wet 18 februari 1969 betreffende de maatregelen ter uitvoering van de internationale verdragen en akten inzake vervoer over de weg, de spoorweg of de waterweg, BS 4 april 1969

- Art. 2 Verordening 561/2006/EEG van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2006 tot harmonisatie van bepaalde voorschriften van sociale aard voor het wegvervoer

Avant le 24 octobre 2016, aucune disposition légale ou réglementaire ne réprimait les infractions à l'AETR pour les trajets effectués en partie sur le territoire d'un pays tiers autre que ceux visés à l'article 2, sub 2, a) et b), du Règlement (CE) n° 561/2006 (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRANSPORT - Transport de biens - Transport par terre. transport par route - AETR - Trajet effectué en partie sur le territoire d'un pays tiers - Infractions à l'AETR - Répression en Belgique

Pris en application des articles 1er, alinéa 1er, et 2, § 1er, de la loi du 18 février 1969 relative aux mesures d'exécution des traités et actes internationaux en matière de transport par mer, par route, par chemin de fer ou par voie navigable, l'arrêté royal du 9 avril 2007 portant exécution du Règlement (CE) n° 561/2006 du Parlement européen et du Conseil du 15 mars 2006 dispose en son article 2 que « les infractions au règlement et au présent arrêté, constatées en Belgique ou dénoncées par l'autorité compétente d'un autre Etat membre ou d'un pays tiers constituent des infractions punies conformément aux articles 2 et 2bis de la loi du 18 février 1969 précitée, même si l'infraction a été commise sur le territoire d'un autre Etat membre ou d'un pays tiers »; cet arrêté royal vise uniquement les infractions au Règlement (CE) n° 561/2006 et audit arrêté et non celles à l'AETR (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRANSPORT - Transport de biens - Transport par terre. transport par route - AETR - Trajet effectué en partie sur le territoire d'un pays tiers - Infractions à l'AETR - Arrêté royal du 9 avril 2007 - Application

- Art. 1er et 2 L. du 18 février 1969 relative aux mesures d'exécution des traités et actes internationaux en matière de transport par route, par chemin de fer ou par voie navigable, M.B. 4 avril 1969

- Art. 2 Règlement 561/2006/CEE du Parlement européen et du Conseil du 15 mars 2006

P.18.0855.N

1 augustus 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180801.1](#)

AC nr. ...

Het recht van een inverdenkinggestelde om de rechtszitting van de kamer van inbeschuldigingstelling waarop de handhaving van zijn voorlopige hechtenis wordt behandeld, persoonlijk bij te wonen is niet absoluut; indien blijkt dat het om medische redenen niet mogelijk is de inverdenkinggestelde over te brengen naar het gerechtsgebouw en het voor de kamer van inbeschuldigingstelling evenmin mogelijk is om zich te verplaatsen naar de gevangenis, dan wordt het recht van verdediging afdoende gewaarborgd door de mogelijkheid voor de inverdenkinggestelde om zich door zijn raadsman te laten vertegenwoordigen.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Inverdenkinggestelde die niet kan verschijnen om medische redenen - Rechtszitting van het onderzoeksgerecht in de gevangenis - Onmogelijkheid

- Art. 103, § 3 Gerechtelijk Wetboek

- Artt. 23, 2° en 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Terechzitting - Inverdenkinggestelde die niet kan verschijnen om medische redenen - Rechtszitting van het onderzoeksgerecht in de gevangenis - Onmogelijkheid

- Art. 103, § 3 Gerechtelijk Wetboek

- Artt. 23, 2° en 30, § 3, derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Het staat aan de kamer van inbeschuldigingstelling onaantastbaar in feite te oordelen of vaststaat dat een inverdenkinggestelde om medische redenen niet kan worden overgebracht naar het gerechtsgebouw en dat het rechtscollège zich onmogelijk kan verplaatsen naar de gevangenis.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Terechzitting - Inverdenkinggestelde die niet kan verschijnen om medische redenen - Rechtszitting van het onderzoeksgerecht in de gevangenis - Onmogelijkheid

- Art. 103, § 3 Gerechtelijk Wetboek

- Artt. 23, 2° en 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Le droit d'un inculpé d'assister en personne à l'audience de la chambre des mises en accusation à laquelle le maintien de sa détention préventive est examiné n'est pas absolu ; s'il appert qu'il n'est pas possible, pour des raisons médicales, de transférer l'inculpé au palais de justice et qu'il n'est pas davantage possible pour la chambre des mises en accusation de se déplacer en prison, les droits de la défense sont garantis à suffisance par la possibilité offerte à l'inculpé de se faire représenter par son conseil.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Détention préventive - Maintien - Inculpé ne pouvant comparaître pour des raisons médicales - Audience de la juridiction d'instruction en prison - Impossibilité

- Art. 103, § 3 Code judiciaire

- Art. 23, 2° et 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Audience - Inculpé ne pouvant comparaître pour des raisons médicales - Audience de la juridiction d'instruction en prison - Impossibilité

- Art. 103, § 3 Code judiciaire

- Art. 23, 2° et 30, § 3, al. 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Il appartient à la chambre des mises en accusation d'apprécier souverainement en fait s'il est établi qu'un inculpé ne peut être transféré au palais de justice pour des raisons médicales et que la juridiction se trouve dans l'impossibilité de se rendre en prison.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Audience - Inculpé ne pouvant comparaître pour des raisons médicales - Audience de la juridiction d'instruction en prison - Impossibilité

- Art. 103, § 3 Code judiciaire

- Art. 23, 2° et 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Uit de bepalingen en de wetsgeschiedenis van artikel 505, eerste lid, 2° en 4°, en derde lid Strafwetboek volgt dat indien het door artikel 505, eerste lid, 2° of 4°, Strafwetboek bedoelde witwasmisdrijf vermogensvoordelen uit een fiscaal misdrijf tot voorwerp heeft, derden, dit wil zeggen anderen dan de dader, de mededader of de medeplichtige aan dat fiscaal basismisdrijf, zich slechts aan deze witwasmisdrijven kunnen schuldig maken indien dat fiscaal basismisdrijf te kwalificeren is als ernstige fiscale fraude; de toepasselijkheid van artikel 505, derde lid, Strafwetboek vereist niet dat de met het fiscale basismisdrijf geviseerde fiscale fraude ook georganiseerd is, ook al kan het georganiseerd karakter van de fraude een indicatie zijn voor de ernst ervan.

HELING - Misdrijf van witwassen - Vermogensvoordelen uit een fiscaal misdrijf tot voorwerp - Schuld van anderen dan de dader, de mededader of de medeplichtige aan het fiscaal misdrijf - Beoordeling

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Allerlei - Misdrijf van witwassen - Vermogensvoordelen uit een fiscaal misdrijf tot voorwerp - Schuld van anderen dan de dader, de mededader of de medeplichtige aan het fiscaal misdrijf - Beoordeling

Il suit des dispositions et de la genèse légale de l'article 505, alinéa 1er, 2° et 4°, et alinéa 3, du Code pénal que, lorsque l'infraction de blanchiment visée à l'article 505, alinéa 1er, 2° ou 4°, du Code pénal a pour objet des avantages patrimoniaux provenant d'une infraction fiscale, des tiers, c'est-à-dire d'autres personnes que l'auteur, le coauteur ou le complice de cette infraction fiscale de base, ne peuvent se rendre coupables desdites infractions de blanchiment que si l'infraction fiscale de base doit être qualifiée de fraude fiscale grave; l'applicabilité de l'article 505, alinéa 3, du Code pénal ne requiert pas que la fraude fiscale visée par l'infraction fiscale de base présente également un caractère organisé, même si le caractère organisé d'une telle fraude peut constituer un indice de sa gravité.

RECEL - Infraction de blanchiment - Infraction ayant pour objet les avantages patrimoniaux provenant d'une infraction fiscale - Culpabilité de tiers autres que l'auteur, le coauteur ou le complice de l'infraction fiscale - Appréciation

INFRACTION - Imputabilité - Divers - Infraction de blanchiment - Infraction ayant pour objet les avantages patrimoniaux provenant d'une infraction fiscale - Culpabilité de tiers autres que l'auteur, le coauteur ou le complice de l'infraction fiscale - Appréciation

P.18.0933.F

29 augustus 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180829.2](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat een rechter, zoals in voorliggend geval, eerst in de kamer van inbeschuldigingstelling heeft gezeteld om een beschikking tot exequatur van een buitenlands bevel tot aanhouding te bevestigen en vervolgens om, binnen hetzelfde rechtscollege, uitspraak te doen over een verzoek tot voorwaardelijke invrijheidstelling wegens overschrijding van de redelijke termijn van de met het oog op uitlevering ondergane hechtenis, op grond van diezelfde titel, kan niet als cumulatie van ambten worden beschouwd zoals verboden bij artikel 292 Gerechtelijk Wetboek, aangezien zijn rechterlijk ambt hetzelfde is gebleven.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Buitenlands bevel tot aanhouding - Exequatur - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Artikel 292, Gerechtelijk Wetboek - Onpartijdigheid - Cumulatie van ambten

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

UITLEVERING - Buitenlands bevel tot aanhouding - Exequatur - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Artikel 292, Gerechtelijk Wetboek - Onpartijdigheid - Cumulatie van ambten

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

La circonstance que, comme en l'espèce, un juge a siégé en chambre des mises en accusation une première fois pour confirmer une ordonnance d'exequatur d'un mandat d'arrêt étranger puis, au sein de la même juridiction, afin de statuer sur une demande de libération conditionnelle en raison d'un dépassement du délai raisonnable de la détention subie en vue de l'extradition, sur le fondement de ce même titre, ne constitue pas le cumul prohibé par l'article 292 du Code judiciaire, la fonction judiciaire de l'intervenant étant restée la même.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Mandat d'arrêt étranger - Exequatur - Libération conditionnelle - Code judiciaire, article 292 - Impartialité - Cumul de fonctions

- Art. 292 Code judiciaire

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

EXTRADITION - Mandat d'arrêt étranger - Exequatur - Libération conditionnelle - Code judiciaire, article 292 - Impartialité - Cumul de fonctions

- Art. 292 Code judiciaire

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Artikel 6.1 EVRM is niet van toepassing op het onderzoeksgerecht dat uitspraak doet over een verzoek tot invrijheidstelling van een persoon wiens internationaal aanhoudingsbevel uitvoerbaar werd verklaard.

L'article 6.1 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales n'est pas applicable à la juridiction d'instruction qui statue sur une requête de mise en liberté d'une personne dont le mandat d'arrêt international a été déclaré exécutoire.

UITLEVERING - Buitenlands bevel tot aanhouding - Exequatur - Verdrag Rechten van de Mens - Artikel 6 - Artikel 6.1

EXTRADITION - Mandat d'arrêt étranger - Exequatur - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6, § 1er

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Buitenlands bevel tot aanhouding - Exequatur

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Mandat d'arrêt étranger - Exequatur

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.18.0936.F

24 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181024.2](#)

AC nr. 586

Wanneer de rechter, voor zijn weigering om uitstel toe te kennen, rekening houdt met een eerdere veroordeling die op het uittreksel van eisers strafregister wordt vermeld en die een juridisch beletsel vormt voor het verlenen van die maatregel, schrijven noch artikel 8 Probatiwewet noch enige andere wetsbepaling voor dat bij het dossier van de rechtspleging een eensluidend verklaard afschrift moet worden gevoegd van de veroordelende beslissing met de vermelding dat die beslissing in kracht van gewijsde is gegaan (1). (1) Zie Cass. 25 februari 1998, AR P.97.1439.F, AC 1998, nr. 108, met verwijzing in noot; zie ook de gedeeltelijk gelijklopende concl. OM "in hoofdzaak", in Pas. 2018, nr. 586.

Lorsque, pour refuser l'octroi d'un sursis, le juge tient compte d'une condamnation antérieure figurant à l'extrait du casier judiciaire du demandeur formant un obstacle juridique à cette mesure, ni l'article 8 de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation ni aucune autre disposition légale n'imposent la jonction au dossier de la procédure de la copie conforme de la décision de condamnation, mentionnant que cette décision est passée en force de chose jugée (1). (1) Voir Cass. 25 février 1998, RG P.97.1439.F, Pas. 1998, n° 108, et réf. en note; voir aussi les concl. « dit en substance », en partie conformes, du MP.

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Algemeen - Uitsstel - Eerdere veroordeling die een juridisch beletsel vormt voor de toekenning van het uitsel

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Généralités - Sursis - Condamnation antérieure formant obstacle juridique à l'octroi du sursis

- Art. 8, § 1, eerste lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 8, § 1er, al. 1er L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

P.18.0940.F

21 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181121.3](#)

AC nr. 655

Artikel 6.3.a EVRM heeft betrekking op het recht van verdediging voor het vonnisgerecht; het is niet van toepassing op handelingen van de politie en op de stukken die de politie aan de overtreder meedeelt (1). (1) Zie Cass. 9 november 2005, AR P.05.1026.F, AC 2005, nr. 580; Cass. 13 februari 2002, AR P.01.1540.F, AC 2002, nr. 102.

L'article 6.3.a), de la Convention de sauvegarde des droits de l'Homme concerne les droits de la défense devant la juridiction de jugement; elle ne s'applique pas aux opérations diligentées par la police et aux pièces que celle-ci communique au contrevenant (1). (1) Voir Cass. 9 novembre 2005, RG P.05.1026.F, Pas. 2005, n° 580 ; Cass. 13 février 2002, RG P.01.1540.F, Pas. 2002, n° 102.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht van de beschuldigde om op de hoogte te worden gesteld van de beschuldigingen - Talen

- Art. 6.3.a Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.a - Recht van verdediging - Recht van de beschuldigde om op de hoogte te worden gesteld van de beschuldigingen - Talen

- Art. 6.3.a Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Strafzaken - Recht van verdediging - Recht van de beschuldigde om op de hoogte te worden gesteld van de beschuldigingen

- Art. 6.3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Het element fout van het misdrijf bepaald in artikel 5, § 3, decreet Waals gewest van 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein wordt afgeleid uit de niet-naleving van de wet door het stellen van de verboden materiële gedraging; het feit dat een derde met het laden van de vrachtwagen is belast, laat de aansprakelijkheid van de gebruiker van het geladen voertuig onverlet omdat elkeen die dat voertuig gebruikt zich ervan moet vergewissen dat het gewicht in geladen toestand niet meer bedraagt dan het hoogst toegelaten gewicht, ook al heeft de gebruiker het voertuig niet zelf geladen (1). (1) Zie Cass. 16 september 2015, AR P.15.0838.F, AC 2015, nr. 521; Cass. 2 november 2004, AR P.04.0767.N, AC 2004, nr. 521 (betreffende de artikelen 18, §§ 1 en 2, en 26, KB Technische Eisen Voertuigen).

VERVOER - Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer - Wegvervoer - Decreet Waals Gewest van 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijk openbaar wegen- en waterwegendomein - Overschrijding van het hoogst toegelaten gewicht - Moreel bestanddeel

- Art. 5, § 3 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Decreet Waals Gewest van 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijk openbaar wegen- en waterwegendomein - Overschrijding van het hoogst toegelaten gewicht

- Art. 5, § 3 Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

WEGVERKEER - Allerlei - Decreet Waals Gewest van 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijk openbaar wegen- en waterwegendomein - Overschrijding van het hoogst

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit de l'accusé d'être informé de l'accusation - Langues

- Art. 6, § 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, a - Droits de la défense - Droit de l'accusé d'être informé de l'accusation - Langues

- Art. 6, § 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En première instance - Matière répressive - Droits de la défense - Droit de l'accusé d'être informé de l'accusation

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

L'élément fautif de l'infraction prévue à l'article 5, § 3, du décret régional wallon du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques se déduit du non-respect du prescrit légal, découlant de l'adoption du comportement matériel prohibé; le fait qu'un tiers soit chargé de remplir le camion est sans incidence sur la responsabilité de l'utilisateur du véhicule chargé, quiconque utilisant celui-ci étant tenu de s'assurer que le poids en charge n'est pas supérieur au poids maximal autorisé, même s'il n'a pas chargé lui-même le véhicule (1). (1) Voir Cass. 16 septembre 2015, Pas. P.15.0838.F, Pas. 2015, n° 521 ; Cass. 2 novembre 2004, RG P.04.0767.N, Pas. 2004, n° 521 (relatif à l'A.R. du 15 mars 1968 portant règlement général sur les conditions techniques auxquelles doivent répondre les véhicules automobiles, leurs remorques, leurs éléments ainsi que les accessoires de sécurité, art. 18, §§ 1er et 2, et 26).

TRANSPORT - Transport de biens - Transport par terre. transport par route - Transport par route - Décret régional wallon du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques - Dépassement du poids maximum autorisé - Élément moral

- Art. 5, § 3 Décret du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Élément moral - Décret régional wallon du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques - Dépassement du poids maximum autorisé

- Art. 5, § 3 Décret du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

ROULAGE - Divers - Décret régional wallon du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques - Dépassement du poids maximum autorisé -

P.18.0945.N

11 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180911.9](#)

AC nr. ...

De door artikel 16, § 2, Voorlopige Hechteniswet bedoelde voorafgaande ondervraging door de onderzoeksrechter en de gelegenheid die aan de inverdenkinggestelde wordt geboden om zijn verklaring, waarvan hij de tekst ontvangt of die hem wordt voorgelezen, te verbeteren of er iets aan toe te voegen, vormen één verhoor.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Vormvereisten - Voorafgaande ondervraging van de inverdenkinggestelde door de onderzoeksrechter

- Art. 16, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Uit de enkele omstandigheid dat een inverdenkinggestelde het proces-verbaal van zijn voorafgaande ondervraging als bedoeld door artikel 16, § 2, Voorlopige Hechteniswet heeft ondertekend één minuut nadat de onderzoeksrechter het tegen hem uitgevaardigde aanhoudingsbevel heeft ondertekend, volgt niet dat dit bevel werd uitgevaardigd vooraleer een inverdenkinggestelde door de onderzoeksrechter werd verhoord in de zin van de voormelde bepaling en vooraleer de inverdenkinggestelde en zijn raadsman hun opmerkingen hebben kunnen maken (1). (1) Zie: Cass. 28 november 2007, AR P.07.1634.F, AC 2007, nr. 592.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Vormvereisten - Voorafgaande ondervraging van de inverdenkinggestelde door de onderzoeksrechter - Proces-verbaal van verhoor - Ondertekening door de inverdenkinggestelde nadat de onderzoeksrechter het aanhoudingsbevel heeft ondertekend

- Art. 16, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

L'interrogatoire préalable par le juge d'instruction visé à l'article 16, § 2, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive et la possibilité offerte à l'inculpé de corriger ou compléter sa déclaration, dont le texte lui est remis ou dont il lui est donné lecture, constituent une seule et même audition.

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Formalités - Interrogatoire préalable de l'inculpé par le juge d'instruction

- Art. 16, § 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

De la seule circonstance qu'un inculpé a signé le procès-verbal de son interrogatoire préalable, visé à l'article 16, § 2, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, une minute après la signature par le juge d'instruction du mandat d'arrêt décerné à son encontre, il ne se déduit pas que ce mandat d'arrêt a été décerné préalablement à l'audition de l'inculpé par le juge d'instruction au sens dudit article et à la formulation de leurs observations par l'inculpé et son conseil (1). (1) Voir Cass. 28 novembre 2007, RG P.07.1634.F, Pas. 2007, n° 592.

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Formalités - Interrogatoire préalable de l'inculpé par le juge d'instruction - Procès-verbal d'audition - Signature par l'inculpé ultérieure à la signature du mandat d'arrêt par le juge d'instruction

- Art. 16, § 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.18.0949.F

7 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181107.12](#)

AC nr. 616

De hoedanigheid van advocaat-houder van een getuigschrift wordt bewezen door de loutere vermelding van houder daarvan te zijn, in de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, met name de stukken die binnen de termijn van twee maanden bepaald in artikel 429, tweede lid, Wetboek van Strafvordering zijn neergelegd; daaruit volgt dat die hoedanigheid niet bewezen is wanneer die vermelding ontbreekt; dit minimale vormvereiste streeft een rechtmatig doel na en dergelijk bewijsmiddel kan niet beschouwd worden als afbreuk doende aan het recht om cassatieberoep in te stellen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 616.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Verklaring van cassatieberoep - Ontvankelijkheid - Voorwaarden - Handtekening van een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures - Termijn om de stukken neer te leggen die van de opleiding getuigen

- Artt. 425, § 1, tweede lid, en 429, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op toegang tot een rechter - Grenzen - Cassatieberoep in strafzaken - Verklaring van cassatieberoep - Ontvankelijkheid - Voorwaarden - Handtekening van een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures - Termijn om de stukken neer te leggen die van de opleiding getuigen

- Artt. 425, § 1, tweede lid, en 429, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Het recht op toegang tot de rechter is niet absoluut, het kan het voorwerp uitmaken van beperkingen mits die de toegang tot de rechter niet dermate beperken dat het rechtsmiddel daardoor in de kern wordt aangetast, mits deze een rechtmatig doel nastreven en een redelijk verband van evenredigheid in acht nemen tussen de aangewende middelen en het beoogde doel (1). (1) Zie Cass. 4 april 2017, AR P.17.0023.N, AC 2017, nr. 245 (met verwijzingen in noot), over het hoger beroep op grieven (artikel 204 Wetboek van Strafvordering, zoals vervangen door artikel 89 wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, "Potpourri II" genaamd).

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op toegang tot een rechter - Beperkingen

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de

La qualité d'avocat attesté est prouvée par la simple mention de sa possession dans les écrits auxquels la Cour peut avoir égard, notamment les pièces déposées dans le délai de deux mois prévu à l'article 429, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle; il s'ensuit qu'elle ne l'est pas lorsque cette mention est inexistante; ce formalisme minimal poursuit un but légitime et un tel mode de preuve ne saurait être considéré comme portant atteinte au droit de se pourvoir en cassation (1). (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme du pourvoi en cassation et indications - Déclaration de pourvoi - Recevabilité - Conditions - Signature d'un avocat titulaire d'une attestation de formation en procédure en cassation - Délai de dépôt des pièces attestant de la formation

- Art. 425, § 1er, al. 2, et 429, al. 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit d'accès à un tribunal - Limites - Pourvoi en matière répressive - Déclaration de pourvoi - Recevabilité - Conditions - Signature d'un avocat titulaire d'une attestation de formation en procédure en cassation - Délai de dépôt des pièces attestant de la formation

- Art. 425, § 1er, al. 2, et 429, al. 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Le droit d'accès à un tribunal n'est pas absolu; il se prête à des limitations pourvu que celles-ci ne restreignent pas l'accès au juge à un point tel que le recours s'en trouve atteint dans sa substance même, tendent à un but légitime et respectent un rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but visé (1). (1) Voir Cass. 4 avril 2017, RG P.17.0023.N, Pas.2017, n° 245 (et références en note), à propos de l'appel sur griefs (art. 204 C.I.cr., tel que remplacé par l'art. 89 de la loi du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice, dite « pot-pourri II »).

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit d'accès à un tribunal - Limitations

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et

Het beginsel van de scheiding der machten houdt in dat de Rechterlijke Macht niet gebonden is door de uitlegging die de administratie van het Verdrag geeft of door de bewering van die administratie dat een rechter dat Verdrag zou hebben geschonden; heeft geen gezag van uitgelegde zaak de beslissing van het EHRM tot doorhaling van de zaak op de rol nadat het zich ertoe heeft beperkt, zonder tot miskenning van het Verdrag te beslissen, akte te nemen van de verklaring van de Belgische Regering volgens welke de vereiste van vermelding van de hoedanigheid van advocaat-houder van het getuigschrift in de stukken van de rechtspleging, geen waarborg biedt op het recht op toegang tot de rechter, zoals bepaald door artikel 6 EVRM (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 616.

MACHTEN - Scheiding der machten - Europees Hof voor de Rechten van de Mens - Verzoekschrift - Erkenning door de Belgische Staat van een schending van het Verdrag - Doorhaling van de zaak - Gezag van uitgelegde zaak

- Art. 37 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Artt. 425, § 1, tweede lid, 429, tweede lid, en 442bis Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Artikel 37 - Europees Hof voor de Rechten van de Mens - Verzoekschrift - Erkenning door de Belgische Staat van een schending van het Verdrag - Doorhaling van de zaak - Gezag van uitgelegde zaak

- Art. 37 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Artt. 425, § 1, tweede lid, 429, tweede lid, en 442bis Wetboek van Strafvordering

HEROPENING VAN DE RECHTSPLEGING - Europees Hof voor de Rechten van de Mens - Verzoekschrift - Erkenning door de Belgische Staat van een schending van het Verdrag - Doorhaling van de zaak - Gezag van uitgelegde zaak

- Art. 37 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Artt. 425, § 1, tweede lid, 429, tweede lid, en 442bis Wetboek van Strafvordering

Le principe de la séparation des pouvoirs implique que le Pouvoir judiciaire n'est lié ni par l'interprétation que l'administration donne de la Convention ni par son affirmation suivant laquelle un juge aurait méconnu celle-ci; n'est pas revêtue de l'autorité de la chose interprétée la décision de rayer une requête du rôle que la Cour européenne des Droits de l'Homme a prise après s'être bornée, sans décider que la Convention a été méconnue, à prendre acte de la déclaration du gouvernement belge selon qui l'exigence de la mention d'avocat attesté dans les écrits de la procédure ne garantit pas le respect du droit d'accès à un tribunal, tel que prévu par l'article 6 de la Convention (1). (1) Voir les concl. du MP.

POUVOIRS - Séparation des pouvoirs - Cour européenne des Droits de l'Homme - Requête - Reconnaissance par l'État belge d'une violation de la Convention - Radiation de l'affaire - Autorité de la chose interprétée

- Art. 37 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 425, § 1er, al. 2, 429, al. 2, et 442bis Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Article 37 - Cour européenne des Droits de l'Homme - Requête - Reconnaissance par l'État belge d'une violation de la Convention - Radiation de l'affaire - Autorité de la chose interprétée

- Art. 37 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 425, § 1er, al. 2, 429, al. 2, et 442bis Code d'Instruction criminelle

REOUVERTURE DE LA PROCEDURE - Cour européenne des Droits de l'Homme - Requête - Reconnaissance par l'État belge d'une violation de la Convention - Radiation de l'affaire - Autorité de la chose interprétée

- Art. 37 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 425, § 1er, al. 2, 429, al. 2, et 442bis Code d'Instruction criminelle

P.18.0952.F

19 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180919.6](#)

AC nr. ...

Artikel 435 Wetboek van Strafvordering kent gezag van gewijsde toe aan een arrest van het Hof van Cassatie.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Arrest van het Hof - Gezag van gewijsde

- Art. 435 Wetboek van Strafvordering

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Arrest van het Hof -

3/12/2019

L'article 435 du Code d'instruction criminelle confère l'autorité de la chose jugée à un arrêt de la Cour de cassation.

CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action publique - Prévenu et inculpé - Arrêt de la Cour - Autorité de la chose jugée

- Art. 435 Code d'Instruction criminelle

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Arrêt de la

P. 554/593

Noch artikel 47bis, § 6, 4), Wetboek van Strafvordering, noch artikel 31 Taalwet Gerechtszaken verplichten om een beroep te doen op de bijstand van een beëdigd tolk wanneer de persoon die op eigen initiatief vraagt om te worden gehoord, voorstelt dat een derde daarbij zou helpen.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Verhoor zonder bijstand van een tolk - Hulp van een derde bij het verhoor - Wettigheid - Verhoor van personen

- Art. 47bis, § 6, 4) Wetboek van Strafvordering

- Art. 31 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Strafzaken - Verhoor van personen - Verhoor zonder bijstand van een tolk - Hulp van een derde bij het verhoor - Wettigheid

- Art. 47bis, § 6, 4) Wetboek van Strafvordering

- Art. 31 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

Ni l'article 47bis, § 6, 4), du Code d'Instruction criminelle ni l'article 31 de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire n'imposent de recourir à l'assistance d'un interprète juré lorsque la personne qui demande à être entendue, de sa propre initiative, propose à cet effet l'aide d'un tiers.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Audition sans l'assistance d'un interprète - Aide d'un tiers pour l'audition - Légalité - Audition de personnes

- Art. 47bis, § 6, 4) Code d'Instruction criminelle

- Art. 31 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En première instance - Matière répressive - Audition de personnes - Audition sans l'assistance d'un interprète - Aide d'un tiers pour l'audition - Légalité

- Art. 47bis, § 6, 4) Code d'Instruction criminelle

- Art. 31 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

P.18.0979.F

10 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181010.2](#)

AC nr. 544

De rechter hoeft niet meer te antwoorden op een conclusie die door een partij op een voorgaande rechtszitting is neergelegd, na afloop waarvan de zaak in beraad werd genomen en aanleiding heeft gegeven tot een tussenbeslissing, waarna die partij, in het kader van de heropening van het debat, nieuwe procedurestukken heeft neergelegd die de vordering of het verweer van haar eerste conclusie niet overnemen (1). (1) Zie in die zin, wat de draagwijdte van de verplichting van het anders samengestelde rechtscollege betreft, dat beslist om de zaak ab initio te hervatten, om op de voor een eerste rechter genomen conclusie te antwoorden, Cass. 11 februari 1998, AR P.97.1339.F, AC 1998, nr. 83; Cass. 16 oktober 1985, AR 4221, AC 1986, nr. 102; J. DE CODT, "La présentation des moyens de cassation", in B. MAES en P. WOUTERS (dir.), Procéder devant la Cour de cassation, uitg. Knops, Antwerpen 2016, p. 185; M.-A. BEERNAERT e.a., o.c. dl. II, p. 1364 en referte in noot nr. 1108.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Conclusie - Tussenbeslissing - Heropening van het debat - Antwoord op de conclusie - Verplichting

Le juge n'est plus tenu de répondre à des conclusions déposées par une partie lors d'une précédente audience, à l'issue de laquelle la cause a été prise en délibéré et a donné lieu à une décision interlocutoire, cette partie déposant ensuite, dans le cadre de la réouverture des débats, de nouveaux écrits de procédure, qui ne reprennent pas la demande ou la défense que contenaient ses premières conclusions (1). (1) Voir en ce sens, quant à la portée de l'obligation de la juridiction autrement composée, qui décide de reprendre une cause ab initio, de répondre aux conclusions prises devant un premier siège, Cass. 11 février 1998, RG P.97.1339.F, Pas. 1998, n° 83 ; Cass. 16 octobre 1985, RG 4221, Pas. 1986, n° 102 ; J. DE CODT, « La présentation des moyens de cassation », in B. MAES et P. WOUTERS (dir.), Procéder devant la Cour de cassation, Knops éd., Anvers, 2016, p. 185 ; M.-A. BEERNAERT et a., o.c., t. II, p. 1364 et réf. en note n° 1108.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Conclusions - Décision interlocutoire - Réouverture des débats - Réponse aux conclusions - Obligation

Onder conclusie waarop de rechter dient te antwoorden, worden de geschriften verstaan van een partij of diens raadsman die overeenkomstig de wet zijn opgemaakt en de rechter zijn voorgelegd en waarin die partij middelen aanvoert tot staving van haar vordering of haar verweer (1). (1) Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, Brugge, 8ste uitg., 2017, dl. II, p. 1363 en referte in noot nr. 1102.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Conclusie

Les conclusions auxquelles le juge est tenu de répondre s'entendent des écrits d'une partie ou de son conseil établis et soumis au juge conformément à la loi et dans lesquels cette partie invoque des moyens à l'appui de sa demande ou de sa défense (1). (1) Voir M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Chartre, Bruges, 8ème éd., 2017, t. II, p. 1363 et réf. en note n° 1102.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Conclusions

P.18.0983.N

23 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181023.7](#)

AC nr. ...

Het feit dat de invrijheidstelling van een geïnterneerde een gevaar voor de samenleving zou uitmaken, kan een zelfstandige reden uitmaken op grond waarvan de kamer voor de bescherming van de maatschappij vermag te beslissen tot het behoud van de detentie van die geïnterneerde, mits zij een afweging doet tussen het belang van de samenleving die moet worden beschermd en de eventuele onrechtmatigheid van de vrijheidsberoving van de geïnterneerde, die een invrijheidstelling vereist; de kamer voor de bescherming van de maatschappij dient aldus te oordelen over de evenredigheid van de handhaving van de vrijheidsberoving van de geïnterneerde.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Geïnterneerde - Behoud van de detentie op grond van het gevaar voor de samenleving

Zoals de internering zelf van een geesteszieke noodzakelijk en evenredig moet zijn, zo ook moet de begane onrechtmatigheid bij de uitvoering van de interneringsmaatregel evenredig worden gesanctioneerd: een onaangepaste verzorging kan een onrechtmatigheid in de zin van de artikelen 3, 5.1.e en 5.4 EVRM en artikel 2 Interneringswet opleveren, zonder daarom de invrijheidstelling van de geesteszieke te kunnen verantwoorden indien de samenleving daardoor in gevaar komen (1). (1) Cass. 20 december 2011, AR P.11.1912.N, AC 2011, nr. 698.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Tenuitvoerlegging - Onaangepaste verzorging - Onrechtmatige aanhouding - Sanctie - Geïnterneerde die een gevaar voor de maatschappij oplevert

- Artt. 3, 5.1.e en 5.4 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 2 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Internering - Tenuitvoerlegging - Onaangepaste

3/12/2019

Le fait que la mise en liberté d'un interné puisse présenter un danger pour la société peut constituer un motif distinct sur la base duquel la chambre de protection sociale peut conclure au maintien de la détention dudit interné, pour autant qu'elle mette en balance l'intérêt de la société qu'il y a lieu de défendre et l'éventuelle irrégularité de la privation de liberté de l'interné, qui requiert une mise en liberté; ainsi, la chambre de protection sociale est appelée statuer sur le caractère proportionnel du maintien en détention de l'interné.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Interné - Maintien de la détention fondé sur le danger pour la société

Si l'internement en tant que tel d'un malade mental doit être nécessaire et proportionné, l'irrégularité commise lors de l'exécution de la mesure d'internement doit aussi être sanctionnée de manière proportionnée: des soins inappropriés peuvent constituer une irrégularité au sens des articles 3, 5, § 1er, e, et 5, § 4, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, sans pour autant pouvoir justifier la mise en liberté d'un malade mental si celle-ci présente un danger pour la société (1). (1) Cass. 20 décembre 2011, RG P.11.1912.N, Pas. 2011, n° 698.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Exécution - Soins inappropriés - Détention irrégulière - Sanction - Interné présentant un danger pour la société

- Art. 3, 5, § 1er, e, et 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 -

P. 556/593

verzorging - Onrechtmatige aanhouding - Sanctie - Geïnterneerde die een gevaar voor de maatschappij oplevert

- Artt. 3, 5.1.e en 5.4 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 2 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Internering - Tenuitvoerlegging - Onaangepaste verzorging - Onrechtmatige aanhouding - Sanctie - Geïnterneerde die een gevaar voor de maatschappij oplevert

- Artt. 3, 5.1.e en 5.4 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 2 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

Internement - Exécution - Soins inappropriés - Détention irrégulière - Sanction - Interné présentant un danger pour la société

- Art. 3, 5, § 1er, e, et 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Internement - Exécution - Soins inappropriés - Détention irrégulière - Sanction - Interné présentant un danger pour la société

- Art. 3, 5, § 1er, e, et 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

P.18.1005.F

17 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181017.5](#)

AC nr. 564

Hoewel artikel 57/6/4 Vreemdelingenwet de overheid aanwijst die bevoegd is om toegang tot het grondgebied toe te laten, met name de minister of zijn gemachtigde, volgt uit artikel 74/5, § 4, 5°, Vreemdelingenwet dat het louter verstrijken van de termijn van vier weken recht geeft om België binnen te komen; eens die termijn verstreken is dan ook geen formele beslissing tot machtiging om het grondgebied binnen te komen vereist.

VREEMDELINGEN - Vasthouding - Voorwaarden - Vreemdeling die een asielaanvraag heeft ingediend aan de grens - Geen beslissing van de commissaris-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen binnen vier weken - Gevolg - Recht om België binnen te komen - Noodzaak van een beslissing van de minister

- Artt. 57/6/4, 74/5 en 74/6 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Si l'article 57/6/4 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers désigne l'autorité habilitée à autoriser l'accès au territoire, à savoir le ministre ou son délégué, il résulte de l'article 74/5, § 4, 5°, de la même loi que le seul écoulement du délai de quatre semaines ouvre le droit d'entrer en Belgique; partant, passé ce délai, une décision formelle d'autorisation de pénétrer sur le territoire n'est pas requise.

ETRANGERS - Rétention - Conditions - Etranger ayant introduit une demande d'asile à la frontière - Absence de décision du Commissaire général aux réfugiés et apatrides dans les quatre semaines - Conséquence - Droit d'entrer en Belgique - Nécessité d'une décision du ministre

- Art. 57/6/4, 74/5 et 74/6 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.18.1011.F

17 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181017.4](#)

AC nr. 565

Krachtens artikel 27, § 1, 3°, a), Voorlopige Hechteniswet kan, wanneer de inverdenkinggestelde het voorwerp is geweest van een beschikking tot gevangenneming met onmiddellijke uitvoering, de voorlopige invrijheidstelling worden verleend, in voorkomend geval onder voorwaarden, op indiening van een verzoekschrift gericht aan de kamer van inbeschuldigingstelling, vanaf die beschikking totdat het hof van assisen definitief uitspraak heeft gedaan; aangezien de inverdenkinggestelde, na zijn verwijzing naar het hof van assisen, al dan niet onder voorwaarden in vrijheid kan worden gesteld, staat de voormelde bepaling niet eraan in de weg dat de kamer van inbeschuldigingstelling beslist dat de voorlopige hechtenis onder de modaliteit van het elektronisch toezicht zal worden voortgezet (1). (1) Zie M.-A. Beernaert, H.-D. Bosly en D. Vandermeersch, Droit de la procédure pénale, Brussel, Die Keure, 8ste uitg., 2017, pp. 1007 en 1092.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Gevangenneming - Onmiddellijke tenuitvoerlegging - Verzoek tot invrijheidstelling - Kamer van inbeschuldigingstelling - Handhaving van de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht - Wettigheid

- Art. 27, § 1, 3°, a Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Vonnisgerecht - Beschuldigde verwezen naar het hof van assisen - Gevangenneming - Onmiddellijke tenuitvoerlegging - Verzoek tot invrijheidstelling - Kamer van inbeschuldigingstelling - Handhaving van de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht - Wettigheid

- Art. 27, § 1, 3°, a Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Uit het arrest nr. 148/2017 van het Grondwettelijk Hof van 21 december 2017 volgt dat de raadkamer, bij de regeling van de rechtspleging, kan beslissen dat de inverdenkinggestelde aangehouden blijft in de gevangenis, dat zijn voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht zal worden gehandhaafd of dat hij al dan niet onder voorwaarden in vrijheid zal worden gesteld (1). (1) GwH 21 december 2017, arrest nr. 148/2017.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Regeling van de rechtspleging - Raadkamer - Handhaving van de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht - Arrest van het Grondwettelijk Hof

- Art. 26, § 3, tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

En vertu de l'article 27, § 1er, 3°, a), de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, lorsque l'inculpé a fait l'objet d'une ordonnance de prise de corps avec exécution immédiate, la mise en liberté provisoire, le cas échéant sous conditions, peut être accordée sur requête adressée à la chambre des mises en accusation depuis cette ordonnance jusqu'à ce que la cour d'assises ait définitivement statué; dès lors que l'inculpé peut, après son renvoi devant la cour d'assises, être remis en liberté avec ou sans conditions, la disposition précitée ne fait pas obstacle à ce que la chambre des mises en accusation décide que la détention préventive se poursuivra sous la modalité de la surveillance électronique (1). (1) Voir M.-A. Beernaert, H.-D. Bosly et D. Vandermeersch, Droit de la procédure pénale, Bruxelles, La Charte, 8ième éd., 2017, pp. 1007 et 1092.

DETENTION PREVENTIVE - Prise de corps - Exécution immédiate - Requête de mise en liberté - Chambre des mises en accusation - Maintien en détention préventive sous surveillance électronique - Légalité

- Art. 27, § 1er, 3°, a L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Juridiction de jugement - Accusé renvoyé devant la cour d'assises - Prise de corps - Exécution immédiate - Requête de mise en liberté - Chambre des mises en accusation - Maintien en détention préventive sous surveillance électronique - Légalité

- Art. 27, § 1er, 3°, a L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Il résulte de l'arrêt n° 148/2017 rendu le 21 décembre 2017 par la Cour constitutionnelle que, lors du règlement de la procédure, la chambre du conseil peut décider que l'inculpé restera détenu en prison, qu'il sera maintenu en détention préventive sous surveillance électronique, ou qu'il sera remis en liberté avec ou sans conditions (1). (1) C. const., 21 décembre 2017, arrêt n° 148/2017.

DETENTION PREVENTIVE - Reglement de la procédure - Chambre du conseil - Maintien en détention préventive sous surveillance électronique - Arrêt de la Cour constitutionnelle

- Art. 26, § 3, al. 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Aangezien artikel 20, §§2, 3 en 4, Wet Europees aanhoudingsbevel de personen die krachtens een uitvoerbaar verklaard Europees aanhoudingsbevel zijn aangehouden en wier overlevering aan de uitvaardigende Staat wordt uitgesteld om een in de artikelen 23 en 24 van de wet bepaalde reden, niet toelaat te verzoeken om voorwaardelijk of tegen borgstelling in vrijheid te worden gesteld of om de hechtenis onder elektronisch toezicht uit te voeren, terwijl de in verdenking gestelde personen die onder aanhoudingsbevel zijn geplaatst in het kader van een in België geopend gerechtelijk onderzoek, de onderzoeksgerechten die uitspraak doen over de handhaving van de voorlopige hechtenis of over de regeling van de rechtspleging kunnen verzoeken om voorwaardelijk of tegen borgstelling in vrijheid te worden gesteld of om het aanhoudingsbevel onder elektronisch toezicht uit te voeren, is er grond om het Grondwettelijk Hof hierover een prejudiciële vraag te stellen (1). (1) En dit hoewel het Grondwettelijk Hof oordeelt dat "de rol van de onderzoeksrechter bij de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel fundamenteel verschilt van diegene in het kader van de wet op de voorlopige hechtenis, nu reeds een aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd door de bevoegde autoriteiten van een andere lidstaat. Zijn optreden heeft enkel betrekking op de eventuele hechtenis van de gezochte persoon in afwachting van een beslissing over de gevraagde overlevering." (GwH 10 oktober 2007, nr. 128/2007, §B.5.4).

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Uitvoerbaar verklaard Europees aanhoudingsbevel - Overlevering aan de uitvaardigende Staat uitgesteld - Verzoek tot invrijheidstelling onder voorwaarden of tegen borgstelling of tot uitvoering van de hechtenis onder elektronisch toezicht - Verschil in behandeling met de in verdenking gestelde personen die onder aanhoudingsbevel zijn geplaatst in het kader van een in België geopend gerechtelijk onderzoek

- Artt. 11 en 20, §§ 2, 3 en 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Artt. 11 en 20, §§ 2, 3 en 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Uitvoerbaar verklaard Europees aanhoudingsbevel - Overlevering aan de uitvaardigende Staat uitgesteld - Verzoek tot invrijheidstelling onder voorwaarden of tegen borgstelling - Verschil in behandeling met de personen die krachtens een beschikking tot inhechtenisneming van de onderzoeksrechter zijn aangehouden op grond van een nog niet uitvoerbaar verklaard Europees aanhoudingsbevel

- Artt. 11 en 20, §§ 2, 3 en 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Artt. 11 en 20, §§ 2, 3 en 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Uitvoerbaar verklaard Europees aanhoudingsbevel - Overlevering aan de uitvaardigende Staat uitgesteld - Verzoek tot invrijheidstelling onder voorwaarden of tegen borgstelling - Verschil in behandeling

Dès lors que l'article 20, §§ 2, 3 et 4, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen ne permettent pas aux personnes détenues en vertu d'un mandat d'arrêt européen rendu exécutoire et dont la remise à l'État d'émission est différée pour une raison prévue aux articles 23 et 24 de la loi de demander leur mise en liberté sous conditions ou sous caution, ni de demander d'exécuter la détention sous surveillance électronique, alors que les personnes inculpées qui sont placées sous mandat d'arrêt dans le cadre d'une instruction ouverte en Belgique peuvent demander aux juridictions d'instruction statuant sur le maintien de la détention préventive ou sur le règlement de la procédure d'être mises en liberté sous conditions ou sous caution, ou d'exécuter le mandat d'arrêt sous surveillance électronique, il y a lieu d'interroger la Cour constitutionnelle à titre préjudiciel sur ce point (1). (1) Et ce, alors même que la Cour constitutionnelle considère que « le rôle du juge d'instruction dans le cadre de l'exécution d'un mandat d'arrêt européen diffère fondamentalement de son rôle dans le cadre de la loi relative à la détention préventive, dès lors qu'un mandat d'arrêt a déjà été délivré par les autorités compétentes d'un autre État membre. Son intervention porte uniquement sur l'éventuelle détention de la personne recherchée dans l'attente d'une décision relative à la remise demandée. » (C. const., 10 octobre 2007, n° 128/2007, § B.5.4).

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Mandat d'arrêt européen rendu exécutoire - Remise à l'État d'émission différée - Demande de mise en liberté sous conditions ou sous caution ou d'exécuter la détention sous surveillance électronique - Différence de traitement avec les personnes inculpées qui sont placées sous mandat d'arrêt dans le cadre d'une instruction ouverte en Belgique

- Art. 11 et 20, § 2, 3 et 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 11 et 20, § 2, 3 et 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Mandat d'arrêt européen rendu exécutoire - Remise à l'État d'émission différée - Demande de mise en liberté sous conditions ou sous caution - Différence de traitement avec les personnes détenues en vertu d'une ordonnance de mise en détention du juge d'instruction sur la base d'un mandat d'arrêt européen qui n'a pas encore été rendu exécutoire

- Art. 11 et 20, § 2, 3 et 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 11 et 20, § 2, 3 et 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Mandat d'arrêt européen rendu exécutoire - Remise à l'État d'émission différée - Demande de mise en liberté sous conditions ou sous caution - Différence de traitement avec

met de personen die krachtens een beschikking tot inhechtenisneming van de onderzoeksrechter zijn aangehouden op grond van een nog niet uitvoerbaar verklaard Europees aanhoudingsbevel

- Artt. 11 en 20, §§ 2, 3 en 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Artt. 11 en 20, §§ 2, 3 en 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Uitvoerbaar verklaard Europees aanhoudingsbevel - Overlevering aan de uitvaardigende Staat uitgesteld - Verzoek tot invrijheidstelling onder voorwaarden of tegen borgstelling of tot uitvoering van de hechtenis onder elektronisch toezicht - Verschil in behandeling met de in verdenking gestelde personen die onder aanhoudingsbevel zijn geplaatst in het kader van een in België geopend gerechtelijk onderzoek

- Artt. 11 en 20, §§ 2, 3 en 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Artt. 11 en 20, §§ 2, 3 en 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Exequatur - Overlevering aan de uitvaardigende Staat uitgesteld - Verzoek tot invrijheidstelling onder voorwaarden of tegen borgstelling of tot uitvoering van de hechtenis onder elektronisch toezicht - Verschil in behandeling met de in verdenking gestelde personen die onder aanhoudingsbevel zijn geplaatst in het kader van een in België geopend gerechtelijk onderzoek - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Artt. 11 en 20, §§ 2, 3 en 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Artt. 11 en 20, §§ 2, 3 en 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Exequatur - Overlevering aan de uitvaardigende Staat uitgesteld - Verzoek tot invrijheidstelling onder voorwaarden of tegen borgstelling of tot uitvoering van de hechtenis onder elektronisch toezicht - Verschil in behandeling met de in verdenking gestelde personen die onder aanhoudingsbevel zijn geplaatst in het kader van een in België geopend gerechtelijk onderzoek - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Artt. 11 en 20, §§ 2, 3 en 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Artt. 11 en 20, §§ 2, 3 en 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Exequatur - Overlevering aan de uitvaardigende Staat uitgesteld - Verzoek tot invrijheidstelling onder voorwaarden of tegen borgstelling - Verschil in behandeling met de personen die krachtens een beschikking tot inhechtenisneming van de onderzoeksrechter zijn aangehouden op grond van een nog niet uitvoerbaar verklaard Europees aanhoudingsbevel - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Artt. 11 en 20, §§ 2, 3 en 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Artt. 11 en 20, §§ 2, 3 en 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Exequatur - Overlevering aan de uitvaardigende Staat uitgesteld - Verzoek tot invrijheidstelling onder voorwaarden of tegen borgstelling - Verschil in behandeling met de personen die krachtens een beschikking tot inhechtenisneming van de onderzoeksrechter zijn aangehouden op grond van een nog niet uitvoerbaar verklaard Europees aanhoudingsbevel - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Artt. 11 en 20, §§ 2, 3 en 4 Wet 19 december 2003 betreffende

les personnes détenues en vertu d'une ordonnance de mise en détention du juge d'instruction sur la base d'un mandat d'arrêt européen qui n'a pas encore été rendu exécutoire

- Art. 11 et 20, § 2, 3 et 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 11 et 20, § 2, 3 et 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Mandat d'arrêt européen rendu exécutoire - Remise à l'État d'émission différée - Demande de mise en liberté sous conditions ou sous caution ou d'exécuter la détention sous surveillance électronique - Différence de traitement avec les personnes inculpées qui sont placées sous mandat d'arrêt dans le cadre d'une instruction ouverte en Belgique

- Art. 11 et 20, § 2, 3 et 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 11 et 20, § 2, 3 et 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exequatur - Remise à l'État d'émission différée - Demande de mise en liberté sous conditions ou sous caution ou d'exécuter la détention sous surveillance électronique - Différence de traitement avec les personnes inculpées qui sont placées sous mandat d'arrêt dans le cadre d'une instruction ouverte en Belgique - Question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 11 et 20, § 2, 3 et 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 11 et 20, § 2, 3 et 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exequatur - Remise à l'État d'émission différée - Demande de mise en liberté sous conditions ou sous caution ou d'exécuter la détention sous surveillance électronique - Différence de traitement avec les personnes inculpées qui sont placées sous mandat d'arrêt dans le cadre d'une instruction ouverte en Belgique - Question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 11 et 20, § 2, 3 et 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 11 et 20, § 2, 3 et 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exequatur - Remise à l'État d'émission différée - Demande de mise en liberté sous conditions ou sous caution - Différence de traitement avec les personnes détenues en vertu d'une ordonnance de mise en détention du juge d'instruction sur la base d'un mandat d'arrêt européen qui n'a pas encore été rendu exécutoire - Question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 11 et 20, § 2, 3 et 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 11 et 20, § 2, 3 et 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exequatur - Remise à l'État d'émission différée - Demande de mise en liberté sous conditions ou sous caution - Différence de traitement avec les personnes détenues en vertu d'une ordonnance de mise en détention du juge d'instruction sur la base d'un mandat d'arrêt européen qui n'a pas encore été rendu exécutoire - Question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 11 et 20, § 2, 3 et 4 L. du 19 décembre 2003 relative au

P.18.1102.F

14 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181114.3](#)

AC nr. 634

Uit de artikelen 14, § 2, en 20, § 1, Wet Raad van State, noch uit enige bepaling van de Vreemdelingenwet volgt dat de bevoegde overheid, met toepassing van met name artikel 74/6 Vreemdelingenwet, geen vrijheidsberovende maatregel kan nemen tijdens de behandeling van het in artikel 39/67 Vreemdelingenwet bedoelde cassatieberoep, zelfs wanneer de Raad van State dat beroep toelaatbaar heeft verklaard.

VREEMDELINGEN - Verwijdering - Beslissing van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen - Cassatieberoep voor de Raad van State - Toelaatbaar verklaard beroep - Gevolg - Vrijheidsberovende maatregel

- Artt. 39/67 en 74/6 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Il ne résulte pas des articles 14, § 2, et 20, § 1er, des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat, ni d'aucune disposition de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, que l'autorité compétente ne peut pas prendre une mesure privative de liberté en application, notamment, de l'article 74/6 de la loi du 15 décembre 1980 pendant le traitement du pourvoi en cassation visé à l'article 39/67 de cette loi, même si le Conseil d'Etat a déclaré ce recours admissible.

ETRANGERS - Eloignement - Décision du Conseil du contentieux des étrangers - Recours en cassation devant le Conseil d'Etat - Recours déclaré admissible - Conséquence - Mesure privative de liberté

- Art. 39/67 et 74/6 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.18.1148.F

14 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181114.4](#)

AC nr. 635

Wanneer uit de uitlatingen op de rechtszitting, zoals ze werden gecontextualiseerd, blijkt dat de voorzitter van het hof van assisen geen feitelijk aan processtukken toegekend gegeven heeft doen kennen maar een persoonlijke overtuiging over de werkelijkheid van een versie van de feiten betreffende de strafbare deelneming van een beschuldigde, die de beoordeling van de schuldvraag van de beschuldigten in hun geheel kan beïnvloeden en waarvan het onderzoek aan het hof van assisen toekomt, zijn die feiten ernstig en duidelijk genoeg om bij de partijen of bij derden gewettigde verdenking te doen ontstaan over de geschiktheid van de voorzitter om het debat met de vereiste onpartijdigheid te leiden.

WRAKING - Strafzaken - Gewettigde verdenking - Voorzitter van het hof van assisen - Uitlatingen op de rechtszitting - Uitdrukking van een persoonlijke overtuiging over de werkelijkheid van een versie van de feiten

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Behandeling ter zitting - Voorzitter van het hof van assisen - Wraking - Gewettigde verdenking - Uitlatingen op de rechtszitting - Uitdrukking van een persoonlijke overtuiging over de werkelijkheid van een versie van de feiten

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

Lorsqu'il ressort des propos tenus à l'audience, tels qu'ils ont été contextualisés, que le président de la cour d'assises a donné à connaître non pas un élément de fait attribué à des pièces de la procédure, mais une conviction personnelle relative à la réalité d'une version des faits concernant la participation criminelle d'un accusé, susceptible d'influencer l'appréciation de la culpabilité de l'ensemble des accusés, et qu'il appartient à la cour d'assises d'examiner, ces faits sont suffisamment graves et précis pour inspirer aux parties ou aux tiers une suspicion légitime quant à l'aptitude de ce président à mener les débats avec l'impartialité requise.

RECUSATION - Matière répressive - Suspicion légitime - Président de la cour d'assises - Propos tenus à l'audience - Expression d'une conviction personnelle relative à la réalité d'une version des faits

- Art. 828, 1° Code judiciaire

COUR D'ASSISES - Procédure à l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Procédure à l'audience - Président de la cour d'assises - Récusation - Suspicion légitime - Propos tenus à l'audience - Expression d'une conviction personnelle relative à la réalité d'une version des faits

- Art. 828, 1° Code judiciaire

Noch artikel 5 EVRM noch enige andere bepaling verbieden het onderzoeksgerecht om op grond van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering de regelmatigheid na te gaan van het onderzoek dat aan de uitvaardiging van het bevel tot aanhouding voorafgaat.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Voorlopige hechtenis - Onderzoeksgerechten - Toezicht op de regelmatigheid van het onderzoek voorafgaand aan de uitvaardiging van het bevel tot aanhouding - Wettelijke grondslag

- Art. 5 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Artt. 16 en 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Toezicht op de regelmatigheid van het onderzoek voorafgaand aan de uitvaardiging van het bevel tot aanhouding - Wettelijke grondslag

- Art. 5 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Artt. 16 en 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Onderzoeksgerechten - Voorlopige hechtenis - Toezicht op de regelmatigheid van het onderzoek voorafgaand aan de uitvaardiging van het bevel tot aanhouding - Wettelijke grondslag

- Art. 5 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Artt. 16 en 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Algemeen - Onderzoeksgerechten - Toezicht op de regelmatigheid van het onderzoek voorafgaand aan de uitvaardiging van het bevel tot aanhouding - Wettelijke grondslag

- Art. 5 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Artt. 16 en 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Voorlopige hechtenis - Onderzoeksgerechten - Toezicht op de regelmatigheid van het onderzoek voorafgaand aan de uitvaardiging van het bevel tot aanhouding - Wettelijke grondslag

- Art. 5 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Ni l'article 5 de la Convention, ni aucune autre disposition n'interdisent à la juridiction d'instruction d'examiner la régularité de l'enquête précédant la délivrance du mandat d'arrêt sur la base de l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Détention préventive - Juridictions d'instruction - Contrôle de la régularité de l'enquête précédant la délivrance du mandat d'arrêt - Fondement légal

- Art. 5 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 16 et 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Contrôle de la régularité de l'enquête précédant la délivrance du mandat d'arrêt - Fondement légal

- Art. 5 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 16 et 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Juridictions d'instruction - Détention préventive - Contrôle de la régularité de l'enquête précédant la délivrance du mandat d'arrêt - Fondement légal

- Art. 5 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 16 et 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Généralités - Juridictions d'instruction - Contrôle de la régularité de l'enquête précédant la délivrance du mandat d'arrêt - Fondement légal

- Art. 5 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 16 et 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Détention préventive - Juridictions d'instruction - Contrôle de la régularité de l'enquête précédant la délivrance du mandat d'arrêt - Fondement légal

- Art. 5 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Artt. 16 en 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 16 et 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.18.1154.F

28 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181128.4](#)

AC nr. ...

De vraag of de vreemdeling over een daadwerkelijk rechtsmiddel in de zin van artikel 13 EVRM beschikt, moet worden onderzocht in het licht van de rechtspleging in haar geheel, die door het intern recht wordt geregeld; een schending van de artikelen 5.4, 13 en 14 EVRM kan niet worden afgeleid uit de omstandigheid alleen dat de artikelen 71 tot 74 Vreemdelingenwet de rechtsmiddelen waarin zij voorzien, slechts instellen voor de maatregelen die tegen de vreemdeling zijn gericht.

VREEMDELINGEN - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Vrijheidsberovende maatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Repatriëring van de vreemdeling - Cassatieberoep zonder bestaansredenen - Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel

- Artt. 71 tot 74 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 13 - Vreemdelingen - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Vrijheidsberovende maatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Repatriëring van de vreemdeling - Cassatieberoep zonder bestaansredenen - Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel

- Artt. 71 tot 74 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Vreemdelingen - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Vrijheidsberovende maatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Repatriëring van de vreemdeling - Cassatieberoep zonder bestaansredenen - Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel

- Artt. 71 tot 74 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 14 - Vreemdelingen - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Vrijheidsberovende maatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Repatriëring van de vreemdeling - Cassatieberoep zonder bestaansredenen - Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel en verbod op discriminatie

- Artt. 71 tot 74 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

La question de savoir si l'étranger dispose d'un recours effectif au sens de l'article 13 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales doit être examinée à la lumière de l'ensemble de la procédure organisée par le droit interne; une violation des articles 5, § 4, 13 et 14 de la Convention ne saurait se déduire de la seule circonstance que les articles 71 à 74 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers n'instituent les recours qu'ils prévoient que contre les mesures dont l'étranger fait l'objet.

ETRANGERS - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Rapatriement de l'étranger - Pourvoi devenu sans objet - Droit à un recours effectif

- Art. 71 à 74 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 13 - Etrangers - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Rapatriement de l'étranger - Pourvoi devenu sans objet - Droit à un recours effectif

- Art. 71 à 74 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Etrangers - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Rapatriement de l'étranger - Pourvoi devenu sans objet - Droit à un recours effectif

- Art. 71 à 74 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 14 - Etrangers - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Rapatriement de l'étranger - Pourvoi devenu sans objet - Droit à un recours effectif et interdiction de discrimination

- Art. 71 à 74 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Wanneer een cassatieberoep dat gericht is tegen het arrest dat uitspraak doet over de vrijheidsberoving van een vreemdeling met toepassing van artikel 74/6, §1, eerste lid, 2°, Vreemdelingenwet, doelloos is geworden ingevolge de repatriëring van die vreemdeling, heeft de omstandigheid dat de vernietiging van het arrest voor die vreemdeling een belang kan uitmaken in het kader van een aansprakelijkheidsvordering tegen de Staat wegens onwettige opsluiting, niet tot gevolg dat aan het cassatieberoep opnieuw voorwerp wordt verleend.

VREEMDELINGEN - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Vrijheidsberovende maatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Repatriëring van de vreemdeling - Cassatieberoep zonder bestaansreden - Artt. 71 tot 74 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Gemis aan belang of bestaansreden - Vreemdelingen - Vrijheidsberovende maatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Repatriëring van de vreemdeling - Cassatieberoep zonder bestaansreden

- Artt. 71 tot 74 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Lorsqu'un pourvoi dirigé contre l'arrêt qui statue sur la privation de liberté d'un étranger en application de l'article 74/6, § 1er, alinéa 1er, 2°, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers est devenu sans objet à la suite de son rapatriement, la circonstance que la cassation de l'arrêt pourrait présenter un intérêt pour cet étranger dans le cadre d'une action en responsabilité de l'Etat pour détention illégale n'a pas pour effet de restituer son objet au pourvoi.

ETRANGERS - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Rapatriement de l'étranger - Pourvoi devenu sans objet

- Art. 71 à 74 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Défaut d'intérêt. défaut d'objet - Etrangers - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Rapatriement de l'étranger - Pourvoi devenu sans objet

- Art. 71 à 74 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Krachtens artikel 828 Gerechtelijk Wetboek kan iedere rechter worden gewraakt wegens wettige verdenking; dat is het geval wanneer de aangevoerde feiten bij partijen of derden een gewettigde verdenking kunnen doen ontstaan over het vermogen van die magistraat om op onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak te doen; om te bevestigen dat er een wettige reden bestaat om te vrezen voor een gebrek aan onpartijdigheid bij een rechter, moet worden nagegaan of de verdenkingen die een partij beweert te koesteren, objectief verantwoord zijn (1); het feit dat een rechter in een wetenschappelijke publicatie een standpunt heeft ingenomen over een juridisch twistpunt, betekent niet dat hij niet langer over de vereiste onpartijdigheid beschikt om kennis te nemen van een geschil waar dat rechtspunt aan de orde is, mits hij zijn ideeën volgens de regels van de rechtswetenschap heeft uiteengezet (2). (1) Cass. 27 april 2016, AR P.16.0509.F, AC 2016, nr. 288; Cass. 28 januari 2004, AR P.04.0119.F, AC 2004, nr. 50. (2) Zie Cass. 15 oktober 2010, AR C.10.0580.N, AC 2010, nr. 604; E. BREWAEYS, "De wraking van een magistraat wegens een gerechtsgeleerde opinie", Jus & Actores 2010, boek 3, pp. 57-61.

WRAKING - Gewettigde verdenking - Begrip - Standpunt van een rechter over een juridisch vraagstuk in een wetenschappelijke publicatie - Gevolg voor de vereiste onpartijdigheid

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

En vertu de l'article 828 du Code judiciaire, tout juge peut être récusé, notamment, s'il y a suspicion légitime; tel est le cas lorsque les faits invoqués peuvent susciter une suspicion légitime dans le chef des parties et des tiers quant à la capacité de ce magistrat de statuer de manière indépendante et impartiale; pour affirmer l'existence d'une raison légitime de redouter chez un juge un défaut d'impartialité, il y a lieu de rechercher si les soupçons qu'une partie dit éprouver peuvent passer pour objectivement justifiés (1) ; le fait qu'un juge ait adopté un point de vue sur une question juridique dans une publication scientifique n'implique pas qu'il ne dispose plus de l'impartialité requise pour connaître d'un litige abordant ce sujet, pourvu qu'il ait développé sa pensée dans le respect des règles de la science du droit (2). (1) Cass. 27 avril 2016, RG P.16.0509.F, Pas. 2016, n° 288 ; Cass. 28 janvier 2004, RG P.04.0119.F, Pas. 2004, n° 50. (2) Voir Cass. 15 octobre 2010, RG C.10.0580.N, Pas. 2010, n° 604 ; E. BREWAEYS, « De wraking van een magistraat wegens een rechtsgeleerde opinie », Jus & Actores, 2010, liv. 3, pp. 57-61.

RECUSATION - Suspicion légitime - Notion - Point de vue d'un juge sur une question juridique dans une publication scientifique - Conséquence quant à l'impartialité requise

- Art. 828 Code judiciaire

S.15.0060.N

12 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180312.3](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Vanderlinden.

ONDERNEMINGSRAAD EN VEILIGHEIDSCOMITE - Beschermdde werknemers - Ontslag om technische of economische redenen - Raadpleging van het paritair comité - Rechterlijke toetsing - Rechtsmacht

Conclusions de l'avocat général Vanderlinden.

CONSEIL D'ENTREPRISE ET COMITE DE SECURITE ET D'HY - Travailleurs protégés - Licenciement pour des raisons d'ordre technique ou économique - Consultation de la commission paritaire - Contrôle juridictionnel - Jurisdiction

Wanneer het arbeidsgerecht, in het kader van een door de werknemer ingestelde vordering tot het verkrijgen van een beschermingsvergoeding wegens de onregelmatigheid van het ontslag om economische of technische redenen, de beslissing van het paritair orgaan tot erkenning van de economische of technische redenen moet beoordelen, oefent het een controle met volle rechtsmacht uit op het bestaan van deze redenen; die controle impliceert geen beoordeling van de opportuniteit van de door de werkgever voorgenomen maatregelen om aan de ingeroepen economische of technische redenen het hoofd te bieden; de te beoordelen redenen dienen in die omstandigheid niet beperkt te blijven tot de gevallen van sluiting van de onderneming of een afdeling ervan of ontslag van een welbepaalde personeelsgroep (1). (1) Zie concl. OM.

ONDERNEMINGSRAAD EN VEILIGHEIDSCOMITE - Beschermde werknemers - Ontslag om technische of economische redenen - Raadpleging van het paritair comité - Rechterlijke toetsing - Rechtsmacht

- Art. 3, § 1 Wet 19 maart 1991 houdende bijzondere ontslagregeling voor de personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen alsmede voor de kandidaat-personeelsafgevaardigden

Lorsque, dans le cadre d'une action intentée par le travailleur en vue d'obtenir une indemnité de protection en raison de l'irrégularité du licenciement pour des raisons d'ordre technique ou économique, le tribunal du travail doit examiner la décision de l'organe paritaire reconnaissant les raisons d'ordre technique ou économique, il exerce un contrôle de pleine juridiction sur l'existence de ces raisons; ce contrôle n'implique pas d'apprécier l'opportunité des mesures prises par l'employeur en vue de tenir compte des raisons économiques ou techniques invoquées; dans ces circonstances, les raisons à apprécier ne doivent pas se limiter au cas de la fermeture de l'entreprise ou d'une division de celle-ci ou à celui du licenciement d'une catégorie déterminée de personnel (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONSEIL D'ENTREPRISE ET COMITE DE SECURITE ET D'HY - Travailleurs protégés - Licenciement pour des raisons d'ordre technique ou économique - Consultation de la commission paritaire - Contrôle juridictionnel - Juridiction

- Art. 3, § 1er L. du 19 mars 1991 portant un régime de licenciement particulier pour les délégués du personnel aux conseils d'entreprise et aux comités de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail, ainsi que pour les candidats délégués du personnel

S.15.0063.N

12 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180212.1](#)

AC nr. ...

Artikel 747, §2, Gerechtelijk Wetboek heeft niet de strekking dat een partij die nalaat binnen de aldus bepaalde termijn een conclusie te nemen, hierdoor het recht verbeurt om binnen de voor haar bepaalde daaropvolgende termijn een conclusie te nemen; de rechter mag evenwel op vordering van een wederpartij een deloyale proceshouding sanctioneren en op die grond een conclusie uit het debat weren; de partij die verzuimt een conclusie te nemen verliest slechts het recht om in een daaropvolgende conclusieronde nog een conclusie neer te leggen, wanneer zij van die mogelijkheid gebruik maakt om haar tegenstrever te verrassen door een houding aan te nemen die het recht van verdediging van laatstgenoemde miskent (1). (1) Cass. 27 november 2003, AR C.01.0438.N, AC 2003, nr. 603.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Artikel 747, § 2, Gerechtelijk Wetboek - Strekking - Draagwijdte - Laattijdige conclusie - Gevolg - Macht van de rechter

L'article 747, § 2, du Code judiciaire n'a pas pour portée qu'une partie qui a omis de déposer ses conclusions dans le délai imparti perde ainsi le droit de conclure dans le délai ultérieur qui est fixé pour elle; le juge peut toutefois être amené, à la demande de la partie adverse, à sanctionner un comportement procédural déloyal et, sur cette base, à écarter des conclusions des débats; la partie qui néglige de déposer des conclusions ne perd le droit d'en encore déposer des conclusions dans un jeu subséquent de conclusions que lorsqu'elle fait usage de cette possibilité afin de surprendre son adversaire en adoptant une attitude contraire au respect des droits de la défense de ce dernier (1). (1) Cass. 27 novembre 2003, RG C.01.0438.N, Pas. 2003, n° 603.

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Code judiciaire, article 747, § 2 - Etendue - Portée - Conclusions tardives - Conséquence - Pouvoir du juge

Krachtens artikel 767, §3, Gerechtelijk Wetboek, zoals hier van toepassing, kunnen de replieken van de partijen op het advies van het openbaar ministerie alleen in aanmerking worden genomen in zoverre ze antwoorden op het advies van het openbaar ministerie; het voor het eerst aanvoeren van een miskenning van het recht van verdediging ten gevolge van de in de tweede conclusieronde neergelegde conclusie in de repliekconclusie op het advies van het openbaar ministerie waarin dit stelt dat de bewuste conclusie niet buiten het beraad moet worden gehouden aangezien de uiterste datum om een conclusie neer te leggen niet verstreken was, maakt geen repliek uit op dit advies maar komt neer op een hervatting van het debat na het sluiten ervan door de rechter; dit specifieke verweer dient door de appelrechters dan ook niet in aanmerking te worden genomen noch door hen te worden beantwoord (1). (1) Cass. 20 september 2004, AR S.04.0009.N, AC 2004, nr. 421.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Motiveringsverplichting - Conclusie waarop niet dient geantwoord - Advies openbaar ministerie - Schriftelijke repliek - Conclusie - Beperking

En vertu de l'article 767, § 3, du Code judiciaire, tel qu'applicable en l'espèce, les répliques des parties à l'avis du ministère public ne peuvent être prises en considération que dans la mesure où elles répondent à l'avis du ministère public; l'invocation pour la première fois d'une violation des droits de la défense à la suite des conclusions déposées dans le second jeu de conclusions dans les conclusions en réplique à l'avis du ministère public dans lequel celui-ci estime que les conclusions en question ne doivent pas être rejetées du délibéré, étant donné que la date limite pour déposer des conclusions n'avait pas expiré, ne constitue pas une réplique à cet avis mais revient à une réouverture des débats après leur clôture par le juge; les juges d'appel ne sont dès lors pas tenus de répondre, en le prenant en considération, à ce moyen de défense spécifique (1). (1) Cass. 20 septembre 2004, RG S.04.0009.N, Pas. 2004, n° 421.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Obligation de motivation - Conclusions auxquelles il ne faut pas répondre - Avis du ministère public - Réplique écrite - Conclusions - Limitation

S.15.0072.N

11 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180611.3](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

VORDERING IN RECHTE - Unia/Centrum gelijke kansen - Groepsdiscriminatie - Instemming van het slachtoffer - Artikel 31 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie

Wanneer de discriminatie een onbepaald aantal personen treft, moeten het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding en de belangenverenigingen niet aantonen dat zij de instemming hebben verkregen van een geïdentificeerd slachtoffer van de discriminatie, opdat hun rechtsvordering ontvankelijk zou zijn (1). (1) Zie concl. OM.

VORDERING IN RECHTE - Unia/Centrum gelijke kansen - Groepsdiscriminatie - Instemming van het slachtoffer - Artikel 31 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie

Conclusions de l'avocat général Genicot.

DEMANDE EN JUSTICE - Unia/Centre pour l'égalité des chances - Discrimination envers un groupe de personnes - Accord de la victime - Article 31 de la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination

Lorsque la discrimination affecte un nombre indéterminé de personnes, le Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme et les discriminations et les groupements d'intérêts ne doivent pas prouver qu'ils ont reçu l'accord d'une victime identifiée de la discrimination pour que leur action en justice soit recevable (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DEMANDE EN JUSTICE - Unia/Centre pour l'égalité des chances - Discrimination envers un groupe de personnes - Accord de la victime - Article 31 de la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination

S.15.0123.N

18 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180618.1](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 3.1 en 10.1 van het Verdrag van Rome van 19 juni 1980 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst, volgt kennelijk dat wanneer de partijen het toepasselijke recht hebben aangewezen voor de overeenkomst in haar geheel, onverminderd de toepassing van de overige bepalingen van het EVO, de rechtskeuze van de partijen zich uitstrekt tot alle bepalingen van het aangewezen recht die de wederzijdse rechten en verplichtingen van de partijen bij de overeenkomst regelen.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Verbintenissen uit overeenkomst - Wettenconflict - Toepasselijke wet - Bepaling - Wilsautonomie - Overeenkomst-wet

INTERNATIONALE VERDRAGEN - Burgerlijke zaken - Verbintenissen uit overeenkomst - Wettenconflict - Toepasselijke wet - Bepaling - Wilsautonomie - Overeenkomst-wet

OVEREENKOMST - Internationaal recht - Toepasselijke wet - Bepaling - Wilsautonomie - Overeenkomst-wet - Wettenconflict

Uit de artikelen 3.1 en 6.1 van het Verdrag van Rome van 19 juni 1980 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst, volgt kennelijk dat inzake arbeidsovereenkomsten het recht dat de partijen hebben gekozen op de arbeidsovereenkomst van toepassing is, ook wanneer ingevolge het tweede lid van artikel 6 EVO bij afwezigheid van een rechtskeuze een ander recht van toepassing zou zijn, tenzij wanneer dat voor gevolg heeft dat de werknemer ingevolge de toepassing van het gekozen recht de bescherming verliest van het dwingend recht dat van toepassing zou zijn bij gebreke van een rechtskeuze.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Verbintenissen uit overeenkomst - Wettenconflict - Toepasselijke wet - Bepaling - Wilsautonomie - Arbeidsovereenkomst - Dwingend recht - Bescherming

INTERNATIONALE VERDRAGEN - Burgerlijke zaken - Verbintenissen uit overeenkomst - Wettenconflict - Toepasselijke wet - Bepaling - Wilsautonomie - Arbeidsovereenkomst - Dwingend recht - Bescherming

OVEREENKOMST - Internationaal recht - Wettenconflict - Toepasselijke wet - Bepaling - Wilsautonomie - Arbeidsovereenkomst - Dwingend recht - Bescherming

Il résulte manifestement des articles 3.1 et 10.1 de la Convention de Rome du 19 juin 1980 sur la loi applicable aux obligations contractuelles que, lorsque les parties ont désigné la loi applicable à la totalité de leur contrat, ce choix s'étend, sans préjudice de l'application des autres dispositions de cette convention, à l'ensemble des dispositions de la loi désignée qui régissent les droits et devoirs respectifs des parties au contrat.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Obligations contractuelles - Conflit de lois - Loi applicable - Détermination - Autonomie de la volonté - Convention-loi

TRAITES ET ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX; VOIR AUSSI: - Matière civile - Obligations contractuelles - Conflit de lois - Loi applicable - Détermination - Autonomie de la volonté - Convention-loi

CONVENTION - Droit international - Loi applicable - Détermination - Autonomie de la volonté - Convention-loi - Conflit de lois

Il résulte manifestement des articles 3.1 et 6.1 de la Convention de Rome du 19 juin 1980 sur la loi applicable aux obligations contractuelles qu'en matière de contrats de travail, la loi choisie par les parties s'applique au contrat de travail et ce, même lorsqu'en vertu du second paragraphe de l'article 6 de cette convention, une autre loi serait applicable à défaut de choix, sauf si l'application de la loi choisie a pour conséquence de priver le travailleur de la protection que lui assurent les dispositions impératives de la loi qui serait applicable à défaut de choix.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Obligations contractuelles - Conflit de lois - Loi applicable - Détermination - Autonomie de la volonté - Contrat de travail - Droit impératif - Protection

TRAITES ET ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX; VOIR AUSSI: - Matière civile - Obligations contractuelles - Conflit de lois - Loi applicable - Détermination - Autonomie de la volonté - Contrat de travail - Droit impératif - Protection

CONVENTION - Droit international - Conflit de lois - Loi applicable - Détermination - Autonomie de la volonté - Contrat de travail - Droit impératif - Protection

S.16.0005.N

12 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180312.4](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Vanderlinden.

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Aannemer of onderaannemer - Sociale schulden - Opdrachtgever - Verplichtingen - Hoofdelijke aansprakelijkheid - Inhoudingen - Wettelijke schuldvergelijking

Conclusions de l'avocat général Vanderlinden.

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Entrepreneur ou sous-traitant - Dettes sociales - Donneur d'ordre - Obligations - Responsabilité solidaire - Retenues - Compensation légale

De verplichting van de opdrachtgever om 35 pct. van het door hem verschuldigd bedrag in te houden en te storten aan de RSZ en het overeenkomstig recht van de RSZ op die inhouding en storting, ontstaan slechts op het ogenblik dat de opdrachtgever de prijs van de werken geheel of ten dele aan de aannemer betaalt, althans indien die aannemer op het ogenblik van die betaling sociale schulden heeft; artikel 30bis, § 4, eerste lid, RSZ-wet dat deze verplichting aan de opdrachtgever oplegt, dient strikt te worden uitgelegd; met betaling in de zin van die bepaling kan niet worden gelijkgesteld een wettelijke schuldvergelijking, waarbij de wederzijdse schulden tussen de opdrachtgever en de aannemer, uit welke oorzaak deze schulden ook zijn ontstaan, krachtens de wet van rechtswege teniet gaan, zonder enig handelend optreden van de opdrachtgever en zelfs buiten diens weten (1). (1) Zie concl. OM.

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Aannemer of onderaannemer - Sociale schulden - Opdrachtgever - Verplichtingen - Hoofdelijke aansprakelijkheid - Inhoudingen - Wettelijke schuldvergelijking

L'obligation faite au donneur d'ordre de retenir 35 p.c. du montant dont il est redevable et de le verser à l'O.N.S.S. et le droit correspondant que détient l'O.N.S.S. sur cette retenue et ce versement ne naissent qu'au moment où le donneur d'ordre paie tout ou partie du prix des travaux à l'entrepreneur, du moins si celui-ci a des dettes sociales au moment de ce paiement; l'article 30bis, § 4, alinéa 1er, de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, qui impose cette obligation au donneur d'ordre, est de stricte interprétation; ne peut être assimilée à un paiement au sens de cette disposition, une compensation légale par laquelle les dettes réciproques du donneur d'ordre et de l'entrepreneur, quelle que soit leur cause, s'éteignent de plein droit en vertu de la loi, sans l'intervention du donneur d'ordre et même à son insu (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Entrepreneur ou sous-traitant - Dettes sociales - Donneur d'ordre - Obligations - Responsabilité solidaire - Retenues - Compensation légale

S.16.0027.F

5 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180305.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Allerlei - Gesubsidieerd vrij onderwijs - Ontslag - Onregelmatigheid - Vorderingen tot uitvoering van verplichtingen die voortspuiten uit de overeenkomst - Subsidies-lonen - Verjaring - Termijn

ONDERWIJS - Gesubsidieerd vrij onderwijs - Arbeidsovereenkomst - Ontslag - Onregelmatigheid - Vorderingen tot uitvoering van verplichtingen die voortspuiten uit de overeenkomst - Subsidies-lonen - Verjaring - Termijn

Krachtens artikel 8 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 1 februari 1993 houdende het statuut van de gesubsidieerde personeelsleden van het gesubsidieerd vrij onderwijs, verjaren de rechtsovereenkomsten die uit de overeenkomst ontstaan, één jaar na het eindigen van deze overeenkomst of vijf jaar na het feit waaruit de vordering is ontstaan, zonder dat deze termijn één jaar na het eindigen van de overeenkomst mag overschrijden; die bepaling is van toepassing op de rechtsovereenkomsten die strekken tot de uitvoering van verplichtingen die voortspuiten uit de arbeidsovereenkomst, zoals de vordering van een personeelslid tot betaling van bedragen verschuldigd wegens de onregelmatigheid van het ontslag (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. ...

ONDERWIJS - Gesubsidieerd vrij onderwijs - Arbeidsovereenkomst - Ontslag - Onregelmatigheid - Vorderingen

3/12/2019

Conclusions de l'avocat général Genicot.

CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Divers - Enseignement libre subventionné - Licenciement - Irrégularité - Actions en exécution d'obligations prenant leur source dans le contrat - Subventions-traitements - Prescription - Délai

ENSEIGNEMENT - Enseignement libre subventionné - Contrat de travail - Licenciement - Irrégularité - Actions en exécution d'obligations prenant leur source dans le contrat - Subventions-traitements - Prescription - Délai

En vertu de l'article 8 du décret de la Communauté française du 1er février 1993 fixant le statut des membres du personnel subsidiés de l'enseignement libre subventionné, les actions naissant du contrat sont prescrites un an après la cessation de celui-ci ou cinq ans après le fait qui a donné naissance à l'action sans que ce dernier délai puisse excéder un an après la cessation du contrat; cette disposition s'applique aux actions tendant à l'exécution d'obligations qui prennent leur source dans le contrat de travail, tel que l'action du membre du personnel en paiement des sommes dues en raison de l'irrégularité du licenciement (1). (1) Voir les concl. du MP.

ENSEIGNEMENT - Enseignement libre subventionné - Contrat de travail - Licenciement - Irrégularité - Actions en exécution

P. 570/593

tot uitvoering van verplichtingen die voortvloeien uit de overeenkomst - Subsidies-lonen - Verjaring - Termijn
- Art. 8 Decreet 1 februari 1993 houdende het statuut van de gesubsidieerde personeelsleden van het gesubsidieerd vrij onderwijs
- Art. 36, § 3 Wet 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving
- zoals bedoeld doort art. 105 van het Decreet 1 februari 1993 houdende het statuut van de gesubsidieerde personeelsleden van het gesubsidieerd vrij onderwijs
ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Allerlei - Gesubsidieerd vrij onderwijs - Ontslag - Onregelmatigheid - Vorderingen tot uitvoering van verplichtingen die voortvloeien uit de overeenkomst - Subsidies-lonen - Verjaring - Termijn
- Art. 8 Decreet 1 februari 1993 houdende het statuut van de gesubsidieerde personeelsleden van het gesubsidieerd vrij onderwijs
- Art. 36, § 3 Wet 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving
- zoals bedoeld doort art. 105 van het Decreet 1 februari 1993 houdende het statuut van de gesubsidieerde personeelsleden van het gesubsidieerd vrij onderwijs

d'obligations prenant leur source dans le contrat - Subventions-traitements - Prescription - Délai
- Art. 8 Décr.Comm.fr. du 1er février 1993
- Art. 36, § 3 L. du 29 mai 1959
- tel que visé par l'art. 105 du Décr.Comm.fr. du 1er février 1993
CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Divers - Enseignement libre subventionné - Licenciement - Irrégularité - Actions en exécution d'obligations prenant leur source dans le contrat - Subventions-traitements - Prescription - Délai
- Art. 8 Décr.Comm.fr. du 1er février 1993
- Art. 36, § 3 L. du 29 mai 1959
- tel que visé par l'art. 105 du Décr.Comm.fr. du 1er février 1993

S.16.0031.F

8 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180108.2](#)

AC nr. ...

Bij herroeping van de beschikking van toelaatbaarheid wordt de schorsing van de gevolgen van de zakelijke zekerheden en van de voorrechten beëindigd en moeten de bedragen die beschikbaar zijn op de bemiddelingsrekening worden verdeeld rekening houdend met de wettelijke of conventionele redenen van voorrang.

COLLECTIEVE SCHULDENREGELING - Verdeling van de beschikbare bedragen - Schuldeisers - Zakelijke zekerheden en voorrechten - Herroeping

- Artt. 1675/7, § 1, derde lid, en § 4, en 1675/15, §§ 2/1 en 3 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 8 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheeken. - Hypotheekwet

En cas de révocation de la décision d'admissibilité, la suspension de l'effet des sûretés réelles et des privilèges prend fin et le partage des sommes disponibles sur le compte de la médiation entre les créanciers doit être effectué en tenant compte des causes légales ou conventionnelles de préférence.

REGLEMENT COLLECTIF DE DETTES - Partage des sommes disponibles - Créanciers - Sûretés réelles et privilèges - Révocation

- Art. 1675/7, § 1er, al. 3, et § 4, et 1675/15, § 2/1 et 3 Code judiciaire

- Art. 8 Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèquesL. Loi hypothécaire

S.16.0033.F

5 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180305.3](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

GRONDWET - Art. 23 - "Standstill"-verplichting

MACHTEN - Scheiding der machten - Grondwet - Artikel 23 - "Standstill"-verplichting - Toetsing door de rechter

WERKLOOSHEID - Allerlei - Inschakelingsuitkeringen - Mogelijkheid tot het uitoefenen van activiteiten als stadswachter - Opheffing - Artikel 63, § 2, Werkloosheidsbesluit - Aanzienlijke vermindering van het beschermingsniveau - Grondwet - Artikel 23 - "Standstill"-verplichting - Schending

Conclusions de l'avocat général Genicot.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 23 - Obligation de "standstill"

POUVOIRS - Séparation des pouvoirs - Constitution - Article 23 - Obligation de "standstill" - Contrôle par le juge

CHOMAGE - Divers - Allocations d'insertion - Possibilité d'exercer des activités de prévention et de sécurité - Suppression - Article 63, § 2, Arrêté royal du 25 novembre 1991 - Réduction sensible du niveau de protection - Constitution - Article 23 - Obligation de "standstill" - Violation

Het arrest, dat aldus de naleving toetst van de standstill-verplichting die door die grondwettelijke bepaling aan de Koning wordt opgelegd, schendt artikel 7, § 1, derde lid, Besluitwet 28 december 1944, dat de Koning belast met de opdracht om de voorwaarden voor het recht op werkloosheidsuitkeringen te bepalen niet, en miskent evenmin het algemeen rechtsbeginsel van de scheiding der machten (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. ...

MACHTEN - Scheiding der machten - Grondwet - Artikel 23 - "Standstill"-verplichting - Toetsing door de rechter

Het arrest dat beslist dat artikel 63, § 2, Werkloosheidsbesluit, ingevoegd door artikel 9 van het koninklijk besluit van 28 december 2011 en dat voortaan de werkloze die inschakelingsuitkeringen ontvangt de mogelijkheid ontnemt om op grond van artikel 79ter van hetzelfde koninklijk besluit, bij voorrang diegene die minstens 40 jaar oud zijn, activiteiten als stadswachter uit te oefenen die men niet aantreft in de reguliere arbeidscircuits ten bate van de plaatselijke overheden, de graad van bescherming die geboden wordt door de norm die van toepassing is op die werkloze aanzienlijk vermindert, verantwoordt zijn beslissing naar recht (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. ...

WERKLOOSHEID - Allerlei - Inschakelingsuitkeringen - Mogelijkheid tot het uitoefenen van activiteiten als stadswachter - Opheffing - Artikel 63, § 2, Werkloosheidsbesluit - Aanzienlijke vermindering van het beschermingsniveau - Grondwet - Artikel 23 - "Standstill"-verplichting - Schending

Artikel 23 Grondwet impliceert een standstill-verplichting inzake het recht op arbeid en het recht op sociale zekerheid die eraan in de weg staat dat de bevoegde wetgever en regelgevende overheid de graad van bescherming die de toepasselijke norm biedt aanzienlijk verminderen zonder dat daarvoor redenen zijn die aan het openbaar belang raken (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. ...

GRONDWET - Art. 23 - "Standstill"-verplichting

En procédant comme il l'a fait au contrôle du respect de l'obligation de standstill imposée au Roi par cette disposition constitutionnelle, l'arrêt ne viole ni l'article 7, §1er, alinéa 3, de l'arrêté-loi du 28 décembre 1944, qui charge le Roi de déterminer les conditions du droit aux allocations de chômage ni le principe général du droit de la séparation des pouvoirs (1). (1) Voir les concl. du MP.

POUVOIRS - Séparation des pouvoirs - Constitution - Article 23 - Obligation de "standstill" - Contrôle par le juge

Justifie légalement sa décision, l'arrêt qui décide que l'article 63 § 2 de l'arrêté royal du 25 novembre 1991, inséré par l'article 9 de l'arrêté royal du 28 décembre 2011, et qui retire désormais au chômeur bénéficiant d'allocations d'insertion sa possibilité d'exercer sur la base de l'article 79ter du même arrêté royal, par priorité ceux âgés d'au moins 40 ans, des activités de prévention et de sécurité non rencontrées par les circuits de travail régulier au profit des autorités locales, réduit sensiblement le niveau de protection offert par la norme applicable à ce chômeur (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHOMAGE - Divers - Allocations d'insertion - Possibilité d'exercer des activités de prévention et de sécurité - Suppression - Article 63, § 2, Arrêté royal du 25 novembre 1991 - Réduction sensible du niveau de protection - Constitution - Article 23 - Obligation de "standstill" - Violation

L'article 23 de la Constitution implique, en matière de droit du travail et de droit à la sécurité sociale, une obligation de standstill qui s'oppose à ce que le législateur et l'autorité réglementaire compétents réduisent sensiblement le niveau de protection offert par la norme applicable sans qu'existent pour ce faire des motifs liés à l'intérêt général (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 23 - Obligation de "standstill"

Het feit dat het ontslag zonder opzegging rechtvaardigt is de tekortkoming met in achtneming van alle omstandigheden die daarvan een dringende reden kunnen maken; de rechter moet rekening houden met de omstandigheden die in de ontslagbrief zijn aangevoerd om de erin opgegeven reden toe te lichten; vroegere feiten kunnen een verduidelijking vormen van de grief die als dringende reden wordt aangevoerd; voor het in aanmerking nemen van de aangevoerde omstandigheden is niet vereist dat de als dringende reden ingeroepen feiten op zichzelf reeds een ernstige tekortkoming uitmaken die elke verdere professionele samenwerking onmogelijk maakt, wanneer juist wordt aangevoerd dat die feiten slechts een dringende reden tot onmiddellijk ontslag uitmaken door ze te beschouwen in het licht van de voorheen voorgevallen feiten die als verzwarende omstandigheid zijn aangevoerd.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Ontslag om dringende redenen - Aangevoerd feit en aan het ontslag voorafgaand ingeroepen feit

- Artt. 35 en 39 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

Le fait qui justifie le congé sans préavis est le manquement accompagné de toutes les circonstances de nature à lui conférer le caractère d'un motif grave; le juge doit tenir compte des circonstances invoquées dans la lettre de congé pour éclairer le motif grave qui y est indiqué; des faits antérieurs peuvent préciser le grief qui est invoqué comme motif grave; pour tenir compte des circonstances invoquées, il n'est pas requis que les faits invoqués en tant que motifs graves constituent déjà en soi un manquement grave rendant impossible toute collaboration professionnelle ultérieure, lorsqu'il est précisément allégué que ces faits ne constituent un motif grave justifiant le licenciement immédiat que s'ils sont considérés à la lumière des faits antérieurs qui sont invoqués comme circonstance aggravante.

CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Motif grave - Fait invoqué et fait allégué survenu antérieurement au congé

- Art. 35 et 39 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

S.16.0044.F

23 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180423.3](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Belang - Vergeefs bekritiseerde reden - Overtollige reden - Ontvankelijkheid

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Naleving - Voorwaarden - Inhoud van het debat

WERKLOOSHEID - Bedrag - Vermindering - Duur van de werkloosheid - Berekening - Periode van overeenkomsten van korte duur

Uit artikel 116, §5, Werkloosheidsbesluit volgt dat het bedrag van de werkloosheidsuitkering berekend wordt zonder rekening te houden met de duur van de werkloosheid tijdens welke de werknemer uitsluitend tewerkgesteld is met overeenkomsten van zeer korte duur, ongeacht de werkloosheidsperiode tijdens welke hij die tewerkstelling verricht (1)(2). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 261. (2) Artikel 116, §5, van het koninklijk besluit van 25 november 1991, in de versie die tot 31 oktober 2012 van toepassing was en vóór de wijziging ervan door het koninklijk besluit van 23 juli 2012.

WERKLOOSHEID - Bedrag - Vermindering - Duur van de werkloosheid - Berekening - Periode van overeenkomsten van korte duur

Conclusions de l'avocat général Genicot.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Intérêt - Motif vainement critiqué - Motif surabondant - Recevabilité

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Respect - Conditions - Termes du débat

CHOMAGE - Montant des allocations de chômage - Réduction - Durée du chômage - Calcul - Période de contrats de courte durée

Il résulte de l'article 116, § 5, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage que le montant de l'allocation de chômage est calculé sans tenir compte de la durée du chômage pendant laquelle travailleur est occupé exclusivement dans les liens de contrats de très courte durée, quelle que soit la période de chômage au cours de laquelle se produit cette occupation (1)(2). (1) Voir les concl. du MP. (2) Article 116, § 5, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991, dans la version applicable jusqu'au 31 octobre 2012 et avant sa modification par l'arrêté royal du 23 juillet 2012.

CHOMAGE - Montant des allocations de chômage - Réduction - Durée du chômage - Calcul - Période de contrats de courte durée

Wanneer het arrest zijn beslissing grondt rekening houdend met de inhoud van het debat, zoals die is afgeleid uit de conclusie van een partij, miskent het niet het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 261.

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Naleving - Voorwaarden - Inhoud van het debat

Een overweging die vergeefs door een onderdeel is bekritiseerd en die een onderscheiden en voldoende grond van de beslissing vormt, maakt het onderdeel dat een andere en bijgevolg overtollige reden van die beslissing beoogt, doelloos en niet-ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 261.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Belang - Vergeefs bekritiseerde reden - Overtollige reden - Ontvankelijkheid

Lorsqu'il fonde sa décision en tenant compte des termes du débat tels que déduits des conclusions d'une partie, l'arrêt ne méconnaît pas le principe général du droit relatif au respect des droits de la défense (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Respect - Conditions - Termes du débat

Une considération vainement critiquée par une branche du moyen et qui constitue un fondement distinct et suffisant de la décision, prive d'intérêt et rend irrecevable, la branche du moyen qui vise un autre motif dès lors surabondant de ladite décision (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Intérêt - Motif vainement critiqué - Motif surabondant - Recevabilité

S.16.0055.F

23 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180423.4](#)

AC nr. ...

Het Hof toetst de eenvormigheid van de beslissing van de feitenrechter met die uitlegging.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Burgerlijke zaken - Vreemde wet - Uitlegging door de feitenrechter - Toetsing van het Hof

Wanneer de rechter de vreemde wet toepast, dient hij de draagwijdte ervan te bepalen rekening houdend met de uitlegging die ze krijgt in het land die haar uitvaardigt.

*RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Allerlei - Vreemde wet - Uitlegging - Feitenrechter - Bevoegdheid van de rechter
VREEMDE WET - Uitlegging - Bevoegdheid van de rechter*

La Cour vérifie la conformité de la décision du juge du fond à cette interprétation.

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Généralités - Matière civile - Loi étrangère - Interprétation par le juge du fond - Contrôle de la Cour

Lorsqu'il applique la loi étrangère, le juge du fond doit en déterminer la portée en tenant compte de l'interprétation qu'elle reçoit dans le pays dont elle émane.

*TRIBUNAUX - Matière civile - Divers - Loi étrangère - Interprétation - Juge du fond - Pouvoir du juge
LOI ETRANGERE - Interprétation - Pouvoir du juge*

S.16.0062.F

5 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180305.4](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Sociale zaken (bijzondere regels) - Werkloosheid - Administratieve sanctie - Betwisting - Bevoegdheid - Arbeidsrechtbank - Bevoegdheid van de rechter - Toetsing met volle rechtsmacht

WERKLOOSHEID - Allerlei - Administratieve sanctie - Betwisting - Bevoegdheid - Arbeidsrechtbank - Bevoegdheid van de rechter - Toetsing met volle rechtsmacht

Conclusions de l'avocat général Genicot.

TRIBUNAUX - Matière civile - Matière sociale (règles particulières) - Chômage - Sanction administrative - Contestation - Compétence - Tribunal du travail - Pouvoir du juge - Contrôle de pleine juridiction

CHOMAGE - Divers - Sanction administrative - Contestation - Compétence - Tribunal du travail - Pouvoir du juge - Contrôle de pleine juridiction

Wanneer de directeur van het werkloosheidsbureau een werkloze uitsluit van het recht op uitkeringen en laatstgenoemde die administratieve sanctie betwist, ontstaat tussen de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening en de werkloze een betwisting over het recht op uitkeringen gedurende het tijdvak van de uitsluiting; de arbeidsrechtbank is bevoegd om uitspraak te doen over die betwisting, aangezien dat rechtscollege, krachtens artikel 580, 2°, Gerechtelijk Wetboek, kennisneemt van de geschillen over de rechten en plichten van de loontrekkenden die voortvloeien uit de wetten en reglementen inzake werkloosheid; de arbeidsrechtbank die over een dergelijk geschil moet beslissen, oefent, met naleving van het recht van verdediging en binnen het kader van het geding zoals de partijen dat zijn overeengekomen, een toetsing met volle rechtsmacht uit over de beslissing die de directeur heeft genomen over de strafmaat, waarbij ze kan kiezen voor uitsluiting van het recht op de uitkeringen zonder uitstel, voor uitsluiting met uitstel of verwittiging en, desgevallend, de duur en de modaliteiten van die sanctie kan kiezen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. ...

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Sociale zaken (bijzondere regels) - Werkloosheid - Administratieve sanctie - Betwisting - Bevoegdheid - Arbeidsrechtbank - Bevoegdheid van de rechter - Toetsing met volle rechtsmacht

WERKLOOSHEID - Allerlei - Administratieve sanctie - Betwisting - Bevoegdheid - Arbeidsrechtbank - Bevoegdheid van de rechter - Toetsing met volle rechtsmacht

Lorsque le directeur du bureau du chômage exclut le chômeur du droit aux allocations et que ce dernier conteste cette sanction administrative, une contestation naît entre l'Office national de l'emploi et le chômeur sur le droit de celui-ci aux allocations au cours de la période durant laquelle il est exclu; il relève de la compétence du tribunal du travail de statuer sur cette contestation dès lors qu'en vertu de l'article 580, 2°, du Code judiciaire, cette juridiction connaît des contestations relatives aux droits et obligations des travailleurs salariés résultant des lois et règlements en matière de chômage; saisi d'une telle contestation, le tribunal du travail exerce, dans le respect des droits de la défense et du cadre de l'instance, tel que les parties l'ont déterminé, un contrôle de pleine juridiction sur la décision prise par le directeur en ce qui concerne l'importance de la sanction, qui comporte le choix entre l'exclusion du bénéficiaire des allocations sans sursis, exclusion assortie d'un sursis ou l'avertissement et, le cas échéant, le choix de la durée et des modalités de cette sanction (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRIBUNAUDX - Matière civile - Matière sociale (règles particulières) - Chômage - Sanction administrative - Contestation - Compétence - Tribunal du travail - Pouvoir du juge - Contrôle de pleine juridiction

CHOMAGE - Divers - Sanction administrative - Contestation - Compétence - Tribunal du travail - Pouvoir du juge - Contrôle de pleine juridiction

S.16.0075.F

19 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180319.3](#)

AC nr. ...

Luidens artikel 105 Arbeidsovereenkomstenwet scheidt het concurrentiebeding ten gunste van de handelsvertegenwoordiger een vermoeden dat hij een cliënteel heeft aangebracht; de omstandigheid dat een dergelijk beding niet voldoet aan de wettelijke voorwaarden inzake de geldigheid betreffende de looptijd en de verboden activiteiten, heeft geen invloed op dat vermoeden van aanbreng van cliënteel.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Uitwinningsvergoeding - Handelsvertegenwoordiger - Concurrentiebeding - Vermoeden van aanbreng van cliënteel

- Art. 105 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

Aux termes de l'article 105 de la loi du 3 juillet 1978, la clause de non-concurrence crée en faveur du représentant de commerce une présomption d'avoir apporté une clientèle; la circonstance qu'une telle clause ne satisfasse pas aux conditions légales de validité relatives à la durée d'application et aux activités prohibées ne porte pas atteinte à cette présomption d'apport de clientèle.

CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Indemnité d'éviction - Représentant de commerce - Clause de non-concurrence - Présomption d'apport de clientèle

- Art. 105 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

S.16.0077.N

12 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180312.6](#)

AC nr. ...

De in artikel 3, 1°, Uitvoeringsbesluit RSZ-wet bepaalde voorwaarden kunnen worden beschouwd als voorwaarden die het mogelijk maken de arbeidsbetrekkingen tussen personen die, in hoedanigheid van lasthebbers en tegen een ander loon dan kost en inwoning, hun voornaamste bedrijvigheid wijden aan het dagelijks beheer of dagelijkse leiding van in die bepaling bedoelde verenigingen en organisaties, gelijk te stellen met die van een arbeidsovereenkomst; door de toepassing van de RSZ-wet uit te breiden tot de personen die onder dergelijke voorwaarden het dagelijks beheer of dagelijkse leiding uitoefenen over die verenigingen en organisaties, is de Koning de bevoegdheden die Hem zijn toegekend bij artikel 2, § 1, 1°, RSZ-wet, niet te buiten gegaan.

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Uitbreiding - Hoedanigheid van lasthebber - Bevoegdheid Koning

Les conditions prévues à l'article 3, 1°, de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs peuvent être considérées comme des conditions permettant d'assimiler les relations de travail entre des personnes qui, en qualité de mandataires et contre rémunération autre que le logement et la nourriture, consacrent leur principale activité à la gestion ou à la direction journalière des associations et organisations visées dans cette disposition à celles d'un contrat de travail; en étendant l'application de la loi du 27 juin 1969 aux personnes qui, dans de telles conditions, assurent la gestion ou la direction journalière desdites associations et organisations, le Roi n'a pas excédé les pouvoirs que lui donne l'article 2, § 1er, 1°, de cette même loi.

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Extension - Qualité de mandataire - Compétence du Roi

S.17.0002.F

11 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180611.1](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

BETAALDE FEESTDAGEN [ZIE: 027/02 ARBEID] - Einde arbeidsovereenkomst - Voorwaarden - Voorafgaande tewerkstelling - Gewone inactiviteitsdagen - Begrip - Criterium

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

ARBEID - Arbeidstijden en rusttijden - Einde arbeidsovereenkomst - Betaalde feestdagen - Voorwaarden - Voorafgaande tewerkstelling - Gewone inactiviteitsdagen - Begrip - Criterium

De zaterdagen waarop de werknemer die in een voltijds arbeidsstelsel is tewerkgesteld niet hoeft te werken volgens het stelsel en de dienstregeling die op hem van toepassing zijn, zijn dagen waarop gewoonlijk niet wordt gewerkt in de zin van artikel 14, tweede lid, van het koninklijk besluit van 18 april 1974, en zijn dus geen werkonderbrekingen die aan de werknemer kunnen worden toegeschreven in de zin van artikel 14, eerste lid, 1°, zelfs als het arbeidsstelsel van zes dagen per week in principe gangbaar is in de onderneming en andere werknemers op zaterdag werken (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 374.

ARBEID - Arbeidstijden en rusttijden - Einde arbeidsovereenkomst - Betaalde feestdagen - Voorwaarden - Voorafgaande tewerkstelling - Gewone inactiviteitsdagen - Begrip - Criterium

- Art. 14, eerste en tweede lid KB 18 april 1974 tot bepaling van de algemene wijze van uitvoering van de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen

BETAALDE FEESTDAGEN [ZIE: 027/02 ARBEID] - Einde arbeidsovereenkomst - Voorwaarden - Voorafgaande

3/12/2019

Conclusions de l'avocat général Genicot.

JOURS FERIES PAYES [VOIR: 027/02 TRAVAIL - Fin du contrat de travail - Conditions - Occupation préalable - Jours pas habituellement travaillés - Notion - Critère

Conclusions de l'avocat général Genicot.

TRAVAIL - Durée du travail et repos - Fin du contrat de travail - Jours fériés payés - Conditions - Occupation préalable - Jours pas habituellement travaillés - Notion - Critère

Les samedis durant lesquels le travailleur occupé dans un régime de travail à temps plein ne doit pas travailler en fonction du régime ou de l'horaire de travail qui lui est applicable constituent des jours durant lesquels il n'est pas habituellement travaillé au sens de l'article 14, alinéa 2, de l'arrêté royal du 18 avril 1974, et ne sont donc pas des interruptions de travail attribuables au travailleur au sens de l'article 14, alinéa 1er, 1°, même si le régime de travail de six jours par semaine est en principe d'application dans l'entreprise et si d'autres travailleurs travaillent le samedi (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRAVAIL - Durée du travail et repos - Fin du contrat de travail - Jours fériés payés - Conditions - Occupation préalable - Jours pas habituellement travaillés - Notion - Critère

- Art. 14, al. 1er et 2 A.R. du 18 avril 1974

JOURS FERIES PAYES [VOIR: 027/02 TRAVAIL - Fin du contrat de travail - Conditions - Occupation préalable - Jours pas

P. 576/593

tewerkstelling - Gewone inactiviteitsdagen - Begrip - Criterium
- Art. 14, eerste en tweede lid KB 18 april 1974 tot bepaling van de
algemene wijze van uitvoering van de wet van 4 januari 1974
betreffende de feestdagen

habituellement travaillés - Notion - Critère
- Art. 14, al. 1er et 2 A.R. du 18 avril 1974

S.17.0022.N

14 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180514.1](#)

AC nr. ...

De artikelen 44 en 46, §1, eerste lid, 5° Werkloosheidsbesluit vereisen niet dat de, in deze laatste bepaling, beoogde vergoeding onderworpen is aan de heffing van sociale zekerheidsbijdragen om als loon te worden beschouwd voor de toepassing van artikel 44 Werkloosheidsbesluit; het bestaan van een dergelijk vereiste kan ook niet worden afgeleid uit de samenhang tussen de werkloosheidsreglementering en de wetgeving inzake sociale zekerheidsbijdragen.

WERKLOOSHEID - Recht op uitkering - Werkloze zonder loon - Loon - Vergoeding of schadevergoeding uit hoofde van de beëindiging van de arbeidsovereenkomst

Les articles 44 et 46, § 1er, alinéa 1er, 5°, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage ne requièrent pas que l'indemnité visée dans cette dernière disposition soit soumise au prélèvement de cotisations de sécurité sociale pour être considérée comme une rémunération aux fins de l'application de l'article 44 de l'arrêté précité; l'existence d'une telle exigence ne saurait non plus se déduire de la combinaison entre la réglementation en matière de chômage et la législation relative aux cotisations de sécurité sociale.

CHOMAGE - Droit aux allocations de chômage - Chômeur privé de rémunération - Rémunération - Indemnité ou dommages et intérêts du fait de la rupture du contrat de travail

S.17.0024.F

22 januari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180122.1](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

WERKLOOSHEID - Bedrag - Tarief - Samenwoning

Conclusions de l'avocat général Genicot.

CHOMAGE - Montant des allocations de chômage - Taux - Cohabitation

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Sociale zaken (bijzondere regels) - Bevoegdheid van de rechter - Ambt van de rechter - Samenwoning - Huishoudelijke aangelegenheden - Beoordeling

Conclusions de l'avocat général Genicot.

TRIBUNAUX - Matière civile - Matière sociale (règles particulières) - Pouvoir du juge - Office du juge - Cohabitation - Questions ménagères - Appréciation

De rechter oordeelt in feite of twee of meerdere personen hun huishoudelijke aangelegenheden hoofdzakelijk gemeenschappelijk regelen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Sociale zaken (bijzondere regels) - Bevoegdheid van de rechter - Ambt van de rechter - Samenwoning - Huishoudelijke aangelegenheden - Beoordeling

Le juge apprécie en fait si deux ou plusieurs personnes règlent principalement en commun les questions ménagères (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRIBUNAUX - Matière civile - Matière sociale (règles particulières) - Pouvoir du juge - Office du juge - Cohabitation - Questions ménagères - Appréciation

Om te besluiten dat twee of meer personen die onder hetzelfde dak wonen hun huishoudelijke aangelegenheden hoofdzakelijk gemeenschappelijk regelen en dus samenwonen, is vereist, maar volstaat het niet, dat zij uit dit leven onder hetzelfde dak een economisch en financieel voordeel halen; daarvoor is tevens vereist dat zij ook taken, activiteiten en andere huishoudelijke aangelegenheden, zoals het onderhoud en eventueel de inrichting van de woonst, de was, de boodschappen, het bereiden en nuttigen van de maaltijden gemeenschappelijk verrichten en daarvoor eventueel financiële middelen inbrengen; het volstaat niet dat zij de belangrijkste leefruimtes en kosten van eenzelfde woning delen, dat zij enkel de kwesties inzake huur en kosten van die woning gemeenschappelijk regelen en uit die omstandigheden een economisch en financieel voordeel halen (1) (2). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. ... (2) Cass. 9 oktober 2017, AR S.16.0084.N, AC 2017, nr. 534.

WERKLOOSHEID - Bedrag - Tarief - Samenwoning

Pour considérer que deux ou plusieurs personnes qui vivent ensemble sous le même toit règlent principalement en commun les questions ménagères et donc qu'elles cohabitent, il faut, mais il ne suffit pas, qu'elles tirent de cette vie sous le même toit un avantage économique et financier; il faut en outre qu'elles règlent en commun, en mettant éventuellement en commun des ressources financières, les tâches, activités et autres questions ménagères, telles que l'entretien et le cas échéant l'aménagement du logement, l'entretien du linge, les courses, la préparation et la consommation des repas; il ne suffit pas qu'elles partagent les principales pièces de vie et les frais d'un même logement, règlent en commun les seules questions relatives au loyer et frais de ce logement et tirent de ces circonstances un avantage économique et financier (1) (2). (1) Voir les concl. du MP. (2) Cass. 9 octobre 2017, RG S.16.0084.N, Pas. 2017, n° 543.

CHOMAGE - Montant des allocations de chômage - Taux - Cohabitation

S.17.0034.F

17 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180917.1](#)

AC nr. ...

Krachtens het recht op wapengelijkheid, heeft elke partij recht op de bijstand van een technisch raadsman gedurende het gerechtelijk deskundigenonderzoek en op rechtsbijstand als ze over onvoldoende middelen beschikt; wanneer een partij evenwel door een technisch raadsman werd bijgestaan, vereist noch artikel 6, § 1, van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden, noch het beginsel van wapengelijkheid, dat, om het billijk karakter van het proces te vrijwaren, de kosten en erelonen van die technisch raadsman ten laste worden gelegd van een andere procespartij dan de partij die door die raadsman werd bijgestaan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 469.

GERECHTSKOSTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Technisch raadsman van een partij - Kosten en erelonen - Wapengelijkheid - Artikel 6, EVRM - Draagwijdte - Gevolg - Tenlasteneming

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

De arbeidsongevallenverzekeraar is in de regel niet verplicht om de kosten en erelonen te dragen van de technisch raadsman die de partij heeft bijgestaan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 469.

ARBEIDSONGEVAL - Rechtspleging - Kosten - Technisch raadsman van een partij - Kosten en erelonen - Tenlasteneming

3/12/2019

En vertu du droit à l'égalité des armes, toute partie doit pouvoir être assistée d'un conseil technique au cours d'une expertise judiciaire et, si elle ne dispose pas des moyens suffisants, bénéficier de l'assistance judiciaire à cette fin; toutefois, lorsqu'une partie a été assistée par un conseil technique, ni l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ni le principe de l'égalité des armes n'imposent, pour assurer au procès un caractère équitable, que les frais et honoraires de ce conseil technique soient mis à charge d'une autre partie au procès que celle qui a eu recours à l'assistance de ce conseil (1). (1) Voir les concl. du MP.

FRAIS ET DEPENS - Matière civile - Généralités - Conseil technique d'une partie - Frais et honoraires - Egalité des armes - Conv. D.H., article 6 - Portée - Conséquence - Prise en charge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

L'assureur-loi n'est, en règle, pas tenu de prendre en charge les frais et honoraires du conseil technique de la partie qui y a eu recours (1). (1) Voir les concl. du MP.

ACCIDENT DU TRAVAIL - Procédure - Dépens - Conseil technique d'une partie - Frais et honoraires - Prise en charge

P. 578/593

- Artt. 46, § 2, en 68 Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

- Art. 1018 Gerechtelijk Wetboek

GERECHTSKOSTEN - Burgerlijke zaken - Sociaal procesrecht (bijzondere regels) - Arbeidsongeval - Technisch raadsman van een partij - Kosten en erelonen - Tenlasteneming

- Artt. 46, § 2, en 68 Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

- Art. 1018 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 46, § 2, et 68 L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail

- Art. 1018 Code judiciaire

FRAIS ET DEPENS - Matière civile - Procédure en matière sociale (règles particulières) - Accident du travail - Conseil technique d'une partie - Frais et honoraires - Prise en charge

- Art. 46, § 2, et 68 L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail

- Art. 1018 Code judiciaire

S.17.0035.N

14 mei 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180514.2](#)

AC nr. ...

Zowel uit de redactie van artikel 81, vijfde lid, Gerechtelijk Wetboek, als uit de wetsgeschiedenis blijkt dat de aangevulde kamer niet alleen uitspraak moet doen over de hoedanigheid van de betrokken werknemer, maar over de gehele grond van het geschil; hieruit volgt dat wanneer de betwisting over de hoedanigheid van arbeider of van bediende in een eerder vonnis is beslecht door een overeenkomstig artikel 81, vijfde lid, samengestelde kamer, deze kamer nadien verder in dezelfde uitgebreide samenstelling uitspraak moet doen over de nog overblijvende geschilpunten.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Sociale zaken (bijzondere regels) - Geschil hoedanigheid arbeider/bediende - Samenstelling van de zetel - Aangevulde kamer - Te beoordelen geschilpunten

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Burgerlijke zaken - Geschil hoedanigheid arbeider/bediende - Samenstelling van de zetel - Aangevulde kamer - Te beoordelen geschilpunten

Il ressort tant des termes de l'article 81, alinéa 5, du Code judiciaire que des travaux préparatoires que la chambre complétée au siège ne doit pas se limiter à statuer sur la qualité du travailleur concerné, mais doit se prononcer sur l'ensemble du fond du litige; il s'ensuit que, lorsque la contestation portant sur la qualité d'ouvrier ou d'employé a été tranchée, dans un jugement antérieur, par une chambre composée conformément à l'article 81, alinéa 5, celle-ci doit ensuite, dans la même composition élargie, se prononcer également sur les autres points du litige qui subsistent.

TRIBUNAUX - Matière civile - Matière sociale (règles particulières) - Litige portant sur la qualité d'employé ou d'ouvrier - Composition du siège - Siège complété - Points du litige à trancher

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière civile - Litige portant sur la qualité d'employé ou d'ouvrier - Composition du siège - Siège complété - Points du litige à trancher

S.17.0038.F

19 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180319.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

COLLECTIEVE SCHULDENREGELING - Houder van een schuldvordering - Aangifte van schuldvordering - Vereiste - Vorm

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

COLLECTIEVE SCHULDENREGELING - Houder van een schuldvordering - Aangifte van schuldvordering - Inleiding - Termijn - Aard van de termijn

COLLECTIEVE SCHULDENREGELING - Houder van een schuldvordering - Aangifte van schuldvordering - Vormvoorschrift - Ontstentenis - Vermoeden van afstand

Aangezien de termijn van artikel 1675/9, § 3, Gerechtelijk Wetboek geen op straffe van verval voorgeschreven termijn is in de zin van artikel 860 Gerechtelijk Wetboek, zijn de artikelen 861, 864 en 865 van dat wetboek niet van toepassing op de sanctie die volgt uit de niet-naleving van die termijn (1). (1) Zie andersluidende concl. OM in Pas. 2018, nr...

COLLECTIEVE SCHULDENREGELING - Houder van een

3/12/2019

Conclusions de l'avocat général Genicot.

REGLEMENT COLLECTIF DE DETTES - Titulaire d'une créance - Déclaration de créance - Exigence - Forme

Conclusions de l'avocat général Genicot.

REGLEMENT COLLECTIF DE DETTES - Titulaire d'une créance - Déclaration de créance - Introduction - Délai - Nature du délai

REGLEMENT COLLECTIF DE DETTES - Titulaire d'une créance - Déclaration de créance - Formalité - Absence - Présomption de renonciation

Dès lors que le délai de l'article 1675/9, § 3, du Code judiciaire n'est pas un délai prescrit à peine de déchéance au sens de l'article 860 du Code judiciaire, les articles 861, 864 et 865 dudit code ne sont pas applicables à la sanction résultant du non-respect de ce délai (1). (1) Voir les concl. contraires du MP.

REGLEMENT COLLECTIF DE DETTES - Titulaire d'une créance -

P. 579/593

De omstandigheid dat de gegevens met betrekking tot een schuldvordering in het gedinginleidend verzoekschrift van de vordering tot collectieve schuldenregeling worden vermeld, ontslaat de houder van die schuldvordering niet van de verplichting daarvan aangifte te doen volgens de wijze en binnen de termijnen die door artikel 1675/9, § 2 en 3, Gerechtelijk Wetboek zijn voorgeschreven (1). (1) Zie andersluidende concl. OM in Pas. 2018, nr...

*COLLECTIEVE SCHULDENREGLING - Houder van een
schuldvordering - Aangifte van schuldvordering - Vereiste - Vorm*

La circonstance que les informations relatives à une créance soient mentionnées dans la requête introductive de la demande de règlement collectif de dettes ne dispense pas le titulaire de cette créance de faire une déclaration de créance selon le mode et dans les délais prescrits par l'article 1675/9, §§ 2 et 3 du Code judiciaire (1). (1) Voir les concl. contraires du MP.

*REGLEMENT COLLECTIF DE DETTES - Titulaire d'une créance -
Déclaration de créance - Exigence - Forme*

Hoewel de termijn waarbinnen de schuldeiser zijn aangifte van schuldvordering moet doen niet op straffe van verval is voorgeschreven, volgt uit § 3 van artikel 1675/9 Gerechtelijk Wetboek dat indien een schuldeiser geen aangifte van schuldvordering doet binnen de in die wettelijke bepaling bedoelde termijn van vijftien dagen, te rekenen van de ontvangst van de door de schuldbemiddelaar aan hem gerichte aangetekende brief, de betrokken schuldeiser geacht wordt afstand te doen van zijn schuldvordering en in dat geval het recht verliest om zich te verhalen op de schuldenaar en op de personen die voor hem een persoonlijke zekerheid hebben gesteld en dit recht enkel herwint in geval van afwijzing of herroeping van de aanzuiveringsregeling; de schuldvordering waarvan de schuldeiser wordt geacht afstand te doen omdat hij daarvan geen aangifte heeft gedaan binnen de voorgeschreven termijn, kan niet in de minnelijke aanzuiveringsregeling worden opgenomen (1). (1) Zie andersluidende concl. OM in Pas. 2018, nr...

*COLLECTIEVE SCHULDENREGLING - Houder van een
schuldvordering - Aangifte van schuldvordering -
Vormvoorschrift - Ontstentenis - Vermoeden van afstand*

Si le délai dans lequel le créancier doit faire sa déclaration de créance n'est pas prescrit à peine de déchéance, il résulte du § 3 de l'article 1675/9 du Code judiciaire qu'à défaut pour lui de faire cette déclaration de créance dans le délai de quinze jours à compter de la réception de la lettre recommandée qui lui est adressée par le médiateur de dettes prévu par cette disposition légale, le créancier concerné est réputé renoncer à sa créance, que, dans ce cas, il perd le droit d'agir contre le débiteur et les personnes qui ont constitué pour lui une sûreté personnelle et qu'il ne récupère ce droit qu'en cas de rejet ou de révocation du plan; la créance à laquelle le créancier est réputé renoncer à défaut d'avoir fait sa déclaration de créance dans le délai prescrit ne peut être reprise dans le plan de règlement judiciaire amiable (1). (1) Voir les concl. contraires du MP.

*REGLEMENT COLLECTIF DE DETTES - Titulaire d'une créance -
Déclaration de créance - Formalité - Absence - Présomption de
renonciation*

S.17.0047.N

12 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180212.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Vanderlinden.

*COLLECTIEVE SCHULDENREGLING - Herroeping -
Toelaatbaarheid - Aanzuiveringsregeling - Wachtttermijn*

Conclusions de l'avocat général Vanderlinden.

*REGLEMENT COLLECTIF DE DETTES - Révocation - Admissibilité -
Plan de règlement - Délai d'attente*

Uit artikel 1675/2, derde lid, Gerechtelijk Wetboek en de wetsgeschiedenis van de wijziging van voormeld artikel bij de wet van 14 januari 2013 volgt dat de wachtermijn van vijf jaar om een nieuw verzoek in te dienen die ingeval van herroeping wordt opgelegd aan de schuldenaar zowel van toepassing is op een herroeping van de beschikking van toelaatbaarheid als op de herroeping van de aanzuiveringsregeling (1). (1) Zie concl. OM.

COLLECTIEVE SCHULDENREGELING - Herroeping - Toelaatbaarheid - Aanzuiveringsregeling - Wachtermijn

Il résulte de l'article 1675/2, alinéa 3, du Code judiciaire et de la genèse de la modification de l'article précité par ladite loi du 14 janvier 2013 que le délai d'attente de cinq ans pour l'introduction d'une nouvelle demande qui est imposé au débiteur en cas de révocation s'applique aussi bien à une révocation de la décision d'admissibilité qu'à la révocation du plan de règlement (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

REGLEMENT COLLECTIF DE DETTES - Révocation - Admissibilité - Plan de règlement - Délai d'attente

S.17.0051.N

16 april 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180416.4](#)

AC nr. ...

Het lager tarief van artikel 4 Tarief Rechtsplegingsvergoeding geldt niet voor elk geschil waarvan de arbeidsrechtbank kennis neemt op grond van artikel 579, 1°, Gerechtelijk Wetboek, maar slechts voor die geschillen waarbij de kosten in beginsel steeds ten laste van de verzekeringsonderneming of het Fonds voor beroepsziekten vallen bij toepassing van artikel 68 Arbeidsongevallenwet of artikel 53 Beroepsziektewet.

GERECHTSKOSTEN - Burgerlijke zaken - Sociaal procesrecht (bijzondere regels) - Arbeidsgerechten - Geschil - Artikel 136, § 2 ZIV-wet - Arbeidsongeval - Verzekeringsinstelling - Arbeidsongevallenverzekeraar - Aard van het geschil

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Arbeidsgerechten - Geschil - Artikel 136, § 2 ZIV-wet - Arbeidsongeval - Verzekeringsinstelling - Arbeidsongevallenverzekeraar - Aard van het geschil

Le tarif moins élevé prévu à l'article 4 de l'arrêté royal du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d'avocat ne s'applique pas à tous les litiges dont le tribunal du travail est saisi sur la base de l'article 579, 1°, du Code judiciaire, mais seulement à ceux pour lesquels les dépens sont en principe toujours mis à charge de l'organisme assureur ou du Fonds des maladies professionnelles en application de l'article 68 de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail ou de l'article 53 des lois relatives à la prévention des maladies professionnelles et à la réparation des dommages résultant de celles-ci, coordonnées le 3 juin 1970.

FRAIS ET DEPENS - Matière civile - Procédure en matière sociale (règles particulières) - Juridictions du travail - Litige - Article 136, § 2, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994 - Accident du travail - Organisme assureur - Assureur-loi - Nature du litige

INDEMNITE DE PROCEDURE - Juridictions du travail - Litige - Article 136, § 2, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994 - Accident du travail - Organisme assureur - Assureur-loi - Nature du litige

S.17.0052.F

19 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180219.3](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Algemeen - Beslissing alvorens recht te doen - Hoger beroep - Voorwaarde - Eindvonnis

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Eindvonnis VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Eindvonnis

Conclusions de l'avocat général Genicot.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Généralités - Décision avant dire droit - Appel - Condition - Jugement définitif

Conclusions de l'avocat général Genicot.

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Jugement définitif JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Jugement définitif

Krachtens artikel 19, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek is het vonnis een eindvonnis in zover daarmee de rechtsmacht van de rechter over een geschilpunt is uitgeput, behoudens de rechtsmiddelen bij de wet bepaald; het begrip 'eindvonnis' impliceert dat de kwestie waarop de beslissing betrekking heeft, het voorwerp van het debat heeft uitgemaakt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. ...

Hoger beroep - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Algemeen - Beslissing alvorens recht te doen - Hoger beroep - Voorwaarde - Eindvonnis

- Artt. 19, eerste lid, en 1050, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Eindvonnis

- Artt. 19, eerste lid, en 1050, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Eindvonnis

- Artt. 19, eerste lid, en 1050, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Le jugement est, en vertu de l'article 19, alinéa 1er, du Code judiciaire, définitif dans la mesure où il épuise la juridiction du juge sur une question litigieuse, sauf les recours prévus par la loi; la notion de jugement définitif implique que le point sur lequel porte la décision a été soumis aux débats (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Généralités - Décision avant dire droit - Appel - Condition - Jugement définitif

- Art. 19, al. 1er, et 1050, al. 2 Code judiciaire

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Jugement définitif

- Art. 19, al. 1er, et 1050, al. 2 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Jugement définitif

- Art. 19, al. 1er, et 1050, al. 2 Code judiciaire

S.17.0061.F

11 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180611.2](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Genicot.

BESTAANSMINIMUM - Geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie - Recht op maatschappelijke integratie

Uit de artikelen 2, eerste lid, 3, 4°, 4, 6, §1, 10, eerste, tweede en derde lid, en 11, §2, tweede lid, van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie volgt enerzijds dat het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie een modaliteit is voor het recht op maatschappelijke integratie die gepaard kan of moet gaan met de twee vormen van dat recht, namelijk maatschappelijke integratie door tewerkstelling en door een leefloon en, anderzijds, dat een dergelijk project enkel kan worden opgemaakt, zoals ook het leefloon enkel kan worden toegekend, als de in de artikelen 3 en 4 bedoelde voorwaarden voor het recht op maatschappelijke integratie vervuld zijn (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 375.

BESTAANSMINIMUM - Geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie - Recht op maatschappelijke integratie

- Artt. 2, eerste lid, 3, 4°, 4, 6, § 1, 10, eerste, tweede en derde lid, en 11, § 2, tweede lid Wet 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie

Conclusions de l'avocat général Genicot.

MOYENS D'EXISTENCE (MINIMUM DE) - Projet individualisé d'intégration sociale - Droit à l'intégration sociale

Il suit des articles 2, al. 1er, 3, 4°, 4, 6, § 1er, 10, al. 1er, 2 et 3, et 11, § 2, al. 2, de la loi du 26 mai 2002 concernant le droit à l'intégration sociale que, d'une part, le projet individualisé d'intégration sociale est une modalité du droit à l'intégration sociale qui peut ou doit accompagner les deux formes de ce droit que sont l'intégration sociale par l'emploi et le revenu d'intégration, d'autre part, qu'un tel projet ne peut être conclu, comme le revenu d'intégration sociale ne peut être accordé, que si les conditions du droit à l'intégration sociale visées aux articles 3 et 4 sont réunies (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYENS D'EXISTENCE (MINIMUM DE) - Projet individualisé d'intégration sociale - Droit à l'intégration sociale

- Art. 2, al. 1er, 3, 4°, 4, 6, § 1er, 10, al. 1er, 2 et 3, et 11, § 2, al. 2 L. du 26 mai 2002 concernant le droit à l'intégration sociale

S.17.0065.N

18 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180618.2](#)

AC nr. ...

Uit het opzet van de Wet Inkomensgarantie Ouderen volgt dat met beschikken over een bestaansmiddel wordt bedoeld dat het bestaansmiddel behoort tot het vermogen van de aanvrager of de personen waarmee hij dezelfde hoofdverblijfplaats deelt; het feit dat op gelden die deel uitmaken van het vermogen van de aanvrager bewarend beslag in strafzaken werd gelegd, belet niet dat deze gelden als bestaansmiddelen in aanmerking worden genomen aangezien enkel de bestaansmiddelen opgenomen in de artikelen 19 tot en met 26 Algemeen Reglement Inkomensgarantie Ouderen hiervan zijn vrijgesteld; een bewarend beslag waardoor de aanvrager aldus tijdelijk niet vrij kan beschikken over die bestaansmiddelen, is aldus geen grond tot vrijstelling bepaald in voormelde wetsbepalingen; in deze uitzonderingsbepalingen zijn immers niet begrepen de bestaansmiddelen die in beslag worden genomen (1). (1) Vergelijk Cass. 17 mei 1993, AR 8309, AC 1993, nr. 238 en Cass. 14 september 1998, AR S.97.0074.F, AC 1998, nr. 400.

PENSIOEN - Gewaarborgd inkomen voor bejaarden - Bestaansmiddelen - Berekening - Beslag

Il résulte de l'économie de la loi du 22 mars 2001 instituant la garantie de revenus aux personnes âgées que les ressources dont on dispose s'entendent de ressources qui font partie du patrimoine du demandeur ou des personnes avec lesquelles il partage la même résidence principale; le fait que des fonds faisant partie du patrimoine du demandeur aient été l'objet d'une saisie conservatoire en matière pénale ne s'oppose pas à ce qu'ils soient considérés comme des ressources, dès lors que seules sont immunisées les ressources visées aux articles 19 à 26 de l'arrêté royal du 23 mai 2001 portant règlement général en matière de garantie de revenus aux personnes âgées; une saisie conservatoire qui prive temporairement le demandeur de la possibilité de disposer librement de ces ressources ne constitue dès lors pas une cause d'immunité prévue par les dispositions légales précitées; les ressources ayant fait l'objet d'une saisie ne sont en effet pas mentionnées dans ces dispositions dérogatoires (1). (1) Comp. Cass. 17 mai 1993, RG 8309, Pas. 1993, n° 238 et Cass. 14 septembre 1998, RG S.97.0074.F, Pas. 1998, n° 400.

PENSION - Revenu garanti aux personnes âgées - Ressources - Calcul - Saisie

S.17.0066.F

19 februari 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180219.4](#)

AC nr. ...

Uit artikel 169, vijfde lid, koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering volgt dat de terugvordering van de uitkeringen kan worden beperkt tot het bruto bedrag van de inkomsten uit de activiteit van de werkloze, ongeacht het een activiteit in loondienst betreft of een zelfstandige activiteit.

WERKLOOSHEID - Allerlei - Met de uitkeringen niet-cumuleerbare inkomsten - Onverschuldigd betaalde - Goede trouw - Terugvordering van de uitkeringen - Grenzen - Bruto-inkomsten

- Art. 169, eerste en vijfde lid KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

Il suit de l'article 169, alinéa 5, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage que c'est au montant brut des revenus produits par l'activité du chômeur que la récupération de l'indu peut être limitée, sans qu'il y ait lieu de distinguer selon qu'il s'agit d'une activité salariée ou d'une activité indépendante.

CHOMAGE - Divers - Revenus non cumulables avec les allocations - Indu - Bonne foi - Récupération des allocations - Limites - Revenus bruts

- Art. 169, al. 1er et 5 A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

S.17.0068.F

5 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180305.5](#)

AC nr. ...

Het arrest dat, op grond van de overgelegde gegevens waarover de partijen tegenspraak hebben kunnen voeren, nagaat of de bestanddelen die deze overtredingen uitmaken, kunnen doen besluiten dat de materialiteit van die overtredingen niet is aangetoond, miskent het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging niet en schendt noch artikel 774, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, noch artikel 6 EVRM.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Arbeidswet - Overtredingen - Bestanddelen - Beoordeling door de rechter - Eerbiediging van het recht van verdediging
- Artt. 138bis, § 2, en 774, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Arbeidswet - Overtredingen - Bestanddelen - Beoordeling door de rechter - Eerbiediging van het recht van verdediging
- Artt. 138bis, § 2, en 774, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

L'arrêt, qui, sur la base des éléments qui lui sont soumis et que les parties ont pu contredire, examine si les éléments constitutifs de ces infractions sont réunis pour conclure que la matérialité de ces infractions n'est pas établie, ne méconnaît pas le principe général du droit relatif aux droits de la défense et ne viole ni l'article 774, alinéa 2, du Code judiciaire ni l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Loi du 16 mars 1971 sur le travail - Infractions - Eléments constitutifs - Appréciation par le juge - Respect des droits de la défense
- Art. 138bis, § 2, et 774, al. 2 Code judiciaire
- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Loi du 16 mars 1971 sur le travail - Infractions - Eléments constitutifs - Appréciation par le juge - Respect des droits de la défense
- Art. 138bis, § 2, et 774, al. 2 Code judiciaire
- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

S.17.0077.N

12 maart 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180312.5](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Vanderlinden.

MACHTEN - Rechterlijke macht - Arbeidsrechtbank - Ziekte- en invaliditeitsverzekering - Ziektekostenverzekering - Bijzonder solidariteitsfonds - Kosten - Tegemoetkoming - Weigering - Betwisting - Bevoegdheid van de arbeidsrechtbank - Toezicht
RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Sociale zaken (bijzondere regels) - Ziekte- en invaliditeitsverzekering - Ziektekostenverzekering - Bijzonder solidariteitsfonds - Kosten - Tegemoetkoming - Weigering - Betwisting - Bevoegdheid van de arbeidsrechtbank - Toezicht
ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING - Ziektekostenverzekering - Bijzonder solidariteitsfonds - Kosten - Tegemoetkoming - Weigering - Betwisting - Bevoegdheid van de arbeidsrechtbank - Toezicht

Conclusions de l'avocat général Vanderlinden.

POUVOIRS - Pouvoir judiciaire - Tribunal du travail - Assurance maladie-invalidité - Assurance soins de santé - Fonds spécial de solidarité - Coût - Intervention - Refus - Contestation - Compétence du tribunal du travail - Contrôle
TRIBUNAUX - Matière civile - Matière sociale (règles particulières) - Assurance maladie-invalidité - Assurance soins de santé - Fonds spécial de solidarité - Coût - Intervention - Refus - Contestation - Compétence du tribunal du travail - Contrôle
ASSURANCE MALADIEINVALIDITE - Assurance soins de santé - Fonds spécial de solidarité - Coût - Intervention - Refus - Contestation - Compétence du tribunal du travail - Contrôle

Wanneer het College van geneesheren-directeurs op grond van artikel 25 ZIV-wet de tegemoetkoming van de verzekering in de kosten van een geneeskundige verstrekking weigert en de rechthebbende die weigering betwist, ontstaat er tussen die rechthebbende en de Riziv een betwisting over het recht op die tegemoetkoming; de berechting van die betwisting valt onder de bevoegdheid van de arbeidsrechtbank, aangezien dat gerecht krachtens de artikelen 167, eerste lid, ZIV-wet, 580, 2°, en 581, 2°, Gerechtelijk Wetboek, kennis neemt van de geschillen over de rechten van de werknemers en van de zelfstandigen die zijn vastgelegd in de wetgeving inzake de verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering; artikel 25, derde lid, ZIV-wet verleent het College van geneesheren-directeurs geen discretionaire beoordelingsbevoegdheid om te oordelen over het recht op de tegemoetkoming; het behoort evenwel tot de discretionaire bevoegdheid van het College van geneesheren-directeurs om het bedrag van de tegemoetkoming vast te stellen binnen de perken van de financiële middelen van het Bijzonder Solidariteitsfonds; de rechter kan enkel nagaan of de beslissing van het bestuur niet kennelijk onredelijk, willekeurig of disproportioneel is (1). (1) Zie concl. OM.

MACHTEN - Rechterlijke macht - Arbeidsrechtbank - Ziekte- en invaliditeitsverzekering - Ziektekostenverzekering - Bijzonder solidariteitsfonds - Kosten - Tegemoetkoming - Weigering - Betwisting - Bevoegdheid van de arbeidsrechtbank - Toezicht
RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Sociale zaken (bijzondere regels) - Ziekte- en invaliditeitsverzekering - Ziektekostenverzekering - Bijzonder solidariteitsfonds - Kosten - Tegemoetkoming - Weigering - Betwisting - Bevoegdheid van de arbeidsrechtbank - Toezicht
ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING - Ziektekostenverzekering - Bijzonder solidariteitsfonds - Kosten - Tegemoetkoming - Weigering - Betwisting - Bevoegdheid van de arbeidsrechtbank - Toezicht

Lorsque le collège des médecins-directeurs refuse, sur la base de l'article 25 de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, l'intervention de l'assurance dans les frais d'une prestation de santé et que le bénéficiaire conteste ce refus, il naît entre ce bénéficiaire et l'Inami une contestation sur le droit à cette intervention; le tribunal du travail est compétent pour statuer sur cette contestation, étant donné qu'en vertu des articles 167, alinéa 1er, de la loi précitée, 580, 2°, et 581, 2°, du Code judiciaire, cette juridiction connaît des contestations relatives aux droits des travailleurs salariés et des travailleurs indépendants prévus par la législation en matière d'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité; l'article 25, alinéa 3, de cette même loi ne confère pas au collège des médecins-directeurs un pouvoir d'appréciation discrétionnaire pour se prononcer sur le droit à une intervention; le collège des médecins-directeurs dispose toutefois du pouvoir discrétionnaire de fixer le montant de l'intervention dans les limites des moyens financiers du Fonds spécial de solidarité; le juge doit se borner à vérifier si la décision de l'administration n'est pas manifestement déraisonnable, arbitraire ou disproportionnée (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

POUVOIRS - Pouvoir judiciaire - Tribunal du travail - Assurance maladie-invalidité - Assurance soins de santé - Fonds spécial de solidarité - Coût - Intervention - Refus - Contestation - Compétence du tribunal du travail - Contrôle
TRIBUNAUX - Matière civile - Matière sociale (règles particulières) - Assurance maladie-invalidité - Assurance soins de santé - Fonds spécial de solidarité - Coût - Intervention - Refus - Contestation - Compétence du tribunal du travail - Contrôle
ASSURANCE MALADIEINVALIDITE - Assurance soins de santé - Fonds spécial de solidarité - Coût - Intervention - Refus - Contestation - Compétence du tribunal du travail - Contrôle

S.17.0080.N

18 juni 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180618.3](#)

AC nr. ...

Conclusie van advocaat-generaal Vanderlinden.

ARBEIDSONGEVAL - Vergoeding - Arbeidsongeschiktheid en wedertewerkstelling - Tijdelijke verergering na herzieningstermijn - Vergoeding

Conclusions de l'avocat général Vanderlinden.

ACCIDENT DU TRAVAIL - Réparation - Incapacité de travail et remise au travail - Aggravation temporaire après l'expiration du délai de révision - Indemnité

De vergoedingen, zoals bepaald in de artikelen 22, 23 en 23bis Arbeidsongevallenwet, zijn ook verschuldigd indien vóór de tijdelijke verergering zich een verergering van de blijvende arbeidsongeschiktheid heeft voorgedaan na de herzieningstermijn en op grond daarvan aan het slachtoffer een bijslag wordt toegekend wegens verergering van blijvende arbeidsongeschiktheid tot minstens 10 pct., met toepassing van artikel 9, eerste lid, van het koninklijk besluit van 10 december 1987 betreffende de bijslagen verleend in het kader van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971; de toekenning van de bijslag op grond van artikel 9, eerste lid, van het voormelde koninklijk besluit opent aldus ook het recht voor de voormelde vergoedingen voor tijdelijke arbeidsongeschiktheid voor periodes die zich voordoen vanaf de aanvang van de periode waarvoor een bijslag voor verergering van blijvende arbeidsongeschiktheid tot minstens 10 pct. is toegekend (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

ARBEIDSONGEVAL - Vergoeding - Arbeidsongeschiktheid en wedertewerkstelling - Tijdelijke verergering na herzieningstermijn - Vergoeding

- Art. 25, eerste en derde lid Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

Les indemnités visées aux articles 22, 23 et 23bis de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail sont également dues lorsque, avant l'aggravation temporaire, il s'est produit une aggravation de l'incapacité permanente de travail après l'expiration du délai de révision et que la victime s'est vu accorder, en application de l'article 9, alinéa 1er, de l'arrêté royal du 10 décembre 1987 relatif aux allocations accordées dans le cadre de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail, une allocation en raison d'une aggravation ayant porté le taux de l'incapacité permanente de travail à 10 pour cent au moins; l'octroi de l'allocation sur la base de l'article 9, alinéa 1er, de l'arrêté royal précité ouvre également le droit aux indemnités d'incapacité temporaire de travail susmentionnées pour des périodes prenant cours après le début de la période pour laquelle une allocation a été accordée en raison d'une aggravation ayant porté le taux d'incapacité permanente de travail à 10 pour cent au moins (1). (1) Voir les concl. contraires du MP.

ACCIDENT DU TRAVAIL - Réparation - Incapacité de travail et remise au travail - Aggravation temporaire après l'expiration du délai de révision - Indemnité

- Art. 25, al. 1er et 3 L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail

S.18.0001.F

10 december 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181210.1](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 1, eerste lid, 11°, en 2, zesde lid van de wet van 3 juli 1967 en uit de artikelen X.III.1, 2, en 4, van het koninklijk besluit van 30 maart 2001 volgt dat het koninklijk besluit van 30 maart 2001, en ook de wet van 3 juli 1967 voor de beroepsziekten waarvan de schade moet worden hersteld, verwijst naar de ziekten bedoeld in artikel 30 en in artikel 30bis van de gecoördineerde wetten van 3 juni 1970, zodat artikel X.III.4 van dat besluit, dat behoudens tegenbewijs uitgaat van het vermoeden van blootstelling aan het beroepsrisico waarvan het de schadevergoeding afhankelijk stelt, de toepassing uitsluit van artikel 32 van de voornoemde gecoördineerde wetten, waaraan het evenmin als de wet van 3 juli 1967 refereert; de toepassing van dit vermoeden van blootstelling aan het beroepsrisico is niet beperkt tot de beroepsziekten die zijn opgenomen in de door de Koning opgestelde lijst in uitvoering van artikel 30, eerste lid, van de gecoördineerde wetten van 3 juni 1970, maar geldt eveneens voor de ziekten die, hoewel ze niet in de lijst zijn opgenomen, hun rechtstreekse en determinerende oorzaak in de beroepsuitoefening vinden, in de zin van artikel 30bis van die wetten (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 694.

Il suit des articles 1er, alinéa 1re, 11°, et 2, alinéa 6 de la loi du 3 juillet 1967 ainsi que des articles X.III.1, 2, et 4 de l'arrêté royal du 30 mars 2001 que, si, s'agissant des maladies professionnelles dont les dommages donnent lieu à réparation, l'arrêté royal du 30 mars 2001, comme la loi du 3 juillet 1967, fait référence aux maladies qui sont visées tant à l'article 30 qu'à l'article 30bis des lois coordonnées du 3 juin 1970, l'article X.III.4 de cet arrêté, qui, sous réserve de la preuve contraire, présume la condition d'exposition au risque professionnel à laquelle il subordonne la réparation du dommage, exclut l'application de l'article 32 desdites lois coordonnées, auquel il ne se réfère pas davantage que la loi du 3 juillet 1967; l'application de cette présomption d'exposition au risque professionnel n'est pas limitée aux seules maladies professionnelles reprises sur la liste dressée par le Roi en exécution de l'article 30, alinéa 1er, des lois coordonnées du 3 juin 1970 mais s'étend aux maladies qui, tout en ne figurant pas sur cette liste, trouvent leur cause directe et déterminante dans l'exercice de la profession, au sens de l'article 30bis de ces lois (1). (1) Voir les concl. du MP.

BEROEPSZIEKTE - Overheidssector - Voorwaarden - Risicoblootstelling - Vermoeden - Personeel van de politiediensten - Toepassing

- Artt. 1, eerste lid, 11° en 2, zesde lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector

- Artt. X.III.1, 5°, 1), X.III.2, zesde lid, en X.III.4, eerste lid KB 30 maart 2001 tot regeling van de rechtspositie van het personeel van de politiediensten

- Art. 30, 30bis en 32 Wetten betreffende de preventie van beroepsziekten en de vergoeding van de schade die uit die ziekten voortvloeit, gecoördineerd op 3 juni 1970

MALADIE PROFESSIONNELLE - Secteur public - Conditions - Exposition au risque - Présomption - Personnel des services de police - Application

- Art. 1er, al. 1er, 11° et 2, al. 6 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public

- Art. XIII.1er, 5°, 1°, X.III.2, al. 6, et X.III.4, al. 1er A.R du 30 mars 2001 portant la position juridique du personnel des services de police.

- Art. 30, 30bis et 32 Lois relatives à la prévention des maladies professionnelles et à la réparation des dommages résultant de celles-ci, coordonnées le 3 juin 1970

S.18.0002.F

15 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181015.2](#)

AC nr. ...

Een rechtsregel is van openbare orde in de zin van artikel 806 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd bij artikel 20 van de wet van 19 oktober 2015, als hij de essentiële belangen van de Staat of van de gemeenschap raakt of, in het privaatrecht, de juridische grondslagen vastlegt waarop de economische of morele orde van de samenleving rust; het is strijdig met de aldus bedoelde openbare orde wanneer een rechter, zelfs als hij uitspraak doet bij verstek, een vordering of een verweermiddel inwilligt dat volgens de elementen die hij moet beoordelen kennelijk niet ontvankelijk of niet gegrond is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 552.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Allerlei - Verstekvonnis - Bevoegdheid van de rechter - Vordering - Verweer - Beoordeling - Openbare orde

- Art. 806 Gerechtelijk Wetboek

RECHTBANKEN - Algemeen - Verstekvonnis - Bevoegdheid van de rechter - Vordering - Verweer - Beoordeling - Openbare orde

- Art. 806 Gerechtelijk Wetboek

OPENBARE ORDE - Verstekvonnis - Bevoegdheid van de rechter - Vordering - Verweer - Beoordeling - Openbare orde

- Art. 806 Gerechtelijk Wetboek

Est d'ordre public au sens de l'article 806 du Code judiciaire tel qu'il a été modifié par l'article 20 de la loi du 19 octobre 2015, la règle de droit qui touche aux intérêts essentiels de l'État ou de la collectivité, ou qui fixe, dans le droit privé, les bases juridiques sur lesquelles repose l'ordre économique ou moral de la société; il est contraire à l'ordre public ainsi entendu qu'un juge, statuât-il par défaut, fasse droit à une demande ou à un moyen de défense qui, d'après les éléments soumis à son appréciation, est manifestement irrecevable ou non fondé (1). (1) Voir les concl. du MP.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Divers - Jugement par défaut - Pouvoir du juge - Demande - Défense - Appréciation - Ordre public

- Art. 806 Code judiciaire

TRIBUNAUX - Généralités - Jugement par défaut - Pouvoir du juge - Demande - Défense - Appréciation - Ordre public

- Art. 806 Code judiciaire

ORDRE PUBLIC - Jugement par défaut - Pouvoir du juge - Demande - Défense - Appréciation - Ordre public

- Art. 806 Code judiciaire

S.18.0010.F

15 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181015.3](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 63, eerste lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten wordt onder willekeurige afdanking, voor de toepassing van dit artikel, verstaan het ontslag van een werkman die is aangeworven voor een onbepaalde tijd, om redenen die geen verband houden met de geschiktheid of het gedrag van de werkman of die niet berusten op de noodwendigheden inzake de werking van de onderneming, de instelling of de dienst; het staat weliswaar aan de rechter te oordelen of de reden voor het ontslag niet kennelijk onredelijk is maar het Hof gaat na of die beoordeling het wettelijk begrip 'willekeurig ontslag' niet miskent; het arrest schendt artikel 63, eerste lid, van de wet van 3 juli 1978 wanneer het de beoordeling van het kennelijk niet redelijk karakter van de reden voor het ontslag afhankelijk stelt van de voorwaarde dat het gedrag van de werkman, dat die reden kan vormen, fout moet zijn (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 553.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Willekeurig ontslag - Onredelijk karakter - Beoordeling - Gedrag van de werkman - Foutief karakter

En vertu de l'article 63, alinéa 1er, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, est considéré comme abusif, pour l'application de cet article, le licenciement d'un ouvrier engagé pour une durée indéterminée qui est effectué pour des motifs qui n'ont aucun lien avec l'aptitude ou la conduite de l'ouvrier ou qui ne sont pas fondés sur les nécessités du fonctionnement de l'entreprise, de l'établissement ou du service ; s'il revient au juge d'apprécier si le motif du licenciement n'est pas manifestement déraisonnable, la Cour contrôle si cette appréciation ne méconnaît pas la notion légale de licenciement abusif ; en liant l'appréciation du caractère manifestement déraisonnable du motif du licenciement à l'exigence que la conduite de l'ouvrier susceptible de constituer ce motif soit fautive, l'arrêt viole l'article 63, alinéa 1er, de la loi du 3 juillet 1978 (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Licenciement abusif - Caractère déraisonnable - Appréciation - Conduite du travailleur - Caractère fautif

S.18.0011.F

17 september 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180917.2](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 36, § 2, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, in de versie die van toepassing is, wordt elke kennisgeving aan de woonplaats die een procespartij heeft vermeld in haar laatste akte van de lopende rechtspleging regelmatig geacht te zijn zolang die partij de wijziging van haar woonplaats niet uitdrukkelijk aan de griffie en de andere partijen, evenals aan het openbaar ministerie heeft meegedeeld; daaruit volgt dat het cassatieberoep dat meer dan drie maanden na die regelmatige kennisgeving is ingesteld bij een op de griffie van het Hof neergelegd verzoekschrift, laattijdig is (1). (1) Zie andersluidende concl. OM in Pas. 2018, nr. 470.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Algemeen - Kennisgeving van de beslissing - Regelmatigheid - Vermelding van de woonplaats van de partij - Vermelding in haar laatste akte van rechtspleging - Gevolg - Aanvang van de termijn van het cassatieberoep - Ontvankelijkheid

*- Artt. 36, § 2, eerste lid, en 1073 Gerechtelijk Wetboek
CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Termijnen van cassatieberoep en betekening - Duur, begin en einde - Aanvang - Kennisgeving van de bestreden beslissing - Voorwaarde - Regelmatigheid - Vermelding van de woonplaats van de partij - Vermelding in haar laatste akte van rechtspleging - Gevolg - Ontvankelijkheid*

- Artt. 36, § 2, eerste lid, en 1073 Gerechtelijk Wetboek

En vertu de l'article 36, § 2, alinéa 1er, du Code judiciaire, dans sa rédaction applicable, toute notification faite au domicile d'une partie indiqué dans son dernier acte de la procédure en cours est réputée régulière tant que cette partie n'a pas fait connaître de manière expresse la modification de ce domicile au greffe et aux autres parties ainsi qu'au ministère public; il s'ensuit que le pourvoi, formé par une requête déposée au greffe de la Cour, plus de trois mois après cette notification régulière, est tardif (1). (1) Voir les concl. contr. du MP.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Généralités - Notification de la décision - Régularité - Mention du domicile de la partie - Indication dans son dernier acte de procédure - Conséquence - Prise de cours du délai du pourvoi en cassation - Recevabilité

*- Art. 36, § 2, al. 1er, et 1073 Code judiciaire
POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Durée, point de départ et fin - Point de départ - Notification de la décision attaquée - Condition - Régularité - Mention du domicile de la partie - Indication dans son dernier acte de procédure - Conséquence - Recevabilité*

- Art. 36, § 2, al. 1er, et 1073 Code judiciaire

S.18.0015.F

15 oktober 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181015.4](#)

AC nr. ...

Het bestreden arrest dat uit al die vermeldingen afleidt dat het bewijs "van de aangevoerde economische redenen" niet "voldoende" geleverd is, past het artikel 63 van de wet van 3 juli 1978 juist toe (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 554.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Willekeurig ontslag - Rechtvaardiging - Noodwendigheden inzake de werking van de onderneming - Economische redenen - Beoordeling - Bewijslast

- Art. 63, tweede lid Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

Wanneer het bestreden arrest, met de redenen die het middel overneemt en bekritiseert, de personeelsbewegingen binnen de onderneming onderzoekt, laat het zich niet in met de wenselijkheid van de door die onderneming genomen maatregelen maar gaat het na of laatstgenoemde aantoonbaar is opgedragen, dat het ontslag van de verweerder verband houdt met de noodwendigheden inzake de werking van de onderneming (1). (1) In de versie van toepassing vóór de inwerkingtreding van de Collectieve Arbeidsovereenkomst nr. 109.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Willekeurig ontslag - Rechtvaardiging - Noodwendigheden inzake de werking van de onderneming - Economische redenen - Bevoegdheid van de rechter - Beoordeling

- Art. 63, eerste en tweede lid Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

En déduisant de l'ensemble de ses énonciations que la preuve « des motifs économiques invoqués » n'est pas rapportée « à suffisance », l'arrêt attaqué fait une exacte application de l'article 63 de la loi du 3 juillet 1978 (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Licenciement abusif - Justification - Nécessités du fonctionnement de l'entreprise - Motifs économiques - Appréciation - Charge de la preuve

- Art. 63, al. 2 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

En étudiant, par les motifs que le moyen reproduit et critique, les mouvements de personnel survenus au sein de l'entreprise, l'arrêt attaqué, qui ne s'immisce pas dans le contrôle de l'opportunité des mesures prises par ladite entreprise, apprécie si celle-ci établit, comme elle en a la charge, que le licenciement du défendeur est en lien avec les nécessités du fonctionnement de l'entreprise (1). (1) Dans sa version applicable avant l'entrée en vigueur de la Convention collective de travail n° 109.

CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Licenciement abusif - Justification - Nécessités du fonctionnement de l'entreprise - Motifs économiques - Pouvoir du juge - Appréciation

- Art. 63, al. 1er et 2 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

S.18.0037.F

26 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181126.2](#)

AC nr. ...

Uit artikel 4, § 2, eerste lid, tweede lid, 3°, en derde lid van de wet van 19 maart 2017 tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand en uit artikel 1018, eerste lid, 8°, van het Gerechtelijk Wetboek volgt dat als de bijdrage tot het fonds, volgens artikel 4, § 2, tweede lid, 3°, van die wet, niet moet worden geïnd op het ogenblik van de inschrijving van de zaak op de rol, zij evenwel, tenzij de in het ongelijk gestelde partij juridische tweedelijnsbijstand of rechtsbijstand geniet, moet worden vereffend in het vonnis of arrest dat de veroordeling tot de kosten uitspreekt en, overeenkomstig artikel 1017, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, in de regel ten laste moet worden gelegd van de overheid of de instelling belast met het toepassen van de wetten en verordeningen bedoeld in de artikelen 579, 6°, 580, 581 en 582, 1° en 2°, van dat wetboek (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 664.

GERECHTSKOSTEN - Allerlei - Juridische tweedelijnsbijstand - Begrotingsfonds - Bijdrage aan het fonds - Inning - Veroordeling - Vereffening

- Art. 4, § 2, eerste en tweede lid, 3°, en derde lid Wet 19 maart

3/12/2019

Il suit de l'article 4, § 2, alinéas 1er, 2, 3°, et 3 de la loi du 19 mars 2017 instituant un fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne et de l'article 1018, alinéa 1er, 8° du Code judiciaire que, dans les cas où la contribution au fonds ne doit, suivant l'article 4, § 2, alinéa 2, 3°, de cette loi, pas être perçue lors de l'inscription de la cause au rôle, elle doit néanmoins, sauf si la partie qui succombe bénéficie de l'aide juridique de deuxième ligne ou de l'assistance judiciaire, être liquidée dans le jugement ou l'arrêt qui prononce la condamnation aux dépens et, en règle, mise à charge, conformément à l'article 1017, alinéa 2, du Code judiciaire, de l'autorité ou de l'organisme tenu d'appliquer les lois et règlements prévus aux articles 579, 6°, 580, 581 et 582, 1° et 2°, de ce code (1). (1) Voir les concl. du MP.

FRAIS ET DEPENS - Divers - Aide juridique de deuxième ligne - Fonds budgétaire - Contribution au fonds - Perception - Condamnation - Liquidation

- Art. 4, § 2, al. 1er, 2, 3°, et 3 L. du 19 mars 2017 instituant un

P. 589/593

S.18.0051.F

26 november 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181126.3](#)

AC nr. ...

Wanneer de bezoldiging, via het mechanisme van loonsubsidies, aan de gehandicapte werknemer wordt betaald door een overheid die niet zijn werkgever is, vormt die betaling geen openbare interventie die de loonkost vermindert waarop de compenserende vergoeding moet worden berekend die toekomt aan de werkgever die maatregelen neemt waardoor die werknemer zijn betrekking kan uitoefenen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 665.

MINDERJARIGHEID - Gehandicapte werknemer - Maatregelen van de werkgever waardoor de gehandicapte werknemer zijn betrekking kan uitoefenen - Compensatiepremie - Berekeningsgrondslag - Loonkost - Weddetoelage - Artt. 1069, 7°, 1112, eerste lid, 1116, eerste lid, en 1123 Besluit van de Waalse Regering houdende codificatie van de wetgeving inzake gezondheid en sociale actie in het reglementair deel van het Waals Wetboek van Sociale Actie en Gezondheid

Lorsque la rémunération est, via le mécanisme de la subvention-traitement, payée au travailleur handicapé par une autorité qui n'est pas son employeur, ce paiement ne constitue pas une intervention publique diminuant le coût salarial sur lequel doit être calculée la prime de compensation revenant à l'employeur qui prend des mesures pour permettre à ce travailleur d'assurer ses fonctions (1). (1) Voir les concl. du MP.

HANDICAPES - Travailleur handicapé - Mesures prises par l'employeur lui permettant d'assurer ses fonctions - Prime de compensation - Base de calcul - Coût salarial - Subvention-traitement - Art. 1069, 7°, 1112, al. 1er, 1116, al. 1er, et 1123 Arrêté du Gouvernement wallon portant codification de la législation en matière de santé et d'action sociale en Code réglementaire wallon de l'Action sociale et de la Santé

S.18.0056.F

10 december 2018

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181210.8](#)

AC nr. ...

De door artikel 149 van de Grondwet vereiste redengeving van de vonnissen en arresten moet het Hof in staat stellen de wettigheid van de bestreden beslissing en niet de regelmatigheid van de redengeving van die beslissing te toetsen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 697.

*GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Verplichting tot motivering van de vonnissen en arresten
REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Artikel 149, Grondwet (1994) - Verplichting tot motivering van de vonnissen en arresten*

De rechter is niet verplicht op stukken te antwoorden, maar op de daarop gegronde middelen die in regelmatige conclusies zijn uiteengezet (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 697.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Algemeen - Conclusie - Verplichting om op het middel te antwoorden - Stukken tot staving van het middel

La motivation des jugements et arrêts exigée par l'article 149 de la Constitution doit permettre à la Cour de contrôler la légalité de la décision critiquée et non la régularité de la motivation de cette décision (1). (1) Voir les concl. du MP.

*CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Obligation de motivation des jugements et arrêts
MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Constitution (1994), article 149 - Obligation de motivation des jugements et arrêts*

Le juge n'a pas l'obligation de répondre à des pièces, il a celle de répondre aux moyens déduits de ces pièces qui sont exposés dans des conclusions régulières (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Généralités - Conclusions - Obligation de répondre au moyen - Pièces à l'appui du moyen

De rechter die oordeelt dat de conclusie van een partij niet voldoet aan het voorschrift van artikel 744, eerste lid, 3°, van het Gerechtelijk Wetboek, miskent het recht van verdediging niet wanneer hij zich ervan onthoudt die middelen te beantwoorden, terwijl de partijen hierover geen debat hebben gevoerd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 697.

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Conclusie - Voordracht - Vorm - Nummering van de middelen - Conclusie die niet voldoet aan de vormvereisten van artikel 744, eerste lid, 3°, van het Gerechtelijk Wetboek - Sanctie - Geen antwoord op de conclusie - Geschilpunt waarover geen debat is gevoerd - Recht van verdediging

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Algemeen - Conclusie - Voordracht - Vorm - Nummering van de middelen - Conclusie die niet voldoet aan de vormvereisten van artikel 744, eerste lid, 3°, van het Gerechtelijk Wetboek - Sanctie - Geen antwoord op de conclusie - Geschilpunt waarover geen debat is gevoerd - Recht van verdediging

De reden volgens welke de conclusie van de eiser, die in het dossier van de rechtspleging voorkomt, niet in overeenstemming is met artikel 744, eerste lid, 3°, van het Gerechtelijk Wetboek, stelt het Hof in staat zijn toezicht uit te oefenen op de wettigheid van de beslissing dat het arbeidshof, krachtens artikel 780, eerste lid, 3°, Gerechtelijk Wetboek, niet gehouden was die conclusies te beantwoorden; uit de laatstgenoemde bepaling blijkt dat de rechter niet dient te antwoorden op conclusies die niet overeenkomstig het voormelde artikel 744, eerste lid, 3°, de tot staving van de vordering aangevoerde middelen uiteenzetten (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 697.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Algemeen - Conclusie - Voordracht - Vorm - Nummering van de middelen - Conclusie die niet voldoet aan de vormvereisten van artikel 744, eerste lid, 3°, van het Gerechtelijk Wetboek - Geen antwoord

Het middel dat het arrest niet verwijt aan de conclusie van de eiser een uitlegging te geven die niet verenigbaar is met de bewoordingen ervan maar te beslissen dat die conclusie niet in overeenstemming is met artikel 744 Gerechtelijk Wetboek, houdt geen verband met de artikelen 1319, 1320 en 1322 Burgerlijk Wetboek, waarvan het de schending aanvoert; het middel is niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 697.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Vereiste vermeldingen - Vermelding van de artikelen - Artikelen die geen verband houden met de grief

Le juge qui considère que les conclusions d'une partie ne respectent pas la prescription de l'article 744, alinéa 1er, 3°, du Code judiciaire ne méconnaît pas les droits de la défense lorsqu'il s'abstient de répondre à ces moyens alors que les parties n'ont pas débattu de la question (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Conclusions - Présentation - Forme - Numérotation des moyens - Conclusions ne respectant pas les formalités prescrites par l'article 744, alinéa 1er, 3°, du Code judiciaire - Sanction - Absence de réponse aux conclusions - Question non débattue - Droits de la défense

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Généralités - Conclusions - Présentation - Forme - Numérotation des moyens - Conclusions ne respectant pas les formalités prescrites par l'article 744, alinéa 1er, 3°, du Code judiciaire - Sanction - Absence de réponse aux conclusions - Question non débattue - Droits de la défense

Le motif que les conclusions du demandeur, qui figurent au dossier de la procédure, ne sont pas conformes à l'article 744, alinéa 1er, 3°, du Code judiciaire permet à la Cour d'exercer son contrôle de la légalité de la décision que la cour du travail n'était pas tenue de répondre à ces conclusions en vertu de l'article 780, alinéa 1er, 3°, du Code judiciaire; il ressort de cette dernière disposition que le juge n'est pas tenu de répondre à des conclusions qui n'exposent pas conformément à l'article 744, alinéa 1er, 3°, précité les moyens invoqués à l'appui de la demande (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Généralités - Conclusions - Présentation - Forme - Numérotation des moyens - Conclusions ne respectant pas les formalités prescrites par l'article 744, alinéa 1er, 3°, du Code judiciaire - Absence de réponse

Le moyen, qui ne reproche pas à l'arrêt de donner des conclusions du demandeur une interprétation inconciliable avec leurs termes mais de décider que ces conclusions ne sont pas conformes à l'article 744 du Code judiciaire, est étranger aux articles 1319, 1320 et 1322 du Code civil dont il invoque la violation; le moyen est irrecevable (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Indications requises - Mentions des articles - Articles étrangers au grief

Uit artikel 1, eerste lid, 2°, van de wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector, in de versie die op het geschil van toepassing is, blijkt dat het stelsel ingevoerd door de wet van 3 juli 1965 enkel op de personeelsleden van autonome overheidsbedrijven kan worden toegepast bij in Ministerraad overlegd koninklijk besluit (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 695.

*BEROEPSZIEKTE - Overheidssector - Statutair ambtenaar -
Autonoom overheidsbedrijf - Toepasselijk stelsel*

Artikel 1/1, ingevoegd op 1 januari 2014 in de wet van 3 juli 1967 door artikel 21 van de wet van 25 december 1967 houdende diverse bepalingen inzake sociale zaken, bepaalt dat de wet van 3 juli 1967 niet van toepassing is op de personeelsleden van HR RAIL; daaruit kan niet worden afgeleid dat die wet tot 31 december 2013 werd toegepast op de personeelsleden van de naamloze vennootschap naar publiek recht NMBS HOLDING zonder in ministerraad overlegd koninklijk besluit (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 695.

*BEROEPSZIEKTE - Overheidssector - Statutair ambtenaar -
Autonoom overheidsbedrijf - Naamloze vennootschap naar
publiek recht HR RAIL - Toepasselijk stelsel*

Il ressort de l'article 1er, alinéa 1er, 2° de la loi du 3 juillet 1967 sur la prévention ou la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public, dans sa rédaction applicable au litige, qu'un arrêté royal délibéré en conseil des ministres est nécessaire pour rendre le régime institué par la loi du 3 juillet 1967 applicable aux membres du personnel des entreprises publiques autonomes (1). (1) Voir les concl. du MP.

*MALADIE PROFESSIONNELLE - Secteur public - Agent statutaire -
Entreprise publique autonome - Régime applicable*

L'article 1/1, inséré au 1er janvier 2014 dans la loi du 3 juillet 1967 par l'article 21 de la loi du 25 décembre 2016 portant des dispositions diverses en matière sociale, prévoit que ladite loi du 3 juillet 1967 n'est pas applicable aux membres du personnel de HR Rail; il ne s'en déduit pas que cette loi s'appliquait jusqu'au 31 décembre 2013 aux membres du personnel de la société anonyme de droit public SNCB Holding sans qu'un arrêté royal délibéré en conseil des ministres le prévoie (1). (1) Voir les concl. du MP.

*MALADIE PROFESSIONNELLE - Secteur public - Agent statutaire -
Entreprise publique autonome - Société anonyme de droit public
HR Rail - Régime applicable*
